AZ SZKP
KONGRESSZUSAINAK KONFERENCIÁINAK ÉS KÖZPONTI BIZOTTSÁGI PLÉNUMAINAK HATÁROZATAI

I. RÉSZ

AZ SZKP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA MELLETT MŰKÖDŐ
MARX—ENGELS—LENIN—SZTÁLIN INTÉZET

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA PÁRTJA

KONGRESSZUSAINAK, KONFERENCIÁINAK ÉS KÖZPONTI BIZOTTSÁGI PLÉNUMAINAK

HATÁROZATAI

1898—1954

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA PÁRTJA

KONGRESSZUSAINAK, KONFERENCIÁINAK ÉS KÖZPONTI BIZOTTSÁGI PLÉNUMAINAK

HATÁROZATAI

I. RÉSZ

1898—1924

SZIKRA BUDAPEST 1954

Az orosz eredeti címe:

КПСС

В РЕЗОЛЮЦИЯХ И РЕШЕНИЯХ
СЪЕЗДОВ, КОНФЕРЕНЦИЙ И ПЛЕНУМОВ ЦК

ИЗДАНИЕ СЕДЬМОЕ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
1953

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

ELŐSZÓ

Az SzKP XIX. kongresszusa, mely megszabta a szocializmusból a kommunizmusba vezető fokozatos átmenet időszakára a párt fő feladatait, különös figyelmet fordított az ideológiai munka további megjavításával kapcsolatos kérdésekre. A párt ideológiai munkájának igen fontos szerepe van abban, hogy a dolgozókat a kommunizmus, a szovjet hazafiság, a népek közti barátság szellemében, az állam érdekeivel való törődés szellemében neveljük. A XIX. kongresszus minden kommunista kötelességévé tette, hogy emelje ideológiai színvonalát, sajátítsa el a párt gazdag politikai tapasztalatait, elmélyülten tanulmányozza a párt történetét.

„A Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusainak, konferenciáinak és központi bizottsági plénumainak határozatai" nélkülözhetetlen segédeszköz ahhoz, hogy a párt történetét és politikáját a párt okmányai alapján tanulmányozzuk, nélkülözhetetlen segédeszköz a pártkáderek és a szovjet káderek számára napi munkájukban.

A gyüjteménynek ez a hetedik kiadása új pártokmányokkal bővült. Bevettük a gyüjteménybe az ÖK(b)P[1] Központi Bizottsága 1940 márciusi és júliusi plénumainak határozatait; az ÖK(b)P XVIII. konferenciájának határozatát; az ÖK(b)P Központi Bizottságának 1944 januári plénumáról kiadott közleményt; az ÖK(b)P Központi Bizottsága 1947 februári plénumának határozatát; az SzKP XIX. kongresszusának egybehívásáról szóló közleményt és a kongresszus határozatait; „Az SzKP Köz-

[1] VKP(b) [Vszeszojuznaja Kommunyisztyicseszkaja Partyija (bolsevikov)] — Összszövetségi Kommunista (bolsevik) Párt — a kommunisták pártjának neve a XIV. kongresszustól a XIX. kongresszusig. A XIX. kongresszus a párt nevét „A Szovjetunió Kommunista Pártjá"-ra változtatta. Ebben a kiadványban a párt XIX. kongresszus előtti nevét a régi gyakorlattól eltérően szó szerint „Összszövetségi Kommunista (bolsevik) Párt"-nak (ÖK(b)P) fordítjuk. — *Ford.*

ponti Bizottságától, a Szovjetunió Minisztertanácsától és a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének Elnökségétől. A párt valamennyi tagjához, a Szovjetunió valamennyi dolgozójához" című 1953 március 5-i felhívást; az SzKP Központi Bizottsága plénumának, a Szovjetunió Minisztertanácsának és a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje Elnökségének 1953 márciusi együttes ülésén hozott határozatot; az SzKP Központi Bizottságának 1953 márciusi plénumáról kiadott közleményt; az SzKP Központi Bizottságának 1953 júliusi plénumáról kiadott közleményt; az SzKP Központi Bizottsága 1953 szeptember 7-i plénumának „A Szovjetunió mezőgazdaságának továbbfejlesztését szolgáló intézkedésekről" című határozatát; Az SzKP Központi Bizottsága 1954 március 2-i plénumának „Az ország gabonatermelésének további növeléséről, s a szűz- és parlagföldek hasznosításáról" című határozatát.

Bevettük a gyüjteménybe a Központi Bizottságnak a párton belüli és az ideológiai kérdésekről hozott legfontosabb határozatait: „A vezető párt- és szovjet funkcionáriusok képzéséről és továbbképzéséről" című 1946 augusztus 2-i, „A «Zvezda» és a «Leningrád» című folyóiratokról" szóló 1946 augusztus 14-i, „A drámai színházak műsoráról és a műsor megjavítását célzó intézkedésekről" című 1946 augusztus 26-i határozatokat.

Bevettük a gyüjteménybe továbbá a legfontosabb párt- és kormányhatározatokat a Szovjetunió népgazdaságának fejlesztésével kapcsolatos kérdésekről: a Szovjetunió Népbiztosai Tanácsának és az ÖK(b)P Központi Bizottságának „A német megszállás alól felszabadított vidékek gazdaságának helyreállítására irányuló halaszthatatlan intézkedésekről" szóló 1943 augusztus 21-i határozatát; a Szovjetunió Minisztertanácsának és az ÖK(b)P Központi Bizottságának „A Mezőgazdasági Artel Mintaalapszabályzata megsértésének felszámolására irányuló intézkedésekről" című 1946 szeptember 19-i határozatát.

A gyüjtemény három részből áll. A gyüjtemény első része az 1898—1924-ig, a második rész az 1924—1930-ig, a harmadik rész az 1930—1954-ig terjedő időszak anyagát tartalmazza.

A gyüjteményben közölt anyagokat újból összehasonlítottuk az eredeti forrásokkal. A párt Központi Bizottságának a KB plénumairól kiadott tájékoztató közleményeit dőlt betűkkel szedtük. Az okmányok előtt elhelyezett szerkesztőségi bevezetéseket apró betűkkel szedtük.

Az SzKP Központi Bizottsága mellett működő Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet

1898—1924

AZ OSZDMP ELSŐ KONGRESSZUSA

Minszk. 1898 március 1—3 (13—15)

A kongresszuson 6 szervezet képviseletében 9 küldött vett részt: egy-egy küldött a pétervári, a moszkvai, a jekatyerinoszlavi és a kievi „Harci Szövetség a Munkásosztály Felszabadítására" részéről, 2 küldött a kievi „Rabocsaja Gazeta"-csoport és 3 küldött a Bund képviseletében.

A kongresszus kimondta az „Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt" (OSzDMP) megalakulását. Ez a formai aktus, mely a forradalmi propagandában nagy szerepet játszott — adta meg az első pártkongresszus jelentőségét. A kongresszus megválasztotta a párt (3 főből álló) Központi Bizottságát, s megbízta, hogy a párt nevében „Kiáltvány"-t bocsásson ki. A nyilvánosságra hozott „Kiáltvány"-nak lényeges fogyatékosságai voltak: nem mutatott rá arra a feladatra, hogy a proletariátusnak meg kell hódítania a politikai hatalmat, nem volt szó benne a proletariátus hegemóniájáról, és nem érintette azt a kérdést, hogy a proletariátusnak a cárizmus és a burzsoázia elleni harcában szövetségesekre van szüksége. A kongresszus a Kievben megjelenő „Rabocsaja Gazetá"-t a párt hivatalos lapjának, „Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetségé"-t pedig a párt külföldi képviselőjének nyilvánította. Minthogy a KB tagjait nem sokkal a kongresszus után letartóztatták, a KB nem fejthetett ki tevékenységet, és gyakorlatilag megszűnt.

Bár az I. kongresszust megtartották, a valóságban még nem jött létre Oroszországban marxista szociáldemokrata párt. A kongresszusnak nem sikerült a szervezetileg különálló marxista köröket és csoportokat egyesítenie és összefognia. A helyi szervezetek munkájának még nem volt egységes vonala, nem volt pártprogramm, sem szervezeti szabályzat, nem volt egységes központi vezetés.

I. AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT KIÁLTVÁNYA

Ötven évvel ezelőtt az 1848-as forradalom éltető vihara söpört végig Európán.

Először lépett színre — mint hatalmas történelmi erő — a modern munkásosztály. A munkásosztály erőinek segítségével a burzsoáziának számos helyen sikerült elsöpörnie az elavult feudális-monarchista rendszert. A burzsoázia azonban új szövetségesében hamarosan felismerte legnagyobb ellenségét, és a reakció kezébe adta önmagát, a munkásosztályt és a szabadság ügyét is. De már késő volt: az ideig-óráig lecsillapodott munkásosztály 10—15 évvel utóbb kétszeres erővel és megnövekedett öntudattal újra megjelent a történelem színpadán, hogy teljesen érett harcosként küzdjön végleges felszabadulásáért.

Oroszország ez alatt az idő alatt látszólag kívülesett a történelmi haladás országútján. Oroszországban az osztályok harca nem volt szembetűnő, de mégis megvolt, és ami a fő, egyre érlelődött, növekedett. Dícséretreméltó buzgalommal maga az orosz kormány hintette el az osztályharc magvait azzal, hogy koldusbotra juttatta a parasztságot, pártfogolta a földesurakat, a dolgozó lakosság rovására nagyra növelte és felhízlalta a nagytőkéseket. A burzsoá-tőkés rend azonban elképzelhetetlen proletariátus, munkásosztály nélkül. A munkásosztály együtt születik meg a kapitalizmussal, vele együtt növekszik, erősödik, s növekedése arányában egyre inkább összeütközésbe kerül a burzsoáziával.

Az orosz gyári munkás, jobbágy és szabad egyaránt, mindig harcolt — burkoltan és nyiltan — kizsákmányolói ellen. A kapitalizmus fejlődésével e harc egyre nagyobb méreteket öltött, a munkásság egyre szélesebb rétegeit ölelte fel. Az orosz proletariátus osztálytudatának ébredése és a spontán munkásmozgalom növekedése egybeesett az egész világ öntudatos munkásainak osztályharcát és osztályeszményét képviselő nemzetközi szociáldemokrácia végleges kifejlődésével. Az utóbbi időben létrejött valamennyi orosz munkásszervezet, tudatosan vagy nem tudatosan, tevékenységét mindig a szociáldemokrata eszmék szellemében folytatta. A munkásmozgalom és a munkásmozgalomra támaszkodó szociáldemokrácia erejét és jelentőségét mindennél világosabban megmutatták az utóbbi időben Oroszországban és Lengyelországban lejátszódott sztrájkok, különösen a pétervári szövő- és fonómunkások 1896. és 1897. évi nevezetes sztrájkjai. E sztrájkok arra kényszerítették a kormányt, hogy az 1897 június

2-i törvényben szabályozza a munkaidő tartamát. Ez a törvény — bármily nagyok voltak is hiányosságai — mindig emlékezetes bizonysága lesz annak, hogy a kormány törvényhozó és egyéb tevékenységére milyen hatalmas nyomást gyakorolhatnak a munkások egyesült erőfeszítései. Csakhogy hiába véli a kormány, hogy engedményekkel megnyugtathatja a munkásságot. A munkásosztály mindenütt annál követelőbbé válik, minél többet adnak neki. Így lesz ez az orosz proletariátussal is. Az orosz proletariátusnak mindeddig csak akkor adtak, ha *követelt*, s a jövőben is csak azt adják meg neki, amit majd *követel*.

S mi mindenben szenved hiányt az orosz munkásosztály? Teljesen meg van fosztva attól, amit külföldi elvtársai szabadon és nyugodtan élveznek: az államigazgatásban való részvételtől, a szólás- és sajtószabadságtól, az egyesülési és gyülekezési jogtól — szóval mindazoktól a fegyverektől és eszközöktől, amelyeknek segítségével a nyugateurópai és az amerikai proletariátus javít helyzetén, és amelyeknek segítségével egyben harcot folytat végleges felszabadulásáért, a magántulajdon és a kapitalizmus ellen — a szocializmusért. A politikai szabadság úgy kell az orosz proletariátusnak, mint a friss levegő az egészséges lélekzéshez. A politikai szabadság a fő feltétele annak, hogy az orosz proletariátus szabadon fejlődhessen és sikeresen harcolhasson részreformokért és végleges felszabadulásáért.

Ezt a szükséges politikai szabadságot azonban az orosz proletariátus csakis *maga* vívhatja ki magának.

Mennél messzebb haladunk Európában kelet felé, politikai tekintetben annál gyengébb, gyávább és aljasabb a burzsoázia, annál nagyobb kulturális és politikai feladatok hárulnak a proletariátusra. Az orosz munkásosztály erős vállára nehezedik a politikai szabadság kivívásának feladata, s az orosz munkásosztály meg is fogja oldani ezt a feladatot. Ez elengedhetetlen, de csupán első lépés a proletariátus nagy történelmi küldetésének megvalósítása, egy olyan társadalmi rend megteremtése felé, amelyben nincs többé helye annak, hogy ember az embert kizsákmányolja. Az orosz proletariátus lerázza magáról az önkényuralom jármát, hogy annál nagyobb erővel folytathassa a harcot a kapitalizmus és a burzsoázia ellen, a szocializmus teljes győzelméig.

Az orosz munkásmozgalom és az orosz szociáldemokrácia első lépései csak elszigeteltek lehettek, bizonyos értelemben véletlenek voltak, nélkülözték az egységet és a tervszerűséget. Most elérkezett az ideje annak, hogy az orosz szociáldemokrácia helyi erőit, köreit és szervezeteit egységes „Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt"-ban egyesítsük. Ennek tudatában a

„Harci Szövetségek a Munkásosztály Felszabadítására", a „Rabocsaja Gazeta"-csoport és az „Oroszországi és Lengyelországi Általános Zsidó Munkásszövetség" képviselői kongresszusra gyűltek egybe. A kongresszus határozatait alább közöljük.

A helyi csoportok, amikor pártba egyesülnek, teljes mértékben tudatában vannak e lépés fontosságának s az abból rájuk háruló felelősség jelentőségének. Ezzel a lépéssel véglegesen megerősítik az orosz forradalmi mozgalomnak a tudatos osztályharc új korszakába való átmenetét. Az Oroszországi Szociáldemokrata Párt, mint szocialista mozgalom és irányzat, folytatja az egész eddigi oroszországi forradalmi mozgalom ügyét és hagyományait. A szociáldemokrácia, amely a párt legközelebbi feladatai közül a legfontosabbnak a politikai szabadság teljes kivívását tekinti, a felé a cél felé halad, amelyet már a régi „Narodnaja Volja" dicső harcosai világosan kijelöltek. A szociáldemokrácia által választott eszközök és utak azonban mások. Ezeknek a megválasztását az szabja meg, hogy a szociáldemokrácia tudatosan a szervezett munkástömegek osztálymozgalma akar lenni — most és a jövőben is. A szociáldemokráciának szilárd meggyőződése, hogy „a munkásosztály felszabadítása csak magának a munkásosztálynak a műve lehet", s minden cselekedetét következetesen egybe fogja hangolni a nemzetközi szociáldemokráciának ezzel az alapelvével.

Éljen az orosz, éljen a nemzetközi szociáldemokrácia!

II. A KONGRESSZUS HATÁROZATAI[1]

1. A „Harci Szövetségek a Munkásosztály Felszabadítására" szervezetei, a „Rabocsaja Gazeta" és az „Oroszországi és Lengyelországi Általános Zsidó Munkásszövetség" csoportjai „Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt" néven egységes szervezetben egyesülnek. Az „Oroszországi és Lengyelországi Általános Zsidó Munkásszövetség" autonóm szervezetként lép be a pártba, de csak azokban a kérdésekben járhat el önállóan, amelyek speciálisan a zsidó proletariátust érintik.

2. A párt végrehajtó szerve a pártkongresszus által megválasztott Központi Bizottság, mely tevékenységéről beszámol a kongresszusnak.

---

[1] Itt a kongresszusnak csak azokat a határozatait közöljük, amelyek az Oroszországban érvényben levő törvények mellett nyilvánosságra hozhatók. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

3. A Központi Bizottság kötelessége:

a) gondoskodás a párt tervszerű tevékenységéről (az erők és eszközök elosztása, egyforma követelmények felállítása és érvényesítése stb.); a KB mindebben a pártkongresszus általános utasításai szerint jár el;

b) irodalom kiadása és eljuttatása a helyi bizottságokhoz;

c) országos jelentőségű akciók szervezése (május 1 megünneplése, kiemelkedő események alkalmával röpiratok kiadása, segítségnyujtás a sztrájkolóknak stb.).

4. Különösen fontos esetekben a KB részére a következő elvek irányadók:

a) halasztást tűrő kérdésekben a KB köteles a pártkongresszushoz fordulni utasításokért;

b) halasztást nem tűrő kérdésekben a KB egyhangú döntés alapján önállóan jár el, s intézkedéseiről beszámol a legközelebbi rendes vagy rendkívüli pártkongresszusnak.

5. A KB-nak joga van önmagát új tagokkal kiegészíteni.

6. A párt anyagi eszközeit, melyekkel a KB rendelkezik, a következő forrásokból meríti:

a) a párt megalakulása alkalmával a helyi bizottságok egyszeri önkéntes hozzájárulásából;

b) a helyi bizottságok eszközeiből időszakonként befizetendő önkéntes járulékokból, és

c) a párt céljaira történő külön gyüjtésekből.

7. A helyi bizottságok a KB határozatait olyan formában hajtják végre, amilyent a helyi viszonyok között a legalkalmasabbnak látnak. Kivételes esetekben a helyi bizottságoknak jogukban áll a KB követeléseinek teljesítését megtagadni, miután ennek okát a KB tudomására hozták. A helyi bizottságok minden egyéb vonatkozásban teljesen önállóan, csupán a párt programmjához igazodva járnak el.

8. A párt, amennyiben ez nem sérti programmjának alapelveit és taktikai módszereit, Központi Bizottsága útján kapcsolatba lép más forradalmi szervezetekkel. A párt elismeri minden nemzetiség önrendelkezési jogát.

Megjegyzés. A helyi bizottságok az ilyen szervezetekkel csak a KB tudtával és utasításai szerint léphetnek kapcsolatba.

9. A párt legfelsőbb szerve a helyi bizottságok képviselőinek kongresszusa. A kongresszusok vagy rendes, vagy rendkívüli kongresszusok. Minden egyes rendes kongresszus kijelöli a következő rendes kongresszus időpontját. A rendkívüli kongresz-

szusokat a KB vagy saját kezdeményezésére, vagy a helyi bizottságok kétharmadának követelésére hívja össze.

10. „Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetsége" a pártnak része és külföldi képviselője.

11. A párt hivatalos lapja a „Rabocsaja Gazeta".

(A párt részletes programmját akkor hozzák nyilvánosságra, ha a helyi bizottságok már megvizsgálták.)

„Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt Kiáltványa" külön kiadványának szövege szerint („Partyija" nyomda, 1898), egybevetve az 1903-as genfi kiadvány szövegével.

AZ „ISZKRA" SZERKESZTŐSÉGÉNEK NYILATKOZATA

(PROGRAMM-KÖZLEMÉNY AZ UJSÁG KIADÁSÁRÓL)

Genf. 1900 október

Az országos jellegű illegális marxista lap — az „Iszkra" — megalapításának eszméje V. I. Lenintől származik.

V. I. Lenin már azokban az iránytmutató cikkeiben, melyeket a száműzetésben a „Rabocsaja Gazeta" tervbevett 3. sz. számára írt, hangsúlyozta az egységes, centralizált párt megalakításának szükségességét.

A szociáldemokraták illegális tanácskozásain — amelyeket V. I. Lenin 1900 tavaszán Pszkovban és Oroszország más városaiban szervezett —, majd pedig ugyanez év augusztusában „A Munka Felszabadítása"-csoporttal külföldön folytatott tanácskozáson elfogadták V. I. Leninnek azt a javaslatát, hogy alapítsanak egy ujságot „Iszkra", és egy elméleti folyóiratot „Zarja" címmel.

Az ujság és a folyóirat szerkesztőségének tagjai V. I. Lenin, G. V. Plehanov, L. Martov, A. Potreszov, P. Akszelrod és V. Zaszulics lettek. Az „Iszkra" alapításáról folytatott, elvi vitáktól kísért megbeszélések eredményeként a szerkesztőség nevében nyilvánosságra hozták az „Iszkra" alább közölt, V. I. Lenin által írt programmnyilatkozatát.

1900 decemberében külföldön megjelent az „Iszkra" első száma. Az „Iszkra" egyik legfontosabb feladata az volt, hogy kidolgozza a pártprogramm tervezetét. A programmtervezet kidolgozása során az „Iszkra" szerkesztőségében V. I. Lenin és G. V. Plehanov, úgyszintén a szerkesztőség más tagjai között komoly nézeteltérések merültek fel. V. I. Lenin elérte, hogy a programmtervezetbe felvették a proletariátus diktatúrájára vonatkozó igen fontos pontot,

és világosan rámutattak a munkásosztály vezető szerepére a forradalomban.

Az „Iszkra", amelyet V. I. Lenin szervezett és irányított, erélyes elvi harcot folytatott az „ökonomizmus" ellen, előkészítette a párt eszmei és szervezeti tömörítését, előkészítette az OSzDMP II. kongresszusát. Az „Iszkra" győzelmében, a párt felépítése lenini tervének győzelmében döntő szerepe volt V. I. Lenin „Mi a teendő?" című híres könyvének, melynek elméleti tételei a bolsevik párt ideológiai alapjává lettek.

„A bolsevizmus három éven át, 1900-tól 1903-ig vezette a régi «Iszkrá»-t, és egységes irányzatként szállt harcba a mensevizmussal" [*V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 16. köt. 41. old. (oroszul)].

A SZERKESZTŐSÉGTŐL

Amikor most hozzáfogunk egy politikai lap — az „Iszkra" — kiadásához, szükségesnek tartjuk, hogy néhány szót szóljunk arról, mire törekszünk és miben látjuk feladatainkat.

Az orosz munkásmozgalom és az orosz szociáldemokrácia történetének igen fontos szakaszába érkeztünk. Az utóbbi éveket az jellemzi, hogy a szociáldemokrata eszmék meglepő gyorsasággal terjednek értelmiségünk körében, s a közszellemnek ez az áramlata összetalálkozik az ipari proletariátus önállóan kialakult mozgalmával, az ipari proletariátuséval, amely kezd tömörülni és harcolni elnyomói ellen, szenvedélyesen kezd törekedni a szocializmus felé. A munkások és a szociáldemokrata értelmiségiek mindenütt köröket alakítanak, helyi agitációs röplapokat terjesztenek, mind nagyobb a kereslet a szociáldemokrata irodalom iránt s messze túlszárnyalja a kínálatot, a kormány pedig egyre kíméletlenebb üldözéseivel sem bírja megállítani ezt a mozgalmat. A börtönök tömve vannak, a száműzetési helyek zsúfoltak, csaknem havonta hallhatjuk, hogy Oroszországnak ebben vagy abban a szegletében „lebukások" voltak, hogy szállítmányokat fogtak el, hogy sajtótermékeket és nyomdákat koboztak el, de a mozgalom egyre nő, mind nagyobb területre terjed ki, egyre mélyebben hatol be a munkásosztályba, és egyre inkább magára vonja a közfigyelmet. És Oroszország egész gazdasági fejlődése, az orosz közszellem és az orosz forradalmi mozgalom egész története biztosíték arra, hogy a szociáldemokrata munkásmozgalom minden akadály ellenére növekedni fog, és végül is elhárít majd az útból minden akadályt.

Másrészt azonban mozgalmunk fő jellemvonása, amely az utóbbi időben különösen szembetűnik, — a szétforgácsoltsága, hogy úgy mondjuk, kontár-jellege: a helyi körök egymástól függetlenül alakulnak és működnek, sőt (s ez különösen fontos) függetlenül azoktól a köröktől is, amelyek ugyanazokban a központokban működtek és működnek; nem alakulnak ki hagyományok, nincs meg a folytonosság, és a helyi irodalom teljesen tükrözi a szétforgácsoltságot, tükrözi azt, hogy nincs meg a kapcsolat azzal, amit az orosz szociáldemokrácia eddig már megteremtett.

Minthogy ez a szétforgácsoltság ellentmond a mozgalom erejéből és elterjedtségéből fakadó követelményeknek, mozgalmunk, véleményünk szerint, fejlődésében válságos pillanathoz érkezett. Maga a mozgalom feltartóztathatatlan erővel veti fel azt a követelményt, hogy megerősödjék, hogy meghatározott arculatot és szervezetet alakítson ki magának, ugyanakkor azonban a gyakorlati munkát végző szociáldemokraták körében korántsem mindenütt ismerik fel, hogy át kell térnünk a mozgalom fejlettebb formájára. Ellenkezőleg, meglehetősen széles körben eszmei ingadozás, a divatos „marxizmus-kritika" és „bernsteinizmus" elharapódzása, az úgynevezett „ökonomista" irányzat nézeteinek terjedése észlelhető, és ezzel szoros kapcsolatban felüti fejét az a törekvés, hogy a mozgalmat visszatartsák alacsonyabb fejlődési fokán, hogy háttérbe szorítsák az egész nép élén harcoló forradalmi párt megalakításának feladatát. *Tény az,* hogy az orosz szociáldemokraták között van ilyen eszmei ingadozás, s a mozgalom egészének elméleti megvilágításától elszakadt szűkkörű prakticizmus esetleg hamis útra terelheti a mozgalmat. Ebben nem kételkedhet senki, aki közvetlenül ismeri a szervezeteink többségében fennálló helyzetet. Sőt vannak irodalmi művek is, amelyek ezt a tényt megerősítik: gondoljunk csak akár a „Credó"-ra, amely ellen teljes joggal tiltakoztunk már, vagy „A «Rabocsaja Miszl» Különmellékleté"-re (1899 szeptember), amely oly szemléltetően fejezi ki az *egész* „Rabocsaja Miszl"-t átható irányzatot, vagy végül, a pétervári „Munkásosztály Önfelszabadítása Csoportjá"-nak felhívására, amelyet ugyancsak az „ökonomizmus" szellemében fogalmaztak meg. *Teljesen hamis* a „Rabocseje Gyeló"-nak az az állítása, hogy a „Credo" nem több, mint egyes személyek véleménye, hogy a „Rabocsaja Miszl" irányzata csak szerkesztőségének zavaros és a körülményekkel nem számoló álláspontját fejezi ki, nem pedig egy külön irányzatot az orosz munkásmozgalom fejlődésében.

Emellett egyes írók, akiket az olvasóközönség eleddig többkevesebb okkal a „legális" marxizmus tekintélyes képviselőinek tartott, műveikben egyre inkább olyan nézeteket vallanak, amelyek a burzsoázia védelmezéséhez közelednek. Mindennek a következménye aztán az a zűrzavar és az az anarchia, amely módot adott az ex-marxista, helyesebben ex-szocialista Bernsteinnek, hogy sikereit felsorolva, nyomtatásban — minden ellenvetés nélkül — kijelenthesse, hogy az Oroszországban működő szociáldemokraták többsége az ő követője.

Nem akarjuk túlozni a helyzet veszélyességét, de hasonlíthatatlanul károsabb volna, ha szemet húnynánk felette; ezért szívből üdvözöljük „A Munka Felszabadítása"-csoport határozatát, amely szerint újra megkezdi irodalmi tevékenységét, és rendszeres harcot indít a szociáldemokratizmus meghamisítására és elsekélyesítésére irányuló kísérletek ellen.

A gyakorlati következtetés mindebből az, hogy nekünk, orosz szociáldemokratáknak, tömörülnünk kell, és minden erőfeszítésünket a forradalmi szociáldemokrácia egységes zászlaja alatt harcoló erős párt alakítására kell összpontosítanunk. Ezt a feladatot tűzte ki már az 1898-as kongresszus is, amely megalakította az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártot, és közzétette „Kiáltvány"-át.

Mi ezen párt tagjainak valljuk magunkat, teljesen egyetértünk a „Kiáltvány" alapeszméivel és nagy jelentőséget tulajdonítunk a „Kiáltvány"-nak, mint olyan okmánynak, amely nyiltan proklamálta e párt céljait. Ezért előttünk, a párt tagjai előtt legközelebbi és közvetlen feladatunk kérdése így merül fel: milyen cselekvési tervet kell kidolgoznunk, hogy a lehető legtartósabb formában felújíthassuk a pártot?

Erre a kérdésre a szokásos válasz az, hogy újra kell választanunk a központi szervet, és hogy azt meg kell bíznunk a pártlap felújításával. Ma azonban, amikor olyan nagy a zűrzavar, ez az egyszerű út aligha vezetne célra.

A pártot létrehozni és megszilárdítani annyit jelent, mint létrehozni és megszilárdítani valamennyi orosz szociáldemokrata egyesülését, márpedig a fentemlített okokból ezt az egyesülést nem lehet egyszerűen elrendelni, nem lehet egyszerűen bevezetni, mondjuk valamilyen küldöttgyűlés határozatával, ezt ki kell alakítanunk. Először is ki kell alakítanunk egy szilárd eszmei egyesülést, amely kiküszöböli azt a zűrzavart és azokat a nézeteltéréseket, amelyek — valljuk meg őszintén! — ma megvannak az orosz szociáldemokraták között; ezt az eszmei egyesülést pártprogrammal kell megerősítenünk. Másodszor, olyan

szervezetet kell kialakítanunk, amelynek speciális rendeltetése, hogy kapcsolatot tartson fenn a mozgalom valamennyi központja között, teljes és friss adatokat szolgáltasson a mozgalomról, és rendszeresen ellássa időszaki sajtóval Oroszország minden szegletét. A párt csakis akkor áll majd szilárd talajon, csakis akkor válik majd reális ténnyé s következésképpen hatalmas politikai erővé, amikor már kialakítottunk egy ilyen szervezetet, amikor már megszerveztük az orosz szocialista hírszolgálatot. S mi erőnket éppen e feladat első felének, vagyis olyan egyetemes, elvileg következetes irodalom előkészítésének akarjuk szentelni, amely eszmeileg egyesíteni tudja a forradalmi szociáldemokráciát, mert ebben látjuk a jelenlegi mozgalom legégetőbb követelményét és a szükséges előkészítő lépést a párt tevékenységének felújítására.

Mint mondottuk, az orosz szociáldemokraták eszmei egyesítését még elő kell készítenünk, ehhez viszont véleményünk szerint az szükséges, hogy nyiltan és minden vonalon megvitassuk azokat a sarkalatos elvi és taktikai kérdéseket, amelyeket a mai „ökonomisták", bernsteinisták és „kritikusok" felvetettek. Mielőtt egyesülnénk, és ahhoz, hogy egyesüljünk, előbb határozottan és félreérthetetlenül el kell határolnunk magunkat. Máskülönben egyesülésünk csak hamis látszat lenne, amely a meglevő zűrzavart takargatná és akadályozná annak radikális megszüntetését. Ezért nyilvánvaló, hogy nem szándékozzuk ujságunkat egyszerűen a különböző nézetek raktárává tenni. Ellenkezőleg, szigorúan meghatározott irányzat szellemében fogjuk irányítani. Ez az irányzat kifejezhető egyetlen szóval: marxizmus; és aligha kell hozzáfűznünk, hogy mi Marx és Engels eszméinek következetes továbbfejlesztése mellett vagyunk, és határozottan elvetjük azokat a felemás, homályos és opportunista módosításokat, amelyek most E. Bernstein, P. Sztruve és mások jóvoltából olyan divatosak lettek. De amellett, hogy minden kérdést a magunk meghatározott szemszögéből ítélünk meg, egyáltalán nem zárkózunk el az elől, hogy az elvtársak lapunk hasábjain vitatkozzanak egymással. Szükséges és kívánatos, hogy valamennyi orosz szociáldemokrata és öntudatos munkás előtt nyilt vitát folytassunk, hogy ezáltal tisztázzuk, mennyire mélyek a fennálló nézeteltérések, hogy minden szempontból megtárgyaljuk a vitás kérdéseket, harcoljunk a szélsőségek ellen, amelyekbe nemcsak különböző nézetek képviselői, hanem még különböző vidékeknek vagy a forradalmi mozgalom különböző „szakterületeinek" a képviselői is elkerülhetetlenül beleesnek. Sőt, mint már fentebb megjegyeztük, mostani mozgalmunk egyik hiányosságának tartjuk, hogy nincsen nyilt vita az egy-

mástól nyilvánvalóan eltérő nézetek között, és hogy véka alá akarják rejteni a nagyon komoly kérdésekben felmerülő nézeteltéréseket.

Nem fogjuk itt részletesen felsorolni azokat a kérdéseket és témákat, amelyek beletartoznak lapunk programmjába, mert ez a programm magától adódik abból az általános elképzelésünkből, hogy milyennek kell lennie az adott körülmények között megjelenő politikai ujságnak.

Minden erőnkkel azon leszünk, hogy kiadványunkat az orosz elvtársak saját lapjuknak tekintsék, amelyben minden csoport közli az összes mozgalmi híreket, ismerteti tapasztalatait, nézeteit, irodalmi igényeit, a szociáldemokrata kiadványok értékelését, egyszóval közöl mindent, amivel a mozgalmat gyarapítja és amit belőle merít. Csakis ilyen feltételekkel hozhatunk majd létre egy valóban országos szociáldemokrata lapot. Csakis ilyen lap vezetheti ki a mozgalmat a politikai harc széles útjára. „Tágítsuk ki propaganda-agitációs és szervező tevékenységünk kereteit, és bővítsük ki tartalmát" — váljanak P. B. Akszelrodnak ezek a szavai jelszóvá, amely a közeli jövőben meghatározza az orosz szociáldemokraták tevékenységét, és mi ezt a jelszót felvesszük lapunk programmjába.

Felhívásunkkal nemcsak a szocialistákhoz és az öntudatos munkásokhoz fordulunk. Felhívunk mindenki mást is, akit elnyom és fojtogat a mai politikai rendszer, s felajánljuk nekik kiadványaink hasábjait, hogy leplezzék le az orosz önkényuralom minden aljasságát.

Aki a szociáldemokráciát olyan szervezetnek tekinti, amely kizárólag a proletariátus ösztönös harcát szolgálja, az beérheti a merőben helyi agitációval és „tisztán-munkás" irodalommal. Mi nem így értelmezzük a szociáldemokráciát: a szociáldemokráciát az abszolutizmus ellen harcoló forradalmi pártnak tekintjük, amely elszakíthatatlan kapcsolatban van a munkásmozgalommal. Csakis az ilyen pártba szervezett proletariátus, a mai Oroszország legforradalmibb osztálya oldhatja majd meg a ráháruló történelmi feladatot: csakis ő egyesítheti zászlaja alatt az ország minden demokratikus elemét és tetőzheti be a gyűlölt rendszeren aratott végső győzelemmel az elpusztult nemzedékek egész sorának kitartó harcát.

* *
*

Az ujság minden száma körülbelül 1—2 nyomtatott ív terjedelemben fog megjelenni.

Az orosz illegális sajtó munkakörülményeire való tekintettel nem határozzuk meg előre a lap megjelenésének időpontját.

Ígéretet kaptunk arra, hogy a nemzetközi szociáldemokrácia néhány kiváló képviselője együttműködik majd velünk, hogy „A Munka Felszabadítása"-csoport (G. V. Plehanov, P. B. Akszelrod, V. I. Zaszulics) közvetlenül részt vesz munkánkban, és hogy az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt néhány szervezete, valamint az orosz szociáldemokraták egyes csoportjai támogatni fognak bennünket.

Az „Iszkra" kiadásában 1900 októberében megjelent külön kiadvány szövege szerint

A KÜLFÖLDI SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEK KONFERENCIÁJA

Genf. 1901 június

A konferencián az „Iszkra" és a „Zarja" Külföldi Szervezetének, a „Szocial-Demokrat" forradalmi szervezetnek, „Az Orosz Szociáldemokraták Szövetségé"-nek, a Bund Külföldi Bizottságának és a „Borba" csoportnak a képviselői vettek részt.

A konferencia az elvi egyezmény alább közölt tervezetét fogadta el.

A konferencia elhatározta a külföldi szociáldemokrata szervezetek egyesítő kongresszusának összehívását.

A KONFERENCIA HATÁROZATA

„Az Orosz Szociáldemokraták Szövetségé"-nek, az „Iszkra" és a „Zarja" Külföldi Szervezetének, valamint a „Szocial-Demokrat" forradalmi szervezetnek képviselőiből álló konferencia megállapítja, hogy: a képviselt szervezetek között elvi és taktikai kérdésekben nincsenek olyan nézeteltérések, amelyek akadályoznák az egységes szervezetben való közös munkát; az orosz szociáldemokrácia egészében véve, egyes részletekre vonatkozó nézeteltérésektől eltekintve, mindig azoknak az alapelveknek a közös talaján állt és áll ma is, melyeket elsőízben „A Munka Felszabadítása"-csoport fogalmazott meg; a szociáldemokrata mozgalom létérdeke sürgetően követeli minden oroszországi szociáldemokrata erő és kiváltképpen a külföldi szociáldemokrata szervezetek szoros tömörülését, amelynek érdekében különösen „Az Orosz Szociáldemokraták Szövetsége" munkálkodott kiadói és szervezői tevékenységével, és ezzel nagy érdemeket szerzett

az orosz szociáldemokrata munkásmozgalomban; mindezek alapján a konferencia kijelenti, hogy az említett szervezetek „Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt Külföldi Bizottsága" néven egyesülnek, és megegyezésük alapjául az alább következő pontok szolgálnak:

Elvi egyezmény

1) Elismerjük a tudományos szocializmus alapelveit, és a nemzetközi forradalmi szociáldemokráciával szolidárisan együttműködve visszautasítunk minden olyan kísérletet, amely a proletariátus osztályharcát az opportunizmus lejtőjére igyekszik terelni, minden olyan kísérletet, amely az úgynevezett ökonomizmusban, bernsteinizmusban, millerandizmusban stb. nyilvánul meg.

2) Kijelentjük, hogy szolidaritást vállalunk az OSzDMP (1898. évi) kiáltványával és az orosz szociáldemokrácia legfőbb hagyományaival, s ennek megfelelően az oroszországi munkásosztály legközelebbi politikai feladatának az önkényuralom megdöntését — a munkásosztály teljes társadalmi felszabadulásának elengedhetetlen előfeltételét — tekintjük.

3) Oroszország történelmi fejlődésének körülményei azt a feladatot tűzik a proletariátus osztálymozgalma talaján álló OSzDMP elé, hogy a nemzet valamennyi elnyomott rétegének élén az abszolutizmus ellen harcoljon.

4) A szociáldemokrácia tevékenységének körébe tartozik:

a) a politikai, gazdasági és társadalmi elnyomás minden formája ellen irányuló proletárharc valamennyi megnyilvánulásának vezetése azzal a célkitűzéssel, hogy a munkásosztály elégedetlensége és felháborodása átcsapjon a demokratikus köztársaságért és a szocialista rendért való tudatos harcba;

b) a fennálló rend ellen irányuló haladó mozgalmak támogatása — a proletariátus politikai és osztálytudatának fejlődése, valamint a demokráciáért való harc érdekében;

c) a tudományos szocializmus eszméinek terjesztése, a szocialista elmélet megmagyarázása és továbbfejlesztése, valamint elvi harc a forradalmi marxizmus összes ellenfelei ellen.

5) Szükségesnek tartjuk, hogy az OSzDMP gyakorlati tevékenységében következetesen tartsa magát az alábbi *taktikai elvekhez:*

a) a szociáldemokráciának, szervező és agitációs tevékenysége minden területén, egy pillanatra sem szabad szem elől téveszt-

tenie az orosz proletariátus legközelebbi politikai feladatát: az önkényuralom megdöntését;

b) a munkásosztály politikai és szocialista tudatának fejlesztésére olyan agitációval kell törekedni, amely felöleli nemcsak a bérmunka és a tőke között folyó napi harcnak, hanem a proletariátus és általában a dolgozó tömegek állami és társadalmi helyzetének általános kérdéseit is;

c) nem ismerjük el, hogy a szociáldemokrata agitáció csak azután foghat hozzá általános politikai feladatok kitűzéséhez, miután a proletariátus előzetesen végigjárta a tisztán gazdasági harc és a politikai részletkövetelésekért folytatott harc szakaszát, hanem az a véleményünk, hogy a szociáldemokrata agitáció általános tartalmát mindig a munkásosztály általános szociális és politikai helyzete, valamint a szociáldemokrata programm alaptételei szabják meg;

d) elismerjük, hogy a szociáldemokráciának hajtóerőként kell hatnia a proletariátus osztálymozgalmának elemi megnyilvánulási formáira is, s éppen ezért a mozgalom szempontjából fontosnak tartjuk azoknak az irányzatoknak a bírálását, amelyek az ösztönösséget és a mozgalom ezen alacsonyabb formáinak az ösztönösségből fakadó korlátoltságát a szocialista tevékenység alapelvévé teszik meg;

e) a jelenlegi rendszer elleni harc eszközeit a szociáldemokráciának úgy kell megválogatnia, hogy azok politikailag célszerűek legyenek, és a harc módszerei összhangban legyenek azzal a követelménnyel, hogy megőrizzék a mozgalom osztályjellegét.

„Az «Egyesítő» Kongresszus okmányai", Az Orosz Forradalmi Szociáldemokrácia Lígájának kiadása. Genf, 1901

AZ OSZDMP KÜLFÖLDI SZERVEZETEINEK „EGYESÍTŐ" KONGRESSZUSA

Zürich. 1901 szeptember 21—22 (október 4—5)

Az „Egyesítő" Kongresszus, amely a külföldi szociáldemokrata szervezetek 1901 júniusában Genfben megtartott konferenciájának határozata alapján gyűlt egybe (lásd 22. old.), kísérlet volt arra, hogy a külföldön működő orosz szociáldemokrata szervezeteket marxista elvi platform alapján egyesítse. A kongresszuson 33 küldött vett részt: a „Zarja" — „Iszkra" Külföldi Szervezete képviseletében 6 személy — V. I. Lenin, N. K. Krupszkaja, L. Martov és mások, a „Szocial-Demokrat" forradalmi szervezet 8 tagja (köztük „A Munka Felszabadítása"-csoport 3 tagja — G. V. Plehanov, P. Akszelrod és V. Zaszulics), „Az Orosz Szociáldemokraták Szövetségé"-nek 16 tagja (köztük a Bund Külföldi Bizottságának 5 tagja) és a „Borba"-csoport 3 tagja.

Napirend: 1) Elvi megegyezés és utasítás a szerkesztőségek részére; 2) Szervezeti megegyezés; 3) A szervezeti szabályzat kidolgozása; 4) A szerkesztőség és a kiadóhivatal megerősítése; 5) Bizottsági tanács megerősítése és megválasztása; 6) A Bund Külföldi Bizottságához való viszony.

Az első kérdésről a beszámolót V. I. Lenin tartotta.

V. I. Lenin beszámolójában leleplezte az ökonomista „Orosz Szociáldemokraták Szövetségé"-nek és folyóiratának, a „Rabocseje Gyeló"-nak opportunista jellegét, és határozottan elutasította a „rabocsejegyelósokkal" való egyesülést. G. V. Plehanov és L. Martov az „ökonomistákkal" való megegyezés mellett foglaltak állást.

A „Zarja" — „Iszkra" és a „Szocial-Demokrat" szervezetek képviselői V. I. Lenin követelésére négy ülés után felolvasták az alább közölt nyilatkozatot, és kivonultak a kongresszusról.

A kongresszusról kivonult szociáldemokraták V. I. Lenin javaslatára és kezdeményezésére „Az Orosz Forradalmi Szociáldemokrácia Külföldi Lígájá"-ban egyesültek.

A „ZARJA" ÉS „ISZKRA" SZERVEZET KÜLFÖLDI SZEKCIÓJÁNAK ÉS A „SZOCIAL-DEMOKRAT" FORRADALMI SZERVEZETNEK A NYILATKOZATA

A „Zarja" — „Iszkra" és a „Szocial-Demokrat" szervezetek mint minden öntudatos szociáldemokrata számára magától értetődőt elfogadják „Az Orosz Szociáldemokraták Szövetségé"-nek a konferencia határozataihoz fűzött azt a kiegészítését, hogy harcolnunk kell az erőszakos nemzetiségi elnyomás ellen, szükségesnek látják azonban, hogy a következő nyilatkozatot tegyék:

Figyelembe véve:

1) hogy a „Szocial-Demokrat" és az „Iszkra" — „Zarja" szervezetek megalakulásuk óta azt tekintették az orosz szociáldemokrácia legfőbb feladatának, hogy a munkásosztályt olyan önálló politikai pártba szervezzék, amelynek taktikája biztosítani képes a munkásosztály vezető szerepét a cárizmus ellen folytatott harcban;

2) hogy „Az Orosz Szociáldemokraták Szövetségé"-nek tevékenysége — amint ez a „Szövetség" lapjában, a „Rabocseje Gyeló"-ban kifejezésre jutott — igen lényeges pontokban éles ellentétben állt ezzel a feladattal, s ezáltal közvetve előkészítette a talajt, hogy a munkásmozgalom a burzsoá demokrácia eszközévé váljon;

3) hogy ennek folytán a nevezett szervezetek kezdettől fogva elutasító álláspontra helyezkedtek a „Szövetség" lapjában kifejezésre jutott irányzattal szemben;

4) hogy az előzetes konferencián elfogadott elvi egyezmény — amely határozottan leszögezte a konferencián résztvevő szervezetek teljes egyetértését a bernsteinizmus, az ökonomizmus és a millerandizmus megítélésének kérdésében, valamint abban, hogy élesen bíráló álláspontra helyezkednek a munkásmozgalom elemi, spontán formái előtti meghódolással szemben — arra engedett következtetni, hogy a „Szövetség" szakított régi tévelygéseivel, és csatlakozott az „Iszkra" — „Zarja" és a „Szocial-Demokrat" által képviselt forradalmi szociáldemokráciához;

figyelembe véve továbbá:

5) hogy a „Rabocseje Gyelo" 10. számában megjelent cikkek, a kongresszusi vita, a júniusi határozatokhoz a „Szövetség" által előterjesztett módosító javaslatok tartalma és indokolása, amelyet a „Szövetség" nevében Kricsevszkij szerkesztő fejtett ki beszédében, gyökeresen eltérnek az egyezmény elvi pontjaitól, és világosan arra mutatnak, hogy a „Szövetség" visszatér korábbi tévedéseihez;

6) hogy a szociáldemokrácia zászlaja alatt terjesztett eme tévtanok azt eredményezhetik, hogy a cárizmus ellen folytatott harc minden nehézsége a munkásosztályra hárul, a cárizmuson aratott győzelem minden gyümölcse viszont a kizsákmányoló osztályoknak jut, —

mindezeket figyelembe véve a „Szocial-Demokrat" szervezet és a „Zarja" — „Iszkra" szervezet külföldi szekciója elismeri, hogy a forradalmi tevékenység gyakorlati kérdéseiben részleges megegyezéseket lehet kötni a „Szövetség"-gel, de egyben leszögezi, hogy ezidőszerint, sajnos, szorosabb egységre nem léphet azzal a szervezettel, amely nem képes lapja politikai következetességét biztosítani, és ezért, minthogy a vita további folytatását haszontalannak tartja, elhagyja a kongresszust.

„Az «Egyesítő» Kongresszus okmányai", Az Orosz Forradalmi Szociáldemokrácia Ligájának kiadása. Genf, 1901

AZ OSZDMP BIZOTTSÁGAI ÉS SZERVEZETEI KÉPVISELŐINEK KONFERENCIÁJA

Belosztok. 1902 március 23—28 (április 5—10)

Az „Iszkra" megnövekedett befolyásának és az OSzDMP II. kongresszusa előkészítésével kapcsolatos tevékenységének ellensúlyozására az iszkra-ellenesek pártkongresszus összehívását vették tervbe Belosztokban, kongresszus helyett azonban konferenciára került sor.

A konferencián résztvettek a Pétervári Bizottságnak (ökonomista), a Bund Központi Bizottságának és Külföldi Bizottságának, „A Délvidéki Bizottságok és Szervezetek Szövetségé"-nek („Délvidéki Szövetség"), a Jekatyerinoszlavi Bizottságnak, „Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetségé"-nek és az „Iszkrá"-nak a képviselői. Az „Iszkra" részéről V. I. Lenin csupán azért küldött képviselőt, hogy a tervezett kongresszus helyett konferencia megtartását érje el.

A konferencia a megalakulással kapcsolatos kérdéseken kívül megvitatta az elvi platformot, és a pártkongresszus összehívására három főből álló Szervező Bizottságot (SzB) választott. Nem sokkal a konferencia után azonban az SzB két tagját letartóztatták.

A II. kongresszus előkészítésének munkáját teljes egészében az „Iszkra" végezte el.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

I. AZ ÉRTEKEZLET MEGALAKULÁSA

Az „Iszkra" képviselőjének tervezete

Figyelembe véve, hogy többé-kevésbbé széleskörű általános párttevékenység híján az utóbbi évek alatt még nem jött létre olyan átfogó pártszervezet, amely a programm tekintetében és

a konspiráció technikája szempontjából ily rövid idő alatt kielégítő módon elő tudta volna készíteni az OSzDMP II. kongresszusát, figyelembe véve továbbá, hogy az értekezleten nem elegendő számú szervezet képviseltette magát, és hogy a kérdéseket nem minden szervezet dolgozta ki kellő mértékben — az értekezlet előzetes konferenciának nyilvánítja magát, melynek célja, hogy előkészítse a kongresszusnak a közeljövőben való összehívását, lerakja a párt tényleges egyesítésének az alapját és megoldja a halaszthatatlan gyakorlati feladatokat. (Elvetve.)

***„A Délvidéki Bizottságok Szövetsége", a Bund Külföldi Bizottsága és „Az Orosz Szociáldemokraták Szövetsége" által előterjesztett határozattervezet**

Tekintve, hogy nincs olyan központi pártszervezet, amely a konspiráció technikája szempontjából kielégítő módon elő tudta volna készíteni a párt II. kongresszusát, tekintve továbbá, hogy az értekezleten nem képviseltette magát elegendő számú szervezet, és a kérdéseket nem dolgozta ki minden szervezet kellő mértékben, az értekezlet előzetes konferenciának nyilvánítja magát, amelynek célja, hogy előkészítse ennek a kongresszusnak a közeljövőben való összehívását, megvesse a párt tényleges egyesítésének alapját, és megoldja a halaszthatatlan gyakorlati feladatokat. (Elvetve.)

***A megalakulásra vonatkozóan elfogadott határozat**

Egyhangúlag határozatot fogadtak el arra vonatkozóan, hogy az értekezletet konferenciának nyilvánítják.

II. ELVI HATÁROZAT

1) Az „Iszkra" képviselőjének tervezete

A konferencia az OSzDMP I. kongresszusa „Kiáltványá"-nak megfelelően elismeri a nemzetközi forradalmi szociáldemokrácia alapelveit, s határozottan visszautasít minden olyan kísérletet, mellyel opportunizmust akarnak bevinni a proletariátus osztálymozgalmába, minden olyan kísérletet, amely az úgynevezett ökonomizmusban, bernsteinizmusban és millerandizmusban jut

* Csillaggal jelöljük a gyüjtemény szerkesztősége által adott címeket. — *Szerk.*

kifejezésre; a konferencia véleménye szerint a pártnak az a feladata, hogy teljességükben kifejezésre juttassa a proletariátusnak a végcél elérésére irányuló érdekeit, és minden megnyilvánulásában vezesse a proletariátus harcát. A konferencia leszögezi, hogy az orosz szociáldemokrácia legközelebbi feladata az önkényuralom megdöntése, és egyben határozottan elutasítja mindazokat a kísérleteket, amelyek a szociáldemokrácia harcát le akarják szűkíteni azon a címen, hogy elengedhetetlenül szükséges a munkások politikai harcának közvetlen összekapcsolása a munkafeltételek megjavításáért folytatott harcukkal, vagy hogy ez különös előnyökkel jár. Ezekből az alapelvekből kiindulva és az oroszországi tevékenység körülményeit figyelembe véve a konferencia kimondja, hogy elengedhetetlenül szükség van egy szorosan egybeforrott, központosított, harcos pártszervezet megteremtésére, mert csakis ilyen szervezet képes a proletariátus tömegmozgalmát a reá háruló történelmi feladatok magaslatára emelni, csakis ilyen szervezet biztosíthatja, hogy a proletariátus a lehető legnagyobb erővel és befolyással rendelkezzék az önkényuralmi rendszer összeomlásának pillanatában. A konferencia véleménye szerint ahhoz, hogy ezt a szervezetet megalapíthassuk és a párt politikai tevékenységét a kellő színvonalra emelhessük, a legjobb eszköz egy egységes pártlap megteremtése. Egy ilyen lap megszervezése és terjesztése révén valósul meg leggyorsabban az Oroszországban működő szociáldemokrata szervezetek és csoportok eszmei és szervezeti egysége. (Elvetve.)

2) *„A Délvidéki Bizottságok Szövetsége" képviselőjének tervezete

A konferencia — a jelenlegi konferencián képviselt szervezetek tevékenységének jellegével összhangban — a tudományos szocializmus alapelveiből kiindulva, a párt „Kiáltványá"-nak szellemében kijelenti:

Pártunk legközelebbi feladata, hogy a munkásosztályt olyan harcos politikai erővé tegye, amely vállalni tudja a vezető szerepet abban a harcban, melynek célja Oroszország politikai felszabadítása mint a munkásosztály teljes felszabadulásának előkészítő szakasza.

E cél megvalósításának eszközei: a) a munkástömegek politikai öntudatát és osztálytudatát agitáció révén — mellyel megvilágítjuk Oroszország társadalmi és politikai életének minden többé-kevésbbé lényeges jelenségét — olyan szintre kell emelni, hogy megértsék politikai és szocialista feladataikat; b) a munkástömegeket aktív harcba kell vinni a jelenlegi rendszer ellen, és vezetni kell a kizsák-

mányolás és elnyomás minden formája ellen irányuló harcuk minden megnyilvánulását. A párttevékenység minden területén — szem előtt tartva a szociáldemokrata mozgalom egészének végcélját — el kell mélyíteni és ki kell szélesíteni a harcoló munkástömegek és a társadalom demokratikus elemei által felvetett feladatokat, állandóan előtérbe állítva és hangsúlyozva e harc politikai jellegét, s egyúttal megőrizve mozgalmunk osztályjellegét. E feladatok megvalósítása érdekében a legnagyobb mértékben szükséges és halaszthatatlan követelmény olyan szilárd pártszervezetnek a megteremtése, amely biztosítani tudja a szociáldemokrata mozgalom egységét, elvi következetességét és gyakorlati életrevalóságát. (Elvetve.)

3) A jekatyerinoszlavi képviselő tervezete

A konferencia kimondja, hogy az OSzDMP-nek, mely a munkásosztály politikai és gazdasági felszabadításáért folyó harcban a munkásosztály élcsapata, szigorúan a tudományos szocializmus és a forradalmi szociáldemokrácia alapelveihez kell magát tartania; agitáció és propaganda útján be kell vinnie és ki kell fejlesztenie a munkástömegekben az osztálytudatot és a politikai öntudatot; széleskörű harcra kell mozgósítania a munkástömegeket a politikai és társadalmi elnyomás minden megnyilvánulásának felszámolásáért és mindenekelőtt az orosz önkényuralom megdöntéséért; a forradalmi proletariátust olyan egységes, szervezett pártba kell egyesítenie, amely a politikai és társadalmi harcban vállalni tudja más osztályok forradalmi rétegeinek vezetését, és ezt a vezető szerepet a győzelem után is meg tudja tartani; és végül, szüntelenül mélyítve és szélesítve e harc feladatait és jelentőségét, ügyelve arra, hogy e harcban ne legyenek kompromisszumok és eltérések a forradalmi szociáldemokrácia elveitől és programmjától, vezetnie kell ezt a harcot a teljes és végleges győzelemig. (Elvetve.)

4) A Bund Központi Bizottsága képviselőinek tervezete

A konferencia az OSzDMP I. kongresszusának „Kiáltványá"-val összhangban elismeri a nemzetközi forradalmi szociáldemokrácia alapelveit, és úgy véli, hogy pártunk legközelebbi feladata az önkényuralom megdöntése és az orosz szociáldemokrácia hegemóniájának biztosítása az Oroszország politikai felszabadításáért folyó harcban, minthogy Oroszország politikai felszabadítása elengedhetetlen előfeltétele a munkásosztály teljes társadalmi felszabadításának. Mind legközelebbi célunk, mind pedig végső szocialista eszményeink megvalósítása érdekében a konferencia az oroszországi szociáldemokrácia legközelebbi *gyakorlati* feladatának a szorosan

egybeforrott, harcos pártszervezet megteremtését tekinti. E pártszervezet tevékenysége a következőkben jusson kifejezésre: a) vezesse a proletariátus harcának minden megnyilvánulását az elnyomás minden formája — politikai, gazdasági, nemzeti elnyomás stb. — ellen, azzal a céllal, hogy a munkásosztály elégedetlenségét és felháborodását átváltoztassa a demokratikus köztársaságért és a szocialista rendért folytatott tudatos harccá; b) a proletariátus politikai és osztályöntudatának fejlesztése és a demokráciáért folytatott harc érdekében támogassa, mélyítse el és használja fel mindazokat a haladó mozgalmakat, melyek a fennálló rend ellen irányulnak; c) terjessze a tudományos szocializmus eszméit, ismertesse és fejlessze a szocialista elméletet és az eszmei harcot mindazokkal a kísérletekkel szemben, amelyek a szocialista elmélettől való elhajlásra vagy a szocialista elmélet értelmezésének szűkítésére irányulnak. (Végleges határozathoz alapként elfogadva.)

„A Délvidéki Bizottságok Szövetségé"-nek képviselője által előterjesztett és a többség által elfogadott módosítások

1) A b) pont a következő módon fogalmazandó: „a proletariátus politikai öntudatának és osztálytudatának fejlesztése és a demokráciáért folytatott harc kereteinek kiszélesítése végett használja fel mindazokat a haladó áramlatokat, melyek a fennálló politikai rend ellen irányulnak; támogassa és mélyítse el ezeket az áramlatokat abból a célból, hogy biztosítsa a politikai szabadságért folytatott harcban a szociáldemokrata párt vezető szerepét, és az önkényuralom összeomlásának pillanatában a párt lehető legnagyobb erejét és befolyását".

2) A c) pont befejező része így fogalmazandó: „eszmei harcot a szocialista elmélet forradalmi és osztályjellegétől való elhajlás minden kísérlete ellen". (Az egész határozat a módosításokkal elfogadva.)

Az „Iszkra" képviselőjének nyilatkozata

Bár a párt fejlődése érdekében feltétlenül szükségesnek tartom pártmunkánk hibáinak és fogyatékosságainak nyilt beismerését, az egység érdekében mégis lehetségesnek véltem, hogy megszavazzam az elvi határozati javaslatot abban a formájában, ahogy a Bund Központi Bizottságának képviselői beterjesztették, jóllehet a fentemlített beismerés nem volt kategórikus formában leszögezve benne. Az eredeti szövegen a többség határozatára végrehajtott, részben elvileg helytelen, részben kétértelmű módosítások azonban arra késztettek, hogy a végleges szavazás során a határozati javaslat ellen szavazzak.

III. HATÁROZAT A MÁJUSI RÖPIRAT KÉRDÉSÉBEN

A konferencia szükségesnek tartja a májusi kiáltvány végleges szövegének kidolgozását. Ezt a szöveget kötelesek átvenni a konferencián részt vevő szervezetek közül azok, amelyek megszavazzák, a többi szervezet pedig tekintse javaslatnak az egész párt nevében kibocsátandó kiáltvány kidolgozásához. (Elfogadva.)

A Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívuma

AZ „ISZKRA" ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA BIZOTTSÁGOK KÉPVISELŐINEK TANÁCSKOZÁSA A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG MEGALAKÍTÁSA ÉS A II. PÁRTKONGRESSZUS ELŐKÉSZÍTÉSE KÉRDÉSÉRŐL

Pszkov. 1902 november 2—3 (15—16)

A szociáldemokrata bizottságok tanácskozásán, melyet V. I. Lenin kezdeményezésére az „Iszkra" szerkesztősége hívott össze, elhatározták, hogy a II. pártkongresszus előkészítésére Szervező Bizottságot alakítanak. A Szervező Bizottságnak a pétervári „Harci Szövetség", az „Iszkra" szervezet és a „Juzsnij Rabocsij" csoport képviselői lettek a tagjai.

1902 decemberében az „Iszkra" által alakított Szervező Bizottság közleményt bocsátott ki az SzB megalakulásáról és a pártkongresszus összehívásáról.

A „Közlemény a «Szervező Bizottság» megalakulásáról" az „Iszkrá"-ban jelent meg V. I. Lenin utószavával.

Az SzB V. I. Lenin irányításával nagyarányú gyakorlati munkát végzett a II. pártkongresszus előkészítése érdekében.

KÖZLEMÉNY A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG MEGALAKULÁSÁRÓL

OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT

A világ proletárjai egyesüljetek!

1902 december

Közlemény a „Szervező Bizottság" megalakulásáról

Négy évvel ezelőtt néhány orosz szociáldemokrata szervezet egyesült az „Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt"-ban, kidolgozott bizonyos szervezeti tervet és kidolgozta tevékenysé-

gének általános elveit, amelyeket aztán a párt „Kiáltvány"-ában összefoglalt. Ez az első kísérlet, sajnos, nem járt sikerrel: nem voltak még meg a szükséges elemek egy egységes, erős szociáldemokrata párt megalakításához, amely tántoríthatatlanul harcolt volna azért, hogy a proletariátust felszabadítsa mindenféle elnyomás és kizsákmányolás alól. Egyrészt az orosz szociáldemokrácia gyakorlati tevékenységének még a formái is csak kialakulóban voltak; a szociáldemokrácia, amely csak nemrég lépett a harc útjára, még tapogatózott, nem tudta, hogyan valósíthatná meg legjobban elméleti nézeteit, még félénken, bizonytalan léptekkel haladt. Tevékenységének alapja, a nagyarányú sztrájkokban megnyilvánuló munkásmozgalom éppen abban az időben tört elő azzal a tündöklő fénnyel, amely sokakat elvakított, elhomályosítva előttük a forradalmi szociáldemokrácia oly világos és határozott feladatait és céljait, s arra kapatta őket, hogy a szűk szakmai harcba vessék bele magukat. Másrészt az a körülmény, hogy a kormány állandóan üldözte a szociáldemokrata szervezeteket, amelyek még nem erősödtek meg s még nem tudtak erős gyökeret ereszteni — lerombolt minden folytonosságot, elpusztította a szociáldemokrata munka minden hagyományát.

Ez a sikertelen kísérlet azonban nem volt haszontalan. A proletariátus szervezett politikai pártjának eszméje, amely elődeinket vezérelte, azóta minden öntudatos szociáldemokrata harcos vezércsillagává és hőn óhajtott céljává lett. Ez alatt a négy év alatt többízben is megkíséreltük, hogy megvalósítsuk ezt az eszmét, amelyet az első szociáldemokrata harcosok ránkhagytak. Mindezideig azonban még mindig ugyanolyan szervezetlenek vagyunk, mint négy évvel ezelőtt.

De az élet egyre nagyobb követelményeket támaszt velünk szemben. A párt első harcosai a munkástömegekben szunnyadó forradalmi erők felébresztését tekintették feladatuknak, ránk viszont sokkal bonyolultabb feladat vár: az ébredő erőket a szükséges irányba kell terelnünk, ezeknek az erőknek az élére kell állnunk, és vezetnünk kell őket. Fel kell készülnünk arra, hogy maholnap felharsan a hívó kiáltás: „Vezessetek oda, ahova hívtatok!", és jaj nekünk, ha ez a pillanat váratlanul ér bennünket, ha akkor is ugyanannyira el leszünk szigetelve egymástól, ugyanolyan készületlenek leszünk, mint ma. Ne mondja senki, hogy túlozzuk a helyzet komolyságát. Akinek megvan a képessége ahhoz, hogy a felszíni hullámverés alatt felismerje a mélyben végbemenő folyamatot, az nem fog bennünket azzal gyanúsítani, hogy túlozunk.

A helyzet komolyságát azonban más körülmények is fokozzák. Nagyszerű történelmi időben élünk. A munkásosztály ébredése az orosz élet általános menetével összefüggésben megmozgatta a különböző társadalmi .rétegeket. Ezek a rétegek többékevésbbé öntudatosan igyekeznek szervezkedni, hogy ilyen vagy olyan formában bekapcsolódjanak az idejétmúlta rendszer elleni harcba. Éppen jókor! A szociáldemokrácia csak üdvözölhet mindenkit, aki ehhez a harchoz csatlakozik. De éberen kell ügyelnie arra, hogy az efféle szövetségesek ne használják fel saját céljaikra, ne térítsék le tevékenységének fő területéről, ne fosszák meg vezető szerepétől az önkényuralom ellen vívott harcban, és ami a legfontosabb, ne ártsanak a forradalmi harc előrehaladásának, ne térítsék le ezt a harcot a helyes útról. Hogy ez a veszély nem képzelődés, azt világosan látja mindenki, aki figyelemmel kísérte az utóbbi évek forradalmi harcát.

Az orosz szociáldemokráciára tehát ma olyan nagyszabású feladat vár, amellyel semmiféle helyi bizottság, de még kerületi szervezet sem tud megbirkózni. Bármilyen tökéletesek lennének is a helyi szervezetek, nem tudnának megbirkózni ezzel a feladattal, mert ez már túlnőtt a helyi szervezetek keretein. Ez a feladat csak úgy oldható meg, ha valamennyi orosz szociáldemokrata egyetlen központosított, fegyelmezett pártban tömörül és kollektív erőfeszítésekkel munkálkodik a feladat megoldásán. De ki vállalja az egyesítés kezdeményezését?

Ezt a kérdést tavaly megvitatták egy konferencián, melyen a következő szervezetek képviseltették magukat: a pétervári „Harci Szövetség", az egyesült délvidéki bizottságok és szervezetek Központi Bizottsága, az „Iszkra" szervezete, a Bund Központi Bizottságai (az oroszországi és a külföldi), „Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetsége" és néhány más szervezet. A konferencia megbízta néhány szervezet képviselőit, hogy alakítsanak Szervező Bizottságot, amely elvállalja az OSzDMP tényleges helyreállításának feladatát.

E határozat értelmében a pétervári „Harci Szövetség"-nek, az „Iszkra" szervezetének és a „Juzsnij Rabocsij" csoportjának képviselői[1] megalakították a Szervező Bizottságot, amely legelső és legfontosabb feladatának *a pártkongresszus összehívásához szükséges feltételek előkészítését* tekinti.

[1] A Bundot is felhívtuk, hogy küldje el képviselőjét a Szervező Bizottságba, a Bund azonban előttünk ismeretlen okból nem válaszolt erre a meghívásra. Reméljük, hogy ez csak véletlenen múlott, és mielőbb elküldi képviselőjét. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

Minthogy azonban a kongresszus összehívása rendkívül bonyolult feladat és ennek megoldásához sok idő szükséges, az SzB a párt központi szervezetének helyreállításáig magára vállal néhány általános funkciót (országos röplapok kiadása, közös szállítás és közös technikai felszerelés, a bizottságok közötti kapcsolat megteremtése stb.).

Magától értetődik, hogy az SzB, amely néhány szervezet egyéni kezdeményezésére jött létre, csak azoknak a szervezeteknek tartozik felelősséggel, amelyek már meghatalmazták vagy meg fogják hatalmazni. Minden más bizottság és csoporttal szemben az SzB csak különálló szervezet, amely felajánlja nekik szolgálatait.

Nagy és felelős feladat az, amelyet most magára vállal az SzB, és ha mégis meri vállalni, csak azért teszi ezt, mert az egyesülés már égetően sürget, túlságosan érezhető már a ziláltság, és a további szervezetlenség komolyan fenyegeti a közös ügyet. Az SzB most abban a tudatban fog munkához, hogy tevékenységének sikere jelentős mértékben attól függ, hogyan viszonyulnak majd hozzá a szociáldemokrata bizottságok és szervezetek, s már maga ez a viszony is megmutatja majd, menynyire helyesen értékelte a mai helyzetet.

A Szervező Bizottság

Az „Iszkra" 1903 január 28 (15-i) 32. számában megjelent szöveg szerint, egyeztetve a Szervező Bizottság által kiadott külön röplap szövegével

AZ OSZDMP MÁSODIK KONGRESSZUSA

Brüsszel—London. 1903 július 17 (30)—augusztus 10 (23)

A kongresszus először Brüsszelben ült össze, majd a rendőri üldözés miatt Londonban folytatta munkáját. A kongresszuson 26 szervezet képviseltette magát [köztük az „Iszkra" szervezete, „Az Orosz Forradalmi Szociáldemokrácia Külföldi Lígája", „A Munka Felszabadítása"-csoport, „Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetsége", a Bund Központi és Külföldi Bizottsága, a „Juzsnij Rabocsij" csoportja, 14 helyi bizottság, 4 szociáldemokrata szövetség és a Pétervári Munkásszervezet (ökonomista szervezet)]. Összesen résztvett 43 küldött 51 szavazattal és 14 küldött tanácskozási joggal.

Napirend: 1) A kongresszus megalakulása. Az iroda megválasztása. A kongresszus ügyviteli szabályzatának és napirendjének megállapítása. A Szervező Bizottság (SzB) beszámolója és a kongresszus összetételét megállapító bizottság megválasztása; 2) A Bund helye az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártban; 3) A párt programmja; 4) A párt Központi Lapja; 5) A küldöttek beszámolói; 6) A párt szervezete; 7) A kerületi és a nemzetiségi szervezetek; 8) A párt különálló csoportjai; 9) A nemzetiségi kérdés; 10) A gazdasági harc és a szakmai mozgalom; 11) Május 1 megünneplése; 12) Az 1904-es Amszterdami Nemzetközi Szocialista Kongresszus; 13) Tüntetések és felkelések; 14) A terror; 15) A pártmunka belső kérdései: a) a propaganda megszervezése, b) az agitáció megszervezése, c) a pártirodalom megszervezése, d) a parasztság körében végzendő munka megszervezése, e) a hadseregben végzendő munka megszervezése, f) a tanulóifjúság közötti munka megszervezése, g) a szekták tagjai között végzendő munka megszervezése; 16) Az OSzDMP viszonya az eszerekhez; 17) Az OSzDMP viszonya az orosz liberális

áramlatokhoz; 18) A párt Központi Bizottságának és a Központi Lap (KL) szerkesztőségének megválasztása; 19) A Párttanács megválasztása; 20) A kongresszusi határozatok és jegyzőkönyvek közzétételének rendje, továbbá a tisztségekre megválasztott személyek és megválasztott szervek működése megkezdésének rendje. A 6. napirendi pont — „A párt szervezete" — keretében a párt Szervezeti Szabályzatának kérdését vitatták meg.

A kongresszus legfőbb feladata az volt, hogy „az «Iszkra» által megjelölt és kidolgozott elvi és szervezeti alapokon megteremtse a *valóságos* pártot" (*Lenin* Művei. 7. köt. Szikra 1953. 215. old.).

A kongresszuson V. I. Lenin előadói beszédet mondott a párt Szervezeti Szabályzatáról, felszólalt a Szervezeti Szabályzat és a programm megvitatása során, beszélt a Bundnak a párton belüli helyéről, felszólalt az „Iszkra" szerkesztőségének megválasztása során és egyéb kérdésekben.

A nemzetközi munkásmozgalom történetében Marx és Engels halála után ez a kongresszus fogadott el elsőízben forradalmi programmot, amely fő feladatul a proletariátus diktatúrájáért való harcot jelölte meg. A kongresszus elfogadta a párt Szervezeti Szabályzatát, és megalakította a párt központi vezető szerveit.

A kongresszus megválasztotta a háromtagú KB-t, a KL szerkesztőségét (V. I. Lenin, G. V. Plehanov, L. Martov) és a Párttanács ötödik tagját — G. V. Plehanovot [a Szervezeti Szabályzat értelmében a Párttanács többi négy tagja kongresszusi jóváhagyás nélkül a KL szerkesztőségéből (2 fő) és a KB-ból (2 fő) került ki].

V. I. Lenin a kongresszuson erélyesen és következetesen harcolt az „ökonomisták", a bundisták és a mensevikek ellen, a forradalmi pártprogrammért, a proletárdiktatúra eszméjéért, a munkásosztály és a parasztság szövetségéért a forradalomban, a nemzetek önrendelkezési jogáért és a proletárnemzetköziségért, a munkásosztály egységes, minden részletében megszervezett, fegyelmezett, harcos forradalmi pártjáért. V. I. Lenin kemény harccal maga köré tömörítette a kongresszus többségét.

A kongresszus megszilárdította a marxizmusnak az „ökonomizmuson", a nyilt opportunizmuson aratott győzelmét. Megmutatta, hogy a párt által már összetört régebbi opportunisták, az „ökonomisták" helyét a pártban új opportunisták, a mensevikek kezdik elfoglalni.

Az a harc, amelyet V. I. Lenin a kongresszuson a szervezeti és

programmkérdésekben az opportunista elemek ellen folytatott, határt vont az OSzDMP forradalmi része — a bolsevikok, és opportunista része — a mensevikek közé.

Az OSzDMP II. kongresszusának történelmi jelentősége az, hogy megteremtette Oroszországban a valóságos marxista pártot.

I. AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRTNAK A II. PÁRTKONGRESSZUSON ELFOGADOTT PROGRAMMJA

A csere fejlődése oly szoros kapcsolatot teremtett a civilizált világ valamennyi népe között, hogy a proletariátus nagy felszabadító mozgalmának nemzetközivé kellett válnia, és már régen azzá is vált.

Az oroszországi szociáldemokrácia a proletár világhadsereg egyik osztagának tekinti magát, és ugyanazt a végső célt tűzi maga elé, amelynek elérésére valamennyi más ország szociáldemokratái törekednek.

Ezt a végső célt a jelenkori burzsoá társadalom jellege és fejlődésének menete szabja meg.

Ennek a társadalomnak fő sajátossága az árutermelés a tőkés termelési viszonyok alapján, amelyek között a termelési és áruforgalmi eszközök legfontosabb és jelentős része egy kisszámú osztály birtokában van, míg a lakosság óriási többsége proletárokból és félproletárokból áll, akiket gazdasági helyzetük arra kényszerít, hogy állandóan vagy időről időre eladják munkaerejüket, vagyis bérmunkásoknak szegődjenek el a tőkésekhez, és munkájukkal előteremtsék a társadalom felsőbb osztályainak jövedelmét.

A tőkés termelési viszonyok uralmának területe egyre jobban kiszélesedik annak arányában, ahogyan a technika állandó tökéletesedése, növelve a nagyüzemek gazdasági jelentőségét, az önálló kistermelők kiszorítására vezet azáltal, hogy egy részüket proletárokká változtatja, a többieknek csökkenti a társadalmi és gazdasági életben betöltött szerepét, és helyenként többé vagy kevésbbé teljes, többé vagy kevésbbé szembetűnő, többé vagy kevésbbé súlyos függőségbe juttatja őket a tőkével szemben.

Ugyanez a technikai haladás ezenkívül egyrészt lehetővé teszi a vállalkozóknak, hogy a termelésben és az áruforgalomban egyre nagyobb mértékben alkalmazzák a női és a gyermekmunkát. Mivel pedig a technika fejlődése, másrészt, a vállalko-

zók munkaerőszükségletének viszonylagos csökkenéséhez vezet, a munkaerőkereslet szükségképpen elmarad a kínálattól, aminek következtében a bérmunka egyre nagyobb mértékben függ a tőkétől, és a bérmunka kizsákmányolási foka emelkedik.

A burzsoá országoknak ez a belső helyzete és a világpiacon folyó állandóan élesedő versengésük egyre jobban megnehezíti az állandóan növekvő mennyiségben termelt áruk eladását. A túltermelés többé vagy kevésbbé éles ipari válságokban jut kifejezésre, s ezeket az ipari pangás hosszabb vagy rövidebb időszakai követik; a túltermelés a burzsoá társadalomban a termelőerők fejlődésének elkerülhetetlen következménye. A válságok és az ipari pangás időszakai méginkább tönkreteszik a kistermelőket, méginkább fokozzák a bérmunka függését a tőkétől, még gyorsabban vezetnek a munkásosztály helyzetének viszonylagos, olykor pedig abszolút rosszabbodására is.

Ilyenformán a technika tökéletesedése, amely a munka termelékenységének fokozódását és a társadalmi gazdagság növekedését jelenti, a polgári társadalomban azt eredményezi, hogy egyre nagyobb lesz a társadalmi egyenlőtlenség, hogy növekszik a távolság a vagyonosok és a nincstelenek között, s hogy a megélhetés bizonytalansága, a munkanélküliség, a nélkülözés minden fajtája fokozódó mértékben sujtja a dolgozó tömegek egyre szélesebb rétegeit.

De mindezeknek a polgári társadalomban bennerejlő ellentmondásoknak növekedése és éleződése arányában nő a dolgozó és kizsákmányolt tömeg elégedetlensége is a fennálló renddel szemben, növekszik a proletárok száma és egybeforrottsága, élesedik harcuk kizsákmányolóik ellen. Ugyanakkor a technika tökéletesedése azzal, hogy összpontosítja a termelési és forgalmi eszközöket, s társadalmasítja a munkafolyamatot a tőkés vállalatokban, egyre gyorsuló ütemben megteremti az anyagi lehetőséget, hogy a tőkés termelési viszonyokat szocialista termelési viszonyok váltsák fel, vagyis annak a szociális forradalomnak anyagi lehetőségét, amely a nemzetközi szociáldemokrácia mint a proletár osztálymozgalom tudatos kifejezője egész tevékenységének végső célja.

A proletariátus szociális forradalma azzal, hogy a termelési és forgalmi eszközök magántulajdonát azok társadalmi tulajdonával váltja fel, és bevezeti a társadalmi termelési folyamat tervszerű megszervezését, hogy ezáltal biztosítsa a társadalom minden tagjának jólétét és mindenirányú fejlődését, — megszünteti a társadalom osztályokra tagozódását, s ezzel felszabadítja az egész elnyomott emberiséget, mert véget vet annak, hogy a

társadalom egyik része bármilyen formában is kizsákmányolja a másikat.

Ennek a szociális forradalomnak elengedhetetlen feltétele a proletariátus diktatúrája, vagyis az, hogy a proletariátus olyan politikai hatalmat vívjon ki, amely lehetővé teszi számára, hogy elnyomja a kizsákmányolók minden ellenállását.

A nemzetközi szociáldemokrácia feladatául tűzi ki, hogy képessé tegye a proletariátust nagy történelmi küldetésének teljesítésére, s ezért olyan önálló politikai párttá szervezi, amely szemben áll valamennyi burzsoá párttal, vezeti a proletariátus osztályharcának valamennyi megnyilvánulását, feltárja a proletariátus előtt a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak érdekeinek kibékíthetetlen ellentétét, és megmutatja neki a közelgő szociális forradalom történelmi jelentőségét és szükséges feltételeit. Ugyanakkor felvilágosítja a dolgozó és kizsákmányolt tömegeket, hogy helyzetük a kapitalista társadalomban reménytelen, hogy a szociális forradalom elengedhetetlen ahhoz, hogy felszabadítsák magukat a tőke igája alól. A munkásosztály pártja, a szociáldemokrácia a dolgozó és kizsákmányolt lakosság valamennyi rétegét soraiba hívja, amennyiben ezek magukévá teszik a proletariátus álláspontját.

A különböző országok szociáldemokratái — az egész civilizált világon elterjedt tőkés termelési mód uralma által meghatározott közös végcéljuk felé vezető útjukon — kénytelenek különböző közvetlen feladatokat tűzni maguk elé, egyrészt azért, mert e termelési mód fejlettségi foka nem mindenütt egyenlő, másrészt azért, mert e termelési mód a különböző országokban különböző társadalmi és politikai körülmények között fejlődik.

Oroszországban, ahol a kapitalizmus már uralkodó termelési mód lett, még igen sok maradványa található régi, kapitalizmus előtti rendünknek, amely azon alapult, hogy a dolgozó tömegeket a földbirtokosok, az állam, vagy az államfő jobbágysorban tartották. Ezek a maradványok, melyek igen nagy mértékben gátolják a gazdasági haladást, akadályozzák a proletariátus osztályharcának mindenirányú fejlődését, és elősegítik azt, hogy fennmaradjanak és erősödjenek a legbarbárabb kizsákmányolási formák, amelyek segítségével az állam és a vagyonos osztályok kizsákmányolják a sokmilliós parasztságot, és sötétségben, jogfosztottságban tartják az egész népet.

A legjelentősebb e maradványok közül és a leghatalmasabb támasza ennek az egész barbárságnak — a cári önkényuralom. A cári önkényuralom természeténél fogva ellensége mindenféle

társadalmi mozgalomnak, és nem is lehet más, mint legádázabb ellensége a proletariátus minden felszabadulási törekvésének.

Ezért az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt azt tűzi ki legközelebbi politikai feladatául, hogy megdöntse a cári önkényuralmat és felváltsa demokratikus köztársasággal, amelynek alkotmánya biztosítja:

1. A nép egyeduralmát, ami azt jelenti, hogy az egész legfelső államhatalom a nép képviselőiből álló, egykamarás törvényhozó gyűlés kezében összpontosul.

2. Az általános, egyenlő és közvetlen választójogot minden 20. életévét betöltött állampolgár — férfi és nő — számára a törvényhozó gyűlés és valamennyi helyi önkormányzati szerv választásain; titkos szavazást a választásokon; minden választónak azt a jogát, hogy választható legyen bármely képviseleti intézménybe; két évre választott parlamentet; fizetést a népképviselőknek.

3. A széleskörű helyi önkormányzatot; a területi önkormányzatot a sajátos életkörülmények között élő és sajátos összetételű lakossággal bíró vidékek számára.

4. A személy és a lakás sérthetetlenségét.

5. A korlátlan lelkiismereti, szólás- és sajtószabadságot, a gyülekezési, sztrájk- és egyesülési jogot.

6. A költözködés és iparűzés szabadságát.

7. A rendek megszüntetését és valamennyi állampolgár teljes egyenjogúságát, nemre, vallásra, fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül.

8. A lakosságnak azt a jogát, hogy anyanyelvén részesüljön oktatásban, amit azzal kell biztosítani, hogy az állam és az önkormányzati szervek költségére gondoskodnak az ehhez szükséges iskolák létesítéséről. Minden állampolgárnak azt a jogát, hogy gyűléseken anyanyelvén szólalhasson fel; az állami nyelvvel egyformán az anyanyelv bevezetését minden helyi társadalmi és állami intézményben.

9. Az államban élő valamennyi nemzet önrendelkezési jogát.

10. Minden személynek azt a jogát, hogy a szokásos úton eljárást indíthasson az esküdtbíróságnál bármelyik hivatalnok ellen.

11. A bírák nép általi választását.

12. Az állandó hadsereg felváltását a nép általános felfegyverzésével.

13. Az egyház és az állam, az iskola és az egyház különválasztását.

14. Az ingyenes és kötelező általános és szakmai oktatást a

16. életév betöltéséig mindkét nembeli gyermekek részére; a szegény gyermekek élelemmel, ruházattal és tanszerekkel való ellátását állami költségen.

Állami gazdálkodásunk demokratizálásának fő feltételeként az OSzDMP követeli: *minden közvetett adó eltörlését és a progresszív jövedelmi és örökösödési adó bevezetését.*

A párt, hogy megóvja a munkásosztályt a fizikai és erkölcsi elfajulástól, valamint hogy fokozza a munkásosztály harcképességét felszabadulásáért vívott harcában, követeli:

1. A napi munkaidő nyolc órára való korlátozását valamennyi bérmunkás számára.

2. Hetenkénti legalább 42 órás megszakítás nélküli, törvényben megállapított pihenést a nemzetgazdaság valamennyi ágának férfi és női bérmunkásai számára.

3. Minden túlóráztatás megtiltását.

4. Az éjjeli munka megtiltását (este 9 órától reggel 6 óráig) a nemzetgazdaság valamennyi ágában, azok kivételével, amelyekben az a munkásszervezetek által jóváhagyott technikai megfontolásokból feltétlenül szükséges.

5. Tiltsák meg a vállalkozóknak, hogy iskolaköteles (16 éves korig) gyermekeket munkára alkalmazzanak, a serdülő ifjúság (16—18 éves korig) munkaidejét pedig korlátozzák napi hat órára.

6. Tiltsák meg a női munkát a nemzetgazdaságnak a női szervezetre ártalmas ágaiban; mentesítsék a nőket a munka alól szülés előtt négy, szülés után pedig hat hétre, s egész idő alatt folyósítsák teljes munkabérüket.

7. Minden olyan üzemben, gyárban és más vállalatnál, ahol nők dolgoznak, létesítsenek napköziotthont a csecsemők és kisgyermekek számára; a szoptatós anyákat legalább három óránként legkevesebb félórára mentesítsék a munka alól.

8. Vezessék be a munkások állami biztosítását öregség, teljes vagy részleges munkaképtelenség esetére, a tőkésekre kivetendő különadóból létesítendő különleges alap terhére.

9. Tiltsák meg, hogy a munkabért áruban fizessék ki; rendeljék el, hogy kivétel nélkül valamennyi bérszerződés alapján a munkabért a munkásoknak hetenként, pénzben, a munkaidőben fizessék ki.

10. Tiltsák meg a vállalkozóknak, hogy bármilyen indokkal vagy bármilyen célra (bírságok, selejtlevonás stb.) pénzbeli levonásokat eszközöljenek a munkabérből.

11. Nevezzenek ki megfelelő számú gyárfelügyelőt a nemzetgazdaság valamennyi ágában, és terjesszék ki a gyárfelügye-

leti ellenőrzést minden bérmunkást foglalkoztató vállalatra, beleértve a kincstári vállalatokat is (a háztartási alkalmazottak munkája szintén a felügyelet körébe tartozik); nevezzenek ki felügyelőnőket azokban az iparágakban, amelyekben női munkát alkalmaznak; a munkások választott és az állam által fizetett képviselői vegyenek részt a gyári törvények betartásának, a bértarifák megállapításának, az anyag és a kész munkadarabok átvételének és selejtezésének ellenőrzésében.

12. A helyi önkormányzati szervek a munkások választott képviselőinek részvételével ellenőrizzék egészségügyi szempontból a munkáltatók által a munkások rendelkezésére bocsátott lakóhelyiségeket, továbbá e lakások házirendjét és bérleti feltételeit, abból a célból, hogy a vállalkozók ne avatkozhassanak be a munkások magánéletébe és állampolgári tevékenységébe.

13. Vezessenek be rendszeresített, szervezett egészségügyi ellenőrzést minden bérmunkásokat foglalkoztató vállalatnál, úgy, hogy az egész orvos-egészségügyi szervezet teljesen független legyen a munkáltatóktól; a munkáltató költségére biztosítsák a munkásoknak az ingyenes orvosi segítséget és folyósítsák a fizetést a betegség idejére.

14. Állapítsák meg a munkáltatók büntetőjogi felelősségét a munkavédelmi törvények megszegése esetére.

15. A nemzetgazdaság valamennyi ágában létesítsenek egyeztető bizottságokat paritásos alapon a munkások és a vállalkozók képviselőiből.

16. Kötelezzék a helyi önkormányzati szerveket, hogy a helyi és a vidékről érkezett munkások számára valamennyi termelési ágban munkaközvetítő irodákat (munkabörzéket) létesítsenek, s ezek igazgatásában vegyenek részt a munkásszervezetek képviselői.

A jobbágyrendszer maradványainak, e súlyos teherként közvetlenül a parasztságra nehezedő maradványoknak a kiküszöbölése céljából és a falusi osztályharc szabad kibontakozása érdekében pedig a párt mindenekelőtt a következőket követeli:

1. Töröljék el a megváltási díjakat és a dézsmát, továbbá mindazokat a szolgáltatásokat, amelyek ma a parasztságra, mint adózó rendre hárulnak.

2. Helyezzék hatályon kívül mindazokat a törvényeket, amelyek a parasztot gátolják abban, hogy földjével szabadon rendelkezzék.

3. Fizessék vissza a parasztoknak a megváltási díjként és dézsmaként behajtott összegeket; ebből a célból kobozzák el a

kolostori és egyházi vagyont, valamint az uralkodóház birtokait, a koronabirtokokat és a cári család tagjainak birtokait, s emellett vessenek ki külön adót a megváltási kölcsönben részesült nemesi nagybirtokosok földjeire; az ilyen úton befolyt összegeket fizessék be a községek kulturális és szociális szükségleteit szolgáló külön népi alapba.

4. Létesítsenek parasztbizottságokat: a) hogy a faluközösségeknek (kisajátítás, vagy — abban az esetben, ha földek többszörösen gazdát cseréltek — a nemesi nagybirtokok terhére történő állami megváltás útján) visszaadják azokat a földeket, amelyeket a jobbágyfelszabadításkor a parasztok földjeiről lehasítottak, és amelyek a földbirtokosok kezében a parasztok szolgaságba döntésének eszközéül szolgálnak; b) hogy a Kaukázusban átadják a parasztok tulajdonába azokat a földeket, amelyeket mint ideiglenesen elkötelezettek[1], mint hizánok[2] stb. használnak; c) hogy kiküszöböljék a jobbágyrendszer maradványait, amelyek az Uralban, az Altájvidéken, a Nyugati Határterületen és az állam más vidékein fennmaradtak.

5. Jogosítsák fel a bíróságokat a mértéktelenül magas haszonbérek leszállítására és a szolgaságba döntő szerződések érvénytelenítésére.

Az OSzDMP legközelebbi céljainak elérésére törekedve, támogat minden ellenzéki és forradalmi mozgalmat, amely Oroszország mai társadalmi és politikai rendszere ellen irányul, és ugyanakkor a leghatározottabban elveti mindazokat a reformátori tervezeteket, amelyek a dolgozó osztályok feletti rendőrihivatalnoki gyámkodás bármilyen kiterjesztésével vagy megszilárdításával függnek össze.

Az OSzDMP-nek szilárd meggyőződése, hogy a felsorolt politikai és szociális átalakítások teljes, következetes és tartós megvalósítása csak *az önkényuralom megdöntése* és az egész nép által szabadon választott *alkotmányozó gyűlés* összehívása útján érhető el.

---

[1] *Ideiglenesen elkötelezett parasztok:* az egykori jobbágyparasztok közül azok, akiknek az 1861-es jobbágyfelszabadítás után bizonyos szolgáltatásokat kellett teljesíteniök (dézsma, robot), amíg nem kezdték törleszteni a földesúrnak földjük megváltási díját. — *Ford.*

[2] *Hizánok:* grúziai földnélküli parasztok, akik valamikor régen külön szerződésben megállapított feltételekkel letelepedtek a földesurak földjén. A hizánok személyileg szabadok voltak, de örökre jogfosztott bérlők maradtak. Az 1861-es parasztreform után is teljesen a földesuraktól függtek, akik növelni kezdték a szolgáltatásokat és elszedegették a hizánok által megművelt parcellákat. — *Ford.*

*II. *AZ OSZDMP SZERVEZETI SZABÁLYZATÁNAK LENIN ÁLTAL A KONGRESSZUSON BENYÚJTOTT TERVEZETE*[1]

1. A párt tagjának számít mindenki, aki elismeri a párt programmját és mind anyagilag, mind valamelyik pártszervezetben való személyes részvételével támogatja a pártot.

2. A párt legfelsőbb szerve a pártkongresszus. A pártkongresszust a KB hívja össze (lehetőleg legalább kétévenként). A KB köteles összehívni a kongresszust, ha ezt a legutóbbi kongresszus szavazatainak 1/3-ával rendelkező pártbizottságok vagy pártbizottságoknak a szövetségei követelik, vagy pedig ha a Párttanács követeli. A kongresszus akkor határozatképes, ha azon a kongresszus idején működő (jogképes) pártbizottságoknak több mint a fele képviselve van.

3. Kongresszusi képviselet illeti meg: a) a KB-t, b) a KL szerkesztőségét, c) valamennyi helyi bizottságot, amely nem tartozik valamely külön szövetségbe, d) a bizottságoknak a párt által elismert valamennyi szövetségét, és e) a Külföldi Lígát. A felsorolt szervezetek közül a kongresszuson mindegyiknek két szavazata van. Az új bizottságok és a bizottságok új szövetségei csak abban az esetben kapnak kongresszusi képviseletet, ha legalább fél évvel a kongresszus előtt megerősítették őket.

4. A pártkongresszus kijelöli a KB-t, a KL szerkesztőségét és a Párttanácsot.

5. A KB összefogja és irányítja a párt egész gyakorlati tevékenységét, kezeli a központi pártpénztárt, és irányítja az egész pártot szolgáló technikai intézményeket. Kivizsgálja a különféle pártszervezetek és pártintézmények között, valamint az ezeken belül felmerülő konfliktusokat.

6. A KL szerkesztősége eszmeileg irányítja a pártot, szerkeszti a párt Központi Lapját, a tudományos folyóiratot és az egyes brosúrákat.

7. A Párttanácsot a kongresszus jelöli ki a KL és a KB tagjai közül; a Párttanács öt tagból áll. A Párttanács dönti el a KL szerkesztősége és a KB között általános szervezeti és taktikai

[1] A Szervezeti Szabályzatnak az a tervezete, amelyet Lenin közvetlenül a kongresszus elé terjesztett, nem maradt fenn. Itt a lenini Szervezeti Szabályzat eredeti tervezetét közöljük, amelyet a II. kongresszus jegyzőkönyvi bizottsága „A jegyzőkönyv teljes szövegé"-nek mellékleteiben tett közzé (lásd *Lenin* Művei. 7. köt. Szikra 1953. 252—253. old.). — *Szerk.*

kérdésekben felmerülő vitákat vagy nézeteltéréseket. A Párttanács alakítja meg újra a KB-t abban az esetben, ha az egész KB lebukik.

8. Az új bizottságokat és a bizottságok új szövetségeit a Központi Bizottság erősíti meg. A párt által elismert bizottságok, szövetségek, szervezetek vagy csoportok azokat az ügyeket intézik, amelyek speciálisan és kizárólag az adott helységre, az adott területre, az adott nemzeti mozgalomra vonatkoznak, vagy az erre a csoportra bízott külön funkcióval függnek össze, de kötelezettséget vállalnak arra, hogy alávetik magukat a KB és a KL határozatainak, és a KB által megállapított mértékben pénzt juttatnak a központi pártpénztárnak.

9. Minden párttagnak és mindenkinek, akinek valamilyen köze van a párthoz, joga van követelni, hogy beadványát eredeti formájában továbbítsák a KB-nak, vagy a KL-nek, vagy a pártkongresszusnak.

10. Minden pártszervezet köteles mind a KB-hoz, mind a KL szerkesztőségéhez eljuttatni az egész tevékenységére és személyi összetételére vonatkozó minden tájékoztató anyagot.

11. Valamennyi pártszervezet és valamennyi testületi pártintézmény egyszerű szavazattöbbséggel dönt, és kooptálási joggal rendelkezik. Új tagok kooptálásához és tagok kizárásához a szavazatok $^2/_3$-a szükséges.

12. Az Orosz Forradalmi Szociáldemokrácia Külföldi Ligájának az a célja, hogy propagandát és agitációt fejtsen ki külföldön, és hogy támogassa az oroszországi mozgalmat. A Líga ugyanazokat a jogokat élvezi, mint a bizottságok, azzal a különbséggel csupán, hogy az oroszországi mozgalmat kizárólag a KB által erre külön kijelölt személyek vagy csoportok útján támogatja.

AZ OSZDMP-NEK A II. PÁRTKONGRESSZUSON ELFOGADOTT SZERVEZETI SZABÁLYZATA

Határozat

A párt közös Szervezeti Szabályzata a párt minden részére kötelező. A kivételeket a Szervezeti Szabályzat külön függelékei állapítják meg.

Szervezeti Szabályzat

1. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt tagjának számít mindenki, aki elfogadja a párt programmját, anyagilag

támogatja a pártot, és valamelyik pártszervezet vezetése alatt rendszeres személyes támogatást nyujt a pártnak.

2. A párt legfelsőbb szerve a pártkongresszus. A pártkongresszust a Párttanács hívja össze (lehetőleg legalább kétévenként). A Párttanács köteles összehívni a kongresszust, ha ezt a kongresszusi szavazatoknak együttesen felével rendelkező pártszervezetek követelik. A kongresszus akkor határozatképes, ha a kongresszuson képviselt szervezetek együttesen a szavazatoknak több mint felével rendelkeznek.

3. Kongresszusi képviselet illeti meg: a) a Párttanácsot; b) a KB-t; c) a KL-t; d) valamennyi helyi bizottságot, amely nem tartozik valamely külön szövetségbe; e) egyéb olyan szervezeteket, melyek e tekintetben egyenrangúak a bizottságokkal; f) a bizottságoknak a párt által elismert valamennyi szövetségét. A kongresszuson az említett szervezetek mindegyikét egy-egy küldött képviseli két-két szavazattal, a Párttanácsot pedig annak valamennyi tagja egy-egy szavazattal.

A szövetségek képviseletét külön szabályzatok határozzák meg.

1. sz. megjegyzés. Képviseleti joguk csak azoknak a szervezeteknek van, amelyeket legalább egy évvel a kongresszus előtt megerősítettek.

2. sz. megjegyzés. A Központi Bizottságnak joga van ahhoz, hogy tanácskozási joggal meghívja a kongresszusra azoknak a szervezeteknek a küldötteit, amelyek nem felelnek meg az 1. sz. megjegyzésben megjelölt feltételeknek.

4. A kongresszus kijelöli a Párttanács ötödik tagját, a Központi Bizottságot és a Központi Lap szerkesztőségét.

5. A Párttanácsot a Központi Lap szerkesztősége és a KB jelöli ki, amelyek két-két tagot küldenek a Tanácsba; a Tanácsból kiváló tagokat az őket kijelölő intézmények pótolják, az ötödik tagot maga a Tanács pótolja.

A Párttanács a párt legfőbb intézménye. A Párttanácsnak az a feladata, hogy összeegyeztesse és összefogja a KB-nak és a KL szerkesztőségének tevékenységét, és képviselje a pártot a más pártokkal való érintkezés során. A Párttanácsot illeti meg az a jog, hogy a KB-t és a KL szerkesztőségét újra megalakítsa abban az esetben, ha ezen intézmények valamelyikének összes tagjai kiválnak.

A Párttanács mindannyiszor összeül, valahányszor azt a központi intézmények egyike, azaz a KL szerkesztősége, vagy a KB, vagy pedig a Tanács két tagja követeli.

6. A KB szervezi a bizottságokat, a bizottságok szövetségeit és a párt minden más intézményét, s irányítja tevékenységüket; szervezi és vezeti az egész párt szempontjából jelentős akciókat; elosztja a párt erőit és eszközeit, kezeli a központi pártpénztárt; kivizsgálja a különféle pártintézmények között, valamint az ezeken belül felmerülő konfliktusokat, s általában összefogja és irányítja a párt egész gyakorlati tevékenységét.

Megjegyzés. A KB tagjai a Párttanácson kívül semmiféle más pártszervezetnek nem lehetnek egyidejűleg tagjai.

7. A KL szerkesztőségének feladata a párt eszmei irányítása.

8. A párt kötelékébe tartozó valamennyi szervezet önállóan intézi azokat az ügyeket, amelyek a pártmunkának speciálisan és kizárólag arra a területére vonatkoznak, amelynek irányítása céljából az illető szervezet létrejött.

9. A pártkongresszus által elismert szervezeteken kívül valamennyi többi pártszervezetet a KB hagyja jóvá. A KB minden határozata kötelező valamennyi pártszervezetre; a pártszervezetek kötelesek továbbá a KB által megállapított mértékben pénzt juttatni a központi pártpénztárnak.

10. Minden párttagnak és mindenkinek, akinek valamilyen köze van a párthoz, joga van követelni, hogy beadványát eredeti formájában továbbítsák a KB-nak, vagy a KL szerkesztőségének, vagy a pártkongresszusnak.

11. Minden pártszervezet köteles mind a KB-hoz, mind a KL szerkesztőségéhez eljuttatni az egész tevékenységére és személyi összetételére vonatkozó minden tájékoztató anyagot.

12. Valamennyi pártszervezet és valamennyi testületi pártintézmény egyszerű szavazattöbbséggel dönt, és kooptálási joggal rendelkezik. Új tagok kooptálásához és tagok kizárásához — hacsak nem merül fel indokolt tiltakozás — a szavazatok $^2/_3$-a szükséges. A szervezeteknek tagok kooptálásáról vagy kizárásáról hozott határozata ellen fellebbezni lehet a Párttanácshoz.

A KB és a KL szerkesztősége új tagjainak kooptálása egyhangú szavazással történik. Ha a KB vagy a KL szerkesztősége tagjainak kooptálásakor nem sikerül egyhangú szavazást elérni, fellebbezni lehet a Párttanácshoz, s ha a Tanács megsemmisíti az illető testület döntését, akkor a kérdésben egyszerű szavazattöbbség dönt véglegesen.

A KB és a KL szerkesztősége kölcsönösen értesíti egymást az újonnan kooptált tagokról.

13. Az orosz forradalmi szociáldemokrácia külföldi Lígájának mint az OSzDMP egyetlen külföldi szervezetének az a célja, hogy propagandát és agitációt fejtsen ki külföldön, és hogy támogassa az oroszországi mozgalmat. A Líga ugyanazokat a jogokat élvezi, mint a bizottságok, azzal a különbséggel csupán, hogy az oroszországi mozgalmat kizárólag a KB által erre külön kijelölt személyek vagy csoportok útján támogatja.

III. A KONGRESSZUS HATÁROZATAI

A BUND HELYÉRŐL A PÁRTBAN

Figyelembe véve:

a) hogy a zsidó proletariátusnak a politikai és gazdasági felszabadulásáért vívott harca érdekében okvetlenül szüksége van a legszorosabb egységre a vele együtt élő más fajú népek proletariátusával;

b) hogy csak az ilyen szoros egység biztosítja a sikert a szociáldemokráciának a sovinizmus és az antiszemitizmus minden fajtája ellen vívott harcában;

c) hogy ez az egység egyáltalán nem zárja ki a zsidó munkásmozgalom önállóságát mindabban, ami a zsidó lakosság körében folytatott agitációnak a nyelv sajátosságai és az életkörülmények diktálta sajátos feladataira vonatkozik, —

az OSzDMP II. kongresszusa kifejezi azt a szilárd meggyőződését, hogy a zsidó és az orosz proletariátus közti szervezeti kapcsolatoknak föderációs alapokon való átszervezése lényeges akadályt jelentene a különböző fajú öntudatos proletárok teljesebb szervezeti közeledése szempontjából és elkerülhetetlenül óriási kárt okozna Oroszország egész proletariátusának általában, s különösen zsidó proletariátusának. Ezért a kongresszus elvileg feltétlenül megengedhetetlennek tart és határozottan elvet minden olyan lehetőséget, hogy az OSzDMP és annak egyik része, a Bund között föderatív kapcsolatok legyenek; egyszersmind leszögezi, hogy a Bund az egységes OSzDMP-nek autonóm része és autonómiájának kereteit a párt egységes Szervezeti Szabályzatának kidolgozása során kell meghatározni. A fentiek értelmében a kongresszus a Bund küldöttei által javasolt „Szervezeti Szabályzat"-ot mint a párt egységes Szervezeti Szabályzata egyik részének tervezetét fogja fel, annak megvitatását a 6. napirendi ponthoz sorolja, és áttér a soron következő ügyekre.

A PÁRT KÖZPONTI LAPJÁRÓL

(A „Juzsnij Rabocsij" és egyéb csoportok tagjainak határozati javaslata)

Figyelembe véve:

a) az „Iszkrá"-nak a forradalmi szociáldemokrácia eszmei egyesítésében, elveinek továbbfejlesztésében és védelmezésében szerzett érdemeit, azt, hogy ezeknek az elveknek talaján szembeszállt a pártunkon belüli mindenféle opportunista áramlattal és azokkal az áramlatokkal, amelyek a munkásosztály mozgalmát le akarták téríteni az egyedüli helyes útról;

b) az „Iszkra" szerepét a gyakorlati pártmunka irányításában és

c) az „Iszkra" vezető szerepét az egyesítés munkájában, —

az OSzDMP II. kongresszusa az „Iszkrá"-t a párt Központi Lapjának nyilvánítja.

A KERÜLETI SZERVEZETEKRŐL

A kongresszus megengedhetőnek tartja, hogy Oroszországnak azokon a vidékein, amelyek a nyelv, a lakosság összetétele stb. tekintetében erősen sajátos jellegűek, bizottságok szövetségei formájában kerületi szervezetek létesüljenek. Az ilyen szervezetek alapszabályzatának jóváhagyási jogát a kongresszus a párt Központi Bizottságára ruházza.

A HELYI SZERVEZETEKRŐL

A helyi szervezetekre vonatkozóan a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a párt tevékenységének mindegyik központjában csak egy irányító szervezet legyen, s megbízza a KB-t, hogy tegye meg a kellő intézkedéseket az ilyen egységesítés végrehajtása érdekében. Ami a katonai, kiadói stb. helyi szervezeteket illeti, a kongresszus lehetségesnek tartja ilyen szervezetek fennállását azzal a feltétellel, hogy a párt Központi Bizottsága jóváhagyja őket.

A SZEKTÁK TAGJAI KÖZÖTTI MUNKÁRÓL

Azon meggondolás alapján, hogy Oroszországban a szektás mozgalom számos megnyilvánulásában a dolgok fennálló rendje ellen irányuló demokratikus áramlatok egyike, a II. kongresszus felhívja a párt valamennyi tagjának figyelmét a szektások közötti munkára, azzal a céllal, hogy a szekták tagjait a szociáldemokrácia oldalára állítsák.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy foglalkozzék a Boncs-Brujevics elvtárs beszámolójában foglalt javaslat kérdésével.

A NYOMOZÁSOK SORÁN TANÚSÍTANDÓ MAGATARTÁSRÓL

Figyelembe véve:

a) hogy minden vallomás, amelyet a forradalmárok a csendőri nyomozás során tesznek, a nyomozók kezében — a forradalmárok akaratától függetlenül — fő vád- és nyomozási anyagul szolgál újabb személyek ellen;

b) hogy a vallomástétel megtagadása, ha ezt széles körben alkalmazzuk, jelentős mértékben hozzájárul a proletariátus forradalmi neveléséhez, —

az OSzDMP II. kongresszusa azt javasolja a párt valamennyi tagjának, hogy a csendőri nyomozás során tagadjon meg minden vallomástételt.

A LIBERÁLISOKHOZ VALÓ VISZONYRÓL[1]

(Sztarover javaslata)

Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt — a proletariátus önálló politikai pártja — programmjának abból a tételéből kiindulva, hogy a párt „támogat minden ellenzéki és forradalmi mozgalmat, amely Oroszország mai társadalmi és politikai rendszere ellen irányul", — nem zárkózik el attól, hogy ideiglenes egyezségre lépjen, és ha szükségesnek mutatkozik, központi intézményei útján ideiglenes egyezségre is lép liberális vagy liberális-demokrata irányzatokkal, azzal a feltétellel azonban: a) hogy ezek az irányzatok világosan és félreérthetetlenül kijelentik, hogy az önkényuralmi kormány ellen vívott harcukban határozottan az oroszországi szociáldemokrácia oldalára állnak; b) hogy nem vesznek be programmjukba olyan követeléseket, amelyek a munkásosztály és általában a demokrácia érdekeivel ellenkeznek, vagy tudatukat elhomályosítják, és c) hogy az általános, egyenlő, titkos és közvetlen választójogot harci jelszavukká teszik.

[1] A liberálisokhoz való viszonyról szóló Plehanov—Lenin-féle határozati javaslat és Sztarover (A. Potreszov) határozati javaslata egyenlő számú szavazatot kapott. Ezért mindkét határozati javaslatot elfogadottnak tekintették. — *Szerk.*

(Plehanov javaslata)

Figyelembe véve:

a) hogy a szociáldemokráciának támogatnia kell a burzsoáziát, amennyiben az a cárizmus ellen vívott harcában forradalminak vagy akár csak ellenzékinek is mutatkozik;

b) hogy ezért a szociáldemokráciának üdvözölnie kell az orosz burzsoázia politikai tudatának ébredését; hogy azonban másfelől a szociáldemokráciának le kell lepleznie a proletariátus előtt a burzsoázia felszabadító mozgalmának korlátozottságát és elégtelenségét mindenütt, ahol ez a korlátozottság és ez az elégtelenség megnyilvánul, —

az OSzDMP II. rendes kongresszusa nyomatékosan javasolja valamennyi elvtársnak, hogy propagandamunkája során hívja fel a munkások figyelmét a P. Sztruve úr lapjában kifejezésre jutó irányzat forradalom- és proletárellenes jellegére.

A SZOCIÁLFORRADALMÁROKRÓL

Figyelembe véve:

a) hogy általában az oroszországi proletariátus érdekei, és különösen felszabadító mozgalmának érdekei azt követelik, hogy az oroszországi proletariátus az abszolutizmus elleni harcban teljesen önálló politikai erőként vegyen részt;

b) hogy az abszolutizmus elleni harcot csak olyan tevékenység töltheti meg szocialista forradalmi tartalommal, amelynek az a célja, hogy a proletariátust ilyen erővé egyesítse;

Figyelembe véve továbbá:

c) hogy a „szociálforradalmárok" elméletileg és gyakorlatilag akadályozzák a szociáldemokraták olyirányú erőfeszítéseit, hogy a munkásokat önálló politikai pártba tömörítsék, sőt ezzel a céllal ellentétben arra törekednek, hogy a munkásosztály olyan, politikailag alaktalan tömeg maradjon, amely csak eszközül szolgálhat a liberális burzsoázia kezében, —

a kongresszus megállapítja, hogy a „szociálforradalmárok" nem egyebek, mint polgári demokratikus frakció, és ezért a szociáldemokrácia elvi viszonya ehhez a frakcióhoz nem lehet más, mint a burzsoázia liberális képviselőihez általában.

Figyelembe véve továbbá:

a) hogy a „szociálforradalmárok" burzsoá törekvéseiket a szocializmus zászlaja alatt igyekeznek megvalósítani, és

b) hogy ezen kívül, vagy éppen ezért, mint polgári forradalmi frakció, teljesen hasznavehetetleneknek bizonyulnak, —

a kongresszus tevékenységüket ártalmasnak tartja nemcsak a proletariátus politikai fejlődése szempontjából, hanem az abszolutizmus elleni általános demokratikus harc szempontjából is.

Mindebből kiindulva a kongresszus feltétlenül elítél minden olyan kísérletet, amelynek célja a „szociálforradalmárok" és a szociáldemokraták közti nézeteltérések elvi és politikai jelentőségének elkenése. Ellenkezőleg, a kongresszus mind az oroszországi proletariátus politikai önállóságának fejlődése érdekében, mind pedig az abszolutizmus elleni felszabadító mozgalom sajátos érdekei szempontjából okvetlenül szükségesnek tartja, hogy a szociáldemokraták feltárják és hangsúlyozzák a „szociálforradalmárok" burzsoá tendenciáit és azt, hogy általános demokratikus szemszögből nézve gyakorlatilag hasznavehetetlenek.

Az említett megfontolások alapján a kongresszus határozottan elítél minden olyan kísérletet, amelynek célja a szociáldemokraták és a „szociálforradalmárok" egyesítése, velük csupán részegyezségek megkötését tartja megengedhetőnek a cárizmus elleni harc egyes eseteiben, és az ilyen egyezségek feltételeit a Központi Bizottságnak ellenőriznie kell.

A TÜNTETÉSEKRŐL

Figyelembe véve:

a) hogy a jelenlegi oroszországi viszonyok között a nagy néptömegek politikai nevelésének, s a szociáldemokrata befolyás kiterjesztésének és erősítésének egyik legfontosabb eszköze a politikai tüntetés;

b) hogy a tüntetés egyúttal a kormánygépezet következetes dezorganizálásának legjobb eszköze;

c) hogy e tüntetéseknek, ha fokozatosan növekednek, a nép és a kormányhatalom fegyveres összeütközéseire kell vezetniök, sőt részint már ide is vezetnek, s ezzel előkészítik a néptömegeket a fennálló rend elleni országos felkelésre, —

a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a helyi bizottságok használják fel a kedvező alkalmakat politikai tüntetések szervezésére.

A kongresszus ugyanakkor megállapítja, hogy annak alapján, ahogyan a kérdést eddig feltettük, a gyakorlatban lényeges fogyatékosságok mutatkoztak, amelyeknek kiküszöbölésére a kongresszus javasolja:

1) a bizottságok széleskörű előzetes agitációval igyekezzenek

biztosítani a lakosság legszélesebb rétegeinek együttérzését a tüntetés céljaival, és tájékoztassák őket a párt feladatairól;

2) tüntetések szervezésére azokat az alkalmakat kell felhasználni, amikor a munkástömegek körében tüntetéshez kedvező hangulat uralkodik, amikor pedig ez a feltétel hiányzik, kerülni kell a tüntetések erőltetését;

3) a tüntetők aktív magva legyen eléggé nagyszámú, jól szervezett és szerepére kellőképpen felkészült;

4) intézkedni kell annak érdekében, hogy a tüntetők szükség esetén aktívan, a lehetőséghez képest fegyveresen, vissza tudják verni a rendőrhordákat;

5) tekintettel arra, hogy tüntetések alkalmával egyre gyakrabban vetnek be a nép ellen reguláris csapatokat, gondoskodni kell arról, hogy a katonák megismerjék a tüntetések jellegét és célját, és fel kell szólítani őket a néppel való barátkozásra; nem szabad megengedni, hogy a tüntetők feleslegesen ingereljék a katonákat.

Az OSzDMP II. kongresszusa kívánatosnak tartja, hogy a KB irányítsa és hangolja egybe a helyi bizottságoknak a tüntetések szervezésével kapcsolatos erőfeszítéseit, és vegye kezébe az országos politikai tüntetéseknek egy közös terv szerinti szervezését.

A SZAKMAI HARCRÓL

Figyelembe véve:

a) hogy a munkások szakmai harca a tőkés társadalomban élő proletariátus helyzetének szükségszerű következménye;

b) hogy a munkásoknak ez a harca az egyik leghatásosabb fegyver a tőkés rend azon törekvésével szemben, hogy a munkások életszínvonalát leszorítsa;

c) hogy ez a harc, ha a proletariátusnak a szociáldemokrácia vezette politikai harcától függetlenül fejlődik, odavezet, hogy szétforgácsolja a proletár erőket, és a munkásmozgalmat alárendeli a vagyonos osztályok érdekeinek, —

a kongresszus a szakmai mozgalom területén az OSzDMP feladatává teszi, hogy vezesse a munkásoknak a jobb munkafeltételekért vívott mindennapos harcát, és fejtsen ki agitációt mindazon akadályok leküzdése érdekében, amelyeket az oroszországi önkényuralom törvényhozása gördít a szakmai mozgalom elé, szóval — a munkások egyes csoportjainak elszigetelt csatározásait egyesítse az osztály egységes szervezett harcában.

Ugyanakkor, tekintettel a cári kormánynak arra az egyre nyilvánvalóbb törekvésére, hogy „a munkásmozgalom legalizálásának leple alatt magához ragadja a munkásosztály gazdasági harcának irányítását, és a munkásosztályt politikailag lezüllesztve, saját politikájának játékszerévé tegye; tekintettel továbbá arra, hogy ez az úgynevezett „zubatovi politika" — reakciós politikai lényege és rendőri, provokációs módszerei mellett — olyan politika, amely a munkásosztály érdekeit a tőkések javára következetesen elárulja, —

a kongresszus azt ajánlja valamennyi elvtársnak, hogy fáradhatatlanul harcoljon tovább a zubatovi politika minden formája ellen, leplezze le a munkások előtt a zubatovi demagógok taktikájának önző és áruló jellegét, és szólítsa fel a munkásokat, hogy egyesüljenek a proletariátus politikai és gazdasági felszabadulásáért vívott harc egyetlen osztálymozgalmában. E feladat megoldása érdekében a kongresszus kívánatosnak tartja, hogy a pártszervezetek támogassák és irányítsák a legális munkásszervezetek által kezdeményezett sztrájkokat, s ugyanakkor használják fel ezeket az összetűzéseket a munkások és az önkényuralom közti szövetség reakciós jellegének leleplezésére.

A ZSIDÓELLENES POGROMOKRÓL

Tekintettel arra, hogy az oly szomorú emlékezetű kisinyovi pogromhoz hasonló megmozdulások — ocsmány bestialitásukról nem is beszélve — olyan eszközül szolgálnak a rendőrség kezében, amelynek segítségével feltartóztatni igyekszik a proletariátus osztálytudatának fejlődését, —

a kongresszus azt ajánlja az elvtársaknak, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel harcoljanak az ilyen mozgalmak ellen, és magyarázzák meg a proletariátusnak az antiszemita és minden egyéb nacionalista-soviniszta uszítás reakciós osztályhátterét.

A GYÁRI BIZALMIAKRÓL

A szakmai harcról szóló határozatban kifejtett tételekből kiindulva, és figyelembe véve:

a) hogy a gyári bizalmiakról szóló új törvény a kormány elgondolása szerint a munkásosztály fölötti rendőri gyámkodás erősítésének eszköze;

b) hogy ez a törvény — mint a kormánynak „a munkásmozgalom legalizálására" irányuló minden kísérlete — kiinduló

pontja lehet, sőt kell, hogy legyen az önkényuralom elleni agitációnak és a proletár osztálytudat fejlesztésének, —

a kongresszus minden szervezett elvtársnak azt ajánlja, hogy vegyen részt az új törvénnyel elrendelt üzemi bizalmi választásokon, és a választások során fejtsen ki agitációt a munkások legmegbízhatóbb képviselőinek megválasztása, valamint a hatóságok és a tőkések választási taktikájának leleplezése érdekében.

A PROPAGANDA MEGSZERVEZÉSÉRŐL

Figyelembe véve:

a) hogy az oroszországi munkásmozgalom növekedése messze maga mögött hagyja az olyan öntudatos szociáldemokrata munkáskáderek számbeli növekedését, akik vezetői lehetnek az oroszországi proletariátus egyre bonyolultabbá váló harcának;

b) hogy a konspirációs és rendőri viszonyok rendkívül nagy mértékben megnehezítik a tanulóköri propaganda valamelyest is szélesebb körben történő rendszeres megszervezését;

c) hogy az ilyen propaganda, kellő számú tapasztalt és hozzáértő propagandista hiányában jelentős akadályokba ütközik, —

a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a helyi bizottságok a legnagyobb figyelmet fordítsák a propaganda helyes megszervezésére, s e tekintetben mindenekelőtt azt a feladatot tartsák szem előtt, hogy határozott forradalmi világnézetet valló, öntudatos és aktív agitátorokat neveljenek ki. A kongresszus azt javasolja a helyi bizottságoknak, hogy fordítsanak különös figyelmet a hozzáértő propagandisták kiválogatására, és megbízza a KB-t, hogy gondoskodjék a helyi propagandamunka rendszerezéséről és egységesítéséről, nevezetesen: rendszeres útmutatókról a tanulókörök foglalkozásaihoz, számos módszeresen összeválogatott propagandabrosúráról stb.

A TANULÓIFJÚSÁGHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Az OSzDMP második kongresszusa örömmel állapítja meg, hogy a tanulóifjúság körében megélénkült a forradalmi öntevékenység, s felhívja a párt valamennyi szervezetét, hogy minden módon segítsék a tanulóifjúságot szervezkedési törekvéseiben, a tanulóifjúság valamennyi csoportjának és körének pedig azt ajánlja, hogy, először is, tevékenységükben tekintsék a legfontosabbnak, hogy tagjaik között egységes és következetes szocialista világszemléletet alakítsanak ki, hogy komolyan tanulmányozzák egyfelől a marxizmust, másfelől pe-

dig az orosz narodnyikságot és a nyugateurópai opportunizmust, mint fő áramlatokat a mai, egymással harcoló uralkodó irányzatok között; s másodszor, mielőtt rátérnének a gyakorlati tevékenységre, igyekezzenek kapcsolatot teremteni a szociáldemokrata szervezetekkel, hogy felhasználhassák útmutatásaikat, és lehetőleg elkerülhessék, hogy mindjárt munkájuk legelején nagy hibákat kövessenek el.

AZ AMSZTERDAMI KONGRESSZUSRÓL

A nemzetközi szocialista kongresszusoknak nemcsak a világ munkásainak szolidaritásáról kell tanúskodniok, hanem bizonyos mértékig irányítaniok is kell a proletariátus eszmei és gyakorlati harcát. Ezért az OSzDMP II. kongresszusa azt ajánlja a Párttanácsnak, gondoskodjék az 1904. évi Amszterdami Kongresszusra küldendő megfelelő képviseletről, hogy ott is megvédhessük a forradalmi szociáldemokráciának azokat az elveit, amelyek a pártot egész tevékenységében vezérlik.

A PÁRTIRODALOMRÓL

Figyelembe véve:

a) hogy a munkásmozgalom kiszélesedésének megfelelően a munkástömegeknek a lehető legvilágosabban meg kell érteniök a szociáldemokrácia legközelebbi és végső céljait;

b) hogy jelenleg a pártnak létfontosságú feladata olyan szigorúan elvhű irodalom megteremtése, amely a lehető legnagyobb olvasótömegek számára érthető, és számításba véve a párterők jelenlegi állapotát, —

a kongresszus szükségesnek tartja:

1) hogy a párt Központi Lapja az olvasók minél szélesebb körei számára érthető formában, minél többet foglalkozzék a politikai és társadalmi élet kérdéseivel, s lehetőleg mellőzze a merőben elméleti jellegű cikkeket;

2) hogy ezért és a szocialista elmélet kérdéseinek rendszeresebb megvilágítása céljából a „Zarjá"-t a párt lapjává tegyük, s egyben megbízza a kongresszus a KB-t, hogy e lap kiadásának feltételeire vonatkozóan állapodjék meg a KL szerkesztőségével;

3) hogy tömegével adjunk ki brosúrákat, melyeknek feladata a pártprogramm és a taktikai kérdésekről hozott kongresszusi határozatok rendszeres népszerűsítése,

A kongresszus megbízza a párt központi szerveit, hogy minden szükséges intézkedéssel gondoskodjanak e határozatok megvalósításáról[1].

*A SZERVEZŐBIZOTTSÁGI INCIDENS ÜGYÉBEN

a) A kongresszus felhívja az elvtársakat, hogy amikor az egyes javaslatokat beterjesztik, azokat a kongresszus irodájának adják át, — s ezzel a Pavlovics és Jegorov elvtársak nyilatkozatai nyomán támadt incidenst lezártnak tekinti.

b) A kongresszus összetételének megállapítására hivatott bizottság megválasztásával a Szervező Bizottság elvesztette azt a jogát, hogy mint testület befolyást gyakoroljon a kongresszus összetételére, s a Szervező Bizottságnak mint testületnek a tevékenysége e pontra vonatkozólag megszüntnek tekintendő.

*A „BORBA"-CSOPORT KONGRESSZUSI KÉPVISELETÉRŐL

Az OSzDMP második kongresszusa, teljes egyetértésben a Szervező Bizottságnak azzal a véleményével, hogy a „Borba"-csoport nem képvisel külön áramlatot a szociáldemokráciában és nincs befolyása az oroszországi szociáldemokrata szervezetek körében, e csoport meghívását határozatilag feleslegesnek nyilvánítja.

*A VORONYEZSI BIZOTTSÁGRÓL

Minthogy a Voronyezsi Bizottság nem ismerte el sem a Szervező Bizottságot, sem a Szervezeti Szabályzatot, amelynek alapján a kongresszust összehívták, az OSzDMP II. kongresszusának véleménye szerint a Szervező Bizottságnak kétségtelenül jogában állt, hogy az említett bizottságot ne hívja meg a kongresszusra. Döntőbíróságnak — amit a Voronyezsi Bizottság hivatalosan csak két nappal a kongresszus megnyitása előtt javasolt — nem lehet helye, mert jelen pillanatban nincsenek meg az ilyen bíróság összehívásához szükséges feltételek. Ami

[1] „A pártirodalomról" szóló határozattal véget ér azoknak a határozatoknak a sora, amelyek „Az OSzDMP II. rendes kongresszusa jegyzőkönyvének teljes szövege" című kiadványban „Az OSzDMP II. kongresszusán elfogadott legfontosabb határozatok" címmel jelentek meg. A következő néhány kongresszusi határozat szövegét közvetlenül a jegyzőkönyvből vettük át. — *Szerk.*

pedig a Voronyezsi Bizottság jogképességének kérdését illeti, e tekintetben a Szervező Bizottság eljárásában a kongresszus nem észlelt semmi helytelent.

*LENGYELORSZÁG ÉS LITVÁNIA SZOCIÁLDEMOKRÁCIÁJÁNAK A KONGRESSZUSRA VALO MEGHÍVÁSÁRÓL

Tekintettel az SzB határozatára és tekintettel az olyan szervezet kongresszusi részvételének fontosságára, amely elismeri, hogy „a szociáldemokrácia pártjának egész Oroszországra kiterjedő egyesülése elsőrendű fontosságú ügy", az OSzDMP II. kongresszusa örömmel hívja meg a kongresszusra Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának képviselőit, s tanácskozási jogot biztosít e szervezetnek addig is, amíg az az OSzDMP-hez való viszonyáról szóló határozatát a kongresszus elé terjeszti.

*A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁHOZ

Az OSzDMP második kongresszusa, miután meghallgatta az SzB beszámolóját a párt szervezeti egységének helyreállítása terén kifejtett tevékenységéről, a párt nevében köszönetet mond a Szervező Bizottságnak az 1902. évi márciusi konferencia határozata értelmében vállalt feladat hozzáértő és tapintatos teljesítéséért.

*A „RABOCSAJA GAZETÁ"-RÓL

A kongresszus hatálytalanítja az I. kongresszusnak azt a határozatát, amely a „Rabocsaja Gazetá"-t a párt Központi Lapjának ismerte el.

*A KONGRESSZUS NAPIRENDJÉRŐL

A kongresszus elhatározza, hogy mindazokat a pontokat, amelyek a párt szervezetéről szóló pont és a párt központi szerveinek megválasztásáról szóló pont között szerepelnek (9—18 pontok), le kell venni a napirendről; e pontokkal kapcsolatban csak olyan határozati javaslatok bocsáthatók szavazásra — *ha még marad idő* —, amelyeket a kongresszusnak legalább tíz tagja aláírt.

*MARTINOV ÉS AKIMOV NYILATKOZATÁRÓL, AMELYBEN LEMONDTAK A KONGRESSZUS MUNKÁJÁBAN VALÓ RÉSZVÉTELRŐL

Minthogy a kongresszusnak az a véleménye, hogy Martinov és Akimov elvtársakat teljesen kielégíthetik azok a magyarázatok, amelyeket az elnökségtől kaptak, azt ajánlja nekik, hogy vonják vissza nyilatkozatukat, és ez lehetővé fogja tenni, hogy a kongresszus áttérjen a soron következő ügyekre.

*A „BORBA"-CSOPORT FELOSZLATÁSÁRÓL

Figyelembe véve, hogy a „Borba" irodalmi csoport az OSzDMP-hez tartozónak vallja magát és kifejezte azon szándékát, hogy aláveti magát a pártkongresszus határozatainak, a kongresszus megbízza a KB-t, tegyen javaslatot a „Borba"-csoportnak, hogy oszlassa fel szervezetét, melynek külön fennállása szükségtelen, tagjai pedig lépjenek be valamelyik pártszervezetbe.

*AZ OROSZ SZOCIÁLDEMOKRATÁK KÜLFÖLDI SZÖVETSÉGÉNEK FELOSZLATÁSÁRÓL

Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetségét feloszlatottnak nyilvánítjuk. Tagjait felhívjuk, hogy lépjenek be a párt által elismert szervezetek egyikébe.

*KUKLIN KÖNYVKIADÓ CSOPORTJÁRÓL ÉS A „VOLJA"-CSOPORTRÓL

Figyelembe véve: a) hogy Kuklin könyvkiadó csoportja (a volt „Zsizny") nem számítja magát az OSzDMP-hez és semmiféle szervezeti kapcsolatban sincs a pártszervezetekkel, továbbá, hogy az általa beterjesztett szociáldemokrata programmtervezetet a kongresszus előtt ismeretlen (valamiféle) „orosz szociáldemokrata párt"-nak szánja, b) hogy a „Volja" forradalmi szociáldemokrata szervezet csoportja szintén nem sorolja magát az OSzDMP-hez, és — mint kiáltványából kitűnik — a szociáldemokraták és a szociálforradalmárok egyesítését tűzi ki céljául, — a kongresszus megállapítja, hogy a két nevezett szervezet nem tartozik a párt kebelébe, és hogy ezeknek semmi közük sincs a szervezett oroszországi szociáldemokráciához. Az e csoportok és a párt közötti további viszony kérdése a párt Központi Bizottságának hatáskörébe tartozik, amennyiben ezek a csoportok hozzá fordulnak.

*A „JUZSNIJ RABOCSIJ"-CSOPORTRÓL

Az OSzDMP II. kongresszusa, elismerve a „Juzsnij Rabocsij"-csoportnak a párt egyesítése és újjászervezése érdekében kifejtett termékeny irodalmi és szervezeti tevékenységét, — megállapítja, hogy a párterők mostani állapota mellett két országos pártlap fennállása nem kívánatos, ezért feleslegesnek tartja a „Juzsnij Rabocsij" mint kollektív egész további fennállását, a csoportot feloszlatottnak nyilvánítja, tagjainak pedig javasolja, hogy lépjenek be a megfelelő pártszervezetekbe.

*A LENGYEL KÜLDÖTTEKNEK A KONGRESSZUSRÓL TÖRTÉNT KIVONULÁSÁRÓL

A kongresszus sajnálkozását fejezi ki afölött, hogy a lengyel elvtársak véletlen körülmények okozta távozása megfosztotta a kongresszust attól a lehetőségtől, hogy végig megvitassa Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának az OSzDMP-hez való csatlakozása kérdését, s abban a reményben, hogy ez a csatlakozás csak idő kérdése, megbízza a KB-t a kongresszuson megindult tárgyalások folytatásával.

*A KÖZPONTI SZERVEK MEGVÁLASZTÁSÁRÓL

a) A kongresszus elhatározza, hogy titkos szavazással három személyt választ a KL szerkesztőségébe.

b) A Kongresszus elhatározza, hogy titkos szavazással három személyt választ a KB-ba.

c) A szavazás eredményét az elnök állapítja meg, s a kongresszussal a KB tagjai közül csupán egynek a nevét közli.

*A KONGRESSZUSI JEGYZŐKÖNYV KÖZZÉTÉTELÉRE ALAKÍTANDÓ BIZOTTSÁG VÁLASZTÁSÁRÓL

A jegyzőkönyv közzétételére külön bizottságot kell választani a kongresszus mindkét felének képviselőiből.

*A II. KONGRESSZUS JEGYZŐKÖNYVÉNEK A BUND ÁLTAL VALÓ FELHASZNÁLÁSÁRÓL

Meg kell engedni a Bundnak, hogy a jegyzőkönyvet a bizottság által lehetségesnek tartott keretek között felhasználhassa. Ennek a jegyzőkönyvnek a felhasználása csak a bizottság által

közlésre szánt rész nyilvánosságra hozásának időpontjától kezdve engedhető meg, és a Bund csak azt a részt használhatja fel, amely arra az időre vonatkozik, amikor képviselői jelen voltak a kongresszuson. A jegyzőkönyv felhasználása a Bund részéről azzal a kötelezettséggel jár, hogy nem nyomat ki semmi olyat, amit az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt nem hoz nyilvánosságra.

*A BUNDNAK A PÁRTBÓL VALÓ KIVÁLÁSÁRÓL

Figyelembe véve: a) hogy az OSzDMP II. kongresszusa céljául tűzte ki az Oroszországban tevékenykedő valamennyi szociáldemokrata egyesítését egy egységes pártban; b) hogy többek között egyik feladata volt a legszorosabb kapcsolat megteremtése az „Általános Zsidó Munkásszövetség" és pártunk többi részei között; c) hogy, bár a Bund elismerte a közös pártprogrammot, ez az egyesülés a Bundnak a pártban elfoglalt helyzetével kapcsolatos elvi nézeteltérés következtében nem jöhetett létre, s felismerve azt a súlyos kárt, amelyet a Bundnak a pártból való kilépése az egyesítés megkezdett ügyének elkerülhetetlenül okozni fog, — az OSzDMP II. kongresszusa mély sajnálkozását fejezi ki efölött, és egyúttal kijelenti, hogy szilárd meggyőződése szerint a mozgalom további növekedésével ezek a nézeteltérések eltűnnek, és bekövetkezik valamennyi nemzetiség proletariátusának egy pártban, az OSzDMP-ben való teljes összeforrása, ami a munkásosztály felszabadító harca érdekében okvetlenül szükséges.

*AZ „ISZKRA" HETENKÉNTI MEGJELENTETÉSÉRŐL

A kongresszus azt a kívánságát fejezi ki, hogy a párt központi szervei a lehető legrövidebb időn belül tegyék az „Iszkrá"-t hetilappá[1].

---

[1] Az OSzDMP II. kongresszusán határozatokat hoztak még „Az oroszországi sztrájkmozgalommal való szolidaritás kifejezéséről", „A grúzörmény ujságról" (e határozatok szövege nem maradt fenn), „A beszámolókat felülvizsgáló bizottság megválasztásáról", „A bányavidéki szövetség második küldöttének a kongresszus második ülésén való részvételéről" [lásd „Az OSzDMP második kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1932. 434—435, 437. old. (oroszul)]. — *Szerk.*

A 22 BOLSEVIK TANÁCSKOZÁSA

Genf. 1904 augusztus

A II. kongresszus után a belső pártharc még élesebbé vált. A mensevikek mindent elkövettek, hogy meghiúsítsák a II. kongresszus határozatait és kezükbe ragadják a párt központi intézményeit. G. V. Plehanov azt követelte, hogy az „Iszkra" szerkesztőségébe vegyék be mindazokat a régi mensevik szerkesztőket, akiket a kongresszus elutasított. V. I. Lenin kilépett az „Iszkra" szerkesztőségéből, azzal a szándékkal, hogy a párt Központi Bizottságában biztosítson magának szilárd helyzetet és onnan támadja az opportunistákat. G. V. Plehanov a kongresszus akaratának megsértésével önhatalmúlag kooptálta az „Iszkra" szerkesztőségébe a volt mensevik szerkesztőket. Ettől az időponttól, az „Iszkra" 52. számától kezdve, a mensevikek saját sajtószervükké tették a lapot, és annak hasábjain kezdték hirdetni opportunista nézeteiket. A mensevikek 1904 nyarán G. V. Plehanov segítségével és két elfajult bolsevik, Kraszin és Noszkov árulása folytán többségre tettek szert a KB-ban.

V. I. Lenin az „Egy lépés előre, két lépés hátra" című híres könyvében, amely 1904 májusában látott napvilágot, megvédte a pártszerűséget a körösdivel szemben és a pártot a dezorganizálókkal szemben, szétzúzta a szervezeti kérdésekben megnyilvánuló mensevik opportunizmust, és lerakta a bolsevik párt szervezeti alapjait. Ebben a könyvében V. I. Lenin, a marxizmus történetében elsőként, kidolgozta a *pártról szóló tanítást*, azt a tanítást, hogy a párt a proletariátus *vezető* szervezete, a proletariátus *döntő fegyvere*, amely nélkül nem győzhet a proletárdiktatúráért vívott harcban.

A helyi szervezetek többsége V. I. Lenin köré tömörült.

A bolsevikok V. I. Lenin vezetésével harcot indítottak a III. pártkongresszus összehívásáért.

V. I. Lenin kezdeményezésére 1904 augusztusában összeült a 22 bolsevik tanácskozása Genfben. A tanácskozáson részt vettek: V. I. Lenin, N. K. Krupszkaja, M. Sz. Olminszkij, A. V. Lunacsarszkij, M. N. Ljadov, P. N. Lepesinszkij, V. V. Vorovszkij, R. Sz. Zemljacska, Sz. I. Guszev és mások.

A tanácskozáson elfogadták „A párthoz" című, alább közölt felhívást, amely a bolsevikok programmja lett a III. kongresszus egybehívásáért folytatott harcban. A bolsevik bizottságok három területi értekezletén (a délvidéki, a kaukázusi és az északi értekezleten) megválasztották a „Többségi Bizottságok Irodája"-t, amely megkezdte a III. pártkongresszus gyakorlati előkészítését.

A „Többségi Bizottságok Irodája" (TBI) tudomására hozta a pártnak, hogy pártkongresszust hívnak össze (lásd 76—80. old.). A TBI tagjai voltak: V. I. Lenin, R. Sz. Zemljacska, Sz. I. Guszev, M. N. Ljadov és mások. A TBI megszervezésével egyidőben megalapították a „Vperjod" című bolsevik ujságot, amelynek első száma 1905 január 4-én jelent meg. A „Vperjod" szerkesztőségének V. I. Lenin, V. V. Vorovszkij, M. Sz. Olminszkij és A. V. Lunacsarszkij lettek a tagjai.

*„A II. PÁRTKONGRESSZUS TÖBBSÉGÉNEK ÁLLÁSPONTJÁN ÁLLÓ, AZONOS ELVEKET VALLÓ 22 OSZDMP-TAG" HATÁROZATA

A PÁRTHOZ

Nemrég külön ülést tartott az OSzDMP 22 tagja — azonos felfogású elvtársak, akik a II. pártkongresszus többségének álláspontján állnak; ezen a konferencián megvitatták pártválságunk kérdését és a válság megoldásának módjait, s elhatározták, hogy a következő felhívással fordulnak valamennyi orosz szociáldemokratához:

Elvtársak! A pártélet súlyos válsága még mindig húzódik, végeláthatatlanul elhúzódik. Az egyenetlenség nő és egyre újabb összeütközéseket szül, roppant megnehezíti a pozitív pártmunkát az egész vonalon. Fiatal és még meg nem erősödött pártunk erőit ijesztő méretekben, haszontalanul tékozoljuk.

Pedig a történelmi helyzet olyan óriási követelményeket tá-

maszt a párttal szemben, mint még soha. A munkásosztály forradalmi hangulata erősödik, fokozódik az erjedés a társadalom más rétegeiben is, a háború és a válság, az éhség és a munkanélküliség elemi erővel, elkerülhetetlenül aláássa az önkényuralom gyökereit. A becstelen háború becstelen vége nincs már olyan messze; s ez szükségképpen megtízszerezi majd a forradalmi hangulatot, szükségképpen szemtől szembe állítja a munkásosztályt ellenségeivel, és a szociáldemokráciától óriási munkát, szörnyű erőfeszítést követel, hogy megszervezze az önkényuralom elleni végső, döntő harcot.

Vajjon pártunk mostani állapotában megfelel-e ezeknek a követelményeknek? Minden lelkiismeretes embernek habozás nélkül azt kell válaszolnia: nem!

A párt egysége mélységesen megrendült, belső harca túllépte a pártszerűség minden keretét. A szervezeti fegyelem alapjában megingott, a pártnak az a képessége, hogy egybehangoltan, egységesen cselekedjék, ábrándképpé válik.

S mégis úgy véljük, hogy a pártnak ez a betegsége — a növekedés betegsége. A válság alapját a szociáldemokrácia körösdi életformájából a pártszerű formákhoz való átmenetben, belső harcának lényegét a körösdi és a pártszerűség összeütközésében látjuk. S ezért pártunk csak akkor válhat *valóban* párttá, ha legyűrte ezt a betegséget.

A pártban „kisebbség" név alatt különböző elemek egyesültek, s ezeket az a tudatos vagy öntudatlan törekvés kapcsolja össze, hogy fenntartsák a körösdi viszonyokat, a párt megalakulása előtti szervezeti formákat.

A legbefolyásosabb régebbi körök egyes kiemelkedő vezetői, akik nem szoktak hozzá ahhoz a szervezeti önmérséklethez, amelyet a pártfegyelem megkövetel, megszokásból hajlamosak arra, hogy az egész párt érdekeit összetévesszék saját körösdi érdekeikkel, amelyek a körösdi időszakában gyakran valóban egybeeshettek a pártérdekekkel — az ilyen vezetők közül igen sokan a pártszerűség ellen és a körösdi mellett vívott harc élére álltak (az „Iszkra" volt szerkesztőségének egy része, a volt Szervező Bizottság egy része, a régi „Juzsnij Rabocsij"-csoport tagjai stb.).

Szövetségeseik voltak mindazok az elemek, akik elméletben vagy gyakorlatban eltértek a szigorú szociáldemokratizmus elveitől, mert csak a körösdi tarthatta fenn ezeknek az elemeknek eszmei individualitását és befolyását, a pártszerűség viszont azt a veszélyt jelentette számukra, hogy beolvasztják őket, vagy hogy elvesztik befolyásukat (ökonomisták, rabocsejegyelősok

stb.). Végül az ellenzék legfőbb káderei általában pártunknak mindazok az elemei voltak, akik zömükben az értelmiséghez tartoztak. A proletariátushoz képest az értelmiség mindig individualistább már csak azért is, mert alapvető élet- és munkakörülményei nem teszik lehetővé erőinek közvetlen, széleskörű összefogását, nem teszik lehetővé, hogy közvetlenül a szervezett közös munkán nevelkedjenek. Az értelmiségi elemek ezért nehezebben alkalmazkodnak a pártélet fegyelméhez, és közülük azok, akik nem képesek megbírkózni ezzel a feladattal, természetszerűleg felemelik a felkelés zászlaját a szükséges szervezeti korlátozások ellen, és harci elvvé emelik ösztönös anarchizmusukat, melyet helytelenül „autonómiára" való törekvésnek, a „türelmesség" követelésének stb. neveznek.

A párt külföldi része, ahol a köröket viszonylag hosszú élettartamuk jellemzi, ahol a különböző árnyalatokat képviselő teoretikusok csoportosulnak, ahol határozottan túlsúlyban van az értelmiség, — a párt e része természetszerűleg a legjobban hajlott a „kisebbség" álláspontja felé. Ezért a kisebbség ott hamarosan tényleges többséggé vált. Ezzel szemben Oroszország — ahol erősebben hallatszik a szervezett proletárok hangja, ahol a párt értelmiségi tagjai is, minthogy elevenebb és szorosabb kapcsolatban vannak a proletárokkal, inkább nevelődnek proletár szellemben, ahol a közvetlen harc nehézségei erősebben éreztetik a munka szervezett egységének szükségességét — határozottan fellépett a körösdi ellen, a bomlasztó anarchista tendenciák ellen. Határozottan kifejezésre juttatta e tendenciák tekintetében elfoglalt álláspontját a bizottságok és más pártszervezetek számos nyilatkozatában.

A harc fejlődött és kiéleződött. S hová fajult!

A párt sajtószerve, amelyet a „kisebbségnek" a kongresszus akarata ellenére és a kongresszuson megválasztott szerkesztők egyéni engedményei folytán sikerült megkaparintania, a párt elleni harc szervévé vált!

A párt sajtószerve most a legkevésbbé mondható a párt eszmei vezetőjének az önkényuralom és a burzsoázia ellen vívott harcában, sokkal inkább nevezhető a körösdi ellenzék vezetőjének a pártszerűség ellen vívott harcban. Egyrészt, mivel érzi, hogy alapvető álláspontja a párt érdekei szempontjából megengedhetetlen, buzgón kutatja a valóságos és látszólagos nézeteltéréseket, hogy eszmeileg álcázza ezt az álláspontot; s e kutatás során ma az egyik, holnap a másik jelszóba kapaszkodva az anyagot mindinkább a párt jobbszárnyától, az „Iszkra" korábbi ellenfeleitől kölcsönzi, eszmeileg mind közelebb kerül hozzájuk,

restaurálja a párt által elvetett elméleteiket, a párt eszmei életét visszafelé rángatja az elvi határozatlanság, az eszmei ingadozások és tévelygések látszólag már letűnt időszakába. Másrészt, az új „Iszkra", a párttöbbség erkölcsi befolyásának aláásására törekedve, még buzgóbban foglalkozik azzal, hogy a párttöbbséghez tartozó funkcionáriusok hibáit kutassa és leleplezze, s eközben szörnyű módon felfúj minden valóban elkövetett baklövést és igyekszik az egész párttöbbséget felelőssé tenni érte, felkap minden körösdi pletykát, minden rágalmat, mely árthat ellenfeleinek, s nemcsak hogy nem ellenőrzi ezeket, hanem gyakran még azzal sem törődik, hogy hihetők-e. Ezen az úton az új „Iszkra" vezetői odáig süllyedtek, hogy a többség tagjainak nemcsak soha meg nem történt, hanem egészen lehetetlen bűnöket róttak fel, s nemcsak politikai vonatkozásban (például: a KB megvádolása azzal, hogy egyes elvtársakat önhatalmúlag félreállított és egyes szervezeteket feloszlatott), hanem általános erkölcsi vonatkozásban is (tekintélyes párttagokat hamisítással és hamisítás erkölcsi támogatásával vádoltak meg). Soha párt nem volt még kénytelen a mocsoknak ilyen tengerében gázolni, mint amilyet a külföldi kisebbség a mostani polémiában teremtett.

Hogyan történhetett meg mindez?

Mindegyik fél cselekvési módja megfelelt törekvései alapjellegének. A párttöbbség, amely arra törekedett, hogy a párt egységét és szervezeti összetartozását minden áron fenntartsa, csupán pártszerű és lojális eszközökkel harcolt, s a békesség kedvéért nem egyszer tett engedményeket. A kisebbség, amely anarchista tendenciát képviselt, nem törődött a pártbékével és a pártegységgel. Minden engedményből további harci eszközt kovácsolt. A kisebbség valamennyi követelése közül a mai napig csak egy nem teljesült — az, hogy a viszályt bevigye a párt Központi Bizottságába a kisebbségnek a Központi Bizottságra ráerőszakolt tagjai kooptálásával —, és a kisebbség támadásai elkeseredettebbekké lettek, mint valaha. A kisebbség, miután hatalmába kerítette a KL-t és a Párttanácsot, most nem átallja körösdi érdekeiért kihasználni azt a fegyelmet, amely ellen voltaképpen harcol.

A helyzet elviselhetetlenné, lehetetlenné vált; valósággal bűn ezt tovább tűrni.

Véleményünk szerint a legelső eszköz ahhoz, hogy ebből a helyzetből kikerüljünk, a teljes világosság és őszinteség a pártkapcsolatokban. Sárban és ködben már nem lehet ráakadni a helyes útra. Minden pártáramlatnak, minden csoportnak nyiltan

és határozottan meg kell mondania, mit gondol a párt jelenlegi helyzetéről, és milyen kivezető utat kíván. Ezzel a felszólítással fordulunk valamennyi elvtárshoz, a párt minden árnyalatának képviselőihez. A gyakorlati kivezető utat a válságból a III. pártkongresszus azonnali összehívásában látjuk. Csakis ez a kongresszus tisztázhatja a helyzetet, oldhatja meg a konfliktusokat, szoríthatja korlátok közé a harcot. — Enélkül csak a párt fokozatos felbomlása várható.

A kongresszus egybehívása ellen tett ellenvetéseket feltétlenül alaptalannak tekintjük.

Azt mondják: a kongresszus szakadáshoz fog vezetni. De miért? Ha a kisebbség anarchikus törekvéseiben engesztelhetetlen, ha inkább hajlandó a szakadás útjára lépni, mint alávetni magát a pártnak, akkor ténylegesen már elszakadt a párttól, s akkor több mint oktalanság elodázni az elkerülhetetlen forma szerinti szakadást — a két fél összeláncolva mind értelmetlenebbül tékozolná erejét a kicsinyes harcra és marakodásokra, erkölcsileg kimerülne és elsatnyulna. De mi nem tartjuk lehetségesnek a szakadást. A szervezett párt tényleges ereje előtt az anarchikus beállítottságú elemek kénytelenek lesznek — és azt hisszük, képesek is lesznek — meghajolni, mert természetüknél fogva nem lehetnek önálló erővé. Utalnak arra, hogy kibékülés pártkongresszus nélkül is lehetséges. De milyen kibékülés? Végleges kapituláció a körösdi előtt, a kisebbség kooptálása a KB-ba, és ennélfogva a központi szervek teljes dezorganizálásának betetőzése. Akkor a párt csak üres szó lenne, a párttöbbség újabb harcra kényszerülne. S a kisebbség? Mostanáig minden engedmény, melyet kicsikart, csupán bomlasztó tevékenységének támogatására szolgált; a harc még az ő szempontjából is jóval túlnőtt a kooptációs marakodás keretein; hogyan szüntethetné meg a harcot? Még kevésbbé fogja megszüntetni, ha nem kap meg minden engedményt. Azt mondják: a kongresszus nem vezethet célra, mert a nézeteltéréseket mindezideig nem tisztáztuk. De vajjon most tisztázásuk felé haladunk? Vajjon nem egyre jobban nő a zűrzavar? A nézeteltéréseket most nem tisztázzák, hanem keresik és előidézik, s ennek csak a kongresszus vethet véget. Csak a pártkongresszus képes teljes világosságot teremteni a pártáramlatok és párterők kölcsönös viszonyában olymódon, hogy szembeállítva egymással a küzdő feleket, kényszeríti őket, hogy törekvéseiket nyiltan és határozottan kifejtsék. De a kongresszust meg lehet hamisítani egyes szervezetek feloszlatásával — állítja a kisebbség. Ez hazug rágalom, válaszoljuk mi, rágalom, amelyet egyetlen tény sem bi-

zonyít. Ha volnának tények, a kisebbség, melynek kezében van a párt lapja, bizony már nagydobra verte volna őket, s minthogy kezében tartja a Párttanácsot, kijavíthatta volna őket. Végül a Párttanács nemrég hozott határozata, amely nem mutat rá arra, hogy ilyen tények voltak a múltban, véglegesen biztosítja, hogy nem lehetnek a jövőben. Ki ad majd most hitelt egy valószínűtlen rágalomnak? Egyesek attól tartanak, hogy a kongresszus túlságosan sok erőt és anyagi eszközt fog elvonni a pozitív munkától. Mily keserű gúny! Vajjon elképzelhető-e az erők és anyagi eszközök nagyobbfokú elvonása, mint amilyet a viszály okoz? A kongresszusra szükség van! Szükség volna rá még a pártélet rendes menete esetén is a rendkívüli történelmi helyzetre való tekintettel, arra való tekintettel, hogy a világesemények új feladatokat tűzhetnek a párt elé. Kétszeresen szükség van rá a jelenlegi pártválságban, hogy ebből a válságból tisztességgel és észszerűen kijuthassunk, hogy megőrizzük a párt erejét, megóvjuk becsületét és méltóságát.

Mit kell tennie a harmadik kongresszusnak a viszály megszüntetésére, a normális pártélet helyreállítására? Ebből a szempontból a leglényegesebbnek a következő változtatásokat tartjuk, s ezeket minden lojális eszközzel védelmezni és érvényesíteni fogjuk:

I. A KL szerkesztőségét át kell adni a párttöbbség híveinek. Ennek az átadásnak szükségessége eléggé indokolt, tekintettel arra, hogy a jelenlegi szerkesztőség nyilvánvalóan képtelen a KL-t az egész párt érdekeinek színvonalán tartani. Körösdi-jellegű szerv nem lehet és ne is legyen a párt lapja.

II. Pontosan szabályozni kell a külföldi helyi szervezet (a Líga) és az országos központ, a KB viszonyát. A Líga jelenlegi helyzete — minthogy a Líga második pártközponttá emelte magát és ellenőrzés nélkül irányítja a csatlakozó csoportokat, ugyanakkor teljesen semmibe veszi a KB-t — nyilvánvalóan rendellenes helyzet; ennek véget kell vetni.

III. Biztosítani kell a pártharc pártszerű módszereit a Szervezeti Szabályzat útján. E reform szükségessége kiviláglik a kongresszus utáni harc tapasztalataiból. A párt Szervezeti Szabályzatában biztosítani kell mindenféle kisebbség jogait, hogy a nézeteltérések, az elégedetlenség és az ingerültség állandó és kiküszöbölhetetlen forrásait ilymódon a botrány és a marakodás régi, körösdi-jellegű, nyárspolgári medréből a meggyőződésünkért vívott fegyelmezett, hozzánk méltó harc eddig még szokatlan medrébe vezessük. Az ilyen fordulat szükséges előfeltételé-

nek többek között a következőket tekintjük: A kisebbségnek legyen egy (vagy több) irodalmi csoportja, melynek joga van kongresszusi képviseletre; a legszélesebbkörű formai biztosítékokat kell nyujtanunk olyan pártirodalom kiadására, amely a párt központi szervei tevékenységének bírálatával foglalkozik. Forma szerint el kell ismernünk a bizottságoknak azt a jogát, hogy (a pártszállítmányok keretében) megkapják azokat a pártkiadványokat, amelyeket kívánnak. Pontosan meg kell szabni a KB jogkörét a bizottságok személyi összetételére gyakorolt befolyása kérdésében. Igen fontosnak tartjuk, hogy azokat az intézkedéseket, amelyeket a KB a II. kongresszus kisebbségének az elégedetlenek írásai kiadásával kapcsolatban javasolt, a Szervezeti Szabályzatban rögzítsük, hogy szertefoszoljon az „ostromállapotnak" ugyancsak a kisebbség teremtette ködképe, hogy az elkerülhetetlen párton belüli harc rendes formák közt folyjon és a pozitív munkát ne gátolja.

Mi itt javaslatainkat nem dolgozzuk ki részletesen, mert nem Szervezeti Szabályzat-tervezetet terjesztünk elő, hanem csupán a pártegységért folytatott harc általános programmját. Ezért csak néhány szóban megjelöljük a Szervezeti Szabályzat néhány, véleményünk szerint kívánatos részletmódosításának irányát, de egyáltalán nem kötjük meg kezünket az újabb tapasztalatok alapján történő további kidolgozása tekintetében. Szükség van például a Párttanács átszervezésére, mert a gyakorlat megmutatta, hogy ez a szerv jelenlegi formájában alkalmatlan a rá háruló feladat megoldására, vagyis a központi szervek tevékenységének összefogására és e tevékenység legfelsőbb ellenőrzésére. A Párttanács legyen olyan testületté, melyet teljes egészében a kongresszus választ, s ne legyen a kongresszus által választott ötödik tag kezében olyan döntőbíróság, mely a küldötteik útján védekező központi szervek felett ítélkezik. Ezenkívül, a pártbírálat útmutatásainak megfelelően felül kell vizsgálni a Szervezeti Szabályzat 1. pontját a párt határainak pontosabb meghatározása szempontjából stb.

Amidőn a pártegységért folyó harcnak ezzel a programmjával fellépünk, felhívjuk valamennyi más árnyalat képviselőit és az összes pártszervezeteket, nyilatkozzanak határozottan saját programmjukról, hogy a kongresszus komoly és következetes, tudatos és tervszerű előkészítését lehetővé tegyék. A párt létének kérdéséről, becsületének és méltóságának kérdéséről kell döntenünk: létezik-e a párt mint eszmei és reális erő, amely képes oly mértékben észszerűen megszervezni magát, hogy országunk forradalmi munkásmozgalmának tényleges vezetőjeként

léphessen fel? A külföldi kisebbség egész magatartásával azt válaszolja: nem! És továbbra is ilyen szellemben cselekszik magabiztosan, határozottan, s arra épít, hogy Oroszország messze van, az ottani funkcionáriusok gyakran változnak, hogy az ő vezetői, irodalmi erői pótolhatatlanok. Születőben van nálunk a párt! — mondjuk mi az élenjáró munkások politikai öntudatának fejlődése láttán, a pártéletbe aktívan bekapcsolódó bizottságok láttán. Születőben van nálunk a párt, sokasodnak a fiatal erők, s ezek képesek arra, hogy pótolják és felfrissítsék a régi irodalmi testületeket, melyekben a párt már nem bízik; egyre több nálunk a forradalmár, akik a pártélet következetes irányát többre becsülik az előző vezetők bármely körénél. Születőben van nálunk a párt és semmiféle kibúvó és huzavona nem fogja visszatartani a párt határozott és végleges ítéletét.

Pártunknak ezekből az erőiből merítjük győzelmünk biztos tudatát.

Elvtársak! nyomassátok ki és terjesszétek ezt a kiáltványt.

Az OSzDMP Rigai Bizottságának nyomdájában 1904 augusztusában kinyomtatott külön kiadvány szövege szerint, egybevetve „A párthoz" című brosúra szövegével. Genf, 1904.

AZ OSZDMP HARMADIK KONGRESSZUSA

London. 1905 április 12—27 (április 25—május 10)

A kongresszuson 24 szavazati joggal és 14 tanácskozási joggal felruházott küldött vett részt.

A szavazati joggal rendelkező küldöttek a következő 20 bolsevik bizottságot képviselték: az odesszai, urali, szaratovi, poleszjei, északi, tulai, rigai, tveri, északnyugati, szamarai, kurszki, nyikolajevi, pétervári, oreli, moszkvai, nyizsnyijnovgorodi, voronyezsi bizottságot, a Kaukázusi Szövetséget (a bakui, batumi, imeretyija-mingrelijai bizottságot), a KB-t és a Párttanácsot. Az odesszai bizottság küldötte V. I. Lenin volt.

A kongresszust a bolsevikok kezdeményezésére hívták össze. A mensevikek megtagadták a III. kongresszuson való részvételt, és Genfben külön kongresszust hívtak össze, melyet a részvevők csekély száma miatt konferenciának neveztek el.

A kongresszus napirendje a következő volt: I. A Szervező Bizottság beszámolója. II. Taktikai kérdések: 1) a fegyveres felkelés; 2) a a kormány politikájához való viszony a forradalom küszöbén és a forradalom idején (ez a pont két kérdésből állt: a) a kormány politikájához való viszony a forradalom küszöbén; b) az ideiglenes forradalmi kormány); 3) a parasztmozgalomhoz való viszony. III. Szervezeti kérdések: 4) a munkások és az értelmiségiek viszonya a pártszervezetekben; 5) a párt Szervezeti Szabályzata. IV. A más pártokhoz és áramlatokhoz való viszony: 6) az OSzDMP elszakadt részéhez való viszony; 7) a nemzetiségi szociáldemokrata szervezetekhez való viszony; 8) a liberálisokhoz való viszony; 9) gyakorlati megegyezések a szociálforradalmárokkal. V. A pártélet belső kérdései: 10) a propaganda és az agitáció. VI. A küldöttek beszámolói: 11) a KB

beszámolója; 12) a helyi bizottságok küldötteinek beszámolói. VII. 13) választások; 14) a kongresszusi határozatok és jegyzőkönyvek közzétételének és a megválasztott tisztségviselők hivatalbalépésének rendje.

A kongresszus abban az időszakban ült össze, amikor fellendülőben volt az első orosz forradalom, mely a forradalmi szociáldemokráciával szemben „olyan követelményeket támaszt, amilyeneket a történelem a demokratikus forradalom időszakában még soha és sehol sem állított munkáspárt elé" (*Lenin* Művei. 8. köt. Szikra 1954. 453—454. old.).

V. I. Lenin a kongresszuson a fegyveres felkelés kérdéséről, a szociáldemokráciának az ideiglenes forradalmi kormányban való részvételéről, a parasztmozgalomhoz való viszony kérdéséről, a párt Szervezeti Szabályzatáról és egyéb kérdésekről mondott beszédet.

A kongresszus által elfogadott legfontosabb határozatokat (a fegyveres felkelésről, az ideiglenes forradalmi kormányról, az OSzDMP nyilt politikai fellépéséről, a parasztmozgalomhoz való viszonyról stb.) V. I. Lenin fogalmazta. Ugyancsak Lenin írta „A kaukázusi eseményekkel kapcsolatban" hozott kongresszusi határozatot is.

A kongresszus kidolgozta a pártnak a forradalomban követendő taktikai vonalát. Elítélte a mensevikeket, mint „a párt elszakadt részét". A kongresszus módosította a párt Szervezeti Szabályzatát, melynek első pontját a lenini fogalmazásban fogadta el.

A bolsevik kongresszus és a mensevik konferencia határozatai egész mélységükben feltárták a bolsevikok és a mensevikek közötti taktikai nézeteltéréseket.

A kongresszus köszönetét fejezte ki a „Vperjod" szerkesztőségének az eddig kifejtett munkájáért, és jóváhagyta, hogy a párt központi lapjának neve „Proletarij" legyen. A „Proletarij" szerkesztőjévé a KB 1905 május 10-i plénuma V. I. Lenint jelölte ki.

A mensevikek taktikájának klasszikus bírálatát és a bolsevik taktika zseniális megindokolását adta V. I. Lenin „A szociáldemokrácia két taktikája a demokratikus forradalomban" című történelmi jelentőségű könyvében. V. I. Lenin kidolgozta a Kommunista Párt politikai (taktikai) alapjait, az orosz marxisták előtt feltárta a polgári demokratikus forradalom szocialista forradalomba való átnövésének világos távlatát. A könyv 1905 júliusában, vagyis két hónappal a III. pártkongresszus után jelent meg.

I. KÖZLEMÉNY A III. PÁRTKONGRESSZUS ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt

A világ proletárjai egyesüljetek!

Elvtársak! A forradalom megkezdődött. Emberek ezreinek vére festette pirosra Pétervár utcáit, a gyilkosok kormánya ellen érzett bosszúvágy és gyűlölet kiáltása betöltötte az egész országot és mindenütt visszhangra talált. A szabadság és a népi kormányzás eszméje áthatotta a nagy tömegeket, a fegyveres felkelés szükségességének gondolata futótűzként terjed. A pétervári proletárok megadták a jelt, az ügy közeledik a megoldás felé. Az általános politikai sztrájkok és a tömegtüntetések hulláma most Oroszország valamennyi nagy központját elborítja. Ez a hullám valószínűleg visszahúzódik majd, de hatalmas erővel rázza fel a nép öntudatát, ez lesz a tömegek számára a forradalom első iskolája. Utána hamarosan másik hullám következik, s ennek már a megoldást kell hoznia. Ez a másik hullám elkerülhetetlen, mert azok a körülmények, melyek az elsőt kiváltották, nemcsak hogy fennállanak továbbra is, hanem egyre súlyosbodnak. Tovább folyik a szégyenletes háború, egyre mélyül a gazdasági válság, pestis, kolera, éhínség fenyeget, az ország a tönk szélén áll. A nép nem élhet tovább a régi módon, a fordulat történelmileg elkerülhetetlen. A munkáspárt előtt olyan új feladat áll, mely fontosságát és nehézségét tekintve minden eddigit felülmúl. Az a feladat áll előtte, hogy a forradalom idején politikailag vezesse a munkásosztályt, hogy megtalálja és alkalmazza azt az általános taktikát, amellyel a munkásosztály a lehető legkevesebb drága proletárvér hullatásával a lehető legnagyobb politikai és gazdasági sikereket érheti el Oroszország társadalmi rendszerének küszöbönálló szétzúzásában. Vajjon meg tudja-e oldani a párt ezt a feladatot mostani állapotában? Minden becsületes párttagnak őszintén azt kell válaszolnia: nem. Ez nem szorul bizonyításra; nagyonis sok tény mutat erre, s ezek a tények nagyonis ismeretesek; elég csak egyet, a legkirívóbbat, a legszörnyűbbet említenünk. Pétervároń, a fő központban — ahol a párterők és a legjobb erők tömege van együtt — a januári forradalmi napokban a mozgalmat nem a párt vezeti, hanem a párttól teljesen idegen személy — egy pap egy csoport kevéssé öntudatos ember élén, akik vakon hisznek benne, akiket vallásos-utópikus rajongása magával ragadott.

Ezekben a napokban a burzsoá ellenzéki csoportok nem akarják elismerni a szociáldemokráciát a proletariátus törvényes képviselőjének, hivatkoznak külső gyengeségére és belső egységének hiányára; sőt kihasználják az alkalmat arra, hogy a munkások körében *önálló* kapcsolatokra *tegyenek szert,* abban a reményben, hogy a munkásokat politikailag befolyásolhatják és azok erejét a saját érdekükben kihasználhatják. A párt példátlan lealacsonyítása ez. Így nem mehet tovább. Ennek véget kell vetni. A pártnak méltóvá kell válnia az általa hirdetett nagy eszméhez. Miben rejlenek a szociáldemokrácia gyengeségének okai? A felelet egyszerű: a pártegység hiányában, a párt hivatalos vezetőinek politikai tehetetlenségében. Ez a két ok elválaszthatatlan egymástól. A hivatalos vezetők tehetetlensége elősegítette és súlyosbította a zűrzavart. A zűrzavar, melybe egyre jobban belebonyolódtak, megfosztotta őket az eredményes pártmunka lehetőségétől, és így egyre alkalmatlanabbá váltak a vezetésre. Mi, a párt*többség* hívei, már régóta harcolunk a párt egységéért. Már régen rámutattunk arra, hogy a párt számára az egyetlen lehetséges, az egyetlen hozzá méltó kivezető út ebből a zűrzavarból: a pártkongresszus.

Már régen rámutattunk azokra az új és igen nehéz taktikai és szervezeti feladatokra, amelyeknek önálló megoldásához központjainknak sem erejük, sem joguk nincsen. Megmagyaráztuk, hogy az idő sürget, hogy hamarosan késő lesz, hogy a párt azt kockáztatja, hogy szétforgácsolódva, erőtlenül zuhan az események áradatába, azt kockáztatja, hogy akkor elveszti politikai becsületét és eljátssza a proletariátus ügyét. Hogyan viselkedtek mindezzel kapcsolatban a központok? A KL makacsul folytatta harcát a párttöbbség ellen, és bár az utóbbi időben képmutató módon a párton belüli békéről beszélt, szakadással fenyegette a kongresszust, noha tisztáztuk, hogy a programmot illetően semmiféle nézeteltérés sincs a pártban, a taktikai és szervezeti nézeteltérések pedig nem olyan nagyok, hogy a párt árnyalatainak egymással való szembeállítása veszélyeztetné a párt egységét. A Párttanács körömszakadtáig harcolt a kongresszus ellen, és nyiltan megszegte a párt Szervezeti Szabályzatát. A Párttanács a kongresszus összehívását követelő egyes határozatokat fantasztikus ürügyekkel érvényteleneknek nyilvánított, kéthónapos időszakokat állapított meg, melyek mindegyikében a számlálást elölről kell kezdeni; így állapította meg, noha nagyon jól tudja, hogy az oroszországi távolságok és a konspiratív körülmények között két hónap gyakorlatilag még arra sem elég, hogy a pártügyek menetéről minden bizottságot

értesítsenek; ezenkívül még egész sor ilyenfajta határozatot hozott. Egyszóval önhatalmúlag megszüntette a bizottságoknak azt a kongresszus által biztosított jogát, hogy a kongresszust összehívják. A KB erélyesen agitált a kongresszus ellen, bomlasztóknak nyilvánította mindazokat, akik a kongresszus összehívásáért harcoltak, és végül több kísérletet tett arra, hogy dezorganizálja a kongresszus összehívása mellett állástfoglaló bizottságok helyi munkáját. A KB nemhivatalosan több városban támogatja vagy szervezi az egyes szervezetek kisebbségi csoportjait, amelyek a bizottságokkal párhuzamosan működnek, konkurrálnak velük; ezt teszi Odesszában, Jekatyerinoszlavban, Nyizsnyij-Novgorodban; Pétervároń „a KB csoportja" néven hivatalosan elismert egy ilyen csoportot, noha néhány nappal azelőtt a Pétervári Bizottságnak közvetlenül és hivatalosan megígérte, hogy ilyen lépéseket nem tesz anélkül, hogy azokat a Pétervári Bizottság meg ne vitatná. A KB tehát gyakorlatilag a maga nyomásával megszüntette a párt tagjainak azt a jogát, hogy agitációt fejthetnek ki a kongresszus összehívásáért, és megszegte a bizottságoknak a Szervezeti Szabályzatban biztosított jogát, melynek értelmében ők szervezhetik az egész helyi munkát. Így irányították a központok a párt belső életét. S milyen volt kifelé a politikájuk? A KL a párt reális politikai vezetése érdekében egyetlen kísérletet tett, s ez az „Iszkra" röpirata volt a zemsztvó-kampány tervéről. E terv lényege abban foglalható össze, hogy a szociáldemokráciának a burzsoá pártok uszályában kell haladnia, megengedve nekik azt, hogy a nép nevében beszéljenek. Ennek a külföldi kiagyalásnak a tarthatatlanságát most úgylátszik még az „Iszkra" híveinek többsége is belátja. A KB, melynek kötelessége, hogy a párt állandó politikai vezetője legyen, ezt a kötelességét a pártélet egyetlen nehéz pillanatában sem teljesítette: sem a háború kezdetén, sem május elsején, sem pedig az őszi mozgósítások alkalmával. Egyáltalán nem szögezte le a liberális burzsoá pártokhoz való viszonyát, terjesztette az „Iszkra"-kampány ostoba tervét, és még csak állást sem foglált ellene. A KB nem látta előre az események menetét. Amikor néhányan közülünk a bizottságok ülésein szenvedélyesen érvelve igyekeztek meggyőzni a KB képviselőit arról, hogy a küszöbönálló forradalmi konfliktusok folytán a kongresszus összehívása nem tűr halasztást, a KB képviselői vállvonogatva azt felelték: „De meglehet, hogy nem is lesz olyan hamar forradalom." Megengedhető-e, hogy politikai vezérek ennyire rövidlátók és naívak legyenek? A központok alkalmatlansága miatt a párt nincs felkészülve a harcra. Fel kell készülnünk, amilyen

gyorsan csak lehet. S ennek eszköze: a kongresszus azonnali összehívása.

A kongresszusnak a forradalmi taktika következő halaszthatatlan kérdéseit kell megoldania: 1. A közvetlen politikai harc módszereinek kérdése. Itt véleményünk szerint az első helyen a következő kérdések állanak: az általános politikai sztrájkok tervszerű megszervezése, a tömegek felfegyverzésének módozatai, a fegyveres felkelés megszervezésének módozatai, a hadsereg befolyásolásának módozatai, a forradalmi akciók határai abban az esetben, ha nemcsak közvetlen ellenségeinket, hanem a társadalom más osztályait is érintik (például mennyiben engedhető meg nagy városokban a vízvezeték megrongálása, a nélkülözhetetlen árucikkekkel kereskedő boltok bezárása). 2. A burzsoá ellenzékhez való viszony kérdése: milyen feltételek mellett és milyen határok között hangolhatjuk össze az önkényuralom elleni harcban a mi akcióinkat az ő akcióikkal. Milyen jelentőséget tulajdonítsunk a formális tárgyalásoknak stb. Az ellenzékiek nyílt fellépése és az az álláspont, amelyet a szociáldemokratákkal szemben elfoglaltak, a második kongresszus óta sok mindent megváltoztatott, és a zemsztvó-kampány tervének históriája megmutatja, milyen kevéssé számíthatunk e kérdésben mostani központjainkra. 3. A nemzetiségi szocialista pártokkal — a Bunddal, a lengyel, a litván, a lett, az ukrán, a finn, az örmény stb. pártokkal való megegyezések és egyesülés kérdése. A kérdés sürgőssége nyilvánvaló: a párt egységének helyreállítása véleményünk szerint rendkívül megkönnyíti, hogy a párthoz méltón oldjuk meg ezt a feladatot. A szociálforradalmárokkal való megegyezés kérdését véleményünk szerint részletesen meg kell vitatni. 4. A tulajdonképpeni szervezeti kérdések: I. A párt megszabott kereteinek megállapítása olymódon, hogy a Szervezeti Szabályzat jelenlegi, martovi első cikkelyét a lenini megfogalmazással kell felcserélni, melynek értelmében a párt tagja csak az lehet, aki tagja valamely pártszervezetnek. II. A pártszervezet reális egységének megteremtése a következő reformok útján:

a) a centralizáció kereteinek és az egyes szervezetek számára biztosított autonómia határainak pontos megállapítása. Mi harcolni fogunk a szigorú centralizációért, de harcolni fogunk a centralizáció naív, bürokratikus értelmezése ellen is, melyet mostanában a központok emlegetnek; ezek vak engedelmességet követelnek ugyanakkor, amikor ők maguk szemmelláthatóan nem tudják betölteni hivatásukat. Nem szabad elfelejteni, hogy a

szervezet alapja az öntudatos elvtársi viszony. Mi amellett leszünk, hogy a helyi bizottságoknak és a hozzájuk csatlakozó csoportoknak a lehető legszélesebbkörű autonómiájuk legyen, de szembefordulunk ennek az autonómiának azzal az állítólag demokratikus értelmezésével, melyet a kisebbség hangoztat és mely a forradalmi harc súlyos külső feltételei között a gyakorlatban valóságos anarchiához vezetne;

b) a bizottságok és a perifériák közötti kölcsönös viszony alapelveinek szabályzat útján történő meghatározása;

c) a központok átszervezése.

Véleményünk szerint *egy* központnak kell lennie, és ez a központ *oroszországi* legyen. Nem gondoljuk, hogy az általunk felvetett kérdések kimerítik a kongresszus programmját, de ezeket tartjuk a legfontosabbaknak és a legsürgősebbeknek. Mint már felsorolásukból látható, a kongresszusnak a reformok kidolgozásával túlságosan sok munkája lesz ahhoz, hogy az egyes párttagok feletti bíráskodás kongresszusává váljék; ezenkívül nem is gondoljuk a párt mostani rossz vezetőiről azt, hogy a párt érdekei ellen tudatosan vétkeznek, csupán a rájuk hárult, erejüket meghaladó feladatok áldozatai ők. A kongresszusra feltétlenül szükség van. Ezt a többségi bizottságok felismerték, és néhány konferencián (az északi konferencián 6, a délin 3, a kaukázusin 4 bizottság) megválasztották a III. kongresszus Szervező Irodáját és felruházták azzal a joggal, hogy — amikor már minden eszközt kimerítettünk annak elérésére, hogy a kongresszust a központok megszervezzék — az iroda a Szervező Bizottság szerepében lépjen fel és rendezze meg maga a kongresszust. Most már kimerítettünk minden eszközt. A KB a többség valamennyi kérdésére azzal válaszolt, hogy vagy megtagadta a kongresszus összehívását, vagy pedig kitérő feleletekkel igyekezett az ügyet elodázni. De az idő sürget. Fenyegető események közelednek. Ezért a Szervező Iroda megkezdi a kongresszus szervezését. Ha valakiben mégis maradt volna valami kétség afelől, hogy szabályszerű-e a kongresszus összehívása abban az esetben, ha nem a központok hívják össze, akkor az ilyen elvtársnak csak egyet válaszolunk: a forradalmi események forradalmi jogot léptetnek érvénybe, ez a jog pedig nem ismeri el a gyakorlatilag alkalmatlan intézményeket. Meg kell menteni a párt becsületét, meg kell menteni a proletariátus ügyét.

A Többségi Bizottságok Irodája

II. KÖZLEMÉNY AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT III. KONGRESSZUSÁRÓL

Munkáselvtársak! Most zajlott le az OSzDMP III. kongresszusa, amely új szakaszt hivatott nyitni szociáldemokrata munkásmozgalmunk történetében. Oroszország nagyjelentőségű történelmi időket él át. A forradalom kitört, és lángja egyre terjed, újabb vidékekre és újabb néprétegekre csap át. A forradalom harcos erőinek élén a proletariátus áll. A proletariátus már eddig is a legtöbb áldozatot hozta a szabadságért, és most döntő ütközetre készül a cári önkényuralom ellen. A proletariátus öntudatos képviselői tudják, hogy a szabadság egymagában nem szabadítja meg a dolgozókat a nyomortól, az elnyomástól és a kizsákmányolástól. A burzsoázia, amely ezidőszerint a szabadság ügye mellett áll, a forradalom másnapján igyekszik majd elvenni a munkásoktól a forradalom vívmányainak minél nagyobb részét, kibékíthetetlen ellenségként száll szembe majd a proletariátus szocialista követeléseivel. De mi nem félünk a szabad, egyesült és megerősödött burzsoáziától. Tudjuk, hogy a szabadság lehetővé teszi a széleskörű nyilt tömegharcot a szocializmusért. Tudjuk, hogy a gazdasági fejlődés kérlelhetetlen erővel — és minél szabadabban halad, annál gyorsabban — aláaknázza a tőke hatalmát és előkészíti a szocializmus győzelmét.

Munkáselvtársak! Hogy ezt a nagy célt elérhessük, minden öntudatos proletárt tömörítenünk kell az egységes Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártban. Pártunk kialakulása régen megkezdődött, rögtön az 1895-ös és 1896-os évek nagyarányú munkásmozgalma után. 1898-ban összeült a párt I. kongresszusa, amely megalapította az OSzDMP-t és kijelölte feladatait. 1903-ban volt a II. kongresszus, amely programmot adott a pártnak, számos határozatot hozott a követendő taktikáról és elsőízben próbálkozott meg egy egységes pártszervezet kialakításával. Igaz, ezt az utóbbi feladatot a párt nem tudta egycsapásra megoldani. A II. kongresszus kisebbsége nem akarta alávetni magát a többségnek, és pártszakító tevékenységbe kezdett, amely komoly károkat okozott a szociáldemokrata munkásmozgalomnak. E pártszakító tevékenység első lépése az volt, hogy nem akarták teljesíteni a II. kongresszus határozatait, nem akartak a kongresszus által alakított központi szervek vezetésével dolgozni, s az utolsó lépés az volt, hogy nem voltak hajlandók részt venni a III. kongresszuson. A III. kongresszust az Oroszországban mű-

ködő bizottságok többsége által választott Iroda és a párt Központi Bizottsága hívta össze. A kongresszusra meghívást kaptak az összes bizottságok, a különvált csoportok és a bizottságokkal elégedetlen perifériikus szervezetek, s óriási többségük — köztük a kisebbségnek csaknem valamennyi bizottsága és szervezete — megválasztotta küldötteit és elküldte őket a külföldi kongresszusra. Ilyenformán elértünk mindent, ami rendőri viszonyaink közt a közös pártkongresszus összehívása érdekében megvalósítható volt, és csupán a volt Párttanács három külföldi tagjának elutasító magatartása miatt történt, hogy a párt egész kisebbsége bojkottálta a kongresszust. A III. kongresszus, mint az alább közölt határozatából látható, a pártszakadásért teljes mértékben e három tagra hárítja a felelősséget. A III. kongresszus azonban ennek ellenére, a kisebbség távolléte ellenére, mindent megtett azért, hogy a kisebbség egyazon pártban együtt dolgozhasson a többséggel. A III. kongresszus helytelennek minősítette az ökonomizmus elavult, idejétmulta nézeteihez való visszafordulást, amely pártunkban megmutatkozott, de egyszersmind megteremtette mindennemű kisebbség jogainak pontos, körülhatárolt biztosítékait, melyeket a minden párttagra kötelező Szervezeti Szabályzat rögzített. A kisebbségnek ezentúl a párt Szervezeti Szabályzatában biztosított elvitathatatlan joga, hogy védelmezze nézeteit, eszmei harcot folytasson — úgy azonban, hogy a viták és a nézeteltérések ne vezessenek dezorganizációra, ne akadályozzák a pozitív munkát, ne forgácsolják szét erőinket, ne akadályozzák az önkényuralom és a tőkések elleni együttes harcot. A Szervezeti Szabályzat most a párt minden teljesjogú szervezetét feljogosítja, hogy pártirodalmat adjon ki. A párt Központi Bizottsága most köteles továbbítani mindenfajta pártirodalmat, ha ezt öt teljesjogú bizottság, vagyis a párt összes teljesjogú bizottságainak egyhatoda követeli. A bizottságok autonómiáját pontosabban meghatároztuk, a bizottságok tagjait sérthetetleneknek nyilvánítottuk, vagyis a Központi Bizottságtól elvettük azt a jogot, hogy a helyi bizottságok tagjait kizárja és új tagokat vigyen be a bizottság beleegyezése nélkül. Ez alól egyetlen kivétel az az eset, amikor a szervezett munkások $^2/_3$-a a bizottság leváltását követeli: ebben az esetben a III. kongresszus által elfogadott Szervezeti Szabályzat értelmében a KB, ha tagjainak $^2/_3$-a egyetért a munkások határozatával, köteles leváltani a bizottságot. Most minden helyi bizottságnak joga van ahhoz, hogy a perifériikus szervezeteket pártszervezetekként megerősítse. A perifériikus szervezeteknek joguk van bizottsági

tagokat jelölni. A párt határait a párt többségének kívánsága szerint pontosabban meghatároztuk. Egy központot alakítottunk két vagy három központ helyett. Biztosítottuk, hogy a párt külföldi részével szemben a döntő szó az Oroszországban működő elvtársaké legyen. Egyszóval a harmadik kongresszus mindent megtett azért, hogy ne adjon tápot olyan szemrehányásoknak, hogy a többség visszaél számbeli fölényével, hogy a párt központi szervei mechanikus nyomást gyakorolnak a párt tagjaira, hogy despotikusan működnek, és a többi és így tovább. Most minden lehetőség megvan arra, hogy minden szociáldemokrata együttműködjék, s ingadozás nélkül beléphessen annak az egyetlen pártnak a soraiba, amely eléggé széleskörű és életképes, eléggé megizmosodott és erős ahhoz, hogy paralizálja a régi körösdi hagyományait, hogy eltüntesse az egykori súrlódások és kicsinyes konfliktusok nyomait. Tegyen hát eleget a III. kongresszus felhívásának minden szociáldemokrata pártmunkás, aki valóban becsüli a pártszerűséget, szolgáljanak a kongresszus határozatai kiindulópontul a párt egységének helyreállításához, mindenfajta dezorganizáció megszüntetéséhez, a proletariátus sorainak tömörítéséhez. Meggyőződésünk, hogy éppen az öntudatos munkások, akik legjobban tudják becsülni az összehangolt, együttes munka jelentőségét, akik leginkább átérzik a viszály, az ingadozások és a testvérharc káros voltát, éppen az öntudatos munkások fognak most teljes energiájukkal kiállni azért, hogy a párt minden tagja — mind a legalsó szervezetek, mind a legfelső szervek minden tagja — egyetemlegesen és feltétlenül elismerje a pártfegyelmet!

A III. kongresszus valamennyi szervezeti és taktikai határozatában igyekezett megőrizni a folytonossági kapcsolatot a második kongresszus munkájával; ezért a kongresszus igyekezett számításba venni a helyzet diktálta új feladatokat mindazokban a határozatokban, melyeket a pártnak a nyilt fellépésre való előkészítéséről, a fegyveres felkelésben való legerélyesebb gyakorlati részvételének és a felkelés vezetésének szükségességéről, végül a pártnak az ideiglenes forradalmi kormányhoz való viszonyáról hozott.

A kongresszus felhívta minden párttag figyelmét arra, hogy a kormány minden ingadozását, cselekvési szabadságunk mindennemű jogi vagy tényleges kibővítését ki kell használnunk a proletariátus osztályszervezetének erősítésére, a proletariátus nyilt fellépésének előkészítésére. De ezeken az általános és fő

feladatokon kívül a mai forradalmi helyzetben még az a szerep is a szociáldemokrata munkáspártra hárul, hogy az élen harcoljon a szabadságért, hogy az önkényuralom elleni fegyveres felkelés élcsapata legyen. Minél makacsabbá válik a cári hatalom ellenállása a nép szabadságtörekvésével szemben, annál hatalmasabbra nő a forradalmi roham ereje, annál valószínűbb a munkásosztály vezette demokrácia teljes győzelme. A győzelmes forradalom végrehajtása, vívmányainak megvédése roppant feladatokat ró a proletariátusra. De a proletariátus nem riad vissza a nagy feladatoktól. A proletariátus megvetéssel taszítja el magától azokat, akik azt jövendölik, hogy baj lesz a győzelemből. Az oroszországi proletariátus maradéktalanul teljesíteni tudja kötelességét. Élére tud állni a nép fegyveres felkelésének. Nem ijed meg attól a nehéz feladattól, hogy részt vegyen az ideiglenes forradalmi kormányban, ha ez a feladat hárul rá. Vissza tud verni minden ellenforradalmi kísérletet, kíméletlenül el tudja nyomni a szabadság minden ellenségét, kész élete árán is megvédeni a demokratikus köztársaságot, forradalmi úton ki tudja vívni egész minimális programmunk megvalósítását. Az oroszországi proletároknak nem félniök kell a forradalom sikerétől, hanem szenvedélyesen kívánniok kell azt. Ha győzünk a most napirenden levő demokratikus forradalomban, ezzel óriási lépést teszünk szocialista célunk felé, lelökjük egész Európáról a reakciós katonai hatalom súlyos igáját és segítünk testvéreinknek, az egész világ öntudatos munkásainak — akiket annyira elkínzott a burzsoá reakció, és akik most az oroszországi forradalom sikerei láttán lelkileg felfrissülnek — segítünk nekik, hogy gyorsabban, elszántabban és bátrabban haladjanak a szocializmus felé. Európa szocialista proletariátusának segítségével pedig nemcsak a demokratikus köztársaságot tudjuk megvédeni, hanem a szocializmus felé is hétmérföldes léptekkel haladhatunk.

Előre hát, munkáselvtársak, vállvetve, a szervezett, kemény harcba — a szabadságért!

Éljen a forradalom!

Éljen a nemzetközi forradalmi szociáldemokrácia!

Az OSzDMP Központi Bizottsága

III. A KONGRESSZUS HATÁROZATAI

A KONGRESSZUS MEGALAKULÁSÁRÓL

Az SzB és a mandátumvizsgáló bizottság beszámolójának meghallgatása és megvitatása után a kongresszus megállapítja, hogy a képviselt pártszervezetek a szavazatoknak több mint a felével rendelkeznek, ami a párt Szervezeti Szabályzata értelmében kétségtelenné teszi a kongresszus összehívásának törvényességét.

Ami a KB és a TBI közötti megállapodásnak azt a pontját illeti, hogy a kongresszus az oroszországi bizottságok — beleértve a Lígát is — küldöttei háromnegyed részének jelenléte esetén nyitható meg, ezzel a kérdéssel kapcsolatban a kongresszus megállapítja:

Az SzB beszámolója szerint az SzB-t alkotó mindkét fél abban látta a megállapodás e pontjának értelmét, hogy mind a KB-nak, mind a TBI-nek a legerélyesebb intézkedéseket kellett foganatosítaniok annak érdekében, hogy a kongresszuson teljes képviseletet érjenek el, s meg kellett adniok a pártnak minden biztosítékot arra nézve, hogy a KB és a TBI az egész párt, nem pedig valamely frakció kongresszusának megszervezését tűzték ki célul. A megállapodásnak ez a pontja egyáltalán nem akarta hatálytalanítani a párt Szervezeti Szabályzatának azt a cikkelyét, mely szerint a kongresszus akkor határozatképes, ha a szavazatoknak több mint a felével rendelkezik. Ami a kongresszuson való képviselet teljességét illeti, a kongresszus megállapítja, hogy ennek érdekében minden intézkedés megtörtént. Értesítést csak az Asztraháni Bizottságtól és a Krimi Szövetségtől nem kaptunk. A küldöttek megválasztását és külföldre küldését a kongresszuson nem képviselt bizottságok közül kilenc[1] végrehajtotta. (Két bizottság — a tveri és a kubáni — a mandátumokat külföldön tartózkodó elvtársaknak adta át.) 20 bizottság jelenlevő küldötteivel együtt ez összesen 29 bizottság, tehát a 34 bizottságnak mindenesetre több mint háromnegyed része[2].

---

[1] A doni, bányavidéki, kievi, kubáni, tveri, harkovi, szmolenszki, jekatyerinoszlavi, szibériai bizottság. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

[2] A Szervező Bizottság listáján eredetileg szereplő jogképes szervezetek maximális száma: 34. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

A felsorolt bizottságok kilenc küldötte nem jelent meg a kongresszuson, noha a bizottságoktól a megfelelő mandátumokat megkapták és külföldre utaztak. A kongresszusról tehát nem az SzB hibájából maradtak távol, hanem azért, mert az SzB mindazon erőfeszítése, hogy a kongresszuson megteremtse a képviselet teljességét, meghiúsult a volt Párttanács három külföldön tartózkodó tagjának a párt törvényeibe ütköző ellenakciói folytán. Így tehát a Párttanács három tagja nem teljesítette a párt nyilvánvaló akaratát, és ezzel kirekesztette magát a pártból. A kongresszus ezt az ellenakciót úgy tekinti, hogy bizalmi tisztséget betöltő pártmunkások közvetlenül megsértették megbízóik határozottan kifejezett akaratát, s így a kongresszus a pártszakadásért a volt Párttanács e három tagjára hárítja a felelősséget, és e szakadást őszintén sajnálva annak a szilárd meggyőződésének ad kifejezést, hogy hamarosan helyreáll a párt egysége, melyre az oroszországi proletariátus érdekei szempontjából, forradalmi harcának jelenlegi válságos pillanatában feltétlenül szükség van.

A FEGYVERES FELKELÉSRŐL

Tekintettel arra:

1) hogy a proletariátus helyzeténél fogva a leghaladóbb és az egyetlen következetesen forradalmi osztály, s ezért Oroszország általános demokratikus forradalmi mozgalmában vezető szerepre hivatott;

2) hogy ez a mozgalom jelenleg már odáig fejlődött, hogy a fegyveres felkelés elengedhetetlenné vált;

3) hogy a proletariátus elkerülhetetlenül a legerélyesebben részt fog venni ebben a felkelésben, ami eldönti a forradalom sorsát Oroszországban;

4) hogy a proletariátus ebben a forradalomban csak akkor töltheti be a vezető szerepet, ha egységes és önálló politikai erővé tömörül a proletariátus harcát nemcsak eszmeileg, hanem gyakorlatilag is vezető szociáldemokrata munkáspárt zászlaja alatt;

5) hogy csakis ennek a szerepnek betöltése biztosíthatja a proletariátus számára a legkedvezőbb harci feltételeket a szocializmusért a burzsoá-demokratikus Oroszország vagyonos osztályai ellen vívott küzdelem során, —

az OSzDMP III. kongresszusa megállapítja, hogy a jelenlegi

forradalmi helyzetben a párt egyik legfőbb és legsürgősebb feladata, hogy megszervezze a proletariátus fegyveres felkelés útján való közvetlen harcát az önkényuralom ellen.

A kongresszus ezért megbízza az összes pártszervezeteket,

a) hogy propaganda és agitáció útján magyarázzák meg a proletariátusnak a küszöbönálló fegyveres felkelésnek nemcsak politikai jelentőségét, hanem gyakorlati-szervezési oldalát is;

b) hogy e propaganda és agitáció során magyarázzák meg a politikai tömegsztrájkok szerepét, amelyeknek a felkelés kezdetén és a felkelés folyamán is nagy jelentőségük lehet;

c) hogy tegyék meg a legerélyesebb intézkedéseket a proletariátus felfegyverkezése, valamint a fegyveres felkelés és közvetlen vezetése tervének kidolgozása érdekében, s e célból a szükséghez mérten alakítsanak pártmunkásokból külön csoportokat.

AZ IDEIGLENES FORRADALMI KORMÁNYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy az oroszországi proletariátus közvetlen érdekei is, és a szocializmus végső céljaiért folytatott harcának érdekei is a lehető legteljesebb politikai szabadságot, tehát az önkényuralmi kormányformának demokratikus köztársasággal való felváltását követelik;

2) hogy a demokratikus köztársaság Oroszországban csak a győztes népi felkelés eredményeként valósítható meg, s hogy e felkelésnek szerve az ideiglenes forradalmi kormány, az egyetlen olyan szerv, mely képes biztosítani a választások előtti agitáció teljes szabadságát, és képes összehívni a nép akaratát valóban kifejező, az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján titkos szavazással megválasztott alkotmányozó gyűlést;

3) hogy ez a demokratikus forradalom Oroszországban, a jelenlegi társadalmi és gazdasági rend körülményei közt, nem gyengíteni, hanem erősíteni fogja a burzsoázia uralmát, s a burzsoázia adott pillanatban elkerülhetetlenül megpróbálkozik azzal, hogy semmitől vissza nem riadva megfossza az oroszországi proletariátust a forradalom szakaszában elért vívmányainak minél nagyobb részétől, —

az OSzDMP III. kongresszusa határozatilag kimondja:

a) ismertetni kell a munkásosztály széles köreiben konkrét

elképzelésünket arról, hogy milyen lesz a forradalom legvalószínűbb menete és arról, hogy a forradalom bizonyos pillanatában szükségszerűen megjelenik majd egy ideiglenes forradalmi kormány, melytől a proletariátus követelni fogja programmunk valamennyi legközelebbi politikai és gazdasági követelésének (minimális programmunknak) megvalósítását;

b) az erőviszonyoktól és előre pontosan meg nem határozható más tényezőktől függően megengedhető, hogy pártunk meghatalmazottai részt vegyenek az ideiglenes forradalmi kormányban azért, hogy kíméletlen harcot folytassanak minden ellenforradalmi kísérlet ellen, és megvédjék a munkásosztály önálló érdekeit;

c) ennek a részvételnek elengedhetetlen feltétele az, hogy a párt szigorúan ellenőrizze meghatalmazottjait, és következetesen óvja a teljes szocialista forradalomra törekvő és ilyen értelemben valamennyi burzsoá párttal kibékíthetetlenül ellenségesen szembenálló szociáldemokrácia függetlenségét;

d) függetlenül attól, hogy lehetséges lesz-e a szociáldemokrácia részvétele az ideiglenes forradalmi kormányban, propagálni kell a proletariátus legszélesebb rétegeiben azt az eszmét, hogy a felfegyverzett és szociáldemokraták vezette proletariátusnak állandó nyomást kell gyakorolnia az ideiglenes kormányra a forradalom vívmányainak oltalmazása, állandósítása és kiterjesztése céljából.

A KORMÁNYNAK A FORRADALOM KÜSZÖBÉN KÖVETETT TAKTIKÁJÁHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Tekintettel arra,

hogy a kormány a jelenlegi forradalmi időszakban hatalmon maradása érdekében fokozza a szokásos megtorlásokat, melyek főképpen a proletariátus öntudatos elemei ellen irányulnak, s egyúttal:

1) megkísérli, hogy engedményekkel és reformok ígérgetésével a munkásosztályt politikailag züllessze, és ezzel elvonja a forradalmi harctól;

2) ugyanabból a célból áldemokratikus formákba burkolja képmutató engedmény-politikáját, kezdve azzal, hogy felhívja a munkásokat, válasszák meg a bizottságokba és a tanácskozásokra küldendő képviselőiket, s végezve a népképviselet olyan

karikatúrának is beillő formáinak megteremtésén, amilyen az úgynevezett rendi országgyűlés;

3) úgynevezett feketeszázakat szervez, és harcba viszi a forradalom ellen a nép összes reakciós, nem öntudatos, vagy faji és vallási gyűlölettől elvakult elemeit, —

az OSzDMP III. kongresszusa határozatilag javasolja minden pártszervezetnek:

a) a kormányengedmények reakciós céljait leleplezve egyúttal hangsúlyozzák a propaganda és az agitáció során egyrészt ezeknek az engedményeknek kényszerű jellegét, másrészt azt, hogy teljesen lehetetlen, hogy az önkényuralom olyan reformokat vezessen be, amelyek kielégítik a proletariátust;

b) a választási agitációt felhasználva magyarázzák meg a munkásoknak az ilyen kormányintézkedések igazi értelmét, és bizonyítsák be, hogy a proletariátus számára elengedhetetlenül szükséges az általános, egyenlő, közvetlen választójog és titkos szavazás alapján megválasztott alkotmányozó gyűlés forradalmi úton való egybehívása;

c) szervezzék meg a proletariátust a nyolcórás munkanapnak és a munkásosztály más, napirenden levő követeléseinek forradalmi úton való azonnali megvalósítására;

d) szervezzék meg a fegyveres ellenállást a feketeszázak és általában a kormány vezette összes reakciós elemek fellépésével szemben.

AZ OSZDMP NYILT POLITIKAI AKCIÓINAK KÉRDÉSÉRŐL

Figyelembe véve:

1) hogy az oroszországi forradalmi mozgalom már valamelyest megingatta és dezorganizálta az önkényuralmi kormányt, amely a vele ellenségesen szembenálló osztályoknak most kénytelen megengedni a politikai akció némi szabadságát;

2) hogy a politikai akció e szabadságát most legfőképpen a burzsoá osztályok használják ki, s ezzel méginkább erősítik gazdasági és politikai fölényüket a proletariátussal szemben, és fokozzák azt a veszélyt, hogy a munkásosztály a burzsoá demokrácia puszta függvényévé válik;

3) hogy a munkástömegek egyre szélesebb körében mutatkozik meg az a törekvés, hogy önállóan és nyiltan lépjenek ki a politikai küzdőtérre, akár a szociáldemokrácia mindennemű részvétele nélkül is, —

az OSzMDP III. kongresszusa felhívja valamennyi pártszervezet figyelmét, hogy

a) fel kell használnunk minden nyilt akciót arra, hogy az általános demokratikus követelésekkel szembeállítsuk a proletariátus önálló osztálykövetéseit, hogy ezen akciók során önálló szociáldemokrata erővé szervezzük a proletariátust;

b) fel kell használnunk minden legális vagy féllegális munkásegyesületet, munkásszövetséget és más szervezetet arra, hogy biztosítsuk bennük a szociáldemokrácia befolyásának túlsúlyát, s hogy ezeket a szervezeteket, amennyire lehet, a majdani legális oroszországi szociáldemokrata munkáspárt támaszpontjaivá tegyük;

c) intézkedéseket kell tennünk, hogy pártszervezeteink konspirációs apparátusuk fenntartása és fejlesztése mellett haladéktalanul lássanak hozzá azoknak a célszerű formáknak az előkészítéséhez, amelyeknek keretei között — amikor csak lehetséges — áttérhetnek a nyilt szociáldemokrata tevékenységre, nem riadva vissza a kormány fegyveres erőivel való összeütközéstől sem.

A PARASZTMOZGALOMHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a most kibontakozó parasztmozgalom, noha spontán jellegű és politikailag nem tudatos, szükségszerűen a fennálló rendszer és általában a jobbágyrendszer minden maradványa ellen irányul;

2) hogy a szociáldemokráciának feladata minden olyan forradalmi mozgalom támogatása, amely a fennálló társadalmi és politikai rend ellen irányul;

3) hogy ennélfogva a szociáldemokráciának arra kell törekednie, hogy megtisztítsa a parasztmozgalom forradalmi demokratikus tartalmát mindenféle reakciós ragadmánytól, s eközben fejlessze a parasztság forradalmi öntudatát, és végigvigye demokratikus követeléseit;

4) hogy a szociáldemokráciának mint a proletariátus pártjának minden esetben és minden körülmények között következetesen a falusi proletariátus önálló szervezésére kell törekednie, és meg kell magyaráznia neki, hogy érdekei kibékíthetetlen ellentétben vannak a paraszti burzsoázia érdekeivel, —

az OSzDMP III. kongresszusa megbízza valamennyi pártszervezetet:

a) propagálják a nép legszélesebb rétegei között, hogy a szo-

ciáldemokrácia feladatának tekinti a parasztság valamennyi olyan forradalmi intézkedésének legerélyesebb támogatását, amelyek megjavíthatják a parasztság helyzetét, beleértve ezekbe az intézkedésekbe a földesúri, kincstári, egyházi, kolostori földeknek és az uralkodóház birtokainak elkobzását is;

b) mint a parasztok közötti agitáció gyakorlati jelszavát és mint olyan eszközt, amely leginkább tudatossá teheti a parasztmozgalmat, vessék fel a forradalmi parasztbizottságok azonnali megszervezésének szükségességét, amelyeknek feladatuk, hogy a parasztságnak a rendőri-hivatalnoki és földesúri igától való megszabadítása érdekében végrehajtsák az összes forradalmi demokratikus reformokat;

c) az önkényuralom dezorganizálása és az ellene irányuló forradalmi roham támogatása céljából szólítsák fel a parasztságot és a falusi proletariátust arra, hogy alkalmazzák a politikai tüntetés minden lehetséges módját, tagadják meg együttesen a fejadó és egyéb adók fizetését, a katonai szolgálat teljesítését, valamint a kormány és ügynökei rendeleteinek és parancsainak végrehajtását;

d) törekedjenek a falusi proletariátus önálló szervezésére, valamint arra, hogy a falusi proletariátus a szociáldemokrata párt zászlaja alatt a városi proletariátussal összefogjon, és hogy képviselői bekerüljenek a parasztbizottságokba.

A PÁRT ELSZAKADT RÉSZÉRŐL

A kongresszus megállapítja, hogy az OSzDMP-ben az OSzDMP-nek az ökonomizmus elleni harca óta mindmáig megmaradtak az ökonomizmussal különböző mértékben és különböző szempontból rokon árnyalatok, melyeket az a közös tendencia jellemez, hogy lebecsülik a tudatosság elemeinek jelentőségét a proletárharcban, és a spontaneitás elemeinek rendelik őket alá. Ezeknek az árnyalatoknak a képviselői a szervezeti kérdésben elméleti téren a párt tervszerű munkájával ellentétben álló folyamat-szervezet elvét hirdetik, a gyakorlatban pedig számtalan esetben rendszeresen kibújnak a pártfegyelem alól, más esetekben meg azzal próbálják aláaknázni a pártkapcsolat jelenleg egyedül lehetséges alapjait, hogy a párt legkevésbbé öntudatos része előtt az orosz viszonyok objektív feltételeivel nem számoló, széleskörű választási elv alkalmazását hirdetik. A pártmunka lendületének fékezésére irányuló törekvéseik megmutatkoznak a taktikai kérdésekben azzal, hogy ellenzik a liberális-burzsoá pártokkal szemben követett teljesen független

párttaktikát, nem értenek egyet azzal, hogy pártunk magára vállalhatja és kívánatos, hogy magára vállalja a szervező szerepét a népi felkelésben, ellenzik, hogy a párt bárminő körülmények között is részt vegyen az ideiglenes demokratikus forradalmi kormányban.

A kongresszus felszólítja az összes párttagokat, hogy mindenütt vívjanak erélyes eszmei harcot a forradalmi szociáldemokrácia elveitől való ilyen részleges elhajlások ellen, de ugyanakkor megengedhetőnek tartja, hogy az ilyen nézetekkel kisebb vagy nagyobb mértékben egyetértő személyek részt vegyenek a pártszervezetek munkájában, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy elismerik a pártkongresszusokat és a párt Szervezeti Szabályzatát, s teljesen alávetik magukat a pártfegyelemnek.

A NEMZETISÉGI SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEKHEZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a proletariátus gazdasági és politikai harcának érdekei megkövetelik Oroszország valamennyi nemzetiségi szociáldemokrata szervezetének egyesülését;

2) hogy az önkényuralmi rendszer ellen megkezdődött nyílt forradalmi harc és a fegyveres felkelés közelsége ezt az egyesülést különösen szükségessé teszi, —

a III. kongresszus, megerősítve a II. kongresszusnak a föderalizmus kérdésében elfoglalt álláspontját, megbízza mind a KB-t, mind a helyi bizottságokat, tegyenek meg minden erőfeszítést annak érdekében, hogy a helyi munka egybehangolása céljából megállapodjanak a nemzetiségi szociáldemokrata szervezetekkel és ilymódon előkészítsék valamennyi szociáldemokrata pártnak az egységes OSzDMP-ben való egyesítését.

A SZOCIÁLFORRADALMÁROKKAL VALÓ GYAKORLATI MEGEGYEZÉSEKRŐL

Megerősítve azt a határozatot, amelyet a II. kongresszus hozott az OSzDMP-nek a szociálforradalmárok pártjához való viszonyáról[1], és figyelembe véve:

1) hogy a szociáldemokratáknak a szociálforradalmárok szer-

[1] A II. kongresszusnak erre vonatkozó határozatát lásd ebben a kötetben 54—55. old. — *Szerk.*

vezeteivel az önkényuralom elleni harc céljából kötött ideiglenes harci egyezményei egyes esetekben hasznosak lehetnek;

2) hogy az ilyen megegyezéseknek semmiesetre sem szabad korlátozniok a szociáldemokrata párt teljes önállóságát, nem szabad megsérteniök a párt proletár taktikájának és elveinek teljességét és tisztaságát,

az OSzDMP III. kongresszusa felhatalmazza a KB-t és a helyi bizottságokat arra, hogy szükség esetén ideiglenes harci egyezményeket kössenek a szociálforradalmárok szervezeteivel, helyi egyezmények azonban csak a KB ellenőrzésével köthetők.

A LIBERÁLISOKHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Abból a meggondolásból kiindulva:

a) hogy a szociáldemokráciának támogatnia kell a burzsoáziát, amennyiben az a cárizmus elleni harcában forradalmi, vagy legalább is ellenzéki magatartást tanúsít;

b) hogy ezért a szociáldemokráciának üdvözölnie kell az orosz burzsoázia politikai tudatának ébredését, másrészt azonban le kell lepleznie a proletariátus előtt a burzsoázia szabadságmozgalmának korlátozottságát és elégtelen voltát mindenütt, ahol ez a korlátozottság és elégtelenség jelentkezik, —

az OSzDMP III. kongresszusa nyomatékosan ajánlja az elvtársaknak:

1) magyarázzák meg a munkásoknak, hogy a burzsoá-demokratikus irányzat minden árnyalata forradalomellenes és proletárellenes jellegű, kezdve a földbirtokosok és gyárosok széles rétegei által képviselt mérsékelt liberális árnyalattól egészen a radikálisabb árnyalatig, melyet a Felszabadítás Szövetsége és a szabadfoglalkozásúak számos csoportja képvisel;

2) a fentiek értelmében erélyesen harcoljanak a burzsoá demokrácia mindenféle olyan kísérlete ellen, hogy saját kezébe vegye a munkásmozgalom irányítását és hogy a proletariátus vagy annak egyes csoportjai nevében lépjen fel.

Megjegyzés. Ezzel a határozattal érvényét veszti a liberálisokhoz való viszony tárgyában a II. kongresszuson elfogadott Sztarover-féle határozat.

A PROPAGANDÁRÓL ÉS AZ AGITÁCIÓRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a forradalmi proletármozgalom tervszerű és következetes megszervezésének feladata a mozgalom jelenlegi hatal-

masméretű növekedése folytán hasonlíthatatlanul több szociáldemokrata erőt követel, mind eddig bármikor;

2) hogy emellett rendkívül fontos, hogy a mozgalom vezetésébe minél több öntudatos munkást vonjunk be — mint agitátorokat, propagandistákat, de különösen mint a helyi központoknak és az országos központnak tagjait —, minthogy ezek a legközvetlenebb kapcsolatban állanak ezzel a mozgalommal és azt a legszorosabban összekapcsolják a párttal; és hogy éppen a munkások köréből kikerült ilyen politikai vezetők kis száma magyarázza azt, hogy a párt központjaiban mindmáig az értelmiségiek viszonylagos túlsúlya észlelhető;

3) hogy az ilyen körülmények között szükséges pártmunkásokhoz a párt csak úgy juthat hozzá, ha lényegesen kiszélesíti és megjavítja az agitációt és a propagandát, —

az OSzDMP III. kongresszusa megerősíti a II. kongresszusnak a propagandáról hozott határozatát, és megbízza a KB-t:

a) szervezzen irodalmi-propaganda csoportot a propaganda általános programmjának kidolgozására és ennek megfelelően olyan népszerű brosúrák elkészítésére, melyek megvilágítják a párt programmjának, taktikájának és szervezetének legfontosabb kérdéseit, különös figyelmet fordítva a parasztság közti munkához szükséges brosúrák kiadására;

b) gondoskodjék egy oroszországi népszerű pártújság kiadásának megszervezéséről;

c) szervezzen országjáró agitátor- és propagandista csoportokat a helyi központok támogatására;

d) gondoskodjék zsargonban és más nyelveken írott propaganda- és agitációs irodalom kiadásáról, s ennek érdekében szükség esetén állapodjék meg a helyi bizottságokkal.

A KAUKÁZUSI ESEMÉNYEKKEL KAPCSOLATBAN

Figyelembe véve:

1) hogy a Kaukázus társadalmi és politikai életének sajátos feltételei elősegítették, hogy ott jöjjenek létre pártunk legharcosabb szervezetei;

2) hogy a forradalmi mozgalom a kaukázusi lakosság többsége körében, városon és falun egyaránt, már az önkényuralom elleni általános népi felkeléssé fejlődött;

3) hogy az önkényuralmi kormány már katonaságot és tüzérséget küld Gurijába, előkészítve a felkelés valamennyi fontosabb gócának legkíméletlenebb szétzúzását;

4) hogy ha az önkényuralom leveri a kaukázusi népi felkelést — amit megkönnyít az ottani lakosság vegyes nemzetiségi összetétele — ennek rendkívül káros következményei lesznek az egész oroszországi felkelés sikerére nézve, —

az OSzDMP III. kongresszusa Oroszország öntudatos proletariátusa nevében forró üdvözletét küldi a Kaukázus hős proletariátusának és parasztságának, s megbízza a párt Központi Bizottságát, és helyi bizottságait, hogy tegyék meg a legerélyesebb intézkedéseket a kaukázusi helyzetre vonatkozó híreknek brosúrák, népgyűlések, munkásgyűlések, csoportos megbeszélések stb. útján történő minél szélesebbkörű terjesztésére, továbbá arra, hogy a Kaukázust minden rendelkezésükre álló eszközzel idejében támogassák.

A LENGYELORSZÁGI ESEMÉNYEKKEL KAPCSOLATBAN

Az OSzDMP III. kongresszusa felháborodását fejezi ki azokkal az újabb tömegmészárlásokkal kapcsolatban, amelyeket a bűnös kormány május 1-én Varsóban és Łodźban rendezett; a kongresszus üdvözli a testvéri lengyel proletariátus bátorságát és elszántságát, és kifejezi azt a meggyőződését, hogy hamarosan elérkezik az a nap, amikor Oroszország valamennyi nemzetiségének proletariátusa vállvetve szembeszáll a gyűlölt önkényuralommal, és a felette aratott végleges győzelemmel szabaddá teszi útját a szocializmusért folyó további harchoz.

A PÁRT KÖZPONTI LAPJÁRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy az „Iszkra" szerkesztősége nem jelent meg a kongresszuson és nem tett intézkedéseket arra, hogy további tevékenységét összeegyeztesse a III. pártkongresszus határozataival és irányelveivel;

2) hogy az új „Iszkra" szerkesztőségének tevékenysége egyáltalán nem biztosítja a jövőben a taktikai kérdések helyes megoldását, —

az OSzDMP III. kongresszusa elhatározza, hogy az „Iszkrá"-t nem tekinti többé a párt Központi Lapjának, és megbízza a KB-t, hogy a párt Szervezeti Szabályzata értelmében alapítson új Központi Lapot „Proletarij" címmel.

A KÖZPONTOK AZON KÖTELESSÉGÉRŐL, HOGY A PÁRTÜGYEKRŐL TÁJÉKOZTASSÁK A PERIFÉRIKUS SZERVEZETEKET ÉS VEGYÉK FIGYELEMBE AZOK TANÁCSKOZÁSI JOGÁT

Figyelembe véve, hogy pártunk egybehangolt és eredményes munkáját csak az tudja biztosítani, ha a párt összes tagjai minél tájékozottabbak és ha a központok a lehető legszorosabb kapcsolatban állnak perifériku s szervezeteikkel, —

az OSzDMP III. kongresszusa megállapítja, hogy mind a KB, mind a helyi központok kötelesek a lehető legteljesebb mértékben tájékoztatni a pártszervezeteket az egész pártot illető ügyekről és a helyi ügyekről, hacsak ezt konspirációs meggondolások nem gátolják, és kötelesek ezeknek az ügyeknek a megvitatásába, ugyancsak e konspirációs meggondolások keretein belül, tanácskozási joggal bevonni a perifériku s szervezeteket.

A PÁRT ANYAGI TÁMOGATÁSÁRÓL

Az OSzDMP III. kongresszusa felhívja a párt minden tagjának figyelmét arra, hogy egyrészt, ha valamely pártmunkásnak ténylegesen nem áll módjában a párt anyagi támogatása, ez ugyan — természetesen — nem fosztja meg őt a párttagot megillető jogoktól, másrészt azonban az ilyen támogatás pártunk számára, mint proletárpárt számára rendkívül fontos. Az új politikai feladatok, különösen pedig a felkeléssel kapcsolatos feladatok az eddiginél hasonlíthatatlanul több anyagi eszközt követelnek, ugyanakkor a burzsoá elemek önálló szervezetének fejlődése és a szociáldemokráciával szemben tapasztalható egyre fokozódó ellenséges magatartásuk alapján minden okunk megvan annak feltételezésére, hogy a kívülről származó anyagi eszközök beáramlása a jövőben egyre inkább csökkenni fog. Feltétlenül fontos, hogy a párt teljesen a saját eszközeire támaszkodva fenn tudja tartani magát.

A KÜLÖNBÖZŐ PÁRTSZERVEZETEK KÉPVISELŐINEK IDŐSZAKI KONFERENCIÁIRÓL

Figyelembe véve, hogy a pártmunka egybehangolása a pártélet halaszthatatlan követelménye, s hogy ezt az egybehangolást legjobban a szociáldemokrata elmélet és gyakorlat kérdéseinek közös megvitatásával lehet elérni, —

a III. pártkongresszus azt az óhaját fejezi ki, hogy mind a KB, mind a helyi bizottságok lehetőleg minél gyakrabban szervezzenek konferenciát pártunk különböző szervezeteinek képviselői részére.

A „VPERJOD"-RÓL

Figyelembe véve a „Vperjod" forradalmi kezdeményezését, azt, hogy bírálattal lépett fel a II. kongresszus határozataitól való elhajlások ellen, melyek az „Iszkra" hivatalos zászlaja alatt hatoltak be a pártba; figyelembe véve azt a forradalmi éberséget, melyet a „Vperjod" tanúsított a forradalmi mozgalom által felszínre hozott taktikai kérdések felvetésében és megvilágításában, azt az energiát, amellyel a „Vperjod" harcolt a pártban lábrakapott demagóg módszerek ellen; figyelembe véve továbbá azt a kiemelkedő szerepet, amelyet a „Vperjod" a pártszerűség helyreállításáért folyó harcban betöltött és végül a kongresszus megvalósítása körül szerzett érdemeit — a kongresszus köszönetét fejezi ki a „Vperjod" szerkesztőségének[1].

*A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁNAK MEGVITATÁSÁRÓL

A kongresszus az SzB beszámolóját jelenleg csak a kongresszus törvényessége szempontjából vizsgálja meg.

*A KÜLFÖLDI SZERVEZET SZERVEZETI SZABÁLYZATÁRÓL

Az OSzDMP III. kongresszusa megbízza a KB-t, hogy vizsgálja felül és hagyja jóvá a Külföldi Szervezet szervezeti szabályzatát — mint a párt olyan teljesjogú bizottságáét, mely külföldön fejt ki propagandamunkát és agitációt — azzal a kikötéssel, hogy a Külföldi Szervezet Bizottsága csak a KB által külön kijelölt személyek és csoportok útján nyujthat segítséget az orosz mozgalomnak és működhet vele együtt.

---

[1] „A «Vperjod»-ról szóló határozattal véget ér azoknak a határozatoknak a sora, amelyek „Az OSzDMP harmadik rendes kongresszusa" címmel 1905-ben megjelent kongresszusi jegyzőkönyvben „A legfőbb határozatok" cím alatt szerepelnek; a továbbiakban közlünk még néhány kongresszusi határozatot, amelyeket közvetlenül a jegyzőkönyv szövegéből vettünk. — *Szerk.*

*A MUNKÁSOKNAK ÉS AZ ÉRTELMISÉGIEKNEK A SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEKEN BELÜLI VISZONYÁRA VONATKOZÓ HATÁROZATRÓL

A kongresszus feleslegesnek tartja, hogy külön határozatot hozzon a munkásoknak és az értelmiségieknek a pártszervezeteken belüli viszonyáról, és áttér a következő napirendi pontra.

*A PÁRTNYOMDÁK TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az OSzDMP III. kongresszusa meghallgatta a KB-nak az oroszországi pártnyomdák felállításáról szóló beszámolóját, és figyelembe véve elsősorban azoknak az elvtársaknak a tevékenységét, akik 1901 óta Oroszországban a KB fő nyomdájában dolgoznak, a nevezett elvtársaknak üdvözletét küldi, és reméli, hogy a közeljövőben azok között az elvtársak között látja őket, akik az OSzDMP első nyilt, legális nyomdájában fognak dolgozni.

*A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁRÓL

A Központi Bizottság beszámolójának meghallgatása után a kongresszus áttér a következő napirendi pontra.

*AZ ÚJ KÖZPONTI BIZOTTSÁG MUNKÁJÁRÓL

A kongresszus elhatározza, hogy az általa megválasztott új KB azonnal megkezdi munkáját.

*A KONGRESSZUS MUNKÁJÁRÓL SZÓLÓ TÁJÉKOZTATÁSRÓL

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy haladéktalanul adjon ki rövid közleményt a III. kongresszusról a programm, a Szervezeti Szabályzat és a határozatok teljes szövegének ismertetésével.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy minden eszközzel gyorsítsa meg ennek a közleménynek a közzétételét.

A kongresszus megbízza a kongresszusi jegyzőkönyv kiadására alakított bizottságot:

1. véglegesen állapítsa meg, hogy konspirációs meggondolásokból mit nem szabad semmiképpen sem nyilvánosságra hozni;
2. határozza meg, hogyan és milyen keretek közt kell a párt-

tagokat megismertetni a III. kongresszus jegyzőkönyvének nyilvánosságra nem hozott részével;

3. végezze el a kiadáshoz a szükséges rövidítéseket, de csak olyan részeket hagyjon ki, amelyek az ülés napirendjével kapcsolatos vitára, vagy a határozatokhoz benyujtott és elvetett kisebb módosításokra vonatkoznak[1].

IV. A PÁRT SZERVEZETI SZABÁLYZATA

1. § A párt tagjának számít mindenki, aki elfogadja a párt programmját, anyagilag támogatja a pártot, és személyes munkájával részt vesz a párt valamelyik szervezetében.

2. § A párt legfelsőbb szerve a pártkongresszus. A pártkongresszust a párt Központi Bizottsága hívja össze évenként. A KB köteles két hónapon belül összehívni a kongresszust, ha ezt a kongresszusi szavazatoknak együttesen felével rendelkező pártszervezetek követelik. A kongresszus akkor határozatképes, ha a kongresszuson képviselt szervezetek együttesen a szavazatoknak több mint felével rendelkeznek.

1. megjegyzés. Ha a KB a bizottságok felének követelése ellenére megtagadja a kongresszus egybehívását, akkor a kongresszust a teljesjogú bizottságok képviselőinek konferenciáján megválasztott SzB hívja össze. A Szervező Bizottság a kongresszus összehívásával kapcsolatban a KB-nak minden jogát élvezi.

2. megjegyzés. Az újonnan megerősített szervezetek jegyzékét a párt Központi Lapja haladéktalanul közli a KB által történt megerősítésük időpontjának feltüntetésével.

3. § Kongresszusi képviselet illeti meg: a) a KB-t; b) valamennyi helyi bizottságot, amely nem tartozik valamely külön szövetségbe; c) egyéb olyan szervezeteket, melyek e tekintetben egyenrangúak a bizottságokkal; d) a bizottságoknak a párt által elismert valamennyi szövetségét. A kongresszuson az említett szervezetek mindegyikét egy-egy küldött képviseli, egy-egy szavazattal. A KB-t két küldött képviseli, egy-egy szavazattal; az egyik küdöttnek ezek közül a KL felelős szerkesztőjének kell lennie.

[1] A kongresszus határozatot hozott még „A Kazáni és a Kubáni Bizottság megerősítéséről", „Az Urali Szövetség megerősítéséről", „A Szibériai és a Szmolenszki Bizottság küldötteinek megrovásáról", „A helyi bizottságok küldötteinek írásbeli jelentéséről" stb. — *Szerk.*

A szövetségek képviseletét külön szabályzatok határozzák meg.

1. megjegyzés. Képviseleti joguk csak azoknak a szervezeteknek van, amelyeket legalább egy félévvel a kongresszus előtt megerősítettek.

2. megjegyzés. A KB-nak joga van ahhoz, hogy tanácskozási joggal meghívja a kongresszusra azoknak a szervezeteknek a küldötteit, amelyek nem felelnek meg az 1. sz. megjegyzésben megjelölt feltételeknek.

4. § A kongresszus megválasztja a KB-t.

5. § A KB képviseli a pártot a más pártokkal való érintkezés során, tagjai közül kijelöli a KL felelős szerkesztőjét, szervezi a bizottságokat, a bizottságok szövetségeit és a párt minden más intézményét, s irányítja tevékenységüket; szervezi és irányítja az egész párt szempontjából jelentős akciókat; elosztja a párt erőit és eszközeit, kezeli a központi pártpénztárt; kivizsgálja a különféle pártintézmények között, valamint az ezeken belül felmerülő konfliktusokat, s általában összefogja és irányítja a párt egész tevékenységét.

6. § Az egész helyi pártéletre kiterjedő munkát végző pártszervezetek (helyi, kerületi, üzemi stb. bizottságok) önállóan intézik azokat az ügyeket, melyek a pártmunkának speciálisan és kizárólag arra a területére vonatkoznak, amelyek irányítása céljából az illető szervezetek létrejöttek; a részleges és speciális funkciókat betöltő csoportok (technikai csoportok, agitátor csoportok stb.) autonómiájának mértékét az őket létrehozó központok állapítják meg.

7. § A kongresszus vagy a KB által megerősített minden szervezetnek joga van ahhoz, hogy saját nevében pártirodalmat adjon ki. A KB köteles minden szervezet kiadványát továbbítani, ha azt öt teljesjogú bizottság követeli. Valamennyi időszaki pártkiadvány köteles a KB követelésére annak minden nyilatkozatát közölni.

8. § A pártkongresszus által megerősített szervezeteken kívül minden más pártszervezetet a KB erősít meg, a helyi periférikus szervezeteket pedig a helyi központok. A KB valamennyi határozata kötelező minden pártszervezetre, s ezek kötelesek összes bevételeik 20 százalékát a központi pénztárba befizetni, kivéve a Külföldi Szervezet Bizottságát, amely bevételeinek 90 százalékát tartozik a KB rendelkezésére bocsátani.

9. § A KB köteles feloszlatni a helyi bizottságot, ha a KB tag-

jainak $^2/_3$-a és a pártszervezetekhez tartozó helyi munkások $^2/_3$-a egyidejűleg a feloszlatás mellett szavaz.

10. § Minden párttagnak és mindenkinek, akinek valamilyen köze van a párthoz, joga van követelni, hogy beadványát eredeti formájában továbbítsák a KB-nak, vagy a KL szerkesztőségének, vagy a pártkongresszusnak.

11. § Minden pártszervezet köteles mind a KB-hoz, mind a KL szerkesztőségéhez eljuttatni az egész tevékenységére és személyi állományára vonatkozó minden tájékoztató anyagot, olymódon, hogy a KB-nak legalább kéthetenként egyszer részletes jelentést küld munkájáról.

12. § A pártszervezetek egyszerű szavazattöbbséggel döntik el az ügyeket; az autonóm szervezeteknek kooptálási joguk van. Tagok kooptálásához és kizárásához a szavazatok $^2/_3$-a szükséges. A bizottságoknak jogukban van, hogy az autonóm perifériikus szervezetekbe tagokat vigyenek be. A tagok kooptálásáról vagy kizárásáról hozott határozatok ellen fellebbezni lehet a KB-hoz.

A KB-ba való kooptálás egyhangú szavazással történik. A bizottságokban és a nekik megfelelő szervezetekben a KB vagy az autonóm perifériikus szervezetek által javasolt hivatalos jelöltek kooptálása egyszerű szavazattöbbséggel történik.

V. NYILVÁNOSSÁGRA NEM HOZOTT HATÁROZATOK

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TELJES ÜLÉSEIRŐL

Az egész pártot érintő ügyek normális menete szempontjából a kongresszus feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a KB külföldön tartózkodó és oroszországi része között szoros kapcsolat legyen, s ezért kötelességévé teszi a KB-nak, hogy külföldi és oroszországi része legalább négy hónaponként tartson időszaki összejöveteleket.

A KÖZPONTI LAP KIADÁSÁNAK OROSZORSZÁGBA VALÓ ÁTHELYEZÉSÉRŐL

A harmadik kongresszus javasolja a KB-nak, kövessen el mindent annak érdekében, hogy a KL kiadását Oroszországba helyezzék át.

A MENSEVIKEKKEL VALÓ EGYESÜLÉS FELTÉTELEINEK ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL

Az OSzDMP III. kongresszusa megbízza a KB-t, hogy tegyen meg minden intézkedést az OSzDMP elszakadt részével való egyesülés feltételeinek előkészítésére és kidolgozására, azzal, hogy ezeket a feltételeket végleges jóváhagyás végett az új pártkongresszus elé kell terjeszteni.

A III. KONGRESSZUS HATÁROZATAIT EL NEM ISMERŐ BIZOTTSÁGOK FELOSZLATÁSÁRÓL

Figyelembe véve azt a lehetőséget, hogy egyes mensevik szervezetek nem ismerik el a III. kongresszus határozatait, a kongresszus azt javasolja a KB-nak, hogy az ilyen szervezeteket oszlassa fel és bizottsági jogon erősítsen meg olyan velük párhuzamos szervezeteket, amelyek alávetik magukat a kongresszusnak; erre azonban csak akkor kerüljön sor, ha már gondos vizsgálat után végérvényesen megállapították, hogy a szóbanforgó mensevik szervezetek és bizottságok valóban nem akarják magukat alávetni a pártfegyelemnek.

„A III. pártkongresszus összehívásáról" szóló közleményt a „Vperjod" 1905 február 28 (15)-i számának szövege alapján, az anyag többi részét „Az OSzDMP III. kongresszusa. Jegyzőkönyv" (1937) című könyv szövege alapján közöljük

AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEK KONFERENCIÁJA

Riga. 1905 szeptember 7—9 (20—22)

A konferenciát az OSzDMP (III. kongresszusán megválasztott) Központi Bizottsága hívta össze az Állami Dumával kapcsolatos taktika kidolgozása végett.

A konferencián a KB, a mensevik SzB, a Bund, a Lett Szociáldemokrácia, a Lengyel Szociáldemokrácia és a Forradalmi Ukrán Párt (FUP) képviselői vettek részt.

A konferencia jóváhagyta a Buligin-duma aktív bojkottjának bolsevik irányvonalát, és elítélte a Dumában való részvétel mensevik irányvonalát.

*I. *KÖZLEMÉNY A KONFERENCIÁRÓL*

Szeptember elején összeült az oroszországi szociáldemokrata szervezetek pártközi konferenciája, hogy kidolgozza az Állami Dumával kapcsolatos közös taktikát.

A konferenciára meghívták az Örmény Szociáldemokrata Szervezet, a Litvániai, Lengyelországi és Oroszországi Általános Zsidó Munkásszövetség (Bund), a Lett Szociáldemokrata Munkáspárt, a Forradalmi Ukrán Párt, az OSzDMP (SzB), az az OSzDMP (KB), s Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája központi intézményeinek képviselőit. Valamennyi meghívott szervezet képviselői megjelentek, kivéve az Örmény Szociáldemokrata Munkásszervezetet, amely közölte, hogy nem tudott delegátust küldeni, mert a konferencia napjáról későn kapta meg az értesítést.

Az SzB tagja bejelentette, hogy a helyett a küldött helyett,

aki nem érkezett meg idejében, véletlen folytán jött el a konferenciára, s így testületétől nem kapott meghatalmazást, hogy a konferencián képviselje, és csak abban az esetben érzi magát feljogosítva a konferencia munkájában való részvételre, ha a határozatok nem lesznek kötelező érvényűek arra a szervezetre nézve, amelyhez tartozik, s ha különleges helyzete nem lesz akadálya annak, hogy „teljesjogú tagként" vehessen részt a konferencián. A konferencia leszögezte, hogy 1) a (szervezetenként) leadott szavazatok egyszerű többségével elfogadott határozatok kötelezők mindazokra a szervezetekre, melyeknek képviselői a konferencián e határozatok mellett foglaltak állást; 2) az elfogadott határozatok közzététele pedig azokra a szervezetekre nézve is kötelező, amelyeknek képviselői a határozatok ellen szavaztak. Az SzB tagjának bejelentését illetően a konferencia a következő döntést hozta: az egyes kérdésekben leadott szavazatokat akkor fogják végérvényesen összeszámolni, amikor majd megérkezik az SzB válasza, amelyben tagjának szavazatát érvényesnek ismeri el. A válasznak egyébként záros határidőn belül meg kell érkeznie; ha a határidő lejártáig nem érkeznék válasz, akkor szavazatszámláláskor az SzB tagjának szavazatát tanácskozási joggal bíró küldött szavazatának fogják tekinteni.

A határozatok mielőbbi érvényrejuttatása érdekében a gyűlés elhatározta: az abszolút szótöbbséggel elfogadott határozatok már a szavazatok végleges összeszámolása és az eredmény közzététele előtt is irányadók a határozatokat elfogadó szervezetek számára.

A gyűlés hosszas vita után tisztázta a konferencián részvevő szervezeteknek az Állami Dumához való viszonyát, és e kérdésben a következő határozatot fogadta el.

II. A KONFERENCIA HATÁROZATAI

AZ ÁLLAMI DUMÁRÓL

Mi, a Litvániai, Lengyelországi és Oroszországi Általános Zsidó Munkásszövetség (Bund), a Lett Szociáldemokrata Munkáspárt, a Lengyel Szociáldemokrácia, a Forradalmi Ukrán Párt központi intézményeinek és az OSzDMP Központi Bizottságának képviselői, miután a konferencián megvitattuk az Állami Dumához való viszony kérdését, az alábbi következtetésre jutottunk: a cári kormány által összehívott Állami Duma a népképviselet durva meghamisítása; célja az, hogy fenntartsa és meg-

szilárdítsa az önkényuralom hatalmát, melyet megingatott a proletariátus forradalmi mozgalma, és fegyvert adjon a kormány meg a burzsoázia kezébe ahhoz, hogy megszilárdítsák politikai uralmukat a proletariátus és a szegényparasztság felett.

Az önkényuralom a népképviselet illúziójával azt akarja elérni, hogy politikailag közelebb hozza magához a munkásmozgalomtól kifárasztott és rend után sóvárgó burzsoázia jelentős részét, s miután biztosította magának a burzsoázia rokonszenvét és támogatását, most már vele szövetségben elnyomja a proletariátus és a parasztság forradalmi mozgalmát.

Az Állami Dumának mint a cári kormány új szervének ezzel a rendeltetésével teljes összhangban áll az augusztus 6-i törvény valamennyi alaptétele.

1. *A választási rendszer,* amely magas vagyoni cenzusra épül, teljesen kizárja a választásokban való részvételből az egész proletariátust, a nőket, a parasztságnak több mint $^{9}/_{10}$-ét, a dolgozó értelmiség és a városi kispolgárság nagy részét, a választások többfokozatúsága pedig azok részére is puszta fikcióvá teszi a választójogot, akiket nem ütnek el a választásokban való részvételtől.

2. Az Állami Duma *hatásköre* a Dumát kizárólag tanácskozó gyűléssé teszi, melynek semilyen törvényhozó hatalma nincs, éppen ezért megfosztja a nép szempontjából pozitívnak tekinthető bármi néven nevezendő politikai jelentőségétől, s az oroszországi abszolutizmus bürokratikus gépezetének puszta függvényévé alacsonyítja.

3. A szólás- és sajtószabadságnak, a gyülekezési és egyesülési jognak, a személyiség és a lakás sérthetetlenségének — vagyis *a legelemibb polgárjogoknak a hiánya,* s emellett az ostromállapotnak, a tömeges kivégzéseknek, a feketeszázak szervezésének és a nemzeti gyűlölködés szításának formájában megnyilvánuló rendkívül kegyetlen megtorlások egyre szélesebbkörű alkalmazása — magát a választást is ocsmány komédiává változtatja, mely teljes mértékben biztosítja a kormány számára az Állami Duma általa óhajtott összetételét.

Ezért a konferencia megállapította:

I. Az Állami Duma már puszta lényegénél fogva sem alkalmas arra, hogy bármilyen, valamennyire is kielégítő intézkedéseket tegyen a néptömegek gazdasági és jogi helyzetének megjavítása érdekében, s minden ebbe vetett remény — amelyet a kormány és a burzsoázia egy része nagy buzgalommal igyekszik a nép körében kelteni — csak arra jó, hogy a proletariátus

és parasztság forradalmi energiájának gyengítésével, harcképességének csökkentésével támogassa az önkényuralom szándékait.

II. Az Állami Dumáról szóló rendelet igazolta *taktikai jelszavunkat,* hogy csakis a proletariátus vezette nép győzelmes felkelése vethet véget az önkényuralmi rendszernek s teremti meg a proletár osztályharc széleskörű kibontakozását leginkább biztosító államformát — a demokratikus köztársaságot, és soronlevő, halaszthatatlan feladatként tűzte ismét az oroszországi szociáldemokrácia elé a fegyveres népi felkelés előkészítését.

Ezért a konferencia határozatilag kimondta:

I. A választási hadjárat közeli időszakát fel kell használni a legszélesebbkörű agitációra.

Szervezzünk tömeggyűléseket, menjünk el minél többen minden választási gyűlésre, és leleplezve e gyűléseken az Állami Duma igazi jellegét és céljait, állítsuk szembe vele azt a követelést, hogy forradalmi úton alkotmányozó gyűlést kell összehívni, általános, egyenlő, közvetlen és titkos szavazás alapján.

Szólítsuk fel a társadalom minden valóban demokratikus elemét a Duma aktív bojkottálására, s bélyegezzük meg a választásban részvevőket mint a népszabadság ügyének árulóit.

Hozzanak minden gyűlésen megfelelő határozatokat az Állami Dumához való viszonyról és a proletariátus forradalmi harcához való csatlakozásról.

II. Az Állami Duma megalakítása elleni tiltakozásul és a választókra meg az elektorokra gyakorlandó nyomás céljából meg kell szervezni a proletariátus nyilt tömegmegmozdulásait.

III. Az Állami Duma választásai utolsó napjára mindenütt általános politikai sztrájkokat, tüntetéseket és felvonulásokat kell szervezni, s minden eszközt fel kell használni arra, hogy a választások ne történjenek meg, s szükség esetén még a választó gyűlések erőszakos meghiúsításától sem szabad visszariadni.

A KAUKÁZUSI ESEMÉNYEKKEL KAPCSOLATBAN

A nemzetiségek egymásra uszításának politikája az utóbbi évek során a kormány legfőbb fegyverévé vált a proletariátus forradalmi mozgalma elleni harcban, s a nemrég lezajlott kaukázusi eseményekben — melyek az örmények és a tatárok közti véres mészárlással végződtek — fejlődésének csúcspontjára jutott. A konferencia felháborodását fejezi ki az önkényuralom barbár tettei miatt, és meggyőződéssel jelenti ki, hogy csakis valamennyi nemzetiség proletárjainak a szociáldemokrácia egységes zászlaja alatt vívott szolidáris harca adhatja meg a méltó

választ a cárizmus nemzetiségi politikájára; a konferencia mélységesen együttérez a bakui és a tatár elvtársakkal, a Kaukázus egész proletariátusával, és meg van győződve arról, hogy minden akadály ellenére, egész Oroszország proletariátusával együtt tovább folytatják a forradalmi harcot, s hogy ezt a közös harcot végigviszik egészen a cárizmus végleges legyőzéséig[1].

Az OSzDMP Központi Bizottsága

A „Proletarij" 1905 október 24 (11)-i, 22. számában közölt szöveg alapján, amelyet egybevetettek az OSzDMP Központi Bizottsága 1905 szeptember-októberi különkiadványának szövegével

[1] Ezután következnek az aláírások: a bevezetőben megjelölt valamennyi párt küldötteinek aláírása, a mensevik SzB kivételével. A pártközi konferencia által megállapított határidőre a mensevik SzB-től nem érkezett meg a válasz. Ezért a konferencia határozata alapján az SzB tagjának szavazatát tanácskozási joggal felruházott küldött szavazatának kell tekinteni. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

AZ OSZDMP ELSŐ KONFERENCIÁJA

Tammerfors. 1905 december 12—17 (25—30)

Az októberi általános sztrájkkal kapcsolatban kialakult forradalmi helyzet, továbbá a bolsevikok és a mensevikek egy pártban való egyesülésének kérdése szükségessé tette a bolsevik kongresszus korábbi összehívását, mely a (III. kongresszuson elfogadott) Szervezeti Szabályzat értelmében 1906 májusára volt kitűzve. V. I. Lenin javaslatára a KB kiáltványt intézett „Minden pártszervezethez és minden szociáldemokrata munkáshoz" a IV. kongresszus 1905 december 10 (23)-re tervezett összehívásáról (lásd alább). A vasutassztrájk, a megkezdődött moszkvai fegyveres felkelés és az Oroszország más városaiban lezajló forradalmi események miatt a kongresszus nem ülhetett össze. Azok a küldöttek, akik mégis megérkeztek, megszervezték a bolsevikok konferenciáját.

A konferencián 41 küldött vett részt, akik a pétervári, nyikolajevi, taganrogi, tulai, kosztromai, tveri, ufai, szaratovi, rigai, tambovi, kazáni, narvai, jaroszlavli, vjatkai, voronyezsi és a szamarai szervezetet, a Kaukázusi Szövetséget, a Szibériai Szövetséget, a KB-t és a KL-t képviselték. A küldöttek között volt V. I. Lenin (a KB és a KL képviseletében), I. V. Sztálin (a Kaukázusi Szövetség képviseletében), N. K. Krupszkaja, J. M. Jaroszlavszkij és mások.

Napirend: 1) A helyi szervezetek beszámolói; 2) Beszámoló a jelenlegi helyzetről; 3) A KB szervezeti beszámolója; 4) Az OSzDMP két részének egyesítéséről; 5) A párt újjászervezéséről; 6) Az agrárkérdés; 7) Az Állami Dumáról.

Ez volt a bolsevikok első konferenciája. A konferencián a jelenlegi helyzetről és az agrárkérdésről V. I. Lenin tartott beszámolót. A konferencia elfogadta V. I. Leninnek az agrárkérdéssel kapcsolatban előterjesztett határozati javaslatát.

A konferencia határozatot hozott a ténylegesen két pártra szakadt párt egységének helyreállításáról és az I. Állami Duma bojkottálásáról. Abban a bizottságban, amely kidolgozta az Állami Dumához való viszonyról szóló határozati javaslatot, V. I. Lenin és I. V. Sztálin is részt vett. A konferencia megbízta az egyesített KB-t, hogy hívja össze a párt egyesítő kongresszusát.

I. AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT IV. KONGRESSZUSÁNAK ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

MINDEN PÁRTSZERVEZETHEZ ÉS MINDEN SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSHOZ[1]

Az első ragyogó győzelem, amelyet a harcoló proletariátus az októberi napokban aratott, új politikai helyzetet teremtett, s új politikai feladatokat tűzött a párt elé. A régi önkényuralom megbukott, s erőszakos úton bizonyos fokig megvalósult a polgári szabadság. A pártnak a megváltozott körülményekhez kell alkalmaznia taktikáját és szervezetét.

Az az óriási munka, melyet a pártnak ezen a területen kell végeznie, rendkívül sokat veszítene reális jelentőségéből, ha az oroszországi szociáldemokrácia továbbra is széttagoltságra volna ítélve.

A párt kettészakítottsága, mely durván ellentmond a párt változatlan jelszavának: „Világ proletárjai, egyesüljetek!", most már nemcsak tarthatatlan a párt számára, és nemcsak végzetes a párt egész munkája szempontjából, hanem most már merőben értelmetlen is, mivel megszűnik a legfőbb ok, amely ezt az állapotot fenntartotta — megszűnik a konspirációs körülmények nyomasztó sötétsége, a párt teljes illegalitása.

Összehívjuk a párt IV., rendes kongresszusát, hogy megoldja a megérlelődött politikai kérdéseket, és mindenekelőtt a párt egyesítésének kérdését.

Az egyesülésre vonatkozólag a következő tervet javasoltuk az egész oroszországi szociáldemokráciának: mindkét rész kongresszusának egyidőben és egy helyen kell összeülnie, s miután megállapodtak a munka rendjében, egy kongresszussá kell ala-

[1] A KB *valamennyi* tagja egyhangúlag elfogadta. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

kulniok azzal a feltétellel, hogy mindkét fél egyenlő számú szavazattal fog rendelkezni. Mindkét fél előzetesen vállalja azt a szilárd és megmásíthatatlan kötelezettséget, hogy mindenben aláveti magát e közös kongresszus szavazattöbbséggel elfogadott határozatainak. Mélységes meggyőződésünk, hogy az ilymódon megszervezett egyesítő kongresszus meg tudja teremteni az egységes pártot, s kidolgozhatja a legjobb taktikai és szervezeti formákat. Ha mindkét fél önállóan hívja össze azt a részt, amely az egyesítő kongresszuson képviselni fogja, ezzel a legjobban biztosítja képviseletének helyes összetételét, és elkerüli a másik féllel folytatott, a régi bizalmatlanságot felélesztő, káros választási versengést. A szavazati joggal bíró küldöttek egyenlő száma pedig biztosítékot fog nyujtani arra, hogy mechanikusan egyik fél sem nyomhatja el többségével a másikat, s hogy a kongresszus döntései nem frakciós hangulatoktól függnek.

Ezt a tervet a párt másik részéhez tartozó elvtársak eddig még nem fogadták el; központjuk, a Szervező Bizottság más tervet javasol, amely szerint a párt mindkét részének kongresszusai vagy konferenciái csak megegyeznek egymással az új, „alakuló" kongresszus választási módjában, s közös választási apparátust hoznak létre, amely azután összehívja az „alakuló" kongresszust.

Emellett a Szervező Bizottság oly közeli határidőre akarja kitűzni „második konferenciája" összehívását, hogy mi ekkorra technikai okokból nem tudjuk összehívni a IV. kongresszust, annál is inkább, mert szilárd elhatározásunk, hogy kongresszusunkon biztosítjuk a pártunkhoz tartozó valamennyi szervezett munkás legteljesebb választott képviseletét.

E cél elérése érdekében, amellett, hogy továbbra is megőrizzük a párt eddig végzett eszmei és szervezeti munkájának folytonosságát, a következőképpen fogunk eljárni:

A III. kongresszuson elfogadott Szervezeti Szabályzat alapján összehívjuk az OSzDMP IV., rendes kongresszusát, s e Szervezeti Szabályzat által ránk ruházott joggal élve, tanácskozási joggal meghívjuk a kongresszusra valamennyi periférikus szervezet, azaz a párthoz tartozó valamennyi szervezet képviselőit, egy-egy küldöttet minden 300 szervezett elvtárs után (illetve azokban a központokban, ahol a szervezett munkások száma háromszáznál kisebb, kevesebb után). Azokat a szociáldemokrata munkásokat, akik forma szerint még nem csatlakoztak a párthoz, felkérjük, haladéktalanul lépjenek be a pártszervezetekbe, hogy részt vehessenek a küldöttek megválasztásában. Mihelyt

a kongresszus összeül, javasolni fogjuk a Szervezeti Szabályzat értelmében szavazati joggal felruházott bizottsági küldötteknek, hogy ismerjék el a tanácskozási joggal meghívottak szavazati jogát.

Egy pillanatig sem kételkedünk abban, hogy az OSzDMP IV. kongresszusa elfogadja javaslatunkat. Ilymódon a kongresszuson tökéletesen biztosítva lesz a párthoz tartozó szociáldemokrata munkástömegeket képviselő küldöttek túlsúlya, és ugyanakkor teljes mértékben megmarad a kapcsolat a szociáldemokrácia egész eddigi munkájával és az előző pártkongresszusok határozataival.

Amikor most a kongresszus megnyitását *december 10-re* tűzzük ki, felszólítunk minden pártszervezetet, hogy a lehető legenergikusabban használja ki az addig még rendelkezésre álló időt a kongresszus új alapokon történő összehívásához szükséges belső szervezeti reformok végrehajtására, s magukban a szervezetekben és a konferenciákon vitassák meg a „kisebbséghez" tartozó elvtársakkal a kongresszus feladataival kapcsolatos valamennyi taktikai és szervezeti kérdést.

Reméljük, a párt másik fele nem fogja megtagadni, hogy a mi kongresszusunkkal egy időben új konferenciát vagy kongresszust hívjon össze. Bízunk ebben, mert csak a két kongresszus egy időben és egy helyen történő összehívásával lehet elkerülni a felesleges huzavonát, s csak így lehet egyszerre megoldani az egyesülés égetően fontos kérdését.

Elvtársi üdvözlettel

Az OSzDMP Központi Bizottsága

P. S. Ami magát a kongresszus összehívását illeti, nyomatékosan kérjük az elvtársakat, vegyék figyelembe, hogy a korábbi konspirációs módszerek sok tekintetben elavultak, s hogy új módon, széleskörűen, bátran, nyiltan és a legkisebb késlekedés nélkül kell dolgozni. Megbízottak útján egyáltalán nem fogunk meghívókat szétküldeni. Az egyetlen meghívó ez a nyilatkozat. A bizottságok küldötteit haladéktalanul, még a napokban meg kell választani. Ugyancsak haladéktalanul meg kell választaniok küldötteiket az OSzDMP-hez tartozó munkásoknak is. Ha a küldöttek utazási költségeire nincs elegendő fedezet, külön gyüjtéseket kell szervezni. A küldöttek ellátását legalább egy hétre biztosítani kell. A kongresszusi küldöttek megválasztásukról értesítsék mind a helyi bizottságokat, mind pedig a KB-t, majd pedig december 8-ig jelentkezzenek Pétervárott a

KB vagy a pétervári helyi pártbizottság titkos helyiségében, ha pedig ilyen helyiség esetleg nem lenne, akkor bármely szociáldemokratánál, aki a párttal kapcsolatban áll.

Felkérjük a küldött elvtársakat, hogy hamarosan gondosan szerezzék meg a választógyűlések megbízóleveleit és döntéseit, mert ezek szükségesek a küldöttek meghatalmazásait ellenőrző bizottság számára és a meghatalmazásoknak a KB által végzendő elsődleges ellenőrzéséhez. A meghatalmazások ellenőrzése nélkül a kongresszuson természetesen nem lehet részt venni.

Kérjük a szociáldemokrata elvtársakat, hogy a szociáldemokrata lapok hasábjain haladéktalanul kezdjék meg a kongresszusi napirend és a kongresszuson előterjesztésre kerülő határozattervezetek megvitatását.

II. A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A KÖZPONTI SZERVEK EGYESÍTÉSÉRŐL

1) A gyakorlati egyesülés érdekében és az egyesítő kongresszusig ideiglenes rendszabályként a konferencia azt javasolja, hogy a gyakorlati munkát irányító központok és a központi sajtószervek az egyenlőség elve alapján haladéktalanul és egyidejűleg egyesüljenek; a szerkesztőségi tagok a gyakorlati munkát irányító központnak tagjai lehetnek.

A szerkesztőség a közös központ irányelvei alapján működik. A szerkesztők egyharmadának kívánságára a szerkesztőség mindig köteles e szerkesztők különvéleményét megfelelő szerkesztőségi megjegyzés kíséretében a lapban közölni.

2) A konferencia a párhuzamos helyi szervezetek haladéktalan egyesülése mellett foglal állást.

3) *Az egyesítő kongresszus összehívásáról.* Az egyesített KB-nak és SzB-nek, ha pedig az egyesülés nem történik meg, akkor a KB és az SzB egyesített tanácsának haladéktalanul meg kell hirdetnie az OSzDMP egyesítő kongresszusának összehívását, azzal, hogy a kongresszus minél előbb üljön össze. Az egyesítő kongresszuson a képviseletnek választottnak és arányosnak kell lennie. A küldöttek megválasztásában a pártszervezetek minden tagja részt vesz a közvetlen és titkos szavazás elve alapján. Minden 300 párttag egy küldöttet delegál. Azok az önálló helyi szervezetek, amelyekben a tagok száma 300-nál kevesebb, de 100-nál több, ugyancsak egy küldöttet delegálnak. Azok az önálló helyi szervezetek, amelyekben a tagok száma 100-nál keve-

sebb, de 50-nél több, tanácskozási joggal felruházott küldötteket delegálnak. A választásokon a küldöttek ismertetik a taktikai platformokat. A különböző helyeken vagy kerületekben egy személyre leadott szavazatok egyesítése csak olyan szervezetek esetében lehetséges, amelyek valamennyien egy helyi központhoz tartoznak.

1. megjegyzés. Azok a párttagok, akik a kongresszus összehívásának kihirdetése után léptek be a pártba, nem vesznek részt a választásokban.

2. megjegyzés. A pártkongresszuson részt vevő küldöttek mindegyikének csak egy mandátuma lehet. Legkésőbb három héttel a kongresszus összehívásának kihirdetése után az egyesült központoknak nyilvánosságra kell hozniok az egyesítő kongresszus választásaira vonatkozó részletes szabályzatot, azzal az utasítással, hogy ez feltétlenül kötelező a párt valamennyi tagjára, továbbá közzé kell tenniök a kongresszus napirendjét. Minden 100-nál több tagot egyesítő helyi szervezetben választási bizottságot kell szervezni, amely eldönti a párttagsággal és a választások rendjével kapcsolatos kérdéseket. A választási bizottságokat a helyi szervezetek szótöbbséggel választják meg, de a bizottságban okvetlenül részt kell venniök a kisebbség képviselőinek is. Azokon a helyeken, ahol a párhuzamos szervezetek a kongresszusig nem egyesülnek, mindkét frakcióból egyenlő számú képviselőt jelöljenek a választási bizottságba. Az egyesítő kongresszus választásaival kapcsolatban minden olyan vitás kérdést, amelyet a választási bizottság nem oldott meg, véglegesen az egyesült központ dönt el.

A PÁRT ÚJJÁSZERVEZÉSE

1) A konferencia vitathatatlannak ismeri el a demokratikus centralizmus elvét, és elengedhetetlennek tartja a széleskörű választási elv érvényesítését; a megválasztott központok az eszmei és gyakorlati vezetés terén teljhatalommal rendelkezzenek, emellett leválthatók legyenek, tevékenységüket a legszélesebb nyilvánosság előtt folytassák, és tevékenységükről szigorúan számoljanak be.

2) A helyi munka összehangolása és fellendítése végett a konferencia javasolja, hogy a területi szervekkel karöltve szervezzenek területi konferenciákat és létesítsenek szövetségeket.

3) A konferencia javasolja a párt valamennyi szervezetének,

hogy választások útján haladéktalanul és a legenergikusabban szervezzék át a helyi szervezeteket; emellett nem kell arra törekedni, hogy már most teljesen egységesítsék a választott intézmények választásának valamennyi rendszerét, de a teljes demokratizmustól csak leküzdhetetlen gyakorlati akadályok felmerülése esetén engedhető meg eltérés (kétfokozatú választások stb.).

HATÁROZAT AZ AGRÁRKÉRDÉSRŐL

1. A konferencia megállapítja, hogy a parasztmozgalom fejlődése teljesen igazolja a forradalmi marxizmusnak azokat a sarkalatos elvi nézeteit, amelyeket a jobbágyrendszer maradványait leromboló és a falun szabad burzsoá viszonyokat teremtő parasztmozgalom forradalmi jellege és igazi társadalmi-gazdasági lényege tekintetében vall; a konferencia véleménye szerint pártunk agrárprogrammja a következőképpen módosítandó: törölni kell a lehasított földekről szóló pontot; helyette be kell venni a programmba, hogy a párt támogatja a parasztság forradalmi intézkedéseit egészen az állami, az egyházi, a kolostori birtokok, az uralkodóház birtokai, a koronabirtokok és a magánbirtokok minden földjének elkobzásáig, emellett fő és állandó feladatának tekinti, hogy önálló szervezetekben tömörítse a falusi proletariátust, s megmagyarázza a falusi proletariátusnak, hogy érdekei kibékíthetetlen ellentétben vannak a falusi burzsoázia érdekeivel, hogy megmutassa, mi a végső célja a szocializmusnak, az egyetlen olyan rendnek, amely meg tudja szüntetni a társadalom osztálytagozódását és az ember ember által való kizsákmányolásának minden formáját.

2. A konferencia kívánatosnak tartja, hogy az agrárprogrammból töröljék azt a követelést, amely kimondja, hogy vissza kell téríteni a megváltási díjakat és az ilymódon kapott összegekből külön alapot kell létesíteni. Az állami, kolostori stb. földek elkobzásának követelését pedig egy másik pontba kell áttenni.

AZ ÁLLAMI DUMÁRÓL

Az önkényuralmi kormány október 17-e óta állandóan lábbal tiporta a proletariátus által kivívott alapvető polgári szabadságjogokat. A kormány ágyúval és géppuskával lövette a szabadságért harcoló munkásokat, parasztokat, katonákat, matrózokat, vérbe borította az országot. A kormánynak eszeágában

sincs alkotmányozó gyűlést egybehívni, gúnyt űz a népnek ebből a követeléséből, s a december 11-i törvénnyel ismét be akarja csapni a proletariátust és a parasztságot, szeretné elodázni végleges bukását. A december 11-i törvény az Állami Dumában való részvételből ténylegesen kizárja a proletariátust és a parasztság tömegeit, s eleve arra törekszik, hogy mindenféle cselfogás és rendőri korlátozás segítségével biztosítsa a Dumában a feketeszázas elemek és a kizsákmányoló osztályok túlsúlyát.

A konferenciának meggyőződése, hogy Oroszország egész öntudatos proletariátusa, válaszul az új cári törvényre, elszánt harcot fog indítani a népképviselet ilyen és minden más meghamisítása ellen. A konferencia véleménye szerint a szociáldemokráciának arra kell törekednie, hogy a Dumában való bárminemű részvétel megtagadásával meghiúsítsa ezt a rendőri Dumát. A konferencia azt tanácsolja a pártszervezeteknek, hogy széles körben használják fel a választási gyűléseket, de ne arra, hogy magukat a rendőri korlátozásoknak alávetve bármiféle formában Állami Duma-választásokat tartsanak, hanem arra, hogy kiszélesítsék a proletariátus forradalmi szervezetét és a fegyveres felkelés érdekében agitáljanak a nép minden rétegében. A felkelést haladéktalanul elő kell készíteni és meg kell szervezni mindenütt, mert csakis a felkelés győzelme teszi lehetővé az igazi népképviselet, az általános, közvetlen, egyenlő és titkos szavazás alapján szabadon megválasztott alkotmányozó gyűlés összehívását.

Az 1905 decemberében kiadott sokszorosított kiadvány szövege alapján; „Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt IV. Kongresszusának összehívásáról" — a „Novaja Zsizny" 1905 november 10-i, 9. számában közölt szöveg alapján

AZ OSZDMP NEGYEDIK (EGYESÍTŐ) KONGRESSZUSA

Stockholm. 1906 április 10—25 (április 23—május 8)

A munkások, miközben a cárizmus ellen harcoltak, egyúttal a párt erőinek egységét, a proletariátus pártjának egyesülését követelték. A bolsevikok támogatták a munkásoknak ezt a követelését, és a mensevikeknek egyesítő pártkongresszus egybehívását javasolták. A mensevikek a munkástömegek nyomására kénytelenek voltak hozzájárulni az egyesüléshez.

V. I. Lenin az egyesülés mellett volt, de olyan egyesülés mellett, amely nem keni el a forradalom kérdéseiben felmerült nézeteltéréseket. Harcolt a békítgetők (Bogdanov, Kraszin és mások) ellen, akik tagadták azt, hogy a bolsevikok és a mensevikek között komoly nézeteltérések vannak. V. I. Lenin azt követelte, hogy a bolsevikok saját platformjukkal jelenjenek meg a kongresszuson, hogy a munkások világosan lássák, milyen álláspontot foglalnak el a bolsevikok, és milyen alapon megy végbe az egyesülés. A bolsevikok ki is dolgozták ezt a platformot és az egyesítő kongresszus előtt megvitatás céljából a párttagok elé terjesztették.

A kongresszuson részt vett 112 küldött szavazati joggal az OSzDMP 57 helyi szervezetének képviseletében, és 22 küldött tanácskozási joggal. Azonkívül a kongresszuson tanácskozási joggal részt vettek a nemzetiségi szociáldemokrata pártok képviselői: 3 Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája, 3 a Bund, 3 a Lett Szociáldemokrata Munkáspárt, 1 az Ukrán Szociáldemokrata Munkáspárt és 1 a Finnországi Munkáspárt képviseletében; jelen volt továbbá a Bolgár Szociáldemokrata Munkáspárt képviselője, valamint G. V. Plehanov, P. Akszelrod és mások.

A bolsevik küldöttek a következő szervezeteket képviselték: a bakui, vlagyimiri, voronyezsi, votkinszki, dvinszki szervezetet, a donyeci szövetséget. a jekatyerinoszlavi, jelizavetgrádi, ivanovovoznyeszenszki, kinyezsmai, kosztromai, kurszki, minszki, moszkvai, moszkvakörnyéki, nyizsnyijnovgorodi, odesszai, permi, pétervári, poltavai, szamarai, tagili, tveri, tifliszi, tulai, turkesztáni, ufai, a finnországi katonai, a harkovi, jaroszlavli, erivanyi szervezeteket.

A küldöttek között volt: V. I. Lenin és M. I. Kalinyin (a pétervári), I. V. Sztálin (a tifliszi), K. J. Vorosilov (a luganszki), M. V. Frunze (az ivanovovoznyeszenszki), Sz. G. Saumjan (az erivanyi szervezettől).

Napirend: 1) Az agrárprogramm felülvizsgálása; 2) A jelenlegi helyzet; 3) Az Állami Duma választásának eredményeivel és magával a Dumával kapcsolatban követendő taktika kérdése; 4) A fegyveres felkelés; 5) Partizánakciók; 6) Az ideiglenes forradalmi kormány és a forradalmi önkormányzat; 7) A Munkásküldöttek Szovjetjeihez való viszony; 8) A szakszervezetek; 9) A parasztmozgalomhoz való viszony; 10) A különféle nemszociáldemokrata pártokhoz és szervezetekhez való viszony; 11) A külön lengyel alkotmányozó gyűlés követeléséhez való viszony a nemzeti kérdésnek a pártprogrammban való megfogalmazásával kapcsolatban; 12) A párt szervezeti felépítése; 13) Egyesülés a nemzetiségi szociáldemokrata szervezetekkel (Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája, Lett Szociáldemokrácia, Bund); 14) Beszámolók; 15) Választások.

A kongresszuson V. I. Lenin előadói beszédet mondott az agrárkérdésről (a föld nacionalizálásának védelmében), a politikai helyzetről és a proletariátus osztályfeladatairól, az Állami Dumához való viszony kérdéséről, beszélt a fegyveres felkelésről és egyéb kérdésekről. I. V. Sztálin a kongresszuson beszédet mondott a mensevikek ellen az agrárkérdéssel kapcsolatos bolsevik taktika védelmében, továbbá a politikai helyzetről és az Állami Dumához való viszonyról.

A kongresszus mensevik többsége — jóllehet csak jelentéktelen többsége (62 mensevik és 46 bolsevik) — volt az oka annak, hogy a kongresszus több kérdésben mensevik jellegű határozatot hozott. A mensevikek, bár. ezen a kongresszuson többségben voltak, a Szervezeti Szabályzatnak a párttagságról szóló első cikkelyét kénytelenek voltak a lenini fogalmazásban elfogadni, nehogy eltaszítsák maguktól a munkásokat.

A kongresszus felvette az OSzDMP-be Lengyelország és Litvánia nemzetiségi szociáldemokrata szervezeteit és a Lett Szociáldemokrata Munkáspártot.

A kongresszuson a Központi Bizottságba 3 bolsevikot és 7 menseviket választottak; a KL szerkesztőségébe kizárólag mensevikek kerültek be.

Ezen a kongresszuson csak *formális* egyesülés jött létre. Lényegében a bolsevikok és a mensevikek fenntartották nézeteiket, s megtartották önálló szervezeteiket.

A kongresszus — írta V. I. Lenin —, „nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a szociáldemokrácia jobb- és balszárnya világosabban elhatárolódjék egymástól" (*V. I. Lenin* Művei. 10. köt. Szikra 1954. 392. old.).

A kongresszus után a bolsevik küldöttek elfogadták a párthoz intézett, alább közölt felhívást, amelyet V. I. Lenin fogalmazott meg.

I. A BOLSEVIKOK ÁLTAL A KONGRESSZUS ELÉ TERJESZTETT HATÁROZATI JAVASLATOK

(Taktikai platform az OSzDMP Egyesítő Kongresszusa számára)

Azt a tizenegy határozati javaslatot, amelyet az alábbiakban az olvasó elé terjesztünk, azonos nézeteket valló elvtársak egy csoportja — a „Proletarij" néhány egykori szerkesztője és munkatársa, valamint néhány gyakorlati pártmunkás — szerkesztette. Ez nem végleges javaslat, hanem csak vázlat, amelynek az a célja, hogy lehetőleg teljes képet nyujtson a párt egy bizonyos része által vallott taktikai nézetek összességéről, és megkönnyitse a rendszeres vitát, amely most az Egyesült Központi Bizottság felhívására pártunk valamennyi körében és szervezetében megindul.

A taktikai határozati javaslatokat az EKB ismert röpiratában javasolt kongresszusi napirendnek megfelelően állítottuk össze. A párt tagjai azonban korántsem kötelesek erre a napirendre szorítkozni. Minthogy részletesen ki akarjuk fejteni valamennyi taktikai nézetet, okvetlenül szükségesnek tartottuk, hogy két olyan kérdéssel is foglalkozzunk, amely nem szerepel az EKB napirendjén, nevezetesen: „A demokratikus forradalom jelenlegi szakasza" és „A proletariátus osztályfeladatai a demokratikus forradalom jelenlegi szakaszában". Ha nem tisztáz-

zuk ezeket a kérdéseket, nem vitathatjuk meg az inkább részletekbe menő taktikai kérdéseket. Ezért azt javasoljuk a kongresszusnak, hogy tűzze napirendre a következő általános kérdést: „A demokratikus forradalom jelenlegi szakasza és a proletariátus osztályfeladatai".

Ami az agrárprogrammot és a parasztmozgalomhoz való viszonyt illeti, erről a kérdésről külön brosúrát kell majd kiadni. Ezenkívül az EKB külön bizottságot küldött ki, amely ehhez a kérdéshez kidolgozza a kongresszusi beszámolót.

Amidőn közzétesszük határozatvázlatainkat, felszólítjuk a párt valamennyi tagját, hogy vegyen részt azok megvitatásában, módosításában és kiegészítésében. Írásbeli javaslatok és tervezetek pártunk szervezetei révén továbbíthatók az OSzDMP Szentpétervári Bizottságához, s ez eljuttatja őket ahhoz a csoporthoz, amely a határozattervezeteket kidolgozta.

A DEMOKRATIKUS FORRADALOM JELENLEGI SZAKASZA

Figyelembe véve:

1) hogy az Oroszországot sujtó gazdasági és pénzügyi válság, mely a termelőerők tömeges megsemmisülésével és a nép példátlan anyagi romlásával jár, egyáltalán nem enyhül, sőt ellenkezőleg, egyre terjed és mindinkább kiéleződik, s a városokban szörnyű munkanélküliséget, a falvakban pedig éhínséget idéz elő;

2) hogy a nagytőkés és a földbirtokos osztály, amelyet rettegéssel tölt el a kiváltságait és rablóérdekeit fenyegető nép forradalmi öntevékenysége, éles fordulattal feladja ellenzékiségét, s a forradalom elfojtása céljából igyekszik megegyezésre lépni az önkényuralommal, viszont a kispolgárság és a parasztság egyre újabb rétegeiben terjednek és erősödnek a politikai szabadság és a társadalmi-gazdasági átalakulások tényleges megvalósítására irányuló követelések;

3) hogy a jelenlegi reakciós kormány valójában a régi önkényuralom fenntartására törekszik, lábbal tiporja mindazokat a szabadságjogokat, amelyeket pedig maga hirdetett ki, csak tanácskozási jogot biztosít, s azt is csak a vagyonos osztályok felső rétegeinek, durván meghamisítja a népképviseletet, országszerte bevezeti a katonai megtorlások, a kegyetlen kínzások és a tömeges kivégzések rendszerét, soha nem látott mértékben fokozza a rendőri és közigazgatási önkényt, s ezáltal zúgolódást és elégedetlenséget idéz elő a burzsoázia széles rétegeiben, haragot és felháborodást kelt a proletariátus és a pa-

rasztság tömegeiben, s előkészíti a talajt egy újabb, nagyobbszabású és élesebb politikai válsághoz;

4) hogy az 1905 végén lezajlott események menete — a tömegsztrájkok a városokban, a lázongás a falvakban, és a decemberi fegyveres felkelés, amelyre az a törekvése indította a népet, hogy megvédje a kivívott, majd a kormány által elvett szabadságjogokat, végül pedig a szabadságmozgalom kegyetlen katonai elfojtása — bebizonyította, és megmutatta a nép nagy tömegeinek, milyen hiábavalók az alkotmány-illúziók és milyen károsak olyan időkben, amikor a szabadságért vívott harc elérte a nyilt polgárháborúra jellemző feszültséget, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy az oroszországi demokratikus forradalom nem hanyatlik, sőt ellenkezőleg, újabb fellendülés felé halad, s ezért a viszonylagos nyugalom mai időszakát nem a forradalmi erők vereségének, hanem a forradalmi erőgyüjtés időszakának kell tekintenünk, amelyben leszűrjük a megtett szakaszok politikai tapasztalatait, új néprétegeket vonunk be a mozgalomba, s ilymódon újabb, még hatalmasabb forradalmi támadást készítünk elő;

2) hogy a szabadságmozgalom fő formája ma nem a látszatalkotmányosság talaján vívott legális harc, hanem a nép nagy tömegeinek közvetlen forradalmi mozgalma, a tömegeké, amelyek lerombolják a rendőri-hűbéri törvényeket, forradalmi jogot teremtenek, s erőszakkal megsemmisítik a nép elnyomását szolgáló szerveket;

3) hogy a proletariátusnak mint a mai társadalom élenjáró osztályának érdekei megkövetelik, hogy kíméletlenül harcoljunk ama alkotmány-illúziók ellen, amelyeket a liberális-monarchista burzsoázia (a kadet párt is) szűk osztályérdekeinek leplezése céljából terjeszt, és amelyek a polgárháború időszakában rendkívül bomlasztó hatással vannak a nép politikai öntudatára.

A PROLETARIÁTUS OSZTÁLYFELADATAI A DEMOKRATIKUS FORRADALOM JELENLEGI SZAKASZÁBAN

Figyelembe véve:

1) hogy az oroszországi demokratikus forradalom újra fellendülés felé halad, s hogy a nagytőkés és a földbirtokos osztály az ellenforradalomhoz csatlakozik, a forradalom oldalára pedig, a proletariátust követve, a kispolgárságnak és a parasztságnak újabb rétegei állnak át;

2) hogy a proletariátus osztályérdekei a polgári forradalomban megkövetelik azoknak a feltételeknek a megteremtését, melyek között a proletariátus a lehető legsikeresebben harcolhat a vagyonos osztályok ellen a szocializmusért;

3) hogy e feltételek megteremtésének és biztosításának egyetlen lehetséges módja a demokratikus forradalom végigvitele, azaz a demokratikus köztársaságnak, a nép teljes egyeduralmának kivívása és a társadalmi és gazdasági követelések elengedhetetlen minimumának megvalósítása a proletariátus érdekében (nyolcórás munkanap és a szociáldemokrata minimális programm egyéb követelései);

4) hogy csak a proletariátus tudja végigvinni a demokratikus forradalmat, s csak azzal a feltétellel, ha a proletariátus, mint a jelenkori társadalom egyetlen következetesen forradalmi osztálya, magával vonja a parasztság tömegét, s a parasztságnak a földesúri földtulajdon és a feudális állam ellen vívott ösztönös harcát a politikai tudatosság szintjére emeli;

5) hogy a demokratikus forradalom vezetőjének szerepe a proletariátus számára a legnagyobb mértékben biztosítja azt a lehetőséget, hogy megjavítsa társadalmi és gazdasági helyzetét, minden szempontból fejlessze osztályöntudatát, és osztálytevékenységét ne csak gazdasági tartalommal töltse meg, hanem messzemenően politikai tartalommal is, —

megállapítjuk és a kongresszusnak elfogadásra javasoljuk,

1) hogy a jelenlegi történelmi helyzetben a proletariátus fő feladata a demokratikus forradalom végigvitele Oroszországban;

2) hogy e feladat bármiféle lebecsülése elkerülhetetlenül oda vezet, hogy a munkásosztály a népi forradalomnak a demokratikus parasztság tömegét magával vonzó vezéréből a forradalomnak a liberális-monarchista burzsoázia uszályában kullogó passzív részvevőjévé válna;

3) hogy az összes pártszervezetek úgy irányítsák a proletariátusnak e feladat végrehajtására irányuló tevékenységét, hogy egy pillanatra se feledkezzenek meg a proletariátus önálló, szocialista céljairól.

A FEGYVERES FELKELÉS

Figyelembe véve:

1) hogy Oroszország mai demokratikus forradalmának egész története általában véve azt mutatja, hogy a mozgalom szakadatlanul felfelé ível, s az önkényuralom elleni harc egyre in-

kább az egész országot felölelő, erélyes és támadó tömegharccá válik;

2) hogy az októberi politikai sztrájk, amely elsöpörte a Buligin-dumát és az elemi politikai szabadságjogok kihirdetésére kényszerítette az önkényuralmi kormányt, megmutatta a proletariátus gigászi erejét és bebizonyította, hogy a proletariátus, osztályszervezeteinek minden fogyatékossága ellenére is, végre tud hajtani egyöntetű országos akciókat;

3) hogy a békés általános sztrájk a mozgalom további fejlődése során elégtelennek bizonyult, a sztrájk elszigetelt alkalmazása pedig nem vezet célra és szétforgácsolja a proletariátus erőit;

4) hogy később az egész forradalmi mozgalom elemi erővel elvezetett a decemberi fegyveres felkeléshez, amelyben nemcsak a proletariátus, hanem a városi szegénynép és a parasztság újabb rétegei is fegyvert fogtak azért, hogy a reakciós kormány merényletével szemben megvédjék a nép által kivívott szabadságjogokat;

5) hogy a decemberi felkelés új barikád-taktikát hozott létre és általában bebizonyította, hogy a nép még a modern hadsereg ellen is folytathat nyilt fegyveres harcot;

6) hogy a néptömegek, az alkotmányos kormányzatra vonatkozó ígéretek ellenére bevezetett katona-rendőri diktatúra láttán, mindinkább tudatára ébrednek annak, hogy a reális hatalomért harcolni kell, mert a forradalmi nép ezt a hatalmat csak az önkényuralom erői ellen vívott nyilt harcban ragadhatja magához;

7) hogy az önkényuralom csak gyengíti és demoralizálja fegyveres erőit, amikor arra használja fel, hogy fegyverrel leigázza azt a lakosságot, amelynek soraiból ők maguk is származnak, amikor nem hajtja végre a már sürgőssé vált és a hadsereg minden becsületes tagja által követelt katonai reformokat, amikor nem tesz intézkedéseket a tartalékosok kétségbeejtő helyzetének könnyítésére, s csak a rendőri kaszárnyaszigor fokozásával válaszol a katonák és a matrózok követeléseire, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) a fegyveres felkelés ma nemcsak a szabadságért vívott harc elengedhetetlen eszköze, hanem egyben a mozgalomnak már ténylegesen elért fejlődési foka, amelyen a mozgalom, az újabb politikai válság fokozódása és kiéleződése következtében, kezd áttérni a fegyveres harc védelmi formáiról a támadó formákra;

2) az általános politikai sztrájkot a mozgalom mai szakaszá-

ban nem annyira önálló harci eszköznek, mint inkább a felkelésnek alárendelt harci eszköznek kell tekintenünk; tehát e sztrájk időpontjának, helyének és szakmai területének megválasztását kívánatos alárendelni a fő harci forma, a fegyveres felkelés időpontjának és feltételeinek;

3) a párt propaganda- és agitációs munkájában fokozott figyelmet kell fordítanunk a decemberi felkelés gyakorlati tapasztalatainak tanulmányozására, a felkelés katonai vonatkozású bírálatára és arra, hogy a jövőre nézve leszűrjük a felkelés közvetlen tanulságait;

4) még erélyesebben kell törekednünk a harci csoportok számának növelésére, szervezetük és mindenféle fegyverrel való ellátásuk megjavítására, s emellett, mint a tapasztalatok megmutatták, nemcsak párton belüli harci csoportokat, hanem a párthoz csatlakozó és teljesen pártonkívüli harci csoportokat is kell szerveznünk;

5) még fokozottabb munkát kell végeznünk a hadseregben, szem előtt tartva, hogy a mozgalom sikeréhez nem elegendő a hadseregben végbemenő forrongás, hanem szükség van a hadsereg szervezett, forradalmi demokrata elemeivel való közvetlen megegyezésre is azzal a céllal, hogy minél erélyesebb támadó akciókat indítsunk a kormány ellen;

6) tekintettel a növekvő parasztmozgalomra, amely a legközelebbi jövőben valóságos felkelésben robbanhat ki, igyekeznünk kell egyesíteni a munkások és parasztok akcióit, hogy lehetőleg közös és egyidejű harci megmozdulásokat szervezhessünk.

A PARTIZÁN HARCI AKCIÓK

Figyelembe véve:

1) hogy a decemberi felkelés óta Oroszországban úgyszólván sehol sem szűntek meg teljesen a harci akciók, amelyek most a forradalmi nép részéről az ellenség ellen intézett, egymástól elszigetelt partizántámadásokban nyilvánulnak meg;

2) hogy ezek a partizánharcok — amelyek elkerülhetetlenek olyankor, amikor két ellenséges fegyveres erő áll szemben egymással és amikor az átmenetileg felülkerekedő erő kegyetlen katonai megtorlásokat alkalmaz a másikkal szemben —, egyben az ellenség dezorganizálását is szolgálják és előkészítik a későbbi nyilt, fegyveres tömegakciókat;

3) hogy az ilyen akciók azért is szükségesek, mert harci nevelésben és katonai kiképzésben részesítik harci csoportjain-

kat, amelyek a decemberi felkelés idején számos vidéken nem voltak gyakorlatilag felkészülve a számukra új feladat megoldására, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) a pártnak a jelenlegi időszakban elvileg megengedhetőnek és célszerűnek kell nyilvánítania a párthoz tartozó vagy a párthoz csatlakozó harci csoportok partizánakcióit;

2) a partizánharcot, jellegének megfelelően, úgy kell megszerveznünk, hogy egyben neveljük azokat a kádereket, akik a felkelés idején vezetik majd a munkástömegeket, és tapasztalatokat gyüjtsünk támadó és rajtaütésszerű harci akciókhoz;

3) az ilyen akciók legfontosabb közvetlen feladatának a kormányzati, rendőri és katonai apparátus szétzúzását és a lakossággal erőszakoskodó, a lakosságot megfélemlíteni igyekvő aktív feketeszázas szervezetek elleni könyörtelen harcot kell tekintenünk;

4) olyan harci akciók is megengedhetők, amelyeknek az a céljuk, hogy az ellenségtől, vagyis az önkényuralmi kormánytól pénzt zsákmányoljunk, és ezt a pénzt a felkelés céljaira fordítsuk, ugyanakkor azonban gondosan ügyelnünk kell arra, hogy a lakosság érdekeit minél kevesebb sérelem érje;

5) a partizánharcot a párt ellenőrzése alatt kell folytatnunk, mégpedig olymódon, hogy ne fecséreljük hiába a proletariátus erőit, s emellett figyelembe vegyük az egyes vidékek munkásmozgalmának helyi adottságait és a nagy tömegek hangulatát

AZ IDEIGLENES FORRADALMI KORMÁNY ÉS A FORRADALMI HATALOM HELYI SZERVEI

Figyelembe véve:

1) hogy az önkényuralmi kormány ellen irányuló forradalmi mozgalom a fegyveres harcra való átmenet során eleddig elszigetelt helyi felkelések formáját öltötte;

2) hogy ebben a nyilt harcban a helyi lakosságnak azok az elemei, amelyek határozottan szembe tudnak szállni a régi hatalommal (csaknem kizárólag a proletariátus és a kispolgárság haladó rétegei), rákényszerültek olyan szervezetek létesítésére, amelyek ténylegesen az új forradalmi hatalom csírái voltak: a Munkásküldöttek Szovjetje Pétervárott, Moszkvában és más városokban, a Katonaküldöttek Szovjetje Vladivosztokban, Krasznojarszkban stb., a vasutas bizottságok Szibériában és Dél-Oroszországban, a parasztbizottságok Szaratov kormány-

zóságban, a városi forradalmi bizottságok Novorosszijszkban és más városokban, s végül választott falusi szervek a Kaukázusban és a Balti határterületen;

3) hogy a felkelés kezdeti, embrionális formájának megfelelően a felkelésnek ezek a szervei is ugyanolyan elszigeteltek, esetlegesek, tevékenységükben határozatlanok voltak, és nem támaszkodtak a forradalom szervezett fegyveres erejére, s ezért már az ellenforradalmi seregek legelső támadásaikor elkerülhetetlenül vereségre voltak kárhoztatva;

4) hogy csakis az ideiglenes forradalmi kormány, a győzelmes felkelésnek ez a szerve törheti meg a reakció minden ellenállását, biztosíthatja a választási agitáció teljes szabadságát, és hívhatja egybe az általános, egyenlő, közvetlen és titkos választójog alapján az alkotmányozó gyűlést, amely ténylegesen meg tudja valósítani a nép egyeduralmát és a proletariátus minimális társadalmi és gazdasági követeléseit, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy a forradalom végigvitele céljából a proletariátusra most az a sürgető feladat hárul, hogy a forradalmi demokráciával együtt mozdítsa elő a felkelés egyesítését s e felkelés egyesítő szervének megteremtését egy ideiglenes forradalmi kormány formájában;

2) hogy a forradalmi kormányra háruló feladat sikeres teljesítésének egyik feltétele az, hogy mindazokban a városokban és községekben, amelyek csatlakoznak a felkeléshez, az általános, egyenlő, közvetlen és titkos választójog alapján helyi forradalmi önkormányzati szervek jöjjenek létre;

3) hogy az erőviszonyoktól függően pártunk meghatalmazottai a forradalmi polgári demokráciával együtt részt vehetnek az ideiglenes forradalmi kormányban, mégpedig forma szerint azzal a feltétellel, hogy a párt ellenőrzi meghatalmazottait, lényegileg pedig azzal a feltétellel, hogy a meghatalmazottak síkraszállnak a munkásosztály önálló érdekeiért és állhatatosan őrködnek a szociáldemokrácia függetlensége felett, mert a szociáldemokrácia a teljes szocialista átalakulásra törekszik, s ennyiben engesztelhetetlenül szembenáll minden burzsoá párttal;

4) hogy függetlenül attól, lehetséges lesz-e a szociáldemokrácia részvétele az ideiglenes forradalmi kormányban, a proletariátus legszélesebb rétegeiben népszerűsíteni kell azt a gondolatot, hogy a forradalom vívmányainak megőrzése, megszilárdítása és kiterjesztése céljából a felfegyverzett és a szociáldemokrácia által vezetett proletariátusnak állandóan nyomást kell gyakorolnia az ideiglenes kormányra.

A MUNKÁSKÜLDÖTTEK SZOVJETJEI

Figyelembe véve:

1) hogy a Munkásküldöttek Szovjetjei a politikai tömegsztrájkok talaján spontánul jönnek létre, mint a munkások nagy tömegeinek pártonkívüli szervezetei;

2) hogy ezek a szovjetek a harc folyamán elkerülhetetlenül megváltoznak, mégpedig összetételükben is, mivel felveszik soraikba a kispolgárság legforradalmibb elemeit, és tevékenységük tartalmát tekintve is, mivel pusztán sztrájkszervezetekből az általános forradalmi harc szerveivé válnak;

3) hogy mivel e szovjetek a forradalmi hatalom csírái, erejük és jelentőségük teljesen a felkelés erejétől és sikerétől függ, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártnak részt kell vennie a Munkásküldöttek Szovjetjeiben, ezekben a pártonkívüli szervekben, a párt tagjaiból minden egyes szovjetben okvetlenül minél erősebb csoportot kell alakítania, és a párt egész tevékenységével szigorú összhangban kell irányítania e csoportok tevékenységét;

2) hogy az ilyen szervezetek létesítése bizonyos körülmények között feladata lehet pártunk helyi szervezeteinek, mégpedig abból a célból, hogy kiszélesítsük és elmélyítsük a szociáldemokráciának a proletariátusra, és a proletariátusnak a demokratikus forradalom menetére és kimenetelére gyakorolt befolyását;

3) hogy a Munkásküldöttek Szovjetjeibe, ezekbe a pártonkívüli szervekbe be kell vonni a munkásság minél szélesebb rétegeit, úgyszintén a forradalmi demokrácia képviselőit is, különösen a parasztok, a katonák és a matrózok közül;

4) hogy a Munkásküldöttek Szovjetjei tevékenységének és hatáskörének kiterjesztése során rá kell mutatnunk arra, hogy az ilyen szervek, ha nem támaszkodnak a forradalmi katonaságra és nem döntik meg a kormányszerveket (vagyis ha nem alakulnak át ideiglenes forradalmi kormánnyá), — elkerülhetetlenül bukásra vannak kárhoztatva; éppen ezért a nép felfegyverzése és a proletariátus katonai szervezetének erősítése minden forradalmi helyzetben e szervek egyik legfőbb feladatának tekintendő.

VISZONYUNK A POLGÁRI PÁRTOKHOZ

Figyelembe véve:

1) hogy a szociáldemokrácia mindig elismerte minden olyan ellenzéki és forradalmi mozgalom támogatásának szükségességét, amely Oroszország fennálló társadalmi és politikai rendje ellen irányul;

2) hogy ma, amikor a forradalom nyilt megmozdulásra készteti a különböző osztályokat és ezen a talajon politikai pártok alakulnak ki, a szociáldemokrácia égető feladata, hogy meghatározza e pártok osztálytartalmát, számbavegye az osztályok mai kölcsönös viszonyát és ennek megfelelően meghatározza, milyen legyen a szociáldemokrácia viszonya a többi pártokhoz;

3) hogy a demokratikus forradalom mai szakaszában a munkásosztály fő feladata a forradalom végigvitele, s ezért a szociáldemokráciának a többi párthoz való viszonyának meghatározásakor elsősorban azt kell figyelembe vennie, mennyiben képes egyik vagy másik párt tevékenyen harcolni ezért a célért;

4) hogy ebből a szempontból Oroszország nemszociáldemokrata pártjai (a reakciós pártoktól eltekintve) két fő csoportra oszlanak: liberális-monarchista pártokra és forradalmi demokrata pártokra, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy a liberális-monarchista pártok jobbszárnya (az Október 17-i Szövetség, a jogrend pártja, a kereskedő-iparos párt stb.) a földbirtokosok, valamint a kereskedelmi és ipari nagyburzsoázia osztályszervezeteiből áll, amelyek nyilvánvalóan ellenforradalmiak, de a hatalom megosztását illetően még nem jutottak végleg megegyezésre az önkényuralmi bürokráciával; hogy a proletariátus pártjának saját céljaira fel kell használnia ezt a még le nem zárult konfliktust, de ugyanakkor kérlelhetetlenül harcolnia kell ezek ellen a pártok ellen;

2) hogy a liberális-monarchista pártok balszárnya (a demokratikus reformpárt, a kadetok stb.), amely nem meghatározott osztályszervezetekből áll, állandóan ingadozik a demokratikus kispolgárság és a nagyburzsoázia ellenforradalmi elemei között; egyrészt a népre szeretne támaszkodni, másrészt fél a nép forradalmi öntevékenységétől, s törekvései nem lépik túl egy olyan rendezett polgári társadalom kereteit, amelyet a monarchia és a kétkamarás rendszer véd a proletariátus támadása ellen; a szociáldemokráciának e pártok tevékenységét fel kell használnia a nép politikai nevelésére, képmutatóan demokratikus frázisaikkal szembeállítva a proletariátus következetes demokratizmu-

sát, és kíméletlenül leleplezve az általuk táplált alkotmányillúziókat;

3) hogy a forradalmi demokrata pártok és szervezetek (a szociálforradalmárok pártja, a parasztszövetség, a félig szakmai egyesületek és a félig politikai egyesületek egy része stb.) fejezik ki még legmegközelítőbben a parasztság és a kispolgárság nagy tömegeinek érdekeit és álláspontját, minthogy határozottan szembeszállnak a földesúri földbirtokkal és a feudális állammal, igyekeznek következetesen érvényesíteni a demokratizmust, és lényegében burzsoá-demokratikus feladataikat többékevésbbé ködös szocialista ideológia köntösébe próbálják öltöztetni; a szociáldemokrácia lehetségesnek és szükségesnek tartja, hogy ezekkel a pártokkal harci egyezményeket kössön, de ugyanakkor fáradhatatlanul le kell leplezni álszocialista jellegüket és harcolni kell ama törekvésük ellen, hogy elkenjék a proletár és a kistulajdonos közötti osztályellentétet;

4) hogy a szociáldemokrácia és a forradalmi demokrácia ilyen ideiglenes harci egyezményeinek legközelebbi politikai célja az, hogy forradalmi úton teljhatalommal rendelkező össznépi alkotmányozó gyűlést hívjanak egybe az általános, közvetlen, egyenlő és titkos választójog alapján;

5) hogy a mai körülmények között csak olyan elemekkel lehetséges és célszerű ideiglenes harci egyezményeket kötni, akik harci eszközként elismerik és tevékenyen támogatják a fegyveres felkelést.

VISZONYUNK A NEMZETISÉGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRTOKHOZ

Figyelembe véve:

1) hogy a forradalom folyamán Oroszország valamennyi nemzetiségének proletariátusát egyre inkább egybeforrasztja a közös harc;

2) hogy ez a közös harc egyre közelebb hozza egymáshoz Oroszország különböző nemzetiségeinek szociáldemokrata pártjait;

3) hogy sok városban a korábbi föderatív pártbizottságok helyett máris megalakulnak valamennyi helyi nemzetiségi szociáldemokrata szervezet egyesített bizottságai;

4) hogy a nemzetiségi szociáldemokrata pártok többsége ma már nem ragaszkodik a föderáció elvéhez, amelyet az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt II. kongresszusa joggal elvetett, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy a legerélyesebb intézkedéseket kell foganatosítanunk Oroszország valamennyi nemzetiségi szociáldemokrata pártjának egy egységes Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártban való mielőbbi egyesítésére;

2) hogy az egyesülés alapja minden egyes vidék valamennyi szociáldemokrata szervezetének teljes egybeolvadása legyen;

3) hogy a pártnak ténylegesen gondoskodnia kell a különböző nemzetiségű szociáldemokrata proletariátus valamennyi pártérdekének és szükségletének kielégítéséről, számolva kultúrájuk és életmódjuk sajátosságaival is; ennek módozatai a következők lehetnek: külön konferenciák szervezése az illető nemzetiség szociáldemokratái számára, képviseleti jog biztosítása a nemzetiségi kisebbség számára a helyi, területi és központi pártszervekben, külön irodalmi, kiadói, agitációs csoportok létesítése stb.

Megjegyzés. A nemzetiségi kisebbségek képviseletét a párt Központi Bizottságában például úgy lehetne megszervezni, hogy a közös pártkongresszus meghatározott számú tagot beválaszt a KB-ba Oroszország ama vidékei területi kongresszusainak jelöltjei közül, ahol ezidőszerint különálló szociáldemokrata szervezetek működnek.

A SZAKSZERVEZETEK

Figyelembe véve:

1) hogy a szociáldemokrácia a gazdasági harcot mindig a proletár osztályharc egyik alkotóelemének tekintette;

2) hogy a gazdasági harc célkitűzései szempontjából a munkásosztály legmegfelelőbb szervezete, amint ezt valamennyi tőkés ország tapasztalatai mutatják, a nagy tömegeket felölelő szakszervezet;

3) hogy Oroszországban a munkástömegek között ma szinte általános az a törekvés, hogy szakszervezetekbe tömörüljenek;

4) hogy a gazdasági harc csak abban az esetben vezethet a munkástömegek helyzetének tartós javulására és igazi osztályszervezetük megerősödésére, ha a gazdasági harcot helyesen egybekapcsoljuk a proletariátus politikai harcával, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy a párt valamennyi szervezete mozdítsa elő a pártonkívüli szakszervezetek megalakulását és az adott szakmában

dolgozó párttagokat ösztönözze arra, hogy lépjenek be a szakszervezetbe;

2) hogy a párt mindenképpen igyekezzék a szakszervezetekbe bekapcsolódott munkásokat az osztályharc és a proletariátus szocialista feladatai alapos megértésének szellemében nevelni, igyekezzék ezekben a szakszervezetekben tevékenységével megszerezni a tényleges vezető szerepet, és végül arra törekedjék, hogy ezek a szervezetek adott körülmények között közvetlenül csatlakozhassanak a párthoz, de anélkül, hogy tagjaik sorából kirekesztenék a pártonkívülieket.

VISZONYUNK AZ ÁLLAMI DUMÁHOZ

Figyelembe véve, hogy:

1) az Állami Duma a népképviselet durva meghamisítása, mert:

a) a választójog nem általános, nem egyenlő, többfokozatú, a munkások és parasztok tömegei valójában ki vannak rekesztve az Állami Dumában való részvételből, a lakosság különböző csoportjai által választható elektorok számarányát pedig rendőri szempontok szerint szabták meg;

b) jogkörét és az Államtanácshoz való viszonyát tekintve a Duma az önkényuralmi bürokrácia tehetetlen függvénye;

c) a választások körülményei — az agitációs szabadság hiánya, a katonai megtorlás, a tömeges kivégzések és letartóztatások, a rendőri és közigazgatási önkény — teljesen lehetetlenné teszik, hogy a nép valóban kifejezésre juttassa akaratát;

d) egy ilyen Állami Duma egybehívásával a kormánynak egyetlen célja az, hogy becsapja a népet, hogy megszilárdítsa az önkényuralmat, hogy megkönnyítse az önkényuralom újabb pénzügyi machinációit és alkudozásait azoknak a kizsákmányoló osztályoknak a reakciós elemeivel, amelyeknek az Állami Dumában túlsúlyt biztosít;

2) az Állami Duma választásain való részvétel semmivel sem járul hozzá a proletariátus osztályöntudatának fejlődéséhez, osztályszervezetének erősödéséhez és növekedéséhez, harci felkészültségének fokozódásához, és csak arra alkalmas, hogy dezorganizálja és megfertőzze a proletariátust, mert:

a) a szociáldemokráciának a választásokon való részvétele elkerülhetetlenül tápot adna a nép alkotmány-illúzióinak, annak a hitének, hogy a választások valamennyire is hűen tükrözik a

nép akaratát, és azt a hiedelmet keltené, hogy a párt álalkotmányos útra tér;

b) a munkásmeghatalmazottak és az elektorok testületei, minthogy létszámuk kicsi és emellett rövid ideig tartó speciális funkciókat töltenek be, semmivel sem járulhatnak hozzá a proletariátus valóban forradalmi megszervezéséhez;

c) a választásokon való részvétel a proletariátus figyelmének súlypontját a Dumán kívül végbemenő forradalmi mozgalomról a kormány által rendezett komédiára, a széleskörű tömegagitáció súlypontját pedig az elektorok szűk köreire helyezi át;

d) a választásokon való részvételünk nem segítené elő a szociáldemokraták számára a dumaválasztásokon résztvevő tömeg legkevésbbé öntudatos rétegeinek nevelését, annál is inkább, mert ez kizárólag legális úton történne, márpedig az OSzDMP számára ez az út jelenleg járhatatlan;

e) az elektorok egy részének kivonulása a kormányzósági választási gyűlésekről sem arra nem volna alkalmas, hogy meghiúsítsa a Dumát, sem pedig arra, hogy nagyarányú népi mozgalmat váltson ki;

3) a választásokon való részvétel az adott politikai helyzetben arra kényszeríti majd a szociáldemokratákat, hogy vagy félreálljanak anélkül, hogy bármilyen mértékben is hasznára volnának a mozgalomnak, vagy pedig ténylegesen a kadetok Fejbólintó Jánosainak szerepére süllyedjenek le, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy az OSzDMP-nek határozottan meg kell tagadnia az Állami Dumában való részvételt;

2) hogy az OSzDMP-nek határozottan meg kell tagadnia az Állami Duma választásainak bármelyik fázisában való részvételt;

3) hogy az OSzDMP-nek a választásokkal összefüggő minden és mindenféle gyűlést a legerélyesebben fel kell használnia arra, hogy kifejtse a szociáldemokraták nézeteit általában, hogy többek között kíméletlenül bírálja az Állami Dumát, és különösen arra, hogy harcot hirdessen az össznépi alkotmányozó gyűlés forradalmi úton való egybehívásáért;

4) az OSzDMP-nek a Dumával kapcsolatos agitációt is fel kell használnia arra, hogy a nép minél nagyobb tömegeivel megismertesse a pártnak mindazokat a taktikai nézeteit, amelyeket az egész mai forradalmi időszakra és minden belőle adódó feladatra vonatkozólag vall.

A PÁRT SZERVEZETÉNEK ALAPJAI

Figyelembe véve:

1) hogy a demokratikus centralizmus elve a pártban ma már általánosan elismert elv;

2) hogy ennek az elvnek az érvényesítése a fennálló politikai viszonyok között nehézségekbe ütközik ugyan, de bizonyos keretek között mégis lehetséges;

3) hogy a pártszervezet konspiratív és nyiltan működő apparátusának összekeverése a pártra nézve rendkívül károsnak bizonyult és megkönnyítette a kormány provokációit, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy a párt szervezeteiben a legalsobbaktól a legfelsőbbekig érvényesíteni kell a választás elvét;

2) hogy eltérések ettől az elvtől — például kétfokozatú választások, vagy kooptálások a választott szervekbe stb. — csak elháríthatatlan rendőri akadályok esetén és külön meghatározott kivételes esetekben engedhetők meg;

3) hogy elengedhetetlenül szükséges a pártszervezet konspiratív magvának megőrzése és erősítése;

4) hogy a különböző nyilt fellépésekhez (a sajtóban, a gyűléseken, az egyesületekben, különösen a szakszervezetekben stb.) az egyes szervezetek külön osztályait kell felállítani, amelyek semmiképpen sem veszélyeztethetik a konspiratív sejtek épségét;

5) hogy a párt központi szervének egységesnek kell lennie, vagyis a párt közös kongresszusának egységes KB-t kell választania, amely kijelöli a párt Központi Lapjának szerkesztőségét stb.

II. A BOLSEVIKOK ÁLTAL A KONGRESSZUS ELÉ TERJESZTETT HATÁROZATI JAVASLATOK

1. *A LENIN ÁLTAL BETERJESZTETT AGRÁRPROGRAMM-TERVEZET

Azoknak a hűbéri maradványoknak a felszámolása céljából, amelyek súlyos teherként nehezednek közvetlenül a parasztságra, továbbá a falusi osztályharc szabad kibontakozása érdekében a párt követeli:

1) minden egyházi, kolostori és koronabirtoknak, az uralkodóház birtokainak, úgyszintén minden állami és földesúri földnek elkobzását;

2) parasztbizottságok létesítését, hogy azonnal és teljesen

megszüntessék a földesúri hatalmat és a földesúri kiváltságokat, és hogy mindaddig, míg az össznépi alkotmányozó gyűlés a földbirtoklás új rendszerét meg nem állapítja, gyakorlatilag rendelkezzenek az elkobzott[1] földdel;

3) szüntessék meg mindazokat az adókat és szolgáltatásokat, amelyek ma a parasztságra mint adózó rendre hárulnak;

4) helyezzék hatályon kívül mindazokat a törvényeket, amelyek a parasztot gátolják abban, hogy földjével szabadon rendelkezzék;

5) jogosítsák fel a választott népbíróságot a mértéktelenül magas haszonbérek leszállítására és az uzsorajellegű szerződések érvénytelenítésére.

S ha Oroszország mai forradalmának döntő győzelme teljesen biztosítja majd a nép egyeduralmát, vagyis megteremti a köztársaságot és létrehoz egy teljesen demokratikus államrendet, a párt[2] törekedni fog arra, hogy megszüntessék a föld magántulajdonát és minden földet az egész nép köztulajdonába adjanak át.

Emellett az OSzDMP, bármikor és bármilyen körülmények között kerül is sor demokratikus agrárátalakításokra, feladatának tekinti, hogy következetesen törekedjék önálló osztályszervezetbe tömöríteni a falusi proletariátust, hogy megmagyarázza

---

[1] V. I. Lenin „Az OSzDMP Egyesítő Kongresszusáról" mondott előadói beszédében idézi e programmnak általa írt szövegét, és erre vonatkozólag a következő megjegyzést teszi: „Az én tervezetemben az áll, hogy «elkobzott» földekkel. Boriszov elvtárs helyesen jegyezte meg, hogy ez hibás fogalmazás. Így kell mondani: «elfoglalt» földekkel. Az elkobzás a földfoglalás jogi elismerése, törvényes megerősítése. Nekünk az elkobzás jelszavát kell kitűznünk. E jelszó megvalósítása céljából fel kell szólítanunk a parasztságot a *földfoglalásra*. A parasztoknak ezt a földfoglalását elismeri, törvényesíti majd az össznépi alkotmányozó gyűlés, amely mint a nép egyeduralmának legfelsőbb szerve a földfoglalást az alkotmányozó gyűlés által hozott törvénnyel *elkobzássá* változtatja" (*Lenin* Művei. 10. köt. Szikra 1954. 339. old.). — *Szerk.*

[2] A. változat. ... a párt támogatni fogja a forradalmi parasztságnak a földmagántulajdon megszüntetésére irányuló törekvését, és igyekszik elérni azt, hogy minden föld az állam tulajdonába menjen át.

(V. I. Lenin ezzel a megjegyzéssel kapcsolatban „A munkáspárt agrárprogrammjának felülvizsgálata" című brosúrában írja: „Hogy még a gondolatát is elkerüljük annak, hogy a munkáspárt a parasztság akaratától függetlenül, a parasztságban végbemenő önálló mozgalomtól függetlenül bármilyen reformtervezetet is rá akar kényszeríteni a parasztságra, a programmtervezethez csatolunk egy A *változatot*, amely a nacionalizálás közvetlen követelése helyett előbb kimondja, hogy a párt támogatja a forradalmi parasztságnak a földmagántulajdon megszüntetésére irányuló törekvését.") (*Lenin* Művei. 10. köt. Szikra 1954. 192. old.) — *Szerk.*

neki, milyen kibékíthetetlen ellentétben vannak az ő érdekei a paraszti burzsoázia érdekeivel, és figyelmeztesse, hogy ne áltassa magát kisüzemű gazdálkodás rendszerével, amely soha, amíg árutermelés van, nem lesz képes megszüntetni a tömegek nyomorát, s végül, rámutasson arra, hogy teljes szocialista forradalomra van szükség, mert minden nyomor és minden kizsákmányolás megszüntetésének ez az egyetlen eszköze.

2. *A LENIN ÁLTAL ELŐTERJESZTETT HATÁROZATI JAVASLAT AZ ÁLLAMI DUMÁRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a december 11-i választási törvény és a választások tényleges feltételei következtében a proletariátus és a szociáldemokrácia nem vehet részt a választásokon úgy, hogy valóban a párt jelöltjeit lépteti fel, s ezeket önállóan be is juttatja a Dumába;

2) hogy ennek következtében a munkásoknak a választásokon való részvétele a gyakorlatban nem vezethetett, és mint a tapasztalat megmutatta, csakugyan nem is vezetett másra, mint arra, hogy a kadetokkal vagy más burzsoá csoportokkal kötött egyezségek folytán elhomályosodott a proletariátus szigorú osztályálláspontja;

3) hogy csak a teljes és következetes bojkott tette lehetővé a szociáldemokráciának, hogy fenntartsa az alkotmányozó gyűlés forradalmi úton történő egybehívásának jelszavát, hogy a kadet pártra hárítson minden felelősséget az Állami Dumáért, és óva intse a proletariátust és a paraszti vagy forradalmi demokráciát az alkotmány-illúzióktól;

4) hogy az Állami Duma, immár kialakult kadet (főleg kadet) összetételével, semmiképpen sem töltheti be egy tényleges népképviselet szerepét, s csak közvetve szolgálja egy újabb, még nagyobbarányú és mélyebb forradalmi válság kifejlődését, —

megállapítjuk és javasoljuk, hogy a kongresszus mondja ki:

1) hogy a pártszervezetek helyesen jártak el, amikor bojkottálták az Állami Dumát és a dumaválasztásokat;

2) hogy a mai politikai viszonyok következtében, és mivel a Dumában nincsenek valóban a párt által jelölt és a pártot képviselni tudó szociáldemokraták, — egy szociáldemokrata parlamenti frakció alakítására irányuló kísérlet nem kecsegtet komoly sikerrel, sőt inkább azzal a veszéllyel fenyeget, hogy kompromittálja az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártot

és reá hárítja a felelősséget a se-kadet, se-szociáldemokrata parlamenti képviselők különösen ártalmas típusáért;

3) hogy a fent kifejtett körülmények folytán még nincsenek meg az előfeltételek ahhoz, hogy pártunk a parlamentarizmus útjára lépjen;

4) hogy a szociáldemokráciának ki kell használnia az Állami Dumát, úgyszintén a Duma és a kormány összeütközéseit, vagy a Dumában kirobbanó konfliktusokat, mégpedig olymódon, hogy harcbaszáll a Duma reakciós elemeivel, könyörtelenül leleplezi a kadetok következetlenségét és ingatagságát, különös figyelemmel kíséri a paraszti forradalmi demokrata elemeket, egyesíti és szembeállítja őket a kadetokkal, támogatja azokat az akcióikat, amelyek megfelelnek a proletariátus érdekeinek, s felkészül arra, hogy a proletariátust döntő rohamra vezesse az önkényuralom ellen, amikor — esetleg a Duma válsága következtében — leginkább kiéleződik az általános forradalmi válság;

5) tekintettel arra, hogy a kormány esetleg feloszlatja az Állami Dumát és újat hív egybe, a kongresszus leszögezi, hogy az új választási kampányban semilyen blokkot és egyezményt nem szabad kötni a kadetok pártjával és a hozzájuk hasonló nem-forradalmi elemekkel; azt a kérdést pedig, hogy részt-vehet-e pártunk az új választási kampányban, az oroszországi szociáldemokrácia a konkrét körülményeknek megfelelően fogja eldönteni.

3. *MEGJEGYZÉS A SZERVEZETI SZABÁLYZAT 1. PONTJÁHOZ

A lakóhelyüket megváltoztató párttagoknak minden esetben joguk van arra, hogy belépjenek a helyi pártszervezetbe.

4. *SZURENYIN (SAUMJAN) INDOKLÁSSAL ELLÁTOTT HATÁROZATI JAVASLATA A BUNDDAL VALÓ EGYESÜLÉS PONTJÁHOZ

Figyelembe véve:

1) hogy a Bund és az OSzDMP egyesülésének feltételei, amelyek a Bundot a zsidó proletariátus autonóm szervezetének ismerik el, s egyben leszögezik:

a) hogy a helységekben összevont szervezeteket kell létesíteni az egész pártmunka irányítására;

b) hogy a Bund aláveti magát az OSzDMP kongresszusai és az OSzDMP Központi Bizottsága által hozott határozatoknak,

2) hogy az említett feltételek, amelyek ténylegesen megszüntetik a Bund elkülönültségét az OSzDMP-től, teljesen szükségtelenné teszik a II. pártkongresszus által joggal elvetett föderalista elvek megvalósítását, —

figyelembe véve továbbá,

3) hogy azt a gyakorlati kompromisszumot, amelynek értelmében a Bund mint területi keretek által nem korlátozott szervezet lép be az OSzDMP-be, az egész jelenlegi forradalmi helyzet és az a sürgető szükség diktálja, hogy közös nevezőre kell hozni az egész oroszországi proletariátus mindennapi politikai és gazdasági harcát, —

a kongresszus leszögezi, hogy a pártszervezeteknek minden erőfeszítést meg kell tenniök az említett egyesülési feltételek lehető leggyorsabb és legteljesebb megvalósítása érdekében.

Ugyanakkor a kongresszus kifejezi azt a meggyőződését, hogy a zsidó és nemzsidó munkások harcának egy egységes párt keretei között történő gyakorlati egyesítése feltétlenül a párt által elismert centralista szervezeti elv teljes keresztülvitelét fogja eredményezni, és meg fogja teremteni a talajt annak a gyakorlati kompromisszumnak a felszámolásához, amelyet az említett feltételek tartalmaznak.

III. AZ EGYKORI „BOLSEVIK" FRAKCIÓ EGYESÍTŐ-KONGRESSZUSI KÜLDÖTTEINEK FELHÍVÁSA A PÁRTHOZ

Elvtársak!

Az OSzDMP Egyesítő Kongresszusa véget ért. A szakadás megszűnt. A „bolsevikok" és a „mensevikek" egykori frakciója szervezetileg teljesen egybeforrt, sőt, elértük azt is, hogy az OSzDMP egyesült a lengyel szociáldemokráciával, egyesülési megállapodást kötöttünk a lett szociáldemokráciával és eldöntöttük, hogy egyesülünk a zsidó szociáldemokráciával, vagyis a „Bund"-dal. E tények politikai jelentősége minden körülmények között igen nagy volna, a mai történelmi helyzetben pedig valósággal felmérhetetlen.

A nagy oroszországi forradalom sorsa minden jel szerint a legközelebbi jövőben eldől. A proletariátus, amely magával ragadja a városi és a falusi szegénység nagy tömegeit, az első pillanattól kezdve mindmáig a forradalom élén halad. Minthogy a nép harcában viharos, döntő események várhatók, mindennél fontosabb, hogy elérjük egész Oroszország, valamennyi orosz-

országi nemzetiség öntudatos proletariátusának gyakorlati egységét. Olyan forradalmi korszakban, mint a mai, a párt minden elméleti hibáját és taktikai elhajlását a legkönyörtelenebbül bírálja maga az élet, amely példátlan gyorsasággal világosítja fel és neveli a munkásosztályt. Ilyen időben minden szocialdemokrata kötelessége arra törekedni, hogy az elméleti és taktikai kérdések körül folyó eszmei harc a pártban minél nyiltabban, minél szélesebb körben és minél szabadabban bontakozzék ki, de semmiképpen ne bontsa meg és ne nehezítse meg a szociáldemokrata proletariátus forradalmi akcióinak egységét.

A nagy oroszországi forradalom fordulóponthoz ért. A polgári Oroszország valamennyi osztályának az önkényuralom ellen vívott harcából papirosalkotmány született. A burzsoázia egy része ezzel teljesen ki van elégítve, és elfordult a forradalomtól. A burzsoázia másik része, amely tovább kíván menni, a harc „alkotmányos" útjába vetett reményekkel áltatja magát, s hajlandó a kadetok ingatag és képmutató burzsoá pártjának választási győzelmét a népszabadság komoly győzelmének tekinteni.

A parasztság nagy tömegei, amelyek önfeláldozóan harcolnak a régi, hűbéri Oroszország ellen, a hivatalnokok korlátlan hatalma és a földesúri kiszipolyozás ellen, változatlanul a forradalom oldalán állnak, de még korántsem teljesen öntudatosak. Kevéssé öntudatos a városi kispolgárság forradalmi demokrata része is. A proletariátus, amely októberben hősiesen küzdött a szabadságért, amely decemberben fegyvert fogott a szabadság védelmében, ez a proletariátus továbbra is az egyetlen következetesen forradalmi osztály, amely most, új erőket gyüjtve, tudatosan készül egy újabb, még nagyobb ütközetre.

A cári kormány cinikus nyiltsággal játssza alkotmányosdiját. Megtartja régi hatalmát, továbbra is, még fokozottabb mértékben üldözi a szabadság harcosait, s nyilvánvalóan az a szándéka, hogy a Dumát fecsegő testületté, az önkényuralom spanyolfalává, a népámítás eszközé változtassa. Hogy ezt a taktikát siker koronázza-e — azt a legközelebbi jövő, a most érlelődő új forradalmi robbanás kimenetele dönti majd el.

Ha egész Oroszország proletariátusa szorosan egybeforr, ha magával tud ragadni minden valóban forradalmi, nem megalkuvó, hanem harcképes népréteget, ha jól felkészül a harcra és helyesen választja ki a szabadságért megvívandó végső ütközet időpontját — az övé lesz a győzelem. Ez esetben kudarcba fullad a cár szemérmetlen alkotmányosdija, ez esetben a burzsoáziának nem sikerül lepaktálnia az önkényuralommal, ez esetben az oroszországi forradalom nem lesz olyan befejezetlen

és felemás, a munkásosztály és a parasztság érdekei szempontjából háromnegyedrészben meddő forradalom, mint a XIX. század nyugateurópai forradalmai voltak. Akkor ez valóban nagy forradalom lesz — a népi felkelés teljes győzelme lever a burzsoá Oroszországról minden régi béklyót, és talán megnyitja Nyugaton a szocialista forradalmak korszakát.

A szociáldemokráciának, a demokratikus forradalom végigvitelére törekedve, egész munkájában számolnia kell azzal, hogy az új forradalmi robbanás elkerülhetetlen. Kíméletlenül le kell lepleznünk az alkotmány-illúziókat, amelyeket mind a kormány, mind a burzsoázia, nevezetesen annak liberális pártja, a kadet párt táplál; a parasztfelkelés teljes győzelme érdekében tömörülésre kell felhívnunk a forradalmi parasztságot; meg kell magyaráznunk a nagy tömegeknek, milyen óriási jelentősége van az első decemberi felkelésnek, és hogy elkerülhetetlen egy újabb felkelés, amely egyedül képes arra, hogy valóban kiragadja a hatalmat a cári önkényuralom kezéből, s valóban átadja azt a népnek. Ezek legyenek taktikánk fő feladatai a mai történelmi helyzetben.

Nem hallgathatjuk el és nem szabad elhallgatnunk azt a tényt, hogy szilárd meggyőződésünk szerint a párt Egyesítő Kongresszusa nem egészen helyesen fogta fel ezeket a feladatokat. A kongresszus három legfontosabb feladatában félreérthetetlenül megnyilvánultak a kongresszuson számbeli fölényben lévő egykori „mensevik" frakció hibás nézetei.

Az agrárprogrammban a kongresszus elvileg elfogadta a „municipalizálást". A municipalizálás azt jelenti, hogy az osztásföldek a parasztok tulajdonába mennek át, a zemsztvóknak átadott földesúri földeket pedig a parasztok bérbe veszik. Ez lényegében valamilyen közbenső megoldás az igazi agrárforradalom és a kadet agrárreform között. A parasztok nem fogadják el ezt a tervet. Vagy a földosztást fogják követelni, vagy pedig azt, hogy minden föld menjen át a nép tulajdonába. A municipalizálás csak egy teljes demokratikus átalakulás esetén lehetne komoly demokratikus reform, olyan köztársasági rendszerben, amelyben a nép választja a hivatalnokokat. Javasoltuk is a kongresszusnak, hogy legalább ezekhez a feltételekhez kösse a municipalizálást, a kongresszus azonban elvetette javaslatunkat. Márpedig e feltételek nélkül a municipalizálás mint liberális-bürokratikus reform egyáltalában nem nyujtja a parasztoknak azt, amire szükségük van, s egyben növeli majd a zemsztvókban uralkodó proletárellenes burzsoá elemek erejét és befolyását, mert ténylegesen rájuk bízza a földalap szétosztását. Meg kell

magyaráznunk ezt a kérdést a munkások és parasztok nagy tömegeinek.

Az Állami Dumáról szóló határozatában a kongresszus leszögezte, hogy kívánatosnak tartja egy szociáldemokrata parlamenti frakció megteremtését ebben a Dumában. A kongresszus nem volt hajlandó számolni azzal a ténnyel, hogy Oroszország öntudatos munkásainak 9/10-ed része, köztük az egész lengyel, lett és zsidó szociáldemokrata proletariátus, bojkottálta ezt a Dumát. A kongresszus elvetette azt a javaslatot, hogy a választásokon csak akkor vegyünk részt, ha megvan a lehetőség valóban széleskörű tömegagitáció kifejtésére. Elvetette azt a javaslatot, hogy a szociáldemokrata parlamenti frakció tagjai csak olyanok lehessenek, akiket munkásszervezetek jelöltek az Állami Dumába. A kongresszus ilymódon a parlamentarizmus útjára lépett, anélkül, hogy megadta volna a pártnak legalább azokat a biztosítékokat, amelyek ezen a téren az európai forradalmi szociáldemokrácia tapasztalatai alapján kialakultak.

Szociáldemokraták lévén, természetesen elismertük, hogy elvileg kötelesek vagyunk a proletárharc eszközeként felhasználni a parlamentarizmust; csak az a kérdés, hogy vajjon a jelen körülmények között és egy olyan „parlamentben", mint amilyen a mi Dumánk, megengedhető-e a szociáldemokrácia részvétele? Szabad-e parlamenti frakciót alakítanunk, amikor nincsenek munkásszervezetek által választott, szociáldemokrata képviselőink? Szerintünk, nem szabad.

A kongresszus elutasította azt a javaslatot, hogy a párt egyik feladatává tegyük az alkotmányosdi, az alkotmány-illúziók elleni harcot. A kongresszus nem nyilatkozott a Dumában uralkodó „kadet"-párt kétlakiságáról; annak a pártnak kétlakiságáról, amelyben oly erősek az önkényuralommal való megalkuvásra, a forradalom eltompítására és megszüntetésére irányuló törekvések. A kongresszus túlságosan annak a pillanatnyi és látszólagos sikernek a hatása alá került, amelyet az önkényuralom és a népszabadság összeegyeztetését hirdető burzsoá egyezkedők pártja elért.

A fegyveres felkelésről szóló határozataiban sem nyujtotta a kongresszus azt, amire szükség lett volna, nem találjuk meg benne a proletariátus hibáinak nyilt bírálatát, 1905 október—december tapasztalatainak világos értékelését — még csak egy kísérletet sem a sztrájk és a felkelés viszonyának tanulmányozására; e helyett a határozatokat az jellemzi, hogy különféle bátortalan kifogásokat hoznak fel a fegyveres felkelés ellen. A kongresszus nem mondotta meg nyiltan és világosan a munkás-

osztálynak, hogy a decemberi felkelés hiba volt; ugyanakkor azonban burkolt formában elítélte a decemberi felkelést. Szerintünk az ilyen módszer alkalmasabb a proletariátus forradalmi öntudatának elhomályosítására, mint annak megvilágosítására.

A kongresszus ama határozatai ellen, amelyeket hibásaknak tartunk, eszmei harcot kell folytatnunk és fogunk is folytatni. Azt azonban kijelentjük az egész párt színe előtt, hogy ellene vagyunk minden néven nevezendő szakadásnak. Az az álláspontunk, hogy mindenki köteles alávetni magát a kongresszus határozatainak. Minthogy ellenezzük a KB bojkottját és nagyra értékeljük a közös munkát, beleegyeztünk abba, hogy a velünk egy nézetet valló elvtársak belépjenek a KB-ba, noha ott elenyésző kisebbségben lesznek. Szilárd meggyőződésünk szerint a szociáldemokrata munkásszervezeteknek egységeseknek kell lenniök, de szükség van arra, hogy ezekben az egységes szervezetekben széles körben szabadon megvitassák a párt problémáit, elvtársi módon szabadon bírálják és mérlegeljék a pártélet jelenségeit.

Szervezeti kérdésben csupán a KL szerkesztőségének jogaira vonatkozólag voltak köztünk nézeteltérések. Mi síkraszálltunk azért, hogy a KB-nak joga legyen kijelölni és elmozdítani a KL szerkesztőségét. Valamennyien egyetértettünk a demokratikus centralizmus elvében, egyetértettünk abban, hogy minden kisebbségnek és minden lojális ellenzéknek biztosítani kell a szükséges jogokat, hogy minden pártszervezet autonóm, s mindnyájan elismertük az összes pártfunkcionáriusok választásának, beszámolási kötelezettségének és elmozdíthatóságának elvét. E szervezeti elvek tényleges betartása, őszinte és következetes megvalósítása szerintünk biztosíték volna a szakadások ellen, biztosíték volna arra, hogy a párton belüli eszmei harc teljes mértékben összeegyeztethető legyen — és kell is hogy összeegyeztethető legyen — a szigorú szervezeti egységgel, azzal az elvvel, hogy mindenkinek alá kell vetnie magát a közös kongresszus határozatainak.

Mindazokat, akik velünk egy nézetet vallanak, arra hívjuk fel, hogy vessék alá magukat a kongresszus határozatainak és folytassanak ilyen eszmei harcot; a párt minden tagját kérjük, hogy gondosan mérlegelje a kongresszus határozatait. A forradalom tanít — s mi hisszük, hogy az egész oroszországi szociáldemokrata proletariátus harcának gyakorlati egysége megóvja pártunkat a végzetes hibáktól, amikor kibontakozik majd a közelgő politikai válság. Harci helyzetben maguk az események

sugallják a munkástömegeknek a helyes taktikát. Kövessünk el mindent, hogy e taktika értékelésével előmozdítsuk a forradalmi szociáldemokrácia feladatainak megvalósulását, hogy a munkáspárt ne térjen le a látszatsikerek hajhászásának hatására a proletariátus következetes útjáról, kövessünk el mindent, hogy a szocialista proletariátus állhatatosan betöltse a szabadság élharcosának nagy szerepét![1]

IV. AZ OSZDMP EGYESÍTŐ KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT RENDELKEZÉSEK ÉS HATÁROZATOK

AGRÁRPROGRAMM

A parasztságra közvetlenül súlyos teherként nehezedő hűbéri maradványok felszámolása, továbbá a falusi osztályharc szabad kibontakozása érdekében, az OSzDMP követeli:

1) a parasztok személyével és tulajdonával kapcsolatos összes rendi korlátozások megszüntetését;

2) a parasztok rendi elkülönítésével kapcsolatos összes pénzbeli és szolgáltatási kötelezettségek megszüntetését és az uzsorajellegű adóslevelek érvénytelenítését;

3) az egyházi, kolostori és koronabirtokoknak, továbbá az uralkodóház birtokainak elkobzását és átadásukat az állami birtokokkal együtt a városi és falusi körzeteket összefogó nagyobb helyi önkormányzati szerveknek, mégpedig úgy, hogy az áttelepülési alapra fenntartott földeket, továbbá az állam szempontjából fontos erdőket és vizeket a demokratikus állam birtokába kell átadni;

4) a kisbirtokok kivételével a magántulajdonban levő földek elkobzását és átadásukat a demokratikus alapon megválasztott nagyobb helyi önkormányzati szerveknek, úgy, hogy az elkobzás alá eső földterületek mértékének alsó határát a nagyobb helyi önkormányzati szervek szabják meg.

---

[1] E felhívást a következő szervezetek képviselői írták alá: a dvinszki, szamarkandi, bakui, ufai, jaroszlavli, voronyezsi, pétervári, tveri, jekatyerinoszlavi, harkovi, ivanovovoznyeszenszki, kosztromai, moszkvai, nyizsnyijnovgorod-szormovói, kazáni, tagili, luganszki, a vlagyimiri körzeti, tulai szervezet, valamint az Egyesített Központi Bizottság képviselői. — *Szerk.*

TAKTIKAI HATÁROZAT AZ AGRÁRKÉRDÉSRŐL

Az OSzDMP, amellett, hogy támogatja a parasztság forradalmi megmozdulásait egészen a földesúri földek elkobzásáig, mindenkor és változatlanul szembe fog szállni minden olyan kísérlettel, amelynek célja a gazdasági fejlődés menetének feltartóztatása. A forradalom győzelmes fejlődése esetén az OSzDMP elsősorban arra törekszik, hogy az elkobzott földeket a helyi önkormányzat demokratikus intézményeinek adják át, ha azonban ehhez a feltételek nem kedvezők, akkor amellett foglal állást, hogy osszák szét a parasztok között azokat a földesúri birtokokat, amelyeken ténylegesen kisüzemű gazdálkodás folyik, vagy amelyek a kisüzemű gazdaságok kikerekítéséhez szükségesek. Ugyanakkor a párt — bármikor és bármilyen körülmények között kerül is sor demokratikus agrárátalakulásokra — feladatának tekinti, hogy szakadatlanul törekedjék a falusi proletariátust önálló osztályszervezetbe tömöríteni, hogy megmagyarázza neki, milyen kibékíthetetlen ellentétben vannak az ő érdekei a paraszti burzsoázia érdekeivel, és figyelmeztesse, hogy ne áltassa magát a kisüzemi gazdálkodás rendszerével, amely, míg árutermelés van, soha nem lesz képes megszüntetni a tömegek nyomorát, s végül rámutasson arra, hogy teljes szocialista forradalomra van szükség, mert minden nyomor és minden kizsákmányolás megszüntetésének ez az egyetlen eszköze.

A PARASZTMOZGALOMHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a parasztság a földért, a rendőri-bürokratikus rendszer ellen vívott harcában jelenleg forradalmi rend;

2) hogy egyrészt a parasztoknak mind a földviszonyok, mind a jogviszonyok területén támasztott követelései csakis az állami élet általános demokratikus átalakítása esetén valósíthatók meg, másrészt pedig az ilyen átalakítás csak a paraszttömegeknek a forradalomban való aktív részvétele esetén lehetséges;

3) hogy ugyanakkor a parasztmozgalom — lényegét tekintve — kispolgári, hogy a falun már kialakult a falusi proletariátus és a falusi burzsoázia osztálya, s a közöttük folyó harcot csak a parasztság egészére, mint a legalsó, féligszabad rendre nehezedő, közösen szenvedett feudális elnyomás kendőzi;

4) hogy a burzsoá pártok igyekeznek kihasználni és maguknak alárendelni a parasztmozgalmat — egyesek (az eszerek) az

utópikus kispolgári szocializmus érdekében, mások (a kadetok) azért, hogy bizonyos mértékig fenntartsák a nagybirtok magántulajdonát, és ugyanakkor, részletengedményekkel kielégítve a parasztság magántulajdonosi ösztönöit, gyengítsék a forradalmi mozgalmat, —

az OSzDMP Egyesítő Kongresszusa határozatilag kimondja, hogy:

1) a parasztság mindenirányú befolyásolása útján össze kell kapcsolnunk a parasztság gazdasági követeléseit a jelenlegi forradalmi helyzet politikai feladataival;

2) mindenütt, ahol csak lehetséges, meg kell alakítanunk a mezőgazdasági munkásoknak (proletároknak és félproletároknak) az OSzDMP-hez tartozó önálló szociáldemokrata szervezeteit, s ugyanakkor elő kell segítenünk, hogy az egész parasztság szervezkedjék, mind a parasztszövetségbe való belépés útján — amíg ez a szövetség pártonkívüli marad —, mind pedig parasztbizottságoknak, Parasztküldöttek Szovjetjeinek stb. alakítása útján, e szervezeteket össze kell kapcsolnunk egyrészt egymással, másrészt a városi proletárszervezetekkel, s igyekeznünk kell, hogy a szociáldemokrácia szempontjából kívánatos irányban befolyásoljuk programmjukat és taktikájukat;

3) ki kell éleznünk a parasztságnak a kormánnyal és a földbirtokosokkal való összeütközéseit, s rá kell vezetnünk a parasztságot arra a tudatra, hogy földigényeit és politikai követeléseit csak az össznépi alkotmányozó gyűlés elégítheti ki, s ebből a célból képviselői utasítások, határozatok formájában és küldöttségek útján el kell juttatni a parasztság forradalmi követeléseit valamennyi társadalmi intézménybe, az Állami Dumát is beleértve;

4) visszatartva a parasztokat az agrárterrortól, a gyujtogatástól stb., szabályoznunk kell az egymástól elszigetelt paraszti megmozdulásokat, minden erővel ki kell szélesítenünk a parasztságnak ezeket az akcióit és össze kell egyeztetnünk őket a proletariátusnak a cárizmus elleni támadó mozgalmával;

5) a földbirtokosok elleni forradalmi parasztmegmozdulásokon kívül ajánljuk a helyi hatóságok bojkottálását, és felváltásukat új, lehetőleg választott hatóságokkal;

6) a forradalmi parasztság e tömeges megmozdulásaival kapcsolatban tudatosítanunk kell a parasztságban, hogy a proletariátus és a városi kispolgárság felkelésével egyidejű és összeegyeztetett fegyveres felkelésre van szükség, mert a jelenlegi körülmények között ez az egyetlen eszköze annak, hogy elérjük az össznépi alkotmányozó gyűlés összehívását;

7) a parasztság tervszerű harca érdekében a következő jelszavakat kell kiadni: takarítsák be a bérlők, a bérleti díj megfizetése nélkül, a bérelt parcellákról a gabonát, tagadják meg az adófizetést, bojkottálják a kormányintézményeket, tagadják meg az újoncállítást stb.

A mezőgazdasági munkásokat illetően a kongresszus szükségesnek tartja, hogy őket az OSzDMP soraiba való bevonás alapján szervezzük; emellett szakmai érdekeik védelmére meg kell alakítani a szakszervezeteiket. A kongresszus a mezőgazdasági munkások megszervezésének és tömörítésének eszközéül a sztrájkot ajánlja, azzal a célkitűzéssel, hogy emeljék a napszámosok és idénymunkások munkabérét, és csökkentsék a ledolgozásra kötelezett mezőgazdasági munkások ledolgozási terheit.

A parasztság körében végzendő sikeres propaganda és agitáció érdekében a kongresszus szükségesnek tartja a megfelelő irodalom megteremtését.

AZ ÁLLAMI DUMÁHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Tekintve, hogy:

1) a cári kormány, engedve a proletariátus forradalmi nyomásának és a burzsoá ellenzék követelésének, létrehozta az Állami Dumát azzal a céllal, hogy gyengítse a forradalmi fellendülést, és kitűzve a meghamisított alkotmányosság zászlaját, biztosítsa magának a győzelmet a létéért vívott harcban;

2) a kormány és reakciós szövetségesei, mint olyan erők, amelyek engesztelhetetlen ellenségként állnak szemben a nép politikai öntevékenységének bármilyen megnyilvánulásával, mivel makacsul ragaszkodnak a régi rendszer fennmaradásához, szükségképpen elszánt harcot fognak indítani az Állami Duma ellen, amint az megkezdi tevékenységét, és nem fognak lehetőséget nyujtani neki arra, hogy akár csak egyetlen, valamennyire is komoly kísérletet tegyen Oroszország államrendjének átalakítására;

3) egyfelől Oroszország új, burzsoá társadalmának életbevágó érdekei és szükségletei, másfelől e társadalom kezétlábát gúzsbakötő régi rendszer között a kibékíthetetlen ellentét annyira kiéleződött, hogy az összeütközések egyrészt a Duma és a cári kormány között, másrészt magában a Dumában részt vevő különféle elemek között elkerülhetetlenné váltak;

4) ezek az összeütközések, melyek arra kényszerítik az Állami Duma ellenzéki elemeit, hogy a tömegekben keressenek maguknak támaszt, a tömegek figyelmét, még inkább mint ed-

dig, az önkényuralom elleni harcra összpontosítják, és ezáltal az ellenforradalom fegyveréből a forradalom fegyverévé változtatják még az olyan ál-alkotmányos intézményt is, mint amilyen a Duma;

5) hogy a jelenlegi forradalmi légkörben az Állami Duma és a kormány összecsapásai bomlasztó és forradalmasító hatást gyakorolnak többek között a hadseregre is, mely meginog a trón iránti hűségében, mert elsőízben lát orosz földön olyan új hatalmat, mely a nemzet mélyéből fakadt, mely a nemzet nevében beszél, s melyet a cári önkény tipor, —

a kongresszus kimondja, hogy a szociáldemokrácia:

1) a forradalmi mozgalom kiszélesítésére és elmélyítésére tervszerűen használja ki mindazokat a konfliktusokat, amelyek akár a kormány és a Duma között, akár magában a Dumában felmerülnek, és ezért:

a) igyekezzék annyira kimélyíteni és kiélezni ezeket a konfliktusokat, hogy a jelenlegi politikai rend megdöntésére irányuló nagyarányú tömegmozgalmak kiindulópontjaivá válhassanak;

b) minden egyes esetben arra törekedjék, hogy a mozgalom politikai feladatait egybekapcsolja a munkás- és parasztttömegek társadalmi és gazdasági követeléseivel;

c) fejtsen ki nagyarányú agitációt annak érdekében, hogy a néptömegek forradalmi követelésekkel lépjenek fel az Állami Dumával szemben, s ilymódon az Állami Duma forradalmasítása érdekében szervezze meg a Dumára gyakorolt kívülről jövő nyomást.

2) Ezt a beavatkozást úgy kell irányítania, hogy ezek az élesedő összeütközések:

a) leleplezzék a tömegek előtt mindazoknak a polgári pártoknak a következetlenségét, amelyek a Dumában a népakarat kifejezőinek szerepét játsszák, és b) ráébresszék a széles tömegeket (a proletariátus, a parasztság és a városi kispolgárság tömegeit) annak tudatára, hogy a Duma mint képviseleti intézmény teljesen alkalmatlan, s hogy általános, egyenlő, közvetlen és titkos szavazás alapján össznépi alkotmányozó gyűlést kell egybehívni.

Ezenkívül, még nem döntve a jelen pillanatban a párt hivatalos Állami Duma-képviseletéről, kívánatosnak kell tekinteni, hogy ha lesznek szociáldemokrata képviselők, akik pártszervezetben dolgoznak és a párt utasításainak alávetik magukat, azok alakítsanak szociáldemokrata csoportot, amelynek, a központi pártintézmények állandó vezetésével és ellenőrzésével működve,

az a feladata, hogy bírálatával valamennyi burzsoá pártot határozottabb ellenzékiségre serkentse, maga köré tömörítsen minden forradalmi elemet, vesse fel a társadalmi-gazdasági kérdéseket és ezeket állandóan kapcsolja össze a politikai kérdésekkel, egyre élezze a Duma és a kormány közti konfliktust, s a pártszervezet közvetítésével állandó kapcsolatot tartson fenn a munkástömegekkel.

Ezért mindenütt, ahol még nem zajlottak le a választások, és ahol az OSzDMP jelölteket állíthat, a pártnak, nem lépve blokkra más pártokkal, arra kell törekednie, hogy bejuttassa jelöltjeit a Dumába.

A FEGYVERES FELKELÉSRŐL

Figyelembe véve:

1) hogy a forradalmi harc, amely közvetlen feladatul tűzte ki, hogy kiragadja az államhatalmat a feudális önkényuralmi kormány kezéből, elengedhetetlenül szükségessé tette máris és még inkább azzá fogja tenni a fegyveres felkelést;

2) hogy a nép felkelésének győzelme csak abban az esetben képzelhető el, ha a hadsereg dezorganizálódik és legalább is egy része átáll a nép oldalára;

3) hogy a hadsereg csak akkor szűnhet meg engedelmes eszköz lenni a kormány kezében, és a csapatok többé-kevésbbé jelentős része csak akkor állhat át a nép oldalára, ha a proletariátussal együtt a városi burzsoázia és a parasztság széles rétegei is határozottan és tevékenyen részt vesznek a felkelésben;

4) hogy a lakosság széles rétegeinek aktív részvétele a felkelésben csak akkor válik lehetségessé, ha a lakosság e rétegeit — annak eredményeképpen, hogy a kormány elleni aktív harc folyamán a társadalmi-politikai ellentétek rendkívül kiéleződnek — fokozatosan bevonjuk e harcba, —

a kongresszus megállapítja, hogy:

a) a jelenlegi helyzetben a párt fő feladata a forradalom fejlesztése olymódon, hogy szélesítjük és fokozzuk az agitációt a proletariátus, a parasztság, s a városi kispolgárság széles rétegei, valamint a csapatok körében, és hogy bevonjuk őket a kormány elleni aktív harcba olyképpen, hogy a szociáldemokrácia és az általa vezetett proletariátus állandóan beavatkozik az ország politikai életének minden megnyilvánulásába; ha a párt végrehajtja ezt a fő feladatát, ezzel jobban előkészíti a felkelés győzelmének feltételeit is, mert rávezeti a lakosság tömegeit arra a felismerésre, hogy a cárral és kormányával lehetetlen

bármiféle megegyezés, s hogy politikai követeléseik teljesítését fegyveres erővel kell kivívni;

b) a párt mint szervezet nem vállalhatja a nép felfegyverzésének hamis reményeket keltő kötelezettségét, s feladatát arra kell korlátoznia, hogy elősegítse a lakosság önfelfegyverkezését, megszervezze és felfegyverezze a harci csoportokat, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy kezdeményezést és tervszerűséget vigyenek a felkelők harcába;

c) a párt köteles szembeszállni minden olyan kísérlettel, amelynek az a célja, hogy a proletariátust kedvezőtlen körülmények között fegyveres összeütközésbe sodorják, bármi legyen is az ilyen kísérletek oka;

d) a pártbizottságoknak a felfegyverzés sikeres megszervezése és a felkelők akcióinak lehető legteljesebb egybehangolása érdekében harci megegyezésre kell lépniök más forradalmi és ellenzéki szervezetekkel.

Ugyanakkor a kongresszus határozatilag leszögezi, hogy a hadseregben és a katonai tanintézetekben fokozni és rendszeresíteni kell a propaganda- és szervezőmunkát.

A helyi katonai szervezetek tevékenységében a KB és a helyi pártbizottságok utasításai legyenek az irányadók. Utóbbiakat a kongresszus az elmúlt évek tapasztalatai alapján figyelmezteti arra, hogy az elhamarkodott katonai lázadások csak fölöslegesen fecsérelik a forradalmi energiát.

A PARTIZÁNAKCIÓKRÓL

Figyelembe véve, hogy a cári kormány, amely meggyőződött arról, hogy a forradalom fellázítja ellene a lakosság valamennyi rétegét, az ő oldalán pedig csak a rendőrség és a bürokrácia, a háborúban hírhedtté vált parancsnokok, s a társadalom élősdi elemei maradnak, igyekszik dezorganizálni és demoralizálni a forradalom erőit, s ezért:

a) a megfélemlítés eszközeihez folyamodik büntető expedíciók, tömeges agyonlövetések, akasztások, kínzások és az egyéniség barbár megcsúfolása formájában;

b) zsidópogromokat, örmény- és mohamedánmészárlásokat szervezve nemzetiségi gyűlölködést szít;

c) fegyveres feketeszázas rajtaütéseket szervez az értelmiség és a munkások ellen, gyilkosságra és rablásra uszít, hogy társadalmi anarchiát idézzen elő, és hogy a kormány elleni harcot olyan harccá változtassa, melyben mindenki mindenki ellen küzd.

Figyelembe véve továbbá, hogy a társadalom deklasszált rétegei: a bűnözők és a városi lakosság söpredékei mindig kihasználták a maguk társadalomellenes céljaira a forradalmi lázongásokat, s hogy a forradalmi népnek szigorú rendszabályokat kellett foganatosítania a tobzódó lopás és rablás ellen; végül, hogy a forradalom legfőbb erejét a forradalmi tömegekre, a társadalomra és a hadseregre gyakorolt erkölcsi-politikai befolyása jelenti, s az államhatalmat dezorganizáló forradalom nem a társadalmi anarchiát, hanem a társadalmi erők megszervezését tűzi ki feladatául, —

a kongresszus határozatilag kimondja, hogy:

1) mivel a forradalmi erőknek a közelgő felkelésre való előkészítése mellett — amelynek alapja a munkástömegek megszervezése — elkerülhetetlen a kormányterror és a feketeszázas erőszak elleni aktív harc, ezért:

a) harcolni kell egyes személyeknek vagy csoportoknak minden olyan akciója ellen, melynek az a célja, hogy a szociáldemokrata párt nevében vagy annak jeligéjével pénzt tulajdonítson el;

b) kerülni kell a békés polgárok személyi biztonságának vagy magántulajdonának megsértését, kivéve az olyan eseteket, amikor ez a kormány elleni harc spontán következménye, vagy amikor ezt, például barikádépítésnél, a közvetlen harc követelményei teszik szükségessé. A kongresszus elveti a magánbankok pénztőkéinek kisajátítását és a forradalmi célokra való kényszergyűjtés bármely formáját;

c) kincstári épületek, vasutak és egyéb kincstári vagy magánberendezések elpusztítása vagy megrongálása csak akkor engedhető meg, ha ez összefügg a közvetlen harci cél elérésével;

d) az Állami Bank, a kincstár és egyéb kormányintézmények tőkéit csak abban az esetben szabad birtokba venni, ha az adott helyen megalakultak a forradalmi hatalom szervei, s azok a birtokbavételt elrendelik; ugyanakkor a lakosságnak a kincstári intézményekben összegyűjtött pénze csak a nyilvánosság előtt és a legpontosabb regisztrálás mellett zárolható.

A kormány tulajdonában levő fegyvereket és hadfelszerelést minden kínálkozó alkalommal birtokba kell venni.

A SZAKSZERVEZETEKRŐL

Figyelembe véve,

1) hogy a szakszervezeti mozgalom az osztályharc nélkülözhetetlen alkotóeleme, a szakszervezetek pedig a proletariátus osztályszervezetének ugyanilyen elemei;

2) hogy a szakszervezeteknek, céljaik lényegét tekintve, a legszélesebb proletártömegek megszervezésére kell törekedniök;

3) hogy nevezetesen az oroszországi proletariátus körében széleskörű érdeklődés mutatkozik a szakszervezetek iránt;

4) hogy a gazdasági harc csak akkor eredményezheti a munkástömegek helyzetének tartós megjavulását és valódi osztályszervezetük megszilárdulását, ha ezt a harcot helyesen összekapcsolják a proletariátus politikai harcával;

5) hogy a szakszervezetek a forradalmi korszak légkörében, a munkásosztály gazdasági érdekvédelmén túlmenően, bevonják a proletariátust a közvetlen politikai harcba, és elősegítik a munkásosztály széleskörű megszervezését és politikai egyesítését;

6) hogy ebben a forradalmi légkörben a szerveződő és politikailag egyesülő munkástömegek egyre inkább a szociáldemokrácia zászlaja alá állnak, —

a kongresszus leszögezi:

1) hogy a pártnak támogatnia kell a munkások szakszervezeti törekvéseit és minden eszközzel elő kell segítenie pártonkívüli szakszervezetek alakulását;

2) hogy a szakszervezetek formájában — minden legális lehetőség, többek között a szakszervezeti törvény felhasználásával — szakadatlanul szélesíteni kell a legális kereteket, állandóan harcolva a szakszervezetek teljes szabadságáért;

3) hogy a szakszervezetekbe minden párttagnak be kell lépnie, tevékenyen részt kell vennie a szakszervezet egész tevékenységében, s szakadatlanul erősítenie kell a tagok osztályszolidaritását és osztálytudatát, hogy a szakszervezeteket szervesen, harcban és agitációban kapcsolják össze a párttal.

A SZAKSZERVEZETEK NEMZETISÉGEK SZERINTI SZERVEZÉSÉRŐL

Az OSzDMP kongresszusa határozottan állástfoglal a szakszervezetek nemzetiségek szerinti szervezésének elve ellen.

LENGYELORSZÁG ÉS LITVÁNIA SZOCIÁLDEMOKRÁCIÁJA ÉS AZ OSZDMP EGYESÜLÉSÉNEK FELTÉTELEI

1) Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája az OSzDMP területi szervezete, amely a kerületében élő valamennyi nemzetiség proletariátusa körében végzi munkáját, és ezen a területen valamennyi pártszervezet tevékenységét egybehangolja.

1. megjegyzés. Lengyelország szocialista szervezetei csak úgy kerülhetnek be az OSzDMP-be, ha belépnek Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának szervezetébe. Állandó vagy ideiglenes megegyezések az ilyen szervezetek és az OSzDMP között csak Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának beleegyezésével köthetők.

2. megjegyzés. Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának a Bundhoz való viszonyát az OSzDMP-vel egyetértésben állapítják meg. Az általában megállapított viszony keretei között Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciáját illeti meg az a jog, hogy meghatározza a közös helyi megmozdulások konkrét eseteit.

2) Azt a kérdést, hogy Litvánia megmarad-e Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának működési területén, az OSzDMP Központi Bizottsága, valamint Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának Legfőbb Vezetősége dönti el a kérdésben érdekelt helyi szervezetek részvételével.

3) Saját működési területén Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája önállóan dönt az agitációs módszerek és a szervezeti formák minden kérdésében, valamint önállóan határozza meg az ugyancsak ezen a területen működő más pártokhoz való viszonyát.

4) Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája saját kongresszusokat tart.

5) Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája tevékenységének keretei között megtartja azt a jogát, hogy önállóan dönthet a szakszervezetek és a pártszervezetek viszonyának kérdésében.

6) Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája mint az OSzDMP valamennyi szervezetével egyenjogú szervezet vesz részt az országos pártkongresszusokon.

7) A KL szerkesztőségébe bekerül Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának egy tagja, aki a többi szerkesztővel egyenlő jog alapján résztvesz az általános szerkesztőségi munkában és vezeti a lengyel rovatot.

8) Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája megtartja önálló képviseletét a nemzetközi szocialista kongresszusokon és a Nemzetközi Szocialista Irodában mindaddig, amíg Lengyelország a kongresszusokon önálló szekciót alkot.

9) Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája megtartja elnevezését, mint alcímet az OSzDMP nevéhez.

10) Valamennyi olyan pártközi konferencián, amelyen a Len-

gyelországban működő pártok bármelyike részt vesz, az OSzDMP egészét képviselő küldötteken kívül Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája külön, egyenlő jogú képviselőinek is okvetlenül részt kell venniök.

A LETT SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT ÉS AZ OSZDMP EGYESÜLÉSE FELTÉTELEINEK TERVEZETE

A Lett Határterület Szociáldemokráciája autonóm, területi szociáldemokrata szervezet, amely a következő alapon tartozik az OSzDMP-be:

1) A Lett Határterület Szociáldemokráciája a kerületében élő valamennyi nemzetiség proletariátusa körében végzi munkáját, és e terület valamennyi pártszervezetének tevékenységét egybehangolja. E területi szervezet működési körzetét és elnevezését a Lett Határterület valamennyi egyesülő szociáldemokrata szervezetének közös kongresszusán határozzák meg.

Megjegyzés. A Lett Határterület Szociáldemokráciájának a Bundhoz való viszonyát az OSzDMP-vel egyetértésben állapítják meg. Az általában megállapított viszony keretein belül a Lett Határterület Szociáldemokráciáját illeti meg az a jog, hogy meghatározza a közös helyi megmozdulások konkrét eseteit.

2) A Lett Határterület Szociáldemokráciája megtartja azt a jogát, hogy a párt közös programmjának és taktikájának keretei között önállóan intézheti szervezetének minden ügyét.

3) A Lett Határterület Szociáldemokráciája saját kongresszusokat tart, amelyeken döntenek a határterület pártmunkájának minden kérdésében, s a határterületen folyó szociáldemokrata munka irányítására megválasztják a határterület helyi pártközpontját. Általános pártmegmozdulásokat a Lett Határterület működési körzetében csak a szervezet tudtával lehet szervezni.

4) A Lett Határterület Szociáldemokráciája az OSzDMP többi szervezetével egyenlő alapon vesz részt az országos pártkongresszusokon.

5) A Lett Határterület Szociáldemokráciája a párt Szervezeti Szabályzata és e szervezet külön szervezeti szabályzata által meghatározott arányok szerint vesz részt a párt Központi Bizottságában. A szervezet külön szervezeti szabályzatát az egyesüléskor az OSzDMP Központi Bizottságának és a Lett Szociáldemokrata Munkáspárt Központi Bizottságának kell kidolgoznia.

6) A nemzetközi szocialista kongresszusok OSzDMP-küldöttségében részt vesz a Lett Határterület Szociáldemokráciájának képviselete is, amelyet e szervezet kongresszusán választanak meg.

7) A Lett Határterület Szociáldemokráciájának a különleges helyi viszonyokra való tekintettel joga van arra, hogy önállóan foglaljon állást az agrárkérdésben a Lett határterületen. Ezért az OSzDMP agrárprogrammjához megjegyzést kell fűzni, hogy ez a programm nem kötelező a Lett Határterület Szociáldemokráciájára. Az LSzDMP és az OSzDMP egyesülése esetén a legközelebbi országos pártkongresszuson felül kell vizsgálni az OSzDMP programmjának azokat az általános elvi jelentőségű pontjait, amelyekkel szemben az LSzDMP-nek ellenvetései vannak.

Ha az LSzDMP beleegyezik abba, hogy a kongresszus által jóváhagyott feltételek alapján egyesüljön az OSzDMP-vel, az OSzDMP Központi Bizottságának haladéktalanul, a következő pártkongresszus bevárása nélkül meg kell valósitania az LSzDMP-vel való egyesülést.

A BUND ÉS AZ OSZDMP EGYESÜLÉSE FELTÉTELEINEK TERVEZETE

1) A Bund a zsidó proletariátus szociáldemokrata szervezeteként tartozik az OSzDMP-be; tevékenységében nem korlátozzák területi megszorítások.

2) A Bund elfogadja az OSzDMP programmját.

Megjegyzés. A nemzeti programm nyitott kérdés marad, mivel ezt a kérdést az Egyesítő Kongresszus nem vizsgálta meg.

3) A Bundra kötelező az országos pártkongresszusok valamennyi határozata.

4) Az OSzDMP kongresszusain hozott általános határozatoknak és a KB általános irányelveinek keretein belül a Bund megőrzi önállóságát az agitáció, a szervezés és a propaganda kérdéseiben.

5) A Bundnak saját helyi szervezetei, központi intézményei és kongresszusai vannak, és szervezetének minden ügyét önállóan intézi.

6) Az OSzDMP-hez tartozó helyi szervezetek általános választások alapján, a párttagok nemzetiségétől függetlenül, megala-

kítják az OSzDMP városi bizottságát a munka egységes irányítására.

Megjegyzés. A bizottság dönt az adott város egész proletariátusát érintő összes kérdésekben; a határozatokat egyszerű szótöbbséggel hozzák. A városi bizottság megválasztásának módját a pártban elfogadott általános alapelvek határozzák meg.

7) A Bund szervezetei az OSzDMP többi szervezetével egyenlő alapon küldik képviselőiket az országos pártkongresszusokra és konferenciákra.

Megjegyzés. A helyi szervezetek megegyezése alapján megengedhető, hogy a kongresszusi küldöttválasztások közös választógyűléseken menjenek végbe.

8) A Bundnak képviselete van az OSzDMP Központi Bizottságában.

Megjegyzés. Hogy milyen legyen a Bund képviselete a párt Központi Bizottságában, azt a Bund Központi Bizottságának és az OSzDMP Központi Bizottságának megegyezése alapján határozzák meg.

A nemzetközi szocialista kongresszusok OSzDMP-küldöttségében a Bund képviselői is részt vesznek.

Határozat

A kongresszus, bár elfogadta a Bunddal való egyesülés tervezetét, mégis határozottan ellenzi a proletariátus nemzetiségek szerinti szervezését; az egyesülés tervezetét a kongresszus csak azzal a céllal hagyta jóvá, hogy normálisabb jelleget adjon a kétféle szervezeti elv hívei között folyó harcnak.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy a szóbanforgó szabályzatnak, miután a Bund is jóváhagyta, haladéktalanul szerezzen érvényt.

A BURZSOÁ PÁRTOKHOZ VALÓ VISZONYRÓL

A kongresszus, mely a burzsoá pártokhoz való viszony kérdésében az Amszterdami Nemzetközi Kongresszuson hozott határozat talaján áll, utasítja a párt központi intézményeit, hogy gyakorlati tevékenységük során ehhez a határozathoz tartsák magukat.

A KONGRESSZUS ELNEVEZÉSÉRŐL

A kongresszus elhatározza, hogy a kongresszusnak „az OSzDMP Egyesítő Kongresszusa" nevet adja.

SZERVEZETI SZABÁLYZAT

1. § A párt tagja lehet mindenki, aki elfogadja a párt programmját, anyagilag támogatja a pártot és tagja valamelyik pártszervezetnek.

2. § A párt valamennyi szervezete a demokratikus centralizmus elvén épül fel.

3. § Belső tevékenységében a párt valamennyi szervezete autonóm. A párt minden megerősített szervezetének jogában áll, hogy saját nevében pártirodalmat adjon ki.

4. § Az új pártszervezeteket a területi konferencia vagy két szomszédos szervezet erősíti meg. A megerősítés ellenőrzése a KB hatáskörébe tartozik.

5. § Az egyes vidékek szervezetei területi szövetségekben egyesülhetnek. A területi központot a területi konferenciákon vagy kongresszusokon választják meg.

6. § Valamennyi pártszervezet köteles összes bevételei 10 százalékának erejéig pénzzel támogatni a KB-t.

7. § A KB-t és a KL felelős szerkesztőségét a kongresszus választja meg. A KB képviseli a pártot a más pártokkal való érintkezés során, szervezi a párt különféle intézményeit és irányítja tevékenységüket, szervezi és irányítja az egész párt szempontjából jelentős akciókat, elosztja a párt erőit és eszközeit, kezeli a központi pártpénztárt; kivizsgálja a különféle pártintézmények között, valamint az ezeken belül felmerülő konfliktusokat, és általában összefogja a párt egész tevékenységét. A politikai jellegű kérdések eldöntésekor a KB-ba bevonják a KL felelős szerkesztőségét is. Ha a KB valamelyik tagja kiválik, a KB létszámát a kongresszus által megválasztott póttagokkal, a kongresszus által meghatározott sorrendben egészítik ki. A KL felelős szerkesztőségének kivált tagjait a KB pótolja a szerkesztőség megmaradt tagjaival közösen.

8. § A párt legfelsőbb szerve a kongresszus. A rendes kongresszusokat a KB évenként hívja össze. Rendkívüli kongresszust kell két hónapon belül összehívni, ha a párt tagjainak legalább a fele követeli.

Ha a KB ilyen feltételekkel nem hajlandó összehívni a kongresszust, a tagságnak az a fele, amely a kongresszus összehívá-

sát követelte, Szervező Bizottságot alakíthat, amely a KB-nak a kongresszus összehívásával kapcsolatos minden jogát élvezi.

A kongresszuson képviseltetheti magát minden megerősített pártszervezet, a küldöttek választásában részt vett minden 500 párttag után 1 küldöttet számítva. A legalább 300 tagból álló szervezetek 1 küldöttet delegálhatnak. Az elegendő taglétszámmal nem rendelkező szervezetek közös küldött delegálására egyesülhetnek szomszédos szervezetekkel, ha együttesen legalább 500 választójuk van. A kongresszusi küldöttek választása demokratikus elvek alapján történik.

A kongresszus akkor határozatképes, ha azon a párt összes tagjainak több mint fele képviselve van.

Bármilyen kongresszus összehívását és napirendjét a párt Központi Bizottsága, vagy megfelelő esetekben az SzB teszi közzé legalább másfél hónappal a kongresszus előtt.

*A KONGRESSZUS HATÁROZATA A BOLSEVIKOK ÁLTAL A SZERVEZETI SZABÁLYZAT 1. PONTJÁHOZ JAVASOLT MEGJEGYZÉSRŐL[1]

A kongresszus az 1. pontra vonatkozó megjegyzést mint feleslegeset és magától értetődőt elvetette.

*A NEMZETKÖZI SZOCIALISTA IRODÁHOZ KIKÜLDÖTT OSZDMP-KÉPVISELŐ JÓVÁHAGYÁSÁRÓL

A kongresszus jóváhagyja, hogy a Nemzetközi Szocialista Irodában Plehanov elvtárs képviselje az OSzDMP-t.

*A TERÜLETI ÉS HELYI SZERVEZETEK KÉPVISELŐI KONFERENCIÁJÁNAK ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy a párt- és a politikai élet folyó ügyeivel összefüggő kérdések megtárgyalására lehetőleg minél gyakrabban hívja össze a területi és a nagyobb helyi szervezetek képviselőinek konferenciáját.

*A KATONAI SZERVEZETEK KONFERENCIÁJÁNAK ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy hívja össze valamennyi katonai szervezet konferenciáját.

[1] A Szervezeti Szabályzat 1. pontjához a bolsevikok által javasolt megjegyzést lásd ebben a kötetben 135. old. — *Szerk.*

*A KONGRESSZUS JEGYZŐKÖNYVÉNEK MEGSZERKESZTÉSÉRŐL ÉS JÓVÁHAGYÁSÁRÓL

A kongresszus bizottságot bíz meg a jegyzőkönyv végleges megszerkesztésével és jóváhagyásával. Ha a bizottságban a szavazatok *felearányban* oszlanának meg, a döntést olyan párttagokból álló kollektívára kell bízni, akik a jelen kongresszuson részt vettek és a szerkesztés időpontjában Pétervárott tartózkodnak.

*UTASÍTÁS A KB-NAK A PARLAMENTI CSOPORTRA VONATKOZÓLAG

A KB közli valamennyi pártszervezettel, hogy
a) kiket;
b) mikor;
c) milyen feltételekkel jelölt a párt képviselőiül a parlamenti csoportba.

A KB ezenkívül rendszeres időközökben részletes beszámolókban tájékoztatja a párt valamennyi szervezetét a parlamenti csoport tevékenységéről. A területi és országos pártkonferenciák munkakörébe tartozik a parlamenti csoport tevékenységének megvizsgálása is. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy azok a munkásszervezetek, amelyeknek egyes tagjai beletartoznak a parlamenti csoportba, ugyancsak vitassák meg képviselőik tevékenységét.

„Az OSzDMP IV. (Egyesítő) Kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1934 — című könyv szövege alapján

AZ OSZDMP MÁSODIK („ELSŐ ÖSSZOROSZORSZÁGI") KONFERENCIÁJA

(Tammerfors. 1906 november 3—7 (16—20)

A konferencián 32 küldött vett részt: 1 — Pétervárról, 4 — Moszkvából és az egész Központi Iparvidékről, 1 — a Volga-vidékről, 2 — a Donyec-medencéből, 1 — az Északnyugati Szövetség képviseletében, 1 — Kievből, 1 — Odesszából, 1 — Észak-Kaukázusból, 3 — Dél-Kaukázusból, 1 — Közép-Ázsiából, 7 — a Bund képviseletében, 5 — Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának képviseletében, 3 — a Lett Határterület Szociáldemokráciájának képviseletében, 1 — a Szpilka[1] képviseletében. Nem jelent meg két küldött: az urali és a szibériai. A KB és a KL szerkesztőségének tagjai tanácskozási joggal vettek részt a konferencián.

Napirend: 1) A választási kampány; 2) A pártkongresszus; 3) A munkáskongresszus; 4) Harc a feketeszázasok és a pogromok ellen; 5) Partizánakciók.

A választási megegyezések kérdéséről — a bolsevik platform védelmében és a kadetokkal való blokk ellen — V. I. Lenin tartott beszámolót.

A mensevik KB a konferenciára megszervezte több fiktív mensevik szervezet képviseletét, s ilymódon többséget biztosított a menseviknek. Ez lehetővé tette, hogy a konferenciára mensevik határozatokat kényszerítsenek rá, így többek között a választási kampány kérdésében.

V. I. Lenin élesen bírálva a konferenciának a választási kampány-

---

[1] Szpilka — a mensevikekhez közelálló ukrán szociáldemokrata szövetség (lásd *Sztálin* Művei. 2. kót. Szikra 1949. 413. old.). — *Ford.*

ról hozott határozatát ezt írta: „Küldötteit (a konferencia küldötteit. — *Szerk.*) nem demokratikusan választották meg, hanem a KB válogatta ki az általa kijelölt szervezetekből és az általa meghatározott számban. *Ezért* nem vesztegettek időt a konferencián a bolsevikok, a lettek és a lengyelek a blokkokról szóló mensevik határozat módosítgatására, nem dolgoztak ki kompromisszumokat... hanem egyenesen *szembeállították* vele saját választási platformjukat, saját jelszavaikat, a választási kampányban követendő saját taktikájukat" [*V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 11. köt. 288. old. (oroszul)].

A 14 küldött (6 bolsevik, 5 lengyel szociáldemokrata és 3 lett szociáldemokrata) platformját, amelyet V. I. Lenin fogalmazott meg, és amelyet a konferencián szembeállítottak a 18 mensevik és bundista küldött platformjával, a következőkben közöljük.

*I. *A KONFERENCIA TIZENNÉGY KÜLDÖTTJÉNEK NYILATKOZATA*

A Bund küldöttei olyan határozatot terjesztettek a konferencia elé, amely majdnem teljes egészében megismétli a Bund VII. kongresszusának határozatát és kifejti a Duma bojkottálásának történelmi értékelését. A konferencia alulírott küldöttei e határozat szavazásra bocsátása során a következő okok miatt tartózkodtak a szavazástól. Azt a kérdést, hogy *miért* megyünk be a Dumába, helytelen és lehetetlen elválasztani attól a kérdéstől, hogy *miképpen* megyünk be oda. A bojkott helyességének elismerése azt jelenti, hogy most, amikor a választásokon részt veszünk, egész taktikánk alapvető jellege most is pontosan ugyanaz, mint az I. Duma bojkottálása idején volt. Ha kijelentjük, hogy az I. Duma kadet többsége akadályozta a forradalmi elemek tevékenységét, de ugyanakkor jóváhagyjuk a kadetok és a szociáldemokraták közti megegyezéseket a választások első szakaszára vonatkozólag, ez azt jelenti, hogy gyakorlati politikánkkal agyonütjük általános tételeinket. Ha a tömegek közti agitációban közös listák indításával elismerjük és támogatjuk a kadetok hegemóniáját, majd később külön kiegészítő határozatban elítéljük a kadet hegemóniát — ezzel a legnagyobb mértékben kompromittáljuk a forradalmi szociáldemokrácia egész taktikáját és minden alapelvét. Ennek előrebocsátásával a következő különvéleményt terjesztjük az egész OSzDMP elé.

A LENGYELORSZÁG, A LETT HATÁRTERÜLET, SZENTPÉTERVÁR, MOSZKVA, A KÖZPONTI IPARVIDÉK ÉS A VOLGAVIDÉK SZOCIÁLDEMOKRÁCIÁJÁT KÉPVISELŐ KÜLDÖTTEK NEVÉBEN A KONFERENCIA ELÉ TERJESZTETT KÜLÖNVÉLEMÉNY

Az Állami Duma törvényhozó tevékenységének komédiája és a Duma szétkergetése teljes mértékben igazolta az Állami Duma bojkottálásának taktikáját, amely elősegítette azt, hogy a néptömegek helyesen értékeljék ennek az intézménynek a tehetetlenségét és önálló szerepének hiányát.

A burzsoázia ellenforradalmi magatartása és az orosz liberalizmus megalkuvó taktikája azonban megakadályozta a bojkott közvetlen sikerét, és arra késztette a proletariátust, hogy a duma-kampány talaján is felvegye a harcot a földesúri és burzsoá ellenforradalommal.

Ezt a harcot a szociáldemokráciának a Dumán kívül és magában a Dumában is folytatnia kell azért, hogy a proletariátus osztálytudatát fejlessze, s hogy az egész nép előtt a jövőben is leleplezze az alkotmány-illúziókat és továbbfejlessze a forradalmat.

Tekintettel a dolgok ilyen állására, az OSzDMP-nek már az említett cél érdekében is a legerélyesebben részt kell vennie a jelenlegi duma-kampányban.

A szociáldemokrata választási és duma-kampány legfontosabb feladatai a következők: először, meg kell magyarázni a népnek, hogy a Duma teljesen alkalmatlan eszköz a proletariátus és a forradalmi kispolgárság, különösen a parasztság követeléseinek megvalósítására. Másodszor, meg kell magyarázni a népnek, hogy amíg a tényleges hatalom a cári kormány kezében van, a politikai szabadságot nem érhetjük el parlamenti úton; meg kell magyarázni a népnek a fegyveres felkelés, az ideiglenes forradalmi kormány, és az általános, közvetlen, egyenlő és titkos szavazással választott alkotmányozó gyűlés szükségességét. Harmadszor, bírálni kell az I. Dumát, és meg kell magyarázni az oroszországi liberalizmus csődjét, főleg pedig azt, hogy mennyire veszélyes és végzetes lenne a forradalom ügyére nézve, ha a kadetok liberális-monarchista pártja vezető és irányító szerepet töltene be a felszabadító mozgalomban.

A szociáldemokráciának mint a proletariátus osztálypártjának az egész választási és duma-kampány idején feltétlenül meg kell őriznie önállóságát, jelszavait vagy taktikáját a kampány során sem szabad semmi körülmények között sem összeolvasztania

egyetlen más ellenzéki vagy forradalmi párt jelszavaival vagy taktikájával sem.

Ezért általános szabályként leszögezzük, hogy a szociáldemokráciának a választási kampány első fokán, vagyis a tömegek előtt feltétlenül önállóan kell fellépnie, és csakis a párt jelöltjeit szabad a választásokon felléptetnie.

E szabály alól kivételt csak a legszükségesebb esetekben és csakis olyan pártokkal kapcsolatban lehet tenni, amelyek teljes mértékben elfogadják közvetlen politikai harcunk fő jelszavait, vagyis elismerik a fegyveres felkelés szükségességét és harcolnak a demokratikus köztársaságért. Az ilyen egyezmények azonban csakis közös jelöltlista felállítására terjedhetnek ki, és semmiben sem korlátozhatják a szociáldemokrácia politikai agitációjának önállóságát.

A munkáskúriában a szociáldemokrata párt feltétlenül önállóan lép fel, egyetlen más párttal sem köthet megegyezést.

A választások felsőbb fokain — vagyis az elektorok gyűlésein a városokban, a meghatalmazottak és az elektorok gyűlésein a falvakban — megengedhetők külön megegyezések, de kizárólag abból a célból, hogy a megegyezést kötő pártok között a szavazatok számának arányában a helyeket elosszák. A megegyezések során a szociáldemokrácia a burzsoá pártok között — demokratikus következetességük és határozottságuk szempontjából — a következő alapvető típusokat különbözteti meg: a) eszerek, lengyel szocialisták és a hozzájuk hasonló köztársasági pártok[1]; b) népi szocialisták és a hasonló jellegű trudovikok[2]; c) kadetok.

II. A KONFERENCIA HATÁROZATAI

AZ OSZDMP-NEK A VÁLASZTÁSI KAMPÁNYBAN KÖVETENDŐ TAKTIKÁJÁRÓL

I

Választási kampányában az OSzDMP a proletariátus önálló osztálypártjaként lép fel és a következőket tűzi ki célul maga elé:

[1] Ide sorolhatók esetleg a szocialista cionisták is. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

[2] Ide sorolható esetleg néhány zsidó demokrata is. E kérdések eldöntésére a zsidó szociáldemokraták nélkül nem vagyunk illetékesek. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

1) a lehető legszélesebb körben terjeszti a forradalmi szociáldemokrácia programmját, és az osztályharc alapján szervezi a proletariátus lehető legszélesebb rétegeit;

2) megmagyarázza a tömegeknek, hogy illúzió minden olyan remény, amely szerint a nép és az önkényuralmi kormány között a hatalomért folyó harc békés kimenetelű lehet. Leleplezi a burzsoá-ellenzéki pártok taktikai módszereinek és programmjelszavainak felemás és elégtelen voltát, szembeállítva velük a proletariátus forradalmi módszereit és céljait, s a forradalmi harc útjára vezetve a demokratikus elemeket;

3) szétzúzza az ellenforradalmi terveket, amelyeket a reakció avégből sző, hogy hatalmába kerítse a Dumát, majd pedig a Duma segítségével a monarchia köré csoportosítsa az elmaradott társadalmi elemeket; végül

4) fokozza a tömegek politikai aktivitását, s a forradalom erőinek mind a Dumán kívül, mind pedig a Dumában való megszervezésével megteremti a feltételeket ahhoz, hogy a Dumát a forradalom támaszpontjává változtassa. Feltárja az Állami Dumának mint az önkényuralmi monarchia törvényhozó testületének teljes erőtlenségét, s megérteti a szuverén alkotmányozó gyűlésért való harc szükségességét.

II

1) Választási agitációjában a szociáldemokrácia mindenütt önálló párt-platform alapján lép fel.

2) Az Egyesítő Kongresszus határozatával összhangban visszautasítunk minden olyan szövetséget, amelyet egész pártok kötöttek, vagy amelyek elkötelezik a párt egyes csoportjait a választási kampány egész időszakára.

3) A munkáskúriai választások során a választások első szakaszában megengedhetetlen bármiféle részleges vagy helyi megegyezés olyan csoportokkal és pártokkal, amelyek nem a proletariátus osztályharcának álláspontján állnak.

4) Minden más kúriában, ha a választási kampány során az a veszély fenyeget, hogy a jobboldali pártok listái győznek, akkor a forradalmi és ellenzéki demokratikus pártokkal megengedhetők helyi megegyezések, mégpedig a helyi viszonyoknak megfelelően és a központi intézmények általános ellenőrzése mellett. Ugyanakkor azonban teljesen megengedhetetlen, hogy a párt jelöltjei vagy a pártszervezetek a megegyezésre lépő csoportokkal kapcsolatban bármi néven nevezendő elvi engedménnyel kössék meg kezüket.

5) Az ilyen megegyezések formáját összhangba kell hozni a helyi viszonyokkal; e megegyezések vonatkozhatnak mind a jelöléseknek egy választási körzeten belüli területi elosztására, mind pedig az elektor-jelöltek közös listáinak összeállítására.

Megjegyzés. Ugyanakkor arra kell törekedni, hogy közös listákat lehetőleg csak a választásokat megelőző legutolsó pillanatban állítsunk össze, amikor a választási agitáció már végéhez közeledik.

A HELYI VÁLASZTÁSI KAMPÁNY EGYSÉGÉRŐL

A konferencia kifejezi azt a meggyőződését, hogy egy és ugyanazon szervezetben a szervezet minden tagja köteles végrehajtani a választási kampányra vonatkozó összes határozatokat, amelyeket a helyi szervezetek illetékes szerve a KB *általános* utasításainak megfelelően hozott; *a KB emellett a helyi szervezeteknek megtilthatja nem tisztán szociáldemokrata listák felállítását, de nem kötelezheti őket nem tisztán szociáldemokrata listák felállítására.*

MÓDOSÍTÁS A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÁLTAL JAVASOLT VÁLASZTÁSI PLATFORMTERVEZETHEZ[1]

1) Részletesebben ki kell fejteni a dumaválasztásokon való részvételünk céljait, hangsúlyozni kell a forradalmi szervezetek jelentőségét és a tömegek öntevékenységét, valamint a Dumának mint a forradalom támaszpontjának szerepét; 2) az egyes pártok (kadetok, eszerek stb.) konkrét példáin illusztrálni kell az ellenzéki és forradalmi áramlatok általános jellemzését, s hangsúlyozni kell a szociáldemokrácia osztályjellegét; 3) részletesebben ki kell fejteni a platform 6. pontját; 4) a parasztság sajátosságainak figyelembe vételével népszerűbb formában át kell dolgozni a platformot; 5) utalni kell a szociáldemokrácia osztályjellegére és a proletármozgalom végcéljára; 6) a platformból semmiesetre sem szabad kihagyni a köztársaságra mint a néphatalom konkrét formájára való utalásokat; 7) nem szabad kihagyni a harci módszerekre (felkelés stb.) vonatkozó utalást sem, vagyis konkrét formában rá kell mutatni arra, hogy az

[1] Ezt a módosítást a konferencián megvitatott mensevik „Választási platformtervezet"-tel kapcsolatban fogadták el [lásd a „Szocial-Demokrat" 1906 november 16 (3)-i, 6. számát]. — *Szerk.*

egész eddigi harc világosan megmutatta a nemzetnek, hogy az egész nép felkelése elengedhetetlen, hogy az alkotmányozó gyűlés összehívása érdekében a népnek magához kell ragadnia a hatalmat; 8) pontosan és félreérthetetlenül rá kell mutatni arra az alapvető különbségre, amely egyfelől a szociáldemokrácia, másfelől a Duma-kampányban részt vevő összes fontosabb pártok álláspontja között fennáll, pontosan rá kell mutatni a különféle pártok osztálytartalmára, egyenként jellemezve és konkrétan megnevezve a kadetokat, trudovikokat stb.; 9) a platform fejezze ki a proletariátus *burzsoázia elleni harcának* eszméjét, amelyet a platformban teljesen elködösítettek; 10) a platformból ki kell hagyni az önkényuralom eltörlése, amnesztia stb. kifejezéseket.

A PÁRTKONGRESSZUS KÉRDÉSÉRŐL

Határozatot hoztunk, hogy a soronlevő kongresszust legkésőbb március 15-ig kívánatos megtartani.

A MUNKÁSKONGRESSZUSÉRT FOLYÓ AGITÁCIÓ KERETEINEK KÉRDÉSÉHEZ

A konferencia véleménye szerint a munkáskongresszus összehívásának megszervezése érdekében semmi szín alatt sem szabad aktív lépéseket tenni és az ilyen lépés a pártfegyelem megszegésének számít mindaddig, amíg a pártkongresszus megfelelő határozatot nem hoz ebben a kérdésben.

Amennyiben pedig a munkáskongresszus kérdéséről a pártsajtóban és a gyűléseken vita folyik, az nem lépheti túl a tisztán elvi jellegű vita kereteit.

A SZERVEZETEK HOZZÁJÁRULÁSA A KONGRESSZUS ÖSSZEHÍVÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÖLTSÉGEKHEZ

I. A konferencia határozatilag kimondja, hogy a soronkövetkező kongresszus megszervezésének céljaira minden pártszervezetnek járulékot kell befizetnie a KB pénztárába, mégpedig az illető szervezethez tartozó tagok számának arányában. Ennek a járuléknak legalább a felét egy hónappal a KB által a kongresszus összehívására kijelölt időpont előtt kell befizetniök a KB pénztárába. A járulékot a kongresszus minden szervezet részére minden egyes szervezett munkás után 20 kopekben állapítja meg.

II. Mivel a kongresszus összehívásához jelentős pénzösszegre van szükség s ezek a kiadások nem háríthatók a KB-ra, a konferencia határozatilag kimondja, hogy minden helyi szervezet maga viseljen minden költséget, s lásson el minden küldöttet a KB által meghatározott szükséges összeggel. A KB-t nem terheli semmiféle felelősség azért, ha a küldött pénz híján marad és emiatt a KB ezt a küldöttet nem irányíthatja tovább a kongresszusra.

A „Proletarij" című lap 1906 december 6 (november 23)-i, 8. számának szövege alapján; „A szervezetek hozzájárulása a kongresszus összehívásával kapcsolatos költségekhez" című határozat a „Szocial-Demokrat" című lap 1906 december 1 (november 18)-i, 7. számának szövege alapján.

AZ OSZDMP KATONAI ÉS HARCI SZERVEZETEINEK ELSŐ KONFERENCIÁJA

Tammerfors. 1906 november 16—22 (november 29—december 5)

A konferenciát a pétervári és a moszkvai katonai szervezeteknek, valamint a KB bolsevik részének kezdeményezésére hívták össze, a KB mensevik részének tiltakozása ellenére, amely a harci szervezetek egyesítése ellen lépett fel.

A konferencián 19 szavazati joggal és 9 tanácskozási joggal rendelkező küldött vett részt 11 katonai és 8 harci szervezet képviseletében.

A küldöttek a következő szervezeteket képviselték: a pétervári, kronstadti, rigai, moszkvai, finnországi, szevasztopoli, libavai, nyizsnyijnovgorodi, kalugai, voronyezsi és kazáni *katonai* szervezeteket, és a pétervári, moszkvai, szaratovi és urali *harci* szervezeteket. Ezenkívül a konferencián részt vettek a KB mellett működő Technikai Iroda, a Délvidéki Technikai Iroda és a finnországi szociáldemokrácia forradalmi részének képviselői.

Napirend: 1) A szervező iroda beszámolója; 2) A küldöttek beszámolója; 3) A fegyveres felkelés eddigi kísérleteiről; 4) A jelenlegi helyzet értékelése; 5) A fegyveres felkelés jellege; 6) A katonai és harci szervezetek feladatai; 7) A katonai szervezet munkájának jellege; 8) Más pártok katonai és harci szervezeteihez és a pártonkívüliek hasonló szervezeteihez való viszony; 9) A katonai-harci központok megalakítása a fegyveres felkelés megszervezésével kapcsolatban; 10) A katonai-harci szervezetek viszonya az általános proletárszervezetekhez; 11) Beszámoló a pártkongresszusnak; 12) A kongresszusi képviselet alapelveiről; 13) A Központi Lapról és az

irodalomról; 14) A katonai szervezeteknek a KB által összehívott konferenciájához való viszonyról; 15) Választások.

E konferencia munkájának tartalmát és a konferencia jelentőségét V. I. Lenin „Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt novemberi katonai-harci konferenciájának jegyzőkönyvéről" című cikkében értékelte [lásd *V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 12. köt. 368—376. old. (oroszul)].

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A JELENLEGI HELYZETRŐL

Figyelembe véve:

1) hogy mind a Duma szétkergetése, mind pedig a kormány egész további politikája az ország reakciós erőinek ideiglenes diadalát tükrözi;

2) hogy a kormány a Dumának mind a politikai és polgárjogokra, mind a gazdasági reformokra irányuló nagyonis szerény követeléseire úgy válaszolt, hogy miután elfojtotta a hadsereg és a proletariátus részleges megmozdulásait, az egész országban katonai diktatúrát és rögtönítélő bíráskodást vezetett be;

3) hogy ez a politika, mely a régi, feudális önkényuralmi rendszert állítja vissza, még a lakosság legelmaradottabb rétegeinek is szemléltetően megmutatja, hogy a cári kormány, amíg a nyers erő az ő oldalán van, korántsem szándékszik átengedni hatalmának akárcsak legkisebb részecskéjét is, hanem ellenkezőleg, a nép vérének tengerébe igyekszik fojtani az egész forradalmi mozgalmat;

4) hogy ez a politika, amely már régen aláásta az ország gazdasági jólétét, most gyors ütemben az ország termelőerőinek teljes pusztulására, a nagy néptömegek tönkrejutására és elnyomorodására, valamint végleges pénzügyi csődre vezet;

5) hogy mindez együttvéve — jóllehet a forradalmi erők látszólag el vannak fojtva és az országban látszólag nyugalom van — csak fokozza a néptömegek gyűlöletét a kormány iránt, csak erősíti azt a törekvésüket, hogy bármi áron megszabaduljanak az évszázados rabságtól, fejleszti bennük a tudatot, hogy könyörtelen harcot kell vívniok a hatalomért — szóval mind szélesebb körökben és mindinkább forradalmasítja a lakosság legelnyomottabb rétegeit, s ezzel egyidőben fokozza az erjedést és a bomlást a hadsereg soraiban;

6) hogy a kormány sietve végrehajtott kísérletei a paraszti burzsoáziának „agrárreformok" útján való megbékítésére és megnyerésére csak a parasztság jelentéktelen részét tudják megvesztegetni, ugyanakkor pedig még jobban fokozzák a forradalmi hangulatot a parasztság másik részének nagy tömegeiben és elmélyítik az osztályantagonizmust a falun;

7) hogy ugyanez a reakciós politika a liberális ellenzéki „társaságot", köztük a középburzsoáziát is egyre jobban differenciálja és elkülöníti az egész forradalmi néptől, és

8) hogy végül, ez utóbbi számára nem titok többé ennek a „társaságnak" az a hő vágya, hogy saját jólétét és politikai uralmát építse fel, s ezért igyekszik felszámolni — a népet maga alá gyűrve — a forradalmat, és siet békésen megegyezni a kormánnyal.

Mindezt figyelembe véve, az OSzDMP katonai és harci szervezeteinek konferenciája megállapítja:

1) hogy a nép forradalmi energiája nemcsak hogy nem gyengül, hanem ellenkezőleg, szüntelenül gyarapszik;

2) hogy semmiképpen sem koronázhatja siker a társadalom liberális ellenzéki rétegeinek azt a törekvését, hogy az új Duma segítségével határt szabjanak a forradalmi hullám növekedésének;

3) hogy az ország az orosz forradalom fejlődésének újabb, további formájába [fázisába? — *Szerk.*] lép,

és 4) hogy a jelenlegi politikai helyzetet úgy kell tekinteni, mint előestéjét a forradalmi nép újabb, még nagyobb szabású, a cári kormány és az ország reakciós erői ellen irányuló fegyveres harcának. (Egyhangúlag elfogadva.)

A PÁRT SZEREPE A FEGYVERES FELKELÉSBEN[1]

Figyelembe véve:

1) hogy az elkerülhetetlenül közelgő fegyveres felkelésben a proletariátus érdekei csak akkor diadalmaskodhatnak, ha a proletariátus valóban felkészült a szervezett élcsapat szerepére;

2) hogy a párt a fegyveres felkelés puszta hirdetésére szorítkozott, s ezért egyetlen eddigi részleges felkelésben sem tudta kellő mértékben betölteni azt a történelmi rendeltetését, hogy a proletariátus vezére legyen;

---

[1] Ezt a határozatot külön értekezleten egyhangúlag fogadták el, de csak mint a konferencián részt vevő párttagok véleményét. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

3) hogy ugyanezeknek a felkeléseknek a tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a felkelések tervszerű és szervezett végrehajtása teljes mértékben lehetséges, —

az OSzDMP katonai és harci szervezeteinek konferenciája kijelenti:

1) hogy számításba véve a proletariátus, a hadsereg és a parasztság minden eddigi megmozdulásának tapasztalatait, a pártnak a forradalmi harc érlelődő formáival összhangban kell felépítenie szervezeti apparátusát;

2) hogy katonai és harci szervezeteinknek ebben az irányban kell munkálkodniok, mert ez biztosítja a tervszerű részvételt a felkelés vezetésében;

3) hogy a párt egészének azon kell munkálkodnia, hogy először, a lehető legnagyobb mértékben kiterjesszük és elmélyítsük a lakosság demokratikus tömegeire (a proletariátusra, a parasztságra és a kispolgárságra) gyakorolt eszmei és szervezeti befolyásunkat; másodszor, hogy ezeket az eszmeileg és szervezetileg a párt mögé felsorakoztatott tömegeket harci készültségbe helyezzük (a harci szervezetek munkája); harmadszor, hogy a hadseregben meginduljon a harcos eszmei és szervező munka (a katonai szervezetek tevékenysége); és negyedszer, biztosítsuk az általános proletárszervezetek, a katonai és a harci szervezetek legszorosabb kapcsolatát és együttműködését.

A KATONAI SZERVEZETEK FELADATAI

Figyelembe véve:

1) hogy az OSzDMP a legteljesebben és a legkövetkezetesebben tükrözi nemcsak a munkásosztálynak, hanem a nép minden elnyomott rétegének érdekeit is;

2) hogy a hadsereg különböző elemeinek forradalmasodása jelentős mértékben az Oroszországban végbemenő polgári demokratikus forradalom eredménye;

3) hogy ebben a forradalomban a hadsereg monarchista-reakciós és demokratikus forradalmi részre rétegeződött, s ez a körülmény elkerülhetetlenül azt a feladatot rója a katonai szervezetekre, hogy felvilágosítsák a hadsereget a most végbemenő polgári demokratikus forradalom céljairól és feladatairól, — a katonai és harci szervezetek konferenciája kijelenti, hogy

1) jelenleg a következő feladatok hárulnak a katonai szervezetekre:

a) hozzanak létre szilárd, *szervezett szociáldemokrata pártsejteket* minden katonai egységben;

b) e sejtek köré és az ő révükön szervezzék meg a hadsereg minden forradalmi elemét, hogy aktívan támogassák a nép követeléseit, s nyiltan átálljanak a felkelő nép oldalára;

c) teljes mértékben hangolják össze tevékenységüket az általános proletárszervezetek és a harci szervezetek tevékenységével, kölcsönösen támogassák egymást, s egész munkájukat rendeljék alá a jelenlegi helyzet általános politikai feladatainak és az általános proletárszervezetek politikai vezetésének; ezenkívül a konferencia véleménye szerint:

1) a hadseregben végzett munka jellegét azoknak a feladatoknak kell meghatározniok, amelyeket a proletariátus mint a harcoló nép élcsapata tűz ki;

2) ezek a feladatok, továbbá a hadsereg forradalmasodásra képes elemeinek összetétele egyaránt megmutatják az utat, amelyen haladva az OSzDMP katonai szervezetei munkájukban a legnagyobb eredményeket érhetik el, s ez az út — *a szociáldemokrácia eszmei és szervezeti befolyása, a szociáldemokrata eszmék terjesztése és népszerűsítése a hadseregben;*

3) csakis az OSzDMP valamennyi katonai szervezetének ilyenirányú, vállvetve végzett munkája biztosíthatja azt, hogy a hadsereg széles demokratikus rétegei átálljanak a *felkelt* nép oldalára.

A HARCI SZERVEZETEK FELADATAI

A katonai és harci szervezetek konferenciája megállapítja, hogy a harci szervezetek legfontosabb feladatai a következők:

1) terjesszék a fegyveres felkelés eszméjének helyes értelmezését, és világítsák meg azokat a konkrét feltételeket, amelyek mellett a fegyveres felkelés megindulhat, lefolyhat és sikerrel végződhet, mivel a fegyveres felkelésről még a pártmunkások körében is igen zavaros, helytelen elképzelés uralkodik;

2) minden szükséges technikai feltételt készítsenek elő a fegyveres felkelés sikeres végrehajtásához;

3) az OSzDMP körül csoportosuló öntudatos munkások kádereit szervezzék meg az aktív fellépésre;

4) segítsék elő a lakosság forradalmi demokratikus rétegeinek harci célokra való megszervezését, s ezekben a rétegekben szilárdítsák meg a szociáldemokrácia harci vezetését.

MÁS PÁRTOK ÉS A PÁRTONKÍVÜLIEK HASONLÓ SZERVEZETEIHEZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a fegyveres felkelés sikeres végrehajtása érdekében az OSzDMP katonai és harci szervezeteinek tevékenységét a nyilt megmozdulások időpontjában összhangba kell hoznunk más pártok és a pártonkívüliek megfelelő szervezeteinek tevékenységével;

2) hogy másrészt egyéb pártok megfelelő szervezeteit olyan irányelvek vezérlik, amelyek gyakran összeegyeztethetetlenek az OSzDMP programmjával és taktikájával, s amelyek sok esetben kalandorjellegűek, —

a konferencia kijelenti, hogy:

1) egyfelől az OSzDMP katonai szervezetei és harci szervezetei, másfelől más pártok és a pártonkívüliek megfelelő szervezetei között megegyezések csak azzal a feltétellel engedhetők meg, ha meghatározott tárgyra vonatkoznak, s ha valóban van közös harci cél; minden esetben a helyi vagy az országos politikai központok irányelveinek kell érvényesülniök;

2) az állandó kapcsolat egyetlen megengedhető formája a vezető funkciókkal meg nem bízott tájékoztató iroda;

3) kívánatos, hogy a pártban levő elvtársak belépjenek a meglevő pártonkívüli szervezetekbe azért, hogy azokban eszmei befolyásunkat érvényesítsék.

A KATONAI ÉS HARCI SZERVEZETEK SZEREPE A FEGYVERES FELKELÉSBEN

Minthogy a katonai és harci szervezeteket a nép kormány elleni harcának szükségletei és a fegyveres felkelés feladatai hívták életre, s minthogy ezeket a szervezeteket az OSzDMP a forradalmi szociáldemokrácia taktikájának megfelelő szervezetekként ismeri el, —

a katonai és harci szervezetek konferenciája megállapítja, hogy:

1) a forradalmi nép kormány elleni fegyveres harcának időszakában a katonai szervezetekre az a szerep hárul, hogy a hadsereg sorainak bomlasztása és a szociáldemokrata befolyás erősítése útján gyengítsék a hadsereget, a kormány elnyomó eszközét;

2) hogy a harci szervezetek szerepe: a fegyveres felkelés he-

lyes értelmezésének kialakítása a néptömegek körében, és a néptömegeknek mind szervezeti, mind technikai előkészítése a fegyveres felkelésre.

A KATONATISZTEK KÖRÉBEN VÉGZENDŐ MUNKÁRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a tisztikart mint hivatásos katonai kasztot mind szociális osztályösszetétele, mind pedig érdekei arra késztetik, hogy az állandó hadseregnek és a nép jogfosztottságának fenntartására törekedjék;

2) hogy ennek következtében a végbemenő polgári demokratikus forradalom során a tisztikar egészében véve reakciós szerepet tölt be;

3) hogy a tisztikarban levő ellenzéki beállítottságú csoportok nem játszanak aktív szerepet;

4) hogy ugyanakkor pedig lehetséges, hogy egyes tisztek átjönnek pártunkba, s hogy ezek a tisztek szaktudásuk és katonai szakképzettségük révén jelentős szolgálatot tehetnek a hadsereg felkelésének és a nép oldalára való átállásának időpontjában, valamint segítséget nyujthatnak a fegyveres felkelés technikai előkészítésében is, —

a katonai és harci szervezetek konferenciája megállapítja:

a) hogy a katonai szervezetek a tisztikarban nem építhetnek ki önálló szociáldemokrata szervezetet;

b) hogy a tisztikarban levő ellenzéki beállítottságú csoportokat fel kell használni hírszolgáltatási célokra, egyes tagjaikat pedig mint instruktorokat és gyakorlati vezetőket be kell vonni a párt katonai és harci szervezeteibe.

A KISAJÁTÍTÁSOKRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a kormány elleni fegyveres harc nem a távoli jövő kérdése, hanem már régen megkezdődött, ami mindenféle nagyobb és kisebb megmozdulásban nyilvánul meg;

2) hogy a kormány elleni harcban arra kell törekednünk, hogy a fegyvereket és a harci eszközöket kiragadjuk a kormány kezéből s magunk vegyük kézbe;

3) hogy az egyik ilyen eszköz, amely lehetővé teszi a kormány számára a nép elleni harcot: a pénz;

4) hogy a kisajátítás nem egyéb, mint a harc eszközeinek kiragadása a kormány kezéből és átadásuk a nép kezébe;

5) hogy a IV. pártkongresszus a kincstári pénzek kisajátításának elutasításával mintegy elismerte, hogy az ezekkel az eszközökkel való rendelkezés joga kizárólag a kormányt illeti meg;

6) hogy az Egyesítő Kongresszus a kisajátítás megtiltásával a tömegek megérlelődött harci energiáját az egyéni akciók útjára taszította, amelyek, minthogy nem állnak a párt ellenőrzése alatt, demoralizálják a proletariátust és ezzel ártanak a mozgalom érdekeinek;

7) hogy a kongresszus a harci eszközök kisajátításának megengedésével, sőt javasolásával ellentmondásba került önmagával, mert hiszen a pénz mindennél jobban biztosítja a harci eszközök sikeres előkészítését, —

a katonai és harci szervezetek konferenciája a magántulajdon kisajátításának kérdésében osztja a IV. kongresszus álláspontját, de ugyanakkor szükségesnek tartja a legerélyesebb agitációt mind az V. kongresszus előtt, mind pedig magán a kongresszuson annak érdekében, hogy a párt engedélyezze mindenfajta kincstári vagyon kisajátítását azzal a feltétellel, hogy azt a párt a legszigorúbban ellenőrzi, s teljes mértékben számot ad róla az egész lakosságnak[1].

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÁLTAL ÖSSZEHÍVOTT KONFERENCIÁHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Mi, a katonai és harci szervezetek tagjai, mélységes sajnálkozásunkat fejezzük ki a KB által összehívott konferencián részt vett elvtársak ama határozatával kapcsolatban, hogy a jelen konferencián nem vesznek részt. Azokat a meggondolásokat, amelyek az elvtársakat a szóbanforgó határozat elfogadásában vezették, nem tartjuk eléggé megokoltaknak. Általában véve teljesen egyetértünk a katonai szervezetek feladatainak meghatározásával („a csapatok előkészítése a nép fegyveres harcára"), de véleményünk szerint, minthogy a pártmunka e területének közös érintkezési pontjai vannak a harci szervezetek megfelelő munkájával (a lakosság proletár tömegeinek és széles rétegeinek előkészítése a fegyveres harcra), a katonai és harci szervezetek legmesszebbmenő közös munkája szükséges ahhoz, hogy az egész pártot a legjobban felkészíthessük a fegy-

[1] A kisajátításokról szóló határozatnak a „Proletarij" 9. számában közölt szövege a következő megjegyzéssel zárul: „Az utolsó két pontot a mensevik Délvidéki Katonai-Technikai Iroda képviselőjének javaslatára vettük be a határozatba." — *Szerk.*

veres felkelésre. Konferenciánk munkája azt eredményezte, hogy mind a katonai, mind a harci szervezetek feladatait mélyrehatóbban és teljesebben megvilágítottuk. Végül, a katonai és harci szervezetek közös konferenciája nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy azokban a kérdésekben, melyek csak egyes szervezeteket érintenek, az egyes szekciók külön üléseket tartsanak. Amennyiben pedig konferenciánkat nem jellemzi a kívánt teljesség, amitől „nem ok nélkül tartottak" azok az elvtársak, akik a részvétel megtagadására vonatkozó határozatot elfogadták — kijelenthetjük, hogy a teljesség hiányának okát abban látjuk, hogy a KB nem fordított kellő figyelmet a katonai szervezetek nyilatkozataira. Ennek pedig az a magatartás a magyarázata, amelyet a KB általában tanúsít a pártnak a fegyveres felkelésre való előkészítésével szemben.

Üdvözölve a KB-nak azt a kísérletét, hogy a katonai szervezetek régóta szükségessé vált egyesülésének kérdését az általa összehívott konferencia útján megoldja, a katonai és harci szervezetek konferenciája a megoldás elősegítése érdekében azt javasolja a KB-nak, hogy az általa tervbevett konferencia összehívásával kapcsolatos lépéseit hangolja össze a katonai és harci szervezetek Ideiglenes Irodájának lépéseivel. A katonai és harci szervezetek minél teljesebb országos konferenciájának összehívása érdekében a konferencia azt javasolja a konferencia valamennyi tagjának és az egész pártnak, hogy folytassanak erélyes helyi agitációt ilyen konferencia összehívása érdekében, a legkomolyabban készüljenek fel rá, és a legenergikusabban vegyenek részt ezen a konferencián. Ezenkívül a konferenciának az a véleménye, hogy a katonai és harci szervezeteknek ezt az országos konferenciáját még a legközelebbi pártkongresszus előtt kell összehívni, de semmiesetre sem január előtt, minthogy a helyi szervezetekben fel kell készülni rá és a napirendet minden szempontból meg kell vitatni.

A KONGRESSZUSI BESZÁMOLÓRÓL

A katonai és harci szervezetek konferenciája megbízza az Ideiglenes Irodát, hogy a legközelebbi pártkongresszusra készítsen beszámolót a konferencia munkájának eredményeiről, valamint a lehetőséghez képest a többi katonai és harci szervezet helyzetéről is, küldjön képviselőt a kongresszusra a jelen konferencia nézeteinek megvédése céljából, s a beszámolót még a kongresszus előtt tegye közzé a konferencia jegyzőkönyvével együtt.

A KONGRESSZUSI KÉPVISELET ALAPELVEIRŐL

Tekintettel arra, hogy a katonai és harci szervezetek a párt elválaszthatatlan részét alkotják, s tagjaik teljesjogú párttagok, a katonai és harci szervezetek konferenciájának az a véleménye, hogy a küszöbönálló pártkongresszus választásain a katonai és harci szervezetek szavazati joggal rendelkező képviselőinek a párt többi részével egyenlő alapon kell résztvenniök; ezenkívül, felismerve, hogy a kongresszust feltétlenül a lehető legteljesebb mértékben tájékoztatni kell a katonai és harci szervezetek tevékenységéről és szükségleteiről — a konferencia rendkívül kívánatosnak tartja, hogy a katonai és harci központok tanácskozási joggal rendelkező képviselőt küldhessenek a kongresszusra, és szükségesnek tartja annak indítványozását, hogy a helyi bizottságok nyujtsanak lehetőséget a helyi katonai és harci szervezeteknek arra, hogy a kongresszusi küldött megválasztása érdekében külön választási kúriában egyesüljenek.

A KATONAI ÉS HARCI SZERVEZETEK IDEIGLENES IRODÁJÁRÓL

A konferencia megválasztja a katonai és harci szervezetek Ideiglenes Irodáját. Az iroda funkciói:

1) kapcsolatot tart a párt központi szerveivel és minden pártszervvel a katonai és harci szervezetek országos konferenciájának összehívása végett;

2) kielégíti a konferencián részt vett, illetve a konferencia után a konferencia nézeteihez csatlakozó helyi szervezetek igényeit;

3) lapot és irodalmat ad ki e szervezetek munkájának támogatására;

4) tájékoztat minden katonai és harci szervezetet;

5) széleskörű agitációt fejt ki a jelenlegi konferencia eszméi és határozatai mellett;

6) kiadja a jegyzőkönyvet és a kongresszusi beszámolót;

7) összpontosítja a fegyveres felkelés előkészítésével összefüggő technikai tevékenység vezetését.

A SAJTÓSZERVRŐL ÉS A KIADÓI MUNKÁRÓL

A) A katonai és harci szervezetek Ideiglenes Irodája lapot ad ki, melynek feladatai a következők:

1) a fegyveres felkelés előkészítése eszméjének széleskörű propagálása a pártban;

2) a katonai-harci tevékenység taktikai kérdéseinek kidolgozása;

3) a katonai-harci szervezetek kölcsönös tájékoztatása.

B) A lap szerkesztőségét az Ideiglenes Iroda jelöli ki; kooptálás csakis az utóbbi jóváhagyásával lehetséges.

C) A lap mellett megalakul a katonai-harci szervezetek kiadója, amelynek feladatai:

1) megjelenteti a lap „második kiadását" népszerű katonai mintaujság formájában, a hasonló jellegű lapok minden rovatával (a programmal, taktikával és szervezeti kérdésekkel foglalkozó népszerű cikkek, szemlék, krónikák, katonalevelek, szépirodalom stb.);

2) mintaröpiratokat ad ki országos jelentőségű kérdésekkel kapcsolatban;

3) széleskörűen kifejleszti a népszerű brosúrairodalmat, mely a hadsereget érdeklő összes kérdésekkel foglalkozik (a programm egyes pontjai, agrárkérdés, milícia, demokratikus köztársaság stb.);

4) alaposan tanulmányozza a hadsereget; (a szemtanúk és a részvevők közlései alapján) leírja az előfordult katonai akciókat; ismerteti a szabadságért folyó harcban elesett kiváló katonák életrajzát;

5) brosúrairodalmat ad ki katonai és harci kérdésekről (taktika, erődítés, robbantás stb.).

D) A lap „második kiadásának" szerkesztőségét a lap szerkesztősége nevezi ki, s az Ideiglenes Iroda hagyja jóvá; a felelős szerkesztő tagja a lap szerkesztőségének.

A HELYI ÉS TERÜLETI IRODALOMRÓL

A konferencia szükségesnek tartja, hogy az országos katonai-harci központ katonai mintaujságjainak kiadása mellett a legnagyobb mértékben fejlesszék a területi katonai ujságokat is, olyan egész vidékek igényeinek kielégítésére, ahol hasonló ujságok nincsenek. A konferencia rendkívül kívánatosnak tartja, hogy a helyi központok mellett helyi ujságokat is létesítsenek, kijelenti azonban, hogy ezeknek a központoknak első feladata a *röpirat*-irodalom megteremtése, amely megvilágítja a kaszárnyaélet minden valamennyire is jelentős eseményét és közvetlenül irányítja a katonák mindennapi akcióit.

AZ ORSZÁGOS KATONAI-HARCI SZERVEZET MEGALAKÍTÁSÁRÓL

Felismerve az országos pártközpontnak alárendelt országos katonai-harci szervezet megalakításának fontosságát, a konferencia szükségesnek tartja, hogy az általa megválasztandó központot megbízza a szervezet tervezetének kidolgozásával, valamint azzal, hogy e tervezetet idejében küldje szét minden helyi szervezetnek és így tegye lehetővé számukra, hogy a következő konferencián e kérdés eldöntésére teljesen felkészülten jelenjenek meg; ezzel a konferencia áttér a soronkövetkező ügyekre.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG KÉPVISELŐJÉNEK TÁVOLMARADÁSÁRÓL

A konferencia mélységes sajnálkozását fejezi ki a KB képviselőjének távolmaradása miatt.

„Az OSzDMP katonai és harci szervezeteinek első konferenciája. Jegyzőkönyv." 1932

AZ OSZDMP ÖTÖDIK (LONDONI) KONGRESSZUSA

London. 1907 április 30—május 19 (május 13—június 1)

A kongresszuson 336 küldött vett részt — 46 000 bolsevik, 38 000 mensevik, 25 000 bundista, 25 000 lengyel szociáldemokrata és 13 000 lett szociáldemokrata képviseletében. A kongresszuson 105 bolsevik, 97 mensevik, 57 bundista, 44 lengyel szociáldemokrata, 29 lett szociáldemokrata és 4 „frakciónkívüli" küldött volt.

A küldöttek között volt V. I. Lenin (a felsőkámai szervezettől), I. V. Sztálin (a tifliszi szervezettől), K. J. Vorosilov (a luganszki szervezettől), Sz. G. Saumjan (a borcsalini szervezettől), I. F. Dubrovinszkij (a moszkvai szervezettől), J. M. Jaroszlavszkij (a pétervári szervezettől).

A kongresszus napirendje: 1) A Központi Bizottság beszámolója; 2) A dumafrakció beszámolója és szervezete; 3) A polgári pártokhoz való viszony; 4) Az Állami Duma; 5) A munkáskongresszus és a pártonkívüli munkásszervezetek; 6) A szakszervezetek és a párt; 7) Partizánakciók; 8) A munkanélküliség, a gazdasági válság és a tömeges munkáskizárások; 9) Szervezeti kérdések; 10) A Stuttgarti Nemzetközi Kongresszus (május 1, a militarizmus); 11) A hadseregben végzendő munka; 12) Különfélék.

A bolsevikok ragaszkodtak ahhoz, hogy a kongresszus napirendjére felvegyék a legfontosabb elvi politikai kérdéseket, mint „A gazdasági harc kiéleződése és a jelenlegi helyzet", „A proletariátus osztályfeladatai a polgári demokratikus forradalom jelenlegi szakaszában", „A polgári pártokhoz való viszony" stb.

A mensevikek, a bundisták és Trockij ellenezték ezeknek az elvi kérdéseknek a napirendre tűzését.

A bolsevikoknak, minthogy a lengyelek és a lettek is őket követték, a kongresszuson szilárd többségük volt. A bolsevikoknak sikerült elérniök, hogy napirendre tűzzék „A polgári pártokhoz való viszony" kérdését. Ennek a kérdésnek előadója a bolsevikok részéről

V. I. Lenin volt. Ez volt a kongresszus egyik legfontosabb kérdése, mivel a bolsevikoknak és a mensevikeknek a nemproletár pártokhoz való különböző viszonya volt — V. I. Lenin szavai szerint — „a tényleges forrása majdnem minden és kétségkívül minden lényeges nézeteltérésnek, minden véleménykülönbségnek, amely a proletariátus gyakorlati politikájának kérdéseiben az orosz forradalom során felmerült" [*V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 12. köt. 438—439. old. (oroszul)].

V. I. Lenin a kongresszuson hozzászólt a szociáldemokrata dumafrakció tevékenységéhez, a kongresszus napirendjéhez, a KB beszámolójához és más kérdésekhez is.

A kongresszuson heves harc után bolsevik határozatokat fogadtak el a legfontosabb elvi kérdésekről: a polgári pártokhoz való viszonyról, a szakszervezetekről, az úgynevezett „munkáskongresszusról" stb. A kongresszus a bolsevikok hatalmas győzelme volt a munkásmozgalomban. A forradalmi mozgalom eredményeit összegezve az V. pártkongresszus elítélte a mensevikek megalkuvó irányvonalát, és jóváhagyta a bolsevikok forradalmi marxista irányvonalát.

A lengyel és lett szociáldemokraták békülékeny ingadozásai megmutatkoztak a KB és a dumafrakció beszámolójával kapcsolatos kongresszusi határozatokban.

A kongresszuson megválasztották a KB-t: 5 bolsevikot, 4 menseviket, 2 lengyel szociáldemokratát és 1 lett szociáldemokratát, a KB póttagjaivá pedig 10 bolsevikot, 7 menseviket, 3 lengyel és 2 lett szociáldemokratát választottak meg. A KB-ba beválasztották V. I. Lenint, F. E. Dzerzsinszkijt, I. F. Dubrovinszkijt és másokat. Később a KB még 3 taggal bővült: 2 bundistával és 1 lett szociáldemokratával. A kongresszus végén, a bolsevikok gyűlésén megválasztották a Bolsevik Központot.

I. A BOLSEVIKOK ÁLTAL A KONGRESSZUS ELÉ TERJESZTETT HATÁROZATI JAVASLATOK

A KONGRESSZUS NAPIRENDJÉRŐL

1. A Központi Bizottság beszámolója.
2. A dumafrakció beszámolója és szervezete.
3. A gazdasági harc kiéleződése és a jelenlegi helyzet.

4. A proletariátus osztályfeladatai a polgári demokratikus forradalom jelenlegi szakaszában.
5. A polgári pártokhoz való viszony.
6. Az Állami Dumához való viszony.
7. A szakszervezetek és a párt.
8. A munkáskongresszus és a pártonkívüli munkásszervezetek.
9. A hadseregben végzendő munka.
10. A felkelés előkészítése és a harci szervezetek.
11. Partizánakciók.
12. A párttagok közreműködése a polgári sajtóban.
13. Szervezeti kérdések és egyebek.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

A kongresszus megvizsgálta a KB múlt évi tevékenységét és megállapítja:

1. A Központi Bizottság eltért az Egyesítő Kongresszus határozataitól, ami főképpen a következőkben jutott kifejezésre:

a) meghirdette a felelős kormány jelszavát és a Dumáért mint a hatalom szervéért való harcnak a jelszavát;

b) kísérleteket tett arra, hogy lemondjon a föld megváltás nélküli elkobzásának követeléséről, és azt a föld kisajátításának követelésével helyettesítse;

c) a választási kampány idején az ellenforradalmi liberális-monarchista burzsoáziával való megegyezés taktikáját folytatta;

d) ugyanezzel a burzsoáziával való megegyezés taktikáját folytatta az Állami Dumában, és lemondott arról, hogy a Dumában és a Dumán kívül felmerült konfliktusokat és ellentéteket elmélyítse és kiélezze;

e) megsértette a pártegységet, amint ez Pétervárott és más helyeken történt.

2. Lényegében véve a KB tevékenysége sok tekintetben nem felelt meg a proletariátus osztályérdekeinek, ami különösen világosan abban mutatkozott meg, hogy:

a) eltért a fent felsorolt esetekben az Egyesítő Kongresszus határozataitól, s ez nemcsak a proletárpárt független taktikai álláspontjáról való lemondáshoz, hanem részben a pártprogrammtól való eltéréshez is vezet;

b) a KB nem reagált kellően a proletárharc fontos jelenségeire (munkáskizárásokra és számos hasonló tényre);

c) gyakorlati, szervezési, tájékoztató és egyéb tevékenységé-

ben a KB nem a párt legfelsőbb gyakorlati központja, hanem csak a párt egy részének képviselője volt.

Mindezeket figyelembe véve a kongresszus megállapítja, hogy a jelenlegi KB egész évi tevékenységének egyetlen mozzanatában sem juttatta kifejezésre a párt többségének akaratát.

A DUMAFRAKCIÓ BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

A kongresszus a szociáldemokrata dumafrakció beszámolójának meghallgatása után megállapítja, hogy a frakció, noha általánosságban megmutatkozott az a törekvése, hogy a munkásosztály méltó képviselője legyen, de sajnos, nem mindig érvényesítette teljes következetességgel a proletár osztályharc álláspontját, s ez abban nyilvánult meg, hogy:

1) a szociáldemokraták a Duma elnökének megválasztásakor helytelenül a kadet jelöltre szavaztak;

2) nem szocialista és nem forradalmi módon indokolták meg a nyilatkozatot;

3) elmulasztották a költségvetésről szóló határozat szocialista megindoklását;

4) átvették azt a burzsoá-liberális jelszót, hogy a végrehajtó hatalmat alá kell rendelni az Állami Dumának, és néhány más esetben is megnyilvánult.

A kongresszus, amikor megállapítja ezt a tényt, szükségesnek tartja, hogy a frakció vezetőségének az elkövetkezendő időre a következő utasításokat adja:

1. A frakció egész tevékenységében a lehető legteljesebb mértékben juttassa érvényre, nyilatkozataiban és fontosabb kijelentéseiben pedig hangsúlyozza azokat a sajátos vonásokat, amelyek a szociáldemokráciát mint szocialista proletárpártot a különféle polgári demokratikus pártoktól megkülönböztetik.

2. E polgári pártokkal kapcsolatos politikájában a frakció tegyen meg minden erőfeszítést azért, hogy e pártok valóban demokratikus és forradalmi elemeit (eszereket, részben a trudovikokat és a népi szocialistákat) különválassza az ellenforradalmi, a demokrácia nevével csupán takarózó elemektől (kadetoktól, narodovecektől stb.).

3. Ebből a célból a Dumában folyó viták és szavazások során következetesen állítsa szembe a szigorúan forradalmi álláspontot a régi hatalommal alkura és kiegyezésre törekvő liberális-monarchista pártok (a kadetok és a hozzájuk hasonlók) álláspontjával, továbbá ne közeledjen feleslegesen ezekhez a pártokhoz egész frakciók részvételével tartott közös tanácskozások,

rendszeres kölcsönös tájékoztatás, felelős választott tisztségekre jelölt képviselőikre való szavazás stb. formájában.

A kongresszus kifejezi azt az óhaját és reményét, hogy a kongresszus irányelvei alapján és az általa megválasztott központi pártszerv vezetésével a frakció munkája egybehangoltan és sikeresen fog haladni nemcsak a Dumában, hanem, ami a proletárpárt szempontjából különösen fontos, a Dumán kívül, a proletariátus körében is.

A BOLSEVIK DUMA-KÉPVISELŐK TERVEZETE A FRAKCIÓ SZERVEZETÉRE VONATKOZÓLAG

A dumafrakció Alapszabályzatának kiegészítése és módosítása gyanánt javasoljuk a kongresszusnak a következő pontok beiktatását:

1. Minden frakcióbizottságnak jogában áll, hogy a frakció vezetőségének tudtával és az egész frakció ülésének jóváhagyásával párttagokat szakértői minőségben meghívjon.

2. A szakértők és a KB tagjai a bizottságokban tanácskozási joggal vesznek részt.

3. A bizottságok megválasztják azokat a személyeket, akik beszámolnak a frakciónak, továbbá szónokokat jelölnek a Dumába.

4. A frakció vezetősége tájékozódás végett tagja a bizottságoknak.

5. A Duma-szónokok végleges megválasztása az egész frakció ülésétől, rendkívüli esetekben pedig, ha a frakció nem tud összeülni, a frakció vezetőségétől függ.

6. A KB-nak a frakcióban hivatalos képviselettel kell rendelkeznie, és ismertetnie kell a frakcióval a KB utasításait.

A POLGÁRI PÁRTOKHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy jelenleg a szociáldemokrácia előtt különösen sürgetően merül fel az a feladat, hogy megállapítsa a különféle nemproletár pártok osztálytartalmát, számításba vegye az osztályok jelenlegi kölcsönös viszonyát és ennek megfelelően határozza meg más pártokhoz való viszonyát;

2) hogy a szociáldemokrácia mindenkor elismerte programmjában az Oroszországban uralkodó társadalmi és politikai rend ellen irányuló ellenzéki és forradalmi mozgalom támogatásának szükségességét;

3) hogy a szociáldemokráciának kötelessége mindent elkövetni annak érdekében, hogy a proletariátus a polgári demokratikus forradalomban betölthesse a vezér szerepét, —

mindezt figyelembe véve, a kongresszus megállapítja, hogy:

1) a feketeszázas pártok (az Orosz Nép Szövetsége, a monarchisták, az Egyesült Nemesek Tanácsa stb.) mind határozottabban és mind világosabban a feudális földesurak osztályszervezeteként lépnek fel, egyre arcátlanabbul fosztják meg a népet a forradalom vívmányaitól, ami elkerülhetetlenül a forradalmi harc kiéleződésére vezet; a szociáldemokráciának le kell lepleznie azt, hogy ezek a pártok a legszorosabb kapcsolatban állnak a cárizmussal és a feudális nagybirtok érdekeivel, s meg kell magyaráznia, hogy a barbárság e maradványainak teljes megsemmisítése engesztelhetetlen harcot követel;

2) az olyan pártok, mint az Október 17-i Szövetség, a kereskedők és iparosok pártja, részben a békés megújhodás pártja stb. — a földbirtokosok egy részének és főleg a burzsoázia elmaradottabb rétegeinek olyan osztályszervezetei, amelyek már teljesen átálltak az ellenforradalom oldalára, nyiltan támogatják a kormányt és a legnagyobb mértékben antidemokratikus cenzusos alkotmány életrehívását tűzték ki feladatukul; a szociáldemokráciának a legkönyörtelenebb harcot kell vívnia az ilyen pártok ellen;

3) a liberális-monarchista burzsoázia pártjai, és közülük a legfőbb, a kadet párt, már most határozottan elfordultak a forradalomtól és arra törekednek, hogy az ellenforradalommal való megalkuvás útján a forradalomnak véget vessenek; e pártok társadalmi bázisát a burzsoázia gazdasági tekintetben haladóbb rétegei alkotják, különösen a polgári értelmiség, míg a demokratikus városi és falusi kispolgárság egy része csakis hagyományból követi még e pártokat és azért, mert a liberálisok egyszerűen becsapták őket; e pártok eszménye nem lépi túl a jól elrendezett polgári társadalom keretét, amelyet a monarchia, a rendőrség, a kétkamarás rendszer, az állandó hadsereg stb. védelmez a proletariátus támadásaival szemben; e pártok tevékenységét a szociáldemokráciának a nép politikai nevelésére kell felhasználnia, szembeállítva képmutatóan demokratikus frázisaikkal a proletariátus következetes demokratizmusát, szétfoszlatva az általuk terjesztett alkotmány-illúziókat és kérlelhetetlenül harcolva a demokratikus kispolgárság feletti hegemóniájuk ellen;

4) a narodnyik vagy trudovik pártok (a népi szocialisták, a

Trudovik-csoport, az eszerek) többé-kevésbbé megközelítően a parasztság és a városi kispolgárság nagy tömegeinek érdekeit és álláspontját fejezik ki, miközben ingadoznak, hogy vajjon alávessék-e magukat a liberálisok hegemóniájának, vagy pedig határozottan harcoljanak a földesúri nagybirtok és a feudális állam ellen; ezek a pártok a maguk elé tűzött, lényegében polgári demokratikus feladatokat a többé-kevésbbé szocialista ideológia köntösébe burkolják; a szociáldemokráciának hajthatatlanul le kell lepleznie e pártok álszocialista jellegét és harcolnia kell azon kísérletük ellen, hogy elkenjék a proletár és a kisvállalkozó között fennálló osztályellentétet, másrészt pedig minden erejével ki kell szakítania e pártokat a liberálisok befolyása és irányítása alól, rászorítva őket arra, hogy válasszanak a kadetok politikája és a forradalmi proletariátus politikája között, s ilymódon késztetve őket, hogy a feketeszázasok és a kadetok ellen a szociáldemokraták oldalára álljanak;

5) az ebből folyó közös akciók során ki kell zárni a szociáldemokrata programmtól és taktikától való bármilyen eltérés lehetőségét, s ezek az akciók csakis azt a célt szolgálhatják, hogy közös támadást indíthassunk, egyidejűleg a reakció és az áruló liberális burzsoázia ellen.

A MUNKÁSKONGRESSZUSRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a szociáldemokrata munkáspárt az egyetlen olyan szervezet, amely mint élcsapat egyesíti a proletariátus öntudatos részét, s vezeti a munkásosztály harcát a szocialista rendért és az ennek megvalósításához szükséges politikai és gazdasági feltételekért;

2) hogy a munkástömegek gazdasági érdekei megvédésének és kielégítésének fő szervezeti formája: a szakszervezetek, s jelentőségben közvetlenül utánuk következnek más, olyanfajta munkásszervezetek, mint a szövetkezetek stb.;

3) hogy a forradalmi fellendülés szakaszában megvan a lehetőség arra, hogy a szociáldemokrácia fejlődése érdekében megszervezzük vagy felhasználjuk a munkásosztály pártonkívüli képviseleti intézményeit, mint amilyenek a Munkásküldöttek Szovjetjei, a Munkásmeghatalmazottak Szovjetjei stb.;

4) hogy a munkáskongresszus eszméje lényegében odavezet, hogy a szociáldemokráciát tartós jellegű pártonkívüli munkásszervezetekkel helyettesítenénk, a munkáskongresszus szerve-

zési és agitációs előkészítése pedig elkerülhetetlenül a párt dezorganizálására vezetne és segítséget nyujtana ahhoz, hogy a munkások nagy tömegei a burzsoá demokrácia befolyása alá kerüljenek, —

a kongresszus megállapítja, hogy:

1. A proletariátus nagy tömegeire gyakorolt szociáldemokrata befolyás kiterjesztése és megszilárdítása végett egyrészt fokozni kell a szakszervezetek megszervezésére irányuló munkát, s e szervezetekben a szociáldemokrata propagandát és agitációt, másrészt pedig a munkásosztály egyre szélesebb rétegeit kell rávenni arra, hogy részt vegyenek a párt különféle szervezeteiben;

2. Megengedhető, hogy a szociáldemokrata párt szervezetei szükség esetén részt vegyenek a pártonkívüli Munkásmeghatalmazottak Szovjetjeiben, a Munkásküldöttek Szovjetjeiben és képviselőik kongresszusain, megengedhető továbbá, hogy a szociáldemokrata munkáspárt fejlesztése és megszilárdítása érdekében ilyen intézményeket magunk is alakítsunk, azzal a feltétellel, hogy a párt ezzel kapcsolatos álláspontját szigorúan szem előtt tartjuk;

3. A pártonkívüli munkáskongresszus eszméje, amelyet az anarcho-szindikalisták karoltak fel, hogy ilymódon harcoljanak a munkástömegekre gyakorolt szociáldemokrata befolyás ellen, feltétlenül káros a proletariátus osztályfejlődése szempontjából, és

4. Bár teljes mértékben szükség van arra, hogy a munkáskongresszus kérdését a pártsajtó szerveiben (ujságokban, folyóiratokban) szabadon megvitassák, a kongresszus megengedhetetlennek tartja, hogy a munkáskongresszus előkészítése érdekében akár az egyes párttagok, akár a szociáldemokrata munkáspárt szervezetei agitációs és szervező munkát végezzenek a munkások nagy tömegei körében.

AZ ÁLLAMI DUMÁHOZ VALÓ VISZONYRÓL

1. A szociáldemokrácia közvetlen politikai feladatai a Dumában a következők:

a) meg kell magyaráznia a népnek, hogy a Duma teljesen alkalmatlan eszköz a proletariátus és a forradalmi kispolgárság, különösen a parasztság követeléseinek megvalósítására;

b) meg kell magyaráznia a népnek, hogy a politikai szabadság nem valósítható meg parlamenti úton mindaddig, amíg a tény-

leges hatalom a cári kormány birtokában van, továbbá, hogy a néptömegeknek elkerülhetetlenül nyilt harcot kell vívniok az abszolutizmus fegyveres ereje ellen, mert a forradalomnak ez az egyetlen olyan kimenetele, amely biztosíthatja a forradalom teljes győzelmét — a hatalom birtokbavételét a néptömegek által, és az alkotmányozó gyűlés összehívását általános, egyenlő, közvetlen és titkos szavazás alapján.

2. A szociáldemokrata dumafrakciónak — mint pártunk egyik szervezetének — bíráló, propagandista, agitációs és szervező szerepét kell az előtérbe állítani. Éppen ezt a célt, és nem közvetlenül törvényhozó célokat kell szolgálniok a szociáldemokrata dumafrakció törvényjavaslatainak is. A Dumában vívott harc minden megnyilvánulását a proletariátus dumánkívüli egész harcának kell alárendelni, s emellett különösen fontos a gazdasági tömegharc felhasználása és e harc érdekeinek szolgálata.

3. A szociáldemokrata frakció és a szociáldemokrata párt — miközben nemcsak az önkényuralom ellen harcol, hanem az áruló liberális burzsoázia ellen is, amely „a Duma oltalmazásának" jelszavával takarózva a valóságban áldozatul dobja a nép érdekeit a feketeszázasoknak — kizárólag az objektív feltételek folytán a Dumán kívül fejlődő forradalmi válság menetét tartja szem előtt, és ezért nem szabad sem időszerűtlen összeütközéseket erőltetnie, sem pedig jelszavainak mérséklésével mesterségesen elhárítania vagy elodáznia az összeütközést, mert jelszavainak mérséklésével a szociáldemokrácia csak elveszítheti a tömegek bizalmát és elszakadhat a proletariátus forradalmi harcától.

4. Figyelembe véve, hogy a végrehajtó hatalom „alárendelése" (úgynevezett felelős kormány stb. formájában) a jelenlegi Dumának — ami közvetlenül kifejezi a liberális burzsoáziának az önkényuralommal való megalkuvásra irányuló törekvését — valójában csak a győzelemhez nem elég erős forradalmi nyomás esetén valósulhatna meg, a szociáldemokrácia nem vethet fel és nem tehet magáévá ilyen és ehhez hasonló jelszavakat, amelyek elködösítik a tömegek demokratikus öntudatát és így megnehezítik a tömegek harcát.

A PARTIZÁNAKCIÓKRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy az orosz forradalom jelenlegi szakaszában még nincsen meg az egész nép győzelmes felkelésének minden feltétele;

2) hogy a gazdasági és politikai válság jelenlegi körülményei között a néptömegek növekvő elégedetlensége, a legkisebb ellenállás vonalán haladva, elkerülhetetlenül a gazdasági és politikai elnyomás közvetlen bűnösei ellen irányuló elszigetelt partizánakciók formáihoz vezet;

3) hogy a partizánakciók megszervezése és a szociáldemokrácia részvétele e megmozdulásokban csakis a közvetlen tömegharc pillanatában engedhető meg;

4) hogy másrészt a jelenlegi viszonylagos szélcsendben a partizánakciók feltétlenül merőben anarchista jellegű harci módszerekké fajulnak, gyengítik a pártot a munkásosztály körében folyó anarchista agitáció elleni harcában, s züllesztik magának a pártnak a sorait;

5) hogy a pártbizottságok mellett működő harci csoportok, ha a jelenlegi helyzetben részt vesznek a partizánharcban, elkerülhetetlenül zárt összeesküvő körökké válnak, elszakadnak a tömegektől és demoralizálódva bomlást visznek a párt soraiba — mindezt figyelembe véve, a kongresszus megállapítja, hogy:

1) a jelenlegi szakaszban, amikor nincsenek meg a tömegméretű forradalmi robbanás feltételei, a partizánakciók nem kívánatosak és a kongresszus eszmei harcot javasol ellenük;

2) a forradalmi tömegharc viszonyai között megengedhető partizánakciók is csak a helyi pártbizottságok kezdeményezésére, a területi központok engedélyével és legszigorúbb ellenőrzésével hajthatók végre;

3) a pártmilícia rendszere a harci szervezeteknek az a formája, amely legjobban elősegíti a proletariátus harcos élcsapatának előkészítését a fegyveres felkelésre, s amely magában foglalja valamennyi párttag katonai kiképzését a meglevő pártsejtek keretei között.

A SZAKSZERVEZETEKRŐL

A kongresszus megerősíti az Egyesítő Kongresszusnak a szakszervezeti munkára vonatkozó határozatát, s emlékezteti a pártszervezeteket és a szakszervezetekben dolgozó szociáldemokratákat az ott végzendő szociáldemokrata munka egyik legfontosabb feladatára, nevezetesen: elő kell segíteniök, hogy a szakszervezetek elismerjék a szociáldemokrata párt eszmei vezetését, továbbá, hogy szervezeti kapcsolat jöjjön létre a párttal, és ott, ahol a helyi viszonyok lehetővé teszik, ezt a feladatot okvetlenül meg is kell valósítaniok.

II. A KONGRESSZUSON ELFOGADOTT HATÁROZATOK ÉS RENDELKEZÉSEK

*A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

A kongresszus, miután meghallgatta a KB beszámolóját, határozathozatal nélkül áttér a soronlevő ügyekre[1].

HATÁROZAT A KÖZPONTI BIZOTTSÁG JELENTÉSEIRŐL

A kongresszus utasítja a KB-t, hogy legalább hat héttel minden rendes kongresszus előtt adja ki, és a szervezeteknek nyomtatott formában kellő példányszámban küldje szét beszámolóját, amelynek rendszerezve az alábbi adatokat kell tartalmaznia:

1) a KB munkájáról;

2) a helyi munkáról;

3) a választási agitációról és a dumaválasztásról — ha az adott beszámolási időszakban választásokra sor kerül;

4) a KB pénzbevételeiről és kiadásairól.

A NEMPROLETÁR PÁRTOKHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy jelenleg az OSzDMP előtt különösen sürgetően merül fel az a feladat, hogy megállapítsa a különféle nemproletár pártok osztálytartalmát, számításba vegye az osztályok jelenlegi kölcsönös viszonyát és ennek megfelelően határozza meg más pártokhoz való viszonyát;

2) hogy a szociáldemokrácia mindenkor elismerte az Oroszországban uralkodó társadalmi és politikai rend ellen irányuló ellenzéki és forradalmi mozgalom támogatásának szükségességét;

3) hogy a szociáldemokráciának kötelessége mindent elkövetni annak érdekében, hogy a proletariátus — megőrizve osztályálláspontjának teljes önállóságát — a polgári demokratikus forradalomban betölthesse a vezér szerepét, —

mindezt figyelembe véve a kongresszus megállapítja, hogy:

1) a reakciós és feketeszázas pártok (az Orosz Nép Szövetsége, a monarchisták, az Egyesült Nemesek Tanácsa stb.) mind hatá-

[1] A kongresszus szótöbbséggel, 143 szavazattal (mensevikek, Bund, lettek) 91 szavazat (bolsevikok) ellenében és 48 tartózkodó (lengyelek) mellett a Bund határozati javaslatát fogadta el. — *Szerk.*

rozottabban és mind világosabban a feudális földesurak osztályszervezeteként lépnek fel; e pártok a nemzetiségek üldözésével és pogromok szervezésével belháború vértengerébe igyekeznek fojtani a forradalmat; a szociáldemokráciának, rámutatva e pártok és a cárizmus között fennálló legszorosabb kapcsolatra, meg kell magyaráznia, hogy a barbár jobbágyrendszer minden társadalmi és politikai maradványának teljes megsemmisítése engesztelhetetlen harcot követel;

2) az olyan pártok, mint az Október 17-i Szövetség, a kereskedők és iparosok pártja, részben a békés megújhodás pártja stb. — a földbirtokosok egy részére és a burzsoázia elmaradottabb rétegeire támaszkodó szervezetek, amelyek már teljesen átálltak az ellenforradalom oldalára, nyiltan támogatják a kormányt és a legnagyobb mértékben antidemokratikus, cenzusos alkotmány életrehívását tűzték ki feladatukul; a szociáldemokráciának a legkönyörtelenebb harcot kell vívnia e pártok ellen;

3) a liberális-monarchista burzsoázia pártjai, és közülük a legfőbb, a kadet párt, már most határozottan elfordultak a forradalomtól és arra törekednek, hogy az ellenforradalommal való megalkuvás útján a forradalomnak véget vessenek; e pártok társadalmi bázisát a burzsoázia gazdasági tekintetben haladóbb rétegei alkotják, különösen a polgári értelmiség, míg a demokratikus városi és falusi kispolgárság egy része csakis hagyományból követi még e pártokat és azért, mert a liberálisok egyszerűen becsapták őket; e pártok politikai törekvései nem lépik túl az alkotmányos monarchia keretét, amelyet a rendőrség, a kétkamarás rendszer, az állandó hadsereg stb. védelmez a proletariátus támadásaival szemben; e pártok tevékenységét a szociáldemokráciának a nép politikai nevelésére kell felhasználnia, szembeállítva képmutatóan demokratikus frázisaikkal a proletariátus következetes demokratizmusát, szétfoszlatva az általuk terjesztett alkotmány-illúziókat és kérlelhetetlenül harcolva a demokratikus kispolgárság feletti hegemóniájuk ellen;

4) a narodnyik vagy trudovik pártok (a népi szocialisták, a Trudovik-csoport, az eszerek) többé-kevésbbé megközelítően a falusi és a városi kispolgárság nagy tömegeinek érdekeit és álláspontját fejezik ki, miközben ingadoznak, hogy vajjon alávessék-e magukat a liberálisok hegemóniájának, vagy pedig határozottan harcoljanak a földesúri nagybirtok és a feudális állam ellen: ezek a pártok a maguk elé tűzött, lényegében polgári demokratikus feladatokat a többé-kevésbbé elködösített szocialista ideológia köntösébe burkolják; a szociáldemokráciának hajthatatlanul le kell lepleznie e pártok álszocialista jellegét és harcolnia

kell azon kísérletük ellen, hogy elkenjék a proletár és a kisvállalkozó között fennálló ellentétet, másrészt pedig, minden erejével ki kell szakítania e pártokat a liberálisok befolyása és irányítása alól, rászorítva őket arra, hogy válasszanak a kadetok politikája és a forradalmi proletariátus politikája között, s ilymódon késztetve őket, hogy a demokratikus forradalom végigviteléért vívott harcban a feketeszázasok és a kadetok ellen a szociáldemokraták oldalára álljanak;

5) az ebből folyó közös akciók során ki kell zárni a szociáldemokrata programmtól és taktikától való bármilyen eltérés lehetőségét, s ezek az akciók csakis azt a célt szolgálhatják, hogy közös támadást indíthassunk mind a reakció ellen, mind pedig a liberális burzsoázia áruló taktikája ellen.

A MUNKÁSKONGRESSZUS ÉS A PÁRTONKÍVÜLI MUNKÁSSZERVEZETEK

Figyelembe véve:

1) hogy a szociáldemokrata munkáspárt az egyetlen olyan szervezet, amely mint élcsapat egyesíti a proletariátus öntudatos részét, s vezeti a munkásosztály harcát a szocialista rendért és az ennek megvalósításához szükséges politikai és gazdasági feltételekért;

2) hogy a munkástömegek gazdasági érdekei megvédésének és kielégítésének fő szervezeti formája — a szociáldemokrata párton kívül — a szakszervezetek, s jelentőségben közvetlenül utánuk következnek más, olyanfajta munkásszervezetek, mint a szövetkezetek stb.;

3) hogy a forradalmi fellendülés szakaszában megvan a lehetőség arra, hogy a szociáldemokrácia fejlődése érdekében megszervezzük és felhasználjuk a munkásosztály olyan pártonkívüli képviseleti intézményeit, mint amilyenek a Munkásküldöttek Szovjetjei, a Munkásmeghatalmazottak Szovjetjei stb.;

4) hogy a munkáskongresszus eszméje lényegében odavezet, hogy a szociáldemokráciát tartós jellegű pártonkívüli munkásszervezetekkel helyettesítenénk, a munkáskongresszus szervezési és agitációs előkészítése pedig elkerülhetetlenül a párt dezorganizálására vezetne és segítséget nyujtana ahhoz, hogy a munkások nagy tömegei a burzsoá demokrácia befolyása alá kerüljenek, —

a kongresszus megállapítja, hogy:

a) a proletariátus nagy tömegeire gyakorolt szociáldemokrata befolyás kiterjesztése és megszilárdítása érdekében egyrészt

fokozni kell a szakszervezetek megszervezésére irányuló munkát, s e szervezetekben a szociáldemokrata propagandát és agitációt, másrészt pedig a munkásosztály egyre szélesebb rétegeit kell rávenni arra, hogy részt vegyenek a párt különféle szervezeteiben;

b) kívánatos, hogy a szocialdemokrata párt szervezetei részt vegyenek a pártonkívüli Munkásmeghatalmazottak Szovjetjeiben, a Munkásküldöttek Szovjetjeiben és képviselőik kongresszusain, kívánatos továbbá, hogy a szociáldemokrata munkáspárt fejlesztése és megszilárdítása érdekében ilyen intézményeket magunk is alakítsunk, azzal a feltétellel, hogy a párt ezzel kapcsolatos álláspontját szigorúan szem előtt tartjuk;

c) a pártonkívüli munkáskongresszusért folyó agitáció, amelyet az anarcho-szindikalisták karoltak fel, hogy ilymódon harcoljanak a munkástömegekre gyakorolt szociáldemokrata befolyás ellen, a proletariátus osztályfejlődése szempontjából káros.

AZ ÁLLAMI DUMÁRÓL

1. A szociáldemokrácia közvetlen politikai feladatai a Dumában a következők:

a) meg kell magyaráznia a népnek, hogy a Duma teljesen alkalmatlan eszköz a proletariátus és a forradalmi kispolgárság, különösen a parasztság követeléseinek megvalósítására;

b) meg kell magyaráznia a népnek, hogy a politikai szabadság nem valósítható meg parlamenti úton mindaddig, amíg a tényleges hatalom a cári kormány birtokában van, továbbá hogy a néptömegeknek elkerülhetetlenül nyílt harcot kell vívniok az abszolutizmus fegyveres ereje ellen, olyan harcot, melynek célja a teljes győzelem biztosítása — a hatalom birtokbavétele a nép képviselői által és az alkotmányozó gyűlés összehívása általános, egyenlő, közvetlen és titkos szavazás alapján.

2. A szociáldemokrata dumafrakciónak — mint pártunk egyik szervezetének — bíráló, propagandista, agitációs és szervező szerepét kell az előtérbe állítani. Éppen ezt a célt, és nem közvetlenül törvényhozó célokat kell szolgálniok a szociáldemokrata dumafrakció törvényjavaslatainak is. A Dumában vívott harc általános jellegét a proletariátus dumánkívüli egész harcának kell alárendelni, s emellett különösen fontos a gazdasági tömegharc felhasználása és e harc érdekeinek szolgálata.

3. A szociáldemokrata frakció és a szociáldemokrata párt — miközben nemcsak az önkényuralom ellen harcol, hanem a burzsoá liberalizmus áruló politikája ellen is, amely „a Duma oltal-

mazásának" jelszavával takarózva a valóságban áldozatul dobja a nép érdekeit a feketeszázasoknak — kizárólag az objektív feltételek folytán a Dumán kívül kifejlődő forradalmi válság menetét tartja szem előtt, és ezért nem szabad sem időszerűtlen összeütközéseket erőltetnie, sem pedig jelszavainak mérséklésével mesterségesen elhárítania vagy elodáznia az összeütközést, mert jelszavainak mérséklésével a szociáldemokrácia csak elveszítheti a tömegek bizalmát és elszakadhat a proletariátus forradalmi harcától.

4. Figyelembe véve, hogy a végrehajtó hatalom „alárendelése" (úgynevezett felelős kormány stb. formájában) a jelenlegi Dumának — ami közvetlenül kifejezi a liberális burzsoáziának az önkényuralommal való megalkuvásra irányuló törekvését — valójában csak a győzelemhez nem elég erős forradalmi nyomás esetén valósulhatna meg, a szociáldemokrácia nem vethet fel és nem tehet magáévá ilyen és ehhez hasonló jelszavakat, amelyek elködösítik a tömegek demokratikus öntudatát és így megnehezítik a tömegek harcát.

A DUMAFRAKCIÓ BESZÁMOLÓJÁHOZ

A kongresszus a dumafrakció beszámolójának meghallgatása után megállapítja, hogy a frakció általában és egészében a proletariátus és a forradalom érdekeinek őrhelyén állt, s kifejezi azt a meggyőződését, hogy a frakció tevékenysége a kongresszus irányelveivel összhangban és a KB vezetésével a jövőben is az oroszországi proletariátus ügyét fogja szolgálni.

A NEMZETI KÉRDÉSRŐL A SZOCIÁLDEMOKRATA DUMAFRAKCIÓ TEVÉKENYSÉGÉVEL KAPCSOLATBAN

Figyelembe véve, hogy a frakció, mely az utóbbi időkig nem fordított kellő figyelmet a nemzeti kérdésre, elmulasztotta a kedvező alkalmat arra, hogy a Duma szószékét felhasználja az oroszországi nemzetiségi kérdés megvilágítására, s hogy kapcsolatot teremtsen az elnyomott nemzetiségek nagy néptömegeivel — a kongresszus kifejezi azt a szilárd meggyőződését, hogy a szociáldemokrata frakció minden erőfeszítést meg fog tenni, hogy mint az egész oroszországi munkásosztály érdekeinek képviselője, ezekben a kérdésekben is feladata magaslatán álljon.

A „NEMZETI DEMOKRATÁK" PÁRTJÁRÓL

Figyelembe véve:

hogy a szociáldemokrata frakció az Állami Dumában természetes képviselője az egész oroszországi proletariátus, következésképpen a lengyelországi proletariátus érdekeinek is, s hogy e frakció egyik legfontosabb feladata a burzsoá pártok politikájának állandó leleplezése és a harc e pártok ellen;

hogy a nemzeti demokraták vezette lengyel kolo[1], kihasználva azt a körülményt, hogy a lengyel proletariátusnak nincsenek közvetlen képviselői, s hogy a jelenlegi szociáldemokrata frakció nem eléggé tájékozott Lengyelország társadalmi és politikai életének sajátos viszonyairól — sikeresebben folytathatja álliberális politikáját, és az egész lengyel nép egyetlen képviselőjének mezében lépve fel, elősegítheti a proletariátus osztálytudatának elködösítését.

Figyelembe véve továbbá:

hogy a nemzeti demokraták pártja, mint a lengyel társadalom ellenforradalmi elemeinek szervezete, tudatos és engesztelhetetlen ellensége a proletariátusnak és a szociáldemokráciának, s nacionalista, antiszemita és függetlenségesdit játszó agitációval igyekszik a lengyel munkások elmaradott részét az ellenforradalom eszközéül felhasználni;

s végül, figyelembe véve, hogy a nemzeti demokraták pártja egyenesen a forradalmi munkások meggyilkolására uszít és nyiltan szervez fegyveres bandákat, amelyek százával gyilkolják a forradalom harcosait, —

a kongresszus:

1. Felhívja a szociáldemokrata dumafrakció figyelmét arra, hogy nemcsak a lengyel proletariátus, hanem a forradalom egész ügye szempontjából is mennyire szükséges és milyen óriási jelentőségű az, hogy fáradhatatlanul és könyörtelenül leleplezzük a nemzeti demokratáknak — mint a forradalom elleni harcban a cárizmus szövetségeseinek — ellenforradalmi, feketeszázas arculatát és tevékenységét.

2. Véleménye szerint a lengyel nemzeti demokrata frakciót azokhoz a duma-csoportokhoz kell sorolni, amelyekkel a szociáldemokrata frakció nem kezdhet semmiféle tárgyalásokat és nem köthet semmiféle megegyezést.

3. Megbízza a szociáldemokrata dumafrakció vezetőségét,

[1] Kolo — a lengyel képviselők csoportja az Állami Dumában; többségében a nemzeti demokraták képviselőiből állt. — *Ford.*

hogy szervezeti úton lépjen érintkezésbe Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának Vezetőségével, abból a célból, hogy megszervezze a szükséges anyagok beszerzését egyrészt a nemzeti demokraták bírálatához, másrészt pedig ahhoz, hogy sikeresen védelmezhesse a Dumában a lengyel proletariátus érdekeit is; megbízza továbbá Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának Legfőbb Vezetőségét, hogy a maga részéről szoros kapcsolatot tartson fenn a frakcióval.

A DUMAFRAKCIÓ ÉS A KÖZPONTI BIZOTTSÁG VISZONYÁRÓL

A KB-nak a frakcióban hivatalos képviselettel kell rendelkeznie, és tudatnia kell a frakcióval a KB utasításait.

A KB valamennyi tagja tanácskozási joggal részt vehet a frakció ülésein.

A PARTIZÁNAKCIÓKRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy a gazdasági harc kiéleződésének, a munkanélküliségnek és a cárizmus véres politikájának a hatására a proletariátus bizonyos rétegei partizánakciók, vagyis egyéni és csoportos támadások útján belesodródnak a kormány ügynökeinek és a burzsoázia képviselőinek élete ellen folytatott harcba;

2) hogy ezzel kapcsolatban és ugyanezen a talajon terjed és fokozódik a kincstári és magánvagyon kisajátítása;

3) hogy ezek az anarchista harci módszerek bomlást visznek a proletariátus soraiba, elködösítik a proletariátus osztálytudatát, és azt az illúziót keltik benne, hogy szervezett harca helyettesíthető egyes önfeláldozó személyek erőfeszítéseivel, és ilymódon a proletariátusból kiölik az önálló tömeges megmozdulásokra irányuló törekvést és a tömegakciók gyakorlatát;

4) hogy ezenkívül a partizánakciók és a kisajátítások, amelyeket a kormány emellett kihasznál arra, hogy fokozza a megtorlásokat a békés lakossággal szemben, alapot szolgáltatnak a feketeszázas agitáció számára a néptömegek körében és különösen a hadseregben;

5) hogy ha a párttagok a partizánakciókban és a kisajátításokban ilymódon részt vesznek, az megköti a párt kezét a munkástömegekben észlelhető anarchista irányzatok elleni harcában, sőt kompromittálja is a pártot a lakosság nagy tömegei szemében, és züllesztí a párt sorait, —

mindezt figyelembe véve a kongresszus határozatilag kimondja:

1) a pártszervezetek harcoljanak erélyesen a partizánakciók és a kisajátítások ellen, magyarázzák meg a munkástömegeknek, hogy mennyire tarthatatlanok ezek az eszközök a munkásosztály politikai és gazdasági érdekeiért vívott harcban, s mennyire ártanak a forradalom egész ügyének;

2) a párttagoknak tilos partizánakciókban és kisajátításokban bármiféle módon is részt venniök, s tilos azokat támogatniok.

Ugyanakkor a kongresszus — nem döntve el előre a kérdést, hogy a nyilt megmozdulások szakaszaiban vagy önvédelem céljából milyen formában szervezzék meg a tömegek felfegyverzését — azt tartja, hogy a pártszervezetek mellett állandó intézményekként fennálló, speciális harci funkciókkal megbízott harci csoportok, amelyek szükségképpen a munkásszervezetektől elkülönülten működnek, a forradalmi harc során hajlanak a terrorista taktika túlzásba vitelére és maguk is elősegítik a partizánakciók és kisajátítások elharapózását.

Ezért a kongresszus határozatilag kimondja, hogy a pártszervezetek mellett fennálló összes speciális harci csoportokat fel kell oszlatni.

A SZAKSZERVEZETEKRŐL

A kongresszus megerősiti az Egyesítő Kongresszusnak a szakszervezeti munkára vonatkozó határozatát, s emlékezteti a pártszervezeteket és a szakszervezetekben dolgozó szociáldemokratákat az ott végzendő szociáldemokrata munka egyik legfontosabb feladatára, nevezetesen: elő kell segíteniök, hogy a szakszervezetek elismerjék a szociáldemokrata párt eszmei vezetését, továbbá, hogy szervezeti kapcsolat jöjjön létre a párttal, és ott, ahol a helyi viszonyok lehetővé teszik, ezt a feladatot okvetlenül meg is kell valósítaniok.

A HADSEREGBEN VÉGZENDŐ MUNKÁRÓL

A kongresszus, amikor megállapítja, hogy a hadseregben fokozni kell a szervező és agitációs munkát, s minden oldalról meg kell világítani az e munkával kapcsolatos kérdéseket, megbízza a KB-t, hogy hívja össze az OSzDMP katonai szervezeteinek lehető legteljesebb konferenciáját, s fordítson komoly figyelmet a katonáknak és matrózoknak szóló lap és szociáldemokrata agitációs irodalom kiadására.

AZ ÖRMÉNY SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSSZERVEZETTEL VALÓ EGYESÜLÉSRŐL

A kongresszus, figyelembe véve, hogy a szervezeti kérdésekkel foglalkozó bizottság az Örmény Szociáldemokrata Munkásszervezet által benyujtott tervezetet — a bizottság által eszközölt módosításokkal — nagyban és egészében az egyesülés alapjául elfogadhatónak nyilvánította, megbízza a KB-t, hogy a lehető legrövidebb időn belül valósítsa meg ezt az egyesülést.

A KÖLCSÖNRŐL

Figyelembe véve:

1) hogy az önkényuralmi orosz kormány engesztelhetetlen ellensége Oroszország népeinek, amelyek elemi jogaikért hősi harcot vívnak ellene;

2) hogy a nyugati államok azzal, hogy az orosz kormányt erkölcsileg vagy pénzügyileg támogatják, valójában e kormány szövetségesei Oroszország népeinek elnyomásában;

3) hogy az angol kormánynak az orosz kormánnyal tervbevett egyezsége hatalmas erkölcsi támogatást jelentene a civilizáció leggonoszabb ellenségének, —

a kongresszus az angol demokráciához intézi szavát, s felhívja, gátolja meg nyomásával Anglia kormányát abban, hogy az oroszországi felszabadító mozgalom ellen ezt a bűnt elkövesse.

*SZERVEZETI SZABÁLYZAT

1. A párt tagja lehet mindenki, aki elfogadja a párt programmját, anyagilag támogatja a pártot, és tagja valamelyik pártszervezetnek.

2. A párt valamennyi szervezete a demokratikus centralizmus elvén épül fel.

3. Belső tevékenységében a párt valamennyi szervezete autonóm. A párt minden megerősített szervezetének jogában áll, hogy saját nevében pártirodalmat adjon ki.

4. Az új pártszervezeteket a területi konferencia vagy két szomszédos szervezet erősíti meg. A megerősítés ellenőrzése a KB hatáskörébe tartozik. A KB minden újonnan megerősített pártszervezetről idejében közleményt ad a pártsajtóban.

5. Az egyes vidékek szervezetei területi szövetségekben egyesülhetnek. A területi központot a területi konferenciákon vagy kongresszusokon választják meg.

6. Valamennyi pártszervezet köteles összes bevételei 10 százalékának erejéig pénzzel támogatni a KB-t.

7. A KB-t a kongresszus választja meg. A KB képviseli a pártot a más pártokkal való érintkezés során, szervezi a párt különféle intézményeit és irányítja tevékenységüket, kijelöli a KL szerkesztőségét, amely a KB ellenőrzése alatt dolgozik, szervezi és irányítja az egész párt szempontjából jelentős akciókat, elosztja a párt erőit és eszközeit, kezeli a központi pártpénztárt; kivizsgálja a különféle pártintézmények között, valamint az ezeken belül felmerülő konfliktusokat, és általában összefogja a párt egész tevékenységét. Ha a KB valamelyik tagja kiválik, a KB létszámát a kongresszus által megválasztott póttagokkal a kongresszus által meghatározott sorrendben egészítik ki.

8. A pártélet legfontosabb kérdéseinek megtárgyalására a KB időszakonként, legalább 3—4 havonta egyszer tanácskozásra hívja össze az egyes szervezetek — a Bund, Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája és a Lett Határterület Szociáldemokráciája — területi szövetségeinek képviselőit, a legutóbbi pártkongresszus küldötteinek választásában részt vett szervezett munkások számának arányában, minden 5 000 párttag után egy küldöttet számítva.

Azok a szervezetek, amelyek nem egyesültek területi szövetségekben, ugyanilyen alapon választják meg saját konferenciáik küldötteit. A tanácskozások határozatai csak a KB jóváhagyásával lépnek érvénybe.

9. A párt legfelsőbb szerve a kongresszus. A rendes kongresszusokat a KB évenként hívja össze. Rendkívüli kongresszust kell két hónapon belül összehívni, ha a párt tagjainak legalább a fele követeli.

Ha a KB ilyen feltételekkel nem hajlandó összehívni a kongresszust, a tagságnak az a fele, amelyik a kongresszus összehívását követelte, Szervező Bizottságot alakíthat, amely a KB-nak a kongresszus összehívásával kapcsolatos minden jogát élvezi.

A kongresszuson képviseltetheti magát minden olyan pártszervezet, amelyet három hónappal a kongresszus összehívása előtt megerősítettek, a küldöttek választásában részt vett minden 1 000 párttag után egy küldöttet számítva. Az elegendő taglétszámmal nem rendelkező szervezetek közös küldött delegálására egyesülhetnek szomszédos szervezetekkel, ha együttesen legalább 1 000 választójuk van. A kongresszusi küldöttek választása demokratikus elvek alapján történik.

A kongresszus akkor határozatképes, ha azon a párt összes tagjainak több mint fele képviselve van.

Bármilyen kongresszus összehívását és napirendjét vagy a párt Központi Bizottsága, vagy megfelelő esetekben az SzB teszi közzé legalább másfél hónappal a kongresszus előtt.

*A KONGRESSZUSRA VONATKOZÓ TÁJÉKOZTATÁSRÓL

Utasítás

A kongresszus irodája naponként hivatalos jelentést készít a kongresszus munkájáról, és azt közli a sajtóban.

A kongresszus tagjai csakis a hivatalos jelentéseket közölhetik a burzsoá sajtóval.

A kongresszus tagjai a kongresszusról a szocialista lapoknak saját személyi felelősségükre küldhetnek tudósítást, de a szocialista lapok minden tudósítója köteles közölni az elnökséggel, hogy melyik lapba ír a kongresszusról.

„Az OSzDMP ötödik kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1935

AZ OSZDMP HARMADIK („MÁSODIK ÖSSZOROSZORSZÁGI") KONFERENCIÁJA

Kotka (Finnország). 1907 július 21—23 (augusztus 3—5)

A konferencián 26 küldött, mégpedig 9 bolsevik, 5 mensevik, 5 lengyel szociáldemokrata, 5 bundista és 2 lett szociáldemokrata vett részt.

A konferenciát a II. Állami Duma szétkergetésével (az úgynevezett „június 3-i államcsiny") és a III. Duma összehívásával kapcsolatban felmerült taktikai kérdések megvitatására hívták össze.

A konferencián részt vevő bolsevikok csaknem valamennyien azon a véleményen voltak, hogy az Állami Dumát bojkottálni kell; a bojkott elleni álláspontot V. I. Lenin védelmezte.

A bojkottpártiak szónoka Bogdanov volt. Miután az általuk és a mensevikek által beterjesztett határozati javaslatokat elutasították, a bojkottpártiak (különvéleményben kifejtve szavazásuk indító okait) a lenini bojkottellenes határozatra szavaztak, amelyet a konferencia el is fogadott.

A konferencia ezenkívül még megvitatta a szakszervezetek összoroszországi kongresszusának kérdését. Ebben a kérdésben négy határozattervezetet terjesztettek elő, melyeket mint anyagot átadtak a KB-nak. A harmadik tervezet a V. I. Lenin által előterjesztett tervezet alapján készült [lásd *V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 13. köt. 46. old. (oroszul)].

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

Az Állami Duma választásain való részvétel kérdésében szótöbbséggel, 15 szavazattal 11 ellenében, a következő határozatot fogadták el:

„Figyelembe véve, hogy:

1) az orosz forradalmat előidéző fő okok továbbra is fennállanak: az ország politikai rendje és az ország gazdasági fejlődésének szükségletei közti mély ellentmondás, a parasztság elszegényedése, a proletárnyomor fokozódása, a munkanélküliség nem változik, s következésképpen a forradalom objektív történelmi feladatai nincsenek megoldva, a forradalom erőit pedig nem zúzták szét olyan tömegesen, hogy ez a forradalmat teljesen elerőtleníthette volna;

2) a proletariátus gazdasági és politikai szervezetei az elviselhetetlen elnyomatás közepette is tovább fejlődnek, a proletariátus gazdasági megmozdulásai egyre gyakoribbakká válnak, és a parasztság politikai öntudata kétségtelenül növekszik, s ez mind arra mutat, hogy a forradalmi szélcsend leple alatt folyik a tömegek erőgyüjtése és felkészülése az új, döntő harcra;

3) ugyancsak emellett szól a néptömegeknek a III. Duma választásaival szemben tanúsított nagy mértékben elutasító magatartása is, amely a régebbi alkotmány-illúziók gyökeres szertefoszlásáról és a Duma ellenforradalmi jellegének tudatos felismeréséről tanúskodik, —

a konferencia kimondja:

hogy a szociáldemokrácia folytasson agitációt a proletariátus gazdasági és politikai harcának kiszélesítéséért és általános sztrájkok, tüntetések, tömeggyűlések stb. formájában megnyilvánuló nyilt tömegmegmozdulásokért.

Másrészt azonban, minthogy a konferencia véleménye szerint:

1) a bojkott taktikája csak olyan széleskörű, általános és gyors forradalmi fellendülés esetén volna helyes, amely a régi hatalom elleni közvetlen támadással jár együtt, vagy helyes volna a széles körben elterjedt alkotmány-illúziók elleni harc céljából (mint a buligini és a Vitte-féle Duma bojkottja esetében);

2) azok a körülmények, amelyek között a forradalmi szociáldemokrácia a II. Dumában részt vett, nem változtak lényegesen, mert hiszen az új választási törvény csupán azt ígéri, hogy a kadetok nyelvén beszélő és októbrista módon cselekvő Dumát nyiltan októbrista Dumával cseréli fel;

3) az 1907 június 3-i államcsíny közvetlen és elkerülhetetlen következménye az 1905-ös decemberi felkelés vereségének, a liberális burzsoázia árulásának és a két Duma tevékenységének, annak, hogy a két Duma a megalkuvás politikájával, a régi hatalommal való egyezkedésével (duma-kormány, a Duma oltalmazása stb. jelszavak) aláásta a tömegek forradalmi öntuda-

tát és lelohasztotta forradalmi hangulatukat; továbbá az orosz forradalom 1906—1907-re eső második szakaszából az a tanulság, hogy a reakciónak ilyen rendszeres támadása és a forradalom visszavonulása, amely erre az egész időszakra jellemző, elkerülhetetlen akkor, amikor a tömegek hisznek az alkotmányban, és abban, hogy a felszabadító mozgalomban a kadetoké a vezető szerep, —

a konferencia kimondja, hogy

a) a választási kampányban és a III. Dumában részt kell venni;

b) a szociáldemokrácia a választási kampány során és magában a Dumában terjessze, s a néptömegek öntudatában erősítse a szocializmus eszméjét és a forradalmi jelszavakat, harcoljon eltökélten mind a reakció ellen, mind pedig az ellen, hogy a felszabadító mozgalomban általában, és többek között a Dumában a vezető szerep a kadetoké legyen."

Szótöbbséggel, 15 szavazattal 11 ellenében, elvetették a következő határozati javaslatot:

„Figyelembe véve, hogy:

1) a bojkott jelenleg a nagy tömegek ideiglenes politikai közömbösségére épülne és passzivitásukat fokozná;

2) a bojkott elősegítené a reakció arra irányuló törekvését, hogy a nyilt politikai tevékenység küzdőteréről — a Dumából — eltávolítsa legkérlelhetetlenebb ellenségét, a proletariátus pártját, s ezzel megkönnyítené a kormánynak és a feudálisoknak kitűzött céljuk elérését, azt, hogy a Dumát eszközül használják fel országon belüli uralmuk megszilárdítására és nemzetközi tekintélyük növelésére;

3) a szociáldemokráciának a választások elől és a Dumában való részvétel elől való önkéntes elzárkózása nagyon megnehezítené a nagy tömegeknek a polgári — liberális és demokrata — pártok befolyása alól való felszabadítását, mert ebben az esetben e pártok határozatlan és következetlen oppozíciójával nem állítanók szembe a szociáldemokrácia következetes demokratizmusát és forradalmiságát, a tömegek szemében pedig dicsfény övezné őket, mint az ellenzék egyedüli képviselőit a kormánnyal és a feudálisokkal szemben;

4) az ilyen önkéntes elzárkózás megfosztaná a proletariátust attól a lehetőségtől, hogy a választási kampányt és a Dumát felhasználja arra, hogy saját osztálykövetelését következetesen szembeállítva az összes burzsoá pártok követeléseivel, felrázza a munkásosztály elmaradott rétegeit, bevonja az általános proletárharcba és a szociáldemokrácia zászlaja alatt tömörítse őket;

5) a szociáldemokrácia tehát, ha a bojkott taktikáját alkalmazná, leszűkítené a maga számára azt a terepet, ahol befolyásával előkészítheti a néptömegeket az elkerülhetetlenül bekövetkező új forradalmi fellendülésre, —

a konferencia elutasítja a bojkottot, és határozatilag kimondja, hogy

a pártnak a legerélyesebben részt kell vennie mind a dumaválasztásokon, mind pedig magában a Dumában. A konferencia egyúttal kifejezi azt a véleményét, hogy a proletártömegeket csakis a politikai élet fejlődésének menetébe való folytonos beavatkozásuk és forradalmi aktivitásuk szüntelen megnyilvánulása (tömeggyűlések, tüntetések, sztrájkok stb.) készítheti elő a fennálló rendszer elleni elkerülhetetlen döntő harcra. Ezért a konferencia felszólítja a pártszervezeteket, hogy a választásokat és a szociáldemokrata frakció Dumán belüli tevékenységét kapcsolják össze a proletártömegek és az egész nép aktivitásának különféle megnyilvánulási formáival, többek között a megtörtént államcsíny elleni tiltakozás megszervezésével."

A III. Állami Duma választásainak bojkottját szótöbbséggel, 15 szavazattal 9 ellenében, elvetették. Ezután a konferenciának azok a tagjai, akik a bojkott mellett szavaztak, az általuk javasolt határozatot saját különvéleményükként a következő fogalmazásban terjesztették elő:

„Figyelembe véve, hogy:

1) Az orosz forradalmat előidéző fő okok továbbra is fennállanak: az ország politikai rendje és az ország gazdasági fejlődésének szükségletei közti mély ellentmondás, a parasztság elszegényedése, a proletárnyomor fokozódása, a munkanélküliség nem változik, s következésképpen a forradalom objektív történelmi feladatai nincsenek megoldva, a forradalom erőit pedig nem zúzták szét olyan tömegesen, hogy ez a forradalmat teljesen elerőtleníthette volna;

2) a proletariátus gazdasági és politikai szervezetei az elviselhetetlen elnyomatás közepette is tovább fejlődnek, a proletariátus gazdasági megmozdulásai egyre gyakoribbakká válnak és a parasztság politikai öntudata kétségtelenül növekszik, s ez mind arra mutat, hogy a forradalmi szélcsend leple alatt folyik a tömegek erőgyüjtése és felkészülése az új, döntő harcra;

3) ugyancsak e következtetés mellett szól a néptömegeknek a III. Duma választásaival szemben tanúsított nagy mértékben elutasító magatartása is, amely a régebbi alkotmány-illúziók gyökeres szertefoszlásáról, a Duma ellenforradalmi jellegének

tudatos felismeréséről, és annak az új választási törvénynek helyes értékeléséről tanúskodik, amely a Dumát az ellenforradalmi erők megszervezésének központjává teszi — úgy véljük, hogy a pártnak állandó és fő feladatán kívül — mely abban áll, hogy a proletariátus politikai és gazdasági szervezeteit a proletariátus osztálytudatának ébredése talaján fejlessze —, a jelenlegi polgári demokratikus forradalomban az a különleges taktikai feladata, hogy a néptömegeknek továbbra is megmagyarázza az össznépi felkelések és az alkotmányozó gyűlés forradalmi úton történő összehívásának szükségességét, mert ez az egyetlen módja annak, hogy a paraszt földhöz, és az egész nép szabadsághoz jusson; a párt jelenlegi taktikai feladatához tartozik továbbá az is, hogy előkészítse a proletariátus és a forradalmi parasztság erőinek tervszerű egyesítését a harc döntő pillanatára, s hogy mindent, ami ezekkel a fő feladatokkal ellenkezik, kiküszöböljön a párt taktikájából; a pártnak most arra kell összpontosítania erőfeszítéseit, hogy fokozza és kiterjessze közvetlen szervezői tevékenységét mind a proletariátus gazdasági harca terén — szakszervezetek szervezésével és támogatásával, a szakszervezeteken belüli szociáldemokrata befolyás megszilárdításával, mind a politikai élet terén — a pártszervezetek, valamint agitációs és propagandamunkájuk fejlesztésével és erősítésével.

Továbbá, figyelembe véve, hogy:

1) a tömegek a III. Dumához való fentemlített viszonyuk alapján a szociáldemokratáknak a választáson való részvételre vonatkozó felhívását — még e felhívás legforradalmibb indokolása ellenére is — csak úgy értelmeznék, mint annak elismerését, hogy a mostani forradalom véget ért, és kénytelenek vagyunk áttérni az évekig tartó hétköznapi munkára;

2) a Duma összehívásának mostani körülményei között — vagyis amikor érvényben van a legreakciósabb választási törvény és amikor még a legutóbbi választásokhoz képest is sokkal szigorúbb megtorlásokat alkalmaznak — a III. Dumában való részvétel semmiféle komoly politikai előnyöket nem ígér a pártnak, mert ilyen feltételek mellett semmiféle lehetőség sincs arra, hogy a Dumában a szociáldemokrata párthoz méltó képviseletet hozhasson létre és a Dumában kifejtett munkáját széleskörű agitációs és szervező munkára használhassa fel;

3) a parasztság forradalmi rétegeinek megszervezésére legcélszerűbb a bojkott taktikája, mely egyesíti és kialakítja e rétegek érlelődő forradalmi öntudatát, —

állástfoglalunk amellett, hogy bojkottáljuk a III. Duma választását, de a választási kampányban a párt vegyen erélyesen

részt olyképpen, hogy a bojkott melletti agitációval párhuzamosan magyarázza meg a nagy tömegeknek a politikai helyzetnek és a párt feladatainak lényegét."

Emellett a konferenciának azok a tagjai, akik beterjesztették a különvéleményt, a következő nyilatkozatot is tették:

„Mi, a konferenciának azok a tagjai, akik aláírtuk a III. Duma bojkottálása mellett szóló különvéleményt, s ezzel a konferencia többségének szerintünk hibás határozatáért a párttal szembeni felelősséget elhárítottuk magunkról, a továbbiakban mégis szükségesnek tartottuk, hogy a bojkottellenes határozatok közül arra szavazzunk, amely szerintünk a kisebbik rosszat jelenti, így akarván megakadályozni, hogy a küszöbönálló választási kampány jellegének és tartalmának meghatározásában pártunk opportunista szárnya győzzön."

A konferencia ezután elfogadta a többi párttal való választási megegyezésekre vonatkozóan a következő tervezetet:

„1. A szociáldemokrácia a választásokon önállóan lép fel, és a választások első fokán semmiféle választási egyezményt sem köt.

2. A szavazás megismétlése esetén egyezményt köthet mindazon pártokkal, amelyek a kadetoktól balra állnak.

3. A második és a további szakaszokon egyezményt köthet minden forradalmi és ellenzéki párttal, beleértve a kadetokat (és a kadetokkal rokon csoportokat, mint a mohamedán, kozák stb. csoportokat).

4. A szociáldemokráciának a megegyezések során különbséget kell tennie a nemszocialista pártok között demokratizmusuk foka szerint, a következő sorrendben: 1. eszerek, 2. népi szocialisták, 3. trudovikok, 4. kadetok.

5. A munkáskúriában semmiféle megegyezést sem szabad kötni más pártokkal és szervezetekkel, kivéve az OSzDMP-hez nem tartozó nemzetiségi szociáldemokrata szervezeteket és a Lengyel Szocialista Pártot.

6. Csakis technikai jellegű megegyezést lehet kötni."

A választási platform kérdésében a következő határozatot fogadták el:

„A konferencia javasolja a KB-nak, hogy dolgozza ki a választási platformot annak a határozatnak az alapján, amelyet a konferencia a választásokon és az Állami Dumában való részvétel kérdéséről hozott." (Elfogadták 14 szavazattal 8 ellenében, 1 tartózkodott a szavazástól, és 3 nem volt jelen.)

A szakszervezeti kongresszus és a szociáldemokrata párt kérdéséről a következő határozatot fogadták el:

„A szakszervezeti kongresszus és a párt kérdéséről beterjesztett határozattervezeteket feldolgozandó anyagként át kell adni a KB-nak."

Ebben a kérdésben négy határozattervezetet terjesztettek be.

Első tervezet

Figyelembe véve:

1) hogy a szociáldemokrácia, mint olyan párt, amely az egész munkásság osztálymozgalmának érdekeit védelmezi, a legnagyobb mértékben érdekelve van abban, hogy a szakszervezeti mozgalom fejlődése minél nagyobb összhangban legyen a munkásmozgalom általános érdekeivel;

2) hogy a küszöbönálló Összoroszországi Szakszervezeti Kongresszusnak nagy jelentőségűnek kell lennie mind a szakszervezetek eszmei és szervezeti egyesítése, mind az egész munkásmozgalom szempontjából, s

3) hogy a kongresszusnak annál nagyobb lesz a jelentősége, minél szélesebb körben és minél alaposabban készítik elő, —

a konferencia felhívja a párttagokat, vegyenek hathatósan részt a kongresszus előkészítésében és megszervezésében, védelmezzék mindenütt — az előkészítő gyűléseken, a kongresszuson, az általános jellegű és a szakszervezetek mindennapi munkájával összefüggő kérdések megvitatásakor és eldöntésekor — a proletariátus osztályérdekeinek és osztályszolidaritásának megfelelő álláspontot. Csakis ilyen módon biztosítható a szakszervezetek és a párt eszmei kapcsolata, amely jövendő szervezeti kapcsolatuk megteremtésének is záloga.

Figyelembe véve:

1) hogy a Londoni Kongresszus megerősítette az Egyesítő Kongresszusnak azt a határozatát, amely a szakszervezeteket mint a proletariátus osztályszervezetének szükséges elemeit ismeri el;

2) hogy ebből kifolyólag a pártszervezetek nem engedhetnek meg semmiféle olyan lépést, amely a szakszervezeti mozgalom normális fejlődését megbonthatja vagy hátráltathatja;

3) hogy a szakszervezeti mozgalom normális fejlődésének fő feltétele a szakszervezetek egysége;

4) hogy a szakszervezeti mozgalom mindinkább túlnő a helyi kereteken és lerakja a területi és országos szakszervezetek alapzatát;

figyelembe véve továbbá:

5) hogy a Londoni Kongresszus csak feltételesen foglalt állást a szakszervezetek és a párt szervezeti kapcsolatának megteremtése mellett;

6) hogy a szervezeti kapcsolat időelőtti megteremtése esetleg nem hozza közelebb egymáshoz, hanem elkülöníti egymástól a proletariátus politikai és gazdasági szervezetét, és hogy másrészt — amint a gyakorlat is megmutatta — a pártszempontból közömbös szakszervezetek is a legtöbb esetben osztálypolitikát folytatnak és nem vonják ki magukat az általános politikai proletármozgalomból, —

a konferencia azon a véleményen van,

hogy a forma szerinti szervezeti kapcsolatok megteremtése (akár a párthoz való csatlakozás, akár a párt eszmei vezetésének elismerése alakjában) megengedhetetlen akkor, a) ha ez a szakszervezetekben szakadásra vezet, b) ha szűkíti a szakszervezetek tagjainak körét vagy befolyását, c) ha akadályozza azt, hogy ezek a szakszervezetek a más városokban levő azonos szakszervezetekkel, vagy rokon szakszervezetekkel a szakszervezeti mozgalom mai viszonyainak legjobban megfelelő nagyobb iparági egységekben egyesüljenek.

A konferencia egyszersmind szükségesnek tartja, hogy valamennyi proletárszervezet tevékenységének tömegmegmozdulások esetén történő összehangolása céljából rendszeresítsék a pártszervezetek és a szakszervezetek képviselőinek közös értekezleteit.

Második tervezet

A konferencia általában és egészében elfogadja a Stockholmi Kongresszus határozatát, és azon a véleményen van,

1) hogy a szakszervezetekben dolgozó szociáldemokraták fő célja: a szociáldemokraták eszmei befolyásának erősítése;

2) hogy ennélfogva a szakszervezeti mozgalomban dolgozó szociáldemokratáknak elsősorban a párt érdekeit kell szem előtt tartaniok, és ezeket a szakszervezetek sajátos érdekei fölé kell helyezniök;

3) hogy az eszmei befolyás érvényesítése céljából a szakszervezetekben dolgozó pártmunkásokból külön szervezési és agitációs apparátust kell alakítani, mely a párt megbízásából és a párt ellenőrzése alatt működik.

Harmadik tervezet

A konferencia határozottan tiltakozik a konferencia egyik előadójának azon felhívása ellen, hogy a londoni határozatot

„tegyék ártalmatlanná", vagyis gyakorlatilag ne alkalmazzák. A konferencia felszólítja a párt minden tagját, hogy a szakszervezetek és a szociáldemokrata párt közötti formai kapcsolatok megerősítése során erélyesen hajtsák végre a Londoni Kongresszusnak a szakszervezetekről hozott határozatát, és mindig és minden körülmények között a legnagyobb figyelmet fordítsák arra, hogy a szociáldemokraták a szakszervezetekben ne csak passzívan alkalmazkodjanak ahhoz a „semleges" platformhoz, amelyet a polgári demokratikus irányzatok különböző árnyalatai (a kadetok, a pártonkívüli progresszisták, az eszerek stb.) most kulönösen buzgón védelmeznek, hanem hajthatatlanul képviseljék a szociáldemokrata nézeteket teljes egészükben, hajthatatlanul törekedjenek arra, hogy a szakszervezetek elismerjék a szociáldemokrácia eszmei vezetését, és hogy a szakszervezetek és az OSzDMP között állandó szervezeti kapcsolatok jöjjenek létre.

E célból a konferencia mindenekelőtt szükségesnek tartja:

1) hogy minden párttag egyúttal tagja legyen a szakszervezetnek is, és kövessen el mindent, hogy a szakszervezetek valamennyi öntudatos tagja párttag is legyen;

2) hogy a pártszervezetek és a pártsajtó a legalaposabban tanulmányozza és megvitassa a szakszervezeti élet kérdéseit általában, és különösen a küszöbönálló szakszervezeti kongresszus kérdéseit.

Negyedik tervezet

Figyelembe véve:

1) hogy a gazdasági és a politikai harc a proletariátus osztályharcának két olyan megnyilvánulási formája, melyek kölcsönösen feltételezik egymást és egyformán szükségesek ahhoz, hogy a munkásosztály erői felkészüljenek az államhatalom meghódítására és a teljes társadalmi felszabadulásra;

2) hogy ennélfogva a proletariátus gazdasági szervezetének és politikai szervezetének fejlődésük során arra kell törekedniök, hogy megteremtsék a teljes eszmei egységet és a legszorosabb szervezeti kapcsolatot;

3) hogy az ilyen egység és az ilyen kapcsolat, mint arra a Londoni Kongresszuson hozott és jóváhagyott határozat rámutatott, csak olymódon érhető el, ha a párt és a szakszervezetek állandóan és szakadatlanul együttműködnek a gazdasági és a politikai harc azon kérdéseinek megoldásában, amelyek a munkásmozgalomban felmerülnek;

4) hogy az ilyen munka hiányában az a követelés, mely sze-

rint a szakszervezeteknek el kell ismerniök a szociáldemokrata programmot és a szakszervezeteket alá kell rendelni a pártszervezeteknek, nem járulhat hozzá a proletariátus gazdasági és politikai mozgalma közötti kapcsolat megerősítéséhez, sőt ellenkezőleg, viszályt támaszthat a szakszervezetek és a párt között, szakadást idézhet elő a szakszervezeti mozgalomban, elszakíthatja a pártot a szakszervezetekbe szervezett munkástömegektől, és a szakszervezeteket az anarchizmus és a szindikalizmus útjára taszíthatja, —

a konferencia megállapítja,

hogy a pártszervezetek eddig nagyon keveset tettek a szakszervezetek és a párt közötti tényleges kapcsolat megteremtése érdekében, s ezért felhívja valamennyi pártszervezetet, hajtsák végre a Stockholmi Kongresszus határozatait, és egyben határozottan elveti azt az álláspontot, mely a proletariátus gazdasági szervezetének és politikai szervezetének elvi elkülönítését hirdeti, továbbá azokat a kísérleteket, melyek a gazdasági és a politikai harc egységét nem a közös munka útján, és nem a szociáldemokrácia által a szakszervezetekre gyakorolt eszmei befolyás következetes erősítése révén akarják elérni, hanem azzal a követeléssel, hogy a szakszervezetek formailag ismerjék el a pártprogrammot, vagy hogy formailag rendeljék alá magukat a pártszervezetek vezetésének.

Az OSzDMP Központi Bizottsága „Közlemény az 1907 július 21, 22, 23-i pártkonferenciáról" című különkiadványának szövege alapján

AZ OSZDMP NEGYEDIK („HARMADIK ÖSSZOROSZORSZÁGI") KONFERENCIÁJA

Helsingfors. 1907 november 5—12 (18—25)

A konferencián 27 küldött vett részt. A küldöttek között 10 bolsevik, 4 mensevik, 5 lengyel szociáldemokrata, 5 bundista és 3 lett szociáldemokrata volt.

A napirenden a következő kérdések szerepeltek: a szociáldemokrata frakció taktikája az Állami Dumában, a frakciós központokról és a KB-nak a helyi szervezetekkel való kapcsolata megszilárdításáról; a burzsoá sajtóban való részvétel.

A szociáldemokrata frakciónak az Állami Dumában követendő taktikájáról Lenin mondott beszámolót [lásd *V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 13. köt. 124—125. old. (oroszul)]. A Bund és a mensevikek képviselői felszólaltak a június 3-i rendszer lenini megítélése és a szociáldemokráciának Lenin által megjelölt forradalmi feladatai ellen. Nyiltan állástfoglaltak az új forradalom előkészítése ellen, és amellett szálltak síkra, hogy a szociáldemokrácia a III. Állami Dumában a kadetokkal egy blokkban „szerves", „tisztán-gyakorlati" munkát végezzen.

A konferencia a bolsevik határozati javaslatokat fogadta el, amelyek egyrészt tartalmazták a III. Dumának és az önkényuralom politikájának bolsevik megítélését, másrészt meghatározták a Dumában követendő forradalmi szociáldemokrata taktikát.

A konferencia elfogadta azt a bolsevik határozatot is, hogy a szociáldemokraták nem dolgozhatnak a burzsoá sajtóban.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A SZOCIÁLDEMOKRATA FRAKCIÓNAK AZ ÁLLAMI DUMÁBAN KÖVETENDŐ TAKTIKÁJÁRÓL

Az OSzDMP Összoroszországi Konferenciája a Londoni Kongresszusnak az Állami Dumáról és a nemproletár pártokról szóló határozataiból kiindulva, s e határozatok továbbfejlesztésére szükségesnek tartja az alábbiak kijelentését:

1) a III. Dumában, amely a június 3-i államcsíny eredménye, kétféle többség lehetséges: feketeszázas-októbrista és októbrista-kadet többség. Az előbbi főleg a feudális földbirtokosok érdekeit kifejező, ellenforradalmi többség, mely főképpen a földbirtokosi érdekek megvédéséért és a megtorlások fokozásáért harcol, s végső fokon az önkényuralom teljes visszaállítására törekszik. Az utóbbi, főképpen a nagyburzsoázia érdekeit kifejező többség, kétségtelenül szintén ellenforradalmi, de hajlik arra, hogy néhány bürokratikus látszatreformmal álcázza a forradalom elleni harcát;

2) ez a Dumán belüli helyzet rendkívüli módon kedvez a kormány és a kadetok kétszínű politikai játékának. A kormány fokozza a megtorlásokat és folytatja Oroszország katonai erővel történő „meghódítását", de ugyanakkor az alkotmányos reformok hívének akar mutatkozni. A kadetok pedig valójában az ellenforradalmár októbristákkal szavaznak együtt, de ugyanakkor nemcsak ellenzéknek, hanem egyúttal a demokrácia képviselőinek is akarnak mutatkozni. Ilyen körülmények között különös erővel hárul a szociáldemokratákra az a feladat, hogy kíméletlenül leleplezzék ezt a játékot, leleplezzék a nép előtt mind a feketeszázas földbirtokosok és a kormány erőszakoskodásait, mind a kadetok ellenforradalmi politikáját. A kadetoknak a szociáldemokraták részéről történő közvetlen vagy közvetett támogatása — akár a kadetok részvételével alakult tájékoztató iroda formájában, akár saját tevékenységüknek a kadetok politikájához való alkalmazása formájában stb. — most határozottan ártana a munkástömegek osztálynevelésének és a forradalom ügyének;

3) a szociáldemokraták, kitartva szocialista céljaik mellett, és ebből a szemszögből bírálva az összes burzsoá pártokat, agitációjukban mindenekelőtt arról világosítsák fel a néptömegeket, hogy a III. Duma szöges ellentétben áll a nép érdekeivel és követeléseivel, s ezzel kapcsolatban széles körben és erélyesen propagálják az általános, közvetlen, egyenlő és titkos szavazáson alapuló alkotmányozó gyűlés eszméjét;

4) a III. Dumában a szociáldemokrácia fő feladatai közé tartozik, hogy leleplezze a kormányjavaslatok és a liberális javaslatok osztályhátterét, és következetesen szembeállítsa velük a szociáldemokraták minimális programmjának csorbítatlan követeléseit, különös figyelmet fordítva a néptömegek gazdasági érdekeit érintő kérdésekre (munkás- és agrárkérdés, költségvetés stb.) — annál is inkább, mert a III. Duma összetétele előreláthatóan rendkívül bőséges anyagot nyujt majd a szociáldemokrácia agitációs tevékenységéhez;

5) a szociáldemokrata frakciónak különös gondja legyen arra, hogy amennyiben a szociáldemokraták szavazása egyszer-másszor esetleg külsőleg egybeesik a feketeszázas-októbrista blokk, vagy az októbrista-kadet blokk szavazásával, ezt ne lehessen az egyik vagy a másik blokk támogatására kihasználni;

6) a szociáldemokraták nyujtsanak be a Dumában törvényjavaslatokat és használják ki az interpelláció jogát; ennek érdekében együtt kell működniök a kadetoktól balra álló más csoportokkal, anélkül azonban, hogy a szociáldemokrácia programmjától és taktikájától a legkisebb mértékben is eltérnének, vagy bármiféle blokkot alakítanának. A szociáldemokrata frakció tegyen haladéktalanul javaslatot a Duma baloldali képviselőinek egy olyan tájékoztató iroda létrehozására, amely semilyen tekintetben sem köti meg részvevői kezét, ellenben lehetőséget nyujt a munkásképviselőknek arra, hogy a szociáldemokrata politika szellemében rendszeresen befolyásolják a demokráciát;

7) a konferencia a szociáldemokrata duma-frakció első konkrét lépései közül különösen hangsúlyozni kívánja annak szükségességét, hogy 1) lépjen fel önálló nyilatkozattal; 2) terjesszen be interpellációt a június 3-i államcsínnyel kapcsolatban: 3) vesse fel a Dumában a legcélszerűbb formában a II. Állami Duma szociáldemokrata frakciója ügyében indított bírósági eljárás kérdését.

A FRAKCIÓS KÖZPONTOKRÓL ÉS A KB-NAK A HELYI SZERVEZETEKKEL VALÓ KAPCSOLATA MEGSZILÁRDÍTÁSÁRÓL

Figyelembe véve az orosz szociáldemokrácia egész eddigi történetét, természetesnek és elkerülhetetlennek tartjuk, hogy a pártban különböző taktikai áramlatok vannak, és hogy ezek a párt feladatait különbözőképpen értelmezik — a konferencia mégis úgy véli:

1) hogy a bolsevik vagy a mensevik helyi szervezeteknek a párton belül külön-külön szervezetekben való egyesulese, valamint funkcióikban a KB-val konkurráló önálló frakcios kozpontok letezese megengedhetetlen és az egyseges párt létevel osszeegyeztethetetlen;

2) hogy ugyanígy megengedhetetlen, hogy a párt előtt meg nem nevezett és a pártnak nem felelős csoportok direktívákat küldenek szét a szervezetekbe;

3) hogy a helyi, területi és nemzetiségi szervezetek vezetőszerveinek mindent el kell követniök, hogy a párt különböző részei között folyó eszmei harc sohase öltse szervezeti harc formáját, azaz az illető helyen a párt egyik része se nyomhassa el mechanikus eszközökkel a párt másik részét.

A konferencia felhívja a helyi szervezetek figyelmét arra, hogy a KB, amely tevékenységében a Londoni Kongresszus határozatain alapuló meghatározott taktikai irányvonalat követ, az egész párt frakciókon kívül álló szerve, és egyedül hivatott a párt vezetésére.

A konferencia ezért kötelezi a pártszervezeteket, hogy szükség esetén kizárólag a KB-hoz forduljanak segítségért és útmutatásért, és megköveteli tőlük, hogy az adott területen mindenekelőtt a párt egységének érdekeit védelmezzék.

A konferencia úgy véli, hogy a KB és a helyi szervezetek közötti szoros kapcsolat megteremtése céljából:

1) Minden lehetőt el kell követni a KL haladéktalan kiadása érdekében.

2) Meg kell teremteni a kapcsolatot a helyi szervezetekkel a KB tagjainak és megbízottainak rendszeres időközönként történő személyes látogatásai útján.

3) Emlékeztetni kell valamennyi helyi és nemzetiségi szervezetet arra a kötelességére, hogy anyagi eszközökkel támogassa a KB-t.

4) Emlékeztetni kell valamennyi helyi és nemzetiségi szervezetet arra a kötelességére, hogy tevékenységéről havonta részletes jelentést küldjön a KB-nak.

5) Minden lehetőt el kell követni az egyes területek nemzetiségi szervezeteinek mielőbbi egyesítéséért.

6) Intézkedéseket kell tenni a pártfegyelem fenntartására és megszilárdítására.

Végül, a konferencia felhívja a KB figyelmét, hogy véget kell vetni annak a szakadásnak, amely néhány helyi pártszervezetben kialakult, és amely helyi frakciós szervezetek megalakulásában jutott kifejezésre.

A BURZSOÁ SAJTÓBAN VALÓ RÉSZVÉTELRŐL

1. A konferencia úgy véli, hogy a szociáldemokratáknak a liberális és a liberális-demokrata sajtóban való részvétele jelenleg Oroszországban olyan jelleget öltött, amely komoly kárt okoz a pártnak, és e részvétel további fejlődése esetén a szociáldemokrata munkáspárt komoly eszmei és szervezeti bomlásához vezethet.

2. A konferencia úgy véli, hogy a pártunkon kívül álló sajtóban megengedhetetlen az olyan részvétel, amely összefügg az OSzDMP és annak vezető intézményei ellen, illetve a párt egyik vagy másik részének taktikai nézetei ellen folytatott közvetlen vagy közvetett harccal.

3. A konferencia úgy véli, hogy szociáldemokratáknak a pártunkon kívül álló lapoknál való olyan közreműködése is megengedhetetlen, amelynél a burzsoá szerkesztőség érdekei korlátozzák a témákat és a politikai kérdések kidolgozásának irányát, ami gyakorlatilag a nemzetközi szocializmus égető kérdéseinek tekintetében azonos nézetet valló szocialisták és nemszocialisták eszmei-politikai blokkjára vezet.

4. A konferencia úgy véli, hogy ha az említett körülmények nem állnak fenn, akkor a szociáldemokraták részvétele a pártunkon kívül álló sajtóban megengedhető, de az OSzDMP szervezeteinek ellenőrizniök kell a részvételt minden olyan esetben, amikor valamilyen gyakorlati-politikai jelentőséggel bírhat és hatással lehet a tömegekre.

5. Megengedhetetlen, hogy a szociáldemokraták mint szerkesztőségi tagok vegyenek részt a burzsoá sajtóban, továbbá az is, hogy aláírás nélküli cikkeket helyezzenek el.

6. A konferencia úgy véli, hogy pártkrónikát kizárólag a pártszervezetek által megbízott személyek írhatnak.

*A SZOCIÁLDEMOKRATÁK ÁLLAMI DUMA-BELI KÉPVISELETÉNEK ELNEVEZÉSE

A konferencia szükségesnek tartja, hogy az OSzDMP III. Állami Duma-beli képviselete a szociáldemokrata frakció nevet viselje.

„Proletarij" 20. sz. 1907 december 2 (november 19)

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TELJES ÜLÉSE

Genf. 1908 augusztus 11—13 (24—26)

A teljes ülésen 12-en vettek részt: 5 bolsevik, 3 mensevik, 1 lett szociáldemokrata, 1 lengyel szociáldemokrata, 2 bundista.

Napirend: 1) Beszámoló a teljes ülés összehívásáról; 2) Az összoroszországi konferencia; 3) A Külföldi Központi Iroda és a közreműködő csoportok; 4) A KB szervezete; 5) Pénzügyek; 6) A KB beszámolója a Stuttgarti Kongresszusnak; 7) Folyó ügyek: vizsgáló bizottság a kisajátításokkal kapcsolatban; jegyzőkönyvi bizottság (a Londoni Kongresszus jegyzőkönyve); a burzsoá sajtóban való részvétel kérdése és egyebek; 8) Választások: jegyzőkönyv és bejelentések.

A teljes ülés a fő kérdésekben — az összoroszországi konferencia mielőbbi összehívása, a KB szervezete, a Külföldi Központi Iroda szervezete kérdésében — a bolsevikok által beterjesztett határozati javaslatokat fogadta el. A KL szerkesztőségébe bolsevik részről V. I. Lenint választották be.

A teljes ülés összehívásáról szóló beszámolót a KB szervezetének kérdésével együtt tárgyalták meg, mert a vita során nyilvánosságra hozták a mensevikeknek a Bunddal folytatott levelezését, amelyben a mensevikek felvetették a KB „újjászervezésének" tervét és azt javasolták, hogy a KB-t tájékoztató irodával helyettesítsék, ami ténylegesen azt jelentette, hogy fel akarták számolni a KB-t. A mensevikek és a bundisták azon próbálkozásaival kapcsolatban, hogy e tényt minden módon elkenjék, V. I. Lenin külön nyilatkozatot tett — tiltakozott a mensevikek magatartása ellen, és

e kérdésben határozati javaslattervezetet is előterjesztett — „A teljes ülés összehívásával kapcsolatos incidensről", amelyet a plénum elfogadott.

A TELJES ÜLÉS HATÁROZATAI

AZ ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

A KB határozatilag kimondja, hogy haladéktalanul meg kell kezdeni a munkát a konferencia összehívására. Végső határidőként november 1-et jelöli meg. Javasolt napirend:

1. A párt Központi Bizottságának és a nemzetiségi pártszervezetek Központi Bizottságainak beszámolói.
2. A jelenlegi helyzet és a párt feladatai.
3. A Duma szociáldemokrata frakciója.
4. A munka megszervezése és a megváltozott rendőri viszonyokkal kapcsolatos szervezeti kérdések.
5. A szakszervezeti és szövetkezeti mozgalom kérdései.
6. A pártkongresszus összehívásának kérdése.

PÉNZÜGYEK

a) A Nemzetközi Irodával szemben fennálló adósság.

b) A londoni adósság.

A londoni adósság ügyében hozott határozat kimondja, hogy 3 tagú (egy bundistából, egy mensevikből és egy bolsevikból álló) bizottságot kell alakítani, és ezt meg kell bízni azzal, hogy levelet írjon az illető angolnak[1].

A Nemzetközi Irodával szemben fennálló adósság ügyében hozott határozat kimondja, hogy azt arányosan fel kell osztani a Bund Központi Bizottsága, a Lett Szociáldemokrácia Központi Bizottsága és az OSzDMP Központi Bizottsága között.

Bund: 290 frank, Lett KB: 145 frank, az OSzDMP Központi Bizottsága: 1 165 frank. Határidő október 1.

---

[1] Arról a kölcsonről van szó, amelyet Gorkij közvetítésével kaptak egy angoltól. A pénzre az ötödik (londoni) kongresszus munkájának továbbfolytatása érdekében volt szükség. Az adósságot már a szovjet hatalom idején fizették vissza. — *Szerk.*

BESZÁMOLÓ A STUTTGARTI KONGRESSZUSNAK

1. Haladékot kell kérni Huysmans-tól a nyomtatásra. 2. Utasítani kell Meskovszkij elvtársat, hogy a beszámolót a lehető leggyorsabban fejezze be.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG SZERVEZETE

I. A KB minden jogával a testület teljes ülései rendelkeznek; a plénum rendes üléseit háromhavonként egyszer hívják össze, a rendkívülieket pedig a testület 6 tagjának, vagy pedig az Oroszországban dolgozó szűkebb KB többségének kívánságára. A teljes ülés akkor szabályszerű, ha legalább 8-an gyűltek össze, és ha a többieknek, akik kifejezték megjelenési szándékukat, anyagilag lehetővé tették az odautazást.

II. A teljes ülések közötti időszakban a szűkebb KB vezeti az Oroszországban folyó egész munkát.

1) A szűkebb KB-ba a KB 5 tagja tartozik; a kivált bizottsági tagot azonnal a megfelelő póttaggal kell helyettesíteni.

Halasztást nem tűrő kérdésekben a szűkebb KB kezdeményezésére a testület tagjai közti körkérdés útján lehet határozni.

A nemzetiségi szervezeteket közvetlenül érintő kérdésekben csak a KB teljes ülésein lehet határozni.

2) Általános jellegű taktikai kérdésekben a szűkebb KB csak a legsürgősebb esetekben határozhat, ez esetben azonban minden intézkedést meg kell tennie, hogy a hozott határozatról a KB valamennyi tagja haladéktalanul értesüljön.

Különösen fontos esetekben, és főként új elvi-taktikai kérdések felmerülése esetén az ötösbizottság, hacsak nem forog fenn rendkívüli sürgősség, elhalasztja a döntést a teljes ülés összehívásáig.

3) A Duma szociáldemokrata frakciójának vezetése a szűkebb KB feladata.

4) A fent megállapított kereteken belül a szűkebb KB a teljes KB nevében cselekszik, és mint az OSzDMP Központi Bizottsága lép fel, felruházva annak minden jogával.

5) A szűkebb KB egész tevékenységéről lehetőleg rövid időközönként írásbeli jelentést küld tájékoztatás céljából a KB Külföldi Irodájának.

III. A KB Külföldi Irodája a testület 3 tagjából alakul meg s a szűkebb KB-nak alá van rendelve.

1) Az Iroda állandó kapcsolatot tart az Oroszországban működő KB és a külföldön dolgozó tagjai között. Tevékenységéről

időközönként rendszeresen jelentéseket küld a szűkebb KB-nak, és aláveti magát az oroszországi ötösbizottságnak.

2) A KB Irodája képviseli a KB érdekeit külföldön; ellenőrzi a helyi közreműködő csoportok és központi irodájuk tevékenységét; átveszi a KB pénztárába befolyó külföldi befizetéseket és önállóan pénzügyi vállalkozásokat szervez a KB javára.

IV. Folytatni kell a KL kiadását.

1) A KL szerkesztősége 3 tagból áll. Kettőt a teljes ülés nevez ki, a harmadikat pedig Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának Központi Bizottsága delegálja a Szervezeti Szabályzatnak megfelelően.

2) A KL állandó támogatására hattagú bizottságot kell kijelölni, amely feltétlenül a KB tagjaiból vagy póttagjaiból áll[1]. Abban az esetben, ha a szerkesztőségben elvi véleménykülönbség merül fel, akkor — a szerkesztők egyikének kívánságára — ugyanez a bizottság dönt. A bizottság döntése a szerkesztőségre nézve kötelező.

VIZSGÁLAT A KISAJÁTÍTÁS ÜGYÉVEL KAPCSOLATBAN[2]

A teljes ülés a Külföldi Központi Iroda beszámolójából meggyőződött arról, hogy az X-ügyben folyó vizsgálat oda vezet:

1) hogy az egész pártra vonatkozó ügyekben kevéssé illetékes testület kezében erősen konspiratív jellegű adatok tömege gyűlik össze, amelyeknek nincs semmi közük a KKI-ra bízott vizsgálathoz; hogy lelepleződik az illegális pártfunkcionáriusok igazi neve; hogy a konspiráció összes követelményeinek megszegésével napvilágra kerülnek a párt számára rendkívül fontos ügyek, mint például az X—Y—Z-ügy; hogy adatokat gyűjtenek olyan külön összejövetelekről, amelyek semmi módon sem érintik a kisajátítással kapcsolatos vizsgálat menetét; hogy a KB külföldi megbízottainak a kezébe olyan rendkívül fontos konspirációs adatok is kerülnek, amelyek a KB tagjainak titkát képezik, s ez komoly kárt okoz a KB párttekintélyének és a párt érdekeinek;

---

[1] a) A Lett Határterület Központi Bizottságának joga van olyanokat is kijelölni, akik nem tagjai a KB-nak. b) Az összes irányzatok képviselőinek egyetértésével olyanokat is ki lehet jelölni, akik nem tagjai a KB-nak. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

[2] A mensevikek megkísérelték, hogy a kisajátítási ügyek alapján mindenféle rágalmazó vádakkal rontsák a bolsevikok és a KB hitelét. Különösen alias szerepet játszott ebben az ügyben Martov. A teljes ülésnek erről szóló határozatát lásd ebben a kötetben 219—220. old. — *Szerk.*

2) hogy ez a helyzet mind a pártmunkások személyes biztonságát, mind a párt fontos anyagi érdekeit fenyegeti;

3) hogy Tyszka elvtársnak a vizsgálat vezetéséből való tényleges kizárása megfosztotta az egész vizsgálatot a KB által megjelölt szervezeti alaptól, —

ezért a KB szükségesnek tartja, hogy a szóbanforgó vizsgálat irányítását kivegyük a KKI kezéből és átadjuk egy különbizottságnak, amely a KB 5 tagjából áll, mégpedig egy-egy tag a nemzetiségi szervezetek részéről és egy-egy a bolsevik és a mensevik irányzat képviselői közül.

A párt valamennyi szervezete, amely részt vesz ebben a vizsgálatban, köteles minden birtokában levő anyagot átadni a KB új bizottságának.

Az új vizsgálóbizottság hatáskörébe kerülnek a kisajátítással kapcsolatos összes eddigi ügyek, köztük a tifliszi is, és az új ügy, amelyet Innokentyij indított a Stockholmi Kongresszuson megválasztott KB ellen.

A KÜLFÖLDI KÖZPONTI IRODA SZERVEZETE

1. A szociáldemokraták külföldi csoportjait az OSzDMP közreműködő csoportjainak ismerjük el.

2. A KB 10 személyből álló új KKI-t jelöl ki. A KB teljes ülései közötti időszakban kooptálás vagy helyettesítés csak a KB Külföldi Irodájának jóváhagyásával történhet.

A Külföldi Központi Irodába mensevikeket és bolsevikokat egyenlő számban jelölnek ki, és két német szociáldemokrata tagja megmarad.

3. A KKI gondoskodik a külföldi közreműködő csoportok igényeinek kielégítéséről, és végrehajtja a Központi Bizottság Külföldi Irodájának az egész pártra vonatkozó megbízásait.

4. A Külföldi Irodába bekerül vétójoggal[1] a KB egyik tagja (akit vagy a teljes ülés, vagy az Oroszországban működő szűkebb testület, vagy pedig a Külföldi Iroda jelöl ki).

5. A KB Külföldi Irodájának ellenőrzése alatt minél előbb kongresszust kell szervezni, lehetőleg valamennyi külföldi közreműködő csoport részvételével.

Valamennyi külföldi csoport egyesítése érdekében az OSzDMP Központi Bizottsága azt javasolja a nemzetiségi szervezetek Központi Bizottságainak, hogy foglalkozzanak ezzel a kérdés-

[1] Óvás joga. — *Szerk.*

sel és segítsék elő saját külföldi nemzetiségi szervezeteik lehető leggyorsabb átszervezését a közreműködő csoportok mintájára.

6. A kongresszus szabályzatát a KB Külföldi Irodája hagyja jóvá.

7. A KB Külföldi Irodáját megbízzuk, tegyen meg minden intézkedést, hogy ezen a kongresszuson megvalósuljon lehetőleg valamennyi külföldön működő nemzetiségi szociáldemokrata csoport egyesülése.

A KB Külföldi Irodája ebben a kérdésben lépjen érintkezésbe valamennyi nemzetiségi szociáldemokrata szervezet Központi Bizottságával.

8. A csoportok bevételeik 85—90%-át befizetik a KB pénztárába. Pénz kivételének engedélyezése, ha erre igen nagy szükség van (például az emigránsokra költött összegek), a KB Külföldi Irodájának hatáskörébe tartozik.

VÁLASZTÁSOK

A szűkebb KB ötösbizottságának tagjai: Meskovszkij, Maleckij és két tag a Bund és a lettek részéről, Jakov a mensevikek részéről. Póttagok — egy a lengyelek részéről, Innokentyij — I. Dubrovinszkij.

Ahhoz, hogy a KB egy tagját a Londoni Kongresszuson választott póttagok valamelyikével helyettesítsék, elegendő a KB irodájához intézett (e g y h a n g ú) egyszerű bejelentés.

A Központi Bizottság Külföldi Irodájának hármasbizottsága. Megválasztva: Grigorij, L. Tyszka, Pjotr. Ha várakozás ellenére a mensevik tag visszautasítaná részvételét a KB Külföldi Irodájában, akkor a harmadik helyet vagy a teljes ülés megkérdezése útján, vagy pedig az ötösbizottság belátása szerint lehet betölteni. Az iroda azonban mindenképpen azonnal megkezdi munkáját.

A KL szerkesztősége. Hármasbizottság: Lenin, Igorjev, a harmadik tag pedig Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája Központi Bizottságának határozata szerint.

Póttag az illetékes frakció vagy az ötösbizottság előterjesztésére, illetve körkérdés alapján helyettesíthet.

A hat személyből álló Presskomission[1]: Makszimov, Viktor, Kosztrov, egy bundista, egy lett és egy lengyel. A megfelelő póttagok helyettesítik őket.

---

[1] Sajtóbizottság. — *Szerk.*

Az öttagú vizsgálóbizottság: Grigorij, Kosztrov, három nemzetiségi.

A KKI a személyeket a KB Külföldi Irodája teljes ülésének megbízásából jelöli ki a frakciók által javasolt póttagok közül. A KB vétójoggal rendelkező tagját a KB Külföldi Irodája jelöli ki.

JEGYZŐKÖNYVI BIZOTTSÁG

A KB jóváhagyja a jegyzőkönyvi bizottság munkarendjét, de:

1) szükségesnek tartja leszögezni, hogy a bizottságnak azt a határozatát, mely szerint a vitás kérdéseket minősített szótöbbséggel döntik el, valamint a bizottság feloszlására vonatkozó határozatot (a bizottság szabályzatának 3. pontja és 4. pontjának második fele), amelyeket a bizottság két tagjának ultimátuma alapján fogadtak el — a KB mint helytelen határozatokat hatályon kívül helyezi;

2) a KB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Zalevszkij elvtárs, aki megbizatását a Londoni Kongresszusra meghatározott politikai irányzatú lengyel munkásoktól kapta, megengedhetőnek tartotta, hogy a jegyzőkönyvi bizottságba az ellentétes irányzat képviselőjeként lépjen be, s ilyenformán mandátumát úgy használta fel, hogy szöges ellentétbe került azoknak a lengyel elektoroknak a nézeteivel, akik őt a kongresszusra delegálták;

3) a KB felkéri a jegyzőkönyvi bizottságot, hogy munkáját a lehető legrövidebb időn belül fejezze be, és megbízza a KB Külföldi Irodáját, hogy gondoskodjék a jegyzőkönyv kiadásáról;

4) ha valaki kiválik a bizottság tagjai közül anélkül, hogy helyettesítenék őt, a bizottság mindvégig folytathatja munkáját, feltéve, hogy három tagja megmarad.

A MARTOV-FÉLE INCIDENS

Hét szavazattal kettő ellenében a teljes ülés úgy határozott, hogy Makszimov és Viktor elvtársak kérelmét teljesíti, és pártbíróságot jelöl ki.

Makszimov kérelme értelmében Szemjonov elvtárs ügyében pártbíróságot jelöl ki.

A bíróság összetétele közlendő a kijelölt vizsgálóbizottsággal, mint a legfelső ítélethozó fórummal. E bizottságban sem a vizsgálat, sem az ítélethozatal egyetlen mozzanatában sem vehetnek részt a KB vádló tagjai, Viktor és Rjadovoj.

Martov elvtársnak a Központi Külföldi Irodához intézett le-

velét és a Párizsi Csoport titkárának levelét a KB úgy minősíti, hogy az abban foglaltak veszélyeztetik a KB-tagok biztonságát; ezenkívül Martov elvtárs leveléből olyan titkok kerülnek napvilágra, amelyek semilyen kapcsolatban sincsenek a vizsgálat tárgyával, ugyanakkor a párt igen fontos anyagi érdekeit veszélyeztetik; ezért a KB Martov elvtársnak és a Párizsi Csoport titkárának magatartását megengedhetetlennek minősíti, és határozatilag kimondja, hogy erről értesíteni kell a KKI-t, Martov elvtársat és a Párizsi Csoport titkárát.

A TELJES ÜLÉS ÖSSZEHÍVÁSÁVAL KAPCSOLATOS INCIDENSRŐL

A KB megbízza a KB Külföldi Irodáját, hogy készítsen különösen részletes jelentést a teljes ülés összehívásával kapcsolatos úgynevezett incidensről, Ezra leveleiről, Pjotr nyilatkozatairól és minden vitáról avégből, hogy ezt a jelentést megőrizzék a KB irattárában, s lehetővé tegyük a szűkebb KB-nak, hogy a jelentést, amikor ez szükségesnek mutatkozik, nyilvánosságra hozza.

A HATÁROZATOK KÖZZÉTÉTELE

A KB megbízza a KB Külföldi Irodáját, hogy rendezze az utolsó ülésszak üléseiről készített jegyzőkönyvet, és kihagyva belőlük mindazt, ami konspirációs okokból nem tartozik a nyilvánosságra, közölje azt a pártszervezetekkel és a pártsajtóval — a határozatok szövegét lehetőség szerint teljesen, az egyéb anyagot pedig rövidítve.

A Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívuma

AZ OSZDMP ÖTÖDIK (1908. ÉVI ÖSSZOROSZORSZÁGI) KONFERENCIÁJA

Párizs. 1908 december 21—27 (1909 január 3—9)

A „decemberi" (1908. évi összoroszországi) konferencián 16 szavazati joggal bíró küldött vett részt — 5 bolsevik, 3 mensevik, 5 lengyel szociáldemokrata, 3 bundista. Képviselve voltak a legnagyobb szervezetek: a pétervári, az urali, a Moszkva-területi, a központi-iparvidéki és a kaukázusi szervezet, a Lengyel Szociáldemokrácia és a Bund. Tanácskozási joggal vett részt a konferencián: V. I. Lenin az OSzDMP Központi Bizottsága részéről, a Litván Szociáldemokrácia küldötte és N. G. Poletajev (bolsevik), az Állami Duma szociáldemokrata frakciójának tagja. Az utolsó ülésre megérkezett a délvidéki szervezetek küldötte, a konferencia végére pedig az Északnyugati Határterület küldötte.

A konferencia napirendje: 1) Az OSzDMP Központi Bizottsága, a Lengyel Szociáldemokrácia Központi Bizottsága, a Bund Központi Bizottsága, a pétervári szervezet, a Moszkva-területi és a központi-iparvidéki szervezet, az urali, a kaukázusi szervezet beszámolói. 2) A jelenlegi politikai helyzet és a párt feladatai. 3) A szociáldemokrata dumafrakcióról. 4) A megváltozott politikai helyzetből adódó szervezeti kérdések. 5) A nemzetiségi szervezetekkel való helyi egyesülés. 6) Külföldi ügyek.

V. I. Lenin „A jelenlegi helyzetről és a párt feladatairól" tartott beszámolót, ugyanebben a kérdésben határozattervezetet terjesztett elő, beszédet mondott a szociáldemokrata dumafrakcióról, továbbá szervezeti és más kérdésekről.

A konferencia egész munkája a két fronton vívott harc — a mensevikek likvidátorsága és a „baloldali likvidátorság" (otzovisták—ultimatisták) elleni harc — jegyében folyt le.

A konferencia V. I. Lenin javaslatára elítélte a likvidátorságot, és felszólította valamennyi pártszervezetet, hogy következetesen harcoljon a párt likvidálására irányuló kísérletek ellen.

A bolsevikok a konferencia határozatai alapján hosszú éveken át sikeres harcot folytattak egyrészt a mensevikek likvidátorsága, másrészt az otzovizmus és ultimatizmus ellen.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A BESZÁMOLÓKRÓL

1. A konferencia megállapítja, hogy a párt Központi Bizottsága a jelenlegi, rendkívül súlyos politikai körülmények között és a párton belül kialakult helyzetben minden tőle telhetőt megtesz, hogy megvalósítsa a Londoni Kongresszus által kijelölt politikai irányvonalat. A konferencia javasolja a KB-nak, hogy továbbra is őrizze meg a párt épségét és egységét, továbbra is harcoljon a pártban jelentkező, az egység megbontására vezető bomlasztó irányzatok ellen.

2. Megállapítva azt, hogy a párthoz tartozó értelmiség bizonyos része számos helyen kísérletet tesz arra, hogy az OSzDMP meglevő szervezetét felszámolják és olyan laza egyesüléssel helyettesítsék, amely mindenáron megmarad a legalitás keretei közt, még akkor is, ha ezt a legalitást a párt programmjának, taktikájának és hagyományainak nyilvánvaló megtagadása árán kellene megvásárolni — a konferencia a legkövetkezetesebb eszmei és szervezeti harcot tartja szükségesnek a likvidátori kísérletek ellen, és frakcióra, irányzatra való tekintet nélkül minden igaz pártmunkást a legkeményebb ellenállásra szólít fel ezekkel a kísérletekkel szemben.

3. A konferencia véleménye szerint a KB csak abban az esetben végezhet teljes mértékben sikeres munkát, ha kisebbsége aláveti magát a pártfegyelemnek és egyazon intézményen belül és annak végrehajtó szerveiben lojálisan végzi munkáját. A konferencia megállapítja továbbá, hogy az ilyen munka megtagadása egyértelmű a párt bojkottálásával.

A JELENLEGI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL

A jelenlegi politikai helyzetet a következő vonások jellemzik:

a) A régi feudális önkényuralom bomladozik és tovább halad azon az úton, hogy az abszolutizmust ál-alkotmányos formákkal

kendőzgető burzsoá monarchiává alakuljon át. A június 3-i államcsínnyel és a III. Duma létrehozásával nyiltan megpecsételték és elismerték a cárizmus szövetségét a feketeszázas földesurakkal és a kereskedelmi-ipari burzsoázia felső rétegeivel. Az önkényuralom, amely szükségszerűen végleg rátért Oroszország tőkés fejlesztésének útjára és éppen olyan utat igyekszik védelmezni, mely biztosítaná a feudális földesurak hatalmának és jövedelmeinek fennmaradását, lavírozik a földbirtokos osztály és a tőkések között. A közöttük felmerülő apró viszályokat az abszolutizmus a maga javára használja ki, s ezekkel az osztályokkal karöltve eszeveszett ellenforradalmi harcot folytat a szocialista proletariátus és a demokratikus parasztság ellen, amelyek a közelmult tömegharcaiban megmutatták erejüket.

b) Hasonlóképpen burzsoá jellegű a mai cárizmus agrárpolitikája is. A cárizmus maga sem hisz már a paraszttömegeknek a cárizmushoz való naiv ragaszkodásában. A cárizmus a gazdag parasztokkal keres szövetséget, s szabad prédára engedi át nekik a falut. Az önkényuralom görcsös erőfeszítéseket tesz, hogy mielőbb szétromboljon minden faluközösségi földtulajdont, és kizárólag a földmagántulajdont erősítse. Ez a politika százszorosan kiélezi a falun a kapitalizmus összes ellentmondásait, és meggyorsítja a falu felbomlását a reakciósok elenyésző kisebbségére és a forradalmi proletár meg félproletár tömegekre.

c) A liberális burzsoázia — élén a kadet párttal —, amely már a tömegek első nagy forradalmi megmozdulásai alkalmával az ellenforradalom útjára lépett, továbbra is ezen az úton halad, méginkább közeledik az októbristákhoz, s a cárizmust támogató nacionalista agitációjával gyakorlatilag az abszolutizmus és a feudális földesurak ügyét szolgálja.

d) A paraszttömegek — miként ezt szorongatott és meghamisított dumabeli képviseletük is mutatja — a falu demokratikus elemeinek minden üldöztetése ellenére, minden ingadozásuk ellenére továbbra is kitartanak a forradalmi demokratikus agrárátalakulás mellett, amely teljesen megsemmisítené a földesúri földtulajdont s így biztosítaná ezzel a tőkés Oroszország termelőerőinek leggyorsabb, legteljesebb és leginkább szabad fejlődését. A november 9-i törvény csak meggyorsítja a paraszttömegeknek kibékíthetetlenül ellenséges és politikailag öntudatos erőkre való megoszlását.

e) A proletariátusra mérte és méri a legtöbb csapást mind az önkényuralom, mind pedig a gyors ütemben egyesülő és támadásba lendülő tőke. Mégis, a többi osztályokhoz képest a pro-

letariátus őrzi meg leginkább összeforrottságát, s a proletariátus tart ki leghívebben osztálypártja mellett, amellyel egybekovácsolta őt a forradalom. A proletariátus tovább harcol osztályérdekeiért és elmélyíti szocialista osztályöntudatát; a proletariátus továbbra is az egyetlen olyan osztály, amely következetesen vezetni tudja az új forradalmi harcot.

f) Általában és egészében nem kétséges, hogy Oroszországban a polgári demokratikus forradalom objektív feladatai most is megoldatlanok. A folytatódó gazdasági válság, munkanélküliség és éhínség azt mutatja, hogy az önkényuralom legújabb politikája nem tudja biztosítani Oroszország tőkés fejlődésének feltételeit. Ez a politika elkerülhetetlenül a különböző osztályok politikai harcának elmélyüléséhez vezet. A gazdasági és politikai életnek azok a döntő tényezői, amelyek előidézték az 1905-ös forradalmat, továbbra is hatnak, és ilyen gazdasági és politikai helyzetben elkerülhetetlenül új forradalmi válság érlelődik.

g) A világpiaci helyzet általános kiéleződése — amely főként azzal magyarázható, hogy a nyugateurópai iparban válsághoz vezető változások mentek végbe, s ez a válság 1908-ban depresszióba ment át, továbbá azzal, hogy a Keleten forradalmi mozgalmak játszódnak le, melyek nemzeti tőkés államok megalakulásában fejeződnek ki — fokozza a konkurrenciát, szaporítja a nemzetközi összeütközések számát, ezzel kiélezi az osztályellentétet a burzsoázia és a proletariátus között, és az egész nemzetközi helyzetet egyre forradalmibbá teszi.

A dolgok ilyen állásából kiindulva az OSzDMP Összoroszországi Konferenciája megállapítja, hogy a jelen pillanatban a párt fő feladatai a következők:

1) Meg kell magyarázni a néptömegeknek az önkényuralom legújabb politikájának, valamint a szocialista proletariátus szerepének értelmét és jelentőségét; meg kell magyarázni, hogy a szocialista proletariátusnak önálló osztálypolitikát kell folytatnia, s a jelenlegi politikai helyzetben és a küszöbönálló forradalmi harcban vezetnie kell a demokratikus parasztságot. E harc célja változatlanul a cárizmus megdöntése és a politikai hatalom kivívása a parasztság forradalmi rétegeire támaszkodó proletariátus által, amely az össznépi alkotmányozó gyűlés egybehívása és a demokratikus köztársaság megteremtése révén polgári demokratikus forradalmat hajt végre.

2) Sokoldalúan tanulmányozni és széles körben népszerűsíteni kell az 1905—1907-es tömegharc pótolhatatlan tanulsá-

gokkal szolgáló tapasztalatait, mely tanulságok igazolták a forradalmi szociáldemokrata taktika helyességét.

3) Meg kell erősíteni az OSzDMP-t a forradalmi korszakban kialakult formájában: továbbra is engesztelhetetlen harcot kell folytatni mind az önkényuralom és a reakciós osztályok, mind pedig a burzsoá liberalizmus ellen; harcolni kell a forradalmi marxizmustól való eltérések és az OSzDMP jelszavainak leszűkítése ellen. Ezek a jelenségek manapság különös erővel mutatkoznak meg a bomlás hatása alá került egyes pártelemek között.

4) A Londoni és a Stuttgarti Kongresszusok határozatainak megfelelően minden eszközzel támogatni kell a munkásosztály gazdasági harcát.

5) A Dumát és a Duma szószékét fel kell használni a forradalmi szociáldemokrata propaganda és agitáció céljaira.

6) Mindenekelőtt a proletariátus öntudatos tömegeinek nevelésére, megszervezésére és tömörítésére irányuló huzamos munka kerül napirendre. Ezenkívül, e feladatnak alárendelve, ki kell terjeszteni a pártmunkát a parasztságra és a hadseregre, főképpen írásos propaganda és agitáció formájában, s itt a fő figyelmet a parasztság és a hadsereg proletár és félproletár elemeinek szocialista nevelésére kell fordítani.

A SZOCIÁLDEMOKRATA DUMAFRAKCIÓ KÉPVISELŐJÉNEK TÁVOLMARADÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

A konferencia a legnagyobb sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a dumafrakció nem küldte el delegátusát az összoroszországi konferenciára, amelynek napirendjén számos fontos kérdés szerepelt, többek között éppen a dumafrakció tevékenységének kérdése, és azt indítványozza a KB-nak, hogy derítse ki a delegátus távolmaradásának okait.

A SZOCIÁLDEMOKRATA DUMAFRAKCIÓRÓL

A pártnak és a párt Központi Bizottságának alárendelt és egyik kisegítő szerveként működő szociáldemokrata dumafrakció tevékenységével kapcsolatban — avégből, hogy a frakciónak a párt számára szükséges tevékenységét megfelelő színvonalra emelje, és hogy az egész párt helyesen világítsa meg agitációjában és propagandájában a frakció munkáját — a konferencia megállapítja,

hogy az elmúlt időszak folyamán a frakció tevékenységében,

helyes megnyilvánulásai mellett, pártunk politikai vonalától való elhajlások is előfordultak; ilyeneknek főleg a következők tekintendők:

a) a frakciónak a Duma első ülésszaka kezdetén tett programmnyilatkozatából hiányzott a határozottan kifejezett osztály- és szocialista tartalom, s megnyirbálták és elhomályosították benne minimális programmunk következetesen demokratikus követeléseit;

b) az általános költségvetési beszédekből és a vitazáró javaslatból hiányzott a szocialista indokolás, hogy miért szavaz a szociáldemokrácia nemcsak a mai orosz állam költségvetése ellen, hanem általában a burzsoá állam minden költségvetése ellen is;

c) a frakció — tartózkodás helyett — megszavazott az elemi népoktatás céljaira $6^1/_2$ milliót, amelyet valójában az ultrafeketeszázas Svarc-minisztérium rendelkezésére bocsátottak;

d) többízben kritikátlanul magasztalta az egész I. és II. Dumát, mint „népi" Dumákat stb., és nem mutatott rá arra, hogy a jelentéktelen kisebbségben levő vagyonos osztályok képviselőinek szavazatai ezekben a Dumákban is elnyomták a munkások és parasztok képviselőinek szavazatait;

e) elmulasztotta elvileg megindokolni, miért nem adja meg hozzájárulását a kormány által kért 450 millió rubel összegű kölcsön engedélyezéséhez, és elmulasztotta megbírálni a liberális ellenzéket, amely késznek mutatkozott a kölcsönt csak némileg csökkentett összegben megszavazni stb.;

hogy a frakció általában nem adott kellő értékelést a kadet párt vezette polgári ellenzékről, amely gyakorlatilag az imperializmus útjára, az ellenforradalom nyílt támogatásának útjára lépett;

hogy a frakció többízben nem hajtotta végre a KB közvetlen rendelkezéseit.

Mindezek alapján — megállapítva azt, hogy ezekben az elhajlásokban nem csupán a frakció a hibás, hiszen a szociáldemokrata frakció a feketeszázas Dumában igen nehéz körülmények között dolgozik, hanem hibásak bizonyos fokig a párt összes szervezetei és Központi Bizottsága is, mert még korántsem tettek meg minden szükségest és lehetőt a párt dumabeli munkájának helyes megszervezése érdekében — a konferencia leszögezi, hogy:

1) a frakciónak további tevékenysége során a Londoni Kongresszus által megjelölt szellemben és a párt Központi Bizottsága irányelveinek megfelelően kell szolgálnia a pártot;

2) az ellenforradalmi III. Dumában a frakció fő feladata az, hogy a párt egyik szerveként a szociáldemokrata propaganda, agitáció és szervezés ügyét szolgálja, ne lépjen az ugynevezett pozitív törvényhozás és a jelentéktelen látszatreformok utáni hajsza útjára, s hogy ne csak olyan kérdésekben szólaljon fel, amelyeket a Duma többsége vet fel, hanem mindenképpen igyekezzék felvetni a Dumában a munkástömegeket és pártunkat foglalkoztató kérdéseket;

3) a frakciónak, hogy ezeket az agitációs és propagandafeladatokat teljesíthesse, a lehető legközelebbi jövőben:

a) a munkástörvényhozással kapcsolatos önálló javaslatokat kell előterjesztenie a Dumában (8 órás munkanap, egyesülési jog, sztrájkszabadság, munkásbiztosítás stb.);

b) ilyen vagy olyan formában, minél gyakrabban fel kell vetnie a tőke gazdasági téren indított támadásának kérdését, egybekapcsolva ezt az erőviszonyoknak azzal a változásával, amely a politikai harcban végbement; fel kell vetnie a városokban jelentkező munkanélküliség és a falvakban jelentkező éhínség kérdését stb.;

c) számos olyan törvényjavaslatot kell beterjesztenie, amely minimális programmunk követeléseit tartalmazza, mégpedig a széles néprétegek számára érthető, népszerű formában;

d) erélyes agitációt kell indítania a kormány és az őt támogató pártok ellenforradalmi külpolitikája ellen, továbbá azok ellen az imperialista és nacionalista törekvések ellen, amelyeket a kadetok és részben az októbristák magukévá tesznek;

e) a frakció feladata, hogy a Duma szószékéről leleplezze és megbélyegezze a kormánynak és a Duma többségének a nemzetiségi kérdésben folytatott politikáját; állandóan rá kell irányítania a figyelmet az államon belüli nemzetiségi kérdésekre, és erélyesen támogatnia kell a párt programmjában foglalt s az elnyomott nemzetiségek jogainak megvédésére irányuló követeléseket;

f) ilyen vagy olyan formában fel kell vetnie a hadsereg helyzetének kérdését, és védelmeznie kell a katonáknak és matrózoknak a forradalmi fellendülés napjaiban támasztott követeléseit;

g) a frakciónak védelmeznie kell a lakosság helyi jellegű, bár kisjelentőségű és részleges igényeit, kapcsolja össze ezeket a részleges igényeket a párt általános követeléseivel, tekintse feladatának, hogy feltárja a nép előtt, hogy a helyi szükségleteket a jelenlegi rendszerben a legkisebb mértékben sem lehet kielégítő módon megoldani; ugyanakkor pedig meg kell

tagadnia az olyan helyi követelések támogatását, amelyek ellentétben állnak a proletariátus általános érdekeivel;

h) a költségvetés kérdésében a konferencia azon a véleményen van, hogy a költségvetés egészében való megszavazása elvileg megengedhetetlen. Ugyancsak megengedhetetlen az osztályállam költségvetésében szereplő olyan egyes tételek megszavazása is, amelyek a tömegek elnyomásának eszközeire (hadsereg, rendőrség, közigazgatás, bíróságok stb.) fordított költségeket törvényesítik.

A reformok, vagy a kulturális szükségletekre vonatkozó költségtételek szavazásánál programmunknak azt az alapelvét kell irányadónak tekinteni, hogy a szociáldemokraták elvetik az olyan reformokat, amelyek a dolgozó osztályok feletti rendőri-bürokratikus gyámkodással kapcsolatosak.

Éppen ezért általános szabálynak tekintendő, hogy a III. Dumában beterjesztett úgynevezett reformok és az úgynevezett kulturális szükségletekre vonatkozó kiadási tételek ellen kell szavazni.

Olyan kivételes esetekben, amikor komoly kilátások vannak arra, hogy a munkások és az alacsony beosztású alkalmazottak helyzete megjavul, vagy hogy a lakosság nagy tömegeinek kulturális szükségleteit ténylegesen ki lehet elégíteni, a frakciónak a körülmények figyelembevételével vagy tartózkodnia kell a szavazástól (külön megindokolva magatartását), vagy igennel kell szavaznia, de előzőleg a kérdést meg kell vitatnia a KB-val, valamint a párt- és a szakszervezetek képviselőivel;

i) a frakciónak minél szorosabb kapcsolatot kell létesítenie valamennyi helyi és nemzetiségi pártszervezettel, a szakszervezetekben és egyéb munkásszervezetekben működő szociáldemokrata csoportokkal, továbbá magukkal a szakszervezetekkel és más szervezetekkel; fel kell szólalnia a munkásgyűléseken és általában lehetőleg minél szélesebbkörű tevékenységet kell kifejtenie a Dumán kívül.

A konferencia felhívja továbbá minden helyi és nemzetiségi pártszervezetnek és a párt Központi Bizottságának figyelmét, hogy az a körülmény, hogy mindeddig nem támogatták kellőképpen a frakciót, jelentősen megnehezítette a frakció tevékenységét; ezért a konferencia szükségesnek tartja, hogy az összes pártszervezetek:

a) feltétlenül juttassák el a frakcióhoz az összes adatokat a munkasok helyzetéről, a közigazgatás és az egyesült tőke ténykedéséről, szolgáltassanak anyagot interpellációkhoz és beszédekhez, közöljék a munkásgyűlések és pártcsoportok határoza-

tait, adjanak beszédtervezeteket, szolgáljanak rendszeresen gyakorlati javaslatokkal a frakció előtt álló lépésekhez és gyakorlatilag bírálják a frakció megtett lépéseit;

b) terjesszék a tömegek között a frakció beszédeit, interpellációit, törvényjavaslatait és beszámolóit, egészítsék ki és használják fel tömegagitációjukban, röpirataikban stb. a frakció felszólalásait.

A DUMAFRAKCIÓVAL FOGLALKOZÓ HATÁROZATNAK NYILVÁNOSSÁGRA NEM HOZANDÓ RÉSZE

A konferencia felhívja a frakció irányítására hivatott KB figyelmét, hogy:

1) A frakció mellett működő szakértők csak tanácskozási jogot élvezhetnek és jelenlétük általában csak a KB engedélyével lehetséges.

2) A frakciónak be kell fizetnie diétája[1] 10 százalékát azzal a speciális rendeltetéssel, hogy meg lehessen szervezni a frakciónak a KB részéről nyujtandó támogatást.

3) A KB-nak, minthogy a párt előtt a frakció munkájáért felelős, a frakció határozataival kapcsolatos „vétó"-jogával ingadozás nélkül élnie kell minden olyan esetben, amikor ezek a határozatok kárt okozhatnak a pártnak.

4) Ha a Dumában kifejtett pártmunka nem a konferencia által kijelölt és a KB által jóváhagyott úton halad, akkor rendkívüli általános pártkonferenciát kell egybehívni (de csak a tavaszi ülésszak befejezése után), hogy azon megvitassák a frakció további fennállása feltételeinek kérdését.

SZERVEZETI KÉRDÉS

Irányelvek a szervezeti kérdéssel foglalkozó bizottság részére

Mivel a szervezeti kérdésről beterjesztett határozattervezetek és a vele kapcsolatos viták világosan megmutatták, hogy a jelenlegi szervezeti politika irányvonala tekintetében az OSzDMP-ben általában két fő áramlat észlelhető, —

a konferencia felhatalmazza a bizottságot, hogy munkájában annak az irányzatnak elveihez igazodjék, amely elismeri, hogy a tömegek között végzendő munka érdekében — ami továbbra is a szociáldemokrácia fő feladata — a fő súlyt az ille-

[1] Így nevezték a képviselők javadalmazását. — *Szerk.*

gális pártszervezet megteremtésére és megszilárdítására kell áthelyezni, s hogy csakis az illegális szervezet következetes közreműködése révén szervezhető meg helyesen a tömegek között végzett egész munka, a dumafrakcióra gyakorolt egész befolyás, a pártnak a dumafrakcióval kapcsolatos egész tevékenysége, a legális és fél-legális szervezetek teljes felhasználása, anélkül, hogy a szociáldemokrácia osztályfeladatai bármilyen mértékben háttérbe szorulnának.

A konferenciának a bizottság munkája után elfogadott határozata

Tekintettel arra, hogy:

1) az ellenforradalom győzelme a jelen pillanatban a forradalmi érzelmű, de szocialista szempontból kevéssé öntudatos munkások körében átmenetileg közömbösséget idéz ugyan elő a párttal szemben, mégis a pártnak változatlanul az a fő feladata, hogy minél nagyobb munkástömegek körében továbbfejlessze a politikai-gazdasági agitációt és a szervező munkát;

2) hogy ez a győzelem, amely elodázta a párt demokratikus jelszavainak megvalósítását, kiveti a párt soraiból mindazokat az ingadozó értelmiségi és kispolgári elemeket, amelyek főképpen a forradalom közeli győzelmének reményében csatlakoztak a munkásmozgalomhoz;

3) hogy a megváltozott politikai viszonyok egyre inkább lehetetlenné teszik a szociáldemokrata tevékenység folytatását a legális és fél-legális munkásszervezetekben;

4) hogy a vezető pártintézmények személyi állománya egyre inkább kicserélődik a forradalmi évek tapasztalatainak hatására osztálytudatosabbá váló proletariátus öntudatos elemeivel;

5) a jelenlegi munkaviszonyok lehetetlenné teszik a szervezet demokratikus felépítése elvének teljes mértékű alkalmazását, —

a konferencia úgy véli, hogy:

a) a pártnak különös figyelmet kell fordítania arra, hogy felhasználja és megszilárdítsa a fennálló szervezeteket, és hogy új illegális, fél-legális és a lehetőséghez képest legális szervezeteket hozzon létre, amelyek a párt támaszpontjaiul szolgálhatnak a tömegek közti agitációs, propaganda- és gyakorlati szervező munkához. Ilyen szervezetek például a gyári gyűlések, a propagandista körök, az illegális és legális szakszervezetek, a klubok, a különböző munkásművelődési egyletek stb. Mindez a munka csak abban az esetben valósítható meg és csak akkor lehet gyümölcsöző, ha minden egyes iparvállalatnál lesznek

— ha nem is nagylétszámú — tisztán párttagokból álló munkásbizottságok, amelyeknek szoros kapcsolatuk van a tömegekkel, és ha a legális szervezetekben végzett egész munka az illegális pártszervezet irányításával fog folyni;

b) a helyi pártmunka összefogása érdekében: a) minden területen területi központokat kell szervezni, amelyeknek kötelességük, hogy a helyi szervezeteknek ne csak technikai támogatást, hanem az eszmei vezetésben is segítséget nyujtsanak, és lebukás esetén újraszervezzék őket; b) a helyi és területi szervezeteknek a legszorosabb kapcsolatot kell kiépíteniök a KB-val.

c) a helyi szervezetek rendszeres és zökkenőmentes működésének biztosítása érdekében megengedhető, hogy egyes esetekben alkalmazzák a kooptáció elvét, a kooptált tagokat azonban, mihelyt erre mód nyílik, a Szervezeti Szabályzat alapján szabályszerűen megválasztott elvtársakkal kell helyettesíteni. A szervezőmunka tartalmát illetően pedig a konferencia arra az álláspontra helyezkedik, hogy a jelenlegi helyzettel kapcsolatos politikai és gazdasági agitáció mellett — amire a párt feladatairól és a dumafrakcióról hozott határozatok utalnak — a pártnak különös figyelmet kell fordítania arra, hogy a pártmunkások széles körében elmélyítse a szociáldemokrata világnézetet, főként pedig arra, hogy a munkások közül neveljen ki a szociáldemokrata mozgalom részére gyakorlati és eszmei vezetőket.

A HELYI NEMZETISÉGI SZERVEZETEK EGYESÍTÉSÉRŐL

1. A konferencia javasolja a KB-nak, hogy tegyen intézkedéseket pártunk helyi szervezeteinek egyesítésére mindazokon a területeken, ahol az egyesülés — a Stockholmi Kongresszus határozata ellenére — eddig még nem történt meg.

2. A konferencia véleménye szerint ennek az egyesítésnek abból az elvből kell kiindulnia, hogy a szociáldemokrata szervezetek minden egyes helyen egységesek legyenek, és határozottan ellene van annak, hogy az egyesítés alapjává a föderalizmus elvét tegyék.

A LITVÁNIA SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRTJÁVAL VALÓ EGYESÜLÉSRŐL

Az OSzDMP konferenciája megbízza a KB-t: tegyen további lépéseket a Londoni Kongresszusnak az LSzDP és az OSzDMP egyesülésére vonatkozó kívánsága megvalósítására.

A LENGYEL SZOCIALISTA PÁRT „BALSZÁRNYÁVAL" VALÓ EGYESÜLÉSRŐL

A konferencia, miután meghallgatta a mensevik elvtársaknak az LSZP „balszárnyával" való egyesülésre vonatkozó javaslatát, vita nélkül áttér a soronkövetkező ügyekre.

A PÁRTKONGRESSZUS ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

Tekintve, hogy a Szervezeti Szabályzat alapján a pártkongresszusnak már a mult év nyarán össze kellett volna ülnie, és hogy a KB körkérdésére a helyi szervezetek egy része a kongresszus összehívását illetően igenlőleg nyilatkozott, —

a konferencia javasolja a KB-nak, hogy a kongresszus összehívásának időpontjára és a kongresszusi választások kívánatosnak tartott módjára vonatkozóan intézzen körkérdést a helyi szervezetekhez.

A pártmunka megváltozott feltételeire való tekintettel a konferencia úgy véli, hogy meg kell változtatni a kongresszusi képviselet arányait, és javasolja a KB-nak, hogy a képviselet módozatainak kidolgozásakor kizárólag a körkérdésre adott válaszok eredményeit tartsa szem előtt, és szorítkozzék a szavazatok összeszámlálására.

A körkérdés eredményét legkésőbb 5 hónappal azután, hogy a Központi Bizottság a jelen határozatot jóváhagyta, nyilvánosságra kell hozni.

A KONGRESSZUS ÖSSZEHÍVÁSÁRA VONATKOZÓ ELVETETT HATÁROZATI JAVASLAT

Figyelembe véve:

1) hogy a Londoni Kongresszus óta mind Oroszországban, mind pártunkban az általános helyzet erősen megváltozott;

2) hogy a párt gyökeresen megváltozott taglétszáma folytán a Londoni Kongresszus által kidolgozott képviseleti arányok nem valósíthatók meg, —

a konferencia javasolja:

1) hogy a KB tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a legközelebbi általános pártkongresszust legkésőbb 1909 nyarán összehívják;

2) hogy a kongresszuson szavazati joggal képviseltetheti magát minden olyan szervezet, amelynek több mint 200 tagja van

és a kongresszus összehívását megelőzően egy évig megszakítás nélkül működött;

3) a több mint 300 tagot számláló szervezetek minden 300 tag után egy delegátust küldjenek;

4) a választások helyességének ellenőrzését és a szervezetek szavazati jogának megállapítását a KB képviselője, a delegátusokat küldő szervezet képviselője és a szóbanforgó szervezet ellenzéki irányzatának képviselője együttesen végzik.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG MUNKÁJÁRÓL

1. A konferencia jóváhagyja a KB határozatát, amelynek értelmében a KB-nak a kialakult helyzetre való tekintettel Oroszországban a KB plénumának összes jogaival felruházott csökkentett létszámú szervet kellett létesítenie.

2. A konferencia véleménye szerint az újonnan felmerülő elvi-taktikai kérdéseket lehetőleg a KB teljes ülésén kell megvizsgálni, és csak abszolút halaszthatatlan esetekben dönthet a csökkentett létszámú KB.

3. A konferencia javasolja a KB-nak, hogy tagjainak gyakoribb körutazásai útján, az Oroszországban működő csökkentett létszámú KB megbízottainak látogatásai útján, és az írásbeli kapcsolatok jobb megszervezése révén erősítse az ellenőrzést és a kapcsolatot a helyi, területi és nemzetiségi szervezetekkel.

4. Tekintettel a párt külföldi munkájának jelentőségére, a külföldön tömegesen előforduló surlódásokra és a KB tevékenységét dezorganizáló ellenzék működésére, —

a konferencia hasznosnak és szükségesnek tartja, hogy külföldön az egész pártot képviselő szerv álljon fenn a Központi Bizottság Külföldi Irodája formájában.

A KÖZPONTI LAPRÓL

A konferencia sajnálkozását fejezi ki amiatt, hogy a Londoni Kongresszus óta eltelt egész idő alatt a KL-nek mindössze egy száma jelent meg, és ragaszkodik ahhoz, hogy a KB a legrövidebb időn belül fogjon hozzá a KL kiadásához.

A KÜLFÖLDI KÖZREMŰKÖDŐ CSOPORTOK EGY RÉSZÉVEL TÁMADT KONFLIKTUSRÓL

A konferencia teljes mértékben helyesli a KB teljes ülésének a külföldi munka megszervezéséről hozott határozatait, és azt ja-

vasolja a KB-nak, hogy a pártegység nevében tegyen meg minden tőle telhetőt a külföldön mutatkozó szakadás megszüntetése és a külföldi dezorganizáló irányzatok elleni harc céljából.

*A KONFERENCIA HATÁROZATAINAK NYILVÁNOSSÁGRA HOZÁSÁRÓL

A konferencia javasolja, hogy a KB tegyen lépéseket, hogy az előterjesztett tervezetekre és az elvi jellegű nyilatkozatokra vonatkozó konferencia-határozatokat, valamint a konferenciáról szóló rövid beszámolót minél előbb kiadják.

A „Proletarij" (1909) kiadásában megjelent „Az OSzDMP 1908 decemberi Összoroszországi Konferenciája" című brosúra szövege alapján, melyet egybevetettek a konferenciának a Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívumában őrzött jegyzőkönyvével

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TELJES ÜLÉSEI

Párizs. 1908 december 21, 27—29 (1909 január 3, 9—11)

Az Ötödik Összoroszországi „Decemberi" Konferencia előtt, 1908 december 21-én (1909 január 3-án) összeült a KB plénuma.

A teljes ülés a mensevikek szavazataival szemben jóváhagyta a konferencia napirendjét és a küldöttek mandátumait.

Közvetlenül a „decemberi" konferencia befejezése után, január 9—11-én a KB plénuma újból összeült.

E teljes ülés napirendi pontjai: 1) A konferencia határozatainak megerősítése; 2) A határozatok és beszámolók közzététele; 3) A konferenciának Litvánia Szociáldemokrata Pártjával kapcsolatban hozott határozatáról; 4) A Központi Lapról; 5) A szűkebb KB-ról; 6) Külföldi ügyek; 7) Különfélék.

A plénum megerősítette az ötödik konferencia határozatait.

A plénum megválasztotta a KB Külföldi Irodáját (KBKI), amelynek tagjaivá 1 bolsevikot, 1 menseviket és 1 lengyel szociáldemokratát választottak, azzal a feltétellel, hogy ha a mensevik tag egy hónapon belül nem foglalja el helyét a KBKI-ban, helyét egy bolsevik tölti be.

Mindkét teljes ülésen részt vett V. I. Lenin.

A TELJES ÜLÉS HATÁROZATAI

*A KONFERENCIA MEGSZERVEZÉSÉRŐL

A KB megállapítja, hogy a konferencia szervezői, noha igen nehéz körülmények között dolgoztak, minden tőlük telhetőt megtettek a konferencia szükséges létszámának biztosítása érdekében, és értesítettek minden képviseletre jogosult szervezetet.

*A HATÁROZATOK ÉS BESZÁMOLÓK KÖZZÉTÉTELÉRŐL SZÓLÓ KONFERENCIA-HATÁROZATOK MEGERŐSÍTÉSE[1]

a) Az elfogadott határozatokkal együtt közleményt is kell kiadni és

b) Meg kell bízni a titkári testületet (Boriszov, Marat és Jelena Nyik. elvtársakat), hogy rendezze a konferencia jegyzőkönyvét és adja át a KB Külföldi Irodájának; kiadásra csak az elvi jelentőségű nyilatkozatok kerüljenek. Ami az elvi jelentőség kérdését illeti, ezt a titkári testület dönti el.

A KB határozatilag kimondja, hogy a dumafrakcióról szóló határozat nyilvánosságra nem hozandó részét csak a nemzetiségi szervezetek Központi Bizottságaival, a dumafrakcióval, valamint azokkal a vezető központokkal kell közölni, amelyek a konferenciára közvetlenül választották meg küldötteiket; egyben a KB javasolja, hogy ez a közlés ne írásban, hanem élőszóban történjék.

EGYESÜLÉS AZ ÖRMÉNY SZERVEZETTEL A KAUKÁZUSBAN

A KB felhívja a kaukázusi szervezetek területi bizottságának figyelmét arra, hogy az örmény szervezettel a lehető legrövidebb időn belül egyesülni kell, s hogy ezt az egyesülést feltétlenül végre kell hajtani, annál is inkább, mert a Londoni Kongresszus óta több mint másfél év telt el. (A határozatot — Igor és Pjotr[2] kivételével, akik tartózkodtak a szavazástól — mindenki elfogadta.)

A SZŰKEBB KB-RÓL

A plénum határozatilag kimondja, hogy az oroszországi ötösbizottságot a régi alapokon meg kell hagyni. A KB dumafrakcióbeli képviselőjéül a plénum Meskovszkij elvtársat jelöli ki. Meskovszkij elvtárs kiválása esetén az ötösbizottság saját belátása szerint más képviselőt jelöl ki.

*A KÜLFÖLDI CSOPORTOK KÖZPONTI IRODÁJA KÉPVISELŐJÉNEK AZ ÜLÉSRE VALÓ MEGHÍVÁSÁRÓL

Határozat: 1 képviselő vehet részt. A plénum javasolja: a képviselővel tudatni kell, hogy nem mint egy pártintézménynek (a

[1] Az OSzDMP Ötödik (1908. évi Összoroszországi) Konferenciájának határozatait lásd ebben a kötetben 221—234. old. — *Szerk.*

[2] Igor és Pjotr — likvidátor mensevikek. — *Szerk.*

Külföldi Csoportok Központi Irodájának), hanem mint a párt Központi Bizottságával konfliktusban álló csoportnak a képviselőjét hívják meg.

A TIFLISZI RÖPIRAT

1. A KB megállapítja, hogy a Kaukázusontúli Szervezetek Területi Bizottsága röpiratában méltatlanul vádat emel a párt legfőbb intézménye ellen (azzal vádolja a KB-t, hogy halogatni akarja az erivanyi kisajátítás ügyét); ezért a lépésért a KB minden felelősséget a Kaukázusontúli Szervezetek Területi Bizottságára hárít, amelyet emiatt az országos pártkongresszuson felelősségre kell vonni.

2. A KB megállapítja, hogy a Kaukázusi Területi Bizottságnak az a határozata, amellyel többeket kizár a pártból, szabálytalan, mert helyi szervezet nem zárhat ki tagokat a pártból, hanem csak — pártbíróság ítélete alapján — saját szervezetéből. A pártból való kizárás joga egyedül a KB-t illeti meg, amelynek ilyen esetekben pártbíróságot kell kijelölnie.

A KB követeli, hogy a Kaukázusi Területi Bizottság az általa elítélt személyek biztonsága érdekében a szervezeteknek ne küldjön szét névsort, szorítkozzék arra, hogy csak a KB-nak küldi meg.

3. A KB nem veszi figyelembe a Kaukázusi Területi Bizottság ítéletét, és javasolja, hogy a KB által kinevezett vizsgálóbizottság teljesen vizsgálja ki a kisajátítás ügyét.

KÜLFÖLDI ÜGYEK

A KB jóváhagyja a KBKI arra vonatkozó határozatát, hogy az összes külföldi szociáldemokrata közreműködő csoportok egyesítésének kérdésében tanácskozásra kell összehívni a KB Külföldi Irodájának és a nemzetiségi szervezetek Központi Bizottságainak képviselőit.

A külföldi konfliktus rendezésére vonatkozólag a KB azt javasolja a KBKI-nak, hogy a megbeszéléseket a következő alapokon folytassa:

1. Össze kell hívni a külföldi szociáldemokrata csoportok közös kongresszusát, függetlenül attól, hogy azon valamennyi nemzetiségi szervezet részt vesz-e, vagy csak néhány.

2. A kongresszus összehívására alakítandó Szervező Irodában részt vesznek az orosz szociáldemokrácia mindkét irányzatának és a nemzetiségi szervezeteknek a képviselői, mégpedig egyenlő

számban mindegyik irányzat és minden nemzetiségi szervezet részéről.

3. A Szervező Iroda kidolgozza a választások módozatát és összehívja a kongresszust. Nézeteltérések esetén a vitás kérdéseket a KBKI dönti el.

4. Az oroszországi szociáldemokraták alakíthatnak külföldön külön helyi csoportokat, de nincs külön külföldi központjuk és nem tarthatnak külön kongresszusokat.

5. A közös csoportok jövedelméből a helyi adminisztrációs költségek levonása után legalább 50 százalékot közvetlenül a KBKI-nak kell átadni.

6. Minden közös helyi csoport központi intézményét az adott helységben élő és az OSzDMP-hez tartozó szervezett szociáldemokraták taggyűlésén kell megválasztani.

7. Normálisnak és helyesnek tartva azt, hogy az OSzDMP közreműködő csoportjai a helyi adminisztrációs költségek kivételével minden jövedelmüket átadják a KB-nak — mint ahogy ez a Bund-nál, az LSzD-nél és az LHSzD-nél történik — a KB, tekintettel a pártban uralkodó nem normális viszonyokra, mégis megszavazza az 50 százalékot, mert ezt a kisebbik rossznak tekinti.

8. A KB megállapítja, hogy a Bund Külföldi Központi Irodája (99. számú) levelének tartalma illojális a párt Központi Bizottságával szemben, és azt javasolja a Bund Központi Bizottságának, hogy reagáljon a Központi Irodának erre a levelére.

Martov levele

A KB megállapítja, hogy Martov elvtárs azzal a váddal kapcsolatban, melyet Makszimov és Viktor elvtársak rágalmazás miatt emeltek ellene, nem volt hajlandó megjelenni a pártbíróság előtt.

A KB Martovnak a párt Központi Bizottságához intézett október 8-i levelét a KB megrágalmazásának és megsértésének tekinti, s ezért határozatilag kimondja, hogy:

1. Martov elvtársat pártbíróság elé kell állítani.

2. A KB négytagú bíróságot állít össze, a négy közül kettőt Martov elvtárs visszautasíthat. Visszautasítás esetén a KB más személyeket jelöl ki. A döntőbírót a 4 bíró választja meg. Martov elvtársnak jogában áll, hogy a KB-nak jóváhagyásra a pártbíróságba jelölteket javasoljon.

3. Abban az esetben, ha Martov elvtárs ezúttal sem jelenik meg a pártbíróság előtt, a bíróságnak Martov elvtárs távollétében is le kell tárgyalnia az ügyet.

4. A bíróságba a Bund Központi Bizottsága és az LSzD Központi Bizottsága 2—2 tagot jelöl ki.

A KÖZPONTI LAPRÓL

A KL szerkesztősége 3 bolsevikból + 1 mensevikből + 1 lengyelből áll.

Ha ez a kombináció két héten belül nem jön létre, akkor a következő kombináció lép hatályba: 2 bolsevik + 1 bundista + 1 lengyel.

Ha két héten belül ez a kombináció sem jön létre, akkor a szerkesztőség a jelenlegi összetételében működik.

A KL első száma legkésőbb egy hónap múlva jelenik meg.

A régebbi Presskomission továbbra is működik.

Minden irányzat és szervezet egy héten belül köteles a KL szerkesztőségébe és a Presskomissionba jelölt tagok nevét a KB Külföldi Irodájával közölni.

A KB Külföldi Irodája az első szerkesztőségi ülést 2 napon belül összehívja.

*A KB HATÁROZATAINAK A PÁRTSZERVEK ÁLTAL TÖRTÉNŐ KÖZZÉTÉTELÉRŐL

Minden pártszerv köteles a KB által közzétételre megküldött közleményeket lehetőleg teljes egészükben kiadni.

AZ UJSÁGOKBAN KÖZLENDŐ SZÖVEG[1]

A KB megbízza Maratot, hogy a következő 7 pontról újságközleményre szánt szöveget állítson össze.

Közzéteendő:

1) A konferencia határozatainak megerősítéséről. 2) A litván bizottság. 3) Egyesülés az örményekkel. 4) A kongresszusról szóló röpirat és kérdőív. 5) Határozat a külföldi ügyekről. 6) Határozat a KL-ről. 7) A pártszervek azon kötelezettségéről, hogy nyomtatásban közzétegyék a KB határozatait.

A tifliszi röpiratról — csak a szervezetek számára.

A Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívuma

[1] A KB teljes ülése még a következő kérdésekben hozott határozatokat: „A kisajátításokat kivizsgáló bizottságról", „A KB pénzügyi helyzetéről", „A konferenciáról szóló beszámolókról", „Az ötösbizottság üléséről" stb. — *Szerk.*

A „PROLETARIJ" KIBŐVÍTETT SZERKESZTŐSÉGÉNEK ÉRTEKEZLETE

Párizs. 1909 június 8—17 (21—30)

A „Proletarij" kibővített szerkesztősége valójában a Bolsevik Központ volt, amelyet az OSzDMP V. (Londoni) Kongresszusa bolsevik frakciójának ülésén választottak. Az értekezleten a Bolsevik Központ 9 tagja vett részt, élükön V. I. Leninnel, jelen voltak továbbá a pétervári, a Moszkva-területi és az urali szervezetek képviselői, valamint a „Proletarij" szerkesztősége részéről N. N. Krupszkaja.

Az értekezlet napirendje a következő volt: 1) Az otzovizmus és az ultimatizmus; 2) Istenépítő irányzatok a szociáldemokraták körében; 3) Makszimov elvtársnak a („Proletarij" 42. számában megjelent) „Külön úton" című cikk elleni tiltakozása tárgyában; 4) A dumabeli tevékenység és a pártmunka számos más ága közötti viszony; 5) A bolsevikok feladatai a pártban; 6) A külföldön (Capriban) létesülő pártiskola; 7) A bolsevik konferenciák; 8) A párttól különálló bolsevik kongresszus vagy bolsevik konferencia mellett folytatott agitáció; 9) Makszimov kiválása.

Az értekezletet V. I. Lenin vezette. Beszédet mondott az otzovizmus és az ultimatizmus kérdéséről, a dumabeli tevékenységhez való viszonyról és más kérdésekről.

Az értekezlet legfontosabb feladata az volt, hogy felvegye a harcot a minden néven nevezendő revizionistákkal meg a sztolipini reakció időszakának elfajzott elemeivel, akik megkísérelték a marxizmus elméletének revízióját. V. I. Lenin, nem sokkal az értekezlet előtt megjelent „Materializmus és empiriokriticizmus" című zseniális művében megvédte a marxizmus elméleti alapjait, a dialek-

tikus és a történelmi materializmust. V. I. Lenin műve materialista általánosítása volt mindazoknak az eredményeknek, melyeket a tudomány, elsősorban a természettudomány F. Engels halálától V. I. Lenin könyvének megjelenéséig elért. A „Materializmus és empiriokriticizmus" a bolsevik párt elméleti előkészítése volt.

Az értekezlet elítélte az otzovizmust és az ultimatizmust.

A bolsevikok kijelentették, hogy semmi közük az otzovistákhoz, ezekhez a „visszájára fordított likvidátorokhoz", és kizárták őket a bolsevik szervezetből. Az értekezlet elítélte az „istenépítést", mint olyan kispolgári elméletet, amely „a forradalmi marxizmus alapjainak tagadásáig" süllyedt. Az értekezleten Kamenyev, Zinovjev, Rikov és Tomszkij kétkulacsos álláspontot foglalt el a marxizmus kispolgári eltorzítása elleni harc kérdéseiben. Az értekezlet erélyesen hadat üzent a különösen A. V. Lunacsarszkij munkáiban propagált marxistaellenes „istenépítő" irányzatoknak, és leleplezte Bogdanov arra irányuló kísérleteit, hogy ezt a marxizmussal ellenségesen szembenálló propagandát fedezze. Az értekezlet elítélte a Capri-i iskolát, mint „a bolsevikoktól elszakadó frakció központját".

Az értekezlet határozata alapján Bogdanovot (Makszimov), aki a marxizmus revíziójának útjára tért és a marxizmust reakciós idealista filozófiával akarta helyettesíteni, kizárták a bolsevik szervezetből.

I. KÖZLEMÉNY A „PROLETARIJ" KIBŐVÍTETT SZERKESZTŐSÉGÉNEK ÉRTEKEZLETÉRŐL

Az olvasók alább megtalálják azoknak a határozatoknak a szövegét, melyeket a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének legutóbbi értekezlete hozott. Az értekezlet összetétele a következő volt: A „Proletarij" szerkesztőségének 4 tagja, a helyi szervezetekben — a pétervári, a Moszkva-területi (Közép-Oroszország) és az urali szervezetben — dolgozó bolsevikok 3 képviselője és a KB 5 bolsevik tagja.

Az értekezleten kibontakozott vitáknak kétségtelenül igen nagy jelentőségük van az egész párt szempontjából. Ezek a viták nagy mértékben határozottá és bizonyos fokig véglegessé tették azt a politikai vonalat, amelyet a bolsevik frakció vezető sajtószerve az utóbbi időben rendszeresen követ, és amely ellen az utóbbi időben meglehetősen sok támadást intéz az elvtársak bi-

zonyos csoportja, melynek tagjai magukat bolsevikoknak tartják. Az értekezleten, amelyen az ellenzéket két elvtárs képviselte, megtörtént a kérdések kellő tisztázása.

Tekintettel minderre, a „Proletarij" szerkesztősége mindent elkövet, hogy az értekezletről minél teljesebb jegyzőkönyvet készítsen és adjon ki. A jelen közleményben azonban csak azokat a pontokat akarjuk érinteni, amelyek bizonyos értelmezés esetén félreértést kelthetnek, mint ahogy külföldön élő elvtársaink között ez már elő is fordult. Az értekezlet terjedelmes és eléggé konkrét határozatai a lényeget illetően eleget mondanak; az értekezlet jegyzőkönyve pedig elegendő anyagot ad ahhoz, hogy a határozatokat teljes egészükben alaposan meg lehessen érteni. A jelen közleménynek az a feladata, hogy olyan útmutatásokat adjon, melyek elsősorban az elfogadott megállapítások és határozatok *frakción belüli* jelentőségét érintik.

Kezdjük „Az otzovizmusról és az ultimatizmusról" szóló határozattal.

A határozatnak az a része, amely közvetlenül az otzovizmus ellen irányul, lényegében nem talált nagyobb tiltakozásra az ellenzéknek az értekezleten jelenlevő képviselőinél. Az ellenzék mindkét képviselője elismerte, hogy az otzovizmus, amennyiben határozott irányzattá válna, egyre jobban eltávolodna a szociáldemokráciától, hogy az otzovizmus néhány képviselőjének, többek közt elismert vezérének, Sztanyiszlav elvtársnak (A. Szokolov) sikerült még „az anarchizmus bizonyos színezetére" is szert tennie. Az értekezleten *egyhangúlag* elismerték, hogy az otzovizmus mint irányzat ellen kitartó és rendszeres harcot kell folytatni. Másként áll a dolog az ultimatizmussal.

Az értekezleten az ellenzék mindkét képviselője ultimatistának vallotta magát. A határozati javaslat szavazásra bocsátásakor mindketten írásbeli nyilatkozatot nyujtottak be, melyben kijelentették, hogy ők ultimatisták, hogy a határozat az ultimatizmustól való elkülönülést javasolja, ami számukra azt jelentené, hogy önmaguktól kellene magukat elhatárolniok, s ezért ők ezt a határozatot nem írhatják alá. Később, miután az értekezlet még néhány határozatot fogadott el az ellenzéki szavazatokkal szemben, az ellenzék két képviselője írásban bejelentette, hogy ezeket a határozatokat a párt törvényeibe ütközőknek tartja, hogy az értekezlet ezeknek elfogadásával a frakció kettészakadását mondja ki, s hogy ők nem vetik alá magukat ezeknek a határozatoknak és nem hajlandók őket végrehajtani. Erre az incidensre a továbbiakban részletesebben ki fogunk térni, mert ennek következményeképpen az ellenzék képviselői

közül az egyik, Makszimov elvtárs, formailag is kivált a „Proletarij" kibővített szerkesztőségéből. Itt azonban más oldalról akarjuk ezt a kérdést megvizsgálni.

Az ultimatizmus értékelésénél, mint egyébként annak a következetes ultimatizmusnak értékelésénél is, amelyet otzovizmusnak hívnak, sajnos nem írásban, hanem csak szavakban kifejtett nézetekkel van dolgunk. Sem az ultimatizmust, sem az otzovizmust eddig még nem fejtették ki egy valamennyire is egységes „platformban". Ilyenformán az ultimatizmust" egyetlen konkrét megnyilvánulásában kell látnunk, abban a követelésben, hogy a szociáldemokrata dumafrakciót *ultimátum* elé kell állítani, hogy tagjai vagy szigorúan pártszerűek lesznek és a pártközpontok valamennyi utasításának alávetik magukat, vagy pedig lemondanak képviselői mandátumukról. De — mint kiderül — az ultimatizmusnak erről a jellemzéséről nem állítható az, hogy *teljesen* hű és pontos, mégpedig a következő okból: Marat elvtárs, az értekezleten részt vett ultimatisták egyike, kijelentette, hogy reá nem illik ez a jellemzés. Ő, Marat elvtárs, elismeri, hogy a szociáldemokrata dumafrakció tevékenysége az utóbbi időben jelentékenyen javul és ő nem is szándékozik most mindjárt ultimátumot küldeni a dumafrakciónak. Csupán azon a véleményen van, hogy a pártnak minden eszközzel nyomást kell gyakorolnia a dumafrakcióra, egészen a fentemlített ultimátum igénybevételéig.

Az *ilyen* ultimatistákkal egy frakcióban lenni persze lehetséges. Az *ilyen* ultimatistának olyan mértékben kell felszámolnia ultimatizmusát, amilyen mértékben javul a dumafrakció tevékenysége. Az *ilyen* ultimatizmus nem zárja ki, sőt feltételezi azt, hogy a párt hosszú ideig dolgozzon a dumafrakcióval együtt és a frakció fejlesztésén, hogy hosszas és állhatatos munkát végezzen olyan értelemben, hogy a dumafrakció tevékenységét ügyesen kihasználja agitációs és szervezési célokra. Ha már a frakció tevékenységében világosan megmutatkozott a javuló tendencia, akkor természetesen továbbra is ugyanebben az irányban kell szívósan és kitartóan dolgozni. *Ezzel* az ultimatizmus fokozatosan elveszti objektív értelmét. Az *ilyen* ultimatista bolsevikokkal szemben szó sem lehet szakításról. Velük szemben aligha helyénvaló az az elhatárolás, amelyről „Az otzovizmusról és az ultimatizmusról" és a „Bolsevikok feladatai a pártban" című határozatokban szó van. Az *ilyen* ultimatizmus csupán árnyalati különbséget jelent egy meghatározott gyakorlati kérdés feltevésében és megoldásában, itt semmiféle jelentős elvi nézeteltérés nincs.

Az az ultimatizmus, amelytől a határozat szerint el kell határolni a bolsevizmust, ez az ultimatizmus, mint párton belüli eszmei irányzat, egészen másfajta jelenség. Ez az ultimatizmus — mely kétségtelenül megvan — kizárja azt, hogy a párt és központjai hosszabb ideig dolgozzanak a dumafrakció fejlesztésén, kizárja azt, hogy a párt hosszas és türelmes munkát végezzen a munkások között olyan értelemben, hogy helyesen kihasználja azt a gazdag agitációs anyagot, amelyet a III. Duma szolgáltat. Ez az ultimatizmus kizárja, hogy a párt *pozitív, alkotó* munkát végezzen a dumafrakció fejlesztése érdekében. Az ilyen ultimatizmusnak egyetlen eszköze az *ultimátum,* amelyet a pártnak mint valami Damoklesz-kardot frakciója feje fölött kellene tartania, és amelynek az OSzDMP számára helyettesítenie kellene a parlamentarizmus kihasználására vonatkozó valóban forradalmi tapasztalatokat, amelyeket a nyugateurópai szociáldemokrácia kitartó, hosszas gyakorlati *tanulás* árán felhalmozott. Az *ilyen* ultimatizmust nem lehet elválasztani az otzovizmustól. A közös *kalandor*szellem elválaszhatatlanul összeköti őket. És a bolsevizmusnak mint az orosz szociáldemokrácia forradalmi irányzatának mind az egyiktől, mind a másiktól egyformán el kell magát határolnia.

De mit értünk mi, mit értett az értekezlet ezen az „elhatároláson"? Vajjon állnak-e rendelkezésre valamiféle adatok annak igazolására, hogy az értekezlet kimondotta *a bolsevik frakció kettészakadását,* ahogyan ezt az ellenzék néhány képviselője el akarja hitetni velünk? Ilyen adatok nincsenek. Az értekezlet határozatai kimondták: a bolsevik frakcióban olyan áramlatok észlelhetők, amelyek ellentétben állnak a bolsevizmussal, a bolsevizmus meghatározott taktikai arculatával. A bolsevizmust nálunk a párt bolsevik *frakciója* képviseli. A frakció azonban nem a párt. A párt az árnyalatoknak egész skáláját foglalhatja magában, s ezek közül a szélsők éles ellentétben is lehetnek egymással. A német pártban Kautsky élesen forradalmi szárnya mellett ott látjuk Bernstein ultrarevizionista szárnyát. Más dolog azonban a frakció. A pártban a frakció az *azonos elveket vallóknak* olyan csoportja, amely abból a célból alakul, hogy elsősorban a pártot egy bizonyos irányban befolyásolja, s hogy elveit a pártban minél tisztább alakban érvényesítse. Ehhez arra van szükség, hogy a frakció tagjai valóban *azonos elveket* valljanak. Azt a különbséget, ami a *párt*egységre és a *frakció*egységre vonatkozó követelményeink között van, meg kell értenie mindenkinek, aki tisztán akarja látni a bolsevik frakcióban levő belső surlódások kérdését. *Az értekezlet nem mondotta ki a frakció*

kettészakadását. Súlyos hibába esnének azok a helyi pártmunkások, akik az értekezlet határozatait felhívásnak értelmeznék arra, hogy a szervezetekből ki kell kergetni az *otzovista beállítottságú* munkásokat, vagy mi több, hogy azonnal szakadásra kell vinni a dolgot azokban a szervezetekben, amelyekben otzovista elemek vannak. Mi a leghatározottabban óva intjük a helyi pártmunkásokat az ilyen lépésektől. Otzovizmus, mint kialakult *önálló irányzat,* nem létezik a munkás*tömegek* között. Az otzovisták olyan kísérletei, hogy saját fejük után járjanak és végnélküli vitákat folytassanak, menthetetlenül szindikalizmusra, anarchizmusra vezetnek. A szindikalizmusnak és az anarchizmusnak valamennyire is következetes hívei maguk zárják ki magukat a frakcióból is, meg a pártból is. Ostobaság volna idesorolni azokat a talán széleskörű *munkáscsoportokat* is, amelyek otzovista *nézetet* vallanak. Az ilyenfajta otzovizmus elsősorban a dumafrakció tevékenységéről való tájékozatlanság szüleménye. Az *ilyen* otzovizmus elleni harc legalkalmasabb fegyvere egyrészt az, hogy a munkásokat minél szélesebb körben és minél jobban felvilágosítjuk a frakció tevékenységéről, másrészt pedig az, hogy a munkások számára lehetővé tesszük, hogy érintkezésben legyenek a frakcióval és befolyást gyakoroljanak rá. Ahhoz, hogy jelentékeny mértékben megingassuk a Péterváron uralkodó otzovista hangulatot, elegendő volna például, ha a Duma-képviselő elvtársak néhányszor elbeszélgetnének a pétervári munkásokkal. Mindent el kell követnünk tehát annak érdekében, hogy elkerüljük az otzovistákkal való *szervezeti szakadást.* Ha csak valamennyire is állhatatos és következetes *eszmei* harcot folytatunk az otzovizmus és a vele rokon szindikalizmus ellen, rövidesen elérjük, hogy a szervezeti szakadásról szóló mindenféle szóbeszéd teljesen meddő fecsegéssé válik, legroszszabb esetben pedig az lesz az eredmény, hogy egyes otzovisták és otzovista csoportok *leszakadnak* a bolsevik frakcióról és a pártról.

Pontosan így állt a dolog a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének ülésén is. Makszimov elvtárs ultimatizmusa teljesen összeférhetetlennek bizonyult a bolsevizmus álláspontjával, amelyet az értekezlet mégegyszer megfogalmazott. Miután az értekezlet elfogadta az alapvető elvi határozatokat, Makszimov kijelentette, hogy ő ezeket a határozatokat törvényteleneknek tekinti, noha tízen szavaztak mellettük és ketten ellenük, sőt egyes határozatok ellen csak egy szavazott (Makszimov), egy pedig tartózkodott a szavazástól (például „Az otzovizmusról és az ultimatizmusról" szóló általános határozat esetében). Ekkor az

értekezlet azt a határozatot hozta, hogy elhárít magától minden felelősséget Makszimov elvtárs politikai lépéseiért. A dolog világos: ha egyszer Makszimov elvtárs határozottan visszautasítja mindazokat az elvi határozatokat, amelyeket az értekezlet ilyen túlnyomó többsége elfogadott, akkor meg kell értenie, hogy közte és az értekezlet között nincs meg az az *egyetértés*, amely elemi feltétele a *párton* belüli *frakció* létezésének. De Makszimov elvtárs még tovább ment: határozottan kijelentette, hogy ő nemcsak végrehajtani nem szándékozik a határozatokat, hanem még *alá sem fogja vetni magát ezeknek*. Az értekezlet köteles volt Makszimov elvtárs politikai tevékenységét illetően minden felelősséget elhárítani magától, de ugyanakkor kijelentette (lásd M. T. szentpétervári küldött és más elvtársak nyilatkozatát), „hogy itt nem a frakció kettészakadásáról van szó, hanem Makszimov elvtársnak a «Proletarij» kibővített szerkesztőségétől valo elszakadásáról"[1].

Ugyancsak szükségesnek tartjuk, hogy felhívjuk az elvtársak figyelmét az értekezletnek „A bolsevikok feladatai a pártban" és „A dumabeli tevékenység és a pártmunka számos más ága közötti viszonyról" című határozataira. Itt az a fontos, hogy helyesen értsék meg, miképpen vetjük fel mi a bolsevikok „pártvonalának", továbbá általában a legális lehetőségeknek és köztük a duma-szószék felhasználásának kérdését.

Soronlevő feladatunk: az OSzDMP megóvása és megszilárdítása. E nagy feladat teljesítésének van egy rendkívül fontos mozzanata: a likvidátorság mindkét árnyalata — a jobboldali és a baloldali likvidátorság — elleni harc. A jobboldali likvidátorok azt mondják, hogy nincs szükség illegális OSzDMP-re, hogy a szociáldemokrata tevékenység súlypontjában kizárólagosan vagy majdnem kizárólagosan a legális lehetőségeknek kell lenniök. A baloldali likvidátorok visszájára fordítják a dolgot: számukra a pártmunkában nem léteznek legális lehetőségek, ők minden-

[1] Marat elvtárs szintén bejelentette, hogy *végrehajtani* ő sem fogja az értekezlet határozatait, de *alláveti magát* azoknak. Marat elvtárs külon nyilatkozatban leszögezte, hogy bár elismeri az otzovizmus ellen irányuló elvtársi eszmei harc szükségességét, de nem ismeri el sem az otzovizmus elleni szervezeti harcot, sem a bolsevik frakció kettészakadását. Ami *általában* a *szervezeti* szakadás kérdését illeti, mint az az értekezletnek „A külföldön, NN-ben létesítendő pártiskoláról" szóló határozatából is kitűnik, a szakadár lépést az adott esetben az otzovisták és az istenépítés hívei tették meg, mert ez az iskola kétségtelenül kísérletet jelent egy új frakció *eszmei és szervezeti központjának* létrehozására. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

áron csak illegalitást akarnak — számukra ez jelent mindent. Ezek is, azok is körülbelül egyforma mértékben az OSzDMP likvidátorai, mert a történelem által ránk kényszerített mai helyzetben a legális és illegális munkának tervszerű és céltudatos *összeegyeztetése* nélkül elképzelhetetlen „az OSzDMP megóvása és megszilárdítása". A jobboldali likvidátorság különös erővel dühöng, mint tudjuk, a mensevik frakcióban és részben a Bundban. Az utóbbi időben azonban a mensevikek között az a figyelemreméltó jelenség észlelhető, hogy visszatérnek a pártszerűséghez, amit feltétlenül üdvözölnünk kell: „a frakció kisebbsége (mensevikek) — amint azt az értekezlet határozata mondja —, miután végigjárta a likvidátorság útját, már felemeli tiltakozó szavát ez ellen az út ellen, és ismét pártszerű talajt keres tevékenysége számára"[1].

Milyen feladatok várnak a bolsevikokra a mensevikeknek ezzel az eddig még kis csoportjával kapcsolatban, amely a jobboldali likvidátorság ellen harcol? A bolsevikoknak kétségtelenül arra kell törekedniök, hogy közeledés jöjjön létre a párttagoknak ezzel a részével, ezzel a marxista és pártszerű részével. Itt semmiesetre sem arról van szó, hogy felszámoljuk a mensevikektől eltérő taktikai nézeteinket. Mi a leghatározottabban harcolunk és továbbra is harcolni fogunk a forradalmi szociáldemokrácia vonalától való mensevik elhajlások ellen. Semmiesetre sem arról van szó, természetesen, hogy a bolsevik frakció valamiképpen feloldódjék a pártban. A bolsevikok nagyon sokat tettek már a pártpozíciok kivívása tekintetében, de sok munka maradt még hátra. A bolsevik frakciónak mint a párt határozott eszmei áramlatának továbbra is fenn kell maradnia. Egyet azonban jól meg kell jegyeznünk: Az OSzDMP „megóvásáért és megszilárdításáért" való felelősség, amiről az értekezlet határozata szól, most főleg, ha ugyan nem kizárólag, a bolsevik frakció vállán nyugszik. Jelenleg az egész, vagy majdnem az egész tényleges *párt*munkát — különösen a helyi szervezetekben — a bolsevikok végzik. És rájuk, a pártszerűség határozott és következetes harcosaira hárul most az a nagyfontosságú feladat, hogy bevonják a *pártépítésbe* az összes erre alkalmas elemeket. A mai súlyos időben valóban bűnt követnénk el, ha nem nyujtanánk jobbot

[1] A „Golosz Szocial-Demokrata" „szerkesztőségének kettészakadásán" a határozat Plehanov elvtársnak a szerkesztőségből való kilépését érti; erre a kilépésre Plehanovot — saját kijelentése szerint — éppen a „Golosz Szocial-Demokrata" szerkesztőségének likvidátori tendenciái késztették. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

a más frakciókhoz tartozó olyan párttagoknak, akik síkraszállnak a marxizmus és a pártszerűség megvédéséért a likvidátorság ellen.

Ezt az álláspontot magáévá tette az értekezlet túlnyomó többsége, köztük a helyi szervezetek bolsevikjainak valamennyi képviselője. Az ellenzék ingadozott és nem foglalt el határozott álláspontot sem mellettünk, sem ellenünk. Mindamellett, Makszimov elvtárs éppen ezért a vonalért tett szemrehányást, azzal vádolva az értekezletet, hogy „elárulja a bolsevizmust", hogy mensevik álláspontra tér át stb. Mi erre csupán azt feleltük: mondja meg ezt ön minél előbb nyiltan a sajtóban, az egész párt és az egész bolsevik frakció színe előtt, akkor majd módunkban lesz, hogy még egyszer leleplezzük az ön „forradalmiságának" valódi értelmét, a bolsevizmus ön szerint értelmezett „megóvásának" valódi jellegét.

Felhívjuk az elvtársak figyelmét az értekezletnek „A dumabeli tevékenység és a pártmunka számos más ága közötti viszonyról" című határozatára. Már az előbbiekben is rámutattunk arra, hogy a „legális lehetőségek" kérdése szoros kapcsolatban van a különböző árnyalatú likvidátorsággal. A baloldali likvidátorság elleni harc most ugyanolyan kötelező, mint a jobboldali likvidátorság elleni harc. A parlamenti kretinizmus, mely szerint az egész pártszervezetnek csupán az a teendője, hogy a munkásokat a „legális lehetőségek" köré, különösen a dumabeli tevékenység köré csoportosítsa, ugyanolyan éles ellentétben van a forradalmi szociáldemokráciával, mint az otzovizmus, amely nem érti meg, mi a jelentőségük a legális lehetőségeknek a *párt számára, a párt érdekei* szempontjából. Az értekezlet határozatai óriási fontosságú dolognak tartják a legális lehetőségeknek a *párt számára* történő kihasználását. De e határozatokban nyoma sincs annak, mintha a legális lehetőségek és ezek kihasználása öncél volna. A legális lehetőségeket mindenütt szoros *kapcsolatba* állítják az illegális tevékenység feladataival és módjaival. És ez a *kapcsolat* ma különös figyelmet érdemel. Erre vonatkozólag magában a határozatban is találunk néhány *gyakorlati* útmutatást. Ezek azonban csak *útmutatások*. Most viszont nem annyira arról van szó, hogy a *párt*munka egyéb ágai között milyen helyet foglalnak el a „legális lehetőségek", mint inkább arról, *hogyan* kell kihasználni a rendelkezésünkre álló „legális lehetőségeket" úgy, hogy ebből a pártnak minél több haszna legyen. A hosszú éveken át végzett földalatti munka során a párt óriási tapasztalatokat gyüjtött az illegális munka terén. Nem mondhatjuk el ugyanezt a másik területről, a legális lehetőségek kihasználásáról,

Ebben a tekintetben a párt, *nevezetesen a bolsevikok,* nem tettek meg mindent. Nagyobb figyelmet, több kezdeményezést és nagyobb erőfeszítést kell erre a területre fordítani, mint eddig. Meg kell *tanulnunk* a legális lehetőségek kihasználását, mégpedig ugyanolyan kitartással kell tanulnunk, *ahogyan* az illegális munka módszereit tanultuk és tanuljuk tovább. Az értekezlet éppen arra hívja fel mindazokat, akik szívükön viselik a párt érdekeit, hogy *kitartóan dolgozzanak* a legális lehetőségeknek az OSzDMP érdekében való minél jobb kihasználásán.

Álláspontunk az illegális pártmunkát illetően változatlanul az marad, ami volt, és természetesen annak is kell maradnia. Az OSzDMP megóvása és megszilárdítása a fő feladat, ennek kell mindent alárendelni. Ezeket a legális lehetőségeket is csak akkor használhatjuk ki a párt érdekében, ha a pártot már megszilárdítottuk. A legnagyobb figyelmet az ipari központokban kialakuló munkáscsoportokra kell fordítanunk, amelyeknek kezébe át kell mennie a pártmunka általános vezetésének, ami fokozatosan meg is történik. Tevékenységünk valamennyi területén minden erőfeszítésünknek arra kell irányulnia, hogy ezekből a csoportokból valóban pártos szociáldemokrata káderek nőjenek ki. Csakis ezen az alapon válik valóban lehetővé az OSzDMP megóvása és megszilárdítása.

II. AZ ÉRTEKEZLET HATÁROZATAI

AZ OTZOVIZMUSRÓL ÉS AZ ULTIMATIZMUSRÓL

A Buligin-Duma és az I. Állami Duma bojkottálásának jelszava, amelyet pártunk forradalmi szárnya adott ki, annakidején nagy forradalmi szerepet játszott és magával ragadta a munkásosztály legaktívabb és legforradalmibb rétegeit.

Ezután a nagy tömegek közvetlen forradalmi harcát az ellenforradalom súlyos időszaka váltotta fel; a szociáldemokratáknak forradalmi taktikájukat ehhez az új politikai helyzethez kellett alkalmazniok, s ennélfogva egyik rendkívül fontos feladatuk az lett, hogy a Duma nyilvános szószékét a szociáldemokrata agitáció és szervezés segítésére használják fel.

Ezzel szemben azoknak a munkásoknak egy része, akik közvetlenül részt vettek a forradalmi harcban, nem volt képes arra, hogy az események e gyors fordulata kapcsán azonnal áttérjen az ellenforradalom új feltételei között szükséges forradalmi szociáldemokrata taktika alkalmazására, hanem megmaradt azoknak a jelszavaknak egyszerű ismételgetése mellett, amelyek forra-

dalmiak *voltak* a nyilt polgárháború idején, de amelyek most, puszta ismételgetésük esetén, feltartóztathatják a proletariátus tömörülését a harc új feltételei között.

Másrészt, ennek a súlyos válságnak a talaján, a forradalmi harc hanyatlásának légkörében, amikor még a munkások egy részén is úrrá lett a csüggedés és a fejvesztettség, a munkásszervezetek szétrombolása idején, amikor a szervezetek nem elég erősek ahhoz, hogy a bomlasztó hatásoknak ellenálljanak — a munkásosztály egy része közömbössé vált a politikai harc iránt általában, és a szociáldemokrácia dumabeli tevékenysége iránt különösen.

A proletariátus e rétegeiben ilyen körülmények között átmenetileg sikert érhet el az úgynevezett otzovizmus és ultimatizmus.

A munkások nyomorából nyiltan csúfot űző III. Duma munkája fokozza az otzovista hangulatot a munkások e rétegei között, amelyek elégtelen szociáldemokrata nevelésük folytán még nem tudják megérteni: a III. Dumának éppen ez a tevékenysége teszi lehetővé a szociáldemokraták számára azt, hogy a kizsákmányoló osztályok e képviseletét forradalmi módon kihasználva megmagyarázzák a nép széles rétegeinek az önkényuralom és az ellenforradalmi erők igazi jellegét, valamint a forradalmi harc szükségességét.

E munkásrétegek körében észlelhető otzovista hangulatot ezenkívül még azok a rendkívül súlyos hibák is szították, amelyeket a szociáldemokrata dumafrakció követett el, különösen tevékenysége első esztendejében.

A bolsevik frakció ezt az otzovista hangulatot károsnak találja a munkásosztály szocialista és forradalmi nevelése szempontjából, s ezért szükségesnek tartja a következőket:

a) *ami a munkások e rétegeit illeti* — kitartó és türelmes szociáldemokrata nevelő és szervező munkát kell végezni. Rendszeresen és kitartóan meg kell magyarázni nekik az otzovizmus és ultimatizmus teljes politikai meddőségét, a szociáldemokrata parlamentarizmus tényleges jelentőségét és azt a szerepet, melyet a duma-szószék jelent a szociáldemokrácia számára az ellenforradalom időszakában;

b) *ami a szociáldemokrata dumafrakciót és általában a dumabeli munkát illeti* — szoros kapcsolatot kell létesíteni a dumafrakció és az élenjáró munkások között, mindenirányú segítségben kell részesíteni a dumafrakciót, szervezett ellenőrzést kell gyakorolni felette, és gyakoroljon rá nyomást az egész párt, többek közt azzal is, hogy nyiltan megmagyarázza a hibáit; tényle-

gesen meg kell valósítani, hogy a frakciónak mint pártszervnek tevékenységét a párt irányítsa, és általában, hogy a bolsevikok végrehajtsák a legutóbbi országos pártkonferenciának erre vonatkozó határozatait, mert csakis a munkásköröknek a szociáldemokrata dumafrakció munkájára fordított figyelmének fokozása és a szociáldemokraták dumatevékenységében való szervezett részvételük révén lehet valóban egyenes mederbe terelni dumafrakciónk taktikáját;

c) *ami a párt jobbszárnyát illeti,* mely a dumafrakciót pártellenes útra tereli és ezzel elszakítja a munkás-élcsapattól — rendszeres, könyörtelen harcot kell folytatni ellene és le kell leplezni ezt a pártra nézve veszedelmes taktikát.

* * *

A polgári demokratikus forradalom folyamán sok olyan elem csatlakozott pártunkhoz, amelyet nem pártunk tiszta proletár programmja, hanem főleg a demokráciáért folytatott éles és erélyes harca nyert meg, és amely a proletárpárt forradalmi és demokratikus jelszavait úgy fogadta el, hogy figyelmen kívül hagyta azok összefüggését a szocialista proletariátus harcának egészével.

Ilyen, a proletárfelfogástól nem eléggé áthatott elemek bekerültek bolsevik frakciónk soraiba is. A nehéz időkben ezek az elemek egyre inkább szociáldemokrata meggyőződésük ingatagságáról tesznek tanúságot, és egyre élesebb ellentétbe jutva a forradalmi szociáldemokrácia taktikai alapelveivel, a legutóbbi esztendő folyamán olyan áramlatot hoznak létre, amely az otzovizmus és az ultimatizmus elméletét igyekszik kialakítani; valójában azonban csak elmélyítik a szociáldemokrata parlamentarizmusról és a szociáldemokrácia dumabeli munkájáról alkotott hamis elképzeléseket és elvvé teszik azokat.

Ezek a kísérletek, amelyek az otzovista hangulatból az otzovista politika egész rendszerét akarják kiépíteni, olyan elmélethez vezetnek, amely lényegében egyrészt a politikai közömbösség, másrészt az anarchista tévelygések ideológiáját fejezi ki. Az otzovizmus és ultimatizmus elmélete minden forradalmi frazeológiája ellenére nagyrészt nem egyéb, mint fordított oldala azoknak az alkotmány-illúzióknak, melyek arra a reményre épültek, hogy az Állami Duma egymagában ki tudja elégíteni a nép egyik vagy másik életbevágó követelését; ez az elmélet lényegében a proletár ideológiát kispolgári irányzatokkal cseréli fel.

A nyílt otzovizmusnál nem kevésbbé káros a szociáldemokrata munkára az úgynevezett ultimatizmus (vagyis az az irányzat,

amely elvileg utasítja el a III. Duma szószékének felhasználását, vagy gyakorlati meggondolásokkal igyekszik igazolni e kötelesség alóli kibújását, és a szociáldemokrata dumafrakció visszahívására törekedve, a dumafrakció nevelésének és megjavításának kitartó munkáját azonnali ultimátummal akarja helyettesíteni). Politikailag az ultimatizmus ma semmiben sem különbözik az otzovizmustól, csak még nagyobb zavart és összevisszaságot okoz otzovizmusának leplezett jellegével. Az ultimatizmus kísérlete, hogy úgy tüntesse fel a dolgot, mintha közvetlen kapcsolatban volna a bojkottizmussal, amelyet frakciónk a forradalom bizonyos időpontjában alkalmazott, csak eltorzítják annak a bojkottnak tényleges értelmét és jellegét, amelyet pártunk túlnyomó többsége a Buligin-Duma és az I. Állami Duma ellen igen helyesen alkalmazott. Az ultimatizmus és az otzovizmus arra irányuló kísérletei, hogy a forradalom egyik vagy másik időpontjában bizonyos képviseleti intézményekkel szemben alkalmazott bojkottból azt a következtetést vonják le, hogy a bojkott vonala a bolsevizmus taktikájának sajátos ismertetőjele, amely többek közt az ellenforradalom korszakában is érvényes — ezek a kísérletek csak azt bizonyítják, hogy ezek az irányzatok lényegileg nem egyebek, mint visszájára fordított mensevizmus. A mensevizmus ugyanis megkülönböztetés nélkül az összes képviseleti intézményekben való részvételt hirdeti, függetlenül a forradalom adott fejlődési szakaszától, függetlenül attól, van-e forradalmi fellendülés vagy nincs.

Az otzovizmus és az ultimatizmus minden eddigi kísérlete, hogy elvileg alapozza meg elméletét, szükségképpen a forradalmi marxizmus alapelveinek megtagadásához vezet. Az otzovisták és az ultimatisták által kijelölt taktika elkerülhetetlenül oda vezet, hogy teljesen szakítanak a nemzetközi szociáldemokrácia balszárnyának a mai orosz viszonyokra alkalmazott taktikájával, és anarchista elhajlásokhoz vezeti őket.

Az otzovista-ultimatista agitáció már kétségbevonhatatlan károkat kezd okozni a munkásmozgalomnak és a szociáldemokrata munkának. Ha tovább folytatódik, akkor a párt egységét veszélyeztetheti, mert ez az agitáció máris olyan torz jelenségeket idézett elő, mint (Szentpétervárott) az otzovisták és az eszerek összefogása a pártunk Duma-képviseletének nyujtandó segitség megtagadására, vagy az, hogy többízben bizonyos szindikalistákkal együtt léptek fel nyilvánosan a munkások előtt.

Minderre való tekintettel a „Proletarij" kibővített szerkesztősége kijelenti: a bolsevizmusnak mint az OSzDMP-n belüli határozott irányzatnak semmi köze sincs az otzovizmushoz és az ulti-

matizmushoz, s a bolsevik frakciónak a leghatározottabban harcolnia kell a forradalmi marxizmustól való eme elhajlások ellen.

A SZOCIÁLDEMOKRATÁK KÖZÖTTI ISTENÉPÍTŐ IRÁNYZATOKRÓL

Tekintettel arra, hogy a mai időkben, a társadalmi mozgalom hanyatlása légkörében, amikor az ellenforradalmi burzsoá értelmiség vallásos hangulatának növekedése fontos társadalmi jelentőséget kölcsönöz az ilyenfajta kérdéseknek, és mivel a vallásos hangulat e növekedésével kapcsolatban most egyes szociáldemokraták is megkísérlik azt, hogy a hit és istenépítés hirdetését kapcsolatba hozzák a szociáldemokráciával, sőt azt is megkísérlik, hogy a tudományos szocializmusnak vallásos hit-jelleget tulajdonítsanak, —

a „Proletarij" kibővített szerkesztősége kijelenti, hogy ezt az irányzatot, amelyet különösen Lunacsarszkij elvtárs propagál erősen cikkeiben, olyan irányzatnak tekinti, amely szakít a marxizmus alapelveivel és amely propagandájának korántsem csak terminológiájával, hanem annak lényegével okoz kárt a munkástömegek felvilágosítására irányuló forradalmi szociáldemokrata munkának; kijelenti továbbá, hogy a tudományos szocializmus ilyen eltorzításához a bolsevik frakciónak semmi köze sincs.

Megállapítja továbbá, hogy ez az áramlat nem egyéb, mint a kispolgári irányzatok által folytatott, a proletár szocializmus — a marxizmus — ellen irányuló harcnak egyik formája, amikor pedig politikai kérdések tárgyalására tér át (mint például Lunacsarszkij „Az irodalmi összeomlás" című cikkében), a marxizmus helyébe becsempészi a kispolgári irányzatokat, —

ezért a „Proletarij" kibővített szerkesztősége helyesnek tartja a „Külön úton" című cikknek a „Proletarij" 42. számában való közlését, s ajánlja a szerkesztőségnek, hogy továbbra is elszántan harcoljon az ilyen irányzatok ellen és leplezze le marxistaellenes jellegüket.

MAKSZIMOV ELVTÁRSNAK A („PROLETARIJ" 42. SZÁMÁBAN KÖZÖLT) „KÜLÖN ÚTON" CÍMŰ CIKK ELLENI TILTAKOZÁSA TÁRGYÁBAN

Makszimov elvtárs a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének tiltakozást nyujtott be az ellen, hogy a szerkesztőség a „Proletarij" 42. számában közölte a „Külön úton" című cikket. E tiltakozással kapcsolatban, mely a szakadás veszélyét rejti magában, —

a „Proletarij" kibővített szerkesztősége szükségesnek tartja a következők kijelentését:

1) Makszimov elvtárs teljesen alaptalanul hivatkozik a szerkesztőség azon határozatának megsértésére, mely szerint az illegális lap hasábjain filozófiai cikkek nem közölhetők; a vallásosság és a vallásos beállítottság minden megnyilvánulása elleni harc — bármilyen eredetűek is ezek a megnyilvánulások — a frakció vezető lapjának fontos és soronlevő feladatai közé tartozik, s a „Proletarij" hasábjai semmi szín alatt sem lehetnek zárva az ilyen harc előtt;

2) ez a tiltakozás olyan kísérletnek tekintendő, amelynek az a célja, hogy leplezze az istenépítésnek a szociáldemokraták közötti propagálását, és hogy megakadályozza a „Proletarij"-t egyik feladatának teljesítésében.

A DUMABELI TEVÉKENYSÉG ÉS A PÁRTMUNKA SZÁMOS MÁS ÁGA KÖZÖTTI VISZONYRÓL

A „Proletarij" kibővített szerkesztősége, miután megtárgyalta azt a kérdést, hogy a dumabeli tevékenységgel kapcsolatban a pártmunka egyéb területeire való tekintettel milyen feladatok hárulnak a bolsevik frakcióra, — az 1908 decemberi országos pártkonferencia határozatát továbbfejlesztve és a jelenlegi helyzetre alkalmazva a következő határozatot hozta:

I

1. A jelenlegi időpontban az általanos és fő feladat az OSzDMP megóvása és megszilárdítása, valamint a forradalmi szociáldemokrata taktika további alkalmazása a jelenlegi helyzet diktálta munka területén.

2. Az elmélet területén az ortodox marxizmus megvédését és továbbfejlesztését kell előtérbe helyezni, a gyakorlati politikai munka területén pedig az a legfontosabb, hogy valamennyi gyárban és üzemben olyan kizárólag pártlagokból álló sejteket létesítsünk, amelyeknek

a) a mindennapi érdekek, a gazdasági harc stb. talaján a lehető legszorosabb kapcsolatot kell kiépíteniök a munkástömegekkel, s a lehető legélénkebb gazdasági agitációt és harcot kell folytatniok;

b) mindent el kell követniök a politikai agitáció fejlesztésére, s ehhez elsősorban azt a rendkívül fontos és gazdag agitációs anyagot kell felhasználniok, amelyet a III. Duma nyujt.

Csakis erre a két rendkívül nagy feladatra támaszkodva, és az egész munkának városi, területi és országos méretekben való maximális egyesítésével és központosításával lehet újjáépíteni és megszilárdítani pártunkat, mint a munkásosztály élcsapatának szociáldemokrata szervezetét.

3. A munkásosztály valamennyi, legkülönfélébb fél-legális és legális szervezetét támaszpontokká kell tenni — a tisztán párttagokból álló illegális sejtek által irányított rendszeres szociáldemokrata propaganda, agitációs és szervezőmunka támaszpontjaivá. A legális lehetőségeknek ilyen értelmű kihasználására, amiben a bolsevikok némi sikereket már elértek, az eddiginél sokkal nagyobb figyelmet, több kezdeményezést és erőfeszítést kell fordítani. A szakszervezetekben és minden más munkásszervezetben, a kongresszusokon stb. végzett fokozott munkával ki kell vívni azt a vezető pozíciót, amelyről a Londoni és Stuttgarti Kongresszus határozatai beszélnek.

4. Az eddiginél sokkal nagyobb figyelmet, több kezdeményezést és erőt fordítsunk az ellenforradalom jelen pillanata által diktált sajátos feladatra, a most különösen fontos legális lehetőségnek, az Állami Duma szószékének kihasználására. A bolsevikoknak azonban itt is meg kell védelmezniök a forradalmi szociáldemokrata parlamentarizmus útját — a mensevik opportunizmussal, a likvidátorsággal és a parlamenti kretinizmussal szemben.

5. Fokozni kell a tisztán-szocialista propagandát, amit a vezető pártfunkciókban levő értelmiségieknek munkásokkal való felváltása különösképpen megkövetel.

6. Tekintettel a párt jelenlegi súlyos helyzetére, az erőket a szervezet helyreállítására, elsősorban a munkásbizottságoknak mint alapvető pártsejteknek helyreállítására, továbbá a legális és illegális *irodalmi* agitáció (helyi és területi ujságok, röplapok, kiáltványok stb.) megszervezésére kell összpontosítani.

7. Folytatni kell a néptömegek közvetlen forradalmi harcának (politikai sztrájkok, felkelések stb.) propagandáját, rá kell világítani a multban alkalmazott harci módszerek tapasztalataira és azokra a feltételekre, amelyek mellett ezek a módszerek továbbra is alkalmazhatók.

II

A jelen pillanatban különösen fontos, hogy megkülönböztessük, miként használják fel a parlamentarizmust a forradalmi szociáldemokraták és miként az opportunisták.

Általában minden burzsoá parlament — köztük a mi feketeszázas-októbrista Dumánk — tényked ése alkalmas arra, hogy a szocialista képviselőket elidegenítse a munkásmozgalomtól és a párttól, és hozzájárul annak a nézetnek az elterjedéséhez, hogy a parlamentarizmus rendkívül fontos, alapvető, egymagában is elegendő valami. Ezek ellen a hatások ellen kitartó, rendszeres munkával kell harcolni, minden irányban fejleszteni kell és érvényre kell juttatni azt a felfogást, hogy a szociáldemokrata dumafrakció a szociáldemokrata munkásmozgalomnak egyik alárendelt szerve, egyike a párt ama szervezeteinek, amelyek a párt taktikáját hajtják végre.

A burzsoá környezet ama befolyásának ellensúlyozására, amely a szociáldemokrata képviselőket arra igyekszik rászorítani, hogy a kormány segédhivatalaként kicsinyes ügyekkel foglalkozzanak és a liberális „ellenzék" fejbólintó támogatói legyenek — szigorúan elvi osztályálláspontot kell a homloktérbe állítani, erre az álláspontra kell helyezkednie a szociáldemokrata frakciónak bármilyen kérdésre vonatkozó dumabeli felszólalásában, kitartóan a szocializmust kell hirdetnie a Duma szószékéről; kitartóan védelmeznie kell a polgári demokratikus forradalommal kapcsolatos és Oroszországban még mindig időszerű feladatok maradéktalan végrehajtásának forradalmi demokratikus céljait és forradalmi módszereit; kitartóan védelmezniök kell teljes egészükben a forradalom hagyományait és jelszavait az ellenforradalmi, nevezetesen a burzsoá-liberális áramlat ellen. A szociáldemokrata pártnak olyan taktikát kell folytatnia a Dumában, hogy képviselői ne szorítkozzanak arra, hogy a kormányt általában demokratikus szempontból bírálják, hanem elemezzenek minden pártot osztályszempontból, főleg a kadet pártot, amely a maga sekélyes „ellenzékét" úgy igyekszik feltüntetni, mintha az valami osztályfeletti, „az egész nemzetet képviselő" ellenzék volna. Harcolni kell a (mensevikek és főleg a likvidátorok között) lábrakapott reformizmus ellen olymódon, hogy a burzsoá szociálreformátorsággal és a kadet-októbrista Dumablokk által megvalósított minden ál-„reform" előtti szolgalelkű hajbókolással azt a felfogást állítjuk szembe, melyet a reformokra vonatkozóan a forradalmi szociáldemokrácia vall. A reformokért folytatott agitációt fel kell használnunk a szocializmus és a forradalom hirdetésének céljaira, a proletariátus tömörítése és nevelése céljaira, az önkényuralom reform-kísérleteit pedig arra, hogy új támaszpontokat létesítsünk a munkásmozgalom számára, és fokozzuk a proletariátusnak a tőkére és a monarchiára gyakorolt nyomását. Emellett fokozott figyelmet

kell fordítani a munkástörvényhozás kérdéseire, de ezeket a kérdéseket nem reformista módon, hanem forradalmi szociáldemokrata szellemben kell értelmezni.

III

A bolsevizmus álláspontján levő összes helyi OSzDMP-szervezeteknek mindent el kell követniök, hogy a proletariátus érdeklődését felkeltsék a szociáldemokrácia dumabeli politikája iránt. A helyi és területi ujságokon kívül különösen arra a röplapagitációra kell figyelmet fordítanunk, mely megismerteti a tömegeket a szociáldemokrácia dumabeli munkájával, s amely ezt a munkát a párt szellemében és a munkásmozgalommal való szorosabb kapcsolat szellemében irányítja. E röplapok témái a következők lehetnek: utalások azokra a kérdésekre, amelyeket a Duma szószékéről kell megvilágítani, a Dumában és a pártok csoportosulásában végzett szociáldemokrata munka összegezése, az e kérdésekkel foglalkozó propaganda-beszédek tartalmi ismertetése, a szociáldemokraták részéről a Dumában elhangzott különösen fontos beszédek politikai jelentőségének elemzése, a szociáldemokraták beszédeiben elkövetett hibák, határozatlanságok vagy pontatlanságok feltárása, végül kivonatok a szociáldemokratáknak a Dumában elhangzott beszédeiből, hozzájuk fűzve a propaganda és az agitáció szempontjából fontos gyakorlati következtetéseket és így tovább.

A BOLSEVIKOK FELADATAI A PÁRTBAN

Az ellenforradalom határozott győzelmének korszakában, amely a II. Duma szétkergetése után következett be, a dolgok menete a párt egész tevékenysége elé azt a feladatot tűzte, hogy a reakció erőfeszítései ellenére és a proletariátus osztályharcának erős hanyatlása mellett is őrizze meg azt a pártszervezetet, amelyet a proletárharc legerőteljesebb fellendülése idején teremtettünk meg — vagyis olyan szervezetként őrizze meg a pártot, amely tudatosan az ortodox marxizmus alapján áll és valamennyi szociáldemokrata „nemzetiségi" szervezetet egyesíti az egységes forradalmi szociáldemokrata taktika megvalósítása érdekében.

A pártért és a pártszerűségért két éve folytatott harc során teljesen világos formát öltött egyrészt a pártnak azoktól az elemektől való elkülönülése, amelyek a burzsoá-demokratikus for-

radalom sajátos körülményei folytán sodródtak be a pártba, másrészt a forradalmi szociáldemokraták további tömörülése.

Egyrészt teljesen tisztázódott a szociáldemokraták azon volt útitársainak magatartása, akik a pártból eltávozván, tevékenységüket teljes egészében a különböző legális szervezetekbe helyezték át (szövetkezetek, szakszervezetek, ismeretterjesztő egyesületek, a dumafrakció bizottságai), és ott nemcsak hogy nem juttatták érvényre a párt politikáját, hanem ellenkezőleg, a párt ellen harcoltak és arra törekedtek, hogy ezeket a szervezeteket a párttól elszakítsák, a párttal szembeállítsák. Ezek az elemek — a párt nyílt likvidátorai — bálványt csináltak a legalitásból, elvül állították fel azokat a szűk működési formákat, amelyeket a munkásmozgalom ideiglenes apálya és szétforgácsoltsága kényszerített a munkásságra, és mindenki számára teljesen nyilvánvalóan az elméleti és taktikai revizionizmus alapjára helyezkedtek. Most egész világosan kiderült és bebizonyosodott az a nagyon szoros kapcsolat, amely a szervezeti likvidátorság — a pártintézmények elleni harc — és a marxista elmélet ellen, az OSzDMP programmjának alapjai ellen folytatott elvi harc között fennáll. Ezt a szoros kapcsolatot bizonyítja annak egész története, ahogyan az opportunista vonalat az értelmiségi tanácsadók rákényszerítették a mi dumafrakciónkra, ezt bizonyítja az az egész harc, amely a legális munkásszervezeteken belül és a négy kongresszus — a nép-egyetemek, a szövetkezetek, a nők és az üzemi orvosok kongresszusa — munkáscsoportjaiban a likvidátorok és a párt hívei között folyt.

Másrészt a párt balszárnya, amelyre az ellenforradalom határozott diadalának eme időszakában a párt vezetése hárult, elméletileg elfogadta, a gyakorlatban pedig alkalmazta az illegális és legális pártmunka célszerű összekapcsolásának taktikáját. Idetartozik a dumafrakcióval kapcsolatos, valamint a legális és féllegális proletárszervezetekben folytatott egész pártmunka. A jelenlegi történelmi helyzet sajátos viszonyai a pártmunka alapvető formáinak kiegészítéseképpen éppen ezeket a munkaformákat helyezik előtérbe, mint az illegális párt által a kisebb-nagyobb tömegekre gyakorolt befolyás formáit. Éppen ezekben a munkaformákban kerül összeütközésbe a párt a gyakorlatban a likvidátorsággal és mér rá érzékeny csapásokat. És ugyanezen a talajon közeledtek és közelednek egymáshoz a gyakorlatban a különböző frakciók párthű szociáldemokratái[1]. És végül ugyancsak itt, a III. Duma időszakának körül-

[1] *Egyhangúlag* fogadták el a KB-ban a szakszervezetekről és a szövet-

ményei között felmerült ugyanezen párttaktikai és pártszervezeti kérdésekben határolja el magát nyiltan a bolsevik frakció az álforradalmi, ingatag, nem marxista elemektől, melyek az úgynevezett „otzovizmus" zászlaja alatt léptek fel a párt tevékenységének új formái ellen.

A „Proletarij" kibővített szerkesztősége, kijelölve a bolsevikok alapvető feladatait, megállapítja a következőket:

1) a bolsevik frakciónak, melynek a pártban a pártszerűség és a forradalmi szociáldemokrata pártvonal élharcosának kell maradnia, a pártért és a pártszerűségért folytatott további harcában az a feladata, hogy minden tekintetben tevékenyen támogassa a párt Központi Bizottságát és Központi Lapját. A párterők átcsoportosításának jelenlegi szakaszában csakis a közös központi pártintézmények lehetnek annak a pártvonalnak tekintélyes és erőteljes képviselői, amely az összes valóban párthű és valóban szociáldemokrata elemeket tömörítheti;

2) a párt mensevik táborában, amikor a frakció hivatalos lapja, a „Golosz Szociál-Demokrata" teljesen a likvidátor mensevikek kezébe került, a frakció kisebbsége, miután végigjárta a likvidátorság útját, már felemeli tiltakozó szavát ez ellen az út ellen, és ismét pártszerű talajt keres tevékenysége számára (a „viborgi" mensevikek levele Szentpétervárott, a mensevikek kettészakadása Moszkvában, szakadás a „Golosz Szociál-Demokrata" szerkesztőségében, ugyanez a megoszlás a Bundban stb.);

3) ilyen körülmények között a pártnak továbbra is egybeforrott élcsapatát alkotó bolsevikok feladata nemcsak a likvidátorság és mindenfajta revizionizmus elleni harc folytatása, hanem a más frakciók marxista és párthű elemeihez való közeledés is, ahogyan azt az OSzDMP fenntartásáért és megszilárditásáért folyó harcban a közös cél megköveteli.

A KÜLFÖLDÖN NN-BEN (CAPRI SZIGETÉN) LÉTESÜLŐ PÁRTISKOLÁRÓL

A „Proletarij" kibővített szerkesztősége, miután megvizsgálta az NN-ben létesülő pártiskola kérdését, megállapítja, hogy ennek az iskolának egy kezdeményező csoport (köztük a „Proletarij" szerkesztőségének egyik tagja, Makszimov elvtárs) által

kezetekről szóló határozatokat, valamint a dumabeli munkára vonatkozó számos határozatot. — Túlnyomó többség az utolsó összoroszországi konferencián a pártvonal mellett; a KL vezetésének tapasztalatai; a fentnevezett kongresszusok munkáscsoportjai stb. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

történő szervezése elejétől fogva a „Proletarij" szerkesztőségének megkerülésével folyt és a szerkesztőség ellen irányuló agitáció kísérte. A kezdeményező csoport eddigi lépései már egész világosan kimutatják, hogy ennek az iskolának leple alatt a bolsevik frakciótól elszakadó új központ alakul. Az iskola kezdeményezői a közös központok megkerülésével kapcsolatba léptek több oroszországi bizottsággal, önálló pénztárt és pénzgyüjtést szerveztek, és saját ügynökséget szerveznek anélkül, hogy ezt akár a „Proletarij" szerkesztőségével, akár a párt közös központjával közölnék.

Elismerve azt, hogy ma, amikor kevés a tapasztalt pártfunkcionárius, egy célszerűen megszervezett és valódi pártiskola, még ha külföldön van is, bizonyos fokig segítségére lehetne a helyi pártszervezeteknek abban, hogy a munkások közül alkalmas pártfunkcionáriusokat neveljen ki, és szükségesnek tartva, hogy a maga részéről mindent, amit szervezetünk helyzete megenged, megtegyen annak érdekében, hogy ezt a segítséget megadja a helyi szervezeteknek, —

a „Proletarij" kibővített szerkesztősége az NN-i iskola kezdeményezőinek egész eljárása alapján megállapítja, hogy ezek a kezdeményezők nem a frakció közös céljait, vagyis nem a bolsevik frakciónak, mint a párt eszmei irányzatának céljait követik, hanem saját külön céljaikat, csoportjuk eszmei és politikai céljait. A „Proletarij" kibővített szerkesztősége megállapítja, hogy azokkal a nézeteltérésekkel kapcsolatban, melyek frakciónkban az otzovizmus, az ultimatizmus, az istenépítés hirdetéséhez való viszony és általában a bolsevikok párton belüli feladatainak kérdésében megmutatkoztak, azzal kapcsolatban, hogy az NN-i iskola kezdeményezői és szervezői kizárólag az otzovizmus, az ultimatizmus és az istenépítés képviselői — egész világosan kitűnik ennek az új központnak eszmei és politikai arculata.

Tekintettel minderre, a „Proletarij" kibővített szerkesztősége kijelenti, hogy a bolsevik frakció semmiféle felelősséget sem vállalhat ezért az iskoláért.

A BOLSEVIK KONFERENCIÁKRÓL

A „Proletarij" kibővített szerkesztősége elvként leszögezi, hogy alulról választott küldöttek bolsevik konferenciái és bolsevik kongresszusok csak az *egész párt* kongresszusainak ülései idején, az *egész párt* szóbanforgó testületeinek bolsevik részeként engedhetők meg.

A KÜLÖN BOLSEVIK KONGRESSZUSÉRT VAGY BOLSEVIK KONFERENCIÁÉRT FOLYTATOTT AGITÁCIÓRÓL

Figyelembe véve:

hogy a bolsevik frakció a pártegység helyreállítása óta politikai vonalának híveit mindig olyan kérdésekkel kapcsolatban választotta külön és tömörítette, amelyek már az egész pártban vita tárgyává váltak, és ezt mindig olymódon tette, hogy e kérdések általa helyesnek tartott megoldásáért az egész párt küzdőterén folytatott eszmei harcot — párhuzamos platformok és viták útján a pártsejtekben és az egész párt kongresszusain;

hogy csakis ez a mód biztosítja mind a velünk valóban azonos nézetet vallók tömörülését, mind pedig a frakcióval lényegileg rokongondolkodású elemeknek a frakció köré csoportosítását;

hogy fő célunk elérése szempontjából is — s ez a cél a párt olyirányú befolyásolása, hogy ott a forradalmi szociáldemokrácia vonala véglegesen diadalmaskodjék — az egyetlen helyes és célszerű megoldás az, hogy a bolsevikok elkülönülése csak az egész párt küzdőterén menjen végbe;

hogy a másik út, vagyis a külön bolsevik konferenciák és kongresszusok összehívásának útja elkerülhetetlenül teljes pártszakadáshoz vezetne és jóvátehetetlen csapást mérne arra a frakcióra, amely vállalná az OSzDMP ilyen végleges szakadásának kezdeményezését, —

mindezek figyelembevételével, a „Proletarij" kibővített szerkesztősége elhatározza:

1) Valamennyi velünk azonos nézetet valló elvtársat óva kell inteni attól, hogy külön bolsevik kongresszus összehívása érdekében agitáljon, mert az ilyen agitáció gyakorlatilag a párt szakadását idézné elő és döntő csapást mérhet arra a pozícióra, amelyet a forradalmi szociáldemokrácia már kivívott magának a pártban.

2) A legközelebbi bolsevik konferenciát időbelileg össze kell egyeztetni a soronlevő pártkonferenciával, az egész frakció legmagasabbrendű gyűlése pedig az azonos nézetet valló elvtársak gyűlése lesz a legközelebbi pártkongresszuson.

3) Tekintettel a pártot és a frakciót nyugtalanító soronlevő fontos kérdésekre, megbízzuk a KB-ban levő bolsevikokat, hogy a lehető legnagyobb mértékben siettessék az általános pártkonferencia összehívását (határidő: 2—3 hónap), majd a pártkongresszus összehívását.

MAKSZIMOV ELVTÁRS KIVÁLÁSÁRÓL

Megállapítva, hogy a kibővített szerkesztőség tíz tagja és Makszimov elvtárs között a napirend minden kérdésében nyilvánvalóan megmutatkozott az elvi és taktikai egység hiánya, megállapítva továbbá, hogy Makszimov elvtárs az utóbbi időben olyan lépéseket tett, amelyek a bolsevik frakció szervezeti egységének megsértésére is irányultak, végül megállapítva, hogy Makszimov elvtárs tagadó választ adott arra a kérdésre, aláveti-e magát a „Proletarij" kibővített szerkesztősége határozatainak és végrehajtja-e ezeket a határozatokat — a „Proletarij" kibővített szerkesztősége ezentúl Makszimov elvtárs egyetlen politikai lépéséért sem vállal semmiféle felelősséget.

A PÉTERVÁRI BOLSEVIKOK KÉPVISELŐJÉNEK NYILATKOZATA

Megállapítjuk, hogy nem a bolsevik frakcióban történt szakadás, csupán a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének ellenyésző kisebbsége szakadt el.

(Az aláíráshoz a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének 10 tagja is csatlakozott.)[1]

*A TANÁCSKOZÁS MEGALAKULÁSÁRÓL

Megállapítva, hogy mindent megtettünk annak érdekében, hogy összehívjuk a Bolsevik Központ valamennyi tagját, akiket a Londoni Kongresszus bolsevik része megválasztott, és miután ellenőriztük a területi szervezetek küldötteinek mandátumát, a gyűlés úgy alakul meg, mint a „Proletarij" kibővített szerkesztősége (a területi bolsevikok képviseletével együtt), mint a bolsevik frakció legfelsőbb szerve.

*A KÖZPONTI LAP VEZETÉSÉRŐL

A KL kibővített szerkesztősége képviselőinek filozófiai kérdésekben, ha ilyen kérdések a KL-ben felmerülnek, Marx és Engels dialektikus materializmusának határozott álláspontjára kell helyezkedniök.

---

[1] A pétervári bolsevikok képviselőjének nyilatkozatával lezárul a „Proletarij" kibővített szerkesztőségi értekezlete ama határozatainak szövege, amelyek a „Proletarij" 46. számának mellékletében megjelentek. Alább következnek az értekezlet jegyzőkönyvének szövegéből vett határozatok. — *Szerk.*

A kibővített szerkesztőség hatályon kívül helyezi azt a régi határozatot, hogy a frakció legális kiadványaiban filozófiai cikkek csak a két különböző irányzat részéről egyidejűleg közölhetők.

*A BOLSEVIK KÖZPONT ÁTSZERVEZÉSÉRŐL

1) A Bolsevik Központ tagjai azok az elvtársak, akiket a Londoni Kongresszus megválasztott és a Bolsevik Központ megbízásából vagy beleegyezésével végeznek pártmunkát.

2) A Bolsevik Központnak azok a tagjai, akik hat hónapon át nem végeznek az 1. §-ban megkövetelt pártmunkát, a Bolsevik Központból kiváltaknak tekintendők.

1. megjegyzés. Nem vonatkozik ez arra az esetre, ha az illető akaratán kívülálló körülmények — mint börtön, számüzetés, betegség — jönnek közbe.

2. megjegyzés. A Bolsevik Központnak az a tagja, aki hat hónapnál hosszabb ideig nem végzett pártmunkát, és ezért kivált a Bolsevik Központból. újra a Bolsevik Központ tagja lesz, ha az 1. §-nak megfelelően bekapcsolódik a pártmunkába.

3) A Bolsevik Központ négy tagból álló szerkesztő bizottságot, három tagból álló gazdasági bizottságot, az Oroszországgal való összeköttetés fenntartására pedig titkárságot választ.

Megjegyzés. A szerkesztőségi testület szervezi meg az összes külföldi irodalmi vállalkozásokat („Proletarij", KL, röplapok kiadása stb.).

*AZ OROSZORSZÁGI BOLSEVIK KÖZPONTRÓL

1. Az Oroszországi BK-t a Bolsevik Központ Oroszországban élő és dolgozó tagjaiból szervezik. Az Oroszországi Bolsevik Központ rendszeresen tart üléseket. 2. Az oroszországi KB titkára tanácskozási joggal állandóan jelen van az üléseken. 3. A rendszeres üléseken kívül soronkívüli ülések is lehetnek. 4. Az Oroszországi Bolsevik Központ a hármasbizottságon kívül szükség szerint a területek képviselőinek meghívása útján is kibővítheti állományát. Az Oroszországi Bolsevik Központba küldött delegátusokat a helyi vezető kollektívák választják. Ezeket a delegátusokat végső fokon az Oroszországi Bolsevik Köz-

pont hagyja jóvá. Azoknak a küldötteknek, akiknek megválasztását nem hagyták jóvá, csak tanácskozási joguk van.

A Bolsevik Központ Oroszországban dolgozó tagjai kéthavonként egyszer rendszeresen értekezletre hívják össze a területi bolsevik szervezetek képviselőit.

Az értekezletek határozatait a Bolsevik Központ Oroszországban dolgozó tagjai hagyják jóvá.

*A „PROLETARIJ" KIBŐVÍTETT SZERKESZTŐSÉGÉNEK VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁRÓL

Külföldön megalakul a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének Végrehajtó Bizottsága, mely a „Proletarij" szerkesztőségéből és a Bolsevik Központ plénuma gazdasági bizottságának tagjaiból áll.

A Végrehajtó Bizottság csak rendkívüli esetekben, mint például a Bolsevik Központ Oroszországban dolgozó tagjainak lebukása esetén, működik Bolsevik Központként.

*A NÉPSZERŰ LAPRÓL

A KB mellett, a Pétervári Bizottság és a Moszkva-területi Iroda közreműködésével Oroszországban haladéktalanul illegális népszerű lapot kell szervezni. E célból megbízzuk a Bolsevik Központ Oroszországban élő tagjait, hogy állítsanak fel nyomdát és szervezzenek ott irodalmi csoportot.

*A LEGÁLIS KIADÓRÓL

Anyagi támogatást kell nyujtani a duma működését ismertető legális ujság kiadásához.

Kísérletképpen meg kell szervezni egy 5—6 íves legális havi folyóirat kiadását.

Az összes legális kiadványra [előirányzandó] — hat hónapra 1 500 rubel.

A legális kiadványokra előirányzott 1 500 rubelből 1 000-t a duma működését ismertető ujságra kell fordítani.

*A SZAKSZERVEZETI UJSÁGRÓL

A Bolsevik Központ szükségesnek tartja, hogy Moszkvában vagy Pétervárott (legális) központi szakszervezeti ujságot alapítsanak[1].

„A «Proletarij» kibővített szerkesztősége értekezletének jegyzőkönyve." 1934

[1] Az értekezleten határozatot hoztak még: „A KBKI beszámolójáról", „A gazdasági bizottság munkájáról", „A KB költségvetéséről", „A helyi szervezeteknek nyujtandó segély csökkentéséről", „A Bolsevik Központ külföldi titkárságáról", „A KL és a legális bolsevik kiadványok szerkesztőiről", „A brosúrákról", „Az értekezletek határozatainak kiadásáról" stb. (lásd „Az értekezlet jegyzőkönyve." 1934. 120—144. old.). — *Szerk.*

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TELJES ÜLÉSE

Párizs. 1910 január 2—23 (január 15—február 5)

A teljes ülést, V. I. Lenin tiltakozása ellenére, Zinovjevnek, Kamenyevnek, Rikovnak és Trockij más leplezett szövetségeseinek közreműködésével hívták egybe.

Az „Egyesítő" néven ismeretes plénum ülésein szavazati joggal a KB 14 tagja: 4 bolsevik, 4 mensevik, 2 lengyel szociáldemokrata, 2 bundista, 1 lett szociáldemokrata és 1 vperjodista vett részt. Tanácskozási joggal vett részt: a KL — a „Szocial-Demokrat" — szerkesztőségének, továbbá a „Proletarij", a „Golosz Szocial-Demokrata" és a bécsi „Pravda" szerkesztőségének képviselője, valamint a KB egy póttagja. V. I. Lenin a „Szocial-Demokrat" szerkesztősége képviseletében vett részt a teljes ülésen.

A teljes ülés napirendje: 1) A KB Oroszországi Irodájának beszámolója; 2) A KB Külföldi Irodájának beszámolója; 3. A KL szerkesztőségének beszámolója; 4) A nemzetiségi szociáldemokrata pártok központi bizottságainak beszámolói; 5) A párton belüli helyzet; 6) A soronkövetkező általános pártkonferencia összehívásáról; 7) Az OSzDMP Központi Bizottságának Alapszabályzata; 8) A Központi Lapról; 9) A vitaanyag-gyüjteményről; 10) A pártiskoláról; 11) A koppenhágai nemzetközi kongresszus; 12) A „Pravdá"-ról; 13) A „Vperjod"-csoportról; 14) A frakciós központokról; 15) A külföldi csoportok közötti szakadás megszüntetéséről; 16) A tagdíjakról; 17) A pártfegyelem megsértéséről.

Ezidőtájt a KB összetétele több bolsevik letartóztatása következtében megváltozott, s az ingadozó elemeknek módjukban volt a teljes ülésen Lenin-ellenes határozatokat hozni. Így például V. I.

Lenin ellenére elhatározták, hogy beszüntetik a „Proletarij" című bolsevik ujságot. A párt központi intézményeibe V. I. Lenin tiltakozása ellenére mensevik likvidátorok kerültek be; határozatot fogadtak el arra vonatkozóan, hogy pénzbeli támogatást nyujtanak Trockij lapjának, a bécsi „Pravdá"-nak. Zinovjev és Kamenyev, Trockij leplezett ügynökei megkísérelték, hogy ezt a lapot a KB lapjává tegyék. A KB januári teljes ülése csak V. I. Lenin erélyes követelésére fogadott el olyan határozatot, amely elítélte a likvidátor és az otzovista irányzatot, de Zinovjev és Kamenyev a mellett a trockista javaslat mellett kardoskodtak, hogy a likvidátorokat ne nevezzék igazi nevükön.

A teljes ülés V. I. Lenint beválasztotta a KL szerkesztőségébe.

V. I. Lenin álláspontját teljes egészében támogatta I. V. Sztálin, aki a „Szocial-Demokrat" 11. számában külön cikket tett közzé. I. V. Sztálin határozottan elítélte a trockizmus szekértolóinak magatartását és sürgette, hogy vessenek véget annak a visszás helyzetnek, amely a bolsevik frakción belül Kamenyev, Zinovjev és Rikov áruló magatartása következtében jött létre.

A békítgetők elvtelen kísérletei eredménytelenül végződtek. A bolsevikok és a mensevikek harca a teljes ülés után még jobban kiéleződött.

V. I. Leninnek (a bolsevikoknak) a likvidátorok, a trockisták és szekértolóik ellen vívott engesztelhetetlen harca egybekovácsolta az illegális pártszervezeteket és lehetővé tette a bolsevikok számára, hogy megnyerjék a munkásosztály többségét.

A TELJES ÜLÉS HATÁROZATAI

A PÁRTON BELÜLI HELYZET

Az 1908-as pártkonferencia határozatainak alaptételeit továbbfejlesztve[1] a KB határozatilag kimondja:

1. A szociáldemokrácia taktikája elvi alapját tekintve mindig ugyanaz, akár a nyilt polgárháború és a társadalmi meg-

[1] A határozatnak ezzel a szakaszával kapcsolatban V. I. Lenin „Egy ujságíró jegyzetei" című cikkében ezt írja: „Abban a határozattervezetben, amelyet a bizottság többsége jóváhagyott és amelynek következésképpen megvolt a teljes ülés biztos szavazattöbbsége, ez állott: «az 1908. évi decemberi határozatokat *megerősítve* és továbbfejlesztve...»" *[V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 16. köt. 209. old. (oroszul)]. — *Szerk.*

rázkódtatások korszakáról, akár a társadalmi szélcsend időszakáról van szó. E taktika mindig azt tartja szem előtt, hogy a lehető legnagyobb eredményt biztosítsa, olyankor is, amikor a pillanatnyilag fennálló viszonyok gyors lerombolása van napirenden, és olyankor is, amikor az adott politikai helyzet viszonylag mozdulatlan.

Az öntudatos oroszországi proletariátusnak, amely most kilép abból a nyomasztó tétlenségből, amelybe az ellenforradalom győzelme átmenetileg döntötte, először nyílik lehetősége arra, hogy szociáldemokrata tömegpártba szerveződve tudatosan, tervszerűen és következetesen alkalmazza a nemzetközi szociáldemokráciának ezt a taktikai módszerét, először van lehetősége arra, hogy olyan taktikát dolgozzon ki, amely nemcsak a legközelebbi, adott konkrét helyzetre szól, hanem számításba veszi azokat a különböző utakat is, amelyeken az 1905-ös forradalom veresége után a megrendült abszolutizmusnak a kapitalista társadalom létfeltételeihez való alkalmazkodása haladhat. A proletariátus taktikájának elő kell segítenie a proletariátus erőgyűjtését és a proletár osztályharc energiájának fejlesztését, bármily formában jelentkezzék is a burzsoá fejlődés szükségleteihez alkalmazkodni próbáló abszolutizmus ellenforradalmi politikájának elkerülhetetlen csődje, és bármily formát is öltsön az elkerülhetetlen társadalmi válság. Ez a taktika felkészíti a proletariátust az újabb nyilt forradalmi harcra és egyben lehetőséget nyujt részére, hogy a maga számára kihasználja az ellenforradalom ingatag rendszerének minden ellentmondását[1].

2. Az oroszországi munkásmozgalom nagyjelentőségű történelmi fordulat időszakában él. Egyrészt a tömegharc hanyatlása, a megtorlások végsőkig való fokozódása, a tőke összefogása és támadása, a szervezetek bomlása és az értelmiség menekülése a pártból — mindez a szociáldemokrata párt éles válságát idézi elő. Másrészt viszont mindenütt kétségtelenül megfigyelhető, hogy utat tör magának a szociáldemokrata munkások új nemzedéke, amely a szociáldemokrácia vezetésével ki-

[1] Az első pont nem szerepelt a lenini tervezetben. V. I. Lenin ezt írta: „Az én határozattervezetemben egyáltalán nem szerepelt ez a pont, és én — éppúgy, mint a «Proletarij» egész szerkesztősége — a leghatározottabban harcoltam ez ellen. Ezt a pontot a mensevikek és a lengyelek fogadtatták el, akiket a bolsevikok egy része a legnyomatékosabban figyelmeztetett arra, hogy ennek a homályos, ködös pontnak az értelmezése elkerülhetetlenül félreértéseket fog szülni, vagy — ami még rosszabb — a likvidátorok ügyét fogja szolgálni" *[V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 16. köt. 204. old. (oroszul)]. — *Szerk.*

járta a forradalmi és az ellenforradalmi események politikai iskoláját, igyekszik megvédeni a forradalom feladatait és módszereit, keresi a történelmi helyzet új feltételeinek megfelelő harci formákat, és igyekszik új életre kelteni a szociáldemokrata pártszervezetet.

3. A munkásmozgalom ilyen állapotában a munkásmozgalom öntudatos képviselői körében mindenütt megfigyelhető az az óhaj, hogy összpontosítsuk a párthű szociáldemokrata erőket, s megerősítsük a párt egységét.

A nép liberális és kispolgári demokratikus rétegeiben mutatkozó széleskörű ellenforradalmi áramlat fokozza az öntudatos proletariátusnak azt a törekvését, hogy megvédje osztálypártját, annak forradalmi céljait és cselekvési módszereit, hogy minden szociáldemokratát tömörítsen a megerősödött és támadó ellenséggel szemben.

A proletariátus nyilt fellépései — mind a Duma szószékén (a III. Duma szociáldemokrata képviselői révén), mind pedig a legális kongresszusokon és a legkülönbözőbb legális intézményekben — a proletariátus erőinek a tömörülésére vezetnek, fokozzák a proletariátusnak azt a törekvését, hogy szembeszálljon valamennyi többi osztállyal, szervezetten befolyást gyakoroljon a társadalmi életre, s ilymódon megvédje a forradalmi szociáldemokrata célkitűzéseket és mozgalmának osztályjellegét.

Egyre erősödik az a felismerés, hogy a nyilt és félignyilt intézményekben működő szétforgácsolt illegális szociáldemokrata csoportokat és a munkás-pártsejteket egyesíteni kell, hogy az összes legális intézményeket fel kell használni a tömegmozgalom újjáélesztésére és mindezeket az intézményeket a szociáldemokrata munka támaszpontjaivá kell tenni; egyre erősebben jelentkezik az a törekvés, hogy véget vessenek a kontárkodásnak, és elősegítsék, hogy olyan munkaképes KB jöjjön létre, amely valóban irányítja a helyi szervezetek munkáját.

Az élenjáró munkásokban, azon kívül, hogy igyekeznek elmélyíteni szocialista világnézetüket és mind jobban megérteni a marxizmust, egyre erősödik az a felismerés, hogy fokozni kell a gazdasági harcot és erősíteni a szakmai egyesülést, s hogy tovább kell fejleszteni a tömegek közötti politikai agitációt.

4. A szociáldemokrata mozgalom eszmei-politikai feladatai terén is olyan feladatok merültek fel, amelyek parancsolóan megkövetelik a párt egységét, és ezt az egységet minden akadály ellenére létre is hozzák:

a) a szociáldemokrata mozgalomnak a polgári ellenforra-

dalom korszakában kialakult történelmi helyzete elkerülhetetlenül maga után vonja — mint a proletariátusra gyakorolt polgári befolyás megnyilatkozásait — egyrészről az illegális szociáldemokrata párt tagadását, szerepének és jelentőségének lekicsinylését, a forradalmi szociáldemokrácia programmbavágó és taktikai feladatainak és jelszavainak megcsonkítására irányuló kísérleteket stb.; másrészt maga után vonja a szociáldemokrácia dumabeli munkájának és a legális lehetőségek kihasználásának tagadását, mind az egyik, mind a másik jelentőségének megnemértését, azt, hogy a forradalmi szociáldemokrata taktikát nem képesek a mai helyzet sajátszerű történelmi feltételeihez alkalmazni stb.;

b) ilyen körülmények között a szociáldemokrata taktika elválaszthatatlan eleme mindkét elhajlás leküzdése, mégpedig a szociáldemokrata munkának a proletár osztályharc minden területén való kiszélesítése és elmélyítése, valamint eme elhajlások veszélyes voltának megmagyarázása útján[1];

c) az említett két elhajlás veszélyes voltának felismerése és legyőzésük feladata méginkább szükségessé teszi az OSzDMP szervezeti egységének helyreállítását; és ez a körülmény, a fentebb vázolt objektív körülményekkel együtt, még fokozottabban szükségessé teszi, hogy megszüntessük a frakciózást, hogy valamennyi többé-kevésbbé szervezett frakciót felszámoljuk és a párt akcióegységét nem sértő áramlatokká alakítsuk át. (Teljes egészében egyhangúlag elfogadva.)

A SORONKÖVETKEZŐ ÁLTALÁNOS PÁRTKONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

Tekintve, hogy ezidőszerint a területi szervezetek a legtöbb területen szét vannak rombolva és a politikai akadályok az átfogó területi értekezletek összehívását rendkívüli módon megnehezítik, a KB javasolja, hogy a területi küldöttségek választásait a következő elvek alapján folytassák le:

a) a KB a helyi szervezetekkel folytatott tanácskozás alapján mindegyik területen kijelöli a szociáldemokrata mozgalom megfelelő számú legfontosabb pontjait. A terület küldötteinek összlétszáma ezek között a pontok között oszlik meg;

b) a szociáldemokrata munka szempontjából kevésbbé jelen-

[1] „Nálam — írja V. I. Lenin — ebben a pontban, ha nem is szószerint: «a két fronton vívott harc», vagy legalább is ezt a gondolatot kifejező szavak állottak. A «leküzdése... kiszélesítése és elmélyítése útján» megfogalmazást Trockij javaslatára vették be" [*V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 16. köt. 194. old. (oroszul)]. — *Szerk.*

tős helyek szervezetei a küldött megválasztására a legközelebbi nagyobb helyhez csatlakoznak.

1. megjegyzés. Ez nem zárja ki a területi konferenciákat, ha azok összehívása lehetségesnek mutatkozik.

2. megjegyzés. A KB emellett nyomatékosan felkéri az elvtársakat, hogy a konferenciára a küldötteket feltétlenül a helyi pártmunkások közül válasszák.

A KB szükségesnek látja, hogy a napirendi kérdéseket előzetesen kidolgozzák a helyi szervezetekben, és javasolja, hogy e kérdéseket ne csak a kerületi, üzemi stb. pártsejtek elé terjesszék megvitatásra, hanem a legális mozgalomnak olyan szociáldemokrata részvevői elé is, akik készek helyreállítani a szervezeti kapcsolatot a párttal. A választások megszervezése során a legális munkásmozgalomban működő *párt*csoportokat az összes pártsejtekkel azonos alapon kell bevonni a választásokba.

Számolva azzal a körülménnyel, hogy a helyi szociáldemokrata tevékenység különböző formái közötti szilárd szervezeti kapcsolat teljes kiépítése óriási nehézségekbe ütközik, amelyeknek a leküzdése elkerülhetetlenül hosszas és kitartó munkát igényel, felismerve továbbá, hogy a nyilt munkásmozgalomban dolgozó *párt*munkások minél nagyobb számban való részvétele a legközelebbi pártkonferencián erősen előmozdíthatná e feladat megvalósítását — a KB szükségesnek tartja, hogy azok a legális mozgalomban működő szociáldemokrata csoportok, amelyek készek szilárd szervezeti kapcsolatot létesíteni a helyi pártközpontokkal, további képviseletet kapjanak. A KB e további küldötteket tanácskozási joggal ruházza fel, s annak a kérdésnek végső eldöntését, hogy ezek a küldöttek tanácskozási vagy szavazati joggal rendelkezzenek-e, magára a konferenciára bízza.

A KB a legközelebbi országos konferencia sikeres előkészítése és a munkásmozgalom különböző területein működő szociáldemokraták egységes pártszervezetbe való tömörítése érdekében azt javasolja a területi és helyi pártközpontoknak, hogy kezdeményezzenek helyi, illetve területi értekezleteket, az előbbieket a pártalapsejtek, a gyári és üzemi, a kerületi stb. bizottságok pártmunkásainak részvételével, az utóbbiakat a szociáldemokrata pártcsoportok, valamint a munkásmozgalom egyes tényezőinek a részvételével.

Ezeknek a tanácskozásoknak az a feladatuk, hogy megvitas-

sák a pártkonferencia napirendjével, valamint általában a szociáldemokrácia mindennapi helyi tevékenységével kapcsolatos kérdéseket.

A KB a konferencia következő *előzetes* napirendjét állapította meg:

1) a gazdasági harc (legális és illegális szakszervezetek, szakszervezeti sajtó, vegyesbizottságok, bizalmirendszer stb.);

2) a párt munkája a dumabeli tevékenységgel kapcsolatban (többek között a munkaügyi törvényhozás, a munkásbiztosítás stb. kérdései);

3) szervezett részvétel a társadalmi szervezetek kongresszusain és a munkásosztály érdekeit érintő összes állami és társadalmi intézményekben (városi dumák, zemsztvók, a lakosság és a választók egyesületei);

4) a szövetkezetek;

5) propaganda- és szervező tevékenység a különféle legális egyesületekben (ismeretterjesztő egyesületek, klubok, antialkoholista egyesületek, a meglevő egyesületek megerősítése és újak szervezése);

6) a propaganda és az agitáció kérdései (KL, munkásujság, röpiratok és kiáltványok, brosúrairodalom, legális sajtó, önképzőkörök, pártiskola);

7) a párt költségvetése (a pártszervezetek pénzügyeinek proletáralapon való megszervezése, rendszeres tagsági járulékok, gyüjtések, az illegális sajtó nem-ingyenes terjesztése);

8) szervezeti kérdések (az oroszországi politikai vezető központ, a helyi tevékenység egyesítése, a helyi szervezetek közötti kapcsolatok helyreállítása). (Egy tartózkodón kívül mindenki elfogadta.)

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ALAPSZABÁLYZATA

1. A KB tagjainak Oroszországban működő kollégiuma a KB-t megillető minden joggal rendelkezik.

2. A KB minden tagja köteles a KB munkájából részt vállalni.

3. A működő KB — a KB Londoni Kongresszusán megválasztott tagjaiból és póttagjaiból áll.

4. A KB tényleges tagjainak létszáma 7 fő, akik közül 4 tagot a kongresszus választott meg, 3 tag pedig a nemzetiségi szervezeteket képviseli, az utóbbiak közül 1 LSzD-tag, akit a kongresszus választott.

5. Ha a testület 7 tagja közül valamelyik kiválik, helyét a

Londoni Kongresszuson megválasztott póttagok egyike foglalja el, aki kifejezte azt a kívánságát, hogy Oroszországban akar dolgozni; ha pedig ilyen póttag nincs, akkor a Londoni Kongresszuson megválasztott póttagok közé nem tartozó, a testület által előzetesen kijelölt póttagok egyike.

6. Az új póttagokat, ha egyetlen szavazat sincs ellenük, az oroszországi kollégium többsége kooptálja; a kooptált póttagok, amíg a pártkonferencia jóvá nem hagyja őket, ideiglenes KB-tagoknak számítanak.

7. A Londoni Kongresszuson megválasztott póttagok az Alapszabályzat által megállapított sorrendben lépnek a KB-ból kiváló tagok helyébe.

Az újonnan kooptált póttagok a KB kivált tagjai helyébe aszerint lépnek, hogy a KB kivált tagjai milyen irányzatokhoz vagy milyen nemzetiségi szervezetekhez tartoztak.

A kivált KB-tagok pótlásának részletes sorrendjét az oroszországi kollégium állapítja meg.

8. A KB lehetőleg havonta egyszer összeül; a teljes KB ülései közötti időszakban a KB összes ügyeit a KB-nak a teljes ülés által megválasztott Irodája intézi.

9. Külföldön a KB-nak a KB által kijelölt Külföldi Irodája működik, amely a KB 5 tagjából áll. A Külföldi Irodának tagja a „nemzetiségiek" Központi Bizottságainak három képviselője.

A nemzetiségi szervezetek Központi Bizottságainak joguk van kijelölni a Külföldi Irodába olyan személyeket is, akik nem tagjai a KB-nak. Ezek nem vehetnek részt a KB teljes ülésén.

A KBKI kezeli a párt vagyonát, irányítja a kiadói és technikai ügyeket, képviseli a pártot külföldön, összefogja a párt külföldi közreműködő csoportjait, és közvetítő láncszem szerepét tölti be e csoportok és az Oroszországban működő KB között.

A KBKI tagjai többségének egyazon városban kell laknia.

10. A KB 15 tagú teljes ülését a következő esetekben hívják össze: 1) az oroszországi kollégium határozata alapján (a szavazatok kétharmada, de ötnél semmiképp sem kevesebb szavazat alapján); 2) a KBKI egyhangúlag hozott határozata alapján; 3) a KB oroszországi részlegéhez tartozó tagok több mint felének lebukása esetén, ha a letartóztatottakat nem lehet azonnal a meglevő póttagokkal helyettesíteni.

11. A (15 tagú) teljes ülésbe bevonják: 1) az Oroszországban működő kollégium tagjait; 2) a KB Külföldi Irodájának a tagjait, kivéve azokat, akik a KB-nak nem tagjai; 3) ha ezek együttvéve nem adnak 15 főt, a teljes ülés munkájába bevon-

ják a többi póttagot is a következő sorrendben: a) a Londoni Kongresszuson megválasztott, Oroszországban valamilyen pártmunkát végző póttagokat; b) a KB külföldön élő tagjait és póttagjait, akik a KB megbízásából valamilyen munkát végeznek.

A póttagok helyeinek betöltése az egyes irányzatok között fennálló arány figyelembevételével történik. Azt a kérdést, hogy a póttagok közül kinek van joga részt venni a teljes ülésen, a KB-nak jelenlevő és az adott irányzathoz tartozó tényleges tagjai döntik el. (Egyhangúlag elfogadva.)

A KÖZPONTI LAPRÓL

A KL-nek indítványozzuk: törekedjék arra, hogy a cikkek többsége aláírás nélkül jelenjék meg (vagyis szerkesztőségi cikk legyen), szerzők aláírásával pedig egyes elvtársak olyan cikkeit közölje, amelyekkel a szerkesztőség nagyjában és egészében egyetért, egyes részleteivel azonban nem — hogy ilymódon megkönnyítse a pártban levő különböző irányzatok képviselőinek a KL munkájában való részvételt.

A KL szerkesztőségében 2 bolsevik, 2 mensevik és a lengyel szociáldemokrácia 1 képviselője foglal helyet.

A „VITAANYAG-GYÜJTEMÉNY"-RŐL

Megalapítandó a „Vitaanyag-gyüjtemény", mint nem rendszeres időközökben megjelenő sajtószerv.

A Gyüjtemény szerkesztősége a párton belüli *összes* irányzatoknak és a „nemzetiségi" szervezeteknek egy-egy képviselőjéből alakul meg.

A kisebbség jogainak garantálása érdekében biztosítani kell a jogot olyan cikkek elhelyezésére, amelyeknek közzétételét a szerkesztőség három tagja követeli.

A PÁRTISKOLÁRÓL

A KB határozatilag kimondja, hogy meg kell tenni az előkészítő lépéseket egy külföldi pártiskola megszervezésére.

A KB az e célból létesítendő 9 tagú bizottságba 2 bolsevikot, 2 menseviket, a „Vperjod"-csoport 2 tagját, 1 bundistát, 1 lengyel szociáldemokratát és 1 lett szociáldemokratát jelöl ki.

Külföldön és Oroszországban egyaránt azonnal meg kell kezdeni a gyüjtést az iskola céljaira.

Felhívjuk a KB Külföldi Irodájának figyelmét, kövessen el

mindent annak érdekében, hogy Makszimov elvtárs és a többiek hagyjanak fel a külön iskola szervezésével és kapcsolódjanak be a KB mellett létesítendő iskola megszervezésébe. Ennek az iskolának a keretében minden lehetőséget biztosítani kell részükre, hogy pedagógiai és előadói képességüket teljes mértékben felhasználhassák.

A KOPPENHÁGAI NEMZETKÖZI KONGRESSZUS

Intézkedések történtek a kongresszusi delegáció megszervezésére és a párt beszámolójának összeállítására; a helyi pártszervezeteknek javasoljuk, hogy a maguk részéről gondoskodjanak kongresszusi képviselőik kiküldéséről.

Ha a pártkonferenciára még a kongresszus előtt sor kerül, a delegációt a konferencia fogja kijelölni.

A pártnak a Nemzetközi Irodába delegált képviselőiül egyhangúlag G. V. Plehanov és N. Lenin elvtársakat választottuk meg.

A „PRAVDÁ"-RÓL

A KB elhatározza, hogy a „Pravda" részére pénzügyi támogatást biztosít, és saját képviselőjét harmadik szerkesztőként delegálja a lap szerkesztőségébe.

A „Pravda" szerkesztőségének személyi összetételében minden változás a szerkesztőség és a KB közötti megegyezés alapján történik.

Azt a kérdést, hogy a „Pravdá"-t a KB lapjává tegyük-e, elnapoljuk a legközelebbi konferenciáig.

A „VPERJOD"-CSOPORTRÓL

A KB a „Vperjod" irodalmi csoportot a párt kiadói csoportjaként tartja nyilván.

A KB indítványozza a szervezeti kérdésekkel foglalkozó bizottságnak, dolgozzon ki tervezetet olyan intézkedésekre vonatkozóan, melyek révén a „Vperjod"-csoport irodalmi-kiadói vállalatai bekapcsolódhatnak a párt külföldi irodalmi tevékenységének általános rendszerébe, s a különálló csoport fenntartása fölöslegessé válik[1].

[1] A teljes ülés által megválasztott bizottságnak nem volt módjában ezeknek az intézkedéseknek a részletes kidolgozásával foglalkozni. Az itt megjelölt feladat végrehajtása tehát magára a KB-ra hárul. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

A FRAKCIÓS KÖZPONTOKRÓL

Tekintettel arra, hogy számos olyan határozatot hoztunk, melyeknek célja a párt *tényleges* egységének megteremtése, tekintettel továbbá a bolsevik elvtársak nyilatkozatára, akik szervezeti központjukat feloszlatják és a „Proletarij"-t beszüntetik, —

a KB kifejezésre juttatja azt a szilárd meggyőződését, hogy a KL szerkesztősége a KB egyhangúlag elfogadott határozatának végrehajtásával elő fogja segíteni — irányzatra való tekintet nélkül — az összes irodalmi erők tömörítését, és annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a párt és a pártegység érdekei megkövetelik a *„Golosz Szocial-Demokrata"* című lap mielőbbi beszüntetését.

A KB ennek megfelelően azzal a javaslattal fordul a mensevik elvtársakhoz, a KB és a KL tagjaihoz, hogy a hozzájuk közelálló, azonos elveket valló társaikra gyakorolt befolyásuk révén minden erejükkel segítsék elő e cél megvalósítását. (Teljes egészében, egyhangúlag elfogadva.)

A bolsevikok nyilatkozata

Tekintve, hogy legutóbbi ülésein a KB számos lépést tett a frakciós központok felszámolása és az OSzDMP szervezeti egységének helyreállítása érdekében;

tekintve, hogy a KB *egyhangúlag* elfogadta azt a politikailag fontos és a párttal szemben kötelező határozatot, amely elítéli a likvidátorságot és az otzovizmust, és amely leszögezi, hogy az említett irányzatok elleni harc a párt politikai irányvonalának elválaszthatatlan eleme, e vonal megvalósítását pedig a KL szerkesztőségének összetétele biztosítja;

tekintve továbbá, hogy a párt mensevik részének, nevezetesen a mensevik vezetőknek körében világosan észlelhető az a törekvés, hogy véget vessenek frakciós elkülönültségüknek, megszüntessék frakciós lapjuk kiadását, elismerjék a KB Külföldi Irodája külföldi pénztárának egységét, és hogy a maguk részéről elősegítsék ennek az egységnek a megvalósítását, —

mi, alulírottak, teljes mértékben eleget akarunk tenni a párt szervezeti egysége terén megérlelődött követelménynek, és kijelentjük:

1) frakciós központunkat feloszlatjuk;

2) a „Proletarij" című ujság kiadását megszüntetjük, s csu-

pán azt a jogot tartjuk fenn magunknak, hogy ha a mensevikek frakciós lapja továbbra is megjelenik, a legközelebbi jövőben kiadjuk a „Proletarij" utolsó, összesítő számát;

3) .....;

4) ..... (ebben a 2 pontban arról van szó, hogy a bolsevikok *haladéktalanul* átadják vagyonuk *egy részét* a KB-nak, és hogy tisztán irodalmi jellegű bolsevik csoportot alakítanak);

5) a rendelkezésünkre álló többi pénzt teljes egészében átadjuk egy kívülálló megbízott személynek, azzal az utasítással, hogy a megőrzésre átadott összeget két éven belül fizesse be a KB pénztárába, feltéve, hogy ez alatt az idő alatt bebizonyosodik, hogy a mensevik frakció is minden szükséges intézkedést megtesz a mensevik központ tényleges felszámolása és a párt szervezeti egységének megszilárdítása érdekében. Olyan lépéseknek, amelyek arra késztetnének bennünket, hogy visszakérjük a pénzt a megőrző személytől, a következőket tekintjük: ha a mensevikek továbbra is kiadják vezető frakciós lapjukat, ha fenntartják a frakciós mensevik pénztárt, ha nem hajlandók együttműködni az oroszországi és külföldi közös pártközpontokkal.

A szerkesztőség megjegyzése[1]. A bolsevikoknak ezzel a nyilatkozatával kapcsolatban a KB határozatot hozott, amely többek között kijelenti a következőket: a bolsevikok által befizetett összeget — azon felül, amit haladéktalanul átadtak a KB pénztárának, továbbá levonva azt az összeget, amelyet a KB tisztán kiadói tevékenység folytatására kölcsönadott a bolsevik irodalmi csoportnak — „átadják három elvtársnak" (e három elvtárs személyére vonatkozólag megegyezés jött létre), akik meghatározott időpontokban, meghatározott részletekben kötelesek azt a KB-nak átadni.

Ha ez alatt az idő alatt a bolsevik irányzat képviselői, a nyilatkozatukban felsorolt indokokra hivatkozva, visszakövetelik az adott időpontig még fennmaradt összeget, ezt a kérdést teljes egészében — vagyis hogy kiadják-e és hogy kinek adják ki (a KB és a KL bolsevik tagjainak-e, avagy a KB-nak) — végső fokon a penz megőrzésével megbízott személyek döntik el. Előzetesen azonban e végből teljes ülést kell összehívni, amely e kérdésben határozatot hoz; erről a határozatról és a vitáról értesítik a pénz megőrzőit.

[1] A KL — a „Szocial-Demokrat" szerkesztőségének megjegyzése; ebben a lapban tették közzé a KB plénumának határozatait. — *Szerk.*

Ha a bolsevik irányzat képviselőinek követelésétől számított három hónapon belül valamilyen ok miatt nem sikerül teljes ülést tartani, akkor ugyanezen célból a KB 5 tagjából (1 bolsevik, 1 mensevik és a „nemzetiségi" szervezetek 1—1 képviselőjéből) álló bizottságot hívnak egybe.

A KÜLFÖLDI CSOPORTOK KÖZÖTTI SZAKADÁS MEGSZÜNTETÉSÉRŐL

A KB azt tekinti a KB Külföldi Irodája legközelebbi feladatának, hogy megszüntesse a szakadást a külföldi csoportok között, és hogy egyesítse őket a nemzetiségi szociáldemokrata csoportokkal. (Egyhangúlag elfogadva.)

A TAGDÍJAKRÓL

A KB a legfontosabb feladatok egyikének tekinti a párt költségvetésének szilárdabb alapra helyezését, és javasolja az elvtársaknak, hogy minden tőlük telhetőt tegyenek meg a tagdíjak befizetésének mielőbbi rendszeres megszervezése érdekében.

A PÁRTFEGYELEM MEGSÉRTÉSÉRŐL

Megállapítva, hogy a Londoni Kongresszus óta eltelt időszakban ... ügyeivel kapcsolatosan a pártban olyan jelenségek fordultak elő, amelyek ellentmondanak a párthatározatoknak, s hogy egyes elvtársak a pártfegyelmet sértő módon jártak el; de ugyanakkor figyelembe véve azt is, hogy:

1) az említett elvtársaknak nem volt szándékukban ártani a párt érdekeinek;

2) hogy azokat az elvtársakat, akikkel szemben ezek a vádak felmerültek, csupán a párt helytelenül értelmezett érdekei vezették;

3) hogy ez a helytelen értelmezés ezenfelül egyes ügyek tekintetében azzal a légkörrel magyarázható, amely a tömegek harci megmozdulásainak időszakát közvetlenül követő helyzetre jellemző;

4) hogy a szervezeti jogsértések és a pártfegyelem megszegése a fentemlített ügyek némelyikében szorosan összefügg a frakciók fennállásával és párton belüli harcával, —

a párthatározatoktól való efféle elhajlásokat és a pártfegyelem ilyen megsértését a KB határozottan elítéli, és szükségesnek tartja, hogy mindent megtegyenek annak érdekében, hogy ilyen jelenségek a pártban ne forduljanak többé elő.

„Szocial-Demokrat" 11. sz. 1910 február 26 (13)

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA TAGJAINAK TANÁCSKOZÁSA

Párizs. 1911 május 28—június 4 (június 10—17)

A tanácskozást V. I. Lenin kezdeményezésére hívták egybe. A tanácskozás célja az volt, hogy intézkedéseket tegyen a KB plénumának haladéktalan összehívására, amit a KB Külföldi Irodája — amely többségében likvidátor mensevikekből áll — halogatott, továbbá hogy intézkedjék az általános pártkonferencia egybehívásáról.

Az értekezleten a KB 8 tagja vett részt: 3 bolsevik, Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának 2 képviselője, a Lett Határterület Szociáldemokráciájának 1 képviselője, 1 goloszista mensevik, aki a megalakulásra vonatkozó határozat elfogadása után azonnal elhagyta az értekezletet, és 1 bundista, aki a tanácskozásról a második napon eltávozott.

Napirend: 1) A KB teljes ülésének összehívásáról; 2) A IV. Duma küszöbönálló választásainak kérdésével kapcsolatos tanácskozásról; 3) A pártkonferencia összehívásáról; 4) A KB Külföldi Irodájáról (KBKI); 5) A Technikai Bizottság megalakításáról.

A tanácskozás egybehívását az a súlyos helyzet tette szükségessé, amelybe a párt a KB 1910 januári plénumának békítgető határozatait kihasználó likvidátorok és trockisták bomlasztó munkája következtében került.

A tanácskozás határozatot fogadott el, hogy a lehető legrövidebb időn belül össze kell hívni külföldön a KB teljes ülését; az összoroszországi konferencia egybehívására megalakították a Külföldi Szervező Bizottságot (KSzB), és Technikai Bizottságot létesítettek. A tanácskozás a Szervező Bizottságba jelölte I. V. Sztálint, Sz. Sz. Szpandarjant, M. F. Vlagyimirszkijt és másokat.

A tanácskozás elítélte a KBKI pártellenes, frakciós magatartását, és a plénum előtt felvetette a kérdést, hogy továbbra is fenntartsák-e ezt az intézményt.

I. KÖZLEMÉNY A TANÁCSKOZÁSRÓL

Elvtársak! Lentebb megtaláljátok tanácskozásunk határozatait, s e határozatokból megtudhatjátok, hogy milyen gyakorlati intézkedéseket indítványozunk az elvtársaknak egyrészt a pártegység megőrzése érdekében és azok ellen a kísérletek ellen, amelyek szakadás előidézése céljából fenn akarják tartani a pártban uralkodó anarchiát, másrészt annak érdekében, hogy a szociáldemokrácia politikai munkáját kellő színvonalra emeljük. A párt valamennyi tagjához intézett külön levélben részletesen kifejtjük nézetünket pártunk munkásmozgalmának jelenlegi állapotáról és a jelenlegi politikai helyzetben ráháruló feladatokról. Egyelőre azonban néhány szót a KB-tagok ezen tanácskozásának személyi összetételéről és e tanácskozás munkájáról.

Miért folyamodtunk a KB tagjai *tanácskozásának* egybehívásához? Miért nem került sor a KB *hivatalos* ülésére? — Azért, mert egyrészt a nagyszámú letartóztatások és a külső akadályok, másrészt az a körülmény, hogy a KB külföldi végrehajtó szerve (a KBKI) következetesen akadályozta (frakciós célból) a KB összehívását — lehetetlenné tették, hogy haladéktalanul egybehívjuk a KB hivatalos gyűlését. A KB tagjainak *tanácskozását* éppen azért kellett előzetesen egybehívnunk, hogy megtehessük a szükséges intézkedéseket a KB hivatalos teljes ülésének összehívására, s tanácskozásunk elsősorban az erre vonatkozó intézkedéseket dolgozta ki és fogadta el. Megtettünk minden gyakorlati lépést a KB teljes ülésének mielőbbi összehívására. A további halogatásra vagy a teljes ülés újabb meghiúsítására irányuló kísérletekért az egész párt színe előtt minden felelősséget azokra hárítunk, akik ilyen kísérletekre vállalkoznak.

Tanácskozásunk személyi összetétele a következő volt: meghívtuk *mindazokat* az elvtársakat, akiknek (az 1910-es teljes ülés által kidolgozott Alapszabályzat értelmében) joguk van részt venni a KB teljes ülésein és jelen pillanatban külföldön tartózkodnak. 9 ilyen elvtárs volt, vagyis a KB teljes létszámának jelentékeny többsége. Ezek az elvtársak értesítést kaptak a tanácskozásról és mind a kilencen válaszoltak. A két

bundista közül egy nem jelent meg. A Bundnak a tanácskozáson megjelent képviselője kijelentette, hogy testületétől nem kapott hivatalos felhatalmazást és hogy az alatt az idő alatt, amely az értekezletre szóló meghívás óta eltelt (közel 2 hét), még csak el sem tudta juttatni testületéhez a küszöbönálló tanácskozásra vonatkozó értesítést. A tanácskozás ezzel kapcsolatosan határozatot hozott, melyben a bundista elvtársat felkérte, hogy a tanácskozáson éljen szavazati jogával, minthogy ez az elvtárs, aki igen fontos pártgyűléseken és a KB ülésein többízben képviselte a Bundot, kétségtelenül a Bund Központi Bizottságának a nézeteit fejezi ki, és minthogy a bundista elvtárs csupán rajta kívülálló körülmények folytán (a kapcsolatok megszakadása konspirációs okokból) nem tudott érintkezésbe lépni testületével. A bundista elvtárs ottmaradt a tanácskozáson, kijelentvén, hogy azért vesz részt szavazati joggal az összejövetelen, mivel az csupán tanácskozás. Nagyjából hasonló helyzetben volt a lett elvtárs is, aki a lett KB küldöttjeként tagja volt a KB legutóbbi teljes ülésének és a lett KB küldöttjeként részt vett a Koppenhágai Kongresszuson. Ennek az elvtársnak, bár idejében elküldte testületének a küszöbönálló tanácskozásra vonatkozó értesítést, nem sikerült választ és hivatalos felhatalmazást kapnia. Külön nyilatkozatot terjesztett be arra vonatkozólag, hogy véleménye szerint a tanácskozás határozatai csak abban az esetben kötelezhetik a lett szociáldemokráciát, ha a lett KB kifejezésre juttatja, hogy egyetért azokkal.

A 9 meghívott közül tehát a KB 8 tagja megjelent. Ez a szám elegendő volt ahhoz, hogy kölcsönös megegyezés alapján néhány soronkívüli határozatot hozhasson olyan kérdésekben, amelyek a legcsekélyebb halasztást sem tűrik, és legalább valamivel elősegíthesse azt, hogy a párt kijusson súlyos helyzetéből, amelybe azért került, mert semilyen gyakorlati központtal sem rendelkezik. Már a januári (1909. évi) külföldi hivatalos teljes ülésen a KB-nak csupán 11 tagja vett részt. Miért ne tudott volna tehát most, ilyen súlyos helyzetben, a KB 9 tagja közös megegyezés útján legalább néhány lépést tenni a KB hivatalos ülésének haladéktalan összehívására és a párt gyakorlati segítésére?

A KB megjelent tagjai közül azonban kettő ezt nyilván nem óhajtotta. Egyikük (a goloszista I.) közvetlenül a megalakulás után elhagyta az ülést, még mielőtt bármilyen határozathozatalra sor került volna. A másik (a bundista B.), külső okra hivatkozva, másnap eltávozott a tanácskozásról. A bundista elvtárs nem tartotta szükségesnek, hogy távozásával kapcsolatosan

bármilyen hivatalos nyilatkozatot tegyen. Az említett két KB-tag távozásának *politikai* értelme azonban tökéletesen világos: nem óhajtották a megegyezést, nem tartották szükségesnek annak elősegítését, hogy a KB teljes ülése a *különböző irányzatok képviselőinek kölcsönös ellenőrzése alatt mielőbb* létrejöjjön.

A tanácskozáson ottmaradt 6 elvtárs (bolsevikok, a lengyel szociáldemokrácia és a lett szociáldemokrácia képviselői) hozta meg azokat a határozatokat, amelyeket most a párt ítélőszéke elé bocsátunk. Véleményünk szerint, amikor a pártközpontok olyan helyzetben vannak, mint most, a KB összes szabadon levő tagjainak kötelességük, hogy kezdeményező lépéseket tegyenek a KB teljes ülésének összehívása, a küszöbönálló választási kampány kérdéseivel foglalkozó tanácskozás megszervezése, és végül az általános pártkonferencia egybehívása érdekében. Itt nem a „hatalom megragadásáról", hanem a párt iránti elemi kötelesség teljesítéséről van szó. Amikor az élcsapat egy részét a sztolipini banda foglyul ejtette, amikor egyesek önként elhagyták a küzdőteret — a megmaradottaknak kötelességük, hogy megmentsék a párt zászlaját.

Felhívással fordulunk *frakciókra és irányzatokra való tekintet nélkül* az összes pártszervezetekhez és csoportokhoz: elvtársak, vitassátok meg minél szélesebb körben és minél rövidebb idő alatt a határozatainkban javasolt intézkedéseket, lépjetek kapcsolatba a pártkonferencia összehívására létesült Szervező Bizottsággal és lássatok haladéktalanul hozzá a konferencia összehívásának gyakorlati munkájához. Csakis ez a konferencia segítheti elő, hogy a párt tömöríteni tudja sorait és fel tudjon készülni az előtte álló harcra!

Az OSzDMP Központi Bizottsága tagjainak tanácskozása

A konferencia összehívására létesült Szervező Bizottsággal *(külföldről)* a következő címen lehet érintkezésbe lépni: Imprimerie „La Vie", Paris XIV-e. Avenue d'Orléans, 110 (az „SzB"-nek), továbbá a párt külföldön élő tagjai útján.

II. A TANÁCSKOZÁS HATÁROZATAI

A MEGALAKULÁSRÓL

Az ülés megállapítja, hogy mindazok a jelenleg külföldön tartózkodó elvtársak, akiknek joguk van részt venni a KB teljes ülésein, a jelen ülésre meghívót kaptak és egy kivételével mind megjelentek; ennek alapján az ezidőszerint külföldön

tartózkodó *KB-tagok tanácskozásának* tekinti magát, és a párt általános helyzetével kapcsolatosan napirendjére tűzi a *KB újjáalakításának kérdését.*

A KB TELJES ÜLÉSÉNEK ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

Megállapítva, hogy az utolsó másfél év folyamán a KB Oroszországban való egybehívásának minden kísérlete teljes és végleges kudarccal végződött, megállapítva továbbá azt a számos adattal alátámasztott kétségbevonhatatlan tényt, hogy a KB ülése, ha erre a közeljövőben Oroszországban sor kerülne, elkerülhetetlenül kudarcba fulladna; megállapítva másrészt azt, hogy a KBKI, pártkötelezettségével és a párt Szervezeti Szabályzata által pontosan meghatározott követelményekkel ellentétben, *két alkalommal* elvetette a KB összehívására vonatkozó javaslatot, teljesen figyelmen kívül hagyva a párt válságos helyzetét, amelyből éppen a teljes ülés összehívása az egyetlen kivezető út, —

a KB tagjainak tanácskozása — tekintettel a párt rendkívül súlyos helyzetére, amely teljes és végleges bomlással fenyegeti a párt központjait — halaszthatatlan pártkötelességének tartja, hogy rendkívüli lépésre szánja el magát és vállalja a párt törvényeinek megfelelő teljes ülés összehívásának kezdeményezését.

A tanácskozás elhatározza, hogy:

1) Az 1910-es Szervezeti Szabályzat alapján a legrövidebb időn belül összehívja külföldön a KB ülését[1].

2) A KB testületének összehívására (a KB három tagjából álló) bizottságot kell kijelölni.

Megjegyzés. Ha annak a határozatnak a nyomására, melyet a KB-tagok tanácskozása a teljes ülés kérdésében hozott, a KBKI végül is ráeszmélne pártkötelezettségére, ha visszatérne a párttörvények betartásának útjára és elhatározná, hogy a maga részéről lépéseket tesz a KB összehívására, ebben az esetben — bár a KB Külföldi Irodájának az adott kérdésben tanúsított egész magatartása teljes mértékben igazolja a bizalmatlanságot a KBKI minden ilyesfajta elhatározásával szemben — a tanácskozás mindazonáltal megbízza a teljes ülés összehívására alakult bi-

[1] M., J. és R. *nem* kapnak meghívót a KB ülésére. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

M, J. és R. — likvidátor mensevikek. — *Szerk.*

zottságát, hogy lépjen érintkezésbe Igorjev, Ber, Svarc és Tyszka elvtársakkal, s indítványozza nekik, hogy delegáljanak maguk közül két KB-tagot a teljes ülés összehívására létesült bizottságba, hogy ilymódon közös erőfeszítéssel és kölcsönös ellenőrzés mellett tető alá lehessen hozni ezt a párt szempontjából jelenleg oly fontos ügyet. (Egészében egyhangúlag elfogadva.)

TANÁCSKOZÁS A IV. DUMA KÜSZÖBÖNÁLLÓ VÁLASZTÁSAINAK KÉRDÉSÉRŐL

Mivel égetően szükséges, hogy a IV. Duma választásaival kapcsolatban idejekorán, már a legközelebbi jövőben megindítsuk az agitációt, a tanácskozás elhatározza:

a legrövidebb időn belül tanácskozást hív egybe azoknak a KB-tagoknak és a dumafrakció azon képviselőinek[1] részvételével, akiknek módjukban van a szóbanforgó határidőre az utazást lebonyolítani. A tanácskozás célja, hogy kidolgozza a választási platform tervezetét, hogy rendszabályokat dolgozzon ki a választási hadjárat egységes és tervszerű jellegének biztosítására, és hogy meghatározza a párt első lépéseit a küszöbönálló választási harcban. (Egyhangúlag elfogadva.)

A PÁRTKONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁRÓL

Egyrészt a IV. Duma választásainak közeledése és a munkásmozgalom felélénkülése, másrészt az egész párton belüli helyzet halaszthatatlanul szükségessé teszi a pártkonferencia azonnali összehívását.

Mivel (a teljes ülés összehívásáról szóló határozatban kifejtett okok folytán) lehetetlen azonnal összehívni a KB-t, amely a konferencia összehívását vállalhatná, —

a KB tagjainak tanácskozása a párt iránti kötelességének tartja, hogy a kezdeményezést magára vállalja, és elhatározza:

1) A pártkonferenciát legkésőbb 4 hónapon belül, vagyis október elejére[2] össze kell hívni, az összehívásra irányuló gyakorlati szervező munkát pedig *haladéktalanul* meg kell kezdeni.

2) A konferenciát azoknak az elveknek az alapján (vagyis

[1] A „Közlemény"-ben konspirációs okokból elhagyták a „dumafrakció" szót. — *Szerk.*

[2] A „4 hónapon belül, vagyis október elejére" szavakat konspirációs okokból kihagyták. — *Szerk.*

olyan összetételben, olyan napirenddel, a választásoknak olyan rendje alapján stb.) kell összehívni, amelyeket a KB legutóbbi, 1910 januárjában megtartott teljes ülésének (a konferenciával foglalkozó) határozata és levele állapított meg.

3) A tanácskozás a konferencia összehívására (5 tagból álló[1]) Szervező Bizottságot választ, melyet a következőkkel bíz meg:

a) *haladéktalanul* forduljon a párthoz a konferencia szükségességére utaló felhívással, s azzal a felszólítással, hogy késedelem nélkül lássanak hozzá a választásokhoz és általában a konferenciával kapcsolatos munkához;

b) az SzB a konferencia összehívásával kapcsolatos munkába bevonja az oroszországi helyi szervezetek képviselőit és a tömegek között dolgozó befolyásos elvtársakat, hogy lehetőleg haladéktalanul hozzanak létre egy oroszországi kollégiumot, amely az SzB általános ellenőrzésével elvégzi a konferencia összehívásának egész gyakorlati munkáját — a teljes ülés határozataiban és levelében fogalt irányelveket érvényesítve;

c) az SzB forduljon javas attal valamennyi oroszországi területi és helyi szervezethez (ugyszintén a dumafrakcióhoz[2]), hogy lépjenek vele kapcsolatba.

d) az SzB forduljon azzal a javaslattal valamennyi külföldi pártszervezethez, hogy a konferencia haladéktalan összehívására irányuló közös munka érdekében küldjenek 1-1 képviselőt a Szervező Bizottságba.

1. megjegyzés. Ez a meghívás elküldendő: a pártigenlő mensevikeknek, a „Vperjod"-csoportnak, a „Pravda"-csoportnak, a Bundnak és a lett szociáldemokráciának. Ami a többi irányzatnak az SzB-ben való részvételét illeti, az ő képviselőik meghívásához elegendő, ha a felsorolt csoportok képviselőinek egyike erre javaslatot tesz.

2. megjegyzés. Ha az SzB szükségesnek találja, jogában áll felemelni a pártigenlő mensevikek részéről az SzB-be delegálandó küldöttek számát, továbbá, az SzB tagjául bevonhatja, mint értékes gyakorlati munkatársat, Jurij vagy Mark elvtársat.

4. Az SzB *haladéktalanul* megkezdi a konferencia összehívására irányuló munkáját.

---

[1] A „Közlemény"-ben az „5"-ös szám konspirációs okokból nem szerepelt. — *Szerk.*

[2] A „Közlemény"-ben a „dumafrakcióhoz" szó konspirációs okokból nem szerepelt. — *Szerk.*

[Kiegészítés]

Ha a pártban levő egyéb irányzatok azt határoznák, hogy más pártkonferenciát hívnak össze, kívánatos annak szervezőivel megegyezésre jutni, hogy csak *egy*, közös pártkonferenciára kerüljön sor[1].

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG KÜLFÖLDI IRODÁJÁRÓL

A tanácskozás megállapítja, hogy a KBKI számos esetben, így például az OSzDMP külföldi csoportjainak egyesítése kérdésében, a KB teljes ülésének a párt igen súlyos helyzetében tervezett összehívása kérdésében, néhány oroszországi legális szociáldemokrata kiadvány támogatásának kérdésében és még jónéhány más kérdésben a pártellenes frakciós politika útjára lépett, s ezzel megsértette az 1910. évi teljes ülés világos és pontos határozatait.

A tanácskozás, minthogy véleménye szerint a KB Külföldi Irodáját nem lehet azonnal megreformálni, az efféle intézmény további fenntartására vonatkozó kérdés eldöntését a legközelebbi teljes ülés elé utalja. (Egyhangúlag elfogadva.)[2]

A TECHNIKAI BIZOTTSÁG MEGALAKÍTÁSÁRÓL

Figyelembe véve a bolsevikok képviselőjének a KB Külföldi Irodájából történt kilépését, továbbá a bolsevikok határozott visszautasítását arra vonatkozóan hogy a KB Külföldi Irodájával bármiféle kapcsolatba lépjenek, és hogy azt pártintézménynek elismerjék, számolva másrészt a párt kiadói tevékenységével, a szállítással stb. járó számos technikai funkció szakadatlan ellátásának halaszthatatlan szükségességével, —

---

[1] E határozat elfogadásával kapcsolatban V. I. Lenin a következő nyilatkozatot tette: „Bár a határozatot egészében megszavazzuk azért, hogy lehetőleg kivétel nélkül minden pártigenlő elemet közelebb hozzunk egymáshoz, határozottan tiltakozunk az ellen, hogy az SzB-be meghívhassák a külföldi goloszistákat és vperjodistákat, vagyis azoknak a külföldön külön frakciókba tömörült pártellenes csoportoknak a képviselőit, amelyek a teljes ülés óta eltelt másfél év alatt bebizonyították, hogy csak a párt *ellen* képesek dolgozni, s csakis úgy, hogy *akadályozzák* a párt munkáját, s a független legalista munkáspártot vagy az otzovistákat segítik". — *Szerk.*

[2] A tanácskozás jegyzőkönyvében az a megjegyzés szerepel, hogy a határozatnak ezt a részét V. I. Lenin nem szavazta meg, ő a KBKI azonnali megreformálását tartotta szükségesnek. — *Szerk.*

a tanácskozás elhatározza: az említett feladatok teljesítésére — a legközelebbi teljes ülés összehívásáig — háromtagú[1] ideiglenes Technikai Bizottságot kell létesíteni, mely tevékenységét illetően a jelen tanácskozáson szavazati joggal részt vett KB-tagok csoportjának van alárendelve. (Egyhangúlag elfogadva.)[2]

A KB tagjainak 1911 júniusi tanácskozása külön kiadványának szövege, és a tanácskozásnak a Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívumában őrzött jegyzőkönyve alapján

[1] A „háromtagú" szót konspirációs okokból nem közölték. — *Szerk.*

[2] „A Technikai Bizottság megalakításáról" szóló határozattal befejeződnek a tanácskozásról kiadott „Közlemény"-ben közzétett határozatok. A tanácskozáson ezenkívül még határozatot fogadtak el „A Bund képviselőiről" stb. — *Szerk.*

AZ OROSZORSZÁGI SZERVEZŐ BIZOTTSÁG ÉRTEKEZLETE

Baku—Tiflisz. 1911 szeptember (október) hó

A pártkonferencia összehívására alakult Oroszországi Szervező Bizottság (OSzB) a helyi szervezetek képviselőivel együtt értekezletet tartott.

Az értekezleten résztvettek: G. K. Ordzsonikidze (Szergo) — az értekezlet szervezője, a Külföldi Szervező Bizottság meghatalmazottja —, valamint a bakui, tifliszi, jekatyerinburgi, kievi és jekatyerinoszlavi szervezetek küldöttei. A küldöttek között voltak Sz. G. Saumjan, Sz. Sz. Szpandarjan és mások. Az értekezleten a következő kérdéseket vitatták meg: 1) A helyi szervezetek beszámolói; 2) Az OSzB megalakulásáról; 3) A KSzB-hez való viszonyról; 4) A konferencia küldötteinek választásáról; 5) A legális szervezetek képviseletéről; 6) A nemzetiségi szervezetek küldötteinek választásáról. Az értekezlet fő kérdése az általános pártkonferencia összehívásának kérdése volt.

V. I. Lenin az értekezlet eredményeit jellemezve, a következőket írta: „*Négy* évi bomlás és ziláltság után először ült össze — a hihetetlen rendőri üldözés, s a goloszisták, vperjodisták, békítgetők, lengyelek és tutti quanti példátlan «gáncsvetései» ellenére — az oroszországi szociáldemokrata központ. Először jelent meg Oroszországban a párthoz szóló röplap ettől a központtól" [*V. I. Lenin* Művei. 4. kiad. 17. köt. 311. old. (oroszul)]. Az OSzB röplapjának szövegét alább közöljük.

V. I. Lenin felhívta a pártszervezeteket, hogy tömörüljenek az OSzB körül és legyenek segítségére a pártkonferencia összehívásá-

ban, s azt írta, hogy „az OSzDMP túlélte a súlyos betegséget: a válság vége felé jár".

Az Oroszországi Szervező Bizottság V. I. Lenin irányításával 1912 januárjára összehívta a pártkonferenciát Prágába.

I. A PÁRTKONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁRA ALAKULT OROSZORSZÁGI SZERVEZŐ BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Kedves Elvtársak!

Pártunk súlyos válságot él át: immár harmadik éve, hogy nincsenek központi pártintézmények, nincs olyan sajtószerv, amely összefogná és irányítaná a helyi pártszervezetek munkáját, nincs eléggé tekintélyes és akcióképes központ, amely többé-kevésbbé hűen és teljesen *tükrözné* a párt munkástömegeinek közvéleményét. Pártügyeinknek éppen ebből a helyzetéből fakad az az eszmei és szervezeti bomlás, s az a zilálság, amely az egységes illegális OSzDMP létét fenyegeti. A munkáspárt e siralmas állapotának határozottan véget kell vetnünk — újjá kell élesztenünk központjainkat, közös terv alapján össze kell hangolnunk a helyi szervezetek munkáját, körvonalaznunk kell az oroszországi szociáldemokrata tevékenységnek legalább a legközelebbi távlatait — annál is inkább, mert közeledik a III. Állami Duma feloszlatása és napirendre kerül a IV. Duma választásainak kérdése, választási platformunk kérdése. A KB tagjainak tanácskozása megértette a jelen pillanat fontosságát és helyesen jelölte meg az egyetlen egészséges és a párt törvényeinek megfelelő kiutat a pártra nézve veszélyes helyzetből — ez a kiút az általános pártkonferencia összehívása, mert egyedül csak ez oldhatja meg mind a pártéletben, mind pedig az általános politikai életben felmerült kérdéseket. Az általános pártkonferencia összehívására alakult Szervező Bizottság, amelyet a KB tagjainak tanácskozása megalakított, teljesítette a párt és az oroszországi proletariátus által rárótt fontos történelmi kötelességét, amikor megteremtette az életképes helyi pártszervezetek által választott Oroszországi Szervező Bizottságot. Ilymódon az általános pártkonferencia összehívására alakult Oroszországi Szervező Bizottság létrehozásával eleget tettünk annak az általános kívánságnak, hogy a pártélet valamennyi vitás kérdését a pártmunkások döntsék el a helyszínen, hogy ezáltal illegális munkáspártunk újjászületésének és építésének az ügye maguknak a munkásoknak az ügye legyen.

Azok a nagy munkásmozgalmi központok, amelyekben vitathatatlan az OSzDMP befolyása, határozottan és ingadozás nélkül az illegális OSzDMP újjáélesztése, a konferencia azonnali összehívása mellett nyilatkoztak. Az OSzDMP vörös zászlaja köré — melyet a KB tagjainak tanácskozása és a Külföldi Szervező Bizottság magasra emelt — tömörültek az urali, kievi, jekatyerinoszlavi, pétervári (vaszilijszigeti, pétervári, névai, kolpinói kerület), bakui, rosztovi, nyizsnyijnovgorodi, szormovói és tifliszi munkások, valamint számos legális munkásszervezet.

Az Oroszországi Szervező Bizottság ezek tekintélyére, támogatására és együttérzésére támaszkodva megkezdi a gyakorlati lépéseket az általános pártkonferencia összehívása érdekében, mert egyedül ez a konferencia tudja kivezetni pártunkat a zsákutcából a pártépítésnek és a munkástömegek között végzett szociáldemokrata munka újjáélesztésének széles országútjára.

A frakciókon kívülálló Oroszországi Szervező Bizottság azzal a felhívással fordul minden pártszervezethez, minden párttaghoz és a munkásmozgalom legális formáinak funkcionáriusaihoz, hogy minden eszközzel segítsék elő pártunk újjászületését, haladéktalanul válasszák meg küldötteiket a pártkonferenciára, kezdjék meg újra a szociáldemokrata munkát területükön. Országunk életének jelenlegi politikai helyzete, az a tény, hogy a munkástömegek a némaságból és a hanyatlásból támadásra és gazdasági harcra tértek át (sztrájkok Lengyelországban, Odesszában, Pétervárott, a Moszkva-vidéken, az Uralban stb.), a IV. Állami Duma választásainak közeledése — mindez megköveteli az öntudatos és élenjáró aktív munkásoktól, hogy az illegális OSzDMP-ben tömörüljenek, hogy megszilárdítsák a pártot, hogy újjáélesszék erejét, befolyását és tekintélyét a munkástömegek, a falusi szegénynép és a városi demokrácia körében.

A súlyos rendőri viszonyok, a fekete reakció aljas provokációi és tobzódása ellenére is él a forradalmi szellem az oroszországi proletariátusban, szilárd a munkásosztály élenjáró elemeinek szociáldemokrata öntudata, erős a szeretetük a dicső illegális OSzDMP iránt. Az Oroszországi Szervező Bizottság számol a munkástömegeknek ezzel a hangulatával, és tántoríthatatlan hittel kezdi meg a pártépítés nagyszerű ügyét, amelynek első téglája az általános pártkonferencia lesz, s felhív minden párthű elemet, hogy tömörüljön a párt köré történelmi feladatunk végrehajtására — az OSzDMP újjáteremtésére.

Munkára, elvtársak!

Le a körösdivel, a frakciózással, a széthúzással és civódással!
Éljen az egységes, illegális, forradalmi OSzDMP.
Elvtársi üdvözlettel.

Az OSzDMP általános pártkonferenciájának összehívására alakult Oroszországi Szervező Bizottság

II. AZ ÁLTALÁNOS PÁRTKONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁRA ALAKULT OROSZORSZÁGI SZERVEZŐ BIZOTTSÁG HATÁROZATAI

A MEGALAKULÁSRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy minden intézkedést megtettünk annak érdekében, hogy csaknem valamennyi működő illegális pártszervezetet bevonjuk a jelenlegi ülés munkájába;

2) hogy az ülés részvevőinek száma csakis egyrészt rajtunk kívülálló körülmények, másrészt nyilvánvalóan frakciós bizalmatlanság miatt szűkült le;

3) hogy az üléseken részt vesznek a párt egyik legnagyobb munkásközpontjának funkcionáriusai és régi pártmunkásai;

4) hogy ilymódon ez az ülés teljes mértékben és a valóságnak megfelelően tükrözi pártunk helyzetét;

5) hogy a pártépítés felvetette a szervezeti egyesülésnek, mint a párt újjáteremtésének széles útjára való kijutás kérdését;

6) hogy ennek az egyesülésnek az általános pártkonferencia az eszköze;

7) hogy a pártkonferenciát csakis az egész pártot átfogó szervezeti központ fennállása esetén lehet előkészíteni és megvalósítani;

8) hogy ilyen központ megteremtése csakis a helyi szervezetek kezdeményezése útján lehetséges, —

a (bakui, tifliszi, kievi, jekatyerinoszlavi, jekatyerinburgi szervezeteket képviselő) küldöttek ülése kötelességének tekinti, hogy a konferencia összehívására hivatott Szervező Bizottsággá alakuljon, megtegyen mindent létszámának kiegészítésére, s tevékenyen hozzáfogjon a konferencia előkészítéséhez és összehívásához.

A Szervező Bizottságnak meggyőződése, hogy a párttagok le tudják küzdeni a bizottság kezdeményezéseivel szemben mu-

tatkozó frakciós bizalmatlanságot és segítségére lesznek abban, hogy a bizottság valóban központjává legyen az újjáéledő OSzDMP valamennyi szervezetének.

A KÜLFÖLDI SZERVEZŐ BIZOTTSÁGHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Figyelembe véve:

hogy a Külföldi Szervező Bizottság — amelyet a KB tagjainak tanácskozása azért hozott létre, hogy összehívja az általános pártkonferenciát, mint az egyetlen kivezető utat a központi pártintézmények és az egész pártélet súlyos válságából — elérte legfőbb és alapvető célját: teljes mértékben pártszerű és frakción kívülálló közreműködésével elősegítette a helyi szervezetek által választott Oroszországi Szervező Bizottság megszervezését, amely alkalmas arra, hogy magára vállalja az általános pártkonferencia összehívásának gyakorlati előkészítő munkáját, —

az Oroszországi Szervező Bizottság elhatározza a következőket:

1) magára vállalja e konferencia előkészítésének és összehívásának egész munkáját, abban a reményben, hogy a Külföldi Szervező Bizottság a jövőben is megad minden eszmei és technikai segítséget a pártépítés munkájában;

2) felhívja a KSzB és a Technikai Bizottság figyelmét arra, hogy a jövőben semmiféle irodalmi vagy más jellegű megnyilatkozás, sem a párt pénzének felhasználása az OSzB tudta, beleegyezése és utasítása nélkül nem engedhető meg; ellenkező esetben hasonló lépésekért az OSzB minden felelősséget elhárít magáról. Az OSzB szilárdan bízik abban, hogy teljes mértékben támogatást fog kapni valamennyi helyi, külföldi és nemzetiségi szervezet, csoport és kör, úgyszintén — frakcióra, áramlatra vagy irányzatra való tekintet nélkül — egyes olyan elvtársak részéről is, akik a régi és dicső illegális OSzDMP zászlajához híven a párt erejének és tekintélyének újjáélesztésére törekszenek, amire olyan nagy szükség van az oroszországi proletariátus eredményes osztályharca érdekében.

A KONFERENCIA KÜLDÖTTEINEK VÁLASZTÁSÁRÓL

Az OSzB úgy határozott, hogy az egyes szervezetek mandátumainak megállapításánál a következő három elvet tartja szem előtt: 1) az adott munkásközpont jelentőségét, 2) a szervezett munkások számát, 3) a szervezet fennállásának időtartamát.

1. megjegyzés. Ha valamelyik szervezetben 30 főnél kevesebb szervezett munkás van, az illető szervezetnek nincs joga önálló delegálásra.

2. megjegyzés. A küldöttek csak abban az esetben számítanak teljesjogúaknak, ha az őket kiküldő szervezet 2 hónappal a konferencia megnyitása előtt már fennállt.

A LEGÁLIS SZERVEZETEK KÉPVISELETÉRŐL

A KB legutóbbi teljes ülésének döntése és a KB levele értelmében, amely ismerteti, hogy a legális munkásszervezetek képviselői milyen feltételekkel vehetnek részt a konferencián, az OSzB felhívja mindazokat a legális munkásszervezeteket, amelyek elismerik az illegális OSzDMP-t és vele eszmei kapcsolatot igyekeznek teremteni: küldjék el képviselőiket a konferenciára. Azt a kérdést pedig, hogy a konferencián milyen jogaik lesznek, maga a konferencia dönti el.

A NEMZETISÉGI SZERVEZETEKRŐL

Az OSzB elhatározta, hogy azzal a javaslattal fordul a nemzetiségi szervezetekhez, delegálják küldötteiket az OSzB-be, és kezdjék meg a konferencia küldötteinek választását. Mind az OSzB-ben, mind a konferencián való képviseletük arányának kérdését a nemzetiségi szervezetekkel folytatott tárgyalások útján kell tisztázni.

Az OSzDMP Oroszországi Szervező Bizottságának 1911-es különkiadványa alapján

A KÜLFÖLDI BOLSEVIK CSOPORTOK TANÁCSKOZÁSA

Párizs. 1911 december 14—17 (27—30)

A tanácskozást a bolsevik „Rabocsaja Gazetá"-t támogató Párizsi Kör kezdeményezésére hívták össze. Célja az volt, hogy tömörítse a külföldi bolsevik erőket és elősegítse az Összoroszországi Pártkonferencia összehívását.

A tanácskozáson 11 szavazati joggal bíró küldött vett részt Párizs, Nancy, Zürich, Davos, Genf, Liège, Bern, Bréma és Berlin bolsevik csoportjai részéről; technikai és anyagi nehézségek miatt nem tudták elküldeni képviselőiket Toulouse, Lausanne, London, Brüsszel, Antwerpen, Koppenhága, Nizza és más városok bolsevikjai.

Napirend: 1) A Szervező Iroda és a helyi küldöttek beszámolói; 2) A párton belüli helyzetről; 3) A külföldi helyzetről és a különféle áramlatokhoz való viszonyról; 4) Szervezeti kérdések; 5) A külföldi munka feladatairól; 6) A konferenciához való viszony; 7) Különféle.

A párton belüli helyzetről V. I. Lenin számolt be. A tanácskozás megállapította, hogy a goloszisták és a vperjodisták végérvényesen elszakadtak a párttól és hogy ezek teljesen csődbe jutottak, továbbá helyeselte a KB-tagok júniusi tanácskozásának intézkedéseit a pártkonferencia összehívásával kapcsolatban (lásd 282—284. old.). A tanácskozás elfogadta V. I. Lenin határozati javaslatát az OSzB és az általa összehívott pártkonferencia támogatásáról.

A tanácskozás elhatározta „Az OSzDMP Külföldi Szervezetének" megalakítását (a helyi szekciókkal), olyan alapon, hogy a szervezet megtagad minden közvetlen vagy közvetett megegyezést a goloszista likvidátorokkal, s valóban a párt irányvonalát követi.

I. A PÁRTON BELÜLI HELYZETRŐL SZÓLÓ BESZÁMOLÓVAL KAPCSOLATBAN LENIN ÁLTAL ELŐTERJESZTETT HATÁROZATTERVEZET

A PÁRT KÜLFÖLDI SZOCIÁLDEMOKRATA ERŐINEK SZERVEZETE ÉS A BOLSEVIKOK FELADATAI

A külföldi szociáldemokrata szervezetek helyzete ezidőszerint egyáltalán nem nevezhető normálisnak.

1908-tól kezdve, mióta a szociáldemokrata kiadói tevékenység egyre inkább külföldre helyeződött át, egészen a teljes ülésig valamennyi fontos külföldi központban teljes szervezeti szakadás volt annak következtében, hogy a mensevik csoportok teljesen elkülönültek a párttól.

Az (1910 januári) teljes ülés kísérletet tett arra, hogy az általa egyhangúlag jóváhagyott likvidátorellenes és otzovistaellenes irányvonal alapján megteremtse az egységet, és rendkívül erélyes felhívást bocsátott ki, hogy külföldön megteremtsék a teljes egységet.

Valójában azonban, mivel a likvidátorok és az otzovisták nem hajtották végre a teljes ülés által előírt feltételeket, a teljes ülés után sehol sem következett be a külföldi csoportok egyesülése. Ellenkezőleg, a bomlás még fokozódott, mert a vperjodisták gyakorlatilag elkülönültek a bolsevikoktól, a plehanovisták pedig a mensevikektől. A párhuzamos csoportok — az „első" és a „második", vagyis a mensevik és a bolsevik csoportok — hagyományból továbbra is fennmaradtak, s a valóságban korántsem egyesítették a valamelyest szolidáris és a közös szociáldemokrata munka végzésére alkalmas elemeket.

Jelenleg külföldön olyan bolsevik, „békítgető", vperjodista, „goloszista" és „plehanovista" csoportok vannak, amelyek a gyakorlatban frakciók módjára elkülönültek egymástól, kölcsönös kapcsolatuk csak formális, sőt gyakran semmiféle kapcsolatuk sincs, teljesen függetlenek egymástól, különböző eszmei irányvonalakat követnek és egymástól függetlenül tartanak kapcsolatot a különböző oroszországi szociáldemokrata elemekkel.

Az a körülmény, hogy a bolsevikok és a pártigenlő mensevikek erőfeszítése eredményeképpen Oroszországban megalakult az OSzB, és hogy az OSzB testülete erélyesen hozzálátott az OSzDMP általános pártkonferenciájának összehívásához, döntő fordulatot teremt a párt történetében és megmutatja az egye-

dül lehetséges és az élet által megjelölt kiutat a szervezetlenségből és bomlásból.

A teljes ülés után valóban szociáldemokrata munkát ténylegesen csak a bolsevikok és a pártigenlő mensevikek végeztek; különösen jó volt közöttük az együttműködés az 1910-es év folyamán. A goloszisták lényegében nem egyebek, mint a *„Gyelo Zsiznyi"* és a *„Nasa Zarja"* oroszországi likvidátorcsoport külföldi tagozata, amely a párton kívül helyezte magát, a „Vperjod" külföldi csoportja pedig, amely továbbra is fedezi az otzovizmust, és vezetője, Lunacsarszkij révén továbbra is vallásos propagandát űz, kifejezetten *nem*szociáldemokrata munkát végez.

Jelenleg a bolsevikok és a pártigenlő mensevikek által létrehozott OSzB, amelyet jóformán valamennyi oroszországi helyi szociáldemokrata szervezet támogat, gyakorlatilag a szociáldemokrata pártmunka egyedüli teljesjogú központja.

A tanácskozás, amely a bolsevikok egységes külföldi szociáldemokrata szervezetében egyesül, a külföldön bekövetkező minden további szakadásért a felelősséget azokra a csoportokra hárítja, amelyek az oroszországi központot, az OSzB-t nem hajlandók támogatni, vagy pedig továbbra is az Oroszországtól elszakadottak „egyezkedő játékát" folytatják, s ezzel a *nem*szociáldemokrata, az Oroszországtól elszakadt munkát támogatják.

A külföldi bolsevik szervezet változatlanul mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy a különböző áramlatokra való tekintet nélkül bevonjon a munkába minden olyan szociáldemokratát, aki kész támogatni az OSzB-t és kész követni a pártszerű, vagyis likvidátorellenes és otzovistaellenes (s hasonlóképpen az istenességellenes) irányvonalat, [azért], hogy ezek a szociáldemokraták a bolsevik szervezethez csatlakozzanak és egységes pártszervezetben forrjanak össze.

A külföldi pártszervezet gyakorlati feladata az, hogy harcot folytasson a likvidátor és az otzovista áramlat ellen, az eszmeiséget nélkülöző külföldi csoportok széthullása ellen, hogy elősegítse valamennyi pártigenlő valóságos szociáldemokratának és a pártigenlő mensevikeknek a tömörülését, és támogassa az OSzB-t. Véleményünk szerint a párttagoknak támogatniok kell mind a KL-t, mind pedig a „Rabocsaja Gazetá"-t, tekintve hogy a pártigenlő (külföldi) mensevikek eltávolítása semmivel sem volna igazolható, s az említett lapokban a párthatározatoknak megfelelő *irányvonal* semmiféle megváltoztatása nem észlelhető.

II. KÖZLEMÉNY A TANÁCSKOZÁSRÓL

Elvtársak! Arra a rendkívüli bomlásra, amely jelenleg a párt külföldi részében végbemegy, igen komolyan fel kell végre figyelniök a párthoz tartozó összes elvtársaknak.

Egyes külföldi csoportocskák nyiltan semmibeveszik a párt döntéseit, nyiltan olyan eszméket hirdetnek, amelyeket a párt nemszociáldemokrata eszméknek minősített, és meghiúsítják a párt kezdeményezéseit. S az erélyes visszautasítás helyett, sajnos nem is ritkán, a „megbékélésről" szóló üres és káros fecsegéssel, „megegyezési" javaslatokkal fogadják őket, ami *objektíve* csak a válság igazi okainak elpalástolását, s ilymódon a válság *meghosszabbítását* eredményezi.

Minden egyes ilyen csoportocska saját külön szervezetet alakít; önálló, külön kapcsolatokat teremt az egyes oroszországi szervezetekkel; a pártnak elszámolással nem tartozó, külön pénztárakat létesít, s mindezzel dezorganizálja az oroszországi pártmunkát.

A külföldi helyi szociáldemokrata erők szétforgácsolódása példátlan méreteket öltött: már a teljes ülés előtt megvolt az úgynevezett „első" és „második" csoportokra való szakadás, most azonban a régi szervezeti formák felbomlása még nagyobb méreteket öltött. Az „első" csoportokban levő „goloszista" többség pártellenes magatartásának ellensúlyozására e csoportokon belül elkülönültek a pártigenlő mensevik elemek, de kellő határozottság híján mind a mai napig nem tudták magukat végleg elhatárolni a párttól elszakadt goloszistáktól. A „második" csoportokon belül a bolsevikoknak kemény harcot kell folytatniok a vperjodistákkal, s az utóbbi időben egyre élesebben el kell határolniok álláspontjukat a békítgetőktől, akik elindulva a párt ellenségeivel való „egyezkedések" lejtőjén, maguk is egyre gyakrabban engednek meg maguknak pártellenes cselekedeteket (szemléltető példája ennek az OSzB elleni harcuk). Ilyen körülmények között a „közös" csoportok vagy nagyon siralmasan tengetik létüket, s gyakran csak papiroson vannak meg, vagy pedig végtelen civódás és rendkívül terméketlen viták színhelyeivé lettek.

Ezalatt Oroszországban egyre határozottabban rajzolódik ki a jelenlegi válságos helyzetből kivezető út. A bolsevikok és a pártigenlő oroszországi mensevikek erőfeszítése révén létrejött OSzB-hez — amelynek feladata, hogy összehívja az általános pártkonferenciát — *valamennyi* működő pártszervezet csatlakozott. Ilymódon az általános pártkonferencia összehívásának

szilárd alapot teremtettünk. *A párt kijut az egyenes útra,* bármennyire igyekezett is ezt megakadályozni a mi illegális OSzDMP-nk valamennyi ellensége. Megkezdődik a kibontakozás az oly nyomasztóan hosszú válságból, amely annyira demoralizálta a párt különálló csoportjainak életét.

Ilyen körülmények között a párthoz tartozó minden elvtársnak, aki a párthűséget nem üres szónak tekinti, s aki valóban kész dolgozni a régi forradalmi szociáldemokrata párt megszilárdításán, az a kötelessége, hogy *támogassa az OSzB-t* és megadjon neki minden segítséget az általános pártkonferencia összehívásához.

A bolsevikoknak, akik eddig is viselték a pártért folytatott harc fő terhét, vállalniok kellett a kezdeményezést azoknak a külföldi erőknek a megszervezésében, amelyek készek elősegíteni pártunk végleges tömörítését az OSzB által egybehívott konferencián. A külföldi pártéletet ma jellemző bomlási folyamat közepette a párthű elemek konszolidációja ugyanazon a vonalon megy végbe, mint Oroszországban. Oroszországban világosan *két párt* van kialakulóban: az egyik — az új párt — a „legalisták", a likvidátorok pártja, azoknak a pártja, akik a burzsoá befolyást közvetítik a proletariátus körében; a másik párt — a mi régi forradalmi OSzDMP-nk. Külföldön éppen úgy, mint Oroszországban, csak két komoly csoportosulás lesz: az egyik oldalon a likvidátorok (vagyis a goloszisták, az oroszországi likvidátorok függelékei), a másik oldalon pedig a bolsevikok, akik magukhoz vonzanak minden igazi párthű elemet, mindenkit, aki a régi OSzDMP megszilárdításán dolgozik. Trockijnak, a legkövetkezetesebb „békítgetőnek" a példája — aki most nyiltan átállt a likvidátor „Nasa Zarja" állandó munkatársainak sorába — világosan mutatja, hogy ilyen körülmények között egyetlen közbülső csoport sem tudja sokáig tartani ingadozó álláspontját, és rövidesen Oroszországban is, külföldön is valamennyien kénytelenek lesznek határozottan választani a két párt között. És eddig is csupán pártéletünk szervezetlensége, központi intézményeink széthullása tette lehetővé, hogy e csoportok, amelyeknek minden tevékenysége a párt ellen irányul, névbitorló módon a párt közreműködő csoportjának nevével álcázzák magukat.

Pártunk már 3 évvel ezelőtt, a decemberi konferencia (1908) határozataiban meghatározta a június 3-i monarchia szakaszában követendő taktikai vonalát[1]. A pártsajtóban *soha, egyetlen*

[1] Lásd ebben a kötetben 222—225. old. — *Szerk.*

lényeges ellenvetés sem merült fel e határozatok ellen. Ellenkezőleg, az azóta szerzett tapasztalatok cáfolhatatlanul bebizonyították, hogy mennyire helyes volt a párt akkori álláspontja. Az 1910-es teljes ülés ismét meghatározta a párton belüli viszonyainkat, s a likvidátor és az otzovista irányzatot úgy jellemezte, hogy az „a proletariátusra gyakorolt burzsoá befolyás" eredménye. Ezek a határozatok egész pontosan meghatározták mind taktikai álláspontunkat, mind pártunk irányvonalát, amely *a párt minden tagjára kötelező a gyakorlati munkában.*

Most azonban a külföldi szociáldemokraták előtt nemcsak az a feladat áll, hogy eszmei harcot folytassanak az OSzDMP-ért; halaszthatatlanul szükségessé vált, hogy *gyakorlatilag* támogassák a párt kezdeményezéseit, amelyek a nem párthű elemek következetes ellenállásába ütköznek, elsősorban pedig az, hogy támogassák az OSzB-t és az általa egybehívott konferenciát.

A bolsevikok éppen azért tartották meg nemrég lezárult tanácskozásukat, hogy minél jobban megoldhassák ezeket a pártfeladatokat. A tanácskozáson részt vettek Párizs, Nancy, Zürich, Davos, Genf, Liège, Bern, Berlin és Bréma bolsevikjainak küldöttei. Toulouse, Lausanne, London, Brüsszel, Antwerpen, Koppenhága, Nizza, G, L, K, M, G, M, S. és G. városok bolsevikjei szimpatizáltak a bolsevik tanácskozás eszméjével, de részben technikai, részben pedig anyagi nehézségek miatt nem tudták elküldeni képviselőiket. Az utóbbi városok egyes bolsevik csoportjai részletes írásbeli beszámolót küldtek a tanácskozásra. Miután a tanácskozás a számos beszámoló (a párton belüli helyzetről, a külföldi helyzetről, a bolsevikok feladatairól stb.) után gondosan megvitatta az előttünk álló feladatokat, a következő határozatot fogadta el:

1) A jelenlegi időszaknak a szociáldemokrata párt szempontjából való megítélését, az öntudatos proletariátus feladataira és a jelenlegi eszmei-politikai áramlatokra vonatkozó álláspontot az OSzDMP 1908 decemberi konferenciáján és a KB 1910 januári plénumán hozott határozatok fejezik ki.

Különösen hangsúlyoznunk kell az OSzDMP forradalmi feladatainak a decemberi határozatban foglalt meghatározását arról, hogyan kell az illegális pártnak kihasználnia a legális lehetőségeket, a teljes ülés határozataiból pedig azt a meghatározást (amelyben, sajnos, nem jött létre megegyezés), hogy a likvidátorság és az otzovizmus nem egyebek burzsoá áramlatoknál, s ellenségesen állnak szemben a szociáldemokrácia szellemével.

2) Az OSzDMP-ben a tényleges egység — miként a plénum határozatilag ki is mondta — kizárólag csak két feltétel betartásával valósítható meg: *eszmei* tekintetben — abban az esetben, ha fenntartás nélkül mindenki likvidátorellenes és otzovistaellenes irányvonalat követ; szervezeti tekintetben — abban az esetben, ha *valamennyi* frakció és csoport ténylegesen végrehajtja az általános párthatározatokat és megszünteti a frakciós ujságokat, az elkülönült szervezeteket és a frakciós pénztárakat.

3) Külföldön különösen világosan megmutatkozott, hogy sem a „goloszisták", sem a „vperjodisták" egyáltalán nem vették figyelembe a teljes ülés egyik feltételét sem. Az előbbiek egyetlen pillanatra sem oszlatták fel tisztára frakciós külföldi szervezetüket, nem szüntették meg a frakciós „Golosz"-t, egyetlen lépést sem tettek a KB és a KL támogatása és a külföldi egység helyreállítása érdekében, eszmei vonalon pedig véglegesen átálltak a szociáldemokráciától elszakadt, tisztára likvidátor „Nasa Zarja" és „Gyelo Zsiznyi" csoportok oldalára.

Az utóbbiak (a „Vperjod"-csoport) szintén nem hajtották végre a teljes ülés határozatait, külön frakciós szervezetet létesítettek, Oroszországban külön ügynökséget állítottak fel, s az istenépítéssel és azzal, hogy az otzovizmust „jogos árnyalatnak" ismerik el — *nem*szociáldemokrata irányvonalat követnek.

4) Míg a „Vperjod" külföldi csoportja jóformán minden oroszországi kapcsolatát elvesztette és végleg bomlásnak indul, addig az uralkodó ellenforradalmi áramlatok által támogatott és a sztolipini legalitáshoz alkalmazkodó likvidátorok létrehozták az opportunista értelmiségiek szorosan tömörült szociáldemokrataellenes csoportját. A goloszisták elszakadása a párttól véglegesen befejeződött — először azáltal, hogy a likvidátorirányzat oroszországi vezetői: M., J. és R. szakítottak az oroszországi KB-val, másodszor azáltal, hogy a goloszisták nem voltak hajlandók részt venni az 1911 júniusában külföldön megtartott teljes ülésen, jóllehet akkor a KB 9 tagja tartózkodott külföldön és semilyen más mód nem volt és nem is lehetett a szakadás elkerülésére, mint az, hogyha valamennyi jelenlevő tag részt vett volna a KB munkájában.

5) Mivel a goloszisták és a vperjodisták ilymódon elszakadtak a párttól, a bolsevikok nem tehettek mást, mint hogy bejelentették a teljes ülésen kötött megállapodás forma szerinti felbontását — ez az 1910 december 5-i nyilatkozattal történt meg —, majd pedig minden erejükkel hozzáláttak, hogy a helyi szervezetek segítségével összehívják az általános pártkonferenciát.

Az utolsó lehetséges kísérlet a párttól elszakadt külföldi csoportocskáknak az egységhez való visszatérítésére — a KB tagjainak tanácskozása volt, ahol megalakították a Külföldi Szervező Bizottságot, amely azt javasolta valamennyi irányzatnak, hogy közösen vegyenek részt a konferencia összehívásának munkájában.

6) Minthogy a bolsevikok és a pártigenlő mensevikek közös erőfeszítéssel létrehozták Oroszországban az OSzB-t, s az oroszországi szociáldemokrata munkának ezt a gyakorlati központját *valamennyi* oroszországi helyi szervezet, mindkét főváros, az Ural, a Volgavidék, a Kaukázus, a Délvidék és a Nyugati Határterület (Vilna és Minszk) támogatja, ilymódon véget ér a pártválság, és a párt kijut az egyenes útra. A külföldi csoportoknak az OSzB ellen folytatott harca végleg leleplezte a likvidátor goloszisták pártellenességét, s azoknak a csoportocskáknak erőtlenségét és gyökértelenségét, amelyek „megegyezést" kívánnak velük: kerek egy esztendő telt el azóta, hogy Trockij — a goloszisták és a vperjodisták (Második Vperjodista Iskola) támogatására számítva — a KB ellenére meghirdette egy konferencia összehívását, s *e kerek egy esztendő alatt* e csoportok egyike sem talált magának akár csak *egy, egyetlenegy* támaszpontot Oroszországban. Az illegális szervezet újjáteremtése érdekében végzett munka egyéves tapasztalatai véglegesen bebizonyították, hogy Oroszországban az illegális szociáldemokrata munka küzdőterén nincs senki más, csak a bolsevikok és a pártigenlő mensevik munkások. A mi kötelességünk az, hogy támogassuk azt az egységet, amely az oroszországi gyakorlati feladat végrehajtása során a bolsevikok és mensevikek között kialakult, s amelynek példaképe a bakui, kievi, jekatyerinoszlavi stb. szervezet.

7) Miközben Oroszországban az OSzB megteremtésével döntő lépés történt az egységes pártszervezet és az egységes pártmunka helyreállítása felé, addig külföldön a szociáldemokrata erők szétforgácsolódása maximális méreteket öltött. Egyes csoportocskák, amelyeknek nincs semmiféle politikai platformjuk, semmibevéve a párthatározatokat, nemszociáldemokrata eszméket hirdetnek, vagy pedig a likvidátorokkal való „megegyezésről" fecsegnek.

Mindezek figyelembevételével:

8) A külföldi bolsevikok vállalják az OSzDMP Külföldi Szervezete megalakításának kezdeményezését, úgy, hogy elvetnek bármiféle közvetlen vagy közvetett megegyezést a likvidátor goloszistákkal, s követik a párt tényleges irányvonalát. Ezt az

irányvonalat a mai helyzetben a következők határozzák meg: először, az 1908 decemberi határozatoknak megfelelő munka; másodszor, a párt vonalát egyedül követő lapoknak — a KL-nek és a „Rabocsaja Gazetá"-nak támogatása; harmadszor pedig az OSzB feltétlen támogatása és az oroszországi szociáldemokrata munka egyedüli teljesjogú központjaként való elismerése.

9) A tanácskozás az OSzDMP Külföldi Szervezetének megalakításával és e szervezet bizottságának megválasztásával egyidejűleg határozatilag kimondja, hogy mindenütt meg kell szervezni e Külföldi Szervezet részlegét, és ezekbe a részlegekbe be kell vonni mindazokat a párttagokat, akik készek támogatni az OSzB-t, a KL-t és a „Rabocsaja Gazetá"-t.

A tanácskozás külön határozatban figyelmeztette a párthoz tartozó összes elvtársakat, hogy erélyesen támogatniok kell az OSzB-t és az általa összehívott konferenciát[1].

„A tanácskozás megállapítja, hogy a párt már régóta, legalább két éve halaszthatatlanul szükségesnek tartja a pártkonferencia összehívását. Most végre a legkülönbözőbb akadályok ellenére is megtörtént a döntő lépés e feladat megvalósítása felé. Oroszországban megalakult az OSzB, amelyet minden helyi szervezet (a kievi, bakui, tifliszi, jekatyerinoszlavi, jekatyerinburgi, szentpétervári, moszkvai, nyikolajevi, szarátovi, kazáni, vilnai, dvinszki, nyizsnyijnovgorodi, szormovói, szamárai, tyumenyi, rosztovi stb.) támogat.

A tanácskozás üdvözli az OSzB megalakulását és kijelenti: minden párttagnak kötelessége, hogy teljes erejével támogassa az OSzB-t."

Az oroszországi szervezetekkel vállvetve együttdolgozó, azokat támogató és a párttal valóban együttműködő külföldi csoportok létesítése — ez most minden igaz párttag halaszthatatlan, elengedhetetlen feladata.

A Külföldi Szervezetnek a tanácskozáson megválasztott Bizottsága is arra szólítja fel a helyi szervezetekben működő bolsevik elvtársakat, hogy haladéktalanul lássanak hozzá e feladat megvalósításához, mégpedig olyan értelemben, ahogyan azt a tanácskozás megjelölte, vagyis utasítsanak el bármiféle közvetlen vagy közvetett megegyezést a likvidátor goloszistákkal, s valóban kövessék a párt irányvonalát. Haladéktalanul alakítsátok meg, elvtársak, az OSzDMP Külföldi Szervezetének részlegeit (szekcióit).

[1] Külön körlevélben ismertetjük az elvtársakkal a többi, kevésbbé jelentős kérdéseket, amelyekkel a tanácskozás foglalkozott. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

Vonjatok be a munkába minden olyan elvtársat, aki kész alávetni magát a párthatározatoknak, aki kész segíteni a párt lapjait (a KL-t és a „Rabocsaja Gazetá"-t) és mindenekelőtt az OSzB-t.

Építsétek a párt külföldi szervezeteit.

Vessetek véget a párt szétforgácsoltságának. A párthoz tartozó külföldi elemek tömörítésével elősegítjük pártunk mielőbbi megerősödését Oroszországban.

Éljen a mi régi forradalmi OSzDMP-nk, régi programmjával és forradalmi taktikájával!

P. S. Már tanácskozásunk után megtörtént a likvidátor irányzatú „KBKI" végleges széthullása. Ez az intézmény, amely állandó harcot folytatott pártunk ellen, úgy fejezte be létét, ahogyan annak történnie kellett: szégyenletes feloszlással. A lengyel szociáldemokrácia és a lett szociáldemokrácia visszarendelte képviselőit. S a goloszisták, akik mindezideig görcsösen ragaszkodtak a „KBKI" látszólagos szabályszerűségéhez, most kénytelenek voltak új kerülő utakat keresni. A goloszisták a feloszlott likvidátor „KBKI" helyett új külföldi „központi szervezetet" igyekeznek létesíteni, amelybe nagylelkűen meghívják minden külföldi csoportocska és „irányzat" képviselőit.

Mondanunk sem kell, hogy ez a goloszisták által szervezett új bizottság megint csak olyan *likvidátor* központ lesz, amely a pártunk felrobbantására törekvő oroszországi likvidátorokat fogja támogatni. Mondanunk sem kell, hogy az igazi, párthű elvtársaknak semmi közük sem lesz az új goloszista ügynökséghez. Majd elválik, hogy a magukat párthűeknek valló csoportok közül melyik fogja támogatni a „Golosz"-nak ezt a tákolmányát! Mindenesetre a kérdés teljesen világosan van feltéve: aki a *likvidátorokat* kívánja támogatni, az az új cégérrel újjászülető likvidátor „KBKI"-t támogatja.

A goloszisták „Külföldi Bizottsága" természetesen a formai „szabályszerűségnek" még azzal a látszatával sem fog rendelkezni, ami a likvidátor „KBKI"-nak megvolt. A „KBKI" teljes széthullása csak még szükségesebbé teszi az általunk létrehívott Külföldi Szervezetet, és még inkább igazolja tanácskozásunk álláspontjának helyességét.

1912 január 12.

A Külföldi Szervezet Bizottsága

A Külföldi Szervezet Bizottsága 1912. évi különkiadványának szövege alapján; „A párton belüli helyzetről szóló beszámolóval kapcsolatos határozattervezet" — V. I. Lenin Művei. 4. kiad. 17. köt. alapján

AZ OSZDMP HATODIK (PRÁGAI) ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Prága. 1912 január 5—17 (18—30)

A konferencián Pétervár, Moszkva, a Központi Iparvidék, Szarátov, Tiflisz, Baku, Nyikolajev, Kazán, Kiev, Jekatyerinoszlav, Dvinszk és Vilna küldöttei vettek részt szavazati joggal. A konferencián 20-nál több pártszervezet volt képviselve, vagyis majdnem minden működő oroszországi szervezet, ezért a konferenciának valójában olyan jelentősége volt, mint egy pártkongresszusnak.

Tanácskozási joggal vettek részt a KL és a „Rabocsaja Gazeta" szerkesztőségének, a Külföldi Szervezetek Bizottságának és más szervezeteknek a képviselői. Két pártigenlő mensevik kivételével a küldöttek mind bolsevikok voltak. A konferenciára különböző okok miatt nem érkezett meg Rosztov, Szamára, Nyizsnyij-Novgorod, Szormovo, Luganszk és az Ural küldötte.

V. I. Lenin a konferencián a KL — a „Szocial-Demokrat" — szerkesztőségének képviseletében vett részt.

A konferencia napirendje a következő volt: 1) Beszámolók (az Oroszországi Szervező Bizottság beszámolója, a helyi szervezetek beszámolói, a KL és mások beszámolója); 2) A konferencia megalakulása; 3) A jelenlegi helyzet és a párt feladatai; 4) A IV. Állami Duma választásai; 5) A dumafrakció; 6) A munkások állami biztosítása; 7) A sztrájkmozgalom és a szakszervezetek (ezt a napirendi pontot később összekapcsolták a „Szervezeti kérdések" című napirendi ponttal, és „A pártmunka jellegéről és szervezeti formáiról" címmel közös határozatot hoztak róluk); 8) A „petíciós kampány"; 9) A likvidátorságról; 10) A szociáldemokraták feladatai az éhínség

elleni harcban; 11) A pártirodalom; 12) Szervezeti kérdések; 13) A külföldi pártmunka; 14) A választások; 15) Különféle.

V. I. Lenin a konferencián beszédet mondott a jelenlegi helyzetről és a párt feladatairól, a konferencia megalakulásáról, a Nemzetközi Szocialista Irodáról és más kérdésekről. A határozattervezeteket és a konferencián elfogadott határozatokat Lenin szövegezte és szerkesztette meg.

A konferencia elhatározta, hogy „Pravda" címmel legális napilapot adnak ki. A Párizsban megjelenő „Rabocsaja Gazetá"-t a párt Központi Bizottságának hivatalos lapjává nyilvánították.

A konferencia bolsevik KB-t választott, amelynek tagjai V. I. Lenin, I. V. Sztálin, G. K. Ordzsonikidze, J. M. Szverdlov, Sz. Sz. Szpandarjan és mások lettek. I. V. Sztálint és J. M. Szverdlovot távollétükben választották be a KB-ba, mivel száműzetésben voltak. A KB póttagjai közé M. I. Kalinyint és Sz. G. Saumjant is beválasztották. A konferencia megválasztotta továbbá a KB Oroszországi Irodáját, élén Sztálinnal. A Nemzetközi Szocialista Irodába V. I. Lenint választották képviselőül.

A Prágai Konferencia kiűzte a pártból a likvidátor mensevikeket, s ezzel megkezdődött a bolsevikok önálló pártjának — az Oroszországi Szociáldemokrata (bolsevik) Munkáspártnak — végleges kialakulása. Annak a ténynek, hogy a proletárpártot megtisztították az opportunistáktól, döntő jelentősége volt a párt további fejlődése, egységének megszilárdulása és a proletárdiktatúra sikeres kivívása szempontjából.

I. KÖZLEMÉNY AZ OSZDMP ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJÁRÓL[1]

Elvtársak!

A soronlevő feladatot végre teljesítettük. Pártunk összehívta konferenciáját, ahol megoldotta a már régóta megoldásra váró igen fontos kérdéseket, megteremtette az oroszországi KB-t, és általában a legerélyesebb lépéseket tette a párt lerombolt központi apparátusának helyreállítása érdekében.

Több mint három év telt el a legutóbbi pártkonferencia

[1] A „Közlemény"-nek csak első részét közöljük. — *Szerk.*

óta. Körülbelül négy év telt el azóta, hogy a párt Központi Bizottsága utoljára összeült *Oroszországban.* A KB több mint két évig egyáltalán nem működött. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy amióta az oroszországi szociáldemokrácia mint meghatározott szervezet kialakult, ez a három év volt pártunk életének legnehezebb időszaka. Az ellenforradalom nehéz évei! Június 3-a diadalának sötét korszaka! Mennyi üldözés, mennyi csapás kívülről, mennyi ingadozás és árulás belülről! Vérszomjas ösztönök tobzódása, a széltében elterjedt burzsoá reakció, mely halálos ölelésével minden élőt megfojtott, s bizonyos mértékig átragadt még a munkásmozgalomhoz csatlakozott egyes körökre is, a hitszegés, a kiábrándulások és a provokáció ragálya — ez teszi emlékezetessé az 1908-as és 1909-es éveket. És csak 1910-ben következett be némi enyhülés.

Az ilyen társadalmi-politikai viszonyok a legkevésbbé sem segíthették elő a munkáspárt megerősödését. A proletariátuson bosszút álltak az ellenforradalom összes erői, mert érezték, hogy ezt az ellenséget szétverték ugyan, de nem győzték le, elnyomták ugyan, de nem törték meg; érezték, hogy újból és újból talpra áll, és harcba szólítva az elnyomott, meggyötört, agyonkínzott parasztság még nagyobb tömegeit, még súlyosabb csapásokat mér a cári monarchiára. És ha most visszapillantunk, ha azt, ami nálunk volt, összehasonlítjuk azzal, ami Európában történt 1848 után, vagy azzal, amit például a francia munkásmozgalom élt át a Kommün leverése után, akkor nem azon kell csodálkoznunk, hogy nálunk széthullás volt, hanem azon, hogy aránylag ilyen gyorsan kezdünk lábraállni.

Nemcsak az oroszországi szociáldemokrácia zászlaja, programmja és forradalmi hagyományai maradtak épségben, hanem fennmaradt a szervezete is, melyet az üldözések alááshattak és meggyengíthettek, de elsöpörni nem tudtak. A proletariátus a kapitalista társadalomban nélkülözhetetlen, mert a kapitalista társadalom nem tarthatja fenn magát anélkül, hogy ne növelné a proletárok számát, ne erősítené egybeforrottságukat és harcképességüket. És bárhogyan fékezik is a Romanovok meg a Puriskevicsek Oroszország kapitalista fejlődését, bárhogyan eltorzítják is azt, megállítani nem tudják.

A munkássztrájkok voltak a tavaszi megújhodás első fecskéi. És hamarosan kezdtek begyógyulni pártunk reakció okozta sebei is, hamarosan kezdte összevonni sorait és gondosan kezdett összeszedni minden harcra alkalmas erőt, mindent, ami élő, mindenkit, aki hű maradt szociáldemokrata vörös zászlónkhoz.

A nagy munkástömegek hangulata szemmelláthatólag javul.

Ennek legjobb bizonyítékai a nemrégiben lezajlott munkásgyűlések. Szociáldemokrata munkásképviselőink, a II. Duma képviselői, immár az ötödik évet töltik cári kényszermunkán. Az 1907 november 22-i sztrájk után, amely az 1905—1906-os évek forradalmi mozgalmának utolsó fellobbanása volt, Oroszország munkásai négy teljes éven át hallgattak. Négy hosszú éven át sínylődtek börtönökben élenjáró harcosaink, legjobb elvtársaink, a munkásoknak pedig nem volt elég erejük a tiltakozásra. Ez a kínos és feszült hallgatás most megtört. A munkások tízezrei hallatják szavukat a kormány minden üldözése ellenére megrendezett gyűléseiken. Arról beszélnek, hogy most is olyan hűek a forradalom és a szocializmus zászlajához, mint azelőtt, hogy a legsötétebb ellenforradalmi korszak sem törte meg őket, hogy él még a harci szellem Oroszország munkásosztályában, amely a forradalmi mozgalom vezére volt és marad ... Nem véletlen az, hogy az oroszországi proletárok tízezreinek szíve éppen akkor lobbant lángra, amikor a börtönök kínzókamráiból előtünt a II. Duma hős szociáldemokrata képviselőinek árnya. A II. Duma szociáldemokrata frakciója nagyszerű, dicső lapokat írt be mozgalmunk történetébe. Ez a frakció úgy véződött be a munkástömegek emlékezetébe, mint a forradalom utóvédje, amely hősiesen védelmezte zászlónkat az ellenség táborának kellős közepében is. És amikor most a tömegekben, az egyszerű munkások tízezreiben feléled ennek a dicső harci osztagnak az emléke, ez azt jelenti, hogy felébred a forradalmi harc iránti érdeklődés, a téli álom vége felé közeledik, a válságos pillanaton túljutottunk, s a proletariátus újból kiegyenesíti derekát.

A munkások első sorai megmozdultak. Csakis ezért tudta pártunk megoldani azt a nehéz feladatot, hogy a szétesés, szétforgácsolódás, csüggedés, ziláltság hosszú évei után újra összeszedje erőit. Már régebben is történtek kísérletek a pártkonferencia összehívására, hogy ilymódon tegyük meg az első lépést a szociáldemokrácia erőinek egybegyüjtése felé. Ezek a kísérletek nem sikerültek. Elsősorban a munkástömegek közönyén törtek meg. De nem így történt most. Megmozdultak a munkások, akik országszerte maguk irányítják a helyi szociáldemokrata munkát. Most már napról-napra egyre mélyebben érzik, hogy feltétlenül helyre kell állítaniok és meg kell erősíteniök szociáldemokrata pártjukat mint összoroszországi szervezetet.

Nem érhetjük be többé különálló, egymástól elszigetelten működő szociáldemokrata körökkel. Minden városban szilárd szociáldemokrata szervezetekben kell tömörülnünk, Oroszor-

ság valamennyi városának szociáldemokrata szervezeteit újból egységes, centralizált pártban kell egyesítenünk. Ez a gondolat foglalkoztatja most állandóan az élenjáró szociáldemokrata munkásokat. Ennek eredményeként született meg pártunk éppen most befejeződött Összoroszországi Konferenciája, amelynek az OSzDMP szempontjából kétségkívül ugyanolyan óriási jelentősége lesz, mint legfontosabb pártkongresszusainak.

Az országos pártkonferencia összehívását nyiltan a pártválságból kivezető egyetlen útnak nyilvánítottuk, és 1911 júniusában a nagy nyilvánosság előtt véglegesen és forma szerint is meghirdettük. Nincs Oroszországban egyetlen olyan szociáldemokrata kör sem, amelyhez ne jutott volna el a konferencia hire és a konferenciára hívó szó. Minden valamennyire is jelentős és szilárd szervezetben előadásokat tartottak a konferenciáról. És a helyi szervezetek a rendőrség kétségbeesett hajszája ellenére is megalakították Oroszországi Szervező Bizottságukat. A bizottság legjobb tagjainak és legönfeláldozóbb munkatársainak egész sorát sodorták el a letartóztatások, de ügyüket a cárizmusnak nem sikerült szétzúznia.

A konferencia összeült, és képviselve volt ott minden olyan munkaterület, amely az oroszországi szociáldemokrata párt tevékenységében valamennyire is komoly és döntő jelentőséggel bír.

II. A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A KONFERENCIA ÖSSZEHÍVÁSÁRA ALAKULT OROSZORSZÁGI SZERVEZŐ BIZOTTSÁGRÓL

Miután a konferencia meghallgatta és megvitatta az OSzB képviselőjének beszámolóját a bizottságnak az általános pártkonferencia összehívásával kapcsolatos tevékenységéről, —

a konferencia kötelességének tartja, hogy hangsúlyozza, mily óriási jelentőségű munkát teljesített az Oroszországi Szervező Bizottság annak érdekében, hogy — frakciókülönbségre való tekintet nélkül — valamennyi oroszországi pártszervezetet tömörítse és pártunkat mint országos szervezetet újjáélessze.

Az OSzB, melyben baráti egyetértésben dolgoztak együtt a bolsevikok és az oroszországi pártigenlő mensevikek, tevékenységével annál is inkább kiérdemelte az elismerést, mert a bizottságnak a rendőri üldöztetés hallatlanul nehéz viszonyai között a párton belüli helyzet okozta egész sor akadályt és nehézséget leküzdve kellett dolgoznia.

A KONFERENCIA MEGALAKULÁSÁRÓL

Figyelembe véve:

1) hogy az ellenforradalmi hangulatok áradata és a cárizmus kíméletlen üldözései miatt a legtöbb pártszervezet felbomlott és széthullott, hogy hosszú évekig nem volt gyakorlati pártközpont, Központi Bizottság, hogy mindez az OSzDMP-t 1908—1911 között rendkívül nehéz helyzetbe sodorta;

2) hogy mostanában a munkásmozgalom felélénkülésével kapcsolatban mindenütt megfigyelhető az öntudatos munkásoknak az a fokozott törekvése, hogy helyreállítsák az illegális pártszervezeteket és megszervezzék a rendszeres legális és illegális szociáldemokrata munkát, figyelembe véve továbbá, hogy ezen az alapon az OSzDMP helyi szervezeteinek többsége hatalmas jelentőségű és fokozott kezdeményezést tanúsított a párt újjáélesztése és az általános pártkonferencia összehívása ügyében;

3) hogy a munkásmozgalomnak és a cárizmus ellen vívott forradalmi harcnak halaszthatatlan gyakorlati feladatai (a gazdasági harcnak, az általános politikai agitációnak, a proletárgyűléseknek, a IV. Duma választási kampányának stb. irányítása) feltétlenül szükségessé teszik az azonnali és a lehető legerélyesebb intézkedések életbeléptetését a teljesjogú és a helyi szervezetekkel szoros kapcsolatban álló gyakorlati pártközpont újbóli megalakítása érdekében;

4) hogy az OSzDMP legutóbbi konferenciája óta eltelt több mint hároméves szünet és az összes pártszervezetek képviselőinek összehívására irányuló több mint kétéves kísérletezés után most végre sikerült több mint 20 orosz szervezetet (Szentpétervár, Moszkva, Szarátov, Kazán, Szamára, Nyizsnyij-Novgorod, Szormovo, Rosztov, Jekatyerinoszlav, Kiev, Nyikolajev, Luganszk, Baku, a tifliszi, vilnai, dvinszki csoport, Jekatyerinburg, Ufa, Tyumeny, a Központi Terület több pontja stb.) felsorakoztatni a jelen konferenciát összehívó OSzB mögé, amely már hónapokkal előbb értesített a konferencia összehívásáról minden szociáldemokratát, és egyetlen kivétel nélkül pártunk valamennyi szervezetét meghívta a konferenciára, s így minden szervezetnek megvolt a lehetősége, hogy ezen részt vegyen;

5) hogy a jelenlegi konferencián, egy-két egészen elszigetelt kivételtől eltekintve, a számos súlyos rendőri letartóztatás ellenére is valamennyi működő oroszországi szervezet képviselve van;

6) hogy a legális munkásmozgalom harcosai közül meghívást

kaptak a konferenciára és kifejezték a konferencia iránti rokonszenvüket Oroszország több nagyvárosának (Pétervár, Moszkva, a Kaukázus) szociáldemokrata csoportjai, —

a konferencia megalakul mint az OSzDMP országos pártkonferenciája, mint a párt legfelsőbb szerve.

A NEMZETISÉGI KÖZPONTOK KÜLDÖTTEINEK AZ ORSZÁGOS PÁRTKONFERENCIÁRÓL VALÓ TÁVOLMARADÁSA KÉRDÉSÉRŐL

A konferencia rendkívül fontosnak tartja, hogy megszilárduljon minden oroszországi nemzetiség szociáldemokrata munkásainak az egysége, feltétlenül szükségesnek látja, hogy létrejöjjön az egység a helyi „nemzetiségiekkel", és szorosabbá váljék a nemzetiségi szervezetek kapcsolata az összoroszországi központtal, de ugyanakkor kénytelen megállapítani az alábbiakat:

1) A tapasztalat véglegesen bebizonyította, hogy a pártban tűrhetetlen helyzet az, hogy az orosz szervezetektől teljesen elkülönülten működő „nemzetiségiek" a legrosszabb típusú föderációt valósították meg és — gyakran akaratukon kívül — olyan helyzetbe juttatták a legfontosabb orosz szervezeteket, hogy az orosz munkában gyakorlatilag egyáltalán részt nem vevő nemzetiségi központok nélkül az OSzDMP nem tudta keresztülvinni a párt legszükségesebb és legfontosabb kezdeményezéseit.

2) A nemzetiségi központok egyike (a Bund) az utóbbi évben nyiltan támogatta a likvidátorokat, és igyekezett szakadást szervezni az OSzDMP soraiban, más központok pedig (a lettek és a Lengyel Szociáldemokrácia központjai) a döntő pillanatban félrehúzódtak a pártromboló likvidátorok elleni harc elől.

3) A nemzetiségi szervezetek párthű elemei és elsősorban minden pártigenlő munkás, amennyiben az *orosz* szervezetek életéről szóló hírek eljutnak hozzájuk, a leghatározottabban síkraszállnak az orosz illegális szociáldemokrata szervezetekkel való egység *mellett,* az OSzB támogatása *mellett* és a likvidátorság elleni harc *mellett.*

4) Mindhárom nemzetiségi szervezet Központi Bizottságát háromszor hívtuk meg a pártkonferenciára (a Külföldi Szervező Bizottság, az Oroszországi Szervező Bizottság és a konferencia küldöttei révén), és minden lehetőséget biztosítottunk nekik, hogy delegátusaikat elküldjék.

Mindezeket figyelembe véve, és lehetetlennek tartva, hogy az OSzDMP halogassa munkáját amiatt, mert a nemzetiségi

központok nem óhajtják elküldeni delegátusaikat az országos pártkonferenciára, —

a konferencia a „nemzetiségiek" távolmaradása miatt központjaikra hárít minden felelősséget, és megbízza az OSzDMP Központi Bizottságát, hogy fáradhatatlanul törekedjék az OSzDMP-hez tartozó nemzetiségi szervezetekkel való egységre és normális kapcsolatok megteremtésére.

A konferencia kifejezésre juttatja azt a meggyőződését, hogy Oroszország valamennyi nemzetiségének szociáldemokrata munkásai minden akadály ellenére tesvérekként és vállvetve harcolnak majd a proletárügyért, a munkásosztály minden ellensége ellen.

A HELYI SZERVEZETEK BESZÁMOLÓIRÓL

A helyi szervezetek beszámolóinak meghallgatása után a konferencia megállapítja:

1) vidéken a szociáldemokrata munkások között mindenütt erélyesen folyik a munka a helyi illegális szociáldemokrata szervezetek és csoportok megerősítése érdekében;

2) mindenütt elismerték az illegális és legális szociáldemokrata munka összekapcsolásának szükségességét, a szociáldemokraták mindenütt elismerték, hogy illegális pártszervezeteinknek a tömegek körében végzett munka során támpontul kell felhasználniok mindenfajta legális munkásegyesületet. De a szakszervezetekben, a szövetkezetekben, a klubokban stb. folyó gyakorlati szociáldemokrata munka érdekében, a marxista irodalom terjesztése, a szociáldemokraták dumabeli felszólalásainak felhasználása stb. végett mindezek ellenére még keveset tettek, és ezen a téren feltétlenül fokozni kell az illegális szociáldemokrata csoportok erőfeszítéseit;

3) vidéken a pártmunkát kivétel nélkül mindenütt főképpen a bolsevikok és a partigenlő mensevikek, valamint — ahol ilyenek vannak — az orosz vperjodisták és mindazok a szociáldemokraták irányítják közösen és teljes egyetértésben, akik feltétlenül szükségesnek tartják az illegális OSzDMP-t; s ez az egész munka a pártszerűség védelmének és a likvidátorság elleni harcnak a szellemében folyik.

A konferenciának meggyőződése, hogy a munkásmozgalomban kezdődő felélénküléssel kapcsolatban folytatódni fog az erélyes munka a régi szervezeti formák megszilárdítása és olyan újabb, megfelelően rugalmas szervezeti formák megteremtése

érdekében, amelyek az *új* helyzetben segíteni fogják a szociáldemokrata párt harcát a *régi* forradalmi célokért és forradalmi módszerekért.

A JELENLEGI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL

A konferencia mindenekelőtt megerősíti az 1908 decemberi pártkonferenciának a június 3-i rendszerről és a párt feladatairól hozott határozatát. A konferencia hangsúlyozza, milyen különösen fontos jelentősége van e határozatnak, melynek tételeit teljes mértékben igazolták az elmúlt három esztendő eseményei mind az egész június 3-i rendszer történelmi jelentőségére és osztálylényegére, mind pedig a forradalmi válság növekedésére vonatkozólag.

Ezek közül az események közül a konferencia a következőket említi meg:

a) A cárizmus agrárpolitikája, amellyel a földbirtokosok meg a nagyburzsoázia kormánypártjai és valójában az ellenforradalmi liberalizmus is egybekapcsolták ellenforradalmi érdekeiket, nem vezetett a falvakban valamennyire is tartós burzsoá viszonyok kialakulására, sőt, meg sem tudta menteni a parasztságot a tömeges éhínségektől, amelyek miatt a lakosság helyzete rendkívüli mértékben rosszabbodott, az ország termelőerői pedig borzalmasan fecsérlődtek.

b) A mai kapitalista államok világversenyének talaján továbbra is gyenge lábon álló és Európában mindjobban háttérbe szoruló cárizmus, szövetségeseivel, a feketeszázas nemességgel és az izmosodó ipari burzsoáziával együtt most arra törekszik, hogy rabló érdekeit a határterületek ellen, valamennyi elnyomott nemzetiség és többek között a kulturáltabb területek (Finnország, Lengyelország, Északnyugati Határterület) ellen irányuló durva „nacionalista" politikával, valamint a forradalmi szabadságharcot vívó ázsiai népek (Perzsia, Kína) ellen irányuló gyarmati hódításokkal elégítse ki.

c) A gazdasági fellendülést óriási mértékben bénítja a parasztság gazdasági helyzetének teljes ziláltsága, az önkényuralom rabló költségvetési politikája és a bürokratikus apparátus züllöttsége, másrészt pedig az egyre növekvő drágaság mindjobban fokozza a munkásosztálynak és a lakosság nagy tömegeinek nyomorát.

d) Ezzel kapcsolatban a lakosság nagy tömegei a III. Duma ötéves működése idején egyre inkább meggyőződtek arról, hogy a Duma tehetetlen, nem tud és nem is akar tenni semmit a nagy

néptömegek helyzetének megjavításáért, s meggyőződtek arról, hogy a Dumában vezető szerepet játszó pártok népellenesek.

e) A demokrácia széles köreiben és mindenekelőtt a proletariátus soraiban politikai felélénkülés kezdete észlelhető. Az 1910—1911-es munkássztrájkok, a kezdődő tüntetések és proletárgyűlések, a városi polgári demokrácia soraiban kezdődő mozgalom (diáksztrájkok) stb. — mindezek a június 3-i rendszerrel szembeforduló tömegek forradalmi hangulatának növekedését fejezik ki.

Ezekből az adatokból kiindulva a konferencia hangsúlyozza azokat a párt előtt álló feladatokat, amelyeket az 1908 decemberi konferencia határozata részletesen felsorol, s különösen kiemeli azt, hogy az oroszországi demokratikus forradalomnak továbbra is az a feladata, hogy a parasztságot vezető proletariátus meghódítsa a hatalmat. A konferencia külön az elvtársak figyelmébe ajánlja:

1) hogy úgy mint eddig, ma is elsősorban a szocialista nevelésnek, az élenjáró proletártömegek szervezésének és tömörítésének hosszadalmas munkája van napirenden;

2) hogy fokozott munkát kell kifejteni azért, hogy helyreállítsuk az OSzDMP illegális szervezetét, amely az eddiginél még nagyobb mértékben kihasznál minden legális lehetőséget, amely alkalmas a proletariátus gazdasági harcának irányítására, és amely egyedül képes a proletariátus egyre gyakoribb politikai akcióinak irányítására;

3) hogy okvetlenül meg kell szervezni és ki kell terjeszteni a rendszeres politikai agitációt, s a párt teljes mértékben megvalósítandó jelszavainak zászlaja alatt mindenképpen támogatni és szélesíteni kell a tömegek kezdődő mozgalmát. Különösen előtérbe kell helyezni a cári monarchia politikája ellen irányuló köztársasági propagandát, többek között azért is, hogy ellensúlyozzuk azt a széles körben terjesztett propagandát, mely a jelszavak megcsonkítását és a munkának a meglevő „legális" keretek közé szorítását hirdeti.

A IV. ÁLLAMI DUMA VÁLASZTÁSAIRÓL

I

A konferencia feltétlenül szükségesnek tartja, hogy az OSzDMP részt vegyen a IV. Duma küszöbönálló választási kampányában, hogy pártunk önálló jelölteket állítson, és hogy a

IV. Dumában szociáldemokrata frakció alakuljon, amely mint pártunknak egy része, alá van rendelve a pártnak.

Pártunknak a választásokon, s úgyszintén a majdani szociáldemokrata frakciónak a Dumában az a legfőbb feladata — s e feladatnak valamennyi más feladatot alá kell rendelni —, hogy szocialista osztálypropagandát folytasson és megszervezze a munkásosztályt.

A küszöbönálló választásokon pártunk legfőbb választási jelszavai a következők legyenek:

1) *demokratikus köztársaság*
2) *nyolcórás munkanap*
3) *minden földesúri föld elkobzása.*

Választási agitációnk során minél szemléltetőbben meg kell magyaráznunk ezeket a követeléseket, mégpedig a III. Dumából, továbbá a kormánynak a központi és a helyi igazgatásban végzett tevékenységéből levont tanulságok alapján.

A fentebb említett három követeléssel szoros kapcsolatban propagálni kell a szociáldemokrata minimális programm többi követelését is, mégpedig: az általános választójogot, az egyesülési jogot, a bíráknak és a hivatalnokoknak a nép által való választását, a munkások állami biztosítását, állandó hadsereg helyett a nép felfegyverzését stb.

II

A választásokon az OSzDMP általános taktikai vonala a következő legyen: a pártnak könyörtelen harcot kell folytatnia a cári monarchia, valamint a földbirtokosoknak és kapitalistáknak a monarchiát támogató pártjai ellen, tántoríthatatlanul leleplezve a burzsoá liberálisok (kezdve a kadet párttal) ellenforradalmi nézeteit és áldemokratizmusát.

A választási harcban különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a proletariátus pártjának álláspontját elhatároljuk *valamennyi* nemproletár pártétól, és megmagyarázzuk mind a demokratikus csoportok (főként a trudovikok, narodnyikok és eszerek) álszocializmusának kispolgári lényegét, mindpedig azt a kárt, amelyet e csoportok a következetes forradalmi tömegharc kérdéseiben tanúsított ingadozásaikkal a demokrácia ügyének okoznak.

Ami a választási megegyezéseket illeti, a pártnak a Londoni Kongresszus határozatai értelmében:

1) a munkáskúriákban mindenütt saját jelölteket kell állí-

tania, s itt nem engedhető meg *semmiféle* megegyezés más pártokkal vagy csoportokkal (likvidátorokkal);

2) figyelembe véve már magának annak a ténynek nagy agitációs jelentőségét, hogy önálló szociáldemokrata jelölteket indítunk, gondoskodnunk kell arról, hogy a pártnak a városi választók második gyűlésein, és a lehetőségekhez mérten a parasztkúriákban is, saját jelöltjei legyenek;

3) a szavazás megismétlése esetén (választási törvény 106. cikkely) a városi választók második gyűlésére küldendő elektorok választása során egyezmény köthető a burzsoá demokráciával a liberálisok ellen, majd pedig a liberálisokkal is az összes kormánypártok ellen. Az egyezmény egyik formája lehet közös elektorlista összeállítása egy vagy több városban, az első választáson kapott szavazatok arányában;

4) abban az öt városban (Pétervár, Moszkva, Riga, Odessza, Kiev), ahol — a szavazás megismétlésének lehetőségével — közvetlen választások vannak, az első választásokon a városi választók második kategóriájában okvetlenül külön szociáldemokrata jelölteket kell indítani. A szavazás megismétlése esetén itt — minthogy feketeszázas veszély nyilvánvalóan nem fenyeget — megegyezések csak a demokratikus csoportokkal a liberálisok ellen köthetők;

5) semmiféle választási megegyezés nem köthető arra vonatkozólag, hogy közös platformmal lépünk fel, semmiféle politikai kötelezettséggel sem kötheti meg a megegyezés a szociáldemokrata jelölt kezét, s nem akadályozhatja meg, hogy a szociáldemokraták erélyesen bírálják a liberálisok ellenforradalmiságát, vagy a burzsoá demokraták felemás magatartását és következetlenségét;

6) a választások második fokozatán (a meghatalmazottak kerületi gyűlésein, a kormányzósági választógyűléseken stb.), mindenütt, ahol az októbrista-feketeszázas vagy általában a kormánylista megbuktatásához szükségesnek látszik, meg kell egyezni a mandátumok elosztására vonatkozóan elsősorban a burzsoá demokráciával (a trudovikokkal, a népi szocialistákkal stb.), majd pedig a liberálisokkal (a kadetokkal), a pártonkívüliekkel, progresszistákkal stb. is.

III

A választási kampány előkészítését minden szociáldemokratának *azonnal* meg kell kezdenie, s ebből a célból különösen nagy figyelmet kell fordítaniok a következőkre:

1) mindenütt haladéktalanul meg kell alakítani az illegális szociáldemokrata sejteket, hogy azok azonnal kezdjék meg a szociáldemokrata választási kampány előkészítését;

2) kellő figyelmet kell fordítani a legális munkássajtó megerősítésére és kiszélesítésére;

3) az egész választási munkát a munkásszervezetekkel és a többi munkásegyesülettel szoros együttműködésben kell végezni — de amikor meghatározzák az egyesületek részvételének formáját, tekintetbe kell venni legális helyzetüket;

4) különös figyelmet kell fordítani a munkáskúriák választásainak szervezési és agitációs előkészítésére abban a hat kormányzóságban (Pétervár, Moszkva, Vlagyimir, Kosztroma, Harkov, Jekatyerinoszlav kormányzóságban), ahol biztosítva van, hogy a munkáskúria jelöltjét beválasztják a Dumába. A munkáselektoroknak — itt is és a többi kormányzóságban is — egytől egyig párthű szociáldemokratáknak kell lenniök;

5) a munkásmeghatalmazottak gyűléseinek az illegális szervezetek határozata értelmében el kell dönteniök, hogy a munkások részéről *névszerint kit* kell beválasztani a Dumába, s az árulásért járó kiközösítés és fegyelmi felelősségrevonás terhe alatt kötelezni kell minden elektort, hogy a párt jelöltjének javára vonják vissza saját jelölésüket;

6) a kormány hajszája, a szociáldemokrata jelöltek letartóztatása stb. miatt különösen kitartó, rendszeres és óvatos munkára van szükség, hogy gyorsan számotvetve a rendőrtaktika különböző fogásaival, minden eszközzel megbénítsuk a cári kormány mesterkedéseit és erőszakosságait, és bevigyük a szociáldemokratákat a IV. Állami Dumába, azután pedig általában megszilárdítsuk a demokratikus küldöttek csoportját ebben a Dumában;

7) a szociáldemokrata párt jelöltjeit a helyi illegális szervezetek és pártcsoportok hagyják jóvá, s ezek adják ki a választásokra vonatkozó irányelveket is a párt Központi Bizottságának általános ellenőrzésével és vezetésével;

8) ha a IV. Duma választásáig minden erőfeszítés ellenére sem sikerül pártkongresszust vagy újabb konferenciát összehívni, akkor a konferencia felhatalmazza a KB-t, vagy azt az intézményt, amelyet a KB kijelöl, hogy adjon konkrét útmutatásokat arra nézve, hogyan vezessék le a választási kampányt az egyes helyeken, vagy pedig az esetleg kialakuló sajátos körülmények között stb.

A SZOCIÁLDEMOKRATA DUMAFRAKCIÓRÓL

A konferencia megállapítja, hogy a szociáldemokrata dumafrakció a Duma szónoki emelvényét annak a vonalnak megfelelően használta fel, amelyet a párt (1908) decemberi konferenciája meghatározott, és amelynek továbbra is vezérfonalul kell szolgálnia a párt dumabeli munkájának irányításában.

A konferencia különösen kiemeli a frakció tevékenységének azt a vonását, hogy a frakció — a proletariátus feladatainak megfelelően — a legerélyesebben védelmezve a munkások érdekeit és mindazokat az intézkedéseket, amelyek megjavíthatják a munkások helyzetét (például a munkástörvény-tervezetek), minden egyes részfeladatot a proletariátus által irányított felszabadító mozgalom általános feladatainak szempontjából igyekezett megvilágítani, s rámutatott, hogy a tömegek mozgalma az egyetlen út, amelyen haladva Oroszország kijuthat abból a nyomorúságból és abból a szégyenletes helyzetből, amelybe a cárizmus juttatta.

A konferencia üdvözli a munkások nyilt akcióinak megindulását, mely annak következménye, hogy a szociáldemokrata dumafrakció méltó magatartást tanúsított, magasra emelte a fekete Dumában a II. Duma szociáldemokrata küldötteinek zászlaját, és leleplezte az egész világ munkásai előtt annak a feketeszázas cári bandának minden provokációs szennyét, amely az 1907. évi államcsínyt megszervezte. A konferencia felhívja Oroszország minden öntudatos munkását, hogy részesítsék a legsokoldalúbb támogatásban a III. Duma szociáldemokratáinak említett fellépéseit és a pétervári munkások által kezdeményezett proletárgyűlés-kampányt.

A konferencia szükségesnek tartja, hogy a szociáldemokrata dumafrakció, tekintettel a IV. Duma küszöbönálló választási kampányára, fordítson még nagyobb figyelmet arra, hogy megmagyarázza a népnek valamennyi nemproletár párt osztálylényegét (többek között arra, hogy leleplezze a kadetok pártjának ellenforradalmi és áruló lényegét), s tekintse irányadónak e munka során a Londoni (1907-es) Kongresszus határozatát, amelyet minden lényeges pontjában igazoltak az ellenforradalomban szerzett tapasztalatok. Három központi jelszó legyen: 1) demokratikus köztársaság; 2) nyolcórás munkanap; 3) minden földesúri föld elkobzása a parasztok javára. E jelszavak egyesítsék a szociáldemokrata frakció fellépéseit, szabják meg munkájának jellegét, összpontosítsanak a fő kérdésekre minden részkövetelést és reformot.

A PÁRTMUNKA JELLEGÉRŐL ÉS SZERVEZETI FORMÁIRÓL

Megállapítva, hogy az utolsó három esztendő tapasztalatai kétségtelenül igazolták az (1908) decemberi konferencia szervezeti kérdésekben hozott határozatának alaptételeit, s abból az elgondolásból kiindulva, hogy a munkásmozgalom kezdődő feléledésének talaján lehetségessé valik a pártmunka szervezeti formáinak továbbfejlesztése ugyanezen az úton, vagyis olyan illegális szociáldemokrata pártsejtek alakítása útján, amelyeket a különféle legális munkásegyesületek lehető legszerteágazóbb hálózata vesz körül, —

a konferenciának az a véleménye, hogy:

1) az illegális pártszervezeteknek a legtevékenyebben részt kell venniök a *gazdasági harc* (sztrájkok, sztrájkbizottságok stb.) irányításában, és ezen a téren együttműködést kell teremteniök az illegális pártsejtek és a szakszervezetek között, különösen a szakszervezetekben működő szociáldemokrata sejtekkel, úgyszintén a szakszervezeti mozgalom egyes funkcionáriusaival;

2) a szakszervezetekben a *szakmai* alapon szervezett szociáldemokrata sejteket — a helyi viszonyok mérlegelésével — helyes lenne összehangolni a *területi* alapon felépitett pártsejtekkel;

3) a lehető legnagyobb mértékű kezdeményezést kell kifejteni a legális egyesületekben folyó szociáldemokrata munka megszervezése érdekében: szövetségeket, olvasótermeket, könyvtárakat, különféle szórakoztató munkásegyesületeket stb. kell létesíteni, terjeszteni kell a szakszervezeti ujságokat, a marxizmus szellemében kell irányítani a szakszervezeti sajtót, fel kell használni a szociáldemokratáknak a Dumában elmondott beszédeit, legális előadókat kell kiképezni a munkások közül, (a IV. Duma választásaival kapcsolatosan) munkás- és egyéb választási bizottságokat kell alakítani kerületek, utcák stb. szerint, szociáldemokrata agitációt kell kifejteni a városi önkormányzati szervek választásaival kapcsolatban stb.;

4) erélyesen törekedni kell az illegális pártsejtek megszilárdítására és számuk növelésére, meg kell keresni a sejtek újabb, minél rugalmasabb szervezeti formáit, minden városban meg kell alakítani és meg kell erősíteni a vezető illegális pártszervezeteket, és propagálni kell az illegális tömegszervezetnek olyan formáit, mint a „munkabörzék", az üzemi pártgyűlések stb.;

5) kívánatos, hogy a propagandaköröket bekapcsoljuk a mindennapi *gyakorlati* munkába: az illegális szociáldemokrata és a legális marxista irodalom terjesztésébe stb.;

6) feltétlenül figyelembe kell venni, hogy a rendszeres szociáldemokrata sajtóagitáció és különösen a szabályosan és gyakran megjelenő illegális pártlapok rendszeres terjesztése nagyjelentőségű lehet mind az illegális pártsejtek közötti, mind pedig a legális munkásegyesületek szociáldemokrata sejtjei közötti szervezeti kapcsolatok megteremtésében is.

A SZOCIÁLDEMOKRATÁK FELADATAI AZ ÉHÍNSÉG ELLENI HARCBAN

1) Oroszország 20 millió parasztjának éhínsége ismét rávilágít a cárizmus és a jobbágytartó földbirtokos osztály által leigázott szegényparasztság tömegeinek elviselhetetlen, a világ minden civilizált államában elképzelhetetlen elnyomottságára;

2) A jelenlegi éhínség újabb bizonyíték arra, hogy a kormány agrárpolitikája kudarcot vallott, és hogy Oroszország valamelyest is normális burzsoá fejlődését nem lehet biztosítani mindaddig, míg politikáját általában, és különösen agrárpolitikáját azoknak a jobbágytartó földbirtokosoknak az osztálya irányítja, akik a jobboldali pártok révén a június 3-i Dumában is, az Államtanácsban is, II. Miklós udvari köreiben is uralkodnak;

3) A feketeszázas pártok (Markov úrékkal és másokkal az élükön) a Dumában tett kijelentéseikkel és azzal, hogy a felelősséget a „naplopó parasztokra" hárították, oly mértékben fokozták az Oroszországot fosztogató cári földesúri banda szemérmetlenségét, hogy ez még a legkevésbbé felvilágosult embereknek is kinyitja a szemét és a legközömbösebbeket is felháborítja;

4) Az a tény, hogy a kormány akadályokat gördít az éhezők megsegítése elé, hogy a rendőrség akadékoskodik a zemsztvókkal, a gyüjtéseket rendező és népkonyhákat szervező bizottságokkal stb., még a zemsztvók és a városi polgárság körében is óriási elégedetlenséget kelt;

5) A liberális-monarchista burzsoázia egyfelől sajtójával hozzájárult ahhoz, hogy a közvélemény tájékozódjék az éhínségről és a kormány magatartásáról, másfelől azonban a III. Duma kadet frakciója képében olyan mérsékelt ellenzékként lépett fel, hogy magatartása semmiképpen sem elégítheti ki a demokráciát, mint ahogyan azzal sem békülhetünk meg, hogy a liberálisok többsége emberbaráti alapon veti fel az éhezők megsegítésének kérdését;

6) A munkásosztály körében, noha az éhezők és a munka-

nélküliek számának növekedése következtében gazdasági helyzete romlik, az az ösztönös törekvés tapasztalható, hogy gyüjtéseket rendezzenek az éhezők javára és más módon is segítsék az éhezőket. Ezt a törekvést, amely minden demokrata szemében — a szocialistákról nem is szólva — természetes törekvés, minden szociáldemokrata köteles támogatni és az osztályharc szellemében irányítani.

Mindezt figyelembe véve a konferencia elhatározza:

a) a szociáldemokratáknak minden erejüket meg kell feszíteniök a propagandának és az agitációnak a lakosság, különösen pedig a parasztság nagy tömegeiben való kiterjesztése érdekében, meg kell magyarázniok, hogy milyen összefüggésben van az éhínség a cárizmussal és egész politikájával, a falun agitáció céljából nemcsak a szociáldemokraták és a trudovikok dumabeszédeit kell terjeszteniök, hanem a cár olyan barátainak beszédeit is, mint II. Markov, és hirdetniök kell a szociáldemokrácia politikai követeléseit: a cári monarchia megdöntését, a demokratikus köztársaság megteremtését, a földesúri föld elkobzását;

b) támogatni kell a munkásoknak azt a törekvését, hogy a lehetőségekhez képest segítsék az éhezőket, s azt kell tanácsolni nekik, hogy az adományokat kizárólag a Duma szociáldemokrata frakciójához, a munkássajtóhoz vagy a munkások kulturális, művelődési és más egyesületeihez stb. juttassák el; a szociáldemokratáknak és demokratáknak az éhezők megsegítésére alakult csoportokba, bizottságokba és albizottságokba belépve, külön sejteket kell alkotniok;

c) igyekezni kell az éhínséggel kapcsolatos demokratikus felbuzdulást tüntetések, népgyűlések, tömeggyűlések és a cárizmus elleni tömegharc más formáinak irányába terelni.

A DUMÁNAK AZ ÁLLAMI MUNKÁSBIZTOSÍTÁSRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLATÁVAL KAPCSOLATOS ÁLLÁSPONTUNK

I

1. A bérmunkás által termelt javaknak az a része, amelyet a bérmunkás munkabér fejében kap, annyira jelentéktelen, hogy alig elegendő legfontosabb életszükségleteinek kielégítésére; a proletár tehát meg van fosztva minden lehetőségtől, hogy munkabéréből megtakarítson valamit arra az esetre, ha súlyos testi sérülés, betegség, öregség, rokkantság következtében el-

veszti munkaképességét, vagy munkanélkülivé válik, ami pedig a tőkés termelési móddal elválaszthatatlanul összefügg. Ezért az említett esetekre szóló munkásbiztosítás olyan reform, amelyet a kapitalista fejlődés egész menete parancsolóan előír.

2. A munkások biztosításának legjobb formája az olyan *állami* biztosítás, amely a következő elveken épül fel:

a) gondoskodnia kell a munkásokról, ha *bármilyen* ok folytán elvesztik munkaképességüket (súlyos testi sérülés, betegség, öregség, rokkantság; a munkásnőknél ezenkívül terhesség és szülés esetén; özvegyek és árvák segélyezése a családfenntartó halála után), vagy ha munkanélküliség következtében keresetüket vesztik el;

b) a biztosításnak ki kell terjednie *minden* bérmunkásra és azok családjára;

c) minden biztosítottat *teljes* munkabére megtérítésének elve alapján kell kártalanítani, s a biztosítással járó *minden* költséget a vállalkozóknak és az államnak kell viselniök;

d) a biztosítás minden formáját *területi* alapon és a biztosítottak *teljes* önkormányzatának elvén felépült *egységes* biztosító szervezeteknek kell intézniök.

3. Az észszerűen megszervezett biztosítás mindezen alapkövetelményeivel szöges ellentétben van a kormánynak az Állami Duma által elfogadott törvényjavaslata; ez a törvényjavaslat

a) a biztosításnak csak *két* formájára vonatkozik — baleset és betegség esetére;

b) az oroszországi proletariátusnak csak kis részére (legfeljebb egyhatodára) terjed ki, kihagy a biztosításból egész területeket (Szibériát, a kormány által megfogalmazott szöveg szerint még a Kaukázust is) és egész munkáskategóriákat, amelyeknek különösen nagy szükségük volna a biztosításra (mezőgazdasági és építőmunkások, vasutasok, postai és kereskedelmi alkalmazottak stb.);

c) rendkívül alacsony kártalanítási összeget állapít meg (a legmagasabb kártalanítás összege *teljes* munkaképtelenség esetén — a munkabér kétharmada, s ezt is a ténylegesnél alacsonyabb munkabér alapján számítják ki), és ugyanakkor a biztosítási költségek nagy részét a munkásokra hárítja: a javaslat szerint a munkásokat terheli nemcsak a betegség esetére szóló biztosítás, hanem a „kisebb" — de a gyakorlatban leggyakrabban előforduló — balesetek elleni biztosítás is. Ez az új rendszer rosszabbodást jelent még a jelenlegi törvényhez

képest is, mely a baleseti kártalanítást kizárólag a vállalkozókra hárította;

d) a biztosító intézeteket megfosztja minden önállóságtól, mert a hivatalnokok (az „állami hivatalokból" és a „Biztosítási Ügyek Tanácsából"), a csendőrség, rendőrség (ezeknek az általános felügyeleten kívül az a joguk is megvan, hogy lényegében irányítsák a biztosító intézetek tevékenységét, beleszóljanak személyzeti kérdésekbe stb.) és a munkáltatók felügyeletének kereszttüzébe helyezi őket (a balesetbiztosító társaságok kizárólag vállalkozókból állnak; gyári típusú betegsegélyző pénztárak működnek; az alapszabályzat biztosítja a vállalkozóknak a biztosító intézetekre gyakorolt befolyását stb.).

4. Csakis ilyen törvény, a munkások létérdekeit lábbal tipró törvény születhetett az ádáz reakció jelen pillanatában, az ellenforradalom uralmának időszakában abból, hogy a kormány hosszú éveken át előzetes tárgyalásokat folytatott és egyezményeket kötött a tőke képviselőivel. A proletariátus érdekeinek valóban megfelelő biztosítási reform megvalósításának elengedhetetlen feltétele: a cárizmus végleges megdöntése, és a proletariátus szabad osztályharcához szükséges feltételek kiharcolása.

II

Mindezekből kiindulva a konferencia határozatilag kimondja:

1) Mind az illegális pártszervezeteknek, mind pedig a legális szervezetekben (szakszervezetekben, klubokban, szövetkezetekben stb.) dolgozó elvtársaknak halaszthatatlan feladatuk, hogy minél szélesebbkörű agitációt bontakoztassanak ki a Duma biztosítási törvényjavaslata ellen, amely érinti az egész oroszországi proletariátusnak mint osztálynak érdekeit, és amely a legdurvább módon megsérti ezeket az érdekeket.

2) A konferencia szükségesnek tartja annak hangsúlyozását, hogy a biztosítási törvényjavaslattal kapcsolatos szociáldemokrata agitációt összefüggésbe kell hozni a proletariátusnak a mai tőkés társadalomban elfoglalt osztályhelyzetével, a szociálreformátorok által terjesztett burzsoá illúziók bírálatával, és általában legfontosabb szocialista feladatainkkal; emellett agitációnk során összefüggésbe kell hozni a Duma „reformjának" jellegét a jelenlegi politikai helyzettel és általában forradalmi demokratikus feladatainkkal és jelszavainkkal.

3) A konferencia teljes mértékben helyesli, hogy a Duma szociáldemokrata frakciója a Duma törvényjavaslata ellen sza-

vazott, és felhívja az elvtársak figyelmét arra az óriási és értékes anyagra, amelyet az adott kérdésről a Dumában lefolyt viták nyujtottak annak megvilágításához, milyen álláspontot foglalnak el a különböző osztályok a munkásreformokkal kapcsolatban; a konferencia külön hangsúlyozza a maradi tőke októbrista képviselőinek a vitákban világosan kifejezésre jutott és nyiltan munkásellenes törekvéseit, valamint a kadetok pártjának „a szociális békéről" szóló, szociálreformista frázisokkal leplezett képmutató felszólalásait; a kadetok a Dumában lényegében a munkásosztály öntevékenysége ellen foglaltak állást és gyűlölettől fűtve harcoltak azok ellen a legfontosabb módosítások ellen, amelyeket a szociáldemokrata dumafrakció javasolt a tervezethez.

4) A konferencia a leghatározottabban óva inti a munkásokat minden olyan kísérlettel szemben, melyeknek célja, hogy a szociáldemokrata agitációt — az ellenforradalom uralmának időszakában törvényesen megengedett keretek közé korlátozva — megnyírbálják és teljesen elferdítsék; ellenkezőleg: a konferencia hangsúlyozza, hogy a legfontosabb ebben az agitációban az, hogy a proletariátus nagy tömegeinek megmagyarázzuk azt az igazságot, hogy új forradalmi fellendülés nélkül a munkásosztály helyzetében semmiféle tényleges javulás nem várható; hogy mindenkinek, aki igazi munkásreformra törekszik, elsősorban az új, győzelmes forradalomért kell harcolnia.

5) A konferencia felhívja az elvtársakat, hogy ha a Duma törvényjavaslata az öntudatos proletariátus tiltakozása ellenére is törvényerőre emelkedik, arra használják fel azokat az új szervezeti formákat (munkásbetegsegélyző pénztárak), amelyeket számukra létesítenek, hogy ezekben a szervezeti sejtekben is erélyesen terjesszék a szociáldemokrata eszméket, s ilymódon ezt a proletariátus újabb leigázása és elnyomása céljából kiagyalt törvényt is fegyverré változtassák a proletariátus osztálytudatának fejlesztésére, szervezettségének megszilárdítására, a teljes politikai szabadságért és a szocializmusért vívott harcának fokozására.

A „PETÍCIÓS KAMPÁNYRÓL"

1. Az ellenforradalom a munkásmozgalomban látja legfőbb ellenségét, s ezért a kormány és a III. Duma révén üldözi a munkásmozgalom minden formáját, s rendszeresen megsérti még azokat a „legális lehetőségeket" is, amelyek a forradalom

eredményeképp a munkásosztály számára még megmaradtak.

2. Ebben a rendszerben a munkások nagy tömegei állandóan azzal a ténnyel találják szemben magukat, hogy még elemi jogaik (elsősorban: az egyesülési jog) sem valósulhatnak meg a cári monarchia teljes megdöntése nélkül.

3. A szentpétervári likvidátorok csoportja által 1910 telén forgalomba hozott petíció és az ezt kísérő agitáció kiragadta a munkásosztály forradalmi követeléseinek egészéből az egyesülési jog követelését. A likvidátorok nem magyarázták meg a munkásoknak, hogy Oroszországban az egyesülés teljes szabadságának kivívásáért a tömegeknek forradalmi harcot kell vívniok a demokrácia legfőbb követeléseiért, hanem ehelyett valójában az úgynevezett „jogért való harcot" prédikálták, vagyis liberális harcot hirdettek a június 3-i rendszer részreformok útján történő „megújításáért".

4. A szóbanforgó kampány az oroszországi politikai élet konkrét feltételei és a munkástömegek helyzete következtében elkerülhetetlenül papírlapok tisztán formális, mitsem jelentő aláírogatásává sekélyesedett. nem talált semilyen visszhangra és nem keltett politikai érdeklődést a tömegekben.

5. E petíciós kampány sorsa világosan bebizonyította, hogy az egész kezdeményezés helytelen és távoláll a munkástömegektől: a petíciót mindössze 1 300 ember írta alá, s a kampány, *frakció- és irányzat-különbség nélkül*, egyetlen pártszervezetben sem talált a legcsekélyebb támogatásra sem, mint ahogy a mi szociáldemokrata dumafrakciónk sem tartotta lehetségesnek, hogy részt vegyen benne.

6. A II. Duma küldötteinek sorsa miatt rendezett munkásgyűlések kampánya és az egyes városokban 1912 január 9-én tartott munkástüntetések megmutatták, hogy a munkástömegek öntevékenysége korántsem olyan eszközök felé hajlik, mint a petíciós kampány, és egyáltalán nem a „részleges jogok" zászlaja alatt folyik.

A konferencia az elmondottakból kiindulva,

1) felhív minden szociáldemokratát, magyarázzák meg a munkásoknak, hogy a proletariátus számára nélkülözhetetlen az egyesülési jog, de ezt a követelést mindenkor elválaszthatatlanul egybe kell kapcsolni általános politikai követeléseinkkel és a tömegek közötti forradalmi agitációval;

2) elismeri azt, hogy a tömeges munkáspetíció bizonyos körülmények között a tiltakozásnak nagyon előnyös formája lehet, de megállapítja, hogy Oroszországban jelenleg a petíció a szociáldemokrata agitáció egyik legalkalmatlanabb eszköze.

A LIKVIDÁTORSÁGRÓL ÉS A LIKVIDÁTOROK CSOPORTJÁRÓL

Tekintettel arra,

1) hogy az OSzDMP már mintegy négy éve erélyes harcot folytat a likvidátor áramlat ellen, amelyet az 1908-as decemberi pártkonferencia úgy határozott meg, hogy

„a párthoz tartozó értelmiség bizonyos része számos helyen kísérletet tesz arra, hogy az OSzDMP meglevő szervezetét felszámolják, és olyan laza egyesüléssel helyettesítsék, amely mindenáron megmarad a legalitás keretei közt, még akkor is, ha ezt a legalitást a párt programmjának, taktikájának és hagyományainak nyilvánvaló megtagadása árán kellene megvásárolni";

2) hogy a KB 1910 januári teljes ülése, folytatva a harcot ez ellen az áramlat ellen, azt egyhangúlag a proletariátusra gyakorolt burzsoá befolyás megnyilatkozásának minősítette, s a párt tényleges egységét és az előbbi bolsevik és mensevik frakciók egyesülését a likvidátorsággal való teljes szakításnak és a szocializmustól való eme burzsoá elhajlás végleges leküzdésének feltételéhez kötötte;

3) hogy — a párt minden határozata ellenére és valamennyi frakció képviselőinek az 1910 januári teljes ülésen vállalt kötelezettségei ellenére — a szociáldemokratáknak az a része, amely a „Nasa Zarja" és a „Gyelo Zsiznyi" című folyóirat körül csoportosul, nyiltan védelmébe vette azt az áramlatot, amelyet az egész párt a proletariátusra való burzsoá befolyás termékének minősített;

4) hogy a KB volt tagjai, Mihail, Jurij és Roman, 1910 tavaszán megtagadták a KB-tagság elvállalását, sőt még arra sem voltak hajlandók, hogy legalább egy ülésen megjelenjenek új tagok kooptálása végett, és nyiltan kijelentették, hogy a párt Központi Bizottságának puszta létét is „ártalmasnak" tartják;

5) hogy a likvidátorok fentemlített fő kiadványai, a „Nasa Zarja" és a „Gyelo Zsiznyi", éppen az 1910-es teljes ülés után határozottan és minden vonalon a likvidátorság felé fordultak és (a teljes ülés határozatai ellenére) nemcsak „lebecsülték az illegális párt jelentőségét", hanem határozottan tagadták, „hullának" nyilvánították a pártot, kijelentették, hogy a párt máris megszűnt, kijelentették, hogy az illegális párt helyreállítása „reakciós utópia", a legális folyóiratok hasábjain rágalmak és szidalmak özönét zúdították az illegális pártra, felszólították a munkásokat, hogy minősítsék a párt sejtjeit és hierarchiáját „elhaltnak" stb.;

6) hogy mialatt Oroszországban a párt tagjai, bármely frakcióhoz tartoznak is, egyesültek a pártkonferencia egybehívásának napirenden levő ügye körül, a likvidátorok, teljesen független csoportocskákat alkotva, még azokon a helyeken is elszakadtak a párttól, ahol a pártigenlő mensevikek vannak többségben (Jekatyerinoszlav, Kiev), és végleg megszakítottak minden pártkapcsolatot az OSzDMP helyi szerveivel, —

a konferencia kijelenti, hogy a „Nasa Zarja" és a „Gyelo Zsiznyi" csoportja viselkedésével *végleg a párton kívül helyezte magát.*

A konferencia felhív minden párttagot, hogy áramlati és árnyalati különbség nélkül harcoljanak a likvidátorság ellen, magyarázzák meg, milyen ártalmas a likvidátorság a munkásosztály felszabadításának ügyére nézve, és feszítsék meg minden erejüket, hogy az illegális OSzDMP-t helyreállítsák és megszilárdítsák.

A KÖZPONTI LAPRÓL

A konferencia, miután meghallgatta és megvitatta a KL képviselőjének beszámolóját, helyeselve a KL elvi irányvonalát, —

azt az óhaját fejezi ki, hogy a KL fordítson nagyobb figyelmet a propagandajellegű cikkekre, és a cikkeket egyszerűbben, a munkások számára érthetőbben írják.

A „RABOCSAJA GAZETÁ"-RÓL

Megállapítva, hogy a „Rabocsaja Gazeta" határozottan és következetesen a párt és a pártosság védelmére kelt, s frakciókra való tekintet nélkül a helyi pártmunkások teljes rokonszenvét élvezi, —

a konferencia

1) felhívja a helyi szervezetekben dolgozó elvtársakat, hogy a legmesszebbmenően támogassák a „Rabocsaja Gazetá"-t;

2) a „Rabocsaja Gazetá"-t a párt Központi Bizottsága hivatalos lapjának nyilvánítja.

A „PRAVDÁ"-RÓL[1]

A konferencia hatályon kívül helyezi azt az egyezményt, amelyet a KB 1910 januári teljes ülése kötött a „Pravda" szerkesztőségével.

[1] A Trockij csoportja által kiadott bécsi „Pravdá"-ról van szó. — *Szerk.*

A PÁRT SZERVEZETI SZABÁLYZATÁNAK MÓDOSÍTÁSA

A 2. §-t a következőkkel kell kiegészíteni:

A (1908) decemberi konferencia döntéseinek megfelelően a kooptáció megengedhető.

A 8. § törlendő és helyére a következőket kell beiktatni:

A KB minél gyakrabban konferenciára hívja össze a párt valamennyi szervezetének képviselőit.

A 9. §-nak a kongresszusi képviseletre vonatkozó harmadik bekezdése a következőképpen módosul:

Az eljövendő pártkongresszusok képviseleti arányait a helyi szervezetekkel folytatott előzetes megbeszélés után a KB állapítja meg.

A VOLT MEGBIZOTTNÁL LEVŐ VAGYONRÓL ÉS A PÉNZBELI ELSZÁMOLÁSOKRÓL

Tudomásul véve a bolsevikok meghatalmazott képviselőinek bejelentését, akikkel a KB 1910 januári teljes ülése szerződést kötött arra vonatkozóan, hogy a bolsevikok frakciójuk vagyonát feltételesen átadják a KB pénztárának, —

a konferencia

1) elismeri, hogy a bolsevikok képviselőinek — mivel a likvidátorok megszegték a szerződést, a megőrzéssel megbízott személyek pedig lemondtak a döntőbírók szerepéről — minden formai joguk megvan arra, hogy mind a birtokukban levő, mind pedig a volt megőrző személy, Cetkina elvtársnő kezében levő vagyonnal rendelkezzenek;

2) a bolsevikok képviselőinek bejelentése után a Cetkina elvtársnőnél levő összeget úgy tekinti, mint a párt vitathatatlan tulajdonát, melyet a konferencia által választott KB-nak kell kezelnie, és

3) megbízza a KB-t, tegyen meg minden intézkedést, hogy a párt vagyonát haladéktalanul megkapja Cetkina elvtársnőtől.

* *
*

A Revíziós Bizottság, miután megvizsgálta a jelenlegi konferencia által a KB lapjává nyilvánított „Rabocsaja Gazeta" szerkesztőségének, valamint annak a bolsevik csoportnak pénzelszámolásait és igazoló okmányait, amelynek a KB teljes ülése pénzt utalt ki szociáldemokrata irodalomra — az elszámolásokat helyeseknek minősíti és javasolja, hogy a konferencia hagyja jóvá.

A „VÖRÖS KERESZT"-RŐL

A konferencia javasolja a helyi szervezetekben dolgozó elvtársaknak, hogy kövessenek el mindent a „Vörös Kereszt" újjáélesztése végett, mert arra igen nagy szükség van a bebörtönzöttek és száműzöttek megsegítéséhez.

A KÜLFÖLDI PÁRTSZERVEZETRŐL

A konferencia feltétlenül szükségesnek tartja, hogy külföldön olyan egységes pártszervezet legyen, amely a párttal való együttműködés munkáját a KB ellenőrzésével és irányításával végzi.

A konferencia elismeri a Külföldi Szervezet Bizottságát a párt egyik külföldi szervezetének, és frakciókra vagy áramlatokra való tekintet nélkül felhívja a pártnak mindazon elemeit, akik az illegális párt mellett foglalnak állást és könyörtelenül harcolnak a pártellenes áramlatok (a likvidátorság) ellen, hogy az oroszországi pártmunka segítése és az egységes külföldi szervezet megteremtése érdekében tömörüljenek a KB körül.

Kivétel nélkül mindegyik külföldi csoport csak a KB közvetítésével léphet érintkezésbe oroszországi szervezetekkel.

A konferencia leszögezi, hogy nem viselhetik az OSzDMP nevét azok a külföldi csoportok, amelyek nem rendelik alá magukat a szociáldemokrata munka oroszországi központjának, vagyis a KB-nak, és a KB-t megkerülve, külön kapcsolatokat tartva fenn Oroszországgal, dezorganizálják a párt munkáját.

AZ OROSZ KORMÁNY PERZSIA ELLENI TÁMADÁSÁRÓL

Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt tiltakozik az ellen a rabló politika ellen, amellyel a cári banda el akarja fojtani a perzsa nép szabadságát, nem riadva vissza a legbarbárabb és legaljasabb cselekedetektől sem.

A konferencia megállapítja, hogy az oroszországi kormánynak és Anglia kormányának az orosz liberálisok által agyonreklámozott és minden erővel támogatott szövetsége elsősorban az ázsiai demokrácia forradalmi mozgalma ellen irányul, s ez a szövetség a cárizmus véres barbárságainak bűnrészesévé teszi az angol liberális kormányt.

A konferencia teljes együttérzését fejezi ki a perzsa nép harcával és különösen a perzsa szociáldemokrata párt harcával, amely párt annyi áldozatot hozott a cári basáskodók elleni harcban.

A KÍNAI FORRADALOMRÓL

Tekintettel arra a kampányra, melynek során a kormánypárti és liberális ujságok („Recs") azt hirdetik, hogy a kínai forradalmi mozgalmat kihasználva az oroszországi kapitalisták érdekében el kell szakítani Kínától az Oroszországgal határos területeket — a konferencia megállapítja, hogy a kínai nép forradalmi harcának, amely szabadságot hoz Ázsiának és megrendíti az európai burzsoázia uralmát, világraszóló jelentősége van, üdvözli Kína köztársaságpárti forradalmárait, tolmácsolja azt a hatalmas lelkesedést és azt a teljes rokonszenvet, amelylyel Oroszország proletariátusa Kína forradalmi népének sikereit kíséri, s megbélyegzi a cárizmus hódító politikáját támogató orosz liberalizmus magatartását.

A CÁRIZMUS FINNORSZÁGGAL KAPCSOLATOS POLITIKÁJÁRÓL

Az OSzDMP konferenciája, amely most ült először össze azóta, hogy az orosz cárizmus és az ellenforradalmi Duma a finn nép jogait és szabadságát megsemmisítő törvényeket életbeléptette, teljes szolidaritását fejezi ki a testvéri finn szociáldemokrata párttal, s hangsúlyozza a finnországi és oroszországi munkások feladatainak egységét abban a harcban, amelyet a nép jogait lábbal tipró orosz ellenforradalmi kormány és ellenforradalmi burzsoázia ellen folytatnak, és kifejezi azt a szilárd meggyőződését, hogy a cárizmus megdöntése, az orosz és a finn nép szabadsága csak Oroszország és Finnország munkásainak közös erőfeszítésével érhető el.

ÜDVÖZLET A NÉMET SZOCIÁLDEMOKRÁCIÁNAK

A konferencia megbízásából a német szociáldemokrácia központi lapjának a következő táviratot küldtük:

Az Oroszországi Szervező Bizottság és a párt Központi Lapja az egész Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt nevében forró üdvözletét küldi a testvéri német szociáldemokráciának, amely a választásokon ragyogó győzelmet aratott az egész burzsoá világ felett.

Éljen a nemzetközi szociáldemokrácia, éljen a német szociáldemokrácia!

„Az OSzDMP Összoroszországi Konferenciája 1912" című brosúra (a KB kiadása, Párizs, 1912) szövege alapján, egyeztetve a Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívumában őrzött konferenciai jegyzőkönyvvel

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK 1913 „FEBRUÁRI" TANÁCSKOZÁSA A PÁRTFUNKCIONÁRIUSOKKAL

Krakkó. 1912 december 26—1913 január 1 (1913 január 8—14)

Az OSzDMP Központi Bizottságának a pártfunkcionáriusokkal folytatott krakkói tanácskozását konspirációs okokból 1913 „februári" tanácskozásnak nevezték.

A tanácskozáson 14-en vettek részt: V. I. Lenin, I. V. Sztálin — a KB tagjai; az Állami Duma bolsevik frakciójának tagjai és mások.

Napirend: 1) Helyi beszámolók és beszámoló a KB munkájáról; 2) A forradalmi fellendülés, a sztrájkok és a párt feladatai; 3) Az illegális szervezet építése; 4) A szociáldemokrata dumafrakció; 5) A pártsajtó; 6) A társadalombiztosítási kampány; 7) A likvidátorsághoz való viszony és az egység kérdése; 8) A „nemzetiségi" szociáldemokrata szervezetekről.

A tanácskozást V. I. Lenin vezette; V. I. Lenin több kérdéssel kapcsolatban mondott beszédet, megfogalmazta a tanácskozás határozatait és a tanácskozásról szóló közleményt.

I. KÖZLEMÉNY

Ez év februárjában zajlott le az OSzDMP Központi Bizottságának tanácskozása a pártfunkcionáriusokkal. A tanácskozásba sikerült bevonni a következő illegális pártszervezetekből való tagokat: Pétervárról (öt), Moszkva területről (kettő), Dél-Oroszországból (kettő), továbbá az Uralból és a Kaukázusból. A helyi szervezetek választásait nem tudták megtartani, ezért a tanácskozás nem alakulhatott konferenciává. A KB tagjainak egy része a rendőrségi üldözés miatt nem jelenhetett meg.

A tanácskozásnak majdnem mindegyik részvevője jelentős szerepet töltött be a különféle legális munkásegyesületekben és az úgynevezett „legális lehetőségek"-ben. Ilymódon a tanácskozás összetétele biztosította, hogy helyes képet kapjunk az Oroszország főbb vidékein végzett egész pártmunkáról.

A tanácskozás 11 ülést tartott és a következő napirendi pontokhoz dolgozott ki határozatokat: 1) A forradalmi fellendülés, a sztrájkok és a párt feladatai. 2) Az illegális szervezet építése. 3) A szociáldemokrata dumafrakció. 4) A pártsajtó. 5) A társadalombiztosítási kampány. 6) A likvidátorsághoz való viszony. Az egység kérdése. 7) A „nemzetiségi" szociáldemokrata szervezetekről.

A határozatokat egyhangúlag fogadták el azzal a kivétellel, hogy az egyik elvtárs a „biztosítási" határozat két pontjának, egy másik pedig a „nemzetiségi" határozat egyes részleteinek megszavazásánál tartózkodott a szavazástól.

A tanácskozásnak a KB által jóváhagyott határozatai összegezik a párt tapasztalatait és megszabják az irányvonalat a mai Oroszországban végzendő szociáldemokrata munka valamennyi fontos kérdésében.

* *
*

A szociáldemokráciának igen fontos feladata, hogy rendszeresen számba vegye az 1912. esztendő tapasztalatait, mert ez az év nagy történelmi fordulatot jelentett az oroszországi munkásmozgalomban. A hanyatlást és a bomlást felélénkülés váltotta fel, sőt a munkásosztály áttért a tőkések és a cári monarchia elleni tömeges támadásra is. A gazdasági és a politikai sztrájkok hulláma olyan magasra csapott, hogy Oroszország ezen a téren ismét a világ *minden országát megelőzi,* még a legfejlettebbeket is.

Ez a tény természetesen egyetlen öntudatos munkással sem feledtetheti, hogy a szabad országok proletárjai mennyire megelőztek bennünket a tömegek szervezésében és osztálynevelésében. De ez a tény bebizonyította, hogy Oroszország az *új forradalom* fejlődésének szakaszába lépett.

A munkásosztályra az a nagy feladat hárul, hogy forradalmi harcra ébressze és nevelje a demokratikus tömegeket, s hatalmas rohamra vezesse őket, olyan rohamra, mely a Romanovok monarchiájának szétzúzásával meghozza Oroszország számára a szabadságot és a köztársaságot. A tömegek nyilt forradalmi harcának mindenirányú támogatása, e harc megszervezése, ki-

szélesítése, elmélyítése és fokozása — ez a mostani idők legfőbb feladata. Nem szociáldemokrata az, aki nem ismerte fel ezt a feladatot, aki nem végez munkát valamelyik olyan illegális szervezetben, csoportban vagy sejtben, amely a forradalom kibontakozásának ügyét szolgálja.

* *
*

A proletariátus 1912. évi forradalmi fellendülése volt a fő mozgató ereje a demokrácia hangulatában beállott mindenki által elismert változásnak. A szociáldemokrácia hatalmas győzelmeket aratott mind a IV. Duma választásain, mind pedig a marxista elmélet alapjait — igaz, csak legelemibb alapjait — terjesztő legális munkássajtó megteremtésével. A cári kormány csak azért nem tudta meggátolni ezeket a sikereket, mert a tömegek nyilt forradalmi harca megváltoztatta az egész társadalmi és politikai helyzetet. Az OSzDMP továbbra is tántoríthatatlanul, kitartóan és rendszeresen felhasznál mindenféle és fajta „legális lehetőséget", kezdve a fekete Duma szónoki emelvényétől egészen a különböző antialkoholista egyesületekig, s egyetlen percre sem felejti el, hogy a párttag megtisztelő címére csak az méltó, aki a tömegek körében végzett egész munkáját valóban azoknak a párthatározatoknak a szellemében folytatja, amelyeket nem a június 3-i „legalitás" szemszögéből, hanem a növekvő forradalom szempontjából mérlegeltünk és fogadtunk el. Nem szabad belenyugodnunk abba a ziláltságba és bomlásba, amely az 1908—1911-es időkből maradt fenn, hanem harcolnunk kell ellene — ez a mi feladatunk. Nem szabad a zűrzavaros és elvtelen legalizmus árjával sodortatni magunkat, hanem fel kell használnunk valamennyi legális lehetőséget arra, hogy minden eleven erőt fokozatosan az illegális párt köré tömörítsünk — ez a mi dolgunk. Semilyen békét sem akarunk azokkal, akik a legalitást álnokul arra használják fel, hogy kétkedést és közömbösséget keltsenek a tömegek forradalmi harcával szemben, vagy pedig hogy kifejezetten fékezzék azt — ez a mi jelszavunk.

Nem követeléseink mérséklésében rejlik megvalósíthatóságuk záloga, nem programmunk megnyirbálásában, sem abban a taktikában, hogy kevéssé fejlett embereket azzal a csaló jelszóval állítsunk a magunk oldalára, hogy az oroszországi cárizmus fennállása mellett könnyű elérni bizonyos alkotmányos reformokat. Nem. Ennek záloga — a tömegeknek a következetes demokratizmus szellemében való nevelése és az alkotmány-

illúziók hazugságának felismertetése. Ennek záloga — az élenjáró osztálynak, a proletariátusnak forradalmi szervezete és a tömegek hatalmas forradalmi lelkesedése.

Az ellenforradalom tobzódásának szakasza eszmei zűrzavart és bomlást, a munkásmozgalom sok központjában szervezeti szétesést, kontárkodást hagyott ránk örökül, egyesek kényszerűségből elszakadtak a parttól, mások pedig lebecsülték, sőt rosszindulatúan elvetették a forradalom hagyományait őrző és a forradalmi taktikát kidolgozó „földalatti mozgalmat". A likvidátorok elszakadása a szociáldemokrata párttol, a tényleges elkulonülés, helyenként pedig a szociáldemokrata elvek elfelejtése és a „nemzetiségi" szociáldemokrata szervezetek felbomlása — mindez égetően sürgőssé tette az *egység* követelését.

A szociáldemokrata proletariátus egysege — győzelmének elengedhetetlen feltétele.

A szociáldemokrata proletariátus egysége lehetetlen *saját* pártjának, az OSzDMP-nek egysége nélkül.

És itt mindjárt látjuk, hogy ennek az egységnek a kérdését nem oldhatjuk meg, ha nem oldottuk meg előbb — nemcsak szavakban, hanem tettekkel is — az illegális párt szükségességének kérdését. Aki az egységről beszél, de ugyanakkor „a nyilt munkáspártot" hirdeti, az becsapja önmagát és a munkásokat. Aki az egységről beszél, s közben azt a látszatot kelti, hogy ez a kérdés a legalitás keretei között megoldható, megmagyarázható, vagy akár csak fel is vethető — az becsapja önmagát és a munkásokat.

Nem. Nem a legális sajtóban pufogtatott üres frázisok az „egységről", nem a „külön ábrándozó" különböző értelmiségi csoportocskákkal kötött egyezmények, nem a külföldi tárgyalások diplomáciája, hanem *egyesegyedül* a helyi szervezetek *egyesülése*, az OSzDMP-be tartozó *valamennyi* munkás egységes illegális szervezetben való tényleges *összeolvadása* — egyedül csak ez oldja meg az egység kérdését.

A munkások most már az alsóbb szervezetekben maguk láttak hozzá az egység kérdésének egyetlen komoly s egyedül hatékony megoldásához. A tanácskozás felhív minden szociáldemokratát, hogy lépjen erre az útra.

A szociáldemokrata munkások mindenütt újjáélesztik az OSzDMP egységes illegális szervezeteit üzemi sejtek, gyári és üzemi bizottságok, kerületi csoportok, városi központok, *mindenféle* legális intézményben szervezett szociáldemokrata csoportok stb. formájában. Aki nem akarja magát az erőtlen magányos ember helyzetére ítélni — lépjen be ezekbe a szerve-

zetekbe. Az illegális párt elismerése, a tömegek forradalmi harcának támogatása itt maguknak a munkásoknak az ellenőrzésével történik.

* *
*

A bomlás időszaka múlóban van. Elérkezett az erőgyüjtés ideje. Tömörüljünk hát az OSzDMP illegális szervezeteiben. Ezek nem zárják be kapuikat egyetlenegy olyan szociáldemokrata előtt sem, aki ott óhajt dolgozni, aki segíteni akarja a proletariátus szervezetét, a tőke elleni harcát, a cári monarchia ellen indított forradalmi rohamát.

Az egész nemzetre kiható politikai válság lassan, de biztosan érlelődik Oroszországban. A június 3-i rendszer az utolsó kísérlet volt arra, hogy megmentsék a cár feketeszázas monarchiáját, hogy új életet öntsenek belé a burzsoázia felső rétegeivel kötött szövetség révén, de ez a kísérlet is csődöt mondott. A demokrácia új erői nem is napról napra, hanem óráról órára nőnek és izmosodnak az oroszországi parasztság és városi polgárság körében. A proletárok száma a falun és a városban gyorsabban növekszik, mint azelőtt, fokozódik szervezettségük, egybeforrottságuk, erősödik saját legyőzhetetlenségükbe vetett hitük, amelyet a tömegsztrájkok tapasztalatai még meg is szilárdítottak.

Az OSzDMP-nek az a feladata, hogy egységes egészbe szervezve a proletariátus rohamcsapatait, régi forradalmi követeléseink jelszavával forradalmi csatákra vezesse a proletárokat.

Az OSzDMP Központi Bizottsága

1913 február.

II. A TANÁCSKOZÁS HATÁROZATAI

A FORRADALMI FELLENDÜLÉS, A SZTRÁJKOK ÉS A PÁRT FELADATAI

1. 1912 folyamán a munkásmozgalom és az orosz forradalom történetének leghatalmasabb ténye a proletariátus gazdasági és politikai sztrájkharcának nagyszerű fejlődése. A politikai sztrájkok részvevőinek száma elérte az egymilliót.

2. Különös figyelmet érdemel az 1912. évi sztrájkharc jellege. A munkások sok esetben egyidejűleg lépnek fel gazdasági

és politikai követelésekkel, a gazdasági sztrájkokat időnként politikai sztrájkok váltják fel és fordítva. Az 1905-ben kivívott, de az ellenforradalomban elvesztett vívmányokért folytatott tőkések elleni harc és a fokozódó drágaság a munkásság újabb rétegeit szólítja harcba, és a legélesebb formában állítja elébük a politikai kérdéseket. A gazdasági és politikai harc összekapcsolásának és összefonódásának ezek a formái, melyek forradalmi tömegsztrájkot szülnek, a mozgalom erejének feltételét és zálogát jelentik.

3. Az 1912. évet nevezetessé teszik a hajóhad és a katonaság soraiban megkezdődött elégedetlenségszülte lázongások és lázadások, ami kétségkívül összefügg a munkások forradalmi tömegsztrájkjaival, s azt mutatja, hogy a demokrácia széles köreiben, de különösen a katonaság zömét adó parasztság körében fokozódik az erjedés és a felháborodás.

4. Mindezek a tények, kapcsolatban az ország általános balratolódásával — amely a IV. Duma választásai során a feketeszázas cári kormány szemérmetlen hamisításai ellenére is megmutatkozott — véglegesen bebizonyították, hogy Oroszország újból a tömegek nyílt forradalmi harcának időszakába lépett. Az új forradalom, amely most van kezdődőben, elkerülhetetlen következménye a június 3-i cári politika csődjének. Ez a politika még a legszolgálatkészebb nagyburzsoáziát sem tudta kielégíteni. A néptömegek, különösen az elnyomott nemzetiségek, méginkább meg vannak fosztva jogaiktól, a parasztság milliói és milliói pedig újból az éhezők sorsára jutottak.

5. Ilyen körülmények között a forradalmi tömegsztrájkok azért is rendkívül fontosak, mert egyik leghatékonyabb eszközt jelentik ahhoz, hogy leküzdjük a mezőgazdasági proletariátus és a parasztság közömbösségét, kétségbeesését és szétforgácsoltságát, hogy politikai öntevékenységre ösztönözzük és bevonjuk őket a minél összehangoltabb, egyidejű és széleskörű forradalmi megmozdulásokba.

6. A pártszervezeteknek, amikor kiszélesítik és fokozzák az OSzDMP legközvetlenebb követeléseiért — a demokratikus köztársaságért, a nyolcórás munkanapért és minden földesúri földnek a parasztság javára történő elkobzásáért — folyó agitációt, tevékenységük egyik legfontosabb feladatává kell tenniök a forradalmi tömegsztrájkok mindenirányú támogatását, valamint a tömegek mindenféle forradalmi megmozdulásának kibontakoztatását és szervezését. Különösen fontos, hogy soronkövetkező feladatként tűzzük ki utcai forradalmi tüntetések

szervezését, mind politikai sztrájkokkal egybekapcsolva, mind pedig önálló akciók formájában.

7. Az egyes tőkések által a sztrájkoló munkásokkal szemben alkalmazott lock-out (tömeges elbocsátások) új feladatokat állít a munkásosztály elé. Figyelmesen számításba kell venni a sztrájk gazdasági feltételeit minden kerületben, minden iparágban, minden egyes esetben, új harci formákat kell keresni a lock-out visszaverésére (például „ülősztrájkot"), és adott esetben a politikai sztrájkok helyett forradalmi gyűléseket és forradalmi utcai tüntetéseket kell szervezni.

8. Néhány legális sajtószerv, teljesen függetlenül attól, hogyan értékeli az egyes sztrájkokat, általános agitációt folytat a forradalmi tömegsztrájkok ellen. Ilyen agitációt fejt ki a liberális sajtón kívül például a likvidátorok csoportja a „Lucs" című ujságban, szembehelyezkedve azoknak a munkásoknak jelentős részével, akik valamilyen formában támogatják ezt az ujságot. Ezért minden párthű szociáldemokrata munkásnak feladata, hogy 1) erélyesen harcoljon e csoport ellen; 2) rendszeresen és állhatatosan magyarázza meg a munkásoknak, bármely irányzathoz tartoznak is, az említett hírverés káros voltát, és 3) törekedjék minden proletárerő tömörítésére a forradalmi agitációnak és a tömegek forradalmi megmozdulásainak továbbfejlesztése végett.

AZ ILLEGÁLIS SZERVEZET ÉPÍTÉSE

1. Összegezve a munkásmozgalom és a pártmunka 1912. évi eredményeit, a tanácskozás megállapítja, hogy:

a tömegek forradalmi megmozdulásainak új hulláma teljes egészében igazolta az OSzDMP-nek a pártépítésről hozott korábbi határozatait (különösen az 1912 januári konferencia határozatait). Az 1912-es sztrájkharc lefolyása, a IV. Duma választását megelőző szociáldemokrata választási kampány, a társadalombiztosítási kampány menete stb. kétséget kizáróan megmutatta, hogy a mostani időszakban a szervezeti építés egyedül helyes típusa: az illegális párt, mely nem egyéb, mint a legális és féllegális munkásegyesületek hálózatával körülvett pártsejtek összessége.

2. Az illegális építés szervezeti formáinak a helyi viszonyokhoz való alkalmazása feltétlenül kötelező. Az illegális szervezet életképességének az a záloga, hogy az illegális sejteket a legkülönbözőbb formákban álcázzuk, s a munka formáit a le-

hető legrugalmasabban alkalmazzuk a helyi viszonyokhoz és életkörülményekhez.

3. A szervezeti építés területén jelenleg az a legfőbb soronkövetkező feladat, hogy minden gyárban és üzemben csakis párttagokból álló illegális üzemi bizottságokat alakítsunk a legaktívabb munkáselemekből. A munkásmozgalom hatalmas fellendülése megteremti azokat a feltételeket, amelyek a legtöbb helyen lehetővé teszik az üzemi pártbizottságok újjáélesztését és a működő bizottságok megszilárdítását.

4. A tanácskozás megállapítja, hogy most már halaszthatatlanul szükségessé vált, hogy az elszigetelt helyi csoportokból minden központban egy vezető szervezetet alakítsunk.

A városi szervezet kiváló típusa például a pétervári vezető városi bizottság, amelyet a kerületi sejtekből történő választás és a kooptálás elvének összeegyeztetése útján hoztak létre.

Az ilyen szervezeti típus lehetővé teszi a vezető szerv és az alsóbb sejtek közötti legszorosabb és legközvetlenebb kapcsolat megteremtését, s ugyanakkor lehetővé teszi olyan kislétszámú, mozgékony, s a konspiráció feltételeinek legjobban megfelelő végrehajtó szerv létesítését, amelynek megvan az a joga, hogy bármely pillanatban az egész szervezet nevében intézkedjék. A tanácskozás a munkásmozgalom többi központjának is ajánlja ezt a típust, a helyi viszonyokból és az életkörülményekből következő módosításokkal.

5. A helyi szervezetek és a KB szoros kapcsolatának megteremtése, továbbá a pártmunka irányítása és összefogása végett a tanácskozás égetően fontosnak tartja, hogy a főbb munkásmozgalmi vidékeken területi központokat szervezzenek.

6. A KB és a helyi szociáldemokrata csoportok állandó élő kapcsolatának, valamint a nagy munkásmozgalmi központokban az irányító munka rugalmas formáinak megteremtése érdekében egyik legfontosabb gyakorlati feladatként a bizalmiak rendszerét kell előtérbe helyezni. A bizalmiakat a helyi pártmunka munkás-vezetőiből kell kiválogatni. Csakis az élenjáró munkások tudják saját erejükkel megerősíteni és megszilárdítani a párt központi apparátusát mind az egyes helyeken, mind pedig egész Oroszországban.

7. A tanácskozás azt az óhaját fejezi ki, hogy a KB minél gyakrabban szervezzen tanácskozást a szociáldemokrata munka különböző területein dolgozó helyi pártfunkcionáriusokkal.

8. A tanácskozás emlékeztet a pártnak ismételten hozott határozataira, hogy a munkáspárt nem tudja fenntartani magát másképpen, mint a rendszeresen fizetett tagsági járulékok és

a munkások között rendezett gyüjtések alapján. Ilyen gyüjtések nélkül, különösen a mai viszonyok között, még a legszerényebb központi (helyi és országos) pártintézmény létezése is teljesen lehetetlen.

9. (Nem hozandó nyilvánosságra.)[1]

A SZOCIÁLDEMOKRATA DUMAFRAKCIÓRÓL

1. A tanácskozás megállapítja, hogy noha az üldözés példátlan méreteket öltött, noha a kormány meghamisította a választásokat, a szociáldemokráciaellenes feketeszázas-liberális blokk pedig sok helyen teljesen kialakult — az OSzDMP mégis hatalmas győzelmet aratott a IV. Duma választásain. A második városi kúriában, amelyet a szociáldemokrácia egyre jobban kiragad a liberálisok kezéből, majdnem mindenütt megnőtt a szociáldemokratákra adott szavazatok száma. A munkáskúriában, ami pártunk szempontjából a legfontosabb, az OSzDMP megtartotta osztatlan uralmát, s emellett a munkásosztály a kúriák összes bolsevik küldötteinek megválasztásával nagyon is egyhangúlag bizonyította be megingathatatlan hűségét a régi OSzDMP és annak forradalmi hagyományai iránt.

2. A tanácskozás üdvözli a IV. Duma szociáldemokrata küldötteinek erélyes tevékenységét, amely a Dumában elhangzott számos felszólalásban, beterjesztett interpellációkban és a szociáldemokrácia alapelveit általában helyesen kifejező nyilatkozat felolvasásában nyilvánult meg.

3. A tanácskozás egyedül helyesnek ismerve el azt a pártunkban kialakult hagyományt, amely szerint a szociáldemokrata dumafrakció a pártnak, mint a központi intézmények által képviselt egésznek, alárendelt szerve, megállapítja, hogy a munkásosztály politikai nevelése és a Dumában végzett pártmunka helyes megszervezése érdekében figyelemmel kell kísérni a szociáldemokrata frakció minden lépését, és ilymódon kell megvalósítani a pártellenőrzést a frakció felett.

4. A tanácskozás nem húnyhat szemet afelett, hogy a szociáldemokrata frakció a Jagellóról szóló határozatban nyiltan megszegte pártkötelességét. Ez a határozat támogatja a Bund szakadár lépését, azt, hogy a Bund a lengyel szociáldemokraták ellen egyezményt kötött egy nemszociáldemokrata párttal (a Lengyel Szocialista Párttal), s a nemszociáldemokrata Ja-

[1] E pont pontos szövegét nem sikerült rekonstruálni; a határozat a „Pravda" javára és az illegalitásban dolgozó pártfunkcionáriusok ellátására szolgáló gyüjtések megszervezéséről szólt. — *Szerk.*

gellót fogadtatta el valamennyi szociáldemokrata elektorral szemben, akik pedig a munkás-elektorok testületében többségben voltak. A frakció tehát elmélyítette a lengyelországi munkások közötti szakadást és megnehezítette az egész párt egységének ügyét.

5. Cshenkeli elvtárs a frakció nevében a kulturális nemzeti autonómiát védelmezte azzal a jelszóval, hogy „minden nemzetiség számára létre kell hozni a szabad fejlődéshez szükséges intézményeket". Ez a pártprogramm nyilt megsértése. A II. pártkongresszus, amely a párt programmját jóváhagyta, lényegében pontosan ilyen megfogalmazást utasított el külön szavazással. A nacionalista hangulatnak tett engedmény, még ilyen leplezett formában is, megengedhetetlen a proletárpárt számára.

6. Mulasztást követett el a szociáldemokrata frakció azzal, hogy a miniszteri nyilatkozattal kapcsolatban megszavazta a progresszista (valójában októbrista) vitazáró javaslatot, s nem terjesztett elő önálló szociáldemokrata javaslatot. Mindezt a pártnak szóvá kell tennie a liberális sajtó rosszindulatú magyarázatai miatt.

7, 8. és 9. (Nem hozandó nyilvánosságra.)[1]

AZ ILLEGÁLIS IRODALOMRÓL

Miután a tanácskozás megtárgyalta az illegális kiadó mindenirányú fejlesztésének kérdését, és e kérdésben számos konkrét útmutatást dolgozott ki, nyomatékosan felhív minden helyi pártszervezetet, minden munkássejtet és minden munkást, hogy az illegális irodalom terjesztése érdekében tanúsítsanak több önállóságot és kezdeményezést a szállítás ügyében és a KB irodájával való kapcsolat fenntartásában.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KAMPÁNYRÓL

A tanácskozás megállapítja, hogy a munkásosztály és pártja a társadalombiztosítási törvény életbeléptetésével kapcsolatban az üldözések ellenére is hatalmas erőfeszítést fejtett ki a proletárérdekek megvédéséért, —

[1] A 7, 8. és 9. pontot konspiratív okokból nem hozták nyilvánosságra; pontos szövegüket a szerkesztőségnek nem sikerült rekonstruálnia. Ezek a pontok a frakció Dumán kívüli tevékenységéről szóltak: az illegális munka szükségességéről, körök szervezéséről, a KB-val való kapcsolat tartásáról stb. — *Szerk.*

s véleménye szerint:

1) A legerélyesebb és legegyöntetűbb harcot kell folytatni a kormány és a tőkések azon kísérletei ellen, hogy a munkásokkal vaktában, munkásgyűlések engedélyezése nélkül választassák meg megbízottaikat a betegsegélyző pénztárakba.

2) A munkásoknak mindenütt arra kell törekedniök, hogy illegálisan gyűléseket szervezzenek, s ott előzetesen válasszák ki azokat, akiket a megbízottak tisztségére jelölni akarnak.

3) Szervezzenek a munkások forradalmi gyűléseket, s tiltakozzanak ott a társadalombiztosítási törvények bevezetését kísérő erőszakoskodások és zaklatások ellen.

4) Mindenesetre ott is, ahol semmiféle gyűlést sem sikerül megrendezni, előzetesen össze kell állítani a munkásmegbízottak tisztségére jelöltek névsorát a legbefolyásosabb szociáldemokrata munkások köréből, s ezt a listát közös erővel győzelemre kell vinni.

5) A megbízottak választásainak bojkottálását a tanácskozás célszerűtlennek és károsnak tartja. Jelenleg a tőkések főleg azon fáradoznak, hogy lehetetlenné tegyék a munkásoknak olyan üzemi proletársejtek létesítését, amilyeneknek a betegsegélyző pénztáraknak is lenniök kell. A bojkott a jelen pillanatban csak szétforgácsolná a munkásokat, s ezzel a tőkések említett törekvését segítené elő.

6) Egy percre sem szabad abbahagyni a harcot, hogy a küldötteket szabályosan válasszák meg a betegsegélyző pénztárakba. Minden eszközzel, minden erővel, kihasználva minden kedvező pillanatot, szélesíteni és fejleszteni kell a munkások harcát, nem szabad megengedni, hogy a vállalkozók akár egyetlen percre is biztosítva érezhessék a termelés normális menetét, és ugyanakkor minden akadály ellenére sem szabad lemondani a szociáldemokrata lista győzelemre juttatásáról. A választások nem zárják ki a harc továbbfejlesztését. Ellenkezőleg, a következetes szociáldemokrata munkások küldötté választásával megkönnyítjük a szabályos választásokért folyó további harcot, amelyben a küldöttek minden eszközzel segíteni fogják a munkásokat.

7) Mindenütt, ahol a választások gyűlések nélkül folynak le, a munkások rendelkezésére álló minden eszközzel agitálni kell azért, hogy a megbízottakat a gyűlések rendezésével egybekötött igazi választási szabadság alapján újraválasszák.

8) A szociáldemokrata dumafrakciónak haladéktalanul újabb interpellációt kell beterjesztenie amiatt, hogy a munkásoktól megtagadták a választási gyűlések engedélyezését.

9) A társadalombiztosítás bevezetésével kapcsolatos egész agitációt szorosan össze kell kapcsolni a cári Oroszországban uralkodó viszonyok megvilágításával, megmagyarázva szocialista elveinket és forradalmi követeléseinket.

A LIKVIDÁTORSÁGHOZ VALÓ VISZONYRÓL ÉS AZ EGYSÉGRŐL

1. A pártnak a likvidátorság ellen vívott négyéves harca bebizonyította, hogy teljesen helyes volt az a meghatározás, amelyet az OSzDMP 1908 decemberi országos pártkonferenciája úgy fogalmazott meg, hogy

„a párthoz tartozó értelmiség bizonyos része számos helyen kísérletet tesz arra, hogy az OSzDMP meglevő szervezetét felszámolják és olyan laza egyesüléssel helyettesítsék, amely mindenáron megmarad a legalitás keretei közt, még akkor is, ha ezt a legalitást a párt programmjának, taktikájának és hagyományainak nyilvánvaló megtagadása árán kellene megvásárolni".

A likvidátorokat tehát korántsem azért ítéljük el, mert a legális munka szükségességét hangoztatták, hanem azért, mert megtagadták és rombolták az illegális pártot.

Az első oroszországi marxista munkásnapilap megindítása és valamennyi bolsevik kúriai képviselőnek a munkáskúriába történt megválasztása véglegesen bebizonyította, hogy a párt, a likvidátorokat kiszorítva, el tudta sajátítani a legális tevékenységet.

2. A likvidátorok az illegális párt elhagyásával és a helyi szervezetektől elkülönült csoportosulásukkal szakadást idéztek elő, és ezt még inkább elmélyítették azzal, hogy sokhelyütt, különösen Pétervárott, úgynevezett kezdeményező csoportokat alakítottak. Az OSzDMP 1912 januári konferenciája, mely megállapította, hogy a „Nasa Zarja" és a „Gyelo Zsiznyi" irodalmárainak likvidátor csoportja — a kezdeményező csoportok magva — „végleg a párton kívül helyezte magát"[1], ezzel csak a likvidátorok elszakadását állapította meg.

3. Az 1912 augusztusi konferencia, mely mint az „OSzDMP szervezeteinek konferenciája" ült össze, valójában likvidátor konferenciának bizonyult, mivel fő és vezető részét a párttól különvált és az orosz munkástömegektől elszakadt likvidátor irodalmi csoport alkotta.

4. A fejlett munkások túlnyomó többsége hű maradt az illegális párthoz, s ez arra kényszerítette az augusztusi konferenciát.

[1] Lásd ebben a kötetben 326. old. — *Szerk.*

hogy látszólagos engedményeket tegyen a pártszerűségnek és látszatra elismerje az illegális pártot. Valójában azonban a konferencia valamennyi határozatát keresztül-kasul a likvidátorság szelleme hatja át, a „Nasa Zarja" és a „Lucs" pedig, bár kijelentették, hogy csatlakoznak az augusztusi határozatokhoz, közvetlenül a konferencia után még fokozták a likvidátori prédikációt

a) a nyilt pártért,

b) az illegalitás ellen,

c) a pártprogramm ellen (a kulturális nemzeti autonómia védelme, a III. Duma agrártörvényeinek felülvizsgálata, a köztársaság jelszavának háttérbe szorítása stb.),

d) a forradalmi tömegsztrájkok ellen,

e) a reformista, kizárólagosan legalista taktikáért.

Ezért továbbra is a párt feladatai közé tartozik, hogy erélyesen harcoljon a „Nasa Zarja" és a „Lucs" körül csoportosuló likvidátorok ellen és megmagyarázza a munkástömegeknek, mennyire károsak a likvidátorok prédikációi.

5. Az „egységért" folyó kampány, amelyet a likvidátorok indítottak a legális sajtóban, megkerüli és elködösíti a fő kérdést, az illegális pártba való belépés és az ottani munka kérdését, tehát megtéveszti a munkásokat, mert hiszen ezt a kérdést a legális sajtóban még csak felvetni sem szabad. A likvidátorok a valóságban továbbra is folytatják szakadár tevékenységüket, amit különösen szemléltetően mutattak a pétervári választások: amikor az elektorok két egyenlő részre oszlottak, éppen a likvidátorok vetették el a sorshúzás javaslatát, pedig egyedül csak ez lett volna alkalmas arra, hogy elejét vegye a munkásegység megbontásának a burzsoá pártokkal szemben.

6. Az OSzDMP illegális szervezetének elismerése és az illegális szervezetbe való belépés esetén feltétlenül szükség van valamennyi áramlat és árnyalat szociáldemokrata munkásainak egységére, amelyet a munkásmozgalom érdekei parancsolóan diktálnak.

Ilyen elveken nyugvó egyesülés már létrejött Pétervárott a Narva-kerületi szervezetben és számos vidéki szervezetben.

7. A tanácskozás a leghatározottabban támogatja az ilyen egyesülést és javasolja, hogy mindenütt azonnal kezdjék meg az ilyen alulról jövő, az üzemi bizottságoktól, a járási csoportoktól stb. kiinduló egyesülést, a munkáselvtársak pedig ellenőrizzék, vajjon a gyakorlatban elismerik-e az illegális szervezetet, és megvan-e a hajlandóság a tömegek forradalmi harcá-

nak és a forradalmi taktikának támogatására. Amilyen mértékben az ilyen alulról kiinduló egység gyakorlatilag létrejön, olyan mértékben valósul majd meg a párt végleges egybeforrása és az egység országos méretű, teljes megszilárdulása.

A „NEMZETISÉGI" SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEKRŐL

1. Az 1912-es év tapasztalatai teljes mértékben igazolták az OSzDMP (1912) januári konferenciáján e kérdésben hozott határozat helyességét[1]. Az a tény, hogy a Bund a nemszociáldemokrata Jagello jelölését támogatta a lengyel szociáldemokratákkal szemben, továbbá az, hogy a likvidátorok, a Bund és a lett szociáldemokraták (1912) augusztusi konferenciája a pártprogrammot a nacionalizmus javára megsértette, nagyonis szemléltetően tárta fel a szociáldemokrata párt felépítésében a föderalisztikus elvek teljes csődjét, s megmutatta, hogy a „nemzetiségi" szociáldemokrata szervezetek elkülönültsége mennyire káros a proletariátus ügye szempontjából.

2. A tanácskozás ezért nyomatékosan felhívja Oroszország valamennyi nemzetiségének munkásait, hogy a legerélyesebben verjék vissza a reakció harcias nacionalizmusát, harcoljanak a nacionalista szellemnek a dolgozó tömegek körében észlelhető minden megnyilvánulása ellen; a helyi szociáldemokrata munkások a legszorosabban tömörüljenek és egyesüljenek az OSzDMP olyan egységes szervezeteiben, amelyek munkájukat a helyi proletariátus minden nyelvén végzik és az alulról felépülő egységet a gyakorlatban valósítják meg, amint ez a Kaukázusban már régóta folyik.

3. A tanácskozás őszinte sajnálkozását fejezi ki a lengyel szociáldemokrácia soraiban bekövetkezett szakadás miatt, amely rendkívül meggyengíti Lengyelország szociáldemokrata munkásainak harcát. A tanácskozás kénytelen megállapítani, hogy a lengyel szociáldemokrácia Legfőbb Vezetősége, amely jelenleg a lengyel proletariátus lengyel szociáldemokrata szervezeteinek nem a többségét képviseli, a többség elleni harcában megengedhetetlen eszközökhöz folyamodik (például az egész varsói szervezetet alaptalanul provokáció elkövetésével gyanúsította meg). A tanácskozás felhívja mindazokat a pártszervezeteket, amelyek összeköttetésben állanak a lengyel szociáldemokrata munkásokkal, hogy segítsék elő a lengyel szociáldemokrácia igazi egységének megteremtését.

---

[1] Lásd ebben a kötetben 311—312. old. — *Szerk.*

4. A tanácskozás különösen kiemeli a Bund legutóbbi (IX.) konferenciájának határozataiban megnyilvánult szélsőséges opportunizmust és likvidátorságot. Ez a konferencia elvetette a köztársaság jelszavát, háttérbe szorította az illegális munkát, és megmutatta, hogy megfeledkezett a proletariátus forradalmi feladatairól. Ugyanily mértékben elítélendő az is, hogy a Bund az egyes helyeken (Varsó, Łódź, Vilna stb.) akadályozza a szociáldemokrata munkások egyesülését, amelyet pedig az OSzDMP 1906 óta többízben követelt kongresszusain és konferenciáin.

5. A tanácskozás üdvözli a lett szervezet forradalmi szociáldemokrata munkásait, akik kitartó likvidátorellenes propagandát folytatnak, és sajnálkozását fejezi ki amiatt, hogy a lett szociáldemokrácia Központi Bizottsága hajlandóságot mutat a likvidátorok pártellenes lépéseinek támogatására.

6. A tanácskozásnak szilárd meggyőződése, hogy a megkezdődött forradalmi fellendülés, a gazdasági és politikai tömegsztrájkok, az utcai tüntetések és a tömegek nyilt forradalmi harcának egyéb formái elősegítik a helyi szervezetek szociáldemokrata munkásainak teljes tömörülését és egybeolvadását minden nemzetiségi különbségre való tekintet nélkül, s ezzel fokozott nyomást gyakorolnak majd az Oroszország valamennyi népét elnyomó cárizmusra és Oroszország valamennyi nemzetének egyesült burzsoáziájára.

„Az OSzDMP Központi Bizottságának a pártfunkcionáriusokkal folytatott tanácskozásáról szóló közlemény és a tanácskozás határozatai, 1913 február" című brosúra szövege alapján. A KB kiadása. A sokszorosított kiadás szövegével egybevetve

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK 1913 „AUGUSZTUSI" („NYÁRI") TANÁCSKOZÁSA A PÁRTFUNKCIONÁRIUSOKKAL

Poronyino (Krakkó mellett). 1913 szeptember 23—október 1 (október 6—14)

Az OSzDMP Központi Bizottságának a pártfunkcionáriusokkal Poronyinóban folytatott tanácskozását konspirációs okokból 1913 „augusztusi" („nyári") tanácskozásnak nevezték.

A tanácskozásnak 22 részvevője volt (közülük 17 szavazati joggal): a KB, a KL és a „Proszvescsenyije" című folyóirat szerkesztősége részéről; az Állami Duma szociáldemokrata frakciójának tagjai, akik egyidejűleg a helyi pártszervezeteket is képviselték, és mások.

Napirend: 1) Helyi beszámolók, beszámoló Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának munkájáról, beszámoló a Prágai Konferencián választott KB munkájáról; 2) Az agitáció feladatai a jelenlegi helyzetben; 3) Szervezeti kérdés és a pártkongresszus; 4) A sztrájkmozgalomról; 5) A pártsajtóról; 6) A szociáldemokraták dumabeli munkájáról; 7) A szociáldemokrata dumafrakcióról; 8) A legális egyesületekben végzendő munkáról; 9) A nemzeti kérdés; 10) A narodnyikokról; 11) A küszöbönálló (bécsi) nemzetközi szocialista kongresszusról.

A tanácskozást Lenin vezette, aki számos kérdéshez hozzászólt és megszövegezte a tanácskozás határozatait.

A tanácskozás különösen nagy figyelmet fordított a nemzeti kérdésre.

I. KÖZLEMÉNY A TANÁCSKOZÁSRÓL

Elvtársak!

Nemrégen zajlott le az OSzDMP Központi Bizottságának ezévi második tanácskozása a helyi pártfunkcionáriusokkal. A

tanácskozáson 22 elvtárs vett részt — az illegális és a legális szociáldemokrata munka harcosai *Pétervárról, Moszkvából, a Központi Iparvidékről, Dél-Oroszországból, az Uralból és Lengyelországból.* A KB tagjainak egy része a rendőri intézkedések okozta akadályok miatt nem lehetett jelen. A KB a tanácskozás valamennyi határozatát jóváhagyta, és így azok pártunk számára kötelező érvényűekké váltak.

A tanácskozás 9 napig tartott. 18 ülés közül 5 a helyi beszámolókkal és a központi intézmények beszámolóival foglalkozott. (Ezeket a beszámolókat a „Szocial-Demokrat" fel fogja használni.) Megvitattuk a következő kérdéseket: a sztrájkmozgalom, a legális egyesületekben végzendő munka, az agitáció feladatai a jelenlegi helyzetben, a pártsajtó, a szociáldemokraták dumabeli munkája, a szociáldemokrata dumafrakció, a narodnyikok, a nemzeti kérdés, szervezeti kérdések és a pártkongresszus.

Mindezekről a kérdésekről részletes határozatokat hoztunk, amelyeket alább közlünk, s amelyeket most a párt ítélőszéke elé bocsátunk.

* *
*

Az oroszországi munkásmozgalom feltartóztathatatlanul haladt előre az 1913. év első három negyedében is; ezen időszak eredményeinek összegezésére párttanácskozásunk volt hivatott. Pártunk szervezeti téren természetesen lényegesen elmaradt az események mögött. Az egyes helyeken korántsem mindenütt és mindig voltak egybeforrott és teljesen kialakult pártszervezeteink, amelyek irányíthatták volna a mozgalmat. Még nem mondhatjuk el, hogy a párt szervezeti apparátusát teljesen helyreállítottuk, kijavítottuk, tökéletesítettük és teljes harci készenlétbe helyeztük. E téren még valamennyiünknek sokat kell tennünk, elvtársak. Viszont a párt teljes megelégedéssel megállapíthatott valami fontosabbat: az események menete a legnyilvánvalóbban igazolta a pártnak még az új fellendülés hajnalán kijelölt egész politikai vonalát.

A munkásmozgalom egyre viharosabb áradattal tör előre. A gazdasági mozgalom egybeolvad a politikai mozgalommal és megfordítva. A „politika" és a „gazdaság" egybefonódik és kölcsönösen kiegészíti egymást. A munkásosztály újból az ország egész szabadságmozgalmának vezérévé és lelkesítőjévé válik, magára vállalja az egész demokrácia felébresztésének és tömö-

rítésének feladatát. Az egész társadalmi-politikai élet középpontjába újból a három régi forradalmi jelszó kerül: demokratikus köztársaságot, a földesúri földek elkobzását, nyolcórás munkanapot! A részleges reformokba vetett hit elhervad, még mielőtt kivirulhatott volna. A liberális (és likvidátor) reformizmus napról napra sorvad, mivel nem talál semilyen támaszpontot a környező valóságban, és nem kap támogatást a tömegektől. Az ellenforradalom táborában fokozódik a bomlás. A burzsoázia általános „balratolódása", melynek jelentőségét magában véve nem szabad túlozni, rendkívül jellemző mint a közelgő új korszak tünete, ismertető jele, mint a mélyreható forradalmi folyamatok visszhangja, amelyek ott lent, a néptömegek mélyén mennek végbe. Az ország egész politikai életét az új forradalom kérdése uralja. Egyesek reménykedve, mások gyűlölködve, de mindenki felismeri, hogy újabb viharos idők közelednek. Ez az életbevágó kérdés — a forradalom — láthatatlanul jelen van minden valamennyire is fontos vitában, még a fekete Dumában is. A munkások hatalmas sztrájkmozgalma nem lanyhul, hanem mind újabb erőre kap, újabb rétegeket von be a mozgalomba, mind jobban kibontakozik, mintha csak gúnyolná azokat, akik még egy évvel ezelőtt kijelentették, hogy a sztrájkmozgalom „elérkezett ahhoz a határhoz, amelyen túl a sztrájk már hazárdjáték". A politikai helyzet súlyosbodik. A válság érlelődik...

Éppen ezekből a távlatokból indult ki lényegében véve az 1912. évi januári Összoroszországi Konferencia, amely helyreállította a pártot, és amely olyan hatalmas szerepet játszott az OSzDMP egész további munkájában. Az 1913. évi februári tanácskozás folytatta ezt a vonalat. A nemrég lezajlott 1913. évi nyári tanácskozás pedig új határkövet jelent ugyanezen az úton. A tanácskozás minden fontosabb határozata — a sztrájkmozgalomról, az agitációs feladatokról, a dumabeli munkáról stb. — ugyanabból az általános taktikai vonalból indul ki, amelyet 1912 januárjában az újabb fellendülés figyelembevételével kijelöltünk. Valamennyi fontos határozat — a nemzeti kérdésről, a narodnyikokról, a legális egyesületekben végzendő munkáról stb. — teljesen és fenntartás nélkül a párt régi ortodox-marxista álláspontjáért száll síkra, amelyet a párt már több mint 10 éve védelmez, és amelyet a forradalom és az ellenforradalom éveinek minden tapasztalata igazolt.

* *
*

A likvidátorság kérdése külön napirendi pontként nem szerepelt a tanácskozáson. A munkásmozgalom mindinkább elsöpri útjából a likvidátorságot. A tanácskozás meghallgatta igen sok város és ipari központ beszámolóit. A helyi beszámolók ismertették a tanácskozással, hogy milyen a munkásmozgalom jelenlegi helyzete Pétervárott, Moszkvában, Kosztromában, Ivanovo-Voznyeszenszkben, Vlagyimirban, Szerpuhovban, Jekatyerinoszlavban, Kievben, Mariupolban, Kremencsugban, Krivoj Rogban, Harkovban, Permben, Jekatyerinburgban, Varsóban, Łódźban, valamint Moszkva, Jekatyerinoszlav és más kormányzóságok egész sor nagy ipartelepén. A pártban már mindenütt felismerték azt a megdönthetetlen igazságot, hogy az illegális pártot helyreállítani és a tömegek között forradalmi agitációt folytatni csakis a likvidátorok ellenére és a likvidátorok ellen lehet. Az elvtársak mindenütt úgy képzelik el az egységet, hogy mindenki, aki dolgozni akar, belép az illegális pártsejtekbe, ahova minden szociáldemokrata előtt szabad az út. Magával a likvidátor áramlattal való egyesülést teljesen lehetetlennek tartjuk mindaddig, amíg a likvidátorok a forradalmi sztrájkok ellen, a forradalmi tömegagitáció ellen, az „illegalitás" — vagyis az OSzDMP léte ellen harcolnak. A likvidátor áramlatot illetően a nézeteltérések most kibékíthetetlenebbek, mint valaha. A helyi szervezetekben a likvidátoroknak úgyszólván sehol sincs valamennyire is jelentős szerepük. Még Pétervárott sincs egyáltalán semilyen illegális szervezetük. A legális szervezetekből (szakszervezetekből, társadalombiztosítási kampányból stb.) pedig mindinkább kiszorítják őket a munkások. A likvidátorok legális ujságjának sokkal nagyobb sikere van a liberálisok között, mint a munkások között. Az ujság nem is a munkások támogatásával tartja fenn magát. Létezését főképpen a burzsoá értelmiség támogatásának köszönheti.

A pártügyek ilyen állása mellett nem volt szükség arra, hogy még egyszer külön megfogalmazzuk a likvidátorsághoz való viszonyunkat. Álláspontunk a régi. Valamennyi munkás egysége lehetséges és szükséges. De csakis — az *alulról felépülő egység*, a *gyakorlati* egység, mindazoknak az egysége, akik valóban elismerik az illegális pártot, és készek a párt határozatainak szellemében és a párt ellenőrzésével dolgozni.

* *
*

A nyári tanácskozás voltaképpeni határozataihoz itt már csak keveset kell hozzáfűznünk.

A sztrájkmozgalomról hozott határozatban legfontosabb az az utalás, hogy „a mozgalom az országos politikai sztrájk napirendre tűzése felé halad". Természetesen senki sem vállalkozik arra, hogy megjósolja, mikor válik az országos politikai sztrájk ténnyé. Nem is ez volt a tanácskozás szándéka. A fő dolog a fejlődés vonalának, irányának helyes megjelölése. A pétervári mozgalom jellege, a pétervári munkások hangulata, a mozgalomnak a szeptember-októberi moszkvai eseményekben megmutatkozott lendülete, a délvidéki munkások (különösen a bányászok) megmozdulásainak érlelődése, az a tény, hogy Lengyelország és a Kaukázus kezd bekapcsolódni a mozgalomba, a Központi Iparvidéken a textilmunkások — bár még gyenge — mozgalmának megindulása, — mindez arról tanúskodik, hogy a politikai sztrájk növekszik és kibontakozik. A pétervári és moszkvai munkások élenjáró körei már közvetlenül napirendre tűzik több város munkásai együttes fellépésének szükségességét. Lehetséges, hogy már 1914 január 9-én több város munkásainak sokkal jobban előkészített megmozdulását fogjuk látni ... A párt feladata az, hogy tervszerű politikai agitációt folytasson ezirányban, hogy szervezett akciókra szólítsa a munkásokat, hogy területi és országos méretekben összefogja a munkások megmozdulásait.

Szoros kapcsolatban áll ezzel a jelenlegi helyzet agitációs feladatairól szóló határozat. A mozgalom gyakran elemi követelésekkel indul. Az élcsapat feladata, hogy általánossá tegye ezt a mozgalmat, és forradalmi agitációt folytasson a munkások legszélesebb köreiben a köztársaságért, a nyolcórás munkanapért és a földesúri földek elkobzásáért. A pártnak a liberálisok és a likvidátorok reformista agitációjával a *forradalmi* agitációt kell szembeállítania. A régi forradalmi követelésekről való lemondást és helyettük alkotmányos részreformok hirdetését ostoroznunk kell, mint elpártolást a forradalom zászlajától. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a párt lemond a munkások életének tényleges, akár csak részleges megjavításáért folyó harcról. Éppen ellenkezőleg. Nevetségesek a likvidátorok állításai, melyek szerint a párt nem ismeri el, hogy a munkásoknak szükségük van az egyesülési jogra. A munkásosztály és az oroszországi szociáldemokrácia az egyesülési jogért a legkönyörtelenebbül harcolni fog bármilyen köztársasági kormány ellen — ezek a történelmi szavak a Duma szónoki emelvényéről hangzottak el és pontosan kifejezték a párt álláspontját az egyesülési jog követelésével kapcsolatban. A likvidátorokkal való ellentétünk kizárólag abból fakad, hogy a *likvidátorok egész*

munkájukban gyakorlatilag lemondanak a *tömegek közötti forradalmi agitációról.* Az egyesülési jogért Oroszországban igazán csak az harcol, aki az új forradalomért, a Romanovok monarchiájának megdöntéséért harcol.

A narodnyikokról hozott határozat az OSzDMP-nek erre az irányzatra vonatkozó régi nézetét védelmezi. A narodnyikokkal való egység nagy lépés volna hátrafelé, egyértelmű volna azzal, hogy a munkásosztály átengedi hadállásait a burzsoá demokráciának. Egyes megegyezések lehetségesek a narodnyikokkal olyan esetekben, amikor a narodnyikok nem hajlanak a liberalizmus felé, egyesülés azonban — semmiesetre sem.

Nagyjelentőségű a pártnak a nemzeti kérdésről hozott határozata. A nacionalizmus tobzódása hatással volt a szociáldemokrácia és a szociáldemokrácia körül tömörülők soraira. A likvidátorok és a Duma 7 küldötte a Bund nacionalista előítéleteinek szellemében próbálták „magyarázni" az OSzDMP programmját. A tanácskozás ezeket a törekvéseket erélyesen visszaverte, a párt programmjára támaszkodva megszövegezte a szociáldemokrácia elutasító álláspontját a „kulturális-nemzeti autonómia" kérdésében, és több tételben kifejtette a szociáldemokraták pozitív programmját a nemzeti kérdésben. A nemzeti programm kérdését a tanácskozás a következő pártkongresszus napirendjére tűzte ki.

A legális egyesületekben folyó munkáról és a dumabeli munkáról hozott határozatok összegezik e fontos küzdőtereken végzett pártmunkánk eredményeit, s gyakorlati és elvi útmutatásokat adnak a további munkához.

* *
*

Különösen fontos a szociáldemokrata dumafrakcióról hozott határozat[1]. Ez a határozat erélyesen tiltakozott az ellen, hogy a szociáldemokrácia 7 útitársa elnyomja azt a 6 munkásképviselőt, akik a párthű munkásokkal egyetértésben cselekedtek és a munkások túlnyomó többségének akaratát juttatták kifejezésre. Ezt a határozatot minden élenjáró szociáldemokrata mun-

[1] A munkások a lakosság többi rétegétől különállóan (úgynevezett munkáskúriában) választották Duma-képviselőiket. A munkáskúria 9 képviselője közül 6 a bolsevik párt tagja volt, mégpedig Badajev, Petrovszkij, Muranov, Szamojlov, Sagov és Malinovszkij (akiről később kiderült, hogy provokátor). A bolsevik képviselők a legnagyobb ipari központokból kerültek ki, amelyek a munkásosztálynak legalább $^4/_5$-ét ölelték fel. Néhány likvidátort azonban nem a munkások, vagyis nem a munkáskúria révén választottak meg. Ezért a Dumában 7 likvidátor volt a 6 bol-

kás támogatta. A munkások aláírásainak ezrei, a szakszervezetek és a munkásmegbízottak megnyilatkozásai stb. azt mutatták, hogy a munkások nem tűrik többé, hogy a 7 likvidátor képviselő elnyomja a munkások igazi képviselőit.

A 6 munkásképviselő azt javasolta a 7 likvidátor képviselőnek, hogy a frakció két részének egyenlősége alapján teremtsék meg a frakció egységét a dumabeli munkát illetően. A 7 likvidátor ezt durván visszautasította és a szakadás útját választotta. A likvidátorok ismét provokálták Oroszország munkásságát.

A 6 munkásképviselő természetesen a IV. Duma egyedüli meghatalmazott szociáldemokrata frakciójaként lépett fel. A 7 képviselőnek azonban továbbra is felajánlják a megegyezést a dumabeli munka közös vitelére. Az ilyen egyezményen kívül nincs és nem is lehet semilyen más kivezető út. A megegyezés előbb vagy utóbb létrejön. Az adott körülmények között csakis ez lesz a normális dumabeli munka útja. Korábban a frakcióban bomlás uralkodott. A 7 képviselő kész határozatokkal jelent meg a frakcióban és egy esetleges szavazattal elnyomta a 6 munkásképviselőt. A munkásság többségének képviselőibe belefojtották a szót. A munkásság elenyésző kisebbségét képviselő 7 képviselő egyre erősebben pengette a likvidátori húrokat. Ma a Duma szónoki emelvényéről már szabadon szárnyalhat az igazi szociáldemokraták beszéde. A munkások a likvidátorokat és a likvidátorság felé hajladozókat határozottan visszaverték a politikai szervezkedés küzdőterén, a szakszervezetekben, a társadalombiztosítási kampányban stb. Most a Duma küzdőterén kell megvédeni a párt zászlaját. Az elvtársak az ujságokból tudják, hogy az élenjáró munkások csak a 6 képviselőt ismerik el szociáldemokrata frakciónak, és csak velük tartanak kapcsolatot, ugyanakkor követelik a 7 likvidátor képviselőtől, hogy egyezzenek meg a dumabeli munka kérdésében, vagy, ha nem akarják feladni a szakadár vonalat, mondjanak le mandátumukról.

* *
*

A jelenlegi helyzetben hatalmas jelentősége van a rendszeresen megjelenő illegális lap kérdésének, amivel a tanácskozás

sevik ellenében. A bolsevikok és a likvidátorok a Dumában eleinte közös szociáldemokrata frakciót alkottak. Minthogy a likvidátorok akadályozták a bolsevikok forradalmi munkáját, a bolsevik képviselők — a likvidátorok ellen folytatott állhatatos harc után — 1913 októberében, a bolsevik párt Központi Bizottságának utasítására, kiváltak az egyesült szociáldemokrata frakcióból és önálló bolsevik frakciót alakítottak. — *Szerk.*

szintén foglalkozott. Az utóbbi két év folyamán hozzászoktunk a legális marxista sajtóhoz, de nem szabad elfelejtenünk, hogy először is, ez a sajtó a marxizmus elméleti propagandájának legjobb esetben is csak az ábécéjét tudta adni és *sohasem tudta* teljesen megvalósítani a párt határozatait. Másodszor pedig ez a sajtó a cári monarchiában *nem lehet tartós.* Már most láthatja mindenki, hogy a cári kormány minden erőfeszítést megtett a munkássajtó elfojtására. *Ebből a célból* terjesztették az új sajtótörvény-tervezetet az Állami Duma elé, és az októbristák *már kifejezték készségüket,* hogy minden megfelelő és szükséges lépést megtesznek a munkássajtó elfojtására.

Munkáselvtársak! Nem áltatjuk magunkat azzal a gondolattal, hogy a munkássajtó tartós lehet a június 3-i rendszerben és a cári monarchia idején. Ebben a pogromista feketeszázas monarchiában nem azt kell hirdetnünk, hogy „harc a legalitásért bármi áron", hanem ezt: forradalmi harcot a monarchia megdöntéséért.

A cári monarchiában semilyen erővel sem lehet „megmenteni" a legális munkássajtót, ha a szociáldemokrata proletariátusnak nem lesz szilárd illegális lappal rendelkező erős forradalmi pártja. Aki tettekkel, nem pedig csak szavakkal akar harcolni a politikai szabadságért, annak *minden* erejét *haladéktalanul* be kell vetnie az *illegális* párt megszilárdítására és az *illegális szociáldemokrata sajtó szilárd, igen nagy anyagi alapjának megteremtésére.*

A munkások kitűnően megtanulták, hogyan kell tömeggyűjtéseket rendezni a legális munkássajtó céljaira. Azt jelenti-e ez a „tudomány", hogy a munkások megelégszenek „a legalitásért folyó harccal" a cári monarchiában? Így a likvidátorok gondolkoznak.

Vagy pedig azt jelenti ez a „tudomány", hogy a munkások, akik mind a sztrájkokban, mind a párt által jelölt dumaképviselők választásán, mind pedig a likvidátorellenes legális sajtóval kapcsolatban újból tömörültek — új tapasztalataikat arra használják fel, hogy legyőzzenek minden akadályt, és *tömeges gyűjtést* rendezzenek az *illegális szociáldemokrata sajtóra!* Így gondolkozik a forradalmi szociáldemokrácia.

* *
*

Külön fel akartuk hívni az elvtársak figyelmét a szervezeti kérdésekről hozott határozat egyik részére. A *megbízottak* kérdésére gondolunk.

Kétségtelen, hogy a helyi szervezetekben a munka irányítása már majdnem mindenütt a munkások kezébe ment át. És ez igen fontos lépést jelent a pártépítés útján. De ez kevés. Most a városok egymásközötti összefogásának, a területek összefogásának, a jóval szélesebb országos vezetésnek a kérdése merül fel. *A helyi szervezetekben tömörült munkások ne reménykedjenek senkiben, csak önmagukban bízzanak.* A területi és az országos vezetés ügyét is a saját kezükbe kell venniök. A munkásoknak saját soraikból kell választaniok a megbízottakat. Ezeknek a megbízottaknak tanácskozniok kell egymással. Nekik kell megkezdeniök az egyes városok összekapcsolását. *Közülük kell jelölteket választani a központi pártfunkciókra.* A párt jelenlegi Központi Bizottságának többségét már most is munkások alkotják. A központi munka helyes irányításának feladatát csak azok az elvtársak tudják megoldani, akik a helyi munkában tapasztalatokra tettek szert és a munkások megbízottai közül kerültek ki. *A munkásoknak minden városban, minden nagy munkástelepen saját soraikból kell választaniok a megbízottakat.* Ez az egyetlen útja annak, hogy országos viszonylatban megkezdjük munkánk tényleges egybehangolását.

* *
*

A tanácskozás minden tőle telhetőt megtett, hogy feleletet adjon a pártélet valamennyi időszerű kérdésére.

Vitassátok meg elvtársak a határozatokat. Mondjatok róluk kollektív véleményt és közöljétek azt a KB-val és ujságunkkal. *Kezdjétek meg a pártkongresszus kérdésének megvitatását és a kongresszus összehívásához szükséges pénzalap megteremtését.* Rajta, munkálkodjatok serényen helyi szervezeteink megszilárdításán és a szervezetek szoros együttműködésének megteremtésén.

Az út ki van jelölve. A párt megtalálta a jelenlegi átmeneti időszaknak megfelelő fő munkaformákat. A régi forradalmi zászlóhoz való hűség az új helyzetben, az új munkafeltételek közepette is kiállta a próbát. A legnehezebb időn túl vagyunk, elvtársak. Új idők kezdődnek. Óriási fontosságú események következnek, amelyek eldöntik hazánk sorsát.

Munkára fel!

Éljen az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt!

Az OSzDMP Központi Bizottsága

II. A TANÁCSKOZÁS HATÁROZATAI

AZ AGITÁCIÓ FELADATAI A JELENLEGI HELYZETBEN

1. Az országban a helyzet egyre inkább éleződik. A reakciós földbirtokosok uralma egyre nagyobb zúgolódást kelt még a lakosság legmérsékeltebb rétegei között is. Oroszországban a valamennyire is tényleges politikai szabadságnak változatlanul útját állja a cári monarchia, amely ellensége minden komoly reformnak, csak a feudálisok hatalmát és jövedelmeit óvja, és különösen kegyetlenül nyomja el a munkásmozgalom minden megnyilvánulását.

2. A munkásosztály továbbra is úgy lép fel, mint az egész nemzet felszabadításáért vívott forradalmi harc vezetője. A forradalmi tömegsztrájk tovább fejlődik. A munkásosztály élenjáró osztagainak tényleges harca forradalmi jelszavakkal folyik.

A gazdasági tömegmozgalom, mely gyakran a legelemibb követelésekkel kezdődik, az egész harci helyzet következtében mindinkább összeolvad a munkásosztály forradalmi mozgalmával.

Az élenjáró munkásoknak az a feladatuk, hogy agitációs és felvilágosító munkájukkal meggyorsítsák a proletariátus tömörülését a kor forradalmi jelszavai köré.

Csak ilyen feltétellel teljesíthetik az élenjáró munkások azt a feladatukat is, hogy felrázzák a paraszti és városi demokráciát.

3. A munkásosztály forradalmi jelszavak alatt folyó harca arra késztette a gyárosok egy részét és a liberális-októbrista burzsoáziát, hogy hangosabban kezdjenek beszélni általában a reformok, s különösen a megnyirbált egyesülési jog szükségességéről. A burzsoázia egyrészt lázasan szervezkedik a munkáltatók szövetségeiben, biztonsági intézkedéseket vezet be a sztrájkok ellen, és a kormánytól a munkásmozgalom következetes üldözését követeli, másrészt azt ajánlja a munkásoknak, hogy a forradalmi követelések *helyett* érjék be az egyesülési joghoz hasonló alkotmányos reformmal. A munkásosztálynak ki kell használnia a kormány minden esetleges ingadozását, úgyszintén a burzsoázia és a reakció tábora közötti nézeteltéréseket is, hogy mind a gazdasági, mind a politikai harc területén fokozza nyomását. A munkásosztálynak azonban éppen a helyzet sikeres kihasználása érdekében továbbra is a csorbítatlan forradalmi jelszavakhoz kell ragaszkodnia.

4. Ebben az általános helyzetben a szociáldemokratáknak az a feladatuk, hogy továbbra is széleskörű forradalmi agitációt

fejtsenek ki a tömegek között a monarchia megdöntéséért és a demokratikus köztársaság megteremtéséért. A valóság eleven példáin fáradhatatlanul be kell bizonyítaniok, mennyire ártalmas a reformizmus, vagyis az a taktika, amely forradalmi jelszavak *helyett* részreformok követelését helyezi a középpontba.

5. A likvidátorok az egyesülési jogért és általában a részleges reformokért folytatott agitációjuk során a liberálisok útjára kerülnek. Lényegében tagadják a forradalmi tömegagitációt, s lapjaikban nyiltan azt hirdetik, hogy a „demokratikus köztársaság" és a „föld elkobzása" jelszavak nem képezhetik a tömegagitáció tárgyát. Az egyesülési jogot úgy tüntetik fel, mint a kor mindent átfogó jelszavát, és ténylegesen ezzel helyettesítik az 1905-ös forradalmi követeléseket.

6. A tanácskozás a likvidátorok káros reformista agitációjára figyelmeztetve emlékeztet arra, hogy minimális programmjába az OSzDMP már régen felvette az egyesülési, a szólás-, a sajtószabadság stb. követelését, szorosan egybekapcsolva ezeket a követeléseket a cári monarchia megdöntéséért folyó forradalmi harccal. A tanácskozás megerősíti az 1912 januári konferencia határozatát, amely kimondja: „A konferencia felhív minden szociáldemokratát, magyarázzák meg a munkásoknak, hogy a proletariátus számára nélkülözhetetlen az egyesülési jog, de ezt a követelést mindenkor elválaszthatatlanul egybe kell kapcsolni általános politikai követeléseinkkel és a tömegek közötti forradalmi agitációval"[1]. A jelen időszak fő jelszavai a következők maradnak: 1. demokratikus köztársaság, 2. a földesúri földek elkobzása, 3. nyolcórás munkanap. Az egyesülési jog benne van ezekben, mint rész az egészben.

A SZERVEZETI KÉRDÉSRŐL ÉS A PÁRTKONGRESSZUSRÓL

1. A helyi küldöttek beszámolói megmutatták, hogy a legfontosabb soronkövetkező szervezési feladat nemcsak minden egyes város vezető pártszervezetének megszilárdítása, hanem az is, hogy az egyes városok munkáját összefogjuk.

2. A tanácskozás javasolja, hogy a területi egyesülés megvalósítását a munkásmozgalom különböző pontjain működő elvtársak tanácskozásainak (ahol pedig lehetséges, konferenciáinak) megszervezésével kezdjük. Emellett arra kell törekedni, hogy a tanácskozáson a pártmunka minden ága — politikai,

[1] Lásd ebben a kötetben 325. old. — *Szerk.*

szakszervezeti, társadalombiztosítási, szövetkezeti stb. — képviselve legyen.

3. A tanácskozás megállapítja, hogy a KB mellett működő megbízottak rendszere elengedhetetlen az országos munka összefogásához. A februári tanácskozásnak a megbízottakra vonatkozó döntését még csak most kezdték alkalmazni a gyakorlatban. A helyi élenjáró munkásoknak mindenütt gondoskodniok kell arról, hogy a megbízottakat a munkásmozgalomnak legalább minden nagy központjában és lehetőleg minél nagyobb számban kijelöljék.

4. A tanácskozás napirendre tűzi a pártkongresszus összehívásának kérdését. A munkásmozgalom növekedése, a politikai válság érlelődése az országban, valamint a munkásosztály országos méretű egységes fellépésének követelménye szükségessé és lehetővé teszi — kellő előkészítés után — ilyen kongresszus összehívását.

5. A tanácskozás felhívja a helyi szervezetekben dolgozó elvtársakat, hogy e kérdés megvitatása során állítsák össze az előzetes napirendet, jelöljék meg, mikorra kívánják a kongresszus összehívását, dolgozzák ki a határozattervezeteket stb.

6. A tanácskozás rámutat arra, hogy az egyéb nehézségekkel együtt a kongresszus pénzbeli költségeinek kérdését is csak maguk a munkások oldhatják meg.

A tanácskozás felhívja az elvtársakat, hogy lássanak hozzá a pártkongresszus összehívásához szükséges pénzalap megteremtéséhez.

A SZTRÁJKMOZGALOMRÓL

1. A tanácskozás megerősíti az 1912. évi januári konferencia és az 1913. évi februári tanácskozás[1] határozatait, amelyek az utóbbi hónapok valamennyi tapasztalata alapján értékelték a sztrájkmozgalmat.

2. A forradalmi sztrájk fellendülésének új szakaszára jellemző a moszkvai mozgalom, és a forradalmi hangulatnak néhány olyan helységben bekövetkezett növekedése, amelyek ezideig még nem kapcsolódtak be a mozgalomba.

3. A tanácskozás üdvözli a Pétervári Bizottság és több moszkvai pártcsoport kezdeményezését, amelyek felvetették az álta-

[1] Lásd ebben a kötetben 313—314. és 335—337. old. — *Szerk.*

lános politikai sztrájk kérdését, s idén júliusban és szeptemberben lépéseket tettek ezirányban[1].

4. A tanácskozás megállapítja, hogy a mozgalom az országos politikai sztrájk napirendre tűzése felé halad. E sztrájk érdekében mindenütt azonnal rendszeres előkészítő agitációt kell kezdeni.

5. A politikai sztrájkok fokozott eréllyel terjesztendő jelszavainak a jelenlegi helyzet legfőbb forradalmi követeléseit kell tartalmazniok: demokratikus köztársaságot, nyolcórás munkanapot, a földesúri földek elkobzását!

6. A tanácskozás felhív minden helyi funkcionáriust, hogy fejlesszék tovább a röpiratos agitációt, s létesítsenek minél rendszeresebb és minél szorosabb kapcsolatot a különböző városok munkásainak politikai és egyéb szervezetei között. Különös figyelmet kell fordítani elsősorban a pétervári és moszkvai munkások megegyezésére, hogy a különböző okok (a sajtó üldözése, társadalombiztosítási sztrájk stb.) miatt esetleg kitörő politikai sztrájkok lehetőleg mindkét fővárosban egyidejűleg folyjanak le[2].

A PÁRTSAJTÓRÓL

1. A tanácskozás megállapítja, hogy a legális sajtónak rendkívül nagy jelentősége van a szociáldemokrata agitáció és szervezés szempontjából, s ezért felhívja a párt intézményeit és minden öntudatos munkást, hogy fokozottan támogassák a legális sajtót olymódon, hogy azt minél szélesebb körben terjesszék, szervezzenek tömeges kollektív előfizetéseket és rendezzenek állandó gyűjtéseket. Ezzel kapcsolatban a tanácskozás újból megállapítja, hogy az így gyűjtött összegek párttagsági járulékoknak számítanak.

2. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a moszkvai legális munkáslap megszilárdítására, valamint a déloroszországi munkásujság mielőbbi létrehozására.

3. A tanácskozás azt az óhaját fejezi ki, hogy a fennálló legális munkásujságok kölcsönös tájékoztatások, tanácskozások stb. révén lehetőleg minél szorosabb kapcsolatba kerüljenek egymással.

---

[1] A KL szerkesztősége, amely megbízást kapott a tanácskozás határozatainak kiadására, utalt a szeptemberi eseményekre is, amelyek teljes mértékben igazolták a jelen határozatokat. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

[2] A 6. pontot konspirációs okokból nem hozták nyilvánosságra. — *Szerk.*

4. A tanácskozás, amikor hangsúlyozza egy marxista elméleti lap fontosságát és szükségességét, egyszersmind azt az óhaját fejezi ki, hogy a párt- és szakszervezeti sajtó minden lapja ismertesse meg a munkásokat a „Proszvescsenyije" című folyóirattal, és hívja fel őket a folyóirat állandó előfizetésére és rendszeres támogatására.

5. A tanácskozás felhívja a pártkiadók figyelmét arra, hogy rendkívül nagy szükség van a szociáldemokrata agitáció és propaganda kérdéseivel foglalkozó népszerű brosúrák tömeges kiadására[1].

6. Minthogy az utóbbi időben a tömegek forradalmi harca kiéleződött, s ezt a harcot teljesen és minden oldalról meg kell világítani, ami a legális sajtónak nem áll módjában, a tanácskozás különösen nagy figyelmet fordít az illegális pártkiadó fokozott fejlesztésére. Illegális röpiratok, brosúrák stb. kiadásán kívül rendkívül nagy szükség van arra, hogy a párt illegális lapja (a KL) minél gyakrabban és rendszeresebben jelenjen meg.

A SZOCIÁLDEMOKRATÁK DUMABELI MUNKÁJÁRÓL

A tanácskozás, miután részletesen megvizsgálta az OSzDMP-nek a szociáldemokrata dumafrakcióról az 1908. évi decemberi konferencián elfogadott határozatát[2], és megvitatta az összes adatokat, amelyek a szociáldemokratáknak a IV. Dumában végzett munkájára vonatkoznak, megállapítja, hogy:

1) az említett határozat teljes mértékben helyesen határozta meg a szociáldemokraták dumabeli munkájának feladatait és irányvonalát, s ezért a továbbiakban is ezt a határozatot kell irányadónak tekinteni;

2) a decemberi határozat 3. pontjának utolsó (3. h) alpontját (szavazzunk-e vagy tartózkodjunk a munkások helyzetének megjavítására vonatkozó kérdésekben) a következőképpen kell értelmezni: amikor a törvénytervezetekben, hozzászólásokban stb. a munkások, alacsonyabb beosztású alkalmazottak és általában a dolgozó tömegek helyzetének közvetlen és határozott megjavításáról van szó (például a munkanap megrövidítése, a munkabér felemelése, a munkások és általában a lakosság széles rétegeinek életében felmerülő — ha nem is nagy jelentő-

[1] Az 1—5. pontot konspiratív okokból nem hozták nyilvánosságra. — *Szerk.*

[2] Lásd ebben a kötetben 225—229. old. — *Szerk.*

ségű — bajok kiküszöbölése stb.), akkor azokat a pontokat, amelyek ezeket a javításokat tartalmazzák, meg kell szavazni. Olyan esetekben pedig, amikor a IV. Duma a javítást olyan feltételekhez köti, amelyek annak megvalósítását kétségessé teszik, a frakció tartózkodik a szavazástól, de tartózkodását, miután a kérdést előzetesen a munkásszervezetek képviselőivel megvitatta, *feltétlenül* külön megindokolja.

A tanácskozás megállapítja, hogy:

a szociáldemokrata frakciónak minden interpellációval, minden fontosabb törvényjavaslattal stb. kapcsolatban önálló vitazáró javaslatot kell beterjesztenie.

Olyan esetekben, amikor a szociáldemokrata javaslat elvetése után a frakciónak a kormány ellen leadott szavazata megegyezik más pártok szavazatával, a frakciónak feltétlenül arra kell törekednie, hogy külön megindokolja, miért szavazott idegen javaslatra vagy annak egy részére.

A SZOCIÁLDEMOKRATA DUMAFRAKCIÓRÓL

A tanácskozás megállapítja, hogy a szociáldemokrata frakció egysége a dumabeli munka terén lehetséges és szükséges.

A tanácskozás viszont azt is megállapítja, hogy a 7 képviselő viselkedése veszélyezteti a frakció egységét.

Egyetlen szavazatnyi esetleges többsége kihasználásával a 7 képviselő megsérti az oroszországi munkások túlnyomó többségét képviselő 6 munkásképviselő elemi jogait.

A 7 képviselő, szűk frakciós érdekekből kiindulva, megfosztja a 6 képviselőt attól a lehetőségtől, hogy a munkások életének legfontosabb kérdéseiben a Duma szónoki emelvényén felszólalhassanak. Számos felszólalás alkalmával, amikor a szociáldemokrata frakció két vagy több szónokot állított, a 6 képviselőnek követelésük ellenére sem tették lehetővé, hogy saját szónokukat felléptethessék.

A 7 képviselő a dumabizottságok (például a költségvetési bizottság) helyeinek elosztásakor hasonlóképpen nem hajlandó a 6 képviselőnek két hely közül egyet átengedni.

Amikor a munkásmozgalom szempontjából fontos intézményekbe a frakció részéről képviseletet választanak, a 7 képviselő egyetlen szavazatnyi többséggel megfosztja a 6 képviselőt a képviselettől. A frakció rendelkezésére álló személyzetet mindig egyoldalúan választják meg (például elutasították a másodtitkári tisztségre vonatkozó követelést).

A tanácskozás megállapítja, hogy a 7 képviselőnek ez a ma-

gatartása elkerülhetetlenül súrlódásokat idéz elő a frakcióban, akadályozza az egybehangolt munkát és a frakció szakadására vezet.

A tanácskozás a legerélyesebben tiltakozik a 7 képviselő ilyen eljárása ellen.

A 6 képviselő az oroszországi munkások óriási többségét képviseli és szervezett élcsapatának politikai vonalával teljes összhangban cselekszik.

Ezért a tanácskozásnak az a véleménye, hogy a szociáldemokrata frakció egységét a dumabeli munka területén csakis akkor lehet fenntartani, ha a frakció két része teljesen egyenjogú, s a 7 képviselő lemond az elnyomás politikájáról.

A kibékíthetetlen nézeteltérések ellenére, melyek nemcsak a dumabeli munkában jelentkeznek, a tanácskozás követeli, hogy mindkét rész egyenlőségének fentebb megjelölt elvei alapján teremtsék meg a frakció egységét.

A tanácskozás felhívja az öntudatos munkásokat, hogy mondjanak véleményt ebben a fontos kérdésben és minden erejükkel segítsék elő, hogy az egyetlen lehetséges alapon, a 6 munkásképviselő egyenjogúságának alapján, fenntarthassuk a frakció egységét.

A LEGÁLIS EGYESÜLETEKBEN VÉGZENDŐ MUNKÁRÓL

1. A munkásosztály gazdasági és politikai harcának jelenlegi fellendülése idején különösen fontos, hogy minden legális munkásegyesületben (szakszervezetek, klubok, betegsegélyző pénztárak, szövetkezetek stb.) fokozzuk a munkát.

2. A legális munkásegyesületekben a munkát nem a semlegesség szellemében, hanem az OSzDMP Londoni Kongresszusa és a Stuttgarti Nemzetközi Kongresszus határozatainak szellemében kell végezni. A szociáldemokratáknak minden munkásegyesületbe a munkások lehető legszélesebb köreit kell bevonniok, s minden munkást — pártállászpontra való tekintet nélkül — fel kell hívni, hogy lépjen be ezekbe az egyesületekbe. A szociáldemokratáknak azonban ezeken az egyesületeken belül pártcsoportokat kell alakítaniok, s az egyesületekben folytatott hosszas, rendszeres munkával el kell érniök, hogy a legszorosabb kapcsolat alakuljon ki ezen egyesületek és a szociáldemokrata párt között.

3. A nemzetközi munkásmozgalom és az oroszországi munkásmozgalom tapasztalata azt tanítja, hogy mihelyt az ilyen munkásegyesületek (szakszervezetek, szövetkezetek, klubok

stb.) megalakulnak, arra kell törekednünk, hogy mindegyikük a szociáldemokrata párt támasza legyen. A tanácskozás felhívja minden párttag figyelmét arra, hogy tartsa szem előtt ezt a fontos feladatot, amely különösen égető kérdés Oroszországban, ahol a likvidátorok következetesen a párt *ellen* igyekeznek felhasználni a legális egyesületeket.

4. A tanácskozásnak az a véleménye, hogy a biztosítási pénztárak megbízottainak választása során a szakszervezetek stb. egész munkájában — a mozgalom teljes egységét védelmezve, s a kisebbséget a többségnek alárendelve — meg kell valósítani a párt irányvonalát, s el kell érni, hogy minden felelős tisztségre a párt híveit válasszák meg, és így tovább.

5. A legális munkásegyesületekben folyó gyakorlati munka tapasztalatainak számbavétele érdekében kívánatos, hogy minél gyakrabban rendezzünk tanácskozásokat a helyi legális munkásszervezetek aktív tagjaival, s az általános pártkonferenciára minél nagyobb számban vonjuk be a legális egyesületekben tevékenykedő pártcsoportok képviselőit.

A NEMZETI KÉRDÉSRŐL

A feketeszázas nacionalizmus garázdálkodása, a liberális burzsoázia körében megnyilvánuló nacionalista tendenciák fokozódása és a nacionalista tendenciák erősödése az elnyomott nemzetiségek felső rétegeiben — mindez a jelenlegi helyzetben előtérbe helyezi a nemzeti kérdést.

A szociáldemokrácián belüli helyzet (a kaukázusi szociáldemokraták, a Bund és a likvidátorok kísérletei a párt programmjának felszámolására stb.) arra készteti a pártot, hogy még nagyobb figyelmet fordítson erre a kérdésre.

Az OSzDMP programmjára támaszkodva és a nemzeti kérdéssel kapcsolatos szociáldemokrata agitáció helyes megszervezése érdekében a tanácskozás a következőket javasolja:

1. Amennyiben a kizsákmányoláson, profiton és marakodáson alapuló tőkés társadalomban lehetséges a nemzeti béke, akkor ez csak olyan következetes, mindvégig demokratikus, köztársasági államrend mellett érhető el, amely biztosítja minden nemzet és nyelv egyenjogúságát, amelyben nincs kötelező államnyelv, s amely a lakosságnak biztosítja, hogy saját anyanyelvű iskolákban tanuljon. Ennek az államnak olyan alaptörvényt kell az alkotmányba beiktatnia, amely érvénytelennek nyilvánít mindenféle olyan kiváltságot, melyben csak *egy* nem-

zetnek van része, és megszünteti a nemzeti kisebbségek jogainak bármi néven nevezendő csorbítását. Különösen fontos ezzel kapcsolatban a széleskörű területi autonómia és a teljesen demokratikus helyi önkormányzat. Az önkormányzattal rendelkező és autonóm területek határait úgy kell megállapítani, hogy maga a helyi lakosság vegye figyelembe a gazdasági viszonyokat, a létfeltételeket, a lakosság nemzeti összetételét stb.

2. Egy államon belül az iskolaügy nemzetiségek szerinti szétválasztása feltétlenül káros a demokrácia szempontjából általában, és különösen a proletariátus osztályharcának érdekei szempontjából. Ilyen szétválasztásra vezet az úgynevezett „kulturális-nemzeti autonómia" terve, vagy „a nemzeti fejlődés szabadságát biztosító intézmények megteremtésének" a terve is, amelyet Oroszországban a zsidóság valamennyi polgári pártja és a különböző nemzetek kispolgári opportunista elemei elfogadtak.

3. A munkásosztály érdekei megkövetelik, hogy egy adott állam valamennyi nemzetiségének munkásai egységes proletár szervezetekben, politikai, szakmai, szövetkezeti-ismeretterjesztő stb. szervezetekben egyesüljenek. Csakis a különböző nemzetiségű munkásoknak ilyen egységes szervezetekben való egyesülése teszi lehetővé, hogy a proletariátus győzelmes harcot folytasson a nemzetközi tőke és a reakció ellen, továbbá a földesurak, a papok és valamennyi nemzet burzsoá nacionalistáinak szószátyárkodásai és szándékai ellen, akik proletárellenes törekvéseiket rendszerint a „nemzeti kultúra" zászlaja alatt igyekeznek megvalósítani. A világ munkásmozgalma megteremti és napról napra egyre tovább fejleszti a proletariátus internacionális (nemzetközi) kultúráját.

4. Ami a cári monarchia által elnyomott nemzetek önrendelkezési jogát, vagyis a különválásnak és önálló állam alakításának jogát illeti, a szociáldemokráciának feltétlenül síkra kell szállnia ezért a jogért. Ezt követelik mind a nemzetközi demokrácia alapelvei általában, mind pedig különösen az a hallatlan nemzeti elnyomás, amellyel a cári monarchia, ez a szomszédos európai és ázsiai államokhoz képest legreakciósabb és legbarbárabb államrendszer sujtja Oroszország lakosságának többségét. Ezt követeli továbbá a nagyorosz lakosság szabadságának az ügye is. A nagyoroszok nem teremthetnek demokratikus államot, ha nem irtják ki a feketeszázas nagyorosz nacionalizmust, amelyet a nemzeti mozgalmakkal történt számos véres leszámolás hagyománya táplál, s amelyet nemcsak a cári monarchia és valamennyi reakciós párt ápolt rendszeresen, hanem a mon-

archia előtt hajbókoló nagyorosz burzsoá liberalizmus is, különösen az ellenforradalom időszakában.

5. A nemzetek önrendelkezési jogának kérdését (vagyis azt, hogy az állam alkotmányban biztosítja a különválás kérdésének teljesen szabad és demokratikus megoldási módját) nem szabad összetéveszteni azzal a kérdéssel, hogy célszerű-e ennek vagy annak a nemzetnek a különválása. Ez utóbbi kérdést a szociáldemokrata pártnak minden egyes adott esetben teljesen önállóan kell eldöntenie, az egész társadalmi fejlődés érdekei és a szocializmusért folyó proletár osztályharc érdekei szempontjából.

A szociáldemokráciának emellett szem előtt kell tartania, hogy az elnyomott nemzetek földesurai, papjai és burzsoáziája gyakran nacionalista jelszavakkal leplezik a munkások megosztását és félrevezetését célzó törekvéseket, s a munkások háta mögött az összes nemzetek dolgozó tömegeinek rovására egyezséget kötnek az uralkodó nemzet földesuraival és burzsoáziájával.

* * *

A tanácskozás a pártkongresszus napirendjére tűzi a nemzetiségi programm kérdését, s felhívja a KB-t, a pártsajtót és a helyi szervezeteket, hogy (brosúrákban, vitákon stb.) minél részletesebben világítsák meg a nemzeti kérdést.

A NARODNYIKOKRÓL

1. A Londoni Kongresszus, amikor összegezte a narodnyik pártok, többek között az eszerek által a forradalmi időszakban kifejtett tevékenység eredményeit, pontosan rámutatott arra, hogy ezek a pártok állandóan ingadoztak a liberálisok hegemóniájának elismerése és a földesúri földtulajdon és feudális állam elleni elszánt harc között; úgyszintén rámutatott a kongresszus arra is, hogy álszocialista jellegű propagandájuk elkeni a proletár és a kistulajdonos közötti ellentétet.

2. A reakciós időszak még jobban kidomborította ezeket a vonásokat, s ennek eredményeképpen az eszerek pártja egyrészt lemondott a következetesen demokratikus politikáról, sőt a párt egyes elemei a liberálisok nyomdokain haladva bírálni kezdték a forradalmat, másrészt az eszer párt a tömegek életétől elszakadt, tisztán értelmiségi csoporttá vált.

3. Az eszerek pártja továbbra is hivatalosan védelmezi a terrort, amelynek oroszországi története teljes kudarccal végződött és teljes mértékben igazolta e harci módszer szociáldemokrata bírálatát. Emellett a választások bojkottálása, valamint az a

tény, hogy ez az értelmiségi szervezet teljesen képtelen tervszerűen befolyásolni az ország társadalmi fejlődésének menetét, azt eredményezte, hogy a forradalmi mozgalom újabb fellendülése mindenütt ennek a pártnak a legcsekélyebb befolyása nélkül ment végbe.

4. A narodnyikság kispolgári szocializmusa a munkásosztály előtt olyan káros eszméket hirdet, amelyek leplezik a munka és a tőke érdekei között egyre jobban mélyülő szakadékot, s enyhített formában próbálják feltüntetni az osztályharcot. Az ilyen szocializmus csupán kispolgári szövetkezeti utópiákra vezet.

5. A demokratikus jelszavak védelmezése területén megnyilvánuló ingadozás, a párt körösdi jellege és kispolgári előítéletei a legnagyobb mértékben akadályozzák a narodnyikságot abban, hogy köztársasági-demokratikus propagandát fejtsen ki a parasztság széles rétegei között. Így tehát e propaganda érdekei maguk is azt követelik elsősorban a szociáldemokráciától, hogy erélyesen bírálja a narodnyikságot.

A tanácskozás egyáltalán nem veti el a narodnyik pártokkal való együttműködést azokban az esetekben, amelyeket a Londoni Kongresszus külön megjelölt, s így az a véleménye, hogy a szociáldemokráciára a következő teendők várnak:

a) leplezze le a narodnyik pártok ingadozását és a következetes demokratizmusról való lemondásukat;

b) harcoljon a narodnyikság kispolgári szocializmusa ellen, amely leplezi a tőke és a munka közötti szakadékot;

c) támogassa a köztársasági-demokratikus áramlatokat a paraszti tömegekben, állandóan hangsúlyozva, hogy a monarchia és a földesúri földtulajdon elleni harcban csakis a demokratizmusában következetes szocialista proletariátus lehet a szegényparaszti tömegek megbízható vezetője;

d) fordítson fokozott figyelmet a szociáldemokrata eszmék terjesztésére azok között a munkáscsoportok között — akármilyen kisszámúak is azok —, amelyek ezideig még nem szabadultak meg a narodnyikság elmaradott elméleteitől.

„Az OSzDMP Központi Bizottságának a pártfunkcionáriusokkal folytatott 1913. évi nyári tanácskozásáról szóló közlemény és a tanácskozás határozatai" című brosúra szövege alapján. A KB kiadása 1913. „A sztrájkmozgalomról" és a „A pártsajtóról" szóló határozatok — sokszorosított kiadvány szövege alapján

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIÁLTVÁNYA AZ IMPERIALISTA HÁBORÚRÓL

Bern. 1914 november

A II. Internacionále vezérei már az imperialista háború első napjaiban elárulták a proletariátust, s áttértek a szociálsovinizmusnak és az imperialista burzsoázia védelmének az álláspontjára. A II. Internacionále, melyet az opportunizmus régóta megfertőzött, megszűnt létezni. A valóságban egymással harcban álló, különálló szociálsoviniszta pártokra hullott szét.

A nyilt szociálsovinisztákon, köztük az orosz mensevikeken és eszereken kívül a proletariátus ügye szempontjából nem kevésbbé voltak veszélyesek a leplezett szociálsoviniszták, az úgynevezett centristák — Kautsky, Trockij, Martov és mások. A centrista Trockij a háború és a szocializmus minden fontosabb kérdésében V. I. Lenin ellen, a bolsevik párt ellen lépett fel.

Egyedül a bolsevikok pártja volt az, amely rögtön és ingadozás nélkül felemelte az imperialista háború elleni elszánt harc zászlaját. V. I. Lenin már a háború első napjaiban megkezdte az erők gyüjtését az új, III. Internacionále megalakítására. Szeptemberben megírta téziseit a háborúról és a KB kiáltványát, amely „A háború és az oroszországi szociáldemokrácia" címmel a „Szocial-Demokrat" 33. számában jelent meg.

Az imperialista háború átváltoztatása polgárháborúvá, a szocialisták közreműködése „saját" burzsoá kormányaik háborús vereségében, a forradalmi elemek teljes szakítása a szociálsovinizmussal és válfajával, a centrizmussal, a III. Internacionále megteremtése — ezek voltak Lenin jelszavai, melyeket a kiáltványban kifejtett.

A KB kiáltványát az Ozerkiben (Petrográd mellett) tartott konferencián vitatták meg 1914 november 4 (17)-én. A konferencián

részt vett a KB képviselője, Petrográd, Ivanovo-Voznyeszenszk, Harkov, Riga szociáldemokrata szervezeteinek küldöttei, valamint a szociáldemokrata dumafrakció bolsevik tagjai. A kiáltvány megvitatása közben a konferencia részvevőit letartóztatták.

A HÁBORÚ ÉS AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRÁCIA

Az európai háború, melyet valamennyi ország kormányai és burzsoá pártjai évtizedeken át készítettek elő, kitört. A fokozódó fegyverkezés, a piacokért folyó harc rendkívüli kiéleződése a fejlett országok kapitalizmusának legújabb, imperialista fejlődési szakasza korszakában, s a legelmaradottabb, keleteurópai monarchiák dinasztikus érdekei szükségszerűen vezettek erre a háborúra. A területi hódítás és más nemzetek leigázása, a konkurrens nemzet tönkretétele, javainak elrablása, a dolgozó tömegek figyelmének elterelése Oroszország, Németország, Anglia és más országok belpolitikai válságáról, a munkások megosztása és nacionalista butítása, élcsapatuk kiirtása a proletariátus forradalmi mozgalmának gyengítése céljából — ez a mai háború egyedüli, igazi tartalma, jelentősége és értelme.

Elsősorban a szociáldemokráciára hárul az a feladat, hogy feltárja a háború igazi jelentőségét és kíméletlenül leleplezze azt a hazugságot, szofista csűrés-csavarást és azokat a „hazafias" frázisokat, amelyeket az uralkodó osztályok, a földbirtokosok és a burzsoák terjesztenek a háború védelmében.

A hadviselő nemzetek egyik csoportjának élén a német burzsoázia áll. A munkásosztály és a dolgozó tömegek butítására azt állítja, hogy a háborút a haza, a szabadság és a kultúra védelmében, a cárizmus által leigázott népek felszabadítása végett, a reakciós cárizmus megsemmisítése céljából folytatja. Valójában pedig ez a burzsoázia, mely hétrét görnyed a porosz junkerek és az élükön álló II. Vilmos előtt, éppen ez a burzsoázia volt mindenkor a cárizmus legmegbízhatóbb szövetségese és az oroszországi munkások és parasztok forradalmi mozgalmának ellensége. Valójában ez a burzsoázia — bárminő lesz is a háború kimenetele — a junkerekkel vállvetve minden erejét arra fordítja majd, hogy az oroszországi forradalommal szemben a cári monarchiát támogassa.

Valójában a német burzsoázia rablóhadjáratot indított Szerbia ellen, mert le akarja igázni, és mert a délszlávok nemzeti

forradalmát vérbe akarja fojtani, s ugyanakkor haderejének zömét szabadabb országok, Belgium és Franciaország ellen veti, hogy kirabolja gazdagabb versenytársát. A német burzsoázia. mely azt a mesét terjeszti, hogy védelmi háborút folytat, valójában a számára legalkalmasabb időpontot választotta ki a háborúra, amikor kihasználhatja haditechnikájának legújabb vívmányait és megelőzheti Oroszország és Franciaország már tervbevett és elhatározott újabb fegyverkezését.

A hadviselő nemzetek másik csoportjának élén az angol és a francia burzsoázia áll, amely azzal áltatja a munkásosztályt és a dolgozó tömegeket, hogy a hazáért, a szabadságért és a kultúráért visel háborút a német militarizmus és zsarnokság ellen. Valójában pedig ez a burzsoázia a maga milliárdjain már régen felbérelte és arra készítette elő az orosz cárizmusnak, Európa legreakciósabb és legbarbárabb monarchiájának haderejét, hogy megtámadja Németországot.

Az angol és a francia burzsoázia harcának igazi célja: a német gyarmatok elrablása és a gazdaságilag gyorsabban fejlődő vetélytárs tönkretétele. És ennek a nemes célnak érdekében segítik a „haladó", „demokratikus" nemzetek a vad cárizmust, hogy még jobban fojtogathassa Lengyelországot, Ukrajnát stb., hogy még kíméletlenebbül elnyomhassa a forradalmat Oroszországban.

Rablásban, vadállati kegyetlenkedésekben és véget nem érő háborús szörnyűségekben a hadviselő országok egyik csoportja sem marad el a másik mögött, de hogy elbolondítsák a proletariátust és eltereljék figyelmét az egyetlen igazi felszabadító háborúról, a proletariátusnak „saját" országa és az „idegen" országok burzsoáziája ellen irányuló polgárháborújáról, e „nagy" cél elérése érdekében minden ország burzsoáziája hazug hazafias frázisokkal igyekszik dicsőíteni a „maga" nemzeti háborújának jelentőségét és azt próbálja elhitetni, hogy nem fosztogatás és nem területi hódítások céljából törekszik legyőzni ellenfelét, hanem azért, hogy minden más népet „felszabadítson" — saját népe kivételével.

De minél buzgóbban iparkodik minden ország kormánya és burzsoáziája, hogy megossza és egymásra uszítsa a munkásokat, s e dicső cél érdekében minél dühödtebben alkalmazzák a háborús rendszabályok és a katonai cenzúra rendszerét (a cenzúráét, amely még most, a háború idején is sokkal jobban üldözi a „belső" ellenséget, mint a külellenséget), — annál szentebb kötelessége az öntudatos proletariátusnak, hogy valamenynyi ország „hazafias" burzsoá klikkjének őrjöngő sovinizmusá-

val szemben megvédje osztály-összetartását, internacionalizmusát, szocialista meggyőződését. Ha az öntudatos munkások nem tűznék maguk elé ezt a feladatot, ez azt jelentené, hogy lemondanak minden felszabadító és demokratikus törekvésükről, szocialista törekvéseikről nem is szólva.

A legnagyobb keserűséggel kell megállapítanunk, hogy a legfőbb európai országok szocialista pártjai nem teljesítették ezt a feladatukat, s e pártok — különösen a német párt — vezéreinek magatartása a szocializmus ügyének egyenes elárulásával határos. Ebben az óriási jelentőségű, világtörténelmi pillanatban a mostani, második szocialista Internacionále (1889—1914) vezéreinek többsége a szocializmust nacionalizmussal igyekszik felcserélni. Magatartásuknak az volt a következménye, hogy ezeknek az országoknak munkáspártjai nem szegültek szembe kormányaik bűnös magatartásával, hanem arra szólították fel a munkásosztályt, hogy állásfoglalását *egyeztesse össze* az imperialista kormányok állásfoglalásával. Az Internacionále vezérei elárulták a szocializmust, amikor megszavazták a hadihiteleket, amikor „saját" országaik burzsoáziájának soviniszta („hazafias") jelszavait szajkózták, amikor igazolták és védelmezték a háborút, amikor beléptek a hadviselő országok burzsoá kormányaiba stb., stb. A mai Európa legbefolyásosabb szocialista vezérei és legbefolyásosabb szocialista sajtószervei korántsem szocialista, hanem soviniszta burzsoá és liberális álláspontra helyezkedtek. A szocializmusnak ezért a meggyalázásáért elsősorban a német szociáldemokratákat terheli a felelősség, mert ők voltak a II. Internacionále legerősebb és legbefolyásosabb pártja. De nem lehet igazolni a francia szocialistákat sem, akik miniszteri tárcákat vállaltak annak a burzsoáziának a kormányában, amely a Kommün leverésére Bismarckkal egyesülve elárulta hazáját.

A német és az osztrák szociáldemokraták azzal próbálják igazolni a háború támogatását, hogy ők — szerintük — az orosz cárizmus ellen hadakoznak. Mi, orosz szociáldemokraták, kijelentjük, hogy ezt az igazolást hazug kibúvónak tartjuk. Az utóbbi években országunkban ismét óriási méreteket öltött a cárizmus ellen irányuló forradalmi mozgalom. A mozgalom élén állandóan az oroszországi munkásosztály haladt. Az utóbbi évek milliókat átfogó politikai sztrájkjai a cárizmus megdöntésének és a demokratikus köztársaság követelésének jelszavával zajlottak le. Közvetlenül a háború kitörése előtt Poincaré, a francia köztársaság elnöke, amikor meglátogatta II. Miklóst, maga is láthatta az orosz munkások barikádjait Pétervár ut-

cáin. Az oroszországi proletariátus nem rettent vissza semmiféle áldozattól, hogy a cári monarchia gyalázatától megszabadítsa az emberiséget. Ki kell jelentenünk azonban, hogy ha van valami, ami bizonyos körülmények között elodázhatja a cárizmus pusztulását, ha van valami, ami segítheti a cárizmust az oroszországi demokrácia elleni harcában, akkor ez éppen a mostani háború, amelyben az angol, a francia és az orosz burzsoázia a cárizmus reakciós céljainak rendelkezésére bocsátotta pénzeszsákját. És ha valami megnehezítheti az oroszországi munkásosztály forradalmi harcát a cárizmus ellen, akkor ez éppen a német és az osztrák szociáldemokrácia vezéreinek a magatartása, melyet Oroszország soviniszta sajtója szüntelenül követendő példaképül állít elénk.

Még ha feltennők is, hogy a német szociáldemokrácia annyira erőtlen volt, hogy kénytelen volt lemondani minden forradalmi akcióról — még ebben az esetben sem lett volna szabad a soviniszta táborhoz csatlakoznia, nem lett volna szabad olyan lépéseket tennie, melyekről az olasz szocialisták joggal mondották, hogy a német szociáldemokrata vezérek meggyalázták a proletár Internacionále zászlaját.

A mi pártunk, az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt máris rengeteget szenvedett és fog még szenvedni a háború következtében. Legális munkássajtónkat teljesen megsemmisítették. Szakszervezeteink legnagyobb részét betiltották, elvtársainkat tömegestül letartóztatták és száműzték. De a mi parlamenti képviseletünk — az Állami Duma Oroszországi Szociáldemokrata Munkásfrakciója — feltétlen szocialista kötelességének tartotta, hogy a hadihitelek ellen szavazzon, sőt, hogy tiltakozását még erőteljesebben hangsúlyozza, elhagyta a Duma üléstermét; kötelességének tartotta, hogy imperialista politikának bélyegezze az európai kormányok politikáját. És Oroszország szociáldemokrata munkásai a cári kormány fokozott üldözése ellenére is teljesítik a demokrácia és az Internacionále iránti kötelességüket, máris megjelennek első illegális kiáltványaik a háború ellen.

Amikor a forradalmi szociáldemokrácia képviselői, mint a német szociáldemokraták kisebbsége és a semleges országok legjobb szociáldemokratái, mélységesen szégyelik magukat a II. Internacionále csődje miatt; amikor Angliában és Franciaországban is szocialista hangok hallatszanak a szociáldemokrata pártok többségének sovinizmusa ellen; amikor az opportunisták, mint például a német „Sozialistische Monatshefte", amely már régen nemzeti-liberális álláspontra helyezkedett, teljes jog-

gal ünneplik az európai szocializmuson aratott diadalukat, akkor a proletariátusnak a legrosszabb szolgálatot azok az opportunizmus és a forradalmi szociáldemokrácia között ingadozó emberek (mint a német szociáldemokrata párt „centruma") teszik, akik diplomatikus frázisokkal elhallgatni vagy leplezni próbálják a II. Internacionále csődjét.

Ellenkezőleg, nyiltan el kell ismerni, hogy a II. Internacionále csődbe jutott és meg kell érteni ennek a csődnek az okait, hogy a világ munkásainak új, szilárdabb, szocialista egyesülését építhessük.

Az opportunisták megszegték a Stuttgarti, Koppenhágai és Bázeli Kongresszus határozatait, amelyek arra kötelezték a világ szocialistáit, hogy minden esetben, minden körülmények között harcoljanak a sovinizmus ellen, arra kötelezték a szocialistákat, hogy a burzsoázia és kormányai által indított minden háborúra a polgárháború és a szociális forradalom fokozott hirdetésével feleljenek. A II. Internacionále csődje — az opportunizmus csődje, azé az opportunizmusé, amely az elmúlt (úgynevezett „békés") történelmi korszak sajátosságainak talaján fejlődött és az utóbbi években az Internacionálében ténylegesen uralomra jutott. Az opportunisták régóta előkészítették ezt a csődöt, mert tagadták a szocialista forradalmat és ehelyett burzsoá reformizmust hirdettek; — mert tagadták az osztályharcot, tagadták, hogy az osztályharcot bizonyos helyzetben polgárháborúvá kell átváltoztatni, s az osztályok együttműködését prédikálták; — mert a hazafiság és a honvédelem leple alatt burzsoá sovinizmust hirdettek, és semmibe vették vagy tagadták azt a szocialista alapigazságot, melyet már a Kommunista Kiáltvány is leszögezett, hogy a munkásoknak nincs hazájuk; — mert ahelyett, hogy szükségesnek ismerték volna el a világ proletárjainak forradalmi háborúját az egész világ burzsoáziája ellen, a militarizmus elleni harcban szentimentális nyárspolgári álláspontra helyezkedtek; — mert a burzsoá parlamentarizmus és a burzsoá legalitás szükséges kihasználását a burzsoá legalitás bálványozásává változtatták és megfeledkeztek arról, hogy válságok korszakaiban feltétlenül kötelezők a szervezés és agitáció illegális formái. Az anarcho-szindikalista áramlat, az opportunizmusnak ez a természetes „kiegészítője", amely éppoly burzsoá jellegű és éppoly ellensége a proletár, azaz a marxista álláspontnak — nem kevesebbé gyalázatosan viselkedett, amikor a mostani válság idején önelégülten szajkózta a sovinizmus jelszavait.

Ma lehetetlen teljesíteni a szocializmus feladatait, lehetetlen

megvalósítani a munkások igazi nemzetközi tömörülését, ha nem szakítunk teljesen az opportunizmussal és nem magyarázzuk meg a tömegeknek az opportunizmus csődjének elkerülhetetlenségét.

Minden ország szociáldemokráciájának legelső feladata az, hogy harcoljon országának sovinizmusa ellen. Oroszországban a sovinizmus teljesen hatalmába kerítette a burzsoá liberalizmust (a „kadetokat") és részben a narodnyikokat az eszerekkel és a „jobboldali" szociáldemokratákkal egyetemben. (Különösen meg kell bélyegezni például J. Szmirnov, P. Maszlov és G. Plehanov soviniszta nyilatkozatait, amelyeket a burzsoá „hazafias" sajtó felkapott és alaposan kihasznált.)

Az adott helyzetben a nemzetközi proletariátus szempontjából nem lehet meghatározni, hogy a hadviselő nemzetek két csoportja közül melyiknek a veresége volna a kisebbik rossz a szocializmusra nézve. De mi, orosz szociáldemokraták, egy pillanatig sem kételkedhetünk abban, hogy Oroszország népeinek munkásosztálya és dolgozó tömegei szempontjából a legkisebb rossz a cári monarchia veresége, a legreakciósabb és a legbarbárabb kormány veresége lenne, azé a kormányé, amely Európa és Ázsia nemzetei közül és lakosságából minden más kormánynál több nemzetet és több embert tart igájában.

Az európai szociáldemokrácia legközelebbi politikai jelszavául a köztársasági Európai Egyesült Államok megalakítását kell kitűzni, de a burzsoáziával ellentétben, amely mindent kész „megígérni", csak hogy a proletariátust a sovinizmus általános sodrába bevonja, a szociáldemokraták meg fogják magyarázni, hogy ez a jelszó a német, az osztrák és az orosz monarchia forradalmi megdöntése nélkül hazug és értelmetlen[1].

Oroszországban, tekintettel arra, hogy ez az ország a legelmaradottabb, és még nem fejezte be polgári forradalmát, a szociáldemokraták feladata most is, mint régebben, az, hogy a következetes demokratikus átalakulás három fő feltételéért harcoljanak: a demokratikus köztársaságért (valamennyi nem-

[1] *A „Szocial-Demokrat" szerkesztőségének megjegyzése:* „Az Európai Egyesült Államok követelése, ahogyan azt a KB kiáltványa — az orosz, osztrák, német monarchia megdöntésére való felhívással összekapcsolva — megfogalmazta, különbözik ennek a jelszónak kautskysta és más pacifista értelmezésétől. Pártunk Központi Lapjának, a «Szocial-Demokrat»-nak 44. számában szerkesztőségi cikk jelent meg, amely kimutatja, hogy az «Európai Egyesült Államok» jelszava gazdaságilag helytelen. Ez a követelés vagy megvalósíthatatlan a kapitalizmusban, mert tervszerű világgazdaságot tételez fel olyan viszonyok között, amikor az egyes országok

zet teljes egyenjogúságával és önrendelkezési jogával), a földesúri földek elkobzásáért és a nyolcórás munkanapért. A háború azonban minden fejlett országban napirendre tűzi a szocialista forradalom jelszavát, amely annál égetőbbé válik, minél inkább a proletariátus vállára nehezednek a háború terhei, minél aktívabb szerepet kell majd vállalnia a proletariátusnak Európa újjáteremtésében korunk „hazafias" barbárságának borzalmai után, amelyek a nagykapitalizmus óriási technikai vívmányainak viszonyai között zajlanak le. Minthogy a burzsoázia a háborús törvények kihasználásával teljesen el akarja némítani a proletariátust, a proletariátusnak múlhatatlanul illegális szervezeti és agitációs formákat kell teremtenie. Hadd „óvják" az opportunisták a legális szervezeteket azon az áron, hogy elárulják meggyőződésüket, — a forradalmi szociáldemokraták arra használják ki a munkásosztály szervezeti tapasztalatait és kapcsolatait, hogy a válság korszakának megfelelő illegális harci formákat teremtenek, s így harcolnak a szocializmusért és a munkásoknak — nem saját országuk soviniszta burzsoáziájával, hanem a világ munkásaival való — egyesüléséért. A proletár Internacionále nem pusztult el és nem is fog elpusztulni. A munkástömegek minden akadály ellenére is meg fogják teremteni az új Internacionálét. Az opportunizmus mostani diadala nem maradandó. Minél több áldozata lesz a háborúnak, annál világosabban fogják látni a munkástömegek, hogy az opportunisták elárulták a munkásság ügyét, és hogy mindegyik országban a kormány és a burzsoázia ellen kell fordítani a fegyvert.

A jelenlegi imperialista háború átváltoztatása polgárháborúvá — ez az egyetlen helyes proletárjelszó, erre mutat rá a Kommün tapasztalata, ezt jelölte ki a bázeli határozat (1912), ez következik a magasfejlettségű burzsoá országok közötti imperialista háború minden feltételéből. Bármilyen nagynak látszanak is ennek az átváltoztatásnak a nehézségei az egyik vagy másik pillanatban, a szocialisták — ha a háború ténnyé lett —

---

egymás között felosztják a gyarmatokat, az érdekszférákat stb., vagy pedig — reakciós jelszó, amely azt jelenti, hogy az európai nagyhatalmak ideiglenes szövetségre lépnek, hogy sikeresebben elnyomhassák a gyarmatokat és kirabolhassák a gyorsabban fejlődő Japánt és Amerikát."

(Ezt a megjegyzést a „Szocial-Demokrat" szerkesztősége a kiáltvány szövegéhez fűzte, amely V. I. Lenin „A szocializmus és a háború" című 1915-ben Genfben kiadott brosúrájának mellékletében jelent meg. A „Szocial-Demokrat" 44. számának szerkesztőségi cikke — V. I. Lenin „Az Európai Egyesült Államok jelszaváról" című cikke. — *Szerk.*)

sohasem fognak lemondani arról, hogy ebben az irányban rendszeres, szívós, lankadatlan előkészítő munkát végezzenek.

Csakis ezen az úton haladva szakíthatja ki magát a proletariátus a soviniszta burzsoáziától való függésből, és csakis így tud majd az egyik vagy másik formában, többé vagy kevésbbé gyorsan határozott lépéseket tenni azon az úton, mely a népek igazi szabadsága és a szocializmus felé vezet.

Éljen a munkások nemzetközi testvérisége — a világ burzsoáziájának sovinizmusa és patriotizmusa ellen!

Éljen az opportunizmustól megtisztított proletár Internacionále!

Az OSzDMP Központi Bizottsága

„Szocial-Demokrat" 33. szám. 1914 november 1

AZ OSZDMP KÜLFÖLDI SZEKCIÓINAK KONFERENCIÁJA

Bern. 1915 február 14—19 (február 27—március 4)

A háború idején nem volt lehetőség az oroszországi pártszervezetek kongresszusának vagy konferenciájának összehívására. Ezért elhatározták, hogy összehívják a külföldi bolsevik szekciók konferenciáját, amelynek általános pártkonferencia jellege volt.

A konferencián részt vettek a KB és a KL képviselői, a szociáldemokrata nőszervezet, a párizsi, zürichi, berni, lausanne-i, genfi, londoni szekciók, a baugy-i[1] csoport képviselői és mások. A küldöttek között volt V. I. Lenin a KB és a KL képviseletében.

Napirend: 1) A helyi szervezetek beszámolói; 2) A háború és a párt feladatai (más politikai csoportokhoz való viszony); 3) A külföldi szervezetek feladatai (a különböző csoportok közös fellépéseihez és akcióihoz való viszony); 4) A KL és az új lap; 5) Álláspont a „kolóniák" ügyeivel kapcsolatban (az emigráns „kolóniák" kérdései); 6) A Külföldi Szervezetek Bizottságának megválasztása; 7) Különféle.

V. I. Leninnek a konferencián a háborúról tartott beszéde, úgyszintén a háború kérdésében hozott; V. I. Lenin által megfogalmazott határozatok kijelölték a konkrét utat, hogyan kell az imperialista háborút mind nyugaton, mind Oroszországban polgárháborúvá változtatni. 1915-ben először fogalmazta meg V. I. Lenin azt a tételt, hogy a szocializmus győzhet kezdetben egy, egymagában vett tőkés országban. A konferencia, Zinovjev és Sljapnyikov antileninista álláspontja ellenére, határozottan elutasította Buharin csoportjának („baugy-i"-csoport) opportunista vonalát. Ez a csoport

---

[1] A franciaországi Baugy városkáról elnevezve. — *Ford.*

fellépett az ellen a lenini jelszó ellen, hogy az imperialista háborúban a saját kormány vereségére kell törekedni, és a legfontosabb politikai kérdésekben közösséget vállalt a trockistákkal.

A konferencia megválasztotta a Külföldi Szervezetek új Bizottságát.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A konferencia a KB kiáltványának alapján (megjelent a „Szocial-Demokrat" 33. számában)[1], a propaganda nagyobb tervszerűsége érdekében, a következő tételeket fogadja el:

A HÁBORÚ JELLEGÉRŐL

A jelenlegi háború — imperialista háború. Ezt a háborút annak a korszaknak viszonyai szülték, amikor a kapitalizmus elérte fejlődésének legmagasabb szakaszát; amikor már nemcsak az árukivitel, hanem a tőkekivitel is igen nagy jelentőségű lett: amikor a termelés kartellesítése és a gazdasági élet internacionalizálódása jelentős méreteket öltött; amikor a gyarmatpolitika majdnem az egész földkerekség felosztására vezetett; amikor a világkapitalizmus termelőerői túlnőttek a nemzeti-állami tagozódások korlátozott keretein; amikor teljesen megértek a szocializmus megvalósításának objektív feltételei.

A „HAZA VÉDELMÉNEK" JELSZAVÁRÓL

A jelenlegi háború igazi lényege: Anglia, Franciaország és Németország egymás ellen folytatott harca a gyarmatok felosztásáért és a konkurrens országok kirablásáért, továbbá a cárizmusnak és Oroszország uralkodó osztályainak az a törekvése, hogy magukhoz ragadják Perzsiát, Mongóliát, Törökország ázsiai részét, Konstantinápolyt, Galíciát stb. Az osztrák-szerb háborúban a nemzeti elem teljesen alárendelt jelentőségű, semmit sem változtat a háború általános imperialista jellegén.

Az utóbbi évtizedek egész gazdasági és diplomáciai története azt bizonyítja, hogy a hadviselő nemzetek mindkét csoportja szisztematikusan éppen ilyen háborút készített elő. A szocialisták taktikájának meghatározása szempontjából semmi jelentősége

[1] Lásd ebben a kötetben 366—374. old. — *Szerk.*

sincs annak a kérdésnek, hogy melyik csoport kezdte a hadműveleteket vagy üzente meg elsőnek a háborút. Mindkét hadviselő fél azt állítja, hogy a hazát védelmezi, hogy az ellenséges betöréssel száll szembe, hogy védelmi háborút folytat stb., de ezek az állítások nem egyebek, mint közönséges népcsaló frázisok.

A valóban nemzeti háborúk alapja, aminők különösen az 1789—1871-es korszak háborúi voltak, az a hosszantartó folyamat volt, melynek során — mint a tőkés fejlődés előfeltételei — kibontakoztak a nemzeti tömegmozgalmak, kibontakozott az abszolutizmus és feudalizmus elleni harc, megdöntötték a nemzeti elnyomást és megteremtették a nemzeti államokat.

A nemzeti ideológia, amelyet ez a korszak hozott létre, mély nyomokat hagyott a kispolgárság tömegében és a proletariátus egy részében. A burzsoázia szofistái és a szocializmus nyomukban kullogó árulói ezt használják ki most, egy egészen más korszakban, az imperializmus korszakában, hogy megbontsák a munkások sorait és elvonják őket osztályfeladataiktól és a burzsoázia elleni forradalmi harctól.

Most igazabbak, mint valaha a „Kommunista Kiáltvány" szavai: „a munkásoknak nincs hazájuk". Csak a proletariátusnak a burzsoázia ellen indított nemzetközi harca védheti meg a proletariátus vívmányait és törhet utat az elnyomott tömegeknek egy jobb jövő felé.

A FORRADALMI SZOCIÁLDEMOKRÁCIA JELSZAVAI

„A jelenlegi imperialista háború átváltoztatása polgárháborúvá — ez az egyetlen helyes proletárjelszó, erre mutat rá a Kommün tapasztalata, ezt jelölte ki a bázeli határozat (1912), ez következik a magasfejlettségű burzsoá országok közötti imperialista háború minden feltételéből"[1].

A polgárháború, amelyre a forradalmi szociáldemokrácia a mostani korszakban szólít, nem egyéb, mint a proletariátusnak a burzsoázia ellen indított fegyveres harca, mely a fejlett tőkés országokban a tőkés osztály kisajátításáért, Oroszországban a demokratikus forradalomért (a demokratikus köztársaságért, nyolcórás munkanapért, a földbirtokosok földjének elkobzásáért), az elmaradt monarchikus országokban általában a köztársaságért stb. folyik.

[1] Idézet a KB-nak a háborúról szóló kiáltványából (lásd ebben a kötetben 373. old.). — *Szerk.*

A tömegek rettenetes nyomora, melyet a háború előidéz, feltétlenül forradalmi hangulatot és mozgalmakat szül, s a polgárháború jelszava arra fog szolgálni, hogy ezeket összefogja és irányítsa.

A munkásosztály szervezete jelenleg nagyon össze van törve. De a forradalmi válság ennek ellenére is érik. A háború után az uralkodó osztályok minden országban még jobban meg fogják feszíteni minden erejüket, hogy évtizedekre visszavessék a proletariátus szabadságmozgalmát. Akár gyors lesz a forradalmi fejlődés üteme, akár sokáig elhúzódik a válság, a forradalmi szociáldemokrácia feladata mindkét esetben az lesz, hogy folytassa kitartóan a mindennapi munkát és ne hanyagolja el az osztályharc egyetlen korábbi módszerét sem. Az lesz a feladata, hogy a parlamentarizmust is, a gazdasági harcot is a forradalmi tömegharc szellemében az opportunizmus ellen irányítsa.

Hogy a mai imperialista háborút polgárháborúvá változtassuk át, a következő első lépések szükségesek:

1) a hadihitelek feltétlen megtagadása és kilépés a burzsoá kormányokból;

2) teljes szakítás a „nemzeti béke" (bloc national, Burgfrieden)[1] politikájával;

3) illegális szervezet létesítése mindenütt, ahol a kormány és a burzsoázia kihirdeti a hadiállapotot és megszünteti az alkotmányos szabadságjogokat;

4) a barátkozás elősegítése a hadviselő nemzetek katonái közt, a lövészárkokban és általában a hadszíntereken;

5) általában a proletariátus mindennemű forradalmi tömegmegmozdulásának támogatása.

AZ OPPORTUNIZMUS ÉS A II. INTERNACIONÁLE CSŐDJE

A II. Internacionále csődje — a szocialista opportunizmus csődje. Az opportunizmus mint a munkásmozgalom előző „békés" fejlődési korszakának terméke harapódzott el. Ez a korszak fontos harci módokra tanította meg a munkásosztályt, megtanította a parlamentarizmus és minden legális lehetőség kihasználására, gazdasági és politikai tömegszervezetek, szélesen elterjedt munkássajtó stb. megteremtésére. Másrészt ez a korszak olyan tendenciát hozott létre, amely tagadja az osztályharcot és társadalmi békét hirdet, tagadja a szocialista forradalmat, elvileg elutasítja az illegális szervezeteket, elismeri a bur-

[1] Nemzeti blokk, polgárbéke. — *Szerk.*

zsoá hazafiságot stb. Ezeknek a tendenciáknak fő társadalmi támaszai és a proletariátusra ható burzsoá befolyás közvetítői: a munkásosztály bizonyos rétegei (a munkásmozgalmi bürokrácia és a munkásarisztokrácia, amelynek a gyarmatok kizsákmányolásából és „hazájának" a világpiacon élvezett kiváltságos helyzetéből származó nyereségekből morzsákat juttatnak), valamint a szocialista pártok kispolgári útitársai.

Az opportunizmus pusztító hatása különösen kirívóan abban a politikában nyilvánul meg, melyet a II. Internacionále hivatalos szociáldemokrata pártjainak többsége a háború idején folytat. A hitelek megszavazása, a kormányba való belépés, a „polgárbéke" politikája, az illegális szervezkedés elvetése, amikor nincs legális lehetőség: mindez az Internacionále legfontosabb határozatainak megszegését és a szocializmus nyilt elárulását jelenti.

A III. INTERNACIONÁLE

A háború okozta válság felfedte az opportunizmus igazi mivoltát, megmutatta, hogy az opportunizmus a burzsoázia közvetlen cinkosa a proletariátussal szemben. Az úgynevezett szociáldemokrata „centrum", élén Kautskyval, valójában teljesen lesüllyedt az opportunizmus álláspontjára, és ezt különösen káros, szemforgató frázisokkal és a marxizmusnak az imperializmus szájaíze szerint való meghamisításával leplezi. A tapasztalat bizonyítja, hogy például Németországban csak a pártvezetők többségének akaratával erélyesen szembehelyezkedve lehetett a szocialista álláspont mellett síkraszállni. Káros illúzió volna azt remélni, hogy az opportunistáktól való teljes szervezeti elkülönülés nélkül vissza lehet állítani az igazi szocialista Internacionálét.

Az OSzDMP-nek támogatnia kell a proletariátus mindennemű nemzetközi és forradalmi tömegmegmozdulását, arra törekedve, hogy az Internacionále valamennyi sovinizmusellenes elemét közelebb hozza egymáshoz.

A PACIFIZMUS ÉS A BÉKE JELSZAVA

A munkásosztály butításának egyik formája a pacifizmus és elvont békeszólamok hangoztatása. A kapitalizmusban, és különösen a kapitalizmus imperialista szakaszában, a háborúk elkerülhetetlenek. Másrészt a szociáldemokraták nem tagadhatják a forradalmi, azaz nem imperialista háborúk pozitív jelen-

tőségét, amelyeket, mint például 1789—1871 között, azért folytattak, hogy megsemmisítsék a nemzeti elnyomást és a feudális, széttagolt államokból nemzeti kapitalista államokat alkossanak, vagy amelyeket — esetleg — azért folytatnak, hogy a burzsoázia elleni harcban győztes proletariátus megvédje vívmányait.

Ma a békének olyan propagálása, mely a tömegeket nem szólítja forradalmi akciókra, csak illúziókat szülhet, csak megtévesztheti a proletariátust, mert bizalmat kelt benne a burzsoázia humanitása iránt, csak arra vezethet, hogy a proletariátus a hadviselő országok titkos diplomáciájának játékszerévé lesz. Különösen téves az a nézet, hogy az úgynevezett demokratikus béke a forradalmak egész sora nélkül is lehetséges.

A CÁRI MONARCHIA VERESÉGE

Harcunknak, amelyet az imperialista háborút viselő saját kormányaink ellen folytatunk, egy országban sem szabad visszariadnia attól, hogy az ország a forradalmi agitáció eredményeképpen vereséget szenvedhet. A kormány hadseregének veresége gyengíti az illető kormányt, elősegíti a kormány által leigázott népek felszabadulását, és megkönnyíti a polgárháborút az uralkodó osztályok ellen.

Oroszországra alkalmazva ez a tétel különösen érvényes. Oroszország győzelme a világreakció fokozódásával, az országon belüli reakció erősödésével, és a már meghódított területek népeinek teljes leigázásával járna. Ezért Oroszország veresége minden körülmények között a kisebbik rosszat jelentené.

MÁS PÁRTOKHOZ ÉS CSOPORTOKHOZ VALÓ VISZONYUNK

A háború nyilvánvalóvá tette, hogy mind a demokratikus (narodnyik) értelmiség, mind az eszer párt — melynek a „Miszl"-ben működő ellenzéki áramlata is teljesen ingadozó —, mind a likvidátorok fő magva („Nasa Zarja"), amelyet Plehanov támogat, behódolt a háború által felszínre vetett sovinizmusnak. Mind a Szervező Bizottság — amelyben Larin és Martov leplezetten védelmezi a sovinizmust, Akszelrod pedig elvileg védi a hazafiság eszméit —, mind a Bund, amelynek soraiban a németbarát sovinizmus uralkodik, ténylegesen a sovinizmusnak fogja pártját. A brüsszeli blokk (1914 július 3) teljesen széthullott. A „Nase Szlovo" körül csoportosuló elemek pedig az internacionalizmus iránt érzett plátói rokonszenv és a „Nasa Zarjá"-val,

valamint a Szervező Bizottsággal való feltétlen egyesülésre irányuló törekvés között ingadoznak. Ugyanígy ingadozik Csheidze szociáldemokrata frakciója is, amely kizárta a plehanovista, azaz soviniszta Manykovot, s ugyanakkor minden áron leplezni kívánja Plehanov, a „Nasa Zarja", Akszelrod, a Bund stb. sovinizmusát.

Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt feladata az, hogy folytassa az 1912—1914-ben létrejött proletáregység megszilárdítását — amely leginkább a „Pravdá"-nak köszönhető —, hogy a szociálsovinisztákkal való határozott szervezeti szakítás alapján visszaállítsa a munkásosztály szociáldemokrata pártszervezeteit. Ideiglenes megegyezések csak azokkal a szociáldemokratákkal engedhetők meg, akik a Szervező Bizottsággal, a „Nasa Zarjá"-val és a Bunddal való határozott szervezeti szakítás mellett szállnak síkra.

AZ OSZDMP KÜLFÖLDI SZERVEZETEINEK FELADATAI

A háború kitörése és ennek következtében az Oroszországtól való rendkívüli elszakítottság nemcsak azokat a feladatokat vetette fel még nagyobb mértékben és még élesebben az OSzDMP külföldi szervezetei előtt, amelyek már a háború előtt is megvoltak, hanem egész sor új, komoly feladatot is rótt rájuk.

Ezért a külföldi szervezetek változatlanul legyenek minden igyekezetükkel azon, hogy támogassák a párt központi intézményeit mindazoknak a külföldön élő párttagoknak az egyesítésében, akik magukévá teszik a KL álláspontját; bocsássanak a párt központi intézményeinek rendelkezésére minden lehetséges tájékoztatást nemcsak az orosz munkások, hanem azon országok munkásainak a hangulatáról is, ahol a külföldi szervezetnek szekciói vannak; működjenek közre az Oroszországgal való kapcsolatok helyreállításában, olymódon, hogy nyujtsanak pénzbeli segítséget a központi intézményeknek s e célból rendezzenek műsoros esteket, előadásokat, külön gyüjtéseket stb.; terjesszék a pártirodalmat, folytassák a munkát a tanulóifjúság körében, népszerűsítsék közöttük a marxista eszméket, s mindenre használják fel a kolóniák demokratikus intézményeit, ezzel egyidejűleg azonban fordítsanak különös figyelmet a szociálsoviniszták elleni harcra, igyekezve a KL által megjelölt irányban magukkal vonni mindazokat, akik hűek maradtak a marxizmushoz és nem lettek szociálpatrióták.

Új, nehéz és felelős feladata továbbá a külföldi szervezeteknek a hadifoglyok közötti munka.

Végül, a konferencia javasolja a külföldi szekcióknak, hogy tájékoztassák a külföldi szocialista pártokhoz tartozó elvtársakat az orosz munkások hangulatáról, az OSzDMP-n belüli helyzetről stb., s ennek az érdekében a szekció tagjai lépjenek be a helyi szocialista kollektívákba.

A konferencia megbízza a Külföldi Szervezetek Bizottságát, hogy létesítsen szorosabb kapcsolatot a szekciók között, s minél részletesebben tájékoztassa őket a maga és az egyes szekciók tevékenységéről és a pártügyekről általában[1].

A KL ÉS AZ ÚJ LAP

1. A konferencia kijelenti, hogy teljesen szolidáris a KL eszmei irányával és a háború kérdésében elfoglalt álláspontjával.

2. A konferencia szükségesnek tartja, hogy a KL legalább hetenként egyszer jelenjen meg.

3. A konferencia teljes mértékben egyetért azzal, hogy a KL a továbbiakban gyakrabban jelenjen meg, és hogy a KL szerkesztésében népszerű napilapot létesítsünk; az utóbbi kiadásának megkezdését azonban csak akkor tartjuk lehetségesnek, ha a KL helyes megszervezésének alapvető feladatát már biztosítottuk.

A konferencia felszólítja az összes külföldön tartózkodó elvtársakat, hogy haladéktalanul kezdjenek erélyes munkát ebben az irányban, különösen pedig támogassák rendszeresebben a KL-t irodalmi anyaggal, s ennek érdekében szervezzék meg a munkatársak tanácskozásait stb.

4. Ezenkívül a konferencia szükségesnek tartja, hogy több brosúrát és cikkgyüjteményt adjanak ki a háború által felvetett kérdésekről.

KIEGÉSZÍTÉS A KL-RŐL ÉS AZ ÚJ LAPRÓL HOZOTT HATÁROZATHOZ

(Nem kerül nyilvánosságra)

A baugy-i elvtársaknak egy új lap kiadására vonatkozó tervéről a konferencia azt tartja, hogy a kevésszámú külföldi bolsevik erők szétforgácsolása rendkívül helytelen és meggondo-

[1] A konferencia jegyzőkönyvében a továbbiakban a következő pont van: „Úgy döntöttünk, hogy a más csoportokkal való közös akciók kérdésében nem hozunk határozatokat, hanem a régi taktikát követjük: «a legnagyobb óvatosságot».” — *Szerk.*

latlan lépés volna, s azt a reményét fejezi ki, hogy valamennyi elvtárs a konferencia határozatában megjelölt általános pártvállalkozások köré tömörül.

ÁLLÁSPONT A „KOLÓNIÁK" ÜGYEIVEL KAPCSOLATBAN

A konferencia megengedhetetlennek tartja, hogy akár a külföldi szervezetek szekcióinak képviselői, akár e szekciók egyes tagjai belépjenek a kolóniáknak olyan intézményeibe, amelyek valamilyen kapcsolatban állanak a kormányintézményekkel (követségekkel stb.).

A konferencia javasolja a szekció minden tagjának, hogy folytassanak agitációt minden diák- és koloniális intézményben olyan értelemben, hogy diplomáciai képviselethez nemcsak kollektív segély- és kölcsönkéréssel nem szabad fordulni, hanem az egyes személyek ilyen lépése sem kívánatos.

A KÖZPONTI LAP JAVÁRA RENDEZENDŐ GYŰJTÉSEKRŐL

A konferencia nyomatékosan ajánlja minden bolsevik szekciónak, hogy minden általuk szervezett gyűlésen rendezzenek gyüjtést a KL javára.

A „Szocial-Demokrat" 1915 március 29-i, 40. számának szövege alapján; „Az OSzDMP külföldi szervezeteinek feladatai", „A Központi Lap és az új lap", „Álláspont a «kolóniák» ügyeivel kapcsolatban" és „A KL javára rendezendő gyüjtésekről" című határozatok — a konferencia sokszorosított kiadványának szövege és a Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívumában őrzött jegyzőkönyv alapján

AZ OSZD(b)MP HETEDIK (ÁPRILISI) ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Petrográd. 1917 április 24—29 (május 7—12)

A konferencián 133 szavazati joggal és 18 tanácskozási joggal bíró küldött vett részt 80 000 szervezett párttag képviseletében.

Napirend: 1) A jelenlegi helyzet (a háború, az Ideiglenes Kormány stb.); 2) A békekonferencia; 3) A Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeihez való viszony; 4) A pártprogramm felülvizsgálása; 5) Az Internacionále helyzete és feladataink; 6) A szociáldemokrata internacionalista szervezetek egyesüléséről; 7) Az agrárkérdés; 8) A nemzeti kérdés; 9) Az Alkotmányozó Gyűlés; 10) Szervezeti kérdés; 11) Területi beszámolók; 12) A KB megválasztása.

Az Áprilisi Konferencia volt Oroszországban az első legális konferencia. Ez a konferencia a párt és a nemzetközi munkásmozgalom történetének egyik legfontosabb mérföldköve.

A konferencián V. I. Lenin a politikai helyzetről mondott előadói beszédében azokat a tételeket fejtegette, amelyeket már előbb az Áprilisi Tézisekben megfogalmazott. A párt legközelebbi feladatát Lenin ebben a jelszóban foglalta össze: „Minden hatalmat a szovjeteknek!" Az Áprilisi Konferencia meghatározta a párt vonalát a háború és a forradalom valamennyi fő kérdésében, s a pártot a burzsoá-demokratikus forradalomról a szocialista forradalomra való áttérésért folyó harcra irányította.

A konferencián V. I. Lenin ellen Kamenyev és Rikov szólalt fel. A mensevikek nyomán ők is azt hajtogatták, hogy Oroszország nem érett meg a szocialista forradalomra, hogy Oroszországban csak burzsoá köztársaság lehetséges. Azt javasolták a pártnak és a munkásosztálynak, hogy szorítkozzék az Ideiglenes Kormány „ellenőr-

zésére". Lényegileg ők is, éppúgy mint a mensevikek, a kapitalizmus fenntartásának, a burzsoá hatalom fenntartásának álláspontján voltak.

A konferencián V. I. Lenin azt javasolta, hogy azonnal szakítsanak a Zimmerwaldi Egyesüléssel és alakítsanak új, Kommunista Internacionálét. Zinovjev e javaslat ellen lépett fel, és azt ajánlotta, hogy a bolsevikok maradjanak együtt a zimmerwaldiakkal. V. I. Lenin élesen elítélte Zinovjev e felszólalását, taktikáját „ultraopportunista és káros" taktikának nevezte.

A konferencia megvitatta az agrárkérdést, és V. I. Lenin előadói beszéde alapján elfogadott határozatában kimondotta, hogy a földesúri földeket el kell kobozni és a parasztbizottságok rendelkezésére kell bocsátani, továbbá, hogy az ország minden földjét nacionalizálni kell.

A konferencián I. V. Sztálin a nemzeti kérdésről tartott előadói beszédében megvédelmezte a bolsevik párt politikájának alapelveit a nemzeti kérdésben, s leleplezte Buharin és Pjatakov opportunista, antileninista vonalát. Buharin és Pjatakov felléptek a nemzetek önrendelkezési jogának — egészen a különválásig terjedő jogának — bolsevik jelszava ellen. Pjatakov Buharinnal együtt már a háború éveiben nacionálsoviniszta álláspontot foglalt el a nemzeti kérdésben

Az Áprilisi Konferencián tehát lelepleződött Kamenyev, Zinovjev, Pjatakov, Buharin, Rikov és csekélyszámú követőik opportunista, leninellenes vonala. A konferencia egységesen V. I. Lenint követte, határozott álláspontot foglalt el minden fontos kérdésben, és a szocialista forradalom győzelmére vett irányt.

Az Áprilisi Konferencia megválasztotta a KB-t, amelynek tagjai lettek: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, J. M. Szverdlov és mások.

*I. BEVEZETÉS A KONFERENCIA HATÁROZATAIHOZ

Munkáselvtársak!

A KB által egyesített és a köznyelvben „bolsevik" pártnak nevezett Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt Összoroszországi Konferenciája véget ért.

A konferencia a forradalom minden döntő kérdésében igen fontos határozatokat hozott, és itt közöljük ezeknek a határozatoknak teljes szövegét.

A forradalom válságban van. Látható volt ez április 19—21-én Petrográd és Moszkva utcáin. Az Ideiglenes Kormány ezt beismerte. Beismerte a Munkás- és Katonaküldöttek Petrográdi Szovjetjének Végrehajtó Bizottsága is. Újból igazolta ezt — éppen most, amikor e sorokat írjuk — Gucskov lemondása.

A hatalom válsága, a forradalom válsága — nem véletlen. Az Ideiglenes Kormány a földbirtokosok és a tőkések kormánya, akiket markában tart az orosz és az angol-francia tőke, és akik kénytelenek továbbfolytatni az imperialista háborút. A katonákat azonban elgyötörte a háború, a katonák egyre világosabban tudatára ébrednek annak, hogy a háború a tőkések érdekében folyik, a katonák nem akarják a háborút. És ugyanakkor mind Oroszországot, mind a többi országot szörnyű csőd, az éhínség, a teljes gazdasági bomlás félelmetes kísértete fenyegeti.

Ugyancsak zsákutcába jutott a Munkás- és Katonaküldöttek Petrográdi Szovjetje is, amely egyezségre lépett az Ideiglenes Kormánnyal, támogatja az Ideiglenes Kormányt, támogatja a kölcsönt, tehát támogatja a háborút is. A szovjet felelős az Ideiglenes Kormányért és mivel látta, hogy a helyzet reménytelen, a kapitalisták kormányával kötött ezen egyezsége révén szintén zavarba jutott.

E nagy történelmi pillanatban, amikor a forradalom egész jövője forog kockán, amikor a tőkések a kétségbeesés és a között a gondolat között hányódnak, hogy a munkásokra lövessenek, pártunk a néphez fordul és konferenciája határozataiban a következőképp szól hozzá:

Meg kell érteni, hogy milyen *osztályok* vannak hatással a forradalom alakulására. Józanul kell mérlegelni különböző törekvéseiket. A tőkés nem járhat ugyanazon az úton, amelyen a munkás. A kistulajdonosok nem tudnak teljesen megbízni a kapitalistákban, de nem tudnak azonnal és mindnyájan állástfoglalni a munkásokkal való szoros, testvéri szövetség mellett sem. Csak ha megértjük ezeknek az osztályoknak különbözőségét, csakis akkor tudjuk megtalálni a forradalom helyes útját.

És konferenciánk határozatai a nép életének minden döntő kérdésében pontos különbséget tesznek a különböző osztályok érdekei között, kimutatják, hogy a tőkés kormány iránti bizalom politikája vagy a tőkés kormány támogatása esetén teljesen lehetetlen kijutni a zsákutcából.

A helyzet hallatlanul nehéz. Egyetlen és csakis egyetlen kivezető út van: ha az egész államnatalom átmegy egesz Oroszországban, lent és fent egyaránt, a Munkás-, Katona-, Paraszt- és mas Küldöttek Szovjetjeinek kezébe. Csak ha a hatalom a munkásosztály kezébe megy át, ha a munkásosztályt a parasztok többsége támogatja, csak akkor számíthatunk arra, hogy más országok munkásságának bizalma hamarosan visszatér, csak akkor számíthatunk hatalmas európai forradalomra, amely szétzúzza a tőkés igát és darabokra töri a bűnös népmeszárlás vasgyűrűjét. Csak ha a hatalom a munkásosztály kezébe megy át, ha a munkásosztályt a parasztok többsége támogatja, csak akkor remélhetjük biztosan, hogy a dolgozó tömegek teljes bizalommal fognak viseltetni ez iránt a hatalom iránt, és hogy egységesen, egy emberként bekapcsolódnak abba az önfeláldozó munkába, melynek az a célja, hogy a nép egész életét átalakítsa — a dolgozó tömegek, nem pedig a tőkések és a földbirtokosok érdekében. Ilyen önfeláldozó munka nélkül, a közösségnek és minden egyes embernek e hatalmas erőfeszítése nélkül, az élet új módon való felépítésének szilárd és eltökélt akarása nélkül, valamennyi munkás és valamennyi szegényparaszt legszigorúbb szervezettsége és elvtársi fegyelme *nélkül nincs kivezető út.*

A háború az egész emberiséget a pusztulás szélére juttatta. A tőkések belesodródtak a háborúba, és nincsen erejük ahhoz, hogy kiszabaduljanak belőle. Katasztrófa előtt áll az egész világ.

Munkáselvtársak! Közeledik az az idő, amikor az események újabb és még nagyobb hősiességet követelnek tőletek — mégpedig milliók és tízmilliók hősiességét —, még nagyobb hősiességet, mint a februári és márciusi forradalom dicsőséges napjaiban. Készüljetek!

Készüljetek és ne feledjétek, hogy bár a tőkésekkel együtt néhány nap alatt, a népharag egyszerű kirobbanásával győzni tudtatok, de ahhoz a győzelemhez, amelyet a tőkések ellen és a tőkéseken kell aratnotok, nemcsak ez kell. Az ilyen győzelemhez, ahhoz, hogy a munkásság és a szegényparasztság a hatalmat megszerezze, megtartsa és hozzáértően éljen is vele, ehhez szervezetre, szervezetre és megintcsak szervezetre van szükség.

Pártunk segít benneteket, amivel csak tud, és mindenekelőtt azzal, hogy tudatosítja a különböző osztályok helyzete és ereje tekintetében fennálló különbségeket. Ezt szolgálják konferenciánk határozatai. Ennek világos tudata nélkül a szervezet

semmit sem jelent. Szervezet nélkül nem lehetséges milliók akciója, nem lehetséges semmiféle eredmény.

Ne higgyetek a szavaknak. Ne hagyjátok magatokat ígéretekkel áltatni. Ne becsüljétek túl erőiteket. Szervezkedjetek minden üzemben, minden ezredben, minden században és minden városnegyedben. Minden nap, minden órában munkálkodjatok a szervezésen, magatok végezzétek ezt a munkát, nem lehet ezt rábízni senki másra. Olyan munkát végezzetek, hogy fokozatosan kialakuljon a tömegek teljes, szilárd és rendíthetetlen bizalma az élenjáró munkások iránt. Ez a magva konferenciánk valamennyi határozatának. Ez a forradalom egész menetének legfőbb tanulsága. Ez a siker egyetlen záloga.

Munkáselvtársak! Nehéz, komoly, kitartó munkára hívunk benneteket, olyan munkára, amely egybeforrasztja minden ország öntudatos, forradalmi proletariátusát. Így és csakis így juthatunk el a kivezető úthoz, ahhoz, hogy megmentsük az emberiséget a háború borzalmaitól, a tőkés igától.

II. A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A HÁBORÚRÓL

I

A jelenlegi háború a hadviselő hatalmak mindkét csoportja részéről imperialista háború, vagyis olyan háború, amelyet a tőkések a világuralomból származó előnyök felosztásáért, a finánctőke (a banktőke) piacaiért, a gyenge népek leigázásáért stb. viselnek. A háború minden napja gazdagítja az ipari és a fináncburzsoáziát, sorvasztja és kimeríti a proletariátus és a parasztság erejét valamennyi hadviselő országban, de a semleges országokban is. Oroszországban pedig a háború elhúzódása ezenkívül igen nagy mértékben veszélyezteti a forradalom vívmányait és továbbfejlődését.

Az, hogy az államhatalom Oroszországban az Ideiglenes Kormánynak, a földbirtokosok és kapitalisták kormányának kezébe ment át, nem változtatta és nem is változtathatta meg az Oroszország részéről viselt háborúnak ezt a jellegét és jelentőségét.

Különösen világosan kifejezésre jutott ez a tény abban, hogy az új kormány nemcsak hogy nem hozta nyilvánosságra azokat a titkos szerződéseket, amelyeket II. Miklós cár kötött Anglia, Franciaország és más országok kapitalista kormányaival, hanem a nép megkérdezése nélkül formailag is megerősítette ezeket

a titkos szerződéseket, amelyek Kína, Perzsia, Törökország, Ausztria stb. kifosztásával kecsegtetik az orosz tőkéseket. Ezeknek a szerződéseknek eltitkolásával félrevezetik az orosz népet a háború igazi jellegét illetően.

Ezért a proletárpárt nem támogathatja sem a mostani háborút, sem a mostani kormányt, sem ennek kölcsöneit, hacsak nem szakít teljesen a nemzetköziséggel, vagyis a világ munkásait a tőkés iga elleni harcban összefűző testvéri szolidaritással.

Semmiféle bizalmat nem érdemelnek a jelenlegi kormánynak azok az ígéretei, hogy lemond az annexiókról, vagyis idegen országok meghódításáról, vagy arról, hogy bármely népet erőszakkal Oroszország keretei között tartson. Mert először is, a tőkések, akiket a banktőkével ezer szál köt össze, nem mondhatnak le ebben a háborúban az annexiókról, hacsak nem mondanak le a kölcsönökbe, koncessziókba, hadiüzemekbe stb. fektetett milliárdokból származó profitról. Másodszor, az új kormány, hogy a népet félrevezesse, előbb lemondott ugyan az annexiókról, de 1917 április 9-én Moszkvában Miljukov útján kijelentette, hogy nem mond le az annexiókról, az április 18-i jegyzékkel és az április 22-i magyarázattal pedig megerősítette politikájának hódító jellegét. Ezért a konferencia óva inti a népet a tőkések üres ígéreteitől, és kijelenti, hogy szigorú különbséget kell tenni aközött, ha szavakban mondanak le az annexiókról, vagy ha a gyakorlatban teszik azt, vagyis ha haladéktalanul nyilvánosságra hoznak és hatályon kívül helyeznek minden titkos rablószerződést, továbbá haladéktalanul biztosítják valamennyi népnek azt a jogát, hogy szabad szavazással döntse el, vajjon független államot kíván-e alkotni, vagy valamelyik tetszés szerinti államhoz kíván tartozni.

II

Az úgynevezett „forradalmi honvédelem" — amely most Oroszországban úrrá lett valamennyi narodnyik párton (a népi szocialistákon, a trudovikokon, a szociálforradalmárokon) és a mensevik szociáldemokraták (a Szervező Bizottság, Csheidze, Cereteli stb.) opportunista pártján, valamint a pártonkívüli forradalmárok többségén —, osztálytartalmát tekintve egyrészt a jómódú parasztoknak és a kistulajdonosok egy részének érdekeit és álláspontját képviseli, akik a tőkésekhez hasonlóan hasznot húznak a gyenge népekkel szemben alkalmazott erőszakból. Másrészt, a „forradalmi honvédelem" annak következ-

ménye, hogy a tőkések becsapják a tőkések profitjában és az imperialista háborúban osztályhelyzetüknél fogva nem érdekelt városi és falusi proletárok és félproletárok egy részét.

A konferencia megállapítja, hogy a „forradalmi honvédelemnek" tett akár legcsekélyebb engedmény is feltétlenül megengedhetetlen és valójában teljes szakítást jelent a nemzetköziséggel és a szocializmussal. Ami a nagy néptömegek honvédő hangulatát illeti, pártunk ez ellen a hangulat ellen annak az igazságnak fáradhatatlan megmagyarázása útján fog harcolni, hogy jelenleg Oroszországban a háború gyors befejezésének egyik legfőbb akadálya a tőkések kormánya iránt tanúsított, az öntudatosság hiányából fakadó bizalom.

III

Ami a legfontosabb kérdést, vagyis azt a kérdést illeti, hogyan lehet befejezni a lehető leggyorsabban és amellett nem erőszakos, hanem valóban demokratikus békével a tőkéseknek ezt a háborúját, a konferencia megállapítja és határozatilag kimondja:

Nem lehet befejezni ezt a háborút úgy, hogy csak az egyik fél katonái tagadják meg a háború folytatását, hogy az egyik hadviselő fél egyszerűen beszünteti a hadműveleteket.

A konferencia ismételten tiltakozik az ellen az aljas rágalom ellen, amelyet a tőkések terjesztenek pártunkról, és amely szerint mi rokonszenvezünk a Németországgal való különbékével. Mi a német tőkéseket éppen olyan rablóknak tekintjük, mint az orosz, angol, francia stb. tőkéseket, Vilmos császárt pedig éppen olyan koronás rablónak, mint II. Miklóst, vagy az angol, olasz, román és minden más uralkodót.

Pártunk türelmesen, de állhatatosan meg fogja magyarázni a népnek azt az igazságot, hogy a háborúkat a *kormányok* viselik, hogy a háborúk mindig elválaszthatatlanul bizonyos *osztályok* politikájával függenek össze, s hogy ezt a háborút demokratikus békével *csakis* úgy lehet befejezni, ha az egész államhatalom legalább néhány hadviselő országban átmegy a proletárok és a félproletárok osztályának kezébe, amely valóban képes véget vetni a tőkés elnyomásnak.

A forradalmi osztály, ha kezébe venné Oroszországban az államhatalmat, számos olyan intézkedést tenne, amelyek aláásnák a tőkések gazdasági uralmát, s olyan intézkedéseket, amelyek politikailag teljesen ártalmatlanná teszik őket; a forradalmi osztály továbbá haladéktalanul és nyiltan demokratikus békét

ajánlana fel minden népnek, minden néven nevezendő annexióról és hadisarcról való teljes lemondás alapján. Ezek az intézkedések és a nyilt békeajánlat megteremtenék a hadviselő országok munkásságának egymás iránti teljes bizalmát, és elkerülhetetlenül arra vezetnének, hogy a proletariátus felkelne azok ellen az imperialista kormányok ellen, amelyek nem fogadnák el a felajánlott békét.

Amíg azonban a forradalmi osztály Oroszországban nem vette kezébe az egész államhatalmat, pártunk minden módon támogatni fogja azokat a külföldi proletárpártokat és csoportokat, amelyek már a háború idején valóban forradalmi harcot folytatnak imperialista kormányaik és saját burzsoáziájuk ellen. Különösen elősegíti majd a párt a valamennyi hadviselő ország katonái közt a fronton megindult tömeges lövészárok-barátkozást, s arra törekszik, hogy az elnyomottak szolidaritásának ezt az ösztönös megnyilvánulását tudatos és a lehető legszervezettebb mozgalommá változtassa, amely arra irányul, hogy valamennyi hadviselő országban az egész államhatalom a forradalmi proletariátus kezébe menjen át. (Egyhangúlag elfogadva, heten tartózkodtak a szavazástól.)

AZ IDEIGLENES KORMÁNYHOZ VALÓ VISZONYRÓL

Az OSzDMP Összoroszországi Konferenciája megállapítja:

1) az Ideiglenes Kormány, jellegét tekintve, a földbirtokosok és a burzsoázia uralmának szerve;

2) az Ideiglenes Kormány és az általa képviselt osztályok gazdaságilag és politikailag elválaszthatatlanul egybekapcsolódnak az orosz és az angol-francia imperializmussal;

3) az Ideiglenes Kormány még az általa hirdetett programmot is csak hiányosan, s csupán a forradalmi proletariátus és részben a kispolgárság nyomására valósítja meg;

4) a burzsoá és a földesúri ellenforradalom szervezkedő erői az Ideiglenes Kormány zászlajával takarózva, az Ideiglenes Kormány nyilvánvaló segítségével már megkezdték rohamukat a forradalmi demokrácia ellen: az Ideiglenes Kormány halogatja az Alkotmányozó Gyűlés választásainak kitűzését, akadályozza a nép általános felfegyverzését, akadályokat gördít annak útjába, hogy az egész föld átmenjen a nép kezébe, igyekszik ráerőszakolni a népre az agrárkérdés megoldásának földesúri módját, gátolja a 8 órás munkanap bevezetését, elnézi a hadseregben (Gucskov és Társainak) ellenforradalmi agitációját, a hadsereg felső parancsnoki karát a katonák ellen szervezi stb.;

5) az Ideiglenes Kormány, mivel a tőkések és a földbirtokosok profitját védelmezi, képtelen gazdasági téren (közellátás stb.) végrehajtani több olyan forradalmi intézkedést, amelyek — tekintettel a közvetlenül fenyegető gazdasági katasztrófára — feltétlenül és halaszthatatlanul szükségesek;

6) ugyanakkor ez a kormány ezidőszerint a Munkás- és Katonaküldöttek Petrográdi Szovjetjének bizalmára és a vele való közvetlen megegyezésre támaszkodik, amely Szovjet mindeddig a munkások többségének és a katonák, azaz a parasztság többségének vezető szervezete;

7) az Ideiglenes Kormánynak mind a külpolitika, mind a belpolitika terén tett minden lépése fel fogja nyitni a városi és falusi proletárok és félproletárok szemét, s a kispolgárság különböző rétegeit ilyen vagy olyan politikai állásfoglalásra fogja kényszeríteni.

A fentebb kifejtett tételekből kiindulva, a konferencia határozatilag kimondja:

1) Hosszas munkával meg kell világosítanunk a proletariátus osztálytudatát, és tömörítenünk kell a városi és falusi proletárokat a kispolgárság ingadozásainak ellensúlyozására, mivel csupán így biztosíthatjuk, hogy az egész államhatalom sikeresen átmenjen a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjei, vagy a nép többségének akaratát közvetlenül kifejező más szervek (helyi önkormányzati szervek, Alkotmányozó Gyűlés stb.) kezébe.

2) Az ilyen tevékenységhez elengedhetetlenül szükséges, hogy sokoldalú munkát végezzünk a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeiben, növeljük a szovjetek számát, gyarapítsuk erejüket, tömörítsük a szovjetekben pártunk proletár, internacionalista csoportjait.

3) Ahhoz, hogy haladéktalanul megerősítsük és kiterjesszük a forradalom vívmányait a vidéken, elengedhetetlenül szükséges, hogy a helybeli lakosság szilárd többségére támaszkodva, minden irányban fejlesszük, szervezzük és erősítsük a szabadságjogok érvényesítésére, az ellenforradalmi hatóságok elmozdítására, gazdasági jellegű rendszabályok végrehajtására — a termelés és az elosztás ellenőrzésére stb. — irányuló saját kezdeményezésű akciókat.

4) Az április 19—21-i politikai válság, amelyet az Ideiglenes Kormány jegyzéke idézett elő, megmutatta, hogy a kormányon levő kadet párt, amely valójában az ellenforradalmi elemeket szervezi mind a hadseregben, mind az utcán, most már munkásokat próbál agyonlövetni. Tekintettel a kettőshatalomból

fakadó bizonytalan helyzetre, az ilyen kísérletek megismétlődése elkerülhetetlen, s a proletariátus pártja köteles a legerélyesebben megmondani a népnek, hogy feltétlenül szükség van a proletariátus megszervezésére és felfegyverzésére, a proletariátus és a forradalmi hadsereg legszorosabb szövetségére, valamint az Ideiglenes Kormány iránti bizalom politikájával való szakításra, hogy elejét vehessük annak a komolyan fenyegető veszélynek, hogy tömegével lövik agyon a proletárokat, mint Párizsban az 1848-as júniusi napokban. (Elfogadva három szavazat ellenében, nyolcan tartózkodtak a szavazástól.)

AZ AGRÁRKÉRDÉSRŐL

A földesúri földbirtoklás Oroszországban a feudális földesurak hatalmának anyagi támasza és a monarchia esetleges visszaállításának záloga. Ez a földbirtoklás Oroszország lakosságának túlnyomó tömegét, a parasztságot, elkerülhetetlenül koldussorsra, szolgaságra és megfélemlítettségre, az egész országot pedig elmaradottságra kárhoztatja az élet minden területén.

Oroszországban a paraszti földbirtoklást, mind az osztásföldet (a közösségit és a parasztportát), mind pedig a magánbirtokot (a bérelt és vásárolt földet) keresztül-kasul, át- és átszövik a régi, félfeudális megkötöttségek és viszonyok, a parasztoknak a jobbágyrendszer idejéből örökölt tagozódása, a parcellák szétszórtsága stb. stb. Mindezeknek az elavult és káros korlátoknak ledöntése, a föld felosztása, a földbirtoklás és a földművelés terén uralkodó viszonyok újjáalakítása az oroszországi és a világgazdaság új körülményeinek megfelelően — mindez szükségesség, és ez az anyagi alapja annak, hogy a parasztság az ország *minden* földjének nacionalizálására törekszik.

Bármilyen kispolgári utópiákba burkolják is a narodnyik pártok és csoportok a paraszttömegek harcát, amely a feudális földesúri földbirtoklás ellen és általában az egész oroszországi földbirtoklási és földhasználati rendszer minden feudális béklyója ellen irányul — maga ez a harc mégis teljes mértékben burzsoá-demokratikus, feltétlenül progresszív és gazdaságilag szükségszerű törekvést fejez ki mindezeknek a béklyóknak végleges összetörésére.

A föld nacionalizálása, ez a burzsoá rendszabály, az osztályharcnak a tőkés társadalomban leginkább lehetséges és leginkább elképzelhető szabadságát jelenti, valamint azt, hogy a

földhasználat megszabadul minden nemburzsoá kölönctől. Azonkívül, a föld nacionalizálása, mint a földmagántulajdon eltörlése, a gyakorlatban olyan hatalmas csapás volna a termelési eszközök magántulajdonára általában, hogy a proletariátus pártjának az ilyen átalakulást mindenképpen támogatnia kell.

Másrészt, Oroszország jómódú parasztsága már régen létrehozta a parasztburzsoázia elemeit, és a Sztolipin-féle agrárreform ezeket az elemeket kétségkívül megerősítette, megszaporította, megszilárdította. A falu másik pólusán viszont ugyanúgy megerősödtek, megszaporodtak a mezőgazdasági bérmunkások, a proletárok és a hozzájuk közelálló félproletár parasztság tömegei.

Minél határozottabb és következetesebb lesz a földesúri földbirtoklás összetörése és megszüntetése, minél határozottabb és következetesebb lesz Oroszországban a burzsoá-demokratikus agrárátalakulás általában, annál nagyobb erővel és annál gyorsabban fog kibontakozni a mezőgazdasági proletariátus osztályharca a jómódú parasztság (a parasztburzsoázia) ellen.

Aszerint, hogy sikerül-e a városi proletariátusnak maga mögé sorakoztatnia a falusi proletariátust és csatlakozásra bírnia a falu félproletárjainak tömegeit, vagy pedig ezek a tömegek a parasztburzsoáziát fogják követni, amely Gucskovval, Miljukovval, a kapitalistákkal és a földesurakkal való szövetség s általában az ellenforradalom felé hajlik — aszerint alakul majd az orosz forradalom sorsa és kimenetele, hacsak a meginduló európai proletárforradalom nem gyakorol majd közvetlen és nagyarányú befolyást országunkra.

Ebből az osztályhelyzetből és ezekből az erőviszonyokból kiindulva, a konferencia határozatilag kimondja:

1. A proletariátus pártja minden erejével harcol Oroszország minden földesúri földjének (valamint az uralkodóház birtokainak, az egyházi és koronabirtokoknak stb. stb.) azonnali és teljes elkobzásáért.

2. A párt határozottan síkraszáll amellett, hogy minden föld azonnal a Parasztküldöttek Szovjetjeiben vagy más, valóban teljesen demokratikus úton választott s a földesuraktól és bürokratáktól teljesen független helyi önkormányzati szervekben tömörült parasztság kezébe menjen át.

3. A proletariátus pártja követeli az ország minden földjének nacionalizálását; a nacionalizálás, amely minden föld tulajdonjogának az állam kezébe adását jelenti, a földdel való rendelkezés jogát a helyi demokratikus intézményekre ruházza.

4. A pártnak elszánt harcot kell folytatnia az Ideiglenes Kor-

mány ellen, amely mind Singarjov szavai, mind kollektív megnyilatkozásai szerint a „földesurakkal való önkéntes megegyezést", vagyis ténylegesen földesúri jellegű reformot igyekszik a parasztokra ráerőszakolni, és a parasztokat az „önhatalmú cselekményekért" megtorlással, vagyis azzal fenyegeti, hogy a lakosság kisebbsége (a földbirtokosok és a kapitalisták) a többség ellen erőszak alkalmazására fog áttérni, s egyúttal harcolnia kell a pártnak a narodnyikok és mensevik szociáldemokraták többségének kispolgári ingadozásai ellen is, akik azt tanácsolják a parasztoknak, hogy az Alkotmányozó Gyűlésig ne vegyék el az egész földet.

5. A párt azt tanácsolja a parasztoknak, hogy szervezetten vegyék el a földet, semmiképp sem engedve meg a birtok felszerelésének legcsekélyebb megrongálását sem, és gondoskodjanak a termelés fokozásáról.

6. Általában minden agrárátalakulás csakis az egész állam teljes demokratizálása esetén lehet sikeres és tartós, vagyis egyrészt a rendőrség, az állandó hadsereg és a ténylegesen kiváltságos helyzetben levő hivatalnoki kar megszüntetése, másrészt a legszélesebbkörű, minden felülről jövő felügyelettől és gyámkodástól teljesen mentes helyi önkormányzat esetén.

7. Azonnal és mindenütt hozzá kell fogni a mezőgazdasági proletariátus külön és önálló megszervezéséhez, a mezőgazdasági munkások szovjetjeinek (valamint a félproletár parasztság külön szovjetjeinek) formájában, továbbá olymódon, hogy a parasztküldöttek közös szovjetjeiben, a helyi és városi igazgatás minden szervében stb. stb. proletár csoportokat vagy frakciókat szervezünk.

8. A pártnak támogatnia kell azoknak a parasztbizottságoknak a kezdeményezését, amelyek Oroszország számos vidékén a földesúri birtokok élő és holt felszerelését e bizottságokba szervezett parasztságnak adják át, abból a célból, hogy a föld használatát társadalmilag szabályozzák és az egész föld megművelését biztosítsák.

9. A proletariátus pártjának azt kell a falu proletárjainak és félproletárjainak tanácsolnia, hogy igyekezzenek minden földesúri birtokon lehetőleg nagyméretű mintagazdaságot alakítani, amelyet a mezőgazdasági munkások szovjetjei vezetnének a közösség számlájára, szakképzett gazdászok irányításával és a legjobb technikai eszközök alkalmazásával. (Egyhangúlag elfogadva, tizenegyen tartózkodtak a szavazástól.)

BORGBJERG ELŐTERJESZTÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

Borgbjerg dán „szocialista" megérkezésével és azzal a javaslatával kapcsolatban, hogy vegyünk részt a szocialista kongresszuson annak a békének elősegítése érdekében, amelyet a Scheidemann és Plehanov irányzatához tartozó német szocialisták azzal a feltétellel javasolnak, hogy Németország lemond az általa annektált területek nagy részéről, —

a konferencia megállapítja:

Borgbjerg a három skandináv párt, vagyis a svéd, dán és norvég párt nevében lép fel. A meghatalmazást az a svéd párt adta neki, amelynek élén Branting, vagyis egy olyan szocialista áll, aki átpártolt „saját" burzsoáziájának oldalára, elárulta a világ munkásainak forradalmi szövetségét. Ezt a svéd pártot nem ismerhetjük el szocialista pártnak. Szocialista pártnak Svédországban csupán azt a fiatalokból álló pártot tekintjük, amelynek élén Höglund, Lindhagen, Ström, Karlson stb. állnak.

Ugyanígy nem tekintjük szocialista pártnak a Borgbjergnek meghatalmazást adó dán pártot sem, mert élén Stauning, a burzsoá kormány tagja áll. Amikor Stauning belépett a burzsoá kormányba, Trier elvtárs csoportja tiltakozott ez ellen, kilépett ebből a pártból és kijelentette, hogy a dán szocialista párt burzsoá párttá vált.

Borgbjerg saját beismerése szerint Scheidemannal és más olyan német szocialistákkal egyetértésben jár el, akik átálltak a német kormány és a német burzsoázia oldalára.

Ezért semmi kétség sem fér ahhoz, hogy Borgbjerg, közvetlenül vagy közvetve, lényegében a német imperialista kormány ügynöke.

Ezt figyelembe véve, a konferencia elvileg megengedhetetlennek tartja, hogy pártunk részt vegyen azon a konferencián, amelyen Borgbjerg és Scheidemann részt vesznek, mert a mi feladatunk nem az, hogy a különböző imperialista kormányok közvetett vagy közvetlen ügynökeit egyesítsük, hanem az, hogy valamennyi országnak azokat a munkásait egyesítsük, akik már a háború idején forradalmi harcot folytatnak saját imperialista kormányaik ellen.

Csak az ilyen pártokkal és csoportokkal folytatott tanácskozás, csak az ilyenekhez való közeledés képes valóban előrevinni a békekötés ügyét.

Óva intjük a munkásokat attól, hogy megbízzanak a Borgbjerg által szervezett konferenciában, mivel az állítólagos szocialistáknak ez a konferenciája valójában komédia lesz, amely a

diplomatáknak a konferencia háta mögött folytatott alkudozását takargatja; ezek a diplomaták csereberélik az annektált területeket, „odaadják" például Örményországot az orosz kapitalistáknak, „odaadják" Angliának az általa elrabolt német gyarmatokat, s ezért cserébe „átengedik" a német tőkéseknek esetleg a kitűnő minőségű vasércekben hihetetlenül gazdag lotaringiai érclelőhelyek egy részét stb.

Szocialisták, hacsak nem akarják elárulni a proletariátus ügyét, nem vehetnek részt sem közvetlenül, sem közvetve ebben a szennyes és kapzsi alkudozásban, amelyet a különböző országok tőkései az általuk rablott zsákmány felosztása körül folytatnak.

Ugyanakkor a konferencia megállapítja, hogy a német tőkések még Borgbjerg szerint sem mondanak le valamennyi annektált területükről, nem is szólva arról, hogy nem hajlandók haladéktalanul visszavonni csapataikat az általuk erőszakkal meghódított területekről. Márpedig Németország dán területei, lengyel területei, Elzásznak hozzá tartozó francia részei éppen úgy a német kapitalisták annektált területei, mint ahogy Kurland, Finnország, Lengyelország, Ukrajna stb. az orosz cárok és az orosz tőkések annektált területei.

Ami pedig Lengyelország függetlenségének visszaállítását illeti, ez ámítás mind a német és osztrák kapitalisták, mind az orosz Ideiglenes Kormány részéről, amely Lengyelország és Oroszország úgynevezett „szabad" katonai szövetségéről beszél. Mert hiszen ahhoz, hogy az annektált területeken lakó népek akaratát valóban meg lehessen állapítani, az szükséges, hogy a csapatokat kivonják és szabad népszavazást rendezzenek. Csak ennek az intézkedésnek egész Lengyelországban (tehát nemcsak az oroszok, hanem ugyanígy a németek és osztrákok által meghódított területen is) és egész Örményországban stb. való foganatosítása jelentené azt, hogy lépéseket tesznek a kormányígéretek valóraváltása felé.

A konferencia továbbá megállapítja azt a tényt, hogy a saját kapitalista kormányaik oldalára átállt angol és francia szocialisták nem hajlandók elmenni a Borgbjerg által szervezett konferenciára. Ez a tény világosan mutatja, hogy az angol-francia imperialista burzsoázia, amelynek ezek az állítólagos szocialisták ügynökei, *tovább akarja folytatni, el akarja húzni* ezt az imperialista háborút, még csak megvitatni sem kívánja azoknak az engedményeknek a kérdését, amelyeket a német imperialista burzsoázia Borgbjerg közvetítésével, az egyre fokozódó kimerülés, éhség, gazdasági romlás és — főként — a Németor-

ságban közeledő munkásforradalom hatására kénytelen megígérni.

A konferencia elhatározza, hogy mindezeket a tényeket különösen széles körben nyilvánosságra hozza és a lehető legalaposabban tájékoztatja róluk többek között a fronton levő orosz katonákat; hadd tudják meg az orosz katonák, hogy az angol-francia kapitalisták, és nyomukban az orosz kapitalisták *elhúzzák a háborút* azzal, hogy a békefeltételekről még ilyen tanácskozást sem akarnak megengedni.

Hadd tudják meg az orosz katonák, hogy most a „háború a győzelemig" jelszó mögött Angliának az a törekvése rejtőzik, hogy megszilárdítsa uralmát Bagdadban és az afrikai német gyarmatokon, az orosz tőkéseknek az a törekvése, hogy kifosszák és elnyomják Örményországot és Perzsiát stb., az a törekvés, hogy teljesen szétzúzzák Németországot.

Hadd rendezzenek az orosz katonák a fronton minden katonai alakulatban, minden ezredben, minden században szavazást arról, azt akarják-e, hogy a tőkések elhúzzák a háborút, vagy pedig azt akarják, hogy a háború mielőbbi befejezése érdekében az egész államhatalom teljes egészében és kizárólag a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeinek kezébe menjen át.

Az oroszországi proletariátus pártja más országoknak csak olyan munkáspártjaival ül tárgyalóasztalhoz és lép testvéri szövetségre, amelyek saját országukban is forradalmi harcot folytatnak azért, hogy az egész államhatalom a proletariátus kezébe menjen át. (140 szavazattal elfogadva, nyolcan tartózkodtak a szavazástól.)

A KOALÍCIÓS KORMÁNYRÓL

Minden hadviselő ország, köztük Oroszország is, a küszöbönálló teljes gazdasági bomlás, valamint a katonák végső kimerültsége és felháborodása következtében rendkívüli gyorsasággal hallatlan katasztrófa felé közeledik.

Ezért a kapitalista kormányok, amelyek ezt a háborút megkezdték vagy folytatják, és amelyek felelősek érte, különösen nagy riadalmuknak adják tanújelét, s ezen túlmenően az orosz kormányban — amely a burzsoázia számára teljesíthetetlen ígéreteket tett és megkötötte magát a narodnyikok és mensevikek kispolgári demokratikus pártjaival kötött egyezséggel, amelyet napról napra megszeg — nemcsak riadalom van, hanem április 26-i kiáltványában közvetlenül is nyílt felhívással fordul a vele

megegyezést kötött narodnyik és mensevik pártokhoz, hogy segítsenek neki egy koalíciós kormány megalakításában.

Ebben a válságos helyzetben a tőkések kormánya számára egyik kivezető út az — még ha csak nagyon rövid időre is —, hogy a Szovjet vezéreit, vagyis a narodnyikok pártjának vezéreit (Csernovot, Pesehonovot és másokat) és a mensevikek pártjának vezéreit (Csheidzét, Ceretelit és másokat) az imperialista háború még hathatósabb támogatására bírják, olymódon, hogy bevonják őket a kormányba.

A nép nagy tömegei, különösen a katonák, kezdenek kiábrándulni az Ideiglenes Kormányból, nem hisznek többé az Ideiglenes Kormánnyal kötött megegyezés helyességében és az Ideiglenes Kormány iránti bizalom politikájában. De még mindig olyan illúziókat táplálnak, hogy a helyzet megjavulhat, ha a kispolgári demokrácia vezérei részt vesznek a kormányban; ezeket az illúziókat a proletariátus pártjának minden erővel el kell oszlatnia.

A Petrográdi Szovjetnek a narodnyikság és a mensevizmus oldalán álló vezérei, miután megegyezést kötöttek az Ideiglenes Kormánnyal, vállalták az imperialista háborút, a kölcsön mellett szavaztak és egész politikájukkal tárcanélküli miniszteri állásokat szereztek maguknak, kénytelenek jelentős mértékű hivatalos felelősséget vállalni a tőkések kormányáért.

Mindezen körülmények folytán a koalíciós kormány kérdése időszerűvé vált.

A proletariátus pártja kijelenti: mindenki, aki belép az imperialista háborút folytató kormányba, függetlenül attól, hogy jó szándék vezeti-e, a tőkések imperialista politikájának részesévé lesz.

A proletariátus pártja mindezek alapján a legerélyesebben ellenzi, hogy Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjei elküldjék képviselőiket a koalíciós kormányba.

A párt óva inti a népet azoktól a kísérletektől, amelyekkel a lakosság figyelmét arra a kérdésre akarják összpontosítani, hogy a kormányban felváltsák-e az egyik személyt egy másikkal, vagy a burzsoá politikusok egyik csoportját egy másikkal. A forradalmi szociáldemokrácia a parlamenti klikkek elvtelen harcával szembeállítja az osztályharcot, s különösen azt, hogy a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjének egész politikáját gyökeresen meg kell változtatnia és minden hatalomnak át kell mennie a szovjetek kezébe. (Egyhangúlag elfogadva, heten tartózkodtak a szavazástól.)

A NEMZETI KÉRDÉSRŐL

A nemzeti elnyomás politikáját, mely az önkényuralom és a monarchia hagyatéka, osztálykiváltságaik megőrzése és a különböző nemzetiségű munkások egymástól való elszakítása érdekében támogatják a földbirtokosok, a tőkések és a kispolgárság. Korunk imperializmusa, azzal, hogy erősíti a gyenge népek alárendelésére irányuló törekvéseket, új tényezője a nemzeti elnyomás kiélesedésének.

A nemzeti elnyomás megszüntetése, amennyire az a kapitalista társadalomban elérhető, csakis az állam következetesen demokratikus köztársasági berendezése és olyan igazgatása mellett lehetséges, amely biztosítja minden nemzet és nyelv teljes egyenjogúságát.

Oroszország minden nemzete számára el kell ismerni a szabad különválásnak és önálló állam alakításának jogát. E jog megtagadása és a gyakorlati megvalósítását biztosító rendszabályok elmulasztása egyértelmű a hódítások vagy annexiók politikájának támogatásával. A különböző nemzetiségű munkások teljes szolidaritását és a nemzetek valóban demokratikus közeledését csakis az mozdítja elő, ha a proletariátus elismeri a nemzetek különválási jogát.

A jelenleg Finnország és az orosz Ideiglenes Kormány között kitört konfliktus különösen világosan mutatja, hogy a szabad különválás jogának megtagadása a cárizmus politikájának egyenes folytatására vezet.

A nemzetek szabad különválási jogának kérdését nem szabad összetéveszteni azzal a kérdéssel, hogy célszerű-e valamely adott pillanatban ennek vagy annak a nemzetnek a különválása. Ez utóbbi kérdést a proletariátus pártjának minden egyes adott esetben teljesen önállóan kell eldöntenie, az egész társadalmi fejlődés érdekei és a szocializmusért folyó proletár osztályharc érdekei szempontjából.

A párt széleskörű területi autonómiát követel, követeli a felülről gyakorolt ellenőrzés megszüntetését, a kötelező államnyelv eltörlését és azt, hogy az önkormányzattal bíró és autonóm területek határainak megállapításakor maga a helyi lakosság vegye figyelembe a gazdasági viszonyokat, az életfeltételeket, a lakosság nemzeti összetételét stb.

A proletariátus pártja határozottan elveti az úgynevezett „kulturális nemzeti autonómiát", amely abban áll, hogy az iskolaügyet stb. kiveszik az állam irányítása alól és sajátszerű nemzeti képviselőtestületekre bízzák. A kulturális nemzeti

autonómia az egyhelyben lakó munkásokat, sőt az egy és ugyanazon üzemben dolgozó munkásokat is, mesterségesen elválasztja egymástól az ehhez vagy ahhoz a „nemzeti kultúrához" való tartozás szerint, vagyis erősíti a munkásoknak az egyes nemzetek burzsoá kultúrájával való kapcsolatát, holott a szociáldemokrácia feladata a világproletariátus nemzetközi kultúrájának fejlesztése.

A párt követeli, hogy az alkotmányba iktassanak be olyan alaptörvényt, amely érvénytelennek nyilvánítja bármely nemzetnek bármiféle kiváltságát, a nemzeti kisebbségek jogainak bármilyen megsértését.

A munkásosztály érdekei megkövetelik, hogy Oroszország valamennyi nemzetiségének munkásai egységes proletár szervezetekben, politikai, szakmai, szövetkezeti, ismeretterjesztő stb. szervezetekben egyesüljenek. Csakis a különböző nemzetiségű munkásoknak ilyen egységes szervezetekben való egyesülése teszi lehetővé a proletariátus számára, hogy győzelmes harcot folytasson a nemzetközi tőke és a burzsoá nacionalizmus ellen. (56 szavazattal 16 ellenében elfogadva, 18 küldött tartózkodott a szavazástól.)

AZ INTERNACIONALISTÁK EGYESÍTÉSÉRŐL A KISPOLGÁRI HONVÉDŐ BLOKK ELLEN

Figyelembe véve:

1) hogy a szociálforradalmárok pártja, a mensevik szociáldemokraták pártja stb. az esetek óriási többségében a „forradalmi honvédelemnek", vagyis az imperialista háború támogatásának álláspontjára tért át (a kölcsön megszavazása és a tőke érdekeit képviselő Ideiglenes Kormány támogatása);

2) hogy ezek a pártok egész politikájukkal a kispolgárság érdekeit és álláspontját képviselik és a proletariátust burzsoá befolyással züllesztik, amikor azt a gondolatot sugalmazzák a proletariátusnak, hogy a kormány imperialista politikáját egyezményekkel, „ellenőrzéssel", a kormányba való belépéssel stb. meg lehet változtatni és a szabadság ellen irányuló ellenforradalmi merényletek útjáról el lehet téríteni;

3) hogy ez a politika táplálja és erősíti a tömegeknek a tőkések iránti öntudatlan hiszékenységét, holott ez a forradalom továbbfejlődésének legfőbb akadálya, és ez lehetővé teszi, hogy a földesúri és burzsoá ellenforradalom erői a forradalmat leverjék, —

a konferencia határozatilag kimondja:

1) az ilyen politikát folytató pártokkal és csoportokkal való egyesülés mindenképpen lehetetlen;

2) közeledni kell azokhoz a csoportokhoz és áramlatokhoz, amelyek valóban az internacionalizmus talaján állnak, és egyesülni kell velük azzal a feltétellel, hogy szakítanak a szocializmus kispolgári elárulásának politikájával. (Egyhangúlag elfogadva, tizen tartózkodtak a szavazástól.)

AZ INTERNACIONÁLE HELYZETE ÉS AZ OSZD(b)MP FELADATAI

Az 1871 utáni békés időszak viszonyai között, amikor a legtöbb nyugateurópai országban teljesen befejeződtek a burzsoá-nemzeti forradalmak, amikor fejlődésnek indult a gyarmatpolitika stb. — a XIX. század végétől kezdve a II. Internacionále (1889—1914) pártjainak többségében opportunista áramlat alakult ki.

Az opportunizmus társadalmi alapja:

1) a munkásarisztokrácia, a munkásságnak az a többé-kevésbbé vékony rétege, melyet saját burzsoáziája — profitjának morzsáit erre a célra „feláldozva" — megvásárol;

2) a szociáldemokrácia kispolgári útitársai, akik a szociáldemokráciához nem szocialista programmja, hanem csak demokratikus követelései miatt vonzódnak.

A mostani háború kitörése előtt az európai munkáspártok többségében az opportunizmus kerekedett felül. Az 1914-es imperialista háború kezdetével az opportunizmus szociálsovinizmussá, „honvédelemmé" alakult át. A „honvédők" „a haza védelmét" hirdették a rabló imperialista háborúban, elárulták a munkásosztály ügyét. Az opportunizmus romlásba vitte a II. Internacionálét.

A háború idején az egész nemzetközi munkásmozgalomban három fő irányzat alakult ki:

1) Valamennyi ország „honvédői" szakítottak a szocializmussal, imperialista kormányaik eszközeivé váltak, segítettek a tőkés kormányoknak a háború elhúzásában, s valójában a proletariátus osztályellenségeivé váltak;

2) A „centrum" és fővezérei — Németországban Kautsky és Haase, Franciaországban Longuet és Pressemane, Oroszországban Akszelrod és mások, Svájcban Robert Grimm, Olaszországban Turati és mások — a forradalmi szocializmust pacifizmussal cserélték fel. A „centrum" nem a munkásokat hívja fel a kapitalista kormányok megdöntésére, hanem a jelenlegi impe-

rialista *kormányokat* biztatja, hogy kössenek demokratikus békét. A „centrum" az internacionalizmus és a honvédelem között ingadozva nem száll síkra a háború idején azért, hogy a munkások forradalmi harcot vívjanak saját kormányaik ellen, hanem amellett kardoskodik, hogy nemzetközi méretekben egyesülni kell a „honvédőkkel", s nem vonja le a szükséges következtetéseket még a szociáldemokrata pártnak Németországban már megtörtént kettészakadásából sem;

3) A forradalmi internacionalisták a hadiállapot és a börtönrendszer ellenére is minden országban harcot kezdtek a háború ellen. Ilyenek a Karl Liebknecht-csoport és a „Munkáspolitika" csoportja Németországban; MacLean, Tom Mann, a Brit Szocialista Párt és a Független Munkáspárt balszárnya Angliában; Loriot (a nemzetközi kapcsolatok helyreállítására alakult bizottság titkára) és társai Franciaországban; a szocialista párt balszárnya Olaszországban; a bécsi „Karl Marx"-klub köré csoportosult elvtársak Ausztriában; Amerikában a Szocialista Munkáspárt, valamint az a csoport, amely az „Internationalist" című folyóiratot adja ki; Svédországban az a párt, amelyik szakított a „honvédőkkel" és amelyet Höglund elvtárs és mások vezetnek; Hollandiában a tribunisták pártja (Pannekoek, Roland-Holst, Gorter és mások), Svájcban az „Ifjúsági Internacionále" című folyóirat körül csoportosuló elvtársak. Az az irányzat, amelyet jelenleg a fentnevezett csoportok képviselnek, harcolt saját országának tőkései ellen, a háború idején szakított saját „honvédőivel" és harcba szállt a „centrum"-mal. Ez az egyetlen irányzat, amely hű maradt a szocializmushoz. Csakis ez az irányzat a szocialista jövő hordozója.

Zimmerwaldban és Kientalban a többség a „centrum"-hoz tartozott. Ez kezdettől fogva gyengítette a Zimmerwaldi Egyesülést. A Zimmerwaldi Egyesülés, mint egész, elvetette balszárnyának azt a javaslatát, hogy szólítsák közvetlen forradalmi harcra a világ munkásait saját kormányaik ellen. A Zimmerwaldi Egyesülés tagadta annak szükségességét, hogy nyiltan szakítani kell a régi hivatalos pártok szociálsoviniszta többségével, s ezzel gyengítette a zimmerwaldi mozgalmat. A Kientali Konferencia szavakban elítélte mind a burzsoá, mind a szocialista pacifizmust. Valójában azonban a Zimmerwaldi Egyesülésbe tartozó pártok és csoportok többsége folytatja a szociálpacifizmus politikáját. A zimmerwaldi többség ingadozó taktikája arra vezetett, hogy egyes országokban Zimmerwald már a forradalmi mozgalom fékjévé kezdett válni.

Pártunknak, amely olyan országban működik, ahol a forra-

dalom korábban megkezdődött, mint más országokban, az a feladata, hogy magára vállalja a III. Internacionále megalakításának kezdeményezését, hogy megalapítsa azt az Internacionálét, amely véglegesen szakítani fog a „honvédőkkel", és erélyesen harcol a „centrum" ingadozó politikája ellen is.

A konferencia állástfoglal az ellen, hogy a „honvédő" pártok vezéreinek kölcsönös amnesztiája útján — mint mondják — „helyreállítsák az Internacionálét", és óva int attól, hogy a szociálsoviniszták részvételével nemzetközi kongresszusokat rendezzenek.

Pártunk a Zimmerwaldi Egyesülésben marad, és azt a feladatot tűzi maga elé, hogy a Zimmerwaldi Baloldal taktikáját ott megvédje, s megbízza a KB-t, hogy haladéktalanul tegyen lépéseket a III. Internacionále megalapítása érdekében.

Az új, szocialista Internacionálét csak maguk a munkástömegek, saját országaikban folytatott forradalmi harcuk útján hozhatják létre.

* *
*

A konferencia erélyesen tiltakozik a berni nemzetközi szocialista bizottság azon kísérlete ellen, hogy egyezséget kössön a Stockholmi Konferencia szervezőivel, Troelstrával, Brantinggal és a többi szociálpatriótával, akikben a szocialista proletariátus politikailag egyáltalán nem bízhat meg.

A konferencia úgy határoz, hogy részt kell venni a zimmerwaldiak május 18-ra kitűzött nemzetközi konferenciáján, és megbízza a KB-t, hogy szervezze meg a képviseletet a konferenciára. (Egy szavazat ellenében mindenki elfogadta.)

A JELENLEGI HELYZETRŐL

A világháború, amelyet a világtrösztöknek és a banktőkének a világpiacok fölötti uralomért folytatott harca idézett elő, már az anyagi javak tömeges pusztulására, a termelőerők kimerülésére és a hadiipar olyan növekedésére vezetett, hogy még a fogyasztási cikkek és termelési eszközök feltétlenül szükséges minimumának termelése sem lehetséges.

Ilyenformán ez a háború az emberiséget kilátástalan helyzetbe sodorta, a pusztulás szélére juttatta.

A szocialista forradalom objektív előfeltételei, amelyek a legfejlettebb előrehaladott országokban már kétségtelenül a háború előtt is adva voltak, tovább érlelődtek és a háború következtében most is hatalmas gyorsasággal érlelődnek. A kis- és

középüzemek kiszorítása és pusztulása méginkább meggyorsul. A tőke koncentrációja és internacionalizálódása óriási méreteket ölt. A monopolkapitalizmus állammonopolista kapitalizmussá változik át; a körülmények nyomására számos országban bevezetik a termelés és az elosztás társadalmi szabályozását, egyes országokban áttérnek az általános munkakötelezettségre.

A termelési eszközök magántulajdonának fenntartása mellett mindezek a lépések, amelyek a termelés nagyobbmérvű monopolizálására és államosítására irányulnak, elkerülhetetlenül együttjárnak a dolgozó tömegek kizsákmányolásának fokozásával, az elnyomás fokozásával, azzal, hogy nehezebb lesz szembeszállni a kizsákmányolókkal, együttjárnak a reakció és a katonai despotizmus erősödésével, s ugyanakkor elkerülhetetlenül a nagytőkések profitjának hihetetlen mérvű növekedésére vezetnek a lakosság valamennyi többi rétegének rovására, arra vezetnek, hogy a dolgozó tömegeket hosszú évtizedekre szolgaságba dönti az a sarc, amelyet a kapitalistáknak fizetnek a kölcsönök sokmilliárdos kamatainak formájában. De ugyanezek a feltételek a termelési eszközök magántulajdonának megszüntetése esetén, az államhatalomnak teljes egészében a proletariátus kezébe való átmenete esetén biztosítják a társadalom olyan átalakításának sikerét, amely megszünteti az ember ember által való kizsákmányolását és biztosítja az összesség és minden egyes ember jólétét.

* * *

Másrészt azt, amit a világ szocialistái előre láttak és az 1912-es Bázeli Kiáltványban egyhangúlag kijelentettek, hogy tudniillik a *proletárforradalom* éppen az akkor közeledő és ma tomboló imperialista háborúval kapcsolatban elkerülhetetlenné válik — az események szemlátomást igazolják.

Az orosz forradalom csupán első szakasza az első proletárforradalomnak azok közül a proletárforradalmak közül, amelyeket a háború elkerülhetetlenül létrehoz.

Minden országban növekszik a nagy tömegek felháborodása a tőkés osztály ellen, és a proletariátus egyre világosabban tudatára ébred annak, hogy az emberiséget csupán az menti meg a pusztulástól, ha a hatalom a proletariátus kezébe megy át és megszüntetik a termelési eszközök magántulajdonát.

Minden országban, különösen a legelőrehaladottabb országokban, Angliában és Németországban, azokat a szocialistákat, akik nem álltak át „saját" nemzeti burzsoáziájuk oldalára, százával vetik börtönbe a kapitalista kormányok, amelyek ezekkel az

üldözésekkel szemléltető módon tanújelét adták annak, hogy mennyire rettegnek a néptömegek mélyén érlelődő proletárforradalomtól. A proletárforradalom érlelődése Németországban az utóbbi hetekben különösen erősödő tömegsztrájkokból, továbbá a német és orosz katonák egyre terjedő lövészárokbarátkozásából is látható.

A testvéri bizalom és a testvéri szövetség a különböző országok munkásai között, akik most egymást gyilkolják a tőkések érdekeiért, ilyenformán lassanként kezd helyreállni, ez pedig megteremti a különböző országok munkásainak egyetértő forradalmi akcióihoz szükséges feltételeket. Csakis ilyen akciók biztosíthatják a szocialista világforradalom lehető legtervszerűbb fejlődését és lehető legbiztosabb sikerét.

* * *

Az oroszországi proletariátus, amely Európa egyik legelmaradottabb országában, egy óriási kisparaszti lakosságú országban működik, nem tűzheti ki céljául a szocialista átalakulás azonnali végrehajtását.

De igen nagy hiba, sőt, a gyakorlatban a burzsoázia oldalára való teljes átállás volna, ha ebből azt a következtetést vonnánk le, hogy a munkásosztálynak támogatnia kell a burzsoáziát, vagy hogy tevékenységének arra kell szorítkoznia, ami a kispolgárság számára elfogadható, illetőleg le kell mondania a proletariátus vezető szerepéről abban, hogy a népet a szocializmushoz vezető számos, gyakorlatilag megérett lépés halaszthatatlanságáról felvilágosítsa.

Ilyen lépés, először, a föld nacionalizálása. Ez a rendszabály, amely közvetlenül nem lépi túl a burzsoá rend kereteit, ugyanakkor erős csapás volna a termelési eszközök magántulajdonára, és így erősítené a szocialista proletariátus befolyását a falusi félproletárokra.

Ilyen rendszabályok továbbá: állami ellenőrzés létesítése valamennyi bank fölött és egységes központi bankká való egyesítésük, valamint állami ellenőrzés a biztosító társaságok és a tőkések legnagyobb szindikátusai (például a cukorgyárosok szindikátusa, a szénszindikátus, a kohóipari szindikátus stb.) fölött, fokozatos áttéréssel az igazságosabb, a progresszív jövedelem- és vagyonadóra. Ezek a rendszabályok gazdaságilag teljesen megértek, technikailag feltétlenül azonnal megvalósíthatók, politikailag támogatásra *találhatnak* a parasztság túlnyomó többsége részéről, amelynek ez az átalakulás minden tekintetben előnyös.

A Munkás-, Katona-, Paraszt- és más Küldöttek Szovjetjei, amelyeknek most egyre sűrűbb hálózata borítja be Oroszországot, az említett intézkedéseken kívül rátérhetnének az általános munkakötelezettség megvalósítására, mert ezeknek az intézményeknek a jellege egyrészt biztosítja, hogy ezekre az új átalakításokra való átmenet csak olyan mértékben menjen végbe, amilyenben gyakorlati szükségességüket a nép túlnyomó többsége tudatosan és alaposan felismeri, másrészt ezeknek az intézményeknek a jellege biztosítja, hogy az átalakításokat nem rendőri-bürokratikus úton valósítják meg, hanem úgy, hogy a proletariátus és a parasztság szervezett és felfegyverzett tömegei önként részt vesznek saját gazdaságuk szabályozásában.

Az említett és a hozzájuk hasonló intézkedéseket nemcsak megvitatni és előkészíteni kell és nemcsak olyan értelemben, hogy ezek országos méretben megvalósíthatók legyenek abban az esetben, ha az egész hatalom átmegy a proletárok és félproletárok kezébe, hanem olyan értelemben is, hogy a forradalmi helyi szervezetek ezeket az intézkedéseket meg is valósíthassák és meg is valósítsák, amint erre lehetőség nyílik.

Az említett intézkedések végrehajtásában rendkívül nagy körültekintésre és óvatosságra, a lakosság szilárd többségének megnyerésére és arra a tudatos meggyőződésére van szükség, hogy az egyes intézkedések gyakorlatilag elő vannak készítve; a munkástömegek tudatos élcsapatának éppen erre kell irányítania figyelmét és erőfeszítéseit, s a munkástömegek kötelesek segíteni a paraszttömegeket abban, hogy az előállt zilált helyzetből megtalálják a kivezető utat. (39 szavazat ellenében 71 szavazattal fogadták el, 8 küldött tartózkodott a szavazástól.)

A PÁRTPROGRAMM FELÜLVIZSGÁLÁSÁRÓL[1]

A konferencia szükségesnek tartja a pártprogramm felülvizsgálását a következő irányban:

1) az imperializmusnak és az imperialista háborúk korszakának értékelése a közelgő szocialista forradalommal összefüggésben; harc a marxizmust elferdítő úgynevezett „honvédők" ellen, akik elfelejtették Marx szavait: „A munkásoknak nincs hazájuk";

[1] A programm elméleti részében és a politikai rész néhány pontjában eszközlendő módosítások eredeti tervezetét V. I. Lenin fogalmazta meg és terjesztette a konferencia elé; ezt a tervezetet a szekcióban megvitatták. — *Szerk.*

2) az államról szóló tételek és pontok módosítása abban a szellemben, hogy nem burzsoá-parlamentáris köztársaságot követelünk, hanem demokratikus proletár-paraszt köztársaságot (vagyis olyan típusú államot, amelyben nincs rendőrség, nincs állandó hadsereg, nincs kiváltságokkal felruházott hivatalnoki kar);

3) a politikai programm elavult részeinek kihagyása, illetőleg módosítása;

4) a politikai minimális programm több pontjának átdolgozása abban az értelemben, hogy pontosabban utalunk a következetesebb demokratikus követelésekre;

5) a minimális programm igen sok helyen elavult gazdasági részének és a népművelésre vonatkozó pontoknak teljes átdolgozása;

6) az agrárprogramm átdolgozása az agrárkérdésről elfogadott határozatnak megfelelően;

7) több, erre leginkább megérett szindikátus stb. államosítására vonatkozó követelés beiktatása;

8) kiegészítendő a mai szocialista mozgalom fő irányzatainak jellemzésével.

A konferencia megbízza a KB-t, hogy ezen az alapon két hónapon belül állítson össze egy pártprogramm-tervezetet, és terjessze ezt a tervezetet a pártkongresszus elé jóváhagyás végett. A konferencia felhívja a párt minden szervezetét és minden tagját, hogy vitassák meg a programmtervezeteket, módosítsák azokat és dolgozzanak ki ellentervezeteket.

A MUNKÁS- ÉS KATONAKÜLDÖTTEK SZOVJETJEIRŐL

A konferencia, az Oroszország különböző vidékein működő Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeiben dolgozó elvtársak beszámolóinak és jelentéseinek megtárgyalása után, megállapítja:

A vidéken a forradalom számos helyen előretör a proletariátusnak és a parasztságnak a szovjetekben végbemenő saját kezdeményezésén alapuló szervezkedése, a régi hatóságok önhatalmú eltávolítása, a proletár- és parasztmilícia megteremtése, az összes földeknek a parasztság kezébe való átadása, a gyárak munkásellenőrzésének bevezetése, a 8 órás munkanap bevezetése, a munkabérek emelése, a termelés nem csökkenő menetének biztosítása, az élelmiszerelosztás fölötti munkásfelügyelet megteremtése stb. útján.

A forradalom e kiszélesedése és elmélyülése a vidéken egy-

részt azt jelenti, hogy erősödik az a mozgalom, amely arra irányul, hogy az egész hatalom a szovjetek kezébe menjen át, és hogy a termelést maguk a munkások és parasztok ellenőrizzék, másrészt pedig összoroszországi viszonylatban biztosítja az erők előkészítését a forradalom második szakaszára, amelynek az egész államhatalmat át kell majd adnia a szovjeteknek, vagy a nép többségének akaratát közvetlenül kifejező más szerveknek (helyi önkormányzati szervek, Alkotmányozó Gyűlés stb.).

A fővárosokban és néhány nagy városban különösen nagy nehézségekkel jár, és a proletariátus erőinek különösen huzamos előkészítését követeli az a feladat, hogy a szovjetek átvegyék az államhatalmat. Ezeken a helyeken összpontosultak a burzsoázia legnagyobb erői. Ezeken a helyeken fokozott mértékben tapasztalható a burzsoáziával való megegyezés politikája, amely nem ritkán gátolja a tömegek forradalmi kezdeményezését és gyengíti önállóságukat, ami különösen veszélyes, minthogy ezek a szovjetek a vidéken vezető szerepet játszanak.

A proletariátus pártjának feladata ezért egyrészt az, hogy minden téren támogassa a forradalom említett fejlődését a vidéken, másrészt pedig, hogy rendszeresen harcoljon a szovjetekben (propaganda és a szovjetek újjáválasztása útján) a proletárvonal győzelméért, hogy minden erőfeszítését és minden figyelmét a munkás- és katonatömegekre irányítsa, arra, hogy a proletárvonalat elválassza a kispolgári vonaltól, az internacionalista vonalat a „honvédő" vonaltól, a forradalmi vonalat az opportunista vonaltól, hogy megszervezze és felfegyverezze a munkásokat, előkészítse erőiket a forradalom következő szakaszára.

A konferencia mégegyszer kijelenti, hogy a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeiben minden téren munkálkodnunk kell, növelnünk kell a szovjetek számát, gyarapítanunk kell erőiket, tömörítenünk kell bennük pártunk proletár internacionalista csoportjait. (Egyhangúlag elfogadva, hárman tartózkodtak a szavazástól.)

„Az OSzD(b)MP VII. („Áprilisi") Összoroszországi és Petrográd Városi Konferenciája. Jegyzőkönyv." 1934

AZ OSZD(b)MP FRONTON ÉS HÁTORSZÁGBAN MŰKÖDŐ KATONAI SZERVEZETEINEK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Petrográd. 1917 június 16—23 (június 29—július 6)

A párt, miközben a proletariátust előkészítette a hatalom megragadására, hatalmas munkát végzett a hadseregben, és katonai pártszervezeteket alakított.

A konferencián 43 frontszervezet és 17 hátországi szervezet küldöttei vettek részt. A konferencián összesen 107 küldött volt jelen, akik a bolsevik katonai szervezetek 26 000 párttagját képviselték.

Napirend: 1) A helyi szervezetek beszámolói; 2) Az OSzD(b)MP Összoroszországi Konferenciájának határozataihoz való viszony; 3) A jelenlegi helyzet: a hatalom megszervezése és a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjei; 4) A háború, a béke, az offenzíva; 5) A nemzetiségi mozgalom és a nemzetiségi ezredek; 6) A hadsereg demokratizálása; 7) A katonai szervezet céljai, feladatai és formája; 8) Az agrárkérdés; 9) Az országos katona- és parasztujság; 10) A nép általános felfegyverzése; 11) Választások.

V. I. Lenin a konferencián a jelenlegi helyzetről és az agrárkérdésről, I. V. Sztálin pedig a nemzetiségi mozgalomról és a nemzetiségi ezredekről mondott beszámolót.

A konferencia megválasztotta a Katonai Szervezetek Összoroszországi Központi Irodáját, amelynek tagjai közé beválasztották L. M. Kaganovicsot.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A JELENLEGI HELYZETRŐL

A koalíciós kormány megalakulása óta eltelt idő folyamán eléggé kialakult e kormány politikai irányvonala is, és kialakultak azok a viszonyok is, amelyekhez a mensevikek és szociálforradalmárok demokratikus és állítólag szocialista pártjainak a burzsoá-kapitalista pártokkal való, eleve kudarcra ítélt megegyezési kísérlete vezetett. Ezek a viszonyok, amelyeknek formája kezdetben a megegyezés, sőt a demokratikus pártoknak a burzsoá pártokkal szembeni fölénye volt, feltartóztathatatlanul átalakultak olyan viszonyokká, melyeknek keretei között a szocialista miniszterek kül- és belpolitikai téren egyaránt ténylegesen alávetik magukat a burzsoázia utasításainak és politikájának. Ez a behódolás belpolitikai téren kifejezésre jutott a többi nemzetiség elnyomásának politikájában, nevezetesen abban, hogy a Finnországgal való konfliktust kiélezték, Ukrajnától ténylegesen megtagadták az önrendelkezési jog azonnali érvényesítését, a népi választások helyett a hivatalnokok felülről történő kinevezésének vagy jóváhagyásának demokráciaellenes elvét vezették be, a kormány gyáván, tétlenül nézi a nagy és kis spekulánsok és feketézők rabló harácsolását, harcol a parasztoknak a földesúri földek elvételére irányuló forradalmi megmozdulásai ellen, a hadügyminiszter demokráciaellenes politikát folytat a hadsereggel szemben, s még attól sem riad vissza, hogy drákói törvényeket adjon ki, s főbelövéssel fenyegetőzve próbálja megfélemlíteni a katonákat stb. Külpolitikai téren pedig — valójában segítik és támogatják az angol-francia imperializmust, a kormány megtagadta a titkos szerződések nyilvánosságra hozását, s a legjobb esetben is csak szóban tiltakozik a szövetségesek álbániai és mezopotámiai annexiói, s görögországi erőszakoskodásai ellen; végül kifejezésre jut abban is, hogy a kormány a szövetségesek parancsára támadásba viszi az orosz forradalmi hadsereget.

Minthogy kiderült az is, hogy a kispolgári demokrácia többségének tömege és a proletariátus egy része bizalommal viseltetik e politika iránt, amíg e politika eredményeit és lényegét a kispolgári demokrácia még nem ismerte fel elég világosan, — ahogyan erről a fővárosban tartott kerületi dumaválasztások, valamint azok a tények tanúskodnak, hogy az Összoroszországi Szovjetkongresszus bizalmat szavazott az Ideiglenes Kormánynak, és hogy hadseregünk támadást indított a fronton — a fe-

lelősség e tömegek félrevezetéséért teljes egészében a mensevikek és szociálforradalmárok kispolgári pártjait terheli, amelyek tekintélyükkel támogatják és leplezik a kormány demokráciaellenes és ellenforradalmi politikáját.

Ámde a nagy tömegek egyre növekvő elégedetlensége — amelyet méginkább kiélez a közellátási és a gazdasági válság, a drágaság, a háború elhúzódása, továbbá, mint a június 18-i tüntetés megmutatta, az egyre fokozódó öntudatosodás, legalább is a fővárosi proletariátus és a fővárosi helyőrség körében — elkerülhetetlenné teszi és közelebb hozza a forradalom új szakaszát és átmenetét az új fázisba, amikor a hatalmat a forradalmi demokrácia élcsapata, a proletariátus veszi át. Az ilyen átmenet akkor lehet a legsikeresebb és leginkább zökkenőmentes, ha haladéktalanul átadnak minden hatalmat a szovjeteknek, amelyek a forradalom fejlődése során elkerülhetetlenül kifejezik az ország új társadalmi erőviszonyait.

A szociáldemokrácia feladata ezért a jelenlegi helyzetben a következő:

1) folytatva agitációját az imperialista háború ellen, a legnagyobb éberséggel figyelje az ellenforradalom lehetséges és elkerülhetetlen kísérleteit, melyek során alkalmas pillanatban és megfelelő ürüggyel le akarják fegyverezni a forradalmi munkásokat, és fel akarják oszlatni a forradalmi ezredeket, főleg a fővárosban;

2) folytasson elszánt harcot az anarchista hangulatok és a dezorganizálásra irányuló elszigetelt megmozdulások kísérletei ellen, amelyek — ha idő előtt történnek — csak a burzsoázia malmára hajthatják a vizet. A burzsoázia ugyanis tudatában van annak, hogy a forradalom új szakasza elkerülhetetlen, s ezért tombol dühében és meg akarja akadályozni, hogy a nép többségében megérlelődjön e szakasz elkövetkeztének tudata;

3) minden tekintetben a legerélyesebben készítse fel a proletariátus és a forradalmi hadsereg erőit a forradalom új szakaszára, és minél szemléltetőbben magyarázza meg, hogy az országot csak akkor lehet ténylegesen kivezetni abból a zsákutcából, amelybe a háború elhúzódása, a közelgő gazdasági katasztrófa, a szociálforradalmárok és a mensevikek megalkuvó politikája juttatta, ha a nép többsége és mindenekelőtt a szegényparasztság bizalommal viseltetik a szervezett proletariátus iránt, és ha a hatalom átmegy a proletariátus kezébe.

A HÁBORÚRÓL, A BÉKÉRŐL ÉS AZ OFFENZIVÁRÓL

A katonai szervezetek konferenciája, az általános pártkonferenciának a háborúról hozott határozatából kiindulva, szükségesnek tartja kijelenteni az alábbiakat:

A forradalmi szociáldemokrácia már a háború legelején kifejtette véleményét a háborúról és meghatározta álláspontját a háború kérdésében. Ez az álláspont csakis háborúellenes lehetett, és az oroszországi szociáldemokrácia magatartását, amelyet az imperialista háború lényegére vonatkozó elvi nézetei határoznak meg, nem változtathatja meg aszerint, hogyan változik Oroszországon belül a burzsoá rétegek egyes csoportjainak magatartása, amíg Oroszország háborúban való részvételének legfőbb előfeltételei változatlanok maradnak, vagyis: amíg a kormány élén és a hatalom birtokában a burzsoá-imperialista rétegek vannak, amíg Oroszország nem bontja fel szövetségét a szövetséges országok imperialistáival, amíg nem hozzák nyilvánosságra a cárizmus titkos szerződéseit és amíg Oroszország ténylegesen azért kénytelen harcolni, mert ezt parancsolja az angol-francia tőke, mely azzal fenyegetőzik, hogy megvonja Oroszországtól a pénzbeli és technikai segítséget és kiteszi egy újabb háború veszélyének, ezúttal már volt szövetségesei ellen; amíg a kispolgári pártok, amelyek a hatalom részesei, de valójában a burzsoázia járszalagján haladnak, rémülten megtorpannak az ország megmentéséhez szükséges forradalmi intézkedések előtt, és félnek határozottan a nemzetközi proletariátus erőihez apellálni, megmutatva előbb saját országuk példáján, hogyan kell szakítani saját tőkéseikkel, hogyan kell harcolni az igazi békéért, nem pedig látszatbékéért.

Ugyanakkor a szociáldemokrácia számára megingathatatlan marad az a tétel is — amelyet a háború kitörésének pillanatában szögezett le —, hogy a valóban tartós és demokratikus béke csakis annak a világmozgalomnak és harcnak az eredményeképpen érhető el, amelyet a proletariátus folytat a világtőke ellen, s amely az orosz forradalommal kezdődött el. Annál károsabbnak és megengedhetetlenebbnek tartja a forradalmi szociáldemokrácia a béke kérdésének mensevik és eszer felvetését, amely azt a megengedhetetlen illúziót kelti, hogy a demokratikus békét valamilyen más úton is el lehet érni — akár diplomáciai kapcsolatok és a hadviselő kormányokra gyakorolt nyomás útján, akár a hadviselő felek valamelyike ellen folytatott támadó hadműveletek útján. Ezek az utak legjobb esetben is csak ideig-óráig tartó fegyverszünetet eredményezhetnek, és a

legrövidebb időn belül újabb, még szörnyűbb imperialista háborút idézhetnek elő.

A forradalmi szociáldemokrácia annál is szükségesebbnek tartja hangsúlyozni előbbi álláspontjának változatlanságát és helyességét most, mert az orosz hadsereg offenzívájának megindulása óta befejeződött az orosz forradalom első szakasza, és a szövetséges burzsoázia a szocialista miniszterek áldásától kísérve újból megkapta saját szolgálatára az orosz forradalom hadseregét. A forradalmi szociáldemokráciának ezért, sokkal inkább mint bármikor, fokoznia kell agitációs és szervező munkáját, még jobban tömörítenie kell sorait, s meg kell magyaráznia a néptömegeknek, hogy az orosz forradalom és a világforradalom szempontjából mennyire végzetes a megkezdett offenzíva. Meg kell világítania a tömegek előtt azt a fontos tényt, hogy ez az offenzíva szükségszerű következménye volt a mensevik és az eszer párt politikájának, amely pártok az ellenforradalmi burzsoázia iránt bizalmat keltettek a néptömegekben, s hogy mindezek következtében a katonai szervezetek időszerű feladata az erők minél szervezettebb előkészítése arra, hogy tömegesen fejezzék ki bizalmatlanságukat mind a burzsoá kormánnyal, mind a mensevikek és eszerek kormányzó pártjaival szemben, és ugyancsak tömegesen követeljék e kormány lemondását, s a bel- és külpolitika gyökeres megváltoztatását.

A konferencia szükségesnek tartja kijelenteni, hogy a forradalmi szociáldemokrácia számára csak akkor lehetne elfogadható a felhívás az offenzívára, ha a hatalom átmenne a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeinek a kezébe és ha a forradalmi demokrácia nyiltan és félreérthetetlenül békeajánlattal fordulna minden hadviselő országhoz. Ez a javaslat megteremtené minden hadviselő ország munkásainak egymás iránti teljes bizalmát és elkerülhetetlenül kiváltaná a proletariátus felkeléseit mindazok ellen az imperialista kormányok ellen, amelyek ellene szegülnének az ilyen békének.

Csak az ilyen offenzíva lenne közvetlen harc a békéért és az egyetemes szabadságért.

A NÉP ÁLTALÁNOS FELFEGYVERZÉSÉRŐL

Az állandó hadseregek a tőkés termelési mód végleges győzelme óta az egyik leghatalmasabb és legbiztosabb eszközt jelentik az uralkodó burzsoázia kezében ahhoz, hogy sértetlenségben megőrizze osztályuralmának alapjait, hogy továbbterjessze és bővítse uralmát az alacsonyabb kultúrájú országokban és te-

rületeken — az úgynevezett gyarmatokon, s aránylag ritkábban eszköz abban a fegyveres harcban, amelyet a burzsoázia nemzeti egyesüléseinek vezető csoportjai más ugyanilyen nemzeti egyesülések ellen a világuralomért folytatnak. Innen adódik az állandó hadseregek és a nép érdekei közötti gyökeres ellentmondás, másfelől pedig a burzsoáziának az a törekvése, hogy még ott is bevezesse az állandó hadsereget, ahol ezideig nem volt, mint például Angliában. Az állandó hadseregek évről évre elviselhetetlenebbül fokozzák az adóterhet, amely a lakosság, és túlnyomórészt az ország lakosságának többségét alkotó munkások és parasztok vállára nehezedik, elvonják a lakosság legjobb, leginkább munkaképes részét a falvakból és a községekből, a termelő munkától, és mivel a vak engedelmesség elvén épülnek fel, eltorzítják és megsemmisítik az emberi egyéniséget. Mindez együttvéve arra készteti a forradalmi szociáldemokráciát, hogy a leghatározottabban követelje és harcoljon az állandó hadseregek azonnali és mindenhol végrehajtandó felszámolásáért, és azért, hogy e hadseregeket össznépi milíciával, a nép általános felfegyverzésével helyettesítsék.

A szociáldemokráciának az a véleménye, hogy a népnek a fegyverhez való joga ugyanolyan elidegeníthetetlen jog, mint a többi polgárjog, s mindenkor csakis reakciós célok diktálhatják bárkinek azt a követelést, hogy bármilyen módon korlátozzák a polgárok törvényes keretek között történő fegyverszerzésre és fegyverhasználatra vonatkozó jogát; nem lehet és nem szabad semmiféle ürüggyel sem korlátozni a polgároknak azt a jogát, hogy szabad lövészegyesületeket alakítsanak, a fegyverkezelést pedig a demokratikus önkormányzati szervek ellenőrzésével a városi és falusi nyilvános iskolákban tanfolyamon kell oktatni.

Az ország védelme szempontjából az állandó hadsereget sikeresen felválthatja a népi milícia, lehetőleg rövid szolgálati időre behívott korosztályokkal, lehetőleg kislétszámú törzskarokkal, valamint, felülről kinevezett tisztek és hivatalnokok helyett, választott szervekkel. A világháború tapasztalata eléggé bebizonyította, hogy a katonai kiképzéshez és neveléshez egyáltalán nem szükséges a korábbi három nehéz esztendő, s kéthónapos kiképzés teljesen elegendő arra, hogy a katona ugyanúgy kibírja a háború nehézségeit, mint az a régebbi katona, aki a háborúelőtti időkben a tényleges szolgálati időt a hadseregben kitöltötte. A szociáldemokrácia a hadsereg teljes átalakításáig Oroszországban most többek között a következőket követeli:

fegyverezzenek fel és alakítsanak mindkét nembeli munká-

sokból álló autonóm és a nagy proletárközpontok, kerületek és területek választott munkásszervezeteinek rendelkezésére álló vörösgárdista munkászászlóaljakat;

szervezzék meg a néphadsereg ugyanilyen osztagait falusi területeken is;

számolják fel a régi rendőrség minden formáját és alakítsák meg helyette a nép ellenőrzése alatt álló milíciát;

minden kinevezett katonai hivatalnokot a nép választott képviselőivel váltsanak fel;

demokratizáljanak kivétel nélkül minden olyan katonai intézményt, amelyet a most folyó háború miatt egyelőre fenn kell tartani.

A HADSEREG DEMOKRATIZÁLÁSÁRÓL

Az állandó hadsereg olyan intézmény, amely ellen a szociáldemokrácia mindig harcolt, mert ennek az intézménynek az a célja, hogy megteremtse a kényszerítés és elnyomás anyagi-mechanikai erőszakszervét, azt a szervet, amely a tőkés rendszerben a demokrácia nagy tömegei ellen irányul, mind az adott államok határain kívül, mind pedig azokon belül. A szociáldemokrácia ezért a hadsereg demokratizálásának feladatát nem tekintheti másnak, mint a forradalom teljes győzelméig szükséges ideiglenes intézkedésnek, amelyet azután az állandó hadsereg felszámolása és ennek a nép általános felfegyverzésével s az össznépi milíciával történő helyettesítése követ.

A hadsereg demokratizálását ezért a szociáldemokrácia véleménye szerint nem lehet megvalósítani azoknak az elveknek a fenntartásával és alkalmazásával, amelyek általában minden meglevő hadsereg alapját alkotják. A forradalmi és demokratikus hadsereg felépítésének nem szabad a kinevezésen, a parancsolgatáson és alárendelésen alapulnia, hanem a választási rendszeren, az önkormányzaton és az alulról jövő kezdeményezésen. Ezen elvek érvényesítésének szükségességét nálunk Oroszországban különösen azok a feladatok diktálják, amelyeket a forradalom állított a hadsereg elé. A jelenlegi parancsnoki kar, melyet többségében szándékosan ellenforradalmi elemekből válogattak össze, a megalkuvó politikát folytató koalíciós kormány, mely a burzsoázia utasítására közömbösíteni akarja a hadseregben a forradalmi hangulatot olymódon, hogy a katonáknak bizonyos önkormányzati jogot ad, de ugyanakkor fenntartja az állandó hadseregek felépítésének legfőbb elveit: a parancsolgatást és a vak engedelmességet — mindez azt a felada-

tot rója a szociáldemokráciára, hogy a hadsereg olyan szervezetét alakítsa ki, amelynek keretei között a felülről jövő ellenforradalmi törekvésekkel ténylegesen szembeállítható a tömegek alulról jövő szervezett forradalmi akarata. A katonaság számára biztosítandó jogok legmesszebbmenő kihasználása, nem riadva vissza a bevezetett katonai szabályzatok forradalmi úton történő megváltoztatásától sem; a kuriális választási rendszer megszüntetése és valamennyi szervezetnek az általános, egyenlő, titkos és közvetlen választójog alapján történő felépítése; harc mindenféle korlátozás, köztük a katonák általános polgárjogainak korlátozása ellen; a parancsnoki kar megalakításában a választási elv tényleges életbeléptetése olymódon, hogy a legalacsonyabb tiszti rangra való előléptetés és az áthelyezések során a katonák élhessenek az elutasítás és a jóváhagyás számukra biztosítandó jogával; a hadműveleti osztály ellenőrzése külön elvek alapján; a letartóztatás és a bűnvádi eljárás jogának alkalmazása minden ellenforradalmi kísérlet ellen — ezek azok a párhuzamos vonalak, amelyek irányában a szociáldemokrácia befolyásának haladnia kell, amikor kidolgozza és életbe lépteti az orosz hadsereg életének új szabályait.

A szociáldemokratáknak többek között a következő intézmények közvetlen szavazás alapján történő megszervezéséért kell a hadseregben síkraszállniok:

század-, ezred-, zászlóalj- stb. bizottságok a megalakítandó valamennyi albizottsággal együtt: gazdasági, kulturális-felvilágosító, nyomozó stb. albizottságokkal;

meghatározott úton összehívott ezredgyűlés;

az ezred választott személyeinek tanácsa, amelynek e tanács végrehajtó szerve, az ezredbizottság, felelősséggel tartozik, és amelyhez a századbizottságok a vitás kérdéseket felterjesztik;

a Munkás- és Katonaküldöttek városi Szovjetje, mint az adott központ politikai és közigazgatási életének vezető szerve;

a hadbiztosságok, igazgatóságok, katonai körzetek, csapattörzsek, dandárok stb. mellett szavazati és tanácskozási joggal rendelkező különféle szerveket kell alakítani; a hadrakelt seregben az ezredek közvetlen szavazással választott küldötteinek hadseregkongresszusát a neki felelős végrehajtó szervvel: a hadseregbizottsággal; úgyszintén frontkongresszust a megfelelő bizottságokkal és kisegítő szervezetekkel: hadosztálybizottságokkal, hadtestkongresszusokkal és hadtesttanácsokkal;

a bíráskodás terén: kötelező tiszti elnöklet nélkül működő bajtársi bíróságok, valamint ezredbíróságok, amelyeknek jog-

hatósága alá tartoznának illetékességi körükön belül mind a katonák, mind a tisztek.

A konferenciának az a véleménye, hogy ha a szociáldemokrácia kellő aktivitással végzi munkáját ezekben az intézményekben, az megfelelő garanciát nyujt mind a katonák jogainak tényleges biztosítására, mind pedig arra, hogy alulról biztosítsuk a forradalom vívmányait az ellenforradalmi kísérletek ellen, bárhonnan induljanak is ki azok.

Az OSzDMP katonai szervezeteinek Összoroszországi Konferenciája, miután megvitatta a katonák jogairól szóló nyilatkozatot, úgy találja, hogy bár ez a nyilatkozat a katonák szempontjából sok helyes és szükséges dolgot tartalmaz, több fontos pont fő tételei tulajdonképpen a katonák jogfosztottságát nyilatkoztatják ki; ilyen például a 3. pont, amely szerint a katona csak szolgálaton kívül élhet minden jogával, ami lehetővé teszi e pont önkényes értelmezését, s a katona jogainak nullára csökkentését. Ilyen továbbá a 10. pont, amely katonai küldöncök formájában bevezeti a tisztiszolgák intézményét, ami ugyancsak a régi rendszer maradványa.

A 14. pont, amely feljogosítja a parancsnokokat, hogy fegyvert alkalmazhassanak, vagyis agyonlőhessék a katonát, szégyen és megcsúfolása a katonai szolgálatot teljesítő polgár szabadságának és jogainak.

És végül a 18. pont, amely nem adja meg a választhatóság és kinevezés jogát, nem más, mint a régi állandó hadsereg alapjainak fenntartása és Gucskov reakciós programmjának életbeléptetése.

Ezért figyelembe véve, hogy a nyilatkozat fő pontjai nem felelnek meg a katonák érdekeinek, és ellenkeznek a hadsereg demokratizálásának alapelveivel, a konferencia megállapítja, hogy ezt a nyilatkozatot érvényteleníteni kell, és helyette másik nyilatkozatot kell kiadni, amely a demokrácia elveinek megfelelően a katonák széleskörű jogait hirdeti ki.

A NEMZETI KÉRDÉSRŐL

Oroszország népeinek (mint például a finneknek, az ukránoknak stb.) a forradalom folyamán észlelt nemzeti mozgalma főképpen az Ideiglenes Kormány antidemokratikus politikájának az eredménye, amely politika egész sor „parancsban" és „tilalomban", s végül abban nyilvánult meg, hogy a nemzeti kérdés megoldását elhalasztották az Alkotmányozó Gyűlésig.

Az Ideiglenes Kormány egyrészt elismerte a nemzetek önrendelkezési jogát (a lengyeleket illetően), másrészt viszont akadályozza, hogy az ukránok éljenek is ezzel a joggal. Ezzel ellentmond önmagának és leleplezi imperialista vágyait.

Az OSzDMP Fronton és Hátországban működő Katonai Szervezeteinek Konferenciája leszögezi, hogy most, amikor az ellenforradalom mozgósítja erőit, és a népeket egymás ellen uszítja, megtorlásokra sarkalva a kormányt, például Ukrajna ellen — az Ideiglenes Kormánynak Oroszország népeivel szemben folytatott politikája rendkívül káros, és csak a forradalom ellenségeinek kedvez.

A konferencia kijelenti, hogy Oroszország népeinek teljes önrendelkezési joguk van, és önállóan dönthetnek saját sorsuk felett, még a különválás kérdésében is. Így többek között Ukrajnának teljesen jogában áll, hogy önkormányzatát már az Alkotmányozó Gyűlés előtt megvalósítsa.

Ugyanakkor a konferencia, mivel meg van győződve arról, hogy a nemzetiségi ezredek megalakítása egyáltalán nem szolgálja a dolgozó tömegek érdekeit, — bár a konferencia természetesen nem tagadja, hogy minden nemzetiségnek jogában áll ilyen ezredek alakítása —, azt a szilárd meggyőződését fejezi ki, hogy Ukrajna proletariátusa, melynek egész Oroszország proletariátusával együtt érdekében áll az állandó hadsereg össznépi milíciával való felváltása, harcolni fog az ellen, hogy Ukrajna nemzetiségi ezredeit a néptől elszakadt állandó hadsereggé alakítsák.

A konferenciának szilárd meggyőződése, hogy csak a nemzetek önrendelkezési jogának határozott és visszavonhatatlan elismerése — a valóságban, nem pedig szavakban való elismerése — szilárdíthatja meg Oroszország népeinek kölcsönös testvéri bizalmát, és nyithatja meg az utat tényleges egyesülésükhöz, az egységes államban való önkéntes, nem pedig erőszakkal létrehozott egyesüléshez.

AZ AGRÁRKÉRDÉSRŐL[1]

A földesúri földbirtoklás Oroszországban a feudális földesurak hatalmának anyagi támasza és a monarchia esetleges visszaállításának záloga. Ez a földbirtoklás Oroszország lakosságá-

[1] A konferencia ebben a kérdésben az Áprilisi Konferencia határozatát fogadta el. — *Szerk.*

nak túlnyomó tömegét, a parasztságot, elkerülhetetlenül koldussorsra, szolgaságra és megfélemlítettségre, az egész országot pedig elmaradottságra kárhoztatja az élet minden területén.

Oroszországban a paraszti földbirtoklást, mind az osztásföldet (a közösségit és a parasztportát), mind pedig a magánbirtokot (a bérelt és vásárolt földet) keresztül-kasul át- és átszövik a régi, félfeudális megkötöttségek és viszonyok, a parasztoknak a jobbágyrendszer idejéből örökölt tagozódása, a parcellák szétszórtsága stb. stb. Mindezeknek az elavult és káros korlátoknak ledöntése, a föld felosztása, a földbirtoklás és a földművelés terén uralkodó viszonyok újjáalakítása az oroszországi és a világgazdaság új körülményeinek megfelelően — mindez szükségesség, és ez az anyagi alapja annak, hogy a parasztság az ország *minden* földjének nacionalizálására törekszik.

Bármilyen kispolgári utópiákba burkolják is a narodnyik pártok és csoportok a paraszttömegek harcát, amely a feudális földesúri földbirtoklás ellen és általában az egész oroszországi földbirtoklási és földhasználati rendszer minden feudális béklyója ellen irányul — maga ez a harc mégis teljes mértékben burzsoá-demokratikus, feltétlenül progresszív és gazdaságilag szükségszerű törekvést fejez ki mindezeknek a béklyóknak végleges összetörésére.

A föld nacionalizálása, ez a burzsoá rendszabály, az osztályharcnak a tőkés társadalomban leginkább lehetséges és leginkább elképzelhető szabadságát jelenti, valamint azt, hogy a földhasználat megszabadul minden nemburzsoá kölönctől. Azonkívül, a föld nacionalizálása, mint a földmagántulajdon eltörlése, a gyakorlatban olyan hatalmas csapás volna a termelési eszközök magántulajdonára általában, hogy a proletariátus pártjának az ilyen átalakulást mindenképpen támogatnia kell.

Másrészt, Oroszország jómódú parasztsága már régen létrehozta a parasztburzsoázia elemeit, és a Sztolipin-féle agrárreform ezeket az elemeket kétségkívül megerősítette, megszaporította, megszilárdította. A falu másik pólusán viszont ugyanúgy megerősödtek, megszaporodtak a mezőgazdasági bérmunkások, a proletárok és a hozzájuk közelálló félproletár parasztság tömegei.

Minél határozottabb és következetesebb lesz a földesúri földbirtoklás összetörése és megszüntetése, minél határozottabb és következetesebb lesz Oroszországban a burzsoá-demokratikus agrárátalakulás általában, annál nagyobb erővel és annál gyorsabban fog kibontakozni a mezőgazdasági proletariátus osztályharca a jómódú parasztság (a parasztburzsoázia) ellen.

Aszerint, hogy sikerül-e a városi proletariátusnak maga mögé sorakoztatnia a falusi proletariátust és csatlakozásra bírnia a falu félproletárjainak tömegeit, vagy pedig ezek a tömegek a parasztburzsoáziát fogják követni, amely Gucskovval, Miljukovval, a kapitalistákkal és a földesurakkal való szövetség s általában az ellenforradalom felé hajlik — aszerint alakul majd az orosz forradalom sorsa és kimenetele, hacsak a meginduló európai proletárforradalom nem gyakorol majd közvetlen és nagyarányú befolyást országunkra.

Ebből az osztályhelyzetből és ezekből az erőviszonyokból kiindulva, a konferencia határozatilag kimondja:

1) A proletariátus pártja minden erejével harcol Oroszország minden földesúri földjének (valamint az uralkodóház birtokainak, az egyházi és koronabirtokoknak stb. stb.) azonnali és teljes elkobzásáért.

2) A párt határozottan síkraszáll amellett, hogy minden föld azonnal a Parasztküldöttek Szovjetjeiben vagy más, valóban teljesen demokratikus úton választott s a földesuraktól és bürokratáktól teljesen független helyi önkormányzati szervekben tömörült parasztság kezébe menjen át.

3) A proletariátus pártja követeli az ország minden földjének nacionalizálását; a nacionalizálás, amely minden föld tulajdonjogának az állam kezébe adását jelenti, a földdel való rendelkezés jogát a helyi demokratikus intézményekre ruházza.

4) A pártnak elszánt harcot kell folytatnia az Ideiglenes Kormány ellen, amely mind Singarjov szavai, mind kollektív megnyilatkozásai szerint a „földesurakkal való önkéntes megegyezést", vagyis ténylegesen földesúri jellegű reformot igyekszik a parasztokra ráerőszakolni, és a parasztokat az „önhatalmú cselekményekért" megtorlással, vagyis azzal fenyegeti, hogy a lakosság kisebbsége (a földbirtokosok és a kapitalisták) a többség ellen erőszak alkalmazására fog áttérni, s egyúttal harcolnia kell a pártnak a narodnyikok és a mensevik szociáldemokraták többségének kispolgári ingadozásai ellen is, akik azt tanácsolják a parasztoknak, hogy az Alkotmányozó Gyűlésig ne vegyék el az egész földet.

5) A párt azt tanácsolja a parasztoknak, hogy szervezetten vegyék el a földet, semmiképp sem engedve meg a birtok felszerelésének legcsekélyebb megrongálását sem, és gondoskodjanak a termelés fokozásáról.

6) Általában minden agrárátalakulás csakis az egész állam teljes demokratizálása esetén lehet sikeres és tartós, vagyis egy-

részt a rendőrség, az állandó hadsereg és a ténylegesen kiváltságos helyzetben levő hivatalnoki kar megszüntetése, másrészt a legszélesebbkörű, minden felülről jövő felügyelettől és gyámkodástól teljesen mentes helyi önkormányzat esetén.

7) Azonnal és mindenütt hozzá kell fogni a mezőgazdasági proletariátus külön és önálló megszervezéséhez, a mezőgazdasági munkások szovjetjeinek (valamint a félproletár parasztság külön szovjetjeinek) formájában, továbbá olymódon, hogy a parasztküldöttek közös szovjetjeiben, a helyi és városi igazgatás minden szervében stb. stb. proletár csoportokat vagy frakciókat szervezünk.

8) A pártnak támogatnia kell azoknak a parasztbizottságoknak a kezdeményezését, amelyek Oroszország számos vidékén a földesúri birtokok élő és holt felszerelését e bizottságokba szervezett parasztságnak adják át abból a célból, hogy a föld használatát társadalmilag szabályozzák és az egész föld megművelését biztosítsák.

9) A proletariátus pártjának azt kell a falu proletárjainak és félproletárjainak tanácsolnia, hogy igyekezzenek minden földesúri birtokon lehetőleg nagyméretű mintagazdaságot alakítani, amelyet a mezőgazdasági munkások szovjetjei vezetnének a közösség számlájára, szakképzett gazdászok irányításával és a legjobb technikai eszközök alkalmazásával.

AZ ORSZÁGOS KATONA- ÉS PARASZTUJSÁGRÓL

A példátlan méretű hódító rablóháború, amely egész népeket sodort a világmészárlásba, szétzüllesztette a hadviselő országok egész gazdasági életét, megfosztotta a várost és falut a leginkább munkaképes lakosságtól — minden eddiginél nagyobb tömegben hozta közelebbb a munkásosztályhoz a falu széles néprétegeit, s ezzel azt a feladatot rótta a forradalmi szociáldemokrata pártra, hogy a forradalom feladatainak teljes megoldása érdekében haladéktalanul terjessze ki a szociáldemokrata propagandát és agitációt a szegényparasztság (a falusi proletárok és félproletárok) e széles rétegeire.

A konferencia véleménye szerint e célok elérésének egyik hathatós eszköze: népszerű szociáldemokrata ujság alapítása a katonák és parasztok tömegének széles rétegei számára. Az ujságot a Katonai Szervezetek Összoroszországi Irodájának kell kiadnia, s az ujság szerkesztőségének megszervezésével is ezt a szervet kell megbízni.

Figyelembe véve, hogy a „Szoldatszkaja Pravda" fennállásának első napjaitól kezdve állhatatosan és következetesen védelmezte és érvényre juttatta a nemzetközi szocializmus alaptételeit, következetesen és elszántan harcolt és harcol [mind] az ellenforradalmi pártok, mind pedig a kispolgári pártok ellen, amelyek egyfelől a forradalmi szociáldemokrácia pártja, másfelől a földbirtokosok és tőkések érdekeit kifejező pártok között ingadoznak; figyelembe véve továbbá, hogy a katonai szervezetek központi lapjának Petrográdon, a forradalom központjában kell megjelennie, s hogy a „Szoldatszkaja Pravda" népszerű szerkesztésénél fogva a nagy néptömegek számára a legkönnyebben érthető szocialista ujságok egyike, —

a konferencia határozatilag kimondja, hogy a „Szoldatszkaja Pravdá"-t a nagy katona-paraszt ujság megalapításáig az OSzDMP katonai szervezetei központi lapjának kell tekinteni, és megbízza az Összoroszországi Irodát, hogy jelölje ki soraiból a szerkesztőbizottságot.

A KATONAI SZERVEZET CÉLJAI ÉS FELADATAI

1. Az OSzDMP katonai szervezete mint az általános proletárszervezet egyik része ugyanazt a feladatot tűzi ki első és legfontosabb feladatául, mint pártunk valamennyi többi szervezete: nevezetesen a forradalmi szocializmus elveinek és eszméinek hirdetését és terjesztését, a forradalmi szociáldemokrácia taktikai jelszavainak és programmköveteléseinek megmagyarázását a főleg szegényparasztokból és munkásokból álló katonaság körében.

2. Számolva annak a környezetnek sajátos jellegével, amelyben a katonai szervezeteknek dolgozniok kell, nevezetesen a szegényparaszti környezettel, melyből hadseregünk zöme kikerül, — a katonai szervezetnek, anélkül hogy az osztályharc talajáról egy percre is letérne, arra kell törekednie, hogy a katonai szervezetből olyan agitációs és propagandaközpontot létesítsen, amely a paraszti demokrácia és a falusi félproletár elemek nagy tömegeinek körében folyó szociáldemokrata munka egyesítő apparátusa lehet.

3. Ezenkívül azok a sajátos feltételek — nevezetesen a világháború körülményei —, amelyek között az orosz forradalom végbemegy, rendkívül felelősségteljes kötelezettséget rónak a katonai szervezetekre: szervezetileg meg kell szilárdítaniok a hadrakelt seregben a nemzetközi szocializmus eszméit, hogy

előkészítsék a szükséges előfeltételeket ahhoz a sikeres harchoz, melynek célja, hogy a világforradalom diadalt arasson a világtőke felett és forradalmi úton megszüntesse az egész világon dúló tömegmészárlást.

4. Oroszország jelenlegi belső körülményei végül még egy fontos feladatot rónak a katonai szervezetekre. Az oroszországi forradalom befejezetlensége és óriási lendülete, az oroszországi forradalomnak a 3. pontban említett különleges szerepe a példátlan méretű imperialista háború következtében meginduló proletár világforradalomban, továbbá a földkérdés és munkáskérdés terén még előttünk álló mélyreható gyökeres reformok széles távlatai azt a feladatot róják a katonai szervezetekre, hogy a hadseregnek a szociáldemokráciához csatlakozó és a szociáldemokráciát követő forradalmi demokratikus elemeiből igyekezzenek megalakítani a forradalom és az általa napirendre tűzött követelések fegyveres anyagi támaszát.

A KATONAI SZERVEZET SZABÁLYZATÁNAK TERVEZETE

A) Szabályzat: 1) pont. A katonai szervezet tagjának tekintendő minden elvtárs, aki megfelel a pártunk Szervezeti Szabályzatának első pontjában előírt követelményeknek, tehát: aki elismeri a párt programmját, ajánlás alapján lett a szervezet tagja és tagsági járulékot fizet; 2) pont. A katonai szervezet felépítésének a legszélesebb választási elven kell alapulnia.

B) 1) pont. Minden csapategységben: században, lovasszázadban, kozákszázadban stb. pártsejt alakul a csapategységbe tartozó valamennyi szociáldemokrata párttagból; 2) pont. Minden ilyen sejt végrehajtó bizottságot választ (taggyűlésen); 3) pont. A pártsejtek nagyobb szervezetekben: ezred-, zászlóalj-, területi szervezetekben egyesülnek; 4) pont. Minden városi vagy vidéki katonai állomáshely párttagjai közös városi vagy helyi katonai szervezetet alkotnak, amely része az általános városi munkásszervezetnek.

Megjegyzés: Pétervárott a katonai szervezet a Központi Bizottsághoz és a Pétervári Bizottsághoz tartozik;

5) pont. A városi katonai szervezet taggyűlésén megválasztják a városi vezető bizottságot; 6) pont. A városi vezető katonai bizottságnak szavazati joggal rendelkező képviselete van a helyi általános munkásszervezetben; 7) pont. A katonai szervezet

a tisztán katonai kérdések területén önálló, a közös munkában azonban a városi munkásszervezet útmutatásait követi.

C) Konferenciák és kongresszusok: 1) pont. A helyi szervezeteket konferenciák és kongresszusok egyesítik, amelyeket a katonai szervezeteknek a KB mellett működő Összoroszországi Irodája hív össze, és a helyi szervezetek (választott) küldöttek útján képviseltetik magukat; 2) pont. A konferencián vagy kongresszuson megválasztják a katonai szervezeteknek a KB mellett működő Összoroszországi Irodáját; 3) pont. A katonai szervezeteknek a KB mellett működő Összoroszországi Irodája a Központi Bizottsággal a legszorosabb kapcsolatban és annak útmutatásai szerint irányítja a katonai szervezetek egész munkáját egész Oroszország területén; 4) pont. A katonai szervezeteknek a KB mellett működő Összoroszországi Irodája tanácskozási joggal rendelkező képviselőt küld a Központi Bizottságba; 5) pont. Az országos konferencia vagy kongresszus megbízza a katonai szervezeteknek a KB mellett működő Összoroszországi Irodáját, adjon ki országos jellegű katonai ujságot, s megalakítja e lap szerkesztőségét; 6) pont. Minden olyan nézeteltérésben és vitában, amely akár a katonai szervezetek között, akár a katonai szervezetek és a munkásszervezetek között felmerül, a KB dönt; 7) pont. A katonai szervezetek anyagi eszközei a helyi feltételeknek megfelelően megállapított tagsági járulékok, gyüjtések stb. útján gyűlnek össze; 8) pont. Minden helyi szervezet anyagi eszközeinek egynegyedét befizeti a Katonai Szervezetek Összoroszországi Irodája javára; 9) pont. A KSz rendkívüli kongresszusait a katonai szervezetek tagsága kétharmadának követelésére hívják össze.

HAUSZTOV ELVTÁRS LETARTÓZTATÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

Az OSzDMP Fronton és Hátországban működő Katonai Szervezeteinek Összoroszországi Konferenciája azzal a nyomatékos követeléssel fordul a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjéhez, hogy a legsürgősebben tegyen intézkedéseket Hausztov főhadnagynak, az „Okopnaja Pravda" munkatársának kiszabadítása érdekében. Hausztov elvtárs letartóztatása és fogvatartása a szabad Oroszországban szabadságunk szégyenfoltja. Az Összoroszországi Konferencia ezt a letartóztatást úgy tekinti, mint a politikai meggyőződés szabadságának megcsúfolását, mint a forradalmi hadsereg polgárjogai ellen elkövetett erő-

szakot. Az Összoroszországi Konferencia ebben az ellenforradalom harci cselekményét látja a szociáldemokrata internacionalisták ellen, akik valamennyi ország munkásait és parasztjait arra hívják fel, hogy saját kapitalista kormányaik elleni forradalmi felkelésükkel vessenek véget a háborúnak.

„Az OSzDMP Fronton és Hátországban működő Katonai Szervezetei Összoroszországi Konferenciájának határozatai." 1917

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIBŐVÍTETT TANÁCSKOZÁSA

Petrográd. 1917 július 13—14 (26—27)

A KB-nak a Petrográdi Bizottság, a Katonai Szervezet, a Moszkva-területi Iroda, a Moszkvai Bizottság és a Moszkvakörnyéki Bizottság képviselőivel tartott tanácskozása a júliusi tüntetés után folyt le. A tanácskozás után összeült a bolsevikok Petrográdi Szervezetének rendkívüli konferenciája, amelyen I. V. Sztálin mondott beszámolót a KB munkájáról és a jelenlegi helyzetről. A KB kibővített tanácskozásának alábbi határozatát a konferencián I. V. Sztálin beszámolója alapján fogadták el.

A TANÁCSKOZÁS HATÁROZATA

1. A munkás- és katonatömegek július 3—5-i petrográdi spontán megmozdulását az Ideiglenes Kormánnyal szemben érzett elégedetlenség idézte elő. Az Ideiglenes Kormány a földbirtokosokkal, a tőkésekkel és a külföldi imperialistákkal való megegyezés politikáját folytatja, s ezért teljesen képtelen arra, hogy kielégítse az ország legégetőbb szükségleteit. A kadetok kilépése a kormányból, amivel szabad kezet akartak nyerni egy ellenforradalmi puccshoz, adta a külső lökést a lejátszódott eseményekhez.

2. Pártunk, noha mindent megkísérelt, hogy a készülő spontán kirobbanásnak elejét vegye, a tüntetés kész tényével találta magát szembe. Mint a forradalmi proletariátus tömegpártjának, be kellett avatkoznia az események spontán menetébe, hogy szervezett és békés jelleget adjon a mozgalomnak.

3. A mensevikek és eszerek pártjának képviselői (a szovjetek

többsége), ahelyett hogy felkarolták volna a tömegek mozgalmát és igyekeztek volna szervezett jelleget adni neki, minden erejükkel és egész tekintélyükkel a munkások és katonák Petrográdja ellen fordultak, a szovjetek teljhatalmáért lezajlott petrográdi tüntetést a szovjetek ellen irányuló felkelésnek nyilvánították, az internacionalista proletárszárny szétzúzása céljából szabad kezet adtak az ellenforradalmi elemeknek, s egy nótát fújtak a mocskos sárga sajtóval.

4. A szovjeteknek és az Ideiglenes Kormánynak ez a politikája meggyorsította és megkönnyítette az erők mozgósítását az ellenforradalom számára, amely politikailag az úgynevezett kadet párt vezetése alatt áll, szociális szempontból az imperialista burzsoáziára és a földbirtokosokra támaszkodik, s harci erejét a hadsereg tisztikarának felső rétegeiből meríti.

5. A mostani hatalom (Kerenszkij, Cereteli, Jefremov diktatúrája) kettős jellegű: egyfelől a paraszti kispolgárságot képviseli, amelyet a munkások egy része is követ, akik még nem ábrándultak ki a kispolgári demokratákból; másfelől a szövetséges tőkével összefonódott burzsoá és földbirtokosi rétegeket képviseli, amelyek imperialista ellenforradalomra törekszenek. A hatalom e frakciói között jelenleg alkudozás folyik, s eközben a kispolgárság képviselői (a kormányban és a szovjetekben egyaránt) gyávaságukkal, a forradalmi elvek elárulásával és a forradalmi proletariátussal szemben elkövetett nyílt hitszegésükkel egyre erősítik a forradalommal szemben ellenséges osztályok helyzetét.

6. Az ellenforradalom, mely a mensevikek és eszerek engedékenysége következtében elszemtelenedett, már nemcsak a bolsevikokat támadja, hanem támadásba megy át a szovjetek, és a szovjetek többségét alkotó pártok ellen is. A kispolgárság, amely szeretné megmenteni hadállásait az ellenforradalom előretörésétől, nem szánja rá magát, hogy megütközzön az ellenforradalommal, hanem inkább egyezségre lép vele és egymás után adja fel hadállásait. Ennek következtében a proletariátust ténylegesen „törvényen kívül" helyezték, a szovjetek szerepe elenyészőben van, és a forradalmi hatalom szerveit olyan intézményekkel váltják fel, amelyekben az imperializmus hegemóniája alatt álló tulajdonos csoportoknak van döntő befolyásuk (az Állami Duma visszaállítása, a moszkvai kongresszus stb.). Másrészt az Ideiglenes Kormány azzal, hogy az ellenforradalmat segíti (a megtorlásokkal, az adminisztratív önkényeskedéssel, a hadbíróságokkal, a proletársajtó üldözésével, a halálbüntetés visszaállításával és a cári büntető törvénykönyv

cikkelyeinek felélesztésével), elkerülhetetlenül a néptömegek erélyes ellenállását hívja ki.

7. Az a kormány, mely „a forradalom megmentésének" cégérével lép fel, nem képes megvalósítani a forradalom egyetlen sarkalatos feladatát sem. A külföldi tőke nyomására folytatja az előző kormányok háborús, imperialista politikáját, amely az utóbbi időben az offenzíva megkísérlésében és a békéért folytatott harc ünnepélyesen kihirdetett jelszavának teljes mellőzésében nyilvánult meg, és amely politika már megmutatta végzetes következményeit. Gazdasági és politikai téren a kormány nem képes egyetlen igazi forradalmi intézkedést sem tenni a gazdasági bomlás és az ellenforradalom elleni harc érdekében. E hatalom válsága tehát elkerülhetetlen.

8. Életképes hatalom csak olyan államhatalom lehet, amely a proletártömegekre és a parasztság legszegényebb rétegeire támaszkodik, határozottan és szilárdan megvalósítva a munkások programmját, vagyis határozott intézkedéseket tesz a háború megszüntetése érdekében, megszakít mindenféle alkudozást a burzsoáziával, a földet átadja a parasztoknak, megteremti a termelés és az elosztás munkásellenőrzését, megsemmisíti a reakció minden támaszát stb.

9. Arra törekszünk, hogy minden hatalom a forradalmi proletár- és parasztszovjetek kezében összpontosuljon, s úgy véljük, hogy ez a hatalom csak a fent megjelölt programm teljesítésével tudja megvalósítani a forradalom feladatait.

10. A proletárpártnak ilyen körülmények között az a feladata, hogy leleplezzen minden ellenforradalmi intézkedést, kíméletlenül bírálja a kispolgári vezetők reakciós politikáját, erősítse a forradalmi proletariátusnak és pártjának pozícióit, s előkészítse az erőket a döntő, s ha a válság menete megengedi, valóban össznépi tömegharcra a párt programmjának megvalósításáért. A felkészülésnek és erőgyüjtésnek ez az időszaka azt követeli a párttól, hogy használjon fel minden szervezési lehetőséget.

11. A forradalmi proletármozgalom további fejlődése során, a burzsoá ellenforradalom fokozódó ellenállása folytán, az oroszországi proletariátus előtt egyre élesebben vetődnek majd fel a tisztán szocialista feladatok, és az orosz munkások forradalmi harca a legszorosabb kapcsolatba kerül a Nyugat-Európában kibontakozó forradalommal.

„Rabocsij i Szoldat" 1. szám. 1917 augusztus 5 (július 23)

AZ OSZD(b)MP HATODIK KONGRESSZUSA

Petrográd. 1917 július 26—augusztus 3 (augusztus 8—16)

A kongresszuson 157 szavazati joggal és 110 tanácskozási joggal bíró küldött vett részt, mintegy 240 000 párttag képviseletében.

A kongresszus napirendje: 1) A Szervező Iroda beszámolója; 2) Az OSzD(b)MP Központi Bizottságának beszámolója; 3) A helyi szervezetek beszámolói; 4) A jelenlegi helyzet: a) a háború és a nemzetközi helyzet; b) a politikai és a gazdasági helyzet; 5) A programm felülvizsgálása; 6) Szervezeti kérdések; 7) Az alkotmányozógyűlési választások; 8) Az Internacionále (a KB-t bízták meg a határozat kidolgozásával); 9) A párt egyesítése; 10) A szakszervezeti mozgalom; 11) Választások; 12) Különféle. Ezenkívül megvitatták G. K. Ordzsonikidze beszámolóját arról, hogy V. I. Lenin ne jelenjen meg a bíróság előtt.

A kongresszus illegálisan ülésezett. V. I. Lenin, akit az Ideiglenes Kormány kopói üldöztek, nem lehetett jelen a kongresszuson, de az illegalitásból munkatársai és tanítványai: I. V. Sztálin, J. M. Szverdlov, V. M. Molotov és G. K. Ordzsonikidze közvetítésével ő vezette a kongresszust.

A kongresszus két fő kérdése a KB politikai beszámolója és a politikai helyzetről szóló beszámoló volt, amelyek V. I. Lenin irányadó útmutatásait fejtették ki. E kérdésekről mondott beszámolóiban I. V. Sztálin kimutatta, hogy bár a burzsoázia mindent elkövet a forradalom elnyomására, a forradalom nő és fejlődik, napirendre tűzi a termelés és a termékelosztás munkásellenőrzésének megvalósítását, a földnek a parasztok kezébe való átadását, a hatalom átadását a burzsoázia kezéből a munkásosztály és a szegényparasztság kezébe. A forradalom jellegét tekintve szocialista forradalommá válik.

A kongresszuson I. V. Sztálin kifejtette a párt lenini taktikáját a szocialista forradalomért vívott harcban, megindokolta a fegyveres felkelés előkészítésének jelszavát, megvédte a szocialista forradalom lenini elméletét, azt az elméletet, mely szerint a szocializmus felépíthető kezdetben egy, egymagában vett országban is. A kongresszus határozottan visszaverte a trockisták csoportját, amely a pártnak a proletárforradalomra vett irányvonala ellen foglalt állást és amely lehetetlennek tartotta a szocializmus győzelmét Oroszországban.

A kongresszus elvetette Buharin kapituláns irányvonalát, aki trockista álláspontot foglalt el és azt állította, hogy a parasztság honvédő hangulatú, hogy blokkban van a burzsoáziával és nem fogja követni a munkásosztályt. A kongresszus elvetette Preobrazsenszkij és Buharin módosító javaslatait, s I. V. Sztálinnak a politikai helyzetről szóló határozati javaslatát fogadta el.

A kongresszus megvitatta és jóváhagyta a bolsevikok gazdasági platformját, amelynek legfőbb pontjai a következők voltak: a földesúri földek elkobzása és az ország minden földjének nacionalizálása, a bankok államosítása, a nagyipar államosítása, a termelés és az elosztás munkásellenőrzése.

A VI. kongresszus minden határozatában különösen nagy nyomatékkal hangsúlyozta azt a lenini tételt, hogy a proletariátus és a szegényparasztság szövetsége a szocialista forradalom győzelmének előfeltétele. A kongresszus elítélte a szakszervezetek semlegességének mensevik elméletét.

A kongresszuson megvitatták azt a kérdést, hogy megjelenjen-e V. I. Lenin a bíróság előtt. Kamenyev, Rikov, Trockij és mások már a kongresszus előtt is azt tartották, hogy V. I. Leninnek meg kell jelennie az ellenforradalmárok bírósága előtt. A kongresszus határozottan ellenezte, hogy V. I. Lenin a bíróság előtt megjelenjen, mivel azt tartotta, hogy ott nem bíráskodásról lesz szó, hanem arról, hogy végezni akarnak Leninnel. A kongresszus tiltakozott a forradalmi proletariátus vezérei ellen folyó burzsoá-rendőri hajsza ellen, és üdvözletét küldte V. I. Leninnek.

A VI. kongresszus elfogadta a párt új Szervezeti Szabályzatát. A Szervezeti Szabályzat kimondta, hogy a párt valamennyi szervezetét a *demokratikus centralizmus* elve alapján kell felépíteni.

A párt kiáltványa, melyet a kongresszus kibocsátott, felszólította a munkásokat, katonákat és parasztokat, hogy készítsék fel erőiket

a burzsoáziával való döntő összecsapásokra. A VI. kongresszus a fegyveres felkelés, a szocialista forradalom előkészítését tűzte feladatul a párt elé.

A kongresszus új KB-t választott, amelynek tagjai lettek: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, J. M. Szverdlov, F. E. Dzerzsinszkij, Artyom (F. A. Szergejev), Sz. G. Saumjan és mások.

I. A KONGRESSZUS HATÁROZATAI ÉS RENDELKEZÉSEI

A JELENLEGI HELYZET ÉS A HÁBORÚ

1. A háború az utóbbi időben mindent átfogó világösszecsapás méreteit ölti. Megjelent a színen az imperializmus új óriása, a világuralom új igénylője — Amerika. Amerika és a szövetségesek nyomására Kína belép a háborúba. Az imperialista hatalmak harca kivétel nélkül minden országra átterjed. A háború elhúzódását a háború szférájának kiterjedésén kívül elősegíti az is, hogy a világburzsoázia a katonai diktatúra rendszerének fenntartásával és a nemzetközi proletariátus erőinek szétforgácsolásával harcot folytat az érlelődő proletárforradalom ellen.

2. A legveszélyesebb mozzanat valamennyi ország imperialistái számára az orosz forradalom, a tömegek első olyan megmozdulása, amely azzal fenyeget, hogy fejlődése során a tömegeknek a háború és az imperializmus elleni közvetlen akciójává válik, s más országok proletártömegeit is bevonja ebbe a harcba.

3. A szövetséges országok imperialistái a forradalom első pillanatában hadjáratot indítottak a forradalom ellen (kacérkodás a megdöntött Miklós cárral, hajsza a szovjetek ellen, az orosz internacionalisták letartóztatása stb.). Ez a hadjárat a forradalom közvetlen megrohamozásává vált, ami a szövetséges bankárok és az oroszországi ellenforradalmi erők nyilt blokkjában, az ellenforradalmi erőknek az angol tőke által nyujtott pénzügyi támogatásban, a „szövetséges" hatalmaknak Oroszország belügyeibe való közvetlen beavatkozásában, végül pedig abban a követelésben jutott kifejezésre, hogy Oroszország menjen át offenzívába, noha erre az orosz hadsereg egyáltalában nincs felkészülve.

4. Az a körülmény, hogy Oroszországban győztek az offen-

zíva politikájának hívei, minden országban a sovinizmus újabb felélénkülését, az imperialista diktatúra fokozódását és olyan viszonyok kialakulását eredményezte, amelyek megnehezítik az internacionalista szocialisták munkáját.

5. A kispolgárság és a parasztság felső rétegei, valamint a munkások egy része, amely még nem számolt le azokkal a kispolgári illúziókkal, amelyeket politikai síkon az eszerek és a mensevikek pártjai képviselnek, az offenzíva mellett foglaltak állást és ilymódon az imperialista nagyburzsoázia hálójába kerültek.

A közös katonai feladatok alapján köztük és a nyugati szociálimperialisták közt szoros szövetség jött létre, amely elkerülhetetlenül az „Egyetértés" országainak imperializmusát tevékenyen támogató szövetséggé vált.

6. Az oroszországi kispolgári demokrácia, melynek megtestesítője az eszerek és mensevikek pártja, belesodródott az általános imperialista politika medrébe. Ezen a téren teljesen azonos szintre került valamennyi ország szociálpatriótáinak politikája, s ezek Oroszországban is végérvényesen az imperializmus közvetlen ügynökeivé lettek. A mensevikek és az eszerek ilyenformán segítették az ellenforradalmi finánctőkét abban, hogy gyengítse Oroszországnak mint a nemzetközi forradalom gócának a jelentőségét.

7. A háború továbbfolytatása egyrészt gyorsítja a termelőerők pusztulását, másrészt pedig azt eredményezi, hogy a termelés rendkívüli mértékben koncentrálódik és a militarista állam kezében összpontosul. Ugyanakkor a háború folytatása — ami példátlan méretekben proletarizálja a középrétegeket, az imperialista állam jobbágyává változtatja a proletariátust, elősegíti a munkások abszolút elnyomorodását, rendőri megtorlásokat zúdít rájuk stb. — elkerülhetetlenül a proletárforradalom elemeinek érlelődését eredményezi.

8. Elkerülhetetlenül kegyetlen kudarcba kellett fulladnia az imperializmussal való szakításról ténylegesen lemondó szovjetek békekampányának, amely a szövetséges kormányokra gyakorolt „nyomás" és a szociálimperialistákkal történő kiegyezés útján akart békét elérni. Ez a kudarc igazolta a forradalmi szociáldemokráciának azt az álláspontját, hogy csakis valamennyi ország tömegeinek az imperializmus ellen vívott forradalmi harca, csakis a nemzetközi proletárforradalom vezethet demokratikus békére.

9. Az imperialista uralom felszámolása annak az országnak a munkásosztályára, amely elsőnek valósítja meg a proletárok

és a félproletárok diktatúráját, azt a feladatot rója, hogy minden eszközzel (még fegyveresen is) támogassa más országok harcoló proletariátusát. Nevezetesen ez a feladat kerül napirendre Oroszországban, ha — ami nagyon valószínű — az orosz forradalom újabb, szükségszerű fellendülése a Nyugat tőkés országaiban bekövetkező fordulat előtt juttatja hatalomra a munkásokat és a szegényparasztokat.

10. Ezért a nemzetközi proletariátus számára a háború valóban demokratikus megszüntetésének egyetlen útja az, hogy kivívja a hatalmat, Oroszországban pedig az, hogy a munkásság és a szegényparasztság vívja ki a hatalmat. Csakis ezek az osztályok tudnak majd szakítani az egész világ kapitalistáival, csak ők tudják majd valóban elősegíteni a nemzetközi proletárforradalom fejlődését, amelynek nemcsak a háborút kell megszüntetnie, hanem a tőkés rabszolgaságot is.

A POLITIKAI HELYZETRŐL

1. Az osztályharc fejlődése és a pártok kölcsönös viszonya az imperialista háború körülményei között, kapcsolatban a fronton kialakult válsággal és Oroszországnak a szövetséges tőkétől való fokozódó függésével — a tisztikar felső rétegeiből álló katonai klikkre támaszkodó és a kispolgári szocializmus vezérei által forradalmi cégérrel fedezett ellenforradalmi imperialista burzsoázia diktatúrájára vezetett.

2. A cárizmus megdöntése után a hatalom a burzsoázia kezébe ment át, annak gazdasági ereje és politikai szervezettsége folytán. De a burzsoázia, amely az imperialista háború folytatására törekedett és fenn akarta tartani a tőke magas rablóprofitját és a földesúri földtulajdont, nem tarthatta meg a hatalmat a tömegeknek a forradalomtól kapott teljes politikai szabadsága és felfegyverzettsége mellett. A Munkás-, Katona- és Parasztküldöttek Szovjetjeibe szerveződött proletariátus és parasztság természetszerűen arra törekedett, hogy véget vessen a tőkések érdekeiért folyó imperialista népmészárlásnak, hogy megfékezze a tőkések spekulációját, főleg a hadiszállításoknál, és átadja a földesúri földeket a parasztoknak.

Már az április 20—21-én kitört első válság elkerülhetetlenül oda vezetett volna, hogy a burzsoá Ideiglenes Kormány megbukik, és a hatalom békésen átmegy a szovjetek kezébe, ha a szovjetek vezetői, az eszerek és a mensevikek nem mentik meg a tőkések kormányát azzal, hogy a koalíciós kormány megalakításával a szovjeteket a kormány sorsához láncolják.

3. A kispolgári eszer és mensevik pártok uralkodó helyzete a parasztság és általában a kistulajdonosok képviselői körében, valamint a burzsoa befolyástol meg meg nem szabadult munkások körében természetszeruen alakult ki annak következtében, hogy Oroszország lakosságának túlnyomó tömege kispolgári. Akkor, amikor ezek a tomegek ontudat hianyaban biztak a kapitalistákban, termeszetes volt, hogy bizonyos ideig lelkesítette őket az az ábránd, hogy az eles osztályharc helyettesíthető a munkások és a tőkések közötti, a parasztok és a földesurak közötti békés megegyezessel.

4. E pártok uralma idején a szovjetek feltartóztathatatlanul egyre lejjebb süllyedtek; nem voltak már a felkelés szervei, mint ahogy nem voltak az államhatalom szervei sem, döntéseik pedig szükségszerűen erőtlen határozatokká és ártatlan óhajokká váltak. A burzsoázia meg ezalatt, a „szocialista" miniszterekkel játszva, elodázta az alkotmányozógyűlési választásokat, megakadályozta, hogy a föld átmenjen a parasztok kezébe, teljesen szabotálta a gazdasági bomlás elleni harcot, a szovjetek többségének jóváhagyásával előkészítette az offenzívát a fronton, vagyis az imperialista háború újjáélesztését, s mindezzel az ellenforradalmi erőket szervezte.

5. A tömegek növekvő elégedetlensége a drágaság, a gazdasági bomlás es a háború elhúzódása miatt abban nyilvánult meg, hogy élesedett a harc a burzsoázia és a forradalmat előrelendítő, az imperialista háborút továbbra is engesztelhetetlenül gyűlölő proletariátus között. Az osztályok harcának ilyen élesedése során, a burzsoáziával való megalkuvásba és az offenzíva politikájának támogatásába belebonyolódott eszerek és mensevikek elkerülhetetlenül áttértek az ellenforradalmi kadetok támogatására a proletariátus ellen.

Cereteli már a június 9-i válság idején indítványozta a petrográdi munkások és a forradalmi ezredek lefegyverzését. A június 18-i tüntetés különösen szemléletesen megmutatta, hogy az eszerek és a mensevikek végérvényesen szembefordultak a tömegek törekvéseivel. Amikor pedig fellángolt a július 3—4-i spontán megmozdulás, amikor a proletariátus pártja, teljesítve forradalmi kötelességét, a jogosan elégedetlen, felháborodott tömegek mellé állt — akkor az eszerek és a mensevikek, akiknek végérvényesen dönteniök kellett, hogy szakítsanak-e a burzsoáziával, de akik semmitől sem féltek jobban, mint ettől a szakítástól, azzal válaszoltak, hogy véglegesen rátértek a forradalmi proletariátus és a forradalmi csapatok elleni nyilt harcra, nem-öntudatos csapatokat hívtak Petrográdba, jóvá-

hagyták az internacionalista ujságok szétzúzását és betiltását, a forradalmi csapatok és munkások lefegyverzését, a halálbüntetés bevezetését a fronton, a bolsevikok letartóztatását stb., stb.

6. Az események ilyen menete következtében jelenleg az államhatalom ténylegesen a katonai klikk által támogatott ellenforradalmi burzsoázia kezébe került. És ez az imperialista diktatúra a felsorolt rendszabályokat, a politikai szabadságjogok megsemmisítését, a tömegekkel szembeni erőszakot és az internacionalista proletariátus üldözését úgy hajtotta és hajtja végre, hogy mindezt a szovjetek központi szerve, a Központi Végrehajtó Bizottság teljesen tehetetlenül és tétlenül szemléli.

A kínok között haldokló szovjetek azért oszladoznak, mert nem vették idejében kezükbe az egész államhatalmat.

7. Annak a jelszónak, hogy a hatalom menjen át a szovjetek kezébe, amelyet a forradalom első fellendülése vetett fel és amelyet pártunk népszerűsített, az volt a tartalma, hogy a forradalom békésen fejlődjön, hogy a hatalom megrázkódtatás nélkül menjen át a burzsoázia kezéből a munkások és a parasztok kezébe, s hogy a kispolgárság fokozatosan számolja fel illúzióit.

Jelenleg a békés fejlődés és a hatalomnak megrázkódtatás nélküli átmenete a szovjetek kezébe lehetetlenné vált, mert a hatalom valójában már átment az ellenforradalmi burzsoázia kezébe.

Ezidőszerint a helyes jelszó csakis az ellenforradalmi burzsoázia diktatúrájának teljes felszámolása lehet. Ezt a feladatot, az új fellendülés feladatát, csupán a forradalmi proletariátus tudja végrehajtani, mégpedig azzal a feltétellel, hogy a szegényparasztság támogatja.

8. Az új fellendülés sikere attól függ, elég gyorsan és elég biztosan ismeri-e fel a nép többsége, hogy mennyire végzetesek a burzsoáziával való megegyezésbe vetett remények, melyeket az eszerek pártja és a mensevikek pártja hirdet és támogat. Az események menete rendkívül kegyetlenül cáfol rá ezekre a reményekre.

A pártnak el kell vállalnia az ellenforradalom elleni harcban az élharcos szerepét; erélyesen védelmeznie kell a kivívott szabadságjogokat és az önhatalmúlag megerősített jogokat; meg kell védenie az ellenforradalmi merényletekkel szemben az összes tömegszervezeteket (a szovjeteket, az üzemi bizottságokat, a katona- és parasztbizottságokat) és mindenekelőtt a Munkás-, Katona- és Parasztküldöttek Szovjetjeit; minden erővel meg kell védenie és meg kell erősítenie azokat a pozíciókat, melye-

ket e szervekben az internacionalista szárny meghódított; energikusan harcolnia kell azért, hogy befolyásra tegyen szert ezekben a szervekben, maga körül tömörítve mindazokat az elemeket, amelyek áttérnek az ellenforradalom elleni következetes harc álláspontjára.

9. A proletariátus ne üljön fel a burzsoázia provokációjának, bármennyire is szeretné az most idő előtti harcra kihívni. A proletariátus minden erőfeszítését összpontosítva szervezze meg és készítse elő az erőket arra a pillanatra, amikor az egész nemzetre kiható válság és a tömegek mélyről jövő lendülete megteremti a kedvező feltételeket ahhoz, hogy a városi és falusi szegénynép átálljon a munkások oldalára, s szembefordul-jon a burzsoáziával.

10. Ezeknek a forradalmi osztályoknak akkor az lesz a feladatuk, hogy minden erejüket latbavessék az államhatalom megragadása és annak érdekében, hogy ezt az államhatalmat az élenjáró országok forradalmi proletariátusával szövetségben, a béke és a társadalom szocialista átalakításának szolgálatába állítsák.

A GAZDASÁGI HELYZETRŐL

1. A gazdasági bomlásnak az a legfőbb oka, hogy nincs meg az összhang a termelőerők állapota és az imperialista háború által támasztott követelmények között. Az összhang hiánya azért különösen éles Oroszországban, mert a termelőerők fejlettségi színvonala viszonylag alacsony, gazdasági és technikai szervezettségük pedig hiányos.

Ennek következtében a háború három éve után Oroszország gazdasági helyzete a következő képet mutatja: teljes kimerültség a termelőmunka területén és a termelés dezorganizáltsága, a közlekedési hálózat teljes zilálsága és felbomlása, az állami pénzügyeknek a végleges csődhöz közelálló állapota, és mint mindennek következménye az éhínségig jutott élelmezési válság, a fűtőanyagok és általában a termelési eszközök teljes hiánya, a fokozódó munkanélküliség, a tömegek hallatlan elnyomorodása stb. Az ország már a végleges gazdasági bomlás és pusztulás feneketlen szakadékába zuhan.

2. Ezt a napról napra éleződő válságot fokozza a burzsoázia politikája: a burzsoázia attól félve, hogy a politikai hatalommal együtt elveszti a szervezett termelés fölötti hatalmát is, nem szervezi meg a termelést, sőt, a szabotázs politikáját folytatja, leplezett munkáskizárásokhoz, a termelés leállításához stb. fo-

lyamodik, s tudatosan elősegíti a gazdasági zűrzavart, hogy felhasználhassa az ellenforradalom érdekében.

3. Ennek megfelelő gazdasági politikát folytatnak a „kereskedelem és az ipar" képviselői a kormányban is. Az a taktika, hogy szabotálják az államhatalmat és minden olyan munkát, amelynek célja a termelés szabályozása, valamint makacs ellenállásuk azokkal az önhatalmúlag létrejött szervezetekkel szemben, amelyek bizonyos mértékben rendezik a gazdasági életet, a gyakorlatban szükségszerűen még nagyobb bomláshoz vezetett. Egyetlen komoly reformra sem került sor, sem a társadalmi, sem az állami gazdasági élet területén.

4. A háború folytatása, a hatalom krónikus válsága, mely a kispolgári pártok megalkuvó politikájának folyománya, és a burzsoázia rettegése a proletariátus fokozódó előretörése láttán, lehetetlenné teszi a gazdaságnak még olyan militarista, államkapitalista megszervezését is, amely az imperialista állam jobbágyává teszi a munkásosztályt.

5. Ilymódon a válságos helyzetből az egyetlen kiút a háború befejezése és a termelésnek olyan megszervezése, amely nem a háborút szolgálja, hanem mindannak a helyreállítását, amit a háború elpusztított — nem egy maroknyi fináncoligarcha, hanem a munkások és a szegényparasztok érdekében.

A termelésnek ezt a szabályozását Oroszországban csak olyan szervezet hajthatja végre, amely a proletárok és a félproletárok kezében van, ennek pedig az az előfeltétele, hogy az államhatalom is az ő kezükbe kerüljön. Emellett számos erélyes forradalmi rendszabályt kell végrehajtani.

6. A termelés és az elosztás tervszerű szabályozása érdekében be kell avatkozni a termelésbe, továbbá államosítani és centralizálni kell a bankügyet, államosítani kell a szindikátusokban egyesített számos vállalatot (például az ásványolaj-, kőszén-, cukoripari, kohászati vállalatokat és a közlekedést).

7. Meg kell szervezni a szövetkezetekre és az élelmezési bizottságokra támaszkodó helyes termékcserét a város és a falu között, hogy a várost elláthassuk a szükséges mezőgazdasági terményekkel, a falut pedig a szükséges iparcikkekkel, mezőgazdasági eszközökkel, gépekkel stb.

8. Valóságos munkásellenőrzést kell teremteni. Az ellenőrző szervekben túlnyomórészt a Munkásküldöttek Szovjetjeinek, a szakszervezeteknek és az üzemi bizottságoknak a képviselői vegyenek részt. Az ellenőrző szervekbe be kell vonni a műszakilag tudományosan képzett személyzet képviselőit is.

9. A munkásellenőrzést fokozatosan megvalósított rendszabályok útján a termelés teljes szabályozásává kell fejleszteni.

10. Az ellenőrzés végrehajtásához előzetes rendszabályokként a következőket kell feltétlenül megvalósítani: meg kell szüntetni az üzleti titkot — a kereskedők, a gyárosok és a bankok könyvei álljanak nyitva az ellenőrzés számára. Okiratok eltitkolását büntetendő cselekménnyé kell nyilvánítani. Időközönként számba kell venni a készleteket és nyilvános tájékoztatást kell adni a meglevő készletekről, azoknak a vállalatoknak a megjelölésével, amelyeknek birtokában a készletek vannak.

A leplezett és nyilt munkáskizárások elleni harc érdekében olyan törvényt kell hozni, amely megtiltja, hogy a Munkásküldöttek Szovjetjeinek, a szakszervezeteknek és a központi üzemi bizottságoknak engedélye nélkül gyárakat bezárjanak, vagy a termelést csökkentsék.

11. A pénzügyi csőd elleni harc érdekében a következő rendszabályokra van szükség: haladéktalanul meg kell szüntetni a papírpénz további kibocsátását; meg kell tagadni mind a belföldi, mind a külföldi államadósságok visszafizetését, figyelembe véve azonban a kis kölcsönjegyzők érdekeit; át kell szervezni az egész adórendszert — a vagyonadó, a vagyonszaporulat után fizetendő adó és a fényűzési cikkekre kivetett magas közvetett adók bevezetésével; meg kell reformálni a jövedelemadó rendszerét és tényleges ellenőrzés alá kell helyezni a vagyonok utáni jövedelmek becslését mind a központban, mind pedig vidéken.

12. A termelőerők növelése érdekében feltétlenül szükséges a munkaerő helyes elosztása: a háború céljaira dolgozó iparágakból és vállalatokból át kell irányítani a munkaerőket olyan iparágakba és vállalatokba, amelyek az ország szükségleteire dolgoznak.

13. A fentemlített feltételek teljesítése után, és azzal a feltétellel, hogy a hatalom átmegy a proletariátus és a félproletárok kezébe, a munkaerő helyes elosztása és a termelés fokozása érdekében feltétlenül be kell vezetni az általános munkakötelezettséget. Az általános munkakötelezettség csakis ezzel a feltétellel teszi majd lehetővé a termelőerők legnagyobbmérvű fejlesztését, s nem lesz újabb eszköze a munkások leigázásának.

14. A munkásszervezetek (szakszervezetek, üzemi bizottságok, Munkásküldöttek Szovjetjei) tekintsék feladatuknak, hogy az ilyen rendszabályok helyi végrehajtását ösztönözzék, hogy fejlesszék a kezdeményező készséget ebben az irányban, hogy

siettessék és állami méretekben általánossá tegyék az ilyen lépéseket.

15. A fentemlített rendszabályok bevezetése és megvalósítása csak akkor lesz lehetséges, ha a munkások latbavetik minden erejüket, s ha megnyerik a parasztság legszegényebb rétegeinek támogatását e rendszabályok végrehajtásához, és ahhoz az elszánt harchoz, mellyel szembeszállnak az imperialista burzsoázia hatalmi politikájával és ellenforradalmi nyomásával.

AZ ALKOTMÁNYOZÓGYŰLÉSI VÁLASZTÁSI KAMPÁNY

I. Választáselőkészítő szervek

1. A KB Központi Választási Bizottságot szervez, amelybe a területi szervezetek elküldik képviselőiket.

2. A területi szervezetek Területi Választási Bizottságot alakítanak, amelybe a helyi szervezetek elküldik képviselőiket.

3. Ajánlatos, hogy a választás előtti munka céljaira az ezeknél alacsonyabb fokú pártszervekben és pártszervezetekben is — mindenütt egy vezető kollektíva irányításával — alakítsanak ugyanilyen helyi választáselőkészítő bizottságokat.

4. A nagyipari központokban ugyanerre a munkára kívánatos a munkások (és katonák) körében létrehozni az egy vidékről származók szervezeteit.

II. Pénzeszközök

5. A választás előtti munkához szükséges pénzt a következőképpen kell biztosítani:

a) az egynapi munkabér egyszeri befizetésének megszervezésével;

b) önkéntes adományok gyüjtésével (egyesületenként és gyüjtőíveken), beléptidíjas előadások, hangversenyek, esti összejövetelek rendezésével, alkalmi ujságok kiadásával stb.

6. Az ilymódon összegyüjtött pénzt a következőképpen kell megosztani:

a) 40 százalék befizetendő a KB pénztárába;

b) 60 százalék a helyi szervezeteknél marad.

III. Agitáció

7. *Írásos agitáció:*

a) parasztujság kiadása;

b) népszerű brosúrák és röplapok kiadása, amelyek közérthetően kifejtik platformunk minden fontosabb jelszavát;

c) a Központi Választási Bizottság adjon ki olyan útmutatót az agitátoroknak, amely ismerteti a beszédek témáit, vázlatát és tartalmát, s a szükséges irodalmi források jegyzékét. Ezenkívül ebben az útmutatóban ismertetni kell a választási törvény legfontosabb rendelkezéseit, sajátosságait és a választás technikájának módozatait.

8. *Szóbeli agitáció:* Ezt a munkát képzett pártmunkásoknak kell irányítaniok. Ennek érdekében a KB mellett és az egyes helyeken rövid agitátortanfolyamokat kell szervezni, s ezenkívül a választás előtti időszakban öntudatos munkásokat és katonákat kell falura küldeni.

IV. Blokkok és megegyezések

9. Blokk csak olyan pártokkal engedhető meg, amelyek az internacionalizmus talaján állnak, s nemcsak szavakban, hanem tettekben is szakítottak a honvédőkkel.

10. Megengedhető a megegyezés olyan pártonkívüli forradalmi szervezetekkel is (például a küldöttek szovjetjeivel, földbizottságokkal, vetésbizottságokkal stb.), amelyek *teljesen elfogadják platformunkat.*

11. A választási megegyezéseket a KB-nak kell jóváhagynia.

V. Jelöltlisták

12. A jelölteket a kormányzósági konferenciák vagy a helyi szervezetek jelölik.

13. A KB-nak jogában áll a jelölés törlése.

14. Ugyancsak jogában áll az is, hogy saját jelöltjeit javasolja a helyi szervezeteknek.

VI. Választáselőkészítő munka a hadseregben és a fronton

15. A kongresszus kifejezi azt az óhaját, hogy a KB mellett működő katonai szervezet haladéktalanul lásson hozzá a hadseregben és különösen a fronton végzendő választáselőkészítő pártmunka tervének kidolgozásához.

A SZAKSZERVEZETI MOZGALOM FELADATAI[1]

1. Az osztályharc kibontakozása az imperialista burzsoáziának a világpiacok megkaparintásáért folyó elkeseredett összecsapásai idején nem küszöböli ki a szakszervezeti mozgalom fel-

[1] A KB-nak átadandó anyagként elfogadva. — *Szerk.*

adatát — a proletariátus gazdasági harcának, mint osztályharca egyik formájának vezetését —, sőt újabb és bonyolult problémákat tűz elébe, amelyeknek radikális megoldása csak akkor lehetséges, ha a tőkés rendet a szocialista rend váltja fel.

2. A hároméves testvérgyilkos háború és valamennyi ország uralkodó osztályainak bűnös politikája gazdasági katasztrófára vezetett, amely a kadet-honvédő blokk ellenforradalmi diktatúrája közepette különösen súlyos következményekkel fenyegeti Oroszország munkástömegeit.

3. A munkanélküliség — amelyet a burzsoázia által a munkásosztály forradalmi vívmányai elleni harc céljából alkalmazott nyilt és leplezett munkáskizárások csak fokoznak —, kapcsolatban az ipar küszöbönálló demobilizálásával és a hadsereg leszerelésével, a szakszervezeteknek és a forradalomnak közvetlenül a létét fenyegeti.

4. Azok az elviselhetetlen munkakörülmények, amelyeket a háború folyamán teremtettek a háború előtt kiharcolt nyomorúságos munkavédelmi vívmányok gyakorlati eltörlése útján, azt a feladatot tűzik elénk, hogy harcot indítsunk a legszélesebbkörű, mindenre kiterjedő munkás-törvényhozásért.

5. A szakszervezeteknek, amelyeket az események logikája egyre jobban bevon a szocializmusért vívott harcba, *minden megmozdulásukban a következetes osztályharc elveivel* összhangban kell eljárniok, erélyesen és tervszerűen védelmezniök kell a munkásosztály közös érdekeit, vissza kell verniök minden olyan kísérletet, amely a szakszervezeti mozgalmat le akarja szűkíteni, illetve a háború és az uralkodó osztályok érdekeinek szolgálatába akarja állítani.

6. A szakszervezeteknek, amelyeknek — mint a munkásosztály harcos szervezeteinek — létérdekük, hogy a forradalom eljusson győzelmes befejezéséig, a proletariátus politikai pártjával szoros együttműködésben meg kell szervezniök a gazdasági és politikai ellenállást az ellenforradalommal szemben, amely a gazdasági bomlást kihasználja a néptömegek teljes leigázására.

7. Az országnak a növekvő ellenforradalom által kiélezett gazdasági ziláltsága elleni harc érdekében, továbbá a forradalom győzelmes befejezése érdekében a szakszervezeteknek arra kell törekedniök, hogy az állam beavatkozzék a termelés és a termékelosztás megszervezésébe, ne feledkezzenek meg azonban arról, hogy ezek az intézkedések a néptömegek érdekeinek megfelelően csakis egy újabb forradalmi fellendülés és a pa-

rasztság legszegényebb rétegeire támaszkodó proletariátus diktatúrája esetén valósíthatók meg.

Mindennek alapján a kongresszus megállapítja:

ezeket a felelős feladatokat Oroszország szakszervezetei csakis abban az esetben oldhatják meg, ha megmaradnak *harcos osztályszervezeteknek* és harcukat a proletariátus politikai osztálypártjával szoros, szerves együttműködésben fogják megvívni; ha az alkotmányozógyűlési választások idején erélyesen harcolnak majd a szocialista párt győzelméért, amely rendíthetetlenül védelmezi a proletariátus osztályérdekeit és síkraszáll azért, hogy a tömegeknek minden ország uralkodó osztályai ellen vívott forradalmi harca eredményeképp mielőbb megszűnjék a háború; ha a háború mielőbbi befejezése és az Internacionále megteremtése érdekében haladéktalanul kapcsolatba lépnek minden olyan szakszervezettel, amely a különböző országokban háborút folytat a háború ellen, s ezekkel együtt közös harci tervet dolgoznak ki a nemzetközi mészárlás ellen és a szocializmusért; ha a gazdasági helyzet megjavításáért vívott mindennapos harcukat összekapcsolják korunk gigászi társadalmi ütközeteivel, és ha végül minden megnyilvánulásukban hangsúlyozzák, hogy azokat a feladatokat, amelyeket a történelem tűzött az orosz proletariátus elé, csak nemzetközi méretekben lehet megoldani.

Nemzetközi forradalmi szocializmust — a nemzetközi imperializmus ellen!

A PÁRT ÉS A SZAKSZERVEZETEK

(A szakszervezeti szekció által beterjesztett határozattervezet)[1]

A kongresszus megállapítja, hogy az élet teljes mértékben igazolta a Stuttgarti Nemzetközi Szocialista Kongresszus (1907) határozatát, amelyben ez áll: „Van a proletár osztályharcnak egy olyan egyre szélesedő területe, amelyen sikert csak a pártszervezetek és a szakszervezetek összehangolt együttműködésével lehet elérni."

A nemzetközi szocialista munkásmozgalom, sokéves tapasztalatai alapján, már a világháború kezdete előtt is arra a következtetésre jutott, hogy a politikai harc kérdéseiben a szakszer-

[1] A KB-nak átadandó anyagként elfogadva az augusztus 3-i délelőtti ülésen. *(A VI. kongresszus jegyzőkönyvének első kiadásához fűzött szerkesztőségi megjegyzés.)*

vezetek tényleges semlegessége először is lehetetlen, másodszor pedig, ha megvalósítható lenne is, rendkívül káros lenne a szocializmus ügye szempontjából.

A munkásmozgalom válsága, amelyet az imperialista háború idézett elő, szertefoszlatja a semlegességi illúziók legutolsó maradványait is. A háború két táborra osztotta a világ egész munkásmozgalmát, és így a szakszervezeti mozgalmat is. A háborúval összefüggő kérdésekben a semlegesség méginkább lehetetlennek bizonyult. A munkásmozgalomnak az a tábora, amely a háborút, és a rablóháborúban az úgynevezett „honvédelmet" támogatta, ténylegesen átállt a burzsoázia oldalára. Az „osztályok megbékélésének" talaján álló szakszervezetek erőtlennek bizonyultak még a munkások legelemibb érdekeinek megvédésére is.

A szakszervezetek semlegessége mellett az volt a legfőbb érv, hogy a semleges szakszervezetekbe könnyebb bevonni a munkások nagy tömegeit. A jelenlegi válságból következő legfőbb tanulság azonban arra tanít bennünket, hogy a szervezetek tömegjellegét semmiesetre sem szabad olyan áron megvásárolni, hogy lemondunk a forradalmi proletárszocializmus elveiről. A sokmilliós létszámú szakszervezetek Németországban is és Angliában is a „hazai" imperializmus szolgálatába szegődtek.

Az imperialista háborúk korszaka elkerülhetetlenül az osztályharc kiéleződésének korszakává válik. A munkásosztály grandiózus társadalmi ütközetek szakaszába lép, amelyeknek szocialista világforradalommal kell végződniök. A szakszervezetek előtt teljesen gyakorlati síkon merül fel az a feladat, hogy éppen ebben a nagy harcban a proletariátus élcsapatában legyenek. A munkásosztály politikai szervezetével együtt a szakszervezeteknek fel kell hagyniok a semlegességgel az olyan kérdésekben, amelyektől most a világ munkásmozgalmának sorsa függ. A nemzetköziség és a „honvédelem" között folyó történelmi vitában a szakszervezeti mozgalomnak határozottan és elszántan a forradalmi nemzetköziség oldalára kell állnia.

A szakszervezeteknek ilyen döntő elhatározása különösen szükséges Oroszországban. A burzsoázia fokozódó ellenforradalmi diktatúrája, amely azzal fenyeget, hogy a proletariátustól elvesz minden forradalmi vívmányt, és az a tény, hogy a honvédők, mensevikek és eszerek pártjai nyiltan elárulják a forradalmat és a munkásosztály érdekeit, arra kényszeríti az összes proletár szakszervezeteket, hogy engesztelhetetlenül harcoljanak az olyan kísérletek ellen, amelyekkel a szakszervezeteket a honvédők hegemóniája alá akarják rendelni. Nyilván-

valóvá válik, hogy a szakszervezetek csakis abban az esetben tudják teljesíteni feladataikat, ha könyörtelenül harcolnak az imperialista háború bármiféle támogatása ellen, ha határozottan szembeszegülnek a „polgárbéke" politikájával.

Az OSzDMP Összoroszországi Kongresszusa ebből kiindulva a következőket javasolja a szakszervezetekben dolgozó valamennyi párttagnak:

1) Minden erejükkel segítsék elő a munkásosztály mozgósítását és tömörítését a szakszervezetekbe.

2) Védelmezzék a szakszervezetek és a párt kölcsönös képviseletének elvét: valósítsák meg ezt a képviseletet azokban a szakszervezetekben, amelyek már magukévá tették a forradalmi-internacionalista álláspontot, a többi szakszervezetben pedig a pártszervezetekkel szorosan együttműködő pártfrakciók szervezett munkájával készítsék elő ezt a képviseletet.

3) Hassanak oda, hogy a szakszervezetek kezdeményezzék a szakszervezetek nemzetközi szervezetének újjáteremtését — de csakis olyan szakszervezetek részvételével, amelyek megtagadták és megtagadják az imperialista háború támogatását és nem tértek le az osztályharc talajáról.

4) A kongresszus hangsúlyozottan javasolja minden párttagnak, hogy lépjenek be a szakszervezetekbe, s ugyanakkor felhívja a szakszervezeti mozgalom valamennyi öntudatos részvevőjét, hogy lépjenek be a proletariátus pártjába és dolgozzanak a pártszervezetekben.

AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT SZERVEZETI SZABÁLYZATA

1. A párt tagja lehet mindenki, aki elismeri a párt programmját, tagja a párt valamelyik szervezetének, aláveti magát a párt minden határozatának és fizeti a tagsági járulékot.

2. Az új tagokat a helyi pártszervezetek veszik fel két párttag ajánlására, és a szervezet legközelebbi taggyűlése hagyja jóvá.

3. A tagsági járulékot a helyi szervezet állapítja meg, s az nem lehet kevesebb a tag munkabérének 1 százalékánál.

Az új tagok 50 kopek belépési járulékot fizetnek.

Megjegyzés. Az olyan párttagokat, akik elfogadható indok nélkül három hónapon keresztül nem fizetnek tagsági járulékot, a szervezetből kiváltaknak kell tekinteni, s ezt a taggyűlés tudomására kell hozni.

4. A párttag kizárásának kérdésében annak a helyi szervezetnek a taggyűlése dönt, amelyhez a párttag tartozik. A taggyűlés határozata a felsőbbfokú pártintézménynél, a kerületi vagy területi (a fővárosban — a városi) konferenciánál megfellebbezhető.

A legfelsőbb fórum a pártkongresszus.

Megjegyzés. A párttagok kizárásáról a pártlapokban közleményt kell közzétenni.

5. A párt valamennyi szervezete a demokratikus centralizmus elvén épül fel.

6. Belső tevékenységében a párt valamennyi szervezete autonom. Minden pártszervezetnek jogában áll, hogy saját nevében pártirodalmat adjon ki.

7. A pártszervezetek vidékenként és területenként egyesülnek. A vidékek és területek bizottságait a vidéki és területi konferenciákon választják.

A vidékek és területek határait a területi konferenciák határozzák meg. Szomszédos területek közötti nézeteltérés esetén a kérdés eldöntését a KB-ra kell bízni.

8. Az új pártszervezeteket a területi bizottság, ezek hiányában a KB erősíti meg. A megerősítés ellenőrzése a KB hatáskörébe tartozik. A KB minden új szervezetről közleményt ad a pártsajtóban.

9. Minden helyi szervezet köteles befizetni a KB-nak a tagsági járulékok és a speciális rendeltetés nélküli egyéb pénzbevételek 10 százalékát.

Megjegyzés. Olyan helyeken, ahol a szervezet kerületek és alkerületek szerint oszlik meg, helyi szervezetnek a kerületi és az alkerületi bizottság számít.

10. A párt legfelsőbb szerve a kongresszus. A rendes kongresszusokat évenként kell összehívni. Rendkívüli kongresszusokat a KB vagy saját kezdeményezésére, vagy a legutóbbi pártkongresszuson képviselt párttagok legalább egyharmadának kívánságára hív össze. A pártkongresszus összehívását és napirendjét legkésőbb másfél hónappal a kongresszus előtt közzé kell tenni. A rendkívüli kongresszusokat két hónapon belül kell összehívni. A kongresszus akkor határozatképes, ha azon a párt összes tagjainak legalább fele képviselve van.

A pártkongresszuson való képviselet arányát az arányosság elvének szem előtt tartásával a KB állapítja meg, egyetértésben a területi bizottságokkal.

11. Ha a KB a 10. pontban megjelölt határidőn belül nem hívja össze a rendkívüli kongresszust, a rendkívüli kongresszus összehívását követelő szervezeteknek joguk van Szervező Bizottságot alakítani, amely a KB-nak a kongresszus összehívásával kapcsolatos minden jogát élvezi.

12. A kongresszus: a) meghallgatja és jóváhagyja a KB, a revíziós bizottság és egyéb központi intézmények beszámolóját; b) felülvizsgálja és módosítja a párt programmját; c) meghatározza a párt taktikai irányvonalát az időszerű kérdésekben; d) megválasztja a KB-t és a revíziós bizottságot.

13. A KB-t évenként a kongresszus választja. A folyó munkákra a KB saját kebeléből megválasztja a szűkebb összetételű KB-t.

A KB legalább kéthavonként egyszer teljes ülést tart. A KB képviseli a pártot a más pártokkal és intézményekkel való érintkezés során, szervezi a párt különböző intézményeit és irányítja tevékenységüket, kinevezi a KL szerkesztőségét, amely a KB ellenőrzése alatt működik, szervezi és irányítja az egész párt szempontjából jelentős akciókat, elosztja a párt erőit és eszközeit, kezeli a központi pártpénztárt.

Ha a KB valamelyik tagja kiválik, a KB létszámát a kongresszuson megválasztott póttagokkal, a kongresszus által meghatározott sorrendben egészítik ki.

14. A revíziós bizottságot évenként a pártkongresszus választja; a revíziós bizottság ellenőrzi a KB pénztárát és minden vállalatát, s beszámol a legközelebbi pártkongresszusnak.

AZ IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGEKRŐL

A forradalom első napjaitól kezdve Oroszország számos városában, különösen pedig Petrográdon, megindult a munkásifjúság széleskörű mozgalma, amelynek az volt a célja, hogy megalakuljon a fiatal munkások és munkáslányok önálló proletár szervezete. Az orosz burzsoázia, akárcsak a nyugateurópai [is], nagyon jól megértette, milyen hatalmas jelentősége van a munkásosztály serdülő nemzedékének az osztályharc egész menete és fejlődése szempontjából, s ezért megkísérli — sőt részben tett is már ilyen kísérleteket — ezeket a szervezeteket felhasználni arra, hogy az ifjú proletárokat alávesse saját burzsoá ideológiája befolyásának, elméjüket és tudatukat átitassa a „közösség", a „hazafiság" stb. fogalmával, és — ha csak rövid időre is — elvonja a munkásifjúságot a munkásosztály gazdasági és

politikai harcában való aktív részvételtől. A proletárok pártja szintén tisztában van azzal, hogy milyen hatalmas jelentősége van a munkásifjúságnak az egész munkásmozgalom szempontjából.

Ezért a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a helyi pártszervezetek igen komoly figyelmet fordítsanak az ifjúság megszervezésének kérdésére. *A pártnak a munkásifjúság szervezkedésébe való beavatkozása ne legyen gyámkodó jellegű.* Figyelembe véve Nyugat-Európa tapasztalatait, ahol a szocialista munkásifjúság önálló szervezetei — eltérően a hivatalos pártok által gyámolított szervezetektől — majdnem mindenütt a munkásmozgalom baloldali, internacionalista szárnyának támaszát jelentik, pártunknak Oroszországban is arra kell törekednie, hogy a munkásifjúság önálló szervezeteket alakítson, amelyek szervezetileg nincsenek a pártnak alárendelve, hanem csak eszmeileg kapcsolódnak a párthoz. Ugyanakkor a párt arra törekszik, hogy ezek a szervezetek már megalakulásuktól fogva szocialista jelleget öltsenek, hogy Oroszország munkásifjúságának jövendő szocialista szövetsége már megalakulásakor csatlakozzék az Ifjúsági Internacionáléhoz, és hogy helyi szekciói elsősorban a proletárifjúság osztályöntudatának fejlesztésére törekedjenek — terjesztve a szocializmus eszméit, erélyesen harcolva a sovinizmus és militarizmus ellen, és ezzel egyidejűleg védelmezve a kiskorú munkásifjak és munkáslányok gazdasági és politikai jogait. Most, amikor a munkásosztály harca a szocializmusért vívott közvetlen harc szakaszába megy át, a kongresszus úgy véli, hogy jelenleg az egyik legsürgetőbb feladat a munkásifjúság szocialista osztályszervezeteinek támogatása [létrehozása], s kötelezi a pártszervezeteket, hogy ennek a munkának a lehető legnagyobb figyelmet szenteljék.

A PROPAGANDÁRÓL

A párt szervezetének növekedése, a munkástömegeknek a párt soraiba való beáramlása már a forradalom első napjaitól fogva — élesen felvetette a párt előtt a propaganda és az agitáció helyes megszervezésének kérdését.

Az értelmiségnek a proletárpárt soraiból való kiözönlése, amely 1905-ben kezdődött, tömeges jelenséggé vált a februári forradalom után, amikor pártunk tevékenységének osztálytartalma szükségszerűen meghatározta a nemproletár elemeknek a párthoz való viszonyát.

Abból a célból, hogy elmélyítsük a pártunkban egyesült és

pártunk mellé felzárkózó tömegek öntudatát, s hogy erősítsük a jelenlegi politikai helyzet és szervezetünk történelmi szerepe folytán létrejött befolyásunkat, a szekció szükségesnek tartja, hogy szóbeli agitáció, tanfolyamok és előadások útján rendszeresen ismertessük pártunk programmját. Adott esetben különös figyelmet kell szentelnünk a kluboknak, amelyeknek fontos szerepük van programmunk elmélyültebb és szélesebb körű ismertetése szempontjából.

Abból a célból, hogy a proletárértelmiség köréből aktív pártmunkásokat neveljünk ki, a szekció szükségesnek tartja:

1) pártiskolák létesítését, amelyeken a munkások megtanulhatnak önállóan beszédet mondani;

2) népszerű tudományos lapok kiadását, melyekből a munkások anyagot meríthetnek az időszerű kérdésekről és programmunk egyes pontjairól szóló beszédeikhez.

AZ INSTRUKTORTANFOLYAMOKRÓL

A kongresszus javasolja a párt Központi Bizottságának, hogy rendezzen tanfolyamokat a szocialista ifjúsági szövetségek megszervezéséhez és vezetéséhez szükséges instruktorok számára.

A PÁRTPROGRAMM FELÜLVIZSGÁLÁSÁVAL MEGBÍZOTT SZEKCIÓ JEGYZŐKÖNYVE

A szekció, miután megismerkedett „A pártprogramm felülvizsgálásával kapcsolatos anyagok"-kal, amelyeket Lenin elvtárs szerkesztésében a Moszkva-területi Iroda adott ki, és meghallgatta Szokolnyikov elvtárs beszámolóját a szóbanforgó kérdésről, határozatilag kimondja:

1) Megerősíti az április 24—29-i konferenciának azt a határozatát, hogy szükség van a pártprogramm felülvizsgálására a konferencia által megállapított irányban.

2) Mivel a pártprogramm felülvizsgálásának előzetes megvitatása nem volt kielégítő, s mivel a kongresszus munkakörülményei nagyon kedvezőtlenek, megállapítja, hogy a jelen kongresszuson a programm új szövegének kidolgozása lehetetlen.

3) A közeljövőben külön kongresszust kell összehívni az új pártprogramm kidolgozása végett.

4) E kongresszus összehívása előtt a párt Központi Bizottsága és minden pártszerv köteles minél szélesebb körű vitát rendezni a programm felülvizsgálásának kérdéséről és intézkedéseket tenni arra, hogy a párttagoknak rendelkezésére álljon a szóbanforgó kérdéssel foglalkozó irodalom.

5) A gyakorlati pártmunka érdekében a szekció szükségesnek tartja olyan külön platform kidolgozását, amelynek alapjává a jelenlegi kongresszus határozatait és az áprilisi konferenciának még érvényben levő határozatait kell tenni.

A szekció indítványozza, hogy a platform kidolgozásával bízzák meg a párt Központi Bizottságát.

A PÁRT EGYESÍTÉSÉNEK KÉRDÉSÉRŐL[1]

Oroszországban a szociálpatrióták és a forradalmi internacionalisták közötti szakadás — e világméretekben is bekövetkezett szakadás — napról napra mélyül. A mensevikek, akik a honvédelemmel kezdték, az ellenforradalmi burzsoáziával kötött legszégyenletesebb szövetséggel végezték, s most maguk sugalmazzák és szentesítik az internacionalista szervezetek, a munkássajtó stb stb. elleni hajszát. Miután az oroszországi és a szövetséges imperializmus kiszolgálói lettek, véglegesen átálltak a proletariátus ellenségeinek táborába.

Ilyen körülmények között a forradalmi szociáldemokrácia legelső feladata az, hogy az imperialista mensevikek áruló politikáját újra és újra leleplezze a nagy munkástömegek előtt, s teljesen elszigetelje őket a munkásosztály minden valamenynyire is forradalmi elemétől. Ezért súlyos támadást jelent a proletariátus érdekei ellen minden olyan kísérlet, amely az imperialista elemeket és a szocializmus forradalmi-internacionalista elemeit az egységes szociáldemokrata párt megteremtése tárgyában összehívandó „egyesítő kongresszus" útján ki akarja békíteni egymással (a „Novaja Zsizny"-hez tartozó talajtalan értelmiségiek csoportjának terve). Abból a felismerésből kiindulva, hogy teljesen és visszavonhatatlanul szakítani kell az imperialista mensevikekkel, a kongresszus a leghatározottab-

[1] Szerkesztésre átadva a KB-nak, s csak a szerkesztői módosításokkal lett kinyomtatva. Elfogadva az augusztus 3-i délelőtti ülésen. *(A VI. kongresszus jegyzőkönyvének első kiadásához fűzött szerkesztőségi megjegyzés.)*

ban állástfoglal az ilyen kísérletek ellen. A szociáldemokrácia a mindenkivel való egység veszélyes jelszavával forradalmi osztályjelszót állít szembe: minden olyan internacionalista egysége, akik valóban szakítottak az imperialista mensevikekkel. A kongresszus ezt az egységet feltétlenül szükségesnek és elkerülhetetlennek tartja, s felhívja a szociáldemokrácia minden forradalmi elemét, hogy haladéktalanul szakítsák meg a szervezeti kapcsolatot a honvédőkkel, és tömörüljenek az OSzDMP körül.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGÉRŐL

A KB tevékenységéről tartott beszámolók meghallgatása és megvitatása után az OSzDMP Összoroszországi Kongresszusa határozatilag kimondja, hogy 1. elfogadja a KB beszámolóját, 2. jóváhagyja a KB munkáját, melyet az OSzDMP politikai tevékenységének és a munkásosztály politikai akcióinak irányítása terén végzett.

RENDELKEZÉSEK

I. A kongresszus kifejezi azt az óhaját, hogy a tagsági járulékok beszedésénél a KB Nyugat-Európa példáját követve alkalmazza a bélyegrendszert.

Ez biztosítja majd, hogy a befizetett járulékok 10 százaléka rendben megérkezzék a KB-hoz, s hogy a helyi ügyintézés leegyszerűsödjék.

II. A kongresszus határozatilag kimondja, hogy a KB a kongresszus összehívása előtt egy hónappal hozza nyomtatásban nyilvánosságra és lehetőleg küldje meg a szervezeteknek a saját tevékenységével foglalkozó beszámolót és a revíziós bizottság beszámolóját.

III. A kongresszus határozatilag kimondja, hogy az állami, községi, szovjet- stb. intézményekben működő pártfrakciók mint pártszervezetek kötelesek alávetni magukat a párt minden határozatának és a párt illetékes vezető központjai irányításának.

II

Világ proletárjai egyesüljetek!

AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSPÁRT KIÁLTVÁNYA[1]

Oroszország minden dolgozójához, minden munkásához, katonájához és parasztjához

Elvtársak!

Öt hónap telt el azóta, hogy a forradalmi proletariátus és a katonaság megdontötte a kancsuka és deres uralmát, és lakat alá tette Romanov Miklóst.

A munkás lerázta láncait, amelyeket a rendőri rendszer vert rá. A katona szabad állampolgár lett. Az egész világon dúló barbárság és elvadultság közepette hatalmas erővel harsant fel az oroszországi forradalom hangja: „Békét és a népek testvériségét."

A forradalmi harcosok élén a *proletariátus* haladt. Az oroszországi proletariátus a kezdet kezdetétől megértette, hogy az oroszországi forradalom sikere érdekében, a béke érdekében, a szabadság érdekében elengedhetetlen a világ munkásainak kölcsönös támogatása, és Európa leigázott, vérző proletárjainak nemzetközi felkelése. Az orosz proletariátus harci kiáltása ez a kiáltás lett: „Éljen a nemzetközi forradalom!"

A *nemzetközi tőke* erre a kiáltásra az orosz forradalom elleni *összeesküvéssel* válaszolt. Számára az orosz forradalom az imperialista front áttörését jelentette. Az orosz forradalom azzal fenyegette, hogy lángralobbantja a világfelkelés tüzét, megrendíti és szétzúzza a tőke uralmát, s porbadönti az aranyborjút. A nemzetközi tőzsdefarkasok és bankhiénák előtt teljes nagyságában vetődött fel a feladat: bármi áron elfojtani az orosz forradalmat, szétzúzni erőit, megfosztani vezetőjétől a nemzetközi proletariátust, elpusztítani pártját.

Az *oroszországi rablók* szoros szövetségre léptek velük, titkos szálakkal fűződtek hozzájuk. Az oroszországi finánctburzsoázia és pártja — az úgynevezett népszabadság pártja — már a forradalom első napjaiban szerződést kötött a nyugateurópai imperializmus ragadozóival. Az orosz burzsoáziának nem volt semmi kifogása a cári önkényuralom megdöntése ellen, amelynek uralma még a háború folytatását is lehetetlenné tette (mert ezt a cári miniszterek tolvajlásai és züllöttsége akadályozta). A forradalom további menete azonban felmérhetetlen „szörnyűségek-

[1] A kongresszus megbízásából a KB dolgozta ki a kongresszus nevében. *(A VI. kongresszus jegyzőkönyvének első kiadásához fűzött szerkesztőségi megjegyzés.)*

kel" fenyegette a burzsoáziát: a forradalom azt tűzte ki feladatául, hogy a földet átadja a parasztoknak, megfékezze a tőkét, felfegyverezze a munkásokat, véget vessen a hódító politikának. *A véres cár szennyes titkos szerződéseiben a „szövetséges" bankárok esküt tettek, hogy hívek maradnak a közös ügyhöz: a hódításokhoz és az orosz forradalom elfojtásához.* A szövetséges imperialistákat még jobban fellelkesítette *Amerika* belépése a háborúba. A szövetséges imperialisták igen jól ismerték annak a „nagy demokráciának" az értékét, amely elektromos árammal végzi ki szocialistáit, fegyverrel fojtja meg a kis népeket, és szemérmetlen cinizmusukban felülmúlhatatlan diplomatáinak ajkával örök békéről fecseg. Az amerikai milliárdosok, miután vermeiket megtöltötték a feldúlt Európa harcmezein elesettek véréből préselt arannyal, csatlakoztak fegyverükkel, pénzükkel, kémszolgálatukkal és diplomatáikkal, hogy szétzúzzák a németeket, kollégáikat a nemzetközi rablásban, és ugyanakkor szorosabbra húzzák a hurkot az orosz forradalom nyakán is.

Az oroszországi burzsoáziát Európa és Amerika tőkéseihez a közös célok és az a súlyos aranylánc fűzte, amelynek végeit London és New York bankházai rángatják. Így szervezték meg *a tőkés blokkot a forradalom ellen.*

Oroszország *kispolgársága,* a parasztság felső rétege, a munkások és falusi szegények egy része, akiket a tőke becsapott, nem látták és nem is akarták meglátni teljes nagyságában a tőkés összeesküvés veszélyét. A szovjetekben többséggel bíró pártjaik, a mensevikek és az eszerek a nagyburzsoáziát követték. A honvédelem álláspontjára helyezkedtek, nem értették meg, hogy a világ burzsoáziája ezzel a szóval csalja lépre a munkásokat, s amikor honvédelemről beszél, hódításokra gondol. Nem szánták rá magukat arra, hogy birtokba vegyék az egész hatalmat, és újból a burzsoáziára ruházták azt át. Örömmel fogadták a nyugateurópai tőke „szociálpatrióta" ügynökeit, ezeket a népbolondítókat és méregkeverőket. Napról napra jobban belegabalyodtak a nemzetközi tőke hálójába.

Csak a forradalmi proletariátus és pártja, amelyet a szegényparasztok és a katonák támogattak, futi riadót. A proletárszocializmus pártja, a nemzetközi forradalom pártja tántoríthatatlanul és következetesen lerángatta a békeszeretet hazug álarcát az imperializmus ragadozóiról. Leleplezte a burzsoázia minden cselvetését, bírálta a mensevik-eszer taktika gyávaságát, határozatlanságát és tehetetlenségét. A legnagyobb állhatatossággal követelte, hogy a hatalom menjen át a demokrácia

birtokába, követelte a szakítást valamennyi ország tőkéseivel, követelte mindazoknak a titkos szerződéseknek a nyilvánosságrahozatalát, amelyeket eltitkoltak a nép elől. Követelte a föld haladéktalan átadását a parasztoknak, a termelés munkásellenőrzésének megvalósítását, és olyan egyetemes békét, amelyet maguk a népek kötnek. „Kenyeret, békét, szabadságot!" — ez volt vörös zászlajára írva.

Az országban, amely a hároméves háború szorítójában vonaglott, lavinaként nőtt a példa nélkül álló *gazdasági és pénzügyi válság*. A háború rettenetes pörölye tönkreverte és porrázúzta a nép felhalmozott munkájának még épségben maradt maradványait is. Az ország napról napra inkább béna emberhez vált hasonlóvá. A termelőerők elpusztítása és barbár kifosztása összeomlásra vezetett. A háború, mint valami hatalmas vámpír, kiszívott minden életnedvet, elvett minden erőt. Nincs fűtőanyag, nincs nyersanyag, nincs kenyér. Az éhség kísértete felbukkant a városokban, a szegénynép szállásain. A pusztulás feneketlen szakadéka nyílt meg az ország előtt.

A tőke tudatosan taszítja a népet ebbe a szakadékba.

A nagyburzsoázia az üzemek bezárásával, a termelés dezorganizálásával élezte a válságot és fokozta az anarchiát. A szindikátusokban egyesült tőkések — miközben hazafiságról és a hazáról üvöltöztek és a forradalmi munkásokat rágalmazták — titkos értekezleteiken kidolgozott terv szerint, kitartóan és módszeresen gátolták a termelést, hogy káoszt és zűrzavart teremtve, s a munkásokra hárítva a felelősséget, ragadós mancsaikkal megkaparintsák az egész hatalmat. A nagytőke hiénái a háború lázas vonaglásaiban elpusztult nemzetgazdaság romjain, számtalan tönkrement kistulajdonos csontjain rágódva, mohón habzsolva a hadiszállításokból származó mesébeillő profitot, és a nyomorgó tömegek éhínségére spekulálva, folytatták a munkásosztály elleni támadás arcátlan politikáját. Az alsó rétegekben érlelődött a tőke és miniszterei elleni fojtott elégedetlenség és felháborodás. Egyre hallhatóbbá vált a munka milliós hadseregeinek zúgolódása.

Az *offenzíva politikájával* válaszoltak nekik. A szövetségesek egyesült tőkéje összevonta erőit az orosz forradalom megrohamozására. Az angol és amerikai tőkések, akik mint hitelezők az orosz élet gazdái lettek, hűséges orosz lakájaikkal egyesülve elhatározták, hogy a hadsereget, melyről tudták, hogy nincs felkészülve, belehajszolják a harcba. Az ütközet kimenetele nem volt fontos nekik. Nekik a fegyverszünet megszakítása, a hadműveletek felújítása, a parancsnokok hatalmának megszilárdí-

tása volt fontos. Arra volt szükségük, hogy az elcsigázott hadsereget újra befoghassák a háború szekerébe. Ágyúdörej kellett nekik az osztályharc és a forradalom mennydörgésének elfojtására.

Az eszerek és a mensevikek jóváhagyták az offenzíva politikáját, és ezzel mindenestül kiszolgáltatták magukat is, meg a forradalmat is. Azzal, hogy állandóan alkudoztak az imperialistákkal, azzal, hogy még csak nyoma sem volt bennük a határozottságnak, a mohó ragadozók foglyaivá váltak. Ők maguk nyujtották át a hatalmat az ellenforradalmi katonai klikknek. És a bank meg a tőzsde ujjongó cápái most arcátlanul kesztyűt dobnak a demokráciának, nyiltan kijelentve, hogy „végig" akarják vinni a háborút, vagyis a végtelenségig — mindaddig, amíg saját súlyuk alatt össze nem omlanak az amerikai Morganok arannyal megtömött vermei, amíg a vérharmat keresztül-kasul át nem itatja az agyonkínzott föld mezőit.

A burzsoázia ideiglenesen elérte azt, amit akart. Hol vannak a büszke felhívások, melyek minden népet testvériségre szólítanak? Hol vannak a világforradalom lobogó zászlói? Ezeket a felhívásokat az eszerek és a mensevikek a háború folytatására buzdító felhívásokkal váltották fel. Ezeket a zászlókat a burzsoázia szolgái leköpdösték és bemocskolták, odavetették az offenzívahősök gyalázkodásainak és sárbatiporták.

A felháborodás és az elégedetlenség növekedése volt a proletariátus és a haladószellemű katonák visszhangja erre a politikára. És az elégedetlenség viharos, elemi erővel kitörő robbanása kivitte az utcára a munkásokat és katonákat, amikor a kadet miniszterek, miután titkos jelentést kaptak az offenziva összeomlásáról, sietve visszavonultak és minden felelősséget „szocialista" lakájaikra hárítottak. *A július 3—4-i napok* hatalmas történelmi jelentőségű kérdés elé állították a kispolgári „szocializmus" vezéreit, a szovjetek többségét: kivel tartanak — a proletariátussal az ellenforradalom ellen, vagy az ellenforradalommal a proletariátus ellen? Ezekben a napokban dönteni kellett. Határozottan és világosan kellett választani. És ők, ezek a kormány-szocialisták választottak is: a munkások és a katonák ellen, akik ezt a jelszót tűzték zászlajukra: „Minden hatalmat a szovjeteknek!" A szovjetek vezérei rendfenntartó osztagokat vezényeltek ki. Miután belegabalyodtak az ellenforradalommal való egyezkedésbe, támogatták ezt az ellenforradalmat, s a munkászászlóaljak ellen, a forradalmi erők színe-java ellen, a *proletariátus pártja* ellen fordították a fegyverek csövét. Csak ez a párt, a mi pártunk maradt továbbra is

őrhelyén. A szabadságnak ebben a végzetes órájában csak ez a párt nem hagyta el a munkásnegyedeket. Csak ez igyekezett a tömegekkel együtt haladva békés és szervezett jellegűvé tenni a tüntetést. Ez forradalmi kötelessége volt. Ezt követelte forradalmár becsülete.

A mensevikek és az eszerek a burzsoázia akaratát végrehajtva, lefegyverezték a forradalmat és ezáltal felfegyverezték az ellenforradalmat. A burzsoázia átengedte nekik a rendcsinálás és elnyomás piszkos munkáját. Hallgatólagos beleegyezésükkel szabadjára engedték az aljas burzsoá rágalmakat, s mint veszett kutyákat eresztették rá pártunk dicső vezéreire. Aljas és szégyenletes üzérkedést folytattak a proletárvezérek fejével, s egyiket a másik után szolgáltatták ki a dühöngő burzsoáziának. Ők engedték át a hadapródiskolásoknak és a kozákoknak Oroszország fővárosát, hogy szétmarcangolják a forradalom szívét, amely ott dobogott az egész világ felett. Az ő közreműködésükkel rombolták szét a „Pravdá"-t, az ő segítségükkel kezdődött meg a fékevesztett hadjárat a forradalom balszárnya ellen.

A júliusi napok új lapot nyitottak a történelemben. Először aratott átmenetileg határozott győzelmet az ellenforradalom, s a hatalom a burzsoázia és a katonai vezérkar kezébe került. Addig kettőshatalom volt. Addig hatalmas erő volt a szovjetek kezében. Mögöttük állt a katonák és a munkások felfegyverzett tömege, a szabad nép. Most a szovjetek maguk szolgáltatták ki erejüket. Lefegyverezték a munkásokat, feloszlatták a forradalmi ezredeket, a központba beterelték a kozákokat, és ezzel gúzsba kötötték saját kezüket-lábukat, a burzsoá kormány függvényévé váltak. A „szocialista" miniszteréknek betömték a száját. Burzsoá kollegáik láncra fűzték őket. Felhasználják őket, ha rendet kell teremteni, de fütyülnek rájuk, ha tiltakozni próbálnak.

A kispolgárság vezérei, az eszerek és a mensevikek, miután átadták a hatalmat az ellenforradalomnak és eladták a forradalmat, hozzáláttak, hogy aláírják a kormány majdnem valamennyi ellenforradalmi rendszabályát. A szabadság vörös zászlaját bevonták. Helyébe a *halálbüntetés* fekete lobogóját tűzték. A katonák és a munkások agyonlövetése, a cenzúra, a bírósági rágalomhadjáratok, a kémhálózat, a letartóztatások, a politikai bűncselekmények elleni gyűlöletes cári törvénycikkelyek visszaállítása, a titkosrendőrség aljas rágalmai — a régi rendszernek mindezeket a gyönyörűségeit újra beindította a „forradalom megmentésének" új kormánya, az a kormány, amely letartóztatja a forradalmárokat és szabadonbocsátja a cári minisz-

tereket és provokátorokat, halogatja az Alkotmányozó Gyűlés összehívását, és ehelyett ma egy ellenforradalmi értekezletre, „az ipar és kereskedelem «fejeseinek» moszkvai tanácskozására" készül. Miután az ellenforradalom megszilárdította helyzetét az országon belül, más téren is a régi eszközökhöz folyamodik. Az ukránok ellen erélyes roham indult — nemcsak dekrétumokkal, hanem vértes ezredekkel is. Feloszlatják a finn szejmet és fegyveres erővel fenyegetik az önrendelkezés jogát, ugyanazt, amelyet oly ünnepélyesen hirdettek meg a hivatalos nyilatkozatokban. A kormány kiküldöttjei útján sötét intrika folyik még a legmérsékeltebb „szocialisták" stockholmi találkozója ellen is.

Az „annexió nélküli béke" formulája irattárba került, s helyette megjelent a miljukovi-gucskovi szólam: „háború a teljes győzelemig". Kerenszkij meghirdeti az „irtsák ki a bolsevikokat" jelszót és „az orosz nép nevében" táviratot küld Hohenzollern Vilmos és Romanov Miklós közeli rokonának, György angol királynak. A forradalom jelszavát: „Békét a kunyhóknak, háborút a palotáknak", ez a jelszó váltja fel: „Békét a palotáknak, háborút a kunyhóknak."

De az ellenforradalom korán ünnepli győzelmét. Golyóval nem lehet jóllakatni az éhezőket. Kozák kancsukával nem lehet letörölni az anyák és hitvesek könnyeit. Bilinccsel és hóhérkötéllel nem lehet lecsillapítani a tengernyi szenvedést. Szuronnyal nem lehet megbékíteni a népet. Tábornoki vezényszó nem állíthatja meg az ipar szétzüllését.

A történelem földalatti erői működnek. A néptömegek mélyében néma elégedetlenség érlelődik. A parasztnak föld, a munkásnak kenyér, s mindkettőjüknek béke kell. Az egész földkerekségen mindenütt megjelentek már a viharmadarak. Angliában a munkások már nyílt harcot kezdenek a tőke megfékezésére, Franciaországban a katonák a békéért és a forradalomért agitálnak, Németországban állandó forrongások és sztrájkok vannak, Amerikában a burzsoázia már agyonlöveti azokat a szocialistákat, akik magasra emelik a háború elleni harc zászlaját. Spanyolországot elborította a forradalmi osztályütközetek lángja. A világ pénzemberei már titkos kongresszusokon üléseznek, hogy megvitassák a közös problémát, a közelgő veszélyt. Mert már hallják a munkásforradalom döngő lépteit. Mert már látják az elháríthatatlant.

Pártunk ebben a harcban kibontott zászlóval halad. Kemény kézzel tartotta eddig ezt a zászlót. Nem hajtotta meg az erőszakoskodók és aljas rágalmazók, a forradalom árulói és a tőke

szolgái előtt. A párt továbbra is fennen lobogtatja zászlaját, küzdve a szocializmusért, a népek testvériségéért, mert tudja, hogy új lendület közeleg és üt a régi világ utolsó órája.

Készüljetek hát új csatákra, bajtársaink! Szilárdan, bátran, nyugodtan, provokációknak fel nem ülve, gyüjtsétek az erőt, sorakozzatok harci oszlopokba! A párt zászlaja alá, munkások és katonák! Zászlónk alá, falu elnyomottai!

Éljen a forradalmi proletariátus!
Éljen a munkások és a falusi szegénynép szövetsége!
Le az ellenforradalommal és „moszkvai tanácskozásával"!
Éljen a munkás világforradalom!
Éljen a szocializmus!
Éljen az Oroszországi Szociáldemokrata (bolsevik) Munkáspárt!

Az Oroszországi Szociáldemokrata (bolsevik) Munkáspárt VI. kongresszusa

Petrográd, 1917 augusztus 12

„Az OSzD(b)MP VI. kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1934

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIBŐVÍTETT ÜLÉSE

Petrográd. 1917 augusztus 31 (szeptember 13)

A Központi Végrehajtó Bizottság és a Petrográdi Szovjet bolsevik frakcióinak képviselőivel kibővített KB-ülés megvitatta a pártnak a Kornyilov-lázadás elleni harc időszakában folytatandó taktikáját.

A KB ülésén részt vettek: I. V. Sztálin, J. M. Szverdlov, F. E. Dzerzsinszkij és mások.

Az ülés napirendjén egyetlen kérdés szerepelt — a hatalomról szóló határozat megvitatása; az alább közölt határozatot fogadták el. E határozatot még aznap elfogadta a Petrográdi Szovjet, a KVB bolsevik frakciója pedig mint nyilatkozatot felolvasta a Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjei Központi Végrehajtó Bizottságának ülésén.

A HATALOMRÓL

[(A bolsevik frakció által a KVB szeptember 13 (augusztus 31)-i ülésén felolvasott határozat)]

Tekintettel Kornyilov tábornok ellenforradalmi lázadására, amelyet az Ideiglenes Kormányban képviselt (a kadet párt vezette) pártok és csoportok készítettek elő és támogattak, a KVB kötelességének tartja kijelenteni, hogy a hatalom megszervezésének kérdésében mostantól kezdve határozottan meg kell szüntetni mindenféle ingadozást. Ki kell rekeszteni a hatalomból a lázadásban nyiltan részt vett kadet párt képviselőit és általában a cenzusos elemek képviselőit, de ezen túlmenően gyökerében meg kell változtatni a megalkuvás és felelőtlenség egész politikáját is, amely lehetővé tette, hogy a főparancsnok-

ság és az államhatalmi apparátus forradalomellenes összeesküvés tűzfészkévé és eszközévé váljék.

Nem tűrhető tovább sem az Ideiglenes Kormány kizárólagos teljhatalma, sem pedig felelőtlensége. Az egyetlen kiút — a forradalmi proletariátus és parasztság képviselőiből olyan hatalom életrehívása, amely tevékenysége alapjának a következőket tekinti:

1. A demokratikus köztársaság kikiáltása.

2. A földesúri földmagántulajdon haladéktalan és megváltás nélküli megszüntetése és a föld átadása az Alkotmányozó Gyűlés döntéséig a parasztbizottságok kezelésébe, továbbá a szegényparasztok ellátása mezőgazdasági felszereléssel.

3. A termelés és az elosztás munkásellenőrzésének bevezetése országos méretekben. A legfontosabb iparágak — az ásványolajipar, a kőszénipar, a kohászat — államosítása; a nagytőke és minden vagyon könyörtelen megadóztatása, s a háborús profitok elkobzása: mindezeknek céljuk, hogy az országot megmentsük a gazdasági pusztulástól.

4. A titkos szerződések érvénytelennek nyilvánítása és általános. demokratikus béke haladéktalan felajánlása a hadviselő államok népeinek.

Azonnali rendszabályként el kell rendelni:

1. Minden olyan megtorlás megszüntetését. amely a munkásosztály és szervezetei ellen irányul. A halálbüntetés azonnali eltörlését a fronton, az agitáció és minden demokratikus szervezet teljes szabadságának visszaállítását a hadseregben. A hadsereg megtisztítását az ellenforradalmi parancsnoki kartól.

2. A biztosoknak és más hivatalos személyeknek a helyi szervezetek által történő választását.

3. Az Oroszországban élő nemzetek önrendelkezési jogának tényleges megvalósítását. s elsősorban Finnország és Ukrajna követeléseinek kielégítését.

4. Az Államtanács és az Állami Duma feloszlatását. Az Alkotmányozó Gyűlés azonnali összehívását.

5. Minden rendi (nemesi stb.) kiváltság megszüntetését, az állampolgárok teljes egyenjogúságát.

„Rabocsij" 10. szám. 1917 szeptember 14 (1)

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE

Petrográd. 1917 október 10 (23)

A KB-nak e történelmi jelentőségű ülésén, amely elfogadta a fegyveres felkelésről szóló határozatot, részt vettek: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, J. M. Szverdlov, F. E. Dzerzsinszkij, M. Sz. Urickij és mások.

Napirend: 1) A román front; 2) A litvánok; 3) Minszk és az Északi Front; 4) A jelenlegi helyzet; 5) A területi kongresszus; 6) A csapatkivonások.

A jelenlegi helyzetről V. I. Lenin tartott előadói beszédet.

Előadói beszédében V. I. Lenin hangsúlyozta, hogy a bolsevik pártot a dolgozók többsége követi, és az egész politikai helyzet megérett arra, hogy a hatalom átmenjen a proletariátus kezébe.

A sztrájktörő és kapituláns Zinovjev és Kamenyev kivételével az egész KB elfogadta a felkelésről szóló lenini határozati javaslatot. Bár Trockij ezen az ülésen nyiltan nem szavazott a határozat ellen, azt indítványozta, hogy a felkelést ne kezdjék meg a II. Szovjetkongresszus megnyitásáig, ami a felkelés elodázását, a felkelés napjának idő előtti felfedését és így a felkelés meghiúsítását jelentette volna. A KB erélyesen visszaverte a kapitulánsokat. A tíz szavazattal kettő ellenében elfogadott lenini határozat az egész bolsevik párt irányelve lett.

HATÁROZAT

A KB megállapítja, hogy mind az orosz forradalom nemzetközi helyzete (felkelés a német hadiflottában, mint legkirívóbb megnyilvánulása annak, hogy a szocialista világforradalom egész Európában érlelődik, továbbá az a veszély, hogy az imperialis-

ták békét kötnek egymással abból a célból, hogy az oroszországi forradalmat megfojtsák), mind a hadihelyzet (az orosz burzsoáziának, valamint Kerenszkijnek és Társainak az a kétségen kívül álló elhatározása, hogy Petrográdot átadják a németeknek), valamint az, hogy a proletárpárt megszerezte a többséget a szovjetekben — mindez, kapcsolatban a parasztfelkeléssel és a nép bizalmának pártunk felé fordulásával (a moszkvai választások), végül egy második Kornyilov-lázadás szemmelláthatő előkészítése (csapatkivonások Petrográdból, kozákcsapatok összevonása Petrográd alatt, Minszk körülzárása kozákokkal stb.) — mindez napirendre tűzi a fegyveres felkelést.

Megállapítva tehát, hogy a fegyveres felkelés elkerülhetetlen és teljesen megérett, a KB felhívja a pártszervezeteket, hogy vegyék ezt irányadóul, és minden gyakorlati kérdést (az Északi Terület Szovjetkongresszusa, csapatkivonások Petrográdból, a moszkvaiak és minszkiek akciója stb.) ebből a szempontból tárgyaljanak meg és döntsenek el.

V. I. Lenin Művei. 26. köt.

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIBŐVÍTETT ÜLÉSE

Petrográd. 1917 október 16 (29)

A KB ülését a Petrográdi Bizottság Végrehajtó Bizottságával, a Petrográd-környéki Bizottsággal, a Katonai Szervezettel, a Petrográdi Szovjet frakciójának képviselőivel, a szakszervezetek, az üzemi bizottságok és a vasutasok képviselőivel közösen tartotta meg.

Napirend: 1) Beszámoló a KB október 10 (23)-i üléséről; 2) A képviselők rövid beszámolói; 3) A jelenlegi helyzet.

Beszédében V. I. Lenin ismertette a KB október 10 (23)-i határozatát, és hangsúlyozta, hogy mind a nemzetközi, mind pedig a belső helyzet napirendre tűzi a fegyveres felkelés megszervezését. „Vagy Kornyilov-féle diktatúra, vagy a proletariátusnak és a parasztság legszegényebb rétegeinek diktatúrája" — mondta V. I. Lenin.

A KB ülésén a felkelés vezetésére Pártközpontot választottak, melynek élén I. V. Sztálin állott. Ez a Pártközpont volt a Petrográdi Szovjet mellett működő Forradalmi Katonai Bizottság vezető magva.

A KB ülésén a kapituláns Zinovjev és Kamenyev ismét felszólalt a felkelés ellen. A KB ülése a kapituláns Zinovjevvel és Kamenyevvel szemben egyhangúlag elfogadta V. I. Lenin határozati javaslatát, hogy a legközelebbi napokban meg kell indítani a felkelést.

A vereséget szenvedett Zinovjev és Kamenyev október 18 (31)-én áruló módon nyilatkozatot tettek közzé a „Novaja Zsizny" című mensevik ujságban arról, hogy a bolsevikok felkelést készítenek elő, s ilymódon felfedték a burzsoázia előtt a KB titkos határozatait a felkelésről. V. I. Lenin Zinovjevnek és Kamenyevnek ezt a tettét árulásnak, sztrájktörésnek, mérhetetlen aljasságnak bélyegezte, s a KB-ban felvetette a pártból való kizárásuk kérdését.

AZ ÉRTEKEZLET HATÁROZATA

Az értekezlet minden tekintetben helyesli és teljes egészében támogatja a KB határozatát, felhívja a szervezeteket, továbbá a munkásokat és a katonákat a fegyveres felkelés mindenre kiterjedő és sürgős előkészítésére, a KB által e célból létrehozott központ támogatására, és szilárdan meg van győződve róla, hogy a KB és a szovjet kellő időben ki fogja jelölni a támadás kedvező pillanatát és célszerű módjait.

V. I. Lenin Művei. 26. köt.

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE

Petrográd. 1917 november 1—2 (14—15)

A KB november 1 (14)-i ülése a Szovjet Kormány megalakításának kérdését vitatta meg. Jelen voltak: a KB 12 tagja; a Petrográdi Bizottság Végrehajtó Bizottságának 5 tagja; a Katonai Szervezet egy tagja; a kormánynak a KB-ba nem tartozó 3 tagja és mások.

1917 november 2 (15)-án a bolsevik párt Központi Bizottsága elfogadta az alább közölt határozatot, amely elvetette az ellenforradalmi mensevikek és eszerek pártjaival való megegyezést, Kamenyevet és Zinovjevet pedig, akik továbbra is a velük való egyezkedés áruló politikáját folytatták, a forradalom sztrájktörőinek nyilvánította. November 4 (17)-én Kamenyev, Zinovjev, Rikov és Miljutyin, a forradalom árulói bejelentették, hogy kilépnek a KB-ból, Nogin, Rikov, Sljapnyikov és mások pedig bejelentették, hogy kilépnek a Népbiztosok Tanácsából.

A párt Központi Bizottsága a forradalom szökevényeinek s a burzsoázia szekértolóinak bélyegezte ezeket az árulókat és gyávákat. A KB a párt tagjaihoz és Oroszország dolgozó osztályaihoz intézett felhívásában kijelentette: „néhány, pártunk vezető rétegéhez tartozó ember szökevényekre jellemző eljárása... nem fogja megingatni a pártunkat követő *tömegek* egységét, következésképpen nem fogja megingatni pártunkat sem" (lásd *Lenin* Művei. Szikra 1952. 26. köt. 310. old.).

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG KIBŐVÍTETT ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA

Mivel az előző tárgyalások tapasztalata alapján a KB-nak az a véleménye, hogy a megalkuvó pártok ezeket a tárgyalásokat nem azért folytatják, hogy létrejöjjön az egyesült Szovjethatalom, hanem azért, hogy szakadást idézzenek elő a munkások és katonák körében, hogy aláássák a szovjet hatalmat, és hogy a „baloldali" eszereket véglegesen a burzsoáziával való egyezkedés politikájához kapcsolják, —

ezért a KB határozatilag kimondja, hogy a KVB már meglevő határozatára való tekintettel megengedi pártunk tagjainak, hogy ma részt vegyenek abban a tárgyalásban, mely a „baloldali" eszerek utolsó kísérlete úgynevezett egyöntetű hatalom megteremtésére, s ezt azzal a céllal engedélyezi, hogy utólszor leleplezzék e kísérlet képtelenségét és végérvényesen megszakítsák a koalíciós hatalomra vonatkozó további tárgyalásokat.

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A KB-N BELÜLI ELLENZÉK KÉRDÉSÉBEN 1917 NOVEMBER 2 (15)

A KB a mostani ülést történelmi fontosságú ülésnek tekinti, és ezért szükségesnek tartja az itt megmutatkozó két álláspont rögzítését.

1) A KB megállapítja, hogy a KB-n belül kialakult ellenzék teljesen feladja a bolsevizmus és általában a proletár osztályharc valamennyi fő pozícióját; a marxizmussal szöges ellentétben azt hajtogatja, hogy Oroszországban lehetetlen a szocialista forradalom, hogy engedni kell a szovjet szervezet nyilvánvaló kisebbségének, amely ultimátumokat intéz és félreállítással fenyegetőzik; ilymódon az ellenzék megszegi a II. Összoroszországi Szovjetkongresszus akaratát és határozatát, ilymódon szabotálja a proletariátus és szegényparasztság megkezdődött diktatúráját.

2) A KB a forradalmi munka akadályozásáért és a jelenlegi pillanatban bűnös ingadozásért minden felelősséget erre az ellenzékre hárít, és felszólítja, hogy helyezze át vitáját a sajtóba,

ott teregesse ki szkepticizmusát, és tartsa magát távol a gyakorlati munkától, amelyben nem hisz. Mert ennél az ellenzéknél semmi egyebet nem tapasztalunk, mint páni félelmet a burzsoáziától és azt, hogy a lakosság fáradt (nem pedig forradalmi) részének hangulatát tükrözi.

3) A KB leszögezi, hogy a szovjet hatalom jelszavának elárulása nélkül nem lehet lemondani a tiszta bolsevik kormányról, ha már a II. Összoroszországi Szovjetkongresszus többsége, amely senkit sem zárt ki a kongresszusból, ennek a kormánynak adta a hatalmat.

4) A KB leszögezi, hogy a Munkás-, Katona- és Parasztküldöttek Szovjetjei hatalmának jelszavát árulja el az, aki kicsinyes alkudozásba bocsátkozik azért, hogy a szovjetekhez nem szovjet típusú, azaz olyan szervezeteket csatoljunk, amelyek nem a földbirtokosok és tőkések megdöntéséért harcoló tömegek forradalmi előhadának önkéntes egyesülései.

5) A KB leszögezi, hogy aki enged a szovjetekben levő kisebbség ultimátumainak és fenyegetéseinek, az teljesen lemond nemcsak a szovjet hatalomról, hanem a demokratizmusról is, mert az ilyen engedmények egyértelműek azzal, hogy a többség fél kihasználni többségét, hogy aláveti magát az anarchiának, hogy bármely kisebbség megismételheti az ilyen ultimátumokat.

6) A KB leszögezi, hogy senkit sem zárt ki a II. Összoroszországi Szovjetkongresszusról, és most is teljes mértékben kész visszafogadni az eltávozottakat és elismerni a koalíciót ezekkel az eltávozottakkal a szovjetek keretein belül, hogy tehát szemenszedett hazugság az olyan beszéd, amely szerint a bolsevikok senkivel sem akarják megosztani a hatalmat.

7) A KB leszögezi, hogy a mostani kormány megalakulásának napján, néhány órával a kormány megalakulása előtt, a KB meghívta ülésére a baloldali szociálforradalmárok három képviselőjét, és hivatalosan felajánlotta nekik, hogy vegyenek részt a kormányban. Minthogy a baloldali eszerek elutasító választ adtak — bár az ideiglenes és feltételes volt — a felelősség a megegyezés meghiúsulásáért teljes egészében és minden tekintetben ezekre a baloldali eszerekre hárul.

8) A KB emlékeztet arra, hogy a bolsevik frakció javaslatára a II. Összoroszországi Szovjetkongresszus határozatot hozott, amelynek értelmében kész kiegészíteni a szovjeteket részint frontról hazatért katonákkal, részint vidéki, falusi parasztokkal, hogy tehát szemenszedett hazugság az olyan állítás, amely szerint a bolsevik kormány ellene van a parasztokkal való koa-

líciónak. Ellenkezőleg, a KB kijelenti, hogy kormányunk földtörvénye, amelyet szóról szóra az eszer választói utasításból másoltak le, gyakorlatilag bizonyította be a bolsevikoknak azt a fenntartás nélküli és őszinte készségét, hogy megvalósítsák a koalíciót Oroszország lakosságának óriási többségével.

9) A KB végül leszögezi, hogy, minden nehézség ellenére, a szocializmus győzelmét Oroszországban is, Európában is csak a mostani kormány politikájának tántoríthatatlan folytatása biztosítja. A KB szilárdan meg van győződve a szocialista forradalom győzelméről s felszólítja az aggályoskodókat és ingadozókat, hogy hagyjanak fel ingadozásukkal és támogassák szívvel-lélekkel, minden erejük latbavetésével e kormány tevékenységét.

A Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívumában őrzött jegyzőkönyv szövege alapján; „Az OSzD(b)MP Központi Bizottságának határozata a KB-n belüli ellenzék kérdésében 1917 november 2 (15)" — V. I. Lenin Művei. 26. köt. alapján.

AZ OK(b)P HETEDIK KONGRESSZUSA

Petrográd. 1918 március 6—8

A kongresszust rendkívüli kongresszusként hívták össze, hogy döntsön a forradalom akkori legfontosabb kérdéséről — Szovjet-Oroszországnak az imperialista háborúból való kilépéséről.

A kongresszuson 46 szavazati joggal és 58 tanácskozási joggal bíró küldött vett részt. A kongresszuson körülbelül 170 000 párttag volt képviselve, de a párt abban az időben legalább 300 000 tagot számlált. A szervezetek jelentős része nem tudta idejében elküldeni delegátusait, vagypedig egyáltalában nem volt lehetősége delegátusokat küldeni, mivel egyes területek ideiglenesen német megszállás alatt álltak.

A kongresszus napirendje: 1) A KB beszámolója; 2) A háború és a béke kérdése; 3) A párt programmjának és nevének felülvizsgálata; 4) Szervezeti kérdések; 5) A KB megválasztása.

A KB beszámolóját V. I. Lenin (politikai beszámoló) és J. M. Szverdlov (szervezeti beszámoló) tartotta. V. I. Lenin politikai beszámolója egybefonódott a háború és a béke kérdésével (lásd a határozatot), ezért a kongresszus a KB tevékenységének értékeléséről nem hozott külön határozatot, s csupán a beszámoló jóváhagyására szorítkozott.

A kongresszusnak a breszti béke kérdésében hozott határozata kiemelte: a párt fő feladata, hogy a legerélyesebb és legmesszebbmenő intézkedéseket léptesse életbe a munkások és parasztok önfegyelmének és fegyelmezettségének fokozása, a tömegeknek a szocialista haza önfeláldozó védelmére való előkészítése, a Vörös Hadsereg megszervezése és a lakosság általános katonai kiképzése érdekében.

A kongresszus helyesnek ismerte el és jóváhagyta a lenini irányvonalat a breszti béke kérdésében, elítélte Trockij és Buharin áruló

politikáját, és megbélyegezte a vereséget szenvedett „baloldali kommunistáknak" azt a kísérletét, hogy pártszakító munkájukat magán a kongresszuson is folytassák.

A kongresszus határozatot hozott, hogy a párt nevét Oroszországi Szociáldemokrata (bolsevik) Munkáspártról [OSzD(b)MP] — *Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt*-ra *[OK(b)P]* változtatja, és a párt új programmjának megszerkesztésére külön bizottságot választott, melynek tagjai voltak V. I. Lenin, I. V. Sztálin és mások; a programm alapjául a V. I. Lenin által kidolgozott tervezetet fogadták el.

A KB tagjaivá V. I. Lenint, I. V. Sztálint, J. M. Szverdlovot, F. E. Dzerzsinszkijt, M. F. Vlagyimirszkijt és másokat választották.

A kongresszus óriási, történelmi jelentőségű feladatot teljesített: szétzúzta a párton belül rejtőzködő ellenséget — a „baloldali kommunistákat" és a trockistákat, elérte azt, hogy kijutottunk az imperialista háborúból. A kongresszus elérte a békét, lélekzetvételhez juttatta az országot, módot adott a pártnak arra, hogy időt nyerjen a Vörös Hadsereg megszervezésére és kötelezte a pártot, hogy szocialista rendet teremtsen a népgazdaságban.

A KONGRESSZUS HATÁROZATAI

*A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁRÓL

A KB beszámolóját egyhangúlag jóváhagyták.

A HÁBORÚRÓL ÉS A BÉKÉRŐL[1]

A kongresszus szükségesnek tartja jóváhagyni a Szovjethatalom által Németországgal kötött rendkívül súlyos, megalázó békeszerződést, mert nincs hadseregünk, mert a demoralizált harctéri alakulatok rendkívül leromlott állapotban vannak, és mert ki kell használnunk minden, még a legcsekélyebb lehetőséget is arra, hogy lélekzethez jussunk, mielőtt az imperializmus

[1] Mivel a kongresszus úgy döntött, hogy ezt a határozatot nem hozzák nyilvánosságra, a „Pravda" 1918 március 9-i, 45. száma a kongresszusról írt beszámolójában a breszti béke kérdéséről csak a következőket közölte: „Szótöbbséggel — 30 szavazattal 12 ellenében, négyen tartózkodtak a szavazástól — határozatot hoztak, hogy a békeszerződést ratifikálni kell." — *Szerk.*

megindítja támadását a Szovjet Szocialista Köztársaság ellen.

A szocialista forradalom megkezdődött korszakának mai időszakában történelmileg kikerülhetetlenek az imperialista államok ismételt katonai támadásai (mind Nyugatról, mind Keletről) Szovjet-Oroszország ellen. Az ilyen támadások történelmi kikerülhetetlensége ma, amikor az összes államonbelüli viszonyok, az osztályviszonyok, valamint a nemzetközi viszonyok a lehető legnagyobb mértékben kiéleződtek, minden pillanatban, a legrövidebb időn belül, sőt, néhány napon belül is, arra vezethet, hogy újabb imperialista támadó háborúkat indítanak általában a szocialista mozgalom, és különösen az Oroszországi Szocialista Szovjet Köztársaság ellen.

A kongresszus ezért kijelenti, hogy mind pártunknak, mind az öntudatos proletariátus egész élgárdájának, mind a szovjet hatalomnak legelsőrendű és legfőbb feladata az, hogy tegye meg a legerélyesebb, kíméletlenül határozott és drákói intézkedéseket az oroszországi munkások és parasztok önfegyelmének és fegyelmének megszilárdítása érdekében, annak megmagyarázása érdekében, hogy Oroszország történelmileg kikerülhetetlenül közeledik a felszabadító, honvédő, szocialista háborúhoz, annak érdekében, hogy mindenütt megteremtse a legszigorúbban egybekovácsolt és egységes vasakarattal egybeforrasztott tömegszervezeteket — amelyek egységesen és önfeláldozóan tudnak cselekedni mind a hétköznapokon, mind pedig különösen a nép életének válságos pillanataiban —, végül annak érdekében, hogy sokoldalúan, rendszeresen, általánosan megtanítsák a felnőtt lakosságot — nemre való tekintet nélkül — a katonai ismeretekre és a katonai műveletekre.

A kongresszus szerint az Oroszországban győzedelmeskedett szocialista forradalom megszilárdításának egyetlen, legjobb biztosítéka az, ha ez a forradalom nemzetközi munkásforradalommá válik.

A kongresszus meg van győződve arról, hogy a nemzetközi forradalom érdekei szempontjából az a lépés, amelyet a Szovjethatalom tett — a világporondon fennálló mostani erőviszonyok mellett —, elkerülhetetlen és szükséges volt.

A kongresszus abban a meggyőződésében, hogy a munkásforradalom feltartóztathatatlanul érlelődik valamennyi hadviselő országban, s előkészíti az imperializmus elkerülhetetlen, teljes vereségét, kijelenti, hogy Oroszország szocialista proletariátusa minden erejével és minden rendelkezésére álló eszközzel támogatni fogja valamennyi ország proletariátusának testvéri forradalmi mozgalmát.

KIEGÉSZÍTÉS A HÁBORÚRÓL ÉS A BÉKÉRŐL SZÓLÓ HATÁROZATHOZ

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy az elfogadott határozatot ne hozza nyilvánosságra, és kötelezi a párt valamennyi tagját, hogy ezt a határozatot tartsák titokban. A sajtóban csak egy közlemény kerül nyilvánosságra — az sem ma, hanem a KB utasítása szerint — arról, hogy a kongresszus a ratifikálás mellett van.

A kongresszus ezenkívül külön hangsúlyozza, hogy a KB-t felhatalmazza arra, hogy bármely pillanatban felbontson minden békeszerződést az imperialista és burzsoá államokkal, valamint, hogy hadat üzenjen nekik.

A PÁRT NEVÉNEK ÉS PROGRAMMJÁNAK MEGVÁLTOZTATÁSÁRÓL

A kongresszus elhatározza, hogy pártunkat (az Oroszországi Szociáldemokrata [bolsevik] Munkáspártot) a jövőben *Oroszországi Kommunista Párt*-nak nevezik, zárójelben hozzátéve — „bolsevik".

A kongresszus elhatározza, hogy módosítani kell pártunk programmját, átdolgozva az elméleti részt, vagy kiegészítve azt az imperializmusnak és a nemzetközi szocialista forradalom megkezdődött korszakának jellemzésével.

Továbbá, programmunk politikai részét oly értelemben kell módosítani, hogy minél pontosabban és alaposabban jellemezzük benne az állam új típusát, a szovjet köztársaságot mint a proletárdiktatúra formáját és mint a nemzetközi munkásforradalom azon vívmányainak folytatását, amelyek a Párizsi Kommünnel kezdődtek.

A programmnak rá kell mutatnia arra, hogy pártunk nem mond le a burzsoá parlamentarizmus felhasználásáról sem, ha a harc menete bizonyos időre visszavet bennünket erre a forradalmunk által most már túlhaladott történelmi fokra. De a párt mindenképpen és minden körülmények között harcolni fog a szovjet köztársaságért mint az államnak a demokratizmus tekintetében legmagasabb típusáért és mint a proletariátus diktatúrájának, a kizsákmányolók járma megdöntésének és ellenállásuk elfojtásának formájáért.

Ugyanilyen szellemben és irányban kell átdolgozni programmunk gazdasági részét, beleértve az agrár-részt, valamint a pedagógiai és egyéb részeket. A fő súlyt a szovjet hatalmunk

által megkezdett gazdasági és egyéb átalakítások pontos jellemzésére kell helyezni, konkrétan ki kell fejteni azokat a legközelebbi konkrét feladatokat, amelyeket a szovjet hatalom maga elé kitűz és amelyek a kisajátítók kisajátítása terén általunk már megtett gyakorlati lépésekből következnek.

A kongresszus külön bizottságot bíz meg azzal, hogy a kifejtett irányelvek alapján lehetőleg haladéktalanul dolgozza ki pártunk programmját, és erősítse meg azt mint pártunk programmját.

A KB-BA VALÓ BELÉPÉST MEGTAGADÓ „BALOLDALI KOMMUNISTÁK" NYILATKOZATÁVAL KAPCSOLATBAN

A kongresszus azt tartja, hogy a párt mai helyzetében a KB-ba való belépés megtagadása kiváltképpen nem kívánatos, mert az ilyen megtagadás, amely általában is elvileg megengedhetetlen azok számára, akik meg akarják őrizni a párt egységét, most kétszeresen fenyegetné a párt egységét.

A kongresszus kijelenti, hogy nem a KB-ból való kilépéssel, hanem megfelelő nyilatkozattal háríthatja el és kell is hogy elhárítsa magáról a felelősséget az, aki nem ért egyet a KB egyik vagy másik lépésével.

A kongresszus ezért abban a biztos reményben, hogy az elvtársak, miután tanácskoztak a tömegszervezetekkel, visszavonják nyilatkozatukat — ezt a nyilatkozatot figyelmen kívül hagyva hajtja végre a választást.

AZ OK(b)P NYOLCADIK KONGRESSZUSA

Moszkva. 1919 március 18—23

A kongresszuson 301 szavazati joggal bíró küldött volt jelen, akik 313 766 párttagot képviseltek. Ezenkívül 102 küldött vett részt tanácskozási joggal.

Napirend: 1) A KB beszámolója; 2) Az OK(b)P programmja; 3) A Kommunista Internacionále megalakulása; 4) A katonai helyzet és a katonai politika; 5) A falusi munka; 6) Szervezeti kérdések; 7) A KB megválasztása.

V. I. Lenin az első, második és ötödik napirendi pontról tartott előadói beszédet, s ezenkívül a kongresszus megnyitó beszédét és zárszavát is ő mondta.

A kongresszus nagyon nehéz és bonyolult viszonyok között gyűlt össze, amikor az egész ország katonai táborrá változott, s minden oldalról körül volt véve ellenséggel.

A kongresszus új pártprogrammot fogadott el. A programm megvitatása során a kongresszus határozottan visszautasította Buharin és Pjatakov mensevik-trockista álláspontját, akik az imperializmus jellemzésének kérdésében, a parasztkérdésben, a nemzeti kérdésben stb. antimarxista nézeteket hangoztattak.

A kongresszus külön határozatban üdvözölte a III. Internacionále megalakulását.

A kongresszus munkájában jelentős helyet foglalt el a középparasztsághoz való viszony kérdése. A VIII. kongresszus fordulópont volt a pártnak a középparasztság irányában követett politikájában.

A középparasztság irányában követendő új politika, melyet V. I. Lenin a VIII. pártkongresszuson hirdetett meg, áttérést jelentett a

középparasztság semlegesítésének politikájáról a munkásosztály és a középparasztság *tartós szövetségének* megteremtésére a fehérgárdisták és a külföldi intervenció elleni harc érdekében, továbbá a sikeres szocialista építés érdekében, megőrizve e szövetségben a proletariátus *vezető szerepét*. Ez a politika azt követelte, hogy a proletariátus támaszkodjék a szegényparasztságra, legyen tartós szövetségben a középparaszttal, és harcoljon a kulák ellen. Annak az irányvonalnak, amelyet a kongresszus a parasztság zöméhez, a középparasztsághoz való viszonyt illetően elfogadott, döntő szerepe volt abban, hogy a külföldi intervenció ellen és annak fehérgárdista csatlósai ellen folytatott polgárháború sikeresen végződött.

A Vörös Hadsereg felépítésével kapcsolatos kérdés megvitatása során a kongresszus határozottan visszautasította az úgynevezett „katonai ellenzéket", amelyben a volt „baloldali kommunisták" jelentős része egyesült. A „katonai ellenzék" védelmébe vette a partizánkodás maradványait a hadseregben, és harcolt a reguláris Vörös Hadsereg megteremtése, a katonai szakemberek felhasználása és a vasfegyelem ellen, amelynek híján a hadsereg nem lehet igazi hadsereg. De a szétvert „baloldali kommunizmus" képviselőin kívül olyan pártmunkások is részt vettek a „katonai ellenzékben", akik soha, semmiféle ellenzékhez sem tartoztak, de elégedetlenek voltak Trockij vezetésével a hadseregben.

A kongresszus elvetette a „katonai ellenzék" több javaslatát, de ugyanakkor lesujtott Trockijra is, azt követelve, hogy a központi katonai intézmények munkáját meg kell javítani és a hadseregben a kommunisták szerepét fokozni kell.

A kongresszus megvitatta a párt- és szovjetépítés kérdését, a párt vezető szerepének kérdését a szovjetek munkájában. A kongresszus határozottan visszaverte az opportunista Szapronov—Oszinszkij csoportot, amely tagadta a párt vezető szerepét a szovjetek munkájában.

Az új párttagok rendkívül erős beözönlésével kapcsolatban a kongresszus határozatot hozott, hogy a párt szociális összetételét meg kell javítani és a párttagokat újból össze kell írni.

A kongresszus a következő összetételű KB-t választotta meg: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, M. I. Kalinyin, F. E. Dzerzsinszkij és mások; póttagok lettek: Artyom (F. A. Szergejev), M. F. Vlagyimirszkij, E. M. Jaroszlavszkij és mások. A kongresszus 3 tagból álló Revíziós Bizottságot is választott.

I. A KONGRESSZUS HATÁROZATAI ÉS RENDELKEZÉSEI

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁRÓL

A VIII. pártkongresszus, miután meghallgatta és megvitatta az OKP igen nehéz körülmények között működő Központi Bizottságának beszámolóját, kijelenti, hogy teljes mértékben helyesli a KB politikai tevékenységét.

A kongresszus a revíziós bizottság jelentésének meghallgatása után jóváhagyja a KB pénzügyi beszámolóját.

A PROGRAMMTERVEZETRŐL

Az OKP VIII. kongresszusa a VII. kongresszus bizottsága által kidolgozott pártprogrammtervezet megvitatása után megállapítja, hogy a bizottság tervezete, mind felépítésének formáját tekintve (programmtípus), mind pedig pártunk alapelveinek, feladatainak, céljainak és taktikájának kifejtését tekintve, teljes mértékben megfelel a proletárforradalom pártja követelményeinek és feladatainak.

Ezért a kongresszus határozatilag kimondja, hogy a VII. kongresszus bizottsága által kidolgozott programmtervezetet alapul elfogadja és átadja a bizottságnak végleges megszerkesztésre.

AZ OROSZORSZÁGI KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRT PROGRAMMJA

Az októberi (1917 október 25, november 7) oroszországi forradalom megvalósította a proletariátus diktatúráját, s a proletariátus — a szegényparasztság, illetve a félproletariátus támogatásával — hozzákezdett a kommunista társadalom alapjainak megteremtéséhez. A forradalom fejlődésmenete Németországban és Ausztria-Magyarországon, a proletariátus forradalmi mozgalmának növekedése valamennyi előrehaladott országban, e mozgalom szovjet formájának, vagyis olyan formájának az elterjedése, amely közvetlenül a proletárdiktatúra megvalósítására irányul, mindez megmutatta, hogy megkezdődött a proletár, kommunista világforradalom korszaka.

Ez a forradalom elkerülhetetlen következménye volt a civilizált országok többségében még uralkodó kapitalizmus fejlődésének. A kapitalizmus és a polgári társadalom természetét a mi régi programmunk, eltekintve a párt pontatlan — szociáldemo-

krata párt — elnevezésétől, helyesen jellemezte a következő tételekben:

„Ennek a társadalomnak fő sajátossága az árutermelés a tőkés termelési viszonyok alapján, amelyek között a termelési és áruforgalmi eszközök legfontosabb és jelentős része egy kisszámú osztály birtokában van, míg a lakosság óriási többsége proletárokból és félproletárokból áll, akiket gazdasági helyzetük arra kényszerít, hogy állandóan vagy időről időre eladják munkaerejüket, vagyis bérmunkásoknak szegődjenek el a tőkésekhez, és munkájukkal előteremtsék a társadalom felsőbb osztályainak jövedelmét.

A tőkés termelési viszonyok uralmának területe egyre jobban kiszélesedik annak arányában, ahogyan a technika állandó tökéletesedése, növelve a nagyüzemek gazdasági jelentőségét, az önálló kistermelők kiszorítására vezet azáltal, hogy egy részüket proletárokká változtatja, a többieknek csökkenti a társadalmi és gazdasági életben betöltött szerepét, és helyenként többé vagy kevésbbé teljes, többé vagy kevésbbé szembetűnő, többé vagy kevésbbé súlyos függőségbe juttatja őket a tőkével szemben.

Ugyanez a technikai haladás ezenkívül egyrészt lehetővé teszi a vállalkozóknak, hogy a termelésben és az áruforgalomban egyre nagyobb mértékben alkalmazzák a női és a gyermekmunkát. Mivel pedig a technika fejlődése, másrészt, a vállalkozók munkaerő szükségletének viszonylagos csökkenéséhez vezet, a munkaerőkereslet szükségképpen elmarad a kínálattól, aminek következtében a bérmunka egyre nagyobb mértékben függ a tőkétől, és a bérmunka kizsákmányolási foka emelkedik.

A burzsoá országoknak ez a belső helyzete és a világpiacon folyó állandóan élesedő versengésük egyre jobban megnehezíti az állandóan növekvő mennyiségben termelt áruk eladását. A túltermelés többé vagy kevésbbé éles ipari válságokban jut kifejezésre, s ezeket az ipari pangás hosszabb vagy rövidebb időszakai követik; a túltermelés a burzsoá társadalomban a termelőerők fejlődésének elkerülhetetlen következménye. A válságok és az ipari pangás időszakai méginkább tönkreteszik a kitermelőket, méginkább fokozzák a bérmunka függését a tőkétől, még gyorsabban vezetnek a munkásosztály helyzetének viszonylagos, olykor pedig abszolút rosszabbodására is.

Ilyenformán a technika tökéletesedése, amely a munka termelékenységének fokozódását és a társadalmi gazdagság növekedését jelenti, a polgári társadalomban azt eredményezi, hogy egyre nagyobb lesz a társadalmi egyenlőtlenség, hogy növekszik

a távolság a vagyonosok és a nincstelenek között, s hogy a megélhetés bizonytalansága, a munkanélküliség, a nélkülözés minden fajtája fokozódó mértékben sujtja a dolgozó tömegek egyre szélesebb rétegeit.

De mindezeknek a polgári társadalomban bennerejlő ellentmondásoknak növekedése és éleződése arányában nő a dolgozó és kizsákmányolt tömeg elegedetlensége is a fennálló renddel szemben, növekszik a proletárok száma és egybeforrottsága, élesedik harcuk kizsákmányolóik ellen. Ugyanakkor a technika tökéletesedése azzal, hogy összpontosítja a termelési és forgalmi eszközöket, s társadalmasítja a munkafolyamatot a tőkés vállalatokban, egyre gyorsuló ütemben megteremti az anyagi lehetőséget, hogy a tőkés termelési viszonyokat kommunista termelési viszonyok váltsák fel, vagyis annak a szociális forradalomnak anyagi lehetőségét, amely a nemzetközi kommunista párt mint a proletár osztálymozgalom tudatos kifejezője egész tevékenységének végső célja.

A proletariátus szociális forradalma azzal, hogy a termelési és forgalmi eszközök magántulajdonát azok társadalmi tulajdonával váltja fel és bevezeti a társadalmi termelési folyamat tervszerű megszervezését, hogy ezáltal biztosítsa a társadalom minden tagjának jólétét és mindenirányú fejlődését, — megszünteti a társadalom osztályokra tagozódását, s ezzel felszabadítja az egész elnyomott emberiséget, mert véget vet annak, hogy a társadalom egyik része bármilyen formában is kizsákmányolja a másikat.

Ennek a szociális forradalomnak elengedhetetlen feltétele a proletariátus diktatúrája, vagyis az, hogy a proletariátus olyan politikai hatalmat vívjon ki, amely lehetővé teszi számára, hogy elnyomja a kizsákmányolók minden ellenállását. A nemzetközi kommunista párt feladatául tűzi ki, hogy képessé tegye a proletariátust nagy történelmi küldetésének teljesítésére, s ezért olyan önálló politikai párttá szervezi, amely szemben áll valamennyi burzsoá párttal, vezeti a proletariátus osztályharcának valamennyi megnyilvánulását, feltárja a proletariátus előtt a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak érdekeinek kibékíthetetlen ellentétét, és megmutatja neki a közelgő szociális forradalom történelmi jelentőségét és szükséges feltételeit. Ugyanakkor felvilágosítja a dolgozó és kizsákmányolt tömegeket, hogy helyzetük a kapitalista társadalomban reménytelen, hogy a szociális forradalom elengedhetetlen ahhoz, hogy felszabadítsák magukat a tőke igája alól. A munkásosztály pártja, a Kommunista Párt, a dolgozó és kizsákmányolt lakosság valamennyi rétegét soraiba

hívja, amennyiben ezek magukévá teszik a proletariátus álláspontját"[1].

A tőke koncentrációjának és centralizációjának folyamata megszüntette a szabadversenyt, és a XX. század elején az egész gazdasági életben döntő jelentőséget nyert hatalmas tőkés monopolista szövetségek — szindikátusok, kartellek, trösztök — létrehozására, a banktőkének a rendkívül nagy mértékben összpontosult ipari tőkével való egybeolvadására és az idegen országokba irányuló fokozott tőkekivitelre vezetett. A tőkés hatalmak egész csoportjait felölelő trösztök megkezdték a leggazdagabb országok között területileg már felosztott világ gazdasági felosztását. A finánctőke e korszaka, mely elkerülhetetlenül kiélezi a tőkés államok közötti harcot — az imperializmus korszaka.

Ebből elkerülhetetlenül következnek az imperialista háborúk, a felvevőpiacokért, a tőkebefektetési területekért, nyersanyagért és munkaerőért, vagyis a világuralomért és a kis és gyenge népek feletti uralomért folytatott háborúk. Az 1914—1918-as első nagy imperialista háború éppen ilyen háború.

A világkapitalizmus rendkívül magas fejlettségi foka általában; az a tény, hogy a szabadversenyt állammonopolista kapitalizmus váltotta fel; hogy a bankok, továbbá a tőkés szövetségek előkészítik a javak termelési és elosztási folyamata társadalmi szabályozásának apparátusát; hogy a tőkés monopóliumok növekedésével kapcsolatban növekszik a drágaság és az a nyomás, amelyet a szindikátusok a munkásosztályra gyakorolnak; hogy az imperialista állam szolgaságba dönti a munkásosztályt, hogy hatalmas nehézségekbe ütközik a proletariátus gazdasági és politikai harca; az imperialista háború szülte borzalmak, nyomor és pusztulás — mindez elkerülhetetlenné tette a kapitalizmus csődjét és a társadalmi gazdaság magasabb típusára való átmenetet.

Az imperialista háború nem végződhetett igazságos békével, de még csak a burzsoá kormányok közötti valamennyire is tartós béke megkötésével sem. Ez a háború, a kapitalizmus elért fejlődési fokán, szemünk láttára szükségszerűen változott és változik a proletariátus vezette kizsákmányolt dolgozó tömegeknek a burzsoázia ellen irányuló polgárháborújává.

A proletariátusnak az egyes országokban kifejtett növekvő nyomása és kiváltképpen győzelmei fokozzák a kizsákmányo-

[1] Lásd ebben a kötetben 40—42. old. — *Szerk.*

lók ellenállását, s arra késztetik őket, hogy a nemzetközi tőkés egyesülések újabb formáit hozzák létre (Népszövetség stb.); a kapitalisták világméretekben megszervezik a földkerekség népeinek rendszeres kizsákmányolását, és legközelebbi erőfeszítéseiket arra összpontosítják, hogy közvetlenül elnyomják a világ proletariátusának forradalmi mozgalmait.

Mindez elkerülhetetlenül arra vezet, hogy az egyes államokon belül folyó polgárháború egybekapcsolódik mind a védekező proletárországoknak, mind az elnyomott népeknek az imperialista hatalmak igája ellen irányuló forradalmi háborúival.

Ilyen körülmények között a pacifizmus, a kapitalizmus viszonyai közötti nemzetközi leszerelés, a döntőbíróság stb. jelszava nem csupán reakciós utópia, hanem a dolgozók egyenes becsapása is, aminek célja, hogy a proletariátust lefegyverezze és elvonja a kizsákmányolók lefegyverzésének feladatától.

Csak a proletár, kommunista forradalom vezetheti ki az emberiséget abból a zsákutcából, amelybe az imperializmus és az imperialista háborúk juttatták. Bármilyenek legyenek is a forradalom nehézségei és esetleges ideiglenes kudarcai vagy az ellenforradalom hullámai — a proletariátus végleges győzelme elkerülhetetlen.

A proletár világforradalom e győzelme az előrehaladott országok munkásosztályának legteljesebb kölcsönös bizalmát, legszorosabb testvéri szövetségét és forradalmi akcióinak lehető legnagyobb egységét követeli.

Ezek a feltételek nem valósíthatók meg, ha nem szakítunk határozottan, elvileg, és nem harcolunk kíméletlenül a szocializmusnak azzal a burzsoá jellegű eltorzításával, amely győzött a hivatalos szociáldemokrata és szocialista pártok vezető csoportjaiban.

Ilyen eltorzítás egyrészt az opportunizmus és a szociálsovinizmus, a szavakban szocialista, de a valóságban soviniszta irányzat, amely saját nemzeti burzsoáziája rabló érdekeinek védelmét a haza védelmének hazug jelszavával leplezi mind általában, mind pedig különösen az 1914—1918-as imperialista háború idején. Ez az irányzat annak következtében jött létre, hogy az előrehaladott kapitalista államok a gyarmati és a gyenge népek kirablása révén lehetővé teszik a burzsoázia számára, hogy e rablással szerzett extraprofit felhasználásával kiváltságos helyzetbe hozza és ilymódon megvesztegesse a proletariátus felső rétegeit, békés időkben elviselhető kispolgári megélhetést biztosítson számukra és szolgálatába fogadja ennek a rétegnek a vezéreit. Az opportunisták és a szociálsoviniszták

mint a burzsoázia kiszolgálói, nem mások, mint a proletariátus kifejezett osztályellenségei, különösen most, amikor szövetségben a kapitalistákkal, fegyveres kézzel nyomják el a proletariátus forradalmi mozgalmát mind saját országukban, mind pedig idegen országokban.

Másrészt a szocializmus burzsoá jellegű eltorzítása az a valamennyi tőkés országban egyaránt megfigyelhető „centrista" irányzat, amely a szociálsoviniszták és a kommunisták között ingadozik, az előbbiekkel való egység mellett kardoskodik és kísérletet tesz arra, hogy új életre keltse a csődbe jutott II. Internacionálét. A proletariátus felszabadításáért folytatott harcának vezetője csakis az új, III., Kommunista Internacionále, melynek egyik osztaga az OKP. Ez az Internacionále ténylegesen a kommunista pártoknak számos országban — különösen pedig Németországban — a korábbi szocialista pártok valóban proletár elemeiből történt megalakulásával jött létre, forma szerint pedig 1919 márciusában, a III. Internacionále Moszkvában megtartott I. kongresszusán alakult meg. A Kommunista Internacionále, amely egyre nagyobb rokonszenvre tesz szert valamennyi ország proletariátusának tömegeiben, nemcsak elnevezésében tér vissza a marxizmushoz, hanem egész eszmei és politikai tartalmával, minden tettével is Marxnak forradalmi, a burzsoá és opportunista eltorzításoktól megtisztított tanítását váltja valóra.

Az OKP, amikor a proletárdiktatúra feladatait konkrétabban fejti ki, Oroszországra alkalmazva, amelynek fő sajátossága a lakosság kispolgári rétegeinek számbeli túlsúlya, e feladatokat a következőképpen határozza meg:

Általános politikai téren

1. Az össznépi, össznemzeti, illetve osztályhovatartozástól független szabadság jelszavával szentesített burzsoá köztársaság, még a legdemokratikusabb is, mivel fennállt a föld és a többi termelési eszköz magántulajdona, a valóságban elkerülhetetlenül a burzsoázia diktatúrája maradt, gépezet arra, hogy maroknyi tőkés az óriási többséget alkotó dolgozókat kizsákmányolja és elnyomja. Ezzel ellentétben a proletár vagy szovjet demokrácia éppen a kapitalizmus által elnyomott osztályok, azaz a lakosság óriási többségét alkotó proletárok és félproletár szegényparasztok tömegszervezeteit tette az egész — a helyi és a központi — államapparátus állandó és egyedüli alapjává, a legalsóbb fokú szervektől a legfelsőbbekig. A Szovjetállam ezzel megvalósí-

totta többek között — összehasonlíthatatlanul szélesebb síkon, mint bárhol — a helyi és a területi önkormányzatot, anélkül, hogy felülről nevezett volna ki bármiféle hatóságot. A pártnak fáradhatatlanul munkálkodnia kell azon, hogy valóban teljesen megvalósuljon a demokratizmusnak ez a magasabbrendű típusa, amely, hogy funkcióját megfelelően tudja betölteni, a tömegek kulturáltságának, szervezettségének és öntevékenységének állandóan emelkedő színvonalát követeli meg.

2. Az államának osztályjellegét leplező burzsoá demokráciával ellentétben a szovjet hatalom nyiltan elismeri, hogy mindaddig szükségszerűen osztályjellegű minden állam, amíg teljesen meg nem szűnik a társadalom osztályokra való tagozódása és vele együtt mindenféle államhatalom. A Szovjetállam lényegénél fogva a kizsákmányolók ellenállásának elnyomására irányul, és a Szovjet Alkotmány — amely abból indul ki, hogy minden szabadságjog csalás, ha ellentétben van a munkának a tőke igája alóli felszabadításával — nem éri be a kizsákmányolóknak a politikai jogoktól való megfosztásával. A proletariátus pártjának az a feladata, hogy következetesen elnyomja a kizsákmányolók ellenállását, hogy eszmei harcot folytasson a burzsoá jogok és szabadságok abszolút jellegére vonatkozó mélyen gyökeret vert előítéletek ellen, s egyúttal megmagyarázza, hogy a politikai jogoktól való megfosztásra és a szabadság bárminő korlátozására kizárólag ideiglenes harci rendszabályként van szükség, a kizsákmányolóknak azon próbálkozásaival szemben, amelyekkel meg akarják védeni, vagy vissza akarják állítani kiváltságaikat. Amily mértékben eltűnik az objektív lehetőség, hogy ember az embert kizsákmányolja, megszűnik ezeknek az ideiglenes rendszabályoknak a szükségessége is, és a párt arra fog törekedni, hogy szűkebb térre szorítsa, majd teljesen felszámolja őket.

3. A burzsoá demokrácia arra szorítkozott, hogy a politikai jogokat és szabadságjogokat — a gyülekezési, egyesülési jogot és a sajtószabadságot — formálisan kiterjesztette minden állampolgárra egyformán. A valóságban azonban a közigazgatási gyakorlat, főleg pedig a dolgozók gazdasági rabsága a burzsoá demokráciában mindig megakadályozta a dolgozókat abban, hogy valamennyire is széleskörűen gyakorolhassák ezeket a jogokat és szabadságjogokat.

Ezzel szemben a proletárdemokrácia formális kinyilatkoztatás helyett ténylegesen biztosítja a jogokat és szabadságjogokat, mégpedig mindenekelőtt és főként a lakosságnak éppen azon osztályai számára, amelyeket a kapitalizmus elnyomott,

vagyis a proletariátus és a parasztság számára. Ennek érdekében a szovjet hatalom kisajátítja a burzsoáziától a helyiségeket, nyomdákat, papírraktárakat stb., s azokat a dolgozók és szervezeteik teljes rendelkezésére bocsátja.

Az OKP feladata abban áll, hogy a dolgozó lakosság mind nagyobb tömegeit rávezesse demokratikus jogaik és szabadságjogaik gyakorlására, s hogy növelje az ehhez szükséges anyagi lehetőségeket.

4. A burzsoá demokrácia évszázadokon át hirdette az emberek egyenlőségét nemre, vallásra, fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül, de a kapitalizmus sehol sem tette lehetővé ennek az egyenjogúságnak a gyakorlati megvalósulását, imperialista szakaszában pedig a faji és nemzetiségi elnyomás legerősebb kiéleződésére vezetett. A szovjet hatalom csak azért valósíthatta meg — elsőként a világon — teljesen és az élet minden területén ezt az egyenjogúságot, beleértve a nők házasságon belüli és általában családon belüli egyenlőtlensége utolsó nyomainak teljes megsemmisítését is, mert a szovjet hatalom a dolgozók hatalma.

A párt jelenlegi feladata főleg az, hogy eszmei és nevelőmunkát folytasson annak érdekében, hogy — különösen a proletariátus és a parasztság elmaradott rétegeinek körében — teljesen megszűnjön a korábbi egyenlőtlenség és a korábbi előítéletek minden nyoma.

A párt azonban nem éri be a nők formális egyenjogúságával, hanem arra törekszik, hogy megszabadítsa őket az elavult háztartás anyagi terheitől, mégpedig úgy, hogy ezt kommúna-házakkal, közös étkezőkkel, központi mosodákkal, bölcsődékkel stb. váltja fel.

5. A szovjet hatalom, amely a dolgozó tömegeknek a polgári demokráciánál és a parlamentarizmusnál hasonlíthatatlanul nagyobb lehetőséget biztosít arra, hogy a munkások és parasztok a legkönnyebb és leghozzáférhetőbb módon ejthessék meg a küldöttek választását és visszahívását, ugyanakkor kiküszöböli a parlamentarizmus hátrányos oldalait, így különösen a törvényhozó és végrehajtó hatalom különválasztását, a képviseleti intézmények elszigeteltségét a tömegektől stb.

A Szovjetállam azzal is közelebb viszi az államapparátust a tömegekhez, hogy választási egységgé és az állam alapsejtjévé nem a területi beosztásnak megfelelő kerület, hanem a termelési egység (az üzem, a gyár) lesz.

A párt feladata az, hogy az egész munkát ebben az irányban

folytatva még közelebb hozza egymáshoz a hatalmi szerveket és a dolgozó tömegeket azon az alapon, hogy e tömegek a demokratizmust a gyakorlatban mind szigorúbban és mind teljesebben valósítják meg, különösen a köztisztviselők felelősségének és beszámolási kötelezettségének bevezetése útján.

6. Míg a burzsoá demokrácia, nyilatkozatai ellenére, a hadsereget a vagyonos osztályok eszközévé változtatta azáltal, hogy elválasztotta a dolgozó tömegektől és szembeállította velük, s megsemmisítette vagy megnehezítette a katonák számára a politikai jogok gyakorlásának lehetőségét, addig a Szovjetállam a maga szerveiben, a szovjetekben teljes jogegyenlőségük és érdekközösségük talaján egyesíti a munkásokat és a katonákat. A párt feladata, hogy védje és fejlessze a munkásoknak és a katonáknak ezt az egységét a szovjetekben, s erősítse a fegyveres erők széttéphetetlen kapcsolatát a proletár és félproletár szervezetekkel.

7. A városi ipari proletariátus, a dolgozó tömegek legkoncentráltabb, legegységesebb, legfelvilágosultabb és harcban legjobban megedzett része az egész forradalomban vezető szerepet töltött be, ami a szovjetek keletkezése és hatalmi szervekké való fejlődése során egyaránt megnyilvánult. Ezt tükrözte Szovjet Alkotmányunk, bizonyos előnyben részesítve az ipari proletariátust a falu szétforgácsoltabb, kispolgári tömegeivel szemben.

Az OKP-nak arra kell törekednie, hogy megmagyarázva ezeknek — a falu szocialista megszervezésének nehézségeivel történelmileg összefüggő — előnyöknek ideiglenes jellegét, az ipari proletariátusnak ezt a helyzetét következetesen és rendszeresen felhasználja abból a célból, hogy a szűk üzemi és szűk szakmai érdekek ellensúlyozására, amelyeket a kapitalizmus hozott létre a munkások körében, szorosabb egységbe fűzze az élenjáró munkásokkal a falusi proletárok és félproletárok, valamint a középparasztság legelmaradottabb és legszétforgácsoltabb tömegeit.

8. Csakis az állam szovjetszervezete tette lehetővé, hogy a proletárforradalom egycsapásra össze tudta törni és alapjáig le tudta rombolni a régi, burzsoá, hivatalnoki és bírói államgépezetet. De az a tény, hogy a nagy tömegek kulturális színvonala nem elég magas, hogy a felelős beosztásokba tömegesen kiemelt funkcionáriusok nem eléggé járatosak az igazgatási ügyekben, továbbá, hogy a súlyos viszonyok között sürgősen be kellett vonni a régi iskolázottságú szakembereket, és katonai munkára kellett elvonni a városi munkások legfejletteb rétegét, mindez

azt eredményezte, hogy a bürokrácia részben újjáéledt a szovjet renden belül.

Az OKP a legerélyesebben harcol a bürokrácia ellen, s ennek a rossznak teljes leküzdéséhez a következő intézkedéseket tartja szükségesnek:

1) A szovjet minden tagját kötelezően be kell vonni bizonyos meghatározott államigazgatási munkák elvégzésébe.

2) Ezeket a munkákat következetesen váltogatni kell úgy, hogy fokozatosan felöleljék az igazgatás minden ágát.

3) Fokozatosan be kell vonni egytől-egyig az egész dolgozó lakosságot az államigazgatás munkájába.

Mindezeknek az intézkedéseknek — amelyek további lépést jelentenek a Párizsi Kommün által megkezdett úton — mindenirányú teljes végrehajtása és az igazgatási funkciók leegyszerűsítése, egybekapcsolva a dolgozók kulturális színvonalának egyidejű emelésével — az államhatalom megszűnéséhez vezet.

A nemzetek közti kapcsolatok terén

9. A nemzeti kérdésben az OKP-t a következő irányelvek vezérlik:

1) Legfontosabb feladatul kell kitűzni a különböző nemzetiségű proletárok és félproletárok közeledésének politikáját avégből, hogy közös forradalmi harccal megdöntsék a földbirtokosokat és a burzsoáziát.

2) Avégből, hogy leküzdhessük az elnyomott országok dolgozó tömegeinek bizalmatlanságát azon államok proletariátusával szemben, amelyek az illető országokat elnyomták, meg kell szüntetni mindenféle nemzeti csoport minden néven nevezendő kiváltságát, meg kell valósítani a nemzetek teljes egyenjogúságát, el kell ismerni a gyarmatok és nem egyenjogú nemzetek jogát az állami különválásra.

3) Ugyanezen célok érdekében a párt helyesnek tartja, mint a teljes egységhez vezető átmeneti formák egyikét, a szovjet típus szerint szervezett államok föderatív egyesülését.

4) Abban a kérdésben, hogy ki képviseli a nemzet különválásra irányuló akaratát, az OKP történelmi és osztályálláspontón van, mérlegeli, hogy a szóbanforgó nemzet történelmi fejlődésének milyen fokán áll: a középkoriságtól a burzsoá demokrácia felé, vagy pedig a burzsoá demokráciától a szovjet vagy proletár demokrácia felé stb. halad.

Mindenesetre, az olyan nemzetek proletariátusának, amelyek elnyomó nemzetek voltak, különös óvatosságot és figyel-

mességet kell tanúsítania az elnyomott vagy nemegyenjogú nemzetek dolgozó tömegeinek nemzeti érzéseiben megmaradt csökevényekkel szemben. Csakis ilyen politikával teremthetjük meg a feltételeket ahhoz, hogy létrejöjjön a nemzetközi proletariátus nemzeti szempontból különféle elemeinek valóban szilárd, önkéntes egysége, amint ezt megmutatta több nemzeti szovjet köztársaságnak Szovjet-Oroszország körüli egyesülésével szerzett tapasztalatunk.

Katonai téren

10. Katonai téren a párt feladatait a következő alapelvek határozzák meg:

1) Az imperializmus bomlásának és a kibontakozó polgárháborúnak a szakaszában nem lehetséges sem a régi hadsereg fenntartása, sem pedig úgynevezett osztályok feletti vagy összнemzeti alapokon álló új hadsereg felépítése. A Vörös Hadseregnek mint a proletárdiktatúra eszközének szükségszerűen nyiltan osztályjellegűnek kell lennie, vagyis kizárólag a proletariátusból és a parasztságnak hozzá közelálló, félproletár rétegeiből kell megalakulnia. Az ilyen osztályhadsereg csakis az osztályok megszüntével válhat az egész nép szocialista milíciájává.

2) A legszélesebbkörű katonai kiképzésben kell részesíteni minden proletárt és félproletárt, s be kell vezetni a megfelelő tantárgyak iskolai tanítását is.

3) A katonai kiképzést és a Vörös Hadsereg nevelését az osztálytömörítés és a szocialista felvilágosítás alapján kell megvalósítani. Ezért a katonai parancsnokok mellé a megbízható és önfeláldozó kommunisták közül politikai biztosokat kell kiválasztani, a belső eszmei kapcsolat és a tudatos fegyelem megteremtése végett pedig minden egységben kommunista sejteket kell létrehozni.

4) A régi hadsereg rendszerét azzal kell ellensúlyoznunk, hogy lehetőleg rövid időtartamú tisztán laktanyai kiképzést adunk, a laktanyát közelebb hozzuk a katonai és katonapolitikai iskolák típusához, megteremtjük a katonai alakulatok lehető legszorosabb kapcsolatát a gyárakkal, üzemekkel, a szakszervezetekkel és a falusi szegényparaszt-szervezetekkel.

5) A fiatal forradalmi hadsereg számára szükséges szervezeti kapcsolat és szilárdság csak a parancsnoki kar — eleinte akár az öntudatos munkások és parasztok köréből kikerülő alacsonyabb beosztású parancsnoki kar — segítségével oldható meg. Ezért a

hadsereg megteremtésében az az egyik legfontosabb feladat, hogy a legrátermettebb, legenergikusabb és a szocializmus ügye iránt legodaadóbb katonák a parancsnoki tisztségek betöltésére előkészítő kiképzésben részesüljenek.

6) A legszélesebb méretekben hasznosítanunk és alkalmaznunk kell a legutóbbi világháború hadműveleti és technikai tapasztalatait. Ezzel kapcsolatban a hadsereg megszervezésébe és hadműveleti vezetésébe széles körben be kell vonnunk azokat a katonai szakértőket, akik kijárták a régi hadsereg iskoláját. Ennek viszont elengedhetetlen feltétele, hogy a hadsereg politikai vezetése és a parancsnoki kar mindenirányú ellenőrzése a munkásosztály kezében összpontosuljon.

7) Annak a követelésnek, hogy a parancsnokokat választani kell, óriási elvi jelentősége volt a burzsoá hadsereggel kapcsolatban, ahol a parancsnokok kiválogatásánál és nevelésénél az a szempont érvényesült, hogy a parancsnoki kar a katonák és — a katonák révén — a dolgozó tömegek osztályalárendelésének eszköze; ezért ez a követelés teljesen elveszti elvi jelentőségét, amikor az osztályjellegű munkás és paraszt Vörös Hadseregről van szó. A forradalmi osztályhadseregnek kizárólag gyakorlati meggondolások diktálják a választás és a kinevezés esetleges kombinációját, és ez attól függ, hogy milyen színvonalat ért el a hadseregalakítás, az összekovácsoltság milyen fokán állnak a hadsereg egyes alakulatai, milyen parancsnoki káderein vannak stb.

A bíráskodás terén

11. Miután a proletárdemokrácia kezébe vette az egész hatalmat és maradéktalanul felszámolta a burzsoá uralom szerveit — a korábbi rendszerű bíróságokat —, a burzsoá demokrácia jelszava helyett: „a bírákat a népnek kell választania", a proletárdemokrácia ezt az osztályjelszót adta ki: „a bírákat a dolgozók soraiból csakis a dolgozóknak kell választaniok", és valóra is váltotta ezt a jelszót az egész bírói szervezetben, s ugyanakkor megvalósította mindkét nem teljes egyenjogúságát mind a bírák választásában, mind a bírói funkciók gyakorlásában.

A legnagyobb proletár és szegényparaszti tömegeknek az igazságszolgáltatásba való bevonása céljából bevezettük az állandóan váltakozó, ideiglenes bírósági ülnökök részvételét az ítélőtanácsokban, s az ülnökök jegyzékének összeállításába bevontuk a munkástömegszervezeteket, a szakszervezeteket stb.

A szovjet hatalom a sokfórumos különböző rendszerű régi bíróságok végtelen sora helyett létrehozta az egységes népbíró-

ságot, s ezzel egyszerűsítette a bírósági szervezetet, teljesen hozzáférhetővé tette a lakosság számára, s megszüntetett minden huzavonát az ügyek intézésében.

A szovjet hatalom, miután hatályon kívül helyezte a megdöntött kormányok törvényeit, megbízta a szovjetek által választott bírákat, hogy érvényesítsék a proletariátus akaratát rendeleteinek alkalmazásával, ha pedig ilyen rendeletek nincsenek vagy hiányosak, vezérelje őket a szocialista jogtudat.

Az ilymódon szervezett bíróságok a büntetések kiszabásában máris gyökeresen megváltoztatták a büntetés jellegét: széles körben alkalmazták a feltételes ítéleteket, büntetési módként bevezették a társadalmi megrovást, a szabadságvesztést szabadlábon elvégzendő kötelező munkával, a börtönt nevelőintézettel helyettesítették, és lehetővé tették az elvtársi bíróságok működését.

Az OKP helyesli a bíróságok ilyen irányú további fejlődését, s arra kell törekednie, hogy az egész dolgozó lakosság egytől-egyig részt vegyen a bírói kötelességek teljesítésében, s hogy a büntetés rendszerét végleg felváltsa a nevelő jellegű intézkedések rendszere.

A közoktatás terén

12. A közoktatás terén az OKP azt tűzi ki feladatául, hogy végigvigye az 1917-es Októberi Forradalommal megkezdett ügyet, az iskolát a burzsoázia osztályuralmának eszközéből a társadalmi osztálytagozódás teljes megszüntetésének eszközévé, a társadalom kommunista átnevelésének eszközévé változtassa át.

A proletárdiktatúra időszakában, vagyis a kommunizmus teljes megvalósítását lehetővé tevő feltételek előkészítésének időszakában, az iskola necsak általában a kommunizmus elveinek közvetítője legyen, hanem egyszersmind közvetítője annak az eszmei, szervezeti és nevelő befolyásnak, amelyet a proletariátus gyakorol a dolgozó tömegek félproletár és nemproletár rétegeire abból a célból, hogy a kommunizmus végleges megteremtésére képes nemzedéket neveljen. A legközelebbi feladat ezen az úton jelenleg az, hogy továbbfejlesszük az iskola- és nevelésügynek a szovjet hatalom által már megállapított következő alapjait:

1) Az ingyenes és kötelező általános és politechnikai (a termelés minden fő ágával elméletileg és gyakorlatilag megismertető) oktatás megvalósítása minden fiú- és leánygyermek számára, 17 éves korig.

2) Az iskolaelőtti intézmények — bölcsődék, óvodák, nap-

közíotthonok stb. — hálózatának megteremtése a társadalmi nevelés megjavítása és a nők felszabadítása érdekében.

3) Az anyanyelvű oktatáson alapuló, koedukációs, feltétlenül világi, vagyis mindenfajta vallási befolyástól mentes, a társadalmi-termelő munkával szoros kapcsolatban álló, a kommunista társadalom sokoldalúan fejlett tagjait előkészítő egységes munka-iskola elveinek teljes megvalósítása.

4) Minden tanuló államköltségen való étkeztetése, ellátása ruhával, cipővel és tanszerekkel.

5) A kommunizmus eszméivel áthatott új pedagógus káderek kiképzése.

6) A dolgozó lakosság bevonása az oktatásügyben való aktív részvételbe (a „népművelési tanácsok" fejlesztése, az írni-olvasni tudók mozgósítása stb.).

7) Mindenirányú állami segítség a munkások és parasztok önképzéséhez és továbbfejlődéséhez (iskolánkívüli oktatási intézmények hálózatának létrehozása: könyvtárak, felnőttek iskolái, népi kultúrházak és nép-egyetemek, tanfolyamok, előadássorozatok, filmszínházak, stúdiók stb. létesítése).

8) A szakmai oktatás széleskörű fejlesztése 17 éves kortól kezdve, szoros kapcsolatban az általános politechnikai ismeretekkel.

9) A főiskolai tantermek szélesretárása minden tanulnivágyó, és elsősorban a munkások előtt; a főiskolai oktatómunkába való bevonása mindazoknak, akik alkalmasak arra, hogy ott tanítsanak; a friss tudományos erők és a tanszékek között fennálló mindenféle mesterséges válaszfal eltávolítása; a tanulók anyagi ellátása, hogy a proletárok és parasztok ténylegesen látogathassák a főiskolákat.

10) Hasonlóképpen fel kell tárni és hozzáférhetővé kell tenni a dolgozók számára a munkájuk kizsákmányolása révén alkotott művészeti kincseket, amelyek mindeddig kizárólag a kizsákmányolók rendelkezésére álltak.

11) A kommunista eszmék legszélesebbkörű propagandájának kifejlesztése és az államhatalom apparátusának és eszközeinek erre a célra való igénybevétele.

A vallási viszonyok terén

13. A vallás tekintetében az OKP nem elégszik meg azzal, hogy dekrétummal elrendelték az egyháznak az államtól és az iskolának az egyháztól való különválasztását, vagyis olyan intézkedésekkel, amelyeket a burzsoá demokrácia felvesz pro-

grammjaiba, de a tőke és a vallási propaganda közötti sokféle tényleges kapcsolat folytán sehol a világon nem vitt végig.

Az OKP-t az a meggyőződés vezérli, hogy a vallási előítéletek teljes elhalását csakis a tömegek egész társadalmi-gazdasági tevékenységében megvalósuló tervszerűség és tudatosság vonhatja maga után. A párt arra törekszik, hogy teljesen megsemmisítse a kizsákmányoló osztályok és a vallási propaganda szervezete közötti kapcsolatokat, olymódon, hogy elősegíti a dolgozó tömegek tényleges megszabadulását a vallásos előítéletektől, s megszervezi a legszélesebbkörű tudományos-felvilágosító és vallásellenes propagandát. Ugyanakkor gondosan kerülni kell a hívők érzelmeinek bármiféle megbántását, ami csak a vallási fanatizmus erősödésére vezetne.

Gazdasági téren

1. Következetesen folytatni kell és végig kell vinni a burzsoáziának megkezdett és alapjában véve már be is fejezett kisajátítását, a termelési és forgalmi eszközöknek a Szovjetköztársaság tulajdonává, vagyis valamennyi dolgozó közös tulajdonává változtatását.

2. A szovjet hatalom egész gazdasági politikáját meghatározó, legfőbb és legdöntőbb feladatként az ország termelőerőinek a lehető legnagyobb mérvű fejlesztését kell kitűzni. Tekintettel az országban dúló rendkívül súlyos gazdasági bomlásra, minden egyebet alá kell rendelni a gyakorlati célnak, a lakosság számára legszükségesebb élelmiszerek mennyisége haladéktalan és minden áron való növelésének. Az e tekintetben elért gyakorlati eredményeken kell lemérni minden egyes, a népgazdasággal kapcsolatban álló szovjet intézmény munkáját.

Emellett elsősorban a következőkre kell figyelmet fordítani:

3. A termelés szervezésében és igazgatásában az imperialista gazdaság felbomlása közismerten zűrzavaros állapotokat hagyott örökül a szovjet építés első időszakára. Annál sürgetőbben merül fel — mint a legfontosabb feladatok egyike — az ország egész gazdasági tevékenységének egyetlen állami terv szerinti maximális egyesítése; a termelés lehető legnagyobb mértékű centralizálása olymódon, hogy a termelést egyes iparáganként és iparági csoportonként egyesítjük s a legcélszerűbb termelési egységekben összpontosítjuk, annak érdekében, hogy a gazdasági feladatokat minél gyorsabban teljesíthessük; az egész termelő apparátus legnagyobbfoku szervezettsége, az ország összes anyagi erőforrásainak észszerű és gazdaságos felhasználása.

Emellett ki kell szélesítenünk a gazdasági együttműködést és politikai kapcsolatainkat más népekkel, egyúttal arra törekedve, hogy egységes gazdasági tervet készítsünk e népek közül azokkal, amelyek már áttértek a szovjet rendszerre.

4. A kisipart és kézműipart széles körben fel kell használnunk, mégpedig úgy, hogy állami megrendeléseket adunk a kézműveseknek; a kézmű- és kisipart be kell kapcsolnunk a nyersanyag- és fűtőanyagellátás általános tervébe, sőt pénzügyileg is támogatnunk kell őket, azzal a feltétellel, hogy az önálló kisiparosok, kisipari szövetkezetek, termelőszövetkezetek és kisvállalatok nagyobb termelési és ipari egységekbe tömörülnek; az ilyen egyesüléseket ösztönöznünk kell gazdasági előnyök nyujtásával, amelyeknek több más intézkedéssel együtt az a céljuk, hogy ellensúlyozzák a kisiparosok kisvállalkozói törekvéseit, és hogy zökkenőmentes átmenetet teremtsenek ezekből az elmaradott termelési formákból a fejlettebb gépi nagyiparra.

5. A társadalmasított ipar szervezeti apparátusának elsősorban a szakszervezetekre kell támaszkodnia. Ezeknek egyre nagyobb mértékben le kell vetkezniök a szakmai szűkkeblűséget, és nagy iparági egyesülésekké kell válniok, amelyek egyesítik az adott iparág dolgozóinak többségét, majd pedig fokozatosan valamennyi dolgozóját.

A szakszervezeteknek, melyek a Szovjetköztársaság törvényei és a kialakult gyakorlat szerint már részt vesznek valamennyi helyi és központi iparigazgatási szervben, el kell jutniok oda, hogy ténylegesen összpontosítsák kezükben az egész népgazdaságnak mint egységes gazdasági egésznek a teljes igazgatását —; a szakszervezeteknek, ilymódon biztosítva a központi állami igazgatás, a népgazdaság és a dolgozók nagy tömegei közötti megbonthatatlan kapcsolatot, a legnagyobb mértékben be kell vonniok a dolgozó tömegeket a gazdaság vezetésének közvetlen munkájába. A szakszervezetek részvétele a gazdaság vezetésében és a tömegek általuk történő bevonása ebbe a munkába — egyszersmind a legfőbb harci eszköz a szovjet hatalom gazdasági apparátusának elbürokratizálódása ellen, és lehetővé teszi a termelési eredmények valóban népi ellenőrzésének megszervezését.

6. A népgazdaság tervszerű fejlesztése érdekében a szovjet hatalom legközelebbi feladata az állam minden meglevő munkaerejének a lehető legnagyobb mérvű felhasználása, a munkaerő helyes elosztása és újraelosztása mind a különböző földrajzi területek között, mind pedig a különböző népgazdasági ágak

között. Ez a feladat csak a szakszervezetekkel való szoros egységben valósítható meg. A szovjet hatalomnak, a szakszervezetek közreműködésével, bizonyos közmunkák elvégzése céljából az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb mértékben és rendszeresebben kell mozgósítania az utolsó emberig az egész munkaképes lakosságot.

7. A tőkés munkaszervezet felbomlásának viszonyai között az ország termelőerőit csak abban az esetben állíthatjuk helyre és fejleszthetjük tovább, s a szocialista termelési módot csak akkor szilárdíthatjuk meg, ha a dolgozók elvtársias fegyelmet tanúsítanak, ha a legnagyobb mértékben öntevékenyek, tudatában vannak felelősségüknek és kölcsönösen a legszigorúbban ellenőrzik a munka termelékenységét.

Ennek a célnak elérése érdekében kitartó, rendszeres munkával át kell nevelnünk a tömegeket, amit most megkönnyít éppen az a körülmény, hogy a tömegek a gyakorlatban látják a tőkés, a földbirtokos és a kereskedő eltávolítását, és saját gyakorlati tapasztalataik alapján jutnak arra a meggyőződésre, hogy jólétük színvonala kizárólag saját fegyelmezett munkájuktól függ.

Az új, szocialista fegyelem megteremtésének ebben a munkájában a legfőbb szerep a szakszervezeteké. A szakszervezeteknek szakítaniok kell a régi sablonnal, s e cél megvalósítása végett a gyakorlatban kell alkalmazniok és kipróbálniok különféle intézkedéseket, mint például: a beszámolási kötelezettséget és a teljesítménynormák bevezetését, a speciális elvtársi munkásbíróságok előtti felelősségrevonás bevezetését stb.

8. Ugyancsak a termelőerők fejlesztésének feladata megköveteli, hogy azonnal, széles körben és minden téren felhasználjuk a kapitalizmus által örökségül ránkhagyott tudományos és műszaki szakembereket, annak ellenére, hogy ezek a legtöbb esetben természetszerűen polgári világnézettel és polgári szokásokkal vannak áthatva. A párt véleménye szerint az a harc, melyet e rétegek ellen az általuk szervezett szabotázs miatt folytattunk, végetért, minthogy ezt a szabotázst általában letörtük. A pártnak, szoros szövetségben a szakmai egyesülésekkel, korábbi irányvonalát kell folytatnia: egyrészt a legkisebb politikai engedményt sem szabad tennie a szóbanforgó polgári rétegnek és kíméletlenül el kell nyomnia minden ellenforradalmi próbálkozását, másrészt pedig ugyanolyan kíméletlenül harcolnia kell az ellen a látszólag radikális, valójában azonban ostoba önhittség ellen, hogy a dolgozók le tudják küzdeni a kapitalizmust és a polgári rendet anélkül, hogy a polgári szak-

emberektől tanulnának, anélkül, hogy felhasználnák őket, anélkül, hogy kijárnák a velük együtt végzett munka hosszú iskoláját.

A szovjet hatalom, amikor minden munka egyenlő díjazására és a teljes kommunizmusra törekszik, nem tűzheti ki feladatául ennek az egyenlőségnek azonnali megvalósítását ebben a pillanatban, amikor csak az első lépéseket tesszük a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet felé. Ezért egy bizonyos időre még feltétlenül fenn kell tartani a szakemberek magasabb díjazását, hogy ne rosszabbul, hanem jobban dolgozhassanak, mint azelőtt, és ugyanebből a célból nem szabad lemondanunk a legsikeresebb munka, különösen pedig a szervezési munka jutalmazásának rendszeréről sem.

Ugyancsak feltétlenül szükséges, hogy a polgári szakembereket az öntudatos kommunisták által vezetett egyszerű munkások tömegével vállvetve végzett közös elvtársias munka légkörébe helyezzük, s ezzel előmozdítsuk a fizikai és szellemi munka dolgozóinak, akiket a kapitalizmus elválasztott egymástól, kölcsönös megértését és közeledését.

9. A szovjet hatalom máris számos olyan intézkedést tett, amelynek célja a tudomány fejlesztése és közelebbhozása a termeléshez. Ilyen intézkedések: új tudományos-kísérleti intézetek, laboratóriumok, kísérleti állomások egész hálózatának megteremtése, kísérleti termelés az új műszaki eljárások, újítások és találmányok kipróbálására, az összes tudományos erők és eszközök nyilvántartásba vétele és megszervezése stb. Az OKP mindezeket az intézkedéseket támogatva arra törekszik, hogy továbbfejlessze őket, és hogy az ország termelőerőinek magasabb színvonalra emelésével kapcsolatban megteremtse a tudományos munka lehető legkedvezőbb feltételeit.

A mezőgazdaság terén

10. A szovjet hatalom, miután teljesen megszüntette a föld magántulajdonát, már áttért a nagyüzemi szocialista földművelés megszervezését célzó egész sor rendszabály életbeléptetésére. E rendszabályok közül a legfontosabb:

1) a szovjet gazdaságok, vagyis a szocialista mezőgazdasági nagyüzemek megszervezése;

2) a föld társas megművelésére alakult társulatok, valamint a szövetkezetek felkarolása;

3) a bevetetlenül maradt földek állami közreműködéssel történő bevetésének megszervezése, akárkié a szóbanforgó föld;

4) minden rendelkezésre álló agronómiai erő állami mozgósítása, hogy erélyes intézkedéseket tegyünk a mezőgazdaság kultúrájának emelésére;

5) a mezőgazdasági kommúnáknak, mint a közös nagyüzemi gazdálkodás céljából alakult teljesen önkéntes földművesszövetkezéseknek a támogatása.

Az OKP ezekben a rendszabályokban látja a mezőgazdasági munka termelékenysége feltétlenül szükséges fokozásának egyetlen útját, s arra törekszik, hogy ezeket a rendszabályokat lehetőleg minél teljesebben megvalósítsák, kiterjesszék az ország elmaradottabb területeire, és hogy további lépések történjenek ugyanebben az irányban.

Az OKP különösen fontosnak tartja:

1) a mezőgazdasági termékek feldolgozásával foglalkozó mezőgazdasági szövetkezetek minden rendelkezésre álló eszközzel történő állami támogatását;

2) a talajjavítás rendszerének széleskörű alkalmazását;

3) a szegény- és középparasztság széleskörű és tervszerű ellátását mezőgazdasági felszereléssel a kölcsönző állomások révén.

Az OKP számol azzal, hogy a kisparaszti gazdaság még sokáig fenn fog maradni, s ezért számos olyan rendszabály bevezetésére törekszik, amelynek célja a parasztgazdaság termelékenységének növelése. Ilyen rendszabályok:

1) a parasztság földhasználatának rendezése (a parcellák szétszórtságának, a nadrágszíjparcelláknak stb. kiküszöbölése);

2) a parasztok ellátása nemesített vetőmagvakkal és műtrágyával;

3) a parasztok jószágállományának fajnemesítése;

4) az agronómiai ismeretek terjesztése;

5) agronómiai segítségnyujtás a parasztoknak;

6) a parasztok mezőgazdasági eszközeinek megjavítása a szovjet javítóműhelyekben;

7) kölcsönző állomások, kísérleti telepek, mintaszántóföldek stb. szervezése;

8) a paraszti földek talajjavítása.

11. Tekintve, hogy a város és falu közti ellentét a falu gazdasági és kulturális elmaradottságának egyik legfőbb oka, hogy ez az ellentét az oly mélyreható válság idején, mint a jelenlegi, a várost és a falut egyaránt az elfajulás és a pusztulás közvetlen veszélyének teszi ki, az OKP ennek az ellentétnek megszüntetését a kommunista építés egyik legfőbb feladatának tekinti, s az általános rendszabályok mellett feltétlenül szükségesnek

tartja az ipari munkások széleskörű és tervszerű bevonását a mezőgazdaság terén folyó kommunista építésbe, valamint a szovjet hatalom által ebből a célból már megalapított országos „Munkás Együttműködési Bizottság" tevékenységének fejlesztését és így tovább.

12. Az OKP egész falusi munkájában, mint azelőtt is, a falu proletár és félproletár rétegeire támaszkodik, mindenekelőtt önálló erővé szervezi azokat olyanformán, hogy létrehozza a falusi pártsejteket, a szegényparaszt-szervezeteket, a falu proletárjainak és félproletárjainak különleges típusú szakszervezeteit stb., minden módon közelebb hozza azokat a városi proletariátushoz, s megszabadítja őket a falusi burzsoázia és a kistulajdonosi érdekek befolyásától.

A kuláksággal, a falusi burzsoáziával szemben az OKP politikája az, hogy erélyesen harcol annak kizsákmányoló törekvései ellen, és elnyomja a szovjet politikával szemben tanúsított ellenállását.

A középparasztság irányában az OKP politikája az, hogy fokozatosan és tervszerűen bevonja a középparasztságot a szocialista építés munkájába. A párt feladatául tűzi ki, hogy a középparasztságot elválassza a kulákoktól, a szükségletei iránt tanúsított figyelmes magatartás révén megnyerje a munkásosztály számára, elmaradottsága ellen az eszmei ráhatás eszközeivel, és semmiképpen sem elnyomó rendszabályokkal küzdjön, a középparasztság létérdekeit érintő minden kérdésben gyakorlati megegyezésre igyekszik jutni vele, s a szocialista átalakítások végrehajtási módjainak meghatározása során engedményeket tesz neki.

Az elosztás terén

13. Az elosztás terén a szovjet hatalom feladata jelenleg az, hogy következetesen folytassa a kereskedelem felváltását tervszerű, szervezett, országos méretekben megvalósított termékelosztással. A cél az egész lakosság megszervezése olyan fogyasztási kommúnák egységes hálózatában, amelyek képesek a lehető leggyorsabban, legtervszerűbben, leggazdaságosabban és a lehető legkisebb munkaráfordítással elosztani valamennyi szükséges terméket olyanformán, hogy szigorúan központosítják az egész elosztó apparátust.

A fogyasztási kommúnák és egyesüléseik alapjává a meglevő általános fogyasztási szövetkezetet és a munkások fogyasztási szövetkezetét kell tenni, amely a fogyasztók legnagyobb szer-

vezete és a kapitalizmus története által legjobban előkészített apparátus a tömeges elosztásra.

Az OKP-nak, minthogy elvileg csakis a szövetkezeti apparátusnak ilyenfajta további kommunista fejlesztését, nempedig elvetését tartja helyesnek, rendszeresen tovább kell folytatnia politikáját: kötelezni kell a párt valamennyi tagját, hogy dolgozzanak a szövetkezetekben, s azokat, a szakszervezetek segítségét is igénybevéve, kommunista szellemben irányítsák, fejlesszék a szövetkezetekben tömörült dolgozó lakosság öntevékenységét és fegyelmét, törekedjenek arra, hogy a szövetkezetek az egész lakosságot átfogják és hogy ezek a szövetkezetek az egész vonalon egységes, az egész Szovjetköztársaságra kiterjedő szövetkezetté olvadjanak egybe, s végül, és ez a legfontosabb, hogy állandóan biztosítsák a dolgozók többi rétegére gyakorolt proletár befolyás túlsúlyát, és hogy mindenütt kipróbálják a gyakorlatban azokat a különféle rendszabályokat, amelyek megkönnyítik és valóra váltják az átmenetet a régi, kapitalista típusú kispolgári szövetkezetektől a proletárok és félproletárok vezetése alatt álló fogyasztási kommúnákhoz.

A pénz- és bankügy terén

14. A szovjet hatalom elkerülte a Párizsi Kommün hibáját és Oroszországban rögtön birtokba vette az állami bankot, majd áttért a kereskedelmi magánbankok államosítására, megkezdte az államosított bankok, takarékpénztárak és pénzügyigazgatási szervek egyesítését az állami bankkal, miáltal megteremtette a Szovjetköztársaság egységes népi bankjának a vázát, s a bankot a finánctőke gazdasági uralmának központjából és a kizsákmányolók politikai uralmának fegyveréből a munkáshatalom fegyverévé és a gazdasági átalakulás emelőjévé változtatta. Az OKP, amely azt tűzte ki céljául, hogy továbbra is következetesen folytassa és végigvigye a szovjet hatalom által megkezdett munkát, a következő elveket helyezi előtérbe:

1) az egész bankügy monopolizálása a Szovjetállam kezében;

2) a bankműveletek radikális átalakítása és leegyszerűsítése olymódon, hogy a bankapparátus a Szovjetköztársaság egységes elszámolási és általános számviteli apparátusává legyen. Mindez a tervszerű társadalmi gazdaság megszervezésének arányában el fog vezetni oda, hogy a bank megszűnik és a kommunista társadalom központi könyvelőségévé változik át.

15. A kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet első

időszakában, amíg nincs teljesen megszervezve a termékek kommunista termelése és elosztása, a pénzt lehetetlen megszüntetni. Ilyen körülmények között a lakosság burzsoá elemei a magántulajdonban maradó bankjegyeket továbbra is kihasználják a spekuláció, a nyerészkedés és a dolgozók megrablása céljából. Az OKP a bankok államosítására támaszkodva arra törekszik, hogy számos olyan rendszabályt léptessen életbe, amelyek kibővítik a pénznélküli elszámolás területét és előkészítik a pénz megszüntetését. Ilyen rendszabályok: a pénznek a népi bankban való kötelező tartása; elszámolási könyvecskék bevezetése, a pénznek csekkekkel, termékek beszerzésére jogosító rövidlejáratú jegyekkel való helyettesítése stb.

A pénzügyek terén

16. Abban a korszakban, amikor megkezdődött a kapitalistáktól kisajátított termelési eszközök társadalmasítása, az államhatalom nem a termelési folyamat felett álló élősdi gépezet többé; az államhatalom az ország gazdasági életének igazgatási funkcióit közvetlenül ellátó szervezetté kezd átváltozni, s ennek arányában az állami költségvetés az egész népgazdaságnak mint egységes egésznek a költségvetésévé válik.

Ilyen körülmények között a bevételek és kiadások egyensúlya csakis abban az esetben valósítható meg, ha helyesen szervezzük a termékek állami terven alapuló termelését és elosztását. Ami az átmeneti időszak közvetlen állami kiadásainak fedezetét illeti, az OKP amellett van, hogy a kapitalisták megsarcolásáról, ami a szocialista forradalom első időszakában történelmileg szükségszerű és jogos volt, át kell térni a progresszív jövedelem- és vagyonadóra. Amennyiben pedig ez az adó a vagyonos osztályok széleskörű kisajátítása folytán elavul, az állami kiadások fedezetének az alapját úgy kell biztosítanunk, hogy a különféle állami monopóliumok jövedelmének egy részét közvetlenül az állami bevételek közé soroljuk.

A lakáskérdés terén

17. A szovjet hatalom a háború időszakában különösen kiéleződött lakáskérdés megoldására törekedve, kisajátította és átadta a városi szovjeteknek a tőkés háztulajdonosok valamennyi házát; a munkások tömegeit költöztette át a külvárosokból a burzsoá házakba; a legjobb épületeket átadta a munkásszervezeteknek, s vállalta ezeknek az állami karbantartását; hozzáfogott ahhoz, hogy ellássa a munkáscsaládokat bútorral stb.

Az OKP-nak az a feladata, hogy a fentemlített úton haladva és semmiképpen sem sértve a nemkapitalista háztulajdon érdekeit, minden erejével törekedjék a dolgozó tömegek lakásviszonyainak megjavítására, a régi lakónegyedek túlzsúfoltságának és egészségtelen viszonyainak megszüntetésére, a lakáscélra alkalmatlan épületek lebontására, régi lakások átépítésére, a munkástömegek új életviszonyainak megfelelő új lakások építésére, a dolgozók észszerű széttelepítésére.

A munkavédelem és társadalombiztosítás terén

A proletárdiktatúra megteremtésével először nyílt lehetőség a szocialista pártok minimális munkavédelmi programmjának teljes megvalósítására.

A szovjet hatalom törvényhozási úton bevezette és a „Munkatörvénykönyvben" lerögzítette: a nyolcórás munkanapot mint maximális munkaidőt minden dolgozó számára, ugyanakkor a 18 évnél fiatalabb személyeknél, az egészségre különösen káros termelési ágakban, valamint a föld alatt dolgozó bányászoknál a munkanap nem haladhatja meg a hat órát; a 42 órás megszakítás nélküli heti pihenőt minden dolgozónak; általános szabályként a túlórázás megtiltását; 16 éven aluli gyermekek és serdülők munkájának megtiltását; az éjjeli munka, az egészségre különösen káros iparágakban végzett munka és a túlórázás megtiltását minden nőnek és a 18. életévüket még be nem töltött ifjaknak; a szülés előtt és a szülés után 8—8 heti szabadságot a nőknek, teljes munkabérük folyósításával az egész időre, ingyenes orvosi kezeléssel és gyógyszerellátással, s minden három órában legalább félóra szoptatási idővel, valamint külön segély folyósítását a szoptató anyáknak; a szakszervezeti tanácsok által választott munka- és egészségügyi felügyelőséget.

A szovjet hatalom a munkaképesség bármiféle elvesztése és — elsőként a világon — munkanélküliség esetére törvényhozási úton bevezette az idegen munkát ki nem zsákmányoló valamennyi dolgozó teljes társadalombiztosítását a munkáltatók és az állam terhére, a biztosítottak teljes önkormányzatával és a szakszervezetek széleskörű részvételével.

Sőt, mi több, a szovjet hatalom bizonyos tekintetben túlment a minimális programmon is és ugyancsak a „Munkatörvénykönyvben" leszögezte, hogy a munkásszervezetek részt vesznek a felvételi és elbocsátási kérdések eldöntésében; egyhónapos fizetett szabadságot biztosít minden dolgozó számára, aki legalább egy évet dolgozott megszakítás nélkül; a munkabér állami sza-

bályozását a szakszervezetek által kidolgozott bérskálák alapján; a szovjetek és a szakszervezetek mellett meghatározott szervek, nevezetesen a munkaerő elosztásával és nyilvántartásával foglalkozó osztályok létesítését, amelyek kötelesek a munkanélkülieket munkával ellátni.

A háború okozta rendkívüli pusztulás és a világimperializmus támadása azonban arra kényszerítette a szovjet hatalmat, hogy az alábbi kivételeket tegye: kivételes esetekben a túlórázás engedélyezését, ami évente nem haladhatja meg az 50 napot; a 14—16 éves serdülők alkalmazásának engedélyezését, 4 órai tartamra korlátozva munkanapjukat; az egyhónapos szabadság helyett ideiglenesen a kétheti szabadság bevezetését; az éjjeli munka időtartamának felemelését 7 órára.

Az OKP-nak széleskörű propagandát kell kifejtenie annak érdekében, hogy maguk a dolgozók aktívan részt vegyenek mindezeknek a munkavédelmi rendszabályoknak erélyes keresztülvitelében, amihez elengedhetetlenül szükséges:

1) a munkafelügyelet megszervezésével és kiterjesztésével kapcsolatos munka fokozása, mégpedig úgy, hogy erre a célra a munkások közül aktív munkatársakat válogatunk ki és készítünk elő, és a felügyeletet kiterjesztjük a kis- és háziiparra is;

2) a munkavédelem kiterjesztendő mindenfajta munkára (építőipari munkásokra, szárazföldi és vízi szállítómunkásokra, kiszolgáló személyzetre és mezőgazdasági munkásokra);

3) a gyermekeket véglegesen ki kell vonni a munkából és a serdülők munkanapját még jobban le kell rövidíteni.

Ezenkívül az OKP-nak feladatul kell tűznie maga elé, hogy:

1) a továbbiakban bevezesse, a munka termelékenységének általános emelése mellett, a hat órát meg nem haladó munkanapot, a fizetés csökkentése nélkül, és kötelezve a dolgozókat, hogy ezenfelül külön fizetés nélkül napi két órát foglalkozzanak a szakma és a termelés elméletével, az államigazgatás technikájának gyakorlati tanulmányozásával és katonai ismeretek szerzésével;

2) a munkatermelékenység emelésére ösztönző bérrendszert kell bevezetni.

A társadalombiztosítás területén az OKP arra törekszik, hogy ne csak a háború és az elemi csapások áldozatai részesüljenek széleskörű állami segítségben, hanem azok is, akik a társadalmi viszonyok rendellenességeinek estek áldozatul; erélyesen harcol az élősdiség és naplopás minden fajtája ellen, és azt a feladatot tűzi maga elé, hogy visszatéríti a munkás életbe mindazokat, akik kiestek a munka kerékvágásából.

Az egészségvédelem terén

Az egészségvédelem terén az OKP elsősorban olyan széleskörű orvosi és közegészségügyi rendszabályokat kíván tevékenységének alapjává tenni, amelyeknek célja a betegségek megelőzése. A proletárdiktatúra már lehetővé tette számos olyan orvosi gyógyító-megelőző rendszabály bevezetését, amely a burzsoá társadalom keretei között nem valósítható meg: a gyógyszertárak, a nagy magángyógyintézetek, gyógyfürdők államosítását, az egészségügyi dolgozók általános munkakötelezettségének bevezetését stb.

Ennek megfelelően az OKP legközelebbi feladata:

1) széleskörű közegészségügyi rendszabályok következetes bevezetése a dolgozók érdekében, így például:

a) a lakott területek egészségesebbé tétele (talaj-, víz- és levegővédelem);

b) a közétkeztetés megszervezése tudományos higiéniai elvek alapján;

c) a járványos betegségek keletkezését és terjedését megakadályozó rendszabályok bevezetése;

d) a közegészségügyi törvényhozás megteremtése;

2) harc a népbetegségek (tüdőbaj, vérbaj, alkoholizmus stb.) ellen;

3) a mindenki számára elérhető ingyenes és szakszerű gyógykezelés és gyógyszerellátás biztosítása.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉRÓL

A kongresszus, miután meghallgatta a III. Internacionáléról szóló beszámolót, üdvözletét küldi a megalakult III. Internacionálénak, és teljes mértékben csatlakozik platformjához. Az OKP teljes erővel és minden eszközzel harcolni fog a III. Internacionále nagy feladatainak megvalósításáért, és megbízza a KB-t, hogy mindenben a lehető legnagyobb támogatást nyujtsa a III. Internacionále megszervezéséhez és tevékenységéhez.

A KATONAI KÉRDÉSRŐL

A. Általános tételek

I

A régi szociáldemokrata programm össznépi milícia megteremtését követelte, minden fegyverfogásra alkalmas állampolgárnak lehetőleg laktanyán kívüli katonai kiképzése alapján.

Ennek a programmkövetelésnek, amelyet a II. Internacionále idején a kaszárnyai kiképzésen, hosszú szolgálati időn alapuló, kasztként elkülönült tisztikar által vezetett imperialista állandó hadsereggel állítottunk szembe, ugyanolyan történelmi jelentősége volt, akárcsak az egyéb demokratikus követeléseknek: az általános, egyenlő választójog, az egykamarás rendszer stb. követelésének. A „békés" kapitalista fejlődés viszonyai között, amikor a proletariátus egyideig kénytelen volt osztályharcát a burzsoá legalitás kereteihez alkalmazni, a szociáldemokráciának természetes feladata volt, hogy a legdemokratikusabb formákat követelje a kapitalista állam és a kapitalista hadsereg szervezetében. Az ezen az alapon folytatott harcnak kétségtelenül nevelő jelentősége volt, de — amint azt a legutóbbi háború gazdag tapasztalatai megmutatták — a burzsoá militarizmus demokratizálásáért folytatott harc még kevesebb eredménnyel járt, mint a burzsoá parlamentarizmus demokratizálásáért folytatott harc. Hiszen a militarizmus területén a burzsoázia, hacsak nem tagadja meg önmagát, csakis olyan „demokratizmust" engedhet meg, amely nem sérti osztályuralmát — vagyis csak látszólagos, áldemokratizmust. Amikor a dolog nemzetközi téren, vagy belső vonatkozásban a burzsoázia létérdekeit érintette, akkor a németországi, franciaországi, svájci, angliai, amerikai burzsoá militarizmus, az illető országok államformájának és hadseregszervezésének minden különbsége ellenére, egyformán könyörtelenül és vadállati módon mutatta ki osztályjellegét.

II

Amikor az osztályharc nyílt polgárháborúvá válik, áttörve a burzsoá jog és a burzsoá-demokratikus intézmények burkát, a „népi milícia" jelszó éppen úgy értelmetlenné válik, mint a demokratikus parlamentarizmus jelszava, s ezért a reakció fegyverévé lesz. Miként az „Alkotmányozó Gyűlés" jelszava a földbirtokosok és tőkések hatalmának visszaállítására irányuló törekvések leplezőjévé vált, ugyanúgy a „népi" vagy „össznépi" hadsereg jelszava a Krasznov- és Kolcsak-hadsereg megteremtésének eszköze lett.

Az orosz forradalom tapasztalatai után valóban Kautsky megvetésreméltó, nyárspolgári elvakultságára van szükség ahhoz, hogy valaki formális demokráciát hirdessen az államhatalom és a hadsereg megszervezésében akkor, amikor a német Alkotmányozó Gyűlés Berlinből Weimarba menekül és fehérgárdista ez-

redek védelme alá helyezi magát, amikor Hoffmann tábornok vas-zászlóaljakat toboroz magának junker-, burzsoá- és kulákcsemetékből, a spartakisták pedig felfegyverzik a forradalmi munkásokat. Beköszöntött a proletárforradalom korszaka, az a korszak, amikor a proletariátus nyilt polgárháborút vív mindenfajta burzsoá állam és mindenfajta burzsoá hadsereg ellen, függetlenül attól, hogy álcázza-e magát vagy sem demokratikus formákkal. A proletariátus győzelme ebben a polgárháborúban elháríthatatlanul a proletár osztályállam és osztályhadsereg megteremtését eredményezi.

III

Ha a legközelebbi történelmi időre vonatkozóan elvetjük is a milícia úgynevezett *össznépi* jellegét, amint az régi programmunkban állt, de korántsem mondunk le a milíciának mint olyannak a programmjáról. A politikai demokráciát osztályalapokra helyezzük és szovjet demokráciává változtatjuk. A milíciát osztályalapokra helyezzük és szovjet milíciává változtatjuk. A soronkövetkező munkaprogramm tehát az, hogy megszervezzük a munkások és a szegényparasztok hadseregét, kötelező, lehetőleg laktanyán kívüli katonai kiképzés alapján, vagyis a munkásosztály munkakörülményeihez közelálló feltételek között.

IV

Vörös Hadseregünk fejlődésének tényleges menete látszólag ellentmond az említett követelményeknek. Kezdetben a hadsereget az *önkéntesség* alapján teremtettük meg. Majd, amikor bevezettük a kötelező katonai kiképzést a munkások és az idegen munkát ki nem zsákmányoló parasztok számára, ugyanakkor megkezdtük a dolgozó osztályok több korosztályának kényszerbesorozását is. Ezek az ellentmondások nem véletlen eltévelyedések voltak, hanem a helyzetből adódtak és a hadsereg létrehozásának teljesen elkerülhetetlen átmeneti formáit jelentették azok között a konkrét viszonyok között, amelyeket az imperialista háború és a polgári (februári) forradalom hagyott ránk örökül.

Az *önkéntesség* az egyetlen lehetséges eszköz valamennyire is harcképes egységek alakítására, amikor a régi hadsereg és valamennyi szervező meg irányító szerve a katasztrofális bomlás állapotában van. Ennek legjobb bizonyítéka az a tény, hogy a

mai Németországban az ellenforradalmi tábornokok csakúgy, mint a spartakisták, önkéntes zászlóaljak alakításához kénytelenek folyamodni. Az önkéntességről a kötelező katonai szolgálatra való áttérés abban a pillanatban vált lehetségessé, amikor a régi hadsereg zöme szétoszlott a városokban és falvakban, és az egyes helyeken már megalakulhattak a katonai igazgatás helyi szervei: a nyilvántartó, szervező és ellátó szervek (járási, kerületi, kormányzósági és körzeti biztosságok).

V

A partizánosztagok eszméjének szembeállítása a tervszerűen szervezett és központosított hadsereggel (amit a „baloldali" eszerek és a hozzájuk hasonlók hirdetnek) nem más, mint a kispolgári értelmiség politikai értelmének vagy értelmetlenségének karikatúra-terméke. A partizán harci módszerekre a proletariátus az első időben kényszerült rá azért, mert el volt nyomva az államban, amint rákényszerült a primitív illegális nyomdák használatára és a körök titkos összejöveteleire is. A politikai hatalom meghódítása lehetővé tette a proletariátusnak, hogy az államapparátust felhasználja olyan központosított hadsereg tervszerű felépítésére, amelynek egységes szervezete és egységes vezetése egyedüli biztosítéka annak, hogy a legnagyobb eredményeket a legkisebb áldozatok árán érhesse el. A partizánkodást mint katonai programmot hirdetni ugyanazt jelenti, mint a nagyiparról a kézműiparra való visszatérést tanácsolni. Az ilyen propaganda teljesen megfelel azon értelmiségi csoportok természetének, amelyek képtelenek megragadni az államhatalmat, sőt komolyan még csak feladatul sem tudják kitűzni, hogy birtokba vegyék ezt a hatalmat és a munkáshatalom elleni partizán (polemizáló vagy terrorista) kirohanásokban tökéletesítik magukat.

VI

Elméletileg megcáfolhatatlannak tekinthetjük, hogy a legjobb hadseregünk akkor lenne, ha a munkásoknak és a dolgozó parasztoknak *mindennapos munkájukhoz közelálló. viszonyok között* történő kötelező kiképzése alapján szerveznénk meg. Az ipar általános rendezése, a mezőgazdasági munka kollektivitásának és termelékenységének fokozása a legegészségesebb alapot adná a hadsereg számára, amelynek századjai, zászlóaljai, ezredei, dandárjai és hadosztályai egybeesnének az üzemek mű-

helyeivel, az üzemekkel, falvakkal, járásokkal, kerületekkel, kormányzóságokkal stb. Az ilyen hadsereg, amelynek kialakítása lépést tartana az ország gazdasági felemelkedésével és ezzel párhuzamosan a parancsnoki kar nevelésével, a világ legerősebb hadseregévé lenne. Éppen ilyen hadsereg megteremtésére törekszünk, s előbb-utóbb ezt el is fogjuk érni.

VII

A belső és külső osztályellenség közvetlen, haladéktalan visszaverésének szükségessége azonban nem engedte meg, hogy ilyen „organikus" úton térjünk át a munkás-paraszt milíciára, amihez több évre, de legalább is hosszú hónapokra lett volna szükség. Miként az Októberi Forradalom másnapján kénytelenek voltunk önkéntes alakulatokhoz folyamodni, úgy a következő szakaszban, nevezetesen tavaly nyáron, amikor az imperializmus gyűrűje különösen szorosra zárult Szovjet-Oroszország körül, kénytelenek voltunk meggyorsítani katonai munkánkat, és nem várva be a milíciajellegű, vagyis laktanyán kívüli, területi típusú alakulatok létrehozását, kénytelenek voltunk elrendelni bizonyos korosztályok általános kényszermozgósítását, gyorsütemű kiképzését és laktanyákban való tömörítését. Emellett a katonai hatóság mindent megtesz annak érdekében, hogy a laktanyát hasonlóvá tegye a katonai iskolához, s necsak a merőben katonai kiképzés, hanem az általános művelődés és politikai nevelés központjává is tegye.

VIII

Mai aktív, vagyis hadrakelt, illetve közvetlenül hadműveletekre készülő hadseregünk éppen az említett átmeneti típust képviseli: bár szociális összetételét illetően osztályhadsereg, de a szervezés és kiképzés módszereit tekintve nem milíciajellegű, hanem „állandó", „reguláris" hadsereg. Ebben az utóbbi körülményben rejlik sok belső nehézség forrása, különösen most, amikor az ország annyira kimerült állapotban van, de egyúttal megelégedéssel mondhatjuk, hogy még ez az átmeneti jellegű, a legkedvezőtlenebb körülmények között alakult hadsereg is képesnek bizonyult arra, hogy csapásokat mérjen ellenségeire.

IX

A laktanyai vagy tisztán harctéri alakulatok szervezésével, azaz a harci körülmények között folyó szervezéssel egyidőben

széleskörű munka folyik a munkások és dolgozó parasztok általános helyi kiképzése terén is. Reguláris alakulataink szempontjából az általános kiképzést első fokozatain úgy tekintettük, mint elemi előkészítést, bizonyos jártasság elsajátítását az egyes harcos által avégből, hogy meggyorsítsuk további kiképzését jövendő harci egységének keretében. Kétségtelen, hogy az általános kiképzés már most is, ebből a szűk szemszögből nézve is fontos szolgálatot tesz a hadsereg kialakításában.

X

Az általános katonai kiképzés feladata azonban semmiesetre sem korlátozódhat az említett kisegítő szolgálat szerepére. Az általános kiképzésnek — számos fokozaton keresztül, amelyek összhangba hozandók a reguláris egységek megalakítását célzó sokkal halaszthatatlanabb, sokkal sürgetőbb munkával — oda kell vezetnie, hogy megteremthessük a valóban milíciajellegű hadsereget.

XI

Az említett cél érdekében szükséges, hogy az általános kiképzés ne korlátozódjék az egyéni katonai kiképzés feladataira, hanem térjen rá — kezdetben akár egészen kicsiny — katonai egységek megalakítására, lehetőleg úgy, hogy állományát, vagyis a munkásokat és parasztokat ne szakítsa ki rendes munkakörülményeikből. Az általános kiképzésnek rá kell térnie a helyi munkásokból és parasztokból álló külön szakaszok, századok, később zászlóaljak és ezredek, távolabbi perspektívában pedig egész hadosztályok megalakítására, helyi parancsnoki karral, helyi fegyverkészletekkel és általában az egész ellátás helyi megszervezésével.

XII

Mivel feltehető, hogy továbbra is szakadatlan és huzamos harcot kell vívnunk az imperialista csapatokkal, a milíciajellegű hadseregre való fokozatos áttérés csakis akkor lehetséges, ha új módon szervezzük meg a harcoló csapatok veszteségeinek pótlását. Jelenleg az utánpótlási csapatok megalakítása ugyanúgy történik, mint az alapegységek megalakítása — az úgynevezett tartalékzászlóaljak útján. A továbbiakban, és már a közeljövő-

ben, az utánpótlást az általános kiképzés folyamán és alapján kell megszervezni, s a harcoló ezredekbe egyazon vidékről származó egyéneket kell vezényelni, azzal az elgondolással, hogy leszereléskor az ezred állománya ne szóródjék szét az országban, hanem az egyazon vidékről jöttek között fennmaradjon a helyi munkakapcsolat. Ahhoz, hogy jelenlegi átmeneti típusú hadseregünkről fokozatosan áttérhessünk a területi, milíciajellegű hadseregre, számos rendszabály szükséges, melyeket a katonai hatóság megfelelő szerveinek kell kidolgozniok, s a katonai hatóság már meg is tette ebben az irányban az első határozott lépéseket.

XIII

A milíciajellegű osztályhadsereg, amelynek elérésére törekszünk, nem jelent — amint az eddigiekből világosan látszik — rögtönzött, vagy sebtiben összetákolt, hiányosan képzett hadsereget, találomra összeválogatott fegyverzettel és féligképzett parancsnoki karral. Ellenkezőleg, az általános kiképzés útján történő előkészítést úgy kell megszervezni, hogy a hadgyakorlatok, lőgyakorlatok és katonai ünnepségek eredményeként az egyes harcosoknak és egész alakulatoknak a mostaninál jobban képzett típusát nyerhessük. A milíciajellegű hadseregnek a legmodernebb haditudomány alapján kiképzett, felfegyverzett és megszervezett hadseregnek kell lennie.

XIV

A hadseregben a politikai biztosok nemcsak speciális és közvetlen képviselői a szovjet hatalomnak, hanem elsősorban pártunk szellemének, fegyelmezettségének, szilárdságának és a kitűzött cél megvalósításáért vívott harcban tanúsított bátorságának hordozói. A párt teljes megelégedéssel tekinthet vissza politikai biztosainak hősi munkájára, akik a parancsnoki kar legjobbjaival vállvetve rövid idő alatt harcképes hadsereget szerveztek. Ugyanakkor szükség van arra, hogy a hadsereg politikai osztályai a KB közvetlen irányításával folytassák a politikai biztosok kiválogatását, s távolítsanak el közülük minden valamennyire is véletlenül odakerült, állhatatlan, karrierista elemet.

A politikai biztosok munkája csakis abban az esetben járhat teljes sikerrel, ha minden alakulatban a kommunista katonák

sejtjének segítségére támaszkodik. A kommunista sejtek gyors számbeli növekedése a legfontosabb biztosítéka annak, hogy a hadsereget egyre jobban áthatják a kommunizmus eszméi és fegyelme. De éppen a kommunista sejtek hatalmas szerepére való tekintettel a politikai biztosok és általában a hadseregben szolgáló fejlettebb pártmunkások ügyeljenek arra, hogy vélt jogokat és kiváltságokat hajhászó állhatatlan elemek ne kerülhessenek be a sejtekbe. A kommunista sejtek iránti tisztelet annál nagyobb és annál megrendíthetetlenebb lesz, mennél világosabban megérti minden katona és saját tapasztalatai alapján is meggyőződik arról, hogy a kommunista sejthez való tartozás nem biztosít a katonának semmiféle külön jogot, hanem csak kötelezettséget ró rá, azt, hogy a lehető legönfeláldozóbb és legbátrabb harcos legyen.

A kongresszus általában és egészében helyesli a KB által a kommunista sejtek, a politikai biztosok és a politikai osztályok jogairól és kötelességeiről kidolgozott határozatot, s kötelességévé teszi a hadseregben dolgozó elvtársaknak, hogy igazodjanak következetesen az említett határozathoz.

XV

Annak a követelésnek, hogy a parancsnokokat választani kell, óriási elvi jelentősége volt a burzsoá hadsereggel kapcsolatban, ahol a parancsnokok kiválogatásánál és nevelésénél az a szempont érvényesült, hogy a parancsnoki kar a katonák és — a katonák révén — a dolgozó tömegek osztályalárendelésének eszköze; ezért ez a követelés teljesen elveszti elvi jelentőségét, amikor az osztályjellegű munkás és paraszt Vörös Hadseregről van szó. A forradalmi és osztályhadseregnek kizárólag gyakorlati meggondolások diktálják a választás és a kinevezés esetleges kombinációját, és ez attól függ, hogy milyen színvonalat ért el a hadseregalakítás, az összekovácsoltság milyen fokán állnak a hadsereg egyes alakulatai, milyen parancsnoki káderein vannak stb. Általában megállapítható, hogy mennél kevésbbé érettek a hadsereg alakulatai, mennél inkább véletlen és átmeneti az összetételük, mennél kevésbbé van kipróbálva a gyakorlatban a fiatal parancsnoki kar, annál kevésbbé alkalmazható célszerűen a parancsnokok választásának elve, s ellenkezőleg, az alakulatok belső összeforrottságának fokozódása, a katonák kritikai szellemének kifejlesztése önmaguk és vezetőik irányában, jelentős számú olyan alacsonyabb és magasabbrangú

katonai vezetőkáder kialakítása, akik az új háborúban bebizonyították képességeiket, megteremti a kedvező feltételeket ahhoz, hogy a parancsnoki kar választásának elve egyre nagyobb mértékben legyen alkalmazható.

XVI

A parancsnoki kar kérdése, amely a gyakorlatban nagy nehézségeket okoz, lényegében nem ad semmiféle alapot *elvi* nézeteltérésekre.

Még abban az esetben is, ha lehetővé válik, hogy hadseregünk néhány év folyamán tervszerűen kialakuljon és egyidejűleg új parancsnoki kart is kiképezzen magának — még ebben az esetben sem volna semmiféle elvi okunk arra, hogy ne vonjuk be a munkába a régi parancsnoki karnak azokat az elemeit, akik vagy belső meggyőződésből helyezkedtek a szovjet hatalom álláspontjára, vagy a helyzet késztette őket arra, hogy lelkiismeretesen szolgálják a szovjet hatalmat. A hadsereg forradalmi jellegét elsősorban annak a szovjet rendszernek a jellege határozza meg, amely ezt a hadsereget szervezi, célt tűz eléje és ilymódon a maga eszközévé teszi. Másrészt, hogy ez az eszköz összhangban álljon a szovjet rendszerrel, azt a harcosok zömének osztályösszetétele révén, a politikai biztosok és a kommunista sejtek szervezete révén, végül pedig a hadsereg életének és tevékenységének egységes párt- és szovjetirányítása révén érjük el.

A hadsereg létrehozásának egyik legfontosabb feladata a főleg munkások és öntudatos parasztok köréből kikerülő új tisztikar kiképzése és nevelése. Az oktatótanfolyamok és a tanfolyamokat végzettek számának szakadatlan növekedése arról tanúskodik, hogy a katonai hatóság a kérdés súlyának megfelelően foglalkozik ezzel a feladattal. A (vezérkari) legfelsőbb katonai akadémia mellett 5 középfokú iskolát szervezünk — az oktatók tanfolyamai és a legfelsőbb katonai akadémia között. Mindazonáltal a mai Vörös Hadsereg soraiban igen sok olyan parancsnok van, akik a régi hadsereghez tartoztak és ügyünk szempontjából rendkívül hasznosan végzik felelős munkájukat. Magától értetődik, hogy felülvizsgálatra és ellenőrzésre szükség van, nehogy áruló, provokátor elemeket engedjünk sorainkba, s — mint a tapasztalat bizonyítja — katonai szervezetünk ezt a kérdést gyakorlatilag többé-kevésbbé sikeresen oldja meg. Ebből a szempontból a pártnak nem lehet semmi oka, hogy katonai politikánkat revideálja.

XVII

Az eddig kiadott szolgálati szabályzatok (belszolgálati, harcászati, helyőrségi szabályzat) megszilárdították és szabályozták a hadsereg belső életét, a katonák jogait és kötelességeit, s így nagy haladást jelentettek, de hadseregünk megszervezésének csak átmeneti időszakát tükrözik, és további átdolgozásra szorulnak, olyan mértékben, ahogy a hadsereg szervezésében leküzdjük a régi, „kaszárnya"-vonásokat, és a hadsereget egyre inkább osztályjellegűvé, milíciává változtatjuk át.

XVIII

Az az agitáció, amelyet a burzsoá demokrácia (eszerek, mensevikek) tábora folytat a Vörös Hadsereg ellen, azt hirdetve, hogy ez a „militarizmus" megnyilvánulása, az árnyékát előrevető bonapartizmus alapja — csak politikai tudatlanságot vagy szélhámosságot fejez ki, vagy a kettőnek a keverékét. A bonapartizmus nem katonai szervezetnek mint olyannak, hanem bizonyos meghatározott társadalmi viszonyoknak a terméke: A bonapartizmus keletkezésének feltételeit a kispolgárság politikai uralma teremtette meg, azé a kispolgárságé, mely a reakciós nagyburzsoá elemek s az önálló politikai szerepre és politikai uralomra még képtelen, elnyomott forradalmi proletárrétegek között áll; a bonapartizmus támogatásra talált a gazdag parasztban, s fölébe helyezkedett az osztályellentéteknek, melyeket a kispolgári (jakobinus) demokrácia forradalmi programmja nem oldott meg. Minthogy a bonapartizmus legszilárdabb alapja a kulákparaszt, így már magábanvéve hadseregünk szociális összetétele is komoly biztosítékot nyujt a bonapartista törekvésekkel szemben, mert a hadseregből kirekesztjük és kikergetjük a kulákságot. A bonapartizmus orosz paródiái, mint például a krasznovisták, a kolcsakisták stb., nem a Vörös Hadseregből nőttek ki, hanem az ellene folytatott közvetlen és nyilt harcban. Szkoropadszkij — a hohenzollerni pórázon vezetett ukrán Bonaparte — a Vörös Hadsereg cenzusával homlokegyenest ellenkező cenzus alapján alakított hadsereget, s gazdag kulákokat toborzott ezredeibe. Ilyen körülmények között a proletárok és szegényparasztok hadseregében csak azok láthatják a bonapartizmus támaszát, akik tegnap még közvetlenül és közvetve is támogatták az ukrajnai, doni, arhangelszki és szibériai Bonaparte-jelölteket.

Mivel maga a Vörös Hadsereg csak fegyvere egy meghatáro-

zott rendszernek, ezért magában a rendszerben kell keresnünk a fő biztosítékot a bonapartizmus ellen, akárcsak az ellenforradalom minden egyéb fajtája ellen. Az ellenforradalom semmiképpen sem fejlődhet ki a proletárdiktatúra rendszeréből, hanem csak az e rendszer fölött aratott közvetlen és nyilt véres győzelem eredményeként születhetik meg. A Vörös Hadsereg fejlesztése és erősítése éppen azért szükséges, hogy az ilyenfajta győzelmet lehetetlenné tegye. A Vörös Hadsereg fennállásának történelmi jelentősége tehát az, hogy a proletariátus és a szegényparasztság szocialista önvédelmének a fegyvere, s védelmezőjük a külföldi imperializmus által támogatott kulák-burzsoá bonapartizmus veszélyével szemben.

XIX

Az osztálymilícia nem végső szava a kommunista építésnek, mert ez utóbbinak célja az osztályharc kiküszöbölése, maguknak az osztályoknak, következőleg az osztályhadseregnek is a megszüntetése útján. A szovjet osztályállam, amily mértékben szervezi a szocialista gazdaságot, mindinkább fel fog oldódni a termelést és elosztást irányító apparátusban, valamint a kulturális és igazgatási szervekben. Az állam, megszabadulván osztályjellegétől, megszűnik mint állam, és a gazdasági-kulturális önkormányzat szervévé válik. Ezzel egyidejűleg a hadsereg elveszti osztályjellegét. A szó szoros értelmében *össznépi* hadsereggé válik, mert a szocialista közösségben nem maradnak élősdi, kizsákmányoló, kulák elemek. E hadsereg szervezete közvetlenül a szocialista köztársaság polgárainak hatalmas munkacsoportjaira fog támaszkodni, amint ellátását is közvetlenül a hatalmas mértékben megnövekedett szocialista termelés fogja szolgáltatni. Ez a hadsereg — vagyis a jól kiképzett és felfegyverzett, szocialista módon szervezett nép — lesz a világ leghatalmasabb hadserege. Nemcsak a szocialista életközösség védőfegyvere lesz a még megmaradt imperialista államok esetleges támadásaival szemben, hanem azt is lehetővé fogja tenni, hogy döntő támogatást nyujtsunk az ezekben az államokban élő proletariátus imperialistaellenes harcához.

B. Gyakorlati intézkedések

Ezekből az alaptételekből kiindulva az OKP VIII. kongresszusa szükségesnek tartja az alábbi soronkövetkező gyakorlati intézkedések megvalósítását:

1) Következetesen érvényt kell szerezni a kizárólag dolgozó elemekre szorítkozó osztálymozgósítás elvének, gondosan elkülönítve különleges munkászászlóaljakban (századokban) a kulák és élősdi elemeket — tehát érvényt kell szerezni ennek az elvnek, amelyet hivatalos rendelet ellenére mindmáig nem valósítottak meg.

2) Továbbfolytatva a katonai szakértők bevonását a parancsnoki és adminisztratív tisztségekbe és kiválogatva a megbízható elemeket, politikai biztosok révén állandó, központosított pártpolitikai ellenőrzést kell gyakorolni felettük, eltávolítva azokat, akik politikailag, illetve műszaki szempontból alkalmatlannak bizonyulnak.

3) Meg kell szervezni a parancsnoki kar minősítésének rendszerét és a politikai biztosok feladatává kell tenni, hogy rendszeres időközökben állítsanak ki ilyen minősítéseket.

4) Fokozni kell a proletárok és félproletárok köréből származó parancsnoki kar kialakítását és emelni kell mind katonai, mind politikai felkészültségének színvonalát; ennek érdekében a hátországban és a fronton megbízható minősítő bizottságokat kell alakítani — amelyekben a párt képviselői legyenek túlsúlyban — azzal a feladattal, hogy azokat a vöröskatonákat, akiket a harci gyakorlat a legjobban előkészített a vöröstisztek szerepére, rendszeresen a vöröstiszti iskolára irányítsák.

A tanfolyamok tantervét a Vörös Hadsereg szellemének és a polgárháború viszonyainak megfelelően felül kell vizsgálni.

A helyi pártszervezetek fordítsanak különös gondot arra, hogy a tanfolyamokon a politikai nevelés megfelelő legyen.

5) A helyi pártszervezetek kötelesek rendszeresen és megfeszített erővel gondoskodni a hátországi alakulatok vöröskatonáinak kommunista neveléséről, mégpedig olymódon, hogy ezzel a feladattal külön funkcionáriusokat bíznak meg.

6) A párt Központi Bizottságát megbízzuk azzal, hogy szervezze meg a hadsereg és a flotta kommunistáinak az egységek közötti tervszerű elosztását.

7) A fronton folytatott kommunista munka súlypontját át kell helyezni a frontok politikai osztályairól a hadseregek és hadosztályok politikai osztályaira, hogy ez a munka felélénküljön és közelebb kerüljön a harcoló frontalakulatokhoz. Összehangolt és pontos rendeletet kell kiadni a politikai biztosok, politikai osztályok és kommunista sejtek jogairól és kötelességeiről.

8) Meg kell szüntetni a Katonai Biztosok Országos Irodáját. Meg kell alakítani a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsá-

nak Politikai Osztályát, s ennek az osztálynak kell átadni a Katonai Biztosok Országos Irodájának minden funkcióját, az osztály élére állítva az OKP Központi Bizottságának egyik tagját, felruházva a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsa tagjainak minden jogával.

9) Át kell dolgozni a katonai szabályzatokat, lehetőleg lerövidítve, kihagyva belőlük mindent, ami elavult, és mindazokat a rendelkezéseket, amelyek szükségtelen kiváltságokat biztosítanak a parancsnoki karnak, s a tanrendben kellő helyet kell biztosítani a politikai nevelés kérdéseinek.

10) Sürgősen át kell dolgozni a politikai biztosokra és a forradalmi katonai tanácsokra vonatkozó rendeletet, mégpedig olyan értelemben, hogy pontosan meg kell határozni a politikai biztosok és a parancsnokok jogait és kötelességeit, a gazdasági-adminisztratív kérdések intézését a parancsnokok és a politikai biztosok közös döntésére kell bízni, és jogot kell adni a politikai biztosoknak arra, hogy fegyelmi büntetést szabhassanak ki (letartóztatást is beleértve) és az illető egyéneket átadhassák a bíróságnak.

11) Szükségesnek kell elismerni, hogy a hadsereg és a frontok „külön osztályai" alá legyenek rendelve a hadsereg, illetve a frontok politikai biztosainak, meghagyva a köztársasági „külön osztály"-nak az általános vezetés és az osztályok tevékenysége feletti ellenőrzés funkcióját.

12) Szükségesnek kell elismerni, hogy a jövőben az általános irányelvül szolgáló szabályzatokat, rendeleteket és utasításokat kidolgozásuk során lehetőleg előzetesen meg kell vitatni a hadsereg politikai munkatársaival.

Az OKP VIII. kongresszusa megbízza a párt Központi Bizottságát, hogy haladéktalanul intézkedjék:

1) a Tábori Vezérkar újjászervezéséről, olymódon, hogy szorosabb kapcsolatba kerüljön a frontokkal, s közvetlenül irányítsa őket;

2) a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsa munkájának szabályozásáról;

3) az Összoroszországi Vezérkar munkájának rendezéséről, a tevékenységében (szervezés, szolgálati szabályzatok kiadása stb.) észlelt hibák miatt, és mert szükségessé vált, hogy az Összoroszországi Vezérkarban növeljük a párt képviseletét;

4) a felelős front-pártmunkások rendszeres időközönként megtartandó tanácskozásainak összehívásáról;

5) véleménykutatás szervezéséről a front pártmunkásai közt arról, hogyan nyert kielégítő megoldást a parancsnoki kitüntetések formájának kérdése[1].

A SZERVEZETI KÉRDÉSRŐL

Az OKP VIII. kongresszusa, miután megvitatta 1) a *párt*építés, 2) a *szovjet* építés és 3) a párt és a szovjetek kölcsönös viszonyának területén a szükséges reformok kérdését, határozatilag kimondja:

A. Pártépítés

1. A párt növekedése

A párt számszerű növekedése csak annyiban haladó jelenség, amennyiben a párt soraiba a város és falu egészséges proletárelemei kerülnek be. A munkások, a munkás- és parasztifjúság előtt szélesre kell tárni a párt kapuit. A pártnak azonban mindig figyelemmel kell kísérnie a szociális összetételében végbemenő változásokat. Minden pártszervezet köteles pontos nyilvántartást vezetni összetételéről és erről időről időre jelentést tenni a párt Központi Bizottságának. A pártszervezetek taglétszámának növekedése semmiesetre sem történhetik minőségi összetételük rovására. A nem munkás és nem paraszt származású elemek felvételét nagy körültekintéssel kell végezni.

A kongresszus határozatilag kimondja, hogy május 1-re egész Oroszországban hajtsák végre az összes párttagok regisztrálását. A kongresszus megbízza a párt Központi Bizottságát, hogy legkésőbb április 10-ig tegyen közzé részletes utasítást e regisztrálás végrehajtására azzal, hogy speciális ellenőrzési rendszabályokat kell foganatosítani azoknál a párttagoknál, akik 1917 októbere után léptek a párt soraiba.

2. Kapcsolat a tömegekkel

A hatalmon levő és az egész szovjet apparátust kezében tartó OKP-nak természetesen tagjai tízezreit kellett az országigazgatás munkájára irányítania. Jelenleg a párt egyik legfontosabb feladata az, hogy legjobb pártmunkásainak újabb ezreit kap-

[1] A Marx—Engels—Lenin—Sztálin Intézet archívumában őrzött irattári ív szövege alapján. — *Szerk.*

csolja be az államigazgatás hálózatába (vasút, élelmezés, ellenőrzés, hadsereg, bíróság stb.).

E roppant fontos feladat teljesítése során azonban súlyos veszély ütötte fel a fejét. Sok ilyen állami funkcióba helyezett párttag jelentős mértékben elszakad a tömegektől és elbürokratizálódik, ami nagyon gyakran vonatkozik a szovjetek számos munkástagjára is. Ez ellen a baj ellen azonnal és a legerélyesebben harcot kell indítani. A szovjetek kommunista tagjait kötelezni kell arra, hogy választóiknak minden körülmények között legalább kéthetenként egyszer feltétlenül számoljanak be. Az olyan munkásokat, akik egyfolytában több mint három hónapig csak szovjet munkával foglalkoztak, legalább egy hónapra vissza kell küldeni az üzemekbe. Minden szovjet funkcionárius, aki tagja a pártnak, köteles valamilyen pártmunkát végezni a saját kerületében. Minden kommunista kötelessége, hogy szakszervezeti tag legyen és részt vegyen szakszervezetének taggyűlésein.

3. A Központi Bizottság és a helyi szervezetek

A KB 19 tagból (8 póttagból) áll. A KB háromhavonként legalább egyszer pártkonferenciára hívja össze a kormányzóságok és a fővárosok pártbizottságainak képviselőit. Ezeken a konferenciákon a párt előtt álló legfontosabb soronlevő kérdések kerülnek megvitatásra.

A KB legalább havonként egyszer írásbeli beszámolót küld tevékenységéről a kormányzóságok és a fővárosok pártbizottságainak. Mindaz, ami a széleskörű nyilvánosságra tartozik, lehetőleg minden két hétben közzéteendő az ujságokban.

A KB mellett felelős vezető pártfunkcionáriusokból meg kell szervezni a vidéket látogató pártinstruktorok külön testületét.

A helyi szervezeteknek legalább kéthavonként egyszer írásbeli beszámolót kell küldeniök tevékenységükről: a kerületi bizottságok a kormányzósági bizottságokhoz, a kormányzósági bizottságok a párt Központi Bizottságához.

Minden párt- és szovjet sajtószervben „A pártéletből" címmel rovatot kell nyitni.

A KB tegyen erélyes intézkedéseket, hogy minden pártszervezet kellő mértékben el legyen látva az elvégzendő pártmunkához szükséges pénzzel.

4. A Központi Bizottság belső szervezete

A KB előre meghatározott napokon havonta legalább két plenáris ülést tart. Mindazok a fontosabb politikai és szervezeti kérdések, amelyek nem igénylik a legsürgősebb megoldást, a KB-nak ezeken a plénumain kerülnek megvitatásra.

A KB megszervezi: először, a *Politikai Irodát,* másodszor, a *Szervező Irodát,* harmadszor, a *Titkárságot.*

A Politikai Iroda a KB öt tagjából áll. A KB összes többi tagjainak, akiknek lehetőségük van részt venni a Politikai Iroda egyik vagy másik ülésén, ezen az ülésen csak tanácskozási joguk van. A Politikai Iroda hoz határozatot a halasztást nem tűrő kérdésekben, és munkájáról két héten belül beszámol a KB soronkövetkező plenáris ülésének.

A Szervező Iroda a KB öt tagjából áll. A Szervező Iroda minden egyes tagja egy-egy rábízott munkarészleget vezet. A Szervező Iroda hetenként legalább háromszor ülésezik. A Szervező Iroda irányítja a párt egész szervező munkáját. A Szervező Iroda kéthetenként beszámol a KB plénumának.

A KB Titkárságának tagjai: egy felelős titkár, aki tagja a KB Szervező Irodájának is, és a tapasztalt pártfunkcionáriusok közül kiválasztott 5 technikai titkár. A Titkárság több osztályt szervez. A Titkárság kéthetenként beszámol a KB plénumának.

5. Nemzeti szervezetek

Jelenleg Ukrajna, Lettország, Litvánia és Belorusszija külön szovjet köztársaságok. Ezt a megoldást nyerte jelenleg az *állami* lét formáinak kérdése.

Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy az OKP szervezetének önálló kommunista pártok föderációján kell alapulnia.

Az OKP VIII. kongresszusa határozatilag kimondja: *egységes,* centralizált Kommunista Pártra van szükség, egységes KB-val, amely a párt egész munkáját az OSzFSzK egész területén irányítja. Az OKP-nak és vezető intézményeinek összes határozatai feltétlenül kötelezők a párt minden részlegére, függetlenül nemzeti összetételüktől. Az ukrán, lett, litván kommunisták Központi Bizottságai a területi pártbizottságok jogait élvezik és teljes egészükben alá vannak rendelve az OKP Központi Bizottságának.

6. Speciális szervezetek

Az olyan speciális pártszervezetek, mint amilyenek például a vasúti, a posta- és távírói, a katonai pártszervezetek stb., fenn-

állása felesleges, s ezért a KB a helyi szervezetekkel való megállapodás alapján fokozatosan számolja fel ezeket a szervezeteket, beolvasztva őket az általános kommunista szervezetekbe.

7. A centralizmus és a fegyelem

A párt olyan helyzetben van, amely feltétlenül elengedhetetlenné teszi a legnagyobbfokú centralizmust és a legszigorúbb fegyelmet. A felső szervek összes határozatai feltétlenül kötelezők az alsóbb szervek számára. Minden utasítást előbb végre kell hajtani és csak azután lehet fellebbezni az illetékes pártszervhez. Ebben az értelemben jelenleg a pártban egyenesen katonai fegyelemre van szükség. A párt minden centralizálható vállalkozását (kiadás, propaganda stb.) az ügy érdekében centralizálni kell.

Minden konfliktusban az illetékes felsőbb pártszerv dönt.

8. A párt erőinek elosztása

A párt erőinek helyes elosztása jelenleg a siker legfőbb záloga és egyik legfontosabb feladatunk. A pártmunkások elosztását teljesen a párt Központi Bizottsága irányítja. A KB döntése mindenkire kötelező. A kormányzóságokban a kormányzósági pártbizottság osztja el a kormányzóság párterőit, a fővárosokban pedig a városi bizottságok, a KB általános irányításával. A KB a legerélyesebben harcoljon ezekben a kérdésekben felmerülő mindenfajta helyi szűkkeblűség és szeparatizmus ellen.

A KB-nak joga van arra, hogy a pártfunkcionáriusokat legeredményesebb felhasználásuk érdekében tervszerűen áthelyezze egyik munkaterületről a másikra, és egyik kerületből a másikba.

9. A pártfunkcionáriusok képzése

A kongresszus megbízza a párt Központi Bizottságát, hogy: 1) szervezzen pártfőiskolát a KB mellett; 2) dolgozza ki a helyi pártiskolák közös programmját és tantervét; 3) megfelelő előadók kiküldésével nyujtson segítséget a helyi pártiskoláknak.

10. „A KB Közleményei"

A KB megbízást kap arra, hogy szervezze meg „A KB Közleményei"-nek hetenkénti kiadását, s ez teljes egészében foglalkozzék a pártélettel.

11. A párt Szervezeti Szabályzata

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy a helyi szervektől érkezett anyagok alapján készítse el a Szervezeti Szabályzatban eszközlendő több szükséges módosítás tervezetét. Ezeket a módosításokat a KB által összehívandó legközelebbi pártkonferencia hagyja jóvá.

A KB-nak feldolgozás végett át kell adni a szervezési szekcióhoz beérkezett minden szervezeti kérdésre vonatkozó anyagot is.

B. A szovjet építés

1. Az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság összetétele

A kongresszus véleménye szerint az ÖKVB összetételét meg kell változtatni olyan értelemben, hogy az ÖKVB tagjai főképpen a paraszti és munkástömegek körében állandó munkát végző helyi funkcionáriusokból kerüljenek ki.

2. Az ÖKVB Elnöksége

Az ÖKVB Elnökségének funkciói nincsenek kidolgozva a Szovjet Alkotmányban. A legközelebbi Szovjetkongresszuson, az eddig szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján sürgősen meg kell szövegezni az ÖKVB Elnökségének jogait és kötelezettségeit, s funkcióit el kell határolni a *Népbiztosok Tanácsának* funkcióitól.

3. A szovjetek és a végrehajtó bizottságok

A szovjetek közgyűlésein fel kell vetni és lehetőség szerint meg is kell oldani a helyi és a közélet lényeges kérdéseit. Harcolni kell az ellen az irányzat ellen, hogy minden ügyben kizárólag a végrehajtó bizottságoktól várják a döntést. A szovjeteknek nemcsak agitációs és tájékoztató apparátusként kell működniök, hanem szabályozott gyakorlati mechanizmusként is.

4. Az összes dolgozók bevonása a szovjetekbe

A városokban működő szovjetekbe nemcsak az ipari proletariátus képviselőit kell bevonni, hanem általában az összes dolgozók képviselőit is (lásd a Szovjethatalom Alkotmányát).

Ennek értelmében, a helyi viszonyoktól függően fokozatosan ki kell terjeszteni a szovjetekbe történő választások jogát. E téren a kezdeményezés az OKP feladata.

5. *A szocialista ellenőrzés*

Radikálisan újjá kell szerveznünk Szovjetköztársaságunkban az ellenőrzés ügyét, olymódon, hogy szocialista jellegű, igazi, tényleges ellenőrzésünk legyen. A vezető szerep a szocialista ellenőrzés megvalósításában a pártszervezetekre és a szakszervezetekre hárul. A legközelebbi időben ebből a célból ki kell válogatni a legjobb erőket, akiknek meg kell tanulniok nemcsak a szovjet munka ellenőrzését, hanem annak megszervezését is.

C. A párt és a szovjetek kölcsönös kapcsolata

A szovjetek a munkásosztály és a szegényparasztság állami szervezetei, a proletariátus diktatúrájának gyakorlói, mindaddig, amíg mindenféle állam el nem hal.

A szovjetek a dolgozók tízmillióit egyesítik soraikban, és arra kell törekedniök, hogy soraikban egyesítsék az egész munkásosztályt és az egész szegény- és középparasztságot.

A kommunista párt olyan szervezet, amely soraiban csak a proletariátus és a szegényparasztság élcsapatát egyesíti — ezeknek az osztályoknak azt a részét, amely tudatosan törekszik a kommunista programm megvalósítására.

A kommunista párt azt a feladatot tűzi maga elé; hogy döntő befolyást és teljes vezetést vívjon ki magának a dolgozók valamennyi szervezetében: a szakszervezetekben, a szövetkezetekben, a falusi kommúnákban stb. A kommunista párt különösen arra törekszik, hogy a mostani állami szervezetekben, amilyenek a szovjetek, keresztülvigye programmját és megvalósítsa teljes uralmát.

Valamennyi szovjet szervezetben feltétlenül meg kell alakítani a legszigorúbb pártfegyelemnek alávetett pártfrakciókat. Ezekbe a frakciókba be kell lépnie az OKP minden tagjának, aki az illető szovjet szervezetben dolgozik.

Az OKP-nak a szovjetekben végzett gyakorlati, mindennapos, önfeláldozó munkájával, a szovjetek minden vezető helyére a legállhatatosabb és legodaadóbb párttagokat léptetve elő, osztatlan politikai uralmat kell kivívni a szovjetekben és ténylegesen ellenőriznie kell a szovjetek egész munkáját.

Semmiesetre sem szabad összetéveszteni a pártkollektívák funkcióit az állami szervek, a szovjetek funkcióival. Ez végzetes következményekkel járhat, kiváltképpen katonai téren. A pártnak a szovjet szerveken keresztül, *a Szovjet Alkotmány keretében* kell megvalósítania a határozatait. A párt arra törekszik, hogy *irányítsa* a szovjetek tevékenységét, de nem arra, hogy helyettesítse őket.

A szovjet szervezetbe sok idegen elem furakodott be. A szovjeteknek harcolniok kell a bürokrácia, a bürokratikus ügyintézés, a hanyagság, a szervezeti lazaság, a szűklátókörű „lokálpatriotizmus" stb. ellen.

De a párt szervezetében is észlelhetők egészségtelen tünetek. Egyrészt, a párt legjobb erői a pártszervezetből átáramlanak a szovjet szervezetbe, és minden erejüket, minden idejüket a szovjet állami munkára fordítják. Másrészt, széles hullámban özönlenek be a pártba olyan elemek, akik nem eléggé kommunisták, sőt egyszerűen csak törleszkedők. Az OKP hatalmon van, s ez a legjobb elemek mellett elkerülhetetlenül karrierista elemeket is vonz a pártba. Éppen emiatt korlátoztuk — igen helyesen — a párttagok választási jogait az Összoroszországi Pártkongresszusra történő választások alkalmából.

Komoly *tisztogatásra* van szükség mind a szovjet, mind a pártszervezetekben. A legszigorúbb fegyelmet kell megkövetelni mindenkitől, minden egyes párttagtól. Minden párttag, bármennyire fontos állami beosztásban van is, feltétlenül a párt ellenőrzése alá tartozik. Ugyanakkor azonban a pártszervezetek sohase gyakoroljanak kicsinyes gyámságot a szovjetek fölött, és értessék meg tagjaikkal, hogy az OKP-hoz való tartozás nem jár semmiféle kiváltsággal, hanem csak sokkal nagyobb felelősséget hárít rájuk.

A KÖZÉPPARASZTSÁGHOZ VALÓ VISZONYRÓL

A VIII. kongresszus a falusi munka kérdésében az 1919 március 22-én elfogadott pártprogramm alapján áll, és teljes egészében támogatja a szovjet hatalom által már életbeléptetett, a szocialista földrendezéssel és a szocialista földművelésre való áttérés rendszabályaival kapcsolatos törvényt; a kongresszus elismeri, hogy a jelenlegi időpontban különösen komoly jelentősége van annak, hogy a középparasztság irányában helyesebben valósuljon meg a párt irányvonala, olyan értelemben, hogy nagyobb figyelmet fordítsunk a középparasztság szükségleteire,

kiküszöbölődjenek a helyi hatóságok önkényeskedései, és megegyezésre igyekezzünk jutni a középparasztsággal.

1) Ha a középparasztokat összetévesztik a kuláksággal, ha kisebb vagy nagyobb mértékben kiterjesztik rájuk a kulákság ellen irányuló rendszabályokat, az azt jelenti, hogy a legdurvább módon megsértik nemcsak a szovjet hatalom dekrétumait és egész politikáját, hanem a kommunizmus összes alapelveit is, amelyek szerint a proletariátusnak a burzsoázia megdöntéséért folyó végső harca időszakában a minden néven nevezendő kizsákmányolás kiküszöbölésére való fájdalommentes áttérés egyik feltétele: a proletariátus megegyezése a középparasztsággal.

2) A középparasztság, amelynek gazdasági gyökerei viszonylag erősek, meglehetősen hosszú ideig tartani fogja magát a proletárforradalom kezdete után, minthogy a mezőgazdasági technika, Oroszországról nem is beszélve, még az előrehaladott tőkés országokban is el van maradva az ipari technika mögött. Ezért a falusi szovjetfunkcionáriusok és pártfunkcionáriusok taktikájának a középparasztsággal való együttműködés huzamos időszakára kell szólnia.

3) A pártnak minden áron el kell érnie, hogy minden falusi szovjetfunkcionárius teljesen világosan és határozottan tudatában legyen annak a tudományos szocializmus által kétségbevonhatatlanul megállapított igazságnak, hogy a középparaszt nem tartozik a kizsákmányolókhoz, mivel nem húz hasznot idegen munkából. Az ilyen kistermelő osztály nem veszthet a szocializmussal, hanem éppen ellenkezőleg, igen sokat nyer abból, hogy megdöntik a tőke igáját, hiszen a tőke minden országban, még a legdemokratikusabb köztársaságban is, ezernyi módon kizsákmányolja.

A szovjet hatalom minden tekintetben helyes falusi politikája ilymódon biztosítja a győzelmes proletariátus szövetségét és megegyezését a középparasztsággal.

4) A szovjet hatalom képviselőinek, amikor a középparasztokat különféle szövetkezetek, valamint mezőgazdasági kommúnák alakítására buzdítják, ezek megalakítása során a legcsekélyebb kényszerítést sem szabad alkalmazniok. Csak az olyan egyesülések értékesek, melyeket a parasztok maguk létesítenek szabad elhatározásukból, s amelyeknek előnyeiről a gyakorlatban meggyőződtek. A túlságosan nagy sietség ezen a téren káros, mert csak erősítheti a középparasztság előítéleteit az újításokkal szemben.

A szovjet hatalomnak azokat a képviselőit, akik még ha nem

is közvetlen, hanem csak közvetett kényszerítésre ragadtatják magukat abból a célból, hogy a parasztokat a kommúnákba való belépésre bírják, a legszigorúbban felelősségre kell vonni és el kell távolítani a falusi munkától.

5) Mindenféle önkényes, vagyis olyan rekvirálást, amely nem a központi hatalom törvényeinek pontos útmutatásain alapul, könyörtelenül üldözni kell. A kongresszus hangsúlyozza, hogy ezen a téren fokozni kell a Földművelésügyi Népbiztosság, a Belügyi Népbiztosság, valamint az ÖKVB részéről az ellenőrzést.

6) A jelenlegi pillanatban a súlyos gazdasági bomlás, amelyet a kapitalisták rablóérdekeiért indított négyéves imperialista háború minden országban előidézett, és amely Oroszországban különösen nagy méreteket öltött, nehéz helyzet elé állítja a középparasztokat.

Ezt figyelembe véve, a szovjet hatalomnak a rendkívüli adóról szóló törvénye, a világ valamennyi polgári kormányának valamennyi törvényétől eltérően, hangoztatja, hogy az adóterheknek teljes egészében a kulákokra, azokra a kis számban levő kizsákmányoló parasztokra kell nehezedniök, akik különösen nagy vagyonokat harácsoltak össze a háború alatt. A középparasztságra csak rendkívül mérsékelt, számára teljesen elviselhető és nem terhes adót kell kivetni.

A párt követeli, hogy a középparasztságot illetően a rendkívüli adó behajtását minden esetben enyhítsék, még az adótétel csökkentésétől sem riadva vissza.

7) A szocialista államnak a legmesszebbmenően támogatnia kell a parasztságot, főleg azzal, hogy ellátja a középparasztokat a városi ipar termékeivel, különösen pedig tökéletesített mezőgazdasági szerszámokkal, vetőmaggal és különféle anyagokkal a mezőgazdasági kultúra fellendítése és a parasztok munkájának és megélhetésének biztosítása érdekében.

Ha a jelenlegi gazdasági bomlás nem engedi meg ezeknek a rendszabályoknak haladéktalan és teljes végrehajtását, a helyi szovjethatóságok kötelessége felkutatni minden lehetséges utat és módot, hogy minden téren olyan tényleges támogatást nyujthassanak a szegény- és középparasztságnak, amely kisegíti a mostani nehéz pillanatban. A párt erre a célra nagy állami alap létesítését tartja szükségesnek.

8) Különösen arra kell törekedni, hogy valóban végrehajtsák, mégpedig teljes egészében, a szovjet hatalomnak azt a törvényét, amely megköveteli a szovjet gazdaságoktól, a mezőgazdasági kommúnáktól és minden efféle egyesüléstől, hogy azonnal és

minden tekintetben nyujtsanak segítséget a környékbeli középparasztoknak. Csakis az ilyen ténylegesen nyujtott segítség alapján valósítható meg a középparasztsággal való megegyezés. Csakis így lehet, csakis így kell megnyernünk a középparasztság bizalmát.

A kongresszus felhívja minden pártfunkcionárius figyelmét arra, hogy a pártprogramm agrárrészében feltüntetett valamennyi követelést haladéktalanul és ténylegesen meg kell valósítani, nevezetesen:

a) a parasztság földhasználatának rendezése (a parcellák szétszórtságának, a nadrágszíjparcelláknak stb. kiküszöbölése);

b) a parasztok ellátása nemesített vetőmagvakkal és műtrágyával;

c) a parasztok jószágállományának fajnemesítése;

d) az agronómiai ismeretek terjesztése;

e) agronómiai segítségnyujtás a parasztoknak;

f) a parasztok mezőgazdasági eszközeinek megjavítása a szovjet javítóműhelyekben;

g) kölcsönző állomások, kísérleti telepek, mintaszántóföldek stb. szervezése;

h) a paraszti földek talajjavítása.

9) A parasztok szövetkezeti egyesüléseinek a mezőgazdasági termelés fokozása, különösen a mezőgazdasági termékek feldolgozása, a paraszti földek megjavítása, a kisipar támogatása stb. céljából az állam részéről mind pénzügyi, mind szervezeti téren messzemenő támogatásban kell részesülniök.

10) A kongresszus emlékeztet arra, hogy sem a párt határozataiban, sem a szovjet hatalom dekrétumaiban sohasem volt eltérés a középparasztsággal való megegyezés irányvonalától. Így például abban a rendkívül fontos kérdésben, hogy hogyan kell kiépíteni a falvakban a szovjet hatalmat, a szegényparasztbizottságok megalakítása idején nyilvánosságra hozták azt a Népbiztosok Tanácsának elnöke és a közellátásügyi népbiztos által aláírt körlevelet, amely hangoztatta, hogy a szegényparasztbizottságokba feltétlenül a középparasztság képviselőit is be kell vonni. A szegényparasztbizottságok megszüntetése alkalmával az Összoroszországi Szovjetkongresszus újra hangoztatta, hogy a középparasztság képviselőit okvetlenül be kell vonni a járási szovjetekbe. A munkás-paraszt kormánynak és a kommunista pártnak a jövőben is olyan politikát kell folytatnia, amelyet ez a szellem, a proletariátus és a szegényparasztság részéről a középparasztsággal való megegyezés szelleme hat át.

A FALUSI POLITIKAI PROPAGANDÁRÓL ÉS KULTURÁLIS-ISMERETTERJESZTŐ MUNKÁRÓL

Tekintetbe véve, hogy a proletariátusnak a szegény- és középparasztsággal való szilard es tartós megegyezésére van szükseg, valamint tekintetbe véve azt a körülményt, hogy a falun észlelhető politikai tájékozatlanság, az általanos tudatlanság és a mezőgazdasági ismeretek alacsony színvonala nagy, komoly akadalyt jelent, és egyúttal nyomorúságra és maradiságra kárhoztatja a szegény- es középparasztságot — a Kommunista Pártnak éppen ezért feltétlenül a legnagyobb figyelmet kell fordítania a falu felvilágosítására, a szó legtágabb értelmében.

A falusi ismeretterjesztő tevékenység tervében, egymással teljes összhangban, szerepeljenek:

1) A kommunista propaganda.
2) Az általános műveltséget nyujtó ismeretek.
3) A mezőgazdasági ismeretek.

1. A politikai propagandának a falun ki kell terjednie mind az írni-olvasni tudókra, mind pedig az írástudatlanokra.

Az *írni-olvasni tudók* körében első helyen álljon az általános politikai és külön a parasztság számára kiadandó, következetesen kommunista szellemtől áthatott népszerű irodalom és ujságok terjesztése. Ezeket a sajtótermékeket lehetőleg alacsony áron kell árusítani az iskolákban, a falusi olvasókörökben és minden szovjet boltban.

Arra kell törekedni, hogy minden iskolában létesüljön könyvtár-olvasóterem politikai tagozattal, s hasonló kisebbszerű könyvtár-olvasóterem legyen minden falusi népházban; ahol pedig népház nincs, ott a népszerű politikai irodalomnak feltétlenül szerepelnie kell a falusi olvasószobák könyvállományában.

A kiskorúak iskoláinak tanrendjébe, úgyszintén a felnőttek számára szervezett különféle tanfolyamok — mind az általános művelődési, mind a speciális műszaki (például mezőgazdasági) tanfolyamok — tantervébe fel kell venni:

1) tudományos szocialista szemszögből feldolgozott, népszerű művelődéstörténeti leírásokat, melyekben külön rész foglalkozik a Nagy Oroszországi Forradalom történetével;

2) a Szovjet Alkotmány ismertetését.

Mindkét tanfolyamhoz haladéktalanul mintatankönyveket kell szerkeszteni.

A tanítók tekintsék magukat ne csak az általános, hanem a kommunista ismeretek terjesztőinek is.

E tekintetben nemcsak közvetlen központjaik, hanem a helyi pártszervezetek ellenőrzése alá is tartoznak.

A mozit, színházat, hangversenyeket, kiállításokat stb., amilyen mértékben majd eljutnak a faluba — és ezt minden erővel elő kell segítenünk — fel kell használni kommunista propagandára, mégpedig egyrészt közvetlenül, vagyis ezeknek az előadásoknak a megtartása útján, másrészt úgy, hogy ezeket egybekapcsoljuk felolvasásokkal és gyűlésekkel.

A kormányzósági és kerületi népművelési osztályok a helyi pártszervezetekkel együttműködve és az ő ellenőrzésük alatt propagandista-testületeket alakítanak. Ezeknek tagjai részben megtelepedett, vagyis lakóhelyükhöz kötött egyének, részben vándorpropagandisták, vagyis meghatározott, kisebb-nagyobb területeket járnak be.

A nagy városi központokban a pártszervezeteknek a Közoktatásügyi Népbiztosság helyi szerveivel egyetértve propagandista-instruktor testületeket kell szervezniök. Ezek egyik helyről a másikra utazva közvetlen propagandát folytatnak a tömegek között, tanítva kevésbbé tapasztalt helyi elvtársaikat.

A kongresszus emellett különös figyelmet fordít az ipari munkások olyan csoportjai munkaerejének felhasználására, amelyek az Összoroszországi Szakszervezeti Tanács irányítása alatt állnak.

Az *analfabéták* számára rendszeres időközökben felolvasásokat kell tartani az iskolákban, a járási szovjet helyiségeiben, olvasószobákban stb. Erre a célra a népművelési osztályok a helyi pártsejtekkel együttműködve, hozzanak létre külön felolvasóköröket, s az írni-olvasni tudók kötelező közreműködésének elve alapján vonják be ebbe a munkába a helyi tanítói kart. A felolvasások tárgya: rendeletek és kötelező határozatok, a központ (párt- vagy szovjet-központ) által külön e célra kiadott és szétküldött népszerű magyarázatokkal ellátva, valamint a folyamatosan felfrissítendő és kiegészítendő népi olvasókönyv cikkei. Kívánatos, hogy ezeket a felolvasásokat szemléltető bemutatók kísérjék: film vagy vetített képek, szépirodalmi felolvasások és műsorszámok, hogy minél nagyobb számú hallgatóságot vonzzanak.

2. Az általános képzésnek — az iskolainak és iskolánkívülinek (ez utóbbihoz tartozik a művészeti képzés is: színház, hangverseny, mozi, kiállítás, képek stb.), amely nemcsak arra törekszik, hogy a különféle ismeretek fényével bevilágítsa a sötét falut, hanem főleg arra, hogy elősegítse az öntudat és a tiszta világszemlélet kialakulását — szoros kapcsolatban kell állnia a

kommunista propagandával. Nincs a tudománynak és a művészetnek olyan ága, amely ne függne össze a kommunizmus nagy eszméivel és a kommunista gazdaság megteremtése érdekében kifejtett végtelenül változatos munkával.

Ami az iskolát illeti, elvben már eldőlt a kérdés, hogy azt az egységesség és a munka alapján kell újjászervezni. Különös figyelmet kell fordítani a felnőtt lakosság iskolánkívüli oktatásának valamennyi formájára. A pártnak minden eszközzel támogatnia kell a szovjet hatalmat és a helyi lakosságot a *népházak minél szerteágazóbb hálózatának* megszervezésében, és e célra elsősorban a szovjet birtokokat kell felhasználni. A népházaknak parasztklubokká kell válniok, melyek pihenést, szellemi szórakozást és széleskörű, általános és kommunista művelődést nyujtanak.

A Kommunista Pártnak, miközben megengedi és mindenütt előmozdítja a különféle szakemberek és általában a művelt emberek felhasználását a tanfolyamokon tartott előadásokhoz és a népházak működésének támogatásához, egyúttal ügyelnie kell arra, hogy a szovjet hatalommal ellenségesen szembenálló elemek ne használhassák fel a népművelési apparátust, és az irodalom, tudomány és művészet örve alatt ne vigyenek be a közre káros, ellenforradalmi, a kommunista propaganda erőfeszítéseit egy vagy más módon bénító irányzatokat.

3. A parasztság erősen érzi a *mezőgazdasági* képzés szükségét.

A szovjet birtokoknak, úgyszintén a mintagazdaságoknak a mezőgazdasági ismeretterjesztés világítótornyaivá kell válniok. A mezőgazdasági képzésnek a Közoktatásügyi Népbiztosság által létesített és fenntartott szervei a legszorosabb kapcsolatban legyenek a Földművelésügyi Népbiztosság gazdasági intézményeivel.

Ne legyen a falun egyetlen olyan iskola, tanfolyam vagy bármilyen ismeretterjesztő szervezet sem, amely — a termelőmunkával szoros egységben álló oktatás elvének megfelelően — ne törekednék arra, hogy egyidejűleg a példaszerű mezőgazdálkodás szervezete legyen, az egész mezőgazdaságé, vagy akár csak egyik ágazatáé.

A mezőgazdasági képzésnek olymódon kell végbemennie, hogy az általa nyujtott adatokat összekapcsoljuk a belőlük levont kommunista következtetésekkel, és ezek az adatok támogassák a pártnak azt az általános törekvését, hogy a paraszti magángazdaságot szervezett, szocialista gazdasággá változtassa.

A parasztok körében végzendő propagandának nem szabad elszakadnia a földművelő paraszt létfontosságú feladataitól, ha-

nem szoros kapcsolatban kell lennie a mezőgazdaság kérdéseivel.

Az állami iskolát teljesen el kell választani mindenféle vallástól, és a vallásos prédikáció örve alatt meghúzódó ellenforradalmi propagandát csírájában el kell fojtani.

Szovjet-Oroszország Alkotmánya azonban minden állampolgár számára biztosítja a teljes vallásszabadságot, s a kongresszus felhívja a figyelmet arra, hogy megengedhetetlen e jog bármiféle korlátozása, sőt az erőszaknak még az árnyéka is vallási kérdésekben. Azokat a személyeket, akik bármely vallásfelekezethez tartozó állampolgár vallás- és istentiszteleti szabadságára törnek, szigorú büntetéssel kell sujtani.

A PROLETÁRNŐK KÖRÉBEN VÉGZETT MUNKÁRÓL

A VIII. pártkongresszus, minthogy rendkívül szükségesnek tartja, hogy erőink gyarapítására a munkásnőket és parasztnőket is bevonjuk a kommunizmusért vívott harcba és a szovjet építésbe, utasítja a pártbizottságokat, hogy segítsék elő e munka gyakorlati megvalósítását.

AZ IFJÚSÁG KÖRÉBEN VÉGZETT MUNKÁRÓL

1. A proletárforradalom egyre újabb felelős munkatársakat és öntudatos harcosokat követel. A munkásosztály és a szegényparasztság ifjú nemzedékére óriási feladat hárul — egyre tevékenyebben kell részt vennie a forradalmi építésben és fel kell készülnie a forradalom folytatására és elmélyítésére. Jelentős mértékben e feladat sikeres megoldásától függ a forradalom sorsa.

2. A paraszt- és munkásifjúság körében végzett kommunista pártmunka napjainkban hatalmas jelentőségű lett. A pártnak jól felkészült tartalékokkal kell rendelkeznie, ahonnan forradalmi lelkesedéssel áthatott, becsületes és öntudatos új munkatársakat meríthet.

3. Az ifjúság körében végzett kommunista munka csakis abban az esetben lehet sikeres, ha a kommunizmus zászlaja alatt haladó önálló szervezetek végzik, amelyekben az ifjúság a kommunista neveléshez feltétlenül szükséges öntevékenység maximumát fejtheti ki. Ilyen szervezet az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség, amely hatalmas munkát végez az ifjúság szervezése és kommunista nevelése terén, amikor a kommunista

társadalom közvetlen építésére és a Szovjetköztársaság megvédésére hívja fel a proletár ifjúságot.

4. Az OKP VIII. kongresszusa elengedhetetlennek tartja az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség további működését és fejlesztését. Az OKP nyujtsa a leghathatósabb eszmei és anyagi támogatást az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetségnek.

A PÁRT- ÉS SZOVJETSAJTÓRÓL

1. A pártmunkának a polgárháború idején tapasztalt általános lazulása rendkívül károsan mutatkozott meg párt- és szovjetsajtónk állapotában. Majdnem minden időszaki párt- és szovjetkiadványunknak közös hiányossága, hogy el van szakadva a helyi, s gyakran az általános politikai élettől is. A vidéki párt- és szovjetsajtó úgyszólván egyáltalán nem foglalkozik a helyi élettel, az általános kérdésekkel kapcsolatos anyagot pedig rendkívül ügyetlenül válogatja meg. Hosszú és kevés érdeklődést keltő cikkeket közölnek ahelyett, hogy rövid, egyszerű nyelven megírt cikkekkel reagálnának a legfontosabb általános és helyi kérdésekre. Néha egész oldalakat dekrétumokkal töltenek meg ahelyett, hogy ezek közül a legfontosabbakat egyszerű, érthető nyelven ismertetnék. Teljes terjedelemben közlik a különböző hivatalok és intézmények különféle rendelkezéseit és utasításait, ahelyett, hogy ebből az egész anyagból a helyi élet eleven krónikáját állítanák össze.

2. Mindezek a fogyatékosságok jelentős mértékben azzal magyarázhatók, hogy a párt legjobb írótagjai állami munkára mentek, sajtónk pedig a legtöbb esetben kevés tapasztalattal rendelkező munkatársak kezébe került.

3. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a helyi szervezetek haladéktalanul gondoskodjanak a párt- és szovjetsajtó újjászervezéséről. A kongresszus felhívja az elvtársak figyelmét arra, hogy a sajtó a propagandának, az agitációnak és a szervezésnek hatalmas eszköze, a legnagyobb tömegekre gyakorolt befolyásnak semmivel sem helyettesíthető eszköze.

4. Párt- és szovjetsajtónk megjavításához a következőkre van szükség:

a) a párt- és szovjetlapok szerkesztőivé a legfelelősebb, legtapasztaltabb pártmunkásokat kell kinevezni, akik kötelesek a lap munkájában ténylegesen részt venni;

b) a pártbizottságok adjanak általános politikai irányelveket és útmutatásokat a szerkesztőségeknek, és ellenőrizzék az irány-

elvek megvalósítását, anélkül azonban, hogy beavatkoznának a szerkesztőség mindennapos munkájának apró-cseprő részleteibe;

c) a katonai cenzúrát szigorúan a hadműveleti és a katonai-szervezeti jellegű kérdések területére kell korlátozni.

5. A párt- és a szovjetsajtó egyik legfontosabb feladata, hogy leleplezze a hivatalos személyek és intézmények által elkövetett különféle bűncselekményeket, és rámutasson a szovjetek és a pártszervezetek hibáira, hiányosságaira. Mindezt szigorúan tárgyilagos, elvtársi hangnemben kell tennie.

Azok a személyek vagy intézmények, amelyeknek a viselt dolgait szóvá teszi a sajtó, a legrövidebb időn belül kötelesek ugyanannak az ujságnak a hasábjain tárgyilagos és a tényeknek megfelelő cáfolatot közzétenni, vagy pedig beszámolni a kijavított fogyatékosságokról és hibákról. Abban az esetben, ha ilyen cáfolat vagy közlemény nem jelenik meg, a Forradalmi Bíróság eljárást indít az illető személyek vagy intézmények ellen.

6. A vidéki sajtónak majdnem kizárólag az egyszerű olvasók tömegével kell számolnia. Ezért először is, legyen élénk és népszerű, másodszor pedig tükrözze hasábjain a munkások, parasztok és vöröskatonák életét. Különös figyelmet kell fordítania a sajtónak a hadsereg életére mind a fronton, mind a hátországban, a pártéletre, valamint a kommunista nőmozgalomra és a vörösifjúság mozgalmára.

7. A párt Központi Lapjának különös figyelmet kell fordítania a pártépítés kérdéseire. Állandóan tájékoztatnia kell a pártot a pártélet összes eseményeiről, irányítania kell a vidéki sajtót stb.

8. Mivel jól szerkesztett sajtó nélkül elképzelhetetlen az egészséges, szilárd párt- és szovjet építés, a kongresszus javasolja a pártszervezeteknek, hogy a sajtóban végzendő munkára a legállhatatosabb, legenergikusabb és legodaadóbb funkcionáriusaikat emeljék ki.

II. AZ OK(b)P VIII. KONGRESSZUSÁNAK FELHÍVÁSA A PÁRTSZERVEZETEKHEZ

A beérkezett és összegyüjtött számos adat fényt derített a szovjet hatalom ellenségeinek azon törekvésére, hogy minden erejüket megfeszítve döntő csapást mérjenek a proletariátusra. Kolcsak, Gyenyikin, a petljuristák, nyugaton a fehérgárdisták

márciusra általános támadást készítettek elő az összes frontokon.

Tervük az volt, hogy az általános támadással egyidejűleg felkeléseket szítanak az országban, főleg közvetlenül a Vörös Hadsereg hátában, a vasúti csomópontokon, és meghiúsítják azoknak az üzemeknek a munkáját, amelyek a hadsereget és a közlekedést látják el. A proletariátus valamennyi ellenségének legközelebbi tervéhez tartozik a súlyos élelmezési helyzet kihasználása. A „baloldali" eszerek legutóbbi fellépéseik alkalmával közvetlen eszközei voltak Gyenyikin és Kolcsak cári tábornokok közös tervének. A mensevikek egy része ugyanilyen szívesen lép fel a fehérgárda ügynökeinek szerepében. A proletariátus és a szovjet hatalom visszaverte az első csapást. A frontokon indított általános támadás a Vörös Hadsereg hősi ellenállásába ütközött.

Mind a felkelési kísérletek, mind az egyes vasútvonalszakaszok megszállására irányuló kísérletek, amelyekkel kézre akarták keríteni a Petrográdra, Moszkvába, Ivanovo-Voznyeszenszkbe stb. irányított gabonaszállítmányokat, mind pedig a sztrájkagitációk — nyilvánvaló kudarcba fulladtak, mert valamennyi öntudatos munkás részéről kérlelhetetlen ellenállásra és ezeknek a kísérleteknek leghatározottabb elítélésére találtak. A kongresszus határozottan felhívja az összes pártmunkásokat, hogy kettőzzék meg éberségüket és energiájukat. Kemény kézzel visszá kell vernünk a fehérgárdisták és tudatos vagy nemtudatos ügynökeiknek meg uszályhordozóiknak minden fondorlatát és minden kísérletét. A pártszervezeteknek és a szovjeteknek haladéktalanul mozgósítaniok kell erőiket és készen kell állniok arra, hogy könyörtelen csapással válaszoljanak valamennyi olyan kísérletre, mellyel a proletariátus államépítésének meghiúsítására akarják kihasználni e nehéz hónapokat.

„Az OK(b)P VIII. kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1933

AZ OK(b)P NYOLCADIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Moszkva. 1919 december 2—4

A konferencia a Szovjetországnak a polgárháború frontjain aratott hatalmas győzelmei idején zajlott le.

A konferencián 45 szavazati joggal és 73 tanácskozási joggal bíró küldött volt jelen.

Napirend: 1) A KB politikai és szervezeti beszámolója; 2) A nemzetközi helyzet; 3) A VII. Összoroszországi Szovjetkongresszus napirendje (csak a szovjet építés kérdése került megvitatásra); 4) Az ukrajnai szovjet hatalomról; 5) A párt Szervezeti Szabályzata; 6) A párthéten belépett új párttagok körében végzendő munkáról; 7) A fűtőanyagválságról.

A konferenciát V. I. Lenin nyitotta meg, ezenkívül beszámolt a KB politikai munkájáról és hozzászólt az ukrajnai szovjet hatalom kérdéséhez. Ő terjesztette elő a nemzetközi helyzetről és az ukrajnai szovjet hatalomról szóló határozati javaslatokat, melyeket a konferencia elfogadott.

A konferencia egyik legfontosabb kérdése a szovjet építés kérdése volt. A konferencia több határozatot hozott a szovjet apparátus megszilárdításáról és a dolgozó tömegeknek a Szovjetállam építésébe való maximális bevonásáról.

A konferencia visszaverte a Szapronov—Oszinszkij csoport pártellenes álláspontját. Ez a csoport a konferencián a szovjet apparátus pártirányítása ellen lépett fel. V. I. Lenin e csoport platformját úgy jellemezte, hogy az „a legrosszabbfajta mensevizmus és szociálforradalmárság".

Nagy jelentőségük volt azoknak a határozatoknak, melyeket a

konferencia „Az ukrajnai szovjet hatalom" kérdéséről hozott. A konferencián élesen bírálták az ukrajnai kommunistáknak a parasztkérdésben és a nemzeti kérdésben elkövetett hibáit és kijelölték az ukrajnai szovjet hatalom megszilárdításának útját.

A konferencia több módosítás után elfogadta a párt Szervezeti Szabályzatát (bevették a tagjelöltség bevezetéséről, a legszigorúbb pártfegyelemről stb. szóló pontokat). A konferencia feladatul tűzte ki, hogy be kell vonni a pártmunkába azokat az újabb munkástömegeket, amelyek a polgárháború nehéz éveiben léptek a pártba.

A konferencia jóváhagyta a nemzetközi helyzetre, a szovjet építésre, a fűtőanyagválságra és a fűtőanyagellátásra vonatkozó határozati javaslatokat, amelyeket a bolsevik frakció a VII. Összoroszországi Szovjetkongresszusnak terjesztett elő.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

CSICSERIN ELVTÁRS BESZÁMOLÓJÁRÓL ÉS A NEMZETKÖZI HELYZETRE VONATKOZÓ HATÁROZATTERVEZETRŐL

Tudomásul vesszük Csicserin elvtárs beszámolóját és helyeseljük a KB által javasolt lépéseket.

A FRAKCIÓ ÁLTAL A VII. SZOVJETKONGRESSZUS ELÉ TERJESZTETT HATÁROZATTERVEZET A NEMZETKÖZI HELYZETRŐL

Az Oroszországi Szocialista Föderatív Szovjet Köztársaság minden néppel békében kíván élni és minden erejét a belső építésre akarja fordítani, hogy a szovjet rendszer alapján megszervezze a termelést, a közlekedést és a közigazgatást, amit előbb a német imperializmus igája, majd az antant beavatkozása és az éhség-blokád mindeddig akadályozott.

A munkás-paraszt kormány többízben ajánlott fel békét az antanthatalmaknak, mégpedig: 1918 augusztus 5-én — a Külügyi Népbiztos felhívása Pool úrhoz, az amerikai képviselőhöz; 1918 október 24-én — Wilson elnökhöz; 1918 november 3-án — a semleges államok képviselőinek közvetítésével az antantkormányokhoz; 1918 november 7-én — a VI. Összoroszországi Szovjetkongresszus nevében; 1918 december 23-án — Litvinov jegyzéke Stockholmban az antant valamennyi képviselőjéhez; majd az 1919 január 12-i és január 17-i felhívás, az antant-kormányokhoz intézett 1919 február 4-i jegyzék; az 1919 március 12-i szerződéstervezet, melyet a Wilson elnök nevében megjelent

Bullitt-tal együtt dolgoztunk ki; az 1919 május 7-i nyilatkozatunk Nansen közvetítésével.

A VII. Összoroszországi Szovjetkongresszus teljes egészében helyesli az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak, a Népbiztosok Tanácsának és a Külügyi Népbiztosságnak ezeket az ismételt lépéseit, s ismét megerősíti törhetetlen béketörekvését, újra azt ajánlva az antant-hatalmaknak — Angliának, Franciaországnak, az Amerikai Egyesült Államoknak, Olaszországnak, Japánnak — együttvéve és külön-külön, hogy azonnal kezdjenek béketárgyalásokat, és megbízza az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságot, a Népbiztosok Tanácsát és a Külügyi Népbiztosságot, hogy következetesen folytassák ezt a békepolitikát és tegyenek meg mindent, ami annak sikeréhez szükséges.

A FRAKCIÓ ÁLTAL A VII. SZOVJETKONGRESSZUS ELÉ TERJESZTETT HATÁROZATTERVEZET A FŰTŐANYAGELLÁTÁSRÓL

Az a tény, hogy az orosz és a világburzsoázia ellenforradalmi erői magukhoz ragadták a legfontosabb fűtőanyagforrásokat (a donyeci szénmedencét, Baku és Groznij ásványolajvidékeit), elkerülhetetlenné tette a fűtőanyagellátás ideiglenes válságát.

A népgazdaság szovjet rendszere, a gazdasági irányítás és elosztás egysége azonban lehetővé tette, hogy népgazdaságunk minden fő ága és a közlekedés tovább működjön, s biztosítsa Szovjet-Oroszország győzelmét Kolcsak, Jugyenyics és Gyenyikin hadseregei felett.

Mindaddig, amíg a Kaukázus és Ukrajna felkelő lakossága és a győzelmes Vörös Hadsereg fel nem szabadítja a szén- és ásványolajvidékeket s azok kiaknázhatók nem lesznek, amíg e területek lakossága testvérien részt nem vehet a dolgozó tömegek szabad életének megszervezésében, mindaddig a Szovjetköztársaságnak legfőbb figyelmét az ország hatalmas erdő- és tőzegkincseinek kiaknázására kell összpontosítania, egészen addig, amíg az ország fűtőanyagszükséglete teljesen kielégíthető lesz.

A kongresszus teljes mértékben helyesli a Népbiztosok Tanácsának fűtőanyagpolitikáját, többek között azt, hogy általános munkakötelezettséget vezetett be a tűzifakitermelés és szállítás elvégzésére, hogy mozgósította az erdészeket, és utasít minden szovjetet, hogy e rendszabályok erélyes végrehajtásával biztosítsák a köztársaság fűtőanyagügyi szervei előtt álló feladatok megvalósítását.

A kongresszus az ország fűtőanyagkészleteinek legcélszerűbb kihasználása érdekében szükségesnek tartja, hogy az egész fűtőanyagkitermelés és elosztás egyetlen szerv kezében összpontosuljon.

A szovjetkongresszus a lakosságnak és az iparnak a fűtőanyagínségtől való megmentése érdekében kötelezi a helyi szovjeteket, hogy

1) vonják be a tűzifakitermelésbe és szállításba a legszélesebb dolgozó tömegeket;

2) szervezzék meg az általános munkakötelezettséget a tűzifa kitermelésére és szállítására városokban és falvakban egyaránt.

A szovjetkongresszus kötelezi az összes népbiztosságokat, hogy adjanak meg minden segítséget a helyi fűtőanyagügyi szerveknek a tűzifakitermeléshez, és kötelezi a Fűtőanyagipari Főigazgatóságot, a Közlekedésügyi Népbiztosságot és a helyi szovjeteket, hogy e munka egységét ténylegesen valósítsák meg.

AZ UKRAJNAI SZOVJET POLITIKÁRÓL

A konferencia helyesli az ukrajnai politikára vonatkozó KB-határozatot, és utasítja az OKP Központi Bizottságát, hogy a pártunk ukrán funkcionáriusaiból alakult külön bizottsággal közösen dolgozzon ki és adjon ki egy kiegészítő határozatot az ukrajnai szovjet hatalomról.

Ebben a határozatban részletesen ki kell dolgozni a banditizmus és a partizánkodás kérdését, a falusi szegénynép és a középparasztság kérdését, a földesúri földnek és felszámolásának a kérdését, úgyszintén az ellenforradalom által terjesztett méreg — az antiszemitizmus — elleni következetes harc kérdését.

Különösen részletes utasításokat kell kidolgozni és életbeléptetni az Ukrajnában működő pártfunkcionáriusok ellenőrzésére abból a szempontból, hogy ténylegesen betartják-e a KB utasításait.

AZ UKRAJNAI SZOVJET HATALOMRÓL

(Az OKP Központi Bizottságának a konferencián jóváhagyott határozata)

A gyenyikini bandák ideiglenes megszállása alól felszabaduló ukrajnai dolgozó néphez való viszony kérdésében az OKP Központi Bizottsága határozatilag kimondja:

1. Következetesen érvényesítve a nemzetek önrendelkezésének elvét, a KB szükségesnek tartja újból megerősíteni, hogy az OKP az USzSzK önállóságának elismerése mellett van.

2. Abban a meggyőződésben, hogy minden kommunista és minden öntudatos munkás vitathatatlanul szükségesnek tartja valamennyi szovjet köztársaság legszorosabb szövetségét abban a harcban, melyet a világimperializmus félelmetes erői ellen folytatunk, az OKP-nak az az álláspontja, hogy e szövetség konkrét formáit maguk az ukrán munkások és dolgozó parasztok fogják véglegesen meghatározni.

3. Jelenleg az USzSzK és az OSzFSzK kölcsönös viszonyát az ÖKVB 1919 június 1-i és az UKVB 1919 május 18-i határozatai alapján létrejött föderatív kapcsolat határozza meg.

4. Tekintettel arra, hogy a cárizmus és Oroszország kizsákmányoló osztályai évszázadokon át elnyomták az ukrán kultúrát (nyelvet, iskolát stb.), az OKP Központi Bizottsága arra kötelezi a párt valamennyi tagját, hogy minden eszközzel segítsék elhárítani az ukrán nyelv és kultúra szabad fejlődésének minden akadályát. Amennyiben az évszázados elnyomás talaján az ukrán tömegek elmaradt részében nacionalista tendenciák észlelhetők, az OKP tagjainak rendkívül türelmesen és elővigyázatosan kell viselkedniök ezekkel a tendenciákkal szemben, elvtársiasan meg kell magyarázniok, hogy Ukrajna és Oroszország dolgozó tömegeinek érdekei azonosak. Az OKP tagjai Ukrajna területén kötelesek a gyakorlatban megvalósítani a dolgozó tömegeknek azt a jogát, hogy anyanyelvükön tanulhassanak és anyanyelvüket használhassák minden szovjet intézményben. Minden módon küzdeniök kell az ukrán nyelv mesterséges háttérbe szorítására irányuló kísérletek ellen, s arra kell törekedniök, hogy az ukrán nyelvet a dolgozó tömegek kommunista felvilágosításának eszközévé tegyék. Haladéktalanul intézkedni kell, hogy minden szovjet intézményben elegendő számú ukránul tudó hivatalnok legyen, s hogy idővel minden hivatalnok meg tudja értetni magát ukrán nyelven.

5. Biztosítani kell a szovjet intézményeknek az ország paraszti őslakosságával való legszorosabb kapcsolatát, ezért szabályul kell elfogadni, hogy már az első időben, mihelyt megszervezik a forradalmi bizottságokat és a szovjeteket, azokba zömmel a dolgozó parasztság képviselőit kell bevonni, biztosítva a szegényparasztok képviselőinek döntő befolyását.

6. Tekintettel arra, hogy Ukrajnában a lakosság zömét — még nagyobb mértékben, mint Oroszországban — a parasztság

alkotja, az ukrajnai szovjet hatalomnak az a feladata, hogy ne csak a szegényparasztság, hanem a középparasztság széles rétegeinek bizalmát is megnyerje, mert a középparasztságot valódi érdekei a legszorosabban a szovjet hatalomhoz fűzik. Nevezetesen, az élelmezési politika alapelveinek fenntartása mellett (állami gabonabegyüjtés szabott árakon, az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatása) végrehajtásának módjait figyelmesen össze kell hangolni az ukrán falu viszonyaival.

Ukrajnában az élelmezési politikának az legyen a legközelebbi feladata, hogy a gabonafölöslegeket *csak szigorúan korlátozott mértékben,* az ukrajnai szegényparasztság, a munkások és a Vörös Hadsereg ellátásához szükséges mértékben gyüjtsék be. A fölöslegek begyüjtése során különösen nagy figyelmet kell fordítani a középparasztság érdekeire, szigorúan elválasztva a középparasztságot a kulák elemektől. Tényekkel kell leleplezni az ukrán parasztság előtt azt az ellenforradalmi demagógiát, amely el akarja hitetni vele, hogy Szovjet-Oroszország Ukrajna gabonáját és más élelmiszerét Oroszországba akarja szállítani.

A központi hatalom képviselőinek, minden pártmunkásnak, instruktornak stb. kötelességévé kell tenni, hogy a szegény- és középparasztságot minden téren a legnagyobb mértékben vonják be a kormányzásba.

Ugyancsak a dolgozók igazi hatalmának megteremtése céljából haladéktalanul intézkedni kell, hogy meggátolják a szovjet intézményeknek olyan ukrán városi kispolgári elemekkel való elárasztását, akiknek fogalmuk sincs a nagy paraszti tömegek életkörülményeiről és akik gyakran a kommunizmus zászlajával takaróznak.

Az ilyenfajta elemeket csak azzal a feltétellel lehet a pártba és a szovjet intézményekbe beengedni, hogy a *gyakorlatban* és elsősorban a fronton, a harcoló hadsereg soraiban előzőleg felülvizsgálják rátermettségüket és a dolgozók érdekei iránti odaadó hűségüket. Az ilyen elemeket mindenütt és minden esetben a proletariátus szigorú osztályellenőrzése alá kell helyezni.

Tekintve, hogy az a nagymennyiségű fegyver, mely az ukrán falusi lakosság kezében van, mint a tapasztalatok megmutatták, a szegényparasztság szervezetlensége folytán elkerülhetetlenül a kulák és ellenforradalmi elemek kezében összpontosul, s ez a dolgozók diktatúrája helyett a bandita kulákság tényleges uralmára vezet, ezért az ukrajnai szovjet építés legelső fel-

adata, hogy minden fegyvert összegyüjtsön és átadjon a munkás-paraszt Vörös Hadseregnek.

7. A földpolitikát a szegény- és középparasztság gazdaságának érdekeire való különös figyelemmel kell végrehajtani.

A földpolitika feladata Ukrajnában:

1) Teljesen fel kell számolni a Gyenyikin által visszaállított földesúri tulajdont, és a földeket át kell adni a földnélküli vagy kevés földdel rendelkező parasztoknak.

2) Szovjet gazdaságokat csak a feltétlenül szükséges méretekben kell létesíteni, szem előtt tartva a környező parasztság létérdekeit.

3) Ami a parasztoknak a kommúnákban, artelekben stb. való egyesülését illeti, szigorúan a párt politikáját kell követni, amely e téren nem enged meg semmiféle kényszert, az egyesülést kizárólag maguknak a parasztoknak szabad elhatározására bízza, és szigorúan bünteti a kényszer alkalmazásának minden kísérletét.

AZ OROSZORSZÁGI KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRT SZERVEZETI SZABÁLYZATA

I. A párt tagjairól

1. A párt tagjának számít mindenki, aki elismeri a párt programmját, dolgozik a párt valamelyik szervezetében, alávetí magát a párt határozatainak és fizeti a tagsági járulékot.

2. Az új tagokat a helyi pártbizottságok veszik fel a tagjelöltek sorából, és az adott szervezet legközelebbi taggyűlése hagyja jóvá.

Megjegyzés. Kivételes esetekben két olyan párttag ajánlására, akik 1917 októbere előtt léptek be a pártba, új tag felvehető a tagjelöltek sorába nem tartozók közül is. Ugyanez a kivétel a KB utasításának megfelelően megengedhető párthét idején.

3. Azt a párttagot, aki az egyik szervezet területéről valamely másik szervezet területére megy át, az utóbbi szervezet — az előbbi hozzájárulásával — felveszi tagállományába.

4. Valamely párttagnak a pártból való kizárásáról annak a szervezetnek a taggyűlése dönt, amelyhez az illető tartozik. A kizárásról szóló határozat csak akkor lép érvénybe, ha a kormányzósági pártbizottság jóváhagyja, de az illetőt már a kizá-

rás jóváhagyása előtt eltávolítják a pártmunkától. A párttag kizárását, a kizárás okának megjelölésével, közzéteszik a pártsajtóban.

II. A tagjelöltekről

5. A pártba való belépéshez tagjelöltségi idő letöltése szükséges, aminek az a célja, hogy a tagjelölt alaposan megismerkedjék a párt programmjával és taktikájával, és hogy meg lehessen ismerni a tagjelölt személyi tulajdonságait.

6. Az új tagjelölteket 2 hathónapos tagsággal rendelkező párttag ajánlására veszik fel, miután a helyi pártbizottság ellenőrizte ajánlásaikat.

7. A munkások és parasztok tagjelöltségi ideje legalább két hónap, másoké legalább 6 hónap.

8. A tagjelöltek tanácskozási joggal részt vehetnek a pártszervezet nyilvános taggyűlésein.

9. A tagjelöltek a rendes tagsági járulékot fizetik a helyi pártbizottság pénztárába.

III. A párt szervezeti felépítéséről

10. A párt szervezeti felépítésének vezérelve a demokratikus centralizmus.

11. A párt a demokratikus centralizmus alapján, területi elv szerint épül fel; az olyan pártszervezet, amelynek hatáskörébe valamely vidék tartozik, magasabbfokú minden olyan pártszervezetnél, amelynek hatáskörébe az illető vidéknek csak egy része tartozik.

12. Minden pártszervezet önállóan határoz a helyi kérdésekben.

13. Minden pártszervezet legfelsőbb vezető szerve a taggyűlés, a konferencia, illetve a kongresszus.

14. A taggyűlés, a konferencia vagy a kongresszus bizottságot választ, amely ezeknek végrehajtó szerve és vezeti a helyi szervezet egész folyó munkáját.

15. A párt szervezetének sémája a következő:

a) az OSzFSzK területe — Összoroszországi Kongresszus, KB;

b) az OSzFSzK-hoz tartozó területek és szovjet köztársaságok — területi konferenciák, területi pártbizottságok;

c) kormányzóságok — kormányzósági konferenciák, kormányzósági pártbizottságok;

d) kerületek — kerületi konferenciák, kerületi pártbizottságok;

e) járások — járási értekezletek, járási pártbizottságok;

f) vállalatok, lakótelepek, a Vörös Hadsereg alakulatai, intézmények — a pártsejt taggyűlései, a pártsejt vezetősége.

16. Az alárendeltségnek, a beszámolási kötelezettségnek, a párthatározatok továbbvitelének és az óvás emelésének rendje (a legfelső fórumtól a legalsóig) a következő: Összoroszországi Kongresszus, KB, területi konferencia, területi pártbizottság, kormányzósági konferencia stb.

17. A pártmunka egyes ágainak (a nemzetiségek, a nők, az ifjúság körében végzett munkának stb.) ellátására külön osztályok alakulnak. Az osztályok a pártbizottságok mellett működnek és közvetlenül azoknak vannak alárendelve. Az osztályok megszervezésének rendjét a KB által jóváhagyott külön utasítások határozzák meg.

18. Minden alsóbbfokú pártszervezetet, egészen a kerületi szervezetekig, a kerületi pártbizottságok erősítenek meg a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával, a kerületieket a kormányzósági pártbizottságok erősítik meg a területi pártbizottság, ennek hiányában pedig a KB jóváhagyásával, a kormányzóságiakat a területi pártbizottságok a KB jóváhagyásával, területi pártbizottság hiányában pedig közvetlenül a KB erősíti meg.

19. Végleges jóváhagyás után minden szervezetnek joga van saját sajtóra, de csakis a megfelelő felsőbb pártszerv jóváhagyásával.

IV. A párt központi intézményeiről

20. A párt legfelsőbb szerve a kongresszus. A rendes kongresszusokat évenként kell összehívni. Rendkívüli kongresszusokat a KB vagy saját kezdeményezésére, vagy a legutolsó pártkongresszuson képviselt párttagok legalább egyharmadának kívánságára hív össze. A pártkongresszus összehívását és napirendjét legkésőbb másfél hónappal a kongresszus előtt közzé kell tenni. A rendkívüli kongresszusokat két hónapon belül kell összehívni. A kongresszus határozatképes, ha azon az utolso rendes kongresszuson képviselt párttagoknak legalább a fele képviselve van.

A pártkongresszuson való képviselet arányát a KB és a kongresszust megelőző rendes konferencia állapítja meg.

21. Ha a KB a fenti pontban megállapított határidőn belül

nem hívja össze a rendkívüli kongresszust, a rendkívüli kongresszus összehívását követelő szervezeteknek joguk van Szervező Bizottságot alakítani, amely a KB-nak a kongresszus összehívásával kapcsolatos minden jogát élvezi.

22. A kongresszus:

a) meghallgatja és jóváhagyja a KB, a revíziós bizottság és egyéb központi intézmények beszámolóját;

b) felülvizsgálja és módosítja a párt programmját;

c) meghatározza a párt taktikai irányvonalát az időszerű kérdésekben;

d) megválasztja a KB-t, a revíziós bizottságot stb.

23. A KB-ba 19 tagot (12 póttagot) választanak. Ha a KB valamelyik tagja kiválik, a KB létszámát a kongresszus által megválasztott póttagokkal a kongresszus által megállapított sorrendben egészítik ki.

24. A KB képviseli a pártot a más pártokkal és intézményekkel való érintkezés során, szervezi a párt különböző intézményeit és irányítja tevékenységüket, kijelöli az ellenőrzése alatt működő központi sajtószervek szerkesztőségét, szervezi és irányítja az egész párt szempontjából jelentős akciókat, elosztja a párt erőit és anyagi eszközeit, és kezeli a központi pénztárt.

A KB irányítja a központi szovjet- és társadalmi szervezetek munkáját a pártfrakciók útján.

A KB havonta legalább két teljes ülést tart, előre meghatározott napokon.

25. A KB a politikai munkára Politikai Irodát, a szervező munkára Szervező Irodát és Titkárságot szervez, élén egy titkárral, aki tagja a KB Szervező Irodájának.

26. A KB háromhavonként egyszer pártkonferenciát hív össze a kormányzóságok és a fővárosok pártbizottságainak képviselőiből.

27. A KB a kormányzóságok és a fővárosok pártbizottságainak havonta egyszer írásbeli beszámolót küld tevékenységéről.

28. A revíziós bizottság három tagból áll; meghatározott időközökben ellenőrzi a KB pénztárát és vállalatait, s beszámol a legközelebbi pártkongresszusnak.

V. A területi szervezetekről

29. A pártszervezetek a KB engedélyével területenként egyesülhetnek. A területi pártbizottságot a területi konferencián választják. A terület határát a területi konferencia állapítja meg, s a KB hagyja jóvá.

30. Az OSzFSzK föderatív részeinek területein működő pártszervezetek minden vonatkozásban egyenlő helyzetben vannak a területi pártszervezetekkel, vagyis teljes egészében az OK(b)P Központi Bizottságának vannak alárendelve.

31. A rendes területi konferenciát a területi pártbizottság hívja össze hathavonként; rendkívülit a területi pártbizottságnak, vagy az illető területen működő pártszervezetek tagjai felének határozata alapján hívnak össze.

A területi konferencián való képviselet arányát a területi pártbizottság állapítja meg, egyetértésben a területhez tartozó kormányzósági pártbizottságokkal.

A területi konferencia meghallgatja és jóváhagyja a területi pártbizottság, a revíziós bizottság és egyéb területi intézmények beszámolóját és megválasztja a pártbizottságot és a revíziós bizottságot.

32. A területi pártbizottságot a rendes konferencián választják.

A folyó munka végzésére a területi pártbizottság legalább 3-tagú elnökséget választ.

A területi pártbizottság szervezi a párt különféle intézményeit a terület határán belül, irányítja ezek tevékenységét, kijelöli az ellenőrzése alatt működő területi pártlap szerkesztőségét, szervezi és irányítja a terület szempontjából általános jelentőségű akciókat, a terület határán belül elosztja a párt erőit és anyagi eszközeit, s kezeli a területi pártpénztárt. A területi pártbizottság irányítja a szovjetek végrehajtó szerveinek tevékenységét a pártfrakciók útján, és tevékenységéről háromhavonként részletes jelentést küld az OKP Központi Bizottságának.

A területi pártbizottság havonta kétszer ül össze, meghatározott napon.

VI. A kormányzósági szervezetekről

33. A rendes kormányzósági pártkonferenciát a kormányzósági pártbizottság hívja össze háromhavonként egyszer, rendkívülit pedig a kormányzósági pártbizottságnak, vagy az illető kormányzósági pártszervezetet alkotó pártszervezetek tagjai egyharmadának határozata alapján hívnak össze.

A kormányzósági konferencia meghallgatja és jóváhagyja a kormányzósági pártbizottság, a revíziós bizottság és egyéb kormányzósági intézmények beszámolóját, megválasztja a pártbizottságot és a revíziós bizottságot.

34. A kormányzósági pártbizottságot a konferencia választja, s tagjai között szerepelniök kell mind a kormányzósági központban, mind az illető kormányzóság egyéb nagy munkásközpontjaiban dolgozó funkcionáriusoknak.

A kormányzósági pártbizottság havonta kétszer ül össze, meghatározott napon.

A kormányzósági pártbizottság saját kebeléből legalább 5-tagú elnökséget választ a folyó munka elvégzésére.

35. A kormányzósági pártbizottság a területi pártbizottságok, illetve a KB jóváhagyásával megerősíti a kormányzóság kerületi, illetve városkerületi pártszervezeteit, szervezi a párt különféle intézményeit a kormányzóság határán belül, irányítja ezek tevékenységét, kijelöli az ellenőrzése alatt működő kormányzósági pártlap szerkesztőségét, szervezi a kormányzóság szempontjából általános jelentőségű akciókat, a kormányzóság határán belül elosztja a párt erőit és anyagi eszközeit, s kezeli a kormányzósági pártpénztárt. A kormányzósági pártbizottság a megfelelő frakciók útján irányítja a szovjetek, a szakszervezetek és a szövetkezetek tevékenységét. A kormányzósági pártbizottság minden hónapban részletes beszámolót küld a KB-nak a saját és a kerületi bizottságok tevékenységéről.

36. A kormányzósági pártbizottságok a konferenciák közötti időben időszakonként tájékoztató jellegű beszámolót tartanak a városi szervezet taggyűlése illetve konferenciája előtt; ezenkívül a kormányzósági pártbizottságok havonta kormányzósági értekezletre hívják össze a kerületi és városi pártszervezetek képviselőit.

37. A kormányzósági székhelyeken csak a kormányzósági pártbizottságok engedélyével és a KB jóváhagyásával alakíthatók városi pártbizottságok, s ezek a kormányzósági pártbizottságoknak vannak alárendelve.

Megjegyzés. A pétervári és a moszkvai városi pártbizottság minden vonatkozásban egyenlő helyzetben van a kormányzósági bizottságokkal.

VII. A kerületi szervezetekről

38. A kerületi konferencia meghallgatja és jóváhagyja a kerületi pártbizottság és a kerületi revíziós bizottság beszámolóját, megválasztja a pártbizottságot és a revíziós bizottságot. A konferencia háromhavonként legalább egyszer összeül.

39. A kerületi pártbizottságot a kerületi konferenciákon választják; tagjainak száma 5—9.

A kerületi pártbizottság saját kebeléből 3-tagú elnökséget választ, akik közül a titkárt a pártmunkán kívül minden más munka alól fel kell menteni.

40. A kerületi pártbizottság a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával megerősíti a kerületben működő járási pártszervezeteket és pártsejteket, szervezi a párt különféle intézményeit a kerület határán belül, irányítja ezek tevékenységét, szervezi a kerületi jelentőségű akciókat, értekezleteket rendez a járási pártsejtek képviselőinek részvételével és kezeli a kerületi pártpénztárt.

Megjegyzés. A kerületben pártlapot és pártirodalmat csakis a kerületi pártbizottság adhat ki.

41. A kerületi pártbizottság a pártfrakciók útján irányítja a kerületi végrehajtó bizottság, a kerületi szovjet és minden járási szovjet munkáját, úgyszintén a szakszervezetek, a szövetkezeti és más szervezetek munkáját a kerület határán belül.

VIII. A járási szervezetekről

42. A járás legfelsőbb szerve az illető járás párttagjainak taggyűlése.

Megjegyzés. Nagyobb járásokban, ahol taggyűlés összehívása nehézségekkel jár, a taggyűlés helyettesíthető járási konferenciával.

43. Járási taggyűlést havonta legalább egyszer tartanak. A taggyűlés: a) felvesz és kizár párttagokat; b) megválasztja a járási pártbizottságot és a revíziós bizottságot; c) megvitatja és jóváhagyja a járási pártbizottság és a revíziós bizottság beszámolóját; d) megválasztja a küldötteket a kormányzósági, kerületi és más konferenciákra; e) megvitatja és jóváhagyja a járási végrehajtó bizottság frakciójának beszámolóját.

44. A 3—5-tagú járási pártbizottságot a taggyűlés (illetve konferencia) választja három hónapra.

45. A járási pártbizottság irányítja és vezeti a járáshoz tartozó valamennyi szervezet munkáját, nyilvántartja a párttagokat, szervezi az irodalom terjesztését, gyűléseket, előadásokat stb. rendez, új pártsejteket szervez és ezeket megerősítés végett a kerületi pártbizottság elé terjeszti, kezeli a járási pártpénztárt, tevékenységéről havonta egyszer jelentést küld a ke-

rületi, kormányzósági, területi pártbizottságnak és a KB-nak, a pártfrakció útján irányítja a járási szovjet és a járási végrehajtó bizottság munkáját.

46. A revíziós bizottság havonta egyszer ellenőrzi a járási pártpénztárt.

IX. A pártsejtekről

47. A pártszervezet alapja a pártsejt. A pártsejtet a kerületi, városi, illetve a városkerületi pártbizottság erősíti meg, ha a pártsejtnek legalább 3 tagja van.

Megjegyzés. Nagy taglétszámú pártsejt az illetékes pártbizottság hozzájárulásával több kisebb pártsejtre osztható, amelyek egy alkerületet alkotnak.

48. A pártsejt olyan szervezet, amely a munkás- és paraszttömegeket összekapcsolja működési területének vezető pártszervével. A pártsejt feladatai: 1) a párt jelszavainak és határozatainak terjesztése a tömegek körében; 2) új tagok bevonása; 3) a helyi pártbizottság támogatása szervező és agitációs munkájában; 4) az, hogy mint pártszerv tevékenyen részt vegyen az ország gazdasági és politikai életében.

49. A pártsejt a folyó munka intézésére egyhónapos megbízatással 3-tagú vezetőséget választ.

X. A pártfegyelemről

50. A legszigorúbb pártfegyelem minden párttag és minden pártszervezet elsőrendű kötelessége. A pártközpontok utasításait gyorsan és pontosan kell teljesíteni. Ugyanakkor a párton belül a pártélet minden vitás kérdése teljesen szabadon megvitatható mindaddig, amíg határozatot nem fogadtak el.

51. A felsőbb szervezetektől kapott utasítások végrehajtásának elmulasztása és más olyan cselekedetek, amelyeket a párt közvéleménye bűnös cselekedetnek minősít, következőket vonják maguk után: a pártszervezet részére — megrovást, ideiglenes bizottság kijelölését felülről, és általános átregisztrálást (a szervezet feloszlatását); az egyes párttagok részére — pártmegrovást, nyilvános megrovást, a felelős párt- és szovjetmunkától való ideiglenes eltávolítást, mindenféle párt- és szovjetmunkától való ideiglenes eltávolítást, a pártból való kizárást, a pártból való kizárást és a közigazgatási és bírói hatóságok egyidejű értesítését a bűncselekményről.

52. A különféle fegyelmi vétségek kivizsgálására minden pártbizottságnak jogában áll külön ülés-napokat kijelölni, speciális bizottságokat alakítani, de ezeket a bizottságokat nem változtathatja át állandó pártbíróságokká.

53. A fegyelmi vétségeket a pártbizottságok és a taggyűlések tárgyalják meg a fórumok illetékességének megállapított rendje szerint.

XI. A párt anyagi eszközeiről

54. A pártszervezetek a tagsági járulékból, felső pártszervezetek támogatásából és egyéb bevételekből merítik anyagi eszközeiket.

55. A tagsági járulék a keresetnek legalább fél százaléka. A tagsági járulékra négy kategóriát állapítunk meg, a kereset nagyságától függően: az 1. kategóriába tartozók fél százalékot, a 2. kategóriába tartozók egy százalékot, a 3. kategóriába tartozók két százalékot és a 4. kategóriába tartozók három százalékot fizetnek. A kategóriákba való besorolás alapjául szolgáló kereset abszolút számait külön utasítás állapítja meg.

56. Az új tagok 5 rubel belépési járulékot fizetnek.

57. A meghatározatlan keresettel rendelkező személyek, például a parasztok tagsági járulékát a helyi kormányzósági pártbizottság állapítja meg az általános normákhoz alkalmazva.

58. Azok a párttagok, akik három hónapig elfogadható ok nélkül nem fizetnek tagsági járulékot, a pártból kiváltaknak tekintendők; az ilyen eseteket a taggyűlés tudomására kell hozni.

59. Minden helyi szervezet köteles befizetni a KB-nak a tagsági járulék és minden egyéb olyan pénzbevétel 10 százalékát, amelynek nincs külön rendeltetése. A járási pártszervezetek — a KB-nak járó 10 százalékot beleszámítva — 60 százalékot fizetnek be a kerületi pártbizottság pénztárába, a kerületi pártbizottságok pedig 30 százalékot fizetnek be a kormányzósági pártbizottság pénztárába.

A kormányzósági pártbizottság minden befolyt pénzösszeg 10 százalékát átutalja a KB pénztárába.

XII. A pártonkívüli intézményekben és szervezetekben működő frakciókról

60. Minden pártonkívüli kongresszuson, értekezleten, intézményben és szervezetben (a szovjetekben, végrehajtó bizottságokban, szakszervezetekben, kommúnákban stb.), ahol legalább

3 párttag van, frakciót kell szervezni, amelynek feladata a párt befolyásának mindenirányú erősítése, a párt politikájának érvényesítése a pártonkívüliek körében, valamennyi említett intézmény és szervezet munkájának pártellenőrzése.

61. Ha a pártbizottság olyan kérdést vitat meg, amely érinti valamelyik frakciót, a frakció elküldi képviselőit tanácskozási joggal a megfelelő pártbizottság teljes ülésére. A folyó munka intézésére a frakciók vezetőséget választhatnak.

62. A frakciók, jelentőségüktől függetlenül, teljes mértékben a megfelelő pártszervezetek alá tartoznak. Minden olyan kérdésben, amellyel kapcsolatban a megfelelő pártszervezetnek érvényes határozata van, a frakcióknak szigorúan és következetesen tartaniok kell magukat ezekhez a határozatokhoz. A pártbizottságnak joga van bármelyik tagot beküldeni a frakcióba, vagy visszahívni, de feltétlenül értesítenie kell a frakciót ennek okairól. Belső életének és folyó munkájának kérdéseiben a frakció önállóan dönt. Ha a pártbizottság és a frakció között lényeges véleménykülönbség merül fel a frakció hatáskörébe tartozó valamely kérdésben, a pártbizottság köteles ezt a kérdést a frakció képviselőivel ismét megvizsgálni és végleges döntést hozni, amelyet a frakciónak haladéktalanul végre kell hajtania.

63. Azokban az intézményekben és szervezetekben, amelyekben frakció működik, minden fontosabb tisztségre, a megfelelő pártszervezettel karöltve a frakció állít jelöltet. Ugyanilyen az egyik tisztségből a másikba való áthelyezés rendje is.

64. Minden olyan politikai jelentőségű kérdést, amelynek megítélése a frakció hatáskörébe tartozik, a pártbizottság képviselőjének jelenlétében kell megtárgyalni. A pártbizottságoknak képviselőiket a frakció első bejelentésére ki kell küldeniök.

65. Az olyan kérdéseket, amelyeknek eldöntésére az a pártonkívüli szervezet illetékes, amelyben a frakció működik, előzetesen meg kell vitatni a frakció taggyűlésén, illetve a frakció vezetőségében.

66. Minden olyan kérdésben, amelyre vonatkozóan valamely pártonkívüli szervezet frakciójában döntést hoztak, az illető szervezet taggyűlésén a frakció valamennyi tagjának egyöntetűen kell szavaznia. Azokkal szemben, akik ezt a szabályt megszegik, az előírt módon fegyelmi rendszabályokat kell alkalmazni.

(A Szervezeti Szabályzat egyhangúlag elfogadva.)

TÉZISEK AZ ÚJ PÁRTTAGOK FOGLALKOZTATÁSÁRÓL

1. Minthogy sokhelyütt több új párttag van, *színvonalukat* illetően pedig az új párttagok alig különböznek a régi párttagok tömegétől, az új párttagok foglalkoztatásának kérdése jelentős mértékben egybeolvad valamennyi párttag „foglalkoztatásának", vagyis a pártmunkának a kérdésével általában.

2. A foglalkoztatással kapcsolatban az első lépés pártunk erőinek *számbavétele* legyen; ennek a számbavételnek hozzávetőleg a következő pontokra kell kiterjednie: régi vagy új a tag, tud-e írni-olvasni vagy nem tud, mi a foglalkozása, van-e különös hajlama valamilyen munkára (szovjet- vagy pártmunkára) stb.

Megjegyzés. Amikor a pártba való belépésük időpontja szerint osztályozzuk a párttagokat, különös figyelmet kell fordítanunk arra, hogy milyen volt a belépés idején a politikai helyzet.

3. Munkaterületek (fő csoportok) legyenek: I — a párttagok képzése és oktatása; II — gyakorlati munka; III — katonai kiképzés; IV — pártfegyelem.

I. Képzés és oktatás

4. Elsősorban az *írásra és az olvasásra kell megtanítani* az analfabéta kommunistákat; ehhez szükséges:

a) írás-olvasás tanfolyamok szervezése;

b) az írni-olvasni tudó kommunisták mozgósítása az analfabéták oktatására;

c) az analfabéta kommunisták kötelezően látogassák az írás-olvasás tanfolyamokat.

Ezenkívül lehetőleg a pártonkívüli analfabéta munkásokat is be kell vonni az oktatásba. Az oktatás időtartama a helyi körülményektől függően állapítandó meg.

5. A párttagoknak meg kell hallgatniok néhány olyan *alapvető, elemi ismereteket nyujtó előadást,* amely a széles tömegek számára érthető. Az előadások témái hozzávetőleg ezek legyenek:

a) „mi a kommunizmus" (a kommunista rend részletes és népszerű jellemzése, a „fogyasztási kommunizmus", a termelési kommunizmus, az államnélküli igazgatási rendszer kérdésének, a kommunista rend termelőerői kérdésének stb. megmagyarázása, a kommunizmus elhatárolása az anarchizmustól stb.);

b) „a kommunizmushoz vezető út" (az imperialista háború, a

proletárdiktatúra, az átmeneti időszak legfontosabb intézkedései és programmkövetelései);

c) „miért nehéz nálunk az élet?" (a gazdasági bomlásnak és a fejlődés távlatainak megmagyarázása);

d) „pártunk" (a pártszervezet jellemzése, fejlődése, a párt Szervezeti Szabályzata, a kommunista „jogai és kötelességei").

6. A párttagoknak *alapfokú politikai köröket (iskolákat, instruktortanfolyamokat)* kell végezniök; ehhez szükséges:

a) néhány képzett író mozgósítása, akiket egy időre más munka alól fel kell menteni és azzal a feladattal kell megbízni, hogy pártiskolai tankönyveket írjanak, előadás-vázlatokat és vezérfonalakat készítsenek;

b) „Propaganda-Közlöny" megindítása, amely anyagot (többek közt számadatokat is) szolgáltat minden folyamatban levő politikai vagy gazdasági kampányról;

c) vándor-előadók intézményének megszervezése.

7. A párttagoknak maguknak is gyakorlatra kell szert tenniök az *agitációs tömegmunkában:* ide tartozik az írni-olvasni tudó kommunisták mozgósítása ujságok és brosúrák felolvasására a katonai kórházakban, klubokban, kórházakban, olvasókörökben, a lakóházak klubjaiban, úgyszintén a lakáslátogatás, ujság- és plakátterjesztés, kép- és könyvvitrinek összeállítása gyárakban, könyvterjesztés a falvakban stb.

Megjegyzés. Ezek a pontok csaknem kivétel nélkül vonatkoznak mind a munkások, mind a vöröskatonák és parasztok körében végzendő munkára.

II. Gyakorlati munka

8. A párttagokat nemcsak oktatni kell és nemcsak az agitációs munkába kell bevonni; a legfontosabb feladat az, hogy az *épülő új, kommunista társadalom munkásaivá* legyenek. A párton belüli elvtársak bevonása a közösségi (párt- és szovjet-) munkába két csoportra osztható:

a) *nem közigazgatási jellegű tömegmunka;*

b) *közigazgatással kapcsolatos munka.*

9. Az első típusú tömegmunkához tartozik elsősorban a célszerűen és helyesen megszervezett kommunista szombatokon és vasárnapokon végzett munka (itt megemlítendők ennek a munkának a hozzávetőleges formái: vagonok be- és kirakása, útvonalak megtisztítása, tűzifakitermelés, kórházak ellátása, vagontisztogatás, asszonyok, munkásnők által végzett fehérneműjavítás, írni-olvasni tudók segítségnyujtása a frontra kül-

dendő levelek megírásához, levelek felolvasása az analfabéta vöröskatonáknak stb.); a vöröskatonák kommunista szombatjai és vasárnapjai jelentős támogatást nyujthatnak a hátországnak; a parasztság körében különösen hangsúlyozni kell a munkások támogatását (tűzifával, gabonával), a különféle kulturális-ismeretterjesztő intézmények (iskolák, klubok, olvasókörök) anyagi és technikai támogatását, a vöröskatonák családjainak segítését; segítségnyujtás a gyermekkolóniáknak stb.

10. Ugyanide tartoznak a gazdasági kampányok (fűtőanyag-, közlekedési, útvonaltisztítási, élelmiszer- stb. kampány). A konkrét feladatok itt gyakran megegyeznek a kommunista szombatok feladataival. Ezen a téren azonban — ellentétben a kommunista szombatok kivételes munkájával — huzamos, állandó jellegű munka vár ránk.

11. Végül ide tartoznak a politikai kampányok (tömegagitáció, propagandaanyag terjesztése, széthordása és kiragasztása, utcai agitáció, tömeges beteglátogatás katonai kórházakban, laktanyákban, gyárakban stb.).

12. A közigazgatással kapcsolatos munkához tartozik elsősorban a legegyszerűbb közigazgatási jellegű funkciók betöltése. Ilyen például: részvétel a városi és falusi milíciában, a raktárak és épületek őrzésében, a tömeges házkutatásokban; a különféle munkakötelezettségek megvalósításával kapcsolatos munka stb.; a falvakban segítségnyujtás a járási végrehajtó bizottságoknak (például az irodai munkákban).

13. A közigazgatással kapcsolatos munka további formái: a nyilvántartással, ellenőrzéssel, felügyelettel kapcsolatos munka különböző fajtái (a szovjet alkalmazottak nyilvántartása és ellenőrzése, az élelmiszerjegyek ellenőrzése, a gyárak egészségügyi állapotának felülvizsgálata, az élelmiszerfejadagok helyes kiadásának ellenőrzése, mindenfajta rendelkezés ellenőrzése, a vagonok ellenőrzése, a raktárak megvizsgálása, a malmok ellenőrzése stb.). Mindezeket a munkákat, természetesen, a megfelelő intézményeken keresztül kell elvégezni.

14. Lehetőség szerint minden párt- és szovjet hivatalban be kell vezetni a gyakornokok intézményét (amennyiben ez nem jár nagy kiadásokkal és az erőknek a közvetlen termelőmunkától való elvonásával). Ez abban áll, hogy a különféle intézményekben (üzemi bizottságokban, szakszervezetekben, pártbizottságokban, szovjetekben, végrehajtó bizottságokban, a végrehajtó bizottságok osztályain, a népgazdasági tanácsokban stb.) időközönként váltakozó munkáscsoportok figyelik az ügymenetet, részben pedig teljesítenek is egyes megbizatásokat. Erre

már volt példa (a pártiskola hallgatói a Legfelsőbb Népgazdasági Tanácsban, gyakornokok a moszkvai kormányzósági végrehajtó bizottságban, munkásnők a Társadalombiztosítási Tanácsban stb.). A gyakornokok számát és kötelező munkájuk időtartamát az adott intézmény jellegétől függően kell meghatározni.

Megjegyzés. A Vörös Hadsereg egységeiben a különleges körülmények miatt az ilyenfajta munkának nincs helye.

III. Katonai kiképzés

15. Minden párttagot be kell vonni különleges rendeltetésű osztagokba, ahol valamennyiüknek meg kell tanulni a fegyverforgatást, ezenkívül jártasságra kell szert tenniök a nagyobb képzettséget igénylő fegyvernemek (páncélos, géppuskás, repülő stb.) terén, valamint el kell sajátítaniok a hadi tudomány alapjait is.

IV. Fegyelem

16. A Szervezeti Szabályzat állandó feladatokra vonatkozó pontjain kívül rendszeresíteni kell a bizonyos időre megszabott feladatokat is (például kiküldetések stb.); ezeket a különleges pártmunkalapokon kell nyilvántartani, amelyek segítségével ellenőrizhetjük a munka elvégzését (a kommunista szombatokon való megjelenéseket stb.). Általában állandóan és rendszeresen ellenőrizni kell a párttagok harckészségét és a különböző munkákhoz való készségét, mert a pártnak a jelenlegi válságos időszakban feltétlenül tömör, centralizált és a legnagyobb mértékben aktív szervezetnek kell lennie.

A FRAKCIÓ ÁLTAL A VII. SZOVJETKONGRESSZUS ELÉ TERJESZTETT HATÁROZATTERVEZET A SZOVJET ÉPÍTÉSRŐL

I

1. A végrehajtó bizottságokat a szovjetkongresszusok választják; a kongresszusok közötti időszakokban a végrehajtó bizottságok a szovjet hatalom legfőbb szervei az adott területen, s a felettes végrehajtó bizottságnak, az ÖKVB-nek és a Népbiztosok Tanácsának vannak alárendelve.

2. A kormányzósági végrehajtó bizottságnak joga van ellenőrizni és felülvizsgálni minden olyan — akár ideiglenes, akár állandó jellegű — kormányzati intézmény tevékenységét, melyek nem tartoznak a végrehajtó bizottság osztályai közé (kivé-

telt képeznek a hadrakelt seregek intézményei), és az eredményről haladéktalanul értesítenie kell az illetékes központi intézményt.

3. A végrehajtó bizottságok a helyi hatalom hatáskörébe tartozó munkák elvégzésére, továbbá a felettes végrehajtó bizottságok és a központi hatalom rendeleteinek végrehajtására osztályokat alakítanak. A kormányzósági végrehajtó bizottság kebelében a következő osztályok alakulnak: 1) igazgatási, 2) katonai, 3) igazságügyi, 4) munka- és társadalombiztosításügyi, 5) népművelésügyi, 6) posta- és távíróügyi, 7) pénzügyi, 8) földművelésügyi, 9) élelmezésügyi, 10) állami ellenőrzésügyi, 11) a népgazdasági tanácsok ügyeivel foglalkozó, 12) egészségügyi, 13) statisztikai, 14) a rendkívüli bizottság[1] ügyeivel foglalkozó, 15) kommunális osztály. A kerületi végrehajtó bizottság kebelében ugyanezek az osztályok vannak, kivéve a posta- és távíróügyi, igazságügyi, statisztikai és a rendkivüli bizottság ügyeivel foglalkozó osztályokat.

A „főbizottságok" és a „központok" kormányzósági, kerületi és városkerületi osztályai, szervezetei és intézményei az illetékes népgazdasági tanácshoz tartoznak.

A kormányzósági gazdasági tanács és a kormányzósági földművelésügyi osztály a kormányzósági végrehajtó bizottság közös irányítása alatt egyesülnek, a kerületi gazdasági tanács pedig a kerületi földművelési osztállyal a kerületi végrehajtó bizottság közös irányítása alatt egyesül.

A megfelelő népbiztosságok vezetése alatt álló osztályok megszüntetése, valamint új osztályok alakítása a kormányzósági végrehajtó bizottság által történik, a Népbiztosok Tanácsának, vagy az ÖKVB-nek engedélyével; a kerületi osztályoké a kormányzósági végrehajtó bizottság engedélyével.

Megjegyzés. A gyári lakótelepek és a helységek szovjetjei mellett működő osztályok számát az ÖKVB Elnöksége határozza meg a kormányzósági végrehajtó bizottság előterjesztése alapján.

4. Minden osztály élén az osztályvezető áll. Az osztályok munkájukat felosztják az alosztályok és szekciók között, amelyek feltétlenül alá vannak rendelve osztályuknak, s annak vezetése és ellenőrzése alatt dolgoznak.

A kormányzósági végrehajtó bizottságok osztályain 3—5-tagú kollégiumokat kell szervezni. A kerületi kollégiumoknak legfeljebb 3 tagjuk lehet.

[1] Csé-Ká (Államvédelmi Hatóság). — *Ford.*

A kollégium tagjait, köztük az osztályvezetőt is, az illetékes végrehajtó bizottság választja, de a kollégium tagjaira az illetékes szakszervezetek is tehetnek javaslatokat.

5. Az osztályvezetőnek jogában áll, hogy egymaga döntsön minden olyan kérdésben, amely osztályának hatáskörébe tartozik, de a döntést ismertetnie kell a kollégiummal. Ha a kollégium nem ért egyet az osztályvezető egyik vagy másik döntésével, nem akadályozhatja a döntés végrehajtását, hanem fellebbez a végrehajtó bizottsághoz.

6. A végrehajtó bizottság osztályai a helyi végrehajtó bizottság alá vannak rendelve; végre kell hajtaniok mind a helyi, mindpedig a felettes végrehajtó bizottság és megfelelő osztályaik, valamint az illetékes népbiztosságok minden előírását és rendelkezését.

7. Abban az esetben, ha a végrehajtó bizottság egyik osztálya valamiért teljesíthetetlennek találja a népbiztosság vagy a felettes végrehajtó bizottság, illetve annak osztálya által kiadott rendelkezést, haladéktalanul értesíteni kell erről az elnökséget, amely nem függesztheti ugyan fel a szóbanforgó rendelkezés végrehajtását, de megváltoztatásának szükségességére vonatkozó véleményét a kormányzósági végrehajtó bizottság útján a Népbiztosok Tanácsa vagy az ÖKVB elé terjeszti — a kerületi végrehajtó bizottság a kormányzósági végrehajtó bizottság elé terjeszti stb. — értesítve egyidejűleg azt a szervet, amely a rendelkezést kiadta.

8. A népbiztosságok és a végrehajtó bizottság osztályai a hatáskörükbe tartozó rendelkezéseket kiadják a megfelelő osztályoknak; emellett minden különösen fontos rendelkezésről egyidejűleg értesítik a végrehajtó bizottságot is, amely ügyel e rendelkezések helyes és idejében történő végrehajtására.

9. A népbiztosságoknak és a végrehajtó bizottság osztályainak jogukban áll, hogy közvetlen kapcsolatba lépjenek az alsóbb végrehajtó bizottságok megfelelő osztályaival. Olyan esetekben, amikor a népbiztosságok vagy a végrehajtó bizottság osztályai a közbenső intézmények megkerülésével lépnek érintkezésbe az alsóbb szervvel (pl. a népbiztosságok a kerületi végrehajtó bizottság osztályaival, vagy a kormányzósági osztály a járási osztállyal stb.), egyidejűleg kötelesek értesíteni ezeket a közbenső intézményeket.

10. Általános szabály az, hogy a végrehajtó bizottságok és osztályaik a felsőbb végrehajtó bizottságokkal és osztályaikkal, valamint a népbiztosságokkal a megfelelő közbenső intézmények útján érintkeznek (a járási végrehajtó bizottság a kerületi

végrehajtó bizottság útján, a kerületi a kormányzósági útján stb.), de ez nem fosztja meg őket attól a joguktól, hogy olyan esetekben, amikor azt szükségesnek látják, közvetlenül érintkezésbe léphessenek felsőbb szervekkel.

11. Az adott terület igazgatásával és a központi hatalom határozatainak és rendeleteinek végrehajtásával kapcsolatos egész folyómunka irányítására a végrehajtó bizottság elnökséget választ: a kormányzósági 3—5-tagút, a kerületi 3-tagút. Az elnökség tagjait lehetőség szerint mentesíteni kell az osztályok közvetlen vezetésétől. A végrehajtó bizottság elnöksége egybehangolja és irányítja az illető végrehajtó bizottság osztályainak munkáját, valamint az alsóbb végrehajtó bizottságok egészének és osztályaiknak munkáját is, minthogy joga van arra, hogy ezeket utasítsa, ellenőrizze és felülvizsgálja.

II

A (kormányzósági, kerületi és járási) szovjetkongresszusokon részt kell venniök az adott közigazgatási egység területén levő valamennyi szovjet képviselőinek, valamint azon helységek (lakótelepek, gyárak, üzemek stb.) képviselőinek is, ahol az igazgatási kérdésekben a választók közgyűlése dönt. (Az Alkotmány 57. §-a.)

III

Az ipari jellegű kerületi központokban városi szovjetek alakulnak, a többi kerületi központban pedig csak akkor alakul városi szovjet, ha ahhoz a kormányzósági végrehajtó bizottság az ÖKVB elnökségének beleegyezésével hozzájárul.

Minden kormányzósági központban városi szovjet alakul; ez alól az általános szabály alól esetenként az ÖKVB elnöksége tehet kivételt.

Azokban a kerületi központokban, ahol városi szovjet alakul, ez utóbbi részt vesz a kerületi szovjetkongresszusokon, és megválasztja a kerület és a város közös végrehajtó bizottságát.

Minden olyan kormányzósági központban, ahol városi szovjet alakul, az utóbbi részt vesz a kerületi kongresszuson és megválasztja a kerület és a kormányzósági központ közös végrehajtó bizottságát.

A kormányzósági végrehajtó bizottság a kormányzóságban a hatalom legfelső szerve, és a kongresszusok közötti időszakokban a városi szovjet ellenőrzése alatt dolgozik.

IV

A VII. Összoroszországi Kongresszus megbízza az ÖKVB-t, hogy dolgozza ki gyakorlatilag az OSzFSzK új közigazgatási-gazdasági felosztásának kérdését.

Mindaddig, míg az ÖKVB ezt a kérdést meg nem oldja, tilos új közigazgatási-gazdasági egységeket alakítani, valamint új kerületi beosztást bevezetni az OSzFSzK egész területén vagy területrészein valamilyen különálló gazdasági vagy igazgatási ág vonalán.

V

Az OKP Összoroszországi Konferenciája megbízza a VII. Összoroszországi Szovjetkongresszus szervezeti kérdésekkel foglalkozó előadóját, hogy fordítson különös figyelmet a falusi szovjetek és a járási végrehajtó bizottságok megszervezésére, s tegyen javaslatot arra vonatkozóan, hogy az ÖKVB-t megbízzák a falusi szovjetek és a járási szovjetkongresszusok választási rendjéről szóló utasítás sürgős kidolgozásával.

VI

A moszkvai munkásfelügyeletnek a munkásfelügyelet szervezetére vonatkozó tervezetét anyagként át kell adni a VII. Összoroszországi Szovjetkongresszus szervezési szekciójának.

„Az OK(b)P VIII. konferenciája. Jegyzőkönyv." 1934

AZ OK(b)P KILENCEDIK KONGRESSZUSA

Moszkva. 1920 március 29—április 5.

A kongresszuson szavazati joggal 554 küldött vett részt, akik 611 978 párttagot képviseltek. A tanácskozási joggal bíró küldöttek száma 162 volt.

Napirend: 1) A KB beszámolója; 2) A gazdasági építés legközelebbi feladatai; 3) A szakszervezeti mozgalom; 4) A Kommunista Internacionále feladatai; 5) Szervezeti kérdések; 6) A szövetkezetekhez való viszony; 7) Áttérés a milícia-rendszerre; 8) A KB megválasztása.

A KB beszámolóját V. I. Lenin mondta el.

A kongresszus kijelölte az ország legközelebbi gazdasági feladatait a közlekedés és az ipar terén, s hangsúlyozta, hogy a szakszervezeteknek részt kell venniök a gazdasági építésben.

A kongresszuson különös figyelmet fordítottak az egységes gazdasági terv kérdésére, amely terv elsősorban a közlekedés, a fűtőanyagkitermelés és a kohászat talpraállítását irányozta elő. Ebben a tervben a legfőbb helyet az egész népgazdaság villamosításának kérdése foglalta el, amit mint „10—20 évre terjedő nagyszabású programmot" V. I. Lenin kezdeményezett (*Goelro* terv).

A kongresszus határozottan visszautasította Trockij katonai-bürokratikus irányvonalát, aki a szakképzettség nélküli kényszermunkának az iparban való tömeges alkalmazása mellett kardoskodott.

Ugyancsak visszautasította a kongresszus a „demokratikus centralizmus" pártellenes csoportját, amely a vállalatok igazgatóinak egyszemélyi vezetése és egyéni felelőssége ellen lépett fel, s amely az ipar vezetésében a szétfolyó „testületi vezetést" és felelőtlenséget vette védelmébe. Ebben a pártellenes csoportban Szapronov, Oszin-

szkij, Szmirnov vitték a vezető szerepet. A kongresszuson Rikov és Tomszkij támogatta őket.

A kongresszus megválasztotta a KB-t, melynek tagjai lettek: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, A. A. Andrejev, M. I. Kalinyin, Artyem (F. A. Szergejev), F. E. Dzerzsinszkij és mások; a KB póttagjaivá választották V. M. Molotovot, J. M. Jaroszlavszkijt és másokat.

I. A KONGRESSZUS HATÁROZATAI

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁRÓL

A KB beszámolójának meghallgatása után az OK(b)P IX. kongresszusa megállapítja, hogy a KB-nak az elkeseredett polgárháború, a szovjetek fokozott építése, és a párt rendkívül gyors növekedése közepette kellett dolgoznia.

A kongresszus úgy látja, hogy a KB a munka során felmerült nehézségek ellenére is általában és egészében helyesen és szilárdan követte a párt politikai vonalát és végezte a párt szervezési munkáját. A kongresszus jóváhagyja a KB tevékenységét és áttér a soronkövetkező ügyekre.

A GAZDASÁGI ÉPÍTÉS LEGKÖZELEBBI FELADATAIRÓL

I. A munka fellendüléséről

A kongresszus megelégedéssel állapítja meg, hogy a dolgozók élenjáró rétegeiben a munka fellendülésének vitathatatlan jelei mutatkoznak, de kötelességének tartja, hogy a Szovjetköztársaság minden helyi és központi intézményét óvja a már elért eredmények túlbecsülésétől.

Valóban komoly eredményeket a munka fellendülése csak akkor érhet el, ha először, pártunk és a szakszervezetek további agitációs-szervezeti erőfeszítései révén a munkalendület a dolgozók élenjáró rétegeiről át fog terjedni a város és falu egész sokmilliós dolgozó tömegére, másodszor pedig, ha a központi és helyi gazdasági szervek meg fogják tenni a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy mennyiségileg és minőségileg figyelembe vegyék a munka fellendülésének minden megnyilvánulását, hogy helyesen és idejében felhasználják a gyarapodó munkaerőt, hogy idejében megszüntessék az erőfeszítések elszigetelt jellegét, a kontárkodást, a munkában való partizán-

kodást, mégpedig nem e jelenségek elnyomásával, hanem az állami terv kereteibe való beillesztésükkel.

A párt erőivel együtt a Közoktatásügyi Népbiztosság és a köztársaság Politikai Igazgatósága is fordítsa minden erejét arra, hogy növelje a tudatosságot az ipar munkájával és tudományos megszervezésével kapcsolatos kérdésekben.

Széles körben meg kell szervezni a természettudományos és műszaki ismeretek (villamosítás, tudományos földművelés stb.) népszerűsítését, a legkülönbözőbb fajtájú és fokú szakmai oktatást, tanfolyamokat kell rendezni munkainstruktorok és munkabiztosok kiképzésére, tankönyveket, tansegédleteket, oktatófilmeket stb. kell kiadni; minden tudományos munkaerőt fel kell hívni a technika kérdéseinek és az ipar tudományos megszervezésének a kidolgozására, tudományos kutatásokat és felfedezéseket szolgáló intézeteket kell létesíteni és minden eszközzel támogatni.

II. A gazdasági terv egysége

Az ország gazdasági megújhodásának fő feltétele a legközelebbi történelmi korszakra szóló *egységes gazdasági terv* következetes végrehajtása. Az ország súlyos gazdasági bomlásának és tényleges elszegényedésének megfelelően a gazdasági terv természetesen számos egymást követő és egymásból következő fő feladatra tagozódik:

a) elsősorban a közlekedés helyzetének megjavítása, a gabona, tüzelőanyag és nyersanyag beszállítása, és ezekből a legszükségesebb készletek tartalékolása;

b) a közlekedéshez, a tüzelőanyag-, a nyersanyag- és a gabonatermeléshez szükséges gépek gyártása;

c) a közszükségleti cikkek termeléséhez szükséges gépek gyártásának erőteljes fejlesztése;

d) a közszükségleti cikkek fokozott ütemű termelése.

Az említett tervnek a technika új vívmányaira támaszkodó megvalósítása során a munka technikai oldalának előterébe a villamosenergia széleskörű felhasználását kell helyezni, mégpedig az országos gazdasági terv végrehajtásának fő szakaszaival összhangban körülbelül ebben a sorrendben:

1. A népgazdaság villamosítási tervének kidolgozása és a villamosítás minimális programmjának megvalósítása, vagyis a villamosenergia-ellátást igénylő fő pontok kijelölése és ezek ellátására a már *meglevő villanytelepeknek*, valamint az

első szakasz keretében épülő kerületi villamoscentrálék egy részének felhasználása.

2. Az elsősorban megvalósítandó kerületi erőművek és fő távvezetékek felépítése, s ennek megfelelően az elektrotechnikai berendezéseket gyártó üzemek munkakörének kiszélesítése.

3. A később megvalósítandó kerületi erőművek felépítése, a villamoshálózatok továbbfejlesztése és a legfontosabb termelési folyamatok fokozatos villamosítása.

4. Az ipar, a közlekedés és a földművelés villamosítása. A Szovjetköztársaság gazdasági központjainak soronlevő terveik és számvetéseik elkészítése során ebből a legközelebbi korszakra szóló alapvető gazdasági tervből kell kiindulniok, fő erőiket és eszközeiket elsősorban az adott gazdasági szakasz fő feladatának megoldására mozgósítva.

A külkereskedelmet, ha erre a Szovjetköztársaságnak lehetősége nyílik, ugyancsak teljesen alá kell rendelni a fő gazdasági terv követelményeinek.

Minden egyes gazdasági szakaszban a fő feladat megoldását szolgáló kisegítő termelési ágakat a tényleges szükségnek megfelelően kell fejleszteni. Azok a termelési ágak, amelyek nem feltétlenül szükségesek az adott gazdasági időszak fő feladatának teljesítéséhez, csak annyiban támogathatók, amennyiben munkájuk nem gátolja a fő feladat teljesítését. Ezért a szovjet gazdasági központok folyó gazdasági feladatai nem fejezhetik ki egyszerűen a számbavett szükségletek és hiányok összegét, hanem vaskövetkezetességgel kell következniök a legközelebbi időszakra méretezett egész gazdasági tervből.

Az előirányzott terv nem valósítható meg a munkásosztály élenjáró elemeinek egyéni, egyszeri hősies erőfeszítésével, hanem csupán kitartó, rendszeres, tervszerű munkával, amelybe a dolgozók egyre nagyobb tömegei kapcsolódnak be. Az ilyen egyre inkább szélesedő mozgósítás és a munkára való nevelés sikere csak úgy biztosítható, ha a város és a falu nagy tömegeit kitartó munkával felvilágosítjuk a gazdasági terv belső értelméről, belső egymásutánjáról, amely csak igen nagy erőfeszítéseket és áldozatokat követelő huzamos időszak eltelte után hozza meg a mindenki számára kézzelfogható gyümölcsöket.

III. A szakmunkások mozgósítása

Az OKP Központi Bizottságának az ipari proletariátus mozgósításáról, a munkakötelezettségről, a gazdaság militarizálásáról és a katonai alakulatok gazdasági célokra való felhasználásáról szóló téziseit jóváhagyva,

a kongresszus határozatilag kimondja:

A pártszervezetek minden eszközzel segítsék a szakszervezeteket és a munkaügyi osztályokat az összes szakmunkások nyilvántartásba vételében, hogy ezeket a munkásokat ugyanolyan következetességgel és szigorral vonhassák be a termelőmunkába, amint azt a hadsereg szükségleteinek kielégítése érdekében a parancsnoki kar tagjaival tették és teszik.

Minden szakmunkásnak vissza kell térnie a szakképzettségének megfelelő munkához. Kivételek, vagyis szakmunkások meghagyása egyéb szovjet hivatalokban, csak az illetékes, meghatalmazott központi és helyi szervek engedélyével engedhetők meg.

IV. Tömeges mozgósítás a munkakötelezettség alapján

Már a kezdet kezdetén helyesen kell megszerveznünk a munkakötelezettség alapján történő tömeges mozgósítást, vagyis minden esetben a lehetőség szerint pontosan összhangba kell hozni a mozgósítottak számát, gyülekezési helyét, a munkafeladat méreteit és a szükséges munkaeszközök mennyiségét. Ugyanilyen fontos, hogy a mozgósítottakból alakított munkaosztagok számára műszakilag hozzáértő, politikailag szilárd kiképzői kart és a pártmozgósítás során előre kiválogatott munkaképes kommunista sejteket biztosítsunk, vagyis, hogy ugyanazon az úton járjunk, amelyen a Vörös Hadsereg megteremtésekor haladtunk.

V. A munkaverseny

Minden társadalmi rendben (a rabszolgatartó, a feudális, a tőkés rendben) megvoltak a kizsákmányoló felsőrétegek érdekeit szolgáló munkára-kényszerítés és munkára-nevelés módszerei és eljárásai.

A szovjet rendszer előtt teljes nagyságában merül fel az a feladat, hogy kifejlessze saját befolyásoló módszereit, amelyekkel a társadalmasított gazdaság alapján az egész nép érdekében fokozhatja a munka intenzitását és célszerűségét.

A dolgozó tömegekre gyakorolt agitációs-eszmei befolyáson és a javíthatatlan naplopókkal, élősdiekkel, bomlasztókkal szemben alkalmazott megtorló intézkedéseken kívül a termelékenység fokozásának hatalmas erőforrása a *verseny*.

A kapitalista társadalomban a verseny konkurrencia jellegű volt, és az embernek ember által való kizsákmányolására vezetett. Olyan társadalomban viszont, ahol a termelési eszközöket

nacionalizálták, a munkaverseny a szolidaritás elvének betartása esetén csak növelheti a munkatermékek mennyiségét.

A gyárak, városkerületek, üzemek, műhelyek és egyes munkások közötti versenyt a szakszervezeteknek és gazdasági szerveknek gondosan meg kell szervezniök és figyelmesen tanulmányozniok kell.

A prémiumrendszernek a verseny egyik hatalmas ösztönző erejévé kell válnia. Ezzel összhangban kell állnia az élelmiszerellátás rendszerének is: amíg a Szovjetköztársaságnak nincs elég élelmiszere, a szorgalmas és lelkiismeretes munkásnak többet kell juttatni, mint a hanyagnak.

A kollektív jutalmazás egyik legcélszerűbb formája a helyi szervek megjutalmazása a termelés sikeres irányításáért. Ebből a célból a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács és a Közellátási Népbiztosság megegyezése alapján le kell szögezni, hogy a kormányzósági népgazdasági tanácsok kezelésébe átadott országos vállalatok előirányzaton felüli termékeinek egy részét pótjuttatásként szét kell osztani a kormányzóság lakossága között, elsősorban a lakosság azon része között, amely a legközvetlenebbül hozzájárult a vállalat magas teljesítményének biztosításához.

VI. A trösztök centralizmusától a szocialista centralizmus felé

Az ipar szervezetének jelenlegi formája átmeneti forma. A munkásállam államosította a kapitalista trösztöket, kiegészítette őket az azonos iparághoz tartozó vállalatokkal, és e trösztök mintájára egyesítette a kapitalizmusban nem trösztösített iparágak vállalatait is. Ez az ipart hatalmas, egymástól gazdaságilag elszigetelt olyan vertikális egyesülések sorává változtatta, melyeket csak legfelül, a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács kapcsol össze egymással.

A kapitalizmusban minden trösztösített vállalat sok nyersanyagot, munkaerőt stb. tudott szerezni a legközelebbi piacon, ezzel szemben a jelenlegi viszonyok között ugyanezek a vállalatok csak az egyesített gazdaság központi szerveinek kiutalásai szerint kaphatják meg mindazt, amire szükségük van. Emellett az ország roppant területe, a termelés fő tényezőinek rendkívüli bizonytalansága és változékonysága, a zilált közlekedési viszonyok, a rendkívül gyenge híradási eszközök, s a gazdasági számvetés módszereinek és eredményeinek még rendkívüli pontatlansága miatt a centralizmusnak azok a módszerei, amelyek a burzsoá ipar kisajátítása első időszakának eredményei voltak,

és amelyek elkerülhetetlenül a helyi (városi, kormányzósági, kerületi, területi) vállalatok elszigetelődésére vezettek, a bürokratizmusnak olyan szörnyű formáit eredményezték, amelyek helyrehozhatatlan károkat okoznak gazdaságunknak.

Szervezési téren az a feladat, hogy fenntartsuk és fejlesszük a vertikális centralizmust a főbizottságok vonalán, s ezt összehangoljuk a vállalatok horizontális egymás mellé rendelésével a gazdasági körzetek vonalán, ahol a különböző iparágak különböző gazdasági jelentőségű vállalatai ugyanazokból a helyi nyersanyagforrásokból, szállítóeszközökből és munkaerőforrásokból kénytelenek meríteni.

A helyi gazdasági szervezetek nagyfokú önállóságának biztosításával egyidejűleg feltétlenül növelni kell a helyi lakosságnak az ipari termelés eredményeihez fűződő közvetlen gazdasági érdekeltségét.

A helyi gazdasági szervekre vonatkozó és az ÖKVB első ülésszakán jóváhagyott utasítást a kongresszus csupán az első lépésnek tekinti a központi és helyi gazdasági szervek helyes kölcsönös viszonyának kialakítása útján, melynek célja: a gazdaság egybehangolt irányítása.

VII. Területi gazdasági szervek

A kongresszus feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a központtól távoleső és sajátos gazdasági viszonyok között élő nagyobb területek számára a legközelebbi időszakra erős és kompetens területi-gazdasági szerveket hozzanak létre az illetékes országos központok képviselőinek részvételével.

Ezeket a területi irodákat, melyeknek tagjai országos szempontokat képviselő tapasztalt munkatársak, széleskörű felhatalmazással kell felruházni a helyi gazdasági élet közvetlen irányítása terén, hogy a kormányzósági népgazdasági tanácsokat és a kerületi igazgatóságokat egyesítve, a központ által jóváhagyott terv alapján végrehajthassák mindazokat a változtatásokat, a nyersanyagok és a munkaerő mozgatását stb. stb., amelyeket a körülmények szükségessé tesznek.

Ezeknek a feladatoknak megfelelően a területi irodák személyzeti állományának keretében a központi hatóságok gazdasági tevékenységével kapcsolatban álló, teljhatalommal felruházott küldötteknek kell működniök.

Minthogy a területi gazdasági irodák a szovjet hatalom központi szerveitől kapott meghatalmazás alapján működnek, ezért

a kormányzósági végrehajtó bizottságokkal való kölcsönös viszonyukra teljes mértékben kiterjednek a szovjetek VII. kongresszusának határozatai.

Az olyan területek határait, ahol szükség van a központ területi képviseleteinek megalakítására, gazdasági meggondolások alapján kell megállapítani; a területi képviseletekbe beletartozik a munkahadseregnek az a megbízottja is, aki a rendelkezésére álló erők felhasználásának kérdéseivel foglalkozik.

Minthogy a munkahadsereg-tanácsok néhány helyen már most is jelentős mértékben betöltik a területi gazdasági szervek funkcióit, ezek, ha apparátusukban elvégzik az összes szükséges változtatásokat, a továbbiakban is alkalmasak lesznek az említett feladatok elvégzésére, anélkül, hogy velük párhuzamosan más területi szervek létesülnének.

VIII. A szocialista centralizmus formáinak kidolgozása

A Legfelsőbb Népgazdasági Tanács és annak helyi szervei mellett külön bizottságokat kell alakítani azzal a feladattal, hogy tanulmányozzák a különféle központi és helyi gazdasági szervek leghelyesebb kölcsönös viszonyának kérdéseit, továbbá azt, hogy a vállalatok a számukra szükséges nyersanyagot, munkaerőpótlást stb. hogyan kaphatják meg helyben a legegyszerűbb módon, anélkül, hogy minden esetben a központhoz fordulnának, s hogy megszegnék az országos gazdasági tervet. A szovjet gazdaság csak akkor térhet át a tőkés trösztök nyomait még magán viselő centralizmus mai formáiról az igazi szocialista centralizmusra, a gazdaság minden ágát és az ország minden részét egységes tervvel felölelő centralizmusra, ha a tapasztalatok alapján állandóan javítjuk ezt a tervet, erősítjük és fejlesztjük a legkülönbözőbb helyi vállalatok kapcsolatait, biztosítjuk a nyersanyagok és késztermékek legrövidebb úton történő szállítását, s a legjobb módszereket dolgozzuk ki arra, hogy a városi, kormányzósági, területi vállalatok hogyan használják fel a környék erőit.

IX. Az ipar igazgatásának megszervezése

Az igazgatás megszervezésében az a legfontosabb feladat, hogy hozzáértő, szilárd, erélyes vezetést teremtsünk, akár egyes ipari vállalatokról, akár egész iparágakról van szó.

A termelés igazgatásának egyszerűbb és pontosabb megszervezése, valamint a szervező erőkkel való takarékoskodás érde-

kében a kongresszus szükségesnek tartja, hogy az ipar igazgatásában kezdjünk rátérni az egyszemélyi vezetésre: teljes és feltétlen egyszemélyi vezetést kell megvalósítani a műhelyekben és üzemrészekben, egyszemélyi vezetésre kell irányt venni a gyárigazgatásban, és csökkentett létszámú testületekre kell rátérni a termelés igazgatási apparátusának középső és felső láncszemeiben.

Annak a roppant fontosságú feladatnak a megoldásához, hogy a munkásosztály egyre szélesebb köreit bevonjuk a gazdaság igazgatásába, egész sor rendszabály szükséges — ezek közül a legfontosabbakat alább ismertetjük —, de semmiesetre sem az igazgatási apparátus szilárdságának, szakszerűségének és egyszerűségének a rovására.

Figyelembe véve, hogy a szovjet vállalatok, vállalatcsoportok és egész iparágak igazgatásának vitathatatlan típusát még nem alakítottuk ki, s emellett még a szükséges adminisztrátor-, igazgató- stb. káderek nevelése is kezdeti állapotban van, a kongresszus lehetségesnek és megengedhetőnek tartja, hogy a teljes egyszemélyi vezetésre való áttérés során különböző kombinációkat alkalmazzunk az iparigazgatás munkájában, ilyenek például:

a) ügyvezető-igazgató az olyan szakmunkások közül, akik szilárd akaraterőt, kitartást tanúsítottak, s többek között értenek ahhoz, hogy szakembereket, műszaki dolgozókat és mérnököket vonjanak be a munkába; mellékük műszaki helyettesként egy mérnököt kell beosztani;

b) a szükséges adottságokkal rendelkező szakmérnök mint a vállalat tényleges vezetője, és mellette a szakmunkások közül egy széles jogkörrel felruházott megbízott, aki köteles betekinteni az igazgatás minden kérdésébe;

c) a szakember-igazgató helyetteseként egy vagy két szakmunkás, akinek joga és kötelessége, hogy betekintsen az üzemigazgatás minden kérdésébe, de aki az igazgató rendelkezéseinek végrehajtását nem akadályozhatja meg;

d) ahol már működnek olyan szorosan összehangolt kisebb testületek, amelyeknek tagjai egymást kiegészítik, és amelyek már a gyakorlatban bizonyságot tettek munkaképességükről, ott ezeket a testületeket továbbra is fenn kell tartani, de növelni kell az elnök jogait és az egész testület munkájáért viselt felelősségét. A gazdasági igazgatás középfokú és felsőfokú szerveinek (kormányzósági népgazdasági tanácsok, kerületi igazgatóságok, főbizottságok és osztályok) testületeit minimális taglét-

számra kell korlátozni, elnöküket pedig felelőssé kell tenni az igazgatás egész munkájáért.

A gazdasági szervezés megjavításának és a termelés növelésének minden esetben elengedhetetlen feltétele, hogy a legfelsőbb szervektől a legalsóbbakig ténylegesen megvalósítsuk azt a már többször hangoztatott elvet, mely szerint meghatározott személyek meghatározott munkáért pontosan körülhatárolt felelősséggel tartoznak. *A testületi vezetést,* ha az ügyek megvitatásában vagy eldöntésében van is ilyenre eset, a végrehajtásban már feltétlenül *egyszemélyi vezetéssel* kell felváltani. Minden egyes szervezet alkalmasságának fokát aszerint kell megítélni, hogy milyen mértékben érvényesül benne a kötelezettségek, a funkciók és a felelősség szigorú megosztása.

Megjegyzés. A Legfelsőbb Népgazdasági Tanács külön szerve révén gondosan ellenőrizni kell az igazgatóságok munkáját mind a személyzet állandó kiválogatása céljából, mind pedig azért, hogy ez a szerv a tapasztalat alapján állapítsa meg a legjobb módszereket, melyekkel az igazgatásban a munkások és a szakemberek munkája összehangolható.

Az iparnak mind testületi, mind egyszemélyi vezetéssel működő vezető intézményeit a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács szerveinek és az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács megfelelő szerveinek megegyezése alapján kell megszervezni.

A vállalatok igazgatói teendőit ellátó, vagy ehhez hasonló megbízással dolgozó szakembereket ugyanilyen úton kell kinevezni.

X. A tömegek bevonása az ipar igazgatásába

A kongresszus véleménye szerint hathatós intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy a munkások széles köreit termelő- és szervezőmunkára neveljük, és hogy állandóan bevonjunk a munkásosztály köréből olyan friss elemeket, akik képesek szervezőmunkát végezni a termelésben. Ezért:

a) a szakszervezetek és a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács közreműködésével megfelelő színvonalra kell emelni a termelési propagandát, nem szorítkozva a munka termelékenységének emelésére szólító általános felhívásokra, hanem konkretizálva és specializálva a kérdést az egyes iparágakra és egyes vállalatokra; feladatul kell kitűzni, hogy az üzem minden munkása ismerje a vállalatnak a szocialista gazdaság rendszerében betöl-

tött szerepét és helyét; be kell vezetni, hogy az üzem munkásainak gyűlése rendszeres időközönként (például havonként) megvitassa az igazgatóság beszámolóját az elmúlt hónapban végzett munkáról és a következő hónap termelési tervéről;

b) egyes nagyobb vállalatoknál vagy vállalatcsoportoknál iparigazgatási tanfolyamokat kell szervezni, amelyeken a legtehetségesebb munkások, lehetőleg a termelőmunkából való kivonásuk nélkül, az illető vállalat tapasztalatai alapján tanulmányozzák az adminisztráció szükséges elemeit;

c) az ilyen kiképzésben részesült munkásokat helyettesnek kell kinevezni az egyes üzemrészek vezetői vagy az üzem igazgatója mellé;

d) azokat a munkásokat, akik ezt az előzetes gyakorlati időt kitöltötték, önálló termelésigazgatási állásokba kell kinevezni, először kisebb vállalatokhoz, majd nagyobbakhoz.

XI. Az iparban dolgozó szakemberek

Kiindulva abból, hogy a termelés tudományos megszervezése nélkül a munkakötelezettség legszélesebbkörű alkalmazása és a munkásosztály leghősiesebb munkája sem biztosítja a hatalmas szocialista gazdaság megteremtését, sőt még azt sem teszi lehetővé, hogy az ország kitépje magát az inség karmaiból, — a kongresszus feltétlenül szükségesnek tartja a különféle gazdasági ágak munkaképes szakembereinek számbavételét és sokoldalú felhasználásukat az ipari szervezés munkájában.

A kongresszus továbbra is szükségesnek tartja az ellenőrzést és a szigorú megtorlást mindazokkal az ellenforradalmi elemekkel szemben, akik beosztásukat arra igyekeznek felhasználni, hogy a szocialista gazdasági rendszer ellen dolgozzanak, de ugyanakkor a legkategórikusabb formában emlékeztet minden párttagot arra, hogy feladatunk a szakemberek eszmei bevonása a Szovjetköztársaság termelési érdekkörébe, s programmunk szellemével és betűjével szigorú összhangban kötelezi a pártfunkcionáriusokat, hogy igyekezzenek kialakítani a munkatársi együttműködés légkörét a munkások és azok között a műszaki szakemberek között, akiket a proletár rendszer a burzsoá rendtől örökölt.

A kongresszus a termelési és az általános politikai agitáció egyik feladatának tekinti, hogy megmagyarázzuk a nagy munkástömegeknek az ország előtt álló gazdasági feladatok nagyszabású jellegét és a műszaki képzés, az adminisztrációs és tu-

dományos-műszaki tapasztalatok fontosságát, s kötelezi a párttagokat, hogy könyörtelenül harcoljanak azzal a tudatlanságból fakadó önhittséggel szemben, amely szerint a munkásosztály akkor is meg tudná oldani a feladatát, ha a legfelelősebb állásokban nem használná fel a burzsoá iskola szakembereit. Azoknak a demagóg elemeknek, akik a munkások elmaradott részének ilyenfajta előítéleteire spekulálnak, nem lehet helyük a tudományos szocializmus pártjának soraiban.

A munka termelékenységének egyénenkénti nyilvántartását és az egyéni jutalmazást megfelelő formákban az adminisztrációs és műszaki személyzetre is alkalmazni kell. A legjobb adminisztrátorok, mérnökök, technikusok számára kedvezőbb körülményeket kell teremteni, hogy munkaerejüket teljesen igénybevehessük a szocialista gazdaság érdekében.

Nevezetesen, magas jutalmazásban kell részesíteni azokat a szakembereket, akiknek a vezetése alatt a munkások az önálló adminisztratív állások későbbi betöltéséhez szükséges szolgálati időben jelentős sikereket érnek el.

Véglegesen fel kell számolni azt az előítéletet, mely a vállalatok és intézmények felsőbb műszaki személyzetének a szakszervezetekbe való belépésével szemben megnyilvánul. Ha a szakszervezetek bevonják szervezeteikbe a mérnököket, az orvosokat, az agronómusokat stb., ezzel segítik ezeket az elemeket abban, hogy a szervezett proletariátussal való munkatársi együttműködés gyakorlati tapasztalatai alapján bekapcsolódjanak a szovjet építés aktív munkájába, és így szert tesznek a számukra legszükségesebb, tudományos és gyakorlati szakismeretekkel rendelkező szakemberekre.

XII. A Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya

A legközelebbi időszakban pártunk és a szovjet hatalom figyelmének és erőfeszítéseinek középpontjában továbbra is a közlekedés áll. A közlekedés megjavítása elengedhetetlen előfeltétele annak, hogy akár a legszerényebb sikereket is elérhessük a gazdaság többi ágazatában, elsősorban az élelmiszerellátásban.

A közlekedés megjavításának legfőbb akadálya a vasutas szakszervezet gyengesége, melynek oka egyrészt a vasutasok vegyes személyi összetétele, hiszen közöttük szép számmal vannak még olyan elemek, akik a letűnt korszakból maradtak meg, másrészt a kommunistáknak, vagyis a vasutas proletariátus leg-

öntudatosabb és legáldozatkészebb elemeinek a hadszíntérre történt mozgósítása.

A kongresszus a párt egyik legfontosabb feladatának tekinti a vasutasok szakszervezetének hathatós támogatását, mert csakis ennek részvételével emelhető közlekedésünk a kellő színvonalra, s ugyanakkor a kongresszus teljes mértékben és feltétlenül szükségesnek tartja olyan kivételes és rendkívüli rendszabályok (hadiállapot és egyebek) foganatosítását, amelyeket a közlekedés szörnyű ziláltsága megkövetel, s amelyeknek célja, hogy halasztást nem tűrő intézkedésekkel elejét vegyük a közlekedés teljes megbénulásának és a Szovjetköztársaságot ebből kifolyólag fenyegető pusztulásnak.

Ebből a szemszögből nézve a kongresszus úgy értékeli a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztályát, mint a Kommunista Párt és a szovjet hatalom további megerősítésére szoruló ideiglenes szervét, melynek két, egymással szorosan összefüggő feladata van: tapasztalt kommunistáknak, a munkásosztály legjobbjainak szervezett közreműködésével azonnal meg kell javítania a közlekedés jelenlegi állapotát, és ugyanakkor meg kell erősítenie a vasutasok szakszervezetét, feltöltve azt a legjobb munkaerőkkel azok közül, akiket a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya a vasúthoz irányít, segítenie kell magát a szakszervezetet a vasfegyelem megteremtésében, hogy ezzel a vasutas szakszervezet a vasúti közlekedés további fellendítésének nélkülözhetetlen fegyverévé váljon.

E munka elvégzése után a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztályát és annak helyi szerveit a lehető legrövidebb időn belül hozzá kell csatolni egyrészt a vasutas proletariátus szakszervezetéhez, másrészt a Közlekedésügyi Népbiztosság rendes intézményeihez.

XIII. A közellátás feladatai

A közellátási politika terén a következő feladatok merülnek fel:

1. A legnagyobb erőfeszítések árán többszázmillió pudra rúgó élelmezési alapot kell létesíteni.

2. Ezt az alapot élelmiszerbázisként szét kell osztani azokon a vidékeken, amelyeken az ipar összpontosul.

3. Az elosztás terén a közellátási politikát szorosabban és közvetlenebbül az ipar és a közlekedés talpraállításának szolgálatába kell állítani (elsősorban a legfontosabb ipari vállalatok és a közlekedés ellátását kell biztosítani; a változó termelési fel-

adatokkal kapcsolatban rugalmasabban kell manőverezni; biztosítani kell a prémiumrendszerhez a szükséges termékeket stb.).

Az ipar helyreállítása és a külső árucsere szempontjából az egyik legfontosabb feladat a nyersanyagok begyüjtése és készletezése. A nyersanyagbegyüjtésnek az állami kivetés rendszerén és a kivetésnek megfelelő kötelező nyersanyagbeszolgáltatáson kell alapulnia. Be kell vezetni azt a rendszert, hogy a begyüjtés során beszolgáltatott nyersanyagokat bizonyos — minden alkalommal külön megállapított — mértékben élelmiszerekkel és félkészárukkal fizetjük, olyan formában, ahogy az a len, kender stb. begyüjtésénél már most történik.

XIV. A munkahadseregek

A katonai alakulatoknak munkafeladatok elvégzésére való felhasználása gyakorlati gazdasági és szocialista nevelési szempontból egyaránt fontos. A katonaság célszerű, széleskörű munkábaállításának feltételei:

a) legyen a munka egyszerű, amelyet minden vöröskatona egyaránt elvégezhet;

b) be kell vezetni azt a rendszert, hogy az egyes katonáknak meghatározott feladatokat adnak, s ha azokat nem teljesítik, csökkentik élelmiszerfejadagjaikat;

c) alkalmazni kell a prémiumrendszert;

d) az egyes munkahelyeken jelentős számú kommunistának kell részt vennie a munkálatokban, akik példájukkal magukkal tudják ragadni a vöröskatonákat.

Ha nagyobb katonai egységek kapcsolódnak be a munkába, akkor szükségképpen nagyobb százalékban lesznek olyan vöröskatonák, akik nincsenek közvetlenül a termelésben foglalkoztatva. Ezért egész munkahadseregek alkalmazása, a teljes hadsereg-apparátus fenntartásával, csak abban az esetben helyeselhető, ha a hadsereg egészének együttartását katonai feladatok teszik szükségessé. Mihelyt ennek a szükségessége elesik, a nehézkes törzseket és parancsnokságokat fel kell oszlatni, a szakképzett munkások legjobbjait pedig mint kis rohammunkás osztagokat a legfontosabb iparvállalatoknál kell felhasználni.

XV. A munkából való megszökés

Tekintettel arra, hogy kedvezőbb közellátási viszonyokat keresve, sőt gyakran spekulációs céllal a munkások jelentős része önkényesen elhagyja vállalatát és egyik helyről a másikra ván-

dorol, amivel újabb károkat okoz a termelésnek és súlyosbítja az egész munkásosztály helyzetét, a kongresszus abban látja a szovjet hatalom és a szakszervezetek egyik legfontosabb feladatát, hogy tervszerű, rendszeres, szívós, kemény harcot folytassanak a munkából való megszökés ellen, többek között olymódon, hogy nyilvánosságra hozzák a megbüntetendő szökevények névsorát, büntető munkaosztagokat alakítanak belőlük, és végső esetben gyüjtőtáborba zárják őket.

XVI. A kommunista szombatok

Az egyes helyeken szervezett kommunista szombatokra hasonlíthatatlanul nagyobb figyelmet kell fordítani, mint amennyit most fordítanak rá. A kommunista szombatokra a helyi lakosságot közelről érintő feladatokat kell kiválasztani, meg kell adni a kommunista szombatoknak a már eleve ismert és általánosan megértett célok érdekében kifejtett kollektív erőfeszítés jellegét, be kell vonni a részvételbe nemcsak a pártonkívüli munkásokat, hanem általában az egész helyi lakosságot, férfiakat és nőket egyaránt. Nem kevésbbé fontos, hogy minden egyes kommunista szombat technikai tervét alaposan átgondoljuk, az erőket szigorúan a célnak megfelelően osszuk el és feltétlenül gazdaságosan használjuk ki. A kommunista szombatok csakis így verhetnek mély gyökeret életünkben, csak így vonhatnak be egyre újabb tömegeket, s csak így termékenyíthetik meg új kezdeményezéssel és friss lelkesedéssel a hétköznapi munkát.

XVII. A mozdonyok helyreállítása és újak gyártása

Noha továbbra is minden eszközzel buzdítani kell a munkások minden egyes csoportjának kezdeményezését a gördülőanyag helyreállításának munkájában, világosan látnunk kell, hogy a közlekedés ilyen kezdetleges módszerrel való megsegítése csak átmeneti jellegű lehet, mivel túlságosan sok szakképzett erőt köt le, amelyben amúgy is hiányunk van, és lefoglalja a más célokra szolgáló gyárak berendezését.

Minthogy semmi okunk sincs reménykedni abban, hogy a legközelebbi hónapokban vagy akár években nagyobb mennyiségű mozdonyt szerezhetünk be külföldről, feltétlenül meg kell szerveznünk a legszükségesebb tartalékalkatrészek tömeges termelését, majd a mozdonyok gyártását is, olyan méretekben, amelyek messze túlszárnyalják a háborúelőtti termelésüket. Ezen a téren a siker feltétele olyan átfogó terv pontos kidolgozása és

lendületes megvalósítása, amely jelentős számú olyan üzemet vesz számításba, amelyek leginkább alkalmasak a termelés amerikanizálására, vagyis arra, hogy a termelési folyamatokat pontos részműveletekre bontva a szakképzett munkásokat instruktorok irányításával dolgozó, alacsonyabb képzettségű, csak részben szakképzett munkásokkal helyettesítsük.

XVIII. Mintavállalatok

Az ország gazdasági fellendítését és az ipari munka termelékenységének fokozását célzó általános intézkedéseken kívül a kongresszus szükségesnek tartja azt is, hogy megfelelő vidékeken a legfontosabb iparágakban mintavállalatokat létesítsenek. Ezeket a vállalatokat az országos gazdasági tervvel összhangban, műszaki, földrajzi és egyéb elgondolások alapján kell kiválasztani, és sürgősen el kell látni őket kiegészítő felszereléssel, a szükséges munkaerővel, technikusokkal, élelmiszerekkel, fűtő- és nyersanyaggal. Az ilyen vállalatok élére a legkiválóbb adminisztrátorokat és technikusokat kell állítani. A mintavállalatokban a politikai munka ellátását az OKP Központi Bizottságának saját közvetlen felügyelete alatt kell biztosítania. A mintavállalatok munkájáról szóló beszámolókat időközönként közölni kell a sajtóban. A vállalatoknál, mihelyt arra lehetőség nyílik, műszaki és adminisztrátori tanfolyamokat, dolgozók iskoláját stb. kell indítani, hogy minden mintavállalat az ipari nevelés iskolájává, s a gazdasági és műszaki alkotómunka gócpontjává váljék egy széles terület, egy egész iparág, s esetleg az egész ország számára.

XIX. A papír- és nyomdaipar

Figyelembe véve, hogy a Szovjetköztársaság sikerének első feltétele minden téren, s így gazdasági téren is, a rendszeres agitáció, melyben a sajtónak vezető szerepet kell játszania, a kongresszus felhívja a szovjet hatalom figyelmét papír- és nyomdaiparunk teljesen tűrhetetlen állapotára. Az ujság egyre kisebb példányszámban jut el nemcsak a paraszthoz, de a munkáshoz is, a hihetetlenül rossz állapotban levő nyomdatechnika pedig egyre jobban megnehezíti a dolgozóknak az ujságolvasást. A kongresszus nyomatékosan felhívja a Legfelsőbb Népgazdasági Tanácsot, az illetékes szakszervezeteket és a többi érdekelt intézményeket, hogy fordítsák minden erejüket a papír-

gyártás mennyiségi növelésére és minőségének megjavítására, teremtsenek rendet a nyomdaiparban, s ezzel biztosítsák a munkás-paraszt Oroszország számára a szocialista sajtó hangját.

XX. Május elseje

A szocialista forradalom soronkövetkező nagy feladatának megfelelően a kongresszus határozatilag kimondja:

Május elsejét, a nemzetközi proletariátus ünnepét, amely ebben az évben szombatra esik, nagyszabású országos kommunista szombattá kell tenni.

A GAZDASÁGI NÉPBIZTOSSÁGOK KÖZÖTTI KAPCSOLAT MEGSZERVEZÉSÉRŐL

A pártkongresszus által jóváhagyott gazdasági terv teljesen egységes végrehajtásának biztosítása érdekében a kongresszus megbízza a KB-t, hogy a legrövidebb időn belül dolgozza ki a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács és ama népbiztosságok (Közellátási Népbiztosság, Közlekedésügyi Népbiztosság, Földművelésügyi Népbiztosság) szervezeti kapcsolatának rendszerét, melyek napi munkájukban közvetlen összeköttetésben vannak a gazdasággal.

A SZAKSZERVEZETEK ÉS SZERVEZÉSÜK KÉRDÉSÉRŐL

I. A szakszervezetek általános helyzete és közös feladataik a proletárdiktatúra időszakában

A szakszervezetek, amelyek a munkaerejüket eladók szervei az uralkodó tőkésosztály elleni harcban, — a proletárdiktatúra idején az uralmon levő munkásosztály apparátusaivá változnak. A szakszervezeteknek főleg gazdaságszervezési és nevelési téren vannak feladataik. Ezeket a feladatokat a szakszervezeteknek nem öncélú, szervezetileg elszigetelt erőként, hanem a Kommunista Párt vezette Szovjetállam egyik legfontosabb apparátusaként kell teljesíteniök. Csak ezzel a feltétellel érhető el a proletárdiktatúra egész rendszerének legnagyobb mértékű szilárdsága és a legnagyobb termelési eredmény.

II. A szakszervezetek és a Szovjetállam

1. A Szovjetállam a munkásszervezet legsokoldalúbb, legátfogóbb formája, amely a parasztság egyre nagyobb tömegeinek bevonásával gyakorlatilag megvalósítja a kommunizmus építé-

sét. Másrészt a Szovjetállam olyan munkásszervezet, amelynek rendelkezésére áll a kényszerítés minden anyagi eszköze. A proletárdiktatúrát megtestesítő Szovjetállam a gazdasági forradalom lendítőereje. Ezért nem lehet szó arról, hogy a szakszervezeti szervek szembekerüljenek a szovjet hatalom szerveivel.

2. A politika a gazdaság legkoncentráltabb kifejezése, általánosítása és betetőzése. Ezért a szakszervezeteknek, a munkásosztály gazdasági szervezetének szembeállítása a szovjetekkel, a munkásosztály politikai szervezetével — általában ostobaság és nem más, mint a marxizmustól való elhajlás a burzsoá trade-unionista előítéletek felé. Különösen értelmetlen és káros az ilyen szembeállítás a proletariátus diktatúrájának korszakában, amikor a proletárdiktatúra egész harcának és minden tevékenységének, mind gazdasági, mind politikai tevékenységének egységesebbnek, összpontosítottabbnak, még egységesebb akarattal irányítottnak és még megbonthatatlanabb egységben összeforrottnak kell lennie, mint valaha.

3. A szakszervezeteknek, amelyek a kommunizmus iskolái, és amelyek összekötő láncszem szerepét töltik be egyfelől a proletariátus legelmaradottabb, a régi céhszellemtől és szűk szakmai korlátozottságtól teljesen még meg nem szabadult tömegei, másfelől a proletariátus élcsapata, a Kommunista Párt között, az a feladatuk, hogy neveljék, kulturális, politikai és adminisztratív vonalon szervezzék és felemeljék ezeket a tömegeket a kommunizmus színvonalára, előkészítve őket a kommunista rendszer építőinek szerepére, amely rendszert a Szovjetállam, a proletárdiktatúra történelmileg kialakult formája alkot meg.

4. Ezért elsősorban szorosabb kapcsolatot kell teremteni a szovjet apparátus és a szakszervezeti apparátus között. Minthogy a szovjet hatalom az a legszélesebbkörű szervezet, amely a proletariátus egész társadalmi erejét összpontosítja, világos, hogy a tömegek kommunista öntudatának és alkotó szerepének fejlődése arányában a szakszervezeteknek kell fokozatosan a proletárállam segítő szerveivé válniok, nem pedig megfordítva.

5. Ezen az úton haladva a szakszervezetek olymódon töltik be legfontosabb funkciójukat, a gazdasági-adminisztratív funkciót, hogy behatolnak a szovjet szervezetekbe, teljesen áthatják őket, és így mindinkább a szovjet gazdasági apparátusok fő bázisaivá válnak.

III. A szakszervezetek és a Kommunista Párt

1. A Kommunista Párt a munkásosztály élcsapatának szervezete, a proletármozgalom és a kommunista rendért folyó harc vezetője.

2. A párt a többi munkásszervezetben, elsősorban a szakszervezetekben működő kommunista frakciók és sejtek révén érvényesíti befolyását a pártonkívüli dolgozók széles rétegeire. A proletariátus diktatúrája és a szocializmus építése csak oly mértékben van biztosítva, amilyen mértékben a szakszervezetek, melyek formailag pártonkívüliek maradnak, lényegükben kommunistákká válnak és érvényre juttatják a Kommunista Párt politikáját.

3. Ezért minden szakszervezetben kell lennie egy fegyelmezett, szervezett kommunista frakciónak. Mindegyik pártfrakció a helyi szervezet része, a pártbizottságnak van alárendelve, az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács frakciója pedig az OKP Központi Bizottságának van alárendelve. Az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanácsnak a munkafeltételeket és a munka megszervezését érintő rendelkezései kötelezők valamennyi szakszervezetre és az ott dolgozó párttagokra egyaránt, s e rendelkezéseket a párt Központi Bizottságán kívül semmiféle más pártszerv nem hatálytalaníthatja. A helyi pártbizottságok, bár a szakszervezetek eszmei munkáját teljes mértékben irányítják, semmiesetre se gyakoroljanak kicsinyeskedő gyámkodást fölöttük. A helyi pártbizottságok és a szakszervezetekben működő kommunista frakciók viszonyát a párt Szervezeti Szabályzatának megfelelő cikkelyei pontosan szabályozzák.

IV. A szakszervezetek részvételének formái a proletárállam gazdasági apparátusában

1. Minthogy a szakszervezetek nagy termelési ágakként egyesítik a munkásokat, s így az illető termelési ágakkal közvetlen kapcsolatuk van, ezért éppen ezen a területen fölöttébb kompetens szervezetek. Ennek következtében a szakszervezetek az iparigazgatási gazdasági szervezetek legfőbb bázisát jelentik.

2. Ez abban nyilvánul meg, hogy a szakszervezetek, amelyek nem elkülönült szervezetek, és korántsem irányítják teljesen és kizárólagosan a Szovjetköztársaság gazdaságát, részt vesznek a termelés szervezésében annak minden fokán. De közvetlenül egyetlen szakszervezet sem avatkozik be a vállalatok ügyvitelébe.

3. A szakszervezet legalsóbb sejtje az üzemi bizottság. Az üzemi bizottság, anélkül hogy a vállalat igazgatásába beavatkozna, az alábbi funkciókat tölti be: minden eszközzel, beleértve az elvtársi fegyelmi bíróságokat is, előmozdítja a munkafegyelem megszilárdítását, az általános felvilágosító munkával párhuzamosan termelési propagandát folytat, bevonja a munkásokat a munkásellenőrzésbe, neveli a munkásokat és megmagyarázza nekik az üzem szerepét (beszámolókkal, jelentésekkel stb.), segít a munkás-adminisztrátorok kiválasztásában, figyelemmel kíséri a bérmegállapító bizottságok működését stb.

4. Az üzemigazgatóságokban a szakszervezetek részt vesznek az ilyen igazgatóságoknak a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács megfelelő szerveivel történt megállapodás szerinti megalakításában, s ennek során a választás elvét fel kell váltani azzal az elvvel, hogy az igazgatóságok tagjait a jelöltek gyakorlati szolgálati ideje, technikai szakértelme, állhatatossága, szervezőképessége és rátermettsége alapján választják ki.

5. A kerületi igazgatóságoknak és a vállalatok üzemigazgatóságainak tagjait az illetékes szakszervezet Központi Bizottsága és a főbizottság, illetve a központ kollégiuma közti megegyezés alapján, vagy pedig (ha az illető igazgatóságok közvetlenül a Legfelsőbb Népgazdasági Tanácsnak vannak alárendelve) a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács elnökségével való megegyezése alapján és annak végleges jóváhagyásával nevezik ki.

6. A kormányzósági népgazdasági tanácsok kollégiumait (elnökségeit) a kormányzósági szakszervezeti tanács és a kormányzósági végrehajtó bizottság megegyezése alapján alakítják meg, a főbizottságokat és a központokat pedig a szakszervezetek Központi Bizottságának és a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács illetékes osztályának megegyezése alapján. Végül, maga a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, minthogy elnökségének tagjait a népgazdasági tanácsok kongresszusa jelöli, ugyancsak a szakszervezetek közvetlen részvételével alakul meg.

7. Ehhez hasonlóan kell megalakulnia a többi gazdasági vezető szervezetnek is, például a munkaerő mozgósítását, elosztását, nyilvántartását és védelmét irányító szervezeteknek (ilyen a Munkaügyi Főbizottság stb.).

Ilymódon az iparigazgatásnak és általában a népgazdaság igazgatásának minden láncszemében rendkívül fontos szerepük van a szakszervezeteknek, s ez a szerep a munkásosztály színvonalának emelkedésével párhuzamosan állandóan növekedni fog.

V. A szakszervezetek jelenlegi feladatai

1. A fehérseregek leverése és a békés építés feladatai a népgazdaság hihetetlenül katasztrofális helyzetével kapcsolatban egészen rendkívüli erőfeszítéseket követelnek a proletariátustól, és megkívánják, hogy a parasztság nagy tömegeit bevonjuk a társadalmi munkafolyamatba. Ezért a szakszervezeteknek egész apparátusukkal részt kell venniök ebben a gazdasági megújhodásért folyó megfeszített, rendkívül nehéz küzdelemben.

2. Ennek megfelelően gyökeresen meg kell változtatni a szakszervezetek munkájának módszereit és ütemét. Ha a proletariátus mint osztály előtt a „katonai munkastílusra" való áttérés feladata áll, vagyis az a feladat, hogy a dolgozók a legnagyobb pontossággal, gondossággal, felelősséggel, gyorsasággal, erőfeszítéssel, odaadással és önfeláldozással végezzék munkájukat, akkor ez elsősorban vonatkozik az iparigazgatás szerveire általában, tehát a szakszervezetekre is.

3. A szakszervezeteknek, éppúgy mint a proletariátus vezető pártjának, újjá kell szervezniök saját apparátusukat, mindenekelőtt ki kell küszöbölniök a nemtörődömség minden maradványát, meg kell honosítaniok a legszigorúbb gyakorlatiasság és fegyelem szellemét, s olyan helyzetet kell teremteniök, hogy mindenféle feladat teljesítéséért teljes mértékben felelős legyen valaki.

4. A szakszervezeteknek vállalniok kell azt a feladatot, hogy a munkásosztály széles köreinek megmagyarázzák, hogy az iparigazgatás apparátusát feltétlenül át kell szervezni, a lehető legnagyobb mértékben rugalmassá és gyakorlatiassá kell tenni, ami csak úgy érhető el, ha áttérünk az igazgatási testületek minél nagyobb mérvű csökkentésére, és fokozatosan bevezetjük a termelő egységek közvetlen egyszemélyi vezetését.

Ebben az agitációban külön ki kell emelni az alábbi pontokat:

a) az egyszemélyi igazgatás nem állítható szembe a munkásigazgatással; éppen ellenkezőleg, a leggazdaságosabb és legszélesebb körű munkásigazgatás megköveteli az egyszemélyi igazgatást, mert ezáltal a most rendelkezésünkre álló munkásadminisztrátorok nagyszámú üzem között oszthatók el;

b) az egyszemélyi igazgatás a legkevésbbé sem sérti és nem is korlátozza sem az osztály jogait, sem a szakszervezetek „jogait", mert az osztály igazgathat bármilyen formában, ez a forma pedig a technikai célszerűségtől függ; a vezető és igazgató személyeket minden esetben az uralkodó osztály egésze „nevezi ki";

c) az egyszemélyi vezetés hozzáértő személyek kiválasztását igényli, s a gyakorlatiasság és felelősség maximumát biztosítja;

d) az egyszemélyi vezetés végeredményben a proletárdiktatúra megnyilvánulása, még olyan esetekben is, amikor az igazgatást régi szakember látja el, mert a proletárdiktatúra szabja meg a munka irányát, s ezenkívül a munkásmegbízottak révén szemmel is tartja a munkát;

e) az egyszemélyi vezetés nem zárja ki azt, hogy a nagy munkástömegeket bevonjuk a vezetés munkájába, csupán elhatárolja a közvetlen vezetés funkcióit az oktatástól, amelynek teljesen külön tevékenységi ággá és külön feladattá kell lennie. Ez az elhatárolás a jelen pillanatban feltétlen szükségességgé vált. Másrészt, teljesen helytelen a tömegeket testületileg, hármas- és ötösbizottságokban bevonni a vezetésbe.

5. A szakszervezetek egyik különösen fontos feladata iparunk parancsnoki karának kiképzése a munkások köréből, vagyis a szakmai, műszaki oktatás. A nagy munkástömegek bevonása, továbbképzése, a munka-propaganda stb. továbbra is előtérben maradnak, mert e feladatok megoldása nélkül lehetetlen a munka fellendítése, a munka fellendítése nélkül pedig lehetetlen a gazdasági élet szocialista alapokon való megújhodása.

6. A kongresszus úgy véli, hogy a pártnak a jelen pillanatban, inkább mint bármikor, igen nagy figyelmet kell fordítania a szakszervezetek megerősítésére, elsősorban személyi állományuk erősítésére, a legodaadóbb, legszilárdabb, lehetőleg a polgárháború kemény iskoláját kijárt kommunisták bevonása útján. A pártnak határozottan vissza kell utasítania minden olyan kísérletet, amely a szakszervezetek szerepének és jelentőségének a semmibevevésére irányul.

A SZÖVETKEZETEKHEZ VALÓ VISZONYRÓL

A VIII. kongresszuson elfogadott pártprogramm, a mezőgazdasággal és az elosztással foglalkozó részében, a kongresszus véleménye szerint igen helyesen jelöli meg azt az utat, amelyen haladva a régi kispolgári szövetkezetek átalakíthatók a proletariátus és a félproletariátus által vezetett szövetkezetekké; a pártprogramm tételeiből kiindulva a kongresszus javasolja a KB-nak, hogy ebben a munkájában az alábbi irányelveket kövesse.

I

Teendők a fogyasztási szövetkezetek terén:

1. A fogyasztási szövetkezetek valamennyi szervezetében, a

legalsóbbtól a legfelsőbbig véglegessé kell tenni pártunk vezető szerepét, melynek biztosítása már megkezdődött az 1919 március 20-i rendelettel s a párt ezt követő munkájával.

2. A szövetkezeti és a szovjet szervek munkájában tapasztalható párhuzamosság kiküszöbölése céljából: a helyi fogyasztási közösségekből, a kormányzósági szövetkezeti szövetségekből és a Fogyasztási Szövetkezetek Központi Szövetségéből fokozatosan ki kell emelni, és a megfelelő központi és helyi szovjet szerveknek (Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, Közellátási, Földművelésügyi, Közoktatásügyi Népbiztosság stb.) kell átadni mindazokat az osztályokat, amelyek e szervek megfelelő osztályaival párhuzamosan és velük versengve működnek, nevezetesen: az ipari, erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, kulturális-ismeretterjesztő és egyéb osztályokat, összeegyeztetve az egyes osztályok és vállalatok átadásának időpontját azzal az időponttal, amikor a szovjet szervek megfelelő osztályai már eléggé felkészültek arra, hogy az átadandó intézményeket sikerrel vezessék.

3. A szövetkezeti apparátust teljes mértékben be kell vonni a Közellátási Népbiztosság által meghatározott közellátási politika alapján folyó ellátás munkájába. A fogyasztási szövetkezetek és az állami szervek kölcsönös viszonyának leghelyesebb és a jelenlegi körülményeknek legjobban megfelelő formái azok, amelyeknek keretében a Közellátási Népbiztosság vezetése alatt álló központi és helyi fogyasztási szövetkezetek a technikai-gazdasági műveleteket a Közellátási Népbiztosság utasításai szerint és ennek ellenőrzésével végzik, ami legteljesebben az elosztás megszervezésében valósítható meg és amit az 1919 március 20-i rendelet alapján meg is valósítunk; ezzel szemben a begyűjtési tevékenységnek, amely az állami gazdaságpolitika alapjait tükrözi, és amely az állami kötelezettség egyre jobban elterjedő elvének alkalmazásán épül fel, kizárólag az állami gazdasági szervek hatáskörébe kell tartoznia, amelyek a szövetkezeti apparátust mint alárendelt technikai apparátust teljes mértékben felhasználják mind a nem monopolizált, mind a monopolizált termékek begyűjtése során.

A szövetkezeti begyűjtő apparátus útján kell begyűjteni elsősorban azokat az élelmiszereket és elsőrendű szükségleti cikkeket, amelyeknek begyűjtése nem a termékfeleslegek kötelező beszolgáltatása keretében történik, és amelyekre ilyenformán nem terjed ki az állami beszolgáltatási kötelezettség.

Az állami szervek begyűjtési utasításai feltétlenül kötelezőek

a szövetkezeti szervezetek számára, mert a szövetkezeti apparátus csak ezzel a feltétellel használható fel a kívánt teljességgel nemcsak az elosztásban, hanem a begyüjtésben is.

II

Ami a mezőgazdasági és kisipari szövetkezetet illeti, a kongresszus teljes mértékben helyesli a folyó évi január 27-i rendelettel megtörtént első lépést abban az irányban, hogy a mezőgazdasági ipar és a háziipar különféle ágaiban tömörült módosabb parasztok különálló csoportjainak szervezeteit alárendeljük *a munkás- és parasztlakosság egészét átfogó* fogyasztási szövetkezet szerveinek, vagyis azt a rendelkezést, amely megszünteti a mezőgazdasági és kisipari szövetkezetek valamennyi országos központjának önálló működését, és mint szekciókat egyesíti őket a Szövetkezeti Központtal.

A kongresszus egyben megbízza a KB-t, hasson oda, hogy újjászervezzék a mezőgazdasági és kisipari szövetkezetek alsóbb szervezeteit is.

A kongresszus javasolja, hogy az újjászervezés során a következő két fő irányelvet tartsák szem előtt:

1. Arra kell törekedni, hogy az ilyen szövetkezetekbe tömörült és tömörülő paraszti termelők kezdeményezését és öntevékenységét ne fojtsák el, és hogy az általuk termelt termékek mennyisége ne csökkenjen, hanem növekedjen.

2. A különféle mezőgazdasági és kisipari szövetkezeteket kormányzósági és kerületi viszonylatban mint autonóm termelési ügyosztályokat alá kell rendelni a fogyasztási egyesületek megfelelő szövetségeinek. Termelési-gazdasági tekintetben a mezőgazdasági és kisipari szövetkezet teljesen a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács és a Földművelésügyi Népbiztosság irányítása alá fog tartozni, s a fogyasztási szövetkezetnek való alárendeltség csak adminisztratív-politikai jellegű lehet.

Ha az 1919 március 20-i és az 1920 január 27-i rendeletek alapjául szolgáló elveket a jelen határozatban megszabott irányban következetesen érvényre juttatjuk, ez azt fogja eredményezni, hogy a szövetkezeteket a lakosság egyes, a kapitalista társadalomban kiváltságokat élvezett csoportjainak szűkkörű egyesülési formáiból olyan új formájú szövetkezetekké szervezzük át, amelyek megfelelnek a proletárdiktatúra gazdasági és politikai viszonyainak, s a jövőben alapul szolgálhatnak a lakosság kommunista elvek szerinti ellátásának megszervezéséhez.

A SZERVEZETI KÉRDÉSRŐL

1. Pártunk időszerű szervezési feladatai mindig a legszorosabb kapcsolatban vannak a reá váró időszerű általános politikai, társadalmi és gazdasági feladatokkal. A gazdasági feladatokra való áttéréssel kapcsolatban pártunk előtt most különleges szervezési feladat merül fel. A pártnak — munkáját az új gazdasági feladatokhoz alkalmazva — át kell rendeznie sorait és teljesen át kell csoportosítania erőit.

2. A párt feladata: megértetni minden egyes párttaggal, hogy a jelenlegi időszakban, amikor az OKP felelős az ország gazdasági életéért, a legegyszerűbb és legjelentéktelenebb gazdasági munka is rendkívül fontos és felelős pártmunka.

A pártmunka fő fajtái jelenleg a következők: a kollektívák munkája a gyárakban, a pártszervezetek munkája a vasutakon és általában a közlekedésben, a munkakötelezettség különféle formáinak megvalósítása érdekében végzett munka, a kommunisták munkája a fűtőanyagellátási szervezetekben, a közétkeztetésben, a laktanyákban és a lakóbizottságokban, a nyilvános fürdők helyreállítása és szabályos működése érdekében végzett munka, a házak tisztántartása és tatarozása terén végzett munka, a népparkokkal, iskolákkal, társadalombiztosítási intézményekkel kapcsolatos munka irányítása stb. stb.

3. Általában a pártnak az a legfontosabb szervezési feladata, hogy helyesen elossza és bevonja a pártmunkába a pártnak mind a hatszázezer tagját. A helyi pártszervezet minden hozzá tartozó párttagot szakmájának vagy hivatásának megfelelően állítson pártmunkába. A párt erőit minden városban, minden kormányzóságban és minden gyárban át kell csoportosítani a termelési folyamatban való felhasználás céljából; elsősorban a legfontosabb vállalatokat kell megerősíteni kommunista munkásokkal, s e vállalatokon belül a kommunistákat úgy kell elosztani, hogy minden műhelynek meglegyen a maga erős, kezdeményező kommunista magva. A KB ugyanilyen szempontok szerint csoportosítja át a párt erőit országos méretekben.

4. Hogy sikerrel teljesíthessük a 3. pontban megjelölt feladatot, a párttagok nyilvántartását minden szervezetben a kellő színvonalra kell emelnünk. A nyilvántartásnak az egységes pártigazolvány rendszerén kell alapulnia. A párttagok nyilvántartásában mind a helyi szervezeteknek, mind a KB-nak különös figyelmet kell fordítaniok a párttag foglalkozására, gazdaságszervezési szolgálatban eltöltött idejére, valamint minden egyes párttagnak az ország gazdasági újjáépítésében betöltött szerepére.

5. A párttagok pontos nyilvántartása alapján arra kell törekedni, hogy a párt erőit rendszeresebben osszuk el, és hogy a párttagok egyre nagyobb tömegei emelkedjenek fokozatosan a kevésbbé felelős és szűkebb munkakörökből felelősebb és átfogóbb munkakörökbe. Ennek a fontos feladatnak a megvalósítása céljából a kongresszus a következő intézkedéseket javasolja:

a) minden alsóbbfokú kollektíva havonta vagy kéthavonta névjegyzéket nyujt be az illetékes felettes szervezeti kollektívának; a jegyzék az alsóbbfokú kollektíva tagjainak 5—10%-át foglalja magában, feltünteti azt a munkát, amelyet a jegyzéken szereplő elvtársak eddig végeztek, és azokat a munkaköröket, amelyeknek betöltésére az illető kollektíva alkalmasnak tartja őket. Ugyanilyen névjegyzékeket nyujtanak be időről időre az üzemi sejtek a kerületi bizottságoknak, a kerületi bizottságok a kormányzósági bizottságnak, a kormányzósági bizottságok pedig a KB-nak. Ajánlatos, hogy minden kollektíva figyelmesen és körültekintéssel járjon el e jegyzékek összeállítása során, és tartsa szem előtt, hogy a kollektíva tagjai közösen felelősek ajánlásaikért;

b) hogy gyorsabban és sikeresebben vonhassunk be újabb pártmunkásrétegeket a gazdasági munkába, valamennyi pártszervezetnek nagy figyelmet kell fordítania a pártonkívüli szervezetekben működő kommunista frakciókra, vagyis a szakszervezetek, szovjetek stb. frakcióira. Ezeket a frakciókat ugyanolyan jegyzékek készítésére kell kötelezni, amilyent a pártkollektívákkal kapcsolatban fentebb megjelöltünk;

c) a pártszervezeteknek ugyanezt a feladatot kell különösen szem előtt tartaniok a pártonkívüli konferenciák megszervezése során. Minden pártonkívüli konferencián jelen kell lennie a pártszervezet egy kiküldött csoportjának, amely a konferencia részvevőit abból a célból tanulmányozza, hogy kiválogassa a megfelelő munkára alkalmas szovjetfunkcionáriusokat. Ezeket a pártonkívüli konferenciákat széles körökben kell megrendezni, nemcsak elsősorban a nagy városok kerületeiben és nem is csak általában a városokban, hanem a falvakban, a Vörös Hadsereg és a milícia soraiban, sőt külön a nők és az ifjúság körében is, gondosan elő kell készíteni ezeket az értekezleteket, napirendjükre pedig a gazdasági építés gyakorlati kérdéseit kell kitűzni;

d) a helyi pártszervezeteknek különösen nagy aktivitást kell kifejteniök egyéb olyan gyakorlati intézkedések kezdeményezésével is, amelyek ehhez a célhoz vezethetnek.

6. Az üzemek kommunistáinak nincsenek semmiféle kiváltságaik a többi munkással szemben, csupán fokozottabb kötelességeik vannak. A vállalat mindennapi életében mindegyikük legyen a pontosság, a megbízhatóság és a szorgalom mintaképe. A termelő vállalatok pártsejtjei, anélkül, hogy a vállalatok igazgatásába a legcsekélyebb mértékben is beavatkoznának, ügyelnek arra, hogy az igazgatóság rendelkezéseit maradéktalanul végrehajtsák, a párt tekintélyével és befolyásával teljes mértékben támogatják az igazgatóság és az üzemi bizottságok minden olyan lépését, amelynek célja a munka termelékenységének fokozása, s különös figyelmet fordítanak arra, hogy befolyásuk erősödjék a dolgozók tömegei körében.

7. A munkafeladatok elvégzésére való általános mozgósítások során, valamint a kommunista szombatok és vasárnapok alkalmával a helyi bizottságoknak a fennálló utasítások értelmében nagy figyelemmel kell kísérniök a párttagok magatartását. Azokat, akik bármilyen formában kibújnak a rájuk rótt munka teljesítése alól, el kell távolítani a pártszervezetekből, sőt feketelistára is kell tenni őket, hogy a jövőben semilyen közbizalmat igénylő hivatalt el ne foglalhassanak.

8. A pártpropagandának mindinkább gazdasági irányba kell terelődnie, egyre konkrétabb jelleget kell öltenie, s a kommunizmus megértését kell eredményeznie azáltal, hogy a nagy tömegek körében ismerteti mindazt, amit a párt tesz a gazdasági bomlás stb. elleni harcban.

A pártsajtónak különös figyelmet kell fordítania a gazdaságszervezési kérdésekre, összehasonlíthatatlanul teljesebben, pontosabban és konkrétabban kell tükröznie az ipari élet folyamatát, az egyes vállalatok sikereit és kudarcait, a munka termelékenységének növekedését és csökkenését, ki kell emelnie az egyes párttagok, csoportok érdemeit stb. A pártsajtónak a munkaverseny nagyerejű lendítőjévé kell válnia. Különös figyelmet kell fordítani a gazdasági vezetőket képző pártiskolák (felsőfokú, alsófokú és instruktorképző iskolák) továbbfejlesztésére.

A KB-nak ki kell dolgoznia az ilyen iskolák tanterveit és vázlatos programmját, különös figyelemmel az elemi műszaki ismeretek terjesztésére és valamennyi technikai módszernek e cél érdekében való felhasználására.

A kongresszus feltétlenül szükségesnek tartja, hogy fokozzuk a munkát a párttagok körében a decemberi országos pártkonferencia idevonatkozó határozatában megjelölt irányban. Az agitáció és a propaganda irányítása céljából a kongresszus kívánatosnak tartja a KB Közlönyének kiadását.

9. A párttagoknak a gazdaságszervező tevékenység területén történő elosztása során a pártszervezet semmiesetre se tekintse feladatának, hogy helyettesítse a szovjeteket vagy a legkisebb mértékben is konkurráljon velük. A pártszervezetek ezzel kapcsolatos egész munkáját az illetékes szovjet szervek útján kell végezni. A pártszervezetek és a szovjetek kölcsönös viszonyát lehetőleg igen világosan és pontosan körül kell határolni, ahogy arra a párt rámutatott az OKP VIII. kongresszusának határozatában, a Szervezeti Szabályzatban és az OKP legutóbbi országos konferenciáján elfogadott határozatokban.

10. A kongresszus felhívja a pártszervezetek figyelmét arra, hogy megfelelő szakkáderek kiképzése és munkábaállítása útján fokozni kell a szervező- és propagandamunkát a parasztság, főleg a mezőgazdasági proletariátus körében.

11. A helyi szervezetek és osztályaik egyforma felépítésének biztosítása céljából a KB-nak, a Szervezeti Szabályzat kiegészítéseképpen, ki kell dolgoznia a helyi szervezetek felépítésének egységes sémáját, pontosan meghatározva a pártbizottságok feladatait és egymáshoz való viszonyukat.

12. A pártbizottságok összefogják az egyes területeken folyó egész pártmunkát. Az adott területen a sejt minden tagja a megfelelő pártkörzet állományába tartozik, élvezi a párttag minden jogát és viseli a kötelezettségeit. A párttagoknak bármilyen más elv alapján történő, a KB-nak külön alárendelt egyesülése (amilyen például a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztályának szervezete) csak egészen kivételes esetekben és a KB külön rendelkezése alapján engedhető meg. Ilyen esetekben a legszorosabb kapcsolatot kell biztosítani a létrehozandó szerv és a helyi pártbizottságok között olymódon, hogy az ilyen országos pártszerv helyi osztályának a vezetőjét a helyi pártbizottság jelöli. Az országos pártszerv központja a jelölést jóváhagyhatja, vagy indokolt esetben elutasíthatja. Az indokolt visszautasítás, de semmiesetre sem az önálló elmozdítás joga megilleti a pártbizottságot is. Arra kell törekedni, hogy az említett vezető a helyi pártbizottság tagja legyen. Ilyen szerv alakítása esetén az adott politikai osztály nyilvántartásában szereplő párttagok áthelyezésének jogát a helyi bizottság csakis a politikai osztály beleegyezésével tarthatja meg. A politikai osztály viszont a vezetése alatt álló erőket csak a pártbizottság tudomásával helyezheti át.

13. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy munkatervét olymódon dolgozza ki,

1) hogy erősítse meg a Titkárságot három központibizottsági tag bevonásával, akik állandóan a Titkárságon dolgoznak;

2) hogy adja át a fenti összetételű Titkárság hatáskörébe a szervezési és végrehajtási jellegű folyó ügyeket, az öt központibizottsági tagból álló Szervező Iroda pedig tartsa meg a KB szervezőmunkájának általános irányítását.

14. A kongresszus szükségesnek tartja leszögezni, hogy a vidéki és a központi szovjetmunkában valamennyi párttag köteles a VII. szovjetkongresszusnak a szovjet építésről szóló határozata következetes teljesítésére törekedni.

15. Ott, ahol területi-gazdasági irodákat fognak létesíteni, a KB saját kebeléből területi pártirodát alakíthat az illető gazdasági terület pártmunkájának erősítése és összefogása érdekében.

16. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy sürgősen dolgozza ki a Szervezeti Szabályzatra vonatkozó utasításokat.

A szovjet építésre vonatkozó egész anyagot át kell adni az ÖKVB kommunista frakciójának.

A MILÍCIA-RENDSZERRE VALÓ ÁTTÉRÉSRŐL

1. Az a körülmény, hogy a polgárháború befejezéséhez közeledik, továbbá a Szovjet-Oroszország nemzetközi helyzetében bekövetkezett kedvező változások napirendre tűzik honvédelmi szervezetünk gyökeres átalakítását az ország halaszthatatlan gazdasági és kulturális szükségleteinek megfelelően.

2. Másrészt meg kell állapítani, hogy mindaddig, amíg a világ legjelentősebb államaiban az imperialista burzsoázia marad a hatalom birtokosa, a szocialista köztársaság semmiesetre sem érezheti magát biztonságban.

Az események további menete adott pillanatban újból Szovjet-Oroszország elleni véres kalandok útjára taszíthatja a lábuk alól talajt vesztett imperialistákat.

Ezért kell a forradalom katonai védelmét továbbra is magas színvonalon tartanunk.

3. A mostani átmeneti időszaknak megfelelően, mely időszak tartós jellegű lehet, a fegyveres erőket úgy kell megszervezni, hogy a dolgozók megkapják a szükséges katonai kiképzést, s eközben csak a lehető legcsekélyebb mértékben vonják el őket a termelőmunkától. Ez a rendszer csak a területi elven felépített munkás-paraszt vörös milícia lehet.

4. A szovjet *milícia-rendszer* lényegének abban kell állnia, hogy a hadsereget mindenképpen közelebb visszük a termelési folyamathoz, miáltal meghatározott gazdasági területek eleven

emberi ereje egyúttal meghatározott katonai alakulatok eleven emberi erejét is jelenti.

5. A milícia alakulatainak (ezredek, dandárok, hadosztályok) területi elosztását úgy kell összeegyeztetni az ipar területi elhelyezésével, hogy az ipari gócpontok az őket környező és hozzájuk tartozó mezőgazdasági vidékkel együtt a milícia-alakulatok bázisául szolgáljanak.

6. Szervezetileg a munkás-paraszt milíciának katonai, műszaki és politikai tekintetben tökéletesen kiképzett káderekre kell támaszkodnia, akik a kiképzésük alatt álló munkásokat és parasztokat állandóan nyilvántartják, és képesek arra, hogy a kiképzetteket bármely pillanatban kivonják milícia-körzetükből, saját apparátusuk hatáskörébe vonják, fegyverbe állítsák és harcba vezessék.

7. A milícia-rendszerre való áttérésnek a Szovjetköztársaság katonai, nemzetközi és diplomáciai helyzetével összhangban feltétlenül fokozatosnak kell lennie, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy az ország védelmi képessége állandóan a kellő színvonalon maradjon.

8. A Vörös Hadsereg fokozatos leszerelése során a legjobb káderekre a legcélszerűbben, vagyis a helyi termelési és életfeltételeket leginkább figyelembe véve kell elosztani az ország területén, és ilymódon biztosítani kell a milícia-alakulatok igazgatásának kész apparátusát.

9. A milícia kádereinek személyi állományát ezután, az adott terület gazdasági életével való legszorosabb kapcsolat szem előtt tartásával, fokozatosan fel kell frissíteni, úgy, hogy például a több bányaüzemet és a környező falvakat magábafoglaló területen elhelyezett hadosztály parancsnoki kara a helybeli proletariátus legjobb elemeiből álljon.

10. A káderek említett felfrissítése érdekében a parancsnoki tanfolyamokat területileg a gazdasági és milícia-körzeteknek megfelelően kell elosztani, és e tanfolyamokat el kell végezniök a helybeli munkások és parasztok legjobbjainak.

11. A milícia-rendszer elvein alapuló katonai kiképzés, amelynek biztosítania kell a milícia-hadsereg magasfokú harcképességét, az alábbiakból fog állani:

a) sorkötelezettség előtti kiképzésből, melynek során a katonai hatóság a népművelési hatósággal, a szakszervezetekkel, a pártszervezetekkel, az ifjúsági szövetséggel, a sportintézményekkel stb. szorosan együttműködik;

b) a sorköteles korban levő polgárok katonai kiképzéséből, amely egyre rövidebb időtartamú lesz, s amelynek során a lak-

tanyák mind hasonlóbbá válnak a katonai-politikai jellegű iskolákhoz;

c) rövidtartamú katonai gyakorlatokra való behívásokból, amelyeknek célja a milícia-alakulatok harcképességének ellenőrzése.

12. A milícia kádereinek az ország katonai védelmére hivatott szervezetét megfelelő mértékben alkalmassá kell tenni a munkakötelezettség teljesítésére, vagyis képesnek kell lennie e szervezetnek arra, hogy munkacsapatokat alakítson és ellássa őket a szükséges instruktori apparátussal.

13. A milíciának, melynek a felfegyverzett kommunista néppé kell fejlődnie, a jelenlegi időszak folyamán meg kell őriznie szervezetében a munkásosztály diktatúrájának minden vonását.

A POLITIKAI OSZTÁLYOK ÉS PÁRTBIZOTTSÁGOK VISZONYÁRÓL

A vasúti politikai osztalyok (beleértve az útvonali politikai osztályokat is) és a helyi pártszervezetek viszonyát pontosan rögzíteni kell a szervezési kérdésről szóló határozatban, olymódon, hogy a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya helyi szerveinek vezetőit a helyi pártbizottságok jelölik, és a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya erősíti meg; emellett kívánatos, hogy az útvonali, illetőleg a területi politikai osztályok vezetői a helyi pártbizottság tagjai legyenek. A vasúti bizottság erőinek elosztásában a következő szabály érvényes: a politikai osztályok az erők elosztását a helyi pártbizottságok tudomásával végzik, a pártbizottságok pedig — csakis a politikai osztályok beleegyezésével. A Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya az OKP Központi Bizottságának közvetlen irányításával végzi munkáját.

A PROLETÁRNŐK KÖRÉBEN VÉGZENDŐ MUNKÁRÓL

Figyelembe véve, hogy milyen nagy jelentőséggel bír a munkás- és parasztnőknek a pártmunkában való részvétele, figyelembe véve továbbá azt a szerepet, melyet a munkásosztály és a falusi szegénynép nőtagjai betöltenek a Szovjetköztársaság egész gazdasági életében és építőmunkájában, különösen az időszerű feladatokkal kapcsolatban — mint aminők a termelés és a közellátás ziláltsága elleni harc, az írástudatlanság elleni harc, a közélelmezés, a köznevelés és egyéb feladatok —, a Kommunista (bolsevik) Párt IX. Összoroszországi Kongresszusa a proletárnők körében végzendő munkát a jelenlegi helyzetben az

egyik halaszthatatlan feladatnak, egész pártmunkánk elengedhetetlen részének tekinti.

A IX. Összoroszországi Kongresszus javasolja a kormányzósági bizottságoknak, kerületi bizottságoknak és kommunista sejteknek, hogy fordítsanak igen nagy figyelmet a munkás- és parasztnők körében végzendő munkára, vegyenek tevékenyen részt benne, szervezzék meg pártbizottságaink mellett a munkásnők osztályait ott, ahol ilyenek még nincsenek, és fokozzák munkájukat ott, ahol (a Központi Bizottság utasításainak megfelelően) ilyenek már vannak, a legjobb pártmunkások közül választva ki ezeknek az osztályoknak felelős szervezőit és vezetőit.

A kongresszus utasítja a helyi pártszervezeteket, hogy fokozzák munkájukat a szakszervezetekbe tömörült nők körében, vonják be a munkásnőket a munkakötelezettség rendszerébe, a kommunista szombatokban való részvételbe.

A kongresszus megállapítja, hogy a paraszt- és munkásnők körében a legerélyesebb munkát kell folytatni az írástudatlanság felszámolása érdekében, mégpedig a felnőttek elemi iskolái és közös olvasótermek létesítése, s a napi kérdések megbeszélése útján.

Ha a Kommunista Párt valamennyi tagja nagyon komolyan veszi a városi és falusi proletárnők körében végzendő munkát, és aktívan részt vesz benne, akkor újabb, eddig felhasználatlan erőkkel, a szovjet építés minden területén új munkaerőkkel és a kommunista rend megvalósításának új harcosaival gyarapítják a párt sorait.

A KÖZLEKEDÉSÜGY ÉRDEKÉBEN VALÓ MOZGÓSÍTÁSRÓL

A IX. kongresszus felhívása az OKP helyi szervezeteihez

A közlekedés állapota még mindig aggasztó. A kommunisták mozgósítása során mindezideig mindössze körülbelül 1 000 kommunistát mozgósítottunk az előírt 5 000-ből. Emellett a helyi szervezetek éppenséggel nem mindig a leggyakorlottabb szervezőket, a legjobb, kipróbált kommunistákat bocsátják a közlekedés rendelkezésére.

Az OKP kongresszusa a legerélyesebben figyelmezteti a helyi szervezeteket a vasúti közlekedéssel kapcsolatos kötelességükre, mert a vasúti közlekedés sorsától a forradalom sorsa függ.

1. A KB által előírt 5 000 kommunistát a legközelebbi két hét folyamán mind egy szálig mozgósítani kell.

2. A pártbizottságok bocsássák legjobb munkatársaikat a Köz-

lekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztályának rendelkezésére.

3. A pártbizottságoknak minden eszközzel támogatniok kell a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztályát s annak helyi szerveit a vasúti közlekedés megjavítását szolgáló munkájukban.

Az OK(b)P IX. kongresszusának határozata a közlekedésügy érdekében való mozgósításról

A kongresszus megállapítja, hogy a közlekedés állapota még mindig aggasztó, s ezért határozatilag kimondja, hogy a közlekedésügy érdekében mozgósítja részvevőinek 10%-át.

A határozat végrehajtási rendjének megállapításával a kongresszus a KB-t és a kormányzósági pártbizottságok *képviselőit együttesen* bízza meg.

II. A KONGRESSZUS ÜDVÖZLETE

AZ OK(b)P IX. KONGRESSZUSÁNAK ÜDVÖZLETE AZ OSZFSZK VÖRÖS HADSEREGÉHEZ ÉS VÖRÖS FLOTTÁJÁHOZ

Az OK(b)P IX. kongresszusa munkájának megkezdésekor üdvözletét küldi az OSzFSzK Vörös Hadseregének és Vörös Flottájának.

Elvtársak! Munkátokkal és áldozataitokkal megmentettétek a munkások és parasztok ügyét, életetek kockáztatása árán megvédtétek a szociális forradalom nagy vívmányait.

Felsorakoztak ellenetek a régi világ összes erői: az orosz földesurak és kapitalisták, a cári tábornokok, és az egész világ burzsoáziája egyesítették erőfeszítéseiket, hogy elnyomják a dolgozó tömegeket, hogy megsemmisítsék a Szovjetköztársaságot, hogy visszaállítsák nálunk a régi rendet, amelyben oly szabadon lélekzettek a kizsákmányolók és oly nehezen élt a munkásember.

Ebből az egyenlőtlen küzdelemből azonban ti kerültetek ki győztesen.

Forradalmi lelkesedéstek hevítő lángja és a dolgozó tömegek felszabadításában tanúsított határtalan áldozatkészségetek erősebbnek bizonyult ellenségeitek harckocsijainál, páncéloshajói-

nál és aranyánál. A túlerőben levő ellenséggel vívott kétéves titáni küzdelemben szétzúztátok a belső ellenforradalmat. Szétvertétek Kolcsak, Jugyenyics, Miller és Gyenyikin zsoldos hordáit. Visszavertétek az egész világ burzsoáziájának minden támadását, visszaadtátok a szocialista hazának a leggazdagabb területeket, áttörtétek az éhségblokád gyűrűjét és arra kényszerítettétek Szovjet-Oroszország tömérdek ellenségét, hogy békét kössön velünk.

Szovjet-Oroszország a határaira állított benneteket mint rettegett őrszemeket, rátok bízva a dolgozó nép legdrágább kincsének — szabadságának, boldogságának és ama jogának védelmét, hogy önállóan, urak és tőkések nélkül maga intézhesse sorsát.

A rátok bízott feladatot becsülettel teljesítettétek, visszavertétek ellenségeink minden merényletét, kivívtátok a szocialista haza békéjét és lehetővé tettétek, hogy áttérjen fő feladatának teljesítésére — a dolgos, testvéri élet építésére.

Most újból segítségére jöttök testvéreiteknek — a munkásoknak és parasztoknak. Egyik kezetekben puskával készen álltok arra, hogy bármely pillanatban visszaverjétek az ellenség újabb merényleteit, másik kezetek fejszét és kalapácsot ragad, hogy segítsen helyreállítani lerombolt gazdaságunkat és megkönnyítse a békés építésre való áttérés nehéz munkáját.

Sőt: amellett, hogy megvédtétek Szovjet-Oroszország munkásainak és parasztjainak szabadságát és vívmányait, győzelmeitekkel előrelendítettétek a szociális világforradalom ügyét is. Harcotokkal példát mutattatok valamennyi ország munkásainak, s most mindenütt felébresztettétek az elszántságot a harcra — a munkások szent jogaiért, a dolgozóknak mindenfajta elnyomás és kizsákmányolás alóli teljes felszabadításáért.

Hőstetteiteket és áldozataitokat az orosz nép sohasem felejti el, mint ahogy nem felejtik el a világ dolgozói sem. Az OSzFSzK Vörös Hadseregének és Vörös Flottájának dicső tettei örökké élni fognak az emberek emlékezetében, lelkesedést és harcos elszántságot keltve mindenütt, ahol becsületes munkásszív dobog.

Éljen a Vörös Hadsereg és a Vörös Flotta!
Éljen Szovjet-Oroszország!
Éljen a Szovjet Világköztársaság!
Éljen a nemzetközi szociális forradalom!

„Az OK(b)P IX. kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1934

AZ OK(b)P KILENCEDIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Moszkva, 1920 szeptember 22—25

A konferencián 116 küldött vett részt szavazati joggal, 125 pedig tanácskozási joggal.

Napirend: 1) A lengyel kommunisták képviselőjének beszámolója; 2) A KB politikai beszámolója; 3) A KB szervezeti beszámolója; 4) A pártépítés soronlevő feladatairól; 5) A párt történetének tanulmányozására alakított bizottság jelentése; 6) Beszámoló a Kominternek II. kongresszusáról.

A KB politikai beszámolóját V. I. Lenin adta elő:

A KB politikai beszámolójának fő kérdése a Lengyelországgal való békekötésnek és a fehérgárdista Vrangel-hadsereg végleges szétzúzása előkészítésének kérdése volt. V. I. Lenin beszámolója alapján egyhangúlag elfogadták a Szovjet-Oroszország és Lengyelország békekötésének feltételeiről szóló határozatot.

A konferencia visszaverte a „demokratikus centralizmus" pártellenes csoportját, amely fellépett a pártfegyelem ellen és a pártnak a szovjetekben és a szakszervezetekben való vezető szerepe ellen. „A pártépítés soronlevő feladatairól" hozott határozatban a konferencia több gyakorlati intézkedést jelölt meg a párton belüli demokrácia kifejlesztésére, a pártegység és a pártfegyelem megszilárdítására, a szovjet és a gazdasági intézmények bürokratizmusa elleni harc, valamint a fiatal párttagok kommunista nevelésére irányuló munka fokozására, és új párttagoknak a proletártömegek sorából való felvételére. A konferencia leszögezte, hogy a KB mellett Ellenőrző Bizottságot, s vidéken a kormányzósági pártbizottságok mellett külön pártellenőrző bizottságokat kell alakítani.

A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A PÁRTÉPÍTÉS SORONLEVŐ FELADATAIRÓL

A Szovjetköztársaság fennállásának első éveiben uralkodó hallatlanul súlyos helyzet, a mérhetetlen pusztulás és az óriási katonai veszély elkerülhetetlenné tette „kiemelt" (és éppen ezért ténylegesen kiváltságos) hivatalok és funkcionárius-csoportok kijelölését. Ez elkerülhetetlen volt, mert nem lehetett volna megmenteni a tönkretett országot, ha nem összpontosítjuk az erőket ilyen hivatalokban és ilyen funkcionárius-csoportokban: ezek nélkül az egész világ egyesült imperialistái bizonyára megfojtottak volna bennünket, és megakadályozták volna, hogy Szovjetköztársaságunk a gazdasági építőmunkához akár csak hozzá is fogjon. Ez a körülmény, melyhez a tőkés és magántulajdonosi szokások és nézetek terhes öröksége járul, megmagyarázza, miért kell újra meg újra arra irányítani az egész párt figyelmét, hogy harcoljon a nagyobb egyenlőség megvalósításáért először is a párton belül, másodszor a proletariátuson belül, azután az egész dolgozó tömegen belül is, végül, harmadszor, a különböző hivataloknak és a különböző funkcionárius csoportoknak, különösen a régi szakembereknek és a felelős funkcionárius csoportoknak a tömegekhez viszonyított nagyobb egyenlőségéért. A párt, amely kizárólag öntudatosságuk, odaadásuk, kitartásuk, politikai érettségük, forradalmi tapasztaltságuk, áldozatkészségük foka szerint tesz különbséget a párttagok között, harcol minden olyan kísérlet ellen, mely arra irányul, hogy valamiféle más ismérv szerint tegyenek különbséget a párttagok közt: vezető és egyszerű párttagok, értelmiségiek és munkások, nemzeti ismérv szerint stb. A konferencia, megerősítve a KB 1920 szeptember 4-i levelét, a következő intézkedéseket tartja szükségesnek:

1. Minél gyakrabban össze kell hívni a taggyűléseket, a szervezet valamennyi felelős funkcionáriusának kötelező részvételével. Ezeken a gyűléseken fel kell vetni az általános pártélet, az általános politika és a helyi élet valamennyi fontosabb kérdését. Ezeken a gyűléseken számoljanak be tevékenységükről a kerületi, a városi és a kormányzósági pártbizottságok, s kívánatos, hogy azután a beszámolókat megvitassák. A kerületi gyűléseken kívül havonta legalább egyszer hívjanak össze küldöttgyűléseket, amelyeken szintén vitassák meg a párt- és szovjet építés kérdéseit (a pártbizottságoknak, a végrehajtó bizottságoknak, a pártszervezetek és szovjetek osztályvezetőinek beszámolóit stb.).

A járásokban havonta egyszer járási gyűlést kell tartani. A járási gyűléseken számoljanak be a járási pártbizottságok, számoljanak be a kerületi és lehetőleg a kormányzósági pártbizottságok képviselői, nemkülönben a szovjet osztályvezetői is. A kerületi pártbizottságok a konferenciák közötti időközökben havonta egyszer hívják össze a járási küldöttek (járásonként 1—3 küldött) küldöttgyűléseit. A kormányzósági pártbizottságok a kormányzósági konferenciák között hívják össze a kerületek képviselőinek küldöttgyűléseit; minden kerületet 2—3 küldött képviseljen, ugyanennyit küldjenek a városkerületek is.

Ezek a gyűlések ne legyenek alkalmi jellegűek, hanem szigorúan kidolgozott terv szerint működjenek.

Azokat a kérdéseket, amelyekről a KB és a központi szovjet szervek már hoztak határozatot, mindazonáltal fel kell vetni minden pártgyűlésen, abból a célból, hogy minden párttaggal megismertessék a határozatok indokait. Moszkvában rendszeresítsék a népbiztosok beszámolóit a taggyűléseken és a munkásgyűléseken. A pártonkívüli tömegekhez való közeledés és a velük való szorosabb kapcsolat érdekében minden vállalatnál és minden üzemben meg kell engedni a pártonkívüliek részvételét a pártsejtek nyilvános ülésein.

2. Az egyszerű párttagoknak a pártéletbe való bevonása érdekében kívánatos, hogy a zárt ülést nem igénylő kérdésekben ne csak a kormányzósági konferenciákat, hanem a kormányzósági pártbizottságok és a helyi pártbizottságok plénumait is nyilvánossá tegyék minden párttag számára. Megfelelő intézkedéseket kell tenni továbbá annak érdekében, hogy az egyszerű párttagok eredményesen látogassák a konferenciák és plénumok üléseit.

3. Feltétlenül meg kell változtatni a revíziós bizottságok jellegét: fel kell ruházni őket azzal a joggal, hogy felülvizsgálják a pártszervezeteket a munkájuk lényegét illetően, felülvizsgálják a KB körleveleinek, a konferenciák határozatainak végrehajtását, a pártbizottságok ügyintézésének gyorsaságát, az adminisztrációs apparátus szervezettségét stb. A revíziós bizottságok azokon a szerveken kívül, amelyek őket megválasztották, közvetlenül a párt Központi Bizottságának is kötelesek jelentést tenni minden mulasztásról. A revíziós bizottságokba ennek megfelelően igen felelős és tevékeny elvtársakat kell beválasztani. A KB legalább kétszer egy évben vizsgálja meg minden szempontból a kormányzósági pártbizottságok tevékenységét, s erre a célra szervezzen bizottságokat a KB egy képviselőjéből és a helyi szervezetnek a kormányzósági konferenciák által

választott két képviselőjéből. A kormányzósági pártbizottságok a maguk részéről ugyanilyen időközökben hajtsák végre a kerületi partbizottságok munkájának felülvizsgálását.

4. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a párttagság újraregisztrálásának megszervezésére. Az újraregisztrálások gyakorlata többízben megmutatta, hogy túlságosan formálisan kezelik a dolgot. Ha egy kétes kommunista, aki karrierista célokat követ, két-három ajánlást szerez, minden további nélkül besorolják a párt tagjai közé. Ugyanakkor olyan munkások, akik valamiért nem jutottak hozzá, vagy nem volt kedvük, vagy nem tudtak megfelelő ajánlásokat szerezni, kívülrekednek a pártszervezetek sorain.

Az újraregisztrálást úgy kell megszervezni, hogy a minimumra csökkentsünk minden formaságot a munkások és a parasztság proletár elemei számára, és maximumra növeljük az akadályokat a nemproletár elemeknek a pártba való belépésével kapcsolatban. Az újraregisztrálás során egyes pártszervezetekben szokásos vizsgáztatást célszerűtlennek kell tekinteni.

5. Nagy figyelmet kell fordítani a párttagság zömének színvonalát módszeresen emelő igazi tömegpropaganda megszervezésére. Minden szükséges intézkedést meg kell tenni a pártiskolák felállításának rendezése érdekében. Külön kiemelt iskolákat, például élelmezési és egyéb szempontból kiemelt iskolákat kell létrehozni idejében, és biztosítani kell számukra a megfelelő irodalmat. Rendszeresen tanácskozásra kell összehívni a kormányzósági pártbizottságok agitációs-propaganda osztályainak vezetőit, s ezeken a tanácskozásokon lehetőség szerint a pártsajtó képviselői is vegyenek részt.

6. Az illetékes központi szervek révén szigorúan szabályozni kell a kampányhetek és kampánynapok megszervezését, s országos méretekben csak kivételes alkalmakkor, a KB határozata alapján szabad ilyeneket engedélyezni.

7. Hogy elejét vegyük a pártmunka szétforgácsolódásának, ami helyenként a különleges szervezetek (politikai osztályok stb.) fennállása folytán áll elő, s hogy a kormányzósági pártbizottságok ténylegesen egyesítsék az adott területen folyó egész pártmunkát, meg kell bízni a KB-t, hogy dolgozza ki a következő konferenciára vagy a kongresszusra a pártmunka fentemlített egyesítésének tervét.

8. A pártmunka erősítése és elmélyítése céljából Oroszország területén kéthetes kampányt kell szervezni a párt erősítésére, s ebből a célból indítványozzuk a KB-nak, hogy dolgozza ki a megfelelő irányelveket. Javasoljuk a KB-nak, hogy a párt-

munka erősítésére irányuló kampány lefolytatása után alkalmas időpontban az egész köztársaság területén szervezzen pártheteket.

9. A párt belső életében meg kell valósítani mind a helyi, mind a központi pártintézmények szélesebbkörű bírálatát. Megbízzuk a KB-t, hogy körlevélben mutasson rá a taggyűléseken alkalmazott párton belüli bírálat kiszélesítésének módjaira. Létre kell hozni olyan sajtószerveket, amelyek rendszeresebbé és szélesebb körűvé tudják tenni a párt hibáinak bírálatát és általában a párton belüli bírálatot (vitalapok stb.), s ezért a központban „A KB Közleményei" mellett külön vitamellékletet kell létrehozni. Kívánatos, hogy a kormányzósági bizottságok „Közleményei" mellett is hozzanak létre ilyen vitalapokat.

10. Elvben elismerjük, hogy kivételes esetekben a választott tisztségeket kijelölés útján kell betölteni, de ugyanakkor utasítjuk a KB-t, hogy a funkcionáriusok beosztásánál a kijelölést általában ajánlással helyettesítsék.

11. Utalni kell annak megengedhetetlen voltára, hogy elvtársak mozgósításakor a pártszerveket és az egyes elvtársakat tárgyi meggondolásokon kívül bármilyen más szempontok vezéreljék. Megengedhetetlen bármiféle megtorlás olyan elvtársakkal szemben, akiknek a párt által eldöntött egyik vagy másik kérdésről más a véleményük.

12. A szovjetek, a végrehajtó bizottságok, az elnökségek minden tagja köteles tevékenységéről havonta legalább egyszer taggyűlésen beszámolni választóinak, továbbá köteles egyéni beszélgetéseket folytatni, felvilágosításokat. útmutatásokat adni stb.

A kommunista frakciók által irányított kormányzósági végrehajtó bizottságok, hogy a tömegekkel a legszorosabb kapcsolatot építhessék ki, előre kidolgozott terv szerint rendszeresen tájékoztassák a lakosságot a népgazdaság valamennyi ágáról és a szovjet hatalom szerveinek politikai tevékenységéről, s küldjenek szét felelős funkcionáriusokat a kormányzóságokba, hogy ott az üzemi, a falusi, a járási és egyéb gyűléseken beszámolókat tartsanak ennek a tervnek az alapján.

Fel kell élénkíteni a szovjetek plénumainak és kongresszusainak tevékenységét; ezeket a plénumokat és kongresszusokat gondosan elő kell készíteni, és minden oldalról meg kell ott tárgyalni a legfontosabb gazdasági és politikai kérdéseket. Különösen a szovjetek kerületi és kormányzósági kongresszusait kell előkészíteni, és fel kell rájuk hívni az egész helyi lakosság

figyelmét (széleskörű szóbeli és írásbeli agitáció a kongresszus előtt).

A kormányzósági és kerületi szovjetkongresszusok között össze kell hívni a kormányzóságokban a kerületek és városkerületek képviselőinek, a kerületekben pedig a járások képviselőinek értekezletét, s ezeken az értekezleteken részletesen meg kell vitatni a szovjet építés kérdéseit.

13. A központban és a vidéken időről időre egyik helyről a másikra kell irányítani a felelős funkcionáriusokat, hogy lehetővé tegyük nekik a szovjet- és pártapparátus széleskörű tanulmányozását, és megkönnyítsük számukra a gépies megszokottság elleni harcot. Egyidejűleg haladéktalanul hozzá kell fogni a IX. pártkongresszus azon határozatának végrehajtásához, mely intézkedik a kiváló párttagok rendszeres és tömeges kiemeléséről (lásd a IX. kongresszusnak a szervezeti kérdésről hozott határozatát, 5. §).

14. A központi funkcionáriusokra vonatkozólag a konferencia a következő intézkedéseket tartja szükségeseknek:

a) kötelezni kell minden népbiztost és minden kollégiumi tagot, hogy évente legalább kétszer kiutazzék vidékre;

b) a kollégium tagjait gyakrabban kell cserélni kiváló funkcionáriusok bevonása útján.

Ennek során feltétlenül gondoskodni kell arról, hogy a munka folyamatossága ne szenvedjen kárt, és az összegyüjtött tapasztalatok ne menjenek veszendőbe.

Különösen nagy figyelmet kell fordítani a moszkvai szervezet helyzetére. Tekintve, hogy Moszkvában nagyszámú felelős szovjet- és pártfunkcionárius dolgozik, megbízzuk a KB-t, hogy a Moszkvai Bizottsággal egyetértésben helyezze át ezeket a funkcionáriusokat vidékre, és törekedjék arra, hogy Moszkvában a párt- és szovjetmunkára kiváló középfunkcionáriusokat, mindenekelőtt a moszkvai szervezethez tartozó munkásokat és munkásnőket állítson be.

15. A hadseregben a forradalmi katonai tanácsok tagjai, a politikai biztosok és más tisztségeket viselő személyek fáradhatatlanul igyekezzenek megteremteni a forradalmi fegyelmet, s egyszersmind harcoljanak erélyesen a régi katonai rendszer maradisága és mindennemű bürokratikus megnyilvánulás ellen. Ne hivatkozzanak időhiányra, hanem tartsák kötelességüknek, hogy amilyen gyakran csak lehet, a vöröskatonák és a munkások tömegei körében tartózkodjanak, beszélgessenek velük, magyarázzák meg nekik a kérdéseket, és tájékoztassák őket a front és a hátország helyzetéről. A felelős elvtársak számára kötelező

a kollektivákban való részvétel. A csapattestek által rendezett kommunista szombatokon az illető csapattest parancsnoki kara és politikai biztosa, továbbá a forradalmi tanacs tagjai kötelesek részt venni olymódon, hogy munkájukban helyettesítik egymást.

16. Kivétel nélkül minden felelős kommunistát kötelezni kell, hogy rendszeresen végezzen pártmunkát, mindenekelőtt a proletariatus, a parasztság és a Vörös Hadsereg tömegei körében, s ennek érdekében a felelős funkcionáriusokat, függetlenül attól, hogy milyen tisztséget töltenek be, üzemi, vöröshadseregbeli vagy falusi sejtekhez kell beosztani; minden taggyülesen kötelesek részt venni és tevékenységükről beszámolni. A kerületi bizottságok vegyék őket nyilvántartásba, és végeztessenek velük pártmunkát ugyanúgy, mint minden más párttaggal. A kommunista szombatokon való reszvételt — a kommunista szombatokról szóló határozatnak megfelelően — feltétlenül kötelezővé kell tenni minden párttag számára. A kommunista szombatokra fordított időt nemcsak a közvetlen gazdasági eredmények szempontjából kell értékelni, hanem főleg a párt belső egységének erősítése szempontjából, amit előmozdítunk azzal, ha a kommunisták kivétel nélkül valamennyien teljesítik minden pártkötelezettségüket. Felelős funkcionáriusok bármilyen pártkötelezettség alól csak a kerületi bizottságok határozatával mentesíthetők — nyomós okok alapján. Mindazokkal szemben, akik lelkiismeretlenül fogják fel kötelezettségeiket, következetesen érvényesíteni kell az előírt fegyelmi büntetéseket, kiterjesztve ez utóbbiakat kivétel nélkül minden párttagra, különösen a felelős funkcióban levőkre, s így nem szóval, hanem tettel kell velük megértetni, hogy mindenki egyenlően felelős a pártnak és a proletárállamnak.

17. A kommunista felelős funkcionáriusoknak nincs joguk felvenni sem személyi pótlékot, sem prémiumot, sem túlóradíjat.

18. Ki kell dolgozni olyan gyakorlati intézkedéseket, amelyek teljes mértékben alkalmasak arra, hogy kiküszöböljük egyfelől a régi szakemberek és a felelős funkcionáriusok, másfelől a dolgozó tömegek között (az életkörülményekben, a kereset mértékében stb.) fennálló egyenlőtlenséget. Minthogy ez az egyenlőtlenség sérti a demokratizmust, megbontja a pártot és csökkenti a kommunisták tekintélyét, a fentemlített célra bizottságot kell alakítani az OKP moszkvai szervezetének, az OKP petrográdi szervezetének, a Közellátási Népbiztosságnak, az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottságnak és az Össz-

oroszországi Központi Szakszervezeti Tanácsnak egy-egy képviselőjéből.

19. A konferencia szükségesnek tartja a KB mellett Ellenőrző Bizottság létesítését, amelynek olyan elvtársakból kell állnia, akik pártügyekben a legnagyobb felkészültséggel rendelkeznek, a legtapasztaltabbak, részre nem hajlók, és akik meg tudják valósítani a szigorú pártellenőrzést. A pártkongresszus által megválasztandó Ellenőrző Bizottságnak legyen joga arra, hogy a KB-val való megegyezés alapján mindenfajta panaszt meghallgasson és kivizsgáljon, szükség esetén a KB-val közösen együttes ülést hívjon össze, vagy a pártkongresszus elé vigye a kérdéseket. A pártkongresszus összehívásáig ideiglenesen a következő elvtársak legyenek az Ellenőrző Bizottság tagjai: Dzerzsinszkij, Muranov, Preobrazsenszkij, s a moszkvai, petrográdi, ivanovovoznyeszenszki és nyizsnyijnovgorodi pártszervezet egy-egy képviselője, akiket kormányzósági konferenciákon kell megválasztani (ezeknek a konferenciáknak az összehívásáig az aktív pártmunkásokkal közösen a kormányzósági pártbizottságok választják meg a képviselőket). Minden kormányzósági pártbizottság mellett külön pártbizottmányt kell szervezni a legelfogulatlanabb és a szervezetek általános bizalmát leginkább élvező elvtársakból; ezekhez a bizottmányokhoz kell befutniok a hatáskörükbe tartozó panaszoknak. Minden egyes panaszra, a párttagoknak bármilyen kis csoportja írja is alá, a bizottmány megindokolt válaszával vagy a kormányzósági pártbizottság határozatával kell reagálni.

20. A főbizottságainkban és központjainkban sokhelyütt uralkodó bürokratizmus gyakran mélyen sérti a néptömegek legjogosabb érdekeit, és ez egyik legfőbb forrása a párttal szemben tapasztalható elégedetlenségnek, minthogy az emberek a főbizottságokért és központokért a pártot teszik felelőssé.

A párt Központi Bizottságának a legerélyesebb rendszabályokat kell foganatosítania ez ellen. A helyi szervezeteknek segíteniök kell a KB-t ebben a harcban, mindenekelőtt a szóbanforgó tények közlésével.

Ezért a konferencia utasítja a katonai hatóságok helyi szerveit: tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy az elszállásolás stb. terén csak a legszükségesebbeket vegyék igénybe, nehogy szemrehányásokra adjanak okot a munkáslakosságnak.

A katonai hatóság intézményeiben sokhelyütt a túlságos terjeszkedésre való törekvés észlelhető, nem számolnak azokkal a rendkívül súlyos lakásviszonyokkal és egyéb körülményekkel, amelyek között a munkások élnek. Vidéken a kormányzó-

sági pártbizottságok mellett külön bizottmányokat kell létesíteni a katonai hatóság által lefoglalt házak jegyzékének felülvizsgálására, azzal, hogy a katonai hatósággal igyekezzenek megegyezni arra vonatkozóan, hogy ahol lehetséges, az épületeket felszabadítsák a munkások részére.

Közzétéve az összoroszországi konferenciának az Ellenőrző Bizottság összetételéről hozott, a KB plénumán jóváhagyott határozatát, a KB megállapítja, hogy:

Preobrazsenszkij és Dzerzsinszkij elvtárs központibizottsági tagokat csak a pártkonferencia határozata alapján jelölik ki az Ellenőrző Bizottság első testületébe, általában azonban központibizottsági tagokat nem kell beválasztani az Ellenőrző Bizottságba.

A KB-nak ezeket a tagjait az Ellenőrző Bizottságban végzett munkájuk során nem kötik a KB határozatai. Az Ellenőrző Bizottságban nem szavaznak, ha a tárgyalt kérdés éppen az ő munkaterületüket érinti.

A KB SZERVEZETI BESZÁMOLÓJÁRÓL

A konferencia, miután meghallgatta a beszámolót, nagyjában és egészében jóváhagyja a KB szervezeti irányvonalát, megelégedéssel állapítja meg, hogy a szervezeti apparátus a IX. kongresszus óta eltelt beszámolási időszak alatt jelentékenyen megerősödött és kiterebélyesedett, s úgy véli, hogy a legközelebbi jövőben tovább kell fokozni a szervezeti apparátus fejlődésének ütemét.

A konferencia egyszersmind úgy véli, hogy feltétlenül fokozni kell a KB Titkárságának munkáját abban az irányban, hogy a legalaposabban megismerkedjék a helyi szervezetek munkájával, és az abból leszűrt tapasztalatokat felhasználja a további szervezeti építés során. Evégett rendszeresíteni kell a szervezetek (kormányzósági pártbizottságok és területi pártbizottságok) titkárainak értekezleteit, ami jelentős mértékben elősegíti majd e tapasztalatok összegezését és értékesítését, és megkönnyíti az átirányítások tervezését is.

A konferencia egyébként úgy látja, hogy különös figyelmet kell szentelni az Agitációs-Propaganda Osztály munkájának; ennek az osztálynak következetesen arra kell törekednie, hogy teljesen átfogja és egybehangolja az agitációs és propagandamunka és a kulturális-ismeretterjesztő munka összes ágait (Közoktatásügyi Népbiztosság, Állami Kiadó, Központi Sajtó, a Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg Politikai Igazgatósága),

egyszersmind saját közvetlen irányításának vesse alá a falusi munkával foglalkozó osztályt, a nőosztályt és a nemzeti kisebbségek ügyosztályait.

A konferencia felhívja a KB figyelmét arra, hogy közvetlenebbül kell irányítania a Vörös Hadsereg és a Vörös Flotta soraiban működő kommunista szervezetek szervező pártmunkáját, s nem szabad tűrni, hogy ezeknek a szervezeteknek az élete és munkája továbbra is elkülönüljön a párt egészének életétől és munkájától.

A LENGYEL KÉRDÉSRŐL

Az OKP Összoroszországi Konferenciája, miután meghallgatta Ulanowskinak, a lengyel kommunisták egyenesen Varsóból éppen most érkezett képviselőjének beszámolóját, örömmel veszi tudomásul, hogy Lengyelország élenjáró munkásai teljes mértékben szolidárisak az OSzFSzK eljárásával, és ugyanúgy értékelik a legutóbbi hónapok eseményeit, mint az oroszországi kommunisták. A lengyel kommunista munkások teljes mértékben helyeselték Lengyelország szovjetizálása ügyének fegyveres erővel való támogatását, és a legcsekélyebb engedményeket sem tették sem a nacionalizmusnak, sem a pacifizmusnak.

A konferencia megelégedéssel állapítja meg, hogy lengyel kommunisták Berlinben hallatott „egyes" „kritikus" hangjai (a „Rote Fahné"-ban megjelent cikkek) — nem a lengyel kommunista párt hangjai voltak.

A konferencia a lengyel és az orosz kommunisták nézeteinek teljes szolidaritásában biztosítékát látja annak, hogy a még előttünk álló harc minden nehézsége ellenére is a végső győzelem a miénk lesz.

A konferencia testvéri üdvözletét küldi a lengyel kommunista munkásoknak.

„Az OK(b)P Központi Bizottságának Közleményei." 24. szám, 1920 október

AZ OK(b)P TIZEDIK KONGRESSZUSA

Moszkva, 1921 március 8—16

A kongresszuson 694 küldött vett részt szavazati joggal, 732 521 párttag képviseletében. Tanácskozási joggal 296 küldött vett részt. A kongresszus ülései idején a kongresszus a küldöttek egy részét a kronstadti ellenforradalmi lázadás leverésére mozgósította.

Napirend: 1) A KB politikai és szervezeti beszámolója és a KEB beszámolója; 2) A Legfőbb Politikai Népművelési Bizottságról s a párt agitációs és propagandamunkájáról; 3) A nemzeti kérdés; 4) A szakszervezetek és szerepük az ország gazdasági életében; 5) A pártépítés kérdései; 6) Az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásának terményadóval való felcseréléséről; 7) Szovjet-Oroszország a kapitalista környezetben; 8) Az OK(b)P Kominternképviselőinek beszámolója; 9) A pártegység és az anarcho-szindikalista elhajlás kérdései; 10) A vezető szervek megválasztása.

A kongresszust a szakszervezetekről lefolyt vita előzte meg. A vitának és a V. I. Lenin elleni, a KB lenini többsége elleni harcnak főkolomposa Trockij volt. Trockij a szakszervezetek azonnali „államosítását" követelte, ellenezte a munkástömegek meggyőzésének módszerét, követelte, hogy a szakszervezetekbe katonai módszereket vezessenek be, ellenezte a szakszervezeti demokrácia kifejlesztését és a szakszervezeti szervek választásának elvét.

Az ellenzéki csoportok platformjával szemben V. I. Lenin és a leninisták összeállították saját platformjukat, a tízek platformját (V. I. Lenin, I. V. Sztálin és mások). Ez a platform leszögezte, hogy a szakszervezetek az igazgatás iskolái, a gazdálkodás iskolái, a kommunizmus iskolái. A szakszervezeteknek egész munkájukat a meggyőzés módszerére kell felépíteniök.

Valamennyi fontos helyi pártszervezet a lenini platformhoz csatlakozott.

A kongresszus összegezte a szakszervezetekről folytatott vita eredményeit, és túlnyomó szótöbbséggel jóváhagyta a lenini platformot.

A kongresszus különös figyelmet fordított a *párt egységének* mint ereje és legyőzhetetlensége fő feltételének kérdésére.

A KB politikai beszámolóját V. I. Lenin adta elő; ugyancsak ő volt az előadója a pártegység kérdésének. A kongresszus elítélte az összes ellenzéki csoportosulásokat, és hangsúlyozta, hogy ezek „gyakorlatilag a proletárforradalom osztályellenségeit segítik". „A pártegységről" szóló külön határozatban, melyet V. I. Lenin terjesztett elő, a kongresszus elrendelte valamennyi frakciós csoport haladéktalan feloszlatását, meghagyta az összes szervezeteknek, szigorúan ügyeljenek arra, hogy semmiféle frakciós fellépés elő ne fordulhasson, s kimondta, hogy a kongresszus határozatának megszegése a pártból való feltétlen és azonnali kizárással jár. A kongresszus felhatalmazta a KB-t, hogy abban az esetben, ha a KB tagjai fegyelemsértést követnének el, vagy ha a frakciózást újra felélesztenék vagy megtűrnék, alkalmazza velük szemben a pártbüntetés minden formáját, beleértve a KB-ból és a pártból való kizárásukat is.

„A pártunkban megnyilvánuló szindikalista és anarchista elhajlásról" hozott határozatban, melyet szintén V. I. Lenin terjesztett elő, a X. kongresszus elítélte az úgynevezett „munkásellenzéket". A kongresszus kimondta, hogy az anarcho-szindikalista elhajlás eszméinek propagálása összeférhetetlen a Kommunista Párthoz való tartozással, és a pártot erélyes harcra szólította ez ellen az elhajlás ellen.

A X. kongresszus V. I. Lenin beszámolója alapján rendkívül fontos határozatot hozott arra vonatkozóan, hogy az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásáról át kell térni a terményadóra, a hadikommunizmus politikájáról át kell térni az *új gazdasági politikára* (nep). A X. kongresszusnak a nepről szóló határozata biztosította a szocializmus építéséhez a munkásosztály és a parasztság szilárd gazdasági szövetségét.

Ezt a sarkalatos feladatot szolgálta egy másik kongresszusi határozat is, mely a nemzeti kérdésről szól. A nemzeti kérdés előadója I. V. Sztálin volt. A kongresszus elítélte a nemzeti kérdésben jelent-

kezett pártellenes elhajlásokat — a nagyhatalmi (nagyorosz) sovinizmust és a helyi nacionalizmust mint a kommunizmus és a proletár internacionalizmus szempontjából ártalmas és veszélyes elhajlásokat. Ugyanakkor a kongresszus a fő csapást a fő veszély, a nagyhatalmi sovinizmus ellen irányította.

A pártépítés kérdéseiben a kongresszus számos rendkívül fontos határozatot hozott a párton belüli demokrácia fejlesztéséről, a párttagok eszmei-politikai színvonalának emeléséről, a párt befolyásának erősítéséről a pártonkívüli tömegek közt, és a pártnak harci készenlétbe helyezéséről az ellenforradalmi erők és a párton belüli elhajlások elleni harcra.

A kongresszus megválasztotta a KB-t, melynek tagjai lettek: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, V. M. Molotov, K. J. Vorosilov, G. K. Ordzsonikidze, F. E. Dzerzsinszkij, M. I. Kalinyin, M. V. Frunze, Artyom (F. A. Szergejev), J. M. Jaroszlavszkij és mások; a KB póttagjaivá Sz. M. Kirovot, V. V. Kujbisevet és másokat választottak meg. Ezenkívül a kongresszus megválasztotta a KEB 7 tagját.

A KONGRESSZUS HATÁROZATAI ÉS RENDELKEZÉSEI

A KB BESZÁMOLÓJÁRÓL

Az OK(b)P X. kongresszusa, miután meghallgatta a KB beszámolóját:

1. A KB kül- és belpolitikáját általánosságban és egészében véve helyesnek ismeri el.

2. A kongresszus ugyanakkor megállapítja, hogy a KB nem elég egységes, ami az utóbbi időben számos időszerű kérdésnek, főleg a szakszervezetek szerepével és feladataival kapcsolatos kérdésnek a megvitatásakor nyilvánult meg, s ez arra vezetett, hogy a párt soraiban mértéktelenül kiéleződött a vita, és a párt erői túlságosan elfecsérlődtek más pártfeladatok rovására, főleg a pártonkívüli tömegekre gyakorolt pártbefolyás kiszélesítésének és megerősítésének rovására.

A kongresszus annak érdekében, hogy biztosítsa a párt vezető központja által folytatott politika teljes szilárdságát, és szorosabbra fűzze e központ kapcsolatát a nagy proletártömegekkel, szükségesnek tartja, hogy a KB-ba a párt tömegmunkája során kitűnt szervezők kerüljenek be.

A PÁRTÉPÍTÉS KÉRDÉSEIRŐL

I. Általános kiindulási tételek

1. A forradalmi marxizmus pártja merőben helytelennek tartja egy abszolút helyes, a forradalmi folyamat minden szakaszának megfelelő pártszervezeti forma, úgyszintén ilyen munkamódszerek keresését. Ellenkezőleg, a szervezeti formát és a munkamódszereket teljes mértékben az adott konkrét történelmi helyzet sajátosságai és az ebből közvetlenül adódó feladatok határozzák meg.

2. Ebből a szempontból nézve érthető, hogy bármilyen szervezeti forma és az annak megfelelő munkamódszerek a forradalmi fejlődés objektív feltételeinek megváltozásával a pártszervezet fejlődési formáiból e fejlődés béklyóivá válhatnak; és viszont, az alkalmatlanná vált szervezeti forma újra szükségessé és egyedül célravezetővé válhat, ha a neki megfelelő objektív feltételek ismét életre kelnek.

3. Az ellentmondások, melyek egyfelől az újonnan kialakuló helyzet követelményei, másfelől a létrejött szervezeti forma és munkamódszerei között felmerülnek, általában korábban észlelhetők, mintsem véglegesen szükségesnek bizonyulna az irányvonal megváltoztatása. Ez utóbbit csak akkor kell megváltoztatni, ha általánosságban, fő vonásaiban és alapjában véve teljesítettük azokat a feladatokat, melyek az előző szervezeti típust és a neki megfelelő munkamódszereket életre hívták.

4. A pártnak az egyik vagy másik történelmi helyzetben alkalmazott szervezeti formáját és munkamódszereit nem lehet gépiesen átvinni más szervezetekre, például a szovjetekre vagy a közigazgatási és a gazdasági jellegű szervekre. Az ilyen átvitel azon alapulna, hogy teljesen megfeledkeznénk arról a különbségről, mely a munkásosztály élcsapat-szervezete (a párt) és más szervezetek között fennáll, megfeledkeznénk az osztályok közötti, a dolgozók különféle csoportjai közötti, az e szervezetek által kitűzött különféle feladatok stb. közötti különbségről.

II. A háborús időszak és pártunk

5. A forradalom fejlődésének előbbi időszakát a világimperializmusnak a Szovjetköztársaság ellen indított fegyveres támadása, s a frontokon, mindenekelőtt a külső frontokon vívott elkeseredett harc jellemezte, amikor maga a köztársaság léte

forgott veszélyben, s amikor az ellenség támadásait visszaverve a köztársaságnak biztosítania kellett a maga számára a létfontosságú elsőrendű gazdasági forrásokat: a szenet, az olajat, a gabonatermő területeket stb.

6. Éppen ezért a közvetlen, a legfőbb, a *döntő feladat* — a katonai-harci tevékenység volt. E feladat előtt háttérbe kellett szorulnia minden másnak, köztük a párt nevelő feladatának is. Az egész köztársaság felfegyverzett táborrá változott, és a proletariátus pártjának ehhez az alapvető feladathoz kellett alkalmazkodnia, hogy meg is tudja azt oldani.

7. A párt *szervezeti formája* ezért ebben az időszakban csakis a pártszervezet *militarizálása* lehetett. Mint ahogyan a proletárdiktatúra formája a katonai proletárdiktatúra jellegét öltötte, úgy a pártszervezet formája is ennek megfelelő jellegűvé vált, és a forradalmi célszerűség szempontjából ilyen körülmények között ilyenné is kellett válnia. Ez általában és egészében *a szélsőséges szervezeti centralizmusban és a pártszervezet kollektív szerveinek korlátozásában* mutatkozott meg.

8. A pártmunka módszerei ugyancsak a harci cselekmények szükségességéből adódtak, és megfeleltek a szervezeti formáknak. E módszerek általában és egészében a *harci parancsok rendszeréhez* közeledtek, amelyeket a vezető pártintézmények adtak ki, és amelyeket ellentmondás nélkül, megvitatás nélkül teljesítettek a párt egyszerű tagjai. A tipikus munka a szakadatlan *mozgósítás* volt — mindenekelőtt a harctérre —, valamint a párt erőinek újraelosztása e legfőbb szempont alapján.

9. Csakis a párt ilyen struktúrájának eredményeképpen sikerült leküzdenünk az ellenség ellenállását, csakis így kerülhettünk ki győztesen a harcból. A háború időszakában ez a struktúra volt a legcélravezetőbb.

III. A háború időszakának ellentmondásai és a párt

10. Ennek az időszaknak legfőbb ellentmondása az a körülmény volt, hogy a párt számbelileg gyors ütemben növekedett, a munka jellege viszont akadályozta a párttagság egészének, főleg az újonnan belépett párttagoknak kommunista nevelését. Ugyanakkor azáltal, hogy mozgósítás útján a pártnak csaknem valamennyi tagját bevonták az aktív munkába, még a legelmaradottabb rétegekben is hamarosan kialakult az öntevékenységre és a pártélet kérdéseinek aktív eldöntésére irányuló igény, ami ellentmondásba került a pártszervezetek gyakorlatában al-

kalmazott szélsőséges centralizmussal és a harci parancsok rendszerével.

11. A háborúval kapcsolatos óriási anyagi kiadásokkal és az ország ennek nyomán bekövetkezett elszegényedésével párhuzamosan egyre inkább szükségessé vált a különösen fontos hivatalok és funkcionáriuscsoportok — köztük a párthoz tartozó csoportok — támogatása. Ennek elkerülhetetlen — jelentős mértékben társadalmilag szükséges — következménye volt tehát az, hogy az általános ínség növekedésével egyidejűleg növekedett az anyagi egyenlőtlenség a párttagok között.

12. A régi osztálycsoportosulások (különösképpen az értelmiség) felbomlása, továbbá az ellenzéki szocialista (mensevik, eszer) pártok felbomlása következtében ezek az elemek beözönlöttek pártunk soraiba, és előző munkájuk tapasztalatainak birtokában — mivel viszonylag csökkent a párttagok egész tömege körében végzett nevelőmunka, és mivel rendkívül nagy szükség volt aktív és tapasztalt funkcionáriusokra — gyorsan haladhattak felfelé a szovjet-, a katonai, a szakszervezeti és a pártapparátus ranglétráján.

13. Amellett, hogy ilyen nagy volt az ínség, a tömegek igen elmaradott kulturális színvonalának bázisán kialakult rendkívül centralizált apparátus követelményei a bürokratikus apparátus felduzzasztására vezettek, és az apparátus elkülönülésére irányuló tendenciát eredményezték.

14. A háború időszaka tehát egyrészt általában és egészében a célnak megfelelő szervezetet teremtett, másrészt maga is számos ellentmondást hozott létre. És mivel mindezek az ellentmondások a gazdasági bomlásnak és a szervező káderek hiányának talaján bontakoztak ki, a centralizáció kifejlesztette azt a tendenciát, mely magát a centralizációt az elbürokratizálódás és a tömegektől való elszakadás felé vitte; a harci parancsok rendszere gyakran a felesleges nyomás eltorzult formáit öltötte; a szükséges kiváltságok különböző visszaélések talajává váltak; a pártszervek szükségszerű korlátozása a párt szellemi életének elerőtlenedését vonta maga után, s mindez együttvéve a párt belső válságára vezetett.

IV. Az új időszak, a vele kapcsolatos feladatok és a pártépítés

15. A jelenlegi helyzetet egyrészt a külső hadifrontok csaknem teljes felszámolása, másrészt az országon belüli ellentmondások rendkívüli kiéleződése jellemzi. A külföldi beavatkozás új formája, mely összeesküvések és felkelések szervezésében

nyilvánul meg; a súlyos gazdasági válság és az ezzel kapcsolatos élelmezési válság; a munkásosztály és a parasztság közti viszony nagyfokú kiéleződése, melyet a mult évi rossz termés súlyosbított; a számtalan ellenség ellen vívott hősi harcban kifáradt nagy proletártömegek kimerültsége — mindezek a jelenségek a legkirívóbban nyilvánultak meg a leszerelés időszakában, és ismét rendkívül nehéz helyzetbe hozták a Szovjetköztársaságot. A proletariátust illetően ezek a jelenségek abban is kifejezésre jutottak, hogy gyengült a kapcsolat a proletár élcsapat (a párt) és a pártonkívüli munkástömeg között, amely részben — a válság talaján — a kispolgárság befolyása alá került, s hogy magán a párton belül gyengült a belső egybeforrottság, lazult a párt tömörsége.

Ilyenformán magának a jelenlegi korszaknak van ellentmondásos jellege, amennyiben a békés állapotokra való átmenet egyszersmind az adott történelmi körülmények között új harci formákra vezet a belső fronton.

16. Míg az elmúlt időszakban a pártnak a nevelési feladatok rovására a közvetlen harci feladatokra kellett irányítania erőit, addig *most az lesz központi feladatunk, hogy emeljük a párttagok színvonalát, és egyúttal odahassunk, hogy tevékenyen részt vegyenek a párt életében, egyben pedig fokozzuk a párt befolyását a pártonkívüli tömegekre, kerüljünk közelebb hozzájuk, és tartsuk a pártot harci készenlétben az ellenforradalmi erők elleni harcra.*

Sokkal inkább, mint valaha, a párt abszolút egybeforrottságára és abszolút egységére van szükség, nemcsak formai és mechanikus értelemben, hanem az eszmei harc vonalán is. Ezt új alapon kell elérni: a párttagoknak mindenek ellenére is emelkedettebb színvonala révén, valamennyi párttagnak az aktív pártéletbe való bekapcsolódása révén, a háború időszakában különféle területeken foglalkoztatott párttagok rendkívül gazdag tapasztalatainak összegezése révén. Újra *össze kell gyűjteni* a pártot, mely a háború idején különálló osztagokra darabolódott szét. Közelebb kell hozni egymáshoz a vezető és egyszerű párttagokat, a katonai funkcionáriusokat és a polgáriakat, a szakszervezetekben és a szovjetekben dolgozókat, a régi párttagokat és az újakat, a „fiatalokat" és az „öregeket". Ennek az *alapvető* feladatnak a megoldása nélkül a proletár élcsapat nem töltheti be gigászi gazdaságépítő szerepét.

17. A régi szervezeti forma fenntartása mellett ezt a feladatot lehetetlen megoldani. A mostani időszerű követelmények új szervezeti formát kívánnak meg. Ez a forma a munkásdemo-

krácia formája. A munkásdemokráciára ugyanolyan határozottan kell irányt venni, és ugyanolyan erélyesen kell megvalósítani — ha ezt nem akadályozzák az ellenforradalmi erők elleni közvetlen harc követelményei —, mint ahogyan az elmúlt időszakban a párt militarizálásának irányvonalát érvényesítettük.

18. Párton belüli munkásdemokrácián a kommunista pártpolitika végrehajtásának azt a szervezeti formáját értjük, amely a párt minden tagja, még a legelmaradottabb párttagok számára is biztosítja a pártéletben, a párt előtt felmerülő valamennyi kérdés megvitatásában és eldöntésében való aktív részvételt, úgyszintén a pártépítésben való aktív részvételüket is. A munkásdemokrácia formája kizár mindenféle kinevezési rendszert, s abban nyilvánul meg, hogy a párt valamennyi intézményét széleskörűen, alulról felfelé választják, hogy ezek az intézmények kötelesek beszámolni, hogy ellenőrzés alatt állnak stb.

19. *A munkamódszerek* mindenekelőtt valamennyi fontos kérdés széleskörű megtárgyalása és megvitatása a párton belüli bírálat teljes szabadságának biztosításával, a párthatározatok kollektív kidolgozása, amíg ezekben a kérdésekben a párt nem hozott általánosan kötelező érvényű döntéseket. Ezek a módszerek jelenleg ugyanolyan szükségszerűek és ugyanolyan fontosak, mint a polgárháború kiéleződésének időszakában a harci parancsok és ellentmondás nélküli teljesítésük volt. Magától értetődik, hogy a határozatok elfogadása után e határozatok kötelezőek, s maximális gyorsasággal és pontossággal kell végrehajtani őket. Magától értetődik, hogy a pártnak eléggé rugalmasnak kell lennie ahhoz, hogy szükség esetén gyorsan át tudjon térni a harci parancsok rendszerére.

20. Ilyenformán a legáltalánosabb párton belüli feladat nem a párt sorainak mennyiségi növelése, hanem minőségi javítása, valamennyi párttag öntudatának, kommunista nevelésének, aktivitásának, öntevékenységének, kezdeményezőkészségének fokozása, és ezen az alapon a párt sorainak abszolút egysége.

V. Általános intézkedések a pártban észlelhető egészségtelen jelenségek megszüntetésére

21. Minthogy a kispolgári elemeknek és a kommunista szellemben még át nem nevelt nyárspolgári értelmiségi és félértelmiségi elemeknek bizonyos része bekerült a pártba, és ezeket az elemeket a párt még nem nevelte át, minthogy továbbá a kommunista munkások óriási része — melyet csaknem telje-

sen igénybe vesznek a fejlődő szovjet építés szükségletei — jelentékeny mértékben kénytelen elszakadni a gyárak közvetlen termelőmunkájától, és minthogy a párt óriási veszteségeket szenvedett a polgárháború frontjain, — ennélfogva égetően szükségessé válik a párt politikájának olyan irányú határozott módosítása, hogy munkásokat toborozzunk a pártba, és megtisztítsuk a pártot a nemkommunista elemektől, pontosan nyilvántartásba véve az OKP minden egyes tagját a munkahelyén végzett munka szerint, és úgy is, mint az OKP tagját.

22. Ha a párt új tagjai megsértik a pártfegyelmet stb., akkor azokat a kommunistákat, akik őket a pártba ajánlották, fegyelmi büntetéssel kell sujtani, ami egészen a pártból való kizárásig terjedhet abban az esetben, ha ismételten meggondolatlanul, könnyelműen ajánlottak tagokat a pártba.

Nehogy méltatlan elemek bemocskolják a pártot, egyik védelmi rendszabályként javasolni kell a felvételre jelentkezők nevének kihirdetését. Az ajánlóknak egyéves párttagsággal kell rendelkezniök. A nemmunkás és paraszt elvtársak tagjelöltségi idejét egy évre kell felemelni.

23. A kongresszus kötelezi a KB-t és a Szervező Irodát, hogy gondosan kísérje figyelemmel a kiváló munkásokat, s tervszerűen és következetesen vonja be őket felelős munkára a központban és a helyi szervezetekben egyaránt. A pártmunka egyik legnagyobb fogyatékosságának a kongresszus azt tekinti, hogy a párt mindezideig nem tudta a meglevő erőket megfelelő posztokra állítani, és nem tudott fejlődésüknek elég szabad teret nyitni.

24. A kongresszus megerősíti az 1920-as Összoroszországi Pártkonferencia határozatait, s kötelezi a KB-t és az ellenőrző bizottságokat, hogy erélyesen harcoljanak az ellen, hogy párttagok a helyzetükkel és anyagi előnyeikkel visszaéljenek. A kongresszus teljes egészében jóváhagyja a párttagok anyagi helyzete tekintetében követendő egyenlősítési irányvonalat.

25. A kongresszus fő feladatnak tekinti az egyszerű párttagok, valamint a pártonkívüliek körében végzendő munkát, hogy így a párt közelebb kerüljön a proletariátus és a parasztság nagy tömegeihez. Ehhez elengedhetetlen, hogy a párt minden felelős tagja időszakonként részt vegyen bizonyos kötelező munkaszolgáltatások végrehajtásában, vagyis, hogy még a legelfoglaltabb pártfunkcionáriusok egy része is állandóan munkán legyen a proletárélet sűrűjében, ott végezzen szervező- és propagandamunkát.

VI. A munkásdemokrácia, és a funkcionáriusok tervszerű elosztása

26. A funkcionáriusok elosztását a gyakorlati célszerűség szempontjából kell végrehajtani, s azokat az elvtársakat, akiket a felsőbb pártszervek ilyen vagy olyan minőségben az alsóbb pártszervek rendelkezésére bocsátanak, nem szabad megbízni semmiféle olyan további funkcióval, amely különleges meghatalmazottak megbizatásának jellegével bír.

27. Meg kell kezdeni azoknak a határozatoknak következetes végrehajtását, melyeket még a VIII. pártkongresszus hozott arról, hogy azokat a funkcionáriusokat, akik hosszú ideig végeztek szovjet- vagy pártmunkát, vissza kell irányítani a munkapad vagy az eke mellé, s ugyanakkor a munkások szokásos életfeltételei közé kell helyezni őket.

28. Abból a célból, hogy a párttagok nagy tömegeit még nagyobb mértékben bevonjuk a szervezet mindennapi életébe és a szervezet végrehajtó szerveinek munkájába, a mozgósításra vagy egyéb áthelyezésre kijelölt valamennyi elvtárs névjegyzékét lehetőleg — ha nincs különösebb sietségre ok — a szervezet taggyűlésein előzetesen nyilvánosságra kell hozni, megindokolva, hogy a névjegyzékre miért éppen ezek az elvtársak kerültek és nem mások; amennyiben ez nem lehetséges; az indokolást a szervezet legközelebbi taggyűlésén kell közölni.

29. A szűklátókörű hivatali szellem elleni harc céljából az elvtársakat tervszerűen át kell helyezni az egyik munkaterületről a másikra, úgy azonban, hogy általában minden ilyen elvtárs bizonyos időt egy és ugyanazon a helyen töltsön, s ilymódon munkájában eredményt mutathasson fel, és ezért felelhessen a pártnak.

VII. A munkásdemokrácia, és a párt belső élete

30. A pártélet felélénkítése céljából a következő intézkedésekre van szükség:

a) rendszeressé kell tenni az általános pártélet, az általános politikai és a helyi élet valamennyi fontos kérdésének széleskörű megvitatását a taggyűléseken, egészen a sejtekig, s ezeket a vitákat meghatározott, az illető pártbizottság által időszakonként kidolgozott terv alapján kell lefolytatni. Ebben a tervben szerepelniök kell mind az adott helység szempontjából különösen fontos általános kérdéseknek, mind a pártpolitikai élet által újonnan felvetett kérdéseknek, továbbá a pártszervek beszámolóinak, és a szovjet hatalom szervei beszámolóinak. Ez-

zel kapcsolatban a pártbizottságok kötelesek gondoskodni arról, hogy az ilyen viták ne szorítkozzanak a városi szervezetek kereteire, hanem fokozatosan kiterjedjenek az egész kormányzóságra is, s ebből a célból pontosan meghatározott terv szerint, felváltva, felelős funkcionáriusokat kell kiküldeni, hogy beutazzák az egyes kerületeket. Csak valamennyi említett kérdés ilyen rendszeres megvilágítása fokozza a párttagok egész tömegének tudatos állásfoglalását e kérdésekben, s emeli a pártélet általános színvonalát;

b) be kell vezetni a párt vezető szerveinek nyilvános gyűléseit, s ezek napirendjét gondosan, annak szem előtt tartásával kell összeállítani, hogy az ilyen gyűléseken való részvétel az egyszerű párttagoknak a lehető legnagyobb hasznot nyujtsa;

c) a párt közvéleményének állandóan ellenőriznie kell a vezető szervek munkáját, ez utóbbiak és a párt egésze között állandó, gyakorlati együttműködést kell létesíteni, meg kell valósítani azt, hogy az egyes pártbizottságok rendszeresen beszámoljanak nemcsak a felsőbb, hanem az alsóbb szervezeteknek is, nevezetesen: a kormányzósági pártbizottságok a városi vagy a városkerületi küldöttgyűléseken vagy taggyűléseken és a kerületi konferenciákon, a kerületi pártbizottságok pedig a járási gyűléseken. A városokban a városkerületi bizottságok és a kerületekben a járási bizottságok a legnagyobb sejtek gyűlésein számolnak be időszakonként munkájukról.

31. Felsőbb pártszerv csak akkor oszlathat fel alsóbb szervezeteket, ha ezek nyilvánvalóan megsértették a pártkongresszus határozatait vagy azokat a rendelkezéseket, illetve körleveleket, melyeket a kongresszus határozatainak folyományaképpen és e határozatok alapján adtak ki. Minden más esetben a felsőbb szerv összehívja a megfelelő konferenciát vagy küldöttgyűlést, amelyen döntést hoznak a szóbanforgó kérdést vagy konfliktust illetően. A kérdésnek az említett módon történő eldöntéséig az alsóbb szerv továbbra is végrehajtja a felsőbb pártszerv rendelkezéseit.

VIII. A sejtek és munkájuk

32. Az országnak a gazdasági építésre való áttérésével kapcsolatban, továbbá annak érdekében, hogy közelebb kerüljünk a tömegekhez, igen nagy figyelmet kell fordítani az üzemi kommunista sejtek erősítésére. Ebből a célból a X. kongresszus utáni egy hónapon belül egész Oroszországban felül kell vizsgálni a pártsejtek összetételét, és egyrészt a lehető legnagyobb számú

kommunistát át kell irányítani a szovjet intézményekből a gyárakba, másrészt kellő számú párttagot a kevésbbé fontos vállalatokból a fontosabbakba, s ezt az átirányítást a szakszervezeti szervek legközvetlenebb részvételével kell végrehajtani.

33. A kommunista sejtek erősítését nem szabad csupán létszámuk egyszerű növelésére korlátozni. Ezzel párhuzamosan rendszeres munkát kell végezni tevékenységük tartalmának gazdagítására, s a sejteknek, nem szorítkozva a propaganda- és nevelőmunkára, a párt gazdasági munkájának fő harci szerveivé kell válniok: ugyanakkor ügyelni kell arra, hogy az ipari és mezőgazdasági vállalatok kommunistái közül minél többet foglalkoztassunk a közvetlen termelésben, a munkapad, az eke stb. melletti fizikai munkában, s ne csak a gazdasági igazgatás terén.

34. A kormányzósági és a kerületi pártbizottságoknak különösen nagy figyelmet kell fordítaniok a kommunista sejtek munkájára. A kommunista sejtek általános munkatervét a szervezési és instruktori osztályok titkárainak és vezetőinek külön kormányzósági értekezletein kell kidolgozni, a szakszervezeti szervekben működő kommunista frakciók képviselőinek bevonásával. Ennek a tervnek számolnia kell a kormányzóság gazdasági sajátosságaival, gazdasági feladataival, és különbözőképpen kell kidolgozni a falusi és a városi sejtek számára. Ennek az egész kormányzóságra kiterjedő tervnek az alapján kell azután kidolgozni — a szakszervezetek közvetlen közreműködésével — a kerületi terveket is, minden egyes kerület sajátos feltételeihez alkalmazva. Ezzel kapcsolatban a tájékoztatást is e terv teljesítésének szolgálatába kell állítani; a pártélet napihírei tükrözzék a kommunista sejtek életét és tevékenységét, emeljék ki a példamutató, és ismertessék az elmaradó sejteket, s adjanak állandóan szemléltető képet arról, hogy a sejt munkájának ilyen vagy olyan jellege hogyan tükröződik a vállalat teljesítményében.

35. A sejtek munkáját a pártmunka legfontosabb területének kell tekinteni, és a sejtekben való közvetlen munkára a pártmunkát végző elvtársak közül a legjobbakat kell kiválasztani. Ugyanakkor a sejtekhez rendszeresen és következetesen felelős elvtársakat kell beosztani, és ellenőrizni kell a rájuk bízott munka teljesítését.

Kívánatos hetenként egy napot kijelölni, melyen semmiféle ülés nincs, és amelyet kizárólag a pártmunkának szentelnek („pártnap").

36. A sejt feladatai a belső pártmunka területén:

a) megfelelő színvonalra emeli tagságának nyilvántartását, lankadatlanul ügyelve arra, hogy a sejt mindegyik tagjának le-

gyen valamilyen pártmunkája; minden tőle telhetőt megtesz tagjai politikai képzetlenségének felszámolására, és ügyel arra, hogy minden párttag végezzen pártiskolát;

b) valamennyi tagjának segítségével agitációt és propagandát folytat a pártonkívüliek között, előadásokat, vitákat, beszámolókat stb. rendez;

c) a Kommunista Párt eszméinek propagálására rendszeresen nyilvános sejtgyűléseket tart, melyeken megvitatják a szovjet és a szakszervezeti építés kérdéseit, a vállalat helyzetének, a munkások és alkalmazottak mindennapi életének kérdéseit stb., s a vitákba a lehető legnagyobb mértékben bevonja a pártonkívüliek tömegét;

d) ugyancsak nyilvános gyűléseken megvitatja a sejt a szovjet hatalom dekrétumait, határozatait és rendeleteit, ilymódon bevonja a pártonkívüli tömegeket a szovjet hatalom tevékenységi körébe, s ezáltal a tömegek szovjet nevelésének vezetőjévé válik;

e) a sejt szemléltető agitációt folytat a pártonkívüliek nagy tömegei között azzal, hogy összes tagjai személyes példát mutatnak mind a dolgozók érdekeinek védelmében, mind pedig a vállalat közvetlen munkájában, amely a vállalat teljesítményének kellő színvonalra emelése érdekében folyik; felkarolja minden tagjának és minden pártonkívülinek azokat a kezdeményezéseit, melyek az üzemben, a kerületben, a városban működő szovjet szervek munkájának megjavítására irányulnak;

f) tagjai révén aktívan részt vesz az üzemi bizottságok, a hivatali végrehajtó bizottságok, a gazdasági ellenőrző bizottságok stb. választásában és munkájában, s ügyel arra, hogy e szervezetekben a munkát az OKP szellemében szervezzék meg és folytassák;

g) a maga köréből megfelelő képességű és hajlamú elvtársakat jelöl a szovjet munkáról pártmunkára való átirányításra. továbbá megfelelő jelölteket választ ki, a pártonkívüliek közül is, a szovjetekben végzendő különféle munkákra, és

h) lankadatlanul ügyel arra, hogy a kommunista káderekat a szovjetek munkájában célszerűen és a legeredményesebben használják fel; a sejt az észlelt fogyatékosságok kijavítását szolgáló intézkedéseket annak a szervnek a kommunista frakciója útján foganatosítja, amelynek vezetése alatt az illető vállalatok vagy intézmények állnak. Ha a sejt nem ért egyet a frakció döntésével, az illetékes pártbizottsághoz fordul.

IX. A KB munkájáról

37. A kongresszus legközelebbi feladatként azt tűzi az újonnan választott KB elé, hogy a legszigorúbban valósítsa meg az egyöntetűséget a pártbizottságok struktúrájában, a legszigorúbban valósítsa meg a tájékoztatás egyöntetűségét és egyszerűsítését, és dolgozzon ki a pártbizottságok munkájának valamennyi területére kiterjedő általános tervet, mivel csak ezek a feltételek teszik lehetővé országos méretben a pártmunkának a helyi tapasztalatok figyelembevételén és tanulmányozásán alapuló igazi vezetését.

38. A tervek egységesítése, az egyes munkaterületeken folyó mindennapi munka egybehangolása, továbbá az egyes helyeken gyüjtött gyakorlati tapasztalatok általánosítása érdekében hívja össze országos tanácskozásra a kormányzósági pártbizottságok egyes osztályainak vezetőit.

39. Az összoroszországi pártkonferenciákat rendszeresen, évente kétszer hívja össze.

40. A KB rendszeresen, kéthavonként legalább egyszer tartson teljes ülést. A mindennapi szervezési és politikai munka vezetésére fennmarad a KB Szervező és Politikai Irodájának rendszere. A KB teljes ülésein tanácskozási joggal a KB póttagjainak is joguk van részt venni.

41. Kívánatos, hogy a pártélet újonnan felmerülő elvi kérdéseit a legnagyobb munkásközpontokban működő szervezetek képviselőinek részvételével megtartott KB-üléseken vessék fel.

42. Az összoroszországi kongresszusok és konferenciák összes napirendi kérdéseinek téziseit legalább egy hónappal a kongresszus vagy a konferencia összehívása előtt nyomtatásban ki kell adni.

43. A KB a pártnak havonta beszámol munkájáról.

44. A KB tagjainak száma 25-re emelkedik; közülük legalább 5 kizárólag pártmunkával foglalkozzék, s munkájuk abból álljon, hogy látogassák a helyi szervezeteket, és főleg a kormányzósági konferenciákon és a kormányzósági pártbizottságok teljes ülésein vegyenek részt.

E látogatások alkalmával a KB tagjai megismerkednek a helyi munkával és a funkcionáriusokkal, instrukciókat adnak a pártmunka minden ágában, beszámolókat tartanak a KB munkájáról, a párt előtt álló legközelebbi feladatokról és perspektívákról, s ha huzamosabb ideig tartózkodnak az illető helységekben, részt vesznek a helyi szervezetek munkájában. A KB tagjainak ezekről az utazásokról szóló beszámolóit visszatértük után

meghallgatja a Szervező Iroda, és közzéteszik „A KB Közleményei" legközelebbi számaiban.

45. Ezenkívül a KB havonta külön bizalmas levelekben tájékoztatja az összes kormányzósági pártbizottságokat a belpolitikai és a nemzetközi politikai helyzetről, a párt helyzetéről, valamint azokról a legközelebbi feladatokról, melyeket a KB a kormányzósági pártbizottságok elé tűz.

X. Néhány sürgős szervezeti intézkedés

46. A kongresszus véleménye szerint a falusi munkával foglalkozó osztályokat meg kell szüntetni, mivel a pártbizottságok általános apparátusának kifejlődése és megszilárdulása következtében ezek az osztályok feleslegesekké váltak, és csak zavarják az adott területen folyó pártmunka egységes központból történő általános vezetését. A falusi munkával foglalkozó osztályok megszüntetésével kapcsolatban szükségessé válik, hogy:

a) a paraszttömegekkel való foglalkozás módszereinek kidolgozása végett olyan elvtársak kerüljenek be az agitprop. osztályok testületeibe, akik ismerik a falut;

b) a szervezési és instruktori osztályokon olyan instruktorkáderek legyenek, akik ismerik a falusi munkát.

Megjegyzés. Csak a KB beleegyezésével lehet egyes területeken kivételt tenni.

47. Országos méretben haladéktalanul be kell fejezni a nemzeti kisebbségek ügyosztályainak átalakítását az agitációs-propaganda osztályok alosztályaivá, fel kell menteni őket az összes általános szervező funkciók alól, és át kell adni ezeket a szervezési és instruktori osztálynak. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy haladéktalanul egyeztesse össze a nemzeti kisebbségi ügyosztályokra és szekciókra vonatkozó különféle rendelkezéseket.

48. A kongresszus továbbra is kötelezi a párt valamennyi tagját, hogy havonta legalább egyszer részt vegyen a kommunista szombatokon, s szükségesnek tartja, hogy a párt változtassa ezeket a szombatokat a kommunista munka igazi iskoláivá, kapcsolja össze a folyó gazdasági kampányokkal, vonja be ezekbe, kizárólag önkéntes alapon, a pártonkívülieket, gondosan készítse elő a kommunista szombatok megszervezését, és használja fel őket:

1) konkrét és minden részvevő számára érthető termelési rohamfeladatok teljesítésére, a közlekedés megjavítására, a hideg elleni harcra stb.;

2) a munkás- és a vöröskatona-tömegek munkafeltételeinek és életkörülményeinek javítására;

3) a munkás- és a vöröskatona-tömegek kulturális színvonalának emelésére.

49. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy egy hónapon belül dolgozza ki a területi pártbizottságokra és a KB területi irodáira vonatkozó szabályzatot.

50. A KB-nak külön instrukciók formájában ki kell dolgoznia a pártbizottságok, a szakszervezeti frakciók, a hivatali szervezetek, a vasúti és víziközlekedési szervezetek közötti, s főleg a pártbizottság területén elhelyezett katonai egységek, intézmények és intézetek politikai osztályaival és kommunista szervezeteivel való kölcsönös kapcsolatok kérdését.

A kongresszus szükségesnek tartja a párt, a különleges rendeltetésű osztagok stb. katonai és harci kiképzésének fokozását.

XI. Az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség

51. A párt belső életének felélénkítése, továbbá a párt sorainak új, öntudatos kommunista káderekkel való kiegészítése szempontjából óriási jelentősége van a párt és az OKISz közötti tényleges szoros kapcsolat és közös munka kiépítésének, s az OKISz bevonásának a pártmunkába.

Ebből a célból a következőket kell végrehajtani:

1) A párt minden tagja 20 éves koráig bezárólag köteles tényleges tagként, aktívan részt venni az OKISz munkájában.

2) A pártbizottságok képviselői az OKISz bizottságaiban kötelesek részt venni az eszmei vezetésben, és kötelesek ismerni a szövetség egész munkáját. A párt taggyűlésein és küldöttgyűlésein, valamint kongresszusain meg kell hallgatni e képviselők beszámolóit munkájukról és a szövetség helyzetéről.

3) A pártbizottságok kötelesek segíteni az OKISz-nak a komszomoltagok politikai oktatásának megszervezésében, és előmozdítani azt, hogy az ifjúságot bevonják a szovjet és gazdasági építésbe.

4) Részlegesen meg kell újítani az OKISz aktív funkcionáriusainak állományát olymódon, hogy a párt és a szövetség bizonyos számú funkcionáriust kicserél, de e cserét megfontoltan kell végrehajtani.

5) Az OKISz minden tagjának — ha párttag — kötelessége állandóan részt venni a pártmunkában, pontosan teljesítve valamennyi pártkötelezettségét.

6) Az OKISz-t be kell vonni az általános politikai kérdések,

a szovjet és pártépítéssel kapcsolatos kérdések megvitatásába, amit többek között úgy lehet elérni, hogy az OKISz tagjait meghívják a pártszervezetek nyilvános taggyűléseire, továbbá olymódon, hogy az OKISz képviselői tanácskozási joggal részt vesznek a küldöttgyűléseken, konferenciákon és kongresszusokon.

A PÁRTEGYSÉGRŐL

1. A kongresszus minden párttag figyelmét felhívja arra, hogy a jelenlegi helyzetben, amikor az ország kispolgári lakossága körében számos körülmény fokozza az ingadozást, különösen szükség van a párt sorainak egységére és összeforrottságára, a párttagok közötti teljes bizalom megteremtésére, és a proletariátus élcsapatának akarategységét igazán megtestesítő, valóban vállvetve végzett munka biztosítására.

2. Ezzel szemben a pártban, még a szakszervezetek kérdéséről lefolyt általános pártvita előtt, a frakciózás egyes jelei mutatkoztak, azaz olyan csoportok alakultak, amelyeknek külön platformjuk volt, s amelyek bizonyos mértékű zártságra és saját, külön csoportfegyelmük megteremtésére törekedtek.

Minden öntudatos munkásnak világosan fel kell ismernie, hogy minden néven nevezendő frakciózás ártalmas és megengedhetetlen, mert a frakciózás a gyakorlatban óhatatlanul a vállvetve végzett munka gyengülésére és arra vezet, hogy a kormányzó párthoz törleszkedett ellenségeink ismételten és fokozottabb mértékben kísérletet tesznek arra, hogy a megoszlást elmélyítsék és az ellenforradalom céljaira kihasználják.

Hogy a proletariátus ellenségei miképpen használnak ki a szigorúan következetes kommunista vonaltól való bármiféle eltérést, azt legszemléltetőbben mutatta a kronstadti lázadás példája, amikor a burzsoá ellenforradalom és a világ minden országának fehérgárdistái azonnal késznek mutatkoztak elfogadni még a szovjet rendszer jelszavait is, csakhogy megdönthessék Oroszországban a proletariátus diktatúráját, akkor, amikor az eszerek és általában a burzsoá ellenforradalom Kronstadtban a felkelés jelszavait úgy tüntette fel, mint a szovjet hatalom jelszavait az oroszországi szovjet kormány ellen. Az ilyen tények eléggé bizonyítják, hogy a fehérgárdisták arra törekszenek és értenek is hozzá, hogy kommunista, sőt annál is „baloldalibb" mezbe öltözzenek, csakhogy gyöngítsék és megdöntsék a proletárforradalom oroszországi védőbástyáját. A kronstadti lázadás előestéjén Petrográdban terjesztett mensevik

röpiratok szintén mutatják, hogyan használták ki a mensevikek az Oroszországi Kommunista Párton belüli nézeteltéréseket arra, hogy ténylegesen bátorítsák és támogassák a kronstadti lázadókat, az eszereket és a fehérgárdistákat, bár szavakban a lázadások ellenzőinek és — állítólag csak kisebb korrektúrákkal — a szovjet hatalom híveinek tüntették fel magukat.

3. Az ebben a kérdésben folytatott propagandának egyrészt abból kell állnia, hogy tüzetesen megmagyarázzuk a frakciózás káros és veszélyes voltát a pártegység és a proletár élcsapat akarategységének megvalósítása — a proletárdiktatúra sikerének alapfeltétele — szempontjából, másrészt abból, hogy megmagyarázzuk a szovjet hatalom ellenségei legújabb taktikai fogásainak sajátszerűségét. Ezek az ellenségek, miután meggyőződtek arról, hogy nyiltan fehérgárdista lobogó alatt az ellenforradalom reménytelen, most minden erejüket megfeszítik, hogy az OKP-n belüli nézeteltéréseket kihasználva, az ellenforradalmat így vagy amúgy előmozdítsák azzal, hogy a hatalmat olyan politikai csoportosulásoknak adják át, amelyek külszínre a legközelebb állnak a szovjet hatalom elismeréséhez.

A propagandának meg kell világítania a megelőző forradalmak tapasztalatait is, amikor az ellenforradalom a szélső forradalmi párthoz legközelebb álló kispolgári csoportosulásokat támogatta abból a célból, hogy megingassa és megdöntse a forradalmi diktatúrát, s ezzel megnyissa az utat az ellenforradalom, a kapitalisták és a földbirtokosok további, teljes győzelme számára.

4. Minden pártszervezetnek a legszigorúbban ügyelnie kell arra, hogy a párt fogyatékosságainak okvetlenül szükséges bírálatát, a párt általános irányvonalának mindennemű elemzését, avagy a párt gyakorlati tapasztalatainak számbavételét, a párthatározatok végrehajtásának ellenőrzését és a hibák kijavításának módját stb. ne valamely „platform" stb. alapján kialakuló csoport elé terjesszék vitára, hanem terjesszék az összes párttagok elé megvitatásra. Ezért a kongresszus elrendeli a „Vitamelléklet" rendszeresebb megjelenését és külön gyüjtemények kiadását. Mindenkinek, aki bírálattal lép fel, figyelembe kell vennie a párt helyzetét, azt, hogy a pártot ellenség veszi körül, s a szovjet- és pártmunkában való közvetlen részvételével kell törekednie a párt hibáinak gyakorlati kijavítására.

5. A kongresszus, amikor megbízza a KB-t azzal, hogy minden frakciózást teljesen szüntessen meg, egyúttal kijelenti,

hogy azokban a kérdésekben, amelyek különösen magukra vonják a párttagság figyelmét — a párt megtisztítása a nemproletár és megbízhatatlan elemektől, a bürokratizmus elleni küzdelem, a demokratizmusnak és a munkások öntevékenységének fejlesztése stb. — bármilyen tárgyilagos indítványt a legnagyobb figyelemmel kell megvizsgálni s a gyakorlati munkában kell kipróbálni. Minden párttagnak tudnia kell, hogy a párt, mivel számos különféle akadályba ütközik, ezekben a kérdésekben nem valósít meg minden szükséges rendszabályt, s hogy a párt, kérlelhetetlenül elvetve minden nem tárgyilagos és frakciós kritikát, új módszerek kipróbálásával továbbra is minden eszközzel fáradhatatlanul küzdeni fog a bürokratizmus ellen, a demokratizmus és az öntevékenység kiszélesítéséért, a pártba befurakodott elemek felkutatásáért, leleplezéséért és kiűzéséért stb.

6. A kongresszus elrendeli, hogy haladéktalanul oszlassanak fel kivétel nélkül minden csoportot, bármilyen platform alapján alakultak is, és utasít minden szervezetet, ügyeljenek a legszigorúbban arra, hogy semmiféle frakciós fellépés elő ne fordulhasson. Aki nem hajtja végre a kongresszusnak ezt a határozatát, azt feltétlenül és azonnal ki kell zárni a pártból.

7. Hogy a párton belül és az egész szovjetmunkában a legszigorúbb fegyelmet valósítsuk meg, és mindennemű frakciózást kiküszöbölve a legnagyobb egységet érjük el, a kongresszus felhatalmazza a KB-t arra, hogy fegyelemsértés vagy frakciózás felújítása, illetve megtűrése esetén (eseteiben) alkalmazza a pártbüntetés minden formáját, beleértve a pártból való kizárást is, a KB tagjaival szemben pedig a póttaggá való visszaminősítést, sőt, mint végső rendszabályt, a pártból való kizárást. Ez a végső rendszabály (a KB tagjaival, póttagjaival és az Ellenőrző Bizottság tagjaival szemben) csak azzal a feltétellel alkalmazható, ha egybehívják a KB teljes ülését, amelyre meg kell hívni a KB minden póttagját és az Ellenőrző Bizottság minden tagját. Ha a párt legfelelősebb vezetőinek ez az együttes ülése kétharmad szótöbbséggel a központibizottsági tag póttaggá való visszaminősítése vagy a pártból való kizárása mellett foglal állást, ez a rendszabály haladéktalanul foganatosítandó[1].

[1] A határozat 7. pontja a kongresszus döntése értelmében nem került nyilvánosságra, elsőízben I. V Sztálinnak a XIII. pártkonferencián elhangzott beszámolójában szerepelt. — *Szerk.*

A PÁRTUNKBAN JELENTKEZŐ SZINDIKALISTA ÉS ANARCHISTA ELHAJLÁSRÓL

1. Az utóbbi hónapokban pártunk soraiban szemmelláthatólag szindikalista és anarchista elhajlás nyilvánul meg, mely az eszmei harcban a legerélyesebb intézkedéseket, valamint a párt megtisztítását és a bajok orvoslását teszi szükségessé.

2. Az említett elhajlást részben az idézte elő, hogy olyan elemek léptek be a pártba, akik még nem tették teljesen magukévá a kommunista világnézetet, de a legfőbb oka ennek az elhajlásnak a proletariátusra és az OKP-ra gyakorolt kispolgári befolyás, amely országunkban rendkívül erős, és amely elkerülhetetlenül ingadozást idéz elő az anarchizmus irányában, különösen olyan időpontokban, amikor a tömegek helyzete a rossz termés és a háború rendkívül pusztító következményei folytán erősen leromlott, és amikor a milliós hadsereg leszerelése folytán a parasztok és munkások százezrei kerülnek az utcára, és ezek nem tudnak azonnal foglalkozást és megélhetést találni.

3. Ennek az elhajlásnak egyik legteljesebb és legkialakultabb kifejezése: az úgynevezett „munkásellenzék" csoportjának tézisei és egyéb irodalmi művei. Eléggé jellemző például ennek a csoportnak következő tézise: „A népgazdaság igazgatásának megszervezése az iparági szakszervezetekben tömörült termelők összoroszországi kongresszusának feladata. A szakszervezetek választják meg azt a központi szervet, mely a köztársaság egész népgazdaságát igazgatja."

Ez és az ehhez hasonló egyéb nyilatkozatok elméletileg teljesen helytelen eszméken alapszanak, mert ezek az eszmék teljesen szakítanak a marxizmussal és a kommunizmussal, valamint valamennyi félproletár forradalom és a mostani proletárforradalom gyakorlati tapasztalatainak eredményeivel.

Először is, a „termelő" fogalma egy kalap alá veszi a proletárt a félproletárral és a kisárutermelővel, s ilymódon gyökeresen eltér az osztályharc alapfogalmától és attól a fő követelménytől, hogy az osztályokat pontosan meg kell különböztetni.

Másodszor, a párt és a nagy pártonkívüli tömegek közötti kapcsolatok kérdésének az idézett tézisben foglalt helytelen felvetése, mely arra vezet, hogy a pártot a pártonkívüli ösztönösségnek rendelik alá, nem kevésbbé gyökeres eltávolodás a marxizmustól.

A marxizmus azt tanítja — és ezt a tanítást nemcsak hogy formailag megerősítette az egész Kommunista Internacionále a Komintern (1920-as) II. kongresszusán a proletariátus politi-

kai pártjának szerepéről hozott határozatában, de gyakorlatilag is igazolta a mi forradalmunk egész tapasztalata —, hogy csak a munkásosztály politikai pártja, vagyis a Kommunista Párt képes egyesíteni, nevelni és szervezni a proletariátusnak és az egész dolgozó tömegnek olyan élcsapatát, amely képes arra, hogy ellenálljon e tömeg elkerülhetetlen kispolgári ingadozásainak, a proletariátus soraiban fellelhető szakmai szűkkeblűség vagy szakmai előítéletek hagyományainak és az ezekbe való elkerülhetetlen visszaeséseknek, és amely képes arra, hogy minden szempontból vezesse a proletariátus mozgalmát, illetőleg a dolgozók egész tömegét. Enélkül a proletariátus diktatúrája elképzelhetetlen. Egyrészt a Kommunista Párt szerepének helytelen értelmezése a pártonkívüli munkástömegekhez való viszonyában, másrészt a munkásosztály szerepének ugyanolyan helytelen értelmezése a dolgozók egész tömegéhez való viszonyában — a kommunizmustól való gyökeres elméleti eltávolodást, a szindikalizmus és az anarchizmus felé való elhajlást jelent, és ez az elhajlás a „munkásellenzék" valamennyi nézetét átitatja.

4. Az OKP X. kongresszusa kijelenti, hogy ugyancsak teljesen helytelennek tartja a fentemlített csoport és egyes személyek minden olyan kísérletét, hogy hibás nézeteik védelmében az OKP programmja gazdasági részének a szakszervezetek szerepével foglalkozó 5. cikkelyére hivatkozzanak. Ez a cikkely kimondja, hogy a szakszervezeteknek „el kell jutniok oda, hogy ténylegesen összpontosítsák kezükben az egész népgazdaságnak, mint egységes gazdasági egésznek a teljes igazgatását", és hogy a szakszervezetek ilymódon biztosítják a központi állami igazgatásnak, a népgazdaságnak és a dolgozó tömegek széles rétegeinek megbonthatatlan kapcsolatát azáltal, hogy „be kell vonniok" ezeket a tömegeket „a gazdaság vezetésének közvetlen munkájába".

Az OKP programmjának ugyanezen cikkelye szerint ez a helyzet, ahová a szakszervezeteknek „el kell jutniok", csak akkor alakulhat ki, ha „a szakszervezetek egyre nagyobb mértékben levetkezik a szakmai szűkkeblűséget", és egyesítik a dolgozók többségét, „majd pedig fokozatosan valamennyi dolgozót".

Végül, az OKP programmjának ugyanez a cikkelye hangsúlyozza, hogy a szakszervezetek „az OSzFSzK törvényei értelmében és a kialakult gyakorlatnak megfelelően máris képviselve vannak az ipar igazgatásának minden helyi és központi szervében".

A szindikalisták és anarchisták, ahelyett hogy számbavennék az igazgatásban való részvételnek ezeket a gyakorlati tapasztalatait, ahelyett hogy az elért sikerek és a kijavított hibák szigorú figyelembevételével továbbfejlesztenék ezeket a tapasztalatokat, egyszerűen kiadják a gazdaság igazgatási szerveit „megválasztó" „termelők kongresszusainak vagy kongresszusának" jelszavát. Ilymódon tökéletesen megkerülik és kiküszöbölik azt a vezető, nevelő és szervező szerepet, amelyet a párt a proletariátus szakszervezeteivel kapcsolatban, a proletariátus pedig a dolgozók félig vagy egészen kispolgári tömegeivel kapcsolatban betölt, s ahelyett, hogy folytatnák és javítanák az új gazdasági formák építésének gyakorlati munkáját, amelyet a szovjet hatalom már megkezdett, kispolgári anarchista módon szétrombolják ezt a munkát, ami csak a burzsoá ellenforradalom diadalára vezethet.

5. Az OKP kongresszusának véleménye szerint az említett csoport és a hasonló csoportok és személyek nézetei nemcsak elméletileg hibásak, és nemcsak gyökerében helytelenül fogják fel a szovjet hatalom által megkezdett gazdasági építés gyakorlati tapasztalatait, hanem politikai szempontból is teljesen helytelenek, és közvetlenül politikailag is fenyegetik a proletariátus hatalmának a fennmaradását.

Olyan országban, mint Oroszország, a kispolgári ösztönösség óriási túlsúlya és a háború következtében elkerülhetetlen pusztulás, elszegényedés, járványok és a rossz termés, továbbá az ínség és népnyomor rendkívüli fokozódása — különösen erős ingadozásokhoz vezetnek a kispolgári és félproletár tömeg hangulatában. Ezek az ingadozások hol e tömegek és a proletariátus szövetségének megerősödése irányában, hol pedig a burzsoá restauráció irányában hatnak. A XVIII., XIX. és XX. század valamennyi forradalmának egész tapasztalata tökéletesen világosan és meggyőzően bizonyítja, hogy ezekből az ingadozásokból, ha a proletariátus forradalmi élcsapatának egysége, ereje, befolyása a legkisebb mértékben is meggyengül, semmi más nem következhet, mint a kapitalisták és földbirtokosok hatalmának és tulajdonának restaurációja (visszaállítása).

A „munkásellenzék" és a hozzá hasonló elemek nézetei ezért nemcsak elméletileg hibásak, hanem gyakorlatilag is a kispolgári és anarchista ingadozásokat fejezik ki, gyakorlatilag gyengítik a Kommunista Párt következetes irányvonalát, s gyakorlatilag támogatják a proletárforradalom osztályellenségeit.

6. Mindezek alapján az OKP kongresszusa határozottan el-

veti a fentemlített eszméket, amelyekben szindikalista és anarchista elhajlás jut kifejezésre, és határozatilag kimondja:

1) szükségesnek tartja a kérlelhetetlen és rendszeres harcot ezek ellen az eszmék ellen;

2) ezeknek az eszméknek a propagálását összeegyeztethetetlennek tartja az OKP-hoz tartozással.

A kongresszus megbízza a párt Központi Bizottságát e határozatainak legszigorúbb végrehajtásával, s egyúttal kijelenti, hogy külön kiadványokban, cikkgyüjteményekben stb. helyet lehet és kell biztosítani a párttagok minél alaposabb eszmecseréje számára valamennyi említett kérdésben.

A FELOSZLATOTT „MUNKÁSELLENZÉK"-CSOPORTNAK A KÖZPONTI BIZOTTSÁGBA BEVÁLASZTOTT TAGJAIRÓL

A kongresszus felhívja a feloszlatott „munkásellenzék"-csoport valamennyi tagját, hogy vessék alá magukat a pártfegyelemnek, kötelezi őket, hogy maradjanak a rájuk bízott helyeken, és nem fogad el semmiféle lemondást.

AZ ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGOKRÓL

1. A párt egységének és tekintélyének megszilárdítása végett ellenőrző bizottságok alakulnak, amelyeknek feladatai közé tartozik, hogy harcoljanak a pártba befészkelődött bürokratizmus és karrierizmus ellen, párttagoknak a pártban és a szovjetekben elfoglalt helyzetükkel való visszaélései ellen, a párton belüli elvtársi viszony megsértése ellen, az alaptalan és nem ellenőrzött, a pártot vagy az egyes párttagokat becsmérlő rágalmak és vádaskodások terjesztése és más efféle híresztelések ellen, melyek megbontják pártunk egységét és rombolják tekintélyét.

2. Az ellenőrző bizottságok ne csak gondosan vizsgálják ki a hozzájuk érkező bejelentéseket, hanem ezen túlmenően váljanak kezdeményező szervekké azoknak az okoknak a kiküszöbölésében, melyek létrehozzák vagy elősegítik az 1. pontban felsorolt megengedhetetlen jelenségeket. Egyidejűleg az ellenőrző bizottságok ügyeljenek és fordítsanak gondot arra, hogy a párttagok bűntetteire és vétségeire vonatkozó összes panaszok és bejelentések kellőképpen tovább jussanak és döntésre kerüljenek.

Megjegyzés. Párttagokra vonatkozó csoportos és egyéni

panaszokat és bejelentéseket ne csak párttagoktól fogadjanak el, hanem pártonkívüliektől is.

3. Ellenőrző bizottságokat a központban, a területeken és a kormányzóságokban kell szervezni, a kongresszuson, a területi és kormányzósági konferenciákon történő választások útján. A központban a bizottságba 7 tagot és 3 póttagot választanak.

A területen	3—5 tagot
„ „	2—3 póttagot
A kormányzóságban	3 tagot, 2 póttagot

Az ellenőrző bizottságok tagjai és póttagjai számára kötelező párttagsági idő:

A Központi Ellenőrző Bizottságban — legalább tízévi párttagság.

A területiben — legalább ötévi párttagság.

A kormányzóságiban — az 1917-es februári forradalomtól kezdve

Megjegyzés. Az új bizottságot az előző bizottság beszámolójának meghallgatása után választják meg.

4. Az ellenőrző bizottságok tagjai nem lehetnek pártbizottsági tagok, és nem tölthetnek be *felelős közigazgatási tisztségeket.*

Megjegyzés. A meglevő területi és kormányzósági ellenőrző bizottságok jelenlegi összetételukben működnek tovább az új területi és kormányzósági konferenciákig.

5. Hogy a bizottság fokozottabb munkát végezhessen, hogy minden oldalról kivizsgálhassa az ugyet, és mindenkit meghallgathasson, az ellenőrzőbizottsági tagok bizonyos részét minden egyéb elfoglaltságtól mentesíteni kell, mégpedig:

a Kozponti Ellenőrző Bizottság minden tagját, a területi ellenőrző bizottság 3, a kormányzósági ellenőrző bizottság 2 tagját.

6. Az ellenőrző bizottságok tagjait megbizatásuk határidejének lejártáig nem lehet más munkára átirányítani.

7. Az ellenőrző bizottságok a pártbizottságok mellett működnek, s az illetékes konferenciáknak és a kongresszusnak számolnak be.

8. Az ellenőrző bizottságok tagjainak joguk van tanácskozási joggal részt venni az illetékes párt- és szovjetbizottságok valamennyi ülésén és az illetékes pártszervezetek minden egyéb értekezletén és gyűlésén.

9. Az ellenőrző bizottságok határozatait az illetékes pártbizottságok hajtják végre, s ez utóbbiak a határozatokat nem vál-

toztathatják meg. Nézeteltérés esetén a kérdés együttes ülés elé kerül. Ha a pártbizottsággal nem jön létre megegyezés, akkor a kérdést döntés végett a kongresszusnak vagy az illetékes konferenciának kell átadni.

Megjegyzés. Sürgősség esetén a kérdést a közvetlen felettes ellenőrző bizottságnak kell átadni.

10. Az ellenőrző bizottságok igénybe veszik a megfelelő pártbizottság apparátusát, és joguk van arra, hogy minden párttagot és pártszervezetet feladatokkal bízzanak meg.

11. Az ellenőrző bizottságok kötelesek időről időre beszámolót tartani a pártszervezetek előtt, és beszámolókat közzétenni a sajtóban.

A SZAKSZERVEZETEK SZEREPÉRŐL ÉS FELADATAIRÓ L

I

A szakszervezetek szerepe a diktatúra időszakában

1. A szakszervezeteknek a proletárdiktatúra időszakában betöltendő szerepét és általános feladatait a párt- és szakszervezeti kongresszusok és konferenciák számos korábbi határozata teljesen helyesen meghatározta. Már a Szakszervezetek I. Összoroszországi Kongresszusa — mely 1918 januárjának elején, azaz közvetlenül azután ült össze, hogy a hatalom a szovjetek kezébe ment át — határozatában a következőket állapította meg:

„Jelenleg a szakszervezetek munkájának súlypontját gazdaságszervezési térre kell áthelyezni. A szakszervezeteknek, mint a proletariátus iparágak szerint felépített osztályszervezeteinek magukra kell vállalniok a munka zömét a termelés megszervezése, és az ország tönkrement termelőerőinek helyreállítása terén. A legenergikusabb részvétel a termelést szabályozó összes központi szervekben, a munkásellenőrzés megszervezése, a munkaerő nyilvántartása és elosztása, a város és a falu közti csere megszervezése, a legtevékenyebb részvétel az ipar polgári termelésre való átállításában, harc a szabotázs ellen, az általános munkakötelezettség érvényesítése — ezek a napi feladatok."

„A szakszervezeteknek kifejlett formájukban a lezajló szocialista forradalom folyamatában a szocialista hatalom szerveivé kell válniok, melyek ebben a minőségükben más szervezetek-

nek mellérendelve a gazdasági élet új szervezési elveinek megvalósításáért dolgoznak."

Már pártunk programmja (1919) utalt arra, hogy „a társadalmasított ipar szervezeti apparátusának elsősorban a szakszervezetekre kell támaszkodnia".

„A szakszervezeteknek — hangzik a továbbiakban pártunk programmja —, melyek a Szovjetköztársaság törvényei és a kialakult gyakorlat szerint már részt vesznek valamennyi helyi és központi iparigazgatási szervben, el kell jutniok oda, hogy ténylegesen összpontosítsák kezükben az egész népgazdaságnak mint egységes gazdasági egésznek a teljes igazgatását —; a szakszervezeteknek, ilymódon biztosítva a központi állami igazgatás, a népgazdaság és a dolgozók nagy tömegei közötti megbonthatatlan kapcsolatot, a legnagyobb mértékben be kell vonniok a dolgozó tömegeket a gazdaság vezetésének közvetlen munkájába"[1].

Már az OKP IX. kongresszusa (1920) határozatilag kimondta: „A szakszervezeteknek főleg *gazdaságszervezési és nevelési* téren vannak feladataik. Ezeket a feladatokat a szakszervezeteknek nem öncélú, szervezetileg elszigetelt erőként, hanem a Kommunista Párt vezette Szovjetállam egyik legfontosabb apparátusaként kell teljesíteniök." A IX. pártkongresszus ezután így folytatja: „Minthogy a szovjet hatalom az a legszélesebbkörű szervezet, amely a proletariátus egész társadalmi erejét összpontosítja, világos, hogy a tömegek kommunista öntudatának és alkotó szerepének fejlődése arányában a szakszervezeteknek kell fokozatosan a proletárállam segítő szerveivé válniok, nem pedig megfordítva"[2].

A Szakszervezetek II. és III. Összoroszországi Kongresszusa, továbbá a Szakszervezetek V. Összoroszországi Konferenciája ugyanilyen szellemben határozta meg azokat az általános feladatokat, melyek a proletárdiktatúra időszakában a szakszervezetekre hárulnak.

Ezek a meghatározások teljes mértékben érvényben maradnak, és nem szorulnak semmiféle változtatásra. A X. kongresszusnak nem az a feladata, hogy a szakszervezeteknek a diktatúra időszakában betöltött szerepére vonatkozólag valamiféle új elméleti meghatározásokat találjon, hanem az, hogy kijelölje a már elfogadottak megvalósításának útjait.

---

[1] Lásd ebben a kötetben 491. old. — *Szerk.*

[2] Lásd ebben a kötetben 570, 571. old. — *Szerk.*

A szakszervezetek állapota a polgárháború három esztendeje után

2. A három évig dúló kegyetlen polgárháború súlyos körülményei egész idő alatt akadályozták a szakszervezeteket a fentemlített feladatok sikeres teljesítésében. A szakszervezeteknek, mint minden más munkásszervezetnek, csaknem minden erejüket a front rendelkezésére kellett bocsátaniok.

Mindazonáltal a szakszervezetek komoly szerepet játszottak a gazdasági építésben.

Közvetlenül az Októberi Forradalom után a szakszervezetek voltak csaknem az egyedüli szervek, amelyek — amellett, hogy a munkásellenőrzést végezték — a termelés megszervezésének és a vállalatok igazgatásának munkáját vállalhatták és vállalniok is kellett. A népgazdaság igazgatásának állami apparátusa a szovjet hatalom fennállásának első időszakában még nem épült ki, a vállalattulajdonosok és a felső műszaki személyzet szabotázsa viszont élesen vetette fel a munkásosztály előtt azt a feladatot, hogy megőrizze az ipart és helyreállítsa az ország egész gazdasági gépezetének normális működését.

A Legfelsőbb Népgazdasági Tanács munkájának ezután következő időszakában, amikor e munka főleg a vállalatok állami igazgatásának megszervezésére redukálódott, a szakszervezetek ezt a munkát a gazdasági igazgatás állami szervei *mellett és velük együtt* végezték. Az állami szervek gyengesége nemcsak megmagyarázta, hanem igazolta is ezt a párhuzamosságot.

Ebben az időszakban a szakszervezeteknek a termelés szervezése terén végzett munkája főleg abban állt, hogy részt vettek a főbizottságok, a központok és a gyárigazgatóságok testületeinek megszervezésében, s ez a munka lehetővé tette, hogy megkezdjük a munkáskáderek számarányának növelését ezekben a szervekben.

De a munkások átirányítását a gazdasági szervekbe a szakszervezetek túlságosan tervszerűtlenül végezték, és ami különösen fontos, ez gyakran azt eredményezte, hogy a gazdasági szervekbe küldött munkások elszakadtak az őket kiküldő szakszervezetektől. Ez viszont arra vezetett, hogy sem a szakszervezetek, sem kiküldöttjeik nem befolyásolták eléggé a gazdasági szervek munkájának menetét.

A gazdasági szervek munkáskáderei számának növelése csak akkor vezethet valóban a kívánt eredményre, ha a szakszervezetek által delegált funkcionáriusok kapcsolata egy pillanatra sem szakad meg szervezetükkel, s ha a szakszervezetek mint

olyanok, sokkal közvetlenebbül vesznek részt a termelés szervezésében és igazgatásában.

Az a körülmény, hogy a polgárháború első szakasza befejeződött, és a fő figyelem a gazdasági frontra terelődött, most lehetővé teszi, hogy tényleges és az eddiginél sokkal szélesebb körű szoros kapcsolatot teremtsünk a Szovjetköztársaság gazdasági szervei és a szakszervezetek között. Az egész mostani helyzet parancsolóan megköveteli, hogy a szakszervezetek sokkal közvetlenebbül vegyék ki részüket a termelés megszervezéséből, nem csupán a gazdasági szervekbe kiküldött tagjaik révén, de egész apparátusukkal is. Csakis a szakszervezetek által képviselt szervezett munkástömegekkel *együtt,* és csakis a szakszervezetek széleskörű öntevékenységének talaján lehet komoly sikereket elérni a gazdasági fronton.

Az új időszak kezdete a szakszervezeteket szervezetileg rendkívül meggyengült állapotban találta azokhoz az óriási feladatokhoz mérten, amelyeket a gazdasági front napirendre tűzött. A mostani átmeneti időszak — mint általában minden átmeneti időszak — sajátosságai súlyos nehézségeket gördítenek a szakszervezetek elé. Mindazonáltal az, ami a szakszervezetekben jelenleg végbemegy, nem *sajátos szakszervezeti válság és nem bomlás, hanem a növekedés kezdete.* Ebben a tekintetben a szakszervezeti mozgalom sorsa Oroszországban semmiben sem különbözik a párt és a szovjetek sorsától. Arról van szó, hogy a szakszervezetek számára meg kell teremteni minden szükséges előfeltételt az új korszakban rájuk háruló feladatok tényleges teljesítéséhez.

A szakszervezetek mint a proletárdiktatúra támaszai

3. Az Oroszországi Kommunista Pártnak olyan országban kell a proletárdiktatúrát megvalósítania, melyben a lakosság óriási többsége paraszt. Most, amikor a parasztságot közvetlenül már nem fenyegeti a földesúri hatalom visszaállításának veszélye, a proletárdiktatúra megvalósításának ügye újabb nehézségekbe ütközik. Ez a diktatúra csak akkor valósítható meg sikeresen, ha vannak erős, az akarat és a törekvés egységétől áthatott szakszervezetek, mint olyan tömegszervezetek, amelyek nyitva állnak az összes, osztálytudatuk különböző fejlődési fokát elért proletárok számára.

A szakszervezetek mint a kommunizmus iskolái

4. A szakszervezetek legfontosabb szerepe Szovjet-Oroszországban továbbra is az, hogy a *kommunizmus iskolái* legyenek.

Csak a szakszervezet — amely rendszeresen, minden tekintetben gondoskodik a munkás mindennapi életéről, mind a gyárban, mind a gyáron kívül — lehet a szervezésben való jártasság és a politikai nevelés elemi iskolája a legszélesebb dolgozó tömegek, még a legelmaradottabb tömegek számára is.

A szakszervezeti tagok legnagyobb része pártonkívüli (6 970 000 tagból körülbelül csak félmillió a párttag). A kommunizmus abból az emberanyagból épül, amelyet a kapitalizmus hagyott ránk örökül. A szovjetoroszországi szakszervezetek fokozatosan *minden* munkást magukban foglaló szervezetté válnak. A szakszervezetek szervezik a dolgozóknak azokat az elemeit, akik a kapitalizmus idején zömükben gyakran távol álltak a proletár környezettől (egykori kereskedelmi alkalmazottak, kórházi személyzet, művészek stb.). A szakszervezeteknek mint a kommunizmus iskoláinak egyik legfontosabb feladatuk az, hogy mindezeket az elemeket átneveljék, közelebb hozzák a proletariátus élenjáró rétegeihez, és bevonják őket a kommunista társadalom építésébe.

Ahhoz, hogy a szakszervezetek sikeresen teljesítsék e feladataikat, mindenekelőtt olyan szervezetekké kell válniok, amelyekben minden egyes tag öntudatos és aktív részese saját szakszervezete közös életének. A szakszervezeteknek mint a kommunizmus iskoláinak törődniök kell a dolgozó tömegek mindennemű életszükségletének kielégítésével, fokozatosan bevonva a dolgozók legszélesebb rétegeit az államépítés ügyébe, programmunk eszméivel állandóan megvilágítva előttük az utat, a részlegestől az általános felé vezetve, a pártonkívüliségtől fokról fokra a kommunizmusig emelve őket.

A szakszervezetek a kommunizmus iskoláinak szerepét az adott időszakban annyiban töltik be ténylegesen, amennyiben a proletártömegeket vezetni tudják a kommunista gyakorlatban, vagyis a gazdasági élet kommunista alapokon történő gyakorlati újjászervezésében és felépítésében. Szovjet-Oroszországban csak az a szakszervezet igazán a kommunizmus iskolája, amelyik a dolgozók legelmaradottabb rétegeit is be tudja fokozatosan vonni a szovjet népgazdaság tudatos javításának munkájába.

Az OKP X. kongresszusa nyomatékosan felhívja a párt valamennyi tagjának figyelmét a szakszervezeteknek erre a szerepére. A kommunista csak olymódon szerezhet és olymódon szerezzen is magának elismerést és tekintélyt a szakszervezeti mozgalomban, hogy napról napra, huzamosan és fáradhatatlanul dolgozzék a szakszervezetben, úgy, hogy aztán a tömegek ma-

guk állítsák őt vezetői tisztségbe. Pártunk azon félmillió tagjának, akik jelenleg a szakszervezetek tagjai, az a feladatuk, hogy hosszú, türelmes és kitartó nevelőmunkával, személyes példamutatással, szervezőképességgel, gazdasági szakértelemmel, a dolgozó tömegek anyagi és szellemi szükségleteiről való gondoskodással teljesen pártunk oldalára állítsák a pártonkívüli munkások millióit, akik ma a szakszervezeti mozgalomban túlnyomó többségben vannak.

A szakszervezetek államosításának kérdése

5. A szakszervezetek gyors államosítása igen nagy politikai hiba volna, mégpedig azért, mert a fejlődés jelenlegi fokán rendkívül nagy mértékben akadályozná a szakszervezeteket fent megjelölt feladataik teljesítésében.

A szakszervezetek helyzete Szovjet-Oroszországban az államhoz való viszonyukat illetően jelenleg egészen sajátos. A szakszervezetek már most is betöltenek bizonyos tisztán állami funkciókat (bérfokozatok kidolgozása, munkaruhák kiosztása stb.). A szovjet államban fokozatosan mind több és több ilyen állami funkciójuk lesz a szakszervezeteknek. A kongresszus azonban mégis rámutat arra, hogy a szakszervezetek államosításának bármilyen mesterséges gyorsítása, amellett, hogy egy cseppet sem javítana a köztársaság gazdasági helyzetén, csak oda vezetne, hogy megnehezítené a szakszervezeteknek mint a kommunizmus iskoláinak szerepét. A feladat az, hogy ezeket a pártonkívüli tömegszervezeteket egyre jobban és jobban, *ténylegesen* megnyerjük a szovjet állam számára, meghagyva őket olyan jellegű szervezeteknek, amelyekbe szabadon beléphetnek a különböző politikai nézetű és beállítottságú munkások, tekintet nélkül arra, hogy párttagok vagy pártonkívüliek, iskolázottak vagy iskolázatlanok, vallásosak vagy nem vallásosak stb.

A meggyőzés módszerei és a kényszerítés módszerei a szakszervezetekben

6. A szakszervezetek alapvető módszere nem a kényszerítés, hanem a meggyőzés, ami egyáltalán nem zárja ki azt, hogy a szakszervezetek szükség esetén eredményesen alkalmazzák a proletár kényszer elveit is (a szakszervezeti tagok tízezreinek kényszermozgósítása a frontokra, fegyelmi bíróságok stb.). A szakszervezetek felülről történő átépítése egyáltalában nem célszerű. A munkásdemokrácia módszereit, melyek a kegyetlen polgárháború három éve folyamán erősen megnyírbálódtak,

elsősorban és a legszélesebben a szakszervezeti mozgalomban kell visszaállítani. Mindenekelőtt meg kell valósítani a szakszervezeti mozgalom valamennyi szervének széleskörű választását, és meg kell szüntetni a kinevezési módszereket. A szakszervezetnek a demokratikus centralizmus elvén kell felépülnie. Ugyanakkor azonban a szakszervezeti mozgalomban különösen fontos a legerélyesebb és a legtervszerűbb harc az ellen, hogy a centralizmus és a militarizált munkaformák bürokratizmussá és formalizmussá fajuljanak. A munka militarizálását, amire a szükség kényszerített, csak olyan mértékben koronázza siker, amilyen mértékben a párt, a szovjetek és a szakszervezetek meg tudják magyarázni a legszélesebb dolgozó tömegeknek, hogy ezekre a módszerekre az ország megmentése érdekében feltétlenül szükség van, és ha szervezetileg bevonják ebbe a munkába a dolgozó tömegeknek legalább is a legélenjáróbb rétegeit.

A párt és a szakszervezetek

7. Az OKP, központi és helyi szervezetein keresztül, továbbra is feltétlenül irányítja a szakszervezeti munka elvi és eszmei tartalmát. A szakszervezetek kommunista frakciói teljesen alárendelik magukat a pártszervezeteknek, azon külön határozatnak megfelelően, amely ezt a kölcsönös viszonyt megszabja és amelyet az OKP IX. kongresszusa jóváhagyott. Ugyanakkor azonban az OKP X. kongresszusa nyomatékosan és a leghatározottabban figyelmeztet minden pártszervezetet és minden egyes elvtársat, hogy kerüljenek bármiféle kicsinyes gyámkodást, és ne avatkozzanak be túlzottan a szakszervezetek folyó munkájába. A szakszervezeti mozgalom vezetői kiválasztásának természetesen a párt irányító ellenőrzésével kell történnie. A pártszervezeteknek azonban különös gondossággal kell érvényesíteniök a proletárdemokrácia helyes módszereit éppen a szakszervezetekben, ahol a vezetőket inkább, mint bárhol, maguknak a szervezett tömegeknek kell kiválasztaniok.

Ilymódon létrejönnek azok a feltételek, amelyek mellett a pártszervezeteknek, noha teljesen kezükben tartják az általános vezetést, mégsem kell beavatkozniok az egyes szakszervezetek belső munkájába; a kommunista frakciók által irányított szakszervezeti szervek pedig lehetőséget kapnak arra, hogy sokkal önállóbban, tervszerűbben, rendszeresebben vehessék számba és oszthassák el funkcionáriusaikat, hogy ilyen vagy olyan gazdasági vezető helyre állíthassák őket, a szolgálati idő figyelem-

bevételével, a minősítések nyilvántartásával stb., stb. biztosítva a munka szükséges folyamatosságát.

Amikor a párt a szakszervezeti mozgalom vezető tisztségeibe olyan szervezőket és gazdasági szakembereket javasol, akik megértik a termelési feladatok különös fontosságát, egyben azt is szem előtt kell tartania, hogy a jelöltekben ezek a tulajdonságok a kommunizmus iránti hűséggel, fegyelmezettséggel párosuljanak, főként pedig, hogy nagy tapasztalatuk legyen a munkástömegek között végzett munkában, és értsenek a munkástömegek nyelvén. Egy percre sem szabad elfelejteni, hogy a szakszervezetek egész gyakorlati munkája igen nagy figyelmet és tapintatot követel, olykor a dolgozó tömegek mindennapi életének egészen kicsiny, de fontos kérdéseiben is.

A szakszervezetek és a politikai osztályok

8. A polgárháború folyamán a pártnak kivételképpen jóvá kellett hagynia egyes politikai osztályok szervezését, amelyek bizonyos mértékben ideiglenesen helyettesítették a szakszervezeteket. Ilyen kivétel volt a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya.

A párt IX. kongresszusa, amely a Közlekedési Népbiztosság Politikai Főosztályának létesítéséről szóló határozatot elfogadta, kategorikusan hangsúlyozta e szerv *ideiglenes* jellegét. De a gyakorlatban a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztálya és a később belőle kialakult szerv, a Közlekedési Munkások Szakszervezetének Központi Bizottsága a szakszervezeti tömegektől való elszakadás és az országos szakszervezeti szervezettel való szembehelyezkedés tendenciáját mutatta, ami a szakszervezeti demokrácia normális módszereitől való elhajláshoz vezetett. Az OKP X. kongresszusa helyesli a Közlekedésügyi Népbiztosság Politikai Főosztályának megszüntetését és a párt Központi Bizottságának azt a határozatát, amely rámutat, hogy a Közlekedési Munkások Szakszervezete Központi Bizottságának feltétlenül fel kell hagynia a különleges munkamódszerekkel, és át kell térnie a normális munkásdemokráciára. Az OKP X. kongresszusa, ugyanakkor, amikor elismeri, hogy a gazdasági terv megvalósításához szükség van a kiemelés elvének fenntartására, rendkívül fontosnak tartja a fokozatos, de teljesen következetes áttérést a különböző munkáscsoportok és a megfelelő szakszervezetek helyzetének kiegyenlítésére, állandóan erősítve az *országos* szakszervezeti szervezetet. Az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanácsot, mint

olyan szervet, amely egyesíti a szakszervezetek többmilliónyi tagságát, az egész párt erőfeszítésével olyan hatalmas szervezetté kell tenni, amely valóban teljesíteni tudja az összoroszországi szakszervezeti mozgalom előtt álló óriási feladatokat. Megengedhetetlen, hogy a szakszervezeti mozgalom egy részét bármiképp is szembeállítsák az egész mozgalommal; ugyancsak megengedhetetlen, hogy az egyik szakszervezet Központi Bizottságát bármilyen módon is kiemeljük az országos szakszervezeti szervezetből.

Az OKP X. kongresszusa megerősíti a IX. pártkongresszus alábbi állásfoglalását: „Ha a proletariátus mint osztály előtt a «katonai munkastílusra» való áttérés feladata áll, vagyis az a feladat, hogy a dolgozók a legnagyobb pontossággal, gondossággal, felelősséggel, gyorsasággal, erőfeszítéssel, odaadással és önfeláldozással végezzék munkájukat, akkor ez elsősorban vonatkozik az iparigazgatás szerveire általában, tehát a szakszervezetekre is"[1]. Nem teremthettük volna meg a Vörös Hadsereget, ha nem számoltuk volna fel a régi típusú választott bizottságokat. A népgazdaságot viszont nem emelhetjük a kellő színvonalra, ha nem fejlesztjük és nem emeljük előbb magasabb szintre a szakszervezeteket. A Vörös Hadseregben alkalmazott módszerek minden tekintetben beváltak, az ellenforradalom feletti győzelemre vezettek, és lehetővé tették az országnak, hogy megkezdje a gazdasági építőmunkát. A pártnak, hogy sikeresen megbirkózhasson a gazdasági feladatokkal, értenie kell ahhoz, hogy ezen a területen a megfelelő módszereket, vagyis elsősorban a munkásdemokrácia módszereit alkalmazza.

II

A kongresszus szükségesnek tartja annak hangsúlyozását, hogy a gazdasági bomlás elleni harcban komoly eredmények csak akkor érhetők el, ha a szakszervezetek az eddiginél sokkal közelebb kerülnek a gazdasági feladatokhoz, és a legközvetlenebbül részt vesznek az ipar szervezésében és irányításában.

Ennek érdekében a kongresszus a következő szervezeti intézkedések azonnali megvalósítását tartja szükségesnek:

[1] Lásd ebben a kötetben 574. old. — *Szerk.*

A szakszervezetek részvétele az egységes gazdasági terv és a termelési programmok kidolgozásában

1. Annak érdekében, hogy a szakszervezeti szerveket és a szakszervezetek munkástömegeit előkészítsük a termelés irányításának elsajátítására, különösen szükség van arra, hogy az ÖKSzT, a szakszervezetek Központi Bizottságai, a kormányzósági szakszervezeti tanácsok, kormányzósági osztályok stb. közvetlenül részt vegyenek a gazdasági terv és a termelési programmok kidolgozásában, és ugyancsak részt vegyenek e programmok megvalósításának gyakorlati irányításában.

2. Ennek a részvételnek nem szabad csak arra korlátozódnia, hogy a szakszervezetek elküldik képviselőiket a gazdasági szervek megfelelő termelési bizottságaiba, hanem ki kell terjednie arra is, hogy a megfelelő iparági szakszervezetek és a szakmaközi egyesülések konferenciáin, tanácskozásain, úgyszintén ezek elnökségében és plénumain érdemben megvitassák a termelési programmokat. Emellett különösen figyelembe kell venni a munkástömegeknek a termelés megszervezésében szerzett gyakorlati tapasztalatait is.

A gazdasági szervek megalakítása

1. Az iparigazgatási szervek — kezdve a vállalattól egészen a Legfelsőbb Népgazdasági Tanácsig — a szakszervezeti és a megfelelő gazdasági szervek közötti megegyezés alapján olymódon alakítandók meg, hogy az iparági szakszervezetek és egyesüléseik jelölteket javasolnak. A jelöléseket ajánlatos előzetesen küldöttértekezleteken, konferenciákon stb. megvitatni.

2. A szakszervezetek és a gazdasági szervek közötti kapcsolat erősítése érdekében helyesen kell megszervezni, kiegészíteni és megállapítani a szakszervezetek képviseletét a Népgazdasági Tanácsok kormányzósági és országos kongresszusain.

A szakszervezetek és a megfelelő gazdasági szervezetek kongresszusait, konferenciáit és tanácskozásait lehetőség szerint egyidőben és egyhelyen kell megtartani. Ezeknek a párhuzamos kongresszusoknak és tanácskozásoknak a napirendjében előre meg kell egyezni úgy, hogy a kongresszusok munkájának közös kérdéseit együtt dolgozhassák ki mindkét bizottságban és mindkét kongresszus vagy konferencia egyesített plenáris ülésein.

3. Fontos, hogy a szakszervezetekben és a megfelelő gazdasági szervezetekben, a legfelsőbbektől a legalsóbbakig, párhu-

zamosan vegyen részt és végezzen állandó munkát néhány olyan funkcionárius, aki több-kevesebb tapasztalattal rendelkezik mind a szakszervezeti, mind a gazdasági munkában.

4. Ennek megfelelően a köztársaság többi gazdasági szerve is a szakszervezetek legközvetlenebb részvételével alakítandó meg.

A szakszervezetek azzal, hogy közvetlenül részt vesznek az egységes gazdasági terv kidolgozásával és megvalósításával összefüggő minden munkában, egyben olyan szervek is, amelyek bevonják a munkások nagy tömegeit a Szovjetköztársaság gazdaságának igazgatásába.

Feladatkörükbe tartozik:

1) A gazdasági szervek munkájának rendszeres tanulmányozása és értékelése.

2) Felügyeleti-ellenőrző funkciók.

3) Részvétel a gazdasági terv kidolgozásában, a gazdasági feladatok elosztásában és a termelési programmok összeállításában.

4) A munkafolyamatok tanulmányozása technikai szempontból.

5) Részvétel a gazdasági szervek megalakításában.

6) A munkaerő és a szakemberek nyilvántartásának és elosztásának, valamint a különféle anyagok és a nyersanyag helyes felhasználásának ellenőrzése.

7) A munkafegyelem megsértése, a munkából való megszökés, a munkaidőnek magánügyekre való felhasználása stb. elleni harc módszereinek és eljárásainak kidolgozása.

8) A küldöttértekezletek, az üzemi bizottságok, a termelési sejtek és az egyes munkáscsoportok műszaki tapasztalatainak általánosítása, annak érdekében, hogy a gazdasági szervek (a termelési folyamatok tökéletesítésével foglalkozó alosztály) haladéktalanul közkinccsé tegyék ezeket a tapasztalatokat.

9) Anélkül, hogy a gazdasági szervekkel párhuzamosan saját adminisztratív szerveket hoznának létre, a szakszervezetek gazdasági osztályainak feladataik elvégzésére tudományos és műszaki szempontból jól megalapozott apparátusra van szükségük.

10) A felsorolt feladatok teljesítésének előfeltétele: olyan gazdasági osztályok megszervezése — kezdve az (üzemi bizottságok mellett működő) termelési sejtektől —, melyeknek testületébe beletartoznak, a gazdasági szervezetek képviselőivel együtt, a szakszervezetek választott képviselői.

A szakszervezetek ellenőrző felügyeleti munkája

1. A szakszervezetek, abból a célból, hogy segítsék a gazdasági szerveket az egységes gazdasági terv megvalósításában, ellenőrzést és felügyeletet gyakorolnak az üzemi termelés menete és állapota, s az üzemeket igazgató szervek tevékenysége felett, olymódon, hogy osztályaik és alsóbb sejtjeik révén közvetlenül figyelemmel kísérik a termelési programmok teljesítését, a technikai és anyagi eszközökkel, valamint a munkaerővel való ellátás időbeli tervszerűségét stb. Ezzel kapcsolatban, a káros szervezeti párhuzamosság elkerülése végett, le kell szögezni, hogy a Munkás-Paraszt Felügyelet az egyes adminisztratív és gazdasági ellenőrzések elvégzésére nem alakít saját állandó szerveket, hanem felhasználja erre az üzemi szakszervezeti sejteket.

2. A szakszervezetek egyszersmind ellenőrzik, hogy a szakszervezeti kongresszusoknak és konferenciáknak a munkára és a termelésre vonatkozó irányelveit valóban megvalósítják-e.

3. Annak az ellenőrzésnek és felügyeletnek, amelyet a szakszervezetek a gazdasági osztályok révén a gazdasági szervek tevékenysége felett gyakorolnak, nemcsak a munka megjavítása céljából kell felügyeleti jellegűnek lennie, hanem abból a szempontból is, hogy minél szélesebb munkásrétegeket vonjon be közvetlenül a gazdasági építésbe és a termelés irányításába.

A munkaerő nyilvántartása és elosztása

A kongresszus a munkaerő nyilvántartását és elosztását a kommunista munkaszervezés előkészítő szakaszának tekinti, s ezért azon a véleményen van, hogy a szakszervezeteknek nagyobb mértékben kell részt venniök ebben a munkában; a kongresszus elvben kijelenti: kívánatosnak tartja, hogy az egész nyilvántartás és a munkaerőelosztás az ÖKSzT és a kormányzósági szakszervezeti tanácsok kezébe kerüljön és ott összpontosuljon. Ezért megbízza az ÖKSzT-t, hogy a megfelelő központi szervekkel együtt teremtse meg e feladat megvalósításának gyakorlati lehetőségét és dolgozza ki technikai módozatait.

A munkanormák megállapításával kapcsolatos feladatok

1. A szakszervezetek, amikor a bérpolitika és a bérezési gyakorlat alapjává azt teszik, hogy a közszükségleti cikkeket a kiegyenlítés elvéből kiindulva minél egyenlőbben osszák szét a

dolgozók között, ugyanakkor a munka pénzbeni és természetbeni díjazását a fegyelem megszilárdításának és a munkatermelékenység emelésének eszközéül is felhasználják (prémiumrendszer stb.).

2. Ezért a gyakorlatban meg kell szervezni az ellátás és elosztás célszerű rendszerét, mégpedig úgy, hogy a közellátási szervek ezirányú munkáját a Népgazdasági Tanácsok gyakorlati feladatainak szemszögéből nézve össze kell egyeztetni a szakszervezetekkel.

3. Mind a központban, mind vidéken különös figyelmet kell fordítani arra, hogy széles körben gyakorlatilag megvalósuljon a Népbiztosok Tanácsának a dolgozók élelmiszerrel és közszükségleti cikkekkel történő díjtalan ellátásáról szóló rendelete.

4. A premizálás természetbeni alapját a lehető legrövidebb időn belül oly mértékben kell növelni, hogy biztosítva legyenek a szovjet vállalatok és intézmények valamennyi premizált munkásának és alkalmazottjának felemelt fejadagnormái.

5. Növelni kell a lehetőséghez mérten a természetbeni premizálás alapját azért is, hogy a természetbeni premizálást a kiemelt vállalatokon és üzemeken kívül a többiekre is kiterjesszük.

6. Abból a tételből kiindulva, hogy a pénzbeni bérezést a szükséghez mérten a legközelebbi időben fenn kell tartani, és hogy több okból kifolyólag ideiglenesen fenn kell tartani a szakképzettségtől függő különböző béreket is, a bérpolitikának mégis az egyes kategóriák lehető legnagyobb kiegyenlítésén kell alapulnia, az általános bérezési rendszerbe bekapcsolva a személyi javadalmazásokat is.

7. A munkabérek természetbeni folyósítása területén foganatosítandó konkrét intézkedések: a szakszervezetek révén meg kell állapítani az anyagi ellátás, a közlekedési eszközök, a telefon és a távíró, a lakások, a színház stb. díjtalan igénybevételének normáit és rendjét.

8. A munka bérezését és az elsőrendű szükségleti cikkek elosztását a munkanormák megállapításának eredményeivel teljes összhangban kell végrehajtani, amire a szakszervezeti és a gazdasági szerveknek rendkívül nagy figyelmet kell fordítaniok.

Mindezen intézkedések megvalósítása érdekében:

a) meg kell szüntetni a munkanormákat megállapító szervek párhuzamosságát, azáltal, hogy a bérfokozatok megállapítását-

nak egész munkáját a szakszervezeti szervek kezében összpontosítjuk;

b) valamennyi katonai és polgári szovjet intézményt kötelezni kell, hogy a munkanormákat megállapító szervek minden határozatát szigorú pontossággal teljesítse;

c) a munkanormákat megállapító szerveknek a választott bérmegállapító bizottságokon stb. keresztül a legszorosabb kapcsolatban kell lenniök a munkástömegekkel;

d) a helyi pártszervezeteknek minden erejükkel segíteniök kell a szakszervezeteket abban, hogy megszilárdítsák és tudományos alapokon szervezzék meg bérügyi apparátusukat.

Tekintettel arra, hogy a munka folyamán a munkanormák megállapítása a szakszervezetek kezében összpontosult, és ezt gyakorlatilag a szakszervezetek hajtják végre, továbbá arra, hogy a munkavédelem ügyét — amelynek intézése jelenleg a szakszervezetek közvetlen részvételével történik — teljesen át kell adni a szakszervezeteknek, a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a bérügyi és munkavédelmi osztályok a Munkaügyi Népbiztosságtól és a helyi munkaügyi osztályoktól átkerüljenek az ÖKSzT-hez és a szakszervezeti tanácsokhoz.

A szakszervezetek és a szakemberek

1. Annak érdekében, hogy helyesen használjuk fel a termelésben azokat a szakszervezeti tagokat, akik már bizonyos idő óta műszaki vonalon dolgoznak és gazdasági-adminisztrációs tapasztalatokkal rendelkeznek, a szakszervezetek gazdasági osztályain szakképzettségi nyilvántartást kell vezetni róluk.

2. A minősítő nyilvántartás, továbbá a szakszervezetek műszaki szekcióinak és a helyi üzemi szervezeteknek ajánlása alapján a szakszervezetek választják ki azokat, akik magasabb adminisztrációs műszaki tisztségek betöltésére alkalmasak.

3. E kiválasztás során a következőket kell figyelembe venni:

a) a műszaki vonalon ténylegesen eltöltött időt és a tudományos felkészültséget:

b) az illető szakszervezeti tag egyéni rátermettségét a rábízandó vezetői kötelezettségek teljesítésére;

c) multbeli szociális helyzetét;

d) a szovjet hatalom irányában tanúsított magatartását, amit a szovjet építés tapasztalatai alapján kell megvizsgálni.

A termelési propaganda

1. A termelési propaganda legsürgősebb gyakorlati feladatai a következők:

a) keltse fel a dolgozók széles tömegeinek érdeklődését az adott vállalatnak és általában a termelés egészének kérdései iránt;

b) javítsa és szilárdítsa meg a munkafegyelmet, harcoljon a munkából való megszökés minden megnyilvánulása ellen (munkakerülés, szabotázs, a normális munkamenet nyilt vagy leplezett megsértése és a visszaélések ellen);

c) segítse elő a munkások, alkalmazottak és műszaki-adminisztrációs dolgozók fokozatos kivonását az intézményekből és munkára mozgósításukat, hogy szakképzettségük szerint a gyárakban, a közlekedésben és a bányákban használhassák fel őket; segítse elő azt is, hogy a munkások közül szakképzett munkásokat és szervező-adminisztrációs káderekét neveljenek és kiemeljenek;

d) mozgósítson a műszaki erőknek a szovjet gazdasági építésbe való bevonására, olymódon, hogy ezek a műszaki erők a szakszervezeteken keresztül bekapcsolódjanak a villamosításon és a termelőmunka tudományos megszervezésén alapuló egységes gazdasági terv megvalósításába.

2. Az üzemi gyűléseket, műszaki tanácskozásokat, a különféle konferenciákat és köztük a termelési értekezleteket és a küldöttértekezleteket, a sajtót, a művészetet, a vándorkiállításokat, a mozit, az ipari múzeumokat, a klubokat stb. — kivétel nélkül fel kell használni termelési propagandára.

3. A pártnak minden tekintetben támogatnia kell az ÖKSzT mellett létesített Összoroszországi Irodát, és ez utóbbi váljék a különböző formákban folyó termelési propaganda gyakorlati tanulmányozásának központjává.

A munkafegyelem és a fegyelmi bíróságok

1. A szakszervezetek, mint olyan szervek, amelyek révén a dolgozók magában a termelési folyamatban nevelődnek, egyúttal — mint ahogyan azt a proletárdiktatúra három esztendejének tapasztalatai megmutatták — a fegyelem iskolái, ahol a munkás, a munkásnő és az alkalmazott a bérezésen, a jutalmazáson, az elosztáson, a szabadságolások és az üdülők igénybevételének sorrendjén, a munkaruhák elosztásán, az üzemi étkezésen stb. keresztül napról napra azt tanulja, hogyan kell alárendelnie magát a közös érdekeknek és a közös érdekeken alapuló szakszervezeti útmutatásoknak.

2. Tekintettel arra, hogy a dolgozók egyes elmaradott elemei még nem ismerték fel osztálykötelezettségeiket, a munkafegye-

lem megsértésével olykor megakasztják a munkásosztálynak Szovjet-Oroszország építésével kapcsolatos közös munkáját, a szakszervezeteknek meg kellett teremteniök a proletár kényszerítés különleges szerveit.

3. E szervek és intézkedések általános rendszerében nagy jelentősége van a szakszervezetek mellett működő elvtársi fegyelmi bíróságok intézményének és a munkából való megszökés elleni harcot folytató meghatalmazottak intézményének.

4. A munkából való megszökés elleni harc meghatalmazottainak intézménye a legfelső szakszervezeti szervek által megállapított szabályok szerint működik, s feladata, hogy azoknak az objektív adatoknak az alapján, amelyek napi jelentések formájában a vállalatoktól és intézményektől a szakszervezetek gazdasági osztályaihoz érkeznek, intézkedéseket dolgozzon ki a munkából való megszökés és a munkafegyelem megsértésének valamennyi megnyilvánulása ellen, és irányítsa ezeknek az intézkedéseknek a végrehajtását.

5. Az elvtársi fegyelmi bíróságok, amelyek proletár környezetben, jellegüket és feladataikat tekintve, az elvtársi proletárbecsület bíróságai, üléseiket nyilvánosan tartják.

6. Az elvtársi fegyelmi bíróságok hatásköre és fegyelmezési jogköre kiterjed a szakszervezetnek kivétel nélkül minden tagjára, mind a munkásokra, mind pedig a magasabb szakszervezeti, gazdasági vezető vagy adminisztratív-műszaki állást betöltő személyekre.

III

A szakszervezetek soronkövetkező szervezési feladatai

1. Szakszervezeti mozgalmunk az elmúlt három év alatt a szakmai alapon felépülő szakszervezetektől eljutott odáig, hogy 23 centralizált, országos iparági szakszervezetbe szervezte az egész proletariátust, s így a szakszervezetek felölelik valamennyi iparág munkásait, alkalmazottait, adminisztratív és műszaki dolgozóit.

2. A mozgalomnak ezzel a centralizálódásával párhuzamosan titkárságok szervezése révén kiterjedt a mozgalom az ipari központokról a kormányzósági központokra, a kormányzóságokról a kerületekre, és végül a községekre és járásokra (helységekre) is. A szakszervezetek 1917-ben főként az ipari proletariátust egyesítették; 1918-ban újabb rétegekre (orvosokra, művészekre stb.) is kiterjesztették hatáskörüket, bevonták soraikba

a vezető állásban levőket — először a hivatali, majd 1919-ben és 1920-ban a műszaki-adminisztratív dolgozókat is —, és a munkások szakszervezeteiben az általános proletárfegyelemhez való hozzászoktatással fokozatosan átnevelték őket; végül pedig hozzáfogtak ahhoz, hogy bevonják szervezeteikbe a kisiparosokat és a félparaszti elemeket (a mezőgazdasági és erdőmunkásokat, a favágók szövetkezeteit, a tőzegbányászokat stb.).

3. A szakszervezeti építés a közeljövőben kétségkívül a szakszervezetek számának további csökkenését fogja eredményezni. Annak a körülménynek, hogy az egyesülések száma csökkent, és hogy különböző munkakategóriák egységes szakszervezetben tömörültek, egyrészt nagy szervezeti szerepe volt olyan értelemben, hogy felszámolta a céhszellemet és megszüntette a különböző munkakategóriák közötti súrlódásokat, másrészt azonban átmenetileg, tisztán termelési szempontból, bizonyos negatív oldalai is voltak, amennyiben egyes szakszervezeteknek nem egy, hanem több gazdasági szervvel volt dolguk.

4. Az a körülmény, hogy a szakszervezetek száma nem áll arányban a főbizottságok és a központok számával, továbbá, hogy nem egyeznek egymással a főbizottságok és a szakszervezetek által átfogott területek sem, gyengíti a gazdasági szerveket és megnehezíti, hogy a munkástömegek befolyást gyakorolhassanak a megfelelő gazdasági szervekre. Az OKP X. kongresszusa ezért feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a gazdasági célszerűséget szem előtt tartva, átcsoportosítsuk valamennyi gazdasági szervünket, és ugyancsak e cél érdekében megfelelő szervezeti átcsoportosítást hajtsunk végre az iparági szakszervezeteken belül is, az LNT és az ÖKSzT közötti megegyezés alapján. A X. kongresszus e célból szükségesnek tartja, hogy az illetékes népbiztosságok részvételével bizottságok alakuljanak, melyeknek a gazdasági és termelési tapasztalatok alapján mind a szakszervezetekben, mind pedig a gazdasági szervekben szükségesnek mutatkozó átcsoportosításokkal meg kell teremteniök a szakszervezetek és a gazdasági szervek szervezeti összhangját.

5. A szakszervezetek apparátusának leegyszerűsítésével és pontos körülhatárolásával párhuzamosan a szakszervezetek legfontosabb feladata a szakszervezeti fegyelem helyreállítása és megszilárdítása, a feladatok teljesítésének pontossága, szigorú beszámolási kötelezettség és felelősség mind a választók tömege előtt, mind pedig a felsőbb szakszervezeti szervek előtt.

6. Amikor a párt és a szovjet hatalom új, rendkívül fontos feladatokat bíz a szakszervezeti mozgalomra, amikor a nép-

gazdaság helyreállítása érdekében a munka súlypontját bizonyos fokig a szakszervezetekbe helyezi át, akkor mindennel, ami szükséges, segítenie kell a szakszervezeteket, hogy valóban teljesíteni is tudják ezeket a feladatokat. A szakszervezeti apparátust meg kell javítani. A helyi pártszervezetek és a párt Központi Bizottsága kötelesek segítséget nyujtani a szakszervezeteknek az alsó szakszervezeti sejtek helyreállításában, megszilárdításában, kiszélesítésében és rendszeressé tételében, kezdve a műhely- és üzemi bizottságoktól, folytatva a küldöttértekezletekkel és a kormányzósági szakszervezeti tanácsok értekezleteivel, egészen az ÖKSzT-ig. Tehát a pártszervezetek, a szovjetek és a szakszervezetek legfontosabb feladata, hogy mind a központban, mind vidéken erősítsék a szakszervezeti apparátust.

7. Annak érdekében, hogy az ifjúság fokozottabban vegyen részt az iparági szakszervezetek mindennapi életében, az OKP X. kongresszusa szükségesnek tartja, hogy tanácskozási joggal minél előbb vonják be az OKISz képviselőit és gyakorlati munkát végző tagjait a szakszervezetek valamennyi szervezeti láncszemébe (üzemi bizottságokba, szakszervezeti tanácsokba és az egyes szakszervezetekbe).

IV

A szakszervezetek falusi munkájáról

Jelenleg a párt és a szakszervezetek rendkívül nagy figyelmet és erőfeszítést követelő szervezeti feladata az, hogy fokozzák a városi proletariátus szervezeti és eszmei befolyását a falu dolgozó tömegeire.

Ez csak úgy érhető el, ha a falun olyan eléggé széleskörű szervezeteket alakítunk, amelyek felölelik a proletariátushoz legközelebb álló falusi rétegeket, és ha a proletárfegyelem szellemében neveljük őket.

E feladat rendkívül jelentőssé teszi a járási, községi és falusi általános szakszervezeti titkárságokat, hasonlóképpen a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezetét és helyi szervezeteit.

A kormányzósági szakszervezeti tanácsoknak és a kerületi szakszervezeti irodáknak világosan kell látniok a falusi munka óriási fontosságát, és minden rendelkezésükre álló eszközzel fejleszteniök, erősíteniök kell a titkárságok tevékenységét; e titkárságoknak mielőbb a falvakban szétszóródott üzemi munká-

sok és kisiparosok egybefogásának szerveivé és a városi proletariátus falusi előőrseivé kell válniok.

A pártnak és a szakszervezeteknek megfelelő módon számításba kell venniök a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezetének rendkívül nagy jelentőségét, s maximálisan támogatniok kell e szakszervezetet és szerveit, messzemenően erősítve őket anyagi eszközökkel és funkcionáriusokkal.

A szakszervezeteknek a széles falusi félproletár rétegek megszervezésére alkalmas és eléggé rugalmas szervezeti formákat kell keresniök, ezeket az újtípusú szervezeteket össze kell kapcsolniok az országos szakszervezeti proletáregyesülésekkel, és be kell vonniok őket a proletariátus közös osztályérdekeinek körébe.

A LEGFŐBB POLITIKAI NÉPMŰVELÉSI BIZOTTSÁGRÓL ÉS A PÁRT AGITÁCIÓS-PROPAGANDA FELADATAIRÓL

1. Az LPNB és szervei munkájának súlypontjául a pártonkívüli tömegek körében végzett agitációs és propagandamunkát és e tömegek kulturális nevelését kell tekinteni, de emellett az LPNB apparátusát és erőit minden módon fel kell használni a párttagok öntudatának emelésére is (pártiskolák, alapfokú politikai iskolák stb.).

A pártbizottságok agitációs és propaganda osztályai munkájának súlypontja a politikai népművelés illetékes szerveinek irányításán kívül a párttagok öntudatának emelésére és kommunista nevelésére irányuló párton belüli munka legyen.

Ami a pártonkívüli tömegek körében végzett munkát illeti, a párt kezében kell maradnia: a pártonkívüli konferenciák és kongresszusok irányításának, a szovjetek választása során végzett agitációnak, az új párttagok toborzásával kapcsolatos agitációs és propagandamunkának, és általában a szervezőmunkával összefüggő agitációs és propagandamunkának.

2. Az LPNB és a szakszervezetek kulturális-népművelési osztályainak viszonyát kölcsönös megegyezés szerint kell kialakítani a következő elvek alapján: az ÖKSzT és a kormányzósági szakszervezeti tanácsok egybehangolják politikai-népművelési munkájukat az LPNB illetékes szerveivel, s céljaikra felhasználják az LPNB apparátusát és erőit.

3. Az OKISz-szal való viszonyt szintén kölcsönös megegyezés szerint kell meghatározni, a következő alapon: az OKISz az egységes politikai-népművelési terv alapján önálló munkát vé-

gez a szövetség tagjai körében. A szövetségen kívül álló munkás-paraszt ifjúság körében végzett munkában pedig a LPNB a szövetségre megegyezéses alapon támaszkodik, s minthogy a szovetseg saját nepmüvelesi munkájanak tervet egybehangolja az általanos állami tervvel, az LPNB az ifjúság korében való munkára nem letesít önálló szerveket.

4. A Vörös Hadseregben és a Vöros Flottában a politikai-népmüvelesi munka vezetése és irányítása az LPNB-re tartozik; ugyanakkor az exterritoriális csapattestekben es intézményekben (hadosztályok, önálló dandárok es egysegek) a politikai-népmuvelési munkát a korzeti politikai igazgatoságok és a hadsereg politikai osztályai vezetik, amelyek a katonai igazgatási és parancsnoki szervekkel szemben a megállapított alárendeltsegi viszonyban maradnak, de a politikai-népmüvelési munka iranyítása tekintetében teljesen az LPNB alá tartoznak.

A politikai osztályok és a helyi pártszervezetek közötti viszony pontos megállapítása, valamint számos olyan kérdés felülvizsgálata érdekében, amelyek azzal fuggenek össze, hogy a hadseregben végzett politikai munka irányítása átmegy az LPNB kezébe, a kongresszus megbízza a KB-t, hogy egy hónap leforgása alatt hívja össze a felelős katonai funkcionáriusoknak és az LPNB tagjainak tanácskozását, s véglegesen állapítsa meg és léptesse életbe a Vörös Hadseregben végzett politikai munka területén az új kölcsönös kapcsolatok rendszerét.

5. Az LPNB-nek a Közoktatásügyi Népbiztosság általános rendszerébe kell tartoznia; a Közoktatásügyi Népbiztosság hagyja jóvá az LPNB szervezési tervét, és ellenőrzi végrehajtását, egybehangolva az LPNB munkáját a Közoktatásügyi Népbiztosság egyéb szerveinek munkájával.

Az említett kölcsönös kapcsolatoknak nem szabad megnehezíteniök azt, hogy az LPNB az állami szervek rendszerében, munkája lényegét tekintve, a párt közvetlen apparátusává váljék.

6. Az LPNB egyik leglényegesebb feladata a dolgozó tömegek közötti vallásellenes agitáció és propaganda széleskörű megszervezése, irányítása és elősegítése. E cél érdekében az LPNB-nek többek között hozzáférhetővé kell tennie a legnagyobb tömegek számára a természettudományi és történelmi ismereteket, mégpedig folyóiratok, könyvek, tankönyvek kiadása révén, rendszeres előadássorozatok megszervezésével és a korszerű technika minden vívmányának (fénykép, mozi stb.) az említett ismeretek terjesztésére való felhasználásával.

7. Az LPNB-nek, hogy legfontosabb feladatát, vagyis a kommunista tömegpropagandát és tömegagitációt sikeresen meg-

valósíthassa, szert kell tennie a pártapparátusra jellemző rugalmasságra, figyelmességet kell tanúsítania a tömegek igényeivel szemben, mozgékonynak kell lennie, s e tulajdonságokat rendszerességgel, pontossággal, gyorsasággal és meghatározott terv szerinti munkával kell párosítania. Ez csak úgy érhető el, ha — azonkívül, hogy az LPNB és egész apparátusának munkatársai kiemelt intézményeknek járó ellátásban részesülnek — elegendő számú olyan felelős párttagot irányítunk át politikai-népművelési munkára, akinek kellő tapasztalata van az agitációs és propagandamunkában. Ugyancsak e cél elérésére, valamint annak elkerülésére, hogy a politikai munkának olyan szűklátókörű szakkádereit alakítsuk ki, akik kiszakadnak az általános pártélet légköréből, az LPNB munkatársait időről időre át kell irányítani általános pártmunkára, majd vissza kell őket hívni, miközben az eltávozókat állandóan a pártszervezetek munkatársai közül kikerülő újabb káderekkel kell felváltani.

A pártszervek agitációs és propagandafeladatai

A párt agitációs és propagandamunkájának fokozása és minőségi javítása érdekében a kongresszus feltétlenül szükségesnek tartja a következő intézkedések megvalósítását:

8. A párt legkiválóbb irodalmárainak pártkötelességévé kell tenni, hogy részt vegyenek a tömegeket foglalkoztató legfontosabb kérdéseket és a szovjet építés soronlevő kérdéseit tárgyaló népszerű brosúrák összeállításában. Ugyanakkor a pártnak a központban és a vidéken fokozott mértékben mozgósítania kell a legjobb agitációs erőket, hogy kiutazzanak a járásokba, a falvakba, a hadseregek állomáshelyeire, hogy beszédeket mondjanak a gyárakban, azokon a vidékeken, ahol a munkakötelezettséget tömegesen alkalmazzák stb. Kívánatos az is, hogy az egymással szomszédos kormányzóságok esetenként rövid időre kölcsönösen kicseréljék agitációs erőiket, hogy az agitáció módszerében és tartalmában nagyobb legyen a változatosság.

9. Minden újonnan belépő párttagot rövid tanfolyamra kell küldeni, hogy megismerkedjék a programmal. Ezenkívül valamennyi újonnan belépő tagot kisebb tanulókörökbe kell beosztani, s oktatásukkal meg kell bízni a felelős pártmunkásokat. Minden régi kommunista személyes felelősséggel tartozik a párt előtt a fiatalabb kommunisták rábízott csoportjának neveléséért. Az új tagok átregisztrálása esetén az újonnan belépett elvtársak értékelése szempontjából a tanulókör vezetőjének véleménye legyen mérvadó.

10. A pártnak a pártiskolák kérdésében a következő évre minimális programmfeladatként kell kitűznie maga elé, hogy kéthéves pártegyetemet, 4 magasabb típusú egyetemet és a kormányzóságinál magasabb típusú területi szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolákat szervezzen; ezenkívül minden kormányzósági központban működjék jól szervezett, szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskola, amely évente kétszer-háromszor bocsát ki végzett hallgatókat; továbbá a köztársaság körzeteinek legalább felében rövidített tantervű körzeti szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák létesüljenek. Meg kell bízni az LPNB-t, a Szverdlov Egyetemet és a KB Agitációs Osztályát, hogy a körzeti iskolák számára közös erővel legalább 300 kellően képzett előadót biztosítsanak. Kötelezni kell a párt minden felelős funkcionáriusát, hogy a pártiskolákon előadásokat tartsanak, és ezt a munkát egyik legfontosabb kötelességüknek tekintsék. Kommunista tankönyvsorozatok megteremtése érdekében feltétlenül végre kell hajtani a KB által vállalt mozgosítást: számos irodalomhoz értő, felelős elvtársat kell erre a célra mozgósítani, s évenként 2 hónapig terjedő szabadságot kell biztosítani minden mozgósított elvtársnak feladatai elvégzésére és ismeretei felfrissítésére. Ezenkívül minden eszközzel elő kell segíteni, hogy a régi felelős funkcionáriusok mellett fiatal kommunista hallgatókból álló csoportok alakuljanak, s ennek érdekében igénybe kell venni a Szocialista Akadémia tudományos eszközeit.

11. A munkás- és parasztifjúság kommunista nevelése és önképzése szempontjából hatalmas, egészen kivételes jelentősége van az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség munkájának. A pártnak sokkal nagyobb figyelmet kell fordítania erre a szövetségre, és sokkal nagyobb támogatást kell nyujtania neki, mint eddig. A pártnak a maga részéről meg kell követelnie a szövetség funkcionáriusaitól, hogy ne azt tekintsék fő feladatuknak, hogy a különféle szovjet szervekben képviselve legyenek, vagy hogy egyszerűen növeljék tagjaik számát, hanem azt, hogy a szövetség tagjait segítsék a tudományos kommunista képzettség elsajátításában. A szövetség minden egyes felelős funkcionáriusa elsősorban propagandista legyen elmaradott társai körében, s csak azután foglalkozzék az OKISz egyéb működési területeinek munkájával.

12. A párt következő évi agitációs munkatervébe be kell venni, hogy minden kormányzósági bizottság, területi bizottság, a KB irodája és a nagyobb pártbizottságok mellett agitációs osztályt létesítsen. Ezeknek az osztályoknak ne legyen felesle-

gesen nagy apparátusuk, de legyenek kellőképpen ellátva vezető párterőkkel; az osztályvezetőket fel kell menteni minden más állandó jellegű pártmunka alól. A nőosztályokat és a falusi munkával foglalkozó osztályokat be kell kapcsolni az adott szervezet agitációs osztályának általános rendszerébe. A szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolákat a pártbizottságok általános elméleti irányítása alatt működő politikai népművelési osztályok szervezik és vezetik.

13. A kormányzósági bizottság agitációs osztályának vezetője lehetőleg a kormányzósági bizottság egyik tagja legyen. A kormányzósági politikai népművelési bizottság élén szintén felelős beosztásban működő funkcionáriusnak kell állnia, aki lehetőleg ugyancsak a kormányzósági bizottság egyik tagja, de egyéb feladatok vállalása ezekben a beosztásokban csak igen komoly káderhiány esetén engedhető meg.

A kongresszus megbízza a párt valamennyi agitációs és propagandaszervét, valamint az LPNB-t, hogy a forradalom új szakaszával és a kispolgári ellenforradalom elleni harc feladataival kapcsolatban a legerőteljesebb agitációt fejtsék ki.

A MARXIZMUST TANULMÁNYOZÓ TANFOLYAMOK MEGSZERVEZÉSÉRŐL

A kongresszus felhívja a KB-t, hogy jelöljön ki egy bizottságot a KB, a Kommunista Egyetem, az LPNB és a Szocialista Akadémia képviselőiből, melynek feladata az, hogy a Szocialista Akadémia mellett rendszeres tanfolyamokat szervezzen a marxizmus elméletéről, történetéről és gyakorlatáról, s erre megfelelő számú fiatal párttagot mozgósítson.

A PÁRT SORONLEVŐ FELADATAIRÓL A NEMZETI KÉRDÉS TERÉN

I. A tőkés rend és a nemzeti elnyomás

1. A modern nemzetek meghatározott korszaknak, a felfelé ívelő kapitalizmus korszakának termékei. A feudalizmus felszámolásának és a kapitalizmus fejlődésének folyamata egyúttal az emberek nemzetté tömörülésének folyamata is. Az angolok, franciák, németek és olaszok a feudális széttagoltság fölött diadalmaskodó kapitalizmus győzelmes fejlődése során alakultak nemzetekké.

2. Ott, ahol a nemzetek kialakulása nagyjában a központosí-

tott államok kialakulásával egyidejűleg ment végbe, a nemzetek, természetesen, állami formát öltöttek, önálló burzsoá nemzeti államokká fejlődtek. Így történt Angliában (Irország nélkül), Franciaországban, Olaszországban. Ezzel szemben Európa keleti részén a központosított államok kialakulása, mivel az önvédelem követelményei (törökjárás, mongoljárás stb.) siettették, a feudalizmus felszámolása előtt, tehát a nemzetek kialakulása előtt ment végbe. Ennélfogva itt a nemzetek nem fejlődtek és nem is fejlődhettek nemzeti államokká, hanem néhány tarka összetételű, soknemzetiségű burzsoá államot alakítottak, amelyek rendszerint egy erős, uralkodó nemzetből és néhány gyenge, alávetett nemzetből álltak. Ilyen államok: Ausztria, Magyarország, Oroszország.

3. A nemzeti államokban, mint például Franciaországban és Olaszországban, amelyek kezdetben főleg saját nemzeti erőikre támaszkodtak, általában ismeretlen volt a nemzeti elnyomás. Ezzel ellentétben a soknemzetiségű állam, amely egy nemzetnek, pontosabban: e nemzet uralkodó osztályának a többi nemzet feletti uralmán épül fel — a nemzeti elnyomás és a nemzeti mozgalmak szülőhazája és fő küzdőtere. Az uralkodó nemzet és az alávetett nemzetek érdekellentétei olyan ellentétek, amelyek megoldása nélkül a soknemzetiségű állam léte nem lehet szilárd. A burzsoá soknemzetiségű államnak az a tragédiája, hogy képtelen feloldani ezeket az ellentéteket, hogy a nemzetek „egyenlősítésére" és a nemzeti kisebbségek „védelmére" irányuló minden kísérlete, a magántulajdon és az osztályegyenlőtlenség fennmaradása mellett, rendszerint újabb kudarccal, a nemzeti összeütközések újabb kiéleződésével végződik.

4. Az európai kapitalizmus további növekedése, új felvevőpiacok szükségessége, a nyersanyagok és fűtőanyagok utáni hajsza, végül az imperializmus fejlődése, a tőkekivitel, és a nagy tengeri utak és vasútvonalak biztosításának szükségessége egyrészt arra vezetett, hogy a régi nemzeti államok új területeket hódítottak meg, és ilymódon soknemzetiségű (gyarmati) államokká alakultak át, amelyeknek állandó velejárói a nemzeti elnyomás és a nemzeti összeütközések (Anglia, Franciaország, Németország, Olaszország), — másrészt arra, hogy a régi soknemzetiségű államok uralkodó nemzetei körében erősödött az a törekvés, hogy ne csak megtartsák a régi állami határokat, hanem ki is terjesszék azokat, hogy a szomszéd államok rovására újabb (gyenge) nemzetiségekre terjesszék ki hatalmukat. Ezzel a nemzeti kérdés kibővült, és a dolgok fejlődése folya-

mán végül is egybeolvadt az általános gyarmati kérdéssel, a nemzeti elnyomás pedig belső állami kérdésből államközi kérdéssé, annak a harcnak (és háborúnak) a kérdésévé vált, amelyet a „nagy" imperialista hatalmak a gyenge, nemteljesjogú nemzetiségek leigázásáért folytatnak.

5. Az imperialista háború, amely gyökeréig feltárta a burzsoá soknemzetiségű államok kibékíthetetlen nemzeti ellentéteit és belső tarthatatlanságát, a győztes gyarmati államokon belül (Angliában, Franciaországban, Olaszországban) a nemzeti összeütközések rendkívüli élesedésére, a legyőzött régi soknemzetiségű államok (Ausztria, Magyarország, az 1917-es Oroszország) teljes széthullására és végül — a nemzeti kérdés „legradikálisabb" burzsoá megoldásaként — új burzsoá nemzeti államok (Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Finnország, Grúzia, Örményország stb.) megalakulására vezetett. Ámde az új önálló nemzeti államok megalakulása nem biztosította és nem is biztosíthatta a nemzetiségek békés együttélését, nem szüntette meg és nem is szüntethette meg sem a nemzeti egyenlőtlenséget, sem a nemzeti elnyomást, mert a magántulajdonon és az osztályegyenlőtlenségen alapuló új nemzeti államok nem létezhetnek: a) saját nemzeti kisebbségeik elnyomása nélkül (Lengyelország elnyomja a beloruszokat, zsidókat, litvánokat, ukránokat; Grúzia elnyomja az oszétokat, abházokat, örményeket; Jugoszlávia elnyomja a horvátokat, bosnyákokat stb.); b) területüknek szomszédaik rovására történő kibővítése nélkül, ami összeütközésekre és háborúkra vezet (Lengyelország — Litvánia ellen; Ukrajna — Oroszország ellen; Jugoszlávia — Bulgária ellen; Grúzia — Örményország, Törökország ellen stb); c) anélkül, hogy ne függnének pénzügyi, gazdasági és hadügyi tekintetben a „nagy" imperialista hatalmaktól.

6. Így tehát a háború utáni időszak a nemzeti ellenségeskedés, egyenlőtlenség, elnyomás, összeütközések, háborúk, a civilizált országok nemzetei által egymással szemben és a nemteljesjogú népekkel szemben elkövetett imperialista kegyetlenkedések vígasztalan képét tárja elénk. Egyfelől néhány „nagy"-hatalom, amely elnyom és kizsákmányol minden függő és „független" (valójában teljesen függő) nemzeti államot, és e hatalmak egymás közötti harca a nemzeti államok kizsákmányolásának monopóliumáért. Másfelől a függő és „független" nemzeti államok harca a „nagy"-hatalmak elviselhetetlen járma ellen; a nemzeti államok egymás közötti harca nemzeti területük kibővítéséért; minden egyes nemzeti állam harca saját elnyomott nemzeti kisebbségei ellen; végül, a gyarmatok erősödő sza-

badságmozgalma a „nagy"-hatalmak ellen és a nemzeti összeütközések élesedése e hatalmakon belül, valamint a nemzeti államokon belül is, amelyek rendszerint több nemzeti kisebbséget foglalnak magukban. Ilyen az a „világkép", amelyet az imperialista háború örökbe hagyott.

A burzsoá társadalom teljesen csődöt mondott a nemzeti kérdés megoldása terén.

II. A szovjet rend és a nemzeti szabadság

1. A magántulajdon és a tőke elkerülhetetlenül szétválasztja az embereket, nemzeti viszálykodást szít, és fokozza a nemzeti elnyomást, viszont a kollektív tulajdon és munka éppolyan elkerülhetetlenül közelebb hozza egymáshoz az embereket, aláássa a nemzeti viszálykodás gyökereit, és megszünteti a nemzeti elnyomást. A kapitalizmus nemzeti elnyomás nélkül éppúgy elképzelhetetlen, mint ahogy a szocializmus is elképzelhetetlen az elnyomott nemzetek felszabadítása nélkül, nemzeti szabadság nélkül. A sovinizmus és a nemzeti harc elkerülhetetlen, elháríthatatlan mindaddig, amíg a parasztság (és általában a kispolgárság, főként pedig az uralkodó nemzet kispolgársága) — amely tele van nacionalista előítéletekkel — a burzsoáziát követi, és fordítva: a nemzeti béke és a nemzeti szabadság biztosítottnak tekinthető, ha a parasztság a proletariátust követi, vagyis ha biztosítva van a proletárdiktatúra. Ezért a szovjetek győzelme és a proletárdiktatúra megteremtése a nemzeti elnyomás megszüntetésének, a nemzeti egyenjogúság megteremtésének, a nemzeti kisebbségeket megillető jogok biztosításának legfőbb feltétele.

2. A szovjet forradalom tapasztalata teljes egészében megerősíti ezt a tételt. A szovjet rend megteremtése Oroszországban és a nemzetek állami különválásra való jogának kihirdetése gyökeresen megváltoztatta az oroszországi nemzetiségek dolgozó tömegeinek egymáshoz való viszonyát, aláásta a korábbi nemzeti ellenségeskedés gyökereit, megfosztotta talajától a nemzeti elnyomást, megszerezte az orosz munkásoknak más nemzetiségű testvéreik bizalmát, mégpedig nemcsak Oroszországban, hanem Európában és Ázsiában is, és ezt a bizalmat a lelkesedésig, a közös ügyért való harci készségig fokozta. A szovjet köztársaságok megalakulása Azerbajdzsánban, Örményországban ugyanilyen eredményekre vezetett — megszüntette a nemzeti összeütközéseket és feloldotta a török és örmény, az örmény és azerbajdzsán dolgozó tömegek „ősi" ellenségeskedé-

sét. Ugyanezt kell mondanunk a magyarországi, bajorországi, lettországi Tanácshatalom ideiglenes győzelméről is. Másrészt határozottan állíthatjuk, hogy az orosz munkások nem tudták volna legyőzni Kolcsakot és Gyenyikint, az Azerbajdzsán és az Örmény Köztársaság pedig nem tudott volna talpraállni, ha odahaza nem szüntették volna meg a nemzeti ellenségeskedést és a nemzeti elnyomást, ha Nyugat és Kelet nemzetiségeinek dolgozó tömegei nem fordultak volna feléjük bizalommal és lelkesedéssel. A szovjet köztársaságok megerősödése és a nemzeti elnyomás megszűnése egyazon folyamatnak — a dolgozók felszabadulásának, az imperialista rabság alóli felszabadulásuknak — két oldala.

3. De a szovjet köztársaságok léte, még a területileg legkisebbeké is, halálos veszéllyel fenyegeti az imperializmust. Ez a veszély nemcsak abban rejlik, hogy a szovjet köztársaságok, miután szakítottak az imperializmussal, gyarmatokból és félgyarmatokból valóban önálló államokká váltak, és ezzel újabb területtől és további jövedelmektől fosztották meg az imperialistákat, hanem mindenekelőtt abban, hogy a szovjet köztársaságok puszta léte, e köztársaságoknak a burzsoázia elnyomása és a proletárdiktatúra megszilárdítása útján tett minden lépése a leghatalmasabb agitáció a kapitalizmus és az imperializmus ellen, agitáció, mely arra buzdítja a függő országokat, hogy rázzák le az imperialista rabigát, leküzdhetetlen tényezője a kapitalizmus bomlasztásának és dezorganizálásának, annak minden formájában. Ez az oka annak, hogy az imperialista „nagy"-hatalmak harca a szovjet köztársaságok ellen elkerülhetetlen, hogy a „nagy"-hatalmak e köztársaságok megsemmisítésére törekednek. A „nagy"-hatalmak, amelyek egyik határterületi burzsoá államot a másik után, az ellenforradalmi tábornokok egyik csoportját a másik után mozgósítják Szovjet-Oroszország ellen, a „nagy"-hatalmak, amelyek szigorú blokád alá veszik és általában gazdaságilag elszigetelni igyekeznek Szovjet-Oroszországot — e „nagy"-hatalmak Szovjet-Oroszország ellen folytatott harcának története ékesszólóan bizonyítja, hogy az adott nemzetközi viszonyok között, a kapitalista környezet viszonyai között, külön-külön egyetlenegy szovjet köztársaság sem tarthatja magát biztosítottnak az ellen, hogy a világimperializmus gazdaságilag nem teszi tönkre és katonailag nem zúzza szét.

4. Ezért az egyes szovjet köztársaságok elszigetelt fennállása, mivel a tőkés államok veszélyeztetik létüket, bizonytalan, nem szilárd. Egyfelől a szovjet köztársaságok védelmének közös érdekei, másfelől a háború által szétrombolt termelőerők helyre-

állításának feladata, továbbá annak szükségessége, hogy a gabonatermelő szovjet köztársaságok élelmiszerrel segítsék a gabonában szűkölködő szovjet köztársaságokat — mindez parancsolóan diktálja a különálló szovjet köztársaságok állami szövetségét mint az imperialista nyűgtől és a nemzeti elnyomástól való megszabadulás egyetlen útját. A „saját" burzsoáziájuktól és az „idegen" burzsoáziától megszabadult nemzeti szovjet köztársaságok meg tudják védeni létüket és le tudják győzni az imperializmus egyesült erőit, de csakis úgy, ha szoros állami szövetségben egyesülnek — különben semmiképpen nem fognak győzni.

5. A szovjet köztársaságoknak a hadügy és a gazdasági ügyek közösségén alapuló föderációja az állami szövetségnek az az általános formája, amely lehetővé teszi: a) hogy az egyes köztársaságok és az egész föderáció épségét és gazdasági fejlődését biztosítsuk; b) hogy figyelembe vegyük a fejlődés különböző fokain álló különböző nemzetek és népek életmódjának, kultúrájának és gazdasági állapotának sokféleségét, és ennek megfelelően a föderáció egyik vagy másik formáját alkalmazzuk; c) hogy megteremtsük azoknak a nemzeteknek és népeknek békés együttélését és testvéri együttműködését, amelyek saját sorsukat egyik vagy másik formában egybekapcsolták a föderáció sorsával. Oroszország tapasztalata, melyet a föderáció különböző formáinak alkalmazása terén — a szovjet autonómián alapuló föderációról (Kirgízia, Baskíria, Tatária, hegylakók, Dagesztán) a független szovjet köztársaságokkal létesített, szerződéses viszonyon alapuló föderációra való áttérés terén (Ukrajna, Azerbajdzsán), és e két forma közötti közbülső fokozatok alkalmazása terén (Turkesztán, Belorusszija) — szerzett, teljesen igazolta, hogy a föderáció mint a szovjet köztársaságok állami szövetségének általános formája — célszerű és rugalmas.

6. A föderáció azonban csak akkor lehet tartós, a föderáció csak abban az esetben érhet el igazi eredményeket, ha a hozzá tartozó országok kölcsönös bizalmára és önkéntes hozzájárulására támaszkodik. Ha az OSzFSzK a világ egyetlen olyan országa, ahol sikerült számos nemzet és nép békés együttélését és testvéri együttműködését megoldani, ez azért volt lehetséges, mert itt nincsenek sem uralkodó, sem elnyomott nemzetek, sem anyaországok, sem gyarmatok, nincsen sem imperializmus, sem nemzeti elnyomás, — a föderáció itt a különböző nemzetek dolgozó tömegeinek kölcsönös bizalmán és azon az önkéntes törekvésén alapszik, hogy szövetségben egyesüljenek. A föderációnak ezt az önkéntes jellegét a jövőben is feltétlenül meg kell őrizni,

mert csak az ilyen föderáció lehet majd az átmeneti forma minden ország dolgozóinak ahhoz a magasabbrendű egységéhez, amely egy egységes világgazdaságban valósul meg, s amelynek szükségessége egyre és egyre jobban érezhető.

III. Az OKP soronlevő feladatai

1. Mivel a proletárforradalom az imperialista soknemzetiségű állam helyébe a nemzeti szovjet köztársaságok szabad föderációját állítja, így a szovjet rend biztosítja a korábban elnyomott nemzetiségek dolgozóinak a kommunizmus felé való fokozatos és zökkenőmentes fejlődést, s lehetővé teszi nekik, hogy a nemzeti elnyomás csökevényei, az egyenlőtlenség és saját kizsákmányoló felső rétegeik elleni harcukban a fejlettebb országok proletariátusának forradalmi tapasztalatára és szervezett erejére támaszkodjanak.

Az OSzFSzK-nak és a vele kapcsolatban lévő független szovjet köztársaságoknak körülbelül 140 millió lakosuk van. Ebből körülbelül 65 millió ember nem-nagyorosz (ukránok, beloruszok, kirgízek, üzbégek, türkmének, tadzsikok, azerbajdzsánok, volgamelléki tatárok, krimi tatárok, buharaiak, khivaiak, baskírok, örmények, csecsencek, kabardok, oszétok, cserkeszek, ingusok, karacsájok, balkárok[1], kalmükök, karélok, avarok, darginok, kazi-kumuhok, kürinek, kumikok[2], marik, csuvasok, votjákok, volgamelléki németek, burjátok, jakutok stb.). A cárizmus politikája, a földbirtokosok és a burzsoázia politikája ezekkel a népekkel szemben arra irányult, hogy kiirtsa náluk az államiság minden csíráját, megnyomorítsa kultúrájukat, korlátozza anyanyelvük használatát, tudatlanságban tartsa, és végül lehetőleg eloroszosítsa őket. E politika eredménye: e népek fejletlensége és politikai elmaradottsága.

Most, amikor a földbirtokosok és a burzsoázia uralma megdőlt, és a néptömegek ezekben az országokban is proklamálták a szovjet hatalmat, a párt feladata abban áll, hogy a nem-nagyorosz népek dolgozó tömegeinek segítsen utólérni az előrehaladott Közép-Oroszországot, segítsen nekik abban, hogy: a) országaikban kifejlesszék és megszilárdítsák a szovjet államiságot a nemzeti jellegüknek megfelelő formákban; b) országaikban

[1] Az utóbbi hét nép alkotja a „hegylakók" csoportját. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

[2] Az utóbbi öt nép alkotja a „dagesztániak" csoportját. *(Az eredeti szöveghez fűzött megjegyzés.)*

kifejlesszék és megszilárdítsák az anyanyelven működő bíróságot, közigazgatást, gazdasági szerveket, hatalmi szerveket helyi emberekből, akik ismerik a helyi lakosság életmódját és lelkivilágát; c) országaikban kifejlesszék az anyanyelven működő sajtót, iskolákat, színházakat, klubokat s általában a kulturális és művelődési intézményeket; d) megszervezzék és kifejlesszék mind az általános műveltséget nyujtó, mind a szakmai műszaki ismereteket nyujtó, anyanyelven működő tanfolyamok és iskolák széles hálózatát (elsősorban a kirgízek, baskírok, türkmének, üzbégek, tadzsikok, azerbajdzsánok, tatárok, dagesztániak számára), hogy gyorsított ütemben képezhessék ki a helyi kádereket: szakképzett munkásokat, szovjet- és pártfunkcionáriusokat az igazgatás minden területe, de különösen a közoktatás területe számára.

2. Ha a 65 millió főnyi nem-nagyorosz lakosságból leszámítjuk Ukrajnát, Belorussziját, Azerbajdzsán egy részét és Örményországot, amely országok kisebb-nagyobb mértékben átmentek az ipari kapitalizmus szakaszán, akkor körülbelül 25 millió főnyi, főleg türk lakosság marad (Turkesztán, Azerbajdzsán nagyobb része, Dagesztán, a hegylakók, tatárok, baskírok, kirgízek stb.), amely nem ment át a kapitalista fejlődésen, amelynek saját ipari proletariátusa nincs vagy alig van, amelynek gazdasága többnyire még mindig az állattenyésztésen alapul, és amely megőrizte a patriarchális-nemzetségi életmódot (Kirgízia, Baskíria, Észak-Kaukázus), vagy pedig nem jutott túl teljesen a félig patriarchális, félig feudális életmód formáin (Azerbajdzsán, Krim stb.), de már belesodródott a szovjet fejlődés közös medrébe.

A tényleges nemzeti egyenlőtlenség megszüntetése itt hosszú folyamat, amely a nemzeti elnyomás és a gyarmati rabság valamennyi csökevénye elleni kitartó és szívós harcot követel. Ez a nemzeti egyenlőtlenség mostanáig a történelmileg kialakult gazdasági egyenlőtlenségen alapult. Ez az egyenlőtlenség mindenekelőtt abban jutott kifejezésre, hogy Oroszországnak e gyarmati vagy félgyarmati helyzetben tartott határterületeire (különösen Turkesztánra) a különféle nyersanyagok szállítóinak szerepét kényszerítették, míg a nyersanyagot a központban dolgozták fel. Ez okozta állandó elmaradottságukat, ez akadályozta ezen elnyomott népek ipari proletariátusának létrejöttét, és méginkább fejlődését. A proletárforradalomnak a keleti határterületeken mindezekkel elkerülhetetlenül összeütközésbe kellett kerülnie; legelső feladata a nemzeti egyenlőtlenség összes maradványainak következetes felszámolása a társadalmi és gaz-

dasági élet minden területén, mindenekelőtt pedig az, hogy a gyáraknak a nyersanyagforrásokhoz való közelebbvitelével a határterületeken tervszerűen meghonosítsa az ipart (Turkesztánban, Baskíriában, Kirgíziában, a Kaukázusban — a textil-, gyapjú-, bőripart stb.).

A párt, amikor a nemzeti egyenlőtlenség valamennyi formájának megszüntetéséért folytatott határozott és következetes harcával kivívja a keleti határterületek dolgozó tömegeinek bizalmát, ugyanakkor tömöríti és egyesíti őket, hogy maguknak a korábban elnyomott nemzeteknek körében véglegesen felszámolhassák a patriarchális-feudális viszonyokat, és hogy ezek a nemzetek bekapcsolódhassanak a kommunista építésbe. Az osztályok elkülönítésére irányuló politika első lépéseként a határterületeken meg kell szüntetni a helyi kizsákmányoló elemeknek a tömegekre gyakorolt befolyását, harcolni kell e kizsákmányoló elemek ellen a szovjet önkormányzat valamennyi szervében, s meg kell fosztani őket osztálykiváltságaiktól, ehhez pedig az kell, hogy a helyi tömegek a dolgozók szovjetjeiben tömörüljenek. Emellett elsősorban meg kell szervezni a különböző üzemekben, a bányákban, a vasútnál, a sólepárló üzemekben és a kulákgazdaságokban dolgozó aránylag csekélyszámú helyi proletárelemeket, és a lehető legnagyobb gondot kell fordítani arra, hogy bevonjuk őket a Kommunista Párt soraiba és a szovjetek munkájába.

A következő lépés a helyi szegénynép vegyes szakmai-szövetkezeti típusú gazdasági megszervezése legyen, aminek a feltétele az, hogy a helyi dolgozó tömegek az elmaradott gazdasági formákról áttérjenek a fejlettebb formákra — a nomád életmódról a földművelésre, a szabadpiacra dolgozó kisiparról a Szovjetállamnak dolgozó szövetkezeti munkára (a félproletár kisiparosok bevonása a szakszervezetekbe), a szövetkezeti-kisipari termelésről a gyári termelésre, a kisüzemű földművelésről a föld tervszerű, társas megművelésére. A szovjet kormánynak mindenekelőtt az egységes fogyasztási szövetkezeti szervek hálózatán keresztül kell segítségére sietnie a helyi félproletár tömegeknek, amelyeket a gazdasági bomlás pusztulással fenyeget. A szovjet gazdasági építés e sajátos feltételeinek megfelelően újjá kell szervezni a mezőgazdasági szervek munkáját, olyan értelemben, hogy a súlypontot át kell helyezni a helyi környezetre, a kisipari és egyéb üzemeket be kell kapcsolni a tervszerű gazdasági szervezetbe, tartós kapcsolatot kell teremteni a lakosság fő termelő tömegével, és konkrét tervet kell kidolgozni arra, hogyan honosítsuk meg az ipart a határterülete-

ken a helyi viszonyoknak megfelelően. De éppen ilyen határozottan óvakodni kell a Szovjet-Oroszország központi részén foganatosított intézkedések vak utánzásától, különösen a gabonamonopóliumnak a határterületeken való bevezetése során, és a közellátási politika végrehajtását egybe kell kapcsolni — nem szavakban, hanem a gyakorlatban — az elmaradott helyi lakosság osztályok szerinti megkülönböztetésének politikájával. Semmi körülmények között sem szabad mechanikusan átültetni a keleti határterületekre Közép-Oroszország olyan gazdasági rendszabályait, amelyek csak a gazdasági fejlődés magasabb fokán célszerűek. A dolgozók szovjetjei csak akkor tudják a fejlett országok proletariátusával vállvetve vívott közös harcba vinni Kelet népeit, ha létérdekeik alapján szervezik meg a helyi szegénynép nagy tömegeit.

3. A 25 millió főnyi, főleg türk népességből leszámítva Azerbajdzsánt, Turkesztán nagyobb részét, a (volgamelléki és krimi) tatárokat, Buharát, Khivát, Dagesztánt, a hegylakók egy részét (a kabardokat, cserkeszeket, balkárokat) és azt a néhány más nemzetiséget, amelyek már letelepedtek és szilárdan lefoglaltak bizonyos területet, a többi, mintegy 6 millió főnyi kirgíz, baskír, csecsenc, délturkesztáni oszét és ingus lakosság földjein orosz áttelepülők egészen a legutóbbi időkig gyarmatosító tevékenységet folytattak, e népektől máris elvették legjobb szántóikat, és fokozatosan a terméketlen pusztaságokra szorították ki őket. A cárizmus politikája, a földbirtokosok és a burzsoázia politikája arra irányult, hogy e területekre az orosz parasztok és kozákok köréből minél több kulák elemet telepítsenek, s ezeket a nagyhatalmi törekvések megbízható támaszaivá tegyék. Ennek a politikának az eredménye — az őserdőkbe kiszorított helyi őslakosság (kirgízek, baskírok) lassú kihalása. A pártnak e népek dolgozó tömegei irányában az a feladata (az 1. és 2. pontban megjelölt feladatokon kívül), hogy a kulákságtól és különösen a rabló nagyorosz kulákságtól való megszabadulásért folyó harcban egyesítse e népek erőfeszítéseit a helyi orosz lakosság dolgozó tömegeinek erőfeszítéseivel, és minden eszközzel segítségükre legyen abban, hogy lerázzák nyakukról a kulák gyarmatosítókat, s ilymódon biztosítsa számukra az emberi megélhetéshez szükséges jó földeket.

4. A fentebb említett nemzeteken és népeken kívül, amelyeknek határozott osztályszerkezetük van és meghatározott területen élnek, az OSzFSzK-ban vannak még egyes laza nemzeti csoportok, nemzeti kisebbségek, amelyek másnemzetiségű tömör többségekbe vannak beékelve, és amelyeknek többnyire nin-

csen meghatározott területük (lettek, észtek, lengyelek, zsidók és más nemzeti kisebbségek). A cárizmus politikája arra irányult, hogy ezeket a kisebbségeket minden eszközzel, még pogromokkal is (zsidó pogromok) felőrölje.

Most, mikor a nemzeti kiváltságok megszűntek, mikor a nemzetek egyenjogúsága valóra vált, a nemzeti kisebbségek szabad nemzeti fejlődésének jogát pedig maga a szovjet rend jellege biztosítja, a párt feladata e nemzeti csoportok dolgozó tömegei irányában az, hogy segítségükre legyen abban, hogy teljes mértékben élhessenek a szabad fejlődésnek ezzel a számukra biztosított jogával.

5. A határterületek kommunista szervezetei némileg sajátos viszonyok között fejlődnek, amelyek gátolják a párt normális növekedését ezeken a vidékeken. Egyfelől a határterületeken dolgozó nagyorosz kommunisták, akik egy „uralkodó" nemzet létezésének viszonyai között nőttek fel és nem szenvedtek a nemzeti elnyomástól, gyakran lebecsülik a nemzeti sajátosságok jelentőségét a párt- és a szovjet munkában, vagypedig egyáltalán nem számolnak azokkal, munkájukban nem veszik tekintetbe az illető nemzetiség osztályszerkezetének, kultúrájának, életmódjának, történelmi multjának sajátosságait, s így elsekélyesítik és elferdítik a párt politikáját a nemzeti kérdésben. Ez a körülmény a kommunizmustól való elhajlásra, nagyhatalmi, gyarmatosító, nagyorosz soviniszta elhajlásra vezet. Másfelől, a helyi őslakosság kommunistái, akik átélték a nemzeti elnyomás nehéz időszakát, és még nem szabadultak meg teljesen annak kísérteteitől, gyakran túlozzák a nemzeti sajátosságok jelentőségét a párt- és a szovjet munkában, elhanyagolják a dolgozók osztályérdekeit, vagypedig egyszerűen egybekeverik a nemzet dolgozóinak érdekeit ugyanannak a nemzetnek úgynevezett „általános nemzeti" érdekeivel, nem tudják az utóbbiaktól különválasztani a nemzet dolgozóinak érdekeit és ezekre építeni pártmunkájukat. Ez a körülmény szintén a kommunizmustól való elhajlásra, burzsoá-demokratikus nacionalista elhajlásra vezet, amely néha a pániszlamizmus, pántürkizmus formájában jelentkezik (a Keleten).

A kommunista internacionalizmus elveitől való mindkét káros elhajlásnak az a forrása, hogy a határterületi kommunista szervezetek sorainak tisztaságát eleinte nem sikerült biztosítani. Egyrészt gyarmatosító kulák elemek dörgölőznek a párthoz, másrészt a helyi kizsákmányoló csoportok képviselői tolakodnak be a pártba.

A kongresszus, midőn határozottan elítéli mind a két elhaj-

lást, mint a kommunizmus ügyére nézve káros és veszélyes elhajlásokat, szükségesnek tartja, hogy rámutasson az első elhajlás, a nagyhatalmi, gyarmatosító elhajlás különösen veszélyes és káros voltára. A kongresszus felhívja a figyelmet arra, hogy a párt soraiban észlelhető gyarmatosító és nacionalista csökevények leküzdése nélkül a határterületeken lehetetlen olyan erős és a tömegekkel egybekapcsolt, valóban kommunista szervezeteket teremteni, amelyek a helyi és az orosz lakosság proletár elemeit az internacionalizmus alapján tömörítik soraikban. Ezért a kongresszus azt tartja, hogy a határterületeken a párt egyik legfontosabb feladata: felszámolni a nacionalista, és elsősorban a gyarmatosító ingadozásokat a kommunizmuson belül.

A kongresszus erélyes harcra hív minden álkommunista elem ellen, akik a proletariátus pártjához dörgölőznek, és óva inti a pártot, nehogy kispolgári-nacionalista és kulák elemekkel „bővítse" sorait. A kongresszus ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a keleti határterületek szovjet munkájában okosan és szervezetten fel kell használni a korábban elnyomott népek nemzeti értelmiségének mindazon becsületes elemeit, akik bebizonyították a szovjet hatalom iránti hűségüket.

AZ EGÉSZ TERMÉNYFELESLEG KÖTELEZŐ BESZOLGÁLTATÁSÁNAK TERMÉSZETBENI ADÓVAL VALÓ FELVÁLTÁSÁRÓL

1. Annak érdekében, hogy biztosítsuk a helyes és zavartalan gazdálkodást olyan alapon, hogy a földművelő szabadabban rendelkezzék gazdasági erőforrásaival, annak érdekében, hogy erősítsük a parasztgazdaságot és növeljük terméshozamát, továbbá azért, hogy pontosan megállapíthassuk a földművelőkre háruló állami kötelezettségeket, mindezek érdekében az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatását — mint az élelem, nyersanyag és takarmány állami begyüjtésének módját — természetbeni adóval kell felváltani.

2. Ennek az adónak kevesebbnek kell lennie, mint az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatása alapján kivetett eddigi adóterhek voltak. Az adó egész mennyiségét úgy kell megállapítani, hogy fedezze a hadsereg, a városi munkások és a nem földművelő lakosság minimális szükségleteit. Az adó egész mennyiségének állandóan csökkennie kell annak arányában, ahogyan a közlekedés és az ipar helyreállítása lehetővé teszi a szovjet hatalomnak, hogy a mezőgazdasági termékeket normális úton, vagyis csere útján, a gyári és kisipari termékek ellenében kapja meg.

3. Az adót százalékos vagy részlevonásos formában a gazdaságban termelt termékek után kell beszedni, figyelembe véve, hogy milyen a terméseredmény, hány fogyasztó személy van a gazdaságban, és mekkora a gazdaság tényleges állatállománya.

4. Az adózás progresszív jellegű legyen; a közép- és szegényparasztgazdaságokra, a városi munkások gazdaságaira stb. alacsonyabb százalékot kell kivetni.

A legszegényebb parasztgazdaságokat fel lehet menteni a természetbeni adó egyes, kivételes esetekben pedig valamennyi formája alól.

Azok a szorgalmas parasztgazdák, akik növelik gazdaságukban a vetésterületet, s egyben emelik az egész gazdaság terméshozamát, a természetbeni adó lerovásakor kedvezményekben részesülnek, vagy úgy, hogy adótételeiket csökkentik, vagypedig úgy, hogy részben felmentik őket az adófizetés alól.

5. Az adótörvényt úgy kell megfogalmazni, és olyan határidőn belül kell nyilvánosságra hozni, hogy a földművelők még a tavaszi mezei munkák megkezdése előtt a lehető legpontosabban tájékozva legyenek a rájuk háruló kötelezettségekről.

6. Az államnak adó fejében járó termékek beadását a törvény által meghatározott, pontosan megállapított határidőn belül be kell fejezni.

7. Az adó fejében beadás alá eső termékek mennyiségét az egyes falusi egyesülésekre (közösségekre) kell kiszabni. A falusi egyesülések keretein belül az adót a gazdák között, az ő döntésük szerint, a 3. pontban megjelölt általános kulcsoknak megfelelően kell felosztani.

Az adókulcsok alkalmazásának és az adók beszedésének ellenőrzésére a különböző adókategóriákba sorolt adófizetők csoportjai szerint megalakulnak a helyi parasztok választott szervezetei.

8. Az adó levonása után fennmaradó egész élelmiszer-, nyersanyag- és takarmánykészlettel a földművelők teljesen szabadon rendelkezhetnek, felhasználhatják gazdaságuk javítására és erősítésére, személyi szükségleteik bőségesebb kielégítésére, elcserélhetik gyáripari és kisipari termékekre vagy mezőgazdasági terményekre.

A csere csak a helyi gazdasági forgalom keretei között engedhető meg.

9. Meg kell teremteni a mezőgazdasági felszerelési tárgyak és a közszükségleti cikkek külön alapját abból a célból, hogy egyrészt elláthassuk belőle a legszegényebb lakosságot, másrészt, hogy cserébe adjuk azért az élelmiszer-, takarmány- és

nyersanyagtöbbletért, amelyet a lakosság a kirótt adó teljesítésén túl önkéntesen ad be az államnak. Ezt az alapot részben hazai termékekből, részben külföldi cikkekből kell létrehozni; ez utóbbiak beszerzésére biztosítanunk kell az állami aranyalap és a begyüjtött nyersanyag egy részét.

A kongresszus alapjában jóváhagyja a KB által beterjesztett tételeket az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásának természetbeni adóval való felváltásáról, és megbízza a párt Központi Bizottságát, hogy sürgősen egyeztesse ezeket a tételeket, dolgozza ki részletesen az adó életbeléptetésének formáit, és az ÖKVB, valamint a Népbiztosok Tanácsa útján léptesse életbe a megfelelő törvényt.

A SZÖVETKEZETEKRŐL

Tekintettel arra, hogy az OKP IX. kongresszusának a szövetkezetekhez való viszonyról szóló határozata teljes egészében az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatása elvének elismerésén alapult, s minthogy most az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatása helyett a természetbeni adót vezetjük be, az OKP X. kongresszusa kimondja:

az említett határozat érvényét veszti.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy dolgozzon ki, és a párt- és szovjet szervek útján léptessen életbe olyan rendeleteket, amelyek — az OKP programmjával összhangban és az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásának természetbeni adóval való felváltásához igazodva —, megjavítják és fejlesztik a szövetkezetek szervezetét és tevékenységét.

A PÉNZÜGYI POLITIKA FELÜLVIZSGÁLÁSÁRÓL

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy teljes egészében vizsgálja felül pénzügyi politikánkat és bérrendszerünket, s a szovjet szervek útján léptesse életbe a szükséges reformokat.

A MUNKÁSOK ÉS AZ ÍNSÉGES PARASZTOK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRÓL

A hétéves háborúval és a pusztulással járó nyomorúság és nélkülözés okozta kimerültség, s az Oroszország munkásosztálya által az utóbbi negyedfél esztendőben kifejtett szinte emberfeletti erőfeszítések következtében beállott fáradtság

most olyan fokra hágott, hogy a szovjet hatalom rendkívüli intézkedéseit teszi szükségessé.

Ezért az OKP X. kongresszusa az egész párttól, minden párt- és szovjet szervtől azt követeli, hogy a legmesszebbmenő figyelmet fordítsák erre a kérdésre, és haladéktalanul dolgozzanak ki olyan intézkedéseket, amelyek a munkások helyzetének javítását és nyomorúságuk mindenáron való könnyítését célozzák.

A párt politikájának arra kell irányulnia, hogy a legrövidebb időn belül, legalább a köztársaság fontosabb központjaiban, olyan fejadagot és olyan létfeltételeket biztosítson a munkásoknak, amelyek valóban ösztönzik őket arra, hogy ott maradjanak a gyárakban és az üzemekben. A természetbeni munkabér bevezetésére elsősorban a köztársaság e fő központjaiban van szükség.

A kongresszus megbízza a KB-t, hozzon létre egy külön központi szervet, amelynek az a feladata, hogy azonnali intézkedéseket tegyen a munkások helyzetének megjavítása érdekében; ezt a szervet úgy kell megszervezni, hogy — a tervbevett intézkedések lehető leggyorsabb végrehajtása céljából és annak érdekében, hogy az intézkedések végrehajtását maguk a munkások ellenőrizzék — szorosan együttműködjön egyrészt az OKP Központi Bizottságával és az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanáccsal, másrészt a Népbiztosok Tanácsával és a Munka és Honvédelem Tanácsával. Ennek a szervnek albizottságokat kell alakítania azoknál a hivataloknál, amelyeknek módjukban van és egyben feladatuk, hogy apparátusuk és anyagi eszközeik egy részét azonnal a munkások helyzete megjavításának szolgálatába állítsák (Külkereskedelmi Népbiztosság, Közellátási Népbiztosság, Hadügyi Népbiztosság, Állami Beruházási Bizottság, Egészségügyi Népbiztosság stb.). Ugyancsak albizottságokat kell létesíteni azokban a kormányzóságokban, ahol a legtöbb ipari munkás van összpontosítva. A kongresszus utasítja a KB-t és az illetékes hivatalok pártfunkcionáriusait, hogy az ezekre a bizottságokra vonatkozó rendeletet haladéktalanul készítsék el.

A X. kongresszus — tekintetbe véve azt a körülményt, hogy a rossz termés a parasztságnak súlyos nehézségeket okozott, amelyeket igen sok esetben még fokoz a hadsereg leszerelése — megbízza a KB-t, hogy az NT és az ÖKVB útján az ínséges parasztok helyzetének javítására a fentiekhez hasonló intézkedéseket tegyen, s munkájában ne szorítkozzék az ÖKVB által e célból már létrehozott bizottságra.

A SZOVJETKÖZTÁRSASÁG A KAPITALISTA KÖRNYEZETBEN

A tőkés hatalmak három éven át tartó fegyveres támadásaikkal meg akarták dönteni a szovjet hatalmat, gyarmati sorba akarták süllyeszteni Oroszországot, hogy ilymódon az oroszországi nyersanyagot, az orosz munkásokat és parasztokat a külföldi tőke profitforrásává tegyék. A Szovjetköztársaság a dolgozók hősies erőfeszítéseivel visszaverte ezeket a kísérleteket, és ezzel kiharcolta magának azt a lehetőséget, hogy mint független állam, politikai és kereskedelmi jellegű kölcsönös kötelezettségvállalás alapján léphessen kapcsolatba a tőkés államokkal.

Másrészt az intervenció kudarca és a nemzetközi küzdőtéren versenyző kapitalista csoportoknak az a vágya, hogy Oroszország természeti kincseinek kihasználása révén növeljék profitjukat, több tőkés államot arra késztet, hogy áttérjen a Szovjetköztársasággal való szerződéses viszony megteremtésére.

A Szovjetköztársaság és a tőkés országok közötti új, szerződéseken és egyezményeken alapuló kapcsolatok lehetőségét elsősorban a köztársaság termelőerőinek növelésére, a legfontosabb termelőerő — a munkásosztály — helyzetének javítására kell felhasználni.

Ezt a Szovjetköztársaság előtt álló igen fontos feladatot nem lehet nagy méretekben és rövid idő alatt a külföldi technika, külföldi felszerelés, külföldön gyártott termelési eszközök stb. felhasználása nélkül megoldani.

Annak, hogy a külföldi tőke részt vegyen a Szovjetköztársaság természeti kincseinek kitermelésében, a jelenlegi viszonyok között egyik gyakorlatilag alkalmazható formája a koncesszió, amely mellett a koncesszióba adott vállalatok termékeinek egy meghatározott részét a koncessziós kapja juttatásképpen.

Koncesszió tárgyául szolgálhatnak azok a népgazdasági ágak, melyeknek fejlődése nyilvánvalóan emeli az oroszországi termelőerők fejlődésének színvonalát, és amelyeket sem jelenleg, sem a közeljövőben nem tudunk a Szovjetköztársaság saját erőivel ellátni; ilyenek például: az erdő-, a bánya- és az ásványolajipar, Oroszország villamosítása stb. Többek között koncesszióba adható a grozniji és a bakui ipartelepek egy része, feltéve, hogy ebbe az azerbajdzsáni szovjet hatalom beleegyezik.

A koncesszióknak — amelyek lényegében véve nem egyebek, mint a szocialista köztársaság és a nála ipari tekintetben

fejlettebb tőkés országok közötti gazdasági egyezmény bizonyos formája — egyben hatalmas eszközül kell szolgálniok arra, hogy a Szovjetköztársaság termelőerői fejlődjenek, és a szocialista gazdaság már lerakott alapjai erősödjenek.

E tételekből kiindulva:

1) A kongresszus helyesli a szovjet hatalomnak arra irányuló politikáját, hogy kereskedelmi szerződések és egyezmények révén normális kereskedelmi kapcsolatokat létesítsen a Szovjetköztársaság és más országok között.

2) A kongresszus ugyancsak helyesli az NT 1920 november 23-i, a koncessziók általános gazdasági és jogi feltételeiről szóló rendeleteit.

3) A kongresszus hangsúlyozza, hogy a tőkés államokkal és csoportokkal kötendő bármiféle egyezmény legfőbb feltétele az, hogy biztosítva legyen a Szovjetköztársaság összes területeinek gazdasági és politikai függetlensége, valamint az OSzFSzK polgárainak munkavédelme a koncesszióba adott vállalatokban.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉRÓL

Az OKP X. kongresszusa, miután meghallgatta a párt kominternbeli képviselőinek beszámolóját, jóváhagyta küldötteinek a Komintern Végrehajtó Bizottságában kifejtett tevékenységét. A kongresszus teljes szolidaritást vállal a Komintern Végrehajtó Bizottságával többek között az olasz párt kérdésében. Testvéri üdvözletét küldi Olaszország Kommunista Pártjának, s *egyedül* őt tekinti a Komintern olaszországi szekciójának. A kongresszus meg van győződve arról, hogy a közeljövőben Olaszország valamennyi forradalmi proletárja egyesül a reformista és félreformista elemektől megtisztított egységes kommunista párt zászlaja alatt. A kongresszus meg van győződve arról, hogy azt az ingadozást, amely az utóbbi időben Németország Egyesült Kommunista Pártja (VKPD) vezetőségében megnyilvánult, testvérpártunk könnyen ki fogja küszöbölni. A kongresszus kéri a Komintern Végrehajtó Bizottságát, hogy tanúsítson igen erélyes ellenállást a német párt azon csoportjával szemben, amely eszmei-politikai támogatást próbál nyujtani az olasz „centristáknak", és általában jobboldali irányba akarja terelni a Komintern politikáját. A kongresszus egyúttal megbízza a párt Központi Bizottságát, hogy erélyesen védelmezze a marxizmus álláspontját az anarchista és félanarchista elhajlásokkal szemben, így a küszöbönálló kongresszuson erélyesen követelje a Komintern határozatai értelmében a Kommunista

Munkáspárt (KAP) és Németország Egyesült Kommunista Pártja (VKPD) egybeolvadását. A kongresszus a leghatározottabban síkraszáll amellett, hogy éppen most, amikor a nemzetközi kommunista mozgalom fordulóponthoz ért, a Komintern Végrehajtó Bizottsága feltétlenül kitartson a Komintern II. kongresszusán elfoglalt marxista álláspont mellett.

A FENYEGETŐ IMPERIALISTA HÁBORÚRÓL

Az OKP X. kongresszusa azt javasolja a III. Internacionále Végrehajtó Bizottságának, forduljon kiáltvánnyal a világ proletariátusához az imperialisták által az utóbbi évek folyamán előkészített és a közeljövőben a csendesóceáni partok miatt kitöréssel fenyegető háborúra vonatkozóan. A kongresszus véleménye szerint a proletariátus figyelmét fel kell hívni arra, hogy a burzsoázia ismét nagyszabású kísérletet készül tenni a munkások becsapására, arra, hogy felszítsa bennük a nemzeti gyűlöletet, és szörnyű méretű tömegmészárlásba rántsa Amerika, Ázsia és Európa népeit, majd ezek után elkerülhetetlenül a többi világrész népeit is. Közeledik a burzsoázia végórája, és erre fel kell hívni a proletariátus figyelmét.

A kongresszus egyszersmind, különös tekintettel arra, hogy az utóbbi időben egyre több ellenforradalmi kísérlet történik a burzsoá uralom és a cári hatalom visszaállítására, figyelmezteti Szovjet-Oroszország munkásait és parasztjait, hogy csakis a szovjet rend mentheti meg Oroszországot e világháborúban való közvetlen részvételtől. A szovjet kormány kivételével minden más kormány elkerülhetetlenül az egymással viaskodó imperialista csoportok egyikének pórázára kerül, és a már amúgyis tönkretett országot szükségszerűen még nagyobb, még szörnyűbb romlásba rántja. A különböző országok tőkései nem csak azért nyujtanak segítséget az orosz ellenforradalmároknak, mert arra törekszenek, hogy Oroszországot nagyszámú népességével együtt gyarmattá változtassák, hanem segítségük egyik fő oka az, hogy Oroszországban ismét az engedelmes „szövetségest" szeretnék látni, aki készségesen viszi vágóhídra munkásait és parasztjait az imperialisták önző és bűnös céljaiért.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy e határozat alapján fejtsen ki széleskörű agitációt az ország lakossága körében.

HATÁROZAT A KATONAI KÉRDÉSRŐL

1. A hadsereg proletárösszetételének javítása és a hadsereg ingadozásmentes hangulatának biztosítása érdekében:

a) Minél gyorsabban le kell szerelni az elbocsátásra már kijelölt idősebb korosztályokat.

b) Teljesen meg kell szüntetni azoknak a munkásoknak a leszerelését, akiknek a korosztályát egészében nem szabadságolták meghatározatlan időre.

c) Fiatalabb korosztályokhoz tartozó munkásokat a munkahelyükről át kell irányítani a hadseregbe, és az általános munkakötelezettség alapján mozgósított személyekkel kell felváltani őket.

d) Az ipari körzetekben milíciaszerű átmeneti formát kell bevezetni, úgy, hogy a munkások a termelésben való részvételük mellett részt vehessenek a milíciaszerű alakulatokban is.

2. a) Meg kell szüntetni a kommunistáknak a hadseregből való kivonását. Ellenkezőleg, megfelelő sorrendben intézkedéseket kell foganatosítani a politikai tekintetben meggyengült egységek politikai vezetőkkel történő megerősítésére, mindenekelőtt pedig vissza kell irányítani a hadseregbe azokat a kommunistákat, akik már teljesítettek katonai szolgálatot.

b) A hátországban felül kell vizsgálni mindazokat a kommunistákat, akik kiváltak a hadseregből; közülük bíróság elé kell állítani azokat, akik a hadsereget olymódon hagyták el, hogy ezzel nyilvánvalóan csökkentették az egységek harcképességét; vissza kell rendelni azokat, akik elfogadható okok nélkül hagyták el a hadsereget.

c) A hadseregben és a flottában felül kell vizsgálni az összes kommunistákat, szigorú nyilvántartásba kell venni őket, s nem szabad megtűrni semmiféle önkényes távolmaradást, — az ilyesmit szökésnek kell minősíteni.

d) A Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg Politikai Igazgatósága és a megfelelő politikai osztályok szigorúan tartsák nyilván a hadseregből munkára vezényelt kommunista katonai személyeket, hogy bármely időpontban késedelmeskedés nélkül mozgósítani lehessen őket katonai szolgálatra.

e) A párt Központi Bizottsága a Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg Politikai Igazgatósága és a politikai osztályok révén messzemenően szervezze újjá a politikai biztosok állományát és a hadsereg politikai szerveit azzal a céllal, hogy egyrészt új káderek beállításával, másrészt a régieknek a hadseregen belüli átcsoportosításával teljesen felfrissítse azokat.

3. A hadsereg anyagi ellátásának valamennyi formáját illetően kötelezni kell a Védelmi Tanács Rendkívüli Megbízottját és a helyi párt- és szovjet szervezeteket, hogy ténylegesen, tervszerűen, gyakorlatilag gondoskodjanak a hadseregről, mégpedig

úgy, hogy az ellátás tekintetében első helyre helyezzék a hadsereget.

Szigorúan meg kell valósítani a hadsereg tervszerű ellátását, s véget kell vetni a tervben elő nem irányzott csökkentések manapság sűrűn alkalmazott rendszerének.

4. A hadsereg létszámának csökkentésével és proletárösszetételének a lehető legnagyobb fokú erősítésével kapcsolatban igen nagy figyelmet kell fordítani a különleges műszaki (tüzérségi, géppuskás, páncélgépkocsizó, repülő, mérnöki, páncélvonatos stb.) alakulatokra; ezeket az alakulatokat el kell látni minden szükséges eszközzel mind katonai, mind anyagi-gazdasági tekintetben; mindent meg kell tenni, hogy ezeknek az alakulatoknak a politikai és katonai színvonala emelkedjen, s éppen ezért főleg arról kell gondoskodni, hogy a politikai biztosokat nagy körültekintéssel, olyan elvtársak közül válogassák ki, akik teljesen megfelelnek e rendkívül felelősségteljes megbizatásnak.

5. Áthelyezések és a jelenlegi helyzetből következő egyéb intézkedések céljából gondosan meg kell vizsgálni a parancsnoki kar szociális összetételét, és azt, hogy a parancsnokok a politikai és a mindennapi életben milyen csoportosulásokhoz tartoznak.

6. A legkomolyabb figyelmet kell fordítani a Vörös Hadsereg és Flotta parancsnoki karában végzendő politikai felvilágosító munkára, többek között olymódon, hogy e célból megfelelő irodalmat és útmutatókat adunk ki.

7. Az eddiginél nagyobb mértékben kell követnünk azt a rendszert, hogy megfelelő tapasztalatokkal rendelkező politikai biztosokat parancsnoki és gazdasági-adminisztratív szolgálatba osztunk be.

8. Intézkedéseket kell életbeléptetni, hogy a vezető helyeken tervszerűbben és rendszeresebben vegyék igénybe a vörösparancsnokokat.

9. Tekintettel arra, hogy a parancsnoki kart illetően most, miután a frontokon a háború befejeződött, nem ideiglenes katonai szolgálatról, hanem tartós hivatásbeli beosztásról van szó, intézkedéseket kell foganatosítani a parancsnoki kar — mindenekelőtt az alsóbb parancsnoki kar — anyagi helyzetének hathatós megjavítására.

10. Nyomatékosan fel kell hívni a szovjet, párt- és szakszervezeti intézmények és szervezetek figyelmét arra, hogy a katonai oktatás rendszerét minden vonatkozásában, minden rendelkezésre álló eszközzel meg kell javítani.

11. Fenn kell tartani a Vörös Hadsereg politikai apparátusát

abban a formában, ahogyan az a háború három éve folyamán kialakult; javítani és erősíteni kell szervezetét; szorosabbra kell fűzni a helyi pártszervezetekkel való kapcsolatát, emellett azonban teljesen meg kell őrizni apparátusának önállóságát.

12. A hadsereg politikai szerveinek különös figyelmet kell fordítaniok az alakulatok és a helyi lakosság közötti kölcsönös kapcsolatokra, és kellő időben intézkedéseket kell tenniök az alakulatok harcképességének biztosítására. A Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg Politikai Igazgatóságának a többi érdekelt szervvel közösen ki kell dolgoznia a megfelelő utasítást.

13. A hadsereg létszámának csökkentésével s a hadsereg politikai színvonala és harcképessége emelésének szükségességével kapcsolatban intézkedéseket kell foganatosítani, hogy a hadsereg minden tekintetben mentesüljön a munkafeladatoktól.

14. A milícia-rendszer kérdésében semmi sem indokolja, hogy a párt felülvizsgálja programmját. A milíciára való áttérés formái, módszerei és üteme teljesen a nemzetközi és a belső helyzettől, a lélekzetvételi szünet időtartamától, a város és a falu kölcsönös viszonyától stb. függ.

A jelenlegi helyzetben helytelen és gyakorlatilag veszélyes egyes elvtársak olyértelmű agitációja, hogy ténylegesen számoljuk fel a mostani Vörös Hadsereget, és haladéktalanul térjünk át a milíciára.

A legközelebbi időszakban fegyveres erőink alapját a mostani Vörös Hadseregnek kell alkotnia, amelynek létszámát az idősebb korosztályok leszerelésével lehetőleg csökkenteni kell, s ugyanakkor összetételét proletár és kommunista elemek bevonásával meg kell javítani.

15. A milícia-alakulatokra való részleges áttérést a jelenlegi helyzetben csak azokon a vidékeken kell megvalósítani, ahol a legnagyobb számban vannak proletárok (Petrográd, Moszkva, Ural).

A milícia-alakulatok magvát a harctéri alakulatokból kikerült, harcokban kipróbált kádereknek kell alkotniok, megtisztítva soraikat az ingatag, megbízhatatlan elemektől. Be kell sorolni ezekbe az alakulatokba a különleges rendeltetésű kommunista osztagokat és a körülöttük csoportosuló proletár elemeket, anélkül, hogy elvonnánk őket a normális gazdasági munkától.

Ezeknek az alakulatoknak a feltöltésére ugyancsak fel kell használni az Általános Katonai Oktatás területi kádereinek egészséges elemeit.

A katonai oktatást munkaidőn kívül kell végezni, olymódon, hogy bizonyos munkáskategóriák felmentendők a túlórázás, a

kommunista szombatok és vasárnapok alól, s más párt-, szakszervezeti és szovjet kötelezettségek alól.

A továbbiakban ugyanezt a rendszert megfelelő mértékben ki kell terjeszteni a többi olyan vidékre is, ahol nagy számban vannak proletárok.

16. Az előző pontban megjelölt alakulatok megalakításának menetétől függetlenül, haladéktalan intézkedéseket kell életbeléptetni a különleges rendeltetésű osztagok erősítésére is olymódon, hogy megfelelő státusszervezetet adunk nekik, emeljük katonai kiképzésük színvonalát, javítjuk fegyverzetüket, és bevonjuk őket a gépfegyveres, páncélgépkocsizó, tüzérségi stb. kiképzésbe is.

17. A hadsereg erősítését és megszilárdítását azoknál az alakulatoknál kell megkezdeni, amelyek a köztársaságnak politikai és gazdasági tekintetben legfontosabb pontjain vannak elhelyezve.

18. A kongresszus politikailag veszélyesnek tartja bizonyos csoportok és egyes elvtársak olyértelmű agitációját, hogy változtassuk meg a Vörös Hadsereg jelenlegi szervezeti rendszerét, hogy vezessük be a választási rendszert, hogy a politikai biztosok alá legyenek rendelve a megfelelő pártsejteknek stb. stb.; ez az agitáció teljesen megengedhetetlen, mert a Vörös Hadsereg bomlasztását, illetve a bomlás fokozódását idézheti elő.

A kongresszus javasolja a KB-nak, tegyen hathatós intézkedéseket az ilyen természetű bomlasztó agitáció teljes megszüntetésére.

19. A megfelelő gazdasági szerveken keresztül felül kell vizsgálni a jelenlegi munkahadseregek kérdését; haladéktalanul fel kell számolni közülük azokat, amelyek nyilvánvalóan nem felelnek meg rendeltetésüknek.

20. *A Vörös Hadiflottáról*

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a Szovjetköztársaság általános helyzetének és anyagi erőforrásainak megfelelően intézkedések történjenek a Vörös Hadiflotta újjáteremtésére és erősítésére.

Ennek érdekében:

a) A Vörös Flotta szervezésével összefüggő munkát előre megállapított programm szerint kell végrehajtani, s egységes tervet kell készíteni a Flottának technikai anyagokkal, fűtőanyaggal stb. történő ellátására.

b) A flotta személyi állományát főleg az üzemi munkások közül behívott állításköteles korosztállyal kell kiegészíteni, s minden eszközzel javítani kell az oktatás rendszerét.

c) Meg kell erősíteni a flottát politikai munkatársakkal, éspedig elsősorban azok közül a kommunista tengerészek közül, akik jelenleg más területen dolgoznak.

d) A párt Központi Bizottságának intézkedéseket kell foganatosítania, hogy a Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsa és a Munkás Paraszt Vörös Hadsereg Politikai Igazgatósága a köztársaság központi katonai szerveiben olyan változásokat eszközöljön, amelyek valóban biztosítani tudják a Vörös Hadiflotta érdekeit.

21. A kongresszus kívánatosnak tartja, hogy — a szükséges biztosítékok mellett — megvalósuljon a hadseregen belüli pártbizottságok választásának rendszere, s ezért megbízza a KB-t, hogy a megfelelő intézkedés mielőbbi kidolgozása érdekében vizsgálja felül az összes erre vonatkozó anyagot.

PETROGRÁD MUNKÁSAIHOZ

Az OKP X. kongresszusának felhívása

Ezekben a napokban, amikor a munkásosztály ellenségei új polgárháborút akarnak lángralobbantani munkás-paraszt Szovjetköztársaságunkban, amikor végeláthatatlan nyomorba akarnak dönteni bennünket azzal, hogy felkeléseket, sztrájkokat szerveznek, vasutakat rombolnak szét, megszakítják ipari központjaink összeköttetését a fűtőanyag-, élelem- és nyersanyagforrásokkal, amikor akadályoznak bennünket abban, hogy leszereljük a hadsereget, visszaküldjük a dolgozókat a hadseregből a szántóföldre és a munkapadhoz, hogy megkezdjük szántóföldjeink bevetését és fellendítsük iparunkat, — ezekben a napokban az OKP X. kongresszusa éppen azokban a kérdésekben dönt, hogy hogyan szervezzük meg jobban a szakszervezeteket, hogyan vigyük közelebb őket a termelés irányításához, hogyan javítsuk, emeljük, fokozzuk a termelést, hogy árut adhassunk a falunak, hogyan enyhítsük a fűtőanyagválságot, hogyan javítsunk a munkások és a parasztság helyzetén a város és a falu közötti csere könnyítésével, az élelem- és a nyersanyagbeszolgáltatás terhének csökkentésével, hogyan csökkentsük a Vörös Hadsereg létszámát és ugyanakkor hogyan emeljük a színvonalát, hogyan létesítsünk minél szilárdabb, állandó békés kapcsolatot a többi állammal. Az Oroszországi Kommunista Párt, amely a

munkásosztályból került ki, melynek mindig szoros, közösen hullajtott testvéri vérrel és közös szenvedéssel egybeforrasztott kapcsolata volt Petrográdnak, a Nagy Orosz Forradalom első városának munkástömegeivel, — üdvözletét küldi a petrográdi munkásoknak és munkásnőknek, s felhívja egész Petrográd proletariátusát, hogy rendíthetetlenül, a végsőkig álljon helyt azért, amit roppant áldozatok árán négy évvel ezelőtt kiharcoltunk. A kongresszus meg van győződve arról, hogy a petrográdi proletariátus továbbra is a forradalmi állhatatosság, a munkafegyelem, a proletárforradalom ügye iránti határtalan hűség példaképe lesz az egész dolgozó Oroszország és az egész világ proletariátusa számára, hogy a petrográdi proletariátus továbbra is megrendíthetetlen támasza lesz a szovjetek hatalmának.

A kongresszus elnöksége

„Az OK(b)P X. kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1933

AZ OK(b)P TIZEDIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Moszkva. 1921 május 26—28

A konferenciát soron kívül hívták össze, mert szükségessé vált az új gazdasági politikának a vidéken való bevezetése során szerzett tapasztalatok számbavétele. „. . . Vidéken — állapította meg V. I. Lenin — az a politika, amely a terményadóval kapcsolatban kialakult, nagy mértékben tisztázatlan még, sőt részben meg sem értik. Ennek a politikának rendkívüli fontossága miatt a kérdésnek egy pártkonferencián való további megvitatása annyira szükségesnek látszott, hogy elhatároztuk a konferencia határidő előtti összehívását" (*V. I. Lenin* Művei. 32. köt. Szikra 1953. 434. old.).

Napirend: 1) A gazdasági politika: a) A terményadó; b) A szövetkezetek; c) A pénzügyi reformról; d) A kisipar; 2) Az eszerek és a mensevikek szerepe a jelenlegi helyzetben; 3) A Kommunista Internacionále III. Kongresszusa.

Ezenkívül a konferencia meghallgatta V. I. Lenin és V. M. Molotov tájékoztató beszámolóját a IV. szakszervezeti kongresszus kommunista frakciójának munkájáról és V. M. Molotov beszámolóját a párt szervezőmunkájának legközelebbi feladatairól.

Az új gazdasági politikáról V. I. Lenin tartott beszámolót. V. I. Lenin beszédében megvilágította az új gazdasági politika jelentőségét és rámutatott, hogy a kereskedelem, az állami ipar és a mezőgazdaság közötti szervezett árucsere az ipar és a mezőgazdaság fellendítésének döntő láncszeme. Egyben V. I. Lenin hangsúlyozta, hogy meg kell teremteni a szovjet gazdaság nagyipari bázisát. Hogy e feladatot megoldjuk, állapította meg V. I. Lenin, mindenekelőtt a mezőgazdasággal kell kezdeni a dolgot.

A konferenciát lezárva V. I. Lenin a következőket mondta: „Most gazdasági politikánkkal gyakoroljuk a legnagyobb befolyást a nemzetközi forradalomra... Erre a térre tolódott át a harc világméretekben. Ha megoldjuk ezt a feladatot, akkor nemzetközi méretekben biztosan és véglegesen győztünk" *(V. I. Lenin* Művei. 32. köt. Szikra 1953. 470. old.).

A KONFERENCIA HATÁROZATAI ÉS RENDELKEZÉSEI

A GAZDASÁGI POLITIKÁRÓL

1. A jelenlegi helyzetben a legfőbb politikai feladat az, hogy az új gazdasági politikát valamennyi párt- és szovjetfunkcionárius teljesen magáévá tegye és pontosan végrehajtsa.

A párt leszögezi, hogy ezt a politikát sok évre terjedő hosszú időszakra vezeti be, és mindenkitől megköveteli, hogy ezt a politikát a legnagyobb körültekintéssel és lelkiismeretességgel hajtsa végre.

2. Az új gazdasági politika legfőbb előmozdítójának az árucserét kell tekinteni. A helyes viszony a proletariátus és a parasztság között, e két osztály gazdasági szövetségének teljesen szilárd formája nem teremthető meg a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet idejére, ha nem hozzuk létre a rendszeres árucserét vagy termékcserét az ipar és a mezőgazdaság között.

Különösen szükség van az árucsere megvalósítására abból a célból, hogy a paraszti vetésterület kiszélesítésére és a paraszti földművelés színvonalának emelésére serkentsen.

A helyi lakosság vállalkozó kedvét és öntevékenységét mindenképpen és minden vonalon támogatni és fejleszteni kell.

Azokat a kormányzóságokat, amelyekben a legtöbb gabonafelesleg van, döntő fontosságúaknak kell tekinteni olyan értelemben, hogy elsősorban ezekben induljon meg az árucsere.

3. Minthogy a szövetkezet az árucsere lebonyolításának legfőbb apparátusa, helyesnek kell elismerni azt a politikát, hogy a Közellátási Bizottság szervei szerződéseket kötnek a szövetkezeti szervekkel, és átadják a szövetkezeteknek az árucserére szánt készleteket, hogy az államhatalom megbízásait az államhatalom ellenőrzésével teljesíthessék.

A szövetkezetek számára széleskörű lehetőségeket kell biztosítani a begyűjtések elvégzésére, továbbá a helyi ipar mindenirányú fejlesztésére és általában a gazdasági élet fellendítésére.

Támogatni kell a szövetkezetek hitelműveleteit.

Harcolni kell az anarchikus (vagyis minden állami ellenőrzés és felügyelet alól kibúvó) árucsere ellen olymódon, hogy az árucserét főként a szövetkezetek kezében összpontosítjuk, de korántsem korlátozzuk a szabályszerű szabadkereskedelmet.

Tanulmányozni kell a piacot.

4. Támogatni kell azokat a kis- és középvállalatokat (magán- és szövetkezeti vállalatokat), amelyek nyersanyag-, fűtőanyag- és élelmiszerszükségleteik túlnyomó részét nem az állami készletekből igénylik.

Megengedhető állami üzemek bérbeadása magánszemélyeknek, szövetkezeteknek, arteleknek és társulatoknak. A helyi gazdasági szerveknek joguk van arra, hogy a felsőbb szervek hozzájárulása nélkül kössenek ilyen szerződéseket. A Munka és Honvédelem Tanácsát minden egyes ilyen esetről feltétlenül értesíteni kell.

5. A nagyipar termelési programmjait a közszükségleti cikkek és a parasztok számára szükséges cikkek termelésének fokozása szempontjából (bizonyos mértékben) felül kell vizsgálni.

Az egyes nagyvállalatoknak több önállóságot és kezdeményezést kell biztosítani a pénzeszközökkel és anyagi forrásokkal való rendelkezés terén. Az erre vonatkozó részletes rendeletet jóváhagyás végett be kell terjeszteni a Népbiztosok Tanácsához.

6. A természetbeni jutalmazás rendszerét fejleszteni kell, és kísérletképpen be kell vezetni a kollektív ellátást.

A munka termelékenységének fokozása érdekében helyesebb élelmiszerelosztást kell bevezetni.

Mindenütt érvényesíteni kell azt az elvet, hogy a dolgozók mind egyénileg, mind kollektíven érdekeltek legyenek a találmányokban, az újításokban, a munkaerő, a fűtő- és egyéb anyagok megtakarításában, az épületek, gépek stb. karbantartásában.

Szigorúbb megtorló intézkedéseket kell alkalmazni a pazarlás, az állami tulajdon fosztogatása és a munkaerő észszerűtlen felhasználása eseteiben.

7. Fenn kell tartani és erősíteni kell azt az apparátust, amely biztosítja, hogy a terményadót gyorsan, hiánytalanul és mindenütt beszedjék. Evégből a közellátási szervek számára megfelelő párttekintélyt kell biztosítani. Fenn kell tartani és fokozni kell a közellátási apparátus központosítását.

8. Minden előbb felsorolt rendszabályt a folyó év gyakorlati harci feladatára kell összpontosítani: a terményadó és az árucsere útján legalább 400 millió pud gabonakészletet kell össze-

gyüjteni, mint a nagyipar helyreállítására és a villamosítási terv megvalósítására szolgáló alapot.

9. Elvben el kell fogadni az MHT utasítástervezetét, és az ÖKVB frakcióját meg kell bízni, hogy ezt törvényerőre emeltesse.

A párt feltétlen és elsőrendű feladatának kell nyilvánítani, hogy biztosítsa általában ennek az utasításnak legszigorúbb végrehajtását, különösen pedig a pártonkívüliek munkára való kiemelését és a munkába való bevonását.

10. Meg kell állapítani a központi szervek különös felelősségét a helyi kezdeményezés fékezéséért és e kezdeményezés elégtelen támogatásáért. Az ÖKVB frakcióját meg kell bízni azzal, hogy az erre vonatkozó rendeletet kidolgozza, és azt a legközelebbi ülésszakon elfogadtassa.

11. A konferencia megbízza a KB-t és valamennyi pártszervezetet, hogy valamennyi fentebb ismertetett feladat teljes megvilágítása és tervszerű végrehajtása érdekében tegyen rendszeres intézkedéseket az agitáció és a propaganda fokozására és a pártkáderek megfelelő átcsoportosítására.

12. Mint a pártnak kétségtelenül igen fontos feladatát, meg kell szervezni, hogy a helyi szerveknek és a központnak a gazdasági építőmunka során szerzett gyakorlati tapasztalatait mind a sajtóban, mind pedig szakszervezeti, szovjet, párt- stb. gyűléseken, konferenciákon és kongresszusokon gondosan és minden vonatkozásban megvilágítsák és tanulmányozzák.

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK MUNKATERVE

A jelenlegi helyzetben a párt- és a szovjetmunka legfontosabb feladatai azt követelik, hogy a legnagyobb figyelmet a párt erőinek célszerű elosztására összpontosítsuk, ami közvetlenül és elsősorban azt jelenti, hogy új kádereket kell kiemelnünk, és kevésbbé felelős munkára beosztott kádereket felelősebb munkára kell átirányítanunk.

Evégből meg kell javítanunk a párt és ezen belül a KB egész szervezési apparátusát.

1. A funkcionáriusok áthelyezésének rendszerét annak az alapelvnek kell megszabnia, hogy emelni kell a párt- és a szovjetmunka színvonalát, különösen a köztársaság azon területein és kerületeiben, melyek a legnagyobb politikai és gazdasági jelentőséggel bírnak.

Sor kerülhet funkcionáriusok áthelyezésére más okokból is (például, a káderek közötti surlódások megszüntetése, a káde-

rek felfrissítése stb. végett), ezeknek az okoknak azonban csak alárendelt, másodrendű szerepük és jelentőségük lehet.

2. A pártkongresszusok határozatai, a KB utasításai és a helyi tapasztalatok alapján ki kell dolgozni az új káderek tervszerű kiemelésének, és a káderek felelősebb munkára való áthelyezésének tervét. Ezeknek a feladatoknak központi helyet kell elfoglalniok a KB szervezőmunkájában, és végrehajtásukat (kerületi, kormányzósági és országos viszonylatban készített havi jelentések segítségével) rendszeresen ellenőrizni kell.

3. Az egész párt és ezen belül a KB szervezési apparátusának megjavítása megköveteli: a) hogy felfrissítsük és megerősítsük a pártbizottságok szervezési osztályait (a KB-t is beleértve) olymódon, hogy élő kapcsolatot teremtünk a pártközpontok és a helyi szervezetek között, és figyelmesen összegezzük a pártmunka során szerzett tapasztalatokat, b) hogy a párt aktív erőinek széleskörű és reális számbavételével megerősítsük a nyilvántartó és elosztó szervek munkáját.

Be kell vezetni azt a rendszert, hogy a kormányzósági pártbizottságok titkárait a KB Titkársága negyedévenként egyszer meghívja, hogy beszámoljanak a pártszervezet munkájáról.

4. A KB szervezőmunkájának rendezése érdekében a köztársaság (Közép-Oroszország) területét körzetekre kell osztani (összesen kb. 10—18 körzetre, egyenként 3—4 kormányzósággal). Minden egyes körzet ellenőrzésére és instruálására a KB mellett működő, megfelelő párttapasztalattal rendelkező felelős KB-instruktort kell beosztani. Ezek a felelős instruktorok személyesen beutazzák körzetüket és tanulmányozzák a körzetükre vonatkozó meglevő és a KB-hoz beérkező anyagokat. Ugyanezen az elven épül fel a munka a kormányzóságokban is.

5. A helyi tapasztalatok gyakorlati felhasználása érdekében meg kell erősíteni a KB Tájékoztatási Alosztályát, és fő feladatává kell tenni, hogy a vidékről érkező anyagok alapján tisztázza a vidéken felmerült legfontosabb kérdéseket, válassza ki (rendszerezze) a megfelelő anyagokat, és részletesen világítsa meg őket az egész KB (különösen pedig a KB Szervező Irodája) előtt.

A KB Tájékoztatási Alosztálya anyagának ilyen természetű felhasználásán kívül az anyagot a KB statisztikai részlegében statisztikai szempontból rendszeresen fel kell dolgozni.

6. A párterők helyes elosztásának feladata megköveteli mind az alsóbb, mind a felsőbb pártbizottságok nyilvántartó apparátusának megerősítését. Ennek érdekében a nyilvántartó és elosztó osztályok vezetőinek április 27-re egybehívott értekezlete

bizottsággá alakult át, melynek feladata, hogy előkészítse az anyagot a nyilvántartó és elosztó osztályok vezetőinek országos értekezletére.

7. A KB ezenkívül szükségesnek tartja a pártszervezetek megbízását azzal, hogy a szovjet hatalmat és a szovjet építést támogató pártonkívüli munkások és parasztok széles köreit bevonják (a megfelelő szovjet szervek révén) a munkába.

A szervezési osztály dolgozza ki ezt a kérdést az új párterők kiemelése kérdésének kidolgozásával párhuzamosan, és legkésőbb a KB legközelebbi teljes üléséig jóváhagyásra terjessze a KB elé.

„Az OK(b)P X. Összoroszországi Konferenciájának jegyzőkönyve." 1933

AZ OK(b)P TIZENEGYEDIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA

Moszkva. 1921 december 19—22

A konferencián 125 szavazati joggal és 116 tanácskozási joggal rendelkező küldött vett részt.

Napirend: 1) A párt soronlevő feladatai a gazdaság helyreállításával kapcsolatban; 2) Az ipar; 3) A mezőgazdaság; 4) A szövetkezet; 5) A párttisztítás előzetes eredményei; 6) A Kommunista Internacionále kérdései.

A konferencia csatlakozott a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának a munkásegységfront taktikájáról szóló téziseihez.

A konferencia megvitatta, melyek a legközelebbi feladatok a nep viszonyai között az ország gazdaságának, és főképpen a nagyiparnak a helyreállítása terén. Ezekből a feladatokból kiindulva a konferencia hangsúlyozta, hogy a mezőgazdaságot fel kell lendíteni, hogy a piacot a proletár államnak kell kézbevennie, határozatot hozott a szilárd pénzrendszer megteremtéséről, a deficitmentes költségvetésről, az állami iparvállalatok önálló gazdaságos elszámolásáról, továbbá arról, hogy egyes állami kis- és középvállalatokat bérbe lehet adni magánvállalkozóknak, szövetkezeteknek stb. A konferencia ugyanakkor hangsúlyozta, hogy mindenképpen meg kell erősíteni az állam kezében levő parancsnoki pozíciókat (a nagyipart, a közlekedést, a hitelügyet, a külkereskedelem monopóliumát stb.).

A konferencia határozatot hozott „A párt megerősítésének kérdéséről a párttagság felülvizsgálása során szerzett tapasztalatok figyelembevételével kapcsolatban".

A KONFERENCIA HATÁROZATAI ÉS RENDELKEZÉSEI

A KOMINTERN TAKTIKÁJÁRÓL

Az OKP Összoroszországi Konferenciája teljes mértékben csatlakozik a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának az egységfront kérdéséről kiadott téziseihez. A konferencia Oroszország egész forradalom előtti szakaszának, s főleg a bolsevikok és a mensevikek harcának tapasztalatai alapján meg van győződve arról, hogy a KIVB által javasolt taktika elősegíti, hogy az európai és amerikai kommunista pártok hatalmas munkástömegeket gyüjthessenek a kommunizmus zászlaja alá, és e tömegek forradalmi tapasztalata segítségével teljes mértékben leleplezhessék a megalkuvók és a centristák vezetőinek árulását.

A KOMINTERN VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK TÉZISEI

1. A nemzetközi munkásmozgalom jelenleg sajátos átmeneti szakaszban van, amely fontos új taktikai problémák elé állítja a Kominternt és a Komintern egyes szekcióit.

Ezt a szakaszt lényegében a következők jellemzik: A gazdasági világválság mélyül. A munkanélküliség növekszik. A nemzetközi tőke majdnem minden országban rendszeres támadást indított a munkások ellen, s ez mindenekelőtt a tőkéseknek abban a cinikusan nyilt törekvésében mutatkozik meg, amely a munkásság munkabérének és életstandard-jének[1] csökkentésére irányul. A versailles-i béke csődje a dolgozók legszélesebb rétegei előtt egyre világosabbá válik. Nyilvánvaló, hogy az új imperialista háború, sőt esetleg több ilyen háború elkerülhetetlen, ha a nemzetközi proletariátus nem dönti meg a burzsoá rendet. Igen ékesszóló bizonyítékát adta ennek Washington.

2. A reformista illúzióknak a munkásság meglehetősen széles rétegeiben észlelhető némi megélénkülése, melyet számos körülmény idézett elő, a valóság csapásai alatt most más hangulatnak kezd helyet adni. A munkások körében (egyrészt a legkiváltságosabb helyzetet élvező, másrészt a legelmaradottabb, politikailag legtapasztalatlanabb munkások körében) az imperialista mészárlás befejezése után újjáéledt „demokratikus" és reformista illúziók elhervadnak, mielőtt virágba szökkenhettek volna. A washingtoni konferencia további „munkájának" menete és kimenetele még erősebb csapást mér ezekre az illúziókra.

[1] Életszínvonal. — *Szerk.*

Fél évvel ezelőtt még többé-kevésbbé jogosan beszélhettünk az európai és amerikai munkástömegek bizonyos mértékű általános jobbratolódásáról, ma már azonban ellenkezőleg, feltétlenül megállapíthatjuk, hogy *megkezdődött a balratolódás.*

3. Másrészt, a tőke egyre fokozódó támadásának hatására a munkásság körében felébredt az ösztönös, a szó szoros értelmében feltartóztathatatlan törekvés, *az egységre való törekvés,* mely a munkástömegeknek a kommunisták iránti fokozatosan növekvő bizalmával párhuzamosan erősödik.

A munkások egyre szélesebb körei csak most kezdik értékelni azt a hősiességet, amellyel a kommunista élcsapat már akkor belevetette magát a munkásosztály érdekeiért folyó harcba, amikor a munkások hatalmas tömege még közömbös, vagy éppenséggel ellenséges magatartást tanúsított a kommunizmussal szemben. A munkások egyre szélesebb körei győződnek most meg arról, hogy — időnként hatalmas áldozatok árán — csak a kommunisták védelmezték gazdasági és politikai érdekeiket, még a legnehezebb helyzetben is. Ezért most, amikor már a munkásság elmaradottabb rétegei is belátták a reformista remények meddőségét, és megértették, hogy harc nélkül nincs menekülés a tőkések rablóhadjárata elől, most ismét növekedni kezd a tisztelet és a bizalom a munkásosztály hajthatatlan kommunista élcsapata iránt.

4. A kommunista pártoknak most módjukban van és kötelességük learatni annak a harcnak a gyümölcseit, amelyet korábban igen kedvezőtlen körülmények között, a tömegek közömbössége közepette folytattak. De a munkástömegek, amelyeket egyre nagyobb bizalom tölt el a munkásosztály leghajthatatlanabb, legharcosabb, kommunista elemei iránt, eddig soha nem tapasztalt mértékben törekszenek az egység megvalósítására. A munkásságnak politikai tekintetben kevésbbé tapasztalt új rétegei, melyek most ébrednek aktív életre, az összes munkáspártok, sőt általában az összes munkásszervezetek egyesítésének megvalósíthatóságáról ábrándoznak, s ettől remélik a tőkések hadjáratával szemben kifejtett ellenállás erejének fokozódását. Az új munkásrétegek, amelyeknek egy része azelőtt egyáltalán nem vett tevékenyen részt a politikai harcban, most új módon, saját tapasztalataik alapján vizsgálják felül a reformizmus gyakorlati terveit. Sem ezek az új rétegek, sem a régi szociáldemokrata pártokba tartozó munkások jelentős körei nem értenek egyet *már* a szociáldemokratáknak és a centristáknak a kommunista élcsapat ellen folytatott hadjáratával. Ezek a körök *már* a kommunistákkal való megegyezést kezdik követelni.

Ugyanakkor azonban *még* nem számolták fel magukban a reformisták iránt táplált bizalmat, és jelentős tömegeik még a II. és az Amszterdami Internacionále pártjait támogatják. Ezek a munkástömegek nem fogalmazzák meg elég világosan terveiket és törekvéseiket, egészében azonban e tömegek újabb törekvésének lényege az, hogy helyre akarják állítani az egységfrontot, s megpróbálják kényszeríteni a II. és az Amszterdami Internacionále pártjait és szakszervezeteit arra, hogy a kommunistákkal együtt vegyék fel a harcot a tőke támadásával szemben. *Ennyiben* ez a törekvés haladó jellegű. A reformizmusba vetett hit lényegében megtört. A munkásmozgalom mai általános helyzetében minden komoly tömegmegmozdulás, még akkor is, ha csak részleges jelszavakkal kezdődik, elkerülhetetlenül fel fogja vetni a forradalom általánosabb és lényegbevágó kérdéseit. A kommunista élcsapat csak nyerhet azzal, ha az új munkásrétegek saját tapasztalataik alapján győződnek meg a reformizmus illuzórius voltáról és a megalkuvás pusztító hatásáról.

5. A II. Internacionále vezéreinek árulása elleni tudatos és szervezett tiltakozás megindulásának első időszakában ezek a vezérek kezükben tartották a munkásszervezetek teljes apparátusát. Az egység és a proletárfegyelem elvét arra használták fel, hogy könyörtelenül elhallgattassák a forradalmi proletár tiltakozást, és a munkásosztály szervezetének teljes erejét ellenállás nélkül a nemzeti imperializmus szolgálatába állítsák. Ilyen körülmények között a forradalmi szárnynak az volt a kötelessége, hogy bármilyen áron kivívja a maga részére az agitáció és a propaganda szabadságát, vagyis hogy szabadon megmagyarázhassa a munkástömegeknek azt a példátlan történelmi árulást, amelyet maguk a munkástömegek által létrehozott pártok és szakszervezetek elkövettek és elkövetnek.

6. A világ kommunista pártjai, miután szervezetileg biztosították maguknak a munkástömegek teljesen szabad *eszmei befolyásolását,* ma arra törekszenek, hogy minden esetben megvalósítsák e tömegek *gyakorlati cselekvésének* minél átfogóbb és minél teljesebb egységét. Az amszterdamiak és a II. Internacionále hősei szóban egységet hirdetnek, valójában azonban éppen ellenkezőleg cselekszenek. Az amszterdami reformista megalkuvók, miután nem sikerült nekik szervezetileg elnyomni a tiltakozás, a bírálat és a forradalmi felhívás hangját, úgy igyekeznek kijutni abból a zsákutcából, amelybe saját hibájukból kerültek, hogy megkísérlik *bomlasztani,* szétzülleszteni, szervezetten szabotálni a dolgozó tömegek harcát. A kommunisták

egyik legfontosabb feladata ma az, hogy tényekkel leplezzék le a régi árulásnak ezeket az új formáit.

7. Azok a mély belső folyamatok, amelyek az európai és amerikai munkásosztály általános gazdasági helyzetével kapcsolatban kezdődtek, az utóbbi időben még a II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále diplomatáit és vezéreit is arra kényszerítik, hogy előtérbe állítsák az egység kérdését. Míg azonban a munkásság új, öntudatos életre ébredő, kevéssé tapasztalt rétegei számára az egységfront jelszava valóban azt a rendkívül őszinte törekvésüket fejezi ki, hogy a tőkések nyomásával szemben tömörítsék az elnyomott osztály erőit, addig a II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále vezérei és diplomatái csak azért veszik elő az egység jelszavát, hogy ezzel újabb kísérletet tegyenek a munkások becsapására, és ezúttal új módon tereljék őket az osztályok „együttműködésének" régi útjára. Az új imperialista háború közelgő veszélye (Washington), a fegyverkezés fokozása, a kulisszák mögött kötött új titkos imperialista szerződések egyáltalán nem késztetik arra a II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále vezéreit, hogy riadót fújjanak és ne szavakkal, hanem tettekkel támogassák a munkásosztály nemzetközi egyesítését, sőt ellenkezőleg, ezek a jelenségek elkerülhetetlenül lényegében ugyanolyan fajta surlódásokat és szakadásokat fognak előidézni a II. és az Amszterdami Internacionálén belül, amilyenek a nemzetközi burzsoázia táborában tapasztalhatók. Ez a jelenség azért elkerülhetetlen, mert a reformizmus sarkköve nem más, mint a reformista „szocialisták" szolidaritása „saját" országuk burzsoáziájával.

Ezek azok az általános körülmények, amelyek között a Kommunista Internacionálénak és egyes szekcióinak meg kell határozniok a szocialista egységfront jelszavával kapcsolatos állásfoglalásukat.

8. A helyzet mérlegelése alapján a Komintern Végrehajtó Bizottságának véleménye szerint a Komintern III. Világkongresszusának jelszava — „Ki a tömegek közé!" — és a kommunista mozgalom általános érdekei azt követelik, hogy a kommunista pártok és a Komintern *támogassák a munkásegységfront jelszavát,* és ragadják kezükbe ebben a kérdésben a kezdeményezést. De természetesen a kommunista pártok taktikáját minden egyes országban a feltételeknek és körülményeknek megfelelően kell konkretizálni.

9. *Németországban* a Kommunista Párt legutóbbi országos konferenciáján támogatta a munkásegységfront jelszavát, és lehetségesnek nyilvánította olyan „munkásegységkormány" tá-

mogatását is, amely valamennyire is kész komolyan harcolni a tőkések hatalma ellen. A Komintern Végrehajtó Bizottsága feltétlenül helyesnek találja ezt a határozatot, és meggyőződése, hogy a német kommunista párt önálló politikai helyzetének teljes megőrzése mellett szélesebb munkásrétegeket tud majd meghódítani, és erősíteni tudja a kommunizmus befolyását a tömegek között. Németországban inkább, mint bármely más országban, a tömegek nap nap után meggyőződnek majd arról, mennyire igaza volt a kommunista élcsapatnak akkor, amikor a legnehezebb időkben nem volt hajlandó letenni a fegyvert, s amikor következetesen azon volt, hogy bebizonyítsa, mennyire illuzóriusak azok a reformista receptek, melyeket a csak proletárforradalom útján megoldható válság megszüntetésére javasolnak.

10. *Franciaországban* a politikailag szervezett munkások körében a kommunista párt van többségben. Ennek folytán Franciaországban az egységfront kérdése bizonyos mértékben másképpen vetődik fel, mint a többi országban. De a munkásosztály egységes táborának megbontásáért a felelősséget itt is teljes mértékben ellenfeleinknek kell viselniök. Noha a Jouhaux, Merheim és társai által vezetett reformista Szakszervezeti Szövetség lépten-nyomon elárulja a francia munkásosztály érdekeit, a francia kommunistáknak és általában a francia munkásosztály forradalmi elemeinek mégis az a kötelességük, hogy minden egyes tömegsztrájk, forradalmi tüntetés, vagy bármilyen más közvetlen tömegmegmozdulás előtt tegyenek javaslatot a reformistáknak a munkásság szóbanforgó megmozdulásának támogatására, és következetesen leplezzék le a reformistákat minden esetben, amikor azok megtagadják a munkásság forradalmi harcának támogatását. Ilymódon nyerjük majd meg a legkönnyebben a pártonkívüli munkások tömegeit. Ez azonban természetesen semmiképpen se késztesse a Francia Kommunista Pártot arra, hogy engedjen önállóságából, hogy például a választási hadjáratok alatt a legcsekélyebb mértékben is támogassa a „baloldali tömböt", vagy türelmes magatartást tanúsítson azokkal az ingadozó „kommunistákkal" szemben, akik még mindig a szociálpatriótákkal való szakítás miatt siránkoznak.

11. *Angliában* a reformista Munkáspárt megtagadta, hogy a kommunista pártot a többi munkásszervezettel egyenlő alapon felvegye. A munkások körében uralkodó fentemlített hangulatok erősödésének hatására a londoni munkásszervezetek nemrég határozatot hoztak az angol kommunista pártnak a Munkáspártba való felvételéről.

Természetesen Anglia ebben a tekintetben kivételnek számít, mert az angliai sajátos körülmények folytán a Munkáspárt itt mintegy az egész ország általános munkásegyesülését képviseli. Az angol kommunistáknak az a feladatuk, hogy erélyes kampányt indítsanak a pártnak a Munkáspártba való felvételéért. A szakszervezeti vezetők nemrégen elkövetett árulásai a szénbányászok sztrájkja idején stb., a tőkéseknek a munkások munkabére ellen intézett rendszeres támadása stb., — mindez mélyreható erjedést váltott ki a forradalmasodó angol proletártömegek körében. Az angol kommunistáknak mindent meg kell tenniök annak érdekében, hogy a tőkésekkel szemben kialakítandó forradalmi egységfront jelszavával mindenáron behatoljanak a munkástömegek sűrűjébe.

12. *Olaszországban* a fiatal Kommunista Párt — noha rendkívül engesztelhetetlen magatartást tanúsít a reformista olasz szocialista párttal és a szociál-áruló szakszervezeti szövetséggel szemben, amelyek nemrég nyiltan elárulták a proletárforradalom ügyét — agitációját mégis a tőkések támadásával szemben megszervezendő harcos proletár egységfront jelszavával kezdi kifejteni. A Komintern Végrehajtó Bizottsága teljes mértékben helyesli az olasz kommunisták agitációját, és csupán azt kívánja, hogy ezt az agitációt ugyanebben az irányban fokozzák. A Komintern Végrehajtó Bizottságának meggyőződése, hogy az olasz kommunista párt kellő éleslátással az egész Internacionálénak példát mutathat a harcos marxizmusból, amely léptennyomon könyörtelenül leleplezi a kommunista tógát öltött reformisták és centristák ingatagságát és árulását, s *ugyanakkor* fáradhatatlan, egyre fokozódó, egyre nagyobb tömegeket megnyerő *kampányt* folytat *a munkásfront egységéért a burzsoázia ellen.*

13. *Csehszlovákiában,* ahol a politikailag szervezett munkások többsége a Kommunista Pártot követi, a kommunisták feladatai bizonyos tekintetben hasonlóak a francia kommunisták feladataihoz. Csehszlovákia Kommunista Pártjának az a feladata, hogy ugyanakkor, amikor erősíti önállóságát, amikor megszakítja az utolsó szervezeti kapcsolatokat is a centristákkal, tanulja meg népszerűsíteni az országban a burzsoázia elleni munkásegységfront jelszavát, s ezzel véglegesen leplezze le a legelmaradottabb munkások előtt a szociáldemokrácia és a centristák vezéreit, akik valójában a tőke ügynökei. A csehszlovák kommunistáknak ugyanakkor fokozott munkát kell kifejteniök, hogy meghódítsák a szakszervezeteket, amelyek még mindig jelentős mértékben a sárga vezetők kezében vannak.

14. *Svédországban* a legutóbbi parlamenti választások után olyan helyzet alakult ki, amelyben a kis kommunista frakció nagy szerepet játszhat. Branting úr, a II. Internacionále egyik legtekintélyesebb vezére, egyszersmind a svéd burzsoázia miniszterelnöke, jelenleg olyan helyzetben van, hogy a parlamenti többség kialakítása szempontjából nem közömbös számára a svéd parlament kommunista frakciójának magatartása. A Komintern Végrehajtó Bizottságának véleménye szerint a svéd parlament kommunista frakciójának bizonyos feltételek mellett nem kell okvetlenül megtagadnia támogatását a mensevik Branting-kormánytól, amint ezt — helyesen — a német kommunisták sem tették egyes területi német kormányok esetében (Thüringia). Ez azonban egyáltalán nem egyértelmű azzal, hogy a svéd kommunisták a legcsekélyebb mértékben is megnyírbálják saját önállóságukat, vagy lemondjanak a mensevik kormány jellegének leleplezéséről. Ellenkezőleg, minél nagyobb hatalom van a mensevikek kezében, annál több árulást követnek el a munkásosztállyal szemben, és annál nagyobb erőfeszítést kell a kommunistáknak tenniök, hogy ezeket a mensevikeket a munkásság legszélesebb rétegei előtt leleplezzék.

15. *Amerikában* megkezdődött a szakszervezeti és a politikai mozgalom összes baloldali elemeinek egyesülése, és ez lehetővé teszi a kommunistáknak, akik központi helyet foglalnak el ebben a baloldali egyesülésben, hogy behatoljanak az amerikai proletariátus tömegei közé. Az amerikai kommunistáknak az a feladatuk, hogy mindenütt, ahol csak néhány kommunista van is, megalakítsák kommunista csoportjaikat, s ugyanakkor élére tudjanak állni az összes forradalmi elemek egyesítésére irányuló mozgalomnak, az a feladatuk, hogy most különös erővel vessék fel a munkásegységfront jelszavát, például a munkanélküliek megvédése érdekében stb. A gompersista szakszervezetekkel azt a vádat kell elsősorban szembeszögezni, hogy nem hajlandók részt venni a tőkések ellen irányuló és a munkanélküliek stb. megvédését célzó munkásegységfront megteremtésében.

16. *Svájcban* pártunk a fent jelzett módon elért bizonyos sikereket. A kommunisták a forradalmi egységfront érdekében folytatott agitációjuk eredményeként ki tudták kényszeríteni, hogy a szakszervezeti bürokrácia rendkívüli szakszervezeti kongresszust hívjon össze. A kongresszusra rövidesen sor kerül, és itt elvtársainknak módjukban lesz Svájc valamennyi munkása előtt leleplezni a reformizmus hazugságát, és előbbrevinni a proletariátus forradalmi tömörítésének ügyét.

17. Sok más országban számos helyi körülménytől függően másképpen vetődik fel a kérdés. A Komintern Végrehajtó Bizottsága kijelölte az általános irányvonalat, és meg van győződve arról, hogy az egyes kommunista pártok az adott országban uralkodó körülményeknek megfelelően tudják majd alkalmazni azt.

18. A Komintern Végrehajtó Bizottsága a világ minden kommunista pártja számára egyaránt feltétlenül kötelező és fő feltételnek tekinti, hogy minden kommunista párt, amely a II. és a II $^1/_2$-es Internacionále pártjaival bármilyen egyezményre lép, nézeteinek kifejtése és a kommunisták ellenfeleinek bírálata terén megőrizze abszolút önállóságát és teljes függetlenségét. A kommunistáknak, amikor vállalják a *cselekvési* fegyelmet, feltétlenül fenn kell tartaniok maguknak azt a jogot és lehetőséget, hogy nemcsak a cselekvés előtt vagy után, hanem szükség esetén a *cselekvés ideje alatt* is véleményt nyilváníthassanak a munkásosztály valamennyi szervezetének politikájáról. Semmiféle körülmények között sem engedhető meg, hogy erről a feltételről lemondjanak. A kommunisták ugyanakkor, amikor a *tőkés front ellen irányuló* minden *gyakorlati lépésben* támogatják valamennyi munkásszervezet lehető legnagyobb egységének jelszavát, semilyen körülmények között sem mondhatnak le arról, hogy kifejtsék nézeteiket, mert egyedül ezek a nézetek fejezik ki következetesen az egész munkásosztály érdekeinek védelmét.

19. A Komintern Végrehajtó Bizottsága hasznosnak tartja emlékeztetni a testvérpártokat az orosz bolsevikoknak, vagyis annak a pártnak a tapasztalataira, amelynek egyedül sikerült eddig győzelmet aratnia a burzsoázián és kezébe vennie a hatalmat. A bolsevizmus, megszületésétől a burzsoázia felett aratott győzelméig eltelt másfél évtized alatt (1903—1917), szakadatlan, fáradhatatlan harcot folytatott a reformizmus, vagy ami ugyanazt jelenti, a mensevizmus ellen. Ugyanakkor, ez alatt a másfél évtized alatt, az orosz bolsevikok nem egy alkalommal egyezményre is léptek a mensevikekkel. 1905 tavaszán megtörtént a formális szakítás a mensevikekkel. A viharos lendületű munkásmozgalom hatása alatt azonban a bolsevikok már 1905 végén átmenetileg közös frontot alkottak a mensevikekkel. Másodízben, immár véglegesen, 1912 januárjában került sor hivatalos szakításra a mensevikekkel. 1905 és 1912 között azonban, 1906—1907-ben és 1910-ben, a szakítás egyesülésekkel, vagy féligmeddig egyesülésnek tekinthető lépésekkel váltakozott. És ezek az egyesülések és félig-meddig egyesülések nem csupán a frak-

ciós harc fordulatai nyomán következtek be, hanem azoknak a széles munkásrétegeknek közvetlen nyomására is, amelyek aktív politikai életre ébredtek és lényegében azt követelték: tegyék részükre lehetővé, hogy saját tapasztalataik alapján győződjenek meg arról, vajjon a mensevizmus útjai valóban gyökeresen eltérnek-e a forradalom útjaitól. A lénai sztrájkokat követő újabb forradalmi fellendülést megelőzően, nem sokkal az imperialista háború kirobbanása előtt, az orosz munkástömegek körében különösen erős egységtörekvés volt tapasztalható, amelyet az orosz mensevizmus diplomata vezérei akkor saját céljaik szolgálatába akartak állítani, körülbelül ugyanúgy, mint ahogy erre ma kísérletet tesznek a II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále vezérei. Az orosz bolsevikok nem azzal válaszoltak a munkások akkori egységtörekvésére, hogy elutasítottak volna bármilyen egységfrontot. Ellenkezőleg, a mensevik vezérek diplomáciai játékainak ellensúlyozására az orosz bolsevikok kiadták az *„alulról megvalósítandó egység"* jelszavát, vagyis maguknak a munkástömegeknek az egységét követelték abban a gyakorlati harcban, amelyet a munkások forradalmi követeléseikért a tőkések ellen folytattak. A gyakorlat megmutatta, hogy ez volt az egyedüli helyes válasz. Ez a gyakorlat, amely az időtől és helytől függően más és más alakot öltött, azt eredményezte, hogy a legjobb mensevik munkások túlnyomó része fokozatosan átállt a kommunizmus oldalára.

20. A Komintern, amikor kiadja a munkásegységfront jelszavát és megengedi, hogy a Komintern egyes szekciói egyezményeket kössenek a II. és a II $^1/_2$-es Internacionále pártjaival és szakszervezeteivel, természetesen nem zárkózhat el ilyen egyezményektől nemzetközi viszonylatban sem. A Komintern Végrehajtó Bizottsága javaslatot tett az Amszterdami Internacionálénak az éhínség sujtotta Oroszország megsegítésével kapcsolatban. A Komintern megismételte ezt a javaslatát a spanyol és jugoszláv munkásokat sujtó üldözéssel és fehérterrorral kapcsolatosan. A Komintern Végrehajtó Bizottsága most újabb javaslatot tesz az Amszterdami és a II. Internacionálénak, továbbá a II $^1/_2$-es Internacionálénak a washingtoni konferencia munkájának első szakaszával kapcsolatosan, amely megmutatta, hogy a nemzetközi munkásosztályt újabb imperialista mészárlás fenyegeti. A II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále vezéreinek magatartása mindeddig azt bizonyította, hogy amikor *gyakorlati* cselekvésről van szó, ezek a vezérek a *gyakorlatban* tagadják meg saját egység-jelszavukat. A Kominternnek és a Komintern valamennyi szekciójának minden ilyen esetben az a

feladata, hogy a munkások minél szélesebb körei előtt rávilágítsanak a II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále vezéreinek képmutatására, arra, hogy ezek a vezérek szívesebben tömörülnek egységbe a burzsoáziával, mint a forradalmi munkásokkal, s amikor továbbra is bennmaradnak például a Népszövetség mellett működő Nemzetközi Munkaügyi Hivatalban, már ezzel is részeseivé válnak a washingtoni imperialista konferenciának, ahelyett, hogy harcot szerveznének az imperialista Washington ellen stb. Az a körülmény azonban, hogy a II., a II $^1/_2$-es és az Amszterdami Internacionále vezérei elutasítják a Komintern egyik vagy másik gyakorlati javaslatát, nem indít bennünket arra, hogy lemondjunk a kijelölt taktikáról, amelynek mély gyökerei vannak a tömegekben, és amelyet rendszeresen és következetesen tovább kell tudnunk fejleszteni. Azokról az esetekről, amikor ellenfeleink elvetik a közös harcra vonatkozó javaslatot, a *tömegeknek* tudomást kell szerezniök, hogy ilymódon megértsék, ki az, aki valójában megsérti a munkásegységfrontot. Azokban az esetekben, amikor az ellenfél elfogadja a javaslatot, arra kell törekednünk, hogy fokozatosan elmélyítsük és magasabb színvonalra emeljük a harcot. Mindkét esetben erősen rá kell irányítani a munkástömegek figyelmét a kommunistáknak más szervezetekkel folytatott tárgyalásaira, mert a munkástömegekben érdeklődést kell kelteni az egységes forradalmi munkásfrontért folytatott harc minden fordulata iránt.

21. A Komintern Végrehajtó Bizottsága, amikor kitűzi a felvázolt tervet, felhívja a testvérpártok figyelmét azokra a *veszélyekre* is, amelyeket ez a terv bizonyos körülmények között magában rejthet. Nem minden kommunista párt forrt ki és erősödött meg eléggé, nem minden kommunista párt szakított teljesen a centrista és félig centrista ideológiával. Előfordulhatnak esetek, hogy az ellenkező végletbe esnek, előfordulhatnak olyan törekvések, amelyek gyakorlatilag azt jelentenék, hogy a kommunista pártok és csoportok feloldódnak egy formátlan egységblokkban. Ahhoz, hogy a kommunizmus ügye szempontjából sikerrel hajtsuk végre a kijelölt taktikát, elengedhetetlen, hogy maguk a taktikát alkalmazó kommunista pártok erősek, egybeforrottak legyenek, s hogy a vezetést eszmei tisztaság jellemezze.

22. Magán a Kommunista Internacionálén belül azokban a csoportosulásokban, amelyeket több-kevesebb okkal jobboldali, sőt félig centrista csoportosulásoknak tartanak, kétségtelenül kétféle törekvés mutatkozik: egyes elemek valójában nem sza-

kítottak a II. Internacionále ideológiájával és módszereivel, nem szabadultak meg a II. Internacionále egykori szervezeti hatalma iránti hódolat érzésétől, és félig tudatosan, vagy öntudatlanul a II. Internacionáléval, tehát egyben a burzsoá társadalommal való eszmei megegyezés útjait keresik. Más elemek viszont, a formális radikalizmus ellen, a látszatbaloldaliság hibái stb. ellen harcolva arra törekszenek, hogy rugalmasabbá, manőverezésre alkalmasabbá tegyék a fiatal kommunista pártok taktikáját, és így teremtsék meg a lehetőséget, hogy e pártok gyorsabban hatoljanak be a munkástömegek közé. A kommunista pártok fejlődésének gyors menete ezt a két tendenciát olykor külsőleg egy és ugyanazon táborba, úgyszólván egy és ugyanazon csoportosulásba sodorta. Ha alkalmazzuk a fentemlített módszereket, amelyeknek az a feladatuk, hogy a proletariátus egységes tömegmegmozdulásaival alátámasszák a kommunista agitációt, ezzel leginkább feltárjuk a kommunista pártokon belül tapasztalható valóban reformista irányzatokat, és a taktika helyes alkalmazása esetén nagy mértékben elősegítjük a kommunista pártok belső forradalmi megszilárdulását, egyrészt azzal, hogy a türelmetlen vagy szektás hajlamú baloldali elemeket saját tapasztalataik alapján átneveljük, másrészt pedig azzal, hogy megtisztítjuk a pártot a reformista tehertételektől.

23. A munkásosztály egységfrontján mindazoknak a munkásoknak az egysége értendő, akik harcolni kívánnak a kapitalizmus ellen, beleértve azokat a munkásokat is, akik még az *anarchistákat, szindikalistákat* stb. követik. A latin országokban még jelentős számban vannak ilyen munkások. De az ilyen munkások más országokban is segíthetik a forradalmi harcot. A Komintern, fennállásának első pillanatától kezdve, baráti irányvonalat jelölt meg a munkásságnak ezekkel az elemeivel szemben, mert ezek a munkások fokozatosan felszámolják előítéleteiket, és a kommunizmushoz szegődnek. Még figyelmesebbeknek kell lenniök hozzájuk a kommunistáknak ma, amikor a tőkések ellen irányuló munkásegységfront valósággá válik.

24. A tervbevett munkának az említett irányban történő végleges meghatározása céljából a Komintern Végrehajtó Bizottsága elrendeli, hogy a legközelebbi jövőben össze kell hívni a Komintern Végrehajtó Bizottságának kibővített ülését, amelyen valamennyi párt megkettőzött számú küldöttel képviselteti magát.

25. A Komintern Végrehajtó Bizottsága a jelzett területen tett minden gyakorlati lépést gondos figyelemmel fog kísérni, és kéri az összes pártokat, hogy a megjelölt irányban történt

minden kísérletről és minden eredményről az összes tényeket felölelő részletességgel számoljanak be a Komintern Végrehajtó Bizottságának.

A PÁRT SORONLEVŐ FELADATAI A GAZDASÁG HELYREÁLLÍTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

I

1. Megállapítva, hogy a szovjet hatalom a legmegfelelőbb időben tért át az új gazdasági politikára, és hogy a gazdasági vérkeringés észlelhető megélénkülése teljes mértékben igazolta e politika helyességét, a konferencia teljes mértékben helyesli az új gazdasági politikát, többek közt a Népbiztosok Tanácsának ez év augusztus 9-i rendeletét.

2. Ennek a politikának további végrehajtása érdekében az OKP-nak, amelyre a Szovjetköztársaság gazdasági helyreállítása irányításának feladata hárul, a leggondosabban figyelembe kell vennie a gazdasági helyzetet, melynek jellemző vonásait a következőkben kell látnunk: 1) a belső piac kialakulásában, mely az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatása megszüntetésének az eredménye; 2) a pénzforgalom fejlődésében. Az egyik is, a másik is annak a közvetlen eredménye, hogy az országban a kispolgári típusú gazdaság van túlsúlyban. Ilyen körülmények között a legnagyobb hiba volna, ha a szovjet hatalom a népgazdaság területén azokat a módszereket alkalmazná, amelyeket az előző időszakban alkalmazott, és amelyeket a súlyos polgárháború időszakának különleges körülményei tettek szükségessé. A jelenlegi helyzetben a gazdaság területén az OKP alapvető feladata, hogy olyan irányt szabjon a szovjet hatalom gazdasági munkájának, hogy a piac létezéséből kiindulva és a piac törvényeivel számolva, uralni tudja a piacot, és a piaci folyamat pontos számbavételére épült, jól átgondolt, következetes gazdasági intézkedések révén kezébe vegye a piac és a pénzforgalom szabályozását.

3. A piac rendezése — ami nélkül nem valósítható meg a nagyipar gyors helyreállítása sem — a szilárd valuta megteremtésére irányuló számos pénzügyi intézkedést követel meg. Pénzügyi téren a szovjet hatalomnak azt kell kitűznie irányelvül, hogy ismét fémalapra (aranyalapra) helyezze a pénzforgalmat, amihez az első lépés a papírpénzkibocsátás (emisszió) korlátozására vonatkozó terv következetes végrehajtása. Elengedhetetlen lépés továbbá ezen az úton a város és a falu közötti csere

megkönnyítése és fejlesztése, a hitelműveletek fejlesztése, az adópolitika következetes végrehajtása és az állam által nyujtott gazdasági szolgáltatások díjazásának következetes érvényesítése.

Minthogy a piac fejlődése feltétlenül létrehozza az árucsere megkönnyítéséhez és fejlesztéséhez szükséges intézményeket (hitelintézeteket, tőzsdéket, kereskedelmi társaságokat, export-importvállalatokat, különféle szövetkezeti egyesüléseket stb.), a munkás-paraszt államnak ezekben az intézményekben olyan befolyást kell a maga részére biztosítania, amely megfelel a dolgozó tömegek általa képviselt érdekeinek. Ennek a befolyásnak a szovjet hatalom kezében összpontosított termelési eszközök gazdasági erejére kell támaszkodnia, és abban kell kifejeződnie, hogy az állam részes alapon közreműködik a felsorolt intézményekben (az Állami Bank részvétele különféle hitelintézetek létesítésében, a Külkereskedelmi Népbiztosság részvétele az export-import „vegyes"-társaságokban, az állami gazdasági szervek részvétele a koncessziós és bérbeadott vállalatokban, állami rendelések a szövetkezetek részére stb.).

4. Ugyanebből a célból a minimumra kell csökkenteni a Szovjetköztársaságnak s valamennyi központi és helyi intézményének kiadásait, egyensúlyba kell hozni e kiadásokat az ország anyagi forrásaival, és folyósításuk során a legszigorúbban figyelembe kell venni az ÖKVB által jóváhagyott állami költségvetést, a megfelelő állami szerveknek pedig nagyobb szabadságot kell biztosítani a költségvetésileg részükre folyósított pénz- és anyagi eszközök felhasználásában. Egyes szükségletek kielégítése terén ingadozás nélkül meg kell hozni az állami kiadások csökkentése során elkerülhetetlen áldozatokat, mert az állami költségvetés radikális csökkentése nélkül lehetetlen helyreállítani Szovjet-Oroszország népgazdaságát. Az állami költségvetés megszilárdításának egyik forrásává néhány iparcikk állami kereskedelmi monopóliumát kell tenni.

5. Az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásáról a terményadóra való áttérés megújította és megerősítette a proletariátus és a parasztság szövetségét. Ennek a szovjet hatalom alapját jelentő szövetségnek a megszilárdítása megkívánja az ipar és mezőgazdaság közötti csere további megélénkítését, megkönnyítését és megszilárdítását. Ezt kívánja meg a fogyasztó típusú parasztgazdaságról a termelő típusú parasztgazdaságra való égetően szükséges áttérés is. Ebből a célból a szovjet hatalomnak mindenekelőtt gondosan tanulmányoznia kell a terményadó beszedése során szerzett tapasztalatokat, tanulmányoznia kell, hogyan lehet egyszerűsíteni, egységesíteni és meg-

könnyíteni a parasztságnak az állammal szemben fennálló kötelezettségeit, hogyan lehet azokat igazságosabban elosztani stb.

6. Tekintettel arra, hogy a mezőgazdaság továbbra is súlyos válságban van és újabb rossz termés fenyeget, a konferencia óriási jelentőségű feladatnak tekinti a pártnak és az államhatalomnak a mezőgazdaság fellendítésére irányuló fokozott munkáját, nem kevésbbé fontos feladatnak, mint az ipari építés terén végzett munkát. A pártnak a mezőgazdaság terén végzett munkájában a következő irányelveket kell szem előtt tartania:

a) rendületlenül fenn kell tartani a föld nacionalizálását;

b) meg kell szilárdítani a paraszti földhasználatot;

c) a parasztság részére lehetővé kell tenni, hogy szabadon válassza meg a földhasználat formáját;

d) meg kell teremteni mindazokat a feltételeket, melyek a parasztgazdaság boldogulásához és fejlődéséhez szükségesek;

e) amennyire az állami eszközök jelenlegi állapota engedi, teljes erővel támogatni kell a gyenge paraszti gazdaságokat (elsősorban a leszerelt vöröskatonákét), előnyös feltételek mellett hitelt kell nyujtani részükre, mezőgazdasági felszerelést stb. kell rendelkezésükre bocsátani, könnyíteni kell adóterheiket.

A szegény és félproletár elemeket igyekezni kell bevonni a mezőgazdasági szövetkezetekbe, egyrészt a szervezett kölcsönös gazdasági segítségnyujtás végett, másrészt, hogy tömörítsük őket a kulákelemek esetleges erőszakos akcióival szemben.

7. Annak érdekében, hogy csökkentsük a munkásság ellátásának a piactól való függését, a párt szükségesnek tartja, hogy — különösen a nagy ipari központokban — a legnagyobb figyelmet fordítsák a proletár földművelés fejlesztésére és megerősítésére.

8. A konferencia szükségesnek tartja, hogy az egész pártszervezet, a felső szervezetektől a legalsóbbakig, tevékenyen részt vegyen az 1922. évi mezőgazdasági kampányban; e kampány feladata, hogy segítse a parasztságot a birtokában levő és az állam által rendelkezésére bocsátandó anyagi erőforrások helyes kihasználásában, s a leghatékonyabban hozzájáruljon ama legegyszerűbb termésjavító módszerek és szárazságálló növények haladéktalan, széleskörű elterjesztéséért vívott harchoz, amelyek a parasztgazdaságot ellenállóképesebbé teszik az aszállyal szemben, és amelyek újabb lökést adhatnak a parasztság körében jelentkező haladó gazdasági irányzatok erősítéséhez.

9. Az ország egész árumennyiségének növelése és az áruforgalom megélénkítése végett a szovjet hatalomnak:

1) széleskörű támogatásban kell részesítenie a szövetkezetek

minden fajtáját (így a mezőgazdasági, a kisipari és a hitelszövetkezeteket), széleskörű lehetőséget biztosítva számukra készletek beszerzéséhez, a helyi ipar sokoldalú fejlesztéséhez és általában a gazdasági élet fellendítéséhez;

2) a (magán és szövetkezeti) kis- és középvállalatok részére olyan feltételeket kell biztosítania, amelyek mellett helyes irányban fejleszthetik termelésüket és szabadon rendelkezhetnek termékeikkel.

10. Szovjet-Oroszország népgazdasága helyreállításának érdekei megkívánják, hogy mind koncessziók, mind kölcsönök formájában megkönnyítsük a külföldi tőke beáramlását a gazdaság különféle területeire. A konferencia teljes mértékben helyesli azokat a lépéseket, amelyeket a szovjet kormány már megtett a külfölddel való kereskedelmi, ipari és hitelkapcsolatok helyreállítása érdekében. A konferencia véleménye szerint a külfölddel való kereskedelmi kapcsolatok továbbfejlesztése közvetlenebb kapcsolatokat követel az ipar és a külföldi piac között. A konferencia azon az álláspontón van, hogy a nép vagyonának a megőrzése, és a kivitelre engedélyezett termékeknek a külső piacokon való legelőnyösebb értékesítéséhez fűződő érdekek megkívánják a külkereskedelem állami monopóliumának fenntartását, ugyanakkor azonban az a véleménye, hogy mindenfajta országos és területi szövetkezeti egyesülésnek, az állami trösztöknek és más nagy gazdasági alakulatoknak (a területi és kormányzósági gazdasági tanácskozásoknak) lehetővé kell tenni (a Külkereskedelmi Népbiztossággal bizonyos árucikkek kivitelének vagy behozatalának engedélyezésére vagy korlátozására vonatkozóan kötött külön egyezmények alapján és a Külkereskedelmi Népbiztosság ellenőrzése mellett) a kiviteli és behozatali műveletek közvetlen lebonyolítását. Ugyanebből a célból — a Külkereskedelmi Népbiztosság kötelező részvételével — engedélyezni kell olyan vegyes társaságok alakítását, amelyek a kiviteli árucikkeknek az országban való beszerzésével, külföldi értékesítésével és a Szovjet-Oroszország részére szükséges áruk behozatalával foglalkoznak, a megállapított behozatali és kiviteli vámtarifák alapján.

11. Mindezeknek az intézkedéseknek a végrehajtása során a fő feladat az állam és az állami szervek közvetlen igazgatásában maradt nagyipar minden tekintetben való megerősítése. A proletárdiktatúra alapjának, az állami nagyiparnak fejlesztése megkívánja, hogy egyrészt itt összpontosítsuk az állami erőforrások — a nyersanyag-, élelmiszer-, fűtőanyag- és pénzkészletek — legnagyobb részét, s másrészt, hogy ezeket az erőforrá-

sokat tervszerűen osszuk el, mégpedig úgy, hogy az állami kezelésben maradt vállalatokban a zökkenőmentes termelőmunka biztosítva legyen. E vállalatok részére olyan élelmiszer- és pénzalapokról kell gondoskodni, melyek biztosítják az itt foglalkoztatott munkások magasabb munkatermelékenységét. E feladat megvalósítása érdekében továbbra is határozottan csökkenteni kell a szovjet intézmények számát, ki kell vonni az állami kezelésből azokat a vállalatokat, melyeknek fenntartása az állam rendelkezésére álló erőforrásokból nem biztosítható.

12. Ahhoz, hogy az állami nagyipart a fentiek alapján irányíthassuk, a legszigorúbban szem előtt kell tartani az ipar országos tervét, amely pontosan számbaveszi minden egyes állami vállalat és együttvéve valamennyi állami vállalat termelési és költségvetési erőforrásait. Az egész állami ipar vezetésének alapjául az önálló gazdaságos elszámolásnak kell szolgálnia. Ugyanilyen szigorúan kidolgozott terv alapján kell megvalósítani az állami készleteket képező termékek elosztását.

13. Minthogy az adott körülmények között a nagyipar helyreállítása és zökkenőmentes termelésének biztosítása csak úgy valósítható meg, ha a nagyipar közvetlen kapcsolatot tart a belső piaccal, ahonnan ki kell egészítenie az állam által rendelkezésére bocsátott készleteket, azért a vállalatok és egyesüléseik számára lehetővé kell tenni, hogy termékeik egy részét a piacon értékesítsék olyan mértékben, amilyenben ezt a jóváhagyott operatív tervek megengedik, és amilyen mértékben nem kapják meg az államtól a nekik szükséges anyagi eszközöket. Az egyes vállalatoknak (vagy egyesüléseiknek) egyrészt a központi szervek eszközeiből, másrészt saját eszközeikből forgóalapot bocsátanak rendelkezésére.

14. Ugyanakkor, amikor gazdasági és technikai szempontból célszerűnek tartjuk, hogy azonos típusú, vagy egymás részére szállító állami vállalatok, kormányzósági, területi vagy országos méretekben egységes irányítás alatt egyesüljenek, harcolnunk kell az ellen, hogy ezen a címen újjászülessék a „glavkizmus"[1] elvetett rendszere. A Szovjetek VIII. Kongresszusának határozata alapján a helyi szovjetek kezelésébe adott vállalatok és egyesüléseik a kormányzósági végrehajtó bizottságok irányítása alatt maradnak, és csak megegyezés, vagy ennek hiányában az ÖKVB Elnökségének határozata alapján vehetők el és adhatók át országos vagy területi egyesüléseknek. E vállalatok

[1] Főbizottságok — túlzottan centralizált ipari igazgatóságok — rendszere. — *Ford.*

tervszerű ellátásáról a kormányzósági végrehajtó bizottságok gondoskodnak.

15. A bérezési politikának és a munkások természetbeni ellátása politikájának alapjául azt a szempontot kell tekinteni, hogy a munkást közvetlenül érdekeltté tegyük a termelésben és a munka termelékenységének növelésében; emellett gondosan ügyelni kell arra, hogy a munkabér természetbeni részének elszámolása valóban megfeleljen a termékek érvényben levő pénzbeni árainak. A munkások ellátását az összes szervek a gyárigazgatóság útján valósítják meg a szakszervezetek által megállapított normák alapján.

16. A konferencia külön hangsúlyozza, hogy az ipar helyreállításának munkája csakis a szakszervezetek legközvetlenebb és tevékeny részvételével hajtható végre. A konferencia újból megerősíti a Népbiztosok Tanácsának rendeletét: „A gazdaságpolitikának és az állami ipar szervezésének új irányvonala szükségessé teszi, hogy a szakszervezeteket és a szakszervezetek útján magukat a munkásokat határozottabban bevonjuk a termelés tervezésével és irányításával, a munkaszervezéssel stb. kapcsolatos kérdések megoldásába. A szakszervezetek munkájának teljes mértékben egyirányban kell haladnia a nagyipar helyreállítását és megerősítését célzó új gazdaságpolitikai irányvonallal, egyrészt olymódon, hogy a szakszervezetek széleskörű nevelőmunkát végeznek a tömegek között, másrészt, hogy részt vesznek a termelésnek és a munkának a gazdasági célszerűség és az önálló gazdaságos elszámolás elve alapján való megszervezésében."

A konferencia véleménye szerint a szakszervezeteknek a legközvetlenebbül részt kell venniök az új gazdasági politika végrehajtásának minden egyéb ágazatában is. Az egyesülések létesítését, termelési feladataik meghatározását, az adó- és pénzügyi politika kérdéseit, a bérbeadandó vállalatok kijelölését és a bérleti szerződések feltételeit a szakszervezetek bevonásával kell megvitatni. A szakszervezetek egyik alapvető feladata az új gazdasági politika végrehajtása során, hogy az állami vállalatok felelős vezető posztjaira jó szervezőképességgel rendelkező munkásokat emeljenek ki. A konferencia különösen hangsúlyozza, hogy a szakszervezeteknek a magán- és bérbeadott vállalatoknál meg kell szervezniök a munkások érdekeinek erélyes védelmét.

17. Minthogy a dolgozók győzelme — bár csak átmenetileg és nem is szilárd formában — biztosította a békét Szovjet-Oroszország számára, és módot nyujtott arra, hogy a külső és a belső

frontokon tett katonai erőfeszítésekről áttérjünk a békés gazdasági építésre, a soronlevő feladat az, hogy az élet minden területén bevezessük a forradalmi törvényesség szigorú elveit. A szovjet hatalom által alkotott törvényeknek és a szovjet hatalom által védelmezett rendnek megsértéséért a hatalmi szervekre, a hatalom képviselőire és az állampolgárokra háruló szigorú felelősségnek együtt kell járnia az állampolgárok személyes jogainak és vagyonának fokozott biztosításával.

A forradalom során és a szovjet hatalom gazdasági politikájának alapján kialakult új kapcsolatoknak kifejezésre kell jutniok a törvényekben és a bíróság előtti jogvédelemben. A tulajdonviszonyok területén jelentkező különféle surlódások rendezésére szilárd polgári szabályokat kell megállapítani. Az állami szervekkel szerződéses viszonyba lépő állampolgároknak és testületeknek bizonyosaknak kell lenniök afelől, hogy jogaik sértetlenek maradnak. A Szovjetköztársaság bírósági intézményeit megfelelő színvonalra kell emelni. Az Összoroszországi Rendkívüli Bizottságnak és szerveinek illetékességét és hatáskörét ennek megfelelően szűkíteni kell, magát az ÖRB-t pedig át kell szervezni.

18. Az úgynevezett „új gazdaság politika", melynek alapelveit még 1918 tavaszán, az első „lélekzetvételi szünet" idején pontosan meghatároztuk, Szovjet-Oroszország gazdasági erőinek szigorú számbavételén épül fel. Ennek a politikának a megvalósítását félbeszakította az orosz földbirtokosok, az orosz burzsoázia és az európai imperializmus ellenforradalmi erőinek a munkás-paraszt állam ellen intézett egyesített támadása, s így végrehajtására csak az ellenforradalmi kísérletek katonai felszámolása után, 1921 elején kerülhetett sor. Most, a kommunista és a magángazdaság harca gazdasági térre, a piacra tevődik át, ahol a munkásállam kezében összpontosított államosított iparnak a piaci feltételekhez és a piaci verseny módszereihez alkalmazkodva kell kivívnia döntő fölényét. A győzelem annál teljesebb lesz, minél hozzáértőbben, rendszeresebben és tervszerűbben tud bánni a proletariátus az Októberi Forradalom eredményeként kezében összpontosult hatalmas termelési eszközökkel, minél inkább megerősödik a proletariátusnak és a parasztságnak a város és falu közötti cserére támaszkodó szövetsége, minél gyorsabban megtanulják a munkásosztály élenjáró elemei, hogy miként kell folytatni a harcot az új talajon, az új módszerekkel, kihasználva az új helyzetet, amikor az új munkaterületek irányítóivá válnak.

A konferencia minden egyes párttagtól megköveteli, hogy

erélyesen és hozzáértően, teljes mértékben végrehajtsa a pártnak az új gazdasági politikára vonatkozó irányelveit.

II

A konferencia felhívja a párt figyelmét arra, hogy eddig a terményadónak csak valamivel több mint felét gyüjtötték be, és hogy a terményadó második felének a begyüjtése nem halad kielégítően. A konferencia véleménye szerint mindent meg kell tenni a meghirdetett kéthetes kampány sikeres lefolytatása érdekében, mert kudarc esetén elkerülhetetlenül felbomlik az egész ellátási rendszer.

III

Külön határozat

A konferencia, mivel szükségesnek tartja, hogy a helyi szervek részt vegyenek a területi költségvetési összegek elosztásában és a költségvetési összegek felhasználásával kapcsolatosan a helyi szervek jogainak meghatározásában, utasítja a IX. szovjetkongresszus kommunista frakcióját, hogy konkrétan dolgozza ki ezeket a kérdéseket.

A PÁRT MEGERŐSÍTÉSÉNEK KÉRDÉSÉRŐL, A PÁRTTAGSÁG FELÜLVIZSGÁLÁSA SORÁN SZERZETT TAPASZTALATOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL KAPCSOLATBAN[1]

A párttagság felülvizsgálásával kapcsolatos, már befejeződött kampány, amely eltávolította a pártszervezetekből az oda nem való elemeket, azt a feladatot állítja pártunk elé, hogy a legszorosabb elvtársi egybeforrottságot teremtse meg a sorainkban megmaradt párttagok között. Ugyanakkor azonban ennek az egybeforrottságnak a megteremtését gyakran akadályozzák a lefolytatott kampány utórezgései. Éppen ezért a konferencia kötelességének tartja felhívni az összes párttagokat, hogy tegyék félre véglegesen mindazokat a tagok ellen emelt kifogásokat és vádakat, amelyeket a párttagság felülvizsgálásával foglalkozó

[1] Ezt a határozatot a konferencia alapként fogadta el. Végleges formájában az OKP területi bizottságai, területi irodái és kormányzósági bizottságai titkárainak értekezlete dolgozta ki, s a KB, majd pedig a XI. kongresszus is jóváhagyta. — *Szerk.*

bizottság már elbírált. A pártfelülvizsgálás után a konferencia azon az álláspontón van, hogy mostantól kezdve csak a munkásosztály és a proletárforradalom érdekei iránti hűség szolgálhat az egyes párttagok értékelésének mértékéül.

A párttagság felülvizsgálásával kapcsolatos kampány jelentős hibákat tárt fel a pártélet és pártmunka majd minden területén. Ezek a párt egybeforrottságát és egységét aláásó hibák három fő csoportra oszthatók: a) a pártapparátusok helytelen felépítéséből vagy helytelen munkamódszereiből fakadó hibák; b) az eszmei nevelés és az elvtársi egybeforrottság gyengeségéből fakadó hibák, melyeknek főképpen az az oka, hogy jelentős számban vannak a forradalom utáni időszakban felvett új párttagok; c) a párt nem egynemű szociális összetételéből eredő hiányosságok, melyeket az új gazdasági politika viszonyai között különösen figyelembe kell venni.

Tekintve, hogy a pártnak ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos fő irányvonalát már az előző konferenciák és a X. kongresszus határozatai is kidolgozták, a konferencia azon az álláspontón van, hogy a jelenlegi helyzetben nem annyira az a feladat, hogy új intézkedések után kutassunk, mint inkább az, hogy biztosítsuk a már kidolgozott határozatok végrehajtását. A konferencia az újonnan szerzett tapasztalatok alapján a következőkkel tartja szükségesnek kiegészíteni a korábbi határozatokat:

I. Pártszervezési területen

a) Minthogy a konferencia helyesnek tartja azt a gyakorlatban kialakult helyzetet, hogy a kormányzósági és a területi pártbizottságok irodáinak 5—5 tagjuk van, ezért a kormányzósági és a területi pártbizottsági irodák tagjainak a száma, szükség esetén, csak a KB (illetve a területeken a területi pártbizottságok) beleegyezésével növelhető. Ugyanakkor a minimumra kell csökkenteni az ülések és bizottságok számát — különösen vonatkozik ez a különféle ideiglenes ellenőrző szervek létesítésére —, és az így mentesült pártmunkások minden figyelmét a pártfeladatok közvetlen teljesítésére kell irányítani.

b) A pártszervezeteknek különös figyelmet kell fordítaniok a kormányzósági és kerületi pártbizottsági titkárok összetételére. Erre a munkára a kormányzósági pártbizottságokban az 1917-es Októberi Forradalom előtti párttagsággal rendelkező elvtársakat, a kerületi pártbizottságokban pedig hároméves párttagsággal rendelkező elvtársakat kell kiválasztani. Kivételek csak a

felsőbb pártszerv jóváhagyásával engedhetők meg. Egyben a konferencia kifejezésre juttatja azt a kívánságát, hogy a kormányzósági és kerületi pártbizottságok titkárait a felsőbb pártszerv erősítse meg tisztségében. A konferencia úgy határoz, hogy erre vonatkozó kívánságát jóváhagyás végett a XI. pártkongresszus elé terjeszti.

c) Tekintettel a szakszervezeti mozgalom hatalmas jelentőségére, továbbá arra a körülményre, hogy állandó és következetes pártirányítás nélkül a szakszervezeti mozgalomban opportunista elhajlások üthetik fel a fejüket, a konferencia *határozatilag* kimondja, hogy csak olyan régi, kipróbált párttagokat *irányítsanak* felelős szakszervezeti munkára, akik a multban semilyen más politikai pártnak nem voltak tagjai. A vezető szakszervezeti szerveknek ezt a megújítását azonban kellő fokozatossággal és körültekintéssel kell végrehajtani. Egyben a konferencia szükségesnek tartja, hogy a szakszervezetek központi bizottságainak a frakciók által jelölt elnökei és titkárai az Októberi Forradalom előtti párttagsággal, a kormányzósági szakszervezeti tanácsok titkárai pedig hároméves párttagsággal rendelkezzenek. Kivételek itt is csak a pártbizottsági titkárokra vonatkozó pontban foglaltak szerint engedhetők meg.

d) A párttisztítással kapcsolatosan végre kell hajtani a párt erőinek észszerű újraelosztását, mégpedig olymódon, hogy egyrészt eddig még fel nem használt fiatal pártmunkásokat kell bevonni, másrészt a több szovjetfunkciót és pártfunkciót betöltő elvtársakat mentesíteni kell a káros funkcióhalmozástól.

e) Minthogy a munkafeltételek bonyolulttá váltak és szigorúbb szakosításra van szükség, továbbá annak érdekében, hogy ne csak szóban, de gyakorlatilag is meg lehessen teremteni a kimondottan sajátos pártfeladatok tényleges végrehajtásának biztosítékát, hivatásos szervező és propagandista káderekét kell kinevelni, s ezeket csak kivételes esetekben szabad más munkára áthelyezni.

f) A pártbizottságok függetlenített apparátusát a lehető legkisebb létszámra kell csökkenteni, meg kell javítani minőségi összetételüket, s gátat vetve a gyakori áthelyezéseknek, biztosítani kell a fennakadásmentes, folyamatos munka lehetőségét.

g) Kormányzósági, kerületi és városkerületi pártkonferenciák legfeljebb félévenként egyszer hívhatók össze, a sejtek pártvezetőségeit pedig legfeljebb negyedévenként egyszer lehet újraválasztani.

II. A párt nevelési munkájáról

a) Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy megmagyarázzuk a párttagok, elsősorban a fiatal párttagok körében a párt összeforrottságának, valamint a pártfegyelemnek a jelentőségét és szerepét. E kérdésnek jelentős helyet kell biztosítanunk a párt propagandájában és agitációjában, s okvetlenül szemléltessük a pártfegyelem szükségességét a párt egész történelmi fejlődése során aratott győzelmek és elszenvedett vereségek példáin.

b) A pártiskolákhoz, amelyeknek jelentőségét jóval emelni kell, állandó előadókat kell beosztani, meg kell javítani a pártiskolák könyvtárait, a tervbevett tanfolyamok legteljesebb gyakorlati megvalósítását tűzve ki célul.

c) Ki kell bővíteni a pártiskolák hálózatát azoknak a tanintézeteknek a csökkentése árán, amelyeknek a munkásosztály nevelése szempontjából nincs közvetlen jelentőségük, amilyenek például a színiiskolák, a képzőművészeti iskolák stb. Ebből a célból a párt Központi Bizottságának felül kell vizsgálnia a Legfőbb Politikai Népművelési Bizottság költségvetését. A legnagyobb területi központokban a párttagok megnövekedett eszmei szükségleteinek megfelelő felsőfokú pártiskolákat kell szervezni, elő kell segíteni a legkülönbözőbb tanulókörök létesítését és munkáját, különösen pedig a marxizmussal, a tudományos szocializmus egyes kérdéseivel, a pártmunka elméletével és gyakorlatával stb. foglalkozó körökét, melyeknek tevékenységét a párt vitaklubjai köré kell összpontosítani.

d) A pártnapot lényegében a párt erősítésének napjává kell tenni, olymódon, hogy beszámolókat, előadásokat, vitákat tartsanak a párt időszerű feladatairól, a párt történetéről, győzelmeiről, vereségeiről, hőseiről és mártírjairól stb., hogy ezen a napon a párt minden egyes tagja átérezze, hogy egy nagy eszme harcosa és egy nagy párt tagja.

III. A párt személyi összetétele és a kommunisták anyagi helyzete tekintetében

Annak érdekében, hogy egyrészt megóvjuk magunkat attól a veszélytől, hogy a párt személyi összetétele ismét leromlik, másrészt, hogy olyan feltételeket teremthessünk, amelyek elősegítik minden egyes párttag gyorsabb ütemű pártnevelését és az elvtársi összeforrottságot, a konferencia határozatilag kimondja:

a) A XI. kongresszusig érvényben kell tartani a Központi

Felülvizsgáló Bizottság által a párttisztítás időtartamára megállapított tagfelvételi rendet. Kivétel csak azokkal a munkásokkal és parasztokkal tehető, akik a polgárháború alatt bebizonyították a forradalom iránti hűségüket, és öntudatos magatartást tanusítottak a kommunizmus ügye iránt. A konferencia egyben kifejezésre juttatja azt a kívánságát, hogy a XI. pártkongresszus változtassa meg a Szervezeti Szabályzatnak a tagfelvétel feltételeire vonatkozó részét.

b) Az egyszerű párttagokat olymódon kell pártmunkával megbízni, hogy hetenként legalább három szabad estéjük maradjon, nehogy megnehezítsék megélhetésüket, és hogy módjuk legyen ismereteik önálló kiegészítésére.

IV. A párt tartalékai

A mindennapi munkában szem előtt kell tartani, hogy a komszomol, a Vörös Hadsereg és a nőosztályok pártunk fő tartalékai.

a) A komszomol

Közelebb hozva az ifjúság körében végzett munkát az általános pártmunkához, a legnagyobb figyelmet kell fordítani az ifjúság körében végzett eszmei-nevelő munkára, mentesíteni kell az ifjúsági szervezetet az adminisztratív-technikai funkcióktól és a különféle szovjet intézményekben való képviselettől. Egyúttal különös figyelmet kell fordítani a falusi fiatalság között végzett kommunista munkára, mert ez a fiatalság nem élte át a régi cári rendszer nehéz viszonyait, és ezért könnyen a szovjetellenes agitáció befolyása alá kerülhet.

b) A Vörös Hadsereg

Minthogy a Vörös Hadsereg jelenleg főképpen fiatal korosztályokból áll, amelyek rendkívül fogékonyak mindenfajta befolyás iránt, a pártra az a sürgős feladat vár, hogy a laktanyákat a pártiskolákkal párhuzamos részleggé tegye. A Vörös Hadseregben úgy kell megszervezni a politikai munkát, hogy a vöröskatona kétévi szolgálat után olyan ismeretekkel távozzék, amelyek nem maradnak a kormányzósági pártiskolák hallgatóinak ismeretei mögött. A hadsereg politikai apparátusai részére állandó politikai munkatársakat kell biztosítani.

c) A nőosztály

Tekintettel arra, hogy a nőosztályok a legközelebbi jövőben nagyarányú szervező és agitációs munkát lesznek hivatva végezni annak érdekében, hogy a munkásnők és parasztnők tömegeit bevonják a párt-, a szovjet, a szövetkezeti és a szakszervezeti építésbe, a konferencia szükségesnek tartja azoknak a likvidációs hangulatoknak a felszámolását, amelyek egyes elvtársak részéről e munkaterülettel szemben megnyilvánulnak. Ezért tapasztalt és szilárd akaratú elvtársakat kell küldeni a nőosztályok munkájának vezetésére, és meg kell javítani a nőosztályok apparátusát.

„Az OK(b)P Központi Bizottságának Közleményei."
1922 január. 1. szám

AZ OK(b)P TIZENEGYEDIK KONGRESSZUSA

Moszkva. 1922 március 27—április 2

A kongresszuson 532 000 párttag képviseletében 522 szavazati joggal és 165 tanácskozási joggal rendelkező küldött vett részt.

Napirend: 1) A KB politikai beszámolója; 2) A KB szervezeti beszámolója; 3) A Revíziós Bizottság beszámolója; 4) A KEB beszámolója; 5) Az OKP Komintern-küldöttségének beszámolója; 6) A szakszervezetek; 7) A Vörös Hadseregről; 8) A pénzügyi politika; 9) A párttisztítás eredménye és a párt sorainak megerősítése; korreferátumok: az ifjúság körében végzett munkáról, a sajtóról és a propagandáról; 10) A KB és a KEB megválasztása. Az első kérdésről V. I. Lenin, a második kérdésről V. M. Molotov tartotta a beszámolót.

A kongresszus összegezte az új gazdasági politika első évének eredményeit.

V. I. Lenin beszámolójában rámutatott az első sikerekre, amelyek az új gazdasági politika helyességét igazolták, majd bejelentette, hogy vége a visszavonulásnak, s most már az erők átcsoportosítása vált szükségessé, hogy döntő támadásba lehessen átmenni a tőkés elemek ellen. V. I. Lenin hangsúlyozta, hogy a nep elkeseredett élethalálharc a kapitalizmus és a szocializmus között. „Ki kit győz le?" — ez a kérdés. Ahhoz, hogy győzzünk, biztosítanunk kell a munkásosztály és a parasztság, a szocialista ipar és a parasztgazdaság összefogását a város és a falu közötti áruforgalom minden módon való fejlesztése útján. V. I. Lenin kiadta a jelszót: meg kell tanulni kulturáltan kereskedni, meg kell tanulni gazdálkodni, meg kell tanulni az erők helyes elosztását és a végrehajtás rendszeres ellenőrzésének megszervezését.

V. I. Lenin a legnyomatékosabban hangsúlyozta, hogy a párt az előtte álló feladatokat csakis a legszigorúbb fegyelem betartása és sorai egységének megőrzése esetén oldhatja meg.

A kongresszus erélyesen visszaverte Rjazanov, Preobrazsenszkij és mások arra irányuló kísérleteit, hogy „baloldali" kritika leple alatt az új gazdasági politikára, s a pártnak a szovjetekhez, a szakszervezetekhez stb. való viszonyára vonatkozóan mensevik-trockista nézeteket csempésszenek be. A kongresszus határozatot fogadott el a volt „munkásellenzék"-csoportról, amely annak ellenére, hogy a X. kongresszus határozatot hozott e csoport feloszlatásáról s a párton belüli frakciók és csoportosulások megtiltásáról, továbbfolytatta illegális, frakciós, bomlasztó munkáját. A kongresszus e csoport néhány tagját kizárta a pártból.

A XI. kongresszus volt az utolsó olyan kongresszus, amelyen még részt vett V. I. Lenin, és amelyet közvetlenül ő vezetett.

A kongresszus megválasztotta a Központi Bizottságot, melynek tagjai lettek: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, V. M. Molotov, K. J. Vorosilov, A. A. Andrejev, M. V. Frunze, F. E. Dzerzsinszkij, M. I. Kalinyin, V. V. Kujbisev, G. K. Ordzsonikidze, J. M. Jaroszlavszkij és mások; a KB póttagjaivá Sz. M. Kirovot, A. I. Mikojant, D. Z. Manuilszkijt, A. J. Badajevet stb. választották. A kongresszus megválasztotta a KEB 5 tagját és 2 póttagját.

A KB-nak a XI. kongresszust követő első teljes ülésén V. I. Lenin javaslatára a párt Központi Bizottságának főtitkárává I. V. Sztálint választották meg.

A KONGRESSZUS HATÁROZATAI

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁRÓL

A XI. kongresszus teljes egészében helyesli a KB politikai és szervezeti irányvonalát, amely az orosz és a nemzetközi proletárforradalom rendkívül nehéz fordulatával kapcsolatos döntő kérdésekben (az új gazdasági politika, a szakszervezetek új feladatai, a kispolgári anarcho-szindikalista elhajlás elleni harc, a párttisztítás stb.) biztosította a párt legteljesebb egységét és egybeforrottságát.

A kongresszus leszögezi, hogy az elmúlt év folyamán végrehajtott és tervbevett intézkedésekkel véget érnek azok az enged-

mények, melyeket a párt a magángazdasági kapitalizmussal szemben szükségesnek tartott. Ebben az értelemben a kongresszus befejezettnek tekinti a visszavonulást, és a soronkövetkező feladatnak a párterők átcsoportosítását tartja, hogy teljes mértékben biztosítható legyen a párt által elfogadott politika gyakorlati megvalósítása.

A súlyos polgárháború után megkezdődött gazdasági építés időszakában a helyi szovjetek, amelyek a háború alatt főképpen az agitációs és mozgósító központok szerepét töltötték be, a helyi gazdasági élet gyakorlati vezetőivé válnak.

Ezzel lehetségessé és szükségessé válik a párt mentesítése számos olyan tisztán szovjet jellegű ügytől, amelyet az előző időszakban magára kellett vállalnia.

A pártnak, amely fenntartja magának a Szovjetállam egész politikájának általános vezetését és irányítását, sokkal pontosabban el kell határolnia mindennapi munkáját a szovjetszervek munkájától, saját apparátusát a szovjetek apparátusától. A következetesen végigvitt ilyen elhatárolásnak egyrészt biztosítania kell, hogy a szovjet szervek tervszerűbben megvitathassák és megoldhassák a gazdasági jellegű kérdéseket, egyúttal növelnie kell a szovjetek minden egyes dolgozójának felelősségét a rábízott ügyért, másrészt lehetővé kell tennie, hogy a párt kellő mértékben összpontosíthassa figyelmét a legfőbb pártmunkára: az összes állami népművelési szervek munkájának általános irányítására és a munkástömegek megszervezésére.

A gazdasági építés munkája állami méretekben a továbbiakban csakis a helyi tapasztalatokra támaszkodhat. Ilyen körülmények között az ÖKVB-nek mint a helyi szovjeteket összefogó szervnek, az állami és gazdasági építés alapelveinek kidolgozásában állandóan, rendszeresebben és tevékenyebben kell részt vennie, mint ahogy ez az előző időszakban megvalósítható volt.

Az ÖKVB-nek ténylegesen azzá a szervvé kell válnia, amely kidolgozza a törvényhozás fő kérdéseit, elsősorban azokat, amelyek a mezőgazdaság, az ipar és a pénzügyek helyreállítására vonatkoznak, és rendszeresen ellenőrzi mind az egyes népbiztosságok, mind a Népbiztosok Tanácsának tevékenységét.

E feladatok végrehajtása megköveteli, hogy az ÖKVB rendszeresen, hosszabb időtartamú ülésszakokra üljön össze.

Ugyancsak abból a célból, hogy a felső pártszervek mentesüljenek a tisztán szovjet jellegű ügyektől, és hogy a központi és helyi szovjet apparátus munkájában a lehető legnagyobb tervszerűséget és pontosságot biztosíthassuk, magasabb színvonalra kell emelni és fokozni kell a Népbiztosok Tanácsának mint

olyan szervnek a tevékenységét, amelynek feladata az összes államigazgatási szervek munkájának rendszeres irányítása és egybehangolása.

Minthogy a kongresszus különösen fontosnak tartja, hogy az említett változások a szovjet és pártszervek munkarendszerében gyorsan megvalósuljanak, megbízza a KB-t, hogy részletesen dolgozza ki az elfogadott tételekből folyó gyakorlati következtetéseket, és terjessze azokat az ÖKVB legközelebbi ülésszaka elé.

AZ OKP KOMINTERN-KÜLDÖTTSÉGÉNEK BESZÁMOLÓJÁRÓL

Az OKP XI. kongresszusa, miután meghallgatta az OKP kominternbeli képviselőinek egyéves tevékenységéről szóló beszámolót, e tevékenységet minden tekintetben jóváhagyja, és a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának politikai irányvonalát teljes egészében magáévá teszi.

Nevezetesen, a XI. pártkongresszus szolidaritását fejezi ki a Komintern Végrehajtó Bizottságának kibővített ülésén véglegesen megfogalmazott egységfront-taktikával.

A Komintern Végrehajtó Bizottságának kibővített ülése hangsúlyozta, hogy az egységfront-taktikát minden országban a konkrét viszonyokra alkalmazva kell megvalósítani. Olyan országban, mint Szovjet-Oroszország, ahol a hatalom a Kommunista Párt vezette munkásosztály kezében van, az egységfront-taktikának a következőkben kell kifejezésre jutnia:

A Kommunista Pártnak semilyen körülmények között sem szabad magábazárkóznia, hanem be kell vonnia a legfontosabb állami intézkedések megvitatásába és az államigazgatásba a pártonkívüli munkások egyre nagyobb tömegeinek képviselőit. A Kommunista Pártnak szem előtt kell tartania, hogy a proletariátus diktatúráját csak az egész munkásosztály támogatásával lehet sikeresen megvalósítani. A Kommunista Pártnak szüntelenül figyelmeztetnie kell valamennyi tagját arra, hogy legfontosabb kötelessége minden dolgozót — függetlenül attól, hogy az OKP-hoz tartoznak, vagy sem — bevonni a gazdasági és politikai életbe.

A burzsoá országokban a vagyonos osztályok — gyakran a szociáldemokraták támogatásával — az egész államapparátust (a parlamentet, a sajtót, az iskolát stb.) a tömegek butítására és elnyomására használják fel. A Szovjetországban a Kommunista

Pártnak minden tőle telhetőt el kell követnie annak érdekében, hogy az egész államapparátus közreműködjék a dolgozó tömegek legszélesebbkörű felvilágosításában, kivétel nélkül valamennyi dolgozónak szocialista szellemű nevelésében.

A Kommunista Pártnak különösen fontos feladata a Szovjetországban, hogy a dolgozó osztályok egész ifjúságát mind egy szálig ebben a szellemben nevelje.

A Szovjetországban az egységfront-taktika megvalósítása megköveteli, hogy a Kommunista Párt kellő időben eleget tegyen a pártonkívüli tömegek jogos követeléseinek, hogy — ha szükséges — engedményeket tegyen nekik, hogy velük együtt értékelje az állami és gazdasági építés minden lépését, hogy egy percre se szakadjon el tőlük, és fokozatosan magasabb színvonalra emelje őket.

A szovjetoroszországi viszonyokhoz alkalmazott egységfronttaktika az OKP XI. kongresszusának minden határozatában érvényre jutott.

Ami pedig a II. és a II ½-es Internacionáléhoz csatlakozó oroszországi pártokat és csoportokat (a mensevikeket, az eszereket stb.) illeti, az OKP XI. kongresszusa a következőket állapítja meg: az egységfront-taktika célja és értelme — egyre szélesebb munkástömegek bevonása a tőke ellen folytatott harcba; ezért újra és újra indítványt kell tenni még a II. és a II ½-es Internacionále vezetőinek is e harc közös folytatására.

Akkor azonban, amikor a munkások többsége már létrehozta a maga osztály-, vagyis szovjet képviseletét, és nem „általános nemzeti", vagyis a burzsoáziával közös képviseletét, és már megdöntötte a burzsoázia politikai uralmát, az egységfront-taktika természetesen nem követelheti többé azt, hogy felhívással forduljunk olyan pártokhoz, mint a mensevikek („OSzDMP") és az eszerek („szociálforradalmárok pártja"), mert hiszen ezek a pártok a szovjet hatalom ellenségeinek bizonyultak. A szovjet hatalom keretei között a munkástömegekre való befolyásunkat nem a mensevikekhez és az eszerekhez intézett felhívással, hanem a fentebb megjelölt módon kell kiszélesítenünk.

Az OKP XI. kongresszusa kifejezésre juttatja azt a meggyőződését, hogy a II. és a II ½-es Internacionále vezérei, akik magukra vállalták az orosz eszerek és mensevikek védelmezését, semmiképpen sem tudják majd meghiúsítani a munkások egységfrontjának létrejöttét azokban az országokban, amelyekben a burzsoáziának még fennálló uralma az összes munkásokat a tőke elleni egyesülésre ösztönzi.

A SZAKSZERVEZETEK SZEREPE ÉS FELADATAI AZ ÚJ GAZDASÁGI POLITIKA VISZONYAI KÖZÖTT

1. Az új gazdasági politika és a szakszervezetek

Az új gazdasági politika számos lényeges változást idéz elő a proletariátus, tehát a szakszervezetek helyzetében is. Az ipar és a közlekedés terén a termelési eszközök túlnyomó része a proletárállam kezében marad. Ez a körülmény a föld nacionalizálásával együtt azt mutatja, hogy az új gazdasági politika nem változtatja meg a munkásállam lényegét, de lényegesen megváltoztatja a szocialista építés módszereit és formáit, mivel megengedi az épülő szocializmus és az újjászületni igyekvő kapitalizmus közötti gazdasági versenyt a sokmilliós parasztság gazdasági érdekeinek a piac révén történő kielégítése alapján.

A szocialista építés formáinak megváltoztatását az a körülmény teszi szükségessé, hogy a Kommunista Párt és a szovjet hatalom a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet egész politikájában most ennek az átmenetnek különleges módszereit alkalmazza, igen sok tekintetben más eszközökkel dolgozik, mint azelőtt, mondhatni „újabb átkaroló hadművelettel" foglal el számos hadállást, visszavonul, hogy azután annál felkészültebben mehessen át újból támadásba a kapitalizmus ellen. Nevezetesen, most teret kap és fejlődik a szabadkereskedelem és a kapitalizmus, amelyeket állami szabályozásnak vetettünk alá, másrészt a szocializált állami vállalatok az úgynevezett önálló gazdaságos elszámolásra, vagyis kereskedelmi elvekre térnek át, és ez a körülmény az ország általános kulturális elmaradottsága és kimerültsége következtében kisebb-nagyobb mértékben elkerülhetetlenül arra fog vezetni, hogy a tömegek tudatában az illető vállalatok igazgatósága szembekerül az ott foglalkoztatott munkásokkal.

2. Az államkapitalizmus a proletárállamban és a szakszervezetek

A proletárállam, ha hű akar maradni lényegéhez, a szabadkereskedelmet és a kapitalizmus fejlődését csak bizonyos mértékig és csak azzal a feltétellel engedheti meg, hogy a magánkereskedelmet és a magángazdasági kapitalizmust az állam szabályozza (felügyelet alatt tartja, ellenőrzi, megszabja formájukat, rendjüket stb.). E szabályozás sikere nemcsak az államhatalomtól függ, hanem még inkább a proletariátus és általában a dolgozó tömegek érettségének fokától, továbbá a kultúra színvonalától stb. De a munka és a tőke osztályérdekei közötti ellen-

tét még e szabályozás teljes sikere esetén is feltétlenül megmarad. Ezért a szakszervezetek egyik legfőbb feladata, hogy a proletariátus osztályérdekeit a tőke elleni harcában minden tekintetben és minden módon megvédje.

3. Az úgynevezett önálló gazdaságos elszámolásra áttért állami vállalatok és a szakszervezetek

Az állami vállalatok áttérése az úgynevezett önálló gazdaságos elszámolásra elkerülhetetlenül és elválaszthatatlanul összefügg az új gazdasági politikával, és a közeljövőben feltétlenül ez lesz a legelterjedtebb, ha ugyan nem az egyedüli típus. A megengedett és fejlődő szabadkereskedelem viszonyai között ez ténylegesen azt jelenti, hogy az állami vállalatok jelentős mértékben kereskedelmi elvekre térnek át. Ez a körülmény azzal kapcsolatban, hogy feltétlenül emelnünk kell a munka termelékenységét, hogy veszteségmentessé és jövedelmezővé kell tennünk minden vállalatot, továbbá azzal kapcsolatban, hogy a hivatali érdekek előtérbe helyezése és a hivatali túlbuzgóság elkerülhetetlen — mindez feltétlenül bizonyos érdekellentétet szül a vállalatoknál a munkafeltételek kérdéseiben egyfelől a munkásság, másfelől az állami vállalatok igazgatói, illetve e vállalatok fölöttes hatóságai között. Ezért a szocializált vállalatok tekintetében a szakszervezetekre feltétlenül az a kötelezettség hárul, hogy megvédjék a dolgozók érdekeit, a lehetőséghez mérten elősegítsék anyagi jólétük emelkedését, s állandóan kijavítsák a gazdasági szervek hibáit és túlzásait, amennyiben ezek az államapparátus bürokratikus eltorzításából származnak.

4. A proletariátus osztályharca olyan államban, amely elismeri a föld, a gyárak stb. magántulajdonát, s amelyben a politikai hatalom a tőkésosztály kezében van, lényegesen különbözik a proletariátus gazdasági harcától az olyan államban, amely nem ismeri el a földnek és a nagyvállalatok többségének magántulajdonát, s amelyben a politikai hatalmat a proletariátus tartja kezében

Amíg osztályok vannak, elkerülhetetlen az osztályharc. A kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet idején elkerülhetetlen az osztályok létezése, és az OKP programmja teljes határozottsággal kimondja, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetnek még csak az első lépéseinél tartunk. Ezért a Kommunista Pártnak, a szovjet hatalomnak és a szakszervezeteknek egyaránt nyiltan el kell ismerniök, hogy a gazdasági harc fennáll és mindaddig elkerülhetetlen, amíg legalább

alapjában nem fejeztük be az ipar és a mezőgazdaság villamosítását, amíg el nem vágtuk ezzel a kisgazdaságnak és a piac uralmának minden gyökerét.

Másrészt nyilvánvaló, hogy a kapitalizmusban a sztrájkharc végső célja az államapparátus összetörése, az adott osztályállamhatalom megdöntése. Az olyan átmeneti típusú proletárállamban viszont, amilyen a mienk, a munkásosztály bármiféle akciójának végső célja csakis az lehet, hogy erősítse a proletárállamot és a proletár osztály-államhatalmat olymódon, hogy harcol ennek az államnak bürokratikus kinövései, hibái és gyengéi ellen, a proletárállam ellenőrzése alól kibújni igyekvő tőkések osztályétvágya stb. ellen. Ezért sem a Kommunista Pártnak, sem a szovjet hatalomnak, sem a szakszervezeteknek semmiképpen sem szabad elfelejteniök s nem szabad leplezniök a munkás- és általában a dolgozó tömegek előtt, hogy olyan államban, ahol az államhatalom a proletariátus kezében van, a sztrájkharc alkalmazása kizárólag egyrészt a proletárállam bürokratikus kinövéseivel és a kapitalista multnak az állam intézményeiben még meglevő mindenféle maradványaival, másrészt a dolgozó tömegek politikai fejletlenségével és kulturális elmaradottságával magyarázható és indokolható.

Ezért a munkásosztály egyes csoportjai és a munkásállam egyes intézményei és szervei között előforduló surlódások és konfliktusok terén a szakszervezeteknek az a feladatuk, hogy elősegítsék a konfliktusok leggyorsabb és legsimább rendezését, olymódon, hogy az általuk képviselt munkáscsoportok számára a lehető legtöbb előnyt biztosítsák — amennyiben ezek az előnyök megvalósíthatók anélkül, hogy ez más csoportok rovására menne, anélkül, hogy kárt okozna a munkásállam és egész gazdasága fejlődése szempontjából, mert hiszen csakis ez a fejlődés teremtheti meg a munkásosztály anyagi és szellemi jólétének alapját. A munkásosztály egyes részei és a munkásállam szervei között felmerülő surlódások és konfliktusok elsimításának egyetlen helyes, egészséges és célravezető módszere a szakszervezetek közvetítő részvétele: a szakszervezetek — megfelelő szerveik útján — vagy tárgyalásokat kezdenek az illetékes érdekelt gazdasági szervekkel mindkét fél pontosan megfogalmazott követelései és javaslatai alapján, vagy pedig a fölöttes állami fórumokhoz fellebbeznek.

Abban az esetben, ha a gazdasági szervek helytelen tevékenységei, bizonyos munkáscsoportok elmaradottsága, ellenforradalmi elemek provokációs munkája, vagy végül maguknak a szakszervezeteknek gondatlansága sztrájkok formájában meg-

nyilvánuló nyilt konfliktusokra vezet az állami vállalatoknál stb., a szakszervezeteknek az a feladatuk, hogy elősegítsék a konfliktusok mielőbbi felszámolását a szakszervezeti munka jellegéből folyó intézkedések útján: tegyenek intézkedéseket a valóban meglevő visszásságok és rendellenességek kiküszöbölésére és a tömegek jogos és megvalósítható követeléseinek kielégítésére, politikailag befolyásolják a tömegeket és így tovább.

A szakszervezeti munka helyességének és eredményességének egyik legfontosabb és csalhatatlan ismérve az, hogy menynyire sikerül az illető szakszervezetnek az állami vállalatoknál a tömegkonfliktusoknak olyan előrelátó politikával elejét venni, amely a munkástömegek érdekeinek tényleges és minden irányú megvédését, s a konfliktusokra alkalmat adó jelenségek idejében való kiküszöbölését célozza.

5. A szakszervezeti tagságról

Az a formális gyakorlat, hogy a szakszervezetek kivétel nélkül minden bérmunkást tagjaik közé soroltak, a szakszervezetekben némi bürokratikus eltorzulásra vezetett, és ennek folytán a szakszervezetek elszakadtak tagjaik nagy tömegeitől; ezért a leghatározottabban be kell vezetni az önkéntes tagságot mind az egyéni, mind a kollektív belépésnél. A szakszervezetek, amelyek a bérmunkásokat gazdasági érdekközösségük alapján, nemre, nemzetiségre, vallásra és politikai meggyőződésre való tekintet nélkül szervezik, tagjaiktól semmiesetre sem követelhetik meghatározott politikai vagy vallási nézetek elfogadását, és a szakszervezetbe való belépést sem köthetik ilyen feltételhez. A proletárállamban csak azt kell megkövetelni a szakszervezeti tagoktól, hogy megértsék az elvtársi fegyelemnek és a munkásság ereje egyesítésének szükségességét a dolgozók érdekeinek megvédelmezése és a dolgozók hatalma, vagyis a szovjet hatalom támogatása érdekében. A proletárállamnak a munkások szakmai egyesülését mind jogilag, mind anyagilag elő kell segítenie.

6. A szakszervezetek, és a vállalatok igazgatása

A proletariátusnak, miután kivívta az államhatalmat, legfőbb, életbevágó érdeke a termékek mennyiségének növelése, a társadalom termelőerőinek óriási mértékű gyarapítása. Ez a feladat, amelyet az OKP világosan kitűzött programmjában, különösen égetővé vált nálunk most, a háború utáni elszegényedés, éhín-

ség és gazdasági romlás következtében. Ezért a nagyipar helyreállításának mielőbbi és minél tartósabb sikere olyan feltétel, amely nélkül elképzelhetetlen a munka felszabadítása a tőke igája alól, elképzelhetetlen a szocializmus győzelme; a siker érdekében viszont a mai oroszországi viszonyok között feltétlenül szükség van arra, hogy az egész hatalom a gyárigazgatóságok kezében összpontosuljon. Ezeknek az igazgatóságoknak, amelyeket rendszerint az egyszemélyi vezetés elve alapján állítanak össze, önállóan kell intézniök mind a munkabérek nagyságának megállapítását, mind a pénzjegyek, az élelmiszerek és a munkaruhák elosztását, valamint a különféle egyéb cikkekkel való ellátást, mégpedig a szakszervezetekkel kötött kollektív szerződések alapján és keretei között, megőrizve a lehető legteljesebb manőverezési szabadságot, a legszigorúbban ellenőrizve a termelés fokozása, veszteségmentessége és jövedelmezősége terén ténylegesen elért eredményeket, a leggondosabban kiválogatva a legkiválóbb és legügyesebb vezetőerőket és így tovább.

A szakszervezeteknek a vállalatok igazgatásába való bárminemű közvetlen beavatkozását ilyen körülmények között feltétlenül károsnak és megengedhetetlennek kell tekinteni.

Teljesen helytelen lenne azonban úgy értelmezni ezt a vitathatatlan igazságot, hogy a szakszervezeteknek az ipar szocialista megszervezésében és az állami ipar igazgatásában való részvételét elutasítjuk.

7. A szakszervezetek szerepe és részvétele a proletárállam gazdasági és állami szerveiben

A proletariátus — a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetet végrehajtó állam osztályalapja. Olyan országban, ahol a kisparasztság hatalmas többségben van, a proletariátus ezt a feladatot csak akkor oldhatja meg sikeresen, ha — rendkívül hozzáértően, óvatosan és fokozatosan — megvalósítja a parasztság túlnyomó többségével való szövetséget. A szakszervezetek legyenek a legközelebbi és állandó munkatársai annak az államhatalomnak, amelynek egész politikai és gazdasági tevékenységét a munkásosztály öntudatos élcsapata, a Kommunista Párt vezeti. A szakszervezeteknek, lévén általában a kommunizmus iskolái, többek között a szocialista ipar (majd fokozatosan a mezőgazdaság) igazgatásának iskolájául kell szolgálniok a munkások egész tömege, majd valamennyi dolgozó számára.

Ezekből az elvi tételekből kiindulva a szakszervezetek a leg-

közelebbi időszakban a következő főbb formákban vegyenek részt a proletárállam gazdasági és állami szerveiben:

1) A szakszervezetek részt vesznek valamennyi gazdasági és a gazdasággal kapcsolatos állami szervek összeállításában olymódon, hogy saját jelölteket állítanak, adatokat szolgáltatnak ezeknek munkában eltöltött multjáról, tapasztalatáról stb. A kérdés eldöntése kizárólag a gazdasági szervekre tartozik, amelyek teljes mértékben felelősek is az illető szervek munkájáért. A gazdasági szervek a kérdés eldöntésében valamennyi jelöltnél tekintetbe veszik az illetékes szakszervezetek véleményezését.

2) A szakszervezeteknek az az egyik legfontosabb feladatuk, hogy a munkások és általában a dolgozó tömegek soraiból vezetőket javasoljanak és képezzenek ki. Ha ma számos olyan vezetőnk van az iparban, akik teljesen megfelelnek, és jóval többen olyanok, akik félig-meddig megfelelnek, a közeljövőben százával lesz szükségünk az előbbiekre, és ezrével az utóbbiakra. A szakszervezeteknek az eddiginél sokkal gondosabban és következetesebben kell megvalósítaniok az ilyen munkára alkalmas munkások és parasztok rendszeres nyilvántartását, és sokkal részletesebben, alaposabban és gyakorlatiasabban kell ellenőrizniök, mennyire sikeresen haladnak előre az igazgatási teendők tanulásában.

Fokozott mértékben kell részt venniök a szakszervezeteknek a proletárállam valamennyi tervező szervében, mivel a proletárállamnak az a sajátossága, hogy tervgazdálkodást folytat, és szükségszerűen egybehangolja a gazdasági élet minden oldalát. A szakszervezeteket a legszorosabban be kell kapcsolni az államépítésnek ebbe az igen fontos munkájába. Ezért a szakszervezetek képviselőit be kell vonni a tervezéssel kapcsolatos összes munkákba, többek között minden termelési programm felülvizsgálásába, a racionális trösztösítés terveinek kidolgozásába, az egyesítendő vagy bérbeadandó vállalatok kiválasztásába, az ipar helyreállítási terveinek összeállítását végző valamennyi bizottságba, továbbá a külfölddel meginduló kapcsolatainkkal összefüggésben be kell vonni a szakszervezetek képviselőit azoknak az iparágaknak és vállalatoknak a kijelölésébe, amelyeknél megengedhető vegyestársaságok alapítása, s annak tisztázásába, hogy milyen feltételekkel vonható be a tőke iparunkba. A szakszervezeteknek minden olyan kérdés megvitatásában is részt kell venniök, amelyeket az állami szervek a kulturális ismeretterjesztés, társadalombiztosítás, egészségvédelem stb. területén vetnek fel.

A magánvállalatokban és a bérbeadott vállalatokban a szakszervezetek semmiféle közvetlen ellenőrzést nem gyakorolnak a termelés felett; a magánkapitalista termelés szabályozásában kizárólag a megfelelő állami szervekben való részvétel útján vesznek részt. A szakszervezeteknek ezirányú tevékenységükkel, valamint az egész kulturális, népművelő munkában és a termelési propagandában való részvételükkel egyre nagyobb arányokban és egyre jobban be kell vonniok az állami gazdaság egész építésébe a munkásosztályt és általában a dolgozó tömegeket, meg kell ismertetni őket a gazdasági élet egész területével, az ipari munka egész területével a nyersanyagbeszerzéstől kezdve egészen a termékek értékesítéséig, egyre konkrétabb képet kell nyujtaniok mind a szocialista gazdaság egységes állami tervéről, mind pedig arról, hogy a munkásoknak és parasztoknak gyakorlati érdekük fűződik e terv megvalósításához.

Ezeket a funkciókat, amelyek a szocialista gazdaság építésében a szakszervezetekre hárulnak, a szakszervezetek és a szovjet hatalom illetékes szerveinek természetesen még részletezniök kell. A népgazdaság fejlesztése és a szovjet hatalom megerősítése szempontjából az a leglényegesebb, hogy számbavéve a szakszervezetek által a gazdaság szervezése és igazgatása terén kifejtett óriási munka tapasztalatait, továbbá a nem csekély károkat okozó hibákat, tudatosan és határozottan áttérjünk arra a hosszú évekre szóló következetes, gyakorlati munkára, amelynek az a célja, hogy gyakorlatilag megtanítsuk a munkásokat és valamennyi dolgozót az egész ország népgazdaságának igazgatására, s közben lankadatlanul erősítsük a munkafegyelmet, tökéletesítsük a fegyelemért és a termelékenység emeléséért folyó harc kulturális formáit.

8. A szakszervezetek és a szakemberek

Az iparnak az önálló gazdaságos elszámolásra történt áttérése megköveteli, hogy a legteljesebb mértékben kihasználjuk nemcsak a termelés minden elemét és nemcsak a munkás teljesítőképességét, hanem a termelést irányító technikusok, mérnökök és egyéb szakemberek teljesítőképességét is. Ebben a tekintetben a szakszervezeteknek az a feladatuk, hogy a nélkülözhetetlen vállalatok szakembereinek munkájához megteremtsék a legkedvezőbb feltételeket, gondoskodjanak arról, hogy ezek munkáját és tudását kellőképpen megfizessék, és olyan viszonyokat teremtsenek, hogy e szakemberek ne legyenek kénytelenek

egész idejüket létfenntartásukkal kapcsolatos improduktív munkára fordítani.

A szakszervezetek gondoljanak arra, hogy a forradalom egyik vívmánya az a szoros kapcsolat és kölcsönös bizalom, amely a termelésben a munkástömegek és az olyan szakemberek között alakult ki, akik minden nehézség ellenére vállvetve dolgoztak a munkásokkal az ipar megóvása és helyreállítása érdekében.

Ezt a szoros szellemi kapcsolatot semmiképpen sem szabad megsérteni, s ezért a szakemberek munkája díjazásának és létfeltételeinek minden lehetséges javítását tervszerűen kell végrehajtani, ügyelve arra, nehogy ezen a talajon bármiféle konfliktus keletkezzék; ennek érdekében adott esetekben minden szükséges felvilágosítást meg kell adni a munkástömegeknek arra vonatkozóan, hogy a vállalat szempontjából milyen valóságos értéket képvisel az illető technikus vagy mérnök, s rá kell mutatni arra, hogy meg nem felelő viszonyok között ezeknek az embereknek a tudását és tapasztalatait nem tudnánk felhasználni.

Egyhamar nemigen valósíthatjuk meg, de mindenáron meg kell valósítanunk azt, hogy a szakemberek — mint külön társadalmi réteg, amely mindaddig külön réteg marad, amig a kommunista társadalom fejlődésének legmagasabb fokát el nem érjük — jobban éljenek a szocializmusban, mint ahogy a kapitalizmusban éltek, anyagilag is, jogi szempontból is, a munkásokkal és a parasztokkal való jó együttműködés szempontjából is, eszmei tekintetben is, vagyis hogy örömet leljenek munkájukban és tudatában legyenek annak, hogy a társadalom számára hasznos munkát végeznek, amikor nem a tőkésosztály önző érdekeit szolgálják.

Csakis olyan intézményről ismerhetjük el, hogy valamenynyire is tűrhetően működik, amelyben tervszerű és gyakorlati eredményekkel járó munka folyik abban az irányban, hogy a szakembereket minden szükségessel ellássák, legjobbjaikat felkarolják, érdekeiket védelmezzék és óvják stb.

A szakszervezeteknek minden ilyen munkát úgy kell végezniök (illetve az egyes intézmények ilyen munkájában úgy kell rendszeresen részt venniök), hogy ne elsősorban az adott intézmény érdekeit, hanem a munka és a népgazdaság egészének érdekeit tartsák szem előtt.

A szakemberekkel kapcsolatban a szakszervezetekre hárul az a rendkívül komoly és nehéz munka, hogy a dolgozók nagy tömegeire napról napra befolyást gyakoroljanak abban az irányban, hogy megteremtsék a helyes viszonyt a dolgozó töme-

gek és a szakemberek között, kiválasszák és serkentsék a legjobbakat és legrátermettebbeket közülük, mert csakis az ilyen munka vezethet valóban komoly, gyakorlati eredményekre.

9. Ellentmondások a szakszervezetek helyzetében a proletárdiktatúra idején

A fentiekből következik, hogy a szakszervezetek különböző feladatai között számos ellentmondás van. Egyfelől fő munkamódszerük a meggyőzés, a nevelés, másfelől — mint az államhatalom részesei — arról sem mondhatnak le, hogy részt vegyenek a kényszer alkalmazásában. Egyfelől fő feladatuk — a dolgozó tömegek érdekeinek védelme a szó legközvetlenebb és legszorosabb értelmében. Másfelől — mint az államhatalom részesei és az egész népgazdaság építői — nem zárkózhatnak el az elől, hogy nyomást gyakoroljanak. Egyfelől katonai módszerekkel kell dolgozniok, mert a proletariátus diktatúrája az osztályok legkönyörtelenebb, legmakacsabb, legelkeseredettebb háborúja. Másfelől — éppen a szakszervezetekben alkalmazhatók legkevésbbé a sajátos katonai munkamódszerek. Egyfelől tudniok kell alkalmazkodni a tömegekhez, a tömegek adott színvonalához, másfelől — semmiesetre sem szabad elnézőnek lenniök a tömegek előítéleteivel és elmaradottságával szemben, hanem egyre magasabb színvonalra kell emelniök a tömegeket stb. stb. Ezek az ellentmondások nem véletlenek, és évtizedeken át nem lesznek kiküszöbölhetők, mert mindaddig, amíg megvannak a kapitalizmus és a kisüzemű termelés maradványai, az egész társadalmi rendben elkerülhetetlenek az ellentmondások e maradványok és a szocializmus zsenge hajtásai között.

Ahhoz, hogy a szakszervezetek eredményesen dolgozzanak, nem elegendő feladataik helyes megértése, nem elegendő helyes felépítésük; szükség van még ezenkívül egy külön érzékre, hogy minden egyes konkrét esetben megfelelő módon tudjanak közeledni a tömegekhez, és a lehető legkevesebb surlódással elérjék azt, hogy ezek a tömegek kulturális, gazdasági és politikai tekintetben egy-egy fokkal magasabbra emelkedjenek.

Az említett ellentmondások elkerülhetetlenül összeütközésekre, egyenetlenkedésekre, surlódásokra stb. fognak vezetni. Szükség van egy felsőbb fórumra, amelynek elég tekintélye van ahhoz, hogy haladéktalanul megoldja ezeket. Ilyen fórum a Kommunista Párt és a világ kommunista pártjainak nemzetközi egyesülése — a Kommunista Internacionále.

10. A tömegekkel való kapcsolat mint minden szakszervezeti munka fő feltétele

A tömegekkel, vagyis a munkások (majd az összes dolgozók) óriási többségével való kapcsolat minden néven nevezendő szakszervezeti tevékenység sikerének legfontosabb, legfőbb feltétele.

A szakszervezetek és apparátusuk szervezetét — a legalsó szervektől a legfelsőkig — hosszú évek tapasztalatai alapján kell kiépíteni és gyakorlatilag kipróbálni. A kommunisták közül olyan felelős elvtársak hálózatát kell kiválogatni, akik a munkástömegek életét élik, töviről hegyire ismerik a munkások életét, bármely kérdésben, bármely pillanatban csalhatatlanul fel tudják ismerni a tömegek hangulatát, igazi törekvéseit, szükségleteit, gondolatait, a hamis idealizálás legkisebb árnyalata nélkül meg tudják állapítani tudatosságuk fokát és azt, hogy milyen mértékben gyakorolnak rájuk befolyást a régi világ ilyen vagy amolyan előítéletei és csökevényei, elvtársias magatartásukkal, a szükségletek gondos kielégítésével meg tudják nyerni a tömegek határtalan bizalmát. A számbelileg nem nagy Kommunista Párt számára — amely a munkásosztály élcsapataként egy roppant nagy országot vezet, olyan országot, amely (egyelőre még a fejlettebb országok közvetlen támogatása nélkül) a szocializmusba megy át — az az egyik legnagyobb és legfenyegetőbb veszély, hogy elszakad a tömegektől, hogy az élcsapat túlságosan előreszalad, anélkül, hogy „kiegyenesítené a frontot", hogy szoros kapcsolatot tartana a munka egész hadseregével, vagyis a munkás- és paraszttömegek óriási többségével. Mint ahogy még a nagyszerű motorral és elsőrendű gépekkel felszerelt legjobb gyár sem tud működni, ha elromlott a gépeket a motorral összekötő áttétel, éppúgy szocialista építésünk katasztrófája is elkerülhetetlen, ha a Kommunista Pártot a tömegekkel összekötő áttétel — a szakszervezet — helytelenül van felépítve vagy helytelenül dolgozik. Nem elég, ha ezt az igazságot megmagyarázzuk, emlegetjük, hajtogatjuk, — ezt szervezetileg is rögzíteni kell a szakszervezetek egész felépítésében és mindennapi munkájában.

11. A szakszervezetek, és a munkásosztályra ható kispolgári befolyások

A szakszervezetek csak akkor igazi szakszervezetek, ha a munkások igen széles rétegeit egyesítik. Ebből elkerülhetetlenül következik — különösen olyan országban, ahol a lakosság óriási többsége paraszt —, hogy éppen a szakszervezeteken be-

lül aránylag szívósan tartják magukat azok a politikai befolyások, amelyek a kapitalizmus maradványainak és a kisüzemű termelésnek a felépítményei. Ezek kispolgári befolyások, vagyis egyrészt eszer-mensevik (a II. és a II $^1/_2$-es Internacionále pártjainak orosz válfajai), másrészt anarchista befolyások; csak ezeknek az irányzatoknak soraiban maradtak valamelyest említésre méltó számban olyan emberek, akik a kapitalizmust nem önző osztályindokokból, hanem eszmei alapon védelmezik, mert továbbra is hisznek az általuk hirdetett „demokrácia", „egyenlőség" és „szabadság" általános, osztályoktól független jelentőségében.

Csakis az említett társadalmi-gazdasági okkal, nem pedig egyes csoportok, s még kevésbbé egyes személyek szerepével kell magyarázni az ilyen kispolgári eszméknek szakszervezeteinkben megfigyelhető maradványait (s olykor-olykor ezeknek az eszméknek feltámadását). Ezért mind a Kommunista Pártnak, mind a kulturális népművelő munkát végző szovjet intézményeknek, mind a szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak jóval nagyobb figyelmet kell fordítaniok a szakszervezetekben megnyilvánuló kispolgári befolyások, irányzatok és elhajlások elleni eszmei harcra, annál is inkább, mert az új gazdasági politika szükségképpen a kapitalizmus bizonyos fokú erősödésére vezet. Ezt a munkásosztályra ható kispolgári befolyások elleni harc érdekében feltétlenül ellensúlyoznunk kell.

A SZAKSZERVEZETEK VEZETŐ SZERVEINEK FELÜLVIZSGÁLATÁRÓL ÉS MEGÚJÍTÁSÁRÓL

Az OKP XI. kongresszusa, miután meghallgatta a tájékoztató beszámolót a szakszervezetek vezető szerveinek felülvizsgálására és megújítására kiküldött KB-bizottság munkájáról, a következőket határozza:

1) Mivel a szakszervezetek szerepében és feladataiban bekövetkezett változás az elé a feladat elé állítja az OKP-t, hogy kommunista kádereivel minden módon erősítse a szakszervezeteket, hogy ilymódon a legerősebb kapcsolatot teremtse meg a pártonkívüli proletártömegekkel, és a szakszervezeti tevékenység minden területén biztosítsa a szakszervezeti munka szilárd és következetes kommunista irányvonalát — ezért szükséges, hogy a szakszervezeteknek pártunk erőivel való megerősítése feladatát minden pártszervezetünk a vezető pártszervek megerősítésével egyenrangú feladatként tűzze ki.

2) A kormányzósági pártbizottságok és a KB legközelebbi

gyakorlati feladata, hogy megújítsák a szakszervezetek kormányzósági és központi vezető szerveinek személyi állományát. E feladat megvalósítása során a következő irányelveknek kell érvényesülniök: a központi szervek titkárainak és elnökeinek okvetlenül 1917 október előtti párttagsággal, az elnökségi tagoknak legalább hároméves, a kormányzósági szakszervezeti tanácsok titkárainak és elnökeinek legalább hároméves, s az elnökségi tagoknak legalább kétéves párttagsággal kell rendelkezniök.

3) A kiválasztásnál a párthűségen kívül azt is szem előtt kell tartani, hogy a szóbanforgó kommunistának milyen képességei vannak a tömegmunka, a gyors tájékozódóképesség, s a tömegek reális szükségletei iránti figyelmesség tekintetében.

A kormányzósági pártbizottságoknak és a KB-nak haladéktalanul számba kell venniök párterőiket, hogy a szakszervezetek részére megfelelő számú funkcionáriust választhassanak ki.

4) A pártszerveknek rendkívül óvatosan kell végrehajtaniok a szakszervezeti funkcionáriusok visszahívását. Állandóan szem előtt kell tartaniok, hogy a szakszervezeti szervek kellő mértékben munkaképesek legyenek, és hogy ezeknél a szerveknél olyan tapasztalt funkcionáriusok nevelődhessenek ki, akiknek tekintélyük és befolyásuk van a tömegek körében.

5) A szakszervezetek vezető szerveinek megújítását a szokásos szervezeti úton kell lebonyolítani: az illetékes kormányzósági kongresszusokon a kormányzósági szakszervezeti tanácsok szerveinek, és az országos kongresszusokon a szakszervezeti mozgalom központi szerveinek megújítását.

6) Ezt a munkát elsősorban a központi szakszervezetekben és az ipari tekintetben legfejlettebb vidékek kormányzósági szakszervezeti tanácsaiban kell elvégezni.

7) Az OKP új Központi Bizottságának javasolni kell, hogy a bizottság további munkáját az OKP XI. kongresszusának határozatai alapján folytassa.

A PÉNZÜGYI POLITIKÁRÓL

1. A régi gazdasági politika körülményei között a Szovjetállam gazdasági erőforrásai egyben közvetlenül a Szovjetállam pénzügyi erőforrásai is voltak, tekintve, hogy a munkások, az alkalmazottak és a hadsereg ellátása, továbbá az állami ipar részére a nyersanyag, a félgyártmányok és egyéb anyagok biztosítása természetbeni formában történt. Ennek megfelelően a pénzügyi politika a pénzjegyek elosztásával kapcsolatos kérdé-

sekben merült ki, amelyeknek teljesen másodrendű szerepét a piaci forgalom rendkívül szűk keretei határozták meg.

2. Az új feltételek mellett az államigazgatás és az állami gazdálkodás szükségleteinek a szovjet állam részéről való biztosítása csak részben és egyre szűkülő mértékben történik közvetlen természetbeni ellátás (vagy anyagi értékek közvetlen átirányításának) formájában, és egyre inkább a piacon keresztül, vagyis a pénz közvetítésével megy végbe.

3. A naturális államgazdálkodás teljes felszámolása az állam és a (kispolgári és magántőkés) piac kapcsolatainak csakis olyan szabályozása esetén lehetséges, amely a pénzforgalom mechanizmusa révén biztosítja az állami ipar, a hadsereg és a közigazgatás ellátásának (nyersanyag-, egyéb anyag- és élelmiszerellátásának) szilárd és zökkenőmentes működését. Ehhez elengedhetetlenül szükséges az árak stabilizálása és a bankjegyek elértéktelenedésének megszüntetése. A bankjegyek elértéktelenedését megszüntetni és az árakat stabilizálni csak abban az esetben lehet, ha rendezzük az állam egész pénzügyi rendszerét, ha — többek között — reális költségvetést állapítunk meg, ha kiküszöböljük a költségvetési deficitet, és ha növeljük az országban az áruforgalmat.

Az ország áruforgalmának növelését azzal kell elérnünk, hogy egyrészt növeljük a termelést és fokozzuk a közlekedés munkáját, másrészt, hogy az államgazdaság áruforgalma természetbeni részének csökkentése és a parasztgazdaság árutermelő jellegének fokozása révén kibővítjük a pénzforgalom hatókörét.

4. Az új gazdasági politikára való áttérés nyomán bizonyos mértékben kibővült és részben mindmáig bővül a pénzforgalom hatóköre. Ez azzal az eredménnyel járt, hogy 1921 őszén (a termés értékesítésének időpontjában) rövid időre sikerült stabilizálni a rubel árfolyamát. A Szovjetállam pénzbevételei és kiadásai közötti egyensúly hiánya megszakította ezt a stabilizálódást. A jelenlegi költségvetési hiány lehetetlenné teszi a szilárd valuta megteremtésére irányuló azonnali pénzreformot. Lehetetlenné teszi még az azonnali pénzreformot az éhínség is, melynek hatása különösen az áremelkedésben és a pénz elértéktelenedésében mutatkozik meg.

5. A jelenlegi helyzetben, anélkül hogy az aranyforgalomhoz való azonnali visszatérést tűznénk ki feladatul, szilárdan le kell szögeznünk, hogy gazdasági és pénzügyi politikánk határozottan a pénz aranyfedezetének a helyreállítására irányul. Erre azért van szükség, mert az arany továbbra is szilárdan világpénz marad, és mert az aranynak ez a világpiaci jelentő-

sége elkerülhetetlenül kifejezésre jut belső piaci viszonylatokban is, még olyan országban is, ahol az ipar és a közlekedés döntő ágainak államosítása alapján a gazdaság egy részében tervszerűség érvényesül. Ennek az irányvonalnak gyakorlatilag az érinthetetlen aranyalap fenntartásának és a nemesfémbányászat fejlesztésének politikájában kell kifejeződnie.

6. A pénzügyi politika (és ezen belül a pénzreform) legfőbb intézkedései jelenleg a következők: először, az áruforgalom terjedelmének növelése, elsősorban a bel- és a külkereskedelem, az állami, a szövetkezeti és a magánkereskedelem fejlesztése útján; másodszor, a költségvetési hiány csökkentése, majd teljes megszüntetése, a költségvetés egyensúlyának megteremtése az állami kiadások csökkentése, valamint az állam pénzbeli és természetbeni bevételeinek növelése útján (ezzel kapcsolatban arra kell törekednünk, hogy az összes adók beszedését egységes apparátusban összpontosítsuk, és a súlypontot fokozatosan a pénzadókra helyezzük át). Másrészt, a pénzeszközök elosztásában ki kell küszöbölni a véletleneket, és szilárd pénzügyi gyakorlatot kell kidolgozni.

7. Az áruforgalom kifejlődése nem érhető el kizárólag vagy főképpen az állami kereskedelem fejlesztése révén. Az állami kereskedelemnek főleg a hitel útján rendelkezésére bocsátott anyagi eszközök segítségével kell fejlődnie; ez a hitelfolyósítás az Állami Bank útján szervezhető és szervezendő meg. A szövetkezeti kereskedelem támogatását — az állam ráfizetése nélkül — széles körben meg kell valósítani. Az állami intézmények és vállalatok közötti ügyletekben és szerződésekben érvényesíteni kell a csekk-elszámolás elvét (csekkek, folyószámla-elszámolás, kincstári forgalmi utalványok).

8. Az a szükséglet, hogy a magántőkét beengedjük a kereskedelembe, a belkereskedelem terén azt jelenti, hogy belkereskedelmi monopóliumokat csak akkor engedélyezünk, ha ehhez kincstári érdek fűződik, a külkereskedelem területén pedig egyértelmű azzal, hogy az állami monopólium fenntartásával vegyes társaságokat engedélyezünk, kereskedelmi koncessziókat adunk stb.

Emellett a kereskedelmi politika fő feladata, hogy a parasztságot az önellátó gazdaságról az árutermelő gazdaságra való áttérésre ösztönözze, mert csak ez biztosíthatja a mezőgazdaság termelőerőinek fellendülését, ami viszont az egyetlen biztosítéka annak, hogy mielőbb kiláboljunk a gazdasági és pénzügyi válságból.

9. A költségvetési hiány ellen folytatott harcban mindenek-

előtt abból a világos felismerésből kell kiindulnunk, hogy a Szovjetállamnak nem áll rendelkezésére elegendő gazdasági és különösen pénzügyi erőforrás annak az óriási közigazgatási és gazdasági apparátusnak a fenntartására, amelyet a Szovjetállam az előző időszakból örökölt. Ennek az apparátusnak a fenntartását abban az időszakban olyan módszerek tették lehetővé, amelyek nem alkalmazhatók a jelenlegi új szakaszban, amikor a kis magántulajdon kisajátítását elvetjük, a nagy magántulajdon kisajátítása pedig már befejeződött. A Szovjetállam feladata, hogy gyökeresen és a legrövidebb időn belül „tehermentesítse magát", és megtartsa a proletariátus birtokában a népgazdaság legfontosabb kulcságait (a közlekedést, a bankokat, a szén-, kőolaj-, fém- és textilipart), akár úgy, hogy ezekben a gazdasági ágakban az állam teljes egészében megtartja a legnagyobb vállalatokat, akár úgy, hogy a magántőkének az állami vállalatokban és az állami vállalatok egyesüléseiben való gyakorlati részvétele esetén az állam megfelelő módszerekkel biztosítja a maga tényleges és vitathatatlan vezető szerepét.

10. Számításba véve, hogy az iparnak általában, és különösen az állami iparnak az OSzFSzK egyetemes gazdasági rendszerében óriási jelentősége van, s hogy az ipar fejlesztése nélkül lehetetlen valamennyire is komolyan rendbehozni a pénzügyeket, számos olyan intézkedést kell foganatosítani, amely biztosítja az ipar létét és fejlődését.

11. Az ipar és a kereskedelem állami finanszírozásának rendezésével egyidejűleg kemény kézzel le kell építeni a közigazgatási apparátust, csökkenteni kell a központi és a helyi állami intézmények számát, számos kiadást a helyi költségvetésre kell áthárítani, s az állami költségvetésből ki kell küszöbölni minden olyan kiadást, amely nem függ össze közvetlenül a proletárállam létének fenntartásával. Mindenütt csökkenteni kell a mennyiséget és helyette javítani a minőséget, s nem szabad kivonni a munkabérek kifizetését a termelés igazgatásának hatásköréből.

12. A továbbra is állami ellátásban részesülő állami vállalatok (gyárak, üzemek, közlekedés stb.) és intézmények munkásai és alkalmazottai irányában a szovjet államnak olyan politikát kell folytatnia, amely minden eszközzel meggátolja a reálbérek süllyedését. A pártnak és a szakszervezeteknek harcolniok kell azért, hogy a munkásoknak és alkalmazottaknak kiutalt munkabéreket ne tartsák vissza, és a gazdasági és közigazgatási szervek ne fordítsák más szükségletek fedezésére. Egyben erélyes harcot kell folytatni azért, nehogy az állami intézmények az

anyagi eszközöket észszerűtlenül osszák el oly értelemben, hogy a vállalatok és az alsóbb intézmények rovására túlságosan nagy összegeket bocsátanak a központi igazgatási apparátusok rendelkezésére.

13. A pénzügyi politika külön feladata, hogy előbb csökkentse, majd teljesen megszüntesse a papírpénzkibocsátást. Ez az igen fontos feladat, melynek megvalósításához haladéktalanul hozzá kell kezdeni, csak a munka termelékenységének fokozása, az államosított iparból eredő állami bevételek növelése és különösen az adópolitika sikeres végrehajtása alapján oldható meg teljesen.

14. Az adópolitika feladatának kell tekinteni a felhalmozási folyamatok szabályozását — a vagyon, a jövedelem stb. közvetlen megadóztatása útján.

E tekintetben az adópolitika az átmeneti időszakban a proletariátus forradalmi politikájának fő eszköze.

15. Az adópolitikának emellett közvetlenül és tisztán kincstári feladatai is vannak: biztosítania kell a lehető legnagyobb adóbevételt. Az adórendszer megvalósításának azonban nem szabad a munkások reálbérének csökkenésére vezetnie. vagyis az adóztatást a munkabérek terén megfelelő térítéseknek kell kisérniök. Az előző időszakban felszámolt és most nagynehezen újra rendbeszedett adóügyi apparátus jelenlegi állapota folytán rendkívüli nehézségekbe ütközik az egyenes adóztatás rendszere. Ugyanakkor a párt feladatul tűzi ki, hogy az adóügyi apparátus kiépítésének mértékében fejlesszük az egyenes adóztatás rendszerét, és fokozatosan megszüntessük a közvetett adókat. Jelenleg azonban a (pénzbeli) adórendszer súlypontja csakis a könnyebben megvalósítható közvetett adóztatás lehet (közszükségleti cikkekre kivetett adók), kiegészítve az iparágakra és a kereskedelemre kivetett egyenes tárgyi adókkal és a különböző meghatározott céllal kivetett fejadókkal (az éhínség, a járványok ellen folytatott harc céljaira). Különösen szigorúan kell megadóztatni a luxuscikkek termelését és fogyasztását. A pénzbeli adók sikeres beszedésének biztosítása végett a pártnak és a szovjet szerveknek főleg erre a feladatra kell összpontosítaniok figyelmüket, és nagyszámú párterőt kell bevonniok e feladat végrehajtásába.

16. A külkereskedelem fejlődése arányában egyre jelentősebb szerephez kell jutniok a behozatali és kiviteli vámoknak. A helyes behozatali és kiviteli vámrendszer kiépítésében azonban korántsem csak a kincstár szempontjait kell figyelembe

venni, tekintve, hogy a helyes vámrendszer feladata az állami ipar fejlődési lehetőségének biztosítása. A behozatali vámok, amellett, hogy nem tévesztik szem elől a kincstár érdekeit, biztosítsanak kedvezményeket az új termés betakarítása előtt az élelmiszerbehozatal terén, s úgy legyenek megszabva, hogy a mezőgazdasági és ipari felszerelés behozatalát kisebb vámtételek terheljék.

17. A költségvetés rendbehozásának és a költségvetési hiány felszámolásának egyik lehetséges és szükségszerű útja az állami iparból, a közlekedésből és a kereskedelemből, a mezőgazdasági és erdőbirtokokból, a föld méhének kiaknázásából származó jövedelmek gyarapítása, továbbá a koncessziókból származó jövedelmek és a bérleményekből eredő bevételek növelése. Ezzel kapcsolatban szem előtt tartandó, hogy az állami vállalatoknak veszteséges vállalatokból jövedelmezőkké tétele végett kíméletlen harcot kell folytatni a rossz gazdálkodás, a felelőtlenség és a kereskedelemben való járatlanság ellen. A párttagoknak meg kell tanulniok a takarékos és jövedelmező gazdálkodást, és a munkásság köréből rendszeresen ipari és kereskedelmi vezető káderek et kell kiemelni, illetve kinevelni.

18. A város és a falu közötti áruforgalom fejlesztése, a városi és a falusi piacok belső áruforgalma, és még fokozottabb mértékben a külső piacokkal folytatott áruforgalom fejlesztése sikeresen és gyorsan csak a hitel nagyarányú közreműködése révén valósítható meg. A hitel szabályozását az Állami Banknak kell intéznie. Az Állami Bank ellenőrzése alatt álló kisegítő hitelintézeteket, amelyek előmozdítják a szabad pénzeszközöknek termelési célokra való összegyűjtését, továbbá a kisebb (hitelszövetkezetek) és helyi hitelintézmények hálózatát olyan keretek között kell kiépíteni, amelyek nem sértik az Állami Bank vezető szerepét. Az Állami Bank szilárd pozíciójának kivívása a külkereskedelem terén — a pénzreform előkészítése egyik legfontosabb mozzanatának tekintendő. A pénzkibocsátás jogát semilyen körülmények között sem szabad külföldi bankoknak megadni.

19. A pénzügyi politikának mindazok az intézkedései, amelyek a költségvetés rendbehozását, a bevételek növelését, a pénzforgalom megjavítását, a hitel megszervezését tűzik ki célul, önmagukban véve csupán enyhítő rendszabályok, tekintve, hogy nem képesek leküzdeni a pénzügyi válság legfőbb okát, a gazdasági válságot. A kivezető út csakis az, ha a mezőgazdaságban és az iparban egyaránt fokozzuk a munka termelékenységét, ha egyrészt a nagyipari termelés révén, másrészt a paraszt-

gazdaságok és a kisipari üzemek árukínálatának növelése révén bővítjük a piac kereteit.

20. Ezt a célt kell szolgálnia mind az általános gazdasági politikának, mind a pénzügyi politikának. A hadikommunizmus időszaka után az a feladat harul a munkásosztály pártjára, hogy a legrövidebb idő alatt megszilárdítsa a kivívott politikai hatalmat, hogy a harc során megteremtett államapparátus részére szilárd pénzügyi alapot biztosítson.

21. A tőkés világ, s mindenekelőtt és legközvetlenebbül az európai tőkés világ új válság, háborúk és forradalmak előtt áll. A kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet korszaka feltartóztathatatlanul kibontakozik. Az első proletár állam — Szovjet-Oroszország — annál teljesebben fogja betölteni történelmi szerepét, minél gyorsabban megszabadul az országot gyengítő nyomortól, éhínségtől, gazdasági ziláltságtól, és mozgósítja gazdasági és pénzügyi erőit a szocializmusért való további harcra.

A FALUSI MUNKÁRÓL

1. A pártkongresszus, miután meghallgatta a mezőgazdasági szekció munkájáról szóló beszámolót, megállapítja, hogy a helyi munka tapasztalatairól összegyüjtött anyag nem elegendő, s mind a pártnak, mind a szovjet intézményekben működő valamennyi kommunista frakciónak elsőrendű feladatául tűzi ki a helyi gyakorlati tapasztalatok gondos összegyűjtését és igen figyelmes tanulmányozását.

2. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy a falusi munka tapasztalatainak összegyüjtésére és tanulmányozására és az e téren szükséges irányadó útmutatások kidolgozására — a KB egyik tagjának elnöklete alatt és a Földművelésügyi Népbiztosság, valamint a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezete képviselőjének részvételével — a KB mellett létesítsen állandó bizottságot.

3. A kongresszus helyteleníti azokat a rendszabályokat, amelyek a mezőgazdasági szövetkezeti intézmények adminisztratív úton történő befolyásolására irányulnak, s a legnagyobb óvatosságot ajánlja ezen a téren.

4. A mezőgazdasági bérmunka alkalmazása és a földbérlet feltételei kérdésében a kongresszus javasolja az ezen a területen dolgozó funkcionáriusoknak, hogy felesleges formaságokkal ne gördítsenek akadályokat sem az egyik, sem a másik jelenség elé, és szorítkozzanak a legutóbbi szovjetkongresszus határoza-

tainak megvalósítására, valamint annak tanulmányozására, hogy milyen gyakorlati rendszabályokkal volna célszerű korlátozni az e téren észlelhető szélsőségeket és káros túlzásokat.

5. A kongresszus a parasztság közötti egész pártmunka elsőrendű és legfőbb feladatának tekinti, hogy gyakorlati segítséget nyujtson a felszántott földterület azonnali kibővítésében, a vetésterület növelésében, a mezőgazdasági termékek mennyiségének növelésében, a parasztság súlyos szükségének enyhítésében; minden erővel és eszközzel támogatni és ösztönözni kell a parasztság legszegényebb részét, s kitartó munkával olyan rendszabályok kidolgozására kell törekedni, amelyek e tekintetben gyakorlatilag beválnak még a mai nehéz viszonyok között is.

6. A kongresszus szükségesnek tartja és megbízza az új KB-t, hogy foganatosítson erélyes intézkedéseket a falusi pártmunka fokozására, mégpedig:

a) a járási szervezeteknek pártmunkásokkal való megerősítésére;

b) a mezőgazdasági és erdőmunkások szakszervezetének megerősítésére, aminek az alapján lehetővé válik az elproletarizálódott és szegényparasztság gazdasági megszervezése.

7. A párt falusi munkáját a régebben javasolt adminisztratív-kényszerítő és politikai-agitációs módszerek helyett elsősorban gazdasági-szervező és kulturális-felvilágosító irányban kell folytatni.

A kommunisták számára feltétlenül kötelező, hogy részt vegyenek kerületük vagy községük mezőgazdasági szövetkezeteiben vagy kollektíváiban. Ugyancsak kötelező számukra, hogy kezdeményezzék ilyen szervezetek létrehozását, amennyiben ezek még nem alakultak volna meg.

A kongresszus előírja: minden pártszervezetnek egy év alatt el kell érnie, hogy minden falusi kommunista elvégezzen legalább valamilyen rövid mezőgazdasági és mezőgazdasági-szövetkezeti tanfolyamot.

8. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy az ÖKVB legközelebbi ülésszakán tűzzék napirendre az egységes természetbeni adóról szóló rendeletet, e rendelet általános tökéletesítése és különösen a szegényparasztságra háruló terhek könnyítése céljából.

A PÁRT MEGERŐSÍTÉSÉRŐL ÉS ÚJ FELADATAIRÓL

1. Az OKP munkájában az utóbbi évek világosan megmutatták, hogy a hatalom kivívása *után* milyen nehézségekkel kell szembenéznie a proletár pártnak, különösen olyan országban,

ahol túlnyomó többségben van a nemproletár lakosság. A forradalom 4 és $^1/_2$ éve alatt a párt hatalmas munkát végzett, és csodálatos hősiességet tanúsított a polgárháború arcvonalain. Egyúttal azonban a párt hatalmas nehézségekbe is ütközött, olyanokba, amilyeneket azelőtt nem ismert.

2. Mióta a párt kormányzó párt lett, elkerülhetetlenül kezdtek hozzátörleszkedni a párttól idegen karrierista elemek, főképpen azoknak a városi kispolgári rétegeknek a köréből, amelyek most az országos párttisztítás során a pártból kizárt elemek zömét alkotják. A pártnak, hogy megóvja magát az ilyen „törleszkedő" elemek behatolásától, a jövőben is kell ilyen párttisztító intézkedéseket alkalmaznia.

3. A kommunistáknak azonban számolniok kell a következő körülményekkel. A proletár élcsapatnak, hogy megszilárdítsa a proletariátus győzelmét és a hallatlanul éles polgárháborúban megvédje a proletariátus diktatúráját, meg kellett fosztania a szervezkedési szabadságtól mindazokat a politikai csoportosulásokat, amelyek ellenségesen álltak szemben a szovjet hatalommal. Az Oroszországi Kommunista Párt maradt az egyetlen legális politikai párt az országban. Ez a körülmény természetesen számos előnyhöz juttatta a munkásosztályt és pártját. Másrészt azonban olyan jelenségeket is előidézett, amelyek rendkívül bonyolulttá tették a párt munkáját. Az egyetlen legális politikai párt soraiba — erőiknek utat keresve — elkerülhetetlenül olyan csoportok és rétegek is beáramlottak, amelyek más körülmények között nem a Kommunista Pártban, hanem a szociáldemokrácia vagy a kispolgári szocializmust képviselő más párt soraiban foglaltak volna helyet. Ezek az elemek, akik olykor őszintén kommunistáknak tartják magukat, a valóságban nem vetkőzték le a kispolgáriság „prototípusának" vonásait, s az OKP-ba magukkal hozzák kispolgári lelkületüket és gondolkodásmódjukat.

4. Az imperialista háború és a polgárháború nehéz évei következtében Oroszországban jelentős mértékben csökkent a munkások száma. Az utóbbi években uralkodó súlyos viszonyok folytán a proletariátus jelentős mértékben deklasszálódott. Ez a jelenség ugyan átmeneti jellegű, mégis éppen a mostani években rendkívül súlyos következményeiben mutatkozik. A munkások egy része szétszóródott a falvakban, más részük belépett a Vörös Hadseregbe. Számos volt ipari proletár egyik napról a másikra él, rendkívül gyakran változtatja foglalkozását és lakóhelyét. Az államapparátus a kiváló munkások tízezreit nyelte el, s ezeknek így megszakadt a közvetlen kapcsolatuk a gyárral,

az üzemmel. Mindezek következtében az utóbbi évek folyamán a párt összetétele is vesztett egyneműségéből.

5. Az OKP, bár munkáspárt, nem zárkózhat el attól, hogy sorai közé parasztokat és alkalmazottakat is felvegyen. A Vörös Hadseregen keresztül rendszeresen jelentős számban áramlanak be a pártba félig paraszt-, félig munkáselemek. A párt nem teheti meg és nem is szabad megtennie, hogy elzárkózzék az ilyen elemek befogadásától. Állandóan ügyelnie kell azonban szociális összetételére, és minden eszközzel biztosítania kell, hogy a proletariátus politikája ne csak szavakban, hanem ténylegesen is érvényesüljön.

6. Az új gazdasági politika sok tekintetben újabb nehézségek elé állítja a pártot. A hadikommunizmus viszonyaiból az új helyzetben folytatandó munkára való átmenet az első időkben rendkívül tarka helyzetet teremt. A proletariátus diktatúráját megvalósító munkáspártnak továbbra sem szabad semilyen körülmények között sem megengednie, hogy a proletárforradalommal ellenségesen szembenálló erők szabadon szervezkedjenek. Sőt, a pártnak, számolva a kapitalizmus elkerülhetetlen, részleges újjáéledésével, az e tényből fakadó viszonyok szabályozásában igen tevékenyen részt kell vennie. A párttagnak ugyanakkor meg kell tanulnia az állam javára előnyösen kereskedni, anélkül, hogy elszakadna a tömegektől. Egyrészt, a legaktívabb párttagoknak bele kell vetniök magukat a gazdasági és kereskedelmi munkába, amely ma a tőkés viszonyokkal van kapcsolatban. Másrészt, ugyancsak ezeknek a legaktívabb párttagoknak a legerélyesebb harcot kell folytatniok a tőkés viszonyok ellen, meg kell mutatniok a tömegeknek a szocializmushoz vezető reális utat, és példát kell mutatniok a szocializmus megvalósításáért végzett önfeláldozó munkában.

A párt munkája az új gazdasági politika viszonyai között újabb, bonyolult jelenségeket eredményez. A kispolgári beállítottságú „kommunista" parasztok egy része kezd eltávolodni a párttól, mert a párt korlátozza őket, mint kistulajdonosokat. A kispolgári hullám egyéb elemeket is magával ragad, még ingadozó munkásokat is. Egyes, főképpen nem proletár elemek körében csüggeteg hangulatok, a pártból való megfutamodás stb. észlelhető. A pártnak erélyes és kíméletlen harcot kell folytatnia az ilyesfajta jelenségek ellen. Ha a párt alapvető magva a helyes irányvonalhoz igazodik, akkor kedvező körülmények között a párt összetételének egyneműsége és proletár jellege nem csökkenni, hanem fokozódni fog.

7. A hatalom kivívása előtt a proletár párt fő feladata az agi-

táció és a propaganda volt. Bizonyos fokig joggal állapíthatjuk meg, hogy az Októberi Forradalom előtt pártunk egészében nem volt más, mint aminek ma a párt agitációs osztályának kell lennie. Ma viszont, amikor a párt az egész ország politikai és gazdasági életének irányítója, minden egyes pártszervezetnek egy vagy más formában tevékenyen ki kell vennie a részét az átmeneti időszak sokrétű gazdasági, közigazgatási, kulturális és politikai életéből. A pártszervezetek körül ezzel kapcsolatban fokozatosan nagy adminisztrációs apparátus kezdett kialakulni. Ez a fokozatosan duzzadó apparátus pedig bürokratikus jelleget kezdett ölteni, és rendkívül sok erőt nyel el. A párt egyik legfontosabb feladata, hogy lenyesse a szolgálatára álló pártapparátus bürokratikus részét. A KB és a helyi szervezetek már hozzá is láttak e feladat megvalósításához.

8. Az országunk különböző részeiben működő pártszervezetek helyzete a lakosság szociális összetételétől stb. függően gyökeresen különbözik egymástól. Ha a párt belső helyzetét elemezzük, nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy például a moszkvai, petrográdi és ivanovovoznyeszenszki pártszervezetek helyzete sok tekintetben más, mint a pártszervezetek helyzete például Szibériában — ahol a parasztok a kommunisták között is túlnyomó többségben vannak —, vagy a határterületi köztársaságokban stb. A párt egyik feladata, hogy különbséget tegyen a munkában, és világosan felismerje, hogy a különböző vidékeken sem a szervezeti felépítés formája, sem pedig a munkamódszerek nem lehetnek minden tekintetben egyformák.

9. Oroszország különböző területein a pártmunkának ez a megkülönböztetett kezelése egyáltalán nem ellenkezik a centralizmus elveivel. A kongresszus hangsúlyozza, hogy a demokratikus centralizmus elveinek legszigorúbb érvényesítése nélkül a párt nem vezetheti az országot, amely a földgolyónak közel egyhatodát foglalja el.

10. Az első országos méretű párttisztítás általában kielégítően folyt le. A pártnak azonban világosan látnia kell, hogy még hatalmas munkát kell végezni a pártot fenyegető veszély leküzdése végett. Az átmeneti időszak viszonyai kétségtelenül magukban rejtik azt a potenciális lehetőséget, hogy a párt szociális összetétele rosszabbodjék, s a pártot kispolgári befolyások fertőzzék meg. A párt fő proletár törzsének állandóan szem előtt kell tartania ezt a veszélyt, és az összes körülmények következtében szükségessé vált minden intézkedést meg kell tennie e veszély elhárítására.

11. Kétségtelen, hogy az OKP-nak a következő évben, illetve

a következő években nem annyira a párttagok számának növelésére kell fordítania a figyelmét, mint inkább a minőségi összetétel megjavítására. A párt összetételének megjavítására irányuló fáradhatatlan munka az elkövetkező évek legfontosabb feladata. A polgárháború viharos évei nem engedték meg, hogy kellő figyelmet és kellő erőt fordíthassunk az egyszerű párttagok marxista képzettségének és kulturális színvonalának emelésére. A legközelebbi éveket éppen ennek az elsőrendű fontosságú feladatnak kell szentelni.

A párt fő magvának azt a feladatot kell maga elé tűznie, hogy a párttagoknak ne csak elméleti színvonalát emelje, hanem elősegítse azt is, hogy szakképzett gazdasági funkcionáriusokká fejlődjenek. A pártnak éppen ebből a szemszögből, a gazdasági szakképzettség megszerzése szempontjából kell elosztania tagjait a gazdasági szervezetekben, a szakszervezetekben és a fiatal párttagok körében. Az egész munkát úgy kell végezni, hogy az minél több párttag számára lehetővé tegye a rájuk bízott ügy tényleges megjavítását, lehetőséget nyujtson nekik ahhoz, hogy az adott munkaterületen részletekbemenő szakismereteket szerezzenek és ezeket fokról fokra tökéletesítsék. A lezajlott tömeges párttisztítás után, amely megszabadította a pártot a karrierista és haszonleső elemektől, fokozatosan megtörténik a párt legjobb tagjainak kiválasztása annak alapján, hogy valójában mennyire képesek előrevinni a népgazdaság fellendítésének ügyét, a bürokratizmus elleni harcot stb.

A fentjelzett feladatok megvalósítása érdekében az OKP XI. kongresszusa határozatilag kimondja:

1) Az 1921. évi országos pártkonferenciának a párt erősítésére vonatkozó határozatát, amelyet a konferencia a párttagság felülvizsgálása során szerzett tapasztalatok számbavételével hozott, meg kell erősíteni abban a formában, ahogyan a határozatot az OKP Központi Bizottsága jóváhagyta[1].

2) A KB által jóváhagyott formában meg kell erősíteni azt a határozatot és azokat a rendelkezéseket, melyeket az OKP területi pártbizottságai, területi irodái és kormányzósági pártbizottságai titkárainak 1921 december 27—29-én tartott értekezlete hozott.

3) A pártapparátus munkájának megjavítása végett kiegészítésként: a) a KB-t kötelezni kell, hogy tagjai látogassák a helyi pártszervezeteket; b) el kell ismerni annak szükségességét, hogy a KB legfontosabb osztályainak vezetői lehetőleg

[1] Lásd ebben a kötetben 693—698. old. — *Szerk.*

a KB tagjai vagy póttagjai legyenek. Tekintettel arra, hogy az OKP országos kongresszusainak és konferenciáinak határozatai megváltoztatták a Szervezeti Szabályzat egyes pontjait, indítványozzuk, hogy a KB dolgozza ki a Szervezeti Szabályzat megfelelő módosításának kérdését, majd az OKP soronlevő országos konferenciája részéről történt előzetes felülvizsgálás után készítse el a Szervezeti Szabályzat végleges szövegét. A Szervezeti Szabályzatot az országos konferencia véleményezésével együtt jóváhagyás végett a KB elé kell terjeszteni.

4) A kongresszus különösen hangsúlyozza és megerősíti az 1921 decemberi országos konferencián és a kormányzósági pártbizottságok titkári értekezletén hozott határozatnak azt a részét, amely szükségesnek tartja, hogy főképpen munkások részére felsőfokú marxista köröket, a napi kérdések megvitatására pedig pártklubokat szervezzenek, továbbá mindenütt közép- és felsőfokú pártiskolákat létesítsenek, és rendszeres, erőteljes, figyelmes és széleskörű munkát végezzenek az ifjúság körében. Mint a pártonkívüliekkel való kapcsolat egyik eszközét, ki kell használni azt a tényt, hogy a munkások szívesen képzik magukat, s a pártonkívüli munkásokból önképzőköröket kell szervezni. Ugyancsak a pártszervezetek közvetlen feladata, hogy megfelelő útmutatókat és segédkönyveket adjanak ki, hogy a pártonkívülieket bevonják a munkássajtó munkájába, hogy az üzemekben küldöttgyűléseket szervezzenek és ezeken a gyűléseken állandó tevékenységet fejtsenek ki.

5) Meg kell változtatni a OKP-be való belépés feltételeit olyan értelemben, hogy meg kell nehezíteni a nem tisztán proletárelemek belépését. E célból, a párt Szervezeti Szabályzatának (II. szakasz 6. pont) megváltoztatásával, az egész 1922. évre, a XII. pártkongresszusig, a pártba való felvétel következő rendjét kell jóváhagyni:

a) a pártba való felvétellel kapcsolatosan három kategóriát kell megállapítani: 1) munkások, valamint vöröskatonák a munkások és parasztok közül; 2) parasztok (a vöröskatonákon kívül) és olyan kisiparosok, akik nem zsákmányolnak ki idegen munkát; 3) egyéb (alkalmazottak stb.);

b) a munkásoknak, valamint a munkás és paraszt vöröskatonáknak a pártba való felvétele hároméves tagsággal rendelkező 3 párttag ajánlása alapján, a kerületi és (kormányzósági központokban) a városkerületi pártbizottságok jóváhagyásával történik. A parasztoknak és kisiparosoknak a pártba való felvétele, hároméves tagsággal rendelkező 3 párttag ajánlása alapján, kötelezően a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával törté-

nik. Egyéb személyeknek (alkalmazottak stb.) a pártba való felvétele ötéves párttagsággal rendelkező 5 párttag ajánlása alapján és kötelezően a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával történik;

c) az ifjúság, 20 éves korig bezárólag — a vöröskatonák kivételével — csakis az OKISz-on keresztül léphet be a pártba. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy egy hónapon belül dolgozza ki azokat a szabályokat, amelyek alapján az OKISz tagjai a pártba felvehetők;

d) azok a személyek, akik más pártok tagjai voltak, a felvételre jelentkezők szociális helyzetétől függetlenül, az OKP XII. kongresszusáig 5, ötéves párttagsággal rendelkező párttag ajánlása alapján és kötelezően a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával vehetők fel a pártba;

e) a pártba belépni óhajtók jegyzékét előzetesen nyilvánosságra kell hozni;

f) munkások felvétele esetén, a párttisztítás tapasztalatai alapján, az ellenőrzésbe lehetőleg be kell vonni pártonkívüli munkásokat;

g) szigorúan le kell szögezni, hogy a KB határozata értelmében az ajánlók a legszigorúbb felelősséggel tartoznak az ajánlottakért, s a KB-t meg kell bízni, hogy pótlólag dolgozza ki a felelősségrevonás konkrét módozatait.

6) Nagy figyelmet kell fordítani továbbá a tagjelöltség intézményére. Minthogy a párt tagjai sorába való felvétel magas követelményekhez lesz kötve, megnő a tagjelöltség intézményének szerepe. A párt Szervezeti Szabályzatának (II. szakasz, 7. pont) módosításaként a kongresszus határozatilag kimondja, hogy a munkások, valamint a munkás és paraszt vöröskatonák tagjelöltségi idejét legalább 6 hónapban, a parasztok és kisiparosok tagjelöltségi idejét egy évben, egyéb személyek tagjelöltségi idejét 2 évben kell megállapítani. Érvényben maradnak a párt Szervezeti Szabályzatának (II. szakasz) 8. és 9. pontjai, amelyek a tagjelöltek tagdíjfizetéséről rendelkeznek, és biztosítják részükre azt a jogot, hogy a nyilvános pártgyűléseket tanácskozási joggal látogathassák. Más pártok volt tagjai részére, a felvételre jelentkező szociális helyzetétől függetlenül, kétéves tagjelöltségi időt kell megállapítani. A formai korlátozások megállapításán kívül figyelmet kell fordítani a tagjelöltségi idő észszerű felhasználására. A tagjelölteknek (tanácskozási jog a pártban) tényleges tagokká (szavazati jog) való átminősítése nem történhet gépiesen: minden egyes esetben meg kell állapítani, hogy az átminősítendő tagjelölt mind a forradalmi hűség,

mind pedig a politikai öntudat tekintetében valóban alkalmas-e arra, hogy a párt tényleges tagjává legyen. Szabályként le kell szögezni, hogy olyan tagjelöltek, akik nem végeztek alapfokú politikai iskolát, nem minősíthetők át tagokká. A kongresszus kiegészítésül határozatilag kimondja, hogy a tagjelölteknek taggá való átminősítése során az ajánlások a megállapított kategóriáknak megfelelően megújítandók.

7. Az új feltételeknek megfelelően ugyancsak meg kell változtatni az állami vállalatokban működő pártsejtek munkájának tartalmát és módszereit. A kommunista pártsejteknek nagyobb kezdeményezést és öntevékenységet kell kifejteniök a munkások legközelebbi, közvetlen érdekeinek megvédésében. A pártsejtnek azonban olyan követeléseket kell következetesen felvetnie, és olyan követelések megvalósítását kell szorgalmaznia, amelyek az adott gazdasági helyzetben teljesíthetők, és csak abban az esetben, ha a védelembe vett munkáscsoport érdekei nem állnak ellentétben a munkásosztály egészének érdekeivel. A pártsejtnek munkájával példát kell mutatnia arra, hogy a népgazdasággal körültekintően és fáradságot nem kímélve kell törődni. A lehető legkisebbre kell csökkentenie tagjainak más beosztásba való átirányítását, s arra kell törekednie, hogy a pártsejt összes tagjai termelőmunkát végezzenek, az átirányítottak között pedig nagyobb számban legyenek a pártonkívüliek. A pártsejtnek támogatnia kell az üzem vezetőségét, amikor az ténylegesen a népgazdaság érdekeit védelmezi.

Az új gazdasági politikával, a munkabérrendszer megváltoztatásával kapcsolatban gyökeresen megváltoznak a pártsejtnek a termelékenység fokozásával és a munkafegyelemmel kapcsolatos feladatai. A termelés normális menetét megzavarók, a naplopók és a termelésben hasznavehetetlen elemek ellen a pártsejt csakis úgy harcolhat, hogy a vállalat munkásai előtt leleplezi őket; a közvetlen rászorítás, nyomás és kényszerítés eszközeit kizárólag az igazgatási szervek alkalmazhatják. A pártsejteknek egyben állandó agitációt kell folytatniok a tömegek között a szakmai fegyelem kötelező betartásáért és megerősítéséért.

A magánvállalatoknál foglalkoztatott munkások a vállalkozók ellen folytatott közvetlen osztályharc viszonyai között dolgoznak. A kommunista pártsejtek feladata, hogy kezdeményezzék a munkások megszervezését, a szakszervezetekbe való bevonásukat és a vállalkozók ellen a szakszervezetek révén folytatott harcot.

8) A pártmunkában a fő figyelmet a *munkásságra* kell át-

helyezni. Mindenáron véget kell vetni annak a helyzetnek, hogy egyes nagyüzemekben, hatalmas gyártelepeken stb. pártsejtjeink egészen jelentéktelen számú taggal rendelkeznek. Az országos összeírás adatai először tárnak elénk pontos képet a helyzetről. A KB-nak és a kormányzósági pártbizottságoknak a hivatalokból stb. jelentős számú kommunistát vissza kell irányítaniok az üzemekbe. Az OKP XI. kongresszusa határozottan utasítja a helyi szervezeteket és a KB-t, hogy semmitől se riadjanak vissza e feladat végrehajtásában. A vállalatokhoz való átirányítás során ne annyira a termelésben foglalkoztatott kommunisták számbeli növelésére, mint inkább az üzemi kommunista sejtek minőségi megjavítására törekedjünk.

9) A kongresszus kívánatosnak tartja a legaktívabb párttagok csoportjai közötti célszerűbb munkamegosztást, annak szem előtt tartásával, hogy az elvtársaknak módjuk legyen gondosabban tanulmányozni a párt-, a szakszervezeti, a szovjet-, a gazdasági és más hasonló munka egyik vagy másik ágát. Az elengedhetetlen minimumra kell csökkenteni a pártfunkcionáriusoknak egyik helyről a másikra való áthelyezgetését. A legjobb ügyismeret megszerzése, a minél komolyabb, hozzáértőbb szakosítás — ez most a párt egyik legfontosabb feladata. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy különös gondot fordítson e feladat megoldására. A párttagoknak országos méretekben végrehajtott összeírása lehetővé teszi e feladat viszonylag rövid idő alatt való megoldását.

Munkamegosztást kell megvalósítani a kormányzósági pártbizottságok és elnökségeik tagjai között is, továbbá a kormányzósági végrehajtó bizottságok elnökségi tagjainak körében és minden felső párt- és állami szervben.

10) Az egyszerű párttagok és különösen azok, akik aktív pártmunkát végeznek, rendkívül súlyos anyagi helyzetben vannak. Az új gazdasági politikával kapcsolatban helyzetük reménytelenné válik. A kongresszus megbízza a KB-t, tegyen meg minden intézkedést annak érdekében, hogy a pártmunkások e fontos csoportja, amely a munka legnagyobb nehézségeit hordozza vállán, kielégítő létfeltételek közé jusson. A pártnak nem lehet és nem szabad minden tagja részére kiváltságokat követelnie, de joga és kötelessége, hogy biztosítsa a betevő falatot és az elviselhető létfeltételeket azok részére, akiknek egész erejét igénybe veszi a városok, kerületek, járások helyi pártszervezeteiben végzett nehéz, vesződséges és egyben rendkívül értékes szervező- és egyéb munka.

Feltétlenül szükség van a kölcsönös segítségnyújtás észszerű megszervezésére.

A kongresszus halaszthatatlan feladatnak tekinti, hogy kidolgozzák a kölcsönös segítség módozatait, és megvalósítsák a különösen súlyos helyzetben levő, szükséget szenvedő kommunistáknak, továbbá azoknak a rokkantaknak, leszerelteknek stb. a megsegítését, akik egészségüket és erejüket elvesztették a pártért és a forradalomért végzett munkában.

Az elvtársaknak és a párttagok egyes csoportjainak elkerülhetetlen mozgósítása, átirányítása alkalmával a helyi szervezeteknek és a KB-nak gondoskodniok kell arról, hogy intézkedések történjenek a mozgósított elvtársak visszamaradó családjai helyzetének megkönnyítésére. Különös figyelmet kell fordítani a hadseregből leszerelt elvtársakra, akik a frontról visszatérve gyakran a legkétségbeejtőbb anyagi helyzetbe kerülnek. Meg kell szervezni az elesett kommunisták családjainak megsegítését.

A párton belüli kölcsönös segítségnyujtás lebonyolításával a pártbizottságok mellett működő külön bizottságoknak kell foglalkozniok, de ezek nem építhetnek ki semmiféle külön apparátust, hanem a pártbizottságok apparátusát kell igénybe venniök.

A bizottságok kötelesek munkájukba bevonni az ellenőrző bizottságok és a pártsejtek képviselőit, valamint egyes nagytekintélyű régi elvtársakat. A bizottságok az egész közvetlen anyagi segítségnyujtást a városkerületi, kerületi és járási pártbizottságok apparátusán keresztül bonyolítják le.

A kölcsönös anyagi segítségnyujtás forrásai egyrészt általában a párt rendelkezésére álló anyagi eszközök, másrészt az illető pártszervezet tagjainak különböző természetű (kötelező, önkéntes, különleges stb.) járulékai. A kongresszus felette szükségesnek tartja, hogy határozottan véget vessenek a kommunisták különböző csoportjai fizetésében mutatkozó nagy különbségnek, és ezért megbízza a KB-t, hogy a legrövidebb időn belül szabályozza a párttagok túlságosan magas keresetének kérdését, s állapítson meg bizonyos határokat, amelyeken felül a keresetből fennmaradó összeget a párt kölcsönös segítségnyujtási alapjába kell befizetni.

11) A pártnak világosan fel kell ismernie az új gazdasági politikával járó veszélyeket, s igen erélyesen kell harcolnia az olyan kísérletek ellen, amelyek arra irányulnak, hogy az új gazdasági politika kihasználásával burzsoá szokásokat honosítsanak meg a pártban. Könyörtelenül el kell járni az állami és gazdasági szervek „kommunista" vezetőinek személyes nyerész-

kedésre irányuló probálkozásai ellen. Evégből meg kell javítani a kormányzósági ellenőrző bizottságok és az országos ellenőrző bizottság munkáját, s e bizottságok tagjait a legkipróbáltabb elvtársak közül kell kiválasztani. Kíméletlenül üldözni kell a viszálykodást és azokat a „csoportosulásokat", amelyek helyenként teljesen megbénították a pártmunkát. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy az ilyen jelenségek elleni harcban ne riadjon vissza a pártból való kizárástól sem.

12) A jelenlegi helyzetben igen fontos feladat a párt- és a szovjet intézmények közötti helyes munkamegosztás szabályozása, a pártintézmények és a szovjet intézmények jogainak és kötelességeinek pontos elhatárolása. Már az OKP VIII. kongresszusa (1919) a szervezeti kérdésekre vonatkozó határozatában (lásd C szakasz — „A párt és a szovjetek kölcsönös kapcsolatai") hangsúlyozta: „Semmiesetre sem szabad összetéveszteni a pártkollektívák funkcióit az állami szervek, a szovjetek funkcióival. Ez végzetes következményekkel járhat, kiváltképpen katonai téren... A párt arra törekszik, hogy *irányítsa* a szovjetek tevékenységét, de nem arra, hogy helyettesítse őket"[1].

Az OKP XI. kongresszusa hangsúlyozottan megerősíti ezt a megállapítást. Hatalmas, sokévi fáradhatatlan munkát követelő feladat áll előttünk, a népgazdaság újjáélesztésének feladata. Ezt a feladatot csakis abban az esetben tudjuk megoldani, ha helyes és egészséges kapcsolatokat teremtünk a pártszervezetek és a gazdasági szervek között. 1919-ben a párt azt hangsúlyozta, hogy a funkciók összekeverése végzetes következményekkel járna katonai téren, 1922-ben pedig a párt megállapítja, hogy ez az eljárás igen súlyos következményekkel járna gazdasági téren.

A pártszervezeteknek semmiesetre sem szabad beavatkozniok a gazdasági szervek mindennapi, folyó munkájába, és általában tartózkodniok kell a közigazgatási intézkedésektől a szovjet munka területén. A pártszervezeteknek irányítaniok kell a gazdasági szervek tevékenységét, de semmiesetre sem szabad arra törekedniök, hogy helyettesítsék, vagy jellegüktől megfosszák őket. A funkciók szigorú elhatárolásának hiánya és az illetéktelen beavatkozás arra vezet, hogy senki sem érez szigorú és pontosan meghatározott felelősséget a rábízott ügyért; magukban a pártszervezetekben, ha mindent és semmit sem csinálnak, fokozzák a bürokratizmust, akadályozzák a gazdasági funkcionáriusok komoly szakosodását — a kérdések alapos, részletes tanulmá-

[1] Lásd ebben a kötetben 519. old.

nyozását, tényleges gyakorlati tapasztalatok megszerzését —, egyszóval megnehezítik a munka helyes megszervezését.

A pártszervezetek feladata, hogy biztosítsák a szovjet intézmények és a gazdasági szervek következetes irányítását, a pártszervezetek választják ki a vezető munkatársakat, és nevelik az e szervekben dolgozó párttagok egész tömegét. A pártszervezetek megmagyarázzák a munkástömegeknek az új gazdasági politika jelentőségét, többek között a kereskedelmi műveletek fontosságát és jelentőségét, amelyek Szovjet-Oroszország adott körülményei között a szocialista építés egyik módszerévé válnak. A pártszervezetek harcot folytatnak a gazdasági tevékenység helyes fejlődését gátló előítéletek ellen. A pártszervezetek agitációjukat nem elvontan folytatják, hanem főképpen az adott időpontban és az adott területen felmerülő gazdasági feladatokhoz alkalmazva. A pártszervezetek semmiképpen sem szorítkoznak egy-egy soronlevő „kampányhéttel" kapcsolatos sablonos agitációra, hanem rendszeresen igyekeznek kifejleszteni tagjaikban a valóban komoly és mély érdeklődést a gazdasági kérdések iránt. A pártszervezetek a gazdasági szervekben közvetlenül végzendő munkára legjobb funkcionáriusaikat küldik. A pártszervezetek csak azokban az esetekben és csak olyan mértékben oldják meg maguk a gazdasági kérdéseket, amikor és amennyiben ezek a kérdések valóban a párt elvi döntését követelik meg.

13) Tekintettel egyrészt a kommunista erők rendkívül nagy hiányára a vidéken, különösen a határterületeken, ahol gyakran még a legfontosabb munkaterületek kommunista irányításának biztosítására sincs lehetőség, tekintettel másrészt arra, hogy a központi szovjet, gazdasági és pártintézményekben viszonylag nagyobb erőket összpontosítottak, a XI. pártkongresszus alapjában helyesli azt a KB által kezdeményezett munkát, melynek célja központi funkcionáriusoknak Moszkvából vidékre való átirányítása. A kongresszus javasolja, hogy az átirányítást két hónap leforgása alatt szigorúan hajtsák végre olymódon, hogy az átirányított elvtársak száma elérje legalább az 1 000 főt.

AZ OKP 1921 DECEMBERI KONFERENCIÁJÁNAK HATÁROZATA A PÁRT MEGERŐSÍTÉSÉNEK KÉRDÉSÉRŐL A PÁRTTAGSÁG FELÜLVIZSGÁLÁSA SORÁN SZERZETT TAPASZTALATOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL KAPCSOLATBAN[1]

A párttagság felülvizsgálásával kapcsolatos, már befejeződött kampány, amely eltávolította a pártszervezetekből az oda nem

[1] A kongresszus jóváhagyta. — *Szerk.*

való elemeket, azt a feladatot állítja pártunk elé, hogy a legszorosabb elvtársi egybeforrottságot teremtse meg a sorainkban megmaradt párttagok között. Ugyanakkor azonban ennek az egybeforrottságnak a megteremtését gyakran akadályozzák a lefolytatott kampány utórezgései. Éppen ezért a konferencia kötelességének tartja felhívni az összes párttagokat, hogy tegyék félre véglegesen mindazokat a tagok ellen emelt kifogásokat és vádakat, amelyeket a párttagság felülvizsgálásával foglalkozó bizottság már elbírált. A pártfelülvizsgálás után a konferencia azon az álláspontón van, hogy mostantól kezdve csak a munkásosztály és a proletárforradalom érdekei iránti hűség szolgálhat az egyes párttagok értékelésének mértékéül.

A párttagság felülvizsgálásával kapcsolatos kampány jelentős hibákat tárt fel a pártélet és pártmunka majd minden területén. Ezek a párt egybeforrottságát és egységét aláásó hibák három fő csoportra oszthatók: a) a pártapparátusok helytelen felépítéséből vagy helytelen munkamódszereiből fakadó hibák; b) az eszmei nevelés és az elvtársi egybeforrottság gyengeségéből fakadó hibák, melyeknek főképpen az az oka, hogy jelentős számban vannak a forradalom utáni időszakban felvett új párttagok; c) a párt nem egynemű szociális összetételéből eredő hiányosságok, melyeket az új gazdasági politika viszonyai között különösen figyelembe kell venni.

Tekintve, hogy a pártnak ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos fő irányvonalát már az előző konferenciák és a X. kongresszus határozatai is kidolgozták, a konferencia azon az álláspontón van, hogy a jelenlegi helyzetben nem annyira az a feladat, hogy új intézkedések után kutassunk, mint inkább az, hogy biztosítsuk a már kidolgozott határozatok végrehajtását. A konferencia az újonnan szerzett tapasztalatok alapján a következőkkel tartja szükségesnek kiegészíteni a korábbi határozatokat:

1. Pártszervezési területen

a) Minthogy a konferencia helyesnek tartja azt a gyakorlatban kialakult helyzetet, hogy a kormányzósági és a területi pártbizottságok irodáinak 5—5 tagjuk van, ezért a kormányzósági és a területi pártbizottsági irodák tagjainak a száma, szükség esetén, csak a KB (illetve területeken a területi pártbizottságok) beleegyezésével növelhető. Ugyanakkor a minimumra kell csökkenteni az ülések és bizottságok számát — különösen vonatkozik ez a különféle ideiglenes ellenőrző szervek létesítésére —,

és az így mentesült pártmunkások minden figyelmét a pártfeladatok közvetlen teljesítésére kell irányítani.

b) A pártszervezeteknek különös figyelmet kell fordítaniok a kormányzósági és kerületi pártbizottsági titkárok összetételére. Erre a munkára a kormányzósági pártbizottságokban az 1917-es Októberi Forradalom előtti párttagsággal rendelkező elvtársakat, a kerületi pártbizottságokban pedig hároméves párttagsággal rendelkező elvtársakat kell kiválasztani. Kivételek csak a felsőbb pártszerv jóváhagyásával engedhetők meg. Egyben a konferencia kifejezésre juttatja azt a kívánságát, hogy a kormányzósági és kerületi pártbizottságok titkárait a felsőbb pártszerv erősítse meg tisztségében. A konferencia úgy határoz, hogy erre vonatkozó kívánságát jóváhagyás végett a XI. pártkongresszus elé terjeszti.

c) Tekintettel a szakszervezeti mozgalom hatalmas jelentőségére, továbbá arra a körülményre, hogy állandó és következetes pártirányítás nélkül a szakszervezeti mozgalomban opportunista elhajlások üthetik fel a fejüket, a konferencia határozatilag kimondja, hogy csak olyan régi, kipróbált párttagokat irányítsanak felelős szakszervezeti munkára, akik a multban semilyen más politikai pártnak nem voltak tagjai. A vezető szakszervezeti szerveknek ezt a megújítását azonban kellő fokozatossággal és körültekintéssel kell végrehajtani. Egyben a konferencia szükségesnek tartja, hogy a szakszervezetek központi bizottságainak a frakciók által jelölt elnökei és titkárai az Októberi Forradalom előtti párttagsággal, a kormányzósági szakszervezeti tanácsok titkárai pedig hároméves párttagsággal rendelkezzenek. Kivételek itt is csak a pártbizottsági titkárokra vonatkozó pontban foglaltak szerint engedhetők meg.

d) A párttisztítással kapcsolatosan végre kell hajtani a párt erőinek észszerű újraelosztását, mégpedig olymódon, hogy egyrészt eddig még fel nem használt fiatal pártmunkásokat kell bevonni, másrészt a több szovjetfunkciót és pártfunkciót betöltő elvtársakat mentesíteni kell a káros funkcióhalmozástól.

e) Minthogy a munkafeltételek bonyolulttá váltak és szigorúbb szakosításra van szükség, továbbá annak érdekében, hogy ne csak szóban, de gyakorlatilag is meg lehessen teremteni a kimondottan sajátos pártfeladatok tényleges végrehajtásának biztosítékát, hivatásos szervező és propagandista kádereket kell kinevelni, s ezeket csak kivételes esetekben szabad más munkára áthelyezni.

f) A pártbizottságok függetlenített apparátusát a lehető leg-

kisebb létszámra kell csökkenteni, meg kell javítani minőségi összetételüket, s gátat vetve a gyakori áthelyezéseknek, biztosítani kell a fennakadásmentes, folyamatos munka lehetőségét.

g) Kormányzósági, kerületi és városkerületi pártkonferenciák legfeljebb félévenként egyszer hívhatók össze, a sejtek pártvezetőségeit pedig legfeljebb negyedévenként egyszer lehet újraválasztani.

2. A párt nevelési munkájáról

a) Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy megmagyarázzuk a párttagok, elsősorban a fiatal párttagok körében a párt összeforrottságának, valamint a pártfegyelemnek a jelentőségét és szerepét. E kérdésnek jelentős helyet kell biztosítanunk a párt propagandájában és agitációjában, s okvetlenül szemléltessük a pártfegyelem szükségességét a párt egész történelmi fejlődése során aratott győzelmek és elszenvedett vereségek példáin.

b) A pártiskolákhoz, amelyeknek jelentőségét jóval emelni kell, állandó előadókat kell beosztani, meg kell javítani a pártiskolák könyvtárait, a tervbevett tanfolyamok legteljesebb gyakorlati megvalósítását tűzve ki célul.

c) Ki kell bővíteni a pártiskolák hálózatát azoknak a tanintézeteknek a csökkentése árán, amelyeknek a munkásosztály nevelése szempontjából nincs közvetlen jelentőségük, amilyenek például a színiiskolák, a képzőművészeti iskolák stb. Ebből a célból a párt Központi Bizottságának felül kell vizsgálnia a Legfőbb Politikai Népművelési Bizottság költségvetését. A legnagyobb területi központokban a párttagok megnövekedett eszmei szükségleteinek megfelelő felsőfokú pártiskolákat kell szervezni, elő kell segíteni a legkülönbözőbb tanulókörök létesítését és munkáját, különösen pedig a marxizmussal, a tudományos szocializmus egyes kérdéseivel, a pártmunka elméletével és gyakorlatával stb. foglalkozó körökét, melyeknek tevékenységét a párt vitaklubjai köré kell összpontosítani.

d) A pártnapot lényegében a párt erősítésének napjává kell tenni, olymódon, hogy beszámolókat, előadásokat, vitákat tartsanak a párt időszerű feladatairól, a párt történetéről, győzelmeiről, vereségeiről, hőseiről és mártírjairól stb., hogy ezen a napon a párt minden egyes tagja átérezze, hogy egy nagy eszme harcosa és egy nagy párt tagja.

3. A párt személyi összetétele és a kommunisták anyagi helyzete tekintetében

Annak érdekében, hogy egyrészt megóvjuk magunkat attól a veszélytől, hogy a párt személyi összetétele ismét leromlik, másrészt, hogy olyan feltételeket teremthessünk, amelyek elősegítik minden egyes párttag gyorsabb ütemű pártnevelését és az elvtársi összeforrottságot, a konferencia határozatilag kimondja:

a) a XI. kongresszusig érvényben kell tartani a Központi Felülvizsgáló Bizottság által a párttisztítás időtartamára megállapított tagfelvételi rendet. Kivétel csak azokkal a munkásokkal és parasztokkal tehető, akik a polgárháború alatt bebizonyították a forradalom iránti hűségüket, és öntudatos magatartást tanúsítottak a kommunizmus ügye iránt. A konferencia egyben kifejezésre juttatja azt a kívánságát, hogy a XI. pártkongresszus változtassa meg a Szervezeti Szabályzatnak a tagfelvétel feltételeire vonatkozó részét;

b) az egyszerű párttagokat olymódon kell pártmunkával megbízni, hogy hetenként legalább három szabad estéjük maradjon, nehogy megnehezítsék megélhetésüket, és hogy módjuk legyen ismereteik önálló kiegészítésére.

4. A párt tartalékai

A mindennapi munkában szem előtt kell tartani, hogy a komszomol, a Vörös Hadsereg és a nőosztályok pártunk fő tartalékai.

a) A komszomol.

Közelebb hozva az ifjúság körében végzett munkát az általános pártmunkához, a legnagyobb figyelmet kell fordítani az ifjúság körében végzett eszmei-nevelő munkára, mentesíteni kell az ifjúsági szervezetet az adminisztratív-technikai funkcióktól és a különféle szovjet intézményekben való képviselettől. Egyúttal különös figyelmet kell fordítani a falusi fiatalság között végzett kommunista munkára, mert ez a fiatalság nem élte át a régi cári rendszer nehéz viszonyait, és ezért könnyen a szovjetellenes agitáció befolyása alá kerülhet.

b) A Vörös Hadsereg.

Minthogy a Vörös Hadsereg jelenleg főképpen fiatal korosztályokból áll, amelyek rendkívül fogékonyak mindenfajta befolyás iránt. a pártra az a sürgős feladat vár, hogy a laktanyákat a pártiskolákkal párhuzamos részleggé tegye. A Vörös Had-

seregben úgy kell megszervezni a politikai munkát, hogy a vöröskatona kétévi szolgálat után olyan ismeretekkel távozzék, amelyek nem maradnak a kormányzósági pártiskolák hallgatóinak ismeretei mögött. A hadsereg politikai apparátusai részére állandó politikai munkatársakat kell biztosítani.

c) A nőosztály.

Tekintettel arra, hogy a nőosztályok a legközelebbi jövőben nagyarányú szervező és agitációs munkát lesznek hivatva végezni annak érdekében, hogy a munkásnők és parasztnők tömegeit bevonják a párt-, a szovjet, a szövetkezeti és a szakszervezeti építésbe, a konferencia szükségesnek tartja azoknak a likvidációs hangulatoknak a felszámolását, amelyek egyes elvtársak részéről e munkaterülettel szemben megnyilvánulnak. Ezért tapasztalt és szilárd akaratú elvtársakat kell küldeni a nőosztályok munkájának vezetésére, és meg kell javítani a nőosztályok apparátusát.

GYAKORLATI JAVASLATOK A PÁRTÉPÍTÉS SZERVEZETI KÉRDÉSEIRŐL, KIEGÉSZÍTÉSÜL A PÁRT MEGERŐSÍTÉSÉRŐL A PÁRTTISZTÍTÁSSAL KAPCSOLATBAN HOZOTT HATÁROZATHOZ

(Az OKP területi bizottságai, területi irodái és kormányzósági bizottságai titkárainak értekezletén elfogadott határozat)[1]

1. A pártszervezetek helyzete és a párt egybeforrottságának erősítéséért folyó harc

A helyi pártszervezeteknek a szovjet építéssel és az ország gazdasági újjáélesztésével kapcsolatos politikai irányító és szervező tevékenysége mellett a jelen pillanatban valamennyi pártszervezet előtt a következő három legközelebbi, igen fontos feladat áll: 1) minden módon fokozni kell a párton belüli szolidaritást, egybeforrottságot és egységet; 2) fokozni kell a kommunista eszmei nevelést, vagyis a kommunista fejlődés és öntudat emelésére irányuló párton belüli munkát, különösen a februári forradalom és az Októberi Forradalom után a párt soraiba lépett fiatal párttagok körében; 3) meg kell szilárdítani a pártfegyelmet.

1. Az első feladat megoldása érdekében a párt egészének és a helyi szervezeteknek teljes tekintélyükkel erélyes harcot kell folytatniok a pártszervezeteket bomlasztó minden jelenség ellen. Ilyen jelenségeknek tekinthetők főképpen a különböző termé-

[1] A kongresszus jóváhagyta. — *Szerk.*

szetű surlódások, viszályok, egyes személyek, vagy egész csoportok torzsalkodása olyan kérdések miatt, amelyek gyakran nem elvi, hanem másodrendű, személyi vagy csoportjellegűek, továbbá azok az esetek, amikor az ilyen torzsalkodásokba, viszályokba, surlódásokba (amelyeket pártnyelven általában összeférhetetlenségnek szoktak nevezni) bevonják az egész pártszervezetet és a párt olyan tömegeit, amelyek gyakran nincsenek eléggé felkészülve az ilyesfajta jelenségek visszaverésére.

Ezért a jövőben tekintse az egész párt súlyos pártellenes vétségnek, ha ilyesfajta viszályokat és surlódásokat visznek bele a párt belső életébe és szervező tevékenységébe, s ha tudatosan vagy nem tudatosan erre az útra próbálják vinni az egész szervezetet, vagy a szervezet egy részét, minthogy ezek a törekvések bomlasztják a párt sorait, és a párton belüli szolidaritás, összeforrottság és egység ellen irányulnak. Az ilyen párttagokat úgy kell kezelni, mint akik személyes, egyéni törekvéseiket és érdekeiket a párt egészének célkitűzései és érdekei fölé helyezik, a magánjellegű okokból származó párton belüli surlódásokat és viszályokat fontosabbnak tartják, mint a pártszolidaritást, a párt belső összeforrottságát és szervezeti egységét. Ezért az ilyen párttagokat és egyes csoportokat a legszigorúbb pártbüntetéssel kell sujtani, és javíthatatlanságuk esetén egészen a pártból való kizárásig terjedő büntetést kell velük szemben alkalmazni.

2. A fiatal párttagok kommunista nevelésének fokozásával és politikai fejlődésük színvonalának emelésével kapcsolatos feladatot kellően kifejtette és meghatározta a párt megerősítéséről hozott határozat. A határozatban kijelölt teendők teljesítése a párton belüli egybeforrottság erősítésének legbiztosabb és leghathatósabb eszköze.

3. A pártfegyelem megszilárdításával kapcsolatban elegendőnek tekinthetők azok a gyakorlati feladatok, amelyeket a párt megerősítésére vonatkozó határozat kitűzött.

4. A munkásdemokrácia elveinek megvalósítása mellett a helyi pártbizottságok fontos feladata, hogy a gyakorlatban, mindennapos tevékenységükben fel tudják venni a harcot a pártban a demokráciával való visszaélések és a demokrácia elferdítései ellen, és általában mindazok ellen a jelenségek és módszerek ellen, amelyek számos helyi szervezetben surlódást, viszályt, széthúzást és ellenségeskedést idéznek elő. Ugyanakkor ezt a harcot egybe kell kapcsolniok az igazi pártdemokrácia gyakorlati megvalósításával, s magában a pártmunkában olyan fegyverré kell kovácsolni a demokráciát, amely lehetővé teszi,

hogy a párt tömegeinek véleménye minden tekintetben tisztázódjon, olyan fegyverré, amely az igazi párton belüli összeforrottság, szolidaritás és egység megvalósítása révén elősegíti a párt tömegei öntudatának fejlődését és magasabb fokra emelkedését.

5. Erélyes harcot kell folytatni a pártból való megfutamodás jelenségei ellen, amelyek megmutatkoznak abban a veszélyben, hogy egyes állhatatlan és elmaradt párttagok valamilyen ürügygyel elhárítják maguktól a párttag címét és kötelességeit.

6. Minthogy rendkívül fontosnak tartjuk minden pártmozgósításnak idejében és teljes mértékben történő keresztülvitelét, végrehajtásukért nemcsak a titkárokat, hanem az illetékes pártbizottságok valamennyi tagját is személy szerint felelőssé kell tenni, s a pártbüntetés minden rendszabályát — beleértve a pártból való kizárást is — teljes egészében alkalmazni kell velük szemben.

2. A párt szervezeti építése

(A pártépítés legközelebbi gyakorlati kérdései)

1. Nem tartjuk célszerűnek, hogy a kormányzósági és kerületi központokban külön városi pártbizottságok legyenek; ehelyett javasoljuk, hogy olyan városokban, ahol több pártszervezet van, a szükségleteknek megfelelően városkerületi pártbizottságokat létesítsenek, és azokat közvetlenül a kormányzósági pártbizottságoknak rendeljék alá.

2. Azok a kerületi bizottságok, amelyeknek székhelye kormányzósági központban van, nem lehetnek felettes szervei a városkerületi pártbizottságoknak; ez utóbbiak közvetlenül a kormányzósági pártbizottságnak vannak alárendelve. A kerületi pártbizottságok feladata: a pártmunka irányítása és erősítése a kerületben, a járásokban, a községekben és a falvakban.

3. a) A párttisztítással kapcsolatban a párt megerősítéséről hozott határozat értelmében — amely szerint a pártmunkára szervező káderekre kell beállítani — haladéktalanul hozzá kell fogni a szervezők kiválogatásához. A nagy üzemi pártsejtekben és a városokban kerületi szervezőket kell beállítani, akik felelősek lesznek annak a szervezetnek a mindennapos pártmunkájáért, amelynek a szervezőjévé kijelölték őket. A szervezőket saját szervezeteik jelölik ki, és a felsőbb pártbizottságok erősítik meg.

b) Ezenkívül célszerűnek tartjuk kormányzósági és kerületi

szervező instruktorok beállítását; a kormányzóság kerületeinek nagyságától és számától függően kb. 2—4—5 embert egy-egy kormányzóságban (három kerületre jut egy ember), és három kerületi instruktort egy-egy kerületben.

c) Célszerűnek tartjuk a falusi pártsejteket és a járási pártbizottságokat egyesítő városkerületi pártbizottságok megszüntetését. A kerületben levő ipari központok esetében kivételt lehet tenni.

d) Emellett szükségesnek tartjuk, hogy a kormányzósági pártbizottságok tagjai és titkárai rendszeresen látogassák az egyes helyeket, s ugyancsak rendszeresen meghallgassák az egyes kerületi, városkerületi pártbizottságok és a fontosabb pártsejtek beszámolóit tevékenységükről, hogy ezáltal megismerjék és irányítani tudják a helyi pártmunkát. A kormányzósági pártbizottság irodája köteles ügyelni arra, hogy a szervezők és a kormányzósági pártbizottság tagjai látogatásaik során egységes és rendszeres munkát végezzenek, hogy ne kerüljön sor ellentmondó utasításokra és rendelkezésekre, az általuk irányított szervezetek felesleges zaklatására vagy zűrzavarra.

3. A pártsejtek munkájáról

1. A pártsejt szervezőjének nemcsak az a feladata, hogy magának a sejtnek a munkáját szervezze, hanem hogy egyben erősítse és irányítsa a sejt tagjainak a munkás- és paraszttömegek körében végzett munkáját is.

2. A szervező köteles a pártsejt tagjait érdeklő, vagy a munkás- és paraszttömegeket érintő minden kérdésben a sejt tagjainak kimerítő felvilágosítást és magyarázatot nyujtani, vagy olymódon, hogy a pártsejt gyűlésére előadókat keres, illetve állít be, vagy pedig közös gyűlést szervez a kerületében levő pártsejtek tagjai részére.

3. A pártsejtek titkárainak általában egyéves párttagsággal kell rendelkezniök. Kivételek csak a felsőbb pártbizottságok beleegyezésével engedhetők meg.

4. A legalább 25 taglétszámú üzemi pártsejtekben a titkár minden egyéb munkától mentesül. A legalább 1 000 munkást foglalkoztató termelő vállalatoknál, a pártsejt taglétszámától függetlenül, a sejt titkára mentesül minden más munkától, és csak a pártmunkát kell ellátnia.

5. A városokban havonta legalább kétszer egybehívják a körzeti szervezőknek (ahol ilyenek vannak) és a nagy pártsejtek szervezőinek közös gyűlését, hogy megbeszéljék a szervező tevé-

kenységükkel kapcsolatos kérdéseket. A városkerületekben a pártsejtek szervezői a szervezési osztály vezetőjének, vagy a pártbizottság külön erre a feladatra kijelölt tagjának irányításával hetenként tartanak gyűléseket.

6. A kerületekben a sejtszervezők területi alapon vagy más elv alapján a szervezési osztály vezetőjének vagy a szervező instruktornak az irányításával legalább havonta egyszer tartanak gyűléseket.

4. Pártmunka a szövetkezetben

1. Az új gazdasági politikával kapcsolatban a szövetkezetek minden fajtája — a fogyasztási, a kisipari és a mezőgazdasági szövetkezet — nagy gazdasági és politikai jelentőségre tesz szert, ami minden pártszervezettől rendkívül nagy figyelmet és megfeszített munkát követel meg.

2. A fogyasztási szövetkezetekben végzett pártmunka feladatait általában már meghatározták a felsőbb pártszervek korábbi határozatai. Ezért a titkári értekezlet szükségesnek tartja, hogy az összes helyi pártszervezetek igen nagy figyelmet fordítsanak a mezőgazdasagi és kisipari szövetkezetekben végzett pártmunka helyes megszervezésére és rendszeres erősítésére, annál is inkább, mert ezen a téren a párt még nem rendelkezik kellő szervezési tapasztalattal és a szükséges befolyással.

a) Ezért a munka helyes megszervezése és a szövetkezetben végzett pártmunka rugalmas módszereinek kidolgozása végett célszerűnek tekintendő, hogy a kormányzósági és a kerületi pártbizottságok mellett megszervezzék a szervezési osztály vezetőjének, valamint a kormányzósági és a kerületi pártbizottság titkárának vezetésével működő, a szövetkezeti pártmunkával foglalkozó állandó jellegű tanácskozásokat. A tanácskozó testületek tagjai a szövetkezeti munka terén szakértelemmel rendelkező pártmunkások legyenek, számuk a kormányzósági pártbizottságok mellett legfeljebb 3—5 fő, a kerületi pártbizottságok mellett 3 fő lehet. A tanácskozó testületnek az első időkben hetenként kell ülést tartania.

b) A szövetkezeti pártmunkával foglalkozó tanácskozások határozatait a kormányzósági és a kerületi pártbizottságnak kell jóváhagynia, és ennek alapján e pártbizottságok határozatainak számítanak.

c) Abból a célból, hogy a mezőgazdasági és a kisipari termelőszövetkezetekbe bevonhassuk a szovjet hatalommal és a Kommunista Párttal együttérző parasztokat és kisiparosokat, hogy

ezekben a szövetkezetekben megszervezhessük a pártmunkát és kiküszöbölhessük az eszerek, a mensevikek és általában a szovjetellenes politikai pártok befolyását, — szükségesnek tartjuk, hogy a választott szervek kommunista frakcióin kívül a szövetkezeti vállalatokban és intézményekben, úgyszintén a termelőszövetkezetek alsófokú egyesüléseiben pártsejtek létesüljenek.

d) A pártsejt feladata, hogy mind a sejttagok, mind a szövetkezetben egyesült tömegek körében megszervezze a pártmunkát.

AZ ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGOK FELADATAIRÓL ÉS CÉLJAIRÓL

A kongresszus, miután meghallgatta a KEB beszámolóját, általában és egészében helyesnek ismeri el a KEB tevékenységét, megállapítja, hogy a központban és a vidéken továbbra is szükség van az ellenőrző bizottságokra, amelyek különösen nagy jelentőségre tettek szert az új gazdasági politika viszonyai között, amikor növekszik a legkevésbbé szilárd és legkevésbbé állhatatos párttagok elfajulásának veszélye.

A kongresszus megállapítja, hogy a KEB nem kielégítően fogta össze és irányította a helyi ellenőrző bizottságok munkáját, és javasolja, hogy a most megválasztandó KEB nagyobb figyelmet fordítson erre a kérdésre.

Az ellenőrző bizottságokra komoly és fontos feladat hárul: elejét kell venniök a viszályoknak és csoportosulásoknak, s harcot kell folytatniok az ilyen jelenségek ellen.

Az ellenőrző bizottságoknak munkájukban folytatniok kell a felülvizsgáló bizottságok tevékenységét.

AZ ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGOK SZABÁLYZATA

1. A helyi ellenőrző szervek

1. A kongresszuson, a területi és a kormányzósági konferenciákon történő választás útján ellenőrző bizottságokat kell szervezni a központban, a területeken és a kormányzóságokban.

1. Megjegyzés. Területi ellenőrző bizottságokat csak ott kell szervezni, ahol a párt Szervezeti Szabályzata alapján összehívott területi pártkonferenciákon megválasztott területi pártbizottságok vannak.

Az OKP Központi Bizottsága által kijelölt KB-irodák mellett nem lehetnek ellenőrző bizottságok.

Mindazoknak a kormányzósági ellenőrző bizottságoknak, ame-

lyek olyan helyen működnek, ahol a KB-nak területi irodái vannak, határozataikat az ügydarabbal együtt át kell küldeniök a területi irodába. Ha az utóbbi nem ért egyet a kormányzósági ellenőrző bizottságok határozatával, az ügyet véleményezésével együtt át kell adnia a KEB-nek.

2. Megjegyzés. Azokon a helyeken, ahol pártkonferenciákon megválasztott és a KB által megerősített pártirodák vannak, az ellenőrző bizottságok ugyanolyan elvek alapján működhetnek, mint a területi ellenőrző bizottságok.

3. Megjegyzés. A távolkeleti Központi Ellenőrző Bizottságot a Távolkeleti Köztársaság pártkonferenciája választja meg.

2. Azerbajdzsánban, Grúziában, Örményországban, Turkesztánban, Ukrajnában és másutt, ahol a párt élén saját Központi Bizottságok vannak, ezekkel a Központi Bizottságokkal azonos elvek szerint Központi Ellenőrző Bizottságokat is választanak, amelyek saját kongresszusaiknak számolnak be munkájukról. Kaukázusontúlon a határterületi pártbizottságon kívül határterületi ellenőrző bizottság is működik.

3. Ott, ahol ellenőrző bizottság működik, semmiféle vele ütköző alosztály vagy hozzá hasonló bizottság, szerv (például pártbíróság, erkölcsbíróság stb.) nem lehet. Kivételt képeznek a politikai osztályok mellett működő katonai pártellenőrző bizottságok.

4. A Vörös Hadsereghez és a Flottához tartozó kommunisták minden olyan ügyét, amelyek az ellenőrző bizottságokra tartoznak, a Vörös Hadsereg illetékes ellenőrző bizottságai útján — melyek az ügyről előzetes véleményezést adnak — kell az ellenőrző bizottságokhoz továbbítani. A politikai osztályok mellett működő ellenőrző bizottságokból átküldött valamennyi ügyet a katonai ellenőrző bizottság előadójának jelenlétében kell letárgyalni.

2. Az ellenőrző bizottságok beszámolási kötelezettségéről

1. A pártbizottságokkal párhuzamosan működő ellenőrző bizottságok a megfelelő konferenciák előtt számolnak be, éspedig a kormányzósági ellenőrző bizottságok a kormányzósági, a területi ellenőrző bizottságok a területi konferenciák előtt. Az OKP Központi Ellenőrző Bizottsága a párt országos kongresszusának számol be.

2. A kormányzósági és a területi ellenőrző bizottságok, valamint a KEB is időszakonként beszámol a pártszervezetek előtt: a párt taggyűlésein szóban, a pártsajtóban pedig írásban.

3. Az ellenőrző bizottságok személyi összetétele

1. Az ellenőrző bizottságokba a központban 5 tagot és 2 póttagot, a területen 3—5 tagot és 2—3 póttagot, a kormányzóságban pedig 3 tagot és 2 póttagot választanak.

2. Az ellenőrző bizottságok elengedhetetlen kelléke, hogy a párttagok széles körei elismerjék tekintélyüket. Az ellenőrző bizottságoknak a legkipróbáltabb elvtársakból kell állniok, olyan elvtársakból, akiknek hosszú pártgyakorlatuk van, akik a legkövetkezetesebbek, általános bizalmat élveznek, és szigorú pártellenőrzést tudnak gyakorolni.

Az ellenőrző bizottságok tagjai és póttagjai részére a következő párttagsági idő kötelező:

A központban legalább tízéves párttagság.

A kormányzóságokban a februári forradalom (1917) előtti párttagság.

A határterületeken kivételes esetekben hároméves párttagsággal rendelkező elvtársak is megválaszthatók, de minden ilyen esetben az OKP Központi Bizottságának a jóváhagyása szükséges.

Ez a kivétel nem terjeszthető ki más pártok volt tagjaira.

Kívánatos, hogy a kormányzósági ellenőrző bizottságokban legalább 1 elvtárs legyen, akinek illegális pártmultja van.

3. Az ellenőrző bizottságok tagjai nem lehetnek egyben a pártbizottságok tagjai, és nem tölthetnek be felelős közigazgatási állást.

4. Az ellenőrző bizottságok felépítése (apparátusa)

1. A sikeresebb munka lehetősége, az ügyek és a különböző vélemények alapos kivizsgálása érdekében az ellenőrző bizottságok tagjainak egy részét más elfoglaltságtól mentesíteni kell.

A Központi Ellenőrző Bizottságban legalább 3, a kormányzósági és területi ellenőrző bizottságokban 1—1 ilyen tagnak kell lennie.

2. Az ellenőrző bizottságok tagjait megbizatásuk határidejének lejárta előtt nem lehet más munkára áthelyezni.

3. Az ellenőrző bizottságok munkájukban a megfelelő pártbizottság apparátusát veszik igénybe, és illetékességi körükön

belül joguk van minden párttagnak és pártszervezetnek megbízatásokat adni.

4. Az ellenőrző bizottságoknak kislétszámú, kipróbált és a pártot ismerő elvtársakból álló kivizsgáló apparátussal kell rendelkezniök: a központban ez az apparátus legfeljebb 5 tagból, a területeken és kormányzóságokban 1—3 tagból állhat.

A folyó technikai munka végzésére, az ellenőrző bizottságok konkrét szükségleteitől függően, 1—3 funkcionáriust kell az ellenőrző bizottságok mellé beosztani.

A központban ezeknek a funkcionáriusoknak a száma elérheti a 7 főt.

A kongresszus megerősíti a X. pártkongresszus által az ellenőrző bizottságokra vonatkozóan elfogadott 8. és 9. pontot:

8. pont. Az ellenőrző bizottságok tagjainak joguk van tanácskozási joggal részt venni az illetékes párt- és szovjetbizottságok valamennyi ülésén és az illetékes pártszervezetek minden egyéb értekezletén és gyűlésén.

9. pont. Az ellenőrző bizottságok határozatait az illetékes pártbizottságok hajtják végre, s ez utóbbiak a határozatokat nem változtathatják meg. Nézeteltérés esetén a kérdés együttes ülés elé kerül. Ha a pártbizottsággal nem jön létre megegyezés, akkor a kérdést döntés végett a kongresszusnak, vagy az illetékes konferenciának, vagy a felsőbbfokú ellenőrző bizottságnak kell átadni.

A KÖZPONTI REVÍZIÓS BIZOTTSÁG SZABÁLYZATA

1. A 3-tagú Központi Revíziós Bizottságot a KB-val egyenlő időtartamra és azonos eljárással az országos pártkongresszus választja. A KRB tagjainak és póttagjainak legalább tízéves párttagsággal kell rendelkezniök.

2. A KRB ellenőrzi:

a) hogy gyorsan és helyesen folyik-e az ügyintézés a párt központi szerveiben és hogy zökkenőmentesen működik-e az OKP Központi Bizottsága Titkárságának apparátusa;

b) időszakonként ellenőrzi az OKP Központi Bizottságának pénztárát és vállalatait.

3. A KRB tagjai munkájuk során felhasználhatnak a KRB-hez közvetlenül beérkező minden olyan anyagot, amely közvetlen kapcsolatban van a KRB tevékenységével, továbbá a párt központi szerveinek rendelkezésére álló minden anyagot, többek között a helyi revíziós és ellenőrző bizottságok stb. jelentéseit.

4. A KRB tagjai tanácskozási joggal részt vehetnek a Szervező Iroda ülésein.

5. A revíziós bizottság tagjainak joguk van jelen lenni az OKP Központi Bizottsága titkárainak, osztályvezetőinek és összes munkatársainak munkahelyein, miközben azok teendőiket ellátják, és felvilágosítást kérhetnek tőlük munkájukról és feladataikról.

6. A KRB-nek nincs saját apparátusa, s egész gyakorlati munkáját az OKP Központi Bizottságának apparátusa révén végzi.

7. A KRB revíziós munkája során az előforduló esetekben a felülvizsgálatról jegyzőkönyvet vesz fel.

8. A KRB, ha szükségesnek mutatkozik, beszámol az OKP Központi Bizottságának a KB szerveinek munkájáról.

9. A KRB a párt központi szerveinek tevékenységére vonatkozó összefoglaló véleményét az országos pártkonferenciák és az OKP országos kongresszusa elé terjeszti.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy e szabályzat alapján dolgozza ki a helyi revíziós bizottságok megfelelő szabályzatát is.

AZ OROSZORSZÁGI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG KÉRDÉSÉRŐL

I

1. Az OKISz, a kommunista nevelésnek ez a tömegszervezete, a pártnak hatalmas eszköze a munkás- és parasztifjúság széles rétegeinek kommunista irányítására és befolyásolására. Az OKISz, amely a munkásifjúság legöntudatosabb és legforradalmibb elemeit neveli soraiban, biztosítja a párt egészséges és szakadatlan növekedését a proletariátus legtevékenyebb részének, a munkásifjúságnak a soraiból, amely a szövetség révén már a gyakorlati forradalmi munkára felkészülten lép be a pártba.

A pártnak tehát komoly érdeke fűződik ahhoz, hogy az OKISz a lehető leggyorsabban és surlódásmentesen beleilleszkedjék az új feltételek között végzendő munkába.

2. Az OKISz tömegmunkája a proletárifjúságnak teljesen új rétegére terjed ki, arra a proletárifjúságra, amely a forradalom időszakában nőtt fel, nem érezte saját bőrén a tőkés rend jármát, és amely ma, az új gazdasági politikával kapcsolatosan ki van téve a deklasszálódásnak, a szétforgácsolódásnak, s amelynek gazdasági helyzete erősen romlik (tömeges elbocsátások a

termelésből, a munkabérek csökkenése, a munkavédelmi rendszabályok megszegése stb.).

3. A munkásifjúságnak a termelésben való megtartása, és megvédése a mértéktelen kizsákmányolás olyan formáitól, amelyek tönkreteszik testi és szellemi erejét, — elengedhetetlen előfeltétele a proletárdiktatúra további megszilárdításának, a Szovjetköztársaság ipara fejlesztésének. Ezek az intézkedések egyben lehetővé teszik, hogy az OKISz a szervezés és a nevelés terén egyaránt teljesíthesse fő feladatait.

A munkásifjúságnak a termelésben való megtartását és megvédését a szakszervezetek és az állami szervek erélyes munkájával kell elérni, az OKISz közvetlen és kezdeményező részvételével, mégpedig a következő módon:

a) az egyes termelési ágakban kellő százalékarányban munkásfiatalokat kell foglalkoztatni;

b) biztosítani kell az összes munkavédelmi rendszabályok végrehajtásához szükséges feltételeket egyrészt a bérrendszer olyan szabályozása révén, amely mellett az ifjúmunkás a rövidített munkanapért ugyanannyit kap, mint a teljes 8 órás munkanapért kapna, másrészt az ifjúmunkások munkája feletti felügyelet révén — az állami és a magániparban egyaránt;

c) a tanulás és szakképzés céljainak megfelelően át kell szervezni a munkásifjúság munkáját; olyan iskolát kell létesíteni a munkásifjúság részére, amely a termeléshez kapcsolódó gyakorlati oktatást összeköti az elméleti képzéssel és a társadalmi-politikai neveléssel. Az iskola anyagi ellátásáról a gazdasági szerveknek kell gondoskodniok, a Közoktatásügyi Népbiztosságnak pedig a legnagyobb figyelmet kell rá fordítania.

4. A kispolgári befolyás fokozódása különösen bomlasztó hatással van a munkásifjúságra. A munkásifjúság ellenállóképessége ezekkel (különösen az életmóddal kapcsolatos) befolyásokkal szemben rendkívül gyenge; ez a körülmény, párosulva a munkásifjúság gazdasági helyzetének romlásával, csökkenti a munkásifjúság érdeklődését a társadalmi-politikai élet iránt.

Ilyen körülmények között az ellenforradalmi pártok helyenként befolyást próbálnak szerezni a munkásifjúság körében. Az OKISz-nak harcot kell folytatnia ezek ellen a szervezetek ellen, és a kispolgári bomlasztó befolyással (mozi, bulvár-irodalom stb.) az ifjúság igényeihez szabott tevékeny kulturális munkáját kell szembeállítania.

5. Falun az OKISz szervezeteinek a párt és a szovjet hatalom fő támaszpontjai közé kell tartozniok.

Az új gazdasági politikával kapcsolatban, amely elősegíti az

egyéni parasztgazdaság megerősödését, a kistulajdonosi ösztönök fejlődését, és fokozza a parasztifjúságnak a családtól való függőségét, — rendkívül bonyolulttá válik az OKISz falusi sejtjeinek a munkája.

Az OKISz fő feladatai a falun: fokoznia kell munkáját a falu legszegényebb rétegeinek körében, hogy megvédje őket a kulákok eszmei befolyásától, tevékenyen be kell kapcsolnia a parasztifjúságot a falu társadalmi életébe, ki kell elégítenie a parasztifjúság kulturális igényeit.

II

6. A szövetség tagjai zömének kulturális és politikai színvonala valamivel magasabb, mint a szervezetlen munkásifjúság politikai színvonala.

A szövetség taglétszámának csökkenése, amely az utóbbi időben számos szervezetben tapasztalható, az ifjúságnak a termelésből való elbocsátásával, a szövetségnek a különböző mozgósítások következtében beállott gyengülésével stb., és főképpen azzal magyarázható, hogy a szövetség nem képes kellően kielégíteni az ifjúság igényeit. Egyidejűleg az OKISz befolyásának csökkenése észlelhető a munkásifjúság körében.

Ezek a körülmények, továbbá az OKISz tagságának rendkívüli hullámzása meggyengítették a szövetség aktív funkcionáriusokból álló magvát, gátolták a szövetségnek az új feltételekhez való alkalmazkodását, aminek új szokások meghonosításában, új módszerek kidolgozásában és a munka új tartalmának kialakításában kellett volna kifejezésre jutnia.

A szövetségben tapasztalható súlyos helyzet egyik fontos oka, hogy a pártszervezetek nem nyujtanak komoly segítséget a szövetségnek.

7. A szövetség előtt jelenleg a következő leglényegesebb gyakorlati feladatok állnak:

a) növelnie kell a proletártagok számát, és idősebb korosztályokat is fel kell vennie a munkásifjúság köréből, akiknél a legnagyobb eredményeket várhatjuk a marxista elméleti neveléstől és a gyakorlati gazdasági oktatástól;

b) fejlesztenie kell a szövetség tagjainak tömegében az osztálytudatot olymódon, hogy a szövetség tagjait bevonja a szükséges szervezőkészségek elsajátítását előmozdító gyakorlati gazdasági és kulturális munkába, s mozgósítja őket a szakszervezetek mindennapos gazdasági munkájában és harcában való részvételre. A különböző állami szervekben a szövetség képvisele-

ténak méreteit szigorúan a gyakorlati munka követelményeihez és a nevelő feladatokhoz mérten kell megszabni;

c) a szövetség egész nevelő munkáját át kell itatni a marxizmus elemeivel, széleskörűen ki kell fejleszteni a kulturális-ismeretterjesztő munkát, a különböző életkorú csoportok lélektani sajátosságaihoz alkalmazva;

d) a szövetség tagjait, továbbá a szervezetlen munkás- és parasztifjúságot elő kell készíteni a Vörös Hadseregbe való belépésre.

III

8. A pártnak a szövetséggel kapcsolatos feladatai:

a) meg kell szervezni, hogy a pártszervezetek állandó és rendszeres eszmei irányítást nyujtsanak a szövetségnek;

b) a pártsejteknek különösen nagy figyelmet kell fordítaniok arra, hogy minden területen közvetlenül részt vegyenek az OKISz sejtjeinek munkájában;

c) gondosan meg kell válogatni a pártnak a szövetség bizottságaiba küldendő képviselőit, s ki kell választani azokat a párttagokat, akiket érdekel az ifjúság körében végzett munka, és akik az ifjúságot maguk köré tudják tömöríteni a szövetségben végzendő rendszeres munkára;

d) a szövetség részére biztosítani kell a felvilágosító tömegmunkájához és az OKISz tagjainak neveléséhez (klubok, iskolák, sport stb.) szükséges anyagi és pénzügyi feltételeket;

e) a szövetség nevelő munkáját a különböző kulturális intézmények gondoskodása révén és külön ifjúsági irodalom kiadásával kell segíteni;

f) az OKISz tagjait (elsősorban a szövetségben dolgozó párttagokat) be kell vonni pártmunkába.

A SAJTÓRÓL ÉS A PROPAGANDÁRÓL

A tőkés viszonyok növekedése alapján elkerülhetetlenül erősödik a burzsoá befolyás, nemcsak a lakosság kispolgári rétegeinek, hanem a proletariátus legelmaradottabb részének körében is. A kongresszus, amikor megállapítja, hogy a burzsoázia az irodalom és a kulturális munka révén befolyásolni igyekszik a dolgozó tömegeket, azon a véleményen van, hogy ezzel a befolyással erélyes politikai munkát kell szembeszegezni. Ezért a pártnak kötelessége, hogy minden eszközzel kiszélesítse és elmélyítse agitációs és propagandamunkáját.

I

A pártnak a tömegek befolyásolásáért, kommunista felvilágosításáért és megszervezéséért folytatott harcában az egyik legjelentékenyebb eszköz a sajtó.

A pártsajtó és a szovjet sajtó azonban igen súlyos válságban van. A válság legjellemzőbb vonásai: a) erősen csökkent a lapok száma, a megmaradt lapok pedig pénzhiány, papírhiány, a papír drágasága és a rendkívül magas nyomdai költségek következtében kisebb példányszámban jelennek meg; b) gyenge a kapcsolat a tömegekkel, a lapok nem eléggé tükrözik a dolgozók mindennapos szükségleteit és igényeit, nem világítják meg kellően a helyi építés kérdéseit; c) a lapok politikai és pártszempontból nem eléggé következetesek; d) a lapterjesztő apparátus munkája — különösen a munkás- és a paraszttömegek körében — teljesen rendezetlen.

A pártbizottságok, amelyek elsősorban felelősek a sajtó helyzetéért, túlnyomó többségükben hanyag és nemtörődöm magatartást tanúsítanak a sajtó igényeivel és szükségleteivel szemben. A VIII. pártkongresszusnak a sajtóra vonatkozó határozatát, az OKP Központi Bizottságának a helyi lapok megjavítására, az ujságírók számbavételére stb. vonatkozó körleveleit a helyi szervezetek a legtöbb esetben nem hajtották végre.

Ezeknek a megfontolásoknak alapján a kongresszus határozatilag kimondja:

1. A Központi Bizottságnak és a helyi pártbizottságoknak ezentúl az eddiginél hasonlíthatatlanul nagyobb figyelmet kell fordítaniok a sajtó kérdésére. Az egész sajtó párt- és politikai irányítását meg kell erősíteni. A sajtó számára minden egyes pártbizottságnak külön funkcionáriusokat kell kijelölnie. A pártkiadványok irányítását feltétlenül az adott pártbizottság vezető elemei végezzék. Az ujságnál végzett munkát a kongresszus a kommunista ujságíró fő pártmunkájának tekinti.

2. A helyi sajtó jellegét gyökeresen meg kell változtatni. A helyi lapoknak elsősorban a helyi építés kérdéseivel, a dolgozók életével, munkájával és harcával kell foglalkozniok, s e kérdéseket az ujság hasábjain olyan formában kell tárgyalniok, hogy a lap az olvasók igényeinek és szükségleteinek eleven, közvetlen visszhangja legyen. A kerületi sajtónak, a speciális munkáskerületek kivételével, kizárólag paraszti jellegűnek kell lennie; a kormányzósági sajtónak sokat kell foglalkoznia a parasztságot érintő kérdésekkel; számos területi központban külön parasztujságokat kell kiadni.

3. A kongresszus jóváhagyja a KB arra vonatkozó határozatát, hogy a „Pravda" megjelenésének 10. évfordulóján (1922 május 5) országos sajtónapot kell rendezni, és utasítja az összes helyi szervezeteket, hogy igen komoly figyelmet fordítsanak a sajtónap megrendezésére.

4. Kommunistáknak magánkiadványok munkájában való részvételét a kongresszus csak kivételes esetben, az illetékes pártbizottság engedélye alapján tartja megengedhetőnek.

5. Minthogy a kongresszus véleménye szerint a sajtó csak úgy találhat súlyos helyzetéből megfelelő kiutat, ha kiszélesíti az előfizetők körét és növeli az eladásra kerülő példányok számát, a kongresszus a jelenlegi átmeneti szakaszban szükségesnek tartja a sajtó anyagi támogatását, és megbízza a KB-t, hogy haladéktalanul tegyen lépéseket a párt- és szovjet lapok pénz- és papírellátása érdekében.

6. Minthogy a pártlapokat rendkívül kis példányszámban terjesztik, s a párttagok százai és ezrei nem olvassák saját pártlapjaikat, a kongresszus határozatilag kimondja, hogy minden párttag köteles olvasni és előfizetni (egyéni és kollektív előfizetés formájában) valamelyik pártlapot.

7. A kongresszus azon az álláspontón van, hogy a komszomol lapjainak minden segítséget meg kell kapniok, hogy több nagy kormányzósági központban fenn kell tartani a szövetség önálló lapjait, egyéb helyeken pedig a párt- és szovjet lapokban az „ifjúsági rovatot". A komszomol lapjait a kormányzósági pártbizottságok általános irányításával kell kiadni.

8. A kongresszus megállapítja, hogy mindezideig számos kormányzósági és területi pártbizottságban nem létesítettek apparátust a sajtó irányítására, és utasítja a kormányzósági és területi pártbizottságokat, hogy a területi és kormányzósági pártbizottságok titkári értekezletén (1921 december) elfogadott rendelkezés értelmében haladéktalanul szervezzenek sajtó-alosztályokat.

9. A kongresszus felhívja a figyelmet arra, hogy a nemzeti kisebbségek részére — különösen a türk nyelveken — lapokat és általában irodalmat kell kiadni.

II

1. A marxista felvilágosító munka kibontakozása a megfelelő jellegű irodalmi alap megteremtése nélkül teljességgel lehetetlen. A kongresszus, megállapítva a szovjet hatalommal ellenségesen szembenálló magánkiadóvállalatok fejlődését, felhívja a

KB és a pártbizottságok, elsősorban a területi központok figyelmét arra, hogy kiadóvállalatot kell szervezni a harcos agitációs-propaganda irodalom és a marxista irodalom kiadására. A kongresszus jóváhagyja a KB-nak azt a határozatát, hogy a Legfőbb Politikai Népművelési Bizottság kiadóvállalatát közvetlen pártkiadóvá kell átalakítani, azzal a feladattal, hogy népszerű agitációs, vallásellenes, marxista irodalom kiadásával foglalkozzék. A pártkiadóknak fel kell figyelniök a munkás- és parasztttömegek igényeire. Megállapítva, hogy az elmúlt évben kevés marxista tankönyv jelent meg, mindent meg kell tenni azért, hogy ilyen könyveket írjanak és kiadjanak. Erre a munkára megfelelő számú munkatársat kell kijelölni, és össze kell hangolni az egyes helyeken e téren folyó munkát. A kongresszus megbízza a KB-t, hogy tegyen lépéseket a marxista klasszikusok, elsősorban Plehanov marxista műveinek mielőbbi megjelentetése érdekében.

2. Ami a kormányzósági pártbizottságok folyóiratait illeti, azoknak tartalmazniok kell: először, politikai vezércikkeket, másodszor, tézisek stb. formájában az agitátorok és propagandisták részére szükséges anyagot, harmadszor, közleményeket és tájékoztató anyagot a kormányzósági pártbizottság tevékenységéről, negyedszer, vitaanyagot. Ilyen természetű általános folyóiratokkal kell helyettesíteni azokat a speciális kiadványokat, amilyenek például „A kormányzósági pártbizottságok értesítői", „Az Agitáció és a Propaganda Közlönyei", „Agitátor-útmutatók" stb.

3. „Az Agitáció és a Propaganda Közlönyé"-nek (az OKP Központi Bizottsága lapjának) kéthetenként egyszer kell megjelennie, folyóirat formájában, mely a párttagokhoz szól, s tartalmazza a legfontosabb irányadó anyagokat a politika, a gazdasági élet, az agitáció és a propaganda kérdéseiről. A pártkiadókat minden szervnek előnyben kell részesítenie a magánkiadókkal szemben.

4. A kongresszus rendkívül fontosnak tartja a munkás-paraszt ifjúságnak szóló irodalom megteremtését, amellyel ellensúlyozhatjuk a felburjánzó ponyvairodalomnak az ifjúságra gyakorolt befolyását, és elősegíthetjük az ifjúság tömegeinek kommunista nevelését. A kongresszus jóváhagyja a KB-nak egy népszerű tudományos és irodalmi-művészeti kérdésekkel foglalkozó nagyterjedelmű folyóirat kiadására vonatkozó határozatát, és megbízza a KB-t, hogy fejlessze tovább ezt a kezdeményezést olymódon, hogy a legközelebbi jövőben a komszomol részvételével létesítsen népszerű, tudományos és szépirodalmi könyvtárat az ifjúság részére.

III

1. A párttisztítás feltárta, hogy a párttagok politikai képzettségének átlagos színvonala rendkívül alacsony. Ebből az a feladat következik, hogy rendszeresen emelni kell a párttagság politikai és marxista képzettségének színvonalát. Ez a feladat főképpen a pártiskolák, valamint a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák rendszere révén valósítható meg, kezdve az alapfokú politikai iskoláktól egészen a pártfőiskoláig.

A pártsejtek oktató-propaganda funkcióit a minimumra kell csökkenteni. A sejt fő feladata, hogy helyreállítsa és minden eszközzel megszilárdítsa a kapcsolatot a pártonkívüli tömegekkel. A pártsejtnek be kell töltenie rendeltetését: legyen a pártszervezet élő alapsejtje, amely közvetlenül és napról napra egybekapcsolja a pártot a tömegekkel. A pártsejt belső munkájának középpontjába a napi politikával összefüggő és a tömegek életének anyagi létalapját közvetlenül érintő, mindennapos gyakorlati feladatokat kell állítani. A rendszeres, elmélyült, elméleti marxista képzés feladatait az iskolák, tanulókörök és klubok rendszerének segítségével kell megoldani, s ezért a legközelebbi jövőben:

a) véglegesen felül kell vizsgálni, szabályozni kell és meg kell erősíteni a párt- és szovjet iskolák hálózatát, úgy, hogy minden kormányzósági városra, a kormányzóságokban pedig két-három kerületre jusson egy megfelelő fokozatú iskola;

b) ki kell szélesíteni a párttagok politikai analfabétizmusának felszámolását szolgáló pártiskolák meglevő hálózatát. Ezeknek az iskoláknak több pártsejtet kell összefogniok. Számba kell venni a párttagok alapfokú politikai képzettségét. Azoknak a párttagoknak, akik nem ütik meg a politikai alapismeretek elemi követelményeinek mértékét, feltétlenül el kell végezniök az alapfokú politikai iskolákat, s iskolai tanulásuk idejére mentesíteni kell őket pártmunkájuktól; azokat a párttagokat pedig, akiknek megvan az elemi politikai képzettségük, marxista tanulókörökbe kell szervezni;

c) fejleszteni és erősíteni kell a felsőfokú iskolák szervezetét, a Vörös Tanárképző Intézetet, a Szocialista Akadémia mellett szervezett tanfolyamokat, a Szverdlov és a Zinovjev Egyetemen működő kétéves tanfolyamokat, a Nyugati Nemzeti Kisebbségek Kommunista Egyetemét és a Keleti Dolgozók Egyetemét; el kell érni, hogy pontosan el legyenek határolva e felsőfokú intézetek mindegyikének feladatai, el kell érni, hogy jól végezzék munkájukat. A kongresszus felhívja a helyi pártszervezetek és a KB

figyelmét arra, hogy ezeknek az iskoláknak a hallgatóit gondosabban kell kiválogatni;

d) a kongresszus utasítja a KB-t és a kormányzósági pártbizottságokat, hogy az előadói-oktatói munka terén való specializálás céljából jelöljenek ki marxista felkészültséggel bíró elvtársakat, s intézkedjenek, hogy anyagi tekintetben teljes mértékben gondoskodjanak róluk. A kongresszus egyben szükségesnek tartja, hogy a kormányzósági szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák minden egyes évfolyamáról a végzett hallgatók közül tartsanak vissza egyes csoportokat, és képezzék ki őket előadói munkára;

e) a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a központban és a vidéken a marxizmus szellemében dolgozzák ki a pedagógia és az oktatási módszertan kérdéseit;

f) a kongresszus felhívja a párt Központi Bizottságának figyelmét, hogy meg kell javítani a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák anyagi helyzetét. Megállapítva, hogy a hallgatók, bár éheztek és fáztak az iskolában, túlnyomó többségükben továbbfolytatták a munkát, és az iskolai foglalkozást legfőbb pártkötelességnek tekintették, a kongresszus szükségesnek tartja a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák anyagi helyzetének haladéktalan megjavítását, és megbízza a KB-t, hogy tegye meg evégből a szükséges intézkedéseket.

2. Az iskolahálózat mellett fejleszteni kell és magasabb színvonalra kell emelni a pártklubok és a marxista tanulókörök munkáját, a pártoktatás olyan eszközeivé kell változtatni őket, melyek kialakítják a párttagok szigorúan marxista világnézetét. Igen nagy figyelmet kell fordítani a pártklubokra, melyeket a pártmunkások gyakorlati munkájában szerzett tapasztalatok kicserélésének, s egyben a párton belüli propagandamunkának a központjaivá kell tenni.

IV

A kongresszus a jelenlegi szakaszban egyik legfontosabb feladatnak tekinti, hogy megfelelő színvonalra emeljük a falusi politikai felvilágosító munkát. Ezt a munkát lényegében egybe kell kapcsolni a mezőgazdasági termelés fellendítésének feladatával. A kongresszus megállapítja, hogy az új gazdasági politikával kapcsolatban majdnem mindenütt megszüntették a falusi olvasószobákat, s ezért szükségesnek tartja, hogy az olvasószobákat újból felállítsák, és az egész falusi politikai felvilágosító munka középpontjává tegyék. A falusi olvasószobákat olyan

központokká kell tenni, ahol a paraszttömegeknek helyes és rendszeres tájékoztatást nyujtanak az ország politikai életéről (jól megszervezett lapkihordás, ujságfelolvasás, beszélgetés stb.). A kongresszus azon az álláspontón van, hogy az olvasószobákat a kormányzósági végrehajtó bizottságok helyi eszközeiből kell finanszírozni; az olvasószobák anyagi támogatásába be kell vonni a szövetkezeteket, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy a párt és a politikai népmüvelési bizottságok vezető szerepe megmaradjon. A kongresszus megbízza a Legfőbb Politikai Népmüvelési Bizottságot, hogy a legközelebbi jövőben a központban és a vidéken rendezzen tanfolyam jellegű találkozókat és tanácskozásokat az olvasószobák munkatársai részére. Ugyanakkor a kongresszus felhívja a pártbizottságok figyelmét, hogy gondosabban és olyan elvtársakból válasszák ki ezeket a munkatársakat, akik szerves kapcsolatban állnak a faluval.

Emellett a pártszervezeteknek fokozott figyelmet kell fordítaniok a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezetének politikai népmüvelési munkájára, olymódon, hogy a titkárságok mellett és a szovhozokban megerősítik és kiszélesítik a népmüvelési bázisok hálózatát.

V

1. A kongresszus szükségesnek tartja az agitációs és propaganda osztályok megerősítését, s ezért irányításukra olyan elvtársakat kell kijelölni, akik megfelelő marxista képzettséggel rendelkeznek; az agitációs és propaganda osztályokat a marxista ideológiáért és a párt eszmei tömegbefolyásáért folytatott harc központjaivá kell tenni.

2. A kongresszus megerősíti a X. kongresszusnak a Legfőbb Politikai Népmüvelési Bizottságra és szerveire vonatkozó határozatát, és kategórikusan elítéli egyes pártbizottságoknak arra irányuló törekvését, hogy a politikai népmüvelési bizottságok munkáját felszámolják; így többek között a politikai népmüvelési bizottságok részére — a legfelsőktől a legalsókig — a Közoktatásügyi Népbiztosság eszközeiből szigorúan erre a célra fenntartott összegeket kell biztosítani. A politikai népmüvelési bizottságok munkájának helyes megszervezéséért a kongresszus a kormányzósági pártbizottságokat teszi felelőssé, amelyek kötelesek erre a munkára kellő számú megbízható pártfunkcionáriust rendelkezésre bocsátani, s útmutatásukkal és tekintélyükkel egyaránt segíteni a politikai népmüvelési bizottságok munkáját.

3. Az agitációs és propagandaosztályok, a politikai népművelési bizottságok és a szakszervezetek kulturális osztályai közötti kapcsolatokra vonatkozóan a kongresszus, megerősítve a X. kongresszusnak e tárgyban hozott határozatát, az agitációs és propagandaosztályok, valamint a politikai népművelési bizottságok vezetőségében célszerűnek tartja a személyi uniót. A kongresszus felhívja a pártbizottságok figyelmét, hogy a szakszervezetek kulturális osztályainak vezetőit gondosabban kell kiválogatni.

A MUNKÁSNŐK ÉS PARASZTNŐK KÖRÉBEN VÉGZETT MUNKÁRÓL

Az átmeneti időszak feltételei között a munkás- és parasztnők tömegeinek politikai befolyásolása nemcsak hogy nem veszít jelentőségéből, hanem még sokkal nagyobb fontosságra tesz szert.

A kispolgári környezet, a munkanélküliség, a deklasszálódási veszély közepette igen körültekintően kell foglalkoznunk a proletár nők tömegeivel.

Erre való tekintettel a proletár- és parasztnők tömegei közötti munkával foglalkozó külön osztályokat a pártbizottságok önálló osztályaiként fenn kell tartani, s ezeket az osztályokat jól képzett funkcionáriusokkal kell megerősíteni.

A munkásnőkkel foglalkozó osztályok szervezőmunkáját szorosan össze kell kapcsolni a pártbizottságok más osztályainak, különösen az agitációs és propagandaosztálynak a munkájával. A nőosztályok élén lehetőleg pártbizottsági tagok álljanak.

A pártbizottságok ügyeljenek arra, hogy a nők közötti munkával foglalkozó osztályok szoros kapcsolatot tartsanak munkájukban a szakszervezetekkel. Tekintettel arra, hogy fokozni kell a munkásnőknek a szakszervezetekbe való bevonására irányuló munkát, a kongresszus szükségesnek tartja a KB és az Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács arra vonatkozó rendelkezéseinek a végrehajtását, hogy a munkásnők közötti munkára szervezőket jelöljenek ki, s utasítja a pártbizottságokat, ügyeljenek arra, hogy valamennyi választott szakszervezeti és szovjet szervbe bekerüljenek azok a munkásnők, akiket a nők közötti munkával foglalkozó osztály kijelöl.

Tekintettel arra a szerepre, amely a mezőgazdaság fellendítésében és a mezőgazdasági szövetkezet fejlesztésében a parasztnőkre hárul, a kongresszus szükségesnek tartja a körükben végzett munka fokozását; ezért növelni kell a parasztnők köréből származó kerületi és területi szervezők számát.

RENDELKEZÉSEK A VÖRÖS HADSEREG MEGERŐSÍTÉSÉNEK KÉRDÉSÉRŐL[1]

I

1. A hadsereg, az ország nehéz gazdasági viszonyai ellenére, az elmúlt év folyamán összes öntudatos elemeinek az erőfeszítése révén minőségileg magasabb színvonalra emelkedett. A hadsereg rendíthetetlenül hű a munkás-paraszt köztársasághoz. Továbbra is győzelmesen visszaver minden támadást, amely a dolgozók hatalma ellen irányul.

2. A Vörös Hadsereg látja és megérti mindazokat az erőfeszítéseket, amelyeket a szovjet kormány tesz, hogy fenntartsa, fejlessze és megerősítse a békés gazdasági kapcsolatokat a burzsoá államokkal. Hogy tovább csökkenthető-e a Vörös Hadsereg létszáma, és hogy könnyíteni lehet-e a dolgozó tömegek katonai terhein, azt teljes egészében az fogja meghatározni, hogy milyen sikereket ér el a szovjet kormány a békés kapcsolatok megerősítésében.

3. A kongresszus szükségesnek tartja a további fáradhatatlan munkát a Vörös Hadsereg harcképességének mindenirányú fokozása érdekében.

Az ehhez vezető úton elérendő új eredmények feltételei a kongresszus véleménye szerint:

a) a hadsereg megszabott létszámának meghatározása az egész 1922. évre;

b) szilárd költségvetés megállapítása, összhangban a hadsereg létszámával és a haditechnika követelményeivel;

c) a hadsereg részére jelenleg rendkívüli terhet jelentő külső szolgálatok határozott csökkentése.

Ez a jelenlegi körülmények között megvalósítható programm megteremti a szükséges feltételeket ahhoz, hogy helyes és pontos szervezeti, katonai, oktatási, nevelő és gazdasági rendszert lehessen kialakítani magában a hadseregben, s hogy tovább lehessen fokozni a hadsereg harcképességét, még abban az esetben is, ha ismételten jelentősen csökkentjük a hadsereg létszámát, amennyiben ezt a Szovjetköztársaság nemzetközi helyzetének javulása lehetővé teszi.

A Vörös Hadseregről mondottak teljes mértékben vonatkoznak a Vörös Flottára is, amely a föderatív, szövetséges és test-

[1] Ezt a határozatot 1922 március 30-án a kongresszus katonai küldötteinek tanácskozása fogadta el, és a kongresszus jóváhagyta. — *Szerk.*

véri szovjet köztársaságok védelmi rendszerének nélkülözhetetlen alkotó eleme.

A XI. kongresszus felhívással fordul az összes helyi párt- és szovjet szervekhez, hogy ne csak szavakban, hanem a gyakorlatban is komoly figyelmet fordítsanak a vöröskatonák gazdaságainak támogatására, különösen nagy figyelmet fordítsanak a vöröskatonák családjainak megsegítésére a vetési munkák idején, hogy a vöröskatona nyugodt lehessen családja sorsa felől, és teljesen a harci kiképzésével kapcsolatos feladatoknak szentelhesse magát.

II

A XI. pártkongresszus egyhangúlag megerősíti, hogy a megfelelő korosztályokhoz tartozó hadköteles kommunistákat valóban teljes létszámban mozgósítani kell. A kivételeket le kell csökkenteni a feltétlenül szükséges minimumra. A tanulók mentesítése egyértelmű volna azzal, hogy a hadsereget megfosztjuk a legfejlettebb és legöntudatosabb elemektől. Az egész ifjúságnak, köztük a legfejlettebb kommunista ifjúságnak is át kell mennie a hadsereg iskoláján.

A párt közvéleménye keményen ítélje el mint az árulás legrosszabb fajtáját az ifjú kommunistáknak minden olyan kísérletét, mellyel ki akarják vonni magukat a Vörös Hadseregben teljesítendő szolgálat alól. A kommunista katonaszökevényeket könyörtelenül hadbíróság elé kell állítani. Azokat a párttagokat, akik elősegítenek jogtalan és hamisan indokolt mentesítéseket, szigorúan felelősségre kell vonni.

A pártszervek kötelesek minden indokolatlanul leszerelt kommunistát a Vörös Hadseregbe visszaküldeni.

Valamennyi pártszervezet felelős azért, hogy a legnagyobb gondossággal és teljes mértékben végrehajtsák az 1899, 1900. és 1901. évben született kommunisták mozgósítását.

A VOLT „MUNKÁSELLENZÉK" EGYES TAGJAIRÓL

1. Az OKP X. kongresszusa megbízta a KB-t azzal, hogy „minden frakciózást teljesen szüntessen meg". A kongresszus utasítást adott, hogy „haladéktalanul oszlassanak fel kivétel nélkül minden csoportot, bármilyen platform alapján alakultak is" és utasította az összes szervezeteket, hogy „ügyeljenek a legszigorúbban arra, hogy semmiféle frakciós fellépés elő ne fordulhasson". A kongresszus határozatilag kimondta, hogy „aki

nem hajtja végre a kongresszusnak ezt a határozatát, azt feltétlenül és azonnal ki kell zárni a pártból". A X. kongresszus beválasztotta a KB-ba a volt úgynevezett „munkásellenzék"-csoport két tagját, felelős szovjet állásokba helyezett olyan elvtársakat, akik korábban ehhez a csoporthoz tartoztak, és a párt általában minden intézkedést megtett, hogy senkit se érjen üldözés semilyen formában a korábbi frakciózásért. A KB a felülvizsgálás és párttisztítás idején külön körlevélben minden szervezetet utasított, hogy külön rendelkezésekkel biztosítsák a legkörültekintőbb és legtapintatosabb magatartást a „munkásellenzék" volt tagjaival szemben; a „munkásellenzék" volt tagjai közül többeket a kormányzósági és területi felülvizsgáló bizottságok, a központi felülvizsgáló bizottság, sőt még az ellenőrző bizottságok élére is állítottak, a párt tehát igen nagy bizalmat tanúsított velük szemben.

2. A „munkásellenzék" volt tagjai mégis, ismételten megszegve a X. kongresszus határozatát, fenntartották és támogatták a pártonbelüli illegális frakciós szervezetet. Ennek eredményeképpen frakciós fellépéseikkel, a központban és a vidéken egyaránt, kétségtelenül bomlasztó hatást gyakoroltak a párt soraira. Többízben kísérletet tettek arra, hogy nem a rátermettség, hanem a frakcióhoz tartozás alapján válasszák ki a szakszervezeti egyesülések vezetőszerveinek, így például a fémipari munkások szövetsége Központi Bizottságának tagjait. A bizottság megállapítása szerint nemcsak nyilt, hanem földalatti harcot is folytattak, hogy a párt, a szakszervezetek és a helyi szovjetek vezető szerveit frakciós érzelmű elvtársak kaparintsák kezükbe. A volt „munkásellenzék" tagjai gyűléseken gyakran „mi és ők" stílusban szólalva fel, szembehelyezkedtek a párt egész többi részével. Éppen a párthatározatok ellen történt ilyen fellépések késztették az OKP Központi Bizottságát arra, hogy 1921 augusztus 9-én indítványozza Sljapnyikovnak, a KB tagjának a pártból való kizárását, és ez a javaslat már akkor megkapta a KB tagjai és póttagjai részéről e rendszabály alkalmazásához szükséges szavazatoknak több mint a felét.

A kizárásra csak azért nem került sor, mert egy szavazat hiányzott a KB tagjainak és póttagjainak kétharmados szótöbbségéhez, amelyet ennek a végső rendszabálynak az alkalmazása megkövetel.

Az 1921 augusztus 9-én egyhangúlag (hárman tartózkodtak a szavazástól) hozott határozat a következőképpen hangzott:

„Minthogy Sljapnyikov, mint a KB tagja, ismételten megsértette a pártfegyelmet, a plénum megállapítja: teljességgel tűr-

hetetlen, hogy Sljapnyikov a KB-n kívül továbbra is olyan beszédekkel, nyilatkozatokkal és bírálattal lépjen fel, melyek a KB politikája ellen irányulnak, és ellentétben állnak azokkal a határozatokkal, amelyek ténylegesen a pártkongresszus véleményét fejezik ki; az ilyen fellépések élesen felvetik a kérdést, vajjon megengedhető-e, hogy Sljapnyikov a KB-ban dolgozzon. Ezért a plénum határozottan felszólítja Sljapnyikovot, hogy e tekintetben gyökeresen változtassa meg politikai magatartását, és egyeztesse azt össze a KB irányvonalával, amelynek kebelébe tartozik. Arra az esetre, ha Sljapnyikov a jövőben nem változtatja meg magatartását, a KB-t meg kell bízni azzal, hogy a kérdés másodszori megvizsgálása céljából ugyanilyen ülést (a KB és a KEB tagjainak és póttagjainak teljes ülését) hívjon össze."

A volt „munkásellenzék" tagjainak ez a magatartása arra vezetett, hogy azok a csoportok, amelyek egy IV. Internacionálét akartak létrehozni, a volt „munkásellenzék" tagjaihoz fordultak mint lelki rokonokhoz, felajánlották támogatásukat és csatlakozásra hívták fel őket; újból kinyomatták és széleskörűen terjesztettek olyan műveket, mint például Kollontaj elvtársnőnek „A munkásellenzékről" című brosúrája. A volt „munkásellenzék" soraiból jött elvtársak nem utasították őket határozottan vissza, nyilvánosan és hivatalosan nem határolták el magukat ezektől a munkásmozgalomra nézve káros csoportoktól, s e tekintetben csupán határozatlan nyilatkozatokra szorítkoztak.

Kollontaj elvtársnőnek a Komintern kongresszusán elmondott, pártellenes szellemű beszédét a kongresszus egyhangúlag elutasította, az egész, velünk szemben ellenséges sajtó azonban széleskörűen kiaknázta.

A XI. kongresszus által megválasztott külön bizottság, amelyben a helyi szervezeteket képviselő 19 küldött vett részt, megállapította, hogy különböző időpontokban frakciós értekezletek zajlottak le, s ezeken az értekezleteken konspiratív jellegű határozatokat hoztak, amelyeknek végrehajtását a csoport vezéreire, Medvegyevre és Sljapnyikovra bízták. Sljapnyikov, a KB tagja és Medvegyev, amikor elvbarátaiktól (Szavicsevtől. Mityintől) a legnagyobb mértékben pártellenes jellegű leveleket kaptak, az e levelekben érintett kérdéseket nem vitték megvitatás céljából a KB elé, jóllehet a levelek egyáltalán nem személyes jellegűek voltak, hanem egészükben a „munkásellenzék" volt tagjainak pártellenes törekvéseivel és tevékenységével foglalkoztak.

3. Végül, a volt „munkásellenzék" tagjainak legutóbbi értekezletére vonatkozóan, amelynek eredményeként megszületett

a Kominternhez intézett felhívás, a bizottság megállapította, hogy Medvegyev és Sljapnyikov a volt „munkásellenzék" hívei részére külön értekezletet hívott össze, erre az értekezletre meghívták a már elítélt és a pártból kizárt G. Mjasznyikovot, s ezen az értekezleten teljesen légbőlkapott és egyáltalán nem ellenőrzött tények és közlemények alapján vádiratot állítottak össze a párt ellen. Emellett néhányan, akik ezt a nyilatkozatot aláírták, bevallották, hogy jóformán nem is ismerték a dokumentum tartalmát, csak csoportszolidaritásból írták alá.

4. A kongresszus, az OKP korábbi Központi Bizottságával teljesen egyetértve, azon a véleményen van, hogy a nyilatkozatot aláíró elvtársak egyáltalán nem azzal a ténnyel sértették meg a pártfegyelmet, hogy ezt a nyilatkozatot eljuttatták kommunista osztályszervezetünk legfelső szervéhez, a Kominternhez, s a kongresszus nem ezért ítéli el az elvtársakat. A kongresszus azt tartja pártellenesnek, hogy egy éven át a X. kongresszus határozott és fenntartásnélküli döntése ellenére frakciós csoportot tartottak fenn, frakciós értekezleteket rendeztek, és frakciós harcot folytattak. A kongresszus teljes mértékben megengedhetetlennek tartja, hogy a Kominternnek olyan tudósításokat küldjenek, amelyek — mint a Komintern által kijelölt bizottság megállapította — hamisak. A kongresszus a leghatározottabban megbélyegzi e csoport egyes tagjainak a magatartását, akik a Komintern bizottságának adott magyarázataikban hamis adatokat közöltek a pártról, olyanokat, amelyek eltorzítják az OKP és a munkásosztály egésze között fennálló kölcsönös viszony valódi képét.

5. A bizottság szerint nemcsak a fent ismertetett tények nyertek megállapítást, hanem az is, hogy a volt „munkásellenzék"-csoport, magatartásával belülről bomlasztva a szervezetet, egyben befolyásának szervezeti megerősítésére törekedett, és bizonyos körülmények között lehetségesnek tartotta, hogy szakadást idézzen elő pártunkban, csak nem tartotta még eléggé érettnek a helyzetet e szakadásra. Például Kollontaj elvtársnő, aki az OKP X. kongresszusa előtt írt brosúrájában azt a gondolatot fejtegette, hogy a szakadás elkerülhetetlen, és csak ki kell választani ehhez a legmegfelelőbb pillanatot, a X. kongresszus után sem változtatott ezen a magatartásán, és az OKP XI. kongresszusának bizottsága előtt elhangzott fejtegetéseiben leszögezte, hogy a szakadást elkerülhetetlennek tartja, ha a párt nem változtatja meg irányvonalát, vagyis ha a párt nem teszi magáévá Kollontajnak, Medvegyevnek és Sljapnyikovnak a munkásosztály szempontjából hibás és káros nézeteit.

A legutóbbihoz hasonló frakciós értekezleteket illetően Kollontaj elvtársnő a bizottság előtt sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy csak kevés ilyen értekezlet volt. A kongresszus teljes mértékben tűrhetetlennek tartja ennek a csoportnak a párttal szemben elfoglalt álláspontját, különösen megengedhetetlennek tartja abban a rendkívül nehéz helyzetben, amelyet a munkásosztály a gazdasági átszervezés, a tőkés elemek bizonyos fokú megerősödése, az országban uralkodó hallatlan éhínség, a külső beavatkozás veszélye, a kispolgári hangulatok erősödése folytán ma átél, amikoris a munkásosztály győzelmének elsőrendű feltétele a párt egysége és a párt sorainak legszigorúbb fegyelme.

Mindezek alapján a XI. kongresszus, miután meghallgatta a KIVB kibővített plénumának a huszonkettők ügyében hozott határozatát, továbbá a kongresszus által a volt „munkásellenzék" egyes tagjai tevékenységének kivizsgálására kijelölt 19-es bizottság beszámolóját, valamint Sljapnyikov, Medvegyev és Kollontaj nyilatkozatait, — a következő határozatot hozta:

1) A kongresszus Sljapnyikovot, Medvegyevet és Kollontajt illetően csatlakozik a KIVB határozatához, és utasítja a KB-t, hogy abban az esetben, ha ezek az elvtársak a jövőben hasonló pártellenes magatartást tanúsítanak, az említett elvtársakat zárja ki a pártból.

2) Mityint, aki 16 éven át a mensevik párt aktív tagja volt és 1920-ban lépett be az OKP-ba, majd frakciós csoportot szervezett és az OKP donyecmedencei szervezetében következetesen a pártszervezet bomlasztását célzó irányvonalat vitt, mint megrögzött bomlasztó elemet ki kell zárni a pártból.

3) Kuznyecovot, aki a multjára, párttagságára és munkásvoltára vonatkozó hamis adatokkal félrevezette a pártot, eltitkolta, hogy fűszerkereskedő volt, és csak azért lépett be, átmenetileg, a munkások soraiba, hogy kibújjon a katonai szolgálat alól, — mint a proletariátustól idegen elemet ki kell zárni a pártból.

„Az OK(b)P XI. kongresszusa. Jegyzőkönyv." 1936

AZ OK(b)P TIZENKETTEDIK ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA

Moszkva. 1922 augusztus 4—7

A konferencián 129 szavazati joggal és 92 tanácskozási joggal bíró küldött vett részt.

Napirend: 1) A nemzetközi helyzetről; 2) A szakszervezetekről; 3) A szövetkezetekben végzett pártmunka; 4) A szovjetellenes pártokról és áramlatokról; 5) A Szervezeti Szabályzattal foglalkozó szekció munkájáról; 6) A párttagok anyagi helyzetének megjavításáról; 7) A Kommunista Internacionále IV. kongresszusáról.

A konferencia, miután rámutatott arra a változásra, amely a szovjetellenes pártok és áramlatok taktikájában az új gazdasági politika feltételei között beállott, osztályszempontból értékelte a szmenovehizmust[1] mint az új, nepman-burzsoázia ideológiáját, és mozgósította a pártot és a munkásosztályt, hogy az új viszonyok között fokozza harcát a polgári és kispolgári pártok és áramlatok ellen.

A konferencia a nemzetközi helyzetről tartott beszámoló meghallgatása után jóváhagyta a párt külpolitikai irányvonalát.

A szövetkezetekben végzett pártmunkáról V. V. Kujbisev tartott beszámolót; a Szervezeti Szabályzattal foglalkozó szekció munkájáról és a párttagok anyagi helyzetének megjavításáról V. M. Molotov számolt be.

---

[1] „*Szmenovehisták*" — a szovjetellenes fehéremigráns tábor értelmiségi köreiben keletkezett csoport, amely a „Szmena Veh" c. 1921 júliusban Prágában megjelent cikkgyüjteményről kapta nevét. A „szmenovehisták", miután belátták, hogy a Szovjethatalom megdöntése külföldi katonai intervenció útján teljesen reménytelen, az új gazdasági politika bevezetése után a Szovjetállam belső elfajulására számítottak. (Lásd *Lenin* Művei. 33. köt. Szikra 1953. 516. old. 42. jegyzet.) — *Ford.*

A konferencia, miután meghallgatta a Kommunista Internacionále IV. kongresszusával kapcsolatos előkészületekről szóló beszámolót, helyeselte a Komintern Végrehajtó Bizottságának tevékenységét, és rámutatott, hogy a kongresszusi küldöttségben képviselve kell lenniök az OK(b)P nemzetiségi szervezeteinek.

A KB Szervező Irodája a XI. kongresszus határozatának végrehajtásaképpen 1922 május 19-én megalakította „Az OK(b)P Szervezeti Szabályzatának felülvizsgálásával foglalkozó bizottságot" V. M. Molotov elnökletével. A bizottság kidolgozta a módosított Szervezeti Szabályzat tervezetét, amelyet a konferencia elé terjesztettek. A konferencia kijelölte a „Szervezeti Szabályzattal foglalkozó szekciót", és a szekció által beterjesztett módosítások után a Szervezeti Szabályzat szövegét egyhangúlag elfogadta.

I. AZ OROSZORSZÁGI KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTNAK

(a Kommunista Internacionále szekciójának)

SZERVEZETI SZABÁLYZATA

I. A párt tagjairól

1. A párt tagjának számít mindenki, aki elismeri a párt programmját, dolgozik a párt valamelyik szervezetében, aláveti magát a párt határozatainak és fizeti a tagsági járulékot.

2. Az új tagokat az alapfokú politikai iskolát elvégzett és jelöltségi idejüket letöltött tagjelöltek sorából veszik fel.

A tagfelvétel a tagjelöltek sorából a következőképpen történik:

a) Három kategória van: 1) munkások és a Vörös Hadsereg munkás és paraszt tagjai; 2) parasztok (a vöröskatonákon kívül) és olyan kisiparosok, akik nem zsákmányolnak ki idegen munkát; 3) egyebek (alkalmazottak stb.).

b) Az első és második kategóriába tartozó személyek felvételéhez 3 hároméves tagsággal rendelkező párttag ajánlása, a harmadik kategóriába tartozó személyek felvételéhez 5 ötéves tagsággal rendelkező párttag ajánlása szükséges.

Megjegyzés. Az ajánlók felelősek az ajánlott személyekért, meggondolatlan ajánlás esetén az ajánló személyeket egészen a pártból való kizárásig terjedhető pártbüntetés terheli.

c) Az ajánlások ellenőrzése megelőzi a felvételt, s ez az ellenőrzés a helyi pártbizottság feladata.

d) A pártba való felvétel kérdését előzetesen a pártsejt vizsgálja meg, majd a pártszervezet taggyűlése hozza meg a határozatot, amely a pártbizottság — az első kategória esetében a kerületi pártbizottság, a második és harmadik kategória esetében a kormányzósági pártbizottság — jóváhagyása után lép érvénybe. A városkerületi szervezetekben az első kategóriába tartozó személyeket illetően a kerületi taggyűlés határozata végleges.

e) Más pártok volt tagjait 5 ötéves tagsággal rendelkező párttag ajánlása alapján veszik fel, felvételükhöz a felvételt kérelmező személy társadalmi helyzetétől függetlenül feltétlenül szükséges a kormányzósági pártbizottság jóváhagyása.

f) Fiatalok, 20. életévük betöltéséig (a vöröskatonák kivételével) csak az OKISz útján léphetnek be a pártba.

3. Azt a párttagot, aki az egyik szervezet területéről valamely másik szervezet működési területére megy át, az utóbbi szervezet felveszi tagállományába.

Megjegyzés. A kormányzóság határain belül a párttagok csak a kormányzósági pártbizottság beleegyezésével költözködhetnek. Az egyik kormányzóságból a másikba való költözés a párt Központi Bizottsága által megállapított szabályok szerint történik.

4. Valamely személynek a pártból való kizárásáról vagy annak a pártszervezetnek a taggyűlése dönt, amelyhez az illető tartozik, vagy pedig a kormányzósági ellenőrző bizottság. A kizárásról szóló határozat csak akkor lép érvénybe, ha a kormányzósági pártbizottság jóváhagyja, de az illetőt már a kizárás jóváhagyása előtt eltávolítják a pártmunkától. A párttag kizárását a kizárás okainak megjelölésével közzéteszik a pártsajtóban.

II. A tagjelöltekről

5. A pártba való belépéshez tagjelöltségi idő letöltése szükséges, aminek az a célja, hogy a tagjelölt alaposan megismerkedjék a párt programmjával és taktikájával, s hogy meg lehessen ismerni a tagjelölt személyi tulajdonságait.

6. A tagjelöltfelvétel rendje (a kategóriákra való beosztás, az ajánlások jellege és ellenőrzésük módja, a szervezet felvételi határozata, s annak a pártbizottság részéről történő jóváhagyása) pontosan ugyanaz, mint a tagfelvételé.

7. A tagjelöltség ideje a munkások és a Vörös Hadsereg mun-

kás és paraszt tagjai részére legalább 6 hónap, a parasztok és kisiparosok részére 1 év, egyéb személyek részére 2 év.

Megjegyzés. Más pártok volt tagjainak, társadalmi helyzetüktől függetlenül, 2 éves tagjelöltségi időt kell letölteniök.

8. A tagjelöltek tanácskozási joggal részt vehetnek annak a pártszervezetnek nyilvános taggyűlésein, amelyhez tartoznak.

9. A tagjelöltek a rendes tagsági járulékot fizetik a helyi pártbizottság pénztárába.

III. A párt szervezeti felépítéséről

10. A párt szervezeti felépítésének vezérelve a demokratikus centralizmus.

11. A párt a demokratikus centralizmus alapján, területi elv szerint épül fel: az olyan pártszervezet, amelynek hatáskörébe valamely egész vidék tartozik, magasabbfokú minden olyan pártszervezetnél, amelynek hatáskörébe az illető vidéknek csak egy része tartozik.

12. Minden szervezet önállóan határoz a helyi kérdésekben.

13. Minden pártszervezet legfelsőbb vezető szerve a taggyűlés, a konferencia, illetve a kongresszus.

14. A taggyűlés, a konferencia, illetve a kongresszus bizottságot választ, amely ezeknek végrehajtó szerve és vezeti a helyi szervezet egész folyó munkáját.

15. A párt szervezeti felépítésének sémája a következő:

a) az OSzFSzK területe: országos kongresszus — Központi Bizottság;

b) az OSzFSzK-hoz tartozó területek és szovjet köztársaságok: a KB területi irodái (vagy a nemzetiségi kommunista pártok területi konferenciái és kongresszusai — a nemzetiségi kommunista pártok területi bizottságai és központi bizottságai);

c) kormányzóságok: kormányzósági konferenciák — kormányzósági pártbizottságok;

d) kerületek: kerületi konferenciák — kerületi pártbizottságok;

e) járások: járási értekezletek — járási pártbizottságok;

f) vállalatok, lakótelepek, a Vörös Hadsereg alakulatai, intézmények: a pártsejt taggyűlései — a pártsejt vezetősége.

16. Az alárendeltségnek, a beszámolási kötelezettségnek, párthatározatok felterjesztésének és fellebbezésének rendje (a legfelsőbb fórumtól a legalsóig) a következő: összoroszországi kon-

gresszus, KB, területi konferencia, területi pártbizottság, kormányzósági konferencia stb.

17. A pártmunka egyes ágainak (a nemzetiségek, a nők stb. körében végzett munkának) ellátására külön osztályok alakulnak. Az osztályok a pártbizottságok mellett működnek és közvetlenül azoknak vannak alárendelve. Az osztályok megszervezésének rendjét a KB által jóváhagyott külön utasítások határozzák meg.

18. Minden alsóbbfokú pártszervezetet, egészen a kerületi szervezetekig, a kerületi pártbizottságok erősítenek meg a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával, a kerületieket a kormányzósági pártbizottságok erősítik meg a területi pártbizottság, ennek hiányában pedig a KB jóváhagyásával, a kormányzóságiakat a területi pártbizottságok a KB jóváhagyásával, területi pártbizottság hiányában pedig közvetlenül a KB erősíti meg.

19. Végleges jóváhagyás után minden szervezetnek joga van saját sajtóra, de csakis a megfelelő felsőbb pártfórum jóváhagyásával.

IV. A párt központi intézményeiről

20. A párt legfelsőbb szerve a kongresszus. A rendes kongresszusokat évenként kell összehívni. Rendkívüli kongresszusokat a KB vagy saját kezdeményezésére, vagy a legutolsó pártkongresszuson képviselt párttagok legalább egyharmadának kívánságára hív össze. A pártkongresszus összehívását és napirendjét legkésőbb másfél hónappal a kongresszus előtt közzé kell tenni. A rendkívüli kongresszusokat két hónapon belül kell összehívni. A kongresszus határozatképes, ha azon az utolsó rendes kongresszuson képviselt párttagoknak legalább a fele képviselve van.

A pártkongresszuson való képviselet arányát a KB és a kongresszust megelőző rendes konferencia állapítja meg.

21. Ha a KB a 20. pontban megállapított határidőn belül nem hívja össze a rendkívüli kongresszust, a rendkívüli kongresszus összehívását követelő szervezeteknek joguk van Szervező Bizottságot alakítani, amely a KB-nak a kongresszus összehívásával kapcsolatos minden jogát élvezi.

22. A kongresszus: a) meghallgatja és jóváhagyja a KB, a revíziós bizottság és egyéb központi intézmények beszámolóját; b) felülvizsgálja és módosítja a párt programmját; c) meghatá-

rozza a párt taktikai irányvonalát az időszerű kérdésekben; d) megválasztja a KB-t, a revíziós bizottságot stb.

23. A Központi Bizottságot a kongresszus által megállapított összetételben választják meg.

Ha a KB valamelyik tagja kiválik, a KB létszámát a kongresszus által megválasztott póttagokkal a kongresszus által megállapított sorrendben egészítik ki.

24. A KB képviseli a pártot más pártokkal és intézményekkel való érintkezés során, szervezi a párt különféle intézményeit és irányítja tevékenységüket, kijelöli az ellenőrzése alatt működő központi sajtószervek szerkesztőségét, szervezi és irányítja az egész párt szempontjából jelentős akciókat, elosztja a párt erőit és anyagi eszközeit, és kezeli a központi pénztárt.

A KB a pártfrakciók útján irányítja a központi szovjet és társadalmi szervezetek munkáját.

A KB kéthavonként legalább egyszer teljes ülést tart. A KB póttagjai tanácskozási joggal részt vesznek a KB plénumain.

25. A KB a politikai munkára Politikai Irodát, a szervező munka általános irányítására 5—7-tagú Szervező Irodát, s a szervező és végrehajtó jellegű folyó munkára 3 KB-tagból Titkárságot alakít. A KB-nak ez a 3 tagja állandóan a Titkárságon dolgozik.

26. A KB a pártkongresszusok közti időben évenként egyszer országos pártkonferenciát hív össze, amelyen részt vesznek a határterületi, területi és kormányzósági pártbizottságoknak, a nemzetiségi kommunista pártok Központi Bizottságainak, a KB területi irodáinak, a Vörös Hadsereg és a Vörös Flotta politikai osztályainak képviselői.

27. A KB a kormányzósági pártbizottságoknak kéthavonként írásbeli beszámolót küld tevékenységéről.

28. A Központi Revíziós Bizottság 3, legalább tízéves párttagsággal rendelkező tagból áll.

A KRB a) felügyel, hogy gyorsan és helyesen intézzék az ügyeket a párt központi szervei, s hogy zökkenő nélkül működjék az OKP Központi Bizottsága Titkárságának apparátusa; b) ellenőrzi az OKP Központi Bizottságának pénztárát és vállalatait.

V. A területi szervezetekről

29. A pártszervezetek az OKP Központi Bizottságának engedélyével területenként egyesülhetnek. A terület határát a területi konferencia állapítja meg és a KB hagyja jóvá.

30. Az OSzFSzK föderatív részeinek területén működő pártszervezetek egyenlő helyzetben vannak a területi (illetve kormányzósági) pártszervezetekkel, vagyis teljes egészében az OKP Központi Bizottságának vannak alárendelve.

31. A területi pártbizottságot (illetve a nemzetiségi kommunista párt Központi Bizottságát) a területi pártkonferencián (illetve a nemzetiségi kommunista párt kongresszusán) választják meg.

A KB külön határozata alapján ott, ahol területi gazdasági szervek (gazdasági tanácsok stb.) vannak, vagy a központtól nagyon távoleső vidékeken, az OKP Központi Bizottsága által kijelölt és minden esetben a KB által megállapított összetételben területi irodákat létesítenek. A KB területi irodái csak az OKP Központi Bizottságának tartoznak felelősséggel.

32. A rendes területi konferenciát (illetve a nemzetiségi kommunista párt kongresszusát) a területi pártbizottság (a nemzetiségi kommunista párt Központi Bizottsága) hívja össze hathavonként (ez az idő egyes területek esetében az OKP Központi Bizottságának beleegyezésével 1 évre hosszabbítható meg). Rendkívüli területi konferenciát a területi pártbizottságnak (a nemzetiségi kommunista párt Központi Bizottságának) határozata alapján, vagy az illető területen működő pártszervezetek tagjai felének határozata alapján hívnak össze.

A területi konferencián (a nemzetiségi kommunista párt kongresszusán) való képviselet arányát a területi pártbizottság (a nemzetiségi kommunista párt Központi Bizottsága) állapítja meg, egyetértésben a területhez tartozó kormányzósági pártbizottságokkal.

A területi konferencia (a nemzetiségi kommunista párt kongresszusa) meghallgatja és jóváhagyja a területi pártbizottságnak (a nemzetiségi kommunista párt Központi Bizottságának), a revíziós bizottságnak és egyéb területi intézményeknek a beszámolóját, megválasztja a területi pártbizottságot és a revíziós bizottságot (a nemzetiségi kommunista párt Központi Bizottságát és Központi Ellenőrző Bizottságát).

33. A területi pártbizottság legalább 5-tagú irodát alakít a folyó munka végzésére.

A területi pártbizottság (a KB területi irodája) szervezi a párt különféle intézményeit a terület határán belül, irányítja ezek tevékenységét, kijelöli az ellenőrzése alatt működő területi pártlap szerkesztőségét, szervezi és irányítja a terület szempontjából általános jelentőségű akciókat, a terület határán belül elosztja a párt erőit és anyagi eszközeit, s kezeli a területi párt-

pénztárt. A területi pártbizottság (a KB területi irodája) a pártfrakciók útján irányítja a szovjetek végrehajtó szerveinek tevékenységét, s tevékenységéről havonta beszámol az OKP Központi Bizottságának.

A területi pártbizottság (a KB területi irodája) havonta legalább egyszer összeül.

VI. A kormányzósági szervezetekről

34. A rendes kormányzósági pártkonferenciát a kormányzósági pártbizottság hívja össze hathónaponként egyszer, a rendkívüli pártkonferenciát pedig a kormányzósági pártbizottságnak határozata alapján, vagy a kormányzósághoz tartozó pártszervezetek tagjai egyharmadának határozata alapján hívják össze.

A kormányzósági konferencia meghallgatja és jóváhagyja a kormányzósági pártbizottság, a revíziós bizottság és egyéb kormányzósági intézmények beszámolóját, megválasztja a pártbizottságot és a revíziós bizottságot.

35. A kormányzósági pártbizottságot a konferencia választja, s tagjai között legyenek olyan funkcionáriusok, akik a kormányzósági központban, vagy az illető kormányzóság egyéb nagy munkásközpontjaiban dolgoznak.

A kormányzósági pártbizottság havonta legalább egyszer összeül. A kormányzósági pártbizottság saját kebeléből 5-tagú irodát alakít a folyó munka végzésére. Szükség esetén az iroda tagjainak száma növelhető, de csakis a KB (illetve területeken a területi pártbizottság) beleegyezésével.

Az iroda legalább 3 tagját kizárólag pártmunkára szabad beosztani.

A kormányzósági pártbizottság titkárának az 1917 októberi forradalom előtti párttagsággal kell rendelkeznie; a felsőbb pártfórum erősíti meg (a párttagság idejét illetően csak a felsőbb pártfórum engedélyével lehet kivételt tenni).

36. A kormányzósági pártbizottság a területi pártbizottságok, illetve a KB jóváhagyásával megerősíti a kormányzóság kerületi, illetve városkerületi szervezeteit, szervezi a párt különféle intézményeit a kormányzóság határán belül, irányítja ezek tevékenységét, kinevezi az ellenőrzése alatt működő kormányzósági pártlap szerkesztőségét, szervezi a kormányzóság szempontjából jelentős akciókat, a kormányzóság határán belül elosztja a párt erőit és anyagi eszközeit, s kezeli a kormányzósági pártpénztárt. A kormányzósági pártbizottság a megfelelő pártfrakciók útján irányítja a szovjetek, a szakszervezetek és a

szövetkezetek tevékenységét. A kormányzósági pártbizottság minden hónapban részletes beszámolót küld be a KB-nak, a saját és a kerületi pártbizottságok tevékenységéről. Az autonóm területek területi pártbizottságai a kormányzósági pártbizottságokkal egyenlő helyzetben vannak.

37. A kormányzósági pártbizottságok a konferenciák közötti időben időszakonként tájékoztató jellegű beszámolót tartanak a városi szervezet taggyűlése, illetve konferenciája előtt; ezenkívül a kormányzósági pártbizottságok legalább háromhavonként egyszer kormányzósági értekezletekre hívják össze a (közvetlenül a kormányzósági pártbizottságnak alárendelt) kerületi és városkerületi pártbizottságok képviselőit.

38. A kormányzósági székhelyeken, szükség esetén, közvetlenül a kormányzósági pártbizottságoknak alárendelt és a kerületi pártszervezetekkel egyenlő jogokat élvező városkerületi szervezetek létesülnek.

VII. A kerületi szervezetekről

39. A kerületi konferencia meghallgatja és jóváhagyja a kerületi pártbizottság és a kerületi revíziós bizottság beszámolóját, megválasztja a kerületi pártbizottságot és revíziós bizottságot. A kerületi pártkonferenciát hathavonként egyszer hívják össze.

40. A kerületi pártbizottságot a kerületi konferenciákon választják meg; tagjainak száma 7—9. A kerületi pártbizottság saját kebeléből 3-tagú irodát jelöl ki, az iroda tagjai közül legalább két elvtársat a pártmunkán kívül minden más munka alól fel kell menteni.

A kerületi pártbizottság titkárának hároméves tagsággal kell rendelkeznie; a felsőbb pártfórum erősíti meg (a párttagság idejét illetően csak a felsőbb pártfórum engedélyével lehet kivételt tenni).

41. A kerületi pártbizottság a kormányzósági pártbizottság jóváhagyásával megerősíti a kerületben működő járási pártszervezeteket és pártsejteket, szervezi a párt különféle intézményeit a kerület határán belül, irányítja ezek tevékenységét, szervezi a kerületi jelentőségű akciókat, a járási pártsejtek képviselőinek részvételével legalább háromhavonként egyszer értekezletet rendez, és kezeli a kerületi pártpénztárt.

Megjegyzés. A kerületben pártlapot és pártirodalmat csak a kerületi pártbizottság adhat ki (a kormányzósági pártbizottság engedélyével).

42. A kerületi pártbizottság a pártfrakciók útján irányítja a kerületi végrehajtó bizottság, továbbá a szakszervezetek, a szövetkezeti és más szervezetek munkáját a kerület határain belül.

VIII. A járási szervezetekről

43. A járás legfelsőbb szerve az illető járás párttagjainak taggyűlése.

Megjegyzés. Nagyobb járásokban, ahol a taggyűlés összehívása nehézségekkel jár, a taggyűlés helyettesíthető járási konferenciával.

44. Járási taggyűlést havonta legalább egyszer tartanak. A taggyűlés: a) határozatot hoz a párttagok felvételéről és kizárásáról, de határozatait jóváhagyás végett a felsőbb pártbizottságok elé terjeszti, b) megválasztja a járási pártbizottságot, c) megvitatja és jóváhagyja a járási pártbizottság beszámolóját, d) megválasztja a küldötteket a kormányzósági, kerületi és más konferenciákra, e) megvitatja és jóváhagyja a járási végrehajtó bizottság frakciójának beszámolóját.

45. A 3—5-tagú járási pártbizottságot a taggyűlés, illetve konferencia választja három hónapra.

46. A járási pártbizottság irányítja és vezeti a járáshoz tartozó valamennyi szervezet munkáját, nyilvántartja a párttagokat, szervezi az irodalom terjesztését, gyűléseket, előadásokat stb. rendez, új pártsejteket szervez és ezeket megerősítés végett a kerületi pártbizottság elé terjeszti, kezeli a járási pártpénztárt, tevékenységéről havonta egyszer jelentést küld a kerületi pártbizottságnak, a pártfrakció útján irányítja a járási végrehajtó bizottság munkáját.

IX. A pártsejtekről

47. A pártszervezet alapja a pártsejt. A pártsejtet a kerületi vagy városkerületi pártbizottság erősíti meg, ha a pártsejtnek legalább 3 tagja van.

48. A pártsejt olyan szervezet, amely a munkás- és paraszttömegeket összekapcsolja működési területének vezető pártszervével. A pártsejt feladatai:

1) a párt jelszavainak és határozatainak terjesztése a tömegek körében; 2) új tagok bevonása; 3) a helyi pártbizottság támogatása szervező és agitációs munkájában; 4) mint pártszerv tevékenyen részt vesz az ország gazdasági és politikai életében.

49. A pártsejt a folyó munka intézésére háromhónapos megbízatással 3-tagú vezetőséget választ.

A pártsejt titkárának legalább egyéves párttagsággal kell rendelkeznie. Ez alól csak a kerületi pártbizottság (illetve a városkerületi pártbizottság) engedélyével lehet kivételt tenni.

X. Az ellenőrző bizottságokról

50. Hogy a központban, a területeken és a kormányzóságokban elősegíthessük a párt egységének és tekintélyének megerősödését, a kongresszus, a területi és a kormányzósági konferenciák ellenőrző bizottságokat választanak, amelyek kötelesek beszámolni az őket megválasztó megfelelő szervnek. A központban tízéves párttagsággal rendelkező 5 tagból és 2 póttagból álló ellenőrző bizottságot, a területeken a februári forradalom előtti tagsággal rendelkező 3—5 tagból és 2—3 póttagból, a kormányzóságokban ugyancsak a februári forradalom előtti párttagsággal rendelkező 3 tagból és 2 póttagból álló ellenőrző bizottságot választanak.

Az ellenőrző bizottságok tagjai tanácskozási joggal részt vehetnek a megfelelő pártbizottság minden ülésén, valamint a megfelelő pártszervezetek bármilyen természetű egyéb értekezletein és gyűlésein.

Az ellenőrző bizottságok határozatait a megfelelő pártbizottságok nem érvényteleníthetik, ezek a határozatok azonban csak a pártbizottságok beleegyezésével lépnek érvénybe, és a pártbizottságok hajtják is végre őket.

Véleményeltérés esetén az ügyet együttes ülés elé kell terjeszteni. Ha a pártbizottsággal nem jön létre megegyezés, az ügyet döntés végett átadják az illetékes pártkonferenciának vagy a felsőbb ellenőrző bizottságnak.

Megjegyzés. A KB területi irodái mellett nem létesítenek ellenőrző bizottságot. A kormányzósági ellenőrző bizottság határozatát — ha vele szemben tiltakozás merül fel — a KB területi irodájának véleményezésével együtt átadják a KEB-nek.

XI. A pártfegyelemről

51. A legszigorúbb pártfegyelem minden párttag és minden pártszervezet elsőrendű kötelessége. A pártközpontok utasításait gyorsan és pontosan kell teljesíteni. Ugyanakkor a párton

belül a pártélet minden vitás kérdése teljesen szabadon megvitatható mindaddig, amíg határozatot nem fogadtak el.

52. A felsőbb pártszervezetektől kapott utasítások végrehajtásának elmulasztása és más olyan cselekedetek, amelyeket a párt közvéleménye bűnös cselekedetnek minősít, a következőket vonják maguk után: a pártszervezet részére — megrovást, ideiglenes bizottság kinevezését felülről, és általános átregisztrálást (a szervezet feloszlatását); az egyes párttagok részére — pártmegrovást, nyilvános megrovást, a felelős párt- és szovjet munkától való ideiglenes eltávolítást, mindenféle párt- és szovjet munkától való ideiglenes eltávolítást, a pártból való kizárást, a pártból való kizárást és a közigazgatási és bírói hatóságok egyidejű értesítését a bűncselekményről. A tagjelöltté való visszaminősítés pártbüntetésként nem alkalmazható.

53. A fegyelmi vétségeket a pártbizottságok, a taggyűlések és az ellenőrző bizottságok tárgyalják meg a fórumok illetékességének megállapított rendje szerint.

XII. A párt anyagi eszközeiről

54. A pártszervezetek a tagsági járulékból, felsőbb pártszervezetek támogatásából és egyéb bevételekből merítik anyagi eszközeiket.

55. A párttagok és tagjelöltek tagsági járuléka keresetüknek legalább fél százaléka. A fizetés nagyságától függően a tagsági járuléknak 4 kategóriája van. Az első kategóriába tartozók fél százalékot, a második kategóriába tartozók egy százalékot, a harmadik kategóriába tartozók két százalékot és a negyedik kategóriába tartozók három százalékot fizetnek. A kategóriákba való besorolás alapjául szolgáló kereset abszolút számait külön utasítás állapítja meg.

56. A meghatározatlan keresettel rendelkező személyek, például a parasztok tagsági járulékát a Központi Bizottság utasításának megfelelően a helyi kormányzósági pártbizottság állapítja meg.

57. A munkanélküliek és a társadalmi ellátásban részesülő személyek (rokkantak, aggok) teljesen mentesülnek a tagsági járulék fizetése alól.

58. A belépési díj a párttagoknak és a tagjelölteknek egyaránt munkabérük 3 százaléka, s ennek fizetése alól senki sem mentesíthető.

59. Azok a párttagok és tagjelöltek, akik három hónapig el-

fogadható ok nélkül nem fizetnek tagsági járulékot, a pártból kiváltaknak tekintendők; az ilyen eseteket a taggyűlés tudomására kell hozni.

XIII. A pártonkívüli szervezetekben működő pártfrakciókról

60. Minden pártonkívüli kongresszuson, értekezleten és választott szervben (a szovjetekben, a szovjetek végrehajtó bizottságaiban, a szakszervezeti bizottságokban és tanácsokban, a szövetkezetek igazgatóságaiban stb.), ahol legalább 3 párttag van, frakciót kell szervezni, amelynek feladata, hogy a párton kívüli környezetben minden tekintetben erősítse a párt befolyását, érvényesítse a párt politikáját, és pártellenőrzést gyakoroljon az említett intézmények és szervezetek munkája felett.

61. Ha a pártbizottság valamelyik frakciót érintő kérdést vitat meg, az illető frakció elküldi képviselőit tanácskozási joggal a megfelelő pártbizottság teljes ülésére. A folyó munka intézésére a frakciók vezetőséget választhatnak.

62. A frakciók, jelentőségüktől függetlenül, teljes mértékben a megfelelő pártszervezetek alá tartoznak. Minden olyan kérdésben, amellyel kapcsolatban a megfelelő pártszervezetnek érvényes határozata van, a frakcióknak szigorúan és következetesen ezekhez a határozatokhoz kell igazodniok. A pártbizottságnak joga van bármelyik tagot a frakcióba beküldeni vagy onnan visszahívni, de feltétlenül értesítenie kell a frakciót ennek okairól. Belső életének és folyó munkájának kérdéseiben a frakció önállóan dönt. Ha a pártbizottság és a frakció között a frakció hatáskörébe tartozó valamely kérdésben lényeges véleménykülönbség merül fel, a pártbizottság köteles ezt a kérdést a frakció képviselőivel ismét megvizsgálni és végleges döntést hozni, amelyet a frakciónak haladéktalanul végre kell hajtania.

63. Azokban a szervezetekben, amelyekben frakció működik, minden fontos tisztségre a megfelelő pártszervezettel karöltve a frakció állít jelöltet. Ugyanilyen az egyik tisztségből a másikba való áthelyezés rendje is.

64. Minden olyan politikai jelentőségű kérdést, amelynek megítélése a frakció hatáskörébe tartozik, a pártbizottság képviselőjének jelenlétében kell megtárgyalni.

65. Az olyan kérdéseket, amelyeknek eldöntésére az a pártonkívüli szervezet illetékes, amelyben a frakció működik, előzetesen meg kell vitatni a frakció teljes ülésén vagy vezetőségében.

66. Minden olyan kérdésben, amelyre vonatkozóan valamely

pártonkívüli szervezet frakciójában döntést hoztak, az illető szervezet gyűlésén a frakció valamennyi tagjának egyöntetűen kell szavaznia. Azokkal szemben, akik ezt a szabályt megszegik, az előírt módon fegyelmi rendszabályokat kell alkalmazni.

II. A KONFERENCIA HATÁROZATAI ÉS RENDELKEZÉSEI

A PÁRT FELADATAI A SZÖVETKEZETEKBEN

Kiindulva abból, hogy:

a) a proletárdiktatúra és az államkapitalizmus feltételei között, a természetbeni adó és a szabad áruforgalom bevezetése után a szövetkezeti forma az árucsere legjobb és minden támogatást megérdemlő formája;

b) a súlyos gazdasági bomlás viszonyai között, amikor az államnak nem állnak elegendő készletek a rendelkezésére, a szövetkezet igen fontos eszköz a parasztgazdaság és a kisipar termelőerőinek fellendítésében;

c) a szövetkezet, amely a munkások és parasztok nagy tömegeit közvetlen részvevőkként és legközvetlenebb gazdasági érdekeik megvédése céljából a maga körébe vonja, egyik legfontosabb formája a munkásosztály és a parasztság összefogásának, —

Az országos pártkonferencia a következő határozatot hozza:

A fogyasztási szövetkezet terén

1. A fogyasztási szövetkezet, amely egybefogja a munkásokat és a parasztokat, s közvetlenül megvalósítja a város és falu közötti árucsere feladatait, a munkások és parasztok gazdasági szövetsége valóraváltásának legtágasabb színtere. A munkást mint fogyasztót közvetlen érdekeltsége a fogyasztási szövetkezetek építésének tevékeny részvevőjévé teszi, s ezzel egyben biztosítja a munkásság befolyását a szövetkezeti parasztságra.

Mivel a fogyasztási szövetkezet ilymódon különbözik a városi proletariátust fel nem ölelő szövetkezeti fajtáktól, fenn kell tartani a fogyasztási szövetkezetekben való kötelező tagságot.

2. A munkásosztálynak, amikor megvalósítja legfőbb forradalmi feladatát, a parasztság vezetését, elkülönített munkásszövetkezeti hálózat kiépítése nélkül el kell érnie, hogy osztályszervezetei döntő befolyásra tegyenek szert az egész fogyasz-

tási-szövetkezeti hálózatban, s ugyanakkor a legnagyobb figyelmet kell szentelnie a munkások ellátásának megjavítására, és a munkásszövetkezetek erősítésére.

A konferencia teljesen megengedhetetlennek tartja a munkások fogyasztási szövetkezeteinek kiválását az általános fogyasztási szövetkezetekből, sőt még olyan kölcsönös kapcsolatok létesítését is, amelyek az ilyen kiválás felé vezetnének.

3. Jelenleg a fogyasztási szövetkezetek soronlevő feladata, hogy megerősítsék kapcsolataikat a szövetkezeti tömegekkel, növeljék az általuk ténylegesen kiszolgált fogyasztók számát, a leghiánytalanabbul kielégítsék szükségleteiket, s a szövetkezeti parasztokat és munkásokat is bevonják a szövetkezetek aktív munkájába.

A konferenciának az a véleménye, hogy a fogyasztási szövetkezetekben való kötelező tagságnak és az állami feladatok tényének semilyen körülmények között sem szabad arra vezetniök, hogy a fogyasztási szövetkezetek csupán az állami árucsere és elosztás technikai apparátusává váljanak. A fogyasztási szövetkezetek tevékenységét, a szövetkezeti tagok anyagi érdekeltsége alapján, a szövetkezetekbe tömörült lakosság öntevékenységére kell felépíteni.

Az önkéntes részjegybefizetések rendszere mellett ennek az érdekeltségnek fokozását szolgálhatják: a részjegybefizetés szerinti, a különleges célú és egyéb befizetések arányában nyujtott előnyök, a nyereségelosztás, részvétel egyes műveletekben és az aktív részvevők serkentésének egyéb módjai.

A részjegybefizetések és a különleges befizetések alapján nyujtott előnyök azonban nem csorbíthatják a szövetkezetekbe tömörült lakosság egészének azt a jogát, hogy részt vegyen a szövetkezeti ügyek intézésében.

4. Hogy biztosíthassuk az ipari munkások folyamatos és hiánytalan ellátását, s hogy az állami szervek (szindikátusok, trösztök, bankok stb.) a magánközvetítők mellőzésével kapcsolatot tarthassanak fenn a parasztsággal, a konferencia szükségesnek tartja, hogy az iparigazgatási szervek és a fogyasztási szövetkezet között szoros együttműködés jöjjön létre olymódon, hogy az ipar a fogyasztási szövetkezetet kedvezményes feltételekkel hitelben, és apparátusának munkája során előnyben részesítse.

A konferencia felhívja a figyelmet: fel kell hagyni azzal, hogy felhalmozás útján a fogyasztók érdekei közvetlen kielégítésének rovására túlzottan növelik a nyereséget.

A mezőgazdasági és a kisipari szövetkezetek terén

1. Abból kiindulva, hogy égetően szükség van a mezőgazdaság minden eszközzel való fejlesztésére és erősítésére, a terméshozam növelésére és a kevéssé tehetős parasztság gazdasági szilárdságának megőrzésére, — a konferencia a falusi pártmunka legfontosabb feladatának tekinti a mezőgazdasági szövetkezetek építését, a mezőgazdasági szövetkezeti hálózat fejlesztését, és azt, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek, melyek jelenleg főképpen a jómódú falusi rétegeket egyesítő szervezetek, a szegény- és a középparasztság tömegeit felölelő szervezetekké váljanak.

A pártszervezetek legközelebbi feladata, hogy jelentős számú kommunista erőt irányítsanak át a mezőgazdasági szövetkezetekben végzendő munkára.

Abból a célból, hogy biztosíthassuk a falusi proletárelemek befolyását a mezőgazdasági szövetkezetekben, a lehető legrövidebb időn belül el kell érni a kolhoz-egyesüléseknek és az általános mezőgazdasági szövetkezeteknek teljes és szervezett egybeolvadását.

2. A kisipari szövetkezetekben, amelyek elősegítik az ország termékeinek mennyiségi növelését, szintén szükség van az eddig még elégtelen kommunista befolyás erősítésére. A konferencia szükségesnek tartja, hogy a kisipari szövetkezetek megerősítésére és a proletariátushoz legközelebb álló dolgozó kisiparosok bevonására irányuló párt- és szovjet munkát kiszélesítsük és elmélyítsük.

3. A mezőgazdasági és kisipari szövetkezeteknek, amelyek a gazdaságaik és szükségleteik tekintetében az egyéni sajátosságok tarka képét mutató kistermelőket egyesítik, az önkéntesség és a gazdasági érdekeltség elvére kell épülniök. A konferencia célszerűnek és a népgazdaság fellendítésének feladatával megegyezőnek tartja azt, hogy az érvényben levő szövetkezeti törvényhozás biztosítja a speciális szövetkezetek (mezőgazdasági, kisipari és hitelszövetkezetek) formájának szabad megválasztását.

4. A mezőgazdasági és kisipari szövetkezetek továbbfejlesztése általában, s különösen a túltengő kereskedelmi-közvetítő funkciókról a túlnyomóan termelő funkciókra való áttérés lehetősége — főképpen a hitelügy megfelelően széleskörű megszervezésétől függ. Ezért az állami mezőgazdasági hitel megszervezésén kívül fokozni kell a szervezőmunkát a hitelszövet-

kezetnek az 1922 január 24-i rendelet alapján való létrehozásával kapcsolatban.

5. Mind a hitelintézeteknek, mind az egyéb állami intézményeknek a mezőgazdasági és kisipari szövetkezetekkel kapcsolatos tevékenységét szigorúan össze kell egyeztetni a párt általános irányvonalával, a pártszerveknek pedig lankadatlan figyelemmel kell kísérniök ezt a tevékenységet.

A hitelnyujtás és a szövetkezetek egyéb természetű anyagi támogatása során elsősorban a parasztság és a kisiparosok kevésbbé tehetős rétegeinek az érdekeit kell szem előtt tartani.

A szövetkezet különböző fajtái közti kölcsönös kapcsolatok

1. A különböző fajtájú szövetkezetek munkájának lehetőség szerinti egybehangolása, összefogása és irányítása érdekében számos olyan intézkedést kell foganatosítani, amelyek révén kiküszöbölhetjük a funkciók terén mutatkozó párhuzamosságot, az egyes szövetkezetek piaci versenyét, az anyagi eszközök és az erők szétforgácsolódását és a kereskedelmi magántőke elleni harc egységes tervének hiányát.

A különböző fajtájú szövetkezetek tevékenységének egybehangolására a konferencia a következő rendszabályokat jelöli meg:

a) A szövetkezetek egyes fajtáit önkéntes alapon vegyes szövetkezetekben és ezek szövetségeiben kell egyesíteni azokon a helyeken, ahol ezt a gazdasági élet szükségessé teszi, és abban az esetben, ha az egyesülés nem csorbítja a szövetkezeti munkára gyakorolt proletár befolyást. Az effajta egyesítést különös óvatossággal kell végrehajtani, szem előtt tartva, hogy ebben a kérdésben még nem alakult ki világos kép, és még tapasztalati tényeket kell gyüjteni. A vegyes szövetkezeti formákat főképpen a fogyasztási szövetkezetek körül kell szorgalmazni, azzal a kötelező feltétellel, hogy a mezőgazdaságnak és a mezőgazdaság egyes ágainak termelő szükségleteit a lehető legteljesebb mértékben kielégítsük.

b) Részjegyeztetés útján, szerződések és más egyezmények megkötésével a különböző fajtájú szövetkezetek által egyformán igénybevehető egyesített ipari és gazdasági segédvállalatokat kell szervezni.

c) A különböző fajtájú szövetkezetek között a kereskedelmi célszerűség alapján kölcsönös kereskedelmi kapcsolatot kell létesíteni, egymás kölcsönös gazdasági kiszolgálásával, egyesíteni kell a hitelüggyel kapcsolatos funkciókat, mindezt egybekapcsolva a közvetítők kiszorításának feladatával.

d) A tanfolyamok, a könyvkiadás stb. területén általános szövetkezeti szervezeti intézkedéseket kell tenni.

e) A különböző fajtájú helyi szövetkezetek tevékenységét a fennálló szövetkezeti szabályok szerint, a szövetkezetekre érvényes rendeletek alapján kell egybehangolni, és semilyen körülmények között sem szabad elfojtani a gazdasági kezdeményezés és az öntevékenység kibontakozását.

2. A jelenlegi gazdasági viszonyok között a különböző fajtájú szövetkezetek tevékenységének teljes, szigorúan megállapított funkciók szerinti elhatárolása lehetetlen. Éppen ezért meg kell szüntetni a különböző fajtájú szövetkezetek munkájának minden egybehangoltságot nélkülöző jellegét, de nem szabad akadályozni a szövetkezetek kisegítő jellegű gazdasági tevékenységét, még akkor sem, ha az valami másfajtájú szövetkezet területéhez tartozik.

A konferencia ugyancsak elhibázottnak tartja azokat a kísérleteket, hogy a felmerült ellentmondást a szövetkezetek kényszeregyesítésével igyekeznek megoldani.

Az ilyen megoldás elfojtaná az öntevékenységet, s megfosztaná a falusi szövetkezeteket fejlődésük fő ösztönző erőitől.

A pártszervek szervezőmunkája

A szövetkezeti szervezetek új munkafeltételei között sürgetően szükséges, hogy a pártbizottságok áttérjenek a szövetkezeti szervezetek kommunista frakcióinak esetenkénti irányításáról az állandó és rendszeres irányításra.

Minden pártbizottságnak kötelessége, hogy nyilvántartásba vegye az adott helység különböző fajtájú szövetkezeteiben működő pártsejtek, frakciók és egyes kommunisták egész hálózatát, és megteremtse kölcsönös kapcsolatukat a megfelelő pártbizottságokkal.

A konferencia hangsúlyozza, hogy a szövetkezeti mozgalomban a pártpozíciók erősítésének tisztán gyakorlati módon kell történnie, olymódon, hogy szövetkezeti munkára a legjobb gazdasági funkcionáriusokat irányítjuk, és ezek vívják ki maguknak a szövetkezeti egyesülések részvevőinek szakmai bizalmát.

A SZOVJETELLENES PÁRTOKRÓL ÉS IRÁNYZATOKRÓL

1. Az OKP-nak, amikor megvonja a mérlegét az első esztendőnek, melyet a szovjet hatalom az új gazdasági politika viszonyai között eltöltött, feszült figyelemmel kell kísérnie, hogy

milyen új csoportosulások és átcsoportosulások mennek végbe a szovjetellenes táborban, hogyan fejlődik és változik a szovjetellenes pártok, irányzatok stb. taktikája a forradalom új szakaszával kapcsolatban.

2. Általában és egészében az elmúlt év folyamán a szovjetellenes táborban jelentős rétegeződési folyamat indult meg. A kadet párt jobboldali és baloldali kadetokra szakadt, s ezzel kapcsolatban külföldön két különálló kadet központ alakult, a burzsoázia egy részének körében megjelent a szmenovehista irányzat, az egyházon belül mély szakadás indult meg, amely igen komoly következményeket rejt magában, a mensevikek és eszerek számos új csoportra és alcsoportra bomlottak (a „baloldali" eszerek két csoportra szakadtak; a jobboldali eszerek táborában, a régebbi csoportok mellett kialakult Avkszentyev, Kerenszkij, Minor és Bunakov szélsőjobboldali csoportja; a mensevikek táborában jobboldalról kivált a „Zarja" külföldi csoportja és az „oroszországi szociáldemokrácia pártonkívüli csoportja", s kialakulóban van egy csoport, amely a mensevik centrumot „balról" bírálja), fokozódott a differenciálódás az oroszországi főiskolai hallgatók, sőt a főiskolások emigráns részének körében is, és fokozódó differenciálódás ment végbe a volt fehérgárdista tábornoki kar felső rétegében. Mindez együttvéve a szovjetellenes tábor gyengülésének a jele, és pozícióink megszilárdulásának közvetett bizonyítéka.

3. Ugyanakkor azonban a szovjet hatalomnak az új gazdasági politika viszonyai között eltöltött első éve újabb veszélyes jelenségekkel járt, amelyeket feltétlenül figyelembe kell vennünk. A szovjetellenes pártok és irányzatok részben megváltoztatják taktikájukat: kísérletet tesznek arra, hogy a szovjet legalitás lehetőségeit kihasználják ellenforradalmi céljaikra, arra törekednek, hogy „belenőjenek" a szovjet rendszerbe, amelyet — gondolják — fokozatosan megváltoztathatnak a burzsoá demokrácia szellemében, és amely, számításaik szerint, önmagától is az elkerülhetetlen burzsoá elfajulás felé halad.

A szovjetellenes táborban tapasztalható felsorolt bomlási, szétforgácsolódási és átcsoportosulási folyamatokat nemcsak az a körülmény táplálja, hogy már régebben megindult a burzsoá értelmiség egyes csoportjainak leválása a tábornoki-földesúri feudalizmus és a nagytőkés burzsoázia által alkotott régi tömbről, hanem a kapitalizmusnak a szovjet állam keretén belüli részleges restaurálódási folyamata is, amely az úgynevezett „új burzsoázia" elemeinek (kereskedők, magánbérlők, a város és

falu különféle szabadfoglalkozású elemei, a falusi kulákság stb.) növekedését eredményezi.

4. A szovjet hatalomnak az új gazdasági politika viszonyai között eltöltött első éve, amelynek folyamán igen súlyos éhínséggel küszködtünk, a nemzetközi tőkés reakció erősödött, s az antant tőkései és kormányai durván restaurációs követeléseket támasztottak a szovjet állammal szemben (Génua, Hága), ez az év nemcsak a mensevikeket és az eszereket, hanem az állítólag pártokon kívül álló burzsoá értelmiség felső rétegének zugpolitikusait is fokozott ellenforradalmi munkára serkentette. Az Éhezők Megsegítésére alakult Összoroszországi Társadalmi Bizottságnak (Prokopovics, Kuszkova és Kiskin-féle társaság), ennek a hírhedt társaságnak a kísérlete, hogy az éhezők megsegítésére alakult legális szervezetet ellenforradalmi célokra használja fel, csak az első lépés ezen a téren. Ugyanezt láttuk az orvosok (1922 májusában megtartott) országos kongresszusán, az agronómiai kongresszuson és a mezőgazdasági szövetkezetek kongresszusán. Az eszer, mensevik vagy állítólag pártokon kívül álló burzsoá értelmiségi zugpolitizáló felsőrétegek kísérletet tettek arra, hogy ezeket a kongresszusokat az ellenforradalom szolgálatába állítsák.

5. Az új gazdasági politika megindulása azt a reményt keltette a mensevikek és az eszerek körében, hogy az OKP kapitulál, és „demokratikus" koalíciós hatalom létesül. Amily mértékben azonban ezek a remények hiú ábrándoknak bizonyultak, oly mértékben folyamodtak és folyamodnak a mensevikek és az eszerek egyre inkább kalandorkodáshoz.

A mensevikek és az eszerek vezető rétegei egyrészt a hangoskodó „engesztelhetetlenség" álláspontjára helyezkedtek, és kísérletet tesznek arra, hogy mozgalmat szervezzenek a szovjet hatalom ellen, miközben a szovjet hatalmat magának az Októberi Forradalomnak a jelszavai és az Októberi Forradalom által keltett remények alapján bírálják, saját pártjaikat pedig csalárd módon úgy tüntetik fel, mint az egyedüli olyan mostani szervezeteket, amelyek készek harcolni azoknak a követeléseknek a valóságos végrehajtásáért, amelyekkel a tömegek a proletárforradalom legerősebb fellendülésének éveiben felléptek. Az eszerek és a mensevikek effajta agitációja nem jár és nem is járhat komoly sikerrel a tömegek körében, mert túlságosan nyilvánvaló ennek az agitációnak csalárdsága, s mert a dolgozók nagy tömegei a polgárháború néhány éve alatt szerzett tapasztalatok alapján eléggé reálisan tudják mérlegelni, hogy jelenleg mi teljesíthető, és mi nem. Az eszerek és a mensevikek

effajta agitációja nem más, mint közvetett adózás a bolsevik eszméknek, annak megerősítése, hogy jelszavainknak milyen hatalmas vonzóerejük van a dolgozó lakosság körében. Az effajta agitáció végső soron visszaüt az eszerekre és mensevikekre. Amilyen mértékben a helyzet általános javulása lehetővé teszi, hogy meggyorsítsuk az Októberi Forradalom pozitív programmjának gyakorlati teljesítését, olyan mértékben rajzolódik ki egyre világosabban a nagy tömegek előtt az eszerek és a mensevikek áruló szerepe, akik valójában mindig akadályozták e programm megvalósítását.

Másrészt viszont ugyanezek az eszerek és mensevikek kísérletet tesznek arra, hogy kihasználják a szovjet rend legális lehetőségeit, és részleges követeléseket támasztanak a szovjet hatalommal szemben. A fentebb jellemzett legális kongresszusok és „társadalmi" szervezetek terepül szolgálnak az eszereknek és a mensevikeknek, valamint a többi ellenforradalmi csoportnak és irányzatnak — beleértve az alkotmányos-monarchistákat is — arra, hogy megvalósítsák „a legális szovjet lehetőségek kihasználásának" utóbb említett taktikáját.

6. A szovjetellenes pártok és irányzatok különösen a szövetkezeteket igyekeznek felhasználni.

Az OKP-nak módjában van és kötelessége, hogy minden erejével segítse a szövetkezetek újjáéledését és gazdasági erejük fokozását. Ugyanakkor azonban az OKP-nak egy percre sem szabad szemet húnynia az előtt a tény előtt, hogy az ellenforradalmi pártok és irányzatok, mitsem törődve a szövetkezetek létérdekeivel, igyekeznek az ellenforradalom támaszaivá és szervezeti bázisaivá tenni őket. A mezőgazdasági szövetkezetek vezetőinek a mult év nyarán megtartott (25 kormányzóságot felölelő) „országos kongresszusán" csak két csoport harcolt a többség megszerzéséért: az egyik az eszer, a másik az alkotmányos-monarchista csoport volt. Végeredményben aztán a két csoport egységes tömböt alkotott. Egészen a legutóbbi időkig körülbelül ugyanilyen helyzet uralkodott a kisipari szövetkezetekben is.

A szovjetellenes pártok és irányzatok rendszeresen kísérleteznek azzal, hogy a mezőgazdasági szövetkezeteket a kulák ellenforradalom eszközévé, a főiskolák tanszékeit a leplezetlen burzsoá propaganda szószékévé, a legális kiadói tevékenységet a munkás-paraszt hatalom elleni agitáció eszközévé tegyék, és így tovább.

Különös figyelmet kell fordítani ebben a tekintetben a falura, ahol a szovjetellenes elemek, kihasználva az új gazdasági politikát és kihasználva a falusi értelmiséget magához láncoló kulák-

ság fejlődését, nemcsak arra törekszenek, hogy behatoljanak a szövetkezetbe, hanem befolyást igyekeznek szerezni a falusi szovjetekben és a járási végrehajtó bizottságokban is.

7. Az úgynevezett szmenovehista irányzat mindeddig objektíve haladó szerepet játszott és játszhat még továbbra is. Ez az irányzat az emigrációnak és az orosz értelmiségnek azokat a csoportjait tömörítette és tömöríti, amelyek „megbékéltek" a szovjet hatalommal és készek vele együtt dolgozni az ország újjáélesztésén. *Ennyiben* a szmenovehista irányzattal szemben pozitív álláspontra kellett és kell helyezkedni. Ugyanakkor azonban egy percre sem szabad elfelejteni, hogy a szmenovehista irányzatban is erősen hatnak a burzsoá restaurációs törekvések, hogy a szmenovehisták a mensevikekkel és az eszerekkel együtt abban reménykednek, hogy a gazdasági engedményeket a burzsoá demokráciának tett politikai stb. engedmények fogják követni.

A fent elmondottak a következő feladatokat állítják az OKP elé:

A) A pártnak semmiképp sem szabad elfelednie, és következetesen emlékeztetnie kell az egész munkásosztályt és parasztságot arra, hogy a forradalom a legközvetlenebb értelemben is még mindig veszélyben van. Ezt a hágai konferencia eredménye eléggé meggyőzően bizonyította. Hol ilyen, hol olyan, de változatlanul eléggé szoros kapcsolat mindig fennmarad a nemzetközi tőkés reakció és az oroszországi szovjetellenes pártok, irányzatok között. Az eszer-pör menete és fordulatai megmutatták, hogy a belső ellenforradalomnak és a külföldi tőkének ez a kapcsolata eléggé szilárd és korántsem csupán plátói természetű. A szovjetellenes pártokat és irányzatokat még nem zúztuk szét. Ezek a pártok és irányzatok az új viszonyokhoz alkalmazkodva taktikát változtatnak, és az európai tőkés reakcióra támaszkodva hátbatámadni igyekeznek a szovjet hatalmat.

B) A pártnak a legközelebbi jövőben különösen nagy figyelmet kell fordítania a társadalmi életnek azokra a szervezeti formáira, amelyek a legmegközelíthetőbb befolyási területül szolgálnak a szovjetellenes pártoknak és irányzatoknak. Ilyenek: a szövetkezetek különböző fajtái (különösen a mezőgazdasági szövetkezetek, a munkaszövetségek stb.), a felső-, közép- és alsófokú iskolák, a szakszervezetek (különösen a nem-termelő jellegű és nem tisztán proletár összetételű szakszervezetek), az ifjúsági kulturális-ismeretterjesztő mozgalom, Ukrajnában a „Szpilká"-k, a kiadóvállalatok stb. A pártszervezeteknek most érteniök kell ahhoz, hogy a legnagyobb figyelmet és erőt fordít-

sák a megjelölt munkára, hogy megfosszák a szovjetellenes csoportokat minden befolyásuktól, és ezzel gyökereben megsemmisítsék fennmaradásuk esetleges támaszát. A sajtó, a főiskola, a szövetkezet — mind megannyi „parancsnoki magaslat", amelyeket a pártnak feltétlenül meg kell tartania, illetve meg kell hódítania. Pártunknak mindig az volt az egyik legerősebb oldala, hogy figyelmét a soronlevő döntő feladatra tudta összpontosítani. Ha az OKP helyes taktikát folytat, ebben az esetben viszonylag rövid idő alatt véglegesen felszámolhatja az eszer és a mensevik pártot mint politikai tényezőket.

C) Pártszervezeteinknek érteniök kell ahhoz, hogy a szovjetellenes csoportok körében megindult bomlási folyamat kihasználásával komolyan, hozzáértően közeledjenek minden olyan csoporthoz, amely azelőtt ellenséges magatartást tanúsított a szovjet hatalommal szemben, de most — ha csak a legkisebb mértékben is — őszinte vágyat mutat, hogy ténylegesen segítse a munkásosztályt és a parasztságot a gazdaság helyreállításában, a lakosság kulturális színvonalának emelésében stb. A pártszervezeteknek ma inkább mint valaha, különböző magatartást kell tanúsítaniok a tudomány, a technika, az orvostudomány, a pedagógia stb. képviselőinek minden egyes csoportjával (sőt, minden egyes tagjával) szemben. A technika, a tudomány, a tanítók, írók, költők stb. képviselőinek azokat a valóban pártokon kívül álló elemeit, akik legalább fő vonásaiban megértették a végbement nagy fordulat tényleges értelmét, rendszeresen támogatni kell, és gyakorlati együttműködést kell kialakítani velük.

A pártnak minden tőle telhetőt el kell követnie, hogy elősegítse azoknak az irányzatoknak és csoportoknak a kikristályosodását, amelyek körében megnyilvánul a tényleges óhaj, hogy segítsék a munkás-paraszt államot. A pártnak, a fővárostól kezdve egészen a kerületi központokig, mindenütt türelmesen, rendszeresen és állhatatosan ezt az irányvonalat kell érvényesítenie, hogy megkönnyítse az említett elemeknek az áttérést a szovjet hatalommal való együttműködésre.

D) A pártnak minden tőle telhetőt el kell követnie, hogy kielégítse a gyorsan növekvő kulturális igényeket és a népben felébredt hatalmas tudásszomjat. A kulturális igényeknek ez a növekedése és a tudásszomj a forradalom jelenlegi szakaszának legjellemzőbb vonása, éppúgy mint a lakosság széles köreinek az a törekvése, hogy szilárdan megerősítsék a forradalom vívmányait, megteremtsék a forradalmi rendet és ténylegesen emeljék életszínvonalukat. Amilyen mértékben a párt elősegíti, hogy a Szovjetállam kielégíthesse ezeket az igényeket, úgy fogják a

szovjetellenes pártok és irányzatok véglegesen elveszteni a talajt a lábuk alól. Ezzel kapcsolatban a legfontosabb pártfeladatnak tekintendő, hogy az OKP és az OKISz soraiból az állami építés minden területére gyors és fokozott ütemben friss pártmunkáskádereket készítsenek elő, s hogy a párt rendszeresen fejlessze és javítsa tagjainak művelésére és nevelésére irányuló munkáját.

E) A burzsoá befolyással az agitáció és a propaganda körébe vágó intézkedések egész rendszerét kell szembeszegezni. Teljes erőfeszítéssel kell dolgozni pártunk proletármagvának eszmei megerősítésén, a párt nevelőmunkáját közelebb kell vinni az üzemi kollektívákhoz, be kell vonni e munkába a felelős szovjet, gazdasági és szakszervezeti funkcionáriusokat (marxista körök, klubok stb.). Ugyanígy tekintse a párt feladatának, hogy a falusi kommunisták helyesen értelmezzék a város és falu kölcsönös kapcsolatát a proletárforradalom viszonyai között.

A legközelebbi gyakorlati feladatokként a következőket kell megjelölni:

a) Magasabb színvonalra kell emelni a tudományos kommunista gondolkozás kialakítására irányuló munkát, hogy szervezetten követhessük a „harcos materializmusnak" és a forradalmi marxizmus egész ideológiájának irányvonalát (a Szocialista Akadémia, a kommunista egyetemek tudományos tanszékei munkájának megélénkítése, a szovjet egyetemek tudományos szerveinek meghódítása stb.).

b) Minthogy a burzsoá befolyás elleni harcban óriási szerepet kell betöltenie a szovjet és pártujságírásnak, ezt a területet bizonyos mértékig egységes terv szerint kell megszervezni, erőket és anyagi eszközöket kell juttatni erre a célra.

c) Mindent el kell követni, hogy a folyó tanévben megjavítsuk a felsőfokú pártiskolák oktatómunkáját és gyökeresen javítsunk anyagi helyzetükön.

d) Teljes erőfeszítéssel emelni kell a párt egyszerű tagjainak politikai színvonalát.

e) A marxista körök tevékenységének egységesítése végett a kormányzósági pártbizottságok mellett propagandista kollégiumokat és állandó propagandista tanácskozásokat kell létesíteni, s ezeknek a hatáskörébe kell utalni a marxista körök munkáját; igen nagy figyelmet kell fordítani a marxista köröknek megfelelő irodalommal való ellátására.

f) a KB agitációs és propagandaosztályának figyelmét fel kell hívni arra, hogy a falusi népművelési munkát a jelenlegi helyzethez alkalmazva, sürgősen ki kell dolgozni e munka számos rendszabályát.

F) Ugyanakkor azonban nem szabad lemondani a megtorlás alkalmazásáról sem, mégpedig nemcsak az eszerekkel és mensevikekkel, hanem az állítólag pártokon kívül álló burzsoá-demokratikus értelmiség zugpolitikus felső rétegével szemben sem, amely ellenforradalmi céljai érdekében visszaél egész testületek létérdekeivel, és amelynek a tudomány, a technika, a pedagógia, a szövetkezet stb. igazi érdekei csupán üres szavakat, politikai álcázást jelentenek.

A megtorlásokat, amelyek semmiképpen sem érik el céljukat akkor, amikor valamely felemelkedő osztály ellen irányulnak (mint például annakidején az eszerek és mensevikek velünk szemben alkalmazott megtorlásai) — a forradalmi célszerűség diktálja akkor, amikor az olyan levitézlett csoportok elnyomásáról van szó, amelyek hatalmukba igyekeznek keríteni a proletariátus által tőlük elhódított régi pozíciókat. A pártszervezeteknek azonban nem szabad túlbecsülniök a megtorlások szerepét, és szigorúan szem előtt kell tartaniok, hogy a megtorlások csak akkor vezethetnek célra, ha egybekapcsoljuk őket a többi fentjelzett intézkedéssel.

A SZAKSZERVEZETEK MUNKÁJÁNAK EREDMÉNYEIRŐL

A konferencia, összegezve azokat a tapasztalatokat, amelyeket a szakszervezetek az OKP XI. kongresszusának határozatai alapján végzett munkájuk során szereztek, megállapítja, hogy egyrészt a kongresszus határozatainak helytelen értelmezéséből, másrészt a helyzet bonyolultságából fakadó számos gyakorlati hiba és bizonyos elhajlások ellenére, a XI. kongresszus által kijelölt szakszervezeti feladatok megvalósítása gyakorlatilag teljes egészében igazolta az OKP XI. kongresszusa irányvonalának helyességét.

A konferencia felhív minden pártszervezetet, hogy fordítsanak fokozott figyelmet a szakszervezeti munkára, erősítsék eszmei befolyásukat a szakszervezetekben működő OKP-frakciókra olymódon, hogy mind erkölcsi, mind anyagi támogatásukkal mindenképpen erősítsék a szakszervezetek gyakorlati tevékenységét, és növeljék a szakszervezetek tekintélyét a pártonkívüli munkástömegek körében.

Egyben a konferencia szükségesnek tartja rámutatni, hogy a szakszervezetek szervezeti formája elválaszthatatlanul összefügg azzal az általános gazdasági politikával, amelyet a párt a központosított országos szakszervezeti egyesülések közvetítésével folytat. Ezért a pártszervezeteknek semilyen körülmények

között sem szabad beavatkozniok a szakszervezetek szervezeti és pénzügyi tevékenységébe, s még kevésbbé szabad hatályon kívül helyezniök a központi szakszervezeti szervek rendelkezéseit.

A konferencia feltétlenül helyesnek és kielégítőnek tartja a KB-nak és az ÖKSzT-ben működő kommunista frakció irodájának arra irányuló munkáját, hogy a szakszervezetek vezetőségét elvhű, felelős kommunista funkcionáriusokkal erősítsék meg; a konferencia szükségesnek tartja, hogy ezt a munkát a központban és vidéken egyaránt következetesen folytassák, és hívják fel a kormányzósági és kerületi pártszervezetek figyelmét arra, hogy egyidejűleg, a megfelelő szakszervezeti szervekben működő kommunista frakciókkal karöltve, ezzel párhuzamos munkát kell végezni a szakszervezetek alsófokú szervezeteiben (a szakszervezetek városkerületi, kerületi bizottságaiban, az üzemi bizottságokban stb.).

A pártnak továbbra is be kell vonnia az aktív szakszervezeti munkába a legöntudatosabb pártonkívüli munkások széles rétegeit, és következetesen arra kell törekednie, hogy a szakszervezetek minden láncszemében biztosítsa magának az eszmei és a gyakorlati irányítást. Ezért a pártszervezeteknek igen tevékenyen részt kell venniök minden olyan szakszervezeti kampányban, amely — kezdve az üzemi bizottságoktól — a szakszervezeti szervek megalakításával és választásával kapcsolatos, s mindenütt a párt legtevékenyebb, legkipróbáltabb és legtekintélyesebb tagjait, főképpen munkástagjait kell elfogadtatniok.

A konferencia rámutat arra a veszélves jelenségre, hogy a kommunista szakszervezeti funkcionáriusok és gazdasági vezetők elidegenednek egymástól és szembekerülnek egymással, s ezért a XI. pártkongresszus határozatai alapján szükségesnek tartja, hogy egyrészt a szakszervezetekben dolgozó kommunistákat bevonják a gazdasági munkába, másrészt a gazdasági vezetőket bevonják a szakszervezetek aktív munkájába.

A NEMZETKÖZI POLITIKÁRÓL SZÓLÓ BESZÁMOLÓHOZ

A konferencia jóváhagyja a KB külpolitikai irányvonalát, és kifejezi megelégedését az OSzFSzK küldöttségének Génuában és Hágában elfoglalt álláspontjával. A konferencia a génuai és a hágai konferencia eredményével kapcsolatosan felhívja a párt minden tagjának figyelmét arra, hogy minden erőt és minden energiát a népgazdaság megerősítésére, általában a dolgozók és különösen a munkásosztály ellátására, és az OSzFSzK védelmi képességének kellő színvonalon tartására kell összpontosítani.

AZ OKP-TAGOK ANYAGI HELYZETÉNEK MEGJAVÍTÁSÁRÓL

A konferencia figyelembe veszi, hogy az új gazdasági politika viszonyai között a párt egyszerű tagjainak anyagi helyzete rendkívül súlyos, és hogy a pártnak kivételes esetekben segítséget kell nyujtania egyes tagjainak. de egyidejűleg óva inti a párt minden tagját attól a tévhittől, hogy a párt erőforrásaiból meg lehet javítani az egész párttagság anyagi helyzetét. A párt nem teheti meg és nincs is módjában, hogy magára vállalja az anyagi gondoskodásnak azokat a funkcióit, amelyeket a munkáspárasztt államban vagy az állami szerveknek, vagy pedig a szakszervezeteknek kell ellátniok. Ugyanakkor a pártnak nem szabad a munkások egyéb tömegeivel szemben olyan viszonyokat teremtenie, amelyek okot szolgáltathatnak arra a gondolatra, hogy a pártunk iránti vonzódás a munkásosztály egyes elemeinek abból a törekvéséből fakad, hogy anyagi helyzetüket megjavítsák.

Mindezek ellenére a konferencia felhívja a KB figyelmét arra, hogy a legközelebbi jövőben határozatot kell kidolgozni a kommunisták közötti kölcsönös segítségnyujtási alapra vonatkozóan.

1. Ilyen alapot a központban, a területeken és a kormányzóságokban a következő tételekből kell létesíteni: 1) a pártszervezeteknek költségvetésileg kiutalt összeg 3 százalékából; 2) a tagsági járulékok összegének 50 százalékából; 3) a felülfizetésekből származó bevételekből; 4) a párttagokra kivetett speciális járulékokból.

2. A konferencia véleménye szerint az ebből az alapból segélyben részesülő párttagok kategóriája csak korlátozott lehet, s ide a következők tartozhatnak: a) az igen ínséges helyzetbe került elvtársak (betegek, olyan személyek, akiket gyakran átirányítottak vagy mozgósítottak stb.); b) a polgárháborúban és a pártkötelességük teljesítése közben elesett elvtársak családjai.

3. A konferencia szükségesnek tartja, hogy a kormányzósági pártbizottságok mellett általuk külön kijelölt bizottságok alakuljanak a rászoruló párttagok segélyezésének intézésére. A kormányzósági pártbizottságok engedélyével a kerületi és városkerületi pártbizottságok mellett is szervezhetők megfelelő bizottságok.

4. Annak elkerülése végett, hogy a helyi pártszervezetek helytelenül értelmezzék a kommunisták segélyezésével kapcsolatos feladatokat, a konferencia megengedhetetlennek tartja, hogy a pártbizottságok nyereségszerzés céljából gazdasági vállalatokat szervezzenek.

AZ AKTÍV PÁRTFUNKCIONÁRIUSOK ANYAGI HELYZETÉRŐL

1. Tekintettel arra, hogy az aktív pártfunkcionáriusok anyagi helyzete jelenleg a legkisebb mértékben sem kielégítő, haladéktalanul több intézkedést kell tenni helyzetük megjavítására. Az aktív pártfunkcionáriusok közé kell sorolnunk a következőket:

Központi és területi szervek

1.	Moszkvai kozponti szervek	100 fő
2.	Az UKP Kozponti Bizottsága	50 „
3.	Az OKP Kozponti Bizottságának Szibériai Irodája	30 „
4.	A KB Délkeleti Irodája	20 „
5.	A KB Kaukázus-határterületi Bizottsága	20 „
6.	A KB Északnyugati Irodája	20 „
7.	A KB Kirgíziai Irodája	15 „
8.	Középázsiai Iroda	25 „
9.	Távolkeleti Iroda	20 „
10.	Urali Iroda	25 „
	Összesen:	325 fő

Kormányzósági szervek

1.	Kormányzósági pártbizottság	17 fő
2	Kormányzósági komszomol	3 „
	Összesen:	20 fő
	20×100 (kormányzóság) =	2 000 fő

Kerületi szervek

1.	Keruleti vagy városkerületi pártbizottság	7 fő
2.	Kerületi komszomol	1 „
	Összesen:	8 fő
	8 × 1 000 (kerület) =	8 000 fő

Pártsejtek titkárai

1.	Nagy üzemi pártsejtek titkárai kormányzóságonként átlagosan 20 fő × 100	2 000 fő
2.	A 14 000 járásból ellátandó	3 000 „
	Összesen:	5 000 fő
	Végeredmény:	15 325 fo

2. Figyelembe véve a hadseregben dolgozó politikai funkcionáriusok rendkívül súlyos helyzetét, de ugyanakkor tekintetbe véve azt is, hogy a róluk való gondoskodás kérdései nem vá-

laszthatók el a Vörös Hadsereg parancsnoki karáról való gondoskodás általános kérdésétől (a párthoz tartozásuktól függetlenül), — haladéktalanul meg kell kezdeni ennek a kérdésnek előzetes felülvizsgálását pártvonalon, hogy azután kidolgozhassuk a szükséges rendszabályokat a szovjet vonalon történő végleges végrehajtásukra.

3. Alapul a Munkaügyi Népbiztosságnak és az ÖKSzT-nek a felelős politikai, szovjet, szövetkezeti, szakszervezeti és gazdasági funkcionáriusok fizetésére vonatkozó *új* rendeletét kell venni, és a megfelelő fizetési tarifákat a következőképpen kell a pártfunkcionáriusokra alkalmazni:

1. 17. kategória: az OKP Központi Bizottságának tagjai, a KEB tagjai, a KB osztályainak vezetői, a KB területi irodáinak tagjai, a területi és kormányzósági pártbizottságok titkárai.

2. 16. kategória: a KB osztályainak helyettes vezetői, felelős instruktorok, a kormányzósági ellenőrző bizottságok tagjai.

3. 15. kategória: a KB alosztályainak vezetői, a kerületi pártbizottságoknak és a legnagyobb ipari központok városkerületi pártbizottságainak titkárai, a kormányzósági pártbizottságok, a körzeti és területi irodák osztályvezetői.

4. 14. kategória: a kormányzósági pártbizottságok instruktorai, a kerületi pártbizottságok titkárai, a kormányzósági központok városkerületi pártbizottságainak titkárai, a Központi Bizottságnak a kerületi pártbizottságok titkáraival azonos színvonalú felelős munkatársai, így például a KB vizsgáló bizottságainak tagjai, a szervezési osztályok tudósítói stb.

5. 13. kategória: az 1 000-nél több munkást foglalkoztató termelő vállalatok pártsejtjeinek titkárai. Feltételesen: a kormányzósági pártbizottságok alosztályvezetői, a kerületi pártbizottságok osztályvezetői.

6. 12. kategória: a legalább 300 munkást foglalkoztató vállalatok pártsejtjeinek, a járási pártbizottságoknak és a falusi pártsejteknek titkárai.

1. Megjegyzés. A nagy ipari központok kormányzósági pártbizottságainak osztályvezetői részére eggyel magasabb, de a 16. kategóriát meg nem haladó kategória engedélyezhető.

2. Megjegyzés. Egyes személyek részére eggyel magasabb kategória engedélyezhető.

3. Megjegyzés. A falusi szervezeteknél a felelős pártfunk-

cionáriusok fizetésének általános színvonalához viszonyítva 25 százalékos csökkentést kell alkalmazni.

4. Ezenkívül valamennyi felsorolt elvtársnak biztosítani kell: lakást (a helyi végrehajtó bizottságok útján), orvosi ellátást (az Egészségügyi Népbiztosság útján), gyermekeik részére a nevelést és oktatást (a Közoktatásügyi Népbiztosság útján). A megfelelő intézkedéseket a párt költségére a KB-nak kell végrehajtania.

5. Az OKISz funkcionáriusaival kapcsolatban az az elv alkalmazandó, hogy a megfelelő beosztású pártfunkcionáriusoknál két kategóriával alacsonyabb fizetést kapnak.

6. Azok a gazdasági, szovjet, szövetkezeti és szakszervezeti szervekben dolgozó kommunisták, akiknek havi fizetése meghaladja a 17. kategória szerinti fizetés másfélszeresét, a fizetésük és a 17. kategória szerinti fizetés másfélszerese közötti különbözet 25—50 százalékát kötelesek befizetni a kölcsönös segítségnyujtási alapba. A befizetés százalékszerű mértékét a kormányzósági pártbizottságok állapítják meg.

Azok a kommunisták, akik az MHT által megállapított keretnél magasabb fizetést kapnak, az említett százalékszerű befizetésen kívül az MHT által megállapított keretet meghaladó teljes többletet is kötelesek befizetni a kölcsönös segítségnyujtási alapba.

„Az OK(b)P Központi Bizottságának Közleményei".
1922 augusztus 8. szám

AZ OK(b)P TIZENKETTEDIK KONGRESSZUSA

Moszkva. 1923 április 17—25

A XII. pártkongresszus volt az Októberi Szocialista Forradalom óta az első olyan kongresszus, amelyen V. I. Lenin, betegsége miatt, nem lehetett jelen. A kongresszus előtt jelentek meg a „Hogyan szervezzük át a Munkás-Paraszt Felügyeletet" és az „Inkább kevesebbet, de jobban"című cikkei, melyek a kongresszusnak szánt javaslatok voltak.

A kongresszuson 408 szavazati joggal rendelkező küldött volt jelen, akik 386 000 párttagot képviseltek. A tanácskozási joggal bíró küldöttek száma 417 volt.

Napirend: 1) A KB beszámolója: a) A KB politikai beszámolója és b) A KB szervezeti beszámolója; 2) A Revíziós Bizottság beszámolója; 3) A KEB beszámolója; 4) A Komintern Végrehajtó Bizottságába delegált oroszországi képviselet beszámolója; 5) Az iparról; 6) Nemzeti mozzanatok a párt- és államépítésben; 7) A falusi adópolitika; 8) Az új közigazgatási beosztás; 9) A központi szervek megválasztása. Ezenkívül a kongresszus szekciói megvitatták a falusi munkával, az MPF és a KEB feladataival stb. kapcsolatos kérdéseket.

A kongresszus meghallgatta I. V. Sztálin beszámolóját a KB munkájáról és előadói beszédét a nemzeti kérdésről.

A XII. pártkongresszus határozataiban figyelembe vette mindazokat az útmutatásokat, amelyeket V. I. Lenin utolsó cikkeiben és leveleiben adott. A kongresszus erélyesen fellépett mindazok ellen, akik a nep-et úgy értelmezték mint visszavonulást a szocialista hadállásokból, mint pozícióink átengedését a kapitalizmusnak. Ilyen javaslatokat tettek a kongresszuson Trockij hívei, Radek és Kraszin.

Azt indítványozták, hogy adjuk külföldi tőkéseknek koncesszióba a Szovjetállam számára életbevágóan fontos iparágakat. Kapituláns javaslataikat a párt árulásnak bélyegezte. A XII. kongresszus erélyesen visszaverte a külkereskedelmi monopólium megingathatatlansága ellen (Buharin, Szokolnyikov és mások részéről) intézett merényleteket.

A kongresszus visszaverte Trockij próbálkozását is, aki végzetes parasztpolitikát akart ráerőszakolni a pártra. A kongresszus hangsúlyozta, hogy az ipart, beleértve a nehézipart, nem a paraszttömegek érdekeivel ellentétben, hanem a paraszttömegekkel összefogva, az egész dolgozó lakosság érdekében kell fejleszteni. Ezek a határozatok Trockij ellen irányultak, aki azt javasolta, hogy az ipart a parasztgazdaság kizsákmányolása útján fejlesszük, aki nem ismerte el a proletariátus és a parasztság szövetségének politikáját. Ugyanakkor Trockij azt is javasolta, hogy állítsanak le olyan, a honvédelem szempontjából nagyjelentőségű üzemeket, mint a Putyilov gyár, a brjanszki gyár stb., mert azok, Trockij állítása szerint, nem hajtanak hasznot. A kongresszus felháborodással utasította vissza Trockij javaslatait.

A kongresszus megállapította, hogy a falun minden eszközzel fokozni kell a szövetkezetek fejlesztését, hitelek útján segítséget kell nyujtani a parasztságnak, a terményadót részben pénzadóval kell helyettesíteni, és különböző agronómiai intézkedésekkel elő kell segíteni a parasztgazdaság fellendülését.

V. I. Lenin javaslatára, amelyet írásban küldött meg a kongresszusnak, a kongresszus megalakította a KEB—MPF egyesített szervét, amelyre felelősségteljes feladatok hárultak: a párt egységének megóvása, a párt- és az állami fegyelem megszilárdítása, a szovjet államapparátus mindenirányú javítása.

A kongresszus erélyesen visszaverte az ellenzék (Koszior, Kraszin, Oszinszkij és mások) azon kísérleteit, hogy gyengítsék a párt vezető szerepét az állam- és a gazdasági apparátusban.

A kongresszus munkájában igen fontos helyet foglalt el I. V. Sztálinnak a nemzeti kérdésről mondott előadói beszéde. A kongresszus hangsúlyozta a Kommunista Párt nemzetiségi politikájának nemzetközi jelentőségét, rámutatott arra, hogy a Szovjetunió népei között fennálló gazdasági és kulturális egyenlőtlenség megszüntetése érdekében erélyes munkára van szükség. A kongresszus erélyes harcra szólította fel a pártot a nemzeti kérdésben mutat-

kozó elhajlások — a nagyorosz sovinizmus és a helyi burzsoá nacionalizmus — ellen.

A kongresszuson leleplezték a grúz nacionalista elhajlókat (Mdivanit és másokat) és a nemzeti kisebbségekkel szemben folytatott nagyhatalmi politikájukat. A nacionalista elhajlók ellenezték a Kaukázusontúli Föderáció megalakítását, a Kaukázusontúl népei közötti barátság megerősítését. A grúz nacionalista elhajlókat Trockij, Radek, Buharin, Szkripnyik és Rakovszkij támogatta.

A kongresszus megválasztotta a KB-t a következő összetételben: V. I. Lenin, I. V. Sztálin, V. M. Molotov, K. J. Vorosilov, A. A. Andrejev, F. E. Dzerzsinszkij, M. I. Kalinyin, Sz. M. Kirov, A. I. Mikojan, D. Z. Manuilszkij, G. K. Ordzsonikidze, M. V. Frunze, A. D. Cjurupa és mások; a KB póttagjaivá L. M. Kaganovicsot, A. J. Badajevet és másokat választottak meg, a Revíziós Bizottság tagjaivá: I. I. Szkvorcovot, D. I. Kurszkijt, V. P. Nogint.

A KEB tagjaivá V. V. Kujbisevet, M. F. Skirjatovot, J. M. Jaroszlavszkijt, F. V. Lengnyiket, N. M. Svernyiket, M. K. Muranovot, P. F. Szaharovot és másokat választottak meg.

A KONGRESSZUS HATÁROZATAI

AZ OKP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

A XII. kongresszus teljes egészében helyesli a KB politikai és szervezési vonalát, amely ez év folyamán is komoly sikereket biztosított a párt számára.

A kongresszus egyebek között teljes mértékben helyesli a KB külpolitikai irányvonalát, és határozottan elítél minden ingadozást ezen a téren. A kongresszus nyomatékosan leszögezi, hogy a külkereskedelmi monopólium megingathatatlan, és annak bármilyen megkerülése, vagy az érvényesítésében tanúsított bármilyen ingadozás megengedhetetlen; a kongresszus megbízza az új KB-t, hogy tegyen következetes intézkedéseket a külkereskedelmi monopólium rendszerének erősítésére és fejlesztésére.

A legszélesebb munkástömegeknek az OKP iránti magatartása egyik legjobb ismérve annak, hogy a párt az elmúlt év folyamán helyes politikát folytatott. A párt kivívta az egész proletariátus osztatlan támogatását, az OKP munkája iránti bizalommal töltve el még a munkásság azon elmaradottabb rétegeit

is, amelyek a forradalom öt éve folyamán valamilyen módon idegenkedtek a kommunisták munkájától, és bizonyos kétkedéssel nézték a szovjet hatalmat. Emelkedett a munka termelékenysége és a munkások bere, fokozódott a munkások érdeklődése a politikai és a gazdasági építés kérdései iránt, lényegesen megszilárdult a szakszervezetek tekintélye, jelentős sikereket ért el a szövetkezeti mozgalom.

Az ország kezdődő gazdasagi újjászületésének első jelei szemmel láthatók. Megkezdődik a nep-gazdálkodás idején alkalmazandó módszerek pontos kialakításának és konkretizálásának időszaka. A nep jelentőségét már az egész párt megértette.

A mezőgazdaság még sokáig alapja marad a szovjet ország gazdaságának. A pártunk vezette munkásosztály, amely szigorúan szem előtt tartja ezt, ugyanakkor a legnagyobb erőfeszítést fejti ki annak érdekében, hogy fellendítse a városokban az állami ipart, és mindenekelőtt a nehézipart, mert csakis ez utóbbi lehet a valóban szocialista építés szilárd alapja.

Az oroszországi gabonafölösleg kivitelének célszerű megszervezése elsőrendű fontosságú feladattá lett, mert ennek megoldása a parasztot szántóterületének növelésére ösztönzi, lehetővé teszi a helyesebb arány kialakítását a gabonaárak és az iparcikkek árai között, növeli továbbá a lehetőséget, hogy a mezőgazdaságot kellő mértékben ellássuk az ország földműveléséhez szükséges ipari termékekkel, s az ország anyagi eszközeinek általános gyarapítása révén elősegíti a nehézipar gyorsabb lábraállítását. A város még szorosabb kapcsolata az Oroszország lakosságának óriási többségét alkotó parasztsággal, a pártunk vezette élenjáró munkások sokoldalú gondoskodása a faluról, a védnökség stb. széleskörű megszervezése, a körültekintés irányvonala, mely az adók beszedése során figyelembe veszi a parasztság tényleges fizetőképességét — ezek a legfontosabb gyakorlati kérdések, amelyek a legközelebbi időszakban pártunk előtt állanak.

Ezzel szoros kapcsolatban áll a párt legfontosabb *politikai* feladata, amely a forradalom egész kimenetelét meghatározza: a legnagyobb figyelemmel és gondossággal kell *őriznie és fejlesztenie a munkásosztály és a parasztság szövetségét*. Ebből a szemszögből nézve kell a pártnak hozzáfognia valamennyi fontos időszerű probléma megoldásához, nem tévesztve szem elől, hogy az állami ipar részarányát az ország egész gazdaságában csak fokozatosan lehet emelni, és csak akkor, ha a párt állandóan és következetesen dolgozik az ipar szervezetének megjavításán, jövedelmezőségének növelésén stb.

A XII. kongresszus leszögezi, hogy következetesen végre kell hajtani az előző kongresszusok azon határozatait, melyek szerint a munkát pontosan meg kell osztani a párt- és a szovjet szervezetek között, jobban kell specializálni a gazdasági és igazgatási káderekét minden munkaterületen, szigorúan be kell tartani a rájuk bízott ügyért való egyéni felelősséget. A XII. kongresszus helyesli a XI. kongresszus azon határozatát, hogy „a pártszervezetek csak azokban az esetekben és csak olyan mértékben oldják meg maguk a gazdasági kérdéseket, amikor és amennyiben ezek a kérdések valóban a párt elvi döntését követelik meg". A kongresszus azonban óva int az említett határozatok túlságosan tág értelmezésétől, mert az politikailag veszélyes lehet a pártra nézve. A mostani időszakban az OKP vezeti és vezetnie is kell az államhatalmi szervek egész politikai és kulturális munkáját, irányítja és irányítania is kell a köztársaság összes gazdasági szerveinek tevékenységét. A párt feladata nemcsak az, hogy az állami munka egyes ágai közt helyesen ossza szét funkcionáriusait, hanem az is, hogy minden fontos területen meghatározza és ellenőrizze e munka menetét. A párt most semmiesetre sem korlátozhatja munkáját csupán az általános propagandára és agitációra. A munkásosztály diktatúrája nem biztosítható másképpen, mint élcsapata, vagyis a Kommunista Párt diktatúrájának formájában[1]. A párt, amidőn a pártonkívüli munkások és parasztok köréből minden értékes elemet rendszeresen bevon a gazdasági és az általános állami munkába, ugyanakkor egy percre sem feledkezhet meg arról, hogy a gazdasági és az állami szervek munkájáért a fő felelősséget az OKP viseli, mert csak az OKP hivatott történelmileg arra, hogy a munkásosztály diktatúrájának tényleges vezetője legyen. *Még közelebb a gazdasághoz, még több figyelmet, irányítást és erőt a gazdasági szerveknek — ez a párt jelszava a legközelebbi időszakra.*

A párt gazdasági munkájának erősödése arányában fokozatosan egyre nagyobb jelentőségre kell szert tennie a tervszerűség elvének. A kongresszus emlékeztet arra, hogy a fő gazdasági tervmunka hosszú évekre Oroszország villamosításának a szovjet hatalom által jóváhagyott terve marad, amely továbbra is a köztársaság gazdasági erőfeszítéseinek sarkköve kell hogy maradjon.

[1] A helytelen „pártdiktatúra" megfogalmazás figyelmetlenség folytán került bele a határozatba (lásd *Sztálin* Művei. 6. köt. Szikra 1951. 286. old., és 8. köt. Szikra 1952. 34—65. old.). — *Szerk.*

A parasztsággal való okvetlenül szükséges összefogással szoros kapcsolatban áll a helyes nemzetiségi politika feladata. Igen nagy veszélyt jelentene a pártra nézve, ha nem tanúsítana kellő figyelmet a Szovjetunió területén élő rendkívül nagyszámú, korábban elnyomott nemzetiségek dolgozó tömegeinek érdekei iránt. A pártnak mindenekelőtt a nagyorosz sovinizmus maradványai ellen kell erélyesen harcolnia. Csak a nagyorosz sovinizmus elleni erélyes harc biztosíthatja a szövetség tartósságát és a párt befolyását mas országok dolgozó tömegeinek körében.

Az egész államgépezet gyökeres átalakításának és következetes javításának feladatát a párt csak most, a polgárháború teljes befejezése után tűzheti először napirendre elsőrendű fontosságú feladatként. Ezt a feladatot csak hosszú évek során valósíthatjuk meg, és csakis akkor, ha az újjászervezéssel kapcsolatos intézkedések során a legnagyobb óvatossággal és megfontoltsággal járunk el. Az olcsó, valóban új, valóban szocialista apparátus megteremtése a legközelebbi évek rendkívül fontos feladata. Csakis e feladat sikeres megoldása biztosítja a munkásság és a parasztság megbonthatatlan szövetségét.

Másfelől maga a párt is fokozatosan átszerveződik, tisztítja és átcsoportosítja sorait, tapasztalati úton ellenőrzi a hozott határozatok helyességét, és a nep egész átmeneti korszakához igazodva újrafogalmazza számos sarkalatos feladatát.

A pártnak többek között szem előtt kell tartania, hogy gazdasági munkával foglalkozó szárnya (a gazdasági szervezők részlege), melynek igen nagy jelentősége van a forradalom sorsa szempontjából, már munkájának körülményei folytán is bizonyos mértékben annak a veszélynek van most kitéve, hogy a nep burzsoá elemeinek befolyása alá kerül. A párt a gazdasági szervezők sorába legjobb kádereit küldi. E feladat megoldásában azonban a pártnak nemcsak a szigorú pártszerűséget, a párttagsági időt stb. kell szem előtt tartania, hanem a gazdasági gyakorlati érzéket és rátermettséget is. Ez a két követelmény nem mindig párosul egykönnyen egy személyben. Hol az egyikről, hol a másikról kell lemondani. Ez a gazdasági káderek kiválasztását igen nagy és igen nehéz feladattá teszi. A gazdasági szervekben itt-ott csökken a munkás-kommunisták száma, ami veszélyes jelenség a párt szempontjából, és a KB-nak intézkedéseket kell tennie ez ellen a veszély ellen. A kongresszus teljes mértékben helyesli az 1922. évi augusztusi Összoroszországi Pártkonferencia határozatát, amely szerint csökkenteni kell a pártban az anyagi egyenlőtlenséget (a haszonrészesedés megtiltása, a magas fizetésekből való kötelező levonások a párt köl-

csönös segítségnyujtási alapjainak javára stb.), mert ez az egyenlőtlenség a nep viszonyai között különösen nagy veszélyt rejt magában.

A kongresszus megállapítja, hogy a párt Központi Bizottsága egy percre sem hunyt szemet egyes pártsejtecskek elfajulásának veszelye felett. Éppen ez tette lehetővé számára, hogy idejében megtegye a szükséges intézkedéseket.

Az említett feladatok megoldásában a párt fő mozgatóereje az újjászervezett MPF és KEB lehet, és kell is hogy legyen.

A kongresszus helyesli az MPF és a KEB gyökeres átszervezésének tervét, és meg van győződve arról, hogy az állami ellenőrzés és a pártellenőrzés kozponti apparátusainak kellő megjavítása — ha létrejön köztük a szükséges szervezeti kapcsolat, és erőfeszítéseiket módszeresen egybehangolják — lehetővé teszi mindkét cél elérését: 1) hozzákezdhetünk az államapparátus határozott megjavításához, és 2) biztosítjuk a pártot az ellen, hogy politikai irányvonalát elferdítsék, és hogy egyes funkcionáriuscsoportok gyakorlatilag elszakadjanak a párt egészétől.

A kongresszus megelégedéssel állapítja meg a KB szervezeti apparátusanak és általában a pártközpont egesz szervezesi munkajának javulását, és megbízza az új KB-t, emelje magas színvonalra a Munkaerőelosztási Hivatal munkáját, amelyre most, az erők helyes elosztása során különösen nagy szerep vár azon a téren, hogy az igazgatás valamennyi területen biztosítsa a párt számára a tényleges vezetést. A kongresszus ugyancsak javulást lát a pártmunka olyan területein is, mint a pártsajtó, az OKISz-ban, valamint a munkás- és parasztnők körében végzett munka, és a proletár értelmiség kiképzésével kapcsolatos oktatási munka (szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák, kommunista egyetemek, munkásfakultások és főiskolák).

A kongresszus megbízza a KB-t, fordítson különösen nagy figyelmet a következő két feladatra: a) rendszeresen javítsa a párt szociális összetételét, oly értelemben, hogy elérjük az ipari munkások abszolút számbeli többségét a pártban, és b) intenzívebb nevelőmunkával stb. lényegesen fokozza az egyszerű párttagok kulturális színvonalának emelésére irányuló munkát.

A XII. kongresszus nem hunyhat szemet afölött, hogy a nep talajt teremt az elhajlások számára, amelyek veszélyét a pártnak előre kell látnia, és amelyeket már a kezdet kezdetén a leghatározottabban eszmeileg vissza kell vernie. Különösen veszedelmesek és károsak pártunk történelmi küldetése szempontjából azok az elhajlások, amelyek szembeállítják a Szovjetállamot a munkásosztállyal és a pártot a Szovjetállammal.

A munkás-paraszt szövetségre támaszkodó Szovjetállam szembeállítása a munkásosztály érdekeivel és a pártdiktatúrával — ez ma pártunk összes ellenségeinek legfőbb agitációs fegyvere, amely kezükben nyiltan ellenforradalmi jelleget ölt. De ugyanez a gondolatmenet más formákat is ölt — mint pártunk politikájának „balról" vagy „jobbról" való jóakaratú „bírálata" (amikoris azzal kísérleteznek, hogy fokozzák a szovjet- és gazdasági szerveknek a párttól való „függetlenségét") —, melyek pártunk soraiban, különösen a fiatal és kellő pártnevelésben nem részesült elemek körében néha nem találnak elég erélyes visszautasításra. Ez a gondolatkör egyébként a maga fejlődésében nem egyéb, mint a párt kipróbált ötéves taktikájának revíziója (felülvizsgálása), és ez elkerülhetetlenül likvidátor következtetésekre vezet.

Ezért a XII. kongresszus nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a jövőben is szigorúan ahhoz az elengedhetetlen taktikához kell igazodnunk, amely egyrészt a parasztság proletariátus iránti bizalmának megszilárdulásához vezet, másrészt pedig biztosítja a párt tényleges vezetését a Szovjetköztársaság egész szovjet apparátusában, többek között gazdasági apparátusában is.

A XII. kongresszus kifejezi szilárd meggyőződését, hogy az OKP Központi Bizottsága erélyesen meghiúsít minden arra irányuló kísérletet, hogy ezekben a proletárdiktatúra szempontjából létfontosságú kérdésekben bármilyen ingadozást idézzenek elő sorainkban.

A XII. kongresszus többek között megújítja azt a megbízást, amelyet a XI. kongresszus adott a KB-nak az egykori „munkásellenzék" csoportjával kapcsolatban, és kiterjeszti azt mindazokra, akik a forradalom jelenlegi döntő időszakában meg akarják bontani a párt egységét. A kongresszus meg van győződve arról, hogy az *egység* megteremtésére irányuló vasakarat, amelyet a párttagok széles rétegei körében tapasztaltunk, az elkövetkező évek folyamán még szilárdabb egységet és egybeforrottságot biztosít a párt számára, mint eddig.

A kongresszus felhívja a KB-t, ne tévessze szem elől az imperialista tábor legengesztelhetetlenebb elemei részéről fenyegető esetleges újabb intervenciós kísérletek veszélyét. Mennél bonyolultabbá válik a burzsoázia számára a nemzetközi politikai helyzet (a ruhrvidéki események stb.), mennél inkább erősödik a nemzetközi burzsoá reakció (a fasizmus), annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy egy bizonyos pillanatban újabb kísérletet tesznek, hogy fegyveresen gyakoroljanak nyomást a Szovjetunióra. A kongresszusnak az a véleménye, hogy az egész párt-

nak továbbra is mindenre kiterjedő figyelmet kell fordítania a Vörös Hadsereg és a Vörös Flotta anyagi és kulturális szükségleteire.

A REVIZIÓS BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

A beszámolót jóvá kell hagyni. A konkrét javaslatokat át kell adni a szervező bizottságnak.

A KEB BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

A kongresszus, miután meghallgatta a KEB beszámolóját, a KEB munkáját helyesnek, beszámolóját pedig kielégítőnek tartja.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLE VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁBA DELEGÁLT OROSZORSZÁGI KÉPVISELET BESZÁMOLÓJÁVAL KAPCSOLATBAN

Az OKP XII. kongresszusa teljes egészében helyesli a Kominternek Végrehajtó Bizottságába delegált OKP-küldöttség tevékenységét.

Az OKP teljes mértékben tisztában van mindazokkal a nehézségekkel, amelyeket számos ország munkáspártja a fasizmus erősödésével és a burzsoá reakció által a munkásokra zúdított eszeveszett megtorlásokkal kapcsolatban átél.

A kongresszus kijelenti a Kominternnek, hogy a Komintern oroszországi szekciója, ma inkább mint valaha, legfőbb kötelességének tartja, hogy minden erejével segítse a többi országban működő testvérpártok harcát, melyet a III. Internacionále kipróbált vezetésével a kommunizmusért folytatnak.

AZ IPARRÓL

1. Az ipar általános szerepe a szocialista építésben

A munkásosztály és a parasztság kölcsönös viszonya végeredményben az ipar és a mezőgazdaság kölcsönös viszonyára támaszkodik. Vezető helyzetét a munkásosztály végső fokon nem az államapparátus, nem a hadsereg révén tarthatja fenn és szilárdíthatja meg, hanem az ipar révén, amely újratermeli magát a proletariátust. A pártnak, a szakszervezeteknek, az ifjúsági szövetségeknek, iskoláinknak stb. az a feladatuk, hogy nevel-

jék és képezzék a munkásosztály új nemzedékeit. Ez az egész munka azonban homokra épülne, ha nem volna növekvő ipari bázisa. Csak az ipar fejlődése teremti meg a proletárdiktatúra megingathatatlan alapját.

A mezőgazdaságnak, bár nálunk még mindig alacsony technikai színvonalon áll, elsőrendű jelentősége van Szovjet-Oroszország egész gazdasága szempontjából

Csupán a gyáriparban és a nehézipar — a proletárdiktatúra egyetlen szilárd alapja — újjáépítésében elért tényleges eredmények arányában, valamint a villamosítási munkálatok reális befejezésének közeledése arányában lehet és kell megváltoztatni a mezőgazdaságnak az ország egész gazdaságán· belüli részarányát, és a súlypontot áthelyezni a parasztgazdaságról az iparra. A párt rendszeresen és állhatatosan, nem riadva vissza az áldozatoktól, és semmiféle erőfeszítést sem sajnálva, az ipar és a nehézipar mielőbbi helyreállítása útján dolgozzék e folyamat meggyorsításán.

·Hogy meddig tart az az időszak, melyben a parasztgazdaságnak döntő jelentősége van föderációnk gazdasági életében, azt nemcsak belső gazdasági sikereink határozzák meg — amelyek a fent megjelölt általános feltételek következtében csak fokozatosak lehetnek —, hanem az Oroszország határain túl végbemenő fejlődés menete is, azaz mindenekelőtt a forradalom menete Nyugaton és Keleten. Ha megdöntenék a burzsoáziát valamelyik fejlett tőkés országban, az nagyon gyorsan visszatükröződne gazdasági fejlődésünk egész ütemén, megsokszorozná szocialista építésünk anyagi-technikai forrásait. Mindenkor szem előtt tartva ezt a nemzetközi perspektívát, ugyanakkor pártunknak, bármely lépését mérlegeli is, egyetlen pillanatra sem szabad elfelejtenie, vagy akárcsak szem elől tévesztenie a parasztgazdaság ténylegesen döntő jelentőségét.

E körülménynek nemcsak semmibevevése, hanem már nem eléggé figyelmes kezelése is számtalan veszéllyel járna mind gazdasági, mind tisztán politikai téren, mert elkerülhetetlenül aláásná vagy gyengítené a proletariátus és a parasztság szövetségét, a parasztságnak a proletariátus iránti bizalmát, azt a szövetséget és azt a bizalmat, amely az adott átmeneti történelmi időszakban a proletárdiktatúra egyik legfőbb támasza, s amelynek megőrzése és erősítése a szovjet hatalom szilárdságának alapfeltétele, következésképpen a pártnak is legfőbb feladata.

Feltétlenül emlékezetünkbe kell idézni az előző pártkongresszusok határozatait, amelyek helyesen hangsúlyozzák, hogy a parasztság csak szemléltető bizonyítással győzhető meg a gazdál-

kodás szocialista módszereinek helyességéről, vagyis csak úgy, ha évek során át a gyakorlatban bizonyítjuk be a parasztságnak azt a tényt, hogy a kollektív gazdálkodás gazdaságilag előnyösebb, észszerűbb stb.

Pénzügyi téren azonban az állami pénzeszközökkel való takarékoskodásnak, a helyes adórendszernek és a helyesen felépített költségvetésnek jelenlegi politikája — amelyet továbbra is lankadatlan erővel kell és fogunk is folytatni — döntő sikereket csak az állami ipar jövedelmezősége és az ipar energikus fejlesztése esetén eredményezhet.

Az ország védelmének feladatai ebben a helyzetben — amikor a hadsereget rendkívül nagy mértékben, csaknem állandó állományára csökkentettük, s ennek folytán fokozatosan a milícia-rendszerre térünk át — lényegében a közlekedés és a hadiipar kérdésére redukálódnak.

Ebben az értelemben költségvetésünk felépítésében, állami hitelpolitikánkban, az állam katonai biztonságával kapcsolatos intézkedések rendszerében és általában egész állami tevékenységünkben az állami ipar tervszerű fejlesztéséről való gondoskodást kell első helyre állítanunk.

Országunk általános gazdasági szerkezetének viszonyai között az állami ipar újjászületése szükségszerűen nagyon szorosan függ majd a mezőgazdaság fejlődésétől, mert mielőtt az ipar döntő lépést tehetne előre, a szükséges forgó eszközöknek a mezőgazdaságban kell létrejönniök a falu fogyasztásán felüli mezőgazdasági termékfölösleg formájában. De az állami ipar számára ugyanolyan fontos az is, hogy ne maradjon el a földműveléstől, különben az utóbbi alapján magán-nagyipar alakulna ki, amely végülis elnyelné vagy felszívná az állami ipart.

Győztes csak az olyan ipar lehet, amely többet ad, mint amennyit felemészt. Az olyan ipar, amely a költségvetés terhére, tehát a mezőgazdaság terhére tartja fenn magát, nem tudná megteremteni a proletárdiktatúra szilárd és tartós alapját. Az állami iparban értéktöbbletet termelni — ez a szovjet hatalom sorsának, vagyis a proletariátus sorsának a kérdése.

Az állami ipar bővített újratermelése, amely elképzelhetetlen az értéktöbblet állami felhalmozása nélkül, feltétele annak, hogy mezőgazdaságunk szocialista, ne pedig kapitalista irányban fejlődjék.

A szocialista társadalmi rendhez tehát az állami iparon keresztül visz az út.

2. A nep első időszakának aktivája és passzívája

Az új gazdasági politikának az ország gazdasági életére gyakorolt gyógyító hatása kétségtelen. Ez megmutatkozott az ipari tevékenység felélénkülésében, számos és igen fontos iparág termelésének növekedésében, a munka termelékenységének emelkedésében és a termékek minőségének javulásában, a munkások helyzetének kétségtelen és igen jelentős javulásában, és főleg — mind az alapvető gazdasági feladatok, mind pedig a gazdasági részfeladatok sokkal helyesebb megragadásában, ami fő feltétele e feladatok majdani tényleges megoldásának. Az ipar tényleges helyzete azonban továbbra is rendkívül súlyos. A könnyűipar megélénkülése — aminek természetes magyarázata az a tény, hogy a kielégítő terméssel kapcsolatban a piac helyreállt — korántsem minden könnyűipari vállalatnál és ágazatban biztosítja a további helyes fejlődést. Bár a könnyűipari termékek árai, különösen a mezőgazdasági termékek áraihoz viszonyítva, rendkívül magasak, korántsem mindig felelnek meg a helyreállítási időszak követelményeinek, és így nem biztosítják a termelés bővítését. Több tröszt aktivitásának fokozódását a régi nyersanyagkészletek révén értük el, amelyeknek pótlása ma az állam gazdaságpolitikájának egyik legfontosabb és legsürgősebb feladata. Másrészt a nehézipar, amely alig került érintkezésbe a piaccal, s lényegében teljesen az állami megrendelésektől függ, helyreállítása érdekében óriási és helyesen kalkulált állami pénzbefektetésekre szorul. Ugyanez vonatkozik jelentős mértékben a vasúti és a vízi közlekedésre is.

Így tehát az a tény, hogy a könnyűipari árak egészséges szabályozását a gazdasági feltételek összessége folytán még nem tudtuk elérni (a könnyűipari termékek árai rendkívül magasak, ugyanakkor pedig gyakran nem érik el a helyreállításhoz szükséges színvonalat), és az, hogy a nehézipar el van maradva a könnyűipartól — ez a nep első időszakának legfőbb passzívája, melyet egyrészt a gazdaságnak a nep előtti általános helyzete, másrészt a gazdasági kapcsolatokban beállott, a nep-re való áttéréssel együttjáró elkerülhetetlen törés idézett elő. Az ipari fejlődés követelményeinek megfelelő árszabályozás a piac alapján, egészségesebb kapcsolatok kiépítése a könnyűipar ágai és a számára nyersanyagot szolgáltató ipari és mezőgazdasági ágak között, és végül a nehézipari és a könnyűipari front egy síkba hozása — ezek a nep most megkezdődött második szakaszában az állam legfontosabb feladatai az ipari tevékenység területén. Ezek a feladatok csak a piac és a terv helyes kölcsönös viszonya alapján oldhatók meg.

3. A tervszerű munka feladatai és módszerei

Szovjet-Oroszországban, ahol az ipar és a közlekedés fő eszközei egyetlen tulajdonos, az állam birtokában vannak, a gazdasági életbe való aktív állami beavatkozásnak szükségképpen tervszerű jelleget kell öltenie, és minthogy az állam — mint tulajdonos és gazda — uralkodó szerepet tölt be, a tervszerűség elve már kezdetben rendkívül nagy jelentőségre tesz szert.

Az eddigi tapasztalatok azonban bebizonyították, hogy a szocialista gazdasági tervet nem lehet a priori, elméleti vagy bürokratikus úton megalkotni. Igazi szocialista gazdasági terv, amely felöleli egymáshoz való viszonyukban az ipar valamennyi ágát, valamint az egész ipar és a mezőgazdaság közötti kapcsolatokat, csakis akkor lehetséges, ha az államosításon alapuló huzamos előkészítő gazdasági tapasztalatszerzésre, a különböző gazdasági ágak munkájának gyakorlati összehangolásában kifejtett szakadatlan erőfeszítésekre és az eredmények helyes számbavételére épül.

A legközelebbi időszakban tehát a feladatnak csak általános iránytmutató és jelentékeny mértékben előkészítő jellege van. Ez a feladat nem határozható meg egyetlen formulával, hanem megköveteli, hogy a vezető gazdasági apparátust, ennek fő feladatait, módszereit és gyakorlatát állandóan és figyelmesen a piaci jelenségekhez és viszonyokhoz alkalmazzuk. A tervszerű módszerek csak véglegesen kifejlett formájukban tudják és fogják maguk alá rendelni és ezáltal feleslegessé tenni a piacot.

Ebből egészen világosan látható, hogy a legközelebbi korszakban az állami tervgazdálkodás módszereinek alkalmazása két veszélyt rejt magában: a) ha tervszerű beavatkozás útján próbálunk elébe kerülni a gazdasági fejlődésnek, s a piac szabályozó munkáját olyan adminisztratív intézkedésekkel próbáljuk helyettesíteni, amelyekhez az eleven gazdasági tapasztalat még nem teremtette meg a szükséges támasztékot, teljesen elkerülhetetlenek az olyan sajátos típusú részleges, vagy általános gazdasági válságok, amilyeneket a hadikommunizmus időszakában megfigyelhettünk („fennakadások", „torlódások" stb.); b) ha a központosított szabályozás elmarad e szabályozás nyilvánvalóan megérett követelményeitől, akkor a gazdasági problémák a piac nem gazdaságos módszerei révén oldódnak meg azokban az esetekben is, amikor az idejekorán történő adminisztratív-gazdasági beavatkozás rövidebb idő alatt, kevesebb erő és pénz ráfordításával ugyanazokra az eredményekre vezethetne.

Minthogy áttértünk a gazdaság piaci formáira, az állam köteles megadni az egyes gazdasági vállalatoknak a piaci gazdasági tevékenységhez szükséges szabadságot, és ne próbálja azt adminisztratív mérlegeléssel helyettesíteni. Egyrészt minden trösztnek, sikeres munkája érdekében, éreznie kell, hogy szabadon működhet, és hogy munkájáért teljes felelősséggel tartozik, másrészt az államnak a trösztökben és a többi egyesülésben segítő szerveit kell látnia, amelyek révén kipuhatolja az egész piacot, és ezáltal lehetővé tesz az egyes vállalatok és egyesülések piaci tájékozódásán túlmenő számos gyakorlati intézkedést. A központi gazdasági szerv például sokkal előbb juthat olyan következtetésre, hogy valamelyik trösztöt fel kell számolni, mintsem maga a tröszt a gyakorlatban győződne meg helyzetének reménytelenségéről.

A könnyűipar és a nehézipar közötti kapcsolat semmiképpen sem oldható meg kizárólag piaci úton, mert ez gyakorlatilag azzal a veszéllyel járna, hogy a nehézipar a legközelebbi években tönkremegy, s további perspektívája az lenne, hogy a piac spontán működésének eredményeként később helyreáll ugyan, de már a magántulajdon alapján.

Így tehát, a tőkés országoktól eltérően, a tervszerűség elvének területe nálunk nem szorul az egyes trösztök vagy szindikátusok keretei közé, hanem kiterjed az ipar egészére. Sőt mi több: az állami tervnek fel kell ölelnie egyfelől az ipar, másfelől a földművelés, a pénzügy, a közlekedés, a bel- és külkereskedelem kölcsönös viszonyát is.

Másszóval, amennyiben az állam nemcsak tulajdonosa, hanem gazdálkodó alanya is marad az iparban és a közlekedésben működő termelőerők többségének és a hiteleszközöknek, annyiban a tervszerűség elve a nep viszonyai között terjedelmét illetően nem sokban különbözik a hadikommunizmus időszakának tervezési elvétől. Módszereit illetően azonban a legélesebben eltér attól. A főbizottságok igazgatási rendszerét a gazdasági manőverezés váltja fel.

A tervszerű módszerek adminisztratív alkalmazását rendkívül óvatosan kell kiterjeszteni, gondosan kipuhatolva a talajt.

Az előkészítésnek abból kell állnia, hogy gazdaságilag előre kell látnunk egyes jelenségeket. melyek elkerülhetetlenül vagy minden valószínűség szerint bekövetkeznek bizonyos gazdasági helyzetben (amikor megjelenik a piacon az új gabonatermés, amikor pénz áramlik a faluba stb. stb.), és ezekre a jelenségekre vonatkozóan utasításokkal kell ellátnunk az illetékes szerveket; ezt az előrelátást lehetőleg konkretizálnunk kell az egyes ipar-

ágakra es az egyes kerületekre, hozzávetőleges naptár szerinti utasításokat adva a várható helyzet kihasználásához szükséges intézkedéseket illetően.

Teljesen világos, hogy az egész iparra kiterjedő tervezés nem érhető el magán az iparon belül, vagyis kizárólag az ipar vezető adminisztratív szerve, a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács erőfeszítései révén, hanem ezt egy külön tervező szervnek kell végeznie, amely az ipar szervezete fölött áll és ez utóbbit összeköti a pénzügyekkel, a közlekedéssel stb. Helyzetét illetően ilyen szerv az Állami Tervbizottság. Az Állami Tervbizottság helyzetét azonban jobban meg kell határozni, szilárdabb szervezetet kell biztosítani számára, világosabb, vitathatatlan jogokkal kell felruházni, és elsősorban kötelezettségeket kell róni rá. Megingathatatlan elvként le kell szögezni, hogy egyetlen országos gazdasági kérdés sem tárgyalható meg a köztársaság felsőbb szerveiben az Állami Tervbizottság mellőzésével. Ez utóbbinak, függetlenül attól, hogy a kezdeményezés tőle vagy bármelyik hatóságtól indul ki, az egész gazdasági munkával egybekapcsolva kell elemeznie az új kérdést, az új tervezetet vagy javaslatot, és így kell meghatároznia mindegyiknek a súlyát és jelentőségét. Mind a központban, mind vidéken a legerélyesebben véget kell vetni a hivatalok és intézmények azon kísérleteinek, hogy egyik-másik határozatot sürgősség, halaszthatatlanság, rögtönzés címén kerülő úton hajtsanak végre; az ilyen kísérleteket a gazdasági rövidlátás megnyilvánulásainak, az *adminisztratív partizánkodás* nagyon káros csökevényeinek kell tekinteni.

Minden hivatal munkájának sikerességét jelentékeny mértékben aszerint kell értékelni, mennyire idejében adják be tervezeteiket vagy javaslataikat az Állami Tervbizottságba minden szempontot figyelembevevő kidolgozás és összeegyeztetés végett. Az Állami Tervbizottság munkájának sikerességét méginkább abból a szempontból kell értékelni, idejében veti-e fel a gazdasági kérdéseket, helyesen látja-e a holnapot, serkenti-e az egyes hivatalokat arra, hogy költségvetési és gyakorlati szempontból idejében egybehangolják munkájuknak egybehangolást igénylő területeit és ágait.

Az Állami Tervbizottság révén harcot kell folytatni mindenféle ideiglenes és alkalmi bizottság — vizsgáló, irányító, felülvizsgáló, előkészítő stb. bizottság — alakítása ellen, mert ezek állami munkánk rákfenéi. A helyes munkát a rendes és állandó szervek révén kell biztosítani. Csakis így lehet ezeket a szerveket megjavítani, és csakis olymódon lehet őket kellőképpen

rugalmassá tenni, ha a szakadatlan tapasztalás alapján minden tekintetben alkalmazkodnak az előttük álló feladatokhoz.

Nem kell előre eldönteni azt a kérdést, felruházzuk-e a továbbiakban a vezető tervező szervet, az államgazdaság vezérkarát — az Állami Tervbizottságot — ilyen vagy olyan igazgatási jogokkal, és nevezetesen milyen jogokkal, elég, ha a legközelebbi időszakra megállapítjuk, hogy azokban az esetekben, amikor a tervszerű vezetésnek kényszerítő erőre van szüksége, az ilyen kényszerrendszabály jóváhagyásának a központi hatalom illetékes szerveitől kell kiindulnia (az egyes gazdasági népbiztosságoktól, a Munka és Honvédelem Tanácsától, a Népbiztosok Tanácsától, az ÖKVB elnökségétől).

Az országos gazdasági terv kidolgozása, különösen a Szovjetunió gazdasági és kulturális elmaradottságának viszonyai között, csak akkor járhat sikerrel, ha az egyes gazdasági területeknek megadjuk a szükséges önállóságot a természeti viszonyaikból és termelési feltételeikből adódó feladatok megoldásában. Az országos tervmunkának mindenekelőtt az a feladata, hogy az egyes területek munkáját helyesen felmérje és irányítsa, s az egyes területi terveket és az országos gazdasági feladatokat a Szovjetunió egységes tervében szervesen egyesítse.

Az alapvető gazdasági kérdések megoldása során teljes mértékben figyelembe kell venni a nemzeti köztársaságok érdekeit és jogait. Az országos feladatoknak a nemzeti köztársaságokra eső részét e köztársaságok illetékes szervein keresztül, a munkát velük állandóan, szorosan összeegyeztetve kell megoldani. Csak így érhető el fokozatosan az ipari termelés célszerű elosztása a természeti feltételeknek, a nyersanyag-, az energiaforrásoknak stb. megfelelően.

4. A trösztök, a trösztök szerepe, és a szükséges átszervezések

Az állam a fő termelési és közlekedési eszközök tulajdonosa. Az egyes gazdasági hivatalok és ezeken belül az egyes szervek, intézmények és egyesülések (trösztök) az államgazdaság rájuk bízott részlegeit az önállóság azon határain belül igazgatják, amelyeket a gazdálkodásnak a jelenlegi piaci feltételek közötti követelményei szabnak meg, és amelyeket felülről, vagyis a felettes állami szervek határoznak meg.

Az államnak az a joga, hogy a trösztök, vasutak stb. összes kötelezettségek alól mentes javaival rendelkezzék, továbbra is korlátlan marad. Azokat a formákat és határokat, melyek kö-

zött az államhatalom beavatkozik a gazdasági szervek mindennapi munkájába, ez utóbbiak pedig az egyes önálló intézmények, trösztök stb. mindennapi munkájába, valójában kizárólag a gazdasági célszerűség szempontjai határozzák meg, és megfelelő rendeletek szabályozzák.

Az állami ipar nagy részét trösztök, vagyis széleskörű gazdasági autonómiát élvező egyesülések formájában szervezzük, melyek a piacon szabad cserét folytató gazdasági vállalatokként működnek. Ezeknek a gazdasági egyesüléseknek, valamint a kebelükbe tartozó egyes vállalatoknak az a fő feladatuk, hogy biztosítsák és realizálják az értéktöbbletet az állami felhalmozás céljából, mert csak ez a felhalmozás biztosíthatja az ország anyagi színvonalának emelkedését és az egész gazdaság szocialista átépítését.

Azokat az állami vállalatokat, amelyek közvetlenül a legfontosabb állami szükségletek kielégítését szolgálják — mint például a hadiipart — ugyancsak teljesen alá kell rendelni a munka termelékenységének növelésével és a termékegységre eső önköltség csökkentésével kapcsolatos követelményeknek.

Tekintettel arra, hogy a hadikommunizmusról a nep-re való áttérés maga is jelentékeny mértékben a hadikommunizmus módszereivel ment végbe, a vállalatok csoportosítása, trösztökbe osztása, a pénzeszközöknek a trösztök közötti elosztása, a trösztök hitelellátása már eleve bürokratikus jellegű volt, és jelentékeny mértékben ilyen még ma is. A tervszerű gazdasági munka szempontjából ezek csak hozzávetőleges kezdeti tapasztalatok. Ezeket kijavítani és átalakítani nem spekulatív úton, hanem tapasztalati úton való ellenőrzés alapján lehet és kell is már, úgy, hogy napról napra kombináljuk a piaci és az igazgatási tapasztalat elemeit.

A *forgóeszközök elégtelenségével* kapcsolatos panaszok csupán azt bizonyítják, hogy az állam a nep-re való áttérés során több ipari vállalat igazgatását vállalta magára, mint amennyire az országnak a többéves polgárháború és a blokád következtében kialakult általános gazdasági helyzetében erejéből tellett. Ennek a következménye a vállalatok labilitása, a munkában mutatkozó fennakadások, és elsősorban a kapacitás nem teljes kihasználása, ami viszont a termelés önköltségének rendkívül nagymérvű emelkedéséhez, a piac szűküléséhez és az összes, ebből következő gazdasági nehézségekhez vezet.

Ebből a helyzetből a kivezető út: a *termelés radikális összpontosítása* a technikailag legjobban felszerelt és földrajzilag legjobban elhelyezett vállalatokban. Az ezzel szemben felvetett

különböző mellékes és másodrangú meggondolásoknak, bármilyen fontosak is azok önmagukban véve, háttérbe kell szorulniok a legfőbb gazdasági feladat mögött, ez pedig az, hogy az állami ipar számára biztosítani kell a szükséges forgóeszközöket, csökkenteni kell az önköltséget, ki kell szélesíteni a piacot, nyereségre kell szert tenni.

A megrendelések elosztásában a továbbiakban szigorúan alkalmazkodni kell a termelés helyes koncentrációjának érdekeihez. A trösztök felépítésének és összetételének felülvizsgálása, amelyet egyrészt tisztán termelési, másrészt kereskedelmi szempontból kell végrehajtani, legyen teljesen mentes attól a bürokratikus előítélettől, hogy a vállalatokat egyöntetűen, csak horizontális, vagy csak vertikális elv szerint lehet összekapcsolni. A felülvizsgálás során ne formai, hanem anyagi szempontok legyenek irányadók arra vonatkozóan, hogy milyen legyen a vállalatok kapcsolata és egymáshoz való viszonya, hogy milyen legyen földrajzi elhelyezésük egymáshoz, a közlekedéshez és a piachoz való viszonylatban (kombinátok stb. stb. stb.). A hivatali vagy a helyi igényeket, amennyiben összeütközésbe kerülnek a termelés előnyösebb, jövedelmezőbb megszervezésének elvével, el kell utasítani, ugyanakkor viszont figyelmesen meg kell hallgatni és figyelembe kell venni maguknak az érdekelt trösztöknek és az egyes üzemeknek a hangját, amennyiben eleven tapasztalatuk bebizonyította a szervezeti sematizmustól való eltérés szükségességét.

A termelési költségeket ne olyan szempontból csökkentsük, hogy pillanatnyi sikereket érjünk el a piacon, hanem olyan távlat szem előtt tartásával, hogy helyreállítsuk és fejlesszük az ország gazdasági erejét.

Az olyan kalkulációnak, amely a tegnapi fiktív árak szerint számítja a nyersanyagot, semmi köze sincs az önköltség csökkentéséhez, és ezt szigorúan büntetni kell, mint az állami vagyon tékozlását.

Ugyancsak teljesen helytelen és végzetes volna a nehézipar közvetlenül vagy közvetve kárt okozó ideiglenes árcsökkentés politikája. A nehézipar helyreállítása nélkül a könnyűipar, valamint az egész gazdasági építés meg volna fosztva szilárd alapjától. Szén, olaj, fém — ezek azok az iparágak, amelyeknek a sikerei valóban biztosítják mind a köztársaság gazdasági felvirágzását, mind pedig külső biztonságát.

Az ipar frontján csak akkor érünk el nemcsak részleges, hanem általános sikereket is, ha a trösztöket állandóan és szilárdan irányítja a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, amely az em-

lített irányelvek szellemében összhangba hozza egymással az ipar valamennyi fő elemét, előre látja és előkészíti szükséges kombinációikat, s a termelés minden stádiumában biztosítja a termelés valamennyi tényezőjének helyes és kellő időben történő felhasználását (üzemanyag, nyersanyag, félkészgyártmány, gépek, munkaerő stb.).

5. Az ipar és a kereskedelem

Az értékesítés helyes megszervezése nélkül a termelési sikerek ezután is az általános kereskedelmi költségek rendkívül nagymérvű megnövekedéséhez, részleges torlódásokhoz, vagyis a *kereskedelmi tehetetlenség válságos jelenségeihez* vezetnek, amelyek még a mostani rendkívül szűk piac okozta állapotokkal sem igazolhatók. Elsősorban ki kell alakítani a kereskedelmi apparátus legalsó láncszemeit, amelyek biztosítják az iparnak a paraszti piaccal való tényleges, lehetőleg kevés közbenső láncszem nélküli kapcsolatát. A szindikátusokban való tömörítést, ami egyre növekvő szerepet hivatott betölteni, a legközelebbi időszakban kellő körültekintéssel, a piac helyzetével és a trösztök készleteivel teljes összhangban kell végrehajtani. A szindikátusoknak kereskedelmi „főbizottságokká" alakítása csupán a kereskedelmi tevékenység szűkülését és az általános költségek megnövekedését eredményezné. A szindikátusokba való kényszerjellegű tömörítést gazdaságilag elő kell készíteni és helyességét kereskedelmi vonalon kell beigazolni.

A kongresszus megerősíti mindazokat a korábbi határozatokat, melyeket a szövetkezetről mint olyan kereskedelmi apparátusról hoztak, amelynek az állami ipart egyre növekvő mértékben össze kell kapcsolnia a mezőgazdasággal. A népgazdaság állami szabályozásának egyik fő feladata ennek az apparátusnak a további javítása, az általános költségek radikális csökkentése, valamint az, hogy valamennyi állami szerv megteremtse a szövetkezeti apparátus további fejlesztésének legkedvezőbb feltételeit azzal a célkitűzéssel, hogy ez az apparátus az állami ipar és a mezőgazdasági termelés közötti legfőbb közvetítővé váljék.

Tekintettel arra, hogy a kereskedelmi apparátus egyáltalán nincs arányban a kereskedelmi műveletek méreteivel, minden erőt a kereskedelmi költségek maximális csökkentésére kell összpontosítani, mégpedig a kereskedelmi apparátusok csökkentése, az értékesítési folyamat rendezése, a fölösleges képvisele-

tek megszüntetése révén, többek közt olymódon, hogy több kereskedelmi funkciót átadunk a legéletképesebb helyi állami és szövetkezeti szerveknek.

A kereskedelmi szervek, az államiak és a szövetkezetiek egyaránt, tanulmányozzák figyelmesen a piacot, ösztönozzék a könnyűipari vállalatokat, hogy termelésükben rendszeresebben és figyelmesebben alkalmazkodjanak a munkásság és a parasztság szükségleteihez.

A trösztök és az egyes vállalatok nagy operatív önállósága, a szindikátusok rugalmasabb tevékenysége és általában iparunk egész helyzete megköveteli a tisztán termelői és a tisztan kereskedelmi tevékenység összehasonlíthatatlanul nagyobb egybehangoltságát. Ez vonatkozik mind a bel-, mind a külkereskedelemre. Anélkül, hogy előre meghatároznánk ennek az egybehangolásnak a szervezeti formáit, már most meg kell állapítanunk, hogy az e téren gyűjtött tapasztalatok rendszeres tanulmányozása, s az ipari és a kereskedelmi tevékenység egybehangolása gyakorlati módszereinek kidolgozása létfontosságú feladat, melynek megoldása csak a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, a Külkereskedelmi Népbiztosság, és a Belkereskedelmi Bizottság erőfeszítéseinek állandó egybehangolásával, és az Állami Tervbizottság tevékeny részvételével, a Munka és Honvédelem Tanácsának általános vezetésével lehetséges.

6. A gyár

A termelési siker, vagy ellenkezőleg, a termelési sikertelenség gyökere a legalsóbb ipari egységben, vagyis a gyárban rejlik. Döntő fontosságú kérdés, hogy minden egyes vállalatban helyesen szervezzék meg a munkát, még pedig nemcsak technikai-termelési, hanem kereskedelmi szempontból is.

A trösztnek kézben kell ugyan tartania a vállalat általános vezetését, centralizálnia kell az erre már előkészített termelési és kereskedelmi ágakat és műveleteket, de ugyanakkor mindenképpen kerülnie kell a fojtogató centralizációt, a kezdeményezés kiölését, valamint a hozzá tartozó gyárak és üzemek munkájába való mechanikus beavatkozást.

Minden egyes üzem önálló kalkulációjának és önálló mérlegének nemcsak lehetővé kell tennie az üzem jövedelmezősége, fejlődése vagy hanyatlása fokának megállapítását, hanem általános alapul is kell szolgálnia a vállalat sajátosságaihoz szigorúan alkalmazott prémiumrendszer számára.

7. Kalkuláció, mérleg és ellenőrzés

A vállalat, a tröszt, az állam kölcsönös viszonya helyességének, s úgyszintén az egész gazdálkodás helyességének egyetlen komoly és megbízható tapasztalati ellenőrzése a mai viszonyok között csakis a gazdálkodás anyagi eredményei, a *kereskedelmi mérlegből* kitűnő eredményei alapján lehetséges. Az egész állami gazdasági szektort — a legalsóbb gazdasági egységtől a legfelsőbbig — átfogó helyes számvitel nélkül, az állami ipar termékeinek reális önköltségét meghatározó, tudományosan megszervezett kalkuláció nélkül nincs semmiféle biztosíték az államosított tulajdon fokozatos szétforgácsolódása vagy szétlopkodása ellen, s emellett a trösztök ebben az esetben csatornául szolgálhatnak az állami vagyonnak magánkézbe való átszivattyúzásához.

Egységes számviteli módszereket kell kidolgozni, szigorú, minden tröszt és vállalat számára kötelező egységes számlakeretet kell megállapítani; a számvitel megszervezése terén meg kell teremteni az irányítás és az instruálás egységét; ügyelni kell arra, hogy számviteli munkát valóban folytassanak, és azt minden vonatkozásban pontossá tegyék, tökéletesítsék, egyben egyszerűsíteni kell a jelenlegi bürokratikus elszámolási formákat, csökkenteni kell a különféle kérdőívek és a különleges vizsgálatok számát, meg kell szüntetni az űrlapok gyakori változtatgatását stb. — ez legyen a vezető gazdasági szervek, különösen az Állami Tervbizottság egyik legfontosabb feladata, e munka céljául pedig azt kell kitűzni, hogy az egész állami iparban, majd pedig általában az egész állami gazdasági szektorban *egységes reális mérleget* készítsenek.

Az ipari kalkuláció és a kereskedelmi-ipari mérlegek állami ellenőrzésének helyes megszervezése a Munka és Honvédelem Tanácsának égetően fontos feladata. Ha nincs ilyen kompetens és hozzáértő ellenőrzés, illuzóriussá válnak a gazdasági felügyelet összes többi formái, és felüti fejét a felelőtlenség érzése, amely összeegyeztethetetlen a helyesen megszervezett gazdasággal.

8. A munkabér

A bérezés gyakorlata az elmúlt időszak folyamán általában igazolta a XI. pártkongresszus határozatainak és az V. szakszervezeti kongresszus határozatainak, többek között a szakszervezetek és a gazdasági szervezetek közötti kollektív szerződések megkötésére vonatkozó határozatnak a helyességét.

Az elmúlt év folyamán jelentősen növekedett valamennyi munkáskategória munkabére, ami viszont a munkatermelékenység jelentős emelkedését vonta maga után.

Az általános bérpolitikának a továbbiakban arra kell irányulnia, hogy az átlagmunkabér minden iparágban többé-kevésbbé kiegyenlítődjék; ezért, ahol szükséges, módosítani kell az átlagos szakképzettségű munkások bérét úgy, hogy az egyforma vagy egyenértékű szakképzettségű munkások a különböző iparágakban — lehetőleg a piac részleges ingadozásaitól függetlenül — egyenlő bért kapjanak, az egyéni munkabért azonban valóban a tényleges munkateljesítménynek kell meghatároznia. Az illetékes állami szerveknek a szakszervezetekkel vállvetve minden erőfeszítésüket arra kell összpontosítaniok, hogy az adott iparág kedvezőbb konjunktúrája ne csak ezen iparág munkásainak a javát szolgálja, hanem az egész munkásosztályét, emelve a munkabért a többi gazdasági ágban is, elsősorban a nehéziparban és a közlekedésben.

Az állami szerveknek és a szakszervezeteknek, amidőn minden eszközzel a munkásosztály helyzetének javítására törekszenek, sohasem szabad elfelejteniök, hogy tartós és általános javulás csak a fejlődő, vagyis hasznot hajtó ipar révén érhető el. Ebből a szemszögből nézve az olyan intézkedések, mint a kapacitásukat kevéssé kihasználó gyárak üzemben tartása, vagy a vállalat tényleges termelékenységéhez képest aránytalanul nagyszámú munkás foglalkoztatása a szociális gondoskodás legveszteségesebb és legészszerűtlenebb formája, s ilymódon a munkásosztály holnapját veszélyezteti.

Az ipari vállalatoknak nem a termelésből fakadó és a törvény által elő nem irányzott bármiféle mellékköltségekkel való megterhelése — bármilyen fontos célt szolgáljanak is ezek a kiadások — mérhetetlen károkat okoz a gazdaságnak és az államnak, mivel lehetetlenné teszi a helyes kalkulációt, és félig leplezett formában olyan kiadásokat hárít az államra, amelyek jelenlegi anyagi helyzetében meghaladják erejét. A trösztök önkényes, vagyis a törvények által elő nem írt és az állam által nem szabályozott „adakozásai" valójában az állami vagyon elprédálását jelentik, és mint ilyenek, törvény szerint büntetendők.

Figyelmesen ellenőrizni kell, hogyan alkalmazzák a mai körülmények között a gyakorlatban a Munkatörvénykönyvet és általában mindazokat a határozatokat, amelyek a munkaerőre, a munkabérre, a különböző kategóriák munkaidejére, a társadalombiztosítási és kulturális-felvilágosító célokat szolgáló levonásokra stb. stb. vonatkoznak; az ellenőrzés célja, hogy egy-

részt az ipar jelenlegi helyzete által megengedett maximális mértékben kielégítsük a munkások érdekeit, másrészt pedig hatályon kívül helyezzük vagy ideiglenesen módosítsuk azokat a határozatokat, amelyek a jelenlegi gazdasági helyzetben nyilvánvalóan teljesíthetetlenek. A gazdasági szakemberek és a szakszervezeti funkcionáriusok együttesen, teljes tárgyilagossággal válogassák össze a fentebb megjelölt törvénymódosításokhoz vagy közigazgatási rendszabályokhoz szükséges szigorúan ellenőrzött tényanyagot.

9. Finanszírozás, hitelnyujtás, adók és vámtarifák

Az ipar, s főleg a nehézipar egészségessé tételének és fejlesztésének elengedhetetlen feltétele az állami költségvetés tényleges rendezése, számotvetve az állam reális anyagi forrásaival és ezek tervszerű felhasználásával.

Teljesen véget kell vetni, mint igen nagy bajnak, annak a nagyrészt objektív feltételek által előidézett gyakorlatnak, amely mellett termelési terveink és a teljesítésükhöz ténylegesen rendelkezésünkre álló anyagi források között nem volt meg az egység és a kellő összhang. Ez a gyakorlat elkerülhetetlenül mindenféle ipari és pénzügyi terv felborulásához vezetett, és megingatta a legfontosabb gazdasági intézmények szilárdságát.

Ugyanilyen következményekkel járt az a gyakorlat, hogy az ipari (a tüzelőanyagipari, kohászati, gépipari) termékeket ellenszolgáltatás nélkül, vagy pedig önköltségüket nem fedező önkényes áron vették igénybe állami célra, főként a közlekedés és a katonai hatóságok részére.

Abban az esetben, ha ezentúl kiderül, hogy a tényleges bevételek nem felelnek meg a költségvetési előirányzatnak és ebből kifolyólag a költségvetés kiadási részét csökkenteni kell, ezt nem burkolt formában kell végrehajtani, hanem nyíltan, a költségvetés átdolgozása útján, az ezzel járó meghatározott következményekkel, vagyis a közlekedés, az iparvállalatok, a hadsereg stb. igényeinek tervszerű csökkentésével.

Az ipar hitelellátásának rendszere nemcsak pénzügyi, bankfeladat, hanem egyben az ipar szervezésének és igazgatásának igen fontos része is. Ezért elengedhetetlen, hogy az állami ipar finanszírozása lehetőleg egy hitelintézetben összpontosuljon, amelynek a legszorosabb kapcsolatban kell állnia a Legfelsőbb Népgazdasági Tanáccsal.

A leggondosabban ki kell dolgozni azt a kérdést, hogyan hozhatók összhangba az egyenes és közvetett adók az ipar fizető-

képességével és a piac felvevőképességével, valamint azt a kérdést, hogy a behozatali cikkekre kiszabott különböző vámtarifáknak mi a jelentőségük a hazai ipar megfelelő ágainak védelme szempontjából.

Hasonlóképpen összhangot kell teremteni a vasúti díjszabások és a piac (többek között a keleti export) kibővítésének követelményei között.

A külföldi vásárlásokat és megrendeléseket, még ha a belföldieknél alacsonyabbak is az árak, határozottan mellőzni kell mindazokban az esetekben, amikor nem feltétlenül szükségesek, és abban az esetben, ha a szóbanforgó áru belföldön történő megrendelése jelentősen előrelendítheti állami iparunk megfelelő ágazatának fejlődését.

Csakis a következetesen és állhatatosan végrehajtott szocialista védővámrendszer biztosíthatja a mostani átmeneti időszakban a kapitalista környezetben élő Szovjetállam iparának tényleges fejlődését.

10. A külföldi tőke

Az elmúlt év tapasztalatai igazolták, hogy az állami szocialista építés az új gazdasági politika viszonyai között teljesen összeegyeztethető azzal, hogy a magántőke — beleértve a külföldi tőkét is — bizonyos, mégpedig tág keretek között aktív szerepet játsszon az ipar területén. További rendszeres intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy az iparba külföldi tőkét vonjunk be mindazokban a formákban, amelyek már eddig célszerűnek bizonyultak: ilyenek a koncessziók, a vegyestársaságok, a bérlet. Hogy az ország általános gazdasági fejlődésének előnyére az iparnak milyen területei, milyen vállalatok, milyen elvek alapján engedhetők át a külföldi tőkének, — e kérdések gondos kidolgozása a tervező és általában a vezető gazdasági szervek egyik fölöttébb fontos feladata.

11. A gazdasági szakemberek, helyzetük és feladataik, a műszaki és gazdasági szakemberek új nemzedékének nevelése

A szakszervezetek és a gazdasági szervek kölcsönös viszonyát, amelyet a XI. pártkongresszus határozatai szabtak meg, és amelynek helyességét az elmúlt év tapasztalatai igazolták, továbbra is ezeknek a határozatoknak a szellemében kell fejleszteni és megszilárdítani.

A tényleges egyszemélyi vezetés rendszerét az ipar szerve-

zetében a legalsóbb egységtől a legfelsőbbig meg kell valósítani. A vezető gazdasági szervek csak akkor vezethetik valóban az ipart, és csak akkor vállalhatnak felelősséget az ipar sorsáért, ha a káderek kiválasztása, áthelyezése és elmozdítása az ő hatáskörükbe tartozik. A szakszervezeti szervek ajánlásait és véleményezését a legnagyobb figyelemben kell részesíteni, de ezek semmiképpen sem vehetik le a felelősséget az illető gazdasági szervekről, amelyeknek a fennálló rendeletek a kiválasztás és a kinevezés teljes szabadságát biztosítják.

Az állami ipar és kereskedelem gyenge oldala a nehézkesség, a merevség, a vállalkozószellem hiánya. Ennek oka az, hogy a gazdasági kádereket még korántsem válogatják meg eléggé, hogy ezeknek nincs meg a kellő tapasztalatuk, hogy nincsenek eléggé érdekelve munkájuk eredményeiben. Mindezeknek kiküszöbölése érdekében megfelelő rendszeres intézkedéseket kell foganatosítani. Többek között a vállalatvezetők javadalmazását a mérlegtől függően kell megállapítani, akárcsak a munkabért a teljesítménytől függően.

A gazdasági vezetők (művezetők, gyárigazgatók, a trösztök elnökei és igazgatósági tagjai stb.) munkája, mivel az a feladatuk, hogy a termelési költségeket csökkentsék és nyereséget biztosítsanak, rendkívül nagy nehézségekbe ütközik, és ez gyakran konfliktusokhoz, leváltásokhoz és áthelyezésekhez vezet. A gazdasági vezető mindig két veszélynek van kitéve: a) nagyobb követelményeivel maga ellen fordítja a vállalat munkásait és azok képviseleti szerveit, vagy a helyi párt- és szovjet szerveket; b) ha a munkatermelékenység, a munkabér stb. kérdésében a legkisebb ellenállás irányában halad, ezzel lemond a vállalat jövedelmezőségéről, tehát a vállalat jövőjéről. Magától értetődik, hogy a szovjet gyárigazgatónak a legnagyobb figyelmet kell tanúsítania a munkások anyagi és kulturális érdekei, érzései és hangulata iránt. Ugyanakkor azonban sohasem szabad szem elől tévesztenie, hogy az egész munkásosztály irányában a legfőbb kötelessége — a munka termelékenységének emelése, a termelés önköltségének csökkentése, a munkásállam anyagi javainak gyarapítása. A párt- és a szakszervezeti funkcionáriusok kötelesek ezen a téren minden segítséget megadni a szovjet igazgatónak. A figyelmesség, az állhatatosság és a takarékosság — a szovjet gazdasági vezető elengedhetetlen tulajdonsága. A szovjet gazdasági vezető legfőbb bizonyítványa — a vállalat aktív mérlege.

A munkástömegekkel meg kell értetni, hogy az igazgató, amidőn nyereséget akar elérni, ugyanolyan mértékben szolgálja a

munkásosztály érdekeit, mint a szakszervezeti funkcionárius, aki a munkás életszínvonalának emelésére és egészségének védelmére törekszik.

A kötelességét jól teljesítő igazgatót meg kell óvni minden meglepetéstől, véletlenségtől, és, ha csak ez nem feltétlenül szükséges, mindenféle áthelyezéstől és átirányítástól.

A központi és a helyi pártszerveknek tekintélyük teljes erejével meg kell védeniök és támogatniok kell azt az igazgatót, aki munkájának pozitív eredményeivel kitűnt.

Másfelől, a Szovjetunió egész területére kötelező szabályként a leghatározottabban érvényt kell szerezni annak, hogy az olyan igazgató, aki nem teljesítette kötelességét, nem nevezhető ki újból ugyanolyan vagy magasabb munkára mindaddig, amíg alacsonyabb munkakörben végzett munkájával be nem bizonyítja, hogy kellő tapasztalatokra tett szert ahhoz, hogy újból komoly feladatot bízhassanak rá.

Az új gazdasági káderek kiképzése rendszeres és egyben erősen specializált jellegű legyen. A globális módszereket, amikor hevenyészett látszattanítás folyik, fel kell váltani módszeres, meghatározott terv szerinti, megszabott ideig tartó rendszeres oktatással. Azoknak a kádereknek, akiket az első időkben emeltek ki, és akiknek még nem volt módjuk a szükséges ismeretek megszerzésére, lehetőséget kell adni leglényegesebb hiányaik pótlására.

A kongresszus többek között szükségesnek tartja a számviteli szakemberek fokozott kiképzését, jelentős számú párttagot irányítva erre a munkára, hogy minél eredményesebben oldhassuk meg a helyes számvitel megszervezésének feladatait.

A gyakorlati tevékenység nemei szerinti specializálást azonban szorosan egybe kell kapcsolni az elméleti és politikai színvonal emelésével és a pártbeli összeforrottság erősítésével, máskülönben a specializálás épp úgy kárt okozhatna a pártnak, mint ahogyan a mindenhez konyítás bajt okoz a gazdaságban.

A pártnak és a szakszervezeteknek nagyon komoly figyelmet kell fordítaniok arra, hogy növeljék a munkásokból lett gazdasági vezetők, különösen a kommunista gazdasági vezetők számát az iparigazgatás szerveiben, a gazdasági hierarchia minden fokán, elsőrendű feladatuknak kell tekinteniök, hogy az üzemeket és gyárakat megfelelő számban vörös igazgatókkal lássák el.

A műszaki képzés az új nemzedék számára ne csak a szakképzés kérdése legyen, hanem forradalmi kötelesség is. A munkásállam viszonyai között mindannak a lelkesedésnek, amelyet

azelőtt a munkásifjúság a forradalmi-politikai harcra fordított, most a tudomány és a technika elsajátítására kell irányulnia. Azt a tanulót, aki elhanyagolja a tanulást, ugyanúgy kell megítélni, mint a burzsoázia elleni harcban a szökevényt vagy a sztrájktörőt. A szocialista gazdaság szervezése a proletár élcsapat számára nem egyszerűen foglalkozás, hanem hőstett.

12. A szakemberek bevonása a termelésbe

Az ipar kellő színvonalra emelése megköveteli a termelés műszaki erőinek gyarapítását. A nem elegendő műszaki erőknek új technikus- és mérnökkáderekkel való kiegészítése szükségképpen lassú folyamat lesz. Ezért az ország műszaki erőit a lehető legjobban kell felhasználni és átcsoportosítani. A nep időszakában a nagyképzettségű szakemberek jelentékeny része, akik azelőtt közvetlenül a termelésben, az üzemekben dolgoztak, nyugalmasabb vagy kényelmesebb munkát vállalt a hivatalokban, igazgatóságokon, irodákban, vagypedig kereskedői és bizományos tevékenységbe kezdett. Most a jelszó ez legyen: „Vissza a termelésbe, a gyárba, az üzembe!" Ennek eléréséhez az üzemekben normális munkafeltételeket kell teremteni, amelyek erkölcsileg és anyagilag ki tudják elégíteni a vállalatok munkájába bevont szakembereket; be kell vezetni többek között a közvetlenül a termelés folyamatában elért technikai vagy gazdasági eredmények (különféle megtakarítások, új találmányok, újítások stb.) mindenirányú ösztönzésének elvét. A pártnak, a szovjet szerveknek és a szakszervezeteknek mint különösen értékes káderekre kell felfigyelniök azokra az adminisztrátorokra és technikusokra, akik hasznos és kezdeményező munkájukkal huzamos időn át kitűntek, s a társadalom részéről ezeknek a káderekneк is ugyanolyan köztiszteletben kell részesülniök, mint a Vörös Hadseregben sikeresen dolgozó szakembereknek.

13. A pártszervek és a gazdasági szervek

A pártnak, egy pillanatra sem feledkezve meg állandó forradalmi-nevelő feladatairól, számot kell vetnie azzal, hogy a forradalom mai építési, gazdasági időszakában a párt munkájának fő tartalma az, és annak is kell lennie, hogy irányítsa a gazdasági szervek munkáját a szovjet építés legfontosabb pontjain. A párt csak akkor fogja betölteni történelmi hivatását, ha az egész párt gazdasági tapasztalatai a szovjet hatalom előtt álló

gazdasági feladatok növekedésével és bonyolulttá válásával párhuzamosan gyarapodnak.

A XII. kongresszus ezért úgy látja, hogy a párt kötelessége nemcsak a káderek helyes elosztása, hanem az is, hogy alapjában véve irányítsa a gazdasági szervek munkáját — különösen az új gazdasági politika viszonyai között, amikor felmerül az a veszély, hogy a gazdasági káderek egy része belsőleg elfajul, s a gazdasági építésben a proletárvonal eltorzul. Ennek az irányításnak természetesen semmiképp sem szabad a gyakorlatban a gazdasági vezetők gyakori és önkényes leváltásához és áthelyezgetéséhez, a gazdasági szervek mindennapi munkájába való beavatkozáshoz, vagy pedig a közvetlen igazgatás kísérleteihez vezetnie.

Amellett, hogy a jelenlegi viszonyok között elkerülhetetlen és feltétlenül szükséges, hogy a pártszervezetek konkrét kérdésekkel kapcsolatban a gazdasági szerveket útmutatásokkal lássák el, egyúttal következetesen arra kell törekedni, hogy a gazdasági szerveknek a pártszervezetek részéről történő irányítása széleskörű és sokoldalú tervszerű jelleget öltsön, aminek eredményeképpen ritkulniok kell az olyan eseteknek, amikor a napi gyakorlat egyes kérdéseibe és részletkérdéseibe való közvetlen adminisztratív beavatkozásra van szükség.

A párt vezető szerepe annál teljesebben lesz biztosítva, minél helyesebb úton halad majd maguknak az állami szerveknek adminisztratív és gazdasági munkája a párt által kitűzött tervfeladatok teljesítésében.

A XII. kongresszus megerősíti a XI. kongresszusnak a munkamegosztás szükségességére, valamint a párt- és a szovjet munkának, különösen a gazdasági munkának az elhatárolására vonatkozó határozatát, és megköveteli, hogy ezt a határozatot teljesebben és rendszeresebben valósítsák meg mind a központban, mind a helyi szervezetekben. A XII. kongresszus nyomatékosan felhívja a figyelmet arra, hogy a XI. kongresszus határozata értelmében a pártszervezetek „csak azokban az esetekben és csak olyan mértékben oldják meg maguk a gazdasági kérdéseket, amikor és amennyiben ezek a kérdések valóban a párt elvi döntését követelik meg".

A párt egyik fontos feladata, hogy minden eszközzel támogassa a gazdasági vezetésnek azt a rendszerét, amelyben az illetékes gazdasági szerveknek nemcsak formális joguk, hanem tényleges lehetőségük is van arra, hogy a gazdasági kádereket fokozatosan neveljék, és szerzett tapasztalataiknak és képességeik kifejlődésének megfelelően helyesen előléptessék.

Ez csak akkor lehetséges, ha a káderekét rendszeresen, gazdasági tapasztaltságuk, tudásuk és rátermettségük szerint válogatjuk meg, valamint ha a gazdasági szervekben betartják a fegyelem elveit, s az egyes munkaterületek és az élükön álló káderek egymás mellé rendeltségi viszonyának megfelelő rendszerét.

Minthogy az a munka, amely most a gazdasági vezetőkre hárul, rendkívül fontos és nagyon felelősségteljes, az egész pártnak és a párt valamennyi szervezetének minden eszközzel támogatnia kell őket, és rendszeresen gondoskodnia kell olyan helyzet megteremtéséről, amely kizárja azt a lehetőséget, hogy a gazdasági szakemberek egyes körei elszakadjanak a párttól.

14. A nyomdaügy

A nyomdaügy helyes megszervezésének nemcsak gazdasági, hanem rendkívül nagy kulturális jelentősége is van.

A nyomdaügy jelenlegi helyzetét a kongresszus nem tartja kielégítőnek, és megjavítására erélyes intézkedések bevezetését tartja szükségesnek.

Magasabb színvonalra kell emelni a kiadványok technikai kivitelezését, különösen azokét, amelyeket a nagy tömegeknek szánnak. A nyomdaipar szervezetének kérdését a legrövidebb időn belül meg kell oldani, olymódon, hogy a legnagyobb és legfontosabb állami kiadóvállalatok a munkát széles alapokon, helyesen, műszaki szempontból kielégítően megszervezhessék.

A FALUSI ADÓPOLITIKÁRÓL

1. A mezőgazdaságnak döntő szerepe van a szovjet köztársaságok gazdasági életében. A szovjet hatalom ereje a munkás-paraszt szövetségben rejlik. A szovjet hatalom csak ebből a szövetségből meríthet erőt ahhoz, hogy szembeszállhasson a külső leigázással és a tőke uralmának visszaállítására irányuló kísérletekkel. E szövetség megőrzése és megszilárdítása a jelenlegi történelmi időszakban a Kommunista Párt fő feladata.

2. A munkások és parasztok harci szövetsége a tőkés rend megdöntése és a föld megszerzése céljából jött létre.

Amikor azután a munkások és parasztok vívmányait nyilt polgárháborúban kellett megvédeni, ez a szövetség megszilárdult, annak ellenére, hogy a parasztságnak súlyos áldozatokat kellett hoznia a proletariátus és a hadsereg ellátására. A nyilt polgárháború időszakában ezek a terhek az egész terményfölösleg kötelező beszolgáltatásának formájában nehezedtek a parasztságra. Amint ez az időszak befejeződött, a Kommunista

Párt áttért az egész terményfölösleg kötelező beszolgáltatásáról a terményadóra. Ez az áttérés jelentékenyen könnyített a parasztság helyzetén, és mind gazdasági, mind politikai szempontból teljesen helyesnek bizonyult. Ez azonban csak az első lépés volt, amelyet a Kommunista Párt a parasztság helyzetének könnyítése, valamint a háború és az ellenforradalom által tönkretett ország egész gazdasági életének megjavítása érdekében megtehetett.

3. Az egész terményfölösleg kötelező beszolgáltatásáról a terményadóra való áttérés a paraszt azon jogának elismerését jelentette, hogy munkája termékeivel szabadon rendelkezhet. Ezt a jogot azonban korlátozta az a körülmény, hogy a szovjet államnak a hadsereg ellátásához, valamint a gazdaság és a közlekedés helyreállításához szüksége volt meghatározott mennyiségű gabonakészletre, mint fő természetbeni alapra.

4. Tekintettel arra, hogy a szovjet köztársaságok gazdasági életének általános gyógyulása megkezdődött — ami megmutatkozik az áruforgalom felélénkülésében és növekedésében is —, a párt most megteheti — és meg is kell tennie — a következő lépést afelé, hogy a parasztság számára kiszélesítse a munkája termékeivel való szabad rendelkezés lehetőségét. A szovjet hatalom a piac kereteinek kibővülésével összhangban mentesítheti — és mentesítenie is kell — a parasztságot az alól a kötelezettség alól, hogy az adót természetben fizesse az államnak, s megengedheti, hogy az adók egy részét a parasztok pénzben fizessék.

5. A természetbeni adóterhek egy részének pénzadóval való helyettesítése megkönnyíti a parasztság helyzetét, és ez a parasztgazdaság szempontjából nemcsak azért előnyös, mert a parasztnak kevesebb költséggel jár az adóbeszolgáltatása, hanem azért is, mert lehetőséget nyújt neki arra, hogy szabadon alkalmazkodjék a piachoz, kiválassza a leghasznothajtóbb növényeket, háziiparral foglalkozzon stb. Ez az intézkedés egyúttal megjavítja az ország általános gazdasági helyzetét is, mert az áruforgalom további bővülésére vezet, a pénzügyi ziláltság felszámolásának eszközéül szolgál, és biztosítja a pénzforgalom szilárdságát. Ez utóbbi pedig elengedhetetlen feltétele a város és a falu közötti kereskedelem fejlesztésének, mert kereskedelem nem folyhat mindaddig, amíg a pénz állandó elértéktelenedése gátolja a pénzforgalmat, és akadályozza mind a mezőgazdasági, mind az ipari termékek értékesítését. Így tehát ez az intézkedés, amellett hogy közvetlenül megkönnyíti a parasztság helyzetét, megszilárdítja az ország egész gazdaságát, ami viszont segít majd a parasztságnak, hogy gyorsabban kiláboljon a ziláltságból

és a nyomorból, hogy helyreállítsa felszerelését, és emelje gazdaságának technikai színvonalát.

6. A természetbeni adóról a pénzadóra való áttérésen kívül a Kommunista Pártnak, a parasztság helyzetének könnyítése végett, a parasztságra kivetett valamennyi állami egyenesadót (terményadót, portánként kivetett pénzbeni és közmunkaadót), továbbá minden helyi egyenesadót egységes mezőgazdasági egyenesadó formájában egyesítenie kell. Az egységes mezőgazdasági adónak teljesen meg kell szüntetnie az adóteher sokféleségét, amely a parasztság jogos panaszaira ad okot, s akadályozza a parasztokat abban, hogy pontosan kiszámítsák kiadásaikat és bevételeiket, s ennek megfelelően gazdálkodjanak. A Kommunista Pártnak olyan adórendszert kell bevezetnie, amely lehetővé teszi, hogy a paraszt előre és biztosan tudja a reá kivetett egyenesadó teljes összegét, és hogy a parasztnak csak egy adószedővel legyen dolga.

Az egységes mezőgazdasági adó megállapításánál biztosítani kell, hogy az adóteher arányban álljon minden egyes gazdaság jövedelmével és vagyonával, számításba véve a gazdaság hozadékképességére és fizetőképességére vonatkozó adatokat (az eltartottak számát, a szántók és kaszálók területét, az igavonó- és haszonállatok számát, a termésátlagot). Ennek folytán az egyenesadó lehetővé teszi, hogy a szovjet hatalom a legmegfelelőbben érvényesítse a szegény- és középparasztság érdekei védelmének politikáját. A Kommunista Párt magyarázza meg a falu ezen rétegeinek, mik az előnyei az egyenesadónak, amely mellett az adóterhek igazságosan oszlanak meg a falu különböző rétegei között vagyoni helyzetüknek megfelelően, úgy, ahogy ez a szegényparasztságra nézve a legelőnyösebb.

7. Az egységes mezőgazdasági adó nagyságának, valamint természetben és pénzben fizetendő részének megállapításakor a szovjet hatalomnak a mezőgazdaság fejlesztésének és fellendítésének érdekeit kell szem előtt tartania, gondosan felbecsülve a parasztgazdaság tényleges fizetőképességét mind egészében, mind pedig egyes vidékek szerint. Ezért figyelembe kell venni az egyes vidékek sajátos feltételeit aszerint, hogy inkább földművelő, vagy inkább ipari jellegűek-e, hogy így az adó nagysága és formái — pénzbeni vagy vegyes adó — minél teljesebb összhangban legyenek az adott vidék parasztgazdaságának tényleges helyzetével.

Ugyanebből a célból az adó befizetésére nem egy, hanem több időpontot kell megállapítani a termésbetakarítás, a feleslegek eladása stb. idejének megfelelően.

A mezőgazdaság fellendítésének elősegítése végett egyúttal be kell vezetni az ösztönzés olyan rendszerét, amely a parasztság nagy tömegei által a jelenlegi viszonyok között alkalmazható jobb gazdálkodási módszerekre (korai ugar, őszi szántás, ipari és munkaigényes növények termesztése, az állattenyésztés észszerűsítése stb.) serkent. Azokat a kerületeket, járásokat és kollektívákat, amelyek ezen a téren különösen kitűntek, a mezőgazdasági szervek előterjesztése alapján a kormányzósági végrehajtó bizottságoknak olymódon kell jutalmazniok, hogy a rájuk kivetett mezőgazdasági adóból egy bizonyos részt elengednek, ez az engedmény azonban nem haladhatja meg az egész adó egy százalékát.

8. A parasztgazdaságot tönkretevő és egyidejűleg az ipart is gátló túlságosan alacsony gabonaárak elleni harc egyik hatékony módja az lesz, hogy megkönnyítjük a parasztok azon gabonafölöslegének kivitelét, amely az országban nem fogyasztható el.

A parasztgazdaság ezen égető szükségletének kielégítése céljából a szovjet kormánynak el kell érnie azt, hogy a parasztok gabonáját akadálytalanul értékesíthesse külföldön; az imperialista háború idején elvesztett külföldi piacok meghódítása a mezőgazdaság számára — ez a szovjet hatalom legközelebbi feladata, mert ha Oroszországból nem szállítunk ki mezőgazdasági termékeket, akkor elkerülhetetlenek az igen alacsony gabonaárak a belső piacon, ez pedig a szántóterület csökkenésére, a parasztgazdaság pangására, és következésképp az állami kivitel általános gazdasági pangására vezet.

A magánközvetítés kiküszöbölése végett a gabonakivitelt az állam és az állami szervek kezében kell összpontosítani.

9. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a szovjet hatalom adóbeszedő és állami gabonafelvásárló apparátusának jó összetételére. A Kommunista Párt tekintse feladatának ezen apparátus összetételének állandó javítását és olcsóbbá tételét, nem felejtve el egy percre sem, hogy a parasztságnak ebben az apparátusban a munkások és parasztok nagy tömegeinek igazi képviselőjét kell látnia.

A pártnak határozottan el kell ítélnie, a szovjet hatalomnak pedig szigorúan meg kell büntetnie minden törvénytelenséget. sőt a parasztság törvényes jogainak semmibevevését is, amelyet az adóbeszedő szervek az adók begyűjtésével kapcsolatos nehéz, felelősségteljes, és a szovjet állam számára elengedhetetlen munkájuk során elkövetnek.

10. A Kommunista Párt teljesen tudatában van mind a háború és az ellenforradalom által tönkretett parasztgazdaság nehéz helyzetének, mind pedig a parasztokra háruló kötelezettségek súlyának. Azok az intézkedések, amelyeket a szovjet hatalom jelenleg a parasztság helyzetének könnyítésére foganatosít, fontos lépést jelentenek a parasztgazdaság rendezése felé, de egyáltalán nem oldják fel a parasztgazdaságot az alól a kötelessége alól, hogy minden erejét összpontosítsa azoknak a követelményeknek a teljesítésére, amelyeket a Szovjetállam a parasztsággal szemben támaszt. Ezt az erőfeszítést, ezeket az áldozatokat az összes dolgozók közös érdekei, a munkás-paraszt forradalom vívmányai megvédésének közös érdekei megkövetelik a munkásoktól és a parasztoktól. A Szovjetköztársaság költségvetése, annak ellenére, hogy a nemesi-földesúri Oroszország költségvetéséhez képest kétötödére csökkent, mindezideig deficites, minthogy az államkincstárba befolyó jövedelmek és adók korántsem fedezik a legszükségesebb kiadásokat sem. A szovjet hatalomnak, mely földet biztosított a parasztságnak, s megszabadította a parasztságot a földesuraknak teljesített szolgáltatásoktól, meg kell ezért követelnie, hogy a nehézségek ellenére is mindenki teljesítse a munkás-paraszt állam iránti kötelezettségeit. A parasztságnak meg kell győződnie arról, hogy a munkás-paraszt kormány, amely az adót szedi, egyszersmind erős kézzel csökkent minden improduktív kiadást, és valóban a legolcsóbb kormány az ország számára. A Kommunista Pártnak szüntelenül ügyelnie kell arra, hogy az adókból befolyt pénzt a legnagyobb takarékossággal és kizárólag a csakugyan elkerülhetetlen szükségletekre fordítsák: elsősorban a munkások és parasztok forradalmi vívmányainak megvédésére, a népművelés fejlesztésére, a mezőgazdaság mindenirányú támogatására — olcsó mezőgazdasági hitel és a falunak nyujtott agronómiai és egyéb segítség megszervezésével — továbbá a nagyipar fejlesztésére, amelynek nagyarányú fejlődése nélkül az ország lakossága gazdasági tengődésre, gazdasági és politikai rabságra volna ítélve. A munkás-paraszt kormánynak mindezeknél a kiadásoknál a parasztság erejéhez kell igazodnia.

11. A fentebb megjelölt intézkedések következetes és rendszeres végrehajtása a falu és a város termelőerőinek rendkívül gyors fejlődésére, a szegényparasztok és a középparasztok érdekeinek megvédésére vezet, fokozza a paraszt bizalmát a munkás iránt, és megszilárdítja a munkás-paraszt szövetséget azon a sziklaszilárd alapon, hogy növekszik a nép gazdagsága, amellyel a szovjet államban maguk a dolgozó tömegek rendelkeznek.

A NEMZETI KÉRDÉSRŐL

I

1. A kapitalizmus fejlődése már a mult században a termelési és cseremód internacionalizálására, a nemzeti elzárkózottság megszüntetésére, a népek gazdasági közeledésére és óriási területeknek egy összefüggő egészben való fokozatos egyesítésére irányuló tendenciát mutatott. A kapitalizmus további fejlődése, a világpiac fejlődése, a nagy tengeri utak és vasútvonalak kiépülése, a tőkekivitel stb. még jobban fokozta ezt a tendenciát, mert a legkülönbözőbb népeket összefűzte a nemzetközi munkamegosztás és a sokoldalú kölcsönös egymásrautaltság kötelékeivel. Amennyiben ez a folyamat a termelőerők roppant fejlődését tükrözte, amennyiben megkönnyítette a nemzeti elszigeteltségnek és a különböző népek érdekellentéteinek megszüntetését, annyiban progresszív folyamat volt és az is marad, mert előkészíti a jövendő szocialista világgazdaság anyagi előfeltételeit.

2. Ez a tendencia azonban olyan sajátos formákban fejlődött, melyek egyáltalában nem felelnek meg e tendencia benső történelmi értelmének. A népek egymástól való függősége és a területek gazdasági egyesülése a kapitalizmus fejlődése folyamán nem a népeknek mint egyenjogú egységeknek együttműködése útján, hanem olymódon ment végbe, hogy egyes népek alávetettek maguknak más népeket, hogy a fejlettebb népek elnyomták és kizsákmányolták a kevésbbé fejlett népeket. Gyarmati rablások és hódítások, nemzeti elnyomás és egyenlőtlenség, imperialista önkény és erőszak, gyarmati rabság és nemzeti jogfosztottság, végül pedig a „civilizált" nemzetek egymas közötti harca a „civilizálatlan" népek fölötti uralomért — ezek azok a formák, amelyeknek keretében a népek gazdasági közeledési folyamata végbement. Ezért az egyesülési tendenciával egyidejűleg erősödött eme egyesülés erőszakos formáinak megszüntetésére irányuló törekvés is, fokozódott a leigázott gyarmatok és a függő nemzetiségek harca az imperialista elnyomás alóli felszabadulásért. Amennyiben ez az utóbbi tendencia az elnyomott tömegeknek az egyesítés imperialista formái elleni lázadozását tükrözte, amennyiben a népeknek az együttműködés és az önkéntes szövetség elve alapján való egyesülését követelte, annyiban ez a tendencia progresszív volt és az is marad, mert előkészíti a jövendő szocialista világgazdaság szellemi előfeltételeit.

3. A kapitalizmust jellemző formákban megnyilvánuló eme

két alapvető tendencia harca tölti ki a soknemzetiségű burzsoá államok történelmét az utolsó fél évszázadban. Ennek a két tendenciának a kapitalista fejlődés keretei közötti kibékíthetetlen ellentmondása volt az alapja a burzsoá gyarmattartó államok belső bizonytalanságának és organikus gyengeségének. Elkerülhetetlen összeütközések az ilyen államokon belül és elkerülhetetlen háborúk az ilyen államok között; régi gyarmattartó államok szétesése és újak keletkezése; újabb hajsza gyarmatok után és a soknemzetiségű államok újabb szétesése, ami a világ politikai térképének újabb átszabására vezet — ezek a következményei ennek az alapvető ellentmondásnak. Egyfelől a régi Oroszország, Ausztria-Magyarország és Törökország összeomlása, másfelől az olyan gyarmattartó államok történelme, mint Nagybritannia és a régi Németország, végül a „nagy" imperialista háború, a gyarmati és a nemteljesjogú népek forradalmi mozgalmának növekedése — ezek és más hasonló tények kézzelfoghatóan bizonyítják, hogy a soknemzetiségű burzsoá államok gyengék és nem szilárdak.

Így tehát a népek gazdasági egyesülésének folyamata és ennek az egyesülésnek imperialista módjai között fennálló kibékíthetetlen ellentmondás az oka annak, hogy a burzsoázia képtelen arra, tehetetlen és erőtlen ahhoz, hogy a nemzeti kérdés megoldásának helyes útját megtalálja.

4. Pártunk számot vetett ezekkel a körülményekkel, amikor a nemzetek önrendelkezési jogát, a népek önálló állami létre való jogát tette nemzeti politikájának alapjává. A párt már létezése első napjaiban, első kongresszusán (1898-ban), amikor a kapitalizmus ellentmondásai a nemzeti kérdés vonalán még nem ütköztek ki egész világosan, elismerte a nemzetiségeknek ezt az elvitathatatlan jogát. Később, egészen az Októberi Forradalomig, kongresszusain és konferenciáin külön határozatokban és döntésekben minden alkalommal változatlanul megerősítette nemzeti programmját. Az imperialista háború és az azzal kapcsolatos hatalmas gyarmati forradalmi mozgalom csak újból igazolta a nemzeti kérdésekben hozott párthatározatokat. E határozatok lényege a következő: a) a párt határozottan elveti a nemzetiségekkel szemben alkalmazott kényszer mindennemű formáját; b) elismeri a népek egyenlőségét és szuverenitását sorsuk intézésében; c) elismeri azt a tételt, hogy a népek tartós egyesülése csak az együttműködés és önkéntesség elve alapján jöhet létre; d) azt az igazságot hirdeti, hogy a népek ilyen egyesülése csak a tőke hatalmának megdöntése eredményeképpen valósulhat meg.

A nemzeti felszabadulásnak ezt a programmját pártunk munkája során fáradhatatlanul szembeállította mind a cárizmus nyilt elnyomó politikájával, mind a mensevikek és eszerek felemás, félimperialista politikájával. A cárizmus oroszosító politikája szakadékot teremtett a cárizmus és a régi Oroszország nemzetiségei között, a mensevikek és az eszerek félimperialista politikája pedig arra vezetett, hogy e nemzetiségek legjobb elemei hátat fordítottak a Kerenszkij-uralomnak, — pártunk felszabadító politikája viszont megnyerte a cárizmus ellen és az imperialista orosz burzsoázia ellen harcoló nemzetiségi tömegek rokonszenvét és támogatását. Aligha vonható kétségbe, hogy ez a rokonszenv és támogatás pártunk októberi győzelmének egyik döntő tényezője volt.

5. Az Októberi Forradalom összegezte a nemzeti kérdésben hozott párthatározatok gyakorlati eredményeit. Az Októberi Forradalom, miután megdöntötte a földbirtokosok és tőkések, a nemzeti elnyomás e legfőbb hordozóinak hatalmát, és a proletariátust juttatta hatalomra, egycsapással széttörte a nemzeti elnyomás láncait, megváltoztatta a népek egymáshoz való régi viszonyát, megszüntette a régi nemzeti ellenségeskedés okait, megtisztította a talajt a népek együttműködéséhez, s az orosz proletariátus számára megnyerte másnemzetiségű testvéreinek bizalmát nemcsak Oroszországban, hanem egész Európában és Ázsiában is. Aligha szorul bizonyításra, hogy az orosz proletariátus e bizalom nélkül nem győzhette volna le Kolcsakot és Gyenyikint, Jugyenyicset és Vrangelt. Másrészt kétségtelen az is, hogy az elnyomott nemzetiségek sem vívhatták volna ki szabadságukat, ha Oroszország központjában nem jött volna létre a proletariátus diktatúrája. A nemzeti ellenségeskedés és a nemzeti összeütközések elkerülhetetlenek, elháríthatatlanok mindaddig, amíg a tőke van uralmon, amíg az egykori „uralkodó" nemzet nacionalista előítéletektől áthatott kispolgársága és elsősorban parasztsága a tőkéseket követi; és fordítva, a nemzeti béke és a nemzeti szabadság biztosítottnak tekinthető, ha a parasztság és a többi kispolgári réteg a proletariátust követi, vagyis ha biztosítva van a proletariátus diktatúrája. Ezért a szovjetek győzelme és a proletárdiktatúra megszilárdulása az az alap, az a fundamentum, amelyre a népek testvéri együttműködése egységes államszövetségben felépíthető.

6. De az Októberi Forradalomnak nemcsak az volt az eredménye, hogy megszüntette a nemzeti elnyomást, és megteremtette a talajt a népek egyesülése számára. Az Októberi Forradalom, fejlődése folyamán, kidolgozta ennek az egyesülésnek a

formáit is, kijelölte a népek egy szövetséges államban való egyesülésének fő vonalait. A forradalom első időszakában, amikor a nemzetiségek dolgozó tömegei először érezték magukat önálló nemzeti tényezőknek, a külföldi intervenció pedig még nem volt reális veszély — a népek együttműködésének még nem volt teljesen kialakult, szigorúan meghatározott formája. A polgárháború és az intervenció időszakában, amikor a nemzeti köztársaságok katonai önvédelme került a homloktérbe, a gazdasági építés kérdései pedig még nem voltak napirenden — az együttműködés a katonai szövetség formáját öltötte. Végül, a háború utáni időszakban, amikor a háború által szétrombolt termelőerők helyreállításának kérdései kerültek előtérbe — a katonai szövetség a gazdasági szövetséggel egészült ki. A nemzeti köztársaságoknak a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében való egyesülése az együttműködési formák fejlődésének befejező szakasza, amelyben az együttműködés most már a népek egységes soknemzetiségű szovjet államban való katonai, gazdasági és politikai egyesülésének jellegét öltötte.

Így tehát a proletariátus a szovjet rendben megtalálta a nemzeti kérdés helyes megoldásának kulcsát, felfedezte abban azt az utat, amelyen haladva a szilárd soknemzetiségű állam a nemzeti egyenjogúság és önkéntesség elve alapján megszervezhető.

7. De ha megtaláltuk is a nemzeti kérdés helyes megoldásának kulcsát, ez még nem jelenti azt, hogy a nemzeti kérdést teljesen megoldottuk, hogy a konkrét gyakorlati megvalósítás terén végérvényesen mindent megoldottunk. Az Októberi Forradalom által felvetett nemzeti programm helyes végrehajtásához még le kell győzni azokat az akadályokat, melyeket a nemzeti elnyomás letűnt időszaka hagyott ránk örökségül, s amelyeket nem lehet rövid idő alatt, egycsapásra legyőzni.

Ez az örökség, először, a nagyoroszok egykori kiváltságos helyzetét tükröző nagyhatalmi sovinizmus maradványaiból áll. Ezek a maradványok még élnek központi és helyi szovjet funkcionáriusaink gondolkodásában, ott fészkelnek központi és helyi állami intézményeinkben, erősítést kapnak az „új" szmenovehista nagyorosz soviniszta áramlatok formájában, melyek a neppel kapcsolatban egyre jobban erősödnek. Ezek a maradványok gyakorlatilag abban nyilvánulnak meg, hogy az orosz szovjethivatalnokok gőgösen lekicsinylő és lélektelen, bürokratikus magatartást tanúsítanak a nemzeti köztársaságok bajaival és szükségleteivel szemben. A soknemzetiségű Szovjetállam csak abban az esetben lehet valóban szilárd, népeinek együttműködése pedig csak akkor lehet valóban testvéries, ha ezeket a ma-

radványokat állami intézményeink gyakorlatából a legerélyesebben és egyszersmindenkorra kiirtjuk. Több nemzeti köztársaságban (Ukrajnában, Belorusszijában, Azerbajdzsánban, Turkesztánban) bonyolítja a helyzetet az, hogy a munkásosztálynak, a szovjet hatalom legfőbb támaszának jelentős része nagyorosz nemzetiségű. Ezeken a területeken a város és a falu, a munkásosztály és a parasztság összefogását nagyon erősen akadályozzák a nagyorosz sovinizmusnak a párt- és szovjet szervekben mutatkozó maradványai. Ilyen viszonyok között az orosz kultúra fölényéről szóló beszédek és az a tétel, hogy a fejlettebb orosz kultúra elkerülhetetlenül legyőzi az elmaradtabb népek (az ukránok, azerbajdzsánok, üzbégek, kirgizek stb.) kultúráját, nem egyéb, mint kísérlet a nagyorosz nemzetiség uralmának állandósítására. Ezért pártunk első soronlevő feladata: erélyes harc a nagyorosz sovinizmus maradványai ellen.

Ez az örökség, másodszor, a Köztársaságok Szövetségében élő nemzetiségek tényleges, vagyis gazdasági és kulturális egyenlőtlensége. A nemzetek jogi egyenlősége, melyet az Októberi Forradalom vívott ki, a népek nagy vívmánya, de önmagában még nem oldja meg az egész nemzeti kérdést. A köztársaságok és népek egész sora, amelyek nem mentek át vagy alig mentek át a kapitalizmuson, amelyeknek nincs, vagy alig van proletariátusuk, s ezért gazdasági és kulturális tekintetben elmaradtak — nem tudnak teljes mértékben élni a nemzeti egyenlőség által nyujtott jogokkal és lehetőségekkel, nem képesek magasabb fejlődési fokra emelkedni és így utólérni az előrehaladt nemzetiségeket, ha nem kapnak kívülről igazi és tartós segítséget. Ennek a tényleges egyenlőtlenségnek okai nemcsak e népek történetében rejlenek, hanem a cárizmus és az orosz burzsoázia politikájában is, mert a cárizmus és az orosz burzsoázia arra törekedett, hogy a határterületeket kizárólag nyersanyagbázisokká, az ipari tekintetben fejlett központi vidékek által kizsákmányolt területekké változtassa. Ezt az egyenlőtlenséget lehetetlen rövid idő alatt leküzdeni, ezt az örökséget lehetetlen egy-két év alatt felszámolni. Már a X. pártkongresszus hangsúlyozta, hogy „a tényleges nemzeti egyenlőtlenség megszüntetése itt hosszú folyamat, amely a nemzeti elnyomás és a gyarmati rabság valamennyi csökevénye ellen kitartó és szívós harcot követel"[1]. Márpedig ezt az egyenlőtlenséget feltétlenül le kell küzdeni. De leküzdeni csakis úgy lehet, ha az orosz proletariátus a Szövetség elmaradt népeit gazdasági és kulturális fej-

[1] Lásd ebben a kötetben 651. old. — *Szerk.*

lődésük terén igazi és huzamos segítségben részesíti. Ennek a segítségnek elsősorban abban kell megnyilvánulnia, hogy a régebben elnyomott nemzetiségek köztársaságaiban több gyakorlati intézkedéssel, a helyi lakosság lehető legnagyobb mértékű bevonásával előmozdítjuk ipari gócpontok kialakulását. Végül, ennek a segítségnek — a X. kongresszus határozata értelmében — párhuzamosan kell haladnia a dolgozó tömegek harcával, melyet a nep-pel kapcsolatban erősödő helyi és bevándorolt kizsákmányoló felső rétegek ellen, saját társadalmi állásaik megerősítéséért folytatnak. Mivel ezek a köztársaságok főleg mezőgazdasági vidékek, a belső szociális intézkedéseknek elsősorban arra kell irányulniok, hogy a dolgozó tömegeknek földet juttassanak a szabad állami alapból. Máskülönben nem számíthatunk arra, hogy megteremthetjük a népek igazi és tartós együttműködését egy egységes szövetséges állam keretében. Ezért a párt második soronlevő feladata: harc a nemzetiségek tényleges egyenlőtlenségének megszüntetéséért, harc az elmaradt népek kulturális és gazdasági színvonalának emeléséért.

Ez az örökség, végül — a nacionalizmus maradványai számos olyan népnél, amelyek a nemzeti elnyomás súlyos igája alatt szenvedtek és még nem tudtak megszabadulni a régi nemzeti megbántódottság keserű érzésétől. Ezek a maradványok gyakorlatilag bizonyos nemzeti elidegenülésben és abban nyilvánulnak meg, hogy a régebben elnyomott népek nem fogadják teljes bizalommal az oroszoktól jövő intézkedéseket. Egyes köztársaságokban azonban, amelyek területén több nemzetiség él, ez a védekező nacionalizmus gyakran az erősebb nemzetiség támadó nacionalizmusává, szenvedélyes sovinizmusává válik, amely e köztársaságok gyengébb nemzetiségei ellen irányul. Az örmények, oszétok, adzsarok és abházok ellen irányuló grúz sovinizmus (Grúziában); az örmények ellen irányuló azerbajdzsán sovinizmus (Azerbajdzsánban); a türkmének és kirgizek ellen irányuló üzbég sovinizmus (Buharában és Horezmben); örmény sovinizmus stb. — a sovinizmus e válfajai, amelyeket még a nep és a konkurrencia viszonyai is szítanak, igen nagy bajt jelentenek, mert azzal a veszéllyel fenyegetnek, hogy egyes nemzeti köztársaságok viszálykodások és marakodások színterévé válnak. Mondanunk sem kell, hogy ezek a jelenségek gátolják a népeknek egységes államszövetségben való tényleges egyesülését. Mivel a nacionalista maradványok a nagyorosz sovinizmus elleni védekezés sajátos formáját képviselik, ezért a nagyorosz sovinizmus elleni erélyes harc a nacionalista maradványok leküzdésének legbiztosabb eszköze. Amennyiben pedig ezek a ma-

radványok egyes köztársaságokban a gyengébb nemzeti csoportok ellen irányuló helyi sovinizmusba csapnak át, minden párttag kötelessége, hogy nyiltan harcoljon e maradványok ellen. Ezért pártunk harmadik soronlevő feladata: harc a nacionalista maradványok és elsősorban e maradványok soviniszta formái ellen.

8. A mult öröksége egyik kirívó megnyilvánulásának kell tekinteni azt a tényt, hogy a központi és a helyi szovjethivatalnokok jelentős része a Köztársaságok Szövetségét nem egyenjogú állami egységek szövetségének tekinti, amely biztosítani hivatott a nemzeti köztársaságok szabad fejlődését, hanem e nemzeti köztársaságok felszámolása felé tett lépésnek, az úgynevezett „egységes és oszthatatlan" állam kialakítása kezdetének.

Ugyancsak a régi örökség következménye az OSzFSzK egyes hatóságainak arra irányuló törekvése, hogy alárendeljék maguknak az autonóm köztársaságok önálló népbiztosságait és előkészítsék e köztársaságok felszámolását.

A kongresszus proletárellenesnek és reakciósnak bélyegzi ezt a felfogást, kinyilatkoztatja a nemzeti köztársaságok fennmaradásának és további fejlődésének feltétlen szükségességét, és felhívja a párt tagjait, ügyeljenek éberen arra, hogy a köztársaságok egyesülését és a népbiztosságok egybeolvasztását soviniszta érzelmű szovjethivatalnokok ne használják takaróul, mellyel a nemzeti köztársaságok gazdasági és kulturális szükségleteinek semmibevevésére irányuló kísérleteiket leplezik. A népbiztosságok egybeolvasztása a szovjet apparátus vizsgája: ha ez a kísérlet a gyakorlatban nagyhatalmi törekvésekre vezetne, akkor a párt kénytelen lenne ezzel az eltorzítással szemben a legerélyesebb rendszabályokhoz nyúlni, esetleg el is halasztani egyes népbiztosságok egybeolvasztását mindaddig, amíg a szovjet apparátust kellően át nem nevelik olyan szellemben, hogy valóban proletár és valóban testvéri megértést tanúsítson a kis és elmaradt nemzetiségek szükségletei és igényei iránt.

9. A Köztársaságok Szövetsége, amely az egyes köztársaságok munkásságának és parasztságának egyenlősége és önkéntessége alapján jött létre, a proletariátus első kísérlete, hogy független országok kölcsönös nemzetközi viszonyát szabályozza, és az első lépés a munka jövendő Szovjet Világköztársaságának megteremtése felé. Mivel a Köztársaságok Szövetsége a népek együttélésének új formája, együttműködésük új formája egy egységes szövetséges államban, melynek keretei között a fentebb vázolt maradványokat a népek együttes munkája folyamán le kell küzdeni — ezért a Szövetség legfelsőbb szerveit úgy kell

felépíteni, hogy azok ne csak a Szövetség valamennyi nemzetiségének közös szükségleteit és igényeit, hanem az egyes nemzetiségek sajátos szükségleteit és igényeit is teljesen tükrözzék. Ezért a Szövetség meglevő központi szervein kívül, amelyek nemzetiségre való tekintet nélkül az egész Szövetség dolgozó tömegeit képviselik, az egyenlőség elve alapján meg kell teremteni a nemzetiségek ,külön képviseleti szervét is. A Szövetség központi szerveinek ilyen felépítése teljesen lehetővé tenné, hogy éber figyelemmel kísérjük a népek szükségleteit és igényeit, a kellő időben részesítsük őket a szükséges segítségben, megteremtsük a teljes kölcsönös bizalom légkörét, és így a lehető legzökkenőmentesebben számoljuk fel az előbb említett örökséget.

10. A mondottakból kiindulva a kongresszus utasítja a párt tagjait, hogy gyakorlati intézkedések útján törekedjenek a következőkre:

a) a Szövetség központi szerveinek felépítésében biztosítsák az egyes köztársaságok egyenlő jogait és kötelességeit mind egymáshoz, mind pedig a központi szövetségi hatalomhoz való viszonyukban;

b) a Szövetség legfelsőbb szerveinek rendszerében külön szerv létesüljön, melyben az egyenlőség elve alapján képviselve legyen kivétel nélkül valamennyi nemzeti köztársaság és nemzeti terület, lehetőleg figyelembe véve e köztársaságokban élő valamennyi nemzetiség képviseletét;

c) a Szövetség végrehajtó szervei olyan alapelveken épüljenek fel, amelyek biztosítják a köztársaságok képviselőinek e szervekben való tényleges részvételét, valamint a Szövetségben élő népek szükségleteinek és igényeinek kielégítését;

d) a köztársaságoknak meglehetősen tág pénzügyi és különösen költségvetési jogokat kell adni, amelyek biztosítják állami, közigazgatási, kulturális és gazdasági kezdeményezésük kifejtésének lehetőségét;

e) a nemzeti köztársaságok és területek szerveit főleg helyi emberekből kell összeállítani, akik ismerik az ottélő népek nyelvét, életmódját, erkölcseit és szokásait;

f) külön törvényeket kell hozni, melyek valamennyi állami szervben, valamint a másnemzetiségű helyi lakosságot és a nemzeti kisebbségeket szolgáló valamennyi intézményben biztosítják az anyanyelv használatát, olyan törvényeket, melyek üldözik és teljes forradalmi szigorral büntetik azokat, akik megsértik a nemzetek és különösen a nemzeti kisebbségek jogait;

g) a Vörös Hadseregben fokozni kell a nevelő munkát, olyan

szellemben, hogy meghonosodjék benne a Szövetséghez tartozó népek testvériségének és szolidaritásának eszméje, és gyakorlati intézkedéseket kell tenni nemzeti katonai egységek szervezésére, a köztársaságok teljes védelmi képességének biztosításához elengedhetetlen intézkedések figyelembevételével.

II

1. Pártszervezeteink a legtöbb nemzeti köztársaságban olyan viszonyok között fejlődnek, amelyek nem egészen kedveznek növekedésüknek és megszilárdulásuknak. E köztársaságok gazdasági elmaradottsága, a nemzeti proletariátus csekély száma, az a tény, hogy a helyi emberek között kevesen vannak vagy egyáltalán nincsenek régi pártmunkások, a népek anyanyelvén írott komoly marxista irodalom hiánya, a párt gyenge nevelő munkája, végül a radikálnacionalista hagyományok maradványai, amelyeket még mindig nem sikerült eltüntetni — mindez a helyi kommunisták körében bizonyos nacionalista elhajlást szült, mely abban nyilvánul meg, hogy hajlamosak a nemzeti sajátosságokat túlbecsülni s a proletariátus osztályérdekeit lebecsülni. Ez a jelenség különösen veszélyessé válik a többnemzetiségű köztársaságokban, ahol az erősebb nemzetiség kommunistáinál nem ritkán a gyengébb nemzetiségek kommunistái ellen irányuló soviniszta elhajlás formáját ölti (Grúzia, Azerbajdzsán, Buhara, Horezm). A nacionalista elhajlás azért káros, mert hátráltatja a nemzeti proletariátus felszabadulását a nemzeti burzsoázia eszmei befolyása alól, és megnehezíti a különböző nemzetiségek proletárjainak egységes internacionalista szervezetben való tömörülését.

2. Másrészt az a tény, hogy a párt központi intézményeiben, úgyszintén a nemzeti köztársaságok kommunista pártszervezeteiben sok olyan orosz származású régi pártmunkás van, akik nem ismerik e köztársaságok dolgozó tömegeinek erkölcseit, szokásait, nyelvét, s ezért nem veszik mindig kellő figyelembe e tömegek kívánalmait, — ez a tény pártunkban nagyorosz soviniszta elhajlást szült, mely abban nyilvánul meg, hogy a pártmunkában hajlamosak lebecsülni a nemzeti sajátosságokat és a nemzeti nyelvet, hajlamosak fennhéjázóan semmibe venni ezeket a sajátosságokat. Ez az elhajlás nemcsak azért káros, mert gátolja a kommunista káderek kialakulását a nemzeti nyelvet ismerő helyi emberekből, s ezzel felidézi azt a veszélyt, hogy a párt elszakad a nemzeti köztársaságok proletártömegeitől, hanem mindenekelőtt azért is káros, mert tápot ad a fentebb

vázolt nacionalista elhajlásnak és fejleszti azt, megnehezíti az ellene irányuló harcot.

3. A kongresszus elítéli mind a két elhajlást mint a kommunizmus ügyére nézve káros és veszélyes elhajlásokat, s a párttagok figyelmét különösen a nagyorosz soviniszta elhajlás káros és veszélyes voltára irányítva, felhívja a pártot, hogy a legsürgősebben számolja fel a multnak pártépítésünkben fellelhető eme maradványait.

A kongresszus megbízza a KB-t, hogy a következő gyakorlati intézkedéseket tegye:

a) szervezzen a nemzeti köztársaságok helyi pártmunkásaiból felsőfokú marxista tanulóköröket;

b) fejlessze az elvi színvonalon álló marxista irodalom kiadását a helyi lakosság anyanyelvén;

c) erősítse a Keleti Népek Egyetemét és annak helyi intézeteit;

d) szervezzen a nemzeti kommunista pártok Központi Bizottságai mellett instruktorcsoportokat a helyi funkcionáriusok közül;

e) fejlessze a tömegeknek szóló pártirodalom kiadását a helyi lakosság anyanyelvén;

f) fokozza a köztársaságokban a párt nevelő munkáját;

g) fokozza a köztársaságok ifjúsága körében folyó munkát.

4. Tekintettel az autonóm és független köztársaságokban és általában a határterületeken dolgozó felelős funkcionáriusok munkájának (az adott köztársaság dolgozói és a Szövetség valamennyi többi dolgozója közötti kapcsolat megvalósításának) óriási fontosságára, a kongresszus megbízza a KB-t, hogy gondoskodjék olyan funkcionáriusoknak különösen figyelmes kiválasztásáról, akik teljes mértékben biztosítják a nemzeti kérdésben hozott párthatározatok tényleges megvalósítását.

AZ ÚJ KÖZIGAZGATÁSI BEOSZTÁSRÓL

Az OKP XII. kongresszusa, miután meghallgatta az új közigazgatási beosztásról szóló beszámolót:

1. Megállapítja, hogy a köztársaság eddigi közigazgatási és gazdasági beosztása nem felel meg az ország új politikai és gazdasági követelményeinek, de ugyanakkor úgy véli, hogy a közigazgatási és gazdasági beosztás új rendszerének bevezetése

óvatosságot, teljes végrehajtását illetően pedig távolabbi határidőt kíván.

2. Megbízza a párt Központi Bizottságát, tegyen intézkedéseket a köztársaság közigazgatási és gazdasági beosztásának megváltoztatásával kapcsolatos munka tervszerűbbé tételére; az új gazdasági és közigazgatási beosztásnak az Állami Tervbizottság és az ÖKVB elnökségének közigazgatási bizottsága által kidolgozott tervét csak előzetes kiindulási alapnak tekintse, amely a tapasztalat alapján kiegészítésre, ellenőrzésre és kidolgozásra szorul.

3. Megbízza a párt Központi Bizottságát, hogy a köztársaság új közigazgatási és gazdasági beosztása tervének megvalósítását — az Ukrajnában folyó ezirányú munkán kívül — először csak két vidéken (egy ipari és egy mezőgazdasági vidéken) kezdje meg, és szervezzen azokon területi végrehajtó bizottságokat is.

4. A többi területet, nemzeti köztársaságot és kormányzóságot illetően azzal bízza meg a párt Központi Bizottságát, hogy szorítkozzék az új közigazgatási-beosztási terv kidolgozásának folytatására, a tényleges megvalósítással pedig, az OKP Központi Bizottsága által engedélyezett egyes kivételektől eltekintve, várjon az említett két terület tapasztalatainak számbavételéig.

A többi területen (az előbb említett kettőn kívül) szervezzék újjá a meglevő területi szerveket, a szovjet és pártszerveket egyaránt, olymódon, hogy tagjaik kinevezése helyett fokozatosan vezessék be a területi konferenciákon és kongresszusokon történő választásukat.

A megszervezendő és a már meglevő területi szervek funkcióinak és jogainak körét ki kell bővíteni olymódon, hogy a központi kormányintézmények egyes jogait és funkcióit, elsősorban a költségvetés és az adóztatás terén, átadják ezeknek a szerveknek.

5. A Szovjetunió közigazgatási és gazdasági beosztásának reformja arra irányul, hogy a szovjet apparátust egyszerűbbé, olcsóbbá tegye és a tömegekhez közelebb vigye, s a kongresszus e reform fő feladatának azt tartja, hogy létrehozza a járási és egyéb alsófokú hatalmi szervek olyan szervezetét, amely amellett, hogy az egész közigazgatási és gazdasági apparátust olcsóbbá teszi, a tömegekhez legközelebb álló hatalmi szervek megerősödését és kifejlődését eredményezi.

A járásoknak ebből következő megnagyobbítását a legnagyobb óvatossággal kell végrehajtani, teljes mértékben figyelembe véve a paraszti lakosság nagy tömegeinek érdekeit.

A MUNKÁS-PARASZT FELÜGYELET ÉS A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG FELADATAIRÓL

I. Pártunk szétzúzta a burzsoá hatalom régi formáit és lerakta egy teljesen újtípusú állam (a szovjet állam) alapjait, de a belső és külső frontokon dúló heves fegyveres harc következtében nem tudott elegendő figyelmet és időt fordítani az igazgatási és a gazdasági apparátus gyökeres megjavítására.

A békés építés jelenlegi időszakában, amikor a forradalom döntő gazdasági szakaszba lépett, a pártnak úgy kell felvetnie az igazgatási és gazdasági szervek reformjának kérdését, mint az államapparátusért való harc kérdését, mert az államapparátus a multtól örökölt technikai szerkezetében és összetételében egyáltalán nem felel meg a munkás-paraszt állam feladatainak és céljainak.

A nehézkes, méregdrága, a munkások és parasztok vállára súlyos teherként nehezedő jelenlegi államgépezettől eltérően az igazgatási és gazdasági szervek új struktúráját, ügyvitelük új technikáját a lehető legnagyobb mértékben egyszerűsíteni kell, a munka és az irányítás tudományos megszervezésének alapján kell felépíteni, ami kizárja a bürokratikus visszásságok és túlkapások lehetőségét.

A párt és az állam csakis az igazgatás egész technikájának ilyen gyökeres megváltoztatásával, minden szükségtelen és felesleges tartozékának kigyomlálásával, valamint az államapparátus erélyes megtisztításával lesz képes arra, hogy az államapparátust a legteljesebb mértékben a munkások és a parasztok érdekeinek szolgálatába állítsa, a dolgozó tömegekhez közelebb vigye, számukra kevésbbé terhessé tegye, s mindezzel következésképpen erősítse a munkások és a parasztok szövetségét.

II. Ennek a feladatnak a megoldásához nem elegendő valamilyen reform életbeléptetése. Megoldásához hosszú évek kitartó és megfeszített munkájára van szükség. Az államapparátus munkájába bevont munkásoknak és parasztoknak el kell sajátítaniok a szükséges ismereteket, tapasztalatokra és műveltségre kell szert tenniök. Az államapparátusnak a munka és az igazgatás tudományos megszervezése alapján történő átszervezése csak azzal a feltétellel járhat kellő eredménnyel, ha a párt és a munkásosztály kitartó erőfeszítéseivel egyidejűleg a kitűzött feladatra irányul az államapparátus mindazon vezetőinek figyelme, akik párt- és szovjet vonalon felelősek az adott apparátusért, s kellő kezdeményezést és öntevékenységet fejtenek ki

az apparátus egyszerűsítése és a tervszerű belső ellenőrzés megvalósítása terén.

III. A Munkás-Paraszt Felügyelet és az OKP Központi Ellenőrző Bizottsága — amelyeket szervezetileg összefűz az államapparátus tökéletesítésének rájuk bízott feladata — legyenek azok a szervek, amelyek speciálisan foglalkoznak az államapparátus új alapokon történő újjászervezése feladatának megoldásával, kidolgozzák és megfogalmazzák az újjászervezés konkrét tartalmát, életbe léptetik a szükséges gyakorlati rendszabályokat, és egybehangolják a szovjet és pártintézmények, továbbá a különféle szervezetek (a Központi Munka-Intézet stb.) intézkedéseit. Ennek érdekében ki kell bővíteni a KEB funkcióit és testületét, az MPF-nek pedig mind felépítését és munkamódszerét, mind pedig összetételét gyökeresen át kell alakítani. Ez utóbbit a legközelebbi időben legfőbb feladatunknak kell tekintenünk, mert ha ezt a feladatot nem oldjuk meg, vagyis ha nem tesszük az MPF-et a párttal szoros kapcsolatban álló mintaszerű apparátussá, akkor az államnak és a pártnak nem lesz olyan szerve, amelynek segítségével gyakorlati alapokra helyezhetné a fentebb vázolt probléma megoldását.

IV. Annak, hogy az MPF-et olyan mintaszerű apparátussá változtassuk, amely meg tud birkózni a reá háruló feladatokkal, az a szükséges előfeltétele, hogy az új, újjászervezett MPF funkcionáriusait hosszantartó munkával előkészítsük ezekre a feladatokra. Mivel az új MPF-nek felépítése tekintetében (a munka megszervezését illetően) kifogástalannak kell lennie, s egyben a többi népbiztosság előtt feltétlen tekintéllyel kell rendelkeznie mint olyan szervnek, amely valóban *ért hozzá és képes arra*, hogy az államapparátus tökéletesítésének ügyét tudományos színvonalra emelje, a kongresszus felhívja a KB-t és a KEB-et, hogy az MPF újjászervezése során a következő útmutatások vezéreljék:

1) Az új MPF személyi összetételének meghatározásával kapcsolatban:

a) azonnal lásson hozzá a mostani MPF gyökeres újjászervezéséhez. és személyi állományából kizárólag azokat hagyja meg, akik valóban megfelelnek az MPF elé tűzött új feladatoknak;

b) a funkcionáriusokat az odaadó kommunisták, munkások és parasztok soraiból, elsősorban a kiváló, gyakorlott gazdasági vezetők és a főiskolai hallgatók soraiból válasszák ki, akik készek elvállalni a munka és az igazgatás tudományos megszervezésének hosszadalmas és vesződséges munkával járó tanulmányozását;

c) ebben a munkában a KEB tagjainak munkatársaiként meghatározott számú szakembert kell kiválasztani, azzal az elengedhetetlen feltétellel, hogy előzetesen a következő ismeretekből tegyenek vizsgát: 1) jelenlegi államapparátusunk ismerete, és 2) az igazgatás, ügyintézés, munkaszervezés stb. tudománya elméleti és gyakorlati alapjainak ismerete.

A fő feladat ennek során olyan személyi állomány létrehozása, amely biztosítja a párt számára, hogy ezek a kommunisták által ajánlott elemek — a szakemberek, a bevont munkások és a titkári testület — munkájukban annyira egybehangolódnak, hogy együttesen kellőképpen biztosítani tudják munkájuk eredményességét és termelékenységét.

2) Az igazgatás és a munkaszervezés tudományos módszerei tanulmányozásának helyes megszervezése érdekében a kongresszus javasolja:

a) haladéktalanul felül kell vizsgálni és ki kell választani a működő tudományos munkaintézetek és más hasonló intézmények közül azokat, amelyek azáltal, hogy a munkát valóban komolyan és tudományosan szervezik meg, biztosítják az ügy sikerét, és ezeket az intézményeket oly mértékben kell támogatni, hogy valóban a modern tudomány színvonalán álljanak, a Munkás-Paraszt Felügyeletre bízva tevékenységük összehangolásának feladatát;

b) haladéktalanul pályázatot kell hirdetni a munkaszervezéssel általában és különösen a közigazgatási munka megszervezésével foglalkozó egy vagy több tankönyv megírására;

c) ki kell küldeni külföldre — majd pedig rendszeresíteni kell az ilyen kiküldetéseket — olyan becsületes szakembereket és kommunistákat, akiknek kellő felkészültségük van ahhoz, hogy elméletileg tanulmányozzák az említett kérdéseket, valamint e módszerek gyakorlati alkalmazásának nyugati tapasztalatait, és hogy e kérdésekre vonatkozó irodalmat gyüjtsenek.

Az újjászervezett MPF-nek külön célul kell kitűznie, hogy a burzsoá-kapitalista államok szükségleteihez alkalmazott tudománytól eltérően, a szovjet hatalom apparátusának feltételeihez és a munkás-paraszt állam szükségleteihez és igényeihez alkalmazva rendszerezze és összegezze a modern tudomány vívmányait.

A Munkás-Paraszt Felügyelet munkamódszerei

V. a) Az MPF-nek le kell mondania arról, hogy az állami szervek pénz- és tárgyi ügyleteit teljesen, napról napra és forma

szerint ellenőrizze; gazdasági és igazgatási apparátusunk parancsnoki és gócpontjait kell ellenőriznie előre kidolgozott terv szerint, vagy a gyakorlat által felvetett követelményektől függően.

b) A munka és az igazgatás tudományos szervezési elveinek tanulmányozása és meghatározása során nem szabad csupán akadémikusan eljárni, hanem szorosan egybe kell kapcsolni a tevékeny gyakorlati ellenőrzést az általánosító tudományos következtetéssel; e tanulmányozás gyakorlati formája pedig az igazgatási munka területén állandóan ismétlődő és tipikus jelenségek rendszeres megfigyelése legyen, kísérletezés előre kitűzött meghatározott célokkal, és főképpen az apparátus azon részeinek megvizsgálása, amelyeknek a tanulmányozása különösen szükséges ahhoz, hogy az apparátus hibáinak kiküszöböléséhez megleljük a legjobban célravezető eszközöket.

c) Az ellenőrző tevékenység fő célja az legyen, hogy feltárja a gazdasági és közigazgatási szervek gyakorlati eredményeit, illetve fogyatékosságait, megállapítsa a lopásoknak az adott területre jellemző tipikus módjait, és felkutassa ezek megelőzésének eszközeit, nem térve ki az egyes lopási esetek és visszaélések kinyomozására.

Az MPF és a KEB legközelebbi feladatai a következők legyenek:

VI. a) Minden eszközzel buzdítsa az állami közigazgatási és gazdasági szerveket apparátusuk megjavítására, segítse őket ebben, vegye számba tapasztalataikat, hangolja össze és egységesítse intézkedéseiket, mindezt végezze a szakszervezetekkel karöltve, s vonja be ebbe a munkába az üzemek és intézmények munkásait és alkalmazottait, különösen az egyes kiváló dolgozókat, vörösigazgatókat stb.

b) Értékelje és ellenőrizze érdemben az állami és gazdasági szervek vezetőinek és munkatársainak munkáját, segítse az államot és a pártot a vezetők személyének kiválasztásában, vonjon be munkásokat és parasztokat az MPF és a KEB munkájába, hogy elsajátítsák az igazgatás gyakorlati módszereit és technikáját és ilymódon gyakorlatilag felkészüljenek felelősségteljes vezető tisztségek betöltésére, támogassa a legbecsületesebb és legodaadóbb dolgozókat.

c) Kutassa ki és tanulmányozza azokat az okokat, melyek bűncselekményekre, gondatlanságra indítják az állami apparátusok vezetőit és munkatársait, harcoljon a megvesztegetések ellen, és időnkénti tanácskozások összehívásával és más módon is

egyeztesse össze az e téren végzett munkáját az Állami Politikai Hatóság és az Igazságügyi Népbiztosság megfelelő tevékenységével, továbbá intézkedjék az állami szervek és üzemek azon vezetőinek felelősségrevonásáról és eltávolításáról, akik nem hajlandók gondoskodni apparátusuk megjavításáról és megtisztításáról.

d) Gyakorlati és elméleti téren egyaránt tanulmányozza az igazgatás kérdését, állapítsa meg a működő igazgatási szervek fogyatékosságait és erényeit, küszöbölje ki a fogyatékosságokat és erősítse az erényeket, végezzen kísérleteket és tegyen gyakorlati intézkedéseket az igazgatás, az ügyintézés, a számvitel és az adatszolgáltatás technikájának észszerűsítésére, dolgozzon ki terveket az állami szervek struktúrájának ezzel kapcsolatos megváltoztatására, egyrészt e szervek munkájának megjavítása végett, másrészt abból a célból, hogy létrejöjjenek az önellenőrzés normális feltételei, amelyek az államnak megkönnyítik a megfigyelést.

e) Hajtsa végre a speciális párt- és szovjet feladatokat és megbizatásokat, továbbá ellenőrizze és kísérje figyelemmel, hogy az állami szervek helyesen hajtják-e végre a párt- és szovjet szerveknek azon határozatait és döntéseit, melyek elsősorban az államapparátus tökéletesítését, valamint a felelős személyek bürokratizmusa és visszaélései elleni harcot célozzák.

f) Kiváltképpen gondosan tökéletesítse az államapparátust és a gazdasági szerveket a lakossággal való közvetlen érintkezésük tekintetében, kíméletlenül büntesse a szovjet hivatalnokokat, ha a legcsekélyebb mértékben is uraskodnak és lekicsinylést tanúsítanak a munkások és parasztok, kivált az írástudatlan és kisműveltségű, különösképpen pedig a másnemzetiségű dolgozók szükségletei és kérdései iránt.

g) Az MPF és a KEB rendszeresen és tervszerűen használja fel a szovjet és pártsajtót egyrészt arra, hogy leleplezzen és feltárjon mindenféle bűncselekményt (naplopást, korrupciót stb.) és az államapparátus újjászervezésében kijelölt fő pártirányvonal rendszeres megszegését, másrészt annak tanulmányozására és összegezésére, hogy milyen munkát végez az MPF és a KEB a szervezeti építés terén.

Az MPF és a KEB helyi szerveiről

VII. Az MPF-nek és a KEB-nek a fenti alapelvek szerinti újjászervezése csak a központjukra vonatkozik. A KEB-et és az MPF-et megbízzuk, hogy egy hónapon belül dolgozzon ki és

jóváhagyás végett terjesszen a KB elé tervezetet az MPF helyi szervei és a kormányzósági Ellenőrző Bizottságok munkájára vonatkozóan; ezek a szervek a kérdésnek az ismertetett rend szerinti megoldásáig a régebbi alapokon dolgoznak.

A SZERVEZETI KÉRDÉSRŐL

I

1. A KB plénuma

A kongresszus 40 központi bizottsági tagot és 15—20 póttagot választ.

A kibővítés célja az, hogy a KB-ba új tagokat vegyünk be, elsősorban a helyi funkcionáriusok közül, főleg olyan munkásokat, akiknek legjobb a kapcsolatuk a proletártömegekkel.

A KB plénumain a szavazati joggal rendelkező 40 tagon kívül tanácskozási joggal részt vesznek: a) a KB póttagjai és b) a KEB elnökségének tagjai.

Megengedhető, hogy a KB póttagjai egyidejűleg a KEB tagjai is legyenek; abban az esetben, ha a póttag a KB rendes tagjává lesz, kiválik a KEB-ből.

A KB plénuma legalább kéthavonta egyszer rendszeresen összeül. Minden plénum meghatározza a következő plénum időpontját, melyet csak kivételes esetekben, a Szervező Iroda és a Politikai Iroda közös határozatával lehet megváltoztatni. A plénum két-három napig tart, hogy komolyan meg lehessen vitatni a napirendi kérdéseket. Minden alapvetően fontos kérdés a plénum elé kerül döntésre. A Politikai Iroda, különösen a plénum soronkövetkező ülése előtti két-három hét folyamán, minden olyan fontos kérdést, melynek eldöntése halasztást tűr, köteles rendszeresen áttenni a plénum napirendjére. A plénumokat sokkal gondosabban kell előkészíteni, mint ahogyan az eddig történt. A következő plénum teljes anyagát, vagy legalább is a legfontosabb kérdésekre vonatkozó anyagot, idejében meg kell küldeni a KB valamennyi tagjának. A Politikai Iroda minden plénumon beszámol az elmúlt időszak folyamán végzett munkájáról.

Rendkívüli plénumot a Politikai Iroda határozatára, vagy pedig a plénum tagjai egynegyed részének követelésére kell összehívni.

2. A Politikai Iroda

A Politikai Irodát a KB plénuma választja, és legfeljebb 7 tagja és 4 póttagja lehet.

A Politikai Iroda ülésén a KB tagjain kívül jelen lehet a KEB három állandó képviselője — a KEB elnökségének tagjai közül. A kongresszus utasítja az új KB-t, dolgozza ki annak módozatait, hogy a KB-nak a Politikai Irodába nem tartozó tagjai, úgyszintén a KEB elnökségének tagjai megkapják a Politikai Iroda okmányait.

A kongresszus utasítja az új KB-t, gondoskodjék arról, hogy a Politikai Iroda jobb munkát végezzen az állami és főként a gazdasági szervek tervszerű irányítása terén.

3. A Szervező Iroda

A Szervező Iroda 7 tagból és 4 póttagból áll.

A Szervező Iroda ülésein részt vesz a KEB 3 képviselője. A beszámolót tartó kormányzósági-bizottsági titkárok tanácskozási joggal vesznek részt a Szervező Iroda ülésein. A KB területi irodáinak tagjai és a határterületi pártbizottságok irodáinak tagjai ugyancsak részt vehetnek tanácskozási joggal a Szervező Iroda ülésein.

A KB tagjai a Szervező Iroda határozatait a Politikai Irodánál fellebbezhetik meg, a Titkárság határozatait pedig a Szervező Irodánál; a határozatok végrehajtása mindkét esetben felfüggesztendő.

4. A Központi Ellenőrző Bizottság

A pártszervek és az állami szervek közötti munkamegosztásra (az OKP XI. kongresszusán hozott határozat szellemében) természetesen szükség van, ez azonban a legcsekélyebb mértékben sem csökkentheti a párt vezető szerepét. Ahhoz azonban, hogy a párt ne csak szavakban, hanem ténylegesen is megvalósíthassa az állami és a gazdasági szervek irányítását, arra van szükség, hogy olyan központi szervekben, amilyenné az újjászervezett Munkás-Paraszt Felügyeletnek kell válnia, minél szorosabb szervezeti kapcsolat létesüljön az állami ellenőrzés és a pártellenőrzés vezető szervei között.

A kongresszus a KEB-be 50 tagot választ, elsősorban azok közül a munkások és parasztok közül, akik már meglehetősen régóta tagjai a pártnak és alkalmasak arra, hogy a párt ellen-

őrző szerveiben és a szovjetek ellenőrző szerveiben dolgozzanak. A KEB fő feladata az, hogy minden tekintetben biztosítsa a pártvonal érvényesülését valamennyi szovjet szerv tevékenységében. Ennek megfelelően a KEB funkciói bővülnek, ugyanakkor azonban megmaradnak a párt Szervezeti Szabályzata által előírt feladatai is. A KEB elnökségét a KEB plénuma választja. Az elnökség 9 tagból álljon, olyan elvtársakból, akik minden tekintetben nagy pártmultra tekintenek vissza, vagyis körülbelül a KB tagjaihoz hasonló funkcionáriusokból. A Munkás-Paraszt Felügyelet népbiztosát a párt Központi Bizottsága nevezi ki lehetőleg a KEB elnökségének tagjai közül. Ezzel párhuzamosan a népbiztosság kollégiumába be kell választani a KEB elnökségének néhány tagját. A KEB többi tagjának legalább a felét a Munkás-Paraszt Felügyeletben végzendő munkára kell küldeni; ezek a rájuk bízott szovjet feladatok teljesítése során az MPF kollégiumának irányításával dolgoznak, annak az instrukciós utasításnak és határozatnak megfelelően, amelyet a közös munkára vonatkozóan a KEB elnöksége a népbiztosság kollégiumával együtt dolgozott ki, és a párt Központi Bizottsága hagyott jóvá.

A KEB teljes üléseit rendszerint kéthavonként, közvetlenül a KB plénuma előtt tartják.

A párt Központi Bizottsága a KEB teljes üléseire elküldi képviselőit, akiknek tanácskozási joguk van.

Az államapparátuson, a gazdasági és igazgatási munkán stb. eszközlendő szükséges változtatásokra és a tökéletesítésüket szolgáló intézkedésekre, valamint a helyi és központi funkcionáriusok leváltására vonatkozó javaslatokat a KEB, elnöksége útján, a párt Központi Bizottsága — a kérdés jellegének megfelelően a plénum, a Politikai vagy a Szervező Iroda — elé terjeszti.

Az MPF munkájára és az államapparátus megjavítására vonatkozó minden fontosabb kérdést, úgyszintén a legfontosabb gyakorlati intézkedéseket és a KEB tagjainak az MPF-ben végzendő munkára való elosztását — a KEB elnökségének és az MPF kollégiumának állandó, havonta legalább kétszer összehívandó közös tanácskozásain kell megvitatni.

A konferenciának a Szervezeti Szabályzatban meghatározott helyzete változatlan marad, vagyis határozatait a KB-nak kell jóváhagynia.

Az összoroszországi konferencián a KEB minden tagja és póttagja tanácskozási joggal részt vesz.

II

Az OKP összetételének szervezeti szabályozása

A nep veszélyét az OKP belső helyzete szempontjából nem szabad lebecsülni. Nincs kizárva annak a lehetősége, hogy a párt egyes sejtecskéi elfajulnak. A pártnak, miután az egyetlen legális párt maradt, s emellett hatalmon van, számolnia kell azzal, hogy soraiba még néhány évig elkerülhetetlenül be fognak furakodni idegen elemek. Ilyen helyzetben, egyéb intézkedések között, *nagyszabású manőverező jellegű szervezeti intézkedésekkel szabályozni kell a párt összetételét* (a tagfelvételt stb.) — *és ezt minden valószínűség szerint minden évben meg kell majd tennünk a pártkongresszusokon — annak érdekében, hogy rendszeresen javítsuk az OKP összetételét.*

A párt felvesz és fel is kell vennie az OKP-ba tagnak nemcsak munkásokat, hanem parasztokat, vöröskatonákat, alkalmazottakat, tanulóifjakat és másokat is. De mivel proletárpárt, rendszeresen növelnie kell az ipari munkás párttagok százalékarányát, ugyanakkor pedig szabályoznia és korlátoznia kell mindenféle más elem felvételét. Végső fokon a fentebb említett veszélyek ellen az egyik legfőbb biztosíték mindenekelőtt magának a pártnak proletár összetétele.

Az utóbbi időben a munkás párttagok százalékaránya rendszeresen emelkedik. Számos munkás tölt be vezető állami, párt- és szakszervezeti funkciót. A párt azonban még nem érte el az ipari munkások kellő túlsúlyát az összesen félmillió tagból és tagjelöltből álló OKP-ban.

Ez még fokozottabb mértékben vonatkozik a tagjelöltek létszámára, amint az a párttagok összeírása során és azután megmutatkozott.

A kongresszus megállapítja, hogy az utóbbi időben különösen megnőtt az OKP-ba jelentkezők száma, s ezért, újból leszögezve, hogy a pártba való felvétel tekintetében kötelező a legnagyobb figyelem és körültekintés, a kongresszus szükségesnek tartja:

a) egy évre (a XIII. kongresszusig) a munkapadnál dolgozó ipari munkások ajánlóinak számát háromról kettőre csökkenteni, megkövetelt kétéves párttagsággal; ugyanez vonatkozzék olyan (munkás és paraszt) vöröskatonákra is, akik legalább egy éve tagjai az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetségnek;

b) az OKISz olyan munkás-tagjainak, akik legalább két éve dolgoznak a termelésben, az OKP-ba való felvételükhöz az OKISz helyi bizottságának pozitív véleményezésére és egy olyan

párttag ajánlására van szükségük, aki három éve tagja a pártnak;

c) a nem-munkások számára megtartva a pártba való felvételnek a Szervezeti Szabályzatban megállapított feltételeit, feltétlenül kötelezővé kell tenni a Szervezeti Szabályzat erre vonatkozó követelményeinek szigorú betartását, amiért elsősorban a kormányzósági pártbizottságok felelősek;

d) 1923—1924-ben (a XIII. pártkongresszusig) a tagjelöltek közül *csak* a munkapadnál dolgozó ipari munkásokat lehet felvenni a tagok sorába, a többieket még egy évig tagjelölti minőségben kell meghagyni, lehetőséget adva nekik, hogy felvételük előtt a lehető legjobb pártképzésben részesüljenek;

e) az ipari munkások felvételének megkönnyítése végett néhány speciális gyakorlati intézkedésre van szükség.

A kongresszus e célból utasítja a pártbizottságokat, szervezzék meg komoly párttapasztalattal és megfelelő idejű párttagsággal rendelkező elvtársak speciális kiküldetését az iparvidékekre (többször is megismételve), tegyék kötelezővé ezek rendszeres látogatásait az üzemekben, hogy megismerkedjenek azokkal a munkásokkal, akik be akarnak lépni a pártba. Az üzemekbe kiküldött elvtársak, miután a pártsejtek segítségével alaposan megismerték a pártba (tagjelöltnek) felvételüket kérő munkásokat és kellően tájékozódtak felőlük, megfelelő esetekben lépjenek fel a pártbizottság előtt ajánlókként. Ennek az intézkedésnek azonban semmiesetre sem szabad gyengítenie azt a munkát, melyet maguk a pártsejtek végeznek annak érdekében, hogy a munkások közül új tagokat vonjanak be a pártba.

Az OKP tagjai sorába való felvétel megállapított rendjétől való eltérés minden esetben csak kivételképpen, és minden alkalommal csak a KB külön határozata alapján engedhető meg.

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy rendszeresen foganatosítsanak intézkedéseket a párt összetételének megjavítására, korlátozzák a pártba való felvételt azoknál, akik nem-proletár rétegekből kerültek ki, vagy akik más pártoknak voltak a tagjai. Ha azonban minden előzetes megvizsgálás és korlátozás figyelembevételével felvették őket a pártba, természetesen számukra is biztosítani kell a párttag minden jogát. Teljesen megengedhetetlen, hogy az ilyen elvtársakra a pártba való felvételük után származásuk miatt, vagy azért, mert előzőleg más párthoz tartoztak, továbbra is bizalmatlanul tekintsenek. Erélyesen harcolni kell még a legcsekélyebb kísérlet ellen is, mely olyan légkört akar teremteni, ahol a párt teljesjogú és nem teljesjogú tagokra oszlik.

Számításba véve egyes pártszervezetek tarka szociális összetételét, valamint e pártszervezetek megszilárdításának szükségességét, a kongresszus célszerűnek tartja, hogy szükség esetén egyes pártszervezetekben tagfelülvizsgálást és párttisztítást tartsanak. Ilyen felülvizsgálást csak a KB határozata alapján lehet lefolytatni.

III

A pártszervezési munka és a funkcionáriusok kiválasztása

A párttisztítás után a párt szervezeti megszilárdításának legfontosabb módszere azon intézkedéseknek már széles körben alkalmazott rendszere volt, amelyek arra irányultak, hogy a kormányzósági és területi bizottságok titkáraitól kezdve egeszen a sejttitkárokig emeljék a vezető pártfunkcionárius-káderek színvonalát és megjavítsák a káderek kiválasztását.

Ez a következőkben jutott kifejezésre: a pártszervezeti titkár funkcióját (kezdve a sejttitkároktól) meghatározott párttagsági időhöz kötöttük, ami lehetővé teszi, hogy a pártmunkában a politikailag képzettebb és állhatatosabb elvtársakat összpontosítsuk; a pártsejtek előbbi, főleg technikai funkciókat végző titkárait felváltottuk olyan pártszervezőkkel, akik irányítani tudják a sejt pártmunkáját, és ebbe a munkába a sejt minden tagját be tudják vonni, és — ami különösen fontos — a sejtek (elsősorban az ipari-üzemi sejtek) e szervezőinek kiválogatása a pártbizottságok aktív irányításával kezdett megvalósulni; megszerveztük az instruktori apparátust a KB-tól egészen a kerületi és városkerületi bizottságig, ami egyrészt a pártmunka összefogásának és fellendítésének eszköze, másrészt pedig az új pártfunkcionárius káderek gyakorlati képzésének módja; különös figyelemmel kísértük és fokozott mértékben támogattuk párterőkkel, anyagi eszközökkel és irodalommal a munkásközpontokban (mind az iparvidékeken, mind pedig az egyes nagyobb üzemekben) folyó pártmunkát, és még sok más intézkedést foganatosítottunk.

A kongresszus ezeket az intézkedéseket helyesli, és szükségesnek tartja, hogy a pártszervezetek továbbra is folytassák és megszilárdítsák az ezen a téren kifejtett munkájukat.

A kongresszus emellett a párt soronkövetkező feladatának tekinti azt is, hogy fokozza a párt irányító szerepét a szovjet szervek, köztük a gazdasági és más szervek vezetőinek kiválasztásában, ami csak úgy valósítható meg, ha kiépítik a szovjet, a

gazdasági, a szövetkezeti szervek és a szakszervezetek vezetői és felelős munkatársai nyilvántartásának és kiválogatásának mindenre kiterjedő helyes és mindent figyelembe vevő rendszerét.

Ennek érdekében a kongresszus utasítja a KB-t, tegyen meg minden szükséges intézkedést a központi és a helyi nyilvántartó és elosztó pártszervek kibővítésére és erősítésére, hogy ezek kivétel nélkül minden igazgatási és gazdasági területen át tudják tekinteni a kommunista és a kommunizmussal szimpatizáló funkcionáriusok egész tömegét.

IV

A kormányzósági konferenciákról

A kongresszus kimondja, hogy a rendes kormányzósági pártkonferenciák évente ne kétszer, hanem csak egyszer üljenek össze.

V

A párt nevelő munkája, különösen az ifjúság körében

A párt nevelő munkájának fokozása a párttagok tömegei körében jelenleg a körülmények összessége folytán elsőrendű fontosságú feladat.

A kongresszus megállapítja, hogy *az ifjúság körében végzendő munkára még mindig túl kevés figyelmet fordítanak.* A kongresszus megbízza a KB-t, tegyen igen erélyes intézkedéseket annak érdekében, hogy a pártszervezetek kerületi, kormányzósági és országos méretekben annyi figyelmet és erőt fordítsanak az ifjúság körében végzett munkára, amennyit ez a rendkívül fontos munkaterület — melytől a párt jövője függ — valóban megérdemel.

Erre az igen fontos munkára különösen nagy figyelmet fordítsanak az idősebb párttagok. Minden egyébtől eltekintve, ha az idősebb párttagok hathatós segítséget nyujtanak az ifjú kommunista nemzedéknek a munkára való előkészítéséhez, ez lehetővé teszi majd a párton belüli különböző korosztályok közötti mindenféle surlódás gyökeres megszüntetését. A párt ereje abban fog kifejezésre jutni, hogy éppen neki sikerül majd *megszakítatlan kapcsolatot teremtenie a serdülő ifjúság és a forradalmárok idős nemzedéke között,* egyesítve a párt soraiban mindazt, ami életképes a forradalmárok mindkét nemzedékéből.

Sürgősen meg kell szervezni a KB mellett a kerületi pártbizottságok titkárainak 200—300 főt befogadó iskoláját.

A kongresszus utasítja a KB-t, tegyen meg minden intézkedést arra, hogy az időszaki kiadványokhoz, elsősorban a vidéki ipari körzetekben, haladéktalanul hozzáértő és párthű munkatársak kerüljenek.

A kongresszus utasítja az új KB-t, tegyen intézkedéseket arra, hogy azokat a párttagokat, akik felelős munkaköröket töltenek be és akiknek műveltségük kiegészítésére van szükségük, az ehhez szükséges időre szabadságolják.

VI

A Párttörténeti Bizottság szerveiről

Annak érdekében, hogy a Párttörténeti Bizottság tervszerűen és a legrövidebb idő alatt elvégezhesse a rábízott feladatokat, a kongresszus határozatilag kimondja:

1) Meg kell erősíteni az OKP Központi Bizottságának azt a határozatát, amely szerint a Párttörténeti Bizottság szervei az illetékes pártbizottságok osztályainak számítanak.

2) A KB számára mind a központban, mind a helyi szervezetekben megfelelő számú munkatársat kell biztosítani, akik kizárólag a Párttörténeti Bizottság munkájával foglalkoznak.

3) Szigorúan költségvetési úton elő kell teremteni a szükséges anyagi fedezetet mind a Párttörténeti Bizottságnak és szerveinek fenntartására, mind pedig kiadói tevékenységének biztosítására.

A PROPAGANDA, A SAJTÓ ÉS AZ AGITÁCIÓ FELADATAIRÓL

I

1. A párt egységesítő és irányító tevékenységének a közeljövőben arra kell irányulnia, hogy befejezze azt a munkát, amelyet a kommunista felvilágosító munka valamennyi ágának egységes, egyöntetű rendszerben való egyesítése terén már megkezdett.

Ennek a munkának a során a központi és vidéki pártszerveknek egy és ugyanazon alapvető feladatot kell kitűzniök, azt, hogy a munkásból és a parasztból a forradalomnak olyan gyakorlati munkását képezzék ki, aki fel van vértezve a forradalmi

építéssel kapcsolatos konkrét kérdések marxista megoldásának módszereivel.

2. A kommunista ismeretterjesztő munka egész rendszerének középpontjában épp úgy, mint eddig, az alapfokú politikai tömegoktatásnak kell állnia — a pártiskolákban, a politikai alapismeretek tanfolyamain, a Vörös Hadsereg alapismereti iskoláiban és politikai részlegében, a munkás- és parasztnők küldöttgyűlésein, az analfabétizmust és félanalfabétizmust felszámoló iskolákban, a városban és a falun egyaránt.

Meg kell vizsgálni a párttagok politikai műveltségét, és a párton belüli alapfokú politikai oktatás e vizsgálat eredményeinek alapján folyjék; maga a vizsgálat tervszerűen megszervezett, rendszeres munka legyen, amely számbaveszi valamennyi párttag politikai ismereteit és marxista felkészültségét.

Folytassa a párt az eddigi energiával a politikai analfabétizmus felszámolását a párttagok és az OKISz tagjai, a munkásifjúság, a szakszervezeti tagok és a vöröskatonák között, de a legközelebbi időszak soronkövetkező feladatának a falusi kommunisták közötti politikai analfabétizmus felszámolását tekintse. állandóan arra törekedve, hogy ezt a munkát kiterjessze az egész ifjúságra egészen a katonaköteles korig, és a párthoz közelálló pártonkívüli szegényparasztok köreire.

A pártszervezeteknek, főleg a mezőgazdasági vidékek pártszervezeteinek egyik legfontosabb feladatuk az, hogy kidolgozzák a politikai analfabétizmus felszámolásának legészszerűbb formáit, széleskörűen fejlesszék és az említett cél érdekében használják fel a nagyüzemek, a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák, a munkásfakultások és főiskolák pártsejtjeinek falusi kulturális és politikai védnökségét, készítsék fel és a falusi politikai oktatómunkába vonják be a párthoz legközelebb álló falusi tanítókat, a falusi szövetkezeti funkcionáriusokat, agronómusokat stb.

A nemzeti kisebbségekhez tartozó párttagok és pártonkívüliek közötti politikai analfabétizmus felszámolását az illetők anyanyelvén kell végezni. Ugyanakkor, mint a felnőttek alapfokú politikai oktatásával kapcsolatos munka során általában, komoly figyelmet kell fordítani az általános technikai ismeretek anyanyelven történő terjesztésére, elsősorban a párt- és szakszervezeti tagok soraiban.

3. A klubmunkát, amely az utóbbi időben a munkások, különösen a munkásifjúság egyre nagyobb tömegeit öleli fel, a legközelebbi időben jelentőségének megfelelő magas színvonalra kell emelni. A klubokat a tömegpropagandának és a munkás-

osztályban rejlő alkotó képességek fejlesztésének igazi központjaivá kell tenni. Emellett nem szabad figyelmen kívül hagyni a kluboknak pihenésre és hasznos szórakozásra való felhasználását. A klubmunka kapcsolata a mindennapi élettel és a forradalmi gyakorlattal különbözőképpen valósítandó meg, aszerint, hogy milyen típusú klubról van szó (párt-, munkás-, vöröskatona, komszomolista klub).

A pártbizottságok fordítsanak különös figyelmet a klubmunka módszereinek kidolgozására, valamint a néhány jólszervezett klub eddigi tapasztalatainak az egész klubhálózat érdekében való felhasználására, a munkásklubokban pártmunkásokkal való erősítésére, és arra, hogy az eddig szétszórtan folyó iskolán kívüli kommunista ismeretterjesztő munkát a klubok körül összpontosítsák.

A pártbizottságoknak saját irányításuk alatt kell egyesíteniök a Népművelési Osztály politikai felvilágosító szerveinek, a szakszervezetek kulturális osztályainak, az OKISz politikai felvilágosító szerveinek és a Vörös Hadsereg politikai osztályainak klubmunkáját. A pártbizottságoknak haladéktalanul fel kell számolniok azokat a helyenként megmutatkozó tendenciákat, hogy az említett szervezetek közül egyesek ezt a munkát elkülönülten akarják végezni.

4. A falusi felvilágosító munka alapfokú formájának, az olvasószobáknak a helyreállítása, amit a XI. pártkongresszus mint egyik igen fontos soronkövetkező feladatot tűzött ki, még nem sok eredménnyel járt. A pártszervek agitációs és propagandaosztályainak és a Népművelési Osztály politikai felvilágosító szerveinek minden erejük latbavetésével érvényre kell juttatniok a XI. kongresszus útmutatásait: minden kormányzóságban ki kell építeni a helyi anyagi eszközökkel fenntartott olvasószobák szilárd hálózatát, úgy, hogy minden járásban legalább egy ilyen olvasószoba legyen; fenntartásukhoz járuljanak hozzá a falusi egyesületek, a szövetkezetek és a gazdasági szervek; meg kell javítani az olvasószobák funkcionáriusainak kiválasztását, s evégből meg kell szervezni a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolákon való kiképzésüket.

Az olvasószobák helyreállítása arányában körülöttük kell összpontosítani az analfabétizmust és félanalfabétizmust felszámoló iskolák munkáját, összekapcsolva a parasztság elemi politikai felvilágosítására irányuló munkájukkal. Ehhez a munkához fel kell használni a falu feletti városi védnökséget is. Az olvasószobák körül kell csoportosítani mindazokat az egyelőre kisszámú falusi kulturális támaszpontokat, amelyek együtt

tudnak dolgozni a párttal; segítségükkel kell terjeszteni a falun az ujságokat és a politikai ismeretterjesztő irodalmat; az olvasószobák politikai ismeretterjesztő munkájának ugyanolyan szorosan kell egybekapcsolódnia a mezőgazdasági termelés kérdéseivel és a parasztok mindennapi szükségleteivel, mint a városi klubmunkának a termelés kérdéseivel és az üzemi munkások mindennapi szükségleteivel.

5. A legközelebbi időszakban a pártnak és a politikai felvilágosító szerveknek, anélkül, hogy kibővítenék a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák és a kommunista egyetemek tavaly már kialakított hálózatát, ezeket az iskolákat illetően minden figyelmüket a következőkre kell összpontosítaniok:

a) pontosan határozzák meg az említett iskolák gyakorlati célfeladatait;

b) a termelésben és a gyakorlati munkában eltöltött időt figyelembe véve gondosabban válogassák meg az iskolák hallgatóit, és a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák hallgatói közt növeljék az idősebb korosztályú csoportokat;

c) a családos munkások számára családjuk megélhetésének biztosításával teremtsék meg az iskolák elvégzésének anyagi lehetőségét;

d) növeljék a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák általános anyagi alapját;

e) javítsák meg az említett iskolákban folyó oktató, nevelő és kulturális ismeretterjesztő munka megszervezését;

f) erősítsék meg ezeket az iskolákat káderekkel.

6. A szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák és a kommunista egyetemek oktatási és nevelési tapasztalatait az időszaki pártsajtónak, valamint a politikai ismeretterjesztő sajtónak tanulmányoznia, rendszereznie és tárgyalnia kell. A kommunista egyetemeknek mint legmagasabbfokú pártiskoláknak a tapasztalatait a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző alsófokú, és különösen középfokú iskolák kötelesek felhasználni.

Tekintettel arra, hogy a nemzeti kisebbségek helyi pártiskolái és a kormányzósági szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák nemzetiségi osztályai rendkívül rosszul vannak ellátva a szükséges módszertani és egyéb taneszközökkel és anyagokkal, a Keleti Dolgozók Kommunista Egyeteme és a Nyugati Népek Kommunista Egyeteme lássa el őket ezekkel az anyagokkal és eszközökkel.

A pártszervezeteknek, egy pillanatra sem tévesztve szem elől a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák fő feladatait — a helyi párt-, szakszervezeti és szovjet szervek parancsnoki kará-

nak kiképzését —, emellett azt a feladatot kell kitűzniök, hogy a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolákat és a kommunista egyetemeket a kommunista ismeretterjesztő munka mintaiskoláivá tegyék; ezek típusához kell hasonlóvá tenni a társadalmi-gazdasági és a politikai oktatást minden iskolában, elsősorban a katonai és a speciális iskolákban, továbbá a munkásfakultásokon.

Bármilyen fő feladatok álljanak is a különféle típusú iskolák, különösen a főiskolák és a technikumok előtt, gondoskodniok kell arról, hogy azok a szakemberek, akiket az építés egyikmásik ága számára nevelnek, egyben a marxizmus elméletével felfegyverzett társadalmi-politikai funkcionáriusok is legyenek.

7. A szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolákon, a kommunista egyetemeken és a katonai-politikai iskolákon a felnőtt munkás-paraszt hallgatóság oktatása során elért rendkívül értékes módszertani eredményeket a felnőttek összes iskoláinak közkincsévé kell tenni. Szakítani kell a régi, tekintélyen alapuló dogmatikus tanítás összes módszereivel, s olyan módszerekre kell áttérni, amelyek fejlesztik a tananyag önálló, elsősorban tanulóköri összegyüjtésének, vizsgálatának és feldolgozásának készségét — ez legyen a soronkövetkező feladat. Mihelyt a legkisebb reális lehetőség mutatkozik, feltétlenül rá kell térni e feladat megvalósítására, és megfelelő módon máris elő kell készíteni erre a meglevő tanítókádereket.

8. Mindazt, ami a kommunista ismeretterjesztés terén nem illeszthető bele a tulajdonképpeni iskolai munka kereteibe, a széles körben kifejlesztendő iskolánkívüli politikai-ismeretterjesztő nevelőmunkának, elsősorban a klubmunkának kell megadnia.

9. Az önkéntes belépés elve alapján alakuló marxista tanulóköröknek — a marxista elmélettel és gyakorlattal összefüggő kérdések tanulmányozásának körét, terjedelmét és mélységét tekintve — meg kell közelíteniök a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák és a kommunista egyetemek tanfolyamait.

Annak az összevisszaságnak, amely ezideig e körök munkájának szervezési módjaiban és tartalmában megnyilvánult, véget kell vetni, olymódon, hogy a klubok körül tömörítjük őket, irányításukat ugyancsak a klubok szervein keresztül a pártbizottságok agitációs és propagandaosztályainak kezében összpontosítjuk, s egységes, központilag összeállított programmot írunk elő számukra.

A marxista tanulókörök szervezésekor feltétlenül számításba

kell venni a rendelkezésre álló képzett vezetőket, s az illető pártszervezet tagjainak átlagos színvonalát.

10. A párttagok, valamint a pártonkívüli munkások és parasztok mélységes tudásvágyát nem elégítik ki, különösen faluhelyen, a jelenlegi iskolák, klubok és az ezek mellett szervezett körök. Ez új, ezideig még napirenden nem szerepelt feladatot állít a párt elé, mégpedig: először, meg kell szervezni a párttagok otthoni kommunista művelődését, és másodszor, egyesíteni és irányítani kell a Közoktatásügyi Népbiztosság, a szakszervezetek és az OKISz szerveinek a dolgozók kommunista önképzése terén végzett munkáját. Amikor az önképzést a kommunista ismeretterjesztő munka állandó elemévé tesszük, ugyanakkor ezt a munkát a városokban a klubok, falun pedig az olvasószobák körül *kell* összpontosítanunk.

11. A pártszervezeteknek minden eszközzel arra kell törekedniök, hogy hatáskörükbe vonják a gyermekek és a serdülő korúak iskoláit, és hogy a közeljövőben elsősorban az iparitanulók iskoláit lássák el párterőkkel.

12. A párt, a Közoktatásügyi Népbiztosság, a Vörös Hadsereg, a szakszervezetek és az OKISz kommunista ismeretterjesztést irányító valamennyi szervének tantervi és módszertani munkáját egységes pártvezetés alatt egybe kell hangolni a központban és a vidéken egyaránt, s erre a célra a KB agitációs és propagandaosztálya mellett külön tudományos módszertani bizottságot kell alakítani.

13. Az OKP Központi Bizottságának és a Közoktatásügyi Népbiztosságnak minden intézkedést meg kell tennie annak érdekében, hogy — különösen a nemzeti kisebbségek számára — valóban megszervezze a tankönyvek és segédeszközök előkészítésének és kiadásának eddig gyenge lábon álló ügyét, és erre a munkára a közeljövőben hozzáértő elvtársakból külön csoportot kell alakítani, egy részüket teljesen felmentve, másokat pedig maximálisan tehermentesítve minden egyéb kötelezettség alól.

14. Sürgős intézkedéseket kell tenni kommunista ismeretterjesztéssel foglalkozó funkcionáriusok kiképzésére és továbbképzésére.

15. Sürgős intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy minél teljesebben nyilvántartásba vegyék és célszerűen felhasználják mindazokat a párttagokat, akik kommunista ismeretterjesztésre alkalmasak, az ilyen elvtársakat ki kell vonni a szovjet, párt- és egyéb munka más területeiről, és kommunista ismeretterjesztő munkára kell irányítani őket.

16. A falusi ismeretterjesztő munka céljaira (olvasószobák, iskolák, könyvtárak stb.) — amelynek a legközelebbi időszak folyamán rendkívüli politikai jelentősége lesz — biztosítani kell a faluba átirányított párterőknek legalább a felét.

17. Megállapítva azt, hogy az agitációs és propagandaosztályok erősítéséről hozott XI. pártkongresszusi határozatok (lásd a sajtóról és a propagandáról szóló határozat V. fejezetének 1. pontját[1]) végrehajtása az elmúlt évben majdnem semmit sem haladt előre, speciális mozgósítást kell gondosan előkészíteni és a következő félévben végrehajtani annak érdekében, hogy az agitációs és propagandaosztályokat haladéktalanul kiegészíthessük képzett funkcionáriusokkal. Ugyanebből a célból a pártbizottságok agitációs és propagandaosztályainak vezetői számára háromhónapos nyári tanfolyamokat kell szervezni (a kormányzóságiak számára Moszkvában, a kerületiek számára a területeken és a nagyobb kormányzósági központokban).

Megjegyezve egyszersmind azt, hogy nem folyt eléggé következetes mozgósítás annak érdekében, hogy a fővárosokból pártmunkások kerüljenek oktató munkára a vidéki munkásközpontokba, a kongresszus szükségesnek látja hangsúlyozni, hogy ebben az ügyben a további késlekedés teljesen megengedhetetlen.

18. Meg kell szervezni, hogy mind a Zinovjev Egyetemen, mind a vidéki kommunista egyetemeken moszkvai előadók tanítsanak.

19. A kommunista egyetemekről való gondoskodáson kívül rendszeresen fejleszteni kell azt a már kialakult gyakorlatot, hogy Moszkvából vidékre, a területi és kormányzósági központokból pedig a kerületekbe és járásokba képzett előadókat irányítanak a tömegpropaganda szükségleteinek ellátására (szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolákra, előadássorozatok és beszámolók tartására a munkás- és pártklubokban stb.).

20. A tanulóifjúság körében folyó munkát előtérbe kell állítani, és a párt- és tömegoktatás egyik legfontosabb feladatának kell tekinteni. Fáradhatatlanul törekedni kell az e célt szolgáló következő rendszabályok végrehajtására:

a) fokozni kell a pártnak a főiskolák és a munkásfakultások vezető igazgatási és oktatási szerveire, valamint a tanári karra gyakorolt befolyását, mindenekelőtt olymódon, hogy az összes kommunista tudományos erőket, tanárokat az Összszövetségi

[1] Lásd ebben a kötetben 756. old. — *Szerk.*

Munkásfelvilágosítási Szövetség tudományos munkatársainak kommunista frakciójában egyesítjük;

b) meg kell erősíteni azokat a diákszervezeteket, amelyek összekapcsolják a proletár diákságot a párttal és a szakszervezetekkel (szakszervezeti szekciókkal), s ennek megvalósítása során fokozatosan meg kell szüntetni a kommunista diákok jelenlegi egyesületeit (a kommunista diákság központi és helyi irodáját);

c) a proletár diákok körében széleskörűen ki kell fejleszteni a politikai-felvilágosító munkát;

d) a proletár diákokat be kell vonni a párt és a szakszervezetek folyó munkájába.

21. A párt figyelmét a tanulóifjúság körében folyó munka feladataira kell összpontosítani, s mind a kommunista főiskolákon, mind pedig általában a főiskolákon előadókul be kell vonni a párttagok egész régi gárdájának erre a feladatra felkészült részét. Véget kell vetni annak az állapotnak, hogy a legfelelősebb elvtársak egész sora semmibe veszi a főiskolai oktatás kérdését.

A párt XII. kongresszusa utasítja a KB-t, hogy jelölje ki: a) a magasképzettségű pártszakemberek olyan csoportját, amely a kommunista oktatás vonalán kiképzi a kommunista főiskolák és általában a főiskolák előadói karát, és b) az előadók olyan csoportját, amely szervezett formában, a megfelelő sorrendben beosztva, el tudja látni a munkát Moszkva, Petrográd és a vidék kommunista és más főiskoláin.

22. A KB-nak különös figyelmet kell fordítania a tanulóifjúságnak szóló időszaki kiadványokra. A diákfolyóiratok élén régi, kipróbált párttag-irodalmároknak kell állniok.

23. Szervezetten szembe kell szállni a burzsoá és revizionista érzelmű professzori karnak elsősorban a tanulóifjúságra gyakorolt befolyásával. Szoros kapcsolatban ezzel, sokkal inkább mint eddig, előtérbe kell állítani a tudományos kommunista gondolkodás felélénkítésének feladatát, s e munka központjává a Szocialista Akadémiát kell tenni, kiterjesztve tevékenységi körét túl a társadalomtudomány határain. A Szocialista Akadémiának munkája során a legszorosabb kapcsolatot kell létesítenie a különféle intézmények és szervek (főiskolák, kommunista egyetemek, népbiztosságok stb.) tudományos-kutató tevékenységével, s fokozatosan tudományos-módszertani központtá kell válnia, amely összefogja az egész tudományos-kutató munkát.

24. Tekintettel arra, hogy Szovjet-Oroszországban az elmúlt két esztendőben a szépirodalom nagy társadalmi erővé vált,

amelynek befolyása mindenekelőtt a munkás- és parasztifjúság tömegeire terjedt ki, a pártnak gyakorlati munkájában napirendre kell tűznie a társadalmi befolyásolás e formája irányításának kérdését.

II

25. Az utóbbi hónapokban megfigyelhető, hogy az időszaki sajtó minőségileg jelentősen megjavult, és példányszáma észrevehetően megnövekedett. Csaknem minden ujság szoros kapcsolatot teremtett a munkástömegekkel, s e tekintetben a fő érdem a sajtónkban mind nagyobb szerepet játszó munkásleveleződé.

26. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a sajtó megjavítása terén a párt eddig még csak az első lépéseket tette meg. Az a segítség, amelyet a pártszervezetek az utóbbi hónapokban a sajtónak nyujtottak, kivezette a területi és a kormányzósági sajtót a rendkívül súlyos válságból, és bizonyos mértékben elősegítette a munkásolvasók megnyerését. Mindazonáltal nem szabad elfelejteni azt a körülményt, hogy összes ujságaink túlságosan alacsony példányszámban jelennek meg, s ennek következtében a nem-munkás lakosság igen széles rétegei, mindenekelőtt a parasztság, rendkívül gyengén vannak ellátva sajtóval. Mivel pedig a sajtó az agitáció és a propaganda egyik legfontosabb eszköze, amely ugyanakkor a párt és a munkásosztály közötti összekötő apparátus szerepét is betölti, a XII. pártkongresszus feladatává teszi a KB-nak, hogy elsőrendű figyelmet fordítson a pártmunkának erre a területére. A legrövidebb időn belül számos intézkedést kell tenni ujságaink példányszámának növelésére, és meg kell szervezni a sajtó terjesztését, mindenekelőtt a falun, mert ez jelenleg óriási politikai jelentőségű ügy.

27. A sokrétű olvasótömeg igényeinek helyes kielégítése érdekében végre kell hajtani az ujságok differenciálását (központi és területi irányadó ujságok, tömegeknek szánt központi ujságok, tömegeknek szánt területi, kormányzósági és kerületi ujságok stb.). Minden főbb olvasóréteg számára külön ujságtípust kell kialakítanunk. A pártnak, amely az ujságok egész rendszerével rendelkezik, többé-kevésbbé pontosan fel kell osztania az egyes ujságok között a munkaterületet, hogy mindegyik ujság elsősorban az olvasók tömegének meghatározott rétegéhez szóljon.

28. A tapasztalat bebizonyította, hogy a szokásos kormányzósági ujság nem lehet egyidejűleg a városi és a falusi lakosság

ujságja — a kormányzósági ujság elsősorban városi ujság. A parasztság igényeinek kielégítése végett a nagy kormányzósági központokban hetenként egyszer megjelenő külön parasztujságokat kell kiadni. Ott pedig, ahol nem lehet külön parasztujságot létesíteni, a kormányzósági ujságnak a lehető legnagyobb figyelmet és helyet kell szentelnie a falusi élet kérdéseinek.

29. A nemzeti kisebbségek nyelvén megjelenő ujságok megjavítása végett az OKP Központi Bizottsága Agitprop. osztályának fokozottabban kell a nemzeti kisebbségek ujságjait ellenőriznie és instruálnia.

A kerületi sajtó egész anyagának túlnyomóan a parasztságot érdeklő kérdésekkel kell foglalkoznia, előtérbe helyezve a községek és falvak életének megvilágítását. Teljességgel tűrhetetlen helyzet az, amikor a kerületi ujságok csaknem kizárólag a városi (rendszerint kispolgári) olvasót tartják szem előtt. A kormányzósági bizottságok kötelesek mindent elkövetni, hogy a kerületi sajtót, amely falun a legkönnyebben terjeszthető, helyesen szerkesszék.

30. A szovjet és pártsajtó területén mint új jelenséget, a munkáslevelezőkön kívül meg kell említeni az üzemi ujságokat, amelyek a központban figyelemreméltó szerepet kezdenek betölteni. Ezek az ujságok az élenjáró proletárok alkotó szellemének termékei. Jelentőségük abban áll, hogy megvilágítják a helyi üzemi élet kérdéseit, s ezáltal a proletariátus legelmaradottabb rétegeit is bevonják a társadalmi életbe és érdeklődést keltenek bennük a termelés iránt. A XII. kongresszus hangsúlyozza ennek az új sajtónak az értékességét, és megállapítja, hogy ezt az új sajtót a pártnak kell irányítania.

31. Meg kell jegyezni, hogy bár az önálló gazdaságos elszámolás kétségtelenül felélénkítette kiadóinkat, és lehetővé tette számukra, hogy szilárd és egészséges alapokon dolgozzanak, a kereskedelmi függetlenség mégis rendszertelenséget vitt munkájukba, aminek eredményeképpen időnként szükségtelen, roszszul megmunkált irodalom kerül a piacra, s ez a könyvpiac színvonalának csökkenésére, az anyagi erők és eszközök elfecsérlésére vezet. Tekintve, hogy ez a körülmény nem kis mértékben veszélyezteti egész könyvkiadásunkat, ezért bizonyos összhangot kell teremteni kiadóink munkájában, anélkül azonban, hogy sértenénk gazdasági önállóságukat.

A XII. kongresszus megbízza a KB-t, hogy többek között dolgozza ki és léptesse életbe a marxizmus klasszikusai kiadásának rendezéséhez szükséges intézkedéseket (az Állami Kiadó által történő kiadásuk meggyorsítása, az illetékes felelős szerkesztő-

ségek ellenőrzése és aláírása nélküli újrakiadásuk megtiltása stb.).

32. Meg kell állapítani, hogy a területi és a kormányzósági pártfolyóiratok között mind jellegüket, mind minőségüket tekintve rendkívüli tarkaság és különféleség uralkodik. E folyóiratok többségét felette gyengén, olykor pedig éppenséggel roszszul szerkesztik. A legtöbb folyóirat közös fogyatékossága: a pártélet napi kérdéseinek hiányos megvilágítása, az elméleti cikkek következetlensége, a folyóiratok túlterhelése feldolgozatlan híranyagokkal, és a jól összeállított bibliográfia hiánya. Felül kell vizsgálni a folyóiratok jegyzékét, és ott, ahol helyes megszervezésük lehetetlennek bizonyul, a folyóiratokat teljesen meg kell szüntetni, és közlönyökkel kell helyettesíteni. A KB-nak továbbá meg kell szerveznie (a KB Agitprop. osztályának Sajtóirodáján keresztül), hogy a helyi folyóiratok el legyenek látva általános kérdéseket tárgyaló cikkekkel.

33. A sajtó megszilárdításának és kibővítésének fő feltétele az, hogy szilárd anyagi bázist biztosítsunk számára. E célból mindenekelőtt át kell adni a lap- és könyvkiadóvállalatoknak az erre alkalmas nyomdákat, és a sajtó érdekeit figyelembe véve kell megoldani a papírkérdést. Azután pedig meg kell tenni az első lépéseket egyes kombinált kiadói egyesülések (ujságok, folyóiratok, expedíciók, nyomdák, papírgyárak stb.) létrehozása végett.

34. Még mindig rendkívül nagy szükség van arra, hogy az állam pénzügyileg támogassa a kiadványok egész sorát. E segítség nélkül számos helyi kiadvány az ára miatt teljességgel hozzáférhetetlenné válik az olvasók tömege számára.

A nemzeti kisebbségek nyelvén megjelenő időszaki kiadványok — amelyek csaknem kizárólag a nemzeti kisebbségek legszegényebb, elmaradott tömegeinek szükségleteit szolgálják — a csekély elterjedtség következtében, a fizetett hirdetések hiánya miatt stb. fokozott anyagi támogatásra szorulnak, mert enélkül fenntartásuk lehetetlen.

35. A legközelebbi időben maradéktalanul végre kell hajtani a XI. pártkongresszusnak azt az utasítását, hogy minden párttag (egyénileg vagy kollektíven) köteles előfizetni valamelyik pártlapra.

36. Megállapítva azt, hogy a különféle párt- és szovjetujságok között teljesen természetes verseny folyik, hangsúlyozni kell, hogy a pártszervezeteknek ebben a versenyben semmiesetre sem szabad „pártoskodniok". A pártbizottságok az egész pártsajtóra vonatkozó propagandát és agitációt kötelesek kifej-

teni, megvilágítva a tömegek előtt mindegyik ujság jellegét, a terjesztés szempontjából azonban egyetlen ujság számára sem szabad különleges, kiváltságos helyzetet teremteniök.

37. Számolva azzal, hogy igen kevés a tapasztalt kommunista ujságíró, és hogy egész sajtómunkánkat ki kell terjeszteni és meg kell szilárdítani, — következetesen végre kell hajtani a XI. kongresszusnak azokat a határozatait, amelyek szerint a kommunista ujságírók szakképzettségüknek megfelelő munkára helyezendők át.

38. A pártnak a szovjet ujságírásban — a munkáslevelezőkben — megmutatkozó új ereje óriási jelentőségű. A pártszervezeteknek a központban és a vidéken egyaránt intézkedéseket kell tenniök a munkáslevelezők politikai oktatása, egyesitése és az általános pártmunkába való bevonása érdekében.

39. A pártszervezeteknek a legnagyobb figyelmet kell fordítaniok a sajtó munkatársainak pártpolitikai nevelésére. E célból a pártbizottságoknak komoly figyelmet kell fordítaniok a „Sajtó Házaira", a sajtó munkatársainak klubjaira és szekcióira. A sajtó kommunista munkatársainak feltétlenül a legszorosabb kapcsolatban kell állniok a mindennapi általános pártélettel és pártmunkával.

40. Rövid időn belül létre kell hozni egy olyan kiadóvállalatot, amely a parasztok között terjesztendő speciális, tömegeknek szóló irodalmat ad ki. Ennek az irodalomnak közérthető formában a falusi olvasót érdeklő kérdések egész körét kell megvilágítania — a politikai alapismeretektől kezdve egészen a szépirodalomig és a parasztgazdaság újjászervezésének gyakorlati kérdéseiig (agronómia, alkalmazott és mezőgazdasági technika stb.).

41. Figyelembe véve, hogy a jelenlegi napi sajtót, túlságosan magas ára miatt, a falusi olvasók igen nagy része nem olvashatja, célszerűnek mutatkozik falusi tömeges terjesztésre szánt hetilapok megszervezése.

III

42. Az agitáció régi típusa, amely a szovjet hatalom intézkedéseinek (az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatása, terményadó, fogatállítási adó) végrehajtására és a szovjet hatalom szerveinek (milícia, bíróság) megszilárdítására irányult, elhaló tendenciát mutat annak arányában, ahogyan a szovjet apparátus fokozatosan talpraáll. A párt agitációs szervei fokról fokra megszűnnek közvetlen segítő szerepet betölteni a szovjet ha-

talom apparátusa mellett. Ez a folyamat azonban még nem fejeződött be, és — a szovjet-típusú kampányok lehető legnagyobb mérvű csökkentésére törekedve — továbbra is közvetlenül irányítanunk kell, a központban és a vidéken egyaránt, a nagy politikai jelentőségű kampányokat (például a pénzadóval kapcsolatos kampányt).

43. Továbbra is az agitáció marad a párt leghathatósabb eszköze arra, hogy tervszerűen és széleskörűen megvilágítsa a város és a falu dolgozó lakosságának tömegei előtt a szovjet hatalom politikai és gazdasági intézkedéseit, a belpolitikai élet és a nemzetközi helyzet valamennyi kiemelkedő eseményét, továbbá arra, hogy friss munkás- és paraszti erőket vonjon be a pártba.

A párt az említett feladatokat egyrészt a sajtó megfelelő megszervezése útján, másrészt a szóbeli agitáció minden lehető formája (tömeggyűlések, gyűlések stb.) révén hajtja végre. Ezeket az eszközöket a párt leginkább a szovjetek, a szakszervezeti, a fogyasztási, mezőgazdasági és hitelszövetkezeti szervek, a betegsegélyző pénztárak, a parasztok kölcsönös segítségnyujtási bizottságai és minden más olyan szervezet szerveinek újraválasztásakor alkalmazza, amely széles proletár- és paraszttömegeket fog át. Ilyenkor a párt azt tűzi ki célul, hogy agitációval az összes felsorolt szervezetekben rendszeresen erősítse eszmei és gyakorlati befolyását, és — harcolva a szovjetellenes elemek befurakodása ellen — e szervezetek révén a lehető legszorosabb kapcsolatba kerüljön a munkás- és paraszttömegekkel.

A párt mindennapos agitációjának a feladata — a kampányok és választások támogatása a nep bonyolult viszonyai között a városban és főleg falun — parancsolóan megköveteli az agitáció színvonalának emelését. E követelmény teljesítése érdekében, azonkívül, hogy jól meg kell szervezni az agitátoroknak a kampányok során történt instruálását, — a kormányzósági és a kerületi pártbizottságok mellett (a kormányzósági pártbizottságok jóváhagyásával) agitátorgárdákat kell szervezni, egyrészt azért, hogy előkészítsék és lefolytassák az egyes kampányokat, különösen a választáselőkészítő kampányokat, másrészt pedig, hogy megvilágítsák a szovjet hatalom kül- és belpolitikájával (főként a föld-, a pénzügyi, az ipari és a nemzetiségi politikával) összefüggő fő kérdéseket. A széleskörű kampányok előkészítésébe be kell vonni a pártsejtek valamennyi tagját.

Tekintettel arra, hogy elmélyültebb agitációra kell áttérni, s hogy az agitációs kampányokat a pártban előzetesen ki kell dolgozni — az agitáció soronkövetkező feladatává azt kell tenni,

hogy a párttagok tevékeny egyéni és csoportos agitációt folytassanak a munkás- és paraszttömegek körében, lehetőség szerint az egész szervezetet bevonva az agitációnak ebbe az új formájába.

44. Ugyanakkor falun előtérbe kell állítani a pártsejtek szervező- és propagandamunkáját, s a parasztság agitációs pártbefolyásolásának központjaivá az olvasószobákat kell tenni.

Mivel a nagy munkás- és paraszttömegek politikai öntudatának színvonala emelkedett, s mivel szembeszökően növekedtek az igények — nem a gyűlésezés iránt, hanem a szovjet hatalom politikai és gazdasági intézkedéseinek, továbbá a belpolitikai élet és a nemzetközi helyzet minden kiemelkedő eseményének komoly, mélyreható és érdembeli megvilágítása iránt, — ezért számos intézkedést kell kidolgozni és végrehajtani avégből, hogy a gyűléseken folytatott agitációról áttérhessünk a tömegpropagandára.

45. Gyakorlati formában fel kell vetni azt a kérdést, hogy a színházat felhasználjuk a kommunizmusért vívott harc eszméinek rendszeres tömegpropagandájára. Evégből fokozni kell a munkát — bevonva a megfelelő eróket a központban és a vidéken egyaránt — kielégítő forradalmi műsoranyag megteremtése és összeállítása érdekében, és e téren elsősorban a munkásosztály harcának hősi mozzanatait kell felhasználni.

A színházat fel kell használni a vallásellenes propaganda eszközéül is.

46. Az új gazdasági politika bevezetése óta a filmszínházak száma és befogadóképessége óriási mértékben megnőtt. Ha a filmszínházak régi orosz filmeket, vagy Nyugat-Európában készült filmeket forgatnak, akkor gyakorlatilag a burzsoá befolyásnak, illetve a dolgozó tömegek züllesztésének terjesztőivé válnak. Ki kell fejleszteni Oroszországban a filmgyártást, egyrészt a kormány által e célra előirányzott pénzen, másrészt a (külföldi és orosz) magántőke bevonása révén, azzal a feltétellel, hogy teljes mértékben biztosítva legyen az állam és a párt eszmei vezetése és ellenőrzése. Tekintettel a film óriási nevelő, agitációs jelentőségére, a film területére olyan kommunistákat kell irányítani, akik a forradalom előtt is ebben a szakmában dolgoztak, továbbá olyan gazdasági szakembereket, akik egyrészt az egész film-ügyet az önálló gazdaságos elszámolás alapjaira tudják helyezni, másrészt pedig a lehető legteljesebb mértékben ki tudják elégíteni a dolgozó tömegek igényeit.

A kongresszus nyomatékosan felhívja a KB figyelmét arra, hogy az Állami Filmvállalat vezetőségét meg kell erősíteni. A

kongresszus javasolja, hogy ezt a legrövidebb időn belül hajtsák végre.

A kongresszus felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy a Proletkinót is támogatni kell a termelési és forradalmi tárgyú filmek megalkotásában.

47. Agitációs és propagandacélokra, főleg pedig a falura gyakorolt befolyás érdekében széleskörűen fel kell használni a Vörös Hadsereg és a falu között fennálló állandó kapcsolatot (egyéni levelezés, szabadságolás stb.), továbbá a katonai előképzésben részesülők időszakonkénti behívását katonai kiképzésre

Azokban a kerületekben, ahol milícia-hadosztályok alakulnak, a pártszervezeteknek az első összehívások idejét megelőzően széleskörű kampányt kell indítaniok, hogy megmagyarázzák ennek a — Szovjet-Oroszország számára új — katonai szervezeti rendszernek a lényegét, minden szempontból hozzájárulva ezzel az ügy sikeréhez, s egyidejűleg széleskörűen felhasználva a milícia-egységek behívását a falu agitáció útján történő befolyásolására.

IV

48. A nep időszaka alatti anyagi válság leginkább a nem-orosz nemzetiségeket szolgáló politikai-ismeretterjesztő intézmények és sajtó apparátusában mutatkozott meg. A nem-orosz nemzetiségek nyelvén folyó agitációs és propagandamunka jelentősen elmaradt az orosz nyelven folyó hasonló munka mögött. Az anyagi eszközök hiányán kívül jelentékenyen fékezte a munkát az is, hogy nem volt elegendő vezető káder, hogy egyes pártszervezetek nem viselték eléggé szívükön a nemzeti kisebbségek között végzett munkát, s hogy helyenként még nem szüntették meg ennek a munkának a párt egész rendszerétől való elszigeteltségét.

Mindez — mivel a nem-orosz nyelvet beszélő népek osztálydifferenciálódása elégtelen vagy egész gyenge volt, s e népek között rendkívül jelentéktelen volt a nagyüzemi ipari proletariátus száma — a nep kezdetén megmutatkozott abban, hogy e népek körében erősödött a kispolgári és nacionalista-klerikális befolyás. A keleti népeknél megerősödött a pániszlamizmus, a pántürkizmus, a zsidók között a régebbi megalkuvó pártok szétbomlása mellett jelentősen megnövekedett a cionista klerikális kadet csoportosulások száma, a lengyeleknél a katolikus papság az iskola megkaparintására törekedett, a lettek és az észtek kö-

zött erősödött a baptizmus és ennek a fiatalságra gyakorolt hatása.

49. Egész sor történelmi és életkörülmény következtében a nem-pravoszláv egyházak és a nem-pravoszláv papság befolyása a nemzeti kisebbségek körében erősebb volt, és jelenleg is erősebb — főleg a mohamedánok és a katolikusok korében —, mint a pravoszláv egyház és papság befolyása a megfelelő környezetben.

A nemzeti kisebbségek között folyó vallásellenes propagandának számolnia kell ezzel a sajátossággal, s módszereit az adott környezet sajátosságaihoz kell alkalmaznia.

Az egyes nemzeti kisebbségek közötti vallásellenes propaganda céljára az adott nemzetiséghez tartozó kommunistákból külön tanulóköröket kell szervezni, és külön irodalmat kell kiadni.

50. A falvakban és kisebb helységekben a nemzeti kisebbségek tömegeinek legfontosabb szervező központja az iskola. Ezért a nemzeti kisebbségek tanítói körében végzett munka különös jelentőségre tesz szert.

51. Mivel a nemzeti kisebbségek tömegei elmaradottak és alig-alig vesznek részt a politikai életben, a soraikban végzett agitációs munkában még olyan módszerekre és formákra van szükség, amelyek az oroszok körében végzett munkában bizonyos fokig már eltűnőfélben vannak (tömeggyűlések, széleskörű pártonkívüli konferenciák stb.).

52. Ott, ahol a nemzeti kisebbségek között a Vörös Hadsereg egységei állomásoznak, a kormányzósági pártbizottságoknak intézkedniök kell, hogy a vöröskatonák, a parancsnoki kar és a politikai funkcionáriusok rendszeresen megismerkedjenek az illető nemzeti kisebbségek társadalmi-politikai életkörülményeinek és multbeli elnyomatásuk történetének sajátosságaival, s ilymódon előkészítsék a Vörös Hadsereg és a nem-orosz nemzetiségek dolgozói közötti kapcsolat szorosabbra fűzését.

53. A pártbizottságoknak teljes felelősséget kell viselniök a nemzeti kisebbségek körében végzett munkáért, és erre a munkára kellő számú alkalmas funkcionáriust kell biztosítaniok.

A párt erőinek elosztása során biztosítani kell, hogy kielégítsék a nemzeti kisebbségeknek az agitáció, propaganda, tudomány és irodalom terén jelentkező szükségleteit.

54. A pártkönyvtárakat illetően a munkát úgy kell irányítani hogy a pártkönyvtárak olyan pártoktatási intézmények eleven rendszerévé váljanak, amelyeknek közvetlen kapcsolatuk van a pártklubokkal, valamint a közös párt- és szakszervezeti

klubokkal, s amelyek kielégítik az alapfokú politikai iskolákat, a marxista tanulóköröket és a kommunista önképzés igényeit.

55. A pártkönyvtáraknak az alapvető marxista politikai ismeretterjesztő irodalmon kívül természettudományos irodalmat is be kell szerezniök.

56. Mivel a vidék rendszerint késve kapja meg a folyamatban levő agitációs és propagandakampányokhoz szükséges irodalmat, meg kell szervezni azt, hogy a pártkönyvtárakat idejében ellássák ilyen irodalommal és az ugyanezen kérdésekre vonatkozó bibliográfiai jegyzékekkel.

57. Intézkedni kell, hogy a párt elősegítse a katasztrofális állapotban levő közkönyvtár-hálózat rendbehozását.

58. Az agitációs és propagandamunka tavalyi fejlődése parancsolóan megköveteli az agitáció és propaganda terén szerzett helyi tapasztalatok fokozott számbavételét annak érdekében, hogy szorosabbra fűzhessük az egyes helyekkel való kapcsolatot, és fokozhassuk az egész agitációs és propagandamunka irányítását.

A VALLÁSELLENES AGITÁCIÓ ÉS PROPAGANDA MEGSZERVEZÉSÉRŐL

A forradalom megingatta a dolgozók nagy tömegeinek vallási előítéleteit, mert leleplezte azt az ellenforradalmi szerepet, amelyet a történelmileg kialakult egyházi szervezetek a tőke és a földesúri földtulajdon szolgálatában betöltöttek.

Amíg azonban a forradalmi folyamat át nem alakítja a parasztgazdaságok millióinak gazdasági helyzetét, s ezekre ugyanúgy ránehezedik továbbra is a természetnek való súlyos kiszolgáltatottság, mint évszázadokon keresztül, amíg a városokban továbbra is fennmaradnak, sőt, a nep feltételei között még fejlődnek is a magántőkés termelési viszonyok, s amíg iskolánk és politikai felvilágosító munkánk még nem képes felölelni a városi dolgozókat, s még kevésbbé a falut, addig az élet által megingatott és meggyengített vallási előítéleteknek még sokáig megmarad a talajuk. „A vallási előítéletek teljes elhalását csakis a tömegek egész társadalmi-gazdasági tevékenységében megvalósuló tervszerűség és tudatosság vonhatja maga után"[1] — mondja a párt programmja.

Jelenleg azt látjuk, hogy a régi egyházi szervezetek — főként a pravoszláv egyház — bomlásával, valamint a pravoszláv vallás

[1] Lasd ebben a kötetben 490. old. — *Szerk.*

és a pravoszláv egyházi hierarchia befolyásának hanyatlásával egyidejűleg (aminek méreteit azonban, főleg a falut illetően, semmiesetre sem szabad eltúlozni) jelentősen megerősodtek egyes szekták, amelyeknek vezető körei eszmeileg az európai és az amerikai burzsoázia bizonyos elemeivel állnak kapcsolatban.

Ilyen körulmények között a pártnak arra irányuló munkája, hogy véglegesen lerombolja a munkás- és parasztiomegek mindenfele vallási hiedelmét, szükségképpen s mindenekelott az elmelyult, rendszeres propaganda jellegét ölti, amely szemleltetően es meggyőzően feltarja minden munkás és paraszt előtt azt, hogy mindenféle vallás hazug és ellentétben áll az ő érdekeivel, leleplezi a különféle vallási csoportoknak az uralkodo osztályok érdekeihez fűződő kapcsolatát, és a vallási képzetek elavult maradványai helyébe a természetre és az emberi társadalomra vonatkozó világos, tudományos nézeteket állítja. Ugyanakkor azonban, miként a pártprogramm is kimondja, gondosan kerülni kell a hívők érzéseinek bárminemű megsértését, mert ez csak a vallási fanatizmus megerősödésére vezet. Azok az erőszakos, durva módszerek, amelyeket a központban és a vidéken gyakran alkalmaznak, a hit és a vallásgyakorlat tárgyainak kigúnyolása — ezeknek komoly elemzése és megmagyarázása helyett — egyáltalán nem gyorsítja, hanem ellenkezőleg, megnehezíti a dolgozó tömegeknek a vallási előítéletektől való megszabadítását.

A vallásellenes propaganda és agitáció terén pártunk egyik fő és döntő jelentőségű feladata: megfelelő népszerű tudományos irodalom, különösen pedig olyan irodalom kiadása, amely komolyan megvilágítja a vallás történetét és keletkezését.

Az e téren elért jelentős sikerek megállapításán kívül azonban hangsúlyozni kell, hogy a megjelent irodalom javarésze nem tudja kielégíteni az átlagolvasót. Olyan brosúrákat és röpiratokat kell kiadni, amelyek érthetőek az átlagos munkás vagy paraszt számára, amelyek világos formában választ adnak nekik a világ, az élet keletkezésének, és az emberek közti viszonyok lényegének kérdéseire, leleplezik a vallás és az egyház, főleg az orosz egyház ellenforradalmi szerepét, eredetét, fejlődését, rámutatnak arra, hogy az orosz egyház különböző időpontokban hogyan foglalt állást az osztályállam mellett, a proletariátus és a parasztság felszabadító mozgalma ellen, és leleplezik a néptömegeket befolyásoló különféle szekták arculatát és osztályindítékait. Tekintettel arra, hogy a Köztársaságok Szövetségének harmincmilliós mohamedán lakossága mindmáig

szinte érintetlenül megőrizte a vallással kapcsolatos számos középkori előítéletét, amelyeket ellenforradalmi célok érdekében kihasználnak, ki kell dolgozni ezen előítéletek felszámolásának formáit és módszereit, figyelembe véve a különféle nemzetiségek sajátosságait.

A párt kibontakozó, egyre nagyobb méretekben kifejtett tömegpropagandájának rendszerében különleges figyelmet és helyet kell biztosítani az élénk, jól érthető előadások formájában kifejtett vallásellenes tömegpropagandának, gondosan meg kell válogatni az előadókat, s az előadások megtartásába szakembereket, természettudósokat, materialistákat kell bevonni. Gondoskodni kell arról is, hogy a hallgatóság szociális összetételének megfelelően kidolgozzák a vallásellenes propaganda speciális módszereit.

A párt csak úgy birkózhat meg ezzel a feladattal, ha a vallás elleni harc területén a legrövidebb időn belul meg tudja szervezni agitátorainak és propagandistáinak széleskörű kiképzését, felhasználva erre a célra a kommunista egyetemektől kezdve a szovjet és pártoktatás valamennyi formáját. A kommunista felvilágosító munka egész vonalán külön tanfolyamokat kell tartani a vallás, a vallási hiedelmek, a vallásgyakorlatok és az egyházak eredetéről, fejlődéséről és történetéről, s e tanfolyamok anyagát szorosan össze kell kapcsolni az emberi társadalomnak, a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak osztályharcának tanulmányozásával, valamint a tőke és a vallási propaganda között fennálló szerteágazó tényleges kapcsolatoknak a leleplezésével. A szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák hallgatóit meg kell ismertetni a szovjetellenes politikai pártok programmjával, továbbá azoknak a különféle vallási szervezeteknek az arculatával és tevékenységével, amelyek a Kommunista Párt rovására befolyásuk alá igyekeznek vonni a munkás- és paraszttömegeket. A vallásellenes felvilágosító munkát be kell építeni az iskolákban folyó kommunista oktatás általános rendszerébe, és ugyanakkor minden eszközzel támogatni kell a kommunista tanintézeteken belül és kívül alakuló külön vallásellenes tanulóköröket és szemináriumokat, azzal a feltétellel, hogy munkájuk hozzáértő pártvezetés mellett folyjék.

A pártnak, amikor megkezdi a vallásellenes propaganda és agitáció rendszeres megszervezését — ami a dolgozó tömegekre gyakorolt pártbefolyás kiszélesítésének egyik hatékony eszköze —, nem szabad megfeledkeznie arról, hogy egész vallásellenes agitációnk és propagandánk mindaddig nem tud behatolni a néptömegekbe, amíg végleg túl nem jut a holtponton az a munka,

amelyet a városi és falusi dolgozó tömegeknek a materialista természettudomány szellemében folyó iskolai oktatása terén végeznünk kell, és amíg a falusi lakosság jelentős többsége analfabéta. Csak az iskola és a tanítóképzés kellő megszervezése, a politikai ismeretterjesztő intézmények, mindenekelőtt az olvasókörök széles hálózatának kiépítése, a falu rendszeres és tervszerű ellátása szovjet ujsággal és brosúrával, továbbá az analfabétizmus teljes és végleges felszámolása teremti meg azt a talajt, amelyen — a szovjet hatalomnak a mezőgazdaság és az ipar fellendítése terén elért sikerei mellett — a köztársaságok sokmillió állampolgárának elméjéből végleg és teljesen kiirthatjuk a vallási előítéleteket.

AZ OKP FALUSI MUNKÁJÁRÓL

Az új gazdasági politika által teremtett gazdasági viszonyok. amelyek a kevéssé tehetős parasztok jelentős részének fejlődését megnehezítik, másik részüknek pedig elszegényedését vonják maguk után, — arra vezetnek, hogy főleg a közép- és a jómódú gazdaságok kezdenek fellendülni. Kialakulóban van a kulákság olyan gazdaságok formájában, amelyek olymódon gazdagodnak, hogy súlyos uzsorafeltételekkel mezőgazdasági felszerelést, vetőmagot és jószágot adnak kölcsönbe, földet bérelnek vagy kereskednek, pálinkát főznek és árusítanak stb. Az új gazdasági politika nyomán létrejött társadalmi és gazdasági viszonyok fejlődésével egyre jobban és jobban növekszik a kulákság részaránya.

A falun kialakuló viszonyok sajátossága abban áll, hogy a Szovjetállamban, a proletárhatalom idején jönnek létre. Mivel a parasztság szövetkezetekbe tömörítése a Szovjetállamnak egész történelmi szakaszra szóló legfontosabb gazdasági feladata — amely feladatot az a körülmény határoz meg, hogy a proletárhatalom idején, a föld és a fő termelési eszközök állami tulajdonának viszonyai között a falun kapitalista fejlődés megy végbe —, ezért gazdasági téren első helyre a pártnak és a Szovjetállamnak az a munkája kerül, amelynek célja a különböző formájú szövetkezetek megszilárdítása, a parasztság hitelellátásának megszervezése — biztosítva a paraszti tömegek túlnyomó többségét alkotó kisparasztság érdekeit —, a parasztok legegyszerűbb gazdasági együttműködési formáinak megteremtése stb.

Gazdasági téren a siker legfontosabb feltétele, hogy rendszeres munkával megjavítsuk és tökéletesítsük a szovjet apparátust.

tust, különösen a paraszti tömegek körében dolgozó, illetve a paraszti tömegekkel érintkező szovjet apparátust, s ezzel párhuzamosan olyan kulturális, politikai és pártmunkát végezzünk a falun, mely a parasztságot a műveltség, az öntudat, a kulturált gazdálkodás képességének arra a fokára emeli, amely lehetővé teszi a szocializmus megvalósítását az olyan, túlnyomórészt paraszti országban, mint a miénk.

A szovjet apparátus — bár ez a munkásosztály és a parasztság érdekei biztosításának legjobb formája —, mivel a burzsoácári multból a Szovjetköztársaságra maradt emberekkel van tele, szükségképpen magán viseli a mult igen mély nyomait. Mivel az analfabéták százalékaránya rendkívül magas, és az ország kulturális színvonala alacsony, ez az apparátus bürokratikus visszássága miatt még nem tudja teljes mértékben betölteni a párt és a paraszttömegek közötti legfőbb közvetítő mechanizmus szerepét.

A szovjet hatalom járási és falusi apparátusát jelentős részben azok a falusi félművelt elemek töltik meg, akik régtől fogva elsősorban a falu jómódú rétegeivel vannak összeforrva, és akik a szovjet apparátusba is magukkal hozták a durva, feudális szokásokat, a parasztoknak és szükségleteiknek semmibevevését, s akik dölyfösen lenézik a parasztokat azért, mert tudatlanok, mert analfabéták és nem ismerik ki magukat a szovjet apparátusban.

A szovjet apparátus átalakítására irányuló munka fontosságát fokozza az, hogy: a) a falusi szovjet apparátus gyengesége — amelynek következtében a pártszervezetek erőit leköti a szovjet intézkedések végrehajtása — dezorganizálja a pártapparátust, s a falusi pártszervezeteket gyakran elsősorban a közvetlen közigazgatás apparátusává változtatja; b) az új gazdasági politika során szorosabbra fűződnek a városi burzsoáziának és a falu jómódú rétegeinek kapcsolatai, falun kezd talpraállni a városi burzsoáziával közvetlen összeköttetésben álló kereskedőréteg, létrejön számos olyan gazdasági szervezet, amelyekbe a jobbmódú elemek viszonylag könnyen behatolhatnak, s mindez együttvéve megkönnyíti a szovjet apparátus burzsoá befolyásolását és a faluval fenntartott burzsoá kapcsolatok erősödését

I. Gazdasági téren

1. A szövetkezeti munkát illetően hangsúlyozni kell, hogy jelenleg a szövetkezetekben nem a szervezeti átépítés a pártmunka fő feladata, hanem az erőknek a tevékeny gazdasági

munkára való összpontosítása a szövetkezetben közvetlenül részt vevő parasztgazdaságnak nyujtott segítség alapján (funkcionáriusok kiválasztása és kiképzése, az állami ipar és a parasztság közvetlen kapcsolatának erősítése a szövetkezetek révén, a parasztoknak a szövetkezet révén nyujtott áru- és pénzhitel megszervezése, kedvezményes feltételekkel nyújtott állami támogatás a szövetkezeteknek, a kevéssé tehetős elemek számára elviselhető szövetkezeti tagdíjak bevezetése stb.). Fokozott munkát kell végezni a mezőgazdasági és a kisipari szövetkezetek megszilárdítása, gazdasági erejük fokozása és e szövetkezetekben a kellő kommunista befolyás biztosítása érdekében. Különösen fokozni kell a munkát a nagy paraszti tömegeknek a szövetkezeti építésbe való bevonása érdekében. Mivel az elmult évben a kommunista parasztoknak a szövetkezeti munkába való bevonása terén nem értünk el kielégítő eredményeket, ezért erélyesen végre kell hajtani a XI. kongresszus határozatát, mely kimondja: „A kommunisták számára feltétlenül kötelező, hogy részt vegyenek kerületük vagy községük mezőgazdasági szövetkezeteiben vagy kollektíváiban. Ugyancsak kötelező számukra, hogy kezdeményezzék ilyen szervezetek létrehozását, amennyiben ezek még nem alakultak volna meg"[1].

2. A polgárháború és a tömeges földfelosztás következtében megszaporodott a lóval és felszereléssel nem rendelkező gazdaságok száma, s ezzel kapcsolatban a békés időkhöz viszonyítva jelentősen megszaporodtak a lókölcsönzés és a mezőgazdasági felszerelés bérbevételének esetei. A kisparaszt legfőbb hitelezője — jobbmódú szomszédja. A ló- és felszerelés-kölcsönzés patriarchális formái természetesen nem tudják megváltoztatni a hitel gazdasági lényegét. A gazdasági függőség alapján a jómódúak lehetőséget kapnak arra, hogy politikailag is alárendeljék maguknak a parasztság kevéssé tehetős elemeit. Ebből fakad annak a kérdésnek óriási jelentősége, hogy olyan, a kis- és törpeparasztok számára hozzáférhető állami és szövetkezeti hitelt kell teremteni, amely a kulák rovására be tud ékelődni a parasztság gazdasági kapcsolataiba. Államilag kell irányítani a parasztoknak nyujtott hitel valamennyi formáját, hogy a parasztgazdaságot fellendíthessük, és biztosíthassuk a hitel észszerű felhasználását a parasztok érdekében. Ez a kérdés annál is inkább lényeges, mert a városi ipar fejlődésének körülményei nem nyujtanak alapot arra a reményre, hogy a város vagy a belteriesebbé váló mezőgazdaság gyorsan felszívhatja a falun

[1] Lásd ebben a kötetben 722. old. — *Szerk.*

kialakuló tartalékseregeket, amely ilyen körülmények között szovjetellenes mozgalom és banditizmus számára szolgáltathat anyagot. A parasztság kevéssé tehetős elemeinek szánt hitel megszervezéséhez lehetőleg mind a pénzügyi eszközöknek, mind pedig a párt erőinek maximumát kell rendelkezésre bocsátani. A mezőgazdasági hitel megszervezésébe be kell vonni a parasztság jobbmódú elemeinek az anyagi eszközeit is, mivel ez a forma politikailag kevésbbé ártalmas, mint az, ha a jobbmódú parasztok közvetlenül hiteleznek a kisparasztságnak. Az állami és a szövetkezeti mezőgazdasági hitel szerveinek a hitel rugalmasságát, formáinak sokféleségét és a törlesztés határidejét tekintve sikeresen fel kell venniök a versenyt a jómódú parasztság vagy a kereskedő uzsorahitelével.

3. Az a feladat, hogy tovább fokozzuk a parasztgazdaság kezdődő fellendülését (a szántók és a vetésterület további bővítését. a terméshozam és a mezőgazdasági termelés növelését), a kongresszus által megjelölt egyéb intézkedéseken kívül megköveteli, hogy folytassuk és fejlesszük a parasztgazdaság kulturális színvonalának emelése terén végzett munkát. A kongresszus szükségesnek tartja a propagandának és az állam közreműködésének továbbfejlesztését a gazdálkodás olyan kulturáltabb módszereinek bevezetése érdekében, amelyeket a mezőgazdasági technika adott színvonalán a nagy paraszti tömegek megvalósíthatnak (korai ugar, harc a kártevők ellen, a vetőmag szétválogatása, őszi szántás, a mezsgyék lekaszálása stb.). Különösen fontos, hogy az állam — az adószedésben és a hitelellátásban nyujtott különleges kedvezmények útján — elősegítse az ipari és a munkaigényes növények termelésének meg az állattenyésztésnek a fejlesztését, és jobb vetésforgók bevezetését. Az e téren szükséges állami közreműködést és propagandát azonban semmi körülmények között sem szabad utasításokkal és adminisztratív ráhatással helyettesíteni. Hogy előmozdítsuk a parasztok közti együttműködés és kooperáció legelemibb formáinak elterjedését, hasonlóképp szükség van arra, hogy a Szovjetállam és a párt támogatást és segítséget nyujtson a következő célokat szolgáló mezőgazdasági hitel megszervezésében: a földrendezési és talajjavító munkákhoz, áttelepítéshez, mezőgazdasági felszerelés és haszonállatok közös beszerzéséhez és használatához, továbbá a föld közös művelésére és közös kaszálásra alakuló társulások alapításához.

Törvényhozásunknak (elsősorban adóügyi törvényhozásunknak) számolnia kell a falusi osztályrétegeződéssel, s ennek megfelelően a fő gazdasági terheket a legtehetősebb gazdaságokra

kell hárítani. Mind maguknak a központi szervek rendeleteinek és utasításainak, mind pedig helyi végrehajtásuknak könnyíteniök kell a kishozamú gazdaságokra nehezedő gazdasági terheken, esetleg e terhek egyikétől-másikától (például egyes adóktól) a falu legszegényebb rétegei teljesen mentesíthetők.

A mezőgazdasági társulásoknak, arteleknek és kommunáknak, főként ha ezek a parasztság legszegényebb rétegeinek gazdasági egyesülései, az állami szervek különös támogatásában kell részesülniök. Hangsúlyozva azt a korábban megállapított irányelvet, hogy a falusi kollektív gazdaságokat a tagok teljes önkéntessége alapján kell megszervezni, a párt és a Szovjetállam segítse elő a mezőgazdasági kollektívák gazdaságának, mint valóban kulturált és gazdaságilag haladó parasztgazdaságoknak megszilárdulását és magasabb színvonalra emelkedését.

4. A falusi bérmunka növekvő alkalmazása folytán, amikor fokozódik a falu legszegényebb elemeinek munkaerőkínálata, megnövekszik a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezetének jelentősége; e szakszervezetnek napirendre kell tűznie azt a feladatot, hogy kidolgozza a parasztgazdaságban alkalmazott bérmunka nyilvántartásának, megszervezésének és védelmének eléggé rugalmas formáit és módszereit. Egyszersmind folytatni és minden szempontból fejleszteni kell a szovhozokban, az erdőgazdaságokban dolgozó munkások és agronómiai személyzet anyagi helyzetének megjavítására irányuló munkát, felül kell vizsgálni és meg kell javítani a szovhozok, erdőgazdaságok, kísérleti telepek, javítóműhelyek stb. vezető adminisztrátorainak összetételét. Tekintettel arra, hogy a szovhozok száma kevés, hogy gazdasági helyzetük rossz, hogy az erdőgazdaság helyzete súlyos, a szovhozok funkcionáriusainak osztályösszetétele pedig igen vegyes — a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezete csak nagyon lassan, mindezeknek a munkáknak a fejlődésével párhuzamosan tölthet be egyre nagyobb szerepet, mint a párt és a parasztság, elsősorban a parasztság proletár és félproletár rétegei közötti közvetítő mechanizmus. Ez még fontosabbá teszi, hogy a párt a MEÖSz-t rendszeresen erősítse kommunista káderekkel. Különösen lényeges a MEÖSz alsóbb sejtjeinek (munkásbizottságok, járási titkárságok stb.) megerősítése kommunistákkal.

II. A szovjet apparátus területén

5. Szakadatlanul küzdeni kell azért, hogy az alsóbb szovjet szervek becsületesen és pontosan dolgozzanak. Az adóval kap-

csolatos rendelkezések pontatlan és késedelmes kiküldése, a földrendezési munkálatok, vagy a föld-perek tárgyalása során tanúsított huzavona, a háromnapos sorbanállás a gabonabegyüjtő helyeken, a pálinkafőzés ellen „harcolók" iszákossága, a szovjet apparátusban előforduló durvaság, korrupció és önkényeskedés fegyvert ad osztályellenségeink kezébe.

Amellett, hogy a pártnak fáradhatatlanul segítenie kell a szovjet hatalom alsóbb apparátusában dolgozó legjobb elemeket, a pártnak és a szovjet hatalomnak rendkívül fontos feladata, hogy leleplezze, kiűzze a szovjet apparátusból, és nyilvános bíróság elé állítsa azokat, akik a cári-feudális rendszer szokásait beviszik szovjet apparátusunkba és akadályozzák a munkás-paraszt szövetség megszilárdítását.

6. A szovjet apparátusban dolgozó, a szovjet hatalomtól idegen elemek leváltása céljából a párt erőit át kell csoportosítani a falu javára, országszerte folytatva a kommunistáknak sokhelyütt megkezdett fokozatos tervszerű átirányítását falura olymódon, hogy szervezetten csökkentjük a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák kerületi apparátusát, és a kormányzósági városokból elvonunk kommunistákat. Ezeket a kommunistákat kizárólag konkrétan kijelölt munkára kell irányítani (mint sejtszervezőket, népbírákat, olvasókör-vezetőket, szövetkezeti vezetőket, járási végrehajtóbizottsági titkárokat, tanítókat, postaállomásvezetőket és a MEÖSz helyi sejtjeinek irányítóit), gondosan megválogatva az áthelyezetteket abból a szempontból, hogy alkalmasak-e a kijelölt konkrét munkára, s figyelembe véve azt, hogy olyan szervezet, mint például egy postaállomás, fegyver lehet a mi kezünkben, de fegyver lehet ellenségeink kezében is.

7. A gazdasági élet megindult rendeződésével kapcsolatban fokozni kell a járási végrehajtó bizottságok és a falusi szovjetek munkáját a falu gazdasági és kulturális ellátása terén (földrendezési munkálatok, áttérés a kulturált gazdálkodásra, útjavítás, tűzőrségek szervezése, iskolák tatarozása, az agronómiai munka, az állategészségügy és a postahálózat megszervezése stb.). A járási költségvetés alapján kifejtett gazdasági és kulturális munka, mely megszilárdítja az alapot ahhoz, hogy a parasztokat be lehessen vonni a szovjetekkel kapcsolatban álló szervezetekbe (a szövetkezetekbe, a kölcsönös segítségnyujtási bizottságokba stb.), egyrészt fokozza a szovjeteknek mint a falusi gazdasági és kulturális élet központjainak jelentőségét, másrészt megkönnyíti annak biztosítását, hogy ezekben a szervezetekben a falusi szegénynép és a kisparasztság játssza a vezető szerepet. E feladat

megvalósításának egyik legfontosabb feltétele az alsóbb szerveknek, elsősorban a Közellátási Népbiztosság és a Pénzügyi Népbiztosság alsóbb szerveinek gondos ellenőrzése, helyes megválogatása és megerősítése, abból a célból, hogy az adóügyi munka oroszlánrészét erre hivatott külön szovjet szervek és apparátusok végezzék.

8. Elsősorban a járási és a falusi hatalmi apparátust kell megerősíteni, főleg olyan nagyjelentőségű kulcspozíciók tekintetében, mint a járási végrehajtó bizottságok titkárai és a nagy falusi szovjetek titkárai. A régi járási jegyzőt, aki a paraszti tömegek elnyomásának egyik legfőbb eszköze volt, járási titkárral kell felváltani, aki az államtól kapja javadalmazását, ismeri a törvényt, és segíti, de nem helyettesíti a munkában a járási végrehajtó bizottságot, mely utóbbi a paraszti élet kérdéseit a legszélesebben átfogó kormányzati és önkormányzati apparátus. Minden járási végrehajtó bizottságban kell lennie ilyen járási titkárnak, aki azok közül a parasztok közül kerüljön ki, akik egyrészt kijárták a polgárháború iskoláját, másrészt részt vettek a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző oktatásban. Hogy a járási végrehajtó bizottságok ne kerülhessenek a jómódú parasztok befolyása alá, intézkedéseket kell tenni a járási végrehajtóbizottsági tagok anyagi helyzetének megjavítására.

9. Annak, hogy a szovjet apparátust megjavítsuk, és hogy ez az apparátus jobban betölthesse a paraszttömegekhez vezető hajtószíj szerepét, rendkívül fontos feltétele: a régi vöröskatonák — közép- és főleg szegényparasztok — bevonása a szovjet gazdasági munkába és a kulturális-politikai munkába. Ezek az elemek, akik a Vörös Hadseregben kijárták a polgárháború és a forradalom iskoláját, óriási kulturális-szervező erőt képviselnek. Egyéni kapcsolatok révén, azoknak a személyeknek a számontartása és kiválogatása révén, akik a polgárháború tapasztalataiból legtöbbet tanultak, a volt vöröskatonák, főleg a szegényebbek gyűlései révén, a munkába (szövetkezetbe, iskolai tanácsokba, parasztbizottságokba, kölcsönös segítségnyujtási bizottságokba, szovjetekbe stb.) való gyakorlati bevonásuk révén, külön együttműködő csoportok alakítása nélkül el kell érni, hogy ezeket az embereket a párt köré tömörítsük, többek közt arra törekedve, hogy a kölcsönös segítségnyujtási bizottságok a szovjet hatalom és a Kommunista Párt támaszpontjaivá váljanak. A falu politikai, gazdasági és kulturális életének feltételei lehetővé teszik a munka elvégzését. Az ügy sikere pártszervezeteinktől, attól függ, hogy milyen hozzáértéssel tudják elvégezni a szükséges munkát.

III. A pártélet területén

10. A falusi pártszervezetek összpontosítsák munkájukat a szovjetek tevékenységének politikai vezetésére, és a szovjet hatalom falusi kulturális, politikai és gazdasági munkája alapján a kisparasztság megszervezésére — az új erőre kapó falusi burzsoázia ellen. E feladat végrehajtásának nagyon fontos feltétele, hogy a falusi pártszerveket fokozatosan mentesítsük a pénz- és adóügy terén végzett közvetlen közigazgatási-technikai munkától.

11. Paraszti pártsejtjeink nem rendelkeznek kellő szervező erőkkel sem ahhoz, hogy megszervezzék a pártmunkát magában a sejtben, sem pedig ahhoz, hogy megszervezzék a sejtnek a paraszti tömegek között végzendő munkáját. A következő évben a járási központokban legalább a pártsejtek felének, és a többé-kevésbbé széles körben befolyással bíró legnagyobb falusi sejteknek olyan függetlenített szervezőket, illetve sejttitkárokat kell adni, akiknek a párton belüli és a tömegek között végzett munka terén elegendő pártszervezői tapasztalatuk van.

12. Fokozni kell a falusi munkát a paraszti párttagok általános, politikai és mezőgazdasági képzetlenségének felszámolása végett. Mivel a tapasztalat azt mutatta, hogy a kommunista parasztokat a parasztgazdaság feltételei miatt nehéz bevonni a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző városi iskolákba, a pártiskolát közelebb kell vinni a falusi pártsejthez. Ennek a munkának egyik formája, amely egyre jobban terjed, és egyre nagyobb jelentőségre tesz szert, a következő: az egyes kerületek számára körülbelül 3—4 főből álló csoportokat jelölnek ki (a csoport egyik tagja elemi ismeretekre tanít, a másik ismeri a természettudomány és az agronómia alapjait, a harmadik pedig felolvassa és megmagyarázza az egyszerűbb marxista brosúrákat), és ezeket 5—6 hétre a járásba küldik. E munka sikeres elvégzésének egyik legfontosabb feltétele, hogy egy féléven vagy éven belül külön a falusi kommunisták színvonalához mért, könnyen érthető tankönyvek kerüljenek kiadásra.

13. A legközelebbi évek folyamán a szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák többezer funkcionáriust kötelesek adni a falunak olymódon, hogy az iskola minden egyes végzett évfolyamából a hallgatók egy része falura menjen. A parasztlakosságú kormányzóságokban a kormányzósági és kerületi iskolát legalább fél-háromnegyed részben a falu szolgálatába kell állítani. Felülvizsgálni e szovjet- és pártfunkcionáriusokat képző iskolák tantervét, szűkebbre fogni az elméleti részt, az elméleti

részt összekapcsolni a gyakorlatival, s a tantervben kiemelni a falu gazdasági, politikai és kulturális életével összefüggő kérdéseket — ez a feladat.

14. A komszomolszervezet munkájában a közigazgatási vezető funkciók helyett a legelemibb általános és politikai oktatás kérdéseit, s az élenjáró parasztifjúsággal az oktatás talaján kiépített kapcsolat kérdését kell előtérbe helyezni. Ez a falusi komszomolszervezetek jelentős növekedése miatt különösen fontos. A falusi komszomolista legyen képzett, tudja fennhangon felolvasni az ujságot és az egyszerűbb brosúrákat, s ismerje a fontosabb szovjet törvényeket, hogy meg tudja őket magyarázni, kezdetben legalább a parasztifjúságnak. A paraszt komszomolisták között végzett munkát a falusi pártmunka egyik fő feladatává kell tenni. Fejleszteni és erősíteni kell a parasztifjúság és a munkásifjúság közötti kapcsolat valamennyi megvalósítható formáját (kölcsönös küldöttségek, kérdések közös megvitatása, kirándulások stb.).

IV. Kulturális téren

15. A munkásosztály falusi befolyásának fokozását szolgáló egyik forma, amely politikailag egyre jelentősebbé válik és egyre jobban terjed: a városnak a falu feletti védnöksége. Fejleszteni kell a gyárak, a párt- és komszomolsejtek, a szakszervezetek, az iskolai és katonaiskolai sejtek arra irányuló munkáját, hogy a párt közvetlen vezetésével kulturális és szervezeti kapcsolatokat létesítsenek a faluval, olymódon, hogy irodalmat, ujságokat, tankönyveket küldenek a falura, előadásokat szerveznek, delegációkat küldenek egymáshoz, rendszeresen látogatják a falut, közösen megvitatnak számos kérdést, rendszeresen kicserélik a párt- és szovjet tapasztalatokat, a munkás- és parasztnők részére közös küldöttértekezleteket szerveznek stb. A legközelebbi november 7-ét az elvégzett munka ellenőrzésének napjává kell tenni, avégből, hogy a városnak a falu feletti védnökségét tömeges jelenséggé tegyük.

16. A falu kulturális fellendülésének ügyét csak abban az esetben mozdíthatjuk el a holtpontról, ha növeljük az e célra szolgáló anyagi eszközöket az egyéb szükségletekre szánt előirányzatok lehetőséghez mért csökkentése révén, s ha a falu gazdasági szervező munkájába bevonjuk a szovjet hatalomhoz legközelebb álló kis- és középparasztok, volt vöröskatonák rétegeit. Az iskolai tanácsok éppúgy csak papíron vannak meg, mint az olvasószobák és népházak felügyeleti tanácsai. A kon-

gresszus felhívja a pártszervezetek figyelmét, hogy meg kell javítaniok és tovább kell fejleszteniök a mezőgazdasági képzésnek, a tanulók kiválogatásának és a mezőgazdasági ismeretek tömeges terjesztésének munkáját. Következetesen folytatni és fokozni kell azt a megkezdett munkát, amelynek célja a tanítók anyagi helyzetének megjavítása, a köztük végzett politikai és ismeretterjesztő munka fokozása, továbbá a szovjet és pártélettel való eszmei és szervezeti kapcsolatuk megszilárdítása.

17. Mivel a „Bednota" terjesztésének tapasztalatai a nep bevezetése óta bebizonyították, hogy a lap tömeges terjesztése — jelenlegi típusa és ára miatt — rendkívül nehéz, olyan országos hetilapot kell kiadni (a „Bednotá"-n kívül), amely egy hétre való anyagot nyujt, elég olcsó ahhoz, hogy a paraszt megvásárolhassa, elég nagy betűkkel van nyomva ahhoz, hogy el tudja olvasni, és eléggé érthető nyelven van írva ahhoz, hogy megértse. Ehhez a típushoz kell igazodniok a parasztoknak szánt kormányzósági és kerületi ujságoknak is.

Egyidejűleg meg kell változtatni kiadóink munkáját is, meg kell szervezni a parasztoknak szóló, a parasztok számára elérhető áron terjesztett népszerű irodalom kiadását, amely foglalkozik a természettudomány, a mezőgazdasági technika és a parasztgazdaságon belüli gazdálkodás kérdéseivel, a forradalmi mozgalmak, különösen az agrármozgalom történetével, a szovjet építésnek, a szépirodalomnak, a világ gazdasági és politikai földrajzának kérdéseivel. Külön alapot kell létesíteni a paraszti tömegeknek szánt olcsó irodalom számára. Egyszerű, kisterjedelmű szovjet könyvekben válaszolni kell azokra a kérdésekre amelyekre mindeddig rendszerint a vallás adott választ a parasztnak. Különösen fontos, hogy falun kifejlesszük a könyvkereskedelmet, s erre felhasználjuk többek között a vásárokat a piacokat, a szövetkezeteket, továbbá hogy kiépítsük a vándor könyvárusok hálózatát.

18. A szektás propagandával és a papok seregével szembe kell szegeznünk a vallásellenes propagandát, döntően meg kell változtatnunk e propaganda jellegét, előtérbe kell helyeznünk benne a felvilágosítás, a nevelés szempontjait, és a szovjet iskola szembeállítását az egyházzal. A természeti jelenségek materialista értelmezésének terjesztése terén hosszas, kitartó, tervszerű munkára van szükség, s eközben nem szabad az adminisztratív befolyásolás durva rendszabályaival megsérteni a hívők vallásos érzéseit, erélyesen véget kell vetni a komszomolisták túlkapásainak a templomok bezárásával kapcsolatban. A vallásellenes propaganda legjobb módszere az iskola újjászer-

vezése. A volt vöröskatonák és a női parasztküldöttek közül fokozatosan, lépésről lépésre ki kell választani azokat, akik az iskolaügy szervezőivé, irányítóivá válhatnak.

19. A párt falusi munkájában szerzett tapasztalatok további tanulmányozására, az e területre vonatkozó irányadó útmutatások kidolgozására, és a kongresszus által megjelölt munka elvégzésének ellenőrzésére a KB és a területi pártirodák mellett falusi munkával foglalkozó bizottságokat kell alakítani.

A MUNKÁS- ÉS PARASZTNŐK KÖRÉBEN FOLYÓ PÁRTMUNKÁRÓL

1. A XI. pártkongresszus a nőosztályok munkájáról szóló határozatával véget vetett a pártkörökben tapasztalható ingadozásnak azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a pártbizottságok más osztályaival egyenlő alapon fenntartsák-e a nőosztályokat: ezzel megteremtette a munkás- és parasztnők körében végzett munka elmélyítéséhez és fokozásához szükséges feltételeket.

2. Bár a nők közötti munkában jelentős eredményeket értünk el, meg kell jegyeznünk, hogy e munka továbbra is bonyolult feltételei — ha vontatottan épülnek a munkásnők helyzetét megkönnyítő intézmények — bizonyos fokig talajt teremtenek a feminista elhajlások számára. Ezek az elhajlások olyan külön egyesületek megalakulását segíthetik elő, amelyek, a nők életkörülményeinek megjavítása ürügyén, valójában arra vezetnének, hogy a nődolgozók elszakadnának az általános osztályharctól.

3. Ennek ellensúlyozására a pártnak fokozott munkát kell kifejtenie azért, hogy a munkás- és parasztnőket bevonja a párt-, a szovjet, a szakszervezeti és szövetkezeti építésbe; ehhez viszont meg kell szilárdítani a munkásnők közül kikerülő szakszervezeti szervezők intézményét, és a szövetkezeti szervekben meg kell teremteni az evvel a munkával foglalkozó instruktorok gárdáját. Egyidejűleg fokozni kell a felsorolt szervezetek munkáját olyan értelemben is, hogy az egész munkásosztály helyzetének megjavításával együtt foglalkozzanak a munkásnők életkörülményeinek megjavításával is.

4. A kongresszus ugyanakkor megállapítja azt, hogy a munkás- és parasztnők körében végzett munka jelentős mértékben elszakadt az általános pártmunkától, s hogy — nagyrészt emiatt — a nőosztályok funkcionáriusai nem vesznek részt kielégítően és eléggé aktívan az általános pártmunkában; ezért a kongresszus utasítja a pártbizottságokat, gondoskodjanak e jelenségek kiküszöböléséről olymódon, hogy a nőosztályok munkáját tel-

jesen alárendelik a pártbizottságok irányításának, és ezeket az osztályokat képzett pártfunkcionáriusokkal egészítik ki.

5. Hangsúlyozva a küldöttgyűléseknek — a pártot a pártonkívüli munkás- es parasztnők nagy tömegeivel összekötő legfontosabb apparátusnak — a jelentőségét, a kongresszus felhívja a figyelmet arra, hogy ezt az apparátust meg kell erősíteni a küldöttgyűlések munkájának tervszerűbbé és rendszeresebbé tétele útján.

6. Mivel a keleti dolgozó nők körében végzett pártmunkának. s megkezdődött öntudatraébredésük elősegítésének különös jelentősége van, és mivel e munka megköveteli az elért eredmények megszilárdítását, a kongresszus felhívja a keleti köztársaságok kommunista pártjainak figyelmét arra, hogy ezt a munkát fokozniok kell.

AZ OKISZ MUNKÁJÁRÓL

Az OKISz az elmúlt évben súlyos válságot élt át, melynek következtében az év első felében a szövetség tagjainak száma jelentékenyen csökkent. A széleskörű gazdasági és politikai-felvilágosító munka eredményeképpen azonban az év második felében a szövetség lábra állt, az új munkások, serdülők és ifjak tíz- és tízezreit vonta be soraiba, megerősítette szervezetének proletár magvát, és tagságának átlagos életkora most magasabb, mint volt.

A kommunista ifjúsági mozgalom most kezdődő fejlődési szakaszát mindenekelőtt a szövetség rendkívül gyors növekedése s az a körülmény határozza meg, hogy a szövetség tagsága csaknem felerészben abból az új ifjúságból újult meg, amelynek nincsen semmiféle forradalmi tapasztalata, s amelynek tudata a szovjet élet viszonyai között alakult ki.

Jelenleg a pártnak, nyomatékosabban, mint valaha, ki kell tűznie azt a feladatot, hogy kinevelje a szakképzett, osztálytudatos munkások és a Szovjetköztársaság építésében érdekelt parasztok új, kommunista nemzedékét. Emellett gondoskodni kell arról, hogy rendszeres munkával komoly kedvet ébresszünk az új nemzedékben a tudomány és a technika elsajátításához. Az ifjúság forradalmi energiájának és lelkesedésének a szakismeretek területén elért sikerekben kell nagy méretekben kifejezésre jutnia. Csakis ezekkel a feltételekkel tehet szert a munkás-paraszt köztársaság új káderekre — igazi vörös technikusokra, gazdasági, szakszervezeti, szövetkezeti vezetőkre stb.

Mindez az OKISz-szal kapcsolatban egész sor fontos feladatot ró a pártra.

1. A pártnak mindenekelőtt az a feladata, hogy az új, serdülő ifjúsagnak átadja a forradalmi harc minden tapasztalatát. és pontosan megismertesse vele a párt multját. Rendkívül fontos, hogy forradalmi nevelése érdekében megismertessük az ifjúságot a kapitalista társadalomban dúló osztályharccal és a kapitalista társadalom ellentmondásaival, tekintettel arra, hogy a munkásifjúság mostani nemzedéke már a szovjet élet viszonyai között kezdte meg tudatos létét, és kevéssé ismeri a kapitalizmus viszonyait. Igen fontos, hogy az ifjúság nevelését egyszersmind a nemzetközi szolidaritás szellemében irányítsuk, fokozottabban tájékoztassuk a nemzetközi munkásmozgalomról stb. A pártnak nagy gondot kell fordítania arra, hogy létrehozza a politikai iskolák és politikai tanulókörök megfelelő hálózatát. s az ifjúsági szövetség minden tagja elvégezze közülük valamelyiket. Ezt a célt hivatott szolgálni a komszomolsajtó is, amelynek anyagi eszközökkel és irodalmi erőkkel való támogatására a pártszervezeteknek figyelmet kell fordítaniok.

2. A szövetség tagságának megújulása napirendre tűzi az OKISz részére szükséges vezetők kiképzésének kérdését. A pártszervezetek teljes támogatásában kell részesülniök a propagandista kollektíváknak, amelyeknek az a céljuk, hogy a munkássejtek és a falusi sejtek számára vezetőket képezzenek.

A pártnak el kell érnie, hogy a komszomol propagandista káderei minél gyorsabban kiképezzék. Éppen ezért a pártszervezeteknek tevékenyen részt kell venniök a propagandista kollektívák hálózatának és az aktivista-képzés más formáinak (tanfolyamok, szemináriumok stb.) megerősítésében olymódon, hogy a szövetség minden propagandista kollektívája, vagy aktivistáinak más csoportjai mellé tapasztalt pártpropagandistát oszt be.

3. A szövetség falusi sejtjeinek nevelőmunkája mindeddig nincs jól megszervezve. Pedig ezek a falusi sejtek, az ifjúság új kádereinek bevonása folytán, a párt falusi munkájának jelentős támaszai lehetnek — sokkal inkább, mint valaha. Agitáció és propaganda útján minden eszközzel fokozni kell a parasztifjúság befolyásolását — a szovjet hatalom politikájának szellemében, a mezőgazdaság fellendítésének, a falusi ifjúság politikai látóköre bővítésének és kulturális színvonala emelésének az ifjúság irodalommal való ellátásának stb. szellemében. A kongresszus egyszersmind szükségesnek tartja az OKISz falusi sejtjeinek sokoldalú bevonását a falu társadalmi életébe és a

szovjet építésbe, aminek azonban semmiképpen sem szabad elterelnie a figyelmet arról, hogy falun a szövetség legfőbb feladata a parasztifjúság körében végzett nevelőmunka.

4. A jelenlegi, viszonylag békés fejlődés feltételei között az ifjúság körében végzett egész munkát úgy kell felépíteni, hogy szervezeteiben az új, felnövekvő nemzedék ne csak kulturális oktatásban, hanem forradalmi edzésben is részesüljön. A kongresszus hangsúlyozza továbbá, hogy a szövetség nevelőmunkáját ki kell egészíteni az ifjúság aktív részvételére alapozott. kifejezetten forradalmi jellegű tömegkampányok végrehajtásával.

5. Az ifjúsági mozgalom erős fellendülése — pártmagvának számszerű gyengülését vonja maga után. Hogy az ifjúsági mozgalmon belül biztosíthassuk a párt befolyását, és hogy a párt utánpótlást kaphasson a munkásifjúságból, a kongresszus szükségesnek tartja, hogy megkönnyítsük a munkás-komszomolisták belépését a pártba, s hogy a szövetség aktív funkcionáriusait fokozottabban bevonjuk a pártéletbe, meghívjuk pártgyűlésekre stb.

A szövetség pártirányításának, sokkal inkább, mint valaha, a szövetség nevelőmunkájához nyujtott gyakorlati segítségre és a szövetség fokozottabb politikai vezetésére kell épülnie, ugyanakkor azonban biztosítani kell az ifjúsági szervezetek széleskörű öntevékenységét és aktivitását, s a szövetséget be kell vonni a politikai és szakszervezeti munkába. A kongresszus megerősíti az előző pártkongresszusoknak az ifjúsági szövetségről hozott határozatait, és erélyesen tiltakozik az ellen, hogy az OKISz szerepét tisztán kulturális szervezet szerepére szűkítsék.

6. A kongresszus megállapítja az OKISz-nak a flotta és a lovas-hadtest feletti védnökség terén elért sikereit, úgy véli, hogy mindenképpen el kell mélyíteni ezt a munkát, s erősen hangsúlyozza az ifjúsági szövetség és a Vörös Hadsereg közti legszorosabb kapcsolat szükségességét.

7. A munkásifjúság körében megnövekedett a vonzódás a sport iránt, s ezt a pártnak ki kell használnia egyrészt a munkásosztály felnövekvő nemzedékének fizikai edzésére, másrészt arra, hogy fokozza a kommunista ifjúsági szövetségnek és az ifjuság egész tömegének összeforrottságát. A gyárakban a munkásifjúságot sportkörökben kell egyesíteni.

8. Az ipar fejlődésének jelenlegi távlatai mellett nemcsak az OKISz, hanem az egész párt és az egész szovjet hatalom szempontjából elsőrendű jelentőségűvé válik a gyári iskolák sokoldalú fejlesztése és megerősítése. Ezek az iskolák azáltal, hogy

szakképzett, osztálytudatos munkásokat nevelnek, rendkívül fontos szerepet töltenek be az élenjáró ipari proletariátus sorainak utánpótlásában.

A kongresszus ezért úgy látja, hogy a termeléssel elválaszthatatlan kapcsolatban álló gyári iskolák hálózatát minden vonatkozásban támogatni és a lehetőséghez képest bővíteni kell, fokozni kell ezekben az iskolákban a nevelőmunkát, mindenekelőtt a politikai munkát, és meg kell javítani anyagi helyzetüket.

9. A komszomol vezetése alatt álló gyermekmozgalomnak — az „ifjú pionírok" szervezetének — növekedése azt a feladatot tűzi a pártszervezetek elé, hogy minden téren támogassák ennek a munkának a kibontakozását.

A pártszervezeteknek segíteniök kell az OKISz-t abban, hogy forradalmi szellemű pedagógusokat tömörítsen a kommunista gyermekmozgalom köré.

10. A kongresszus megállapítja, hogy a fiatal proletár- és parasztnőket nem vonják be eléggé az OKISz-ba, s ezért azt a feladatot tűzi az OKISz elé, hogy fokozza munkáját a proletár és paraszti leányifjúság körében.

11. Megállapítva azt, hogy az állami és a szakszervezeti szerveknek fokozniok kell tevékenységüket a munkásifjúságról való gondoskodás terén, és ezáltal le kell venniök az OKISz válláról a felesleges állami és szakszervezeti munkák terhét, a kongresszus megbízza a KB-t, hogy dolgozza ki az OKISz meg az állami szervezetek és szakszervezetek közti kapcsolat és kölcsönös viszony formáit.

12. Ha a párt és a szövetség szorosabb kapcsolatban van egymással, szó lehet arról, hogy az OKISz munkájának egy részét a pártapparátus lássa el. Ezzel azonban semmiképpen sem szabad megbontani az OKISz harmonikus szervezeti felépítését, amely az önálló tevékenység elvén alapszik, s amely alkalmas arra, hogy pártfunkcionáriusokat emeljenek ki és fejlesszék szervezőkészségüket.

„Az OK(b)P XII. kongresszusa. Gyorsírói jegyzőkönyv." 1923

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK NEGYEDIK TANÁCSKOZÁSA A NEMZETI KÖZTÁRSASÁGOK ÉS TERÜLETEK FELELŐS FUNKCIONÁRIUSAIVAL

Moszkva. 1923 június 9—12

A tanácskozáson a KB 17 tagja, 3 póttagja, a KEB 6 tagja, s a nemzeti köztársaságok és területek 58 küldötte volt jelen.

Napirend: 1) A KEB jelentése Szultan-Galijev ügyéről; 2) Gyakorlati intézkedések a nemzeti kérdésről hozott XII. pártkongresszusi határozat végrehajtására. Az első napirendi pont előadója V. V. Kujbisev, a másodiké I. V. Sztálin volt.

A KB-nak a nemzeti köztársaságok és területek felelős funkcionáriusaival tartott IV. tanácskozásán hozott határozatok mintegy kiegészítik a XII. kongresszusnak a nemzeti kérdésről hozott határozatait. (Az első ilyesfajta tanácskozásnak a muzulmán kommunisták 1918 novemberében megtartott I. kongresszusát kell tekinteni; másodiknak a keleti népek kommunista szervezeteinek 1919 november—decemberében tartott II. Összoroszországi kongresszusát, harmadiknak pedig az OSzFSzK-ban élő türk népek kommunistáinak 1921 januárjában tartott tanácskozását.)

A tanácskozáson lelepleződött a tatár burzsoá nacionalisták csoportja, Szultan-Galijev és mások, s az üzbég nacionalista elhajlók csoportja, Fajzula Hodzsajev és mások. A tanácskozás a párt- és szovjet építés több igen fontos kérdését vetette fel. A tanácskozás hangsúlyozottan felhívta minden nemzeti szervezet figyelmét arra a feladatra, hogy emeljenek ki káderekat a helyi lakosság proletár és félproletár elemei közül, a nemzeti köztársaságok és területek fiatal kommunista szervezeteiből, továbbá felhívta a figyelmet arra, hogy gyakorlatilag valósítsák meg azokat a határozatokat, melyeket a XII. pártkongresszus a nemzeti kérdésről hozott.

A TANÁCSKOZÁS HATÁROZATAI

A SZULTAN-GALIJEV ÜGY

A tanácskozás, miután meghallgatta a KEB jelentését a Szultan-Galijev ügyről, úgy véli:

1. Szultan-Galijev, akit a párt felelős helyre állított (a Nemzetiségügyi Népbiztosság Kollégiumának tagjául), arra használta ki helyzetét és e helyzetéből adódó, a helyi funkcionáriusokkal fennálló kapcsolatait, hogy konspirációs munkával és olyan titkos információk szétküldésével, melyek nyilvánvalóan ferde megvilágításba helyezik a pártnak a nemzetiségi politika terén alkalmazott intézkedéseit, illegális szervezetet hozzon létre a köztársaságok és a területek néhány állhatatlan és ingatag funkcionáriusából (párttagokból és pártonkívüliekből) a központi pártszervek által hozott intézkedések végrehajtásának megakadályozására.

2. E pártellenes illegális szervezet munkáját Szultan-Galijev úgy igyekezett irányítani, hogy megrendüljön a régebben elnyomott nemzetiségeknek a forradalmi proletariátus iránti bizalma, és meginogjon ezeknek az erőknek a szövetsége, amely pedig az egyik legfontosabb feltétele a szovjet hatalom fennállásának és annak, hogy a függő helyzetben levő keleti országok felszabadulhassanak az imperializmus uralma alól.

3. Szultan-Galijev a Szovjet Köztársaságok Szövetségén túlra is ki akarta terjeszteni szervezetét, s arra törekedett, hogy kapcsolatot létesítsen egyes keleti államokban (Perzsiában, Törökországban) levő híveivel, és egyesítse őket olyan platform alapján, mely ellentétes a szovjet hatalomnak a nemzeti kérdésben folytatott politikájával.

4. A Szultan-Galijev által kitűzött pártellenes és objektíve ellenforradalmi feladatok, s maga a pártellenes munka logikája oda juttatták Szultan-Galijevet, hogy — áruló módon — a szovjet rend megdöntésére törekvő, nyilvánvalóan ellenforradalmi erők szövetségét kereste; ez abban a kísérletében jutott kifejezésre, hogy kapcsolatot igyekezett teremteni a nemzetközi imperializmus által támogatott buharai-turkesztáni baszmacs-bandákkal, egyik vezérük, Zaki-Validov útján.

5. Az elmondottak figyelembevételével a tanácskozás úgy véli, hogy Szultan-Galijevnek azok a bűnös cselekedetei, melyeket a párt, a párt egysége és a Szovjetköztársaság ellen el-

követett, s amelyeknek elkövetését teljes beismerésével maga is megerősítette, kirekesztik őt a Kommunista Párt soraiból.

6. A tanácskozás tisztában van azzal, hogy a köztársaságokban és területeken működő helyi funkcionáriusok egy részének nacionalista elhajlása nem egyéb, mint reakció a nagyorosz sovinizmusra, amely az ezeken a vidékeken élő orosz elvtársak által elkövetett hibák egész sorában nyilvánult meg, s amely ellen harcolni — a párt egyik legfontosabb soronlevő feladata; tisztában van továbbá a tanácskozás azzal, hogy Szultan-Galijev tevékenységét — legalább is kezdeti szakaszában — e nacionalista elhajlás torz megnyilvánulásának lehetne tekinteni. Ugyanakkor azonban a tanácskozás nem zárkózhatik el annak megállapítása elől, hogy Szultan-Galijev pártellenes és szovjetellenes munkáját meg lehetett volna előzni, vagy legalább is pártvonalon idejében ártalmatlanná lehetett volna tenni, ha a keleti köztársaságokban, különösen a Tatár és a Baskír Köztársaságban, ahol a szultan-galijevizmus bizonyos mértékben elterjedt. maguk a helyi funkcionáriusok következetes és elszánt harcot folytattak volna a nacionalista elhajlás ellen.

7. A tanácskozás véleménye szerint ezért pártunk soronlevő feladatai közé tartozik az is, hogy a köztársaságokban és területeken élő helyi emberekből, különösen a proletár és félproletár elemekből olyan igazi internacionalista kommunista káderekét neveljen, akik eléggé rugalmasak ahhoz, hogy bevonják a szovjet munkába a helyi értelmiség valamennyire is lojális elemeit. s eléggé szilárdak ahhoz, hogy szembeszálljanak a mensevik-burzsoá nacionalista áramlatokkal, és elszántan harcoljanak mind a nacionalista elhajlás ellen, mind pedig a nemzetek közötti egyenlőtlenség maradványainak — ezeknek a nacionalista elhajlás fokozását szolgáló maradványoknak — a megsemmisítéséért.

8. A köztársaságok és területek kommunista szervezeteinek szigorúan ügyelniök kell arra, hogy pontosan meg legyenek szabva a pártnak nemcsak szervezeti, hanem eszmei határvonalai is. A pártszervezetnek számolnia kell nemcsak a nemzeti, hanem a nacionalista hangulatokkal is, mivel ezek a hangulatok átragadnak a nép széles köreire, és éppen ezért nem szabad megengednie, hogy a párt bármelyik része is feloldódjék ezekben a hangulatokban. A nemzetiségi politika bármilyen módosításáért a kommunista csakis a pártszervezet révén és a pártszerűség szigorú betartásával harcolhat.

GYAKORLATI INTÉZKEDÉSEK A NEMZETI KÉRDÉSRŐL HOZOTT XII. PÁRTKONGRESSZUSI HATÁROZAT VÉGREHAJTÁSÁRA

I. A pártmunka általános vonala a nemzeti kérdésben

A pártmunkának a nemzeti kérdésben követett vonalát, amely szerint harcolni kell a XII. pártkongresszus álláspontjától való elhajlások ellen, a nemzeti kérdésben hozott XII. kongresszusi határozat négy pontjának: az első rész 7. pontjának, s a második rész 1, 2. és 3. pontjának kell meghatároznia.

A párt egyik legfőbb feladata, hogy a helyi lakosság proletár és félproletár elemeiből kinevelje és kifejlessze a nemzeti köztársaságok és területek fiatal kommunista szervezeteit, hogy minden eszközzel elősegítse e szervezetek talpraállását és valóban kommunista nevelését, továbbá hogy e szervezetek, ha kezdetben nem is nagyszámú, de valóban internacionalista kommunista kádereket kovácsoljanak ki. A szovjet hatalom csak akkor lesz erős a köztársaságokban és a területeken, ha ott megszilárdulnak a valóban komoly kommunista szervezetek.

De maguknak a köztársaságok és területek kommunistáinak sem szabad megfeledkezniök arról, hogy az ő helyzetük, már csak azért is, mert más a lakosság társadalmi összetétele, lényegesen különbözik a Köztársaságok Szövetsége ipari központjainak helyzetétől, s ezért a határterületeken gyakran más munkamódszereket kell alkalmazni.

A korszerű ipar gyengesége vagy csaknem teljes hiánya, továbbá az ipar fejlődésének elkerülhetetlen lassúsága a legközelebbi időszakban szükségképpen átállítja a pártmunkát a parasztság, a kézművesek stb. legjobb elemeinek nevelésére irányuló lassú, rendszeres, türelmes eszmei nevelőmunka vágányára. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az elmaradott köztársaságokban és területeken csak a mi pártszervezetünk nyitja meg a lehetőséget az alsóbb rétegek bizonyos őszintén forradalmi, de nem eléggé fejlett és edzett elemei számára ahhoz, hogy fokozatosan teljesértékű kommunistákká váljanak. Itt gyökerében hibás lenne és homlokegyenest ellenkező eredményekre vezetne a proletár központok gyakorlatában kialakult forradalmi osztálykritérium mechanikus alkalmazása. Az egész OKP magvát az ipari központok megacélozott munkásai alkotják, s éppen ez a körülmény teszi lehetővé, hogy a párt, osztályjellegének veszélyeztetése nélkül, alkalmazhassa a türelmes eszmei nevelőmunka fentemlített módszerét.

Azoknak a központhoz tartozó elvtársaknak, akik az elmaradottabb nemzetiségek közötti pártmunkában részt vesznek, szi-

gorúan meg kell tartaniok azt a hangnemet, mely nyilvánvalóvá teszi, hogy a haladó nemzetiségi elemeket kommunista és szovjet munkájukban segítik és támogatják, és semmi körülmények között, sem tettekben, sem szavakban ne engedjenek meg maguknak olyasmit, ami azt a látszatot keltené, mintha formálisan a központ tekintélyére támaszkodva ki akarnák sajátítani maguknak a kényszerítés és döntés, az engedélyezés vagy elvetés, és általában a rendelkezés jogát.

Nevezetesen itt, a köztársaságokban és a területeken, ha meg akarjuk nyerni a helyi lakosság dolgozó tömegeinek támogatását, a forradalmi demokratikus, sőt még a szovjet hatalom iránt egyszerűen csak lojális elemekkel szemben is engedékenyebbeknek kell lennünk, mint a központi területeken. A nemzeti köztársaságokban és területeken a helyi értelmiség szerepe sok tekintetben más, mint a Köztársaságok Szövetsége központi területeinek értelmiségéé. A határterületek annyira szűkölködnek helyi szellemi munkásokban, hogy azok mindegyikét minden erővel a szovjet hatalom oldalára kell vonni.

A határterületek kommunistáinak ezt kell szem előtt tartaniok: kommunista vagyok, ezért az adott környezethez alkalmazkodva engedményeket kell tennem azoknak a helyi nemzeti elemeknek, akik a szovjet rendszer keretében lojálisan akarnak és tudnak dolgozni. Ez nem zárja ki, hanem feltételezi azt, hogy következetes eszmei harcot folytassunk a nacionalista elhajlás ellen, a marxizmus elveiért és az igazi internacionalizmusért. Csak így lehet sikeresen megszüntetni a helyi nacionalizmust, csak így lehet a szovjet hatalom mellé állítani a helyi lakosság széles rétegeit.

II. A Szövetségi KVB második kamarájának létesítésével és a Köztársaságok Szövetsége Népbiztosságainak szervezeti felépítésével összefüggő kérdések

a) *A második kamara összetétele.* Ennek a kamarának az autonóm és független köztársaságok képviselőiből és a nemzeti területek képviselőiből kell állnia (az autonóm és független köztársaságok mindegyike 4—4 vagy több képviselőt, a nemzeti területek mindegyike elég ha 1—1 képviselőt küld). Kívánatos, hogy az első kamara tagjai általában ne legyenek egyidejűleg a második kamara tagjai is. A köztársaságok és területek képviselőit a Köztársaságok Szövetségének szovjetkongresszusa erősíti meg. Az első kamarát Szövetségi Tanácsnak, a másodikat a Nemzetiségek Tanácsának kell nevezni.

b) *A második kamara jogai az első kamarához való viszonyában.* Ki kell mondani, hogy az első és a második kamarának egyenlő jogai vannak, mindegyik kamarának van törvénykezdeményezési joga, és minden törvényjavaslatból, melyet az első vagy a második kamara elé terjesztenek, csak akkor lehet törvény, ha ahhoz mindkét kamara, külön-külön szavazással, hozzájárul. A vitás kérdéseket döntés végett a két kamara képviselőiből alakított egyeztető bizottságnak adják át, s abban az esetben, ha nem jön létre megegyezés, a két kamara együttes ülésén újabb szavazásra bocsátják a kérdést. Ha az ilyképpen módosított vitás törvényjavaslat nem kapja meg mindkét kamara szavazatainak többségét, a kérdést a Köztársaságok Szövetségének rendkívüli vagy rendes szovjetkongresszusa elé kell vinni.

c) *A második kamara hatásköre.* A második (éppúgy mint az első) kamara hatáskörébe azok a kérdések tartoznak, melyeket a Szovjetunió Alkotmányának első pontja odautal. A Szövetségi KVB Elnökségének és a Szövetségi Népbiztosok Tanácsának törvényhozói funkciói érvényben maradnak.

d) *A Köztársaságok Szövetsége Központi Végrehajtó Bizottságának Elnöksége.* A KVB-nak csak egy Elnöksége lehet. Az Elnökséget a KVB mindkét kamarája választja, természetesen biztosítva a nemzetiségek, legalább is a legnagyobb nemzetiségek képviseletét. Az ukránoknak az a javaslata, hogy a Szövetségi KVB egy Elnöksége helyett a két kamarának megfelelően két, törvényhozási joggal felruházott elnökséget létesítsenek, célszerűtlen. Az Elnökség a Szövetség legfelsőbb hatalma, amely egyik ülésszaktól a másik ülésszakig állandóan, megszakítás nélkül működik. Két, törvényhozási joggal felruházott elnökség létesítésével a legfelsőbb hatalom kettéoszlanék, s ez elkerülhetetlenül sok nehézséget okozna a munkában. Mindkét kamarának van elnöksége, de törvényhozói funkciók nélkül.

e) *Az összevont népbiztosságok száma.* A KB előző plénumainak határozatai szerint öt *összevont* és öt *irányító* népbiztosságnak kell lennie (összevont: a Külügyi, Külkereskedelmi, Hadügyi, Közlekedésügyi és Postaügyi Népbiztosság; irányító: a Pénzügyi Népbiztosság, a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, a Közellátási, a Munkaügyi Népbiztosság, és a Munkás-Paraszt Felügyelet). A többi népbiztosság teljesen autonóm. Az ukránok azt javasolják, hogy a Külügyi és a Külkereskedelmi Népbiztosságok ne összevont, hanem irányító népbiztosságok legyenek, vagyis a Szövetségi Külügyi és Külkereskedelmi Népbiztossággal párhuzamosan maradjanak meg a köztársaságokban is a Külügyi és Külkereskedelmi Népbiztosságok, amelyekre kötele-

zők a megfelelő Szövetségi Népbiztosságok utasításai. Ez a javaslat nem fogadható el, mert mi ténylegesen egy szövetséges államot alkotunk, amelynek a külvilág előtt mint egységes egésznek kell fellépnie. Ugyanezt kell mondanunk a koncesszios szerződésekről is, amelyek megkötését a Köztársaságok Szövetségében kell összpontosítani.

f) *A Szövetségi Népbiztosságok felépítése.* A Szövetségi Népbiztosságok kollégiumait ki kell bővíteni a legnagyobb és legfontosabb nemzetiségek képviselőivel.

g) *A köztársaságok költségvetési jogai.* A köztársaságok számára megállapított kereteken belül, amelyek nagyságát külön kell meghatározni, ki kell szélesíteni a köztársaságok költségvetési önállóságát.

III. Intézkedések a helyi lakosság dolgozó elemeinek a pártépítésbe, a szakszervezeti és szovjet építésbe való bevonására

a) Az állam és a párt apparátusait meg kell tisztítani a nacionalista elemektől (elsősorban az orosz nacionalistáktól, de az oroszellenes és más nacionalistáktól is). A tisztítást óvatosan, felülvizsgált adatok alapján, a párt Központi Bizottságának ellenőrzése alatt kell végrehajtani;

b) rendszeres és lankadatlan munkával nemzetiesíteni kell a köztársaságok és területek állami és pártintézményeit abban az értelemben, hogy az ügyvitelbe fokozatosan bevezetik a helyi nyelv használatát, és a felelős funkcionáriusokat a helyi nyelv megtanulására kötelezik. A nemzeti elemeket rendszeresen be kell vonni a szakszervezeti és a szövetkezeti építésbe;

c) ki kell válogatni a helyi értelmiség többé-kevésbbé lojális elemeit és be kell vonni őket a szovjet intézményekbe, ugyanakkor felelős funkcionáriusainknak a köztársaságokban és a területeken azon kell lenniök, hogy a párt tagjai közül szovjet- és pártfunkcionáriusokat képezzenek ki;

d) pártonkívüli munkás- és parasztkonferenciákat kell szervezni, amelyeken a népbiztosok és általában a felelős pártmunkások beszámolnak a szovjet hatalom legfontosabb intézkedéseiről.

IV. Intézkedések a helyi lakosság kulturális színvonalának emelésére

a) A helyi lakosság nyelvén működő (pártonkívüli) klubokat és más művelődési intézményeket kell létesíteni;

b) ki kell bővíteni a helyi lakosság nyelvén működő taninté-

zetek hálózatát, és munkásfakultásokat kell létesíteni ugyancsak helyi nyelvű oktatással;

c) a helyi származású, többé-kevésbbé lojális néptanítókat be kell vonni az iskolai oktatásba;

d) meg kell szervezni az olyan társaságok hálózatát, amelyek a helyi nyelvű írás-olvasás készségét terjesztik;

e) meg kell szervezni a könyvkiadást és a KB mellett külön alapot kell létesíteni a köztársaságok és a területek könyvkiadásának segélyezésére;

f) az alacsony kultúrájú nemzetiségek alsófokú iskoláit be kell kapcsolni az állami költségvetésbe.

V. Gazdasági építés a nemzeti köztársaságokban és területeken a nemzeti életmód sajátosságai szempontjából

a) Szabályozni kell, és ahol szükséges, meg kell szüntetni az áttelepítéseket;

b) a lehetőséghez képest földhöz kell juttatni a helyi dolgozó lakosságot az állami földalapból;

c) könnyen igénybevehető mezőgazdasági hitelt kell nyujtani a helyi lakosságnak;

d) fokozni kell az öntözőmunkálatokat;

e) minden módon támogatni kell a szövetkezeteket, különösen a kisipari szövetkezeteket (a kézműiparosok bevonására törekedve);

f) a gyárakat át kell helyezni a megfelelő nyersanyagban bővelkedő köztársaságokba;

g) ipari és műszaki iskolákat kell létesíteni a helyi lakosság számára;

h) mezőgazdasági tanfolyamokat kell szervezni a helyi lakosság számára.

VI. Gyakorlati intézkedések katonai egységek szervezésére

A köztársaságokban és a területeken már most hozzá kell fogni katonai iskolák létesítéséhez, hogy helyi emberekből záros határidőn belül parancsnoki kart képezzenek ki, amely majd a nemzeti katonai egységek megszervezésének magjává válhat. Magától értetődik, hogy kellő mértékben biztosítani kell a nemzeti csapategységek, különösen a parancsnoki kar párt- és szociális összetételét. Ott, ahol helyi származású, régi katonai ká-

derek vannak (a Tatár, és részben a Baskír Köztársaságban), azonnal nemzeti milícia-ezredeket lehetne szervezni. Grúziában, Örményországban és Azerbajdzsánban már van körülbelül egy-egy hadosztálynyi egység. Ukrajnában és Belorusszijában (különösen Ukrajnában) azonnal lehetne egy-egy milícia-hadosztályt alakítani.

Nemzeti katonai egységek szervezése elsőrendű fontosságú kérdés, mert fel kell készülnünk a védelemre Törökország, Afganisztán, Lengyelország stb. esetleges támadásaival szemben, és mert lehetséges az is, hogy a Köztársaságok Szövetsége kényszerül akcióra a szomszéd államok ellen. Nem szorul bizonyításra, hogy a nemzeti katonai egységek milyen fontosak a Köztársaságok Szövetségének belső helyzete szempontjából. Ezzel kapcsolatban valószínűleg mintegy 20—25 000 fővel kell majd növelni hadseregünk létszámát.

VII. A párt oktatási munkájának megszervezése

a) Alsófokú politikai iskolákat kell szervezni a helyi lakosság nyelvén;

b) meg kell teremteni a marxista irodalmat a helyi lakosság nyelvén;

c) jól szerkesztett időszaki sajtót kell létesíteni a helyi lakosság nyelvén;

d) a Keleti Népek Egyetemének munkáját ki kell terjeszteni a központban és a vidéken, s el kell látni az egyetemet anyagiakkal;

e) a Keleti Népek Egyeteme mellett, a Moszkvában tartózkodó központi bizottsági tagok bevonásával, párt-vitaklubot kell alakítani;

f) a köztársaságokban és a területeken fokozni kell az ifjúsági szövetségben és a nők körében folyó munkát.

VIII. Párt- és szovjetfunkcionáriusok kiválogatása a nemzeti kérdésben hozott XII. kongresszusi határozat végrehajtása szempontjából

A KB káderosztályába, agitációs és propagandaosztályába, szervezési osztályába, nőosztályába és instruktori apparátusába megfelelő számú (2—2 vagy 3—3) nemzetiségi elvtársat kell bevonni, hogy azok segítségével megkönnyítsék a KB mindennapi pártmunkáját a határterületeken, és hogy a köztársaságok-

ban és a területeken helyesen osszák el a párt- és szovjetfunkcionáriusokat, oly értelemben, hogy szem előtt tartsák az OKP XII. kongresszusán a nemzeti kérdésben hozott határozat irányvonalának biztosítását. Ezenkívül meg kell engedni, hogy a megállapított szabályoktól eltérően bizonyos engedményeket tegyenek, amelyek megkönnyítik, hogy a nemzeti köztársaságok és területek helyi proletár és félproletár elemei a pártba beléphessenek, illetőleg a párt vezető szerveibe kerülhessenek.

„Az OK(b)P Központi Bizottságának közleményei." 5. szám. 1923 június

A KB-NAK ÉS A KEB-NEK 10 PÁRTSZERVEZET KÉPVISELŐIVEL TARTOTT EGYÜTTES PLÉNUMA

Moszkva, 1923 október 25—27

A KB-nak és a KEB-nek 10 pártszervezet képviselőivel tartott együttes plénuma megvitatta a párton belüli helyzet kérdését, és megbélyegezte Trockij 1923 október 8-i pártellenes, frakciós, rágalmazó felszólalását, amely jeladás volt valamennyi ellenzéki csoportosulás számára, hogy egyesüljenek a párt elleni, a leninizmus elleni harcra. A plénum megbélyegezte azt a Trockij által összetákolt platformot, amelyet a 46 ellenzéki nyilatkozatának neveztek. Az ellenzéki csoportosulások — a trockisták, a decisták, továbbá a „baloldali kommunisták" és a „munkásellenzék" maradványai — valamennyien egyesültek a Kommunista Párt elleni harcban. Nyilatkozatukban súlyos gazdasági válságot jövendöltek, a szovjet hatalom pusztulását jósolták, s mint a helyzetből kivezető egyetlen utat, szabadságot követeltek a frakciók és csoportosulások számára, melyeket a X. kongresszus V. I. Lenin javaslatára betiltott.

A PLÉNUM HATÁROZATA

A PÁRTON BELÜLI HELYZETRŐL

A plénumok teljes mértékben helyeslik a párton belüli demokráciára vett irányt, melyet a Politikai Iroda a kellő időben kijelölt, úgyszintén teljes mértékben helyeslik a Politikai Irodának arra vonatkozó javaslatát, hogy fokozni kell a harcot a pazarlás és a nep-nek a párt egyes elemeire gyakorolt züllesztő hatása ellen.

A plénumok megbízzák a Politikai Irodát, tegyen meg min-

den szükséges intézkedést, hogy meggyorsítsa azoknak a bizottságoknak a munkáját, melyeket a Politikai Iroda és a szeptemberi plénum 1) az „olló", 2) a munkabér, 3) a párton belüli helyzet kérdéseiben kijelölt.

A Politikai Iroda a felsorolt kérdések megoldásához szükséges rendszabályok kidolgozása után köteles haladéktalanul megkezdeni azok foganatosítását, és erről jelentést kell tennie a KB következő plénumán.

A KB-nak és a KEB-nek a 10 pártszervezet képviselőivel együtt tartott plénumai súlyos politikai hibának minősítik Trockij fellépését most, a nemzetközi forradalom és a párt szempontjából oly felelősségteljes pillanatban, különösen azért, mert Trockijnak a Politikai Iroda ellen irányuló támadása objektíve frakciós jellegű fellépés volt, amely veszélyezteti a párt egységét, és a pártban válságot idéz elő. A plénumok sajnálattal állapítják meg, hogy Trockij az általa érintett kérdéseket előzetes megvitatás végett nem terjesztette azok elé a testületek elé, amelyeknek ő is tagja, hanem ehelyett az egyedül megengedett út helyett kérdéseinek felvetésére más utat választott — közvetlenül az egyes párttagokhoz fordult.

A Trockij által választott út jeladás volt a frakciós csoportosulásra (a 46-ok nyilatkozata).

A KB és a KEB plénumai, valamint a 10 pártszervezet képviselői határozottan elítélik a 46-ok nyilatkozatát, minthogy az frakciós és pártszakadásra irányuló politikai lépés, még ha a nyilatkozat aláírói nem is akarták, hogy ilyen jelleget öltsön. Ez a nyilatkozat azzal a veszéllyel fenyeget, hogy a legközelebbi hónapokban az egész pártélet a párton belül folyó harc bélyegét fogja magán viselni, ez pedig meggyengíti a pártot a nemzetközi forradalom sorsa szempontjából rendkívül felelősségteljes pillanatban.

(102 szavazattal 2 ellenében elfogadva, tízen tartózkodtak a szavazástól.)

„Az OK(b)P XIII. konferenciája. Bulletin." 1924

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA

Moszkva. 1924 január 14—15

Január 14—15-én zajlott le az OKP Központi Bizottságának plénuma, amelynek munkájában részt vettek a KEB tagjai és póttagjai, továbbá Ukrajna Központi Ellenőrző Bizottságának két képviselője is.

A plénum napirendjének fő pontjai a következő kérdések voltak:

1. A gazdaságpolitika soronlevő feladatairól.

2. A pártépítés soronlevő feladatairól.

3. A vita eredményéről és a vitamellékletről.

4. A nemzetközi helyzetről és a pártkonferenciával kapcsolatos több kérdésről.

A KB plénuma összegezte a pártvita eredményeit; ennek során több, vidéken dolgozó KB-tag felszólalásában élesen és kategórikusan elítélte az ellenzéknek (Trockijnak, Radeknek, Pjatakovnak és másoknak) azt a vonalát, amellyel legalizálni akarták a pártban a frakciókat és csoportosulásokat, szembe akarták állítani a pártot a pártapparátussal, stb.

A pártépítés soronlevő feladatai kérdésében a plénum jóváhagyta — a pártkonferencián való előterjesztés végett — a KB-nak a pártépítésről szóló határozatát[1]*. Tekintettel arra, hogy a pártépítésről szóló határozat 1. fejezetében kifejtett kérdések (a gazdaság fejlesztése, a tervszerűség elvének szerepe stb.) megindokolását a gazdaságpolitikáról szóló határozat tartalmazza, úgy döntöttek, hogy törlik a pártépítésről szóló határozat 1. fejezetét, amely a gazdaságpolitikáról szóló határozat megfelelő bekezdéseinek ismétlése, de megtartják a*

---

[1] „A pártépítésről" szóló határozatot a KB Politikai Irodájának és a KEB Elnökségének 1923 december 5-i együttes ülése fogadta el. — *Szerk.*

„c" alpontot, mint a pártépítésről szóló határozat bevezetését, és ennek megfelelően átszámozzák e határozat többi fejezetét[1].

A gazdaságpolitika soronlevő feladatai kérdésében a plénum jóváhagyta — a konferencián való előterjesztés végett — a Politikai Iroda határozatát[2].

Pjatakovnak a határozat módosítására vonatkozó, az „ellenzék" szellemét tükröző javaslatait a plénum elvetette.

A nemzetközi helyzet kérdésében — melynek keretében különösen a németországi események tanulságait tárgyalták meg igen részletesen és nagy figyelemmel — a KB plénuma határozatilag kimondta, hogy jóváhagyja az e kérdésről szóló beszámolónak a pártkonferencián való előterjesztését, helyesnek nyilvánította a Politikai Irodának azt a vonalát, amely a németországi események tanulságairól szóló tézisek alapjául szolgál, s jóváhagyta a Politikai Iroda politikáját, mely arra irányul, hogy a baloldallal való együttműködés alapján egyezzünk meg a német KB többségével. Jóváhagyta a plénum a Politikai Iroda 1923 december 27-i határozatát is Radeknek a német kérdésben tanúsított helytelen magatartásáról; ez a határozat megállapítja, hogy:

„a) Radek teljes mértékben a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottsága jobboldali kisebbségének támogatására és a párt balszárnyának dezavuálására vesz irányt, ami objektíve szakadással fenyegeti a német kommunista pártot, jóllehet az OKP Központi Bizottságának Politikai Irodája az NKP Központi Bizottsága óriási többségének támogatására és a baloldallal való együttműködésre építi politikáját, bírálva a baloldal hibáit, támogatva azt, ami helyes nála, és egyben bírálva a jobboldal rendkívül durva hibáit is;

b) Radeknek a Németországban folyó további harc menetéről formált általános nézete abból fakad, hogy helytelenül értékeli Németország osztályerőit: opportunista módon túlértékeli a fasizmuson belüli nézeteltéréseket, és ezekre a nézeteltérésekre igyekszik építeni a németországi munkásosztály politikáját.

Ennélfogva a KB kénytelen a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának tudomására hozni, hogy ebben a kér-

[1] Az „a" és „b" pont (lásd ebben a kiadványban, II. rész 106—108. old.) törléséről van szó. A „c" pontot — „A pártépítésről" szóló határozat bevezetését — a XIII. pártkonferencia fogadta el (lásd ebben a kötetben 900. old.). — *Szerk.*

[2] „A gazdaságpolitika soronlevő feladatairól" szóló határozatot a Politikai Iroda 1923 december 24-én elfogadta, a XIII. pártkonferencia pedig teljes egészében jóváhagyta (lásd a XIII. pártkonferencia határozatai, ebben a kötetben 916—935. old.). — *Szerk.*

désben Radek nem az OKP Központi Bizottságának véleményét juttatja kifejezésre."

A plénum továbbá figyelmeztette Radeket, hogy a bolsevik pártban tűrhetetlen az, hogy az OKP Központi Bizottságának tagja nem veti alá magát a nemzetközi kérdésekben hozott KB-határozatoknak, s erélyesen figyelmeztette Radeket és a többi „ellenzéki" elvtársat arra, hogy ne vigyék át a Kominternbe a frakcióharcot, mert ennek rendkívül káros következményei lehetnek a nemzetközi munkásmozgalomra.

„Pravda" 13. sz. 1924 január 16.

AZ OK(b)P TIZENHARMADIK KONFERENCIÁJA

Moszkva, 1924 január 16—18

A konferencián 128 küldött vett részt szavazati joggal és 222 küldött tanácskozási joggal.

Napirend: 1) A gazdaságpolitika soronlevő feladatai; 2) A pártépítés kérdései; 3) A nemzetközi helyzet. A napirenden szereplő kérdések megvitatásán kívül a konferencia a következő határozatokat hozta: 1) A vita eredményeiről és a pártban tapasztalható kispolgári elhajlásról, 2) Üdvözlet a Központi Lapnak — a „Pravdának".

A konferencia összegezte a vita eredményeit, és leleplezte a trockista ellenzék pártellenes jellegét. A konferencia I. V. Sztálinnak a pártépítés soronlevő feladatairól mondott előadói beszédével kapcsolatos határozatában elítélte a trockista ellenzéket, s kijelentette, hogy a pártnak itt a marxizmustól való *kispolgári elhajlással* van dolga. A konferencia rámutatott arra, hogy nyilvánosságra kell hozni annak a határozatnak a 7. pontját, amelyet a X. kongresszus V. I. Lenin javaslatára „A pártegységről" hozott. A konferencia határozatait később a XIII. pártkongresszus és a Komintern V. kongresszusa jóváhagyta.

Az „Üdvözlet a Központi Lapnak — a «Pravdának»" című határozatban a konferencia jóváhagyta a KL szerkesztőségének azt az állásfoglalását, amellyel a vita folyamán megvédte a leninizmus alapeszméit.

Abból a feladatból kiindulva, hogy meg kell erősíteni a munkásosztálynak a parasztsággal való összefogását, a konferencia több határozatot hozott gazdaságpolitikai kérdésekről: a pénzreform végrehajtásáról, a hitel megszervezéséről, az iparcikkek árának csökkentéséről stb.

A konferencia elítélte Radeknek és társainak az 1923-as Németországi eseményekkel kapcsolatban követett jobboldali opportunista kapituláns vonalát.

I. A KONFERENCIA HATÁROZATAI

A PÁRTÉPÍTÉSRŐL

Az átmeneti időszak jelenlegi szakaszának objektív ellentmondásai, amelyek a legkülönbözőbb gazdasági formák egyidejű fennállásából, a piaci kapcsolatok létéből, valamint abból fakadnak, hogy az állami szervek a gyakorlati munka kapitalista formáit és módszereit kénytelenek alkalmazni, s ebben a munkában a proletariátustól még idegen munkatársakra kénytelenek támaszkodni stb., ezek az objektív ellentmondások számos olyan káros tendenciában mutatkoznak meg, amelyek ellen a harcot napirendre kell tűzni. Ilyen tendenciák: a párttagok anyagi helyzetében észlelhető, a funkciók különféleségével összefüggő kirívó eltérések, és az úgynevezett „kilengések"; a burzsoá elemekkel való kapcsolat erősödése és a burzsoá elemek ideológiai befolyása; a hivatali szűklátókörűség — amit meg kell különböztetni a szükséges specializálódástól — és a különböző munkaterületeken dolgozó kommunisták közötti kapcsolatnak e szűklátókörűségből fakadó gyengülése; az a veszély, hogy szem elől tévesztik az egész szocialista építés és a világforradalom perspektíváit; az a veszély, amit már a kongresszus is szóvátett, hogy a funkcionáriusoknak az a része, amely tevékenységének természeténél fogva a legközvetlenebbül érintkezik a burzsoá környezettel, „nepman"-ná fajul; a pártapparátusok megfigyelhető elbürokratizálódása, és az ebből eredő veszély, hogy a párt elszakad a tömegektől.

1. A párt és a dolgozó tömegek

A *proletártömegek* bizalma megnövekedett a párt iránt. Kifejezésre jut ez a szovjetek választásaiban, a mensevik és az eszer párt felbomlásában, és a pártot aktívan támogató pártonkívüli munkások kádereinek kialakulásában. Ugyanakkor az aktív kommunista munkások, akiknek természetesen össze kell kapcsolniok a pártot a pártonkívüli tömegekkel, csaknem teljesen belemerülnek az adminisztratív és gazdasági munkába, s ezáltal elkerülhetetlenül elszakadnak a termeléstől. Ezért e téren az a legfontosabb feladat, hogy új párttagokat toborozzunk az

üzemi munkások közül. A pártszervezeteknek az a feladatuk, hogy fordítsanak különösen nagy figyelmet a funkcionáriusoknak éppen erre a kategóriájára, kövessenek el mindent, hogy ne szakítsák el őket a termelő munkától, segítsenek emelni kulturális színvonalukat, és mindenképpen könnyítsék meg nekik a tényleges részvételt a párt minden ügyében. A párt proletármagvának növelésével kapcsolatos munka legyen valamennyi pártszervezet egyik legfontosabb feladata a legközelebbi hónapokban. Azoknak az egyes szervezeteknek a kezdeményezését. amelyek már ilyen irányba terelték munkájukat, pártunk valamennyi ipari szervének támogatnia kell. A pártnak meg kell könnyítenie az ipari munkások újabb kádereinek a pártszervezetekbe való beáramlását, s elő kell segítenie, hogy tagjelöltekből párttagokká váljanak. Hasonlóképpen fokozott figyelmet kell fordítani a serdülő proletárifjúság körében folyó munkára is.

A *parasztság* körében, ahol ismét növekednek a proletár és félproletár rétegek, minden módon javítani kell a falusi sejtek minőségi összetételét, munkájukat a kulturális és politikai tevékenység medrébe kell terelni, s különösen fokozni kell munkájukat az agronómiai ismeretek terjesztésének előmozdítása, a szövetkezetek, a mezőgazdasági hitel megszervezése terén stb. Ugyanakkor minden eszközzel támogatni kell a falusi szegénynépet (többek között meg kell erősíteni az ukrajnai szegényparaszt-bizottságokat), s a zsellérelemeket be kell vonni mind pártszervezetünkbe, mind pedig a MEÖSz-be.

Az *értelmiség* körében — részint általános okok miatt, részint annak következtében, hogy nálunk megjavult az értelmiség helyzete, miközben Németországban a középrétegek elnyomorodnak — a szovjet hatalom felé fordulás általános jelensége észlelhető. Különösen fontos a falusi tanítók és az agronómusok hangulatváltozása, mert ezek az egyik legfontosabb összekötő láncszemmé válhatnak a város és a falu között. Az értelmiség széles rétegeinek a szovjet hatalom felé fordulása azonban, bár ez alapjában véve igen pozitív jelenség, negatív következményekkel is járhat, mert növeli a kommunisták ideológiai bekerítésének veszélyét. Éppen ezért a párt egyik soronlévő feladata az is, hogy harcoljon a párt ideológiai tisztaságáért, a kispolgári és szmenovehista behálózás ellen.

2. A párt és a munkásdemokrácia

Az utóbbi hónapok negatív jelenségei, amelyek az egész munkásosztály életében és a párton belül egyaránt megnyilvánultak.

annak a következtetésnek a levonására kötelezik, hogy a párt érdekei — mind a nep-befolyás elleni sikeres harca, mind pedig harcképességének a munka minden területén való fokozása szempontjából — megkövetelik a párt irányvonalának komoly megváltoztatását olyan értelemben, hogy ténylegesen és következetesen érvényesítsük a munkásdemokrácia elveit. Ebből kiindulva a KB és a KEB októberi együttes plénuma határozatilag kimondta:

„A KB és a KEB plénumai teljes mértékben helyeslik a pártonbelüli demokráciára vett irányt, melyet a Politikai Iroda a kellő időben kijelölt, úgyszintén teljes mértékben helyeslik a Politikai Irodának arra vonatkozó javaslatát, hogy fokozni kell a harcot a pazarlás és a nep-nek a párt egyes elemeire gyakorolt züllesztő hatása ellen."

A munkásdemokrácia azt jelenti, hogy a párt valamennyi tagja szabadon és nyíltan megvitathatja a pártélet legfontosabb kérdéseit, hogy szabadon vitatkozhat e kérdések felett, s hogy a vezető állásokat betöltő személyeket és a vezető testületeket a legalsóbbtól a legfelsőbbig, valamennyit választják. Viszont a munkásdemokrácia korántsem jelenti a frakciós csoportosulások szabadságát, mert ezek a kormányzó párt szempontjából rendkívül veszélyesek, hiszen állandóan szakadással és szétforgácsolódással fenyegetik a kormányzatot és az egész államapparátust.

Magától értetődik, hogy a pártban, az embereknek meghatározott eszmei és gyakorlati alapon való önkéntes egyesülésében nem tűrhetők meg olyan csoportosulások, amelyeknek eszmei tartalma a párt egésze ellen, a proletariátus diktatúrája ellen irányul (mint például a „munkásigazság" és a „munkáscsoport").

A pártot csak az állandó, élénk eszmei élet őrizheti meg olyannak, amilyennek a forradalom előtt és a forradalom idején kialakult, állandóan bíráló szemmel tanulmányozva saját multját, kijavítva hibáit, és közösen megvitatva a legfontosabb kérdéseket. Csakis ezek a módszerek biztosíthatják ténylegesen azt, hogy az epizódjellegű nézeteltérések ne váljanak frakciós csoportosulásokká, s ne járjanak a fentebb említett következményekkel.

Ennek elhárítása érdekében a vezető pártszervek feltétlenül hallgassanak a párt nagy tömegeinek hangjára, ne tekintsenek minden bírálatot a frakciózás megnyilvánulásának, nehogy ezzel a lelkiismeretes és fegyelmezett párttagokat az elzárkózás és frakciózás útjára taszítsák.

A párt semmiesetre sem tekinthető hivatalnak vagy hatóság-

nak, de nem tekinthető a legkülönbözőbb irányzatok vitaklubjának sem. A X. kongresszus leszögezte a munkásdemokrácia alapelveit, viszont ugyancsak a X. kongresszus, majd a XI. és XII. kongresszus is több korlátozást írt elő a munkásdemokrácia alapelveinek alkalmazásában, ilyenek: a frakciók megtiltása (lásd a X. kongresszus határozatát „A pártegységről" és a XI. kongresszus megfelelő határozatát); a párttisztítás; a nemproletár elemek pártba való felvételének korlátozása; bizonyos pártfunkciók betöltésére meghatározott párttagsági idő előírása; a titkároknak felsőbb pártfórum által való jóváhagyása (lásd a párt Szervezeti Szabályzatát). Szükségesnek tartjuk, hogy a nep viszonyai között bizonyos korlátozások továbbra is érvényben maradjanak, de ugyanakkor szükséges az is, hogy főként az alsóbb szervezetek eddigi tapasztalatai alapján felülvizsgáljuk némelyik korlátozás célszerűségét, például a felsőbb fórumoknak azt a jogát, hogy a titkárokat ők erősítik meg. Semmiesetre sem engedhető meg, hogy a titkárok megerősítésének ez a joga a valóságban a titkárok kinevezését jelentse.

3. A munkásdemokrácia megvalósításával kapcsolatos legközelebbi intézkedések

Annak érdekében, hogy harcolhassunk a pártvonal elferdítése ellen, hogy ténylegesen bevezethessük a munkásdemokráciát, és lehetőséget biztosítsunk a párttagok egész tömegének arra, hogy rendszeresen befolyásolhassák az egész pártpolitika irányát, elsősorban a következő intézkedéseket kell életbeléptetni:

a) ügyelni kell arra, hogy szigorúan betartsák a funkcionáriusok választásának elvét a fentebb említett korlátozások figyelembevételével; nem szabad megengedni, hogy ezeket a személyeket ráerőszakolják az egyes szervezetekre, az utóbbiak akarata ellenére; különösen ügyelni kell a választási elv betartására a sejttitkárokra vonatkozóan;

b) a pártpolitika minden lényeges kérdését, amennyiben valamilyen kizáró körülmény nem forog fenn, feltétlenül vitára kell bocsátani a pártsejtekben és az egész párttagság körében; ki kell bővíteni a párt vitaklubjainak hálózatát; nem szabad helytelenül a „pártfegyelemre" hivatkozni olyankor, amikor a párttagoknak arról a jogáról és kötelességéről van szó, hogy az őket érdeklő kérdéseket megvitassák és határozatokat hozzanak róluk:

c) figyelmet kell fordítani arra a feladatra, hogy új pártmunkásokat emeljünk ki alulról, elsősorban a munkások közül;

d) különösen ügyelni kell arra, hogy a párttagság tömegeivel

közvetlen kapcsolatban levő pártmunkások elsajátítsák a helyes pártpolitikát;

e) gyakorlattá kell tenni, hogy a pártszervek kötelezően beszámoljanak az őket megválasztó kollektívák és a párt nagy tömegei előtt;

f) fokozni kell a párt nevelőmunkáját — mindenképpen kerülve e munka bürokratikus megszervezését — az egész tagság, és különösképpen a komszomolisták és a nők körében;

g) ügyelni kell arra, hogy a különböző munkaterületeken dolgozó funkcionáriusok kicseréljék tapasztalataikat; feltétlenül meg kell szervezni mind a KB, mind pedig a területi, kormányzósági és kerületi pártbizottságok mellett a munka valamennyi területén dolgozó felelős funkcionáriusok rendszeres tanácskozásait;

h) fokozottabb mértékben tájékoztatni kell a párttagokat egyrészt a sajtó útján, másrészt a KB, a KEB, a területi és kormányzósági pártbizottságok tagjainak, valamint a népbiztosságok kollégiumi tagjainak stb. a helyszínre való kiszállásai útján;

i) meg kell erősíteni a pártélettel foglalkozó rovatokat az időszaki sajtótermékekben;

j) javaslatot kell terjeszteni a legközelebbi pártkongresszus elé, hogy a kormányzósági konferenciákat és az országos pártkonferenciát évenként kétszer hívják össze.

Ahhoz, hogy biztosítsuk mindezeknek a munkásdemokrácia megvalósítására irányuló fentemlített intézkedéseknek tényleges végrehajtását, a szavakról át kell térnünk a tettekre, javasolva az alsófokú pártsejteknek, a kerületi, városkerületi és kormányzósági pártkonferenciáknak, hogy a soronkövetkező választások alkalmával módszeresen, a legalsóbb szervektől kezdve, frissítsék fel a pártapparátust, és olyan pártmunkásokat emeljenek felelős tisztségekbe, akik ténylegesen biztosítani tudják a párton belüli demokráciát.

4. Az ellenőrző bizottságokról

a) Pártunk elé már kitűztük államapparátusunk megjavításának igen fontos feladatát. Hosszú időre van szükség, amíg ez a munka tényleges és érezhető eredményekkel járhat. Az ellenőrző bizottságok és a Munkás-Paraszt Felügyelet csakis akkor tudnak sikeres munkát végezni az államapparátus megjavításában és megtisztításában, ha az egész párt és minden pártszervezet támogatja őket, és ha ebbe a munkába bekapcsolódnak maguk a dolgozó tömegek is. Szorosabb kapcsolatot kell teremteni az ellenőrző bizottságok és a megfelelő pártbizottságok között,

az ellenőrző bizottságok és a Munkás-Paraszt Felügyelet tevékenységét aktívabban a párt és a dolgozó tömegek közvéleményének színe elé kell tárni.

b) Az utóbbi hónapok tapasztalata azt mutatta, hogy az államapparátus kérdéseivel a KEB-en kívül a helyi, kormányzósági és területi ellenőrző bizottságoknak is foglalkozniok kell, s hogy ezért napirendre kell tűzni a helyi ellenőrző bizottságok funkcióinak kiterjesztését is.

c) A dolgozókat olyan közreműködő sejtek formájában vonhatjuk be az államapparátus tanulmányozásának és megjavításának munkájába, melyeket az Ellenőrző Bizottság és a Munkás-Paraszt Felügyelet a szakszervezetekkel karöltve a vállalatoknál és az állami intézményeknél alakít. A vállalati pártsejteknek szoros kapcsolatot kell tartaniok a Munkás-Paraszt Felügyelet közreműködő sejtjeivel, és az üzemi bizottságok révén irányítaniok kell munkájukat.

d) Jelen pillanatban az ellenőrző bizottságoknak különösen fontos feladatuk, hogy harcoljanak a pártapparátusnak és a párt gyakorlati munkájának bürokratikus eltorzításai ellen, s felelősségre vonják azokat a pártfunkcionáriusokat, akik akadályozzák a munkásdemokrácia elveinek megvalósítását a pártszervezetek gyakorlati munkájában (a szabad véleménynyilvánítás elnyomása a gyűléseken, a választási elvnek a Szervezeti Szabályzatban nem szereplő korlátozásai stb.).

e) A jelenlegi viszonyok között különös jelentőségű az ellenőrző bizottságok harca az államapparátusban és az államapparátus egyes vezetőinél tapasztalható úgynevezett „kilengések" ellen. Az egész pártnak határozottan vissza kell utasítania azt a demoralizáló hatást, amelyet a nep káros oldalai gyakorolnak pártunk tagjaira, különösen pedig egyes felelős funkcionáriusokra.

f) Felül kell vizsgálni a végső eszközként használt pártbüntetések (a pártból való kizárás) alkalmazásának politikáját. A legnagyobb figyelmességet kell tanusítani a munkapadnál dolgozó ipari munkások iránt, s velük szemben ezeket a végső eszközöket (a pártból való kizárás) valóban csak a legszükségesebb esetekben, azaz csak akkor szabad alkalmazni, ha a pártszerű befolyásolás egyéb eszközeit már kimerítettük.

Végül az szükséges, hogy valóban elvtársi bánásmódban részesítsük a pártból régebben kizárt tagokat, főként az ipari munkásokat, amikor a pártba való visszavételüket kérik, s amikor joggal lehet arra számítani, hogy a párt követelményeinek teljes mértékben eleget fognak tenni.

5. A pártszervezet és a gazdasági munka

Hatalmas és felbecsülhetetlen előnyünk az a tény, hogy pártunk soraiban megtalálhatók mindenfajta gazdasági munka dolgozói, kezdve a munkapadok proletárjaitól egészen a gazdasági munka legfelelősebb vezetőiig. Ezeknek a dolgozóknak hasznosítaniok kell, és helyes szervezés esetén hasznosítani is tudják a maguk rendkívül sokoldalú kollektív gazdasági tapasztalatait a gazdasági munka ténylegesen pártszerű vezetésének kidolgozásában. A gazdasági szakemberek számára munkakörükben kellő önállóságot és a párt teljes támogatását kell biztosítani. A rendszeres pártszerű vezetés egyáltalán nem tűrheti el az alkalmi és másodrendű ügyek miatti zaklatásokat.

Ezért a kommunista pártsejteket közelebb kell vinni a termeléshez; a kommunista gazdasági szakemberek beszámolóit és tájékoztatóit rendszeressé kell tenni; a beszámolókat lényegükben kell megvitatni, rendszeres tanácskozásokat kell szervezni a gazdasági egyesülésekbe (pl. trösztökbe) tartozó vállalatok pártsejtjeinek kommunistái részére, és gazdasági pártkonferenciákat kell szervezni; az ilyen konferenciákról a pártsejtek képviselői kötelesek beszámolót tartani pártsejtjeikben. Sokkal rendszeresebben kell általánosítani az alsóbbfokú pártsejtek tapasztalatait és észrevételeit.

6. A tömegek körében folyó munka és a tömegek bevonása a gyakorlati építésbe

A tömegeknek a gyakorlati építésbe való bevonására irányuló munkát fokozni kell, éppen azért, mert az a veszély fenyeget, hogy az államapparátus elszakad a tömegektől. Ezért a gazdasági szakembereknek a tömegek (a munkások küldöttgyűlései és közgyűlései, üzemi bizottságok, pártonkívüli munkás- és parasztkonferenciák stb.) előtt is kell tartaniok beszámolókat és tájékoztatókat.

Különös figyelmet kell fordítani arra is, hogy a szakszervezeteket közelebb vigyük a termeléshez. Fokozni kell a szakszervezetek befolyását új embereknek gazdasági beosztásokba való kiválasztása és előléptetése során, és a gazdasági szervek munkájának ellenőrzésében (óriási jelentőségű annak az ellenőrzése is, hogy kellő időben, kellő formában stb. fizetik-e a munkabért); a szakszervezeteknek termelési értekezleteket kell összehívniok az egyesülések (trösztök) számára, az üzemi bizottságok képviselőinek és a vállalatok vezetőinek részvételével; a szakszervezeteknek ismertetniök kell munkájukat a szakszer-

vezeti sajtóban, amelyet feltétlenül meg kell javítani és meg kell erősíteni.

Minden eszközzel erősíteni kell a munkáslevelezők intézményét, s a levelezőket gondosan óvni kell mindenfajta formalizmustól és elbürokratizálódástól. Az időszaki párt- és szovjet sajtót kötelezni kell, hogy a legnagyobb figyelemmel kísérje a tömegek kívánságait és javaslatait.

A Munkás- és Parasztküldöttek Szovjetjeinek választásai során ügyelni kell arra, hogy új embereket emeljünk ki, a párttagokon kívül helyezzünk előtérbe agilis pártonkívüli munkásokat is, és vonjuk be őket az aktív munkába (a városi szovjet szekcióinak munkájába, azokba a tanácskozásokba, melyeket az osztályok és végrehajtó bizottságok a munkások és parasztok képviselőivel, a Munkás-Paraszt Felügyelet közreműködő sejtjeinek képviselőivel közösen tartanak stb.).

Többször kell tartani széleskörű pártonkívüli konferenciákat; elő kell segíteni mindenfajta önkéntes, öntevékenységet kifejtő egyesülés fejlődését: a kulturális-ismeretterjesztő egyesületekét, sportegyesületekét stb., különösen pedig azokét, amelyek közvetlenül érintik a munkástömegek családi és társadalmi életét (népélelmezés stb.), biztosítva számukra helyesirányú fejlődésük lehetőségét.

A sejtekben tovább kell fejleszteni a nyilt gyűlések rendezésének gyakorlatát, és e gyűlések tapasztalatai alapján kell kiválasztani a pártonkívüli káderet, pártunk tevékeny segítőtársait. (Egyhangúlag elfogadva.)

A VITA EREDMÉNYEIRŐL ÉS A PÁRTBAN TAPASZTALHATÓ KISPOLGÁRI ELHAJLÁSRÓL

1. A vita keletkezése

Már a KB szeptemberi plénuma (1923), és még előbb pártunk Központi Bizottságának Politikai Irodája, jóval azelőtt, hogy az ellenzék bármiképpen mozgolódott volna, felvetette a pártmunka élénkítésének és a párton belüli munkásdemokrácia fokozásának kérdését.

Egyrészt az ipar fellendülése, amely véget vetett a proletariátus deklasszálódásának, továbbá a munkásosztály kulturális felemelkedése és aktivitásának erősbödése kedvezőbb feltételeket teremtett a párton belüli demokrácia elveinek tényleges érvényesítéséhez. Másrészt a nyári gazdasági konfliktusok — bár önmagukban véve nem voltak fenyegető jelentőségűek, és mére-

teiket tekintve is sokkal kisebbek voltak, mint a multban — rávilágítottak arra, hogy egyes helyeken nem elég erős a pártszervezetek kapcsolata a pártonkívüli munkástömegekkel.

A párt Központi Bizottsága számotvetett magában azzal, hogy az új vágányokra való áttérést megfontoltan, óvatosan és komoly előkészítés után kell megvalósítani. Ennek tudatában a párt Központi Bizottsága 1923 szeptemberében megkezdte ezen a téren az előkészítő munkálatokat.

Ugyanakkor a régi ellenzéki csoportok és csoportocskák, amelyeknek politikáját a párt már többízben elítélte, alkalmasnak tartották a pillanatot arra, hogy támadásba menjenek át a párt Központi Bizottsága ellen. Az ellenzéki csoportok, számítva arra, hogy a párton belüli demokrácia kérdése fokozott figyelmet kelt valamennyi párttagban, elhatározták, hogy a pártdemokrácia jelszavát frakciós célokra használják ki.

Az OKP Központi Bizottsága plénumának szeptemberi határozata után megjelent Trockij levele, és nyomában a 46-ok levele. Ezek az írások teljesen hamis és ultrafrakciós színben értékelték az ország gazdasági helyzetét és a párt belső állapotát, súlyos gazdasági válságot jósoltak a köztársaságban és belső válságot a pártban, helytelen vezetéssel vádolva a párt Központi Bizottságát.

Trockij és a 46-ok frakciós fellépéseinek káros hatását súlyosbította az, hogy az említett levelek rövidesen a párttagok széles köreinek tudomására jutottak, széltében elterjedtek a kerületekben, Moszkva tanulóifjúságának körében, majd azonnal terjedni kezdtek szerte az egész Szovjetunióban.

A KB és a KEB plénumainak októberi együttes ülése, amelyen a tíz legnagyobb pártszervezet képviselői is résztvettek, méltán bélyegezte frakciózásnak Trockij és a 46-ok fellépését, és ugyanakkor a KB és a KEB együttes plénumai egyhangúlag helyeselték a Politikai Iroda kezdeményezését a párton belüli munka megélénkítésének és a munkásdemokrácia megerősítésének kérdésében. A KB és a KEB együttes plénumai határozatilag kimondták, hogy a Trockij és a 46-ok által indított vitát nem viszik túl a KB keretein, nem hozzák nyilvánosságra sem Trockij és a 46-ok leveleit, sem a Politikai Iroda válaszát, sem a KB és a KEB határozatát, amely 102 szavazattal 2 ellenében (tizen tartózkodtak a szavazástól) elítélte az ellenzéket.

Trockij és 46 híve mégsem vetette alá magát e tekintélyes pártintézmény döntésének, és folytatta rendszeres hadjáratát a párt Központi Bizottsága ellen, eleinte a moszkvai szervezet széles köreiben, majd pedig az egész Szovjetunióban.

A Politikai Iroda az együttes plénumok határozata értelmében megkezdte a párton belüli helyzetről és a munkásdemokráciáról szóló határozat kidolgozását. A Politikai Iroda tagjainak többsége Trockij frakciós fellépése ellenére is azt tartotta, hogy a veluk való megegyezésre kell törekedni. A Politikai Iroda többsége hosszas eröteszítésének eredményeként 1923 december 5-én egyhangúlag elfogadták és nyilvánosságra hozták a Politikai Irodának és a KEB elnökségének a párton belüli építésről hozott határozatát.

A Politikai Iroda és a KEB elnöksége által hozott határozat kidolgozása során az egyik legvitásabb kérdés a frakciók kérdése volt. A Politikai Iroda és a KEB elnöksége által hozott határozat kidolgozásakor Trockij eleinte nem ellenezte a frakciózás megtiltását, de ugyanakkor ragaszkodott ahhoz, hogy ne tiltsák meg a csoportalakítás szabadságát. Mégis sikerült egyhangúlag kidolgozni a szöveget, amely a frakciók kérdésében utalt az OKP X. kongresszusának határozatára.

Az ellenzék azonban tovább folytatta frakciós harcát. Míg a KB és a KEB többsége, melyet kötött saját határozata, mely szerint bizonyos iratokat nem hoz nyilvánosságra, lojálisan betartotta ezt a döntését, addig az ellenzék továbbra is széles körben terjesztette frakciós okmányait. Két nappal azután, hogy közzétették a Politikai Irodának és a KEB elnökségének egyhangúlag hozott határozatát, Trockij megírta „Új irányvonal" című ismeretes levelét, amely valójában a KB ellen irányuló frakciós kiáltvány volt. Trockijnak ezt követő cikkei még jobban kidomborították fellépéseinek frakciós jellegét, éppen úgy, mint az a brosúrája is („Új irányvonal"), amely az Országos Pártkonferencia megnyitásának napján jelent meg.

Trockij frakciós kiáltványának megjelenése óta a harc még inkább kiéleződik. Az ellenzék Moszkvában, különösen a katonai pártsejtekben és a főiskolák pártsejtjeiben, pártunk történetében példátlanul álló hadjáratot folytat a KB ellen, bizalmatlanságot keltve a KB iránt. Az ellenzék egész Oroszországban szétküldi képviselőit. A harc hallatlanul éles formákat ölt. Az ellenzék magvát a volt „demokratikus centralizmus" csoport tagjai alkotják, amely csoport évek hosszú során át harcolt a párt irányvonala ellen. Ehhez a maghoz csatlakozik a KB néhány volt tagja is, akiket az OKP X. kongresszusán Lenin elvtárs javaslatára nem választottak meg újra (Preobrazsenszkij, Szmirnov, Szerebrjakov). Ennek az egész ellenzéki blokknak a vezetője Trockij, s ezért a blokk kezdetben némi tekintélynek örvend.

2. Az ellenzék eszmei lényege

Pártunk hatalmas többsége és a jelenlegi ellenzék közti nézeteltérések legfontosabb pontjai, amint ez a vita folyamán kitűnt, nagyjából a következő hat pontban foglalhatók össze:

1) A Trockij vezette ellenzék a pártapparátus lerombolásának jelszavával lépett fel, s az államapparátus bürokratizmusa elleni harc súlypontját a pártapparátus „bürokratizmusa" elleni harcra igyekezett áthelyezni. Az ilyen alaptalan kritika és a pártapparátus nyilt hitelrontásának ez a kísérlete valójában csak arra vezethet, hogy az államapparátus kivonja magát a párt befolyása alól, és az állami szervek elszakadnak a párttól. Az a törekvés, hogy az állam szerveit kivonja a párt befolyása alól, már az OKP XII. kongresszusa előtt is megnyilvánult Trockijnál. A mostani vitában ez a törekvés csak más formát öltött.

2) Az ellenzék igyekezett szembeállítani a párt serdülő ifjúságát a párt vezető kádereivel és Központi Bizottságával. Ahelyett hogy arra tanította volna az ifjuságot, hogy pártunknak a párt alapvető proletármagvához, a kommunista üzemi munkásokhoz kell igazodnia, a Trockij vezette ellenzék azt kezdte bizonygatni, hogy a párt „barométere" a tanulóifjúság.

3) Trockij homályos célzásokat tett pártunk vezetőkádereinek elfajulására és ezzel a KB tekintélyét igyekezett aláásni, holott a kongresszusok közötti időben a KB az egész párt egyetlen képviselője. Trockij nemcsak azt kísérelte meg, hogy szembehelyezkedjék a KB többi tagjával, hanem olyan vádaskodásokat is megengedett magának, amelyek természetesen nyugtalanságot keltettek a munkásosztály széles köreiben, és viharos tiltakozást keltettek az egész párt soraiban.

4) A gazdasági élet kérdéseiben vallotta az ellenzék a legnagyobb kudarcot, mert egyáltalán semmivel sem tudta alátámasztani a párt Központi Bizottsága ellen emelt vádjait, s mégcsak meg sem kísérelte, hogy a gazdasági kérdésekről valamennyire is rendszerbe foglalt javaslatot szögezzen szembe a párt politikájával.

A párt gazdaságpolitikájának bírálatában az ellenzéknél két árnyalat volt észlelhető. Az ellenzék egyik része mély hódolattal adózik a nep-et egyáltalában ellenző „baloldali" frázisnak, s olyan kijelentéseket tesz, amelyeknek csak akkor volna valamiféle értelmük, ha ezek az elvtársak azt javasolnák, hogy mondjunk le a nep-ről és térjünk vissza a hadikommunizmushoz. Az ellenzék másik, sokkal befolyásosabb része viszont szemére veti a KB-nak, hogy nem eléggé előzékeny a külföldi

tőkével szemben, nem tesz elég engedményt az imperialista hatalmaknak stb. Az ellenzéknek ez a része (Radek) egyenesen olyan javaslatokkal hozakodott elő, hogy vizsgáljuk felül azokat a feltételeket, amelyeket a párt a génuai konferenciával kapcsolatban szabott meg, és hogy a külföldi tőkével való üzleti kapcsolataink növelése érdekében tegyünk nagy gazdasági engedményeket a nemzetközi imperializmusnak. A párt minden ingadozás nélkül visszautasítja mindkét hibát.

5) Az ellenzék minden árnyalata elárulta, hogy a pártfegyelem jelentőségének kérdésében egyáltalán nem bolsevik nézeteket vall. Az ellenzék számos képviselőjének megannyi megnyilatkozása nem egyéb, mint a pártfegyelem felháborító megsértése, és azokat az időket idézi fel, amikor Lenin elvtársnak a szervezeti kérdésekben az „értelmiségi anarchizmus" ellen kellett harcolnia, és a proletár pártfegyelem alapjait kellett védelmeznie.

6) Az ellenzék nyiltan megsértette az OKP X. kongresszusának határozatát, amely megtiltja párton belüli frakciók alakítását. A pártról mint egybeforrott egészről vallott bolsevik nézetet az ellenzék olyan szemlélettel cseréli fel, amely a pártot a legkülönbözőbb áramlatok és frakciók összességének tekinti. Ezeknek az áramlatoknak, frakcióknak és csoportosulásoknak az ellenzék „új" nézetei szerint egyenjogúaknak kell lenniök a pártban, a párt Központi Bizottságának pedig nem is annyira a párt irányítójának kell lennie, mint inkább egyszerű regisztrálónak és közvetítőnek az áramlatok és csoportosulások között. A pártról alkotott ilyen nézetnek semmi köze sincs a leninizmushoz. Az ellenzék frakciós munkájának elkerülhetetlen következménye, hogy az államapparátus egységét kezdi fenyegetni. Az ellenzék frakciós megmozdulásai felélesztették a párt valamennyi ellenségének, köztük a nyugateurópai burzsoáziának is azokat a reményeit, hogy az OKP soraiban szakadás állhat elő. Ezek a frakciós megmozdulások ismét teljes élességgel felvetették a párt előtt azt a kérdést, megengedheti-e a hatalmon levő OKP, hogy a párton belül frakciós csoportok alakuljanak?

E nézeteltérések eredményeit összegezve, és az ellenzék képviselői megnyilvánulásainak jellegét elemezve az Országos Pártkonferencia arra a következtetésre jut, hogy a mostani ellenzék képében nemcsak a bolsevizmus revíziójára irányuló kísérlettel, nemcsak a leninizmustól való nyilt eltávolodással, hanem világosan kifejezett *kispolgári elhajlással* van dolgunk. Semmi kétség nem fér ahhoz, hogy ez az ellenzék objektíve a kispolgárságnak a proletárpárt hadállásaira és politikájára gyakorolt

nyomását tükrözi. A párton belüli demokrácia elveit a párt határain túl már tágabb értelemben kezdik magyarázgatni: olyan értelemben, hogy ez a proletárdiktatúra gyengülését és az új burzsoázia politikai jogainak kiterjesztését jelenti.

Mivel a proletárdiktatúrát megtestesítő OKP a legalitás monopóliumát élvezi az országban, elkerülhetetlen, hogy a kommunisták legkevésbbé állhatatos csoportjai néha nemproletár befolyás alá kerülnek. Az egész pártnak látnia kell ezeket a veszélyeket és éberen kell őrködnie a párt proletár irányvonala felett.

E kispolgári elhajlás ellen egész pártunk következetes és erélyes harcára van szükség.

3. A vita pozitív eredményei

A pártonkívüli munkások és részben a dolgozó parasztság széles rétegei aktivitásának és műveltségének növekedése olyan új tényező, amely a párt helyes politikája mellett hatalmas hasznot hajt a forradalom ügyének. Magának a pártnak, hogy a helyzet magaslatára emelkedhessék, hogy vezetni tudja a munkásoknak és a nincstelen parasztságnak a szocializmus aktív építésére alkalmassá vált e hatalmas rétegeit, mindenáron élénkítenie és aktivizálnia kellett saját belső életét. Ebben az értelemben a vita az ellenzék kispolgári elhajlásai ellenére is komoly hasznot hajtott a pártnak.

Az ellenzék kispolgári hibáit a párt gyorsan és határozottan helyrehozta. Alig kezdődött meg a pártban a véleménycsere, az OKP legnagyobb proletárszervezetei egymás után kemény bírálattal illették az ellenzék kispolgári ingadozásait, és támogatták a KB irányvonalát. Elsőnek, mint régebben a párton belüli elvi viták idején is, a legrégibb bolsevik munkásszervezet — az OKP petrográdi szervezete hallatta hangját. A petrográdi szervezet leveléhez fenntartás nélkül csatlakozott a Szovjetunió legnagyobb proletárszervezeteinek egész sora. A Moszkvai Kormányzósági Konferencia hatalmas szótöbbséggel elfogadott határozata ugyanilyen határozottan elítélte az ellenzéket. Az országos pártkonferencia kezdetére már abszolút túlnyomó többségében az egész párt egyértelműen elítélte a kispolgári elhajlást.

A vita eredményeként a párt alapvető magva még tömörebben összeforrt. A munkássejtek a Köztársaságok Szövetségének egész területén, egyetlen pillanatra sem ingadozva, azonnal a leghatározottabban elutasították az ellenzék hibáit. A párt ifjúsága, amely először volt tanúja ilyen pártonbelüli éles vitá-

nak, élő példán szemlélhette, mi is az igazi bolsevizmus. Az üzemi élethez legközelebb álló komszomolista kommunista ifjúság ingadozás nélkül támogatta a párt fő irányvonalát. A főiskolai tanulóifjúság egy részének ingadozása csak múló jelenség. A párt megfelelő felvilágosító munkája révén ez az ingadozás hamarosan meg fog szűnni.

Valamennyi párttag aktivitása és öntudatossága fokozódott. Újszerűen vetődtek fel komoly gazdasági és pártkérdések, amelyeket a párt a legközelebbi időszakban ki fog dolgozni.

Különösen éles hangsúlyt kapott az egész pártnak az a törekvése, hogy biztosítsa a párt egységét. A szakadás veszélyének lehetőségére utaló legkisebb célzás is éles és viharos tiltakozást keltett és kelt az egész párttagság körében. A párt politikailag megsemmisít mindenkit, aki merényletet követ el a párt sorainak egysége ellen. A párt egysége jobban biztosítva van, mint valaha.

4. Gyakorlati következtetések

Számotvetve a párt egész belső helyzetével, az országos pártkonferencia szükségesnek tartja a következőket:

1) Mindenáron növelni kell mennyiségileg a párt proletármagvát, és növelni kell e proletármag súlyát a párt egész politikájában. A most következő év folyamán feltétlenül fokozottabb mértékben kell párttagokat toborozni az üzemi munkások köréből, úgy hogy a törzsökös proletárok közül legalább százezer új tagot vonjunk be az OKP soraiba. Ezért mindenképpen meg kell könnyíteni a munkások belépését a pártba. Egyszersmind teljesen zárolni kell ugyanerre az időszakra a tagfelvételt az összes nemproletár elemek közül. A párton belül rendszeres propagandát kell folytatni olyan értelemben, hogy az egész pártnak a párt alapvető munkásmagváról kell példát vennie.

2) Hogy jobban megerősítsük a párt kapcsolatát a pártonkívüliekkel, el kell érnünk, hogy a pártonkívüliek valamennyi szovjetben és minden szovjet szervben ne csak szavakban, hanem a gyakorlatban is megfelelő képviselethez jussanak. A Párt Központi Bizottságának a legszigorúbban ügyelnie kell arra, hogy ezt a határozatot végre is hajtsák, és erélyesen rendre kell utasítania azokat a helyi szervezeteket, amelyek e határozatot megsértik.

3) A pártszervezetek végezzenek különösen gondos felvilágosító munkát azokban a sejtekben, amelyek a lezajlott vita során többé vagy kevésbbé ingadoztak a párt irányvonalának

kérdésében. Felvilágosítás, felvilágosítás és ismét felvilágosítás, — ez a legfontosabb feladat, amely a párt alapvető kádereire hárul.

4) Különös figyelmet kell fordítani az ifjúság körében folyó felvilágosító munkára. Minthogy nincs elég anyagi eszközünk, érje be a párt inkább kevesebb diákkal, viszont javítsuk meg a diákok anyagi helyzetét, és minőségileg fokozzuk a főiskolák munkáját. Külön intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy a párt helyesen irányítsa az ifjúság körében folyó munkát. A párt nem engedheti meg, hogy hízelegjenek az ifjuságnak, de nem szabad megtűrnie a letorkolás vagy a bürokratikus gyámkodás rendszeret sem. Csak a leninizmus alapjainak türelmes megmagyarázása vezethet célhoz.

5) Egyik legfontosabb feladatunk, hogy megfelelő színvonalra emeljük az OKP történetének tanulmányozását, elsősorban a bolsevizmus és a mensevizmus közötti harc legfontosabb tényeinek tanulmányozását, milyen szerepet töltöttek be e harc folyamán az egyes frakciók és áramlatok, különösen pedig azok az eklektikus frakciók, amelyek azon igyekeztek, hogy a bolsevizmust „kibékítsék" a mensevizmussal. A párt Központi Bizottságának egész sor intézkedést kell tennie, hogy az OKP történetével foglalkozó szükséges tankönyvek kiadását a megfelelő színvonalra emelje, és kötelezővé kell tennie a párttörténet tanítását valamennyi pártiskolán, főiskolán, tanulókörben stb.

6) A legnagyobb proletárszervezetek mintájára valamennyi szervezetünkben tanulóköröket kell létesíteni a leninizmus tanulmányozására, legfontosabb segédkönyvként elsősorban Lenin elvtárs összegyüjtött műveit kell használni, és biztosítani kell e körök megfelelő vezetését.

7) Megfelelő erőkkel meg kell erősíteni a párt Központi Lapját (a „Pravdá"-t), hogy rendszeresen meg tudja magyarázni a bolsevizmus alapjait, és harcolhasson a bolsevizmustól való minden elhajlás ellen.

8) A „Pravda" hasábjain jelenleg folyó vitát át kell tenni a „Pravda" külön „vitamelléklet"-ébe.

9) A párton belüli vita szabadsága semmiesetre sem jelenti a pártfegyelem lazításának szabadságát. A párt Központi Bizottságának és valamennyi helyi pártközpontnak haladéktalanul a legszigorúbb intézkedéseket kell tennie a bolsevik vasfegyelem megőrzése érdekében mindenütt, ahol megkísérlik annak megingatását.

10) Nem ellenőrzött hírek és bizalmasan kezelendő okmányok terjesztése, továbbá más hasonló eljárások ellen — a kispolgári

hangulattól megfertőzött, elvtelen csoportoknak e kedvelt módszerei ellen — erélyes rendszabályokat kell foganatosítani, egészen a pártból való kizárásig.

11) Jobban meg kell szervezni a KB tevékenységével és általában a belső pártélettel foglalkozó tájékoztatást. Ezért a KB plénumainak üléseiről készült gyorsírói jegyzőkönyveket meg kell küldeni a KB és a KEB valamennyi tagjának és póttagjának, valamint a területi és kormányzósági pártbizottságoknak[1]. A „Pravdá"-ban, a „KB Közleményei"-ben s más központi és helyi ujságokban terjedelmes rovatot kell szentelni a pártélet kérdéseinek. A párt Központi Bizottsága mellett külön tájékoztató osztályt kell szervezni.

12) Különös figyelmet kell fordítani a hadseregben folyó pártmunka helyes és egészséges megszervezésére. A pártnak különös szigorral kell megtorolnia a Vörös Hadseregen belüli frakciós „munka" kísérleteit.

13) A konferencia feltétlenül célszerűnek tartja, hogy ismét teljes mértékben és fenntartás nélkül csatlakozzék az OKP X. kongresszusának ahhoz a határozatához, amely megtiltja a frakciós csoportosulásokat. A konferencia szükségesnek tartja, hogy a következő javaslatot tegye: az OKP XIII. kongresszusa, mint a párt legfelsőbb szerve, erősítse meg ezt a határozatot.

14) A konferencia javasolja a KB-nak, hogy hozza nyilvánosságra az egységről hozott azon határozatnak eddig még közzé nem tett 7. pontját, melyet az OKP X. kongresszusa Lenin elvtárs javaslatára fogadott el. Ez a pont feljogosítja a KB és a KEB együttes ülését, hogy a pártfegyelem megsértése, vagy a „frakciózás megtűrése" esetén kétharmad szótöbbséggel a KB bármelyik tagját póttaggá minősítse vissza, vagy akár ki is zárja a pártból[2].

15) A konferencia nem hagyhatja figyelmen kívül a legutóbbi moszkvai kormányzósági konferencia döntését, amely az egész párt tudomására hozta, hogy Moszkvában a párt egységét bomlasztó frakciós csoportosulás jött létre. A konferencia úgy véli, hogy a párt Központi Bizottságának és a Központi Ellenőrző Bizottságnak azonnal a legerélyesebb rendszabályokat kell foganatosítania, a pártból való kizárást is beleértve, azok ellen, akik

[1] A „valamint a területi és kormányzósági pártbizottságoknak" szavakat akkor fűzték a szöveghez, amikor az OK(b)P Központi Bizottságának január 29, 31-i plénuma jóváhagyta a XIII. konferencia határozatait (lásd ebben a kötetben 940. old) — *Szerk.*

[2] Ezt a pontot lásd ebben a kötetben 616. old. — *Szerk.*

a Szovjetunió legfőbb politikai központjában szakadást igyekeznek előidézni a párt soraiban.

Mivel a konferencia az eddig vitára bocsátott kérdések országos megvitatását befejezettnek tekinti, felszólít minden pártszervezetet, térjenek át a gyakorlati munkára. A proletárforradalom további sikereinek fő feltétele az OKP-nak, a proletárdiktatúra vezető pártjának rendíthetetlen egysége. A pártegység a proletár élcsapat legfőbb kincse. Az OKP egységét úgy kell őriznünk, mint szemünk fényét. Az országos konferenciának meggyőződése, hogy a párt Központi Bizottsága, amely köré — mint a vita kimenetele is bebizonyította — újból és újból felzárkózott az egész párt, szilárdan meg fogja őrizni ezt az egységet[1]. (Három kivételével mindenki elfogadta.)

A GAZDASÁGPOLITIKA SORONLEVŐ FELADATAIRÓL

A gazdaságpolitika soronlevő kérdéseinek megoldása folyamán pártunknak az adott történelmi szakaszban reá háruló legfontosabb feladatából kell kiindulnia, s ez a feladat: a proletariátus és a parasztság szövetségének gyakorlati megvalósítása, a város és a falu, az államosított ipar és a paraszti gazdaság összefogásának megvalósítása.

Csakis a munkásosztály és a parasztság kapcsolatainak terén felmerült kérdések helyes megoldása szilárdíthatja meg véglegesen a proletárdiktatúra gazdasági alapját, és biztosíthatja mindenféle megrázkódtatással szemben.

A párt XII. kongresszusa az ipar szervezéséről szóló határozatában külön kiemelte és nyomatékosan hangsúlyozta, hogy állami iparunk fejlődési ütemét a parasztgazdaság állapota meghatározott objektív keretek közé szorítja, s legfontosabb feladatunk az, hogy egész gazdaságpolitikánkat gondosan összeegyeztessük a paraszti gazdaság fejlődési színvonalával, mert e feladat helytelen megoldása elkerülhetetlenül végzetes következményekkel jár, nemcsak gazdasági, hanem politikai téren is. Csak az európai ipari országok politikai és gazdasági helyzetének gyökeres megváltozása tudná jelentősen csökkenteni az állami iparnak a parasztgazdaság állapotától való függését, és tudná megteremteni a feltételeket ahhoz, hogy gyorsabban áttérjünk a szocialista gazdaság hegemóniájára.

A XII. kongresszus határozata így hangzik: „A mezőgazda-

[1] A KB plénuma a vita eredményeiről szóló határozat végéhez kiegészítést fűzött (lásd ebben a kotetben 940. old.). — *Szerk.*

ságnak, bár nálunk még mindig alacsony technikai színvonalon áll, elsőrendű jelentősége van Szovjet-Oroszország egész gazdasága szempontjából... Ugyanakkor pártunknak, bármely lépését mérlegeli is, egyetlen pillanatra sem szabad elfelejtenie, vagy akárcsak szem elől tévesztenie a parasztgazdaság ténylegesen döntő jelentőségét. E körülménynek nemcsak semmibevevése, hanem már nem eléggé figyelmes kezelése is számtalan veszéllyel járna mind gazdasági, mind tisztán politikai téren, mert elkerülhetetlenül aláásná vagy gyengítené a proletariátus és a parasztság szövetségét, a parasztságnak a proletariátus iránti bizalmát, azt a szövetséget és azt a bizalmat, amely az adott átmeneti történelmi időszakban a proletárdiktatúra egyik legfőbb támasza, s amelynek megőrzése és erősítése a szovjet hatalom szilárdságának alapfeltétele, következésképpen a pártnak is legfőbb feladata"[1].

A pártnak e rendszeres útmutatásai eddig még nem jutottak teljesen kifejezésre gazdasági szerveink gyakorlati munkájában. Még korántsem értették meg kellő mértékben, hogy az új gazdasági politikára főleg azért kellett áttérnünk, mert meg kellett szerveznünk a város és falu között a lehető legszélesebb körű cserét, s nem értették meg azt sem, hogy a nep idején egyik legfőbb gazdasági feladat: a parasztság ellátása az állami ipar termékeivel.

Jelenlegi gazdasági nehézségeinket (értékesítési válság) nagy mértékben az magyarázza, hogy nem vették kellőképpen figyelembe a pártnak a parasztgazdaság szerepére és jelentőségére, valamint azokra a sajátosságokra vonatkozó útmutatásait, amelyek a proletárdiktatúra megvalósításának feladatából fakadnak országunkban, ahol túlsúlyban van a paraszti lakosság. A párt feladata a továbbiakban az legyen, hogy következetesen és figyelmesen érvényt szerezzen a város és a falu kapcsolatai terén követendő fentemlített politikának, s ne tűrjön el olyan gazdaságilag és politikailag káros elhajlásokat, amelyek lebecsülik a parasztgazdaságnak az ország egész gazdasági felépítésében betöltött szerepét.

Mivel a parasztgazdaság és az ipar helyreállításának üteme között nincs meg az összhang, a szabad áruforgalom talaján az utóbbi időkben válság jelei mutatkoztak. Ezt a válságot az iparcikkek túlságosan magas árai és a mezőgazdasági terménvek alacsony árai közötti eltérés jellemzi. Az ipar, amely a magasabb árak megfizetésére is képes városi piac alapján megnövekedett,

[1] Lásd ebben a kötetben 803 old. — *Szerk.*

a termés értékesítése idején nem tudta eladni áruit a kevésbbé fizetőképes tömegfogyasztónak — a parasztságnak. Ugyanakkor a parasztság nem talált eléggé széles belső és külső piacra, ahol előnyösen eladhatta volna gabonáját, s ez a körülmény szabta meg a gabona alacsony árát.

Az értékesítési válság kiéleződéséhez hozzájárult a kereskedelmi kapcsolatok fejletlensége, a szindikátusok magas árakra törekvő politikája, az ipar és főként a kereskedelem magas általános költségei, a gyengén fejlett pénzgazdaság, valamint a kettős valuta rendszere, amelyben a szovjet bankjegyek elértéktelenedése leginkább a parasztságot sujtotta.

Kitartó munkánkkal az elmúlt évben kétségtelenül sikereket értünk el az ipar és a közlekedés helyreállításában, s az állami ipar nagyobb mennyiségű árut termelt, mint a szovjet hatalom fennállása óta bármikor. Ugyanakkor a parasztság kétségtelenül megnövelte szántóterületét, bizonyos mértékben fellendítette gazdaságát, fokozta a speciális növények termesztését, és mivel a természetbeni adót túlnyomórészt pénzben fizetendő adóval helyettesítettük, a tavalyinál gyengébb termés ellenére is több gabonakészlettel rendelkezett.

Így tehát a jelenlegi válság egyáltalán nem hasonlítható össze az 1919-es, 1920-as és 1921-es válsággal, amely áru- és gabonahiányban fejeződött ki. A népgazdaság legfontosabb elemei (a kitermelt szénnek, kőolajnak, fémnek, gyapotnak, a parasztság birtokában maradó gabonának stb. mennyisége) általában kétségtelenül növekedtek. A válság abból származott, hogy nem volt összhang a népgazdaság ezen egyes ágai között, és elsősorban abból, hogy állami iparunk és kereskedelmünk nem tudott utat törni a paraszti tömegpiachoz.

I

A mezőgazdaság

A paraszti piac csekély felvevőképessége és alacsony fizetőképessége éppúgy, mint a városi ipar termékeinek magas önköltsége a külső és belső háborúk hosszúra nyúlt időszakának következményeit tükrözi. A mezőgazdasági termékek árának csökkenése világjelenség, amely a kapitalista országokban, például Amerikában, azt eredményezte, hogy az árak mesterséges felhajtása érdekében hatalmas mennyiségű gabonát egyszerűen megsemmisítettek (elégettek). A Szovjetunió városi és ipari lakossága nem elég széles piac a parasztgazdaság számára. A

paraszt által termelt gabona ára elsősorban akkor növekedhetik, ha külföldi piacokat hódít meg. Ezt a körülményt a párt már az elmúlt évben számításba vette, és megállapította, hogy mindenképpen fejleszteni kell a mezőgazdasági termények kivitelét. Az elmúlt évben 40 millió pud gabonát exportáltunk, idén pedig azt tűztük ki gazdaságpolitikánk legfontosabb feladatául, hogy 250 millió pud gabonát vigyünk ki.

Hogy azonban a paraszti gabona sikeresen felvehesse a harcot a külföldi piacon, a mezőgazdaságnak alkalmazkodnia kell e piac követelményeihez. A párt napirendre tűzte azt a feladatot, hogy támogassuk a parasztságot gazdasága technikai színvonalának emelésében, a belterjesebb művelést igénylő növények meghonosításában, a parasztgazdaság forgóeszközeinek növelésében, felszerelésének helyreállításában stb.

Elsősorban jobban kell megszervezni az állami gabonafelvásárlást és az állami exportot, csökkenteni kell ezen a területen az általános költségeket, s a legnagyobb mértékben le kell szorítani mindenféle közvetítő és felvásárló szerepét és jövedelmét a gabonakereskedelemben.

A szovjet hatalom úgy is segíthet és köteles is segíteni a parasztságon, hogy gyarapítja forgóeszközeit a következő módszerekkel: a) olcsó mezőgazdasági hitel megszervezésével (Mezőgazdasági Bank szervezése); b) kedvezményes hitelfeltételek mellett juttatott mezőgazdasági szerszámokkal és gépekkel; c) a falusi szövetkezet támogatásával stb. A pártnak a parasztsággal kapcsolatos minden intézkedésében abból kell kiindulnia, hogy minden módon segítenie kell a parasztság szegény és középső rétegeit, különösen pedig a föld közös megművelésére alakult társaságokat, hogy felszabadítsa őket a kulák nyomás alól. Ennek során különös figyelmet kell fordítani az egyes határmenti területeken és köztársaságokban élő elmaradott nemzetiségek érdekeinek biztosítására.

Az ipar helyreállításának, s következésképpen a munkásosztály felemelkedésének is a parasztgazdaság a legfőbb alapja mert a paraszti piac az iparcikkek legfontosabb tömegpiaca. Másrészt a parasztgazdaság iparunk fő nyersanyagszállítója is. Ezért a parasztgazdaság lehető legnagyobb mértékű támogatását nemcsak a szovjet hatalom általános érdekei, hanem az ipar gyors fejlesztésének érdekei is megkövetelik.

II

Az állami ipar

Csak az államosított nagyipar fejlődése teremti meg a proletárdiktatúra megingathatatlan alapjait. Ebből kiindulva a párt XII. kongresszusa pontos útmutatásokat adott, hogy milyen intézkedéseket kell pártunknak hoznia és rendszeresen végrehajtania állami iparunk erősítése és fejlesztése végett.

Az állami ipar az elmúlt évben jelentős mértékben fejlődött, fokozta termelését, és megjavította az áruk minőségét, s emellett a termelés növekedése hónapról hónapra, erős ingadozások és ugrások nélkül ment végbe.

Az elmúlt év folyamán az állami nagyipar fejlődési üteme valamivel gyorsabb volt a mezőgazdaság meg a kis- és kézműipar fejlődési üteménél. (Ha a nagyipar egész termelését tekintjük, úgy az az 1921-es termelésnek majdnem a *kétszeresére* emelkedett. Az állami ipar teljes termelése a háború előtti színvonal 35 százalékára emelkedett, jóllehet tavaly csak 20—22 százaléka volt a háború előttinek.)

Többek között a fűtőanyag-gazdálkodás terén elért sikerek azok, amelyek biztosítják a többi iparág további helyreállításának lehetőségét. A közlekedés olyan állapotban van, hogy különösebb nehézség nélkül eleget tud tenni mindazoknak a követelményeknek, amelyeket a népgazdaság támaszt vele szemben. Egyszersmind meg kell állapítanunk, hogy számos sikert értünk el a gyárak termelésének megszervezésében, és általában az egész ipar szervezésében.

A jelenlegi válság azonban ezen a téren is sok egészségtelen jelenséget tárt fel, s ezeknek kiküszöbölése a párt soronlevő feladata.

Azoknak a veszteségeknek a pótlásáért folyó hajszában, amelyek a nep első évében érték az ipart, sok gazdasági szervünk helytelenül alkalmazta a XII. kongresszusnak azt az irányelvét, hogy jövedelmezőségre kell törekedni, s túlságosan felemelte az árakat, olyan szintig, amely csak fizetőképesebb piac számára elérhető. Az árucikkek magas árai összeütközésbe kerültek a paraszti tömegpiac alacsony fizetőképességével. Az áruk nem találtak vásárlóra, s azon felül, hogy nem hozták meg az iparnak a várt nyereséget, az iparvállalatokat az a veszély is fenyegeti, hogy nem tudnak eleget tenni fizetési kötelezettségeiknek, és kénytelenek csökkenteni a termelést.

Közvetlenül a magas áraknak ezt a politikáját folytatták a

szindikátusok, melyek a piac meghódításáért és az egységes árak kialakításáért folyó harc során keletkeztek. Ez az árpolitika kétségtelenül annak a következménye, hogy az egyes iparágak monopolszervezetét a szabályozó szervek fejletlensége folytán nem használták ki helyesen.

A nep idején a proletárdiktatúra sorsa szempontjából fő és döntő tényező a *szocialista* felhalmozás. A szocialista építés szempontjából azonban elhibázott dolog, ha a termékek árába az önköltségen és a szükséges minimális nyereségen felül belekalkulálják az alaptőke ilyen gyors helyreállítására és bővítésére szánt kiadásokat is, amelyek jelenleg meghaladják a lakosság nagy többségének erejét. A jövőben az árpolitikát sokkal nagyobb mértékben kell összhangba hozni az igen jelentős paraszti piaccal, s az ipar fejlesztési ütemét az eddiginél szigorúbban kell összehangolni a paraszti piac felvevőképességének általános bővülésével.

Az elmúlt évben az állami ipar által termelt összes fogyasztási cikkek héttizede került városi fogyasztásra, és csak háromtizede a parasztok szükségleteinek kielégítésére. Ez azt mutatja, hogy iparunk korántsem tudott kellő mértékben utat törni a paraszti fogyasztók tömegéhez.

Az iparcikkeknek az elmúlt évi magas árszintjét nemcsak objektív okok magyarázzák, hanem jelentős mértékben az ipar szervezésében mutatkozó hibák is, továbbá az a körülmény, hogy nem takarékoskodnak az általános költségekkel, pedig erre a takarékosságra feltétlenül szükség van a köztársaság gazdaságának helyreállításához. Az árcsökkentés politikájának arra kell irányítania az ipar figyelmét, hogy a termelés további megjavításával és kibővítésével, továbbá az általános költségek lehető legnagyobb mértékű leszorításával csökkentse az önköltséget, javítsa és olcsóbbá tegye kereskedelmi apparátusát.

Ezzel kapcsolatban felül kell vizsgálni a jelenleg működő szindikátusokat, és csak azokat kell meghagyni közülük, amelyekről beigazolódik, hogy működésük gazdaságilag célszerű. Az állami ipar csak akkor tud majd sikeresen konkurrálni a magántőkével a tömegfogyasztók — a parasztok és a munkások — kiszolgálásában, ha szigorúan követi a tömegpiachoz való alkalmazkodásnak, az önköltség csökkentésének és a közszükségleti cikkek fokozott termelésének politikáját.

Amikor a párt minden eszközzel a széles tömegfogyasztás kielégítésére irányítja az államosított ipart, ugyanakkor továbbra is azt az álláspontot vallja, hogy bizonyos mértékig segíteni kell a kisipart, amely nem igényel sem nagy költségeket helyre-

állításához, sem különleges nyersanyag-, fűtőanyag- és élelmiszerkészleteket, s amely bizonyos segítséget nyujthat a parasztgazdaságnak, fejlesztheti annak termelőerőit, növelve ezzel az ország egész áruforgalmát.

A kézműiparral kapcsolatban a párt szükségesnek tartja a kisipari termelőszövetkezet fejlődésének támogatását, abból a célból, hogy ellensúlyozza a kisipar talaján fejlődő magántőke növekedését, és hogy megteremtse a kisipar szükséges kapcsolatát az állami iparral.

Ipari szervezésünk megjavításának egyik elengedhetetlen eleme az ipar koncentrációja. Sok olyan vállalatot kaptunk örökségül a régi gazdasági rendszertől, amelyek az általános gazdasági tervtől és népgazdasági életünk jelenlegi rendszerétől teljesen függetlenül jöttek létre. Ezek a vállalatok súlyos teherként nehezednek a népgazdaság költségvetésére. A fenntartásukra fordított költségek elégtelen kihasználásuk vagy teljes leállításuk esetén is feltétlenül szerepelnek a termékek árában, és emelik azt. De a párt egy pillanatra sem felejtheti el, hogy a kereskedelmi és költségvetési elgondolásokat itt — sokkal inkább, mint bármely más területen — ellenőrizni kell politikai megfontolásokkal, vagyis az adott körülmények között: a munkásosztály politikai hatalma fenntartásával kapcsolatos megfontolásokkal. Ahol a gyárak bezárása csökkentené a proletariátus politikai erejét, szétszórná és szétforgácsolná fő kádereit, ott a szigorú koncentráció megvalósítása megengedhetetlen politikai hiba lenne.

Az előbbi időszakban a párt arra összpontosította erőfeszítéseit, hogy erősítse és növelje a szén- (Donyec-medence) és kőolajtermelést (Baku), mert az ipar fűtőanyaggal való ellátása nélkül szó sem lehetett volna a többi iparág megerősítéséről. A fűtőanyaggazdálkodás terén eddig elért eredmények most lehetővé, sőt szükségessé teszik, hogy a párt a kohászatra összpontosítsa figyelmét. A kohóiparnak a legközelebbi időszakban előtérbe kell kerülnie, és a mult évinél sokkal nagyobb, mindenoldalú, s többek közt pénzügyi támogatást is kell kapnia az államtól.

III

A munkabér és a szakszervezetek

Az ősszel bekövetkezett gazdasági nehézségek ingadozásokat idéztek elő a munkabér területén, és sok visszásságot okoztak

mind a munkabér kifizetésének időpontja, mind pedig a kifizetés formája tekintetében. A Politikai Iroda augusztus elején, a KB plénuma pedig szeptemberben több olyan határozatot hozott, amelyek a munkabér csökkenésének megakadályozására, a proletariátusnak a munkabér tekintetében elmaradt csoportjai (pl. a vasutasok) számára pedig a munkabér emelésére irányultak.

A párt úgy véli, hogy az ipar és az egész államgazdaság állapota lehetővé teszi, hogy megszüntessük a munkabér olyan formákban történő kifizetését, amelyek a munkabér tényleges csökkenését jelentenék (pénzhelyettesítő eszközök, nagycímletű bankjegyek), és hogy a munkabérek késedelmes kifizetése ellen irányuló több erélyes rendszabályt léptessünk életbe. A párt azt követeli valamennyi gazdasági szervtől, hogy harcoljanak tovább ezek ellen a hibák ellen, s hangsúlyozza, hogy a munkabér idejében történő kifizetése a gazdasági szervek elsőrendű kötelessége.

Az ipar és a közlekedés fellendülésének — amely a munkásosztály hősi erőfeszítésének köszönhető — kifejezésre kell jutnia a munkások helyzetének javulásában. A szakszervezeti szerveknek állandóan ügyelniök kell arra, hogy ez a két vonal — a gazdasági fellendülés és a munkásosztály jólétének növekedése — kellő összhangban legyen egymással.

Iparunk helyreállításával feltétlenül együtt jár a proletariátus számbeli növekedése, konszolidálódása, anyagi és kulturális színvonalának emelkedése. Ezen az alapon a szakszervezetek előtt különösen élesen merül fel az a feladat, hogy sokkal közelebb kerüljenek az ipar szervezéséhez és vezetéséhez.

A szakszervezeteknek különös gonddal kell kiválogatniok azokat a munkástömegekből kiemelkedő szervezőket, akikben megvan a képesség, hogy vezető állásokat töltsenek be az állami iparban. E kiemelés érdekében a pártnak, a szakszervezeteknek és a gazdasági szerveknek azt a feladatot kell maguk elé tűzniök, hogy részben szakiskolákban, részben pedig olymódon képezzenek ki ilyen munkás-vezetőket, hogy nagy tömegeket vonnak be az iparvállalatok gazdasági helyzetének és munkájának megvitatásába. Rendszeresen kell tartani termelési értekezleteket, amelyeken a termelés napi kérdéseinek megvitatása. az eredmények összegezése és a tapasztalatok kicserélése végett össze kell gyűlniök a gazdasági szervek, a szakszervezetek, a párt és a pártonkívüli munkások képviselőinek. Tegyék ezek az értekezletek lehetővé, hogy a szakszervezetek gondosan tanulmányozhassák és ellenőrizhessék a vállalatok ügyvitelét, és

hathatós segítséget nyujthassanak a gazdasági szerveknek a gazdálkodás megjavításában, a rossz gazdálkodás, a felesleges mellékkiadások stb. elleni harcban.

IV

A külkereskedelem

A párt egész gazdaságpolitikájának egyik legfontosabb eleme a külkereskedelmi monopólium. A külkereskedelmi monopólium, különösen a nep viszonyai között, teljesen beváltotta a hozzá fűzött reményeket, úgy is, mint fegyver az ország vagyonának megőrzésére a belföldi és külföldi tőke fosztogatásaival szemben, és úgy is, mint a szocialista felhalmozás eszköze.

Csak a külkereskedelmi monopólium rendszerének csorbítatlan fenntartásával sikerült máris aktív kereskedelmi mérleget elérnünk, és a külkereskedelemből származó jövedelmet az állam kezében összpontosítanunk.

A külkereskedelem monopóliuma mindenképpen megakadályozza azt, hogy a nép anyagi eszközeit olyan cikkek importálására pazarolják, amelyeket az országban magunk is elő tudunk állítani, s lehetővé teszi, hogy megszervezzük azoknak a termékeknek tervszerű importját, amelyek iparunk és a parasztgazdaság fejlesztéséhez nélkülözhetetlenek. A külkereskedelem monopóliumát továbbra is csorbítatlanul fenn kell tartani, mert a párt gazdaságpolitikájának, különösen a nep időszakában, ez a legfontosabb eleme.

V

A belkereskedelem és a szövetkezetek

Az új gazdasági politika idején a kereskedelem megszervezésének rendkívül nagy jelentősége van, mert a kereskedelmi apparátus közvetítésével kell megvalósulnia az államosított ipar és a paraszti piac közvetlen összefogásának. A szövetkezeteknek és az állami kereskedelemnek mindennemű megerősítése és tevékenységi területük kiszélesítése a szocialista gazdaság szférájának kiszélesítését jelenti. Viszont a szövetkezetek és az állami kereskedelem pozícióinak mindennemű gyengülése és a magánközvetítők, felvásárlók és kereskedők pozícióinak megerősödése a burzsoá kapitalista viszonyok uralmi szférájának kiszélesedését jelenti. Ezért a párt gazdaságpolitikájának igen

fontos feladata, hogy támogassa a szövetkezeteket, fejlessze az állami kereskedelmet, segítse elő, hogy a szövetkezetek és az állami kereskedelem a konkurrencia révén elhódítsák a magánkereskedelmi tőke pozícióit, és hogy ezt a tőkét gazdaságilag kihasználják.

A válság azonban megmutatta, hogy a szövetkezetek és az állami kereskedelem nem állanak feladatuknak — az állami ipar és a fogyasztók tömegei közötti közvetlen kapcsolat megteremtése feladatának — magaslatán.

Ezek a szervek nem eléggé rugalmasak és nem eléggé szerteágazók, a kereskedelmi apparátus nehézkes és elbürokratizálódott, az általános költségek magasak; ezek a szervek képtelenek utat törni a fogyasztó tömegekhez, és alkalmatlanok arra, hogy kielégítsék a sokmilliós és szétszórtan élő parasztság igényeit; ezért a párt kitartó munkájára van szükség ahhoz, hogy kijavíthassuk ezeket a válság által még jobban kidomborított hibákat. A kereskedelem problémái teljes nagyságukban állnak a párt előtt.

VI

A magántőke

Jelenleg a legfontosabb kérdés az, hogy milyen legyen a gazdaság terén az állami és a magántőke kölcsönös viszonya, mert ez dönti el azt a kérdést is, hogy milyen az államosított iparra támaszkodó proletariátus és a szabad piac spontán erőire támaszkodó új burzsoázia osztályerőinek kölcsönös viszonya. Amikor a párt meghatározta az új gazdasági politika alapjait, amely politika teljes egészében helyesnek bizonyult, és nem szorul — gyakorlatilag a „hadikommunizmus" visszatéréséhez hajló — revízióra, akkor a párt szükségképpen nemcsak azt engedte meg, hogy a magántőke a kereskedelem révén felhalmozzon bizonyos anyagi eszközöket, hanem azt is, hogy használatba vegye, ha csak részlegesen is, a párt rendelkezése alatt álló termelési eszközök egy részét (koncessziók, bérletek stb.). Ez utóbbi területen a magántőke részvétele abszolút és relatív értelemben egyaránt elenyésző. A magántőkének a kereskedelemben betöltött viszonylag jelentősebb szerepét az magyarázza, hogy jobban hozzá tud idomulni a kiskereskedelmi forgalomhoz és a szétszórtan élő falusi fogyasztók kiszolgálásához.

Az állami tőke nem tűzheti maga elé feladatul, hogy azonnal közvetlen kapcsolatokat létesítsen a szétszórtan élő paraszti

termelők egész százmilliós tömegével, de ezen a téren is határt kell szabni a magántőke növekedésének, mégpedig a szövetkezetek és az állami kereskedelem gazdasági szerepének fokozásával, és azzal, hogy a szövetkezeteket és az állami kereskedelmet hozzáidomítjuk a falusi kereskedelmi forgalom igényeihez és körülményeihez.

Az árpolitika egyik fő feltétele annak, hogy megerősítsük pozícióinkat a magántőkével szemben. A szovjet hatalomnak saját kezében kell összpontosítania a falu számára szükséges termékek zömét, és el kell érnie, hogy az állami szervezetek és a szövetkezetek olcsóbban árusíthassanak, mint a magánkereskedő. El kell érnünk, hogy a fogyasztók tömegei — a munkások és a parasztok — világosan felismerjék a szövetkezeti és állami kereskedelem előnyét a magántőkén alapuló kereskedelmi szervezettel szemben. A szövetkezeti szervezeteknek elsőrangúan fontos szerepük van a kereskedelem, különösen a kiskereskedelem megszervezésében. Ezért egész sor olyan intézkedést kell tenni, amelyek a szövetkezeti szervezeteket a kereskedelmi magántőke kiszorításának tényleges fegyverévé teszik (a szövetkezeteknek, különösen az alsóbbfokú munkásszövetkezeteknek nyujtott állami segítség, a szövetkezet áttérése az önkéntes tagság elvére; a figyelemnek a szövetkezeti alapsejthálózat kibővítésére és megerősítésére való összpontosítása; e sejtek ama jogának érvényesítése, hogy közvetlen kereskedelmi kapcsolatba léphetnek az állami iparral; az általános költségek legszigorúbb csökkentése; az árut a fogyasztóhoz közvetítő közbülső láncszemek számának minden módon való csökkentése stb.).

Abból a célból továbbá, hogy a magántőke tevékenységét alárendeljük a szovjet hatalom általános gazdaságpolitikai irányvonalának, további intézkedéseket kell tenni a legfontosabb tömegfogyasztási cikkek árának szabályozására.

Másrészt, a magántőke felhalmozásának szabályozását adópolitikai intézkedésekkel kell elérni. Szigorúan be kell vezetni a fényűzési adót, fokozni kell a harcot a megrögzött spekulánsok ellen stb.

A párt határozottan lemondott az egész terményfölösleg kötelező beszolgáltatásáról és a munkáslakosság jegyrendszerhez kötött ellátásáról. Amikor a párt lehetővé tette, hogy a parasztság szabadon rendelkezzék munkájának termékeivel, ezzel megengedte, hogy a magántőke bizonyos határok között részt vegyen az áruforgalomban, és semmiféle oka sincs arra, hogy lemondjon erről a politikáról. A pártnak azonban rendszeres

munkát kell végeznie annak érdekében, hogy pozícióit ezen a téren is megerősítse, s fáradhatatlanul és kitartóan harcolnia kell a paraszti tömegpiac teljes birtokbavételéért.

VII

A pénzügyi politika

Gazdaságpolitikánk legfőbb feladatainak megvalósítása szempontjából rendkívül fontos eredmény, hogy a mult évben szilárd valutát vezettünk be, a cservonyecet, és ezt tettük az ország fő valutájává (az ország pénzforgalmának 350 milliós összegéből már 270 millió, vagyis kb. negyötöd rész a cservonyec).

A cservonyec bevezetése és szilárd valutaként való megtartása csakis egész gazdaságunk fokozódó fejlődésének eredményeként volt lehetséges, és ez arról tanúskodik, hogy a gazdasági újjászületés helyes útján járunk.

A cservonyec-forgalom jelenleg egyik leglényegesebb támasza gazdaságunk további fejlődésének. Állami iparunk fentebb említett fejlődése az elmúlt évben nem lett volna lehetséges a cservonyec nélkül. A cservonyec-forgalom alapján ment és megy végbe az ipar, a kereskedelem és a mezőgazdaság hitelellátása. Jelentős fejlődést ért el az ipar és kereskedelem számára nyujtott bankhitel. Ez a hitel alkotta az államnak azt a mozgékony pénzalapját, mely nélkül lehetetlen lett volna az ipar és az egész népgazdaság tervszerű fejlesztése. Erre a hitelre támaszkodva az ipar elsőízben fejlesztette a termelést fennakadás nélkül, és tudott hatalmas árualapokat felhalmozni a termés értékesítésének időpontjára.

Az önálló gazdaságos elszámolás szigorú végrehajtása, az önköltség helyes kalkulációja és a számvitel helyes megszervezése gyárainkban, trösztjeinkben, szindikátusainkban és kereskedelmi szervezeteinkben csak a szilárd cservonyec bevezetése révén vált lehetségessé, és továbbra is csak ennek alapján szilárdulhat és javulhat meg.

A párt további politikájának az a feladata, hogy megőrizze a cservonyec szilárdságát és befejezze a pénzreformot. A nagy tömegek érdekei megkívánják a pénzreform befejezését, vagyis az elértéktelenedő szovjet bankjegyek szilárd valutára való becserélését. A pénzreform befejezése a következő időszakban a szovjet hatalom egyik legfőbb feladata kell hogy legyen.

E feladat sikeres megoldása a parasztgazdaság helyzetének megjavulását, a munkásosztály és általában a dolgozó lakosság

anyagi helyzetének javulását, s az egész gazdasági élet talpraállását jelenti.

A pénzreformot csak akkor lehet sikeresen végrehajtani, ha a költségvetési hiányt a lehető legnagyobb mértékben csökkentjük, és ha valamennyi gazdasági szerv meghonosítja a legszigorúbb takarékosságot. A különféle pazarlások elleni harc tehát halaszthatatlanul fontos gazdasági követelmény.

Meg kell állapítanunk, hogy az állami költségvetés terén jelentős sikereket értünk el. A bevételek normális forrásai növekednek. A pénzkibocsátás jelentősége egyre jobban csökken. A jövőben minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy — a legkevésbbé sem növelve a lakosság dolgozó rétegeire háruló adóterheket — az állami anyagi eszközöket az állami javak és vállalatok jövedelmezőségének fokozása révén bővítsük.

Ugyancsak kétségtelen javulás észlelhető maguknak a költségvetési terveknek az összeállításában is. A szovjet hatalom már évek óta reális költségvetés elkészítésére törekszik. Ezen a téren azonban csak az elmúlt évben értünk el jelentős javulást. Most vannak először az élettel valóban összhangban levő költségvetési terveink, amelyek az eddiginél nagyobb mértékben teszik lehetővé az előrelátást és a számvetést az állami igazgatás és gazdálkodás területén.

Már a cservonyec bevezetése is jelentősen megkönnyítette az elszámolás lehetőségét, és következésképpen mind az egész gazdasági élet, mind az egyes vállalatok tervszerű vezetésének lehetőségét. A következő lépés a költségvetési tervek megjavítása és pontosabbá tétele volt. De csak a pénzreform befejezése teszi lehetővé, hogy szilárd pénzegység alapján készítsük el az ipar és a kereskedelem reális pénzügyi terveit, hogy megszervezzük a helyes kalkulációt és az igazi számvitelt.

A pénzreform tehát szükségképpen egyik lényeges előfeltétele a népgazdaság egyes ágai közti összhang szükséges fokozásának, s első ízben teremti majd meg a reális alapot a gazdasági élet valóban tervszerű vezetéséhez.

VIII

A tervszerűség fokozásának szükségességéről

Gyökerében helytelen volna azt hinni, hogy amikor a kisparaszti gazdaság túlsúlyban van, amikor a világpiac és a világpiaci árak jelentősége gazdasági életünkben növekszik, az állami tervszerű vezetés a nep viszonyai közt ki tudja zárni a válságok lehetőségét.

A mostani válság azonban hangsúlyozottan szükségessé teszi, hogy fokozzuk a népgazdaság egyes ágainak összehangolására irányuló munkát, és erősítsük az állami gazdasági szervek munkájának tervszerűségét.

A pártnak az eddiginél sokkal nagyobb mértékben meg kell tanulnia az államgazdaság elemeinek összehangolását mind egymás közötti, mind pedig a piaccal való kölcsönhatásukban. Ezt a feladatot megkönnyíti az, hogy már most jelentős sikereket értünk el a tervszerű vezetés fő feltételeinek megteremtésében, amelyek nélkül a tervezés könnyen bürokratikus utópiává válhatna. A sikeres tervezésnek ezek az előfeltételei a következők: 1) a szilárd valuta megteremtése; 2) a hitel megszervezése; 3) manőverezésre alkalmas anyagi alapok felhalmozása; 4) a gazdasági szervezetek bizonyos formáinak (trösztök stb.) kialakítása és megszilárdítása; 5) a tapasztalatokra épült számos különálló tervnek, elsősorban reális költségvetési terveknek a kidolgozása stb.

Mindezek a körülmények lehetővé teszik, hogy az állami tervező szervek munkája az eddiginél sokkal eredményesebb legyen. Most az van napirenden, hogy az Állami Tervbizottságot megerősítsük, hogy a pénzügyi és a hitelpolitika terén betöltött szerepét fokozzuk, hogy szorosabb kapcsolatot létesítsünk munkája és a Pénzügyi Népbiztosság, a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, a Földművelésügyi Népbiztosság, a Belkereskedelmi Bizottság stb. munkája között, megerősítsük az Állami Tervbizottság helyi szerveit stb.

Az Állami Tervbizottság legközelebbi kötelessége az, hogy módszeresen tanulmányozza a jelenlegi piaci konjunktúrát, és kidolgozza a legfontosabb intézkedéseket a kialakuló piaci viszonyok befolyásolására.

Többek között, minthogy a szövetkezet szerepe a mezőgazdaság és az ipar közötti gazdasági kapcsolatok kialakulásában mindinkább növekszik, az Állami Tervbizottság vonja be tervmunkáinak körébe a szövetkezet gazdasági munkájának felülvizsgálását és az állami gazdasággal való egybehangolását.

Az Állami Tervbizottságnak gyakorlatilag is biztosítani kell azt a helyet, amelyet számára a párt XII. kongresszusának határozata kijelölt.

Az a tény, hogy az Állami Tervbizottság elnökévé a Népbiztosok Tanácsa egyik elnökhelyettesét nevezik ki, biztosítja az Állami Tervbizottság közvetlen részvételét a gazdasági élet valamennyi napirenden levő kérdésének eldöntésében.

Gyakorlati következtetések

a) A mezőgazdaság terén:

1) szamos ösztönző intézkedés útján (adókedvezmények, hitel stb.) belterjesebbé kell tenni a mezőgazdaságot, fejleszteni kell az ipari növények termesztését, az állattenyésztést stb.;

2) minden eszközzel fejleszteni kell a gabonaexportot, hogy utat nyissunk a világpiacra a paraszti gabonafölöslegnek, és ezáltal a parasztgazdaság számára a legelőnyösebb gabonaárakat biztosítsuk; ugyanezért maximálisan csökkenteni kell a gabonabegyüjtés és szállítás általános költségeit;

3) minden intézkedést meg kell tenni avégett, hogy az állami gabonakereskedelmet a belföldi piacon olyan formákban szervezzék meg, amelyek biztosítják a gabonaárak szilárdságát (megfelelő gabonamennyiségek átirányítása, a szállítási díjszabás szabályozása, az elevátorhálózat fejlesztése stb.);

4) ki kell fejleszteni falun a mezőgazdasági és hitelszövetkezeteknek, a fogyasztási és kisipari szövetkezeteknek mint olyan döntő fontosságú szerveknek a széles hálózatát, amelyek a mezőgazdasági termékek begyüjtésére, a falu számára könnyen hozzáférhető hitel megszervezésére, és a parasztságnak a szükséges fogyasztási cikkekkel való ellátására hivatottak;

5) sürgős intézkedéseket kell tenni a mezőgazdasági hitel fejlesztésére a Központi Mezőgazdasági Bank és az alsóbb fokú hitelszövetkezetek útján, mindenekelőtt abból a célból, hogy hosszúlejáratú hitelek alapján és hozzáférhető áron mezőgazdasági gépekkel és szerszámokkal lássuk el a parasztokat, a parasztszövetkezeteket és a kollektív gazdaságokat;

6) a jövő évtől, 1924-től kezdve át kell térni a pénzben fizetendő egységes mezőgazdasági adóra, és a fizetendő adót szilárd valutában kell kiszámítani;

7) a jövő évre, 1924-re nagyarányú mezőgazdasági adókedvezményt kell biztosítani a kevéssé tehetős parasztgazdaságoknak; mindenképpen támogatni kell a parasztság bérmunkás elemeinek szervezetét (a Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezetét) és a szegényparaszti elemek szervezeteit (pl. az ukrajnai szegényparasztbizottságokat stb.);

8) véget kell vetni annak, hogy a faluban az államhatalom helyi szervei törvénytelen pótbegyüjtéseket szervezzenek; önkéntes hozzájárulásokat minden egyes esetben csak a központi szervek engedélyével szabad beszedni;

9) felül kell vizsgálni az állami biztosítás rendszerét oly érte-

lemben, hogy a biztosítás kötelező formáit azokra a biztosítási formákra kell korlátozni, amelyekben a nincstelen paraszti rétegek leginkább érdekelve vannak, s ugyanakkor megfelelőképp csökkenteni kell a szegényparasztság által fizetendő biztosítási díjakat; azoknál a biztosítási formáknál pedig, amelyekben a parasztság nagy tömegei kevésbbé érdekeltek, át kell térni az önkéntes biztosításra.

b) Az ipar terén:

1) észszerűsíteni kell a termelést, és emelni kell a munka termelékenységét;

2) fokozni kell a vállalatok foglalkoztatottságát, és a megrendeléseket tervszerűen kell elosztani, különösen a nehéziparban;

3) csökkenteni kell az általános költségeket — az ipar szervezetének leegyszerűsítése, a tisztviselők számának csökkentése stb. révén;

4) olcsóbbá kell tenni a nyersanyagokat, üzemanyagokat és az ipari segédanyagokat — részint a beszerzési költségek csökkentése, részint olcsó külföldi nyersanyag behozatala révén;

5) rendezni kell az ipari kalkulációt, szigorú felelősséget állapítva meg a kalkuláció helyességéért;

6) pontosan meg kell határozni a trösztök vezetőinek és a vállalatok igazgatóinak jogait és kötelességeit, hogy a főbizottságok rendszerének maradványait teljesen felszámolhassuk;

7) rendszeresítenünk kell azt, hogy az ipari vállalatokban és egyesülésekben a felelős állásokba a munkások közül léptetünk elő gyakorlati gazdasági embereket;

8) minden eszközzel támogatni kell a gazdasági vezetőket nehéz munkájukban, melyet az ipar építésében a magántőkével vívott kemény harc közepette végeznek;

9) fokozni kell a szakszervezetek részvételét a gazdasági szervek irányításában, e szervek működésének ellenőrzésében, és a gazdasági funkcionáriusok kiválasztásában;

10) közelebb kell vinni a vállalatokban működő pártszervezeteket a termeléshez olymódon, hogy a pártsejtek rendszeres tájékoztatást kapjanak a vállalatok és egyesülések munkájának menetéről, hogy szabadon megvitassák a gazdasági szervek működésének minden területét, továbbá olymódon, hogy ösztönözzük az egyes elvtársak kezdeményezését a gazdasági munka megjavítását szolgáló módszerek keresésében.

c) A munkabér terén:

1) arra kell törekedni, hogy az ipar fellendülésével és a munka termelékenységének emelkedésével összhangban a munkabér is emelkedjék;

többek közt különös gondot kell fordítani a munkások bérének további emelésére azokban a döntő iparágakban és azokon a termelési területeken, ahol a bérszint az átlagos színvonaltól még mindig elmarad;

2) a késedelmes bérkifizetést a legszigorúbban büntetni kell; egyúttal feltétlenül és teljes mértékben kártalanítani kell a munkásokat azért a veszteségért, amely őket késedelmes bérfizetés esetén a szovjet bankjegyek árfolyamkülönbsége miatt éri;

amikor a munkabér kifizetése cservonyecben történik, a munkabér reális szintjének megőrzése céljából minden hónap leteltével meg kell állapítani, a drágaság növekedésétől függően, hogy szükség van-e külön drágasági pótlékra;

3) meg kell tiltani, hogy nyakra-főre osztogassák a jutalmakat; jutalmat csak a tiszta nyereségből, és csakis egyes különösen lelkiismeretes és érdemes munkatársaknak szabad kifizetni, a szakszervezetek hozzájárulásával;

4) meg kell javítani a munkások lakásviszonyait, soronlevő feladatnak tekintve, hogy a szovjet lakásépítésre állami hitelt biztosítsunk;

5) különös figyelmet kell fordítani a biztosítási járulékok befizetésére, hogy elláthassuk a munkanélkülieknek elsősorban azt a részét, amely valóban proletárelemekből áll, és amelyet a termelés kibővítése esetén elsősorban kell bevonni a termelésbe.

d) A külkereskedelem terén:

1) további intézkedéseket kell tenni a külkereskedelmi monopólium megszilárdítására;

2) az export-import vegyestársaságok szervezését szorgalmazva be kell vonni a külföldi tőkét a külkereskedelembe;

3) végre kell hajtani az általános gazdasági tervekkel összefüggő kiviteli és behozatali tervet, amely biztosítja az aktív kereskedelmi mérleget (a kivitel túlsúlyát a behozatallal szemben), és a szovjet ipar ellátását olcsó nyersanyaggal, egyéb anyaggal és félkészáruval;

4) maximálisan fejleszteni kell az exportra nyujtott külföldi hitelt.

e) A belkereskedelem terén:

1) ki kell szélesíteni a kereskedelem alsófokú apparátusát, különösen az alsófokú szövetkezeti hálózatot a fogyasztó érdekeinek figyelmes mérlegelésével (olyan áruválasztékot kell forgalomba hozni, amelyre a tömegfogyasztónak szüksége van stb.); szabályozni kell a magánkereskedelmi közvetítőkhöz való viszonyt olymódon, hogy ez utóbbiakat alárendeljük a szövetkezetnek és az állami kereskedelemnek (a kiskereskedelmi árak szabályozása, áruk piacra dobása árszabályozás végett stb.).

2) fokozottabban kell szabályozni a nagykereskedelmi árakat, mindenekelőtt a tömegfogyasztás és főként a paraszti tömegfogyasztás fő cikkeire vonatkozóan, kiterjesztve ezt a szabályozást a kiskereskedelmi árakra is azáltal, hogy a nagykereskedelmi szervek maximális árengedményt nyujtanak a szövetkezetnek, hogy az állam bizonyos árutömegekkel manőverezik, hogy egyes körzetekben lenyomja az árakat, végül azáltal, hogy olyan hitelpolitikát folytatunk, amely elsősorban az alsófokú kereskedelmi szerveket szolgálja;

3) törvényhozási úton fokozni kell a helyi szabályozó szervek befolyását azoknak az intézkedéseknek a végrehajtására, amelyeket a belkereskedelem terén az árak szabályozására és normalizálására vonatkozóan megjelöltünk;

4) a só, a petróleum és a cukor árát a kereskedelem minden formájában (a szövetkezeti, állami és magánkereskedelemben) feltétlenül szabályozni kell;

5) a csúcsszerveken keresztül eszközölt központosított felvásárlások jelenlegi rendszere helyett mindenképpen ösztönözni kell a közvetlen üzletkötéseket egyfelől az alsófokú kereskedelmi szervezetek, másfelől az ipari egyesülések és a kereskedelmi raktárak között; ennek megfelelően át kell alakítani a szövetkezetek és az állami kereskedelem hitelellátásának rendszerét;

6) felül kell vizsgálni a szindikátusok jelenlegi rendszerét abból a célból, hogy felszámoljuk közülük azokat, amelyek gazdaságilag nem bizonyulnak célszerűnek, a megmaradt szindikátusok kereskedelmi tevékenységét pedig általában a nagykereskedelem keretei közé szorítsuk;

7) felül kell vizsgálni a jelenlegi vasúti díjszabásokat a tömeges teherszállítás olcsóbbá tétele szempontjából;

8) minden intézkedést meg kell tenni az általános kereskedelmi költségek csökkentésére olymódon, hogy csökkentjük a központi és helyi kereskedelmi képviseletek számát, hogy a

szövetkezeti és állami kereskedelmi szerveket felhasználjuk szerződő felekként, és végül, hogy csökkentjük a túlzott kiadásokat (járművek, berendezés, reklám stb.);

9) a határterületi nemzeti köztársaságokban és területeken különös gondot kell fordítani a törzsökös helyi lakosság érdekeinek védelmezésére, akár állami, akár szövetkezeti vagy magánszervezetek lépnek velük kereskedelmi kapcsolatba;

10) speciális funkcionárius-tartalékot kell kiemelni a szövetkezeti és az állami kereskedelmi szervek megerősítésére;

11) be kell vezetni a kereskedelmi szervek pontos és idejében való elszámolási kötelezettségét.

f) A pénzügyek terén:

1) a legszigorúbban ragaszkodni kell az előírt évi költségvetéshez, a deficitet feltétlenül a költségvetésben előirányzott keretek közé szorítva;

2) át kell térni a szilárd valutára, meg kell szüntetni a nem értékálló szovjet bankjegyek kibocsátását, és a mezőgazdasági adó reformjával kapcsolatban, legkésőbb tavaszra, a cservonyecnél kisebb címletekben értékálló váltópénzt és ezüst aprópénzt kell kibocsátani;

3) csökkenteni kell a tömegfogyasztási cikkekre, mindenekelőtt a sóra, petróleumra és cukorfinomítványokra kivetett fogyasztási adót;

4) olcsóbbá kell tenni az ipar és a gabonabegyüjtés számára nyujtott hitelt, és meg kell valósítani a hitel decentralizálását, közelebb hozva a hitelt az alsófokú gazdasági egységekhez;

5) mindenképpen fel kell használni a hitel szabályozó szerepét, az Állami Tervbizottságon és a Munka és Honvédelem Tanácsán keresztül összehangolva az Állami Bank és egyéb hitelintézetek tevékenységét az ipar és a kereskedelem vezető szerveivel.

g) A tervmunka területén:

1) növelni kell az Állami Tervbizottság szerepét a Munka és Honvédelem Tanácsa számára készülő olyan reális gazdasági tervek kidolgozásában, amelyek a népgazdaság elemeinek egybehangolására, és a piaci viszonyoknak a gazdasági helyzet rendszeres tanulmányozása alapján történő szabályozására vonatkoznak;

2) az Állami Tervbizottsággal szorosan össze kell hangolni a

Pénzügyi Népbiztosság, a Legfelsőbb Népgazdasági Tanács, a Belkereskedelmi Bizottság és más gazdasági népbiztosságok munkáját, kötelezővé téve a Központi Statisztikai Hivatal általános munkatervének összeegyeztetését az Állami Tervbizottság munkatervével;

3) az Állami Tervbizottságot meg kell erősíteni új munkatársakkal. (Egyhangúlag elfogadva.)

A NEMZETKÖZI HELYZETRŐL

1. Helyesnek kell minősíteni a KB irányvonalát, amely a német események tanulságairól szóló tézisek alapjául szolgált.

2. Jóvá kell hagyni a KB politikáját, mely arra irányul, hogy a baloldallal való együttműködés alapján egyezzünk meg a német KB többségével.

3. Jóvá kell hagyni az 1923 december 27-i KB-határozatot Radeknek a német kérdésben tanúsított helytelen magatartásáról; ez a határozat megállapítja, hogy:

a) Radek teljes mértékben az NKP Központi Bizottsága jobboldali kisebbségének támogatására és a párt balszárnyának dezavuálására vesz irányt, ami objektíve szakadással fenyegeti a német kommunista pártot. Ugyanakkor az OKP Központi Bizottságának Politikai Irodája az NKP Központi Bizottsága óriási többségének támogatására és a baloldallal való együttműködésre építi politikáját, bírálva a baloldal hibáit, támogatva azt, ami helyes nála, és egyben bírálva a jobboldal rendkívül durva hibáit is;

b) Radeknek a Németországban folyó további harc menetéről formált általános nézete abból fakad, hogy helytelenül értékeli Németország osztályerőit: opportunista módon túlértékeli a fasizmuson belüli nézeteltéréseket, és ezekre a nézeteltérésekre igyekszik építeni a németországi munkásosztály politikáját.

Ennélfogva a KB kénytelen a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának tudomására hozni, hogy ebben a kérdésben Radek nem az OKP Központi Bizottságának véleményét juttatja kifejezésre.

4. Fel kell hívni Radek figyelmét arra, milyen tűrhetetlen eset a bolsevik pártban az, hogy az OKP Központi Bizottságának egy tagja nem veti alá magát nemzetközi kérdésekben a KB határozatának.

5. Erélyesen figyelmeztetni kell Radeket és a többi ellenzéki elvtársat arra, hogy ne vigyék át a Kominternbe a frakció-

harcot, mert ennek rendkívül káros következményei lehetnek a nemzetközi munkásmozgalomra. (Egyhangúlag elfogadva, egy küldött tartózkodott a szavazástól.)

„Az OK(b)P tizenharmadik konferenciája" c. bulletin (1924) szövege alapján, egybevetve „Az OK(b)P Központi Bizottságának Közleményei" 1924. februári, 2. számának szövegével

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA

Moszkva. 1924 január 21—22

Január 21-én meghalt V. I. Lenin. A KB rendkívüli plénuma „A párthoz, minden dolgozóhoz!" szóló alábbi kiáltványt fogadta el.

A PÁRTHOZ, MINDEN DOLGOZÓHOZ!

Lenin elvtárs január 21-én befejezte életútját.

Meghalt az az ember, aki acélos pártunkat megalapította, évről évre építette, vezette a cárizmus csapásai alatt, tanította és megedzette a munkásosztály árulói, a felemás, ingadozó elemek, a megfutamodók elleni ádáz harcban. Meghalt az az ember, akinek a vezetése alatt a bolsevikok megingathatatlan sorai 1905-ben küzdöttek, a reakció idején visszavonultak, majd újból támadásba mentek, az önkényuralom ellen harcolók első soraiban voltak, s pozdorjává tudták zúzni, le tudták leplezni, és meg tudták dönteni a mensevikek és az eszerek eszmei uralmát. Meghalt az az ember, akinek harci vezérlete alatt pártunk lőporfüst felhői között kemény kézzel kitűzte Október vörös zászlaját az egész országban, elsöpörte az ellenség ellenállását, s a volt cári Oroszországban szilárdan megalapozta a dolgozók uralmát. Meghalt a Kommunista Internacionále megalapítója, a világkommunizmus vezére, a nemzetközi proletariátus szeretett vezére és büszkesége, az elnyomott Kelet zászlaja, az oroszországi munkásdiktatúra vezetője.

Marx halála óta nem volt még a proletariátus nagy felszabadító mozgalmának történetében olyan gigászi egyéniség, mint elhúnyt vezérünk, tanítónk, barátunk. Mindaz, ami a proletariátusban valóban magasztos és hősies — a rettenthetetlen elme,

a hajthatatlan, szívós, mindent legyőző vasakarat, a szent gyűlölet, a rabság és az elnyomatás elleni halálos gyűlölet, a hegyeket megmozgató forradalmi szenvedély, a tömegek alkotó erejébe vetett határtalan hit, a hatalmas szervező tehetség — mindez nagyszerűen testesült meg Leninben, akinek neve az új világ szimbolumává vált nyugattól keletig, déltől északig az egész földkerekségen.

Lenin, mint senki más, meg tudta látni a nagyot és a kicsinyt, meg tudta jövendölni a hatalmas történelmi fordulatokat, és ugyanakkor a legkisebb részletekkel is tudott számolni és ki tudta használni őket. Tudott, ha kellett, kíméletlenül támadni, és ha kellett, tudott vissza is vonulni, hogy új támadást készítsen elő. Nem ismert megmerevedett dogmákat; bölcs, mindentlátó szemén nem volt semmiféle szemellenző. A proletár hadsereg született vezére, a munkásosztály géniusza volt.

Lenin elvtárs sok-sok értékkel gazdagította a marxizmus kincsesházát. Hiszen a munkásosztály neki köszönheti a proletárdiktatúráról és a munkás-paraszt szövetségről szóló tanítás kidolgozását, ő tanította meg arra, milyen nagy jelentőségű a harcoló proletariátus számára a nemzeti és gyarmati kérdés, és végül neki köszönheti a munkásosztály a párt szerepéről és jellegéről szóló tanítást. És mindez a kincs nem holt tőke, hanem élő, nagyszerű gyakorlat volt Lenin kezében. Vlagyimir Iljics nem egyszer mondotta, hogy: „Sokkal kellemesebb a forradalmat csinálni, mint írni róla." És Lenin elvtárs egész életét, tudatos létének első percétől kezdve utolsó gyötrelmes lehelletéig teljes egészében a munkásosztálynak szentelte. Nem volt és nincs még egy olyan ember, aki oly nagy odaadással szolgálta volna ügyét, mint Lenin, aki egész nagyszerű életében nem ismert mást, csak a pártot, a proletariátus, a kommunista forradalom érdekeit. Nem volt és nincs még egy olyan ember, aki oly mélyen átérezte volna felelősségét, mint ő. Az emberfölötti fékezhetetlen munkavágy, a fáradhatatlan gondolkodás és energiájának kíméletlen kihasználása végülis felőrölte ezt az erős szervezetet, és örökre kioltotta szeretteink közül a legszeretettebbnek, a mi Iljicsünknek életét.

De Lenin fizikai halála nem jelenti az ő ügyének halálát. Lenin él pártunk minden egyes tagjának lelkében. Pártunk minden egyes tagja egy darabka Leninből. Egész kommunista családunk — Lenin kollektív megtestesülése.

Lenin él minden becsületes munkás szívében.

Lenin él minden szegényparaszt szívében.

Lenin él a gyarmati rabszolgák millióiban.

Lenin él abban a gyűlöletben, melyet ellenségeink tábora a leninizmus, a kommunizmus, a bolsevizmus ellen táplál.

Most, amikor pártunkat a legsúlyosabb csapás érte — Iljics halála —, különös állhatatossággal kell végrehajtanunk az ő végakaratát.

Lenin sohasem volt olyan nagy, mint éppen a veszély perceiben. Szilárd kézzel vezette a pártot a veszélyek útvesztőin át, utólérhetetlen hidegvérrel és bátorsággal haladva kitűzött célja felé. Lenin szemében semmi sem volt ellenszenvesebb, visszataszítóbb, undorítóbb, mint a pánik, a zavarkeltés, a bizonytalankodás, az ingadozás.

A párt ebben is Lenin nyomdokain halad. Örökre eltávozott tőlünk pótolhatatlan, harcos elvtársunk, de mi rettenthetetlenül megyünk tovább. Kárörvendezzenek csak ellenségeink veszteségünkön. Nyomorultak és szánalmasak! Nem tudják ők, hogy mi a mi pártunk! Ők abban reménykednek, hogy a párt szét fog hullani. De a párt acélos léptekkel halad előre. Mert a mi pártunk lenini párt. Mert harcokban nevelkedett, harcokban edződött meg. Mert birtokában van az örökség, amelyet Lenin elvtárs hagyott reá.

A földbirtokosok és kapitalisták világszövetségével szemben mi fel fogjuk építeni a mi szövetségünket, a munkások és a parasztok szövetségét, az elnyomott nemzetek szövetségét.

Szilárdan állunk lábunkon. Európa romhalmazában mi vagyunk az egyedüli ország, amely a munkások hatalma alatt újjászületik és bátran tekint jövője elébe. Dicső zászlónk körül milliók gyülekeznek. Tanítónk halála — ez a súlyos csapás — még szorosabbra tömöríti sorainkat. Egybeforrott csatárláncban vonulunk hadba a tőke ellen, és nincs olyan erő a világon, amely megakadályozhatja végső győzelmünket.

És ez a győzelem lesz a legméltóbb emlékmű Lenin elvtársnak, akit a tömegek, mint legjobb barátjukat, „Iljicsüknek" neveztek.

Éljen, virágozzék, és győzedelmeskedjen pártunk!

Éljen a munkásosztály!

Az OK(b)P Központi Bizottsága

Moszkva, 1924 január 22.

A „Pravda" és az „Izvesztyija" 1924 január 23-i különkiadása

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA

Moszkva. 1924 január 29, 31

I

Megvizsgálva a pártkonferenciának a pártépítésről, a gazdaságpolitika soronlevő feladatairól, valamint a vita eredményeiről és a párton belüli kispolgári elhajlásról hozott határozatait, a KB plénuma elhatározta, hogy

a) jóváhagyja a pártépítésről szóló határozatot;

b) jóváhagyja a gazdaságpolitika soronlevő feladatairól szóló határozatot;

c) jóváhagyja a vita eredményeiről és a pártban tapasztalható kispolgári elhajlásról szóló határozatot a következő kiegészítésekkel:

1) A 11. ponthoz, „a KB plénumainak üléseiről készült gyorsírói jegyzőkönyveket meg kell küldeni a KB és a KEB valamennyi tagjának és póttagjának" szavak után hozzá kell fűzni: „valamint a területi és kormányzósági pártbizottságoknak".

2) A vita eredményeiről szóló határozat végéhez hozzá kell fűzni: „A vita eredményeiről szóló határozatot jóváhagyva, a KB nyomatékosan felhívja mindazoknak a helyi szervezeteknek a figyelmét, melyekben a vita éles formákat öltött, hogy a lehető leggyorsabban meg kell szüntetni a kiéleződött helyzetet, és meg kell szilárdítani a sorok teljes egységét, ami különösen fontos most, hogy Lenin elvtárs kidőlt a sorból."

II

A KB plénuma továbbá határozatot hozott a munkapad mellett dolgozó munkásoknak a pártba való toborzása kérdésében.

Már a pártkonferencia is figyelembe vette, hogy növekszik a

munkások vonzódása a párthoz, és határozatot hozott legalább százezer munkapad mellett dolgozó ipari munkás bevonásáról. Lenin elvtárs halála óta ez a vonzódás rendkívül nagy méreteket öltött. E körülmény azt a feladatot tűzte a párt elé, hogy széleskörű toborzási kampányt folytasson le. A kampány időtartama három hónap legyen. Ezt a kampányt valamennyi pártszervezetnek tervszerűen kell lefolytatnia, a következő hónapokban erre összpontosítva az egész szervezési és eszmei felvilágosító munkát.

A határozat lényege a következőkben foglalható össze:

A pártba kizárólag munkapad mellett dolgozó munkások vehetők fel. Ha egyes munkások nem rendelkeznek a szükséges ajánlásokkal, a pártbizottságok kötelesek legkésőbb egy hónapon belül megszervezni, hogy ajánlási joggal rendelkező párttagok megismerkedjenek az OKP-ba belépni kívánó munkásokkal. A pártbizottságok megvizsgálhatják a belépni kívánók kérelmeit a szokásos ajánlások bemutatása nélkül is, azzal a feltétellel, hogy a belépőt az üzem munkásainak gyűlése ajánlja, és a pártsejt nyilvános gyűlése elfogadja.

Különös figyelem fordítandó arra, hogy a munkapad mellett dolgozó komszomolista munkásifjúságot bevonjuk a párt soraiba.

Felül kell vizsgálni az OKP tagjelöltjei számára létesített alapfokú politikai iskolákra vonatkozó eddigi határozatokat, s a fő figyelmet ezekben az iskolákban a párttörténet tanulmányozására, és ezzel kapcsolatban Lenin elvtársnak a párt történetében betöltött rendkívüli szerepére, valamint a pártprogramm tanulmányozására kell összpontosítani. Valamennyi pártszervezet köteles figyelmét és erejét arra összpontosítani, hogy a pártba újonnan belépő, munkapad mellett dolgozó munkások számára rövidített időtartamú alapfokú politikai iskolák gyors és jó elvégzését biztosítsa.

A határozatot végleges megszerkesztésre a KB Politikai Irodájának adták át.

I. A PLÉNUM FELHÍVÁSA

A MUNKÁSOKHOZ ÉS A MUNKÁSNŐKHÖZ

Kedves Elvtársak!

Pártunk, s vele együtt az egész munkásosztály elvesztette legnagyobb vezérét, aki vezetett és átvezetett bennünket a nagy forradalom minden viharán és fergetegén.

Ez a pótolhatatlan veszteség megmozgatta, felrázta, új erőfeszítésekre serkentette a munkások százezreit, akik segítő kezüket nyujtják pártunknak. Határtalan fellendülés hulláma csapott át egész országunkon, s az új meg új harcosoknak pártunkba özönlő hatalmas áradata mindennél jobban megmutatja a proletariátus valamennyi ellenségének, mily erős, mily életképes a szovjet hatalom, mily biztosan halad célja felé a Kommunista Párt, mily szilárd a proletariátus akarata, hogy kivívja végleges győzelmét.

E győzelem záloga a munkásosztálynak és pártjának megbonthatatlan egysége. Minél szilárdabb ez az egység, minél eltéphetetlenebb ez a harci kötelék, minél nagyobb a pártot támogató és követő dolgozó proletárok tömege, annál megingathatatlanabb, szilárdabb és győzedelmesebb a munkásmozgalom, annál könnyebben gyűrjük le a nehézségeket a proletárforradalom tövises útján.

A munkásosztály önzetlen hősiessége volt az, amely a proletariátus nagy ügyét megmentette — a munkásosztályé, amely pártunk vezetése alatt haladt 1917 októberében, majd mindvégig a polgárháború idején, midőn a Szovjetköztársaságot az ellenség tűzgyűrűje vette körül, s éhség és blokád törte, gyötörte. A legnehezebb pillanatban, amikor az ellenség Moszkva felé közeledett, amikor az egész szovjet föld a vörös főváros környékére zsugorodott, új meg új erők indultak csatába, vonultak a frontra, harcoltak, elestek — és végül is *győztek*.

Most a fejlődés új szakaszába kerültünk. Nagy csaták várnak reánk a jövőben. Jelenleg — serény, fáradhatatlan munka gazdasági újjászületésünkért. A külföld előtt proletár nagyhatalomként állunk, amelynek erejét és hatalmát elismerik még legádázabb ellenségeink is. Itthon lépésről lépésre hódítjuk meg a hadállásokat az éhség és a nyomor elleni harcban. De ahhoz, hogy szétverjük ezeket az ellenségeket, hogy a gazdasági harcban legyőzzük az erősödő burzsoáziát, hogy kellően rendbehozzuk a vérünkkel szerzett gazdaságot, proletár gyárainkat, hogy megszilárdítsuk és erősebbé tegyük szövetségünket a parasztsággal — ehhez az egész proletariátus önfeláldozó munkájára van szükség. Legelső feladatunk az, hogy minden munkást bevonjunk ebbe a tudatos munkába, amelyet saját maguknak végeznek, nem a kapitalistáknak, hanem a kapitalisták *ellenére* és *harcban* velük. Ez a feladat csak maguknak a munkásoknak összetartó, odaadó támogatásával oldható meg. Hatalmas segítséget jelent ebben a munkában, hogy proletár pártunkba új tagok áramlanak a munkapad mellől, igazi proletárok, akik köz-

vetlenül vesznek részt a termelésben. Az egész párt fenntartás nélkül fogadja ezt a testvéri segítséget, amelyet saját osztálya nyújt neki. A párt felszólít minden pártonkívüli elvtársat, munkást és munkásnőt, hogy segítsen az új harcosok felvételében. Beléjük, a gépeknél és munkapadoknál dolgozókba veti reményét a párt. Ha az összes munkások segítenek, akkor a proletariátus legjobb, legállhatatosabb, legodaadóbb, legbecsületesebb és legbátrabb fiai lépnek majd be a pártba.

Új erőkkel indul munkába és harcba a mi pártunk, a *ti* pártotok, elvtársak! Október zászlaja alá tömörülve, *Lenin* végakaratával szívünkben, valamennyi dolgozó támogatásával pártunk le tud küzdeni minden akadályt, és el tud vezetni ahhoz a célhoz, amelyért harcoltak, amelyért meghaltak a proletárok százezrei.

Éljen az OK(b)P!

Éljen a munkásosztály!

Az OK(b)P Központi Bizottsága

II. A PLÉNUM HATÁROZATA

A MUNKAPAD MELLETT DOLGOZÓ MUNKÁSOKNAK A PÁRTBA VALÓ FELVÉTELÉRŐL

I

Az ipar helyreállításával, a proletariátus újjászerveződésével és növekedésével együtt az utóbbi időben megnőtt a munkások vonzódása pártunkhoz. A legutóbbi Összszövetségi Pártkonferencia figyelembe vette, hogy a pártba való belépés az ipari munkások számára egyre vonzóbbá válik, és határozatot hozott legalább százezer munkapad mellett dolgozó munkásnak az OKP soraiba való bevonásáról. V. I. Lenin elhúnytával kapcsolatban megmutatkozott a munkások hatalmas rokonszenve mind Lenin elvtárs, mind pedig a Kommunista Párt iránt, amelynek, keletkezése első pillanatától kezdve, Lenin elvtárs volt a vezére. A munkások vonzódása a párthoz az utóbbi időben rendkívül nagy mértékben fokozódott. Mindez azt a feladatot rója a pártra, hogy széleskörű és erélyes kampányt folytasson annak érdekében, hogy termelésben dolgozó munkásokat vonjon be pártunk soraiba. Ennek a kampánynak a továbbiakban is szolgálnia kell a párt állandó és rendszeres munkáját abban a tekintetben, hogy fokozza a munkapad mellett dolgozó munkásoknak a pártba való bevonását, és megnövelje a párt e részének az

egész tagságon belüli részarányát. A kampány jelmondatai ezek legyenek: „Munkapad mellett dolgozó munkások, a proletárforradalom tántoríthatatlan hívei — lépjetek be az OKP-ba! Proletárok! Küldjétek a párt soraiba a legjobb, az élenjáró, becsületes és bátor harcosokat!" A kampány legközelebbi feladatait 3 hónapon belül kell végrehajtani.

II

Valamennyi pártszervezet, a legalsóbbaktól a legfelsőkig, tűzze ki legelső pártonbelüli feladatául, hogy tervszerűen végrehajtsa a munkapad mellett dolgozó munkásoknak a pártba való bevonására indított kampányt. A legközelebbi hónapokban a párt egész szervezési és eszmei-felvilágosító munkájának fő erőit erre az alapvető pártfeladatra kell összpontosítani.

III

A pártba kizárólag munkapad mellett dolgozó munkások vehetők fel. A XII. kongresszuson megszabott feltételek, amelyek a pártba belépők ajánlóinak számára és párttagsági idejére vonatkoznak, érvényben maradnak. Olyan esetekben, amikor a gyári munkások nem tudják megszerezni az előírt ajánlásokat, a pártbizottságok kötelesek egy hónapon belül megszervezni, hogy olyan párttagok, akiknek ajánlási joguk van, megismerkedjenek az OKP-ba belépni kívánó munkásokkal. Megvizsgálás céljából a pártbizottságok elé kell terjeszteni az elvtársak belépési kérelmeit ajánlások bemutatása nélkül is (ha az elvtársak azokat megszerezni nem tudják), azzal a feltétellel, hogy a pártszervezet a munkások gyűlésének segítségével kielégítően felülvizsgálta ezeket a jelöléseket.

IV

Kívánatos, hogy azoknak a munkásoknak a jelölését, akik belépési kérelmet nyujtottak be a párthoz, a vállalat munkásainak gyűlésén előzetesen megvitassák, és hogy ilymódon a párt könnyebben végezhesse el a szóbanforgó jelölések szükséges ellenőrzését. El kell érni, hogy a pártonkívüli munkások a lehető legaktívabban vegyenek részt a jelölt — a pártba belépni kívánó munkás — értékelésében. Ilymódon arra kell törekedni, hogy egyrészt a legjobb, legállhatatosabb, legaktívabb munkásokat válasszák ki a pártba való felvételre, másrészt, hogy általában

erősödjenek a pártunk és a pártonkívüli nagy munkástömegek közötti kapcsolatok. Miután a munkások gyűlésének véleménye tisztázódott, a pártba belépni kívánók tagjelöltségének kérdését jóváhagyásra a pártsejt elé kell terjeszteni.

V.

Belépési kérelmeket egyes munkások is, munkáscsoportok is beadhatnak. A pártba való felvétel azonban csak minden egyes jelölés egyenkénti előzetes megvizsgálása után lehetséges.

A XII. pártkongresszus határozatának értelmében különös gondossággal kell megvizsgálni azoknak a jelölését, akik előzetesen más pártok tagjai voltak.

VI

Azzal a feladattal kapcsolatban, hogy munkapad mellett dolgozó munkásokat vonjunk be a párt soraiba, különös figyelmet kell fordítani arra, hogy fokozottabban vonjuk be a munkapad mellett dolgozó komszomolista munkásifjúságot a párt soraiba, annál is inkább, mert ez a Kommunista Ifjúsági Szövetség párttag-magvának és ugyanakkor tisztán proletár részének megerősítéséhez kell hogy vezessen.

VII

A KB szükségesnek tartja az OKP tagjelöltjei számára létesített alapfokú politikai iskolákra vonatkozó eddigi határozatok felülvizsgálását, abban az értelemben, hogy ezekben az alapfokú politikai iskolákban a fő figyelem a párt történetére, és ezzel kapcsolatban Lenin elvtárs irányító eszméinek a párt történetében betöltött rendkívüli szerepére összpontosuljon.

A KB minden pártszervezet kötelességévé teszi, hogy a párt fő figyelmét és fő erőit arra összpontosítsák, hogy a munkapad mellett dolgozó most belépő munkások számára biztosítva legyen a tagjelöltek alapfokú politikai iskoláinak igen gyors és jó elvégzése.

Az „OK(b)P Központi Bizottságának Közleményei" 1924 februári, 2. számának szövege alapján; a plénumról szóló közlemény a „Pravda" 1924 február 1-i, 25. számának szövege alapján

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA

Moszkva. 1924 március 31—április 2

Március 31-én megnyílt az OKP Központi Bizottságának plénuma, amelynek munkájában a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai is részt vettek.

A KB plénumának napirendjén a következő fő kérdések szerepeltek:

1) Az Angliával való tárgyalások; 2) A pénzreform menete; 3) A Katonai Hatóság kérdése; 4) A fogyasztási szövetkezet és a belkereskedelem; 5) A kongresszus napirendjének kérdései; 6) A XIII. kongresszuson való képviselet aránya és a lenini újoncok szavazati joga a kongresszusi küldöttek választásánál; 7) A KEB személyi összetétele és további munkája; 8) A „Lena-Goldfields"-koncesszió; 9) Tájékoztató közlemény a Kominternről és 10) A KB tagjainak vidéki látogatásai.

Az Angliával való tárgyalások kérdésében a plénum meghallgatta Rakovszkijnak, az Angliával való tárgyalásokra kiküldött szovjet delegáció elnökének jelentését, és határozatilag kimondta:

„Jóváhagyja a Politikai Irodának az angol-orosz tárgyalásokkal kapcsolatban hozott határozatait."

A XIII. kongresszuson való képviselet arányának kérdésében a plénum határozatilag kimondta:

„a) A XIII. kongresszus küldötteinek választásánál az OKP valamennyi tagjelöltjének meg kell adni a szavazati jogot;

b) érvényben kell hagyni a kongresszusi képviselet régi arányát: egy küldött ezer választó után."

Ez a döntés végleges jóváhagyás végett a XIII. kongresszus elé kerül.

A pénzreform menete kérdésében a plénum a beszámoló meghallgatása után határozatilag kimondta:

„a) megbízza a Politikai Irodát, hogy a plénum ülésén lefoly-

tatott eszmecserét vegye figyelembe a pénzreform további végrehajtása érdekében;

b) javasolja a Munka és Honvédelem Tanácsának, hogy havonta egyszer tartson együttes ülést a területi vezető gazdasági szervek képviselőivel, és tűzze e tanácskozások napirendjére az Állami Tervbizottság gazdasági jelentését, majd a gazdasági jelentés megvitatása után és ezzel kapcsolatban a pénzreform végrehajtásának konkrét kérdéseit;

c) megbízza a Munka és Honvédelem Tanácsát, hogy tűzze ki az első ilyen tanácskozás összehívásának időpontját, olymódon, hogy táviratilag küldje szét az időpontra vonatkozó javaslatait, és vegye figyelembe a beérkező válaszokat;

d) a Munka és Honvédelem Tanácsa keretében megtartott első ilyen tanácskozást meg kell bízni, hogy vizsgálja meg az anyagi eszközök területek közötti újraelosztásának kérdését."

A Katonai Hatóság kérdésében a plénum meghallgatta az SzSzKSz Forradalmi Katonai Tanácsának beszámolóját, és a következő határozatot hozta:

„A KB plénuma jóváhagyja a Szovjet Szövetség Forradalmi Katonai Tanácsának azt a tevékenységét, amelyet a Vörös Hadseregnek a normális élet- és munkakorülményekre való áttérése terén végzett, egyebek között teljes mértékben helyesnek tartja azt is, hogy ez év tavaszán behívják az 1902-es korosztályt.

A plénum jóváhagyja a Szovjet Szövetség Forradalmi Katonai Tanácsa által a Katonai Hatóság igazgatási apparátusának átszervezése és egyszerűsítése terén végrehajtott reformot, s különösen hangsúlyozza azoknak az erélyes intézkedéseknek helyességét, amelyeket a Katonai Hatóság tett, hogy a parancsnoki karból és az igazgatási állományból emeljenek ki párttagokat a hadsereg, mind a csapattestek, mindpedig a vezérkarok felelős munkaköreibe.

A plénum feltétlenül szükségesnek tartja a Vörös Hadseregnek kommunistákkal való további kiegészítését, és megbízza a Szervező Irodát, hogy tegye meg a megfelelő lépéseket.

A plénum jóváhagyja azokat az intézkedéseket, amelyeket a Katonai Hatóság a milíciaszervezés gyakorlatának további kiszélesítése terén tett, s amelyek számos új territoriális hadosztály megszervezésében jutottak kifejezésre.

Minthogy a jövőben a territoriális alakulatok hadseregszervezésünk egész rendszerében fontos szerepet fognak betölteni, a plénum felhívja valamennyi pártszervezet figyelmét, hogy közvetlenül és a lehető legnagyobb mértékben vegyenek részt a territoriális alakulatok megszervezésének és kiképzésének munkájában, különösen pedig az előzetes katonai kiképzés kellő

színvonalra való emelésében, ami az egész milíciaszervezés alapja.

A plénum hangsúlyozza, hogy ha a párt kellő figyelemmel és helyesen fog a dologhoz, a milíciaszervezés munkája rendkívüli jelentőségűvé válhat a falusi munka felélénkítése szempontjából.

A territoriális alakulatok a szovjet állam és a parasztság összefogásának egyik új, kiegészítő formájává válhatnak, és azzá is kell válniok.

A plénum ugyanakkor, amikor jóváhagyja a Katonai Hatóságnak azokat az intézkedéseit, amelyeket a Vörös Hadsereg fejlesztése, többek közt az egyes alakulatoknál, a politikai és kulturális-felvilágosító munka anyanyelven való megszervezése terén a nemzeti mozzanatok figyelembevételére és gyakorlati alkalmazására vonatkozóan tett, egyszersmind szükségesnek tartja ennek a munkának a XII. pártkongresszus határozata szellemében történő továbbfejlesztését és mélyítését.

A plénum annak a megfontolásnak alapján, hogy a Vörös Hadsereg anyagi helyzetének megjavítása a hadseregszervezés igen fontos mindannapi feladata, teljes egészében jóváhagyja a Szovjet Szövetség Forradalmi Katonai Tanácsának azt a határozatát, amely szerint a Hadügyi Népbiztosság költségvetésében végrehajtott belső átcsoportosításokból és a népbiztosság apparátusának csökkentéséből származó megtakarításokat az egész Vörös Hadsereg, különösen pedig az alsó és középfokú parancsnoki és igazgatási-gazdasági állomány anyagi helyzetének megjavítására kell fordítani.

A plénum ugyanakkor szükségesnek tartja a hadsereg anyagi helyzetének javítására irányuló, s a Szovjetunió általános pénzügyi helyzetével összhangban álló további munkát, és megbízza a Forradalmi Katonai Tanácsot, hogy dolgozza ki az erre vonatkozó további intézkedések programmját."

A belkereskedelem és a fogyasztási szövetkezet kérdésében a plénum a következő határozatokat fogadta el:

a) A Belkereskedelmi Bizottság munkájával összefüggő kérdésekben:

1) A plénum határozatilag kimondja, hogy a Belkereskedelmi Bizottságot helyi szervekkel rendelkező — de a többi népbiztossághoz képest csökkentett állományú — népbiztossággá kell átalakítani.

2) A plénum kimondja, hogy ennek a népbiztosságnak fő feladata annak biztosítása, hogy az állami kereskedelem és a szövetkezet meghódítsa a piacot a magánkereskedelmi és elsősor-

ban a nagykereskedelmi tőke rovására, továbbá hogy hatható-san ellenőrizze a magántőke tevékenységét. A plénum kimondja, hogy ebből a célból a népbiztosságot fel kell ruházni az egész kereskedelem szabályozásának jogával, és vezető szerepet kell biztosítani számára valamennyi olyan szervezet kereskedelmi politikájának meghatározásában, amelybe állami tőke van be-fektetve.

3) Meg kell erősíteni felelős munkatársakkal a Belkereske-delmi Bizottság, illetve leendő népbiztosság vezetőségét.

b) A fogyasztási szövetkezet munkájával összefüggő kérdésekről:

A plénum alapjában elfogadja a Politikai Irodának a fogyasz-tási szövetkezet munkájával foglalkozó bizottsága által előter-jesztett gyakorlati javaslatot.

Ezenkívül a plénum határozatilag kimondta, hogy a párt XIII. rendes kongresszusát május 20-ra kell összehívni.

„Pravda" 75. és 76. sz. 1924 április 2 és 3

A RÖVIDÍTÉSEK MAGYARÁZATA

BK — Bolsevik Központ — БЦ — Большевистский Центр

EKB — Egyesült Központi Bizottság — ОЦК — Объединенный Центральный Комитет

FUP — Forradalmi Ukrán Párt — РУП — Революционная Украинская Партия

KAP — Kommunistische Arbeiterpartei — Kommunista Munkáspárt

KB — Központi Bizottság — ЦК — Центральный Комитет

KBKI — Központi Bizottság Külföldi Irodája — ЗБЦК — Заграничное Бюро Центрального Комитета

KEB — Központi Ellenőrző Bizottság — ЦКК — Центральная Контрольная Комиссия

KIVB — Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága — ИККИ — Исполнительный Комитет Коммунистического Интернационала

KKI — Külföldi Központi Iroda — ЗЦБ — Заграничное Центральное Бюро

KL — Központi Lap — ЦО — Центральный Орган

KRB — Központi Revíziós Bizottság — Центральная Ревизионная Комиссия

KSz — Katonai Szervezet — ВО — Военная Организация

KSzB — Külföldi Szervező Bizottság — ЗОК — Заграничная Организационная Комиссия

KVB — Központi Végrehajtó Bizottság — ЦИК — Центральный Исполнительный Комитет

LHSzD — Lett Határterület Szociáldemokráciája — СДЛК — Социал-Демократия Латышского Края

LNT — Legfelsőbb Népgazdasági Tanács — ВСНХ — Высший Совет Народного Хозяйства

LPNB — Legfőbb Politikai Népművelési Bizottság — Главполитпросвет — Главный Политико-Просветительный Комитет

LSzD — Lengyel Szociáldemokrácia — ПСД — Польская Социал-Демократия

LSzDMP — Lett Szociáldemokrata Munkáspárt — ЛСДРП — Латышская Социал-Демократическая Рабочая Партия

LSzDP — Litvánia Szociáldemokrata Pártja — СДПЛ — Социал-Демократическая Партия Литви

LSzP — Lengyel Szocialista Párt — PPS — Polska Partia Socjalistyezna

MEÖSz — Mezőgazdasági és Erdőmunkások Összoroszországi Szakszervezete — Всеработземлес — Всероссийский Союз Работников Земли и Леса

MHT — Munka és Honvédelem Tanácsa — СТО — Совет Труда и Обороны

MPF — Munkás-Paraszt Felügyelet — РКИ — Рабоче-Крестьянская Инспекция

NKP — Németországi Kommunista Párt — КПГ — Коммунистическая Партия Германии

NT — Népbiztosok Tanácsa — СНК — Совет Народных Комиссаров

OK(b)P — Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt — РКП(б) — Российская Коммунистическая Партия (большевиков)

OKISz — Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség — РКСМ — Российский Коммунистический Союз Молодежи

OKP — Oroszországi Kommunista Párt — РКП — Российская Коммунистическая Партия

OSzB — Oroszországi Szervező Bizottság — РОК — Российская Организационная Комиссия

OSzD(b)MP — Oroszországi Szociáldemokrata (bolsevik) Munkáspárt — РСДРП(б) — Российская Социал-Демократическая Рабочая Партия (большевиков)

OSzDMP — Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt — РСДРП — Российская Социал-Демократическая Рабочая Партия

OSzFSzK — Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság — РСФСР — Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика

ÖK(b)P — Összszövetségi Kommunista (bolsevik) Párt — ВКП(б) — Всесоюзная Коммунистическая Партия (большевиков)

ÖKSzT — Összoroszországi Központi Szakszervezeti Tanács — ВЦСПС — Всесоюзный Центральный Совет Профессиональных Союзов

ÖKVB — Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság — ВЦИК — Всероссийский Центральный Исполнительный Комитет

ÖRB — Összoroszországi Rendkívüli Bizottság — ВЧК — Всероссийский Чрезвычайный Комитет

SzB — Szervező Bizottság — ОК — Организационная Комиссия

SzKP — A Szovjetunió Kommunista Pártja — КПСС — Коммунистическая Партия Советского Союза

TBI — Többségi Bizottságok Irodája — БКБ — Бюро Комитетов Большинства

UKP — Ukrajna Kommunista Pártja — КПУ — Коммунистическая Партия Украины

UKVB — Ukrajnai Központi Végrehajtó Bizottság — ЦИКУ — Центральная Исполнительная Комиссия Украины

USzSzK — Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság — УССР — Украинская Советская Социалистическая Республика

VKPD — Vereinigte Kommunistische Partei Deutschlands — (Németország Egyesült Kommunista Pártja)

TARTALOM

Előszó 5

AZ OSZDMP ELSŐ KONGRESSZUSA. *Minszk. 1898 március 1—3 (13—15)* ..... 9—14

I. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt kiáltványa 10

II. A kongresszus határozatai 12

AZ „ISZKRA" SZERKESZTŐSÉGÉNEK NYILATKOZATA (programm-közlemény az ujság kiadásáról). *Genf. 1900 október* ..... 15—21

A szerkesztőségtől 16

A KÜLFÖLDI SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEK KONFERENCIÁJA. *Genf. 1901 június* ..... 22—24

A konferencia határozata 22

Elvi egyezmény 23

AZ OSZDMP KÜLFÖLDI SZERVEZETEINEK „EGYESÍTŐ" KONGRESSZUSA. *Zürich. 1901 szeptember 21—22 (október 4—5)* ..... 25—27

A „Zarja" és „Iszkra" szervezet külföldi szekciójának és a „Szocial-demokrat" forradalmi szervezetnek a nyilatkozata 26

AZ OSZDMP BIZOTTSÁGAI ÉS SZERVEZETEI KÉPVISELŐINEK KONFERENCIÁJA. *Belosztok. 1902 március 23—28 (április 5—10)* ..... 28—33

A konferencia határozatai:

I. Az értekezlet megalakulása 28

II. Elvi határozat 29
III. Határozat a májusi röpirat kérdésében 33

AZ „ISZKRA" ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA BIZOTTSÁGOK KÉPVISELŐINEK TANÁCSKOZÁSA A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG MEGALAKÍTÁSA ÉS A II. PÁRTKONGRESSZUS ELŐKÉSZÍTÉSE KÉRDÉSÉRŐL. *Pszkov. 1902 november 2—3 (15—16)* ..... 34—37

Közlemény a Szervező Bizottság megalakulásáról 34

AZ OSZDMP MÁSODIK KONGRESSZUSA. *Brüsszel—London. 1903 július 17 (30) — augusztus 10 (23)* ..... 38—64

I. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspártnak a II. pártkongresszuson elfogadott programmja 40

II. * Az OSzDMP Szervezeti Szabályzatának Lenin által a kongresszuson benyújtott tervezete[1] 47

Az OSzDMP-nek a II. pártkongresszuson elfogadott Szervezeti Szabályzata 48

III. A kongresszus határozatai:

A Bund helyéről a pártban 51
A párt Központi Lapjáról 52
A kerületi szervezetekről ..... —
A helyi szervezetekről ..... —
A szekták tagjai közötti munkáról ..... —
A nyomozások során tanúsítandó magatartásról ... 53
A liberálisokhoz való viszonyról ..... —
A szociálforradalmárokról 54
A tüntetésekről 55
A szakmai harcról 56
A zsidóellenes pogromokról 57
A gyári bizalmiakról ..... —
A propaganda megszervezéséről 58
A tanulóifjúsághoz való viszonyról ..... —
Az Amszterdami Kongresszusról 59
A pártirodalomról ..... —
* A szervezőbizottsági incidens ügyében 60
* A „Borba"-csoport kongresszusi képviseletéről .... —
* A Voronyezsi Bizottságról ..... —
* Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciájának a kongresszusra való meghívásáról 61
* A Szervező Bizottság beszámolójához ..... —

[1] Csillaggal jelöljük a gyüjtemény szerkesztősége által adott címeket. — *Szerk.*

* A „Rabocsaja Gazeta"-ról ..... —
* A kongresszus napirendjéről ..... —
* Martinov és Akimov nyilatkozatáról, amelyben lemondtak a kongresszus munkájában való részvételről 62
* A „Borba"-csoport feloszlatásáról ..... —
* Az Orosz Szociáldemokraták Külföldi Szövetségének feloszlatásáról ..... —
* Kuklin könyvkiadó csoportjáról és a „Volja"-csoportról ..... —
* A „Juzsnij Rabocsij"-csoportról 63
* A lengyel küldötteknek a kongresszusról történt kivonulásáról ..... —
* A központi szervek megválasztásáról ..... —
* A kongresszusi jegyzőkönyv közzétételére alakítandó bizottság választásáról ..... —
* A II. kongresszus jegyzőkönyvének a Bund által való felhasználásáról ..... —
* A Bundnak a pártból való kiválásáról 64
* Az „Iszkra" hetenkénti megjelentetéséről ..... —

A 22 BOLSEVIK TANÁCSKOZÁSA. *Genf. 1904 augusztus* 65—73

* „A II. pártkongresszus többségének álláspontján álló, azonos elveket valló 22 OSzDMP tag" határozata 66

AZ OSZDMP HARMADIK KONGRESSZUSA. *London. 1905 április 12—27 (április 25 — május 10)* ..... 74—102

I. Közlemény a III. pártkongresszus összehívásáról .. 76

II. Közlemény az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt III. kongresszusáról 81

III. A kongresszus határozatai:

A kongresszus megalakulásáról 85
A fegyveres felkelésről 86
Az ideiglenes forradalmi kormányról 87
A kormánynak a forradalom küszöbén követett taktikájához való viszonyról 88
Az OSzDMP nyilt politikai akcióinak kérdéséről ... 89
A parasztmozgalomhoz való viszonyról 90
A párt elszakadt részéről 91
A nemzetiségi szociáldemokrata szervezetekhez való viszonyról 92
A szociálforradalmárokkal való gyakorlati megegyezésekről ..... —
A liberálisokhoz való viszonyról 93
A propagandáról és az agitációról ..... —

A kaukázusi eseményekkel kapcsolatban 94
A lengyelországi eseményekkel kapcsolatban 95
A párt Központi Lapjáról ..... —
A központok azon kötelességéről, hogy a pártügyekről tájékoztassák a perifériikus szervezeteket és vegyék figyelembe azok tanácskozási jogát 96
A párt anyagi támogatásáról ..... —
A különböző pártszervezetek képviselőinek időszaki konferenciáiról ..... —
A „Vperjod"-ról 97
* A Szervező Bizottság beszámolójának megvitatásáról ..... —
* A Külföldi Szervezet szervezeti szabályzatáról .... —
* A munkásoknak és az értelmiségieknek a szociáldemokrata szervezeteken belüli viszonyára vonatkozó határozatról 98
* A pártnyomdák tevékenységéről ..... —
* A Központi Bizottság beszámolójáról ..... —
* Az új Központi Bizottság munkájáról ..... —
* A kongresszus munkájáról szóló tájékoztatásról ... —
IV. A párt Szervezeti Szabályzata 99
V. Nyilvánosságra nem hozott határozatok:
A Központi Bizottság teljes üléseiről 101
A Központi Lap kiadásának Oroszországba való áthelyezéséről ..... —
A mensevikekkel való egyesülés feltételeinek előkészítéséről 102
A III. kongresszus határozatait el nem ismerő bizottságok feloszlatásáról ..... —

AZ OROSZORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA SZERVEZETEK KONFERENCIÁJA. *Riga. 1905 szeptember 7—9 (20—22)* ..... 103—107
I. * Közlemény a konferenciáról 103
II. A konferencia határozatai:
Az Állami Dumáról 104
A kaukázusi eseményekkel kapcsolatban 106

AZ OSZDMP ELSŐ KONFERENCIÁJA. *Tammerfors. 1905 december 12—17 (25—30)* ..... 108—115
I. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt IV. kongresszusának összehívásáról 109
II. A konferencia határozatai:
A központi szervek egyesítéséről 112
A párt újjászervezése 113

Határozat az agrárkérdésről 114
Az Állami Dumáról ..... —

AZ OSZDMP NEGYEDIK (EGYESÍTŐ) KONGRESSZUSA. *Stockholm. 1906 április 10—25 (április 23 — május 8)* ..... 116—156

I. A bolsevikok által a kongresszus elé terjesztett határozati javaslatok (Taktikai platform az OSzDMP Egyesítő Kongresszusa számára) 118

A demokratikus forradalom jelenlegi szakasza 119
A proletariátus osztályfeladatai a demokratikus forradalom jelenlegi szakaszában 120
A fegyveres felkelés 121
A partizán harci akciók 123
Az ideiglenes forradalmi kormány és a forradalmi hatalom helyi szervei 124
A Munkásküldöttek Szovjetjei 126
Viszonyunk a polgári pártokhoz 127
Viszonyunk a nemzetiségi szociáldemokrata pártokhoz 128
A szakszervezetek 129
Viszonyunk az Állami Dumához 130
A párt szervezetének alapjai 132

II. A bolsevikok által a kongresszus elé terjesztett határozati javaslatok:

1. * A Lenin által beterjesztett agrárprogramm-tervezet ..... —
2. * A Lenin által előterjesztett határozati javaslat az Állami Dumáról 134
3. * Megjegyzés a Szervezeti Szabályzat 1. pontjához 135
4. * Szurenyin (Saumjan) indoklással ellátott határozati javaslata a Bunddal való egyesülés pontjához ..... —

III. Az egykori „bolsevik" frakció egyesítőkongresszusi küldötteinek felhívása a párthoz 136

IV. Az OSzDMP Egyesítő Kongresszusán elfogadott rendelkezések és határozatok:

Agrárprogramm 141
Taktikai határozat az agrárkérdésről 142
A parasztmozgalomhoz való viszonyról ..... —
Az Állami Dumához való viszonyról 144
A fegyveres felkelésről 146
A partizánakciókról 147
A szakszervezetekről 148

A szakszervezetek nemzetiségek szerinti szervezéséről 149
Lengyelország és Litvánia Szociáldemokráciája és az OSzDMP egyesülésének feltételei ..... —
A Lett Szociáldemokrata Munkáspárt és az OSzDMP egyesülése feltételeinek tervezete 151
A Bund és az OSzDMP egyesülése feltételeinek tervezete 152
A burzsoá pártokhoz való viszonyról 153
A kongresszus elnevezéséről 154
Szervezeti Szabályzat ..... —
* A kongresszus határozata a bolsevikok által a Szervezeti Szabályzat 1. pontjához javasolt megjegyzésről 155
* A Nemzetközi Szocialista Irodához kiküldött OSzDMP-képviselő jóváhagyásáról ..... —
* A területi és helyi szervezetek képviselői konferenciájának összehívásáról ..... —
* A katonai szervezetek konferenciájának összehívásáról ..... —
* A kongresszus jegyzőkönyvének megszerkesztéséről és jóváhagyásáról 156
* Utasítás a KB-nak a parlamenti csoportra vonatkozólag ..... —

AZ OSZDMP MÁSODIK („ELSŐ ÖSSZOROSZORSZÁGI") KONFERENCIÁJA. *Tammerfors. 1906 nov. 3—7 (16—20)* 157—164

I. * A konferencia tizennégy küldöttjének nyilatkozata 158
A Lengyelország, a Lett határterület, Szentpétervár, Moszkva, a Központi Iparvidék és a Volgavidék szociáldemokráciáját képviselő küldöttek nevében a konferencia elé terjesztett különvélemény 159

II. A konferencia határozatai:
Az OSzDMP-nek a választási kampányban követendő taktikájáról 160
A helyi választási kampány egységéről 162
Módosítás a Központi Bizottság által javasolt választási platformtervezethez ..... —
A pártkongresszus kérdéséről 163
A munkáskongresszusért folyó agitáció kereteinek kérdéséhez ..... —
A szervezetek hozzájárulása a kongresszus összehívásával kapcsolatos költségekhez ..... —

AZ OSZDMP KATONAI ÉS HARCI SZERVEZETEINEK ELSŐ KONFERENCIÁJA. *Tammerfors. 1906 november 16—22 (november 29 — december 5)* ..... 165—176

A konferencia határozatai:
A jelenlegi helyzetről 166

A párt szerepe a fegyveres felkelésben 167
A katonai szervezetek feladatai 168
A harci szervezetek feladatai 169
Más pártok és a pártonkívüliek hasonló szervezeteihez való viszonyról 170
A katonai és harci szervezetek szerepe a fegyveres felkelésben ..... —
A katonatisztek körében végzendő munkáról 171
A kisajátításokról ..... —
A Központi Bizottság által összehívott konferenciához való viszonyról 172
A kongresszusi beszámolóról 173
A kongresszusi képviselet alapelveiről 174
A katonai és harci szervezetek Ideiglenes Irodájáról —
A sajtószervről és a kiadói munkáról ..... —
A helyi és területi irodalomról 175
Az országos katonai-harci szervezet megalakításáról 176
A Központi Bizottság képviselőjének távolmaradásáról ..... —

AZ OSZDMP ÖTÖDIK (LONDONI) KONGRESSZUSA. *London. 1907 április 30 — május 19 (május 13 — június 1)* 177—197

I. A bolsevikok által a kongresszus elé terjesztett határozati javaslatok:

A kongresszus napirendjéről 178
A Központi Bizottság beszámolójával kapcsolatban 179
A dumafrakció beszámolójával kapcsolatban 180
A bolsevik Duma-képviselők tervezete a frakció szervezetére vonatkozólag 181
A polgári pártokhoz való viszonyról ..... —
A munkáskongresszusról 183
Az Állami Dumához való viszonyról 184
A partizánakciókról 185
A szakszervezetekről 186

II. A kongresszuson elfogadott határozatok és rendelkezések:

* A Központi Bizottság beszámolójával kapcsolatban 187
Határozat a Központi Bizottság jelentéseiről ..... —
A nemproletár pártokhoz való viszonyról ..... —
A munkáskongresszus és a pártonkívüli munkásszervezetek 189
Az Állami Dumáról 190
A dumafrakció beszámolójához 191
A nemzeti kérdésről a szociáldemokrata dumafrakció tevékenységével kapcsolatban ..... —

A „nemzeti demokraták" pártjáról 192
A dumafrakció és a Központi Bizottság viszonyáról 193
A partizánakciókról ..... —
A szakszervezetekről 194
A hadseregben végzendő munkáról ..... —
Az Örmény Szociáldemokrata Munkásszervezettel való egyesülésről 195
A kölcsönről ..... —
Szervezeti Szabályzat ..... —
* A kongresszusra vonatkozó tájékoztatásról 197

AZ OSZDMP HARMADIK („MÁSODIK ÖSSZOROSZORSZÁGI") KONFERENCIÁJA. *Kotka (Finnország). 1907 július 21—23 (augusztus 3—5)* ..... 198—207

A konferencia határozatai 198

AZ OSZDMP NEGYEDIK („HARMADIK ÖSSZOROSZORSZÁGI") KONFERENCIÁJA. *Helsingfors. 1907 november 5—12 (18—25)* ..... 208—212

A konferencia határozatai:

A szociáldemokrata frakciónak az Állami Dumában követendő taktikájáról 209
A frakciós központokról és a KB-nak a helyi szervezetekkel való kapcsolata megszilárdításáról 210
A burzsoá sajtóban való részvételről 212
* A szociáldemokraták Állami Duma-beli képviseletének elnevezése ..... —

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TELJES ÜLÉSE. *Genf. 1908 augusztus 11—13 (24—26)* ..... 213—220

A teljes ülés határozatai:

Az Összoroszországi Konferencia összehívásáról 214
Pénzügyek ..... —
Beszámoló a Stuttgarti Kongresszusnak 215
A Központi Bizottság szervezete ..... —
Vizsgálat a kisajátítás ügyével kapcsolatban 216
A Külföldi Központi Iroda szervezete 217
Választások 218
Jegyzőkönyvi bizottság 219
A Martov-féle incidens ..... —
A teljes ülés összehívásával kapcsolatos incidensről 220
A határozatok közzététele ..... —

AZ OSZDMP ÖTÖDIK (1908. ÉVI ÖSSZOROSZORSZÁGI) KONFERENCIÁJA. *Párizs. 1908 december 21—27 (1909 január 3—9)* ..... 221—234

A konferencia határozatai:

A beszámolókról 222
A jelenlegi helyzetről és a párt feladatairól ..... —
A szociáldemokrata dumafrakció képviselőjének távolmaradásával kapcsolatban 225
A szociáldemokrata dumafrakcióról ..... —
* A dumafrakcióval foglalkozó határozatnak nyilvánosságra nem hozandó része 229
Szervezeti kérdés ..... —
A helyi nemzetiségi szervezetek egyesítéséről 231
A Litvánia Szociáldemokrata Pártjával való egyesülésről ..... —
A Lengyel Szocialista Párt „balszárnyával" való egyesülésről 232
A pártkongresszus összehívásáról ..... —
A kongresszus összehívására vonatkozó elvetett határozati javaslat ..... —
A Központi Bizottság munkájáról 233
A Központi Lapról ..... —
A külföldi közreműködő csoportok egy részével támadt konfliktusról ..... —
* A konferencia határozatainak nyilvánosságra hozásáról 234

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TELJES ÜLÉSEI. *Párizs 1908 december 21, 27—29 (1909 január 3, 9—11)* ..... 235—239

A teljes ülés határozatai:

* A konferencia megszervezéséről 235
* A határozatok és beszámolók közzétételéről szóló konferencia-határozatok megerősítése 236
Egyesülés az örmény szervezettel a Kaukázusban —
A szűkebb KB-ról ..... —
* A külföldi csoportok Központi Irodája képviselőjének az ülésre való meghívásáról ..... —
A tifliszi röpirat 237
Külföldi ügyek ..... —
A Központi Lapról 239
* A KB határozatainak a pártszervek által történő közzétételéről ..... —
Az ujságokban közlendő szöveg ..... —

A „PROLETARIJ" KIBŐVÍTETT SZERKESZTŐSÉGÉNEK ÉRTEKEZLETE. *Párizs. 1909 június 8—17 (21—30)* .... 240—265

I. Közlemény a „Proletarij" kibővített szerkesztőségének értekezletéről 241

II. Az értekezlet határozatai:

Az otzovizmusról és az ultimatizmusról 249
A szociáldemokraták közötti istenépítő irányzatokról 253
Maximov elvtársnak a („Proletarij" 42. számában közölt) „Külön úton" című cikk elleni tiltakozása tárgyában ..... —
A dumabeli tevékenység és a pártmunka számos más ága közötti viszonyról 254
A bolsevikok feladatai a pártban 257
A külföldön NN-ben (Capri szigetén) létesülő pártiskoláról 259
A bolsevik konferenciákról 260
A külön bolsevik kongresszusért vagy bolsevik konferenciáért folytatott agitációról 261
Makszimov elvtárs kiválásáról 262
A pétervári bolsevikok képviselőjének nyilatkozata —
* A tanácskozás megalakulásáról ..... —
* A Központi Lap vezetéséről ..... —
* A Bolsevik Központ átszervezéséről 263
* Az Oroszországi Bolsevik Központról ..... —
* A „Proletarij" kibővített szerkesztőségének Végrehajtó Bizottságáról 264
* A népszerű lapról ..... —
* A legális kiadóról ..... —
* A szakszervezeti újságról 265

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK TELJES ÜLÉSE. *Párizs. 1910 január 2—23 (január 15 — február 5)* 266—279

A teljes ülés határozatai:

A párton belüli helyzet 267
A soronkövetkező általános pártkonferencia összehívásáról 270
A Központi Bizottság alapszabályzata 272
A Központi Lapról 274
A „Vitaanyag-gyüjtemény"-ről ..... —
A pártiskoláról ..... —
A koppenhágai nemzetközi kongresszus 275
A „Pravdá"-ról ..... —
A „Vperjod"-csoportról ..... —
A frakciós központokról 276

A külföldi csoportok közötti szakadás megszüntetéséről 278
A tagdíjakról ..... —
A pártfegyelem megsértéséről ..... —

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA TAGJAINAK TANÁCSKOZÁSA. *Párizs. 1911 május 28 — június 4 (június 10—17)* ..... 280—288

I. Közlemény a tanácskozásról 281

II. A tanácskozás határozatai:

A megalakulásról 283
A KB teljes ülésének összehívásáról 284
Tanácskozás a IV. Duma küszöbönálló választásainak kérdéséről 285
A pártkonferencia összehívásáról ..... —
A Központi Bizottság Külföldi Irodájáról 287
A Technikai Bizottság megalakításáról ..... —

AZ OROSZORSZÁGI SZERVEZŐ BIZOTTSÁG ÉRTEKEZLETE. *Baku — Tiflisz. 1911 szeptember (október) hó* .... 289—294

I. A pártkonferencia összehívására alakult Oroszországi Szervező Bizottság közleménye 290

II. Az általános pártkonferencia összehívására alakult Oroszországi Szervező Bizottság határozatai:

A megalakulásról 292
A Külföldi Szervező Bizottsághoz való viszonyról 293
A konferencia küldötteinek választásáról ..... —
A legális szervezetek képviseletéről 294
A nemzetiségi szervezetekről ..... —

A KÜLFÖLDI BOLSEVIK CSOPORTOK TANÁCSKOZÁSA. *Párizs. 1911 december 14—17 (27—30)* ..... 295—304

I. A párton belüli helyzetről szóló beszámolóval kapcsolatban Lenin által előterjesztett határozattervezet 296

A párt külföldi szociáldemokrata erőinek szervezete és a bolsevikok feladatai ..... —

II. Közlemény a tanácskozásról 298

AZ OSZDMP HATODIK (PRÁGAI) ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Prága. 1912 január 5—17 (18—30)* 305—330

I. Közlemény az OSzDMP Összoroszországi Konferenciájáról 306

II. A konferencia határozatai:

A konferencia összehívására alakult Oroszországi Szervező Bizottságról 309
A konferencia megalakulásáról 310
A nemzetiségi központok küldötteinek az országos pártkonferenciáról való távolmaradása kérdéséről 311
A helyi szervezetek beszámolóiról 312
A jelenlegi helyzetről és a párt feladatairól 313
A IV. Állami Duma választásairól 314
A szociáldemokrata dumafrakcióról 318
A pártmunka jellegéről és szervezeti formáiról 319
A szociáldemokraták feladatai az éhínség elleni harcban 320
A Dumának az állami munkásbiztosításról szóló törvényjavaslatával kapcsolatos álláspontunk 321
A „petíciós kampányról" 324
A likvidátorságról és a likvidátorok csoportjáról .. 326
A Központi Lapról 327
A „Rabocsaja Gazetá"-ról ..... —
A „Pravdá"-ról ..... —
A párt Szervezeti Szabályzatának módosítása 328
A volt megbízottnál levő vagyonról és a pénzbeli elszámolásokról ..... —
A „Vörös Kereszt"-ről 329
A külföldi pártszervezetről ..... —
Az orosz kormány Perzsia elleni támadásáról ..... —
A kínai forradalomról 330
A cárizmus Finnországgal kapcsolatos politikájáról —
Üdvözlet a német szociáldemokráciának ..... —

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK 1913 „FEBRUÁRI" TANÁCSKOZÁSA A PÁRTFUNKCIONÁRIUSOKKAL. *Krakkó. 1912 december 26 — 1913 január 1 (1913 január 8—14)* ..... 331—345

I. Közlemény 331

II. A tanácskozás határozatai:

A forradalmi fellendülés, a sztrájkok és a párt feladatai 335
Az illegális szervezet építése 337
A szociáldemokrata dumafrakcióról 339
Az illegális irodalomról 340
A társadalombiztosítási kampányról ..... —
A likvidátorsághoz való viszonyról és az egységről 342
A „nemzetiségi" szociáldemokrata szervezetekről 344

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK 1913 „AUGUSZTUSI" („NYÁRI") TANÁCSKOZÁSA A PÁRTFUNKCIONÁRIUSOKKAL. *Poronyino (Krakkó mellett). 1913 szeptember 23 — október 1 (október 6—14)* ..... 346—365

I. Közlemény a tanácskozásról 346

II. A tanácskozás határozatai:

Az agitáció feladatai a jelenlegi helyzetben 355
A szervezeti kérdésről és a pártkongresszusról 356
A sztrájkmozgalomról 357
A pártsajtóról 358
A szociáldemokraták dumabeli munkájáról 359
A szociáldemokrata dumafrakcióról 360
A legális egyesületekben végzendő munkáról 361
A nemzeti kérdésről 362
A narodnyikokról 364

AZ OSZDMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIÁLTVÁNYA AZ IMPERIALISTA HÁBORÚRÓL. *Bern. 1914 november* ..... 366—374

A háború és az oroszországi szociáldemokrácia 367

AZ OSZDMP KÜLFÖLDI SZEKCIÓINAK KONFERENCIÁJA. *Bern. 1915 február 14—19 (február 27 — március 4)* 375—383

A konferencia határozatai:

A háború jellegéről 376
A „haza védelmének" jelszaváról ..... —
A forradalmi szociáldemokrácia jelszavai 377
Az opportunizmus és a II. Internacionále csődje .. 378
A III. Internacionále 379
A pacifizmus és a béke jelszava ..... —
A cári monarchia veresége 380
Más pártokhoz és csoportokhoz való viszonyunk —
Az OSzDMP külföldi szervezeteinek feladatai 381
A KL és az új lap 382
Kiegészítés a KL-ről és az új lapról hozott határozathoz ..... —
Álláspont a „kolóniák" ügyeivel kapcsolatban ... 383
A Központi Lap javára rendezendő gyüjtésekről .. —

AZ OSZD(b)MP HETEDIK (ÁPRILISI) ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Petrográd. 1917 április 24—29 (május 7—12)* ..... 384—409

* I. Bevezetés a konferencia határozataihoz 385

II. A konferencia határozatai:

A háborúról 388

Az Ideiglenes Kormányhoz való viszonyról 391
Az agrárkérdésről 393
Borgbjerg előterjesztésével kapcsolatban 396
A koalíciós kormányról 398
A nemzeti kérdésről 400
Az internacionalisták egyesítéséről a kispolgári honvédő blokk ellen 401
Az Internacionále helyzete és az OSzD(b)MP feladatai 402
A jelenlegi helyzetről 404
A pártprogramm felülvizsgálásáról 407
A Munkás- és Katonaküldöttek Szovjetjeiről 408

AZ OSZD(b)MP FRONTON ÉS HÁTORSZÁGBAN MŰKÖDŐ KATONAI SZERVEZETEINEK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Petrográd. 1917 június 16—23 (június 29 — július 6)* ..... 410—426

A konferencia határozatai:

A jelenlegi helyzetről 411
A háborúról, a békéről és az offenzíváról 413
A nép általános felfegyverzéséről 414
A hadsereg demokratizálásáról 416
A nemzeti kérdésről 418
Az agrárkérdésről 419
Az országos katona- és parasztujságról 422
A katonai szervezet céljai és feladatai 423
A katonai szervezet szabályzatának tervezete 424
Hausztov elvtárs letartóztatásával kapcsolatban .. 425

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIBŐVÍTETT TANÁCSKOZÁSA. *Petrográd. 1917 július 13—14 (26—27)* ..... 427—429

A tanácskozás határozata 427

AZ OSZD(b)MP HATODIK KONGRESSZUSA. *Petrográd. 1917 július 26 — augusztus 3 (augusztus 8—16)* ..... 430—458

I. A kongresszus határozatai és rendelkezései:

A jelenlegi helyzet és a háború 432
A politikai helyzetről 434
A gazdasági helyzetről 437
Az alkotmányozógyűlési választási kampány 440
A szakszervezeti mozgalom feladatai 441
A párt és a szakszervezetek 443
Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt Szervezeti Szabályzata 445

Az ifjúsági szövetségekről 447
A propagandáról 448
Az instruktortanfolyamokról 449
A pártprogramm felülvizsgálásával megbízott szekció jegyzőkönyve ..... —
A párt egyesítésének kérdéséről 450
A Központi Bizottság tevékenységéről 451
Rendelkezések ..... —

II. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt kiáltványa 452

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIBŐVÍTETT ÜLÉSE. *Petrográd. 1917 augusztus 31 (szeptember 13)* 459—460

A hatalomról 459

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE. *Petrográd. 1917 október 10 (23)* ..... 461—462

Határozat 461

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK KIBŐVÍTETT ÜLÉSE. *Petrográd. 1917 október 16 (29)* ..... 463—464

Az értekezlet határozata 464

AZ OSZD(b)MP KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE. *Petrográd. 1917 november 1—2 (14—15)* ..... 465—468

A Központi Bizottság kibővített ülésének határozata . 466

Az OSzD(b)MP Központi Bizottságának határozata a KB-n belüli ellenzék kérdésében. 1917 november 2 (15) —

AZ OK(b)P HETEDIK KONGRESSZUSA. *Petrográd. 1918 március 6—8* ..... 469—473

A kongresszus határozatai:

* A Központi Bizottság beszámolójáról 470
A háborúról és a békéről ..... —
Kiegészítés a háborúról és a békéről szóló határozathoz 472
A párt nevének és programmjának megváltoztatásáról ..... —
A KB-ba való belépést megtagadó „baloldali kommunisták" nyilatkozatával kapcsolatban 473

AZ OK(b)P NYOLCADIK KONGRESSZUSA. *Moszkva. 1919 március 18—23* ..... 474—529

I. A kongresszus határozatai és rendelkezései:

A Központi Bizottság beszámolójáról 476

A programmtervezetről ..... —
Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt programmja ..... —
A Kommunista Internacionáléról 500
A katonai kérdésről ..... —
A szervezeti kérdésről 513
A középparasztsághoz való viszonyról 519
A falusi politikai propagandáról és kulturális-ismeretterjesztő munkáról 523
A proletárnők körében végzett munkáról 526
Az ifjúság körében végzett munkáról ..... —
A párt- és szovjetsajtóról 527
II. Az OK(b)P VIII. kongresszusának felhívása a pártszervezetekhez 528

AZ OK(b)P NYOLCADIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Moszkva. 1919 december 2—4* ..... 530—553

A konferencia határozatai:

Csicserin elvtárs beszámolójáról és a nemzetközi helyzetre vonatkozó határozattervezetről 531
A frakció által a VII. szovjetkongresszus elé terjesztett határozattervezet a nemzetközi helyzetről ... —
A frakció által a VII. szovjetkongresszus elé terjesztett határozattervezet a fűtőanyagellátásról 532
Az ukrajnai szovjet politikáról 533
Az ukrajnai szovjet hatalomról ..... —
Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Szervezeti Szabályzata 536
Tézisek az új párttagok foglalkoztatásáról 546
A frakció által a VII. szovjetkongresszus elé terjesztett határozattervezet a szovjet építésről 549

AZ OK(b)P KILENCEDIK KONGRESSZUSA. *Moszkva. 1920 március 29—április 5* ..... 554—587

I. A kongresszus határozatai:
A Központi Bizottság beszámolójáról 555
A gazdasági építés legközelebbi feladatairól ..... —
A gazdasági népbiztosságok közötti kapcsolat megszervezéséről 570
A szakszervezetek és szervezésük kérdéséről ..... —
A szövetkezetekhez való viszonyról 575
A szervezeti kérdésről 578
A milícia-rendszerre való áttérésről 582
A politikai osztályok és pártbizottságok viszonyáról 584
A proletárnők körében végzendő munkáról ..... —
A közlekedésügy érdekében való mozgósításról 585

II. A kongresszus üdvözlete:

Az OK(b)P IX. kongresszusának üdvözlete az OSzFSzK Vörös Hadseregéhez és Vörös Flottájához 586

AZ OK(b)P KILENCEDIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Moszkva. 1920 szeptember 22—25* ..... 588—597

A konferencia határozatai:

A pártépítés soronlevő feladatairól 589
A KB szervezeti beszámolójáról 596
* A lengyel kérdésről 597

AZ OK(b)P TIZEDIK KONGRESSZUSA. *Moszkva. 1921 március 8—16* ..... 598—667

A kongresszus határozatai és rendelkezései:

A KB beszámolójáról 600
A pártépítés kérdéseiről 601
A pártegységről 614
A pártunkban jelentkező szindikalista és anarchista elhajlásról 617
A feloszlatott „munkásellenzék"-csoportnak a Központi Bizottságba beválasztott tagjairól 620
Az ellenőrző bizottságokról ..... —
A szakszervezetek szerepéről és feladatairól 622
A Legfőbb Politikai Népművelési Bizottságról és a párt agitációs-propaganda feladatairól 640
A marxizmust tanulmányozó tanfolyamok megszervezéséről 644
A párt soronlevő feladatairól a nemzeti kérdés terén —
Az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásának természetbeni adóval való felváltásáról 655
A szövetkezetekről 657
A pénzügyi politika felülvizsgálásáról ..... —
A munkások és az ínséges parasztok helyzetének javításáról ..... —
A Szovjetköztársaság a kapitalista környezetben 659
A Kommunista Internacionáléról 660
A fenyegető imperialista háborúról 661
Határozat a katonai kérdésről ..... —
Petrográd munkásaihoz 666

AZ OK(b)P TIZEDIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Moszkva. 1921 május 26—28* ..... 668—673

A konferencia határozatai és rendelkezései:

A gazdasági politikáról 669
Az OK(b)P Központi Bizottságának munkaterve .. 671

AZ OK(b)P TIZENEGYEDIK ÖSSZOROSZORSZÁGI KONFERENCIÁJA. *Moszkva. 1921 december 19—22* ..... 674—698

A konferencia határozatai és rendelkezései:

A Komintern taktikájáról 675
A Komintern Végrehajtó Bizottságának tézisei .... —
A párt soronlevő feladatai a gazdaság helyreállításával kapcsolatban 686
A párt megerősítésének kérdéséről a párttagság felülvizsgálása során szerzett tapasztalatok figyelembevételével kapcsolatban 693

AZ OK(b)P TIZENEGYEDIK KONGRESSZUSA. *Moszkva. 1922 március 27—április 2* ..... 699—763

A kongresszus határozatai:

A Központi Bizottság beszámolójáról 700
Az OKP Komintern-küldöttségének beszámolójáról 702
A szakszervezetek szerepe és feladatai az új gazdasági politika viszonyai között 704
A szakszervezetek vezető szerveinek felülvizsgálatáról és megújításáról 714
A pénzügyi politikáról 715
A falusi munkáról 721
A párt megerősítéséről és új feladatairól 722
Az OKP 1921 decemberi konferenciájának határozata a párt megerősítésének kérdéséről a párttagság felülvizsgálása során szerzett tapasztalatok figyelembevételével kapcsolatban 733
Gyakorlati javaslatok a pártépítés szervezeti kérdéseiről, kiegészítésül a párt megerősítéséről a párttisztítással kapcsolatban hozott határozathoz ... 738
Az ellenőrző bizottságok feladatairól és céljairól ... 743
Az ellenőrző bizottságok szabályzata ..... —
A Központi Revíziós Bizottság szabályzata 746
Az Oroszországi Kommunista Ifjúsági Szövetség kérdéséről 747
A sajtóról és a propagandáról 750
A munkásnők és parasztnők körében végzett munkáról 757
Rendelkezések a Vörös Hadsereg megerősítésének kérdéséről 758
A volt „munkásellenzék" egyes tagjairól 759

AZ OK(b)P TIZENKETTEDIK ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA. *Moszkva. 1922 augusztus 4—7* ..... 764—793

I. Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Szervezeti Szabályzata 765

II. A konferencia határozatai és rendelkezései:

A párt feladatai a szövetkezetekben 777
A szovjetellenes pártokról és irányzatokról 781
A szakszervezetek munkájának eredményeiről 788
A nemzetközi politikáról szóló beszámolóhoz 789
Az OKP-tagok anyagi helyzetének megjavításáról . 790
Az aktív pártfunkcionáriusok anyagi helyzetéről .. 791

AZ OK(b)P TIZENKETTEDIK KONGRESSZUSA. *Moszkva. 1923 április 17—25* ..... 794—883

A kongresszus határozatai:

Az OKP Központi Bizottságának beszámolójával kapcsolatban 796
A revíziós bizottság beszámolójával kapcsolatban 802
A KEB beszámolójával kapcsolatban ..... —
A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságába delegált oroszországi képviselet beszámolójával kapcsolatban ..... —
Az iparról ..... —
A falusi adópolitikáról 822
A nemzeti kérdésről 827
Az új közigazgatási beosztásról 836
A Munkás-Paraszt Felügyelet és a Központi Ellenőrző Bizottság feladatairól 838
A szervezeti kérdésről 843
A propaganda, a sajtó és az agitáció feladatairól .. 850
A vallásellenes agitáció és propaganda megszervezéséről 866
Az OKP falusi munkájáról 869
A munkás- és parasztnők körében folyó pártmunkáról 879
Az OKISz munkájáról 880

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK NEGYEDIK TANÁCSKOZÁSA A NEMZETI KÖZTÁRSASÁGOK ÉS TERÜLETEK FELELŐS FUNKCIONÁRIUSAIVAL. *Moszkva. 1923 június 9—12* ..... 884—893

A tanácskozás határozatai:

A Szultan-Galijev ügy 885
Gyakorlati intézkedések a nemzeti kérdésről hozott XII. pártkongresszusi határozat végrehajtására .. 887

A KB-NAK ÉS A KEB-NEK 10 PÁRTSZERVEZET KÉPVISELŐIVEL TARTOTT EGYÜTTES PLÉNUMA. *Moszkva. 1923 október 25—27* ..... 894—895

A plénum határozata:
A párton belüli helyzetről 894

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA.
Moszkva. 1924 január 14—15 ..... 896—898

AZ OK(b)P TIZENHARMADIK KONFERENCIÁJA.
Moszkva. 1924 január 16—18 ..... 899—936

I. A konferencia határozatai:
A pártépítésről 900
A vita eredményeiről és a pártban tapasztalható kispolgári elhajlásról 907
A gazdaságpolitika soronlevő feladatairól 916
A nemzetközi helyzetről 935

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA.
Moszkva. 1924 január 21—22 ..... 937—939
A párthoz, minden dolgozóhoz! 937

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA.
Moszkva. 1924 január 29, 31 ..... 940—945

I. A plénum felhívása:
A munkásokhoz és a munkásnőkhöz 941

II. A plénum határozata:
A munkapad mellett dolgozó munkásoknak a pártba való felvételéről 943

AZ OK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA.
Moszkva. 1924 március 31—április 2 ..... 946—949

A rövidítések magyarázata ..... 950—952

Felelős szerkesztő: Haász Árpádné. Műszaki vezető: Szécsi Andor.

Megjelent IX. 28-án, 15 000 példányban. Tartalmaz 64,1 szerkesztői ívet.
Terjedelem 66³/₄ (A/5) ív.

Ez a könyv az MNOSZ 5601—50 Á és MNOSZ 5602—50 Á szabványok szerint készült.

6009. Franklin-nyomda, Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28.
Felelős: Vértes Ferenc

HIBAJAVÍTÓ

195. old. „Szervezeti Szabályzat" cím előtt felesleges a *csillag;*

229. old. „A dumafrakcióval foglalkozó határozatnak . . ." cím elé *csillag* kell;

597. old „A lengyel kérdésről" cím elé *csillag* kell.
A csillag jelentését lásd 29. old. jegyzet.